

**PËRMBLEDHJE E VENDIMEVE
TË GJYKATËS EUROPIANE
PËR TË DREJTAT E NJERIUT
KUNDËR SHQIPËRISË
2022-2023**

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Tiranë, 2024

ISBN: 9789928011619

Adresa

Rruga: "Nikolla Jorga"

Tel/fax: +355 42 427005, 04 2427006

E-mail: info@qbz.gov.al,

Web: www.qbz.gov.al

PËRMBAJTJA

Çështja “Fotaq Zaharia kundër Shqipërisë”.	5
Çështja “Laçi kundër Shqipërisë”.	8
Çështja “MR-Internacional kundër Shqipërisë”.	18
Çështja “Bara dhe Kola kundër Shqipërisë”.	20
Çështja “Petrut Ponari kundër Shqipërisë”.	39
Çështja “Ardian Kalia kundër Shqipërisë”.	41
Çështja “Engjellush Bekteshi kundër Shqipërisë”.	42
Çështja “Rudina Proda kundër Shqipërisë”.	43
Çështja “Meta Sulce kundër Shqipërisë”.	45
Çështja “Balkasi dhe të tjerët kundër Shqipërisë”.	47
Çështja “X dhe të tjerët kundër Shqipërisë”.	56
Çështja “Habilaj kundër Shqipërisë”.	67
Çështja “Genc Bushati kundër Shqipërisë dhe dy kërkesa të tjera”.	70
Çështja “Lacej dhe të tjerët kundër Shqipërisë”.	72
Çështja “Shkëlqim Qosja kundër Shqipërisë”.	74
Çështja “Hasan Buci kundër Shqipërisë”.	77
Çështja “Agonset sh.p.k. kundër Shqipërisë”.	79
Çështja “Sadik Llukacaj kundër Shqipërisë dhe 3 kërkesa të tjera”.	82
Çështja “Artan Perdeda kundër Shqipërisë”.	83
Çështja “Janulla Rrapi kundër Shqipërisë”.	85
Çështja “Kristo Lepuri kundër Shqipërisë”.	87
Çështja “Besnik Cani kundër Shqipërisë”.	91
Çështja “Çela kundër Shqipërisë”.	111
Çështja “Sevdari kundër Shqipërisë”.	116
Çështja “Muhamet Kerpaci kundër Shqipërisë”.	138
Çështja “Genc Bushati kundër Shqipërisë”.	139
Çështja “Hysa kundër Shqipërisë”.	141
Çështja “Nikëhasani kundër Shqipërisë”.	151
Çështja “Kola kundër Shqipërisë”.	175
Çështja “Zajmi kundër Shqipërisë”.	178
Çështja “Lazaris kundër Shqipërisë”.	180
Çështja “Mariglen Avdiu dhe të tjerë kundër Shqipërisë”.	184
Çështja “Zeqo dhe SEAT sh.p.k. kundër Shqipërisë”.	187
Çështja “2001 sh.p.k. kundër Shqipërisë”.	190
Çështja “Rabije Haka kundër Shqipërisë”.	193
Çështja “Mulla kundër Shqipërisë”.	195
Çështja “Elgakoti sh.p.k. dhe të tjerë kundër Shqipërisë”.	197
Çështja “Gashi dhe Gina kundër Shqipërisë”.	201
Çështja “Yzeiraj kundër Shqipërisë”.	214
Çështja “Muçaj kundër Shqipërisë”.	217
Çështja “Dea 7.Co Kundër Shqipërisë”.	220
Çështja “Hamitaj kundër Shqipërisë”.	223
Çështja “Safet Selimaj kundër Shqipërisë”.	225
Çështja “Supergrav Albania sh.p.k. kundër Shqipërisë”.	226
Çështja “Enver Rrapaj kundër Shqipërisë”.	231
Çështja “Thanza kundër Shqipërisë”.	232
Çështja “Sokol Gazulli kundër Shqipërisë”.	260

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Çështja “Nuraj kundër Shqipërisë”.	263
Çështja “Luljeta Citozi kundër Shqipërisë dhe katër kërkesa të tjera”.	269
Çështja “Prima sh.p.k. dhe Artan Kozmai kundër Shqipërisë”.	271
Çështja “David Gjokeja kundër Shqipërisë”.	273
Çështja “Dede Zhivani kundër Shqipërisë”.	275
Çështja “Marjan Rroku kundër Shqipërisë”.	276
Çështja “Francesco Becchetti dhe të tjerët kundër Shqipërisë”.	278
Çështja “Prodhim veshje nr. 2 sh.a. kundër Shqipërisë”.	280
Çështja “Federata Shqiptare e Mundjes dhe Viron Bezhani kundër Shqipërisë”.	283
Çështja “Prodhim Veshje nr. 2 sh.a. kundër Shqipërisë”.	286
Çështja “Nika Kundër Shqipërisë”.	289
Çështja “Durdaj dhe të tjerë kundër Shqipërisë”.	315

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 45022/16

FOTAQ ZAHARIA KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 9 nëntor 2021 si Komision, i përbërë nga:

María Elósegui, *kryetare,*

Darian Pavli,

Frédéric Krenç,

dhe Olga Chernishova, *zëvendësregjistrare e Seksionit,*

Pasi morën në konsideratë kërkesën e mësipërme të paraqitur më 30 korrik 2016,

Duke marrë në konsideratë deklaratën e paraqitur nga Qeveria e paditur, më 12 maj 2021, në të cilën Gjykatës i kërkohej të hiqte kërkesën nga lista e çështjeve, si edhe përgjigjen e kërkuarit për atë deklaratë,

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

1. Kërkuari, z. Fotaq Zaharia, është një shtetas shqiptar, i cili ka lindur në vitin 1960 dhe po vuan një dënim me burgim. Ai u përfaqësua përpara Gjykatës nga znj. E. Skendaj, një avokate e cila e ushtron veprimtarinë e saj në Tiranë, dhe punon për Komitetin Shqiptar të Helsinkit.

2. Qeveria shqiptare ("Qeveria") u përfaqësua nga agjentët e saj të asaj periudhe, znj. A. Hicka, znj. E. Muçaj dhe, në vijim, nga znj. B. Lilo nga Avokatura e Shtetit.

3. Kërkuari u arrestua në vitin 2009. Gjatë arrestimit, ai mori një plagë në kofshën e majtë si pasojë e një të shtëne me armë, çka i shkaktoi një frakturë në kockë dhe paafësi të përhershme. Ai iu nënshtroi një ndërhyrje kirurgjikale për të rregulluar kockën e thyer me një pllakë dhe vida. Procedimet penale të ndërmarra ndaj kërkuarit çuan në dënimin e tij dhe në dhënien e një dënimi të gjatë me burgim, elemente të cilat nuk janë lënda e kësaj kërkesë. Në vitin 2013, ai u transferua për ta vuajtur dënimin e tij në burgun e sigurisë së lartë Krujë.

4. Pavarësisht ndërhyrjes fillestare mjekësore, shëndeti i kërkuarit u përkeqësua, si rezultat – midis të tjerash – i mosshërimit të frakturës, së cilës iu shtua edhe një infeksion në kockë, sidomos pasi ai ishte rrëzuar, duke dëmtuar pllakën dhe vidat, gjë e cila kishte shkaktuar mpiksje të gjakut, dëmtim të nervave shiati dhe femoral (nervi i femurit), reduktim të artikulacionit koksofemoral si edhe ndryshime trofike në paraqitjen e jashtme të këmbës së tij. Në vitin 2011, sipas një raporti mjekësor të ekspertëve rekomandohej që kërkuari t'i nënshtrohej një ndërhyrjeje tjetër kirurgjikale për riparimin e pllakës, realizimi i së cilës kërkonte të siguroheshin gjashtë pajisje specifike mjekësore. Deri në vitin 2014, autoritetet kishin siguruar vetëm dy nga gjashtë pajisjet, ndërsa pjesa tjetër nuk gjendej as në spitalet publike dhe as në ato private, dhe as tek distributorët farmaceutikë në vend.

5. Më 10 mars 2015, Gjykata e Rrethit Krujë, duke marrë në konsideratë përkeqësimin e shëndetit të kërkuarit, dhe pasi mori opinionin e dy ekspertëve mjekësorë, konstatoi se kërkuari kishte qenë objekt i një trajtimi çnjerëzor dhe degradues në shkelje të nenit 3 të Konventës. Kushtet e burgimit kishin ndikuar negativisht dhe kishin përkeqësuar gjendjen e tij shëndetësore. Gjykata i urdhëroi autoritetet ta ndërprisnin atë trajtim dhe të merrnin masat e nevojshme për të siguruar një ndërhyrje mjekësore në Qendrën Spitalore Universitare të Traumës në Tiranë.

6. Më 25 gusht 2016, Gjykata, në mbështetje të rregullit 39 të Rregullores së Gjykatës, vendosi t'i sugjeronte Qeverisë se kërkuarit i duhej ofruar në mënyrë të menjëhershme ndërhyrja e nevojshme mjekësore sipas vendimit të Gjykatës së Rrethit Krujë.

7. Më 30 dhjetor 2016, Gjykata Kushtetuese vendosi se e drejta e kërkuarit për akses në gjykatë ishte shkelur, për shkak të moszbatimit të vendimit të Gjykatës së Rrethit Krujë. Megjithatë, Gjykata Kushtetuese nënvizoi se në vitin 2015 dhe 2016, doktorët i kishin bërë me dije kërkuarit se për shkak të natyrës së komplikuar të ndërhyrjes kirurgjikale dhe nevojës për një sërë pajisjesh mjekësore të nevojshme për realizimin e ndërhyrjes, disa prej problemeve të tij shëndetësore mund të vijonin edhe pas ndërhyrjes kirurgjikale, dhe për pasojë, i kishin paraqitur alternativa të ndryshme. Kërkuari nuk kishte pranuar t'i nënshtrohej ndërhyrjes

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

mjekësore, nëse doktorët nuk i jepnin siguri të plotë se ndërhyrja do të ishte e suksesshme, dhe të siguronin të gjitha pajisjet mjekësore të përshkruara në ekspertizën e vitit 2011.

8. Qeveria ishte njoftuar për kërkesën në përputhje me nenet 3, 6, 13 dhe 14 të Konventës.

LIGJI

9. Në mbështetje të nenit 3, midis neneve të tjera, kërkuesi pretendonte se autoritetet nuk i kishin ofruar trajtimin e duhur mjekësor. Ai u ankua edhe për një shkelje të nenit 6 të Konventës për shkak të moszbatimit nga ana e autoriteteve të vendimit të Gjykatës së Rrethit Krujë.

10. Pas dështimit të përpjekjeve për të arritur një zgjidhje miqësore, më 12 maj 2021, Gjykata mori një deklaratë të njëanshme nga Qeveria, në të cilën thuhej si më poshtë:

“Qeveria, me anë të deklaratës së saj së njëanshme, shpreh keqardhjen e saj që kërkuesi ka qenë objekt i trajtimit çnjerëzor dhe degradues, në shkelje të nenit 3 të Konventës, sipas vendimit të Gjykatës së Rrethit Krujë (...), i cili u la në fuqi edhe nga vendimi i Gjykatës Kushtetuese... Në lidhje me këtë situatë, vendimi i Gjykatës së Rrethit Krujë i kërkonte autoriteteve t'i garantonin kërkuesit ndihmën e duhur mjekësore dhe ta ndërprisnin këtë trajtim çnjerëzor dhe degradues si rezultat i mosofrimit të kësaj ndihme.

Për shkak se kishte kaluar një kohë e gjatë që nga rekomandimi i dhënë në raportin e ekspertizës mjekësore... në vitin 2011, për kryerjen e një ndërhyrjeje komplekse kirurgjikale, autoritetet marrin përsipër që kërkuesi të vizitohet nga një ekip specialistësh, brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës për këtë çështje, për të: 1) vlerësuar gjendjen e tij aktuale shëndetësore; dhe 2) për të rekomanduar, sipas njohurive të tyre, ndërhyrjet kirurgjikale të cilat mund të përmirësonin kushtet e tij shëndetësore. Në mbështetje të ligjit dhe procedurave të brendshme, kërkuesit do t'i ofrohej mundësia për të caktuar një doktor me zgjedhjen e tij që t'i bashkohej ekipit të doktorëve [specialistë].

Autoritetet marrin përsipër të informojnë kërkuesin, pa vonesa, për çdo rekomandim dhe përfundim që do të arrihej nga ekipi i mjekëve specialistë, si edhe t'i përgjigjen të gjitha pyetjeve të tij për linjën e propozuar të veprimeve, në mënyrë që t'i bënin të mundur që të merrte një vendim pasi të ishte i mirinformuar për ndërhyrjet më të përshtatshme.

Përveç garantimit të prokurimit për çdo mjekim dhe/ose pajisje mjekësore, si edhe pëlqimin me shkrim të kërkuesit për çdo ndërhyrje mjekësore, autoritetet marrin përsipër të venë në zbatim brenda tre muajve nga momenti kur ndodhën zhvillimet e mësipërme, rekomandimet që do të jepen nga ekipi i doktorëve specialistë, duke përfshirë, por pa u kufizuar, kryerjen e ndërhyrjes(ve) kirurgjikale në Qendrën Spitalore Universitare të Traumës, apo në një spital tjetër ekuivalent civil shtetëror, me të njëjtat kushte që këto ndërhyrje mjekësore i vihen në dispozicion edhe publikut të gjerë, dhe mbulohen nga sistemi publik i kujdesit shëndetësor shqiptar. Në këtë aspekt, Qeveria vëren se në harkun kohor nga viti 2015 deri në vitin 2020, në Qendrën Spitalore Universitare të Traumës u kryen 36 ndërhyrje kirurgjikale me të njëjtën diagnozë si ajo e kërkuesit.

Autoritetet marrin përsipër t'i sigurojnë kërkuesit terapitë pas operacionit sipas rekomandimeve që mund të jepen nga doktorët specialistë me të njëjtat kushte si terapitë pas operacionit që i ofrohen publikut të gjerë dhe që mbulohen nga sistemi shqiptar publik i kujdesit shëndetësor.

Autoritetet marrin përsipër të garantojnë akses për kërkuesin dhe përfaqësuesin e tij ligjor në dosjen mjekësore sipas ligjit dhe procedurave të brendshme.

Qeveria deklaron se ishte përgatitur të paguante 13000 euro (trembëdhjetë mijë euro) për të mbuluar të gjitha dëmet monetare dhe jo monetare, si edhe 2000 euro (dy mijë euro) për të mbuluar të gjitha kostot dhe shpenzimet, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesit.

Shumat e sipërpërmendura do të konvertohen në monedhën lokale në normën e zbatueshme në datën e pagesës dhe nuk do t'i nënshtrohen taksave që mund të jenë të zbatueshme. Ato do të paguhën brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të marrë nga Gjykata për ta hequr çështjen nga lista e saj me çështje. Në rast se këto shuma nuk do të paguhën brenda periudhës tremujore, Qeveria merr përsipër të paguajë një interes të thjeshtë për to, nga përfundimi i asaj periudhe deri në zgjidhje, sipas një norme të barabartë me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane, gjatë periudhës së vonesës së pagesave, plus tre pikë përqindje.”

11. Me anë të një shkrese të datës 14 qershor 2021, kërkuesi parashtrroi se raporti i ekspertizës mjekësore i vitit 2011 rekomandonte kryerjen e ndërhyrjes mjekësore pas sigurimit të gjashtë pajisjeve mjekësore. Mossigurimi nga ana e autoriteteve i të gjithë setit të pajisjeve mjekësore, pa ofruar asnjë informacion për këtë fakt, konstatohej të vinte si shkelje e të drejtave të tij garantuar sipas vendimit dhënë nga ana e Gjykatës së Rrethit Krujë, dhe i lënë në fuqi nga Gjykata Kushtetuese. Premtimet e paraqitura në deklaratën njëanëshe ngrinin shqetësime serioze për kërkuesin, për faktin se ai mund të gjendej në kushte më pak favorizuese ose

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

jofavorizuese në lidhje me gjendjen e tij shëndetësore, duke qenë se doktorët kishin rekomanduar më herët që ai t'i nënshtrohej një ndërhyrjeje kirurgjikale. Autoritetet nuk ia kishin dalë të përmbushnin detyrimin e tyre për t'i ofruar kërkesit ndërhyrjen mjekësore, duke përfshirë edhe trajtimin terapeutik, në dhjetë vitet e fundit. Së fundmi, ai shprehu dëshirën t'i nënshtrohej ndërhyrjes kirurgjikale nëse autoritetet i siguronin të gjitha pajisjet mjekësore të parashikuara në raportin e ekspertizës mjekësore të vitit 2011, dhe bëri edhe një konsultë me të njëjtët doktorë të cilët e kishin vizituar në vitin 2011.

12. Gjykata thekson se neni 37 i Konventës parashikon se ajo mund të vendosë në çdo fazë të procedimeve ta heqë kërkesën nga lista e saj e çështjeve, në rastet kur rrethanat çojnë në një nga përfundimet e parashikuara në pikën “a”, “b” ose “c”, të paragrafit 1 të atij neni. Neni 37§1 (c) i mundëson Gjykatës ta heqë një çështje nga lista e saj nëse “për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës”.

13. Gjithashtu, Gjykata thekson se në rrethana të caktuara, ajo mund ta heqë një kërkesë sipas nenit 37§1 (c) në mbështetje të një deklarate njëanëshe nga një Qeveri e paditur, edhe nëse kërkesi dëshiron që shqyrtimi të vijojë. Në këtë pikë, Gjykata do ta shqyrtojë deklaratën në mbështetje të parimeve që dalin sipas praktikës së saj gjyqësore, veçanërisht në vendimin *Tahsir Acar (Tahsin Acar kundër Turqisë)* (objeksionet paraprake) [DHM], nr. 26307/95, §§ 75-77, GJEDNJ 2003-VI; *WAZA Sp. z.o.o. kundër Polonisë* (vendim), nr. 11602/02, 26 qershor 2007; dhe *Sulwińska kundër Polonisë* (vendim), nr. 28953/03, 18 shtator 2007).

14. Duke iu kthyer çështjes konkrete, Gjykata vëren se lënda e kërkesës ka të bëjë me detyrimin e Shtetit që t'i garantojë kërkesit trajtimin e duhur mjekësor, si edhe të respektojë vendimin e brendshëm të formës së prerë, i cili ka njohur mungesën e një trajtimi të tillë mjekësor, dhe ka urdhëruar kryerjen e ndërhyrjes mjekësore. Në lidhje me këtë gjë, Gjykata shqyrtoi çështje të mëparshme që kanë të bëjnë me trajtimin e papërshtatshëm mjekësor që i ofrohet të burgosurve, ose të paraburgosurve, dhe kushtet e këqija në burgim (shih për shembull *Kudła kundër Polonisë* [DHM], nr. 30210/96,§94, GJEDNJ 2000-XI; *Dybaku kundër Shqipërisë*, nr. 41153/06,§38, 18 dhjetor 2007; *Groni kundër Shqipërisë*, nr. 25336/04,§127, 7 korrik 2009; *Cara-Damiani kundër Italisë*, nr. 2447/05,§66, 7 shkurt 2012; dhe *Blokhin kundër Rusisë* [DHM], nr. 47152/06,§136, 23 mars 2016).

15. Gjykata gjykon se deklarata njëanëshe përmban pranimin nga ana e Qeverisë të faktit se kërkesi i është nënshtruar trajtimit çnjerëzor dhe degradues në shkelje të nenit 3, edhe pse gjykatat e brendshme e kishin bërë këtë konstatim eksplisit dhe kishin urdhëruar një ndërhyrje mjekësore për kërkesin në Qendrën Spitalore Universitare të Traumës, Tiranë.

16. Gjithashtu, Gjykata vëren edhe natyrën dhe shtrirjen e premtimeve të Qeverisë, dhe mirëpret afatet kohore për realizimin e këtyre premtimeve. Në rrethanat konkrete të çështjes në fjalë, Gjykata e justifikon faktin që kërkesi të përfitojë një trajtim të ri mjekësor përpara se t'i nënshtrohet ndërhyrjes kirurgjikale – e cila, sipas këndvështrimit të doktorëve specialistë, deklaruar në vendimin e Gjykatës Kushtetuese, do të jetë një ndërhyrje e komplikuar – për të vlerësuar gjendjen e tij aktuale shëndetësore, edhe për faktin se kanë kaluar 10 vjet që nga momenti kur është kryer ekzaminimi mjekësor në vitin 2011.

17. Nuk i takon Gjykatës që të spekulojë për cilësinë e rezulttit të kontrollit mjekësor në të ardhmen. Për këtë arsye, Gjykata e gjen të pa mbështetur në fakte frikën dhe dyshimet e kërkesit për rezultatin e kontrollit mjekësor. Gjykata gjykon se në lidhje me deklaratën njëanëshe, qëllimi i këtij premtimi është garantojë respektimin e vendimit të Gjykatës së Rrethit Krujë, sipas së cilit Gjykata Kushtetuese konstatoi se është shkelur e drejta e kërkesit për të pasur akses në gjykatë, siç garantohet edhe nga neni 6 i Konventës. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata gjykon se për shkak të natyrës së komplikuar të ndërhyrjes kirurgjikale dhe variableve të ndryshme, nuk është e paarsyeshme që autoritetet nuk janë në pozicionin për të ofruar siguri absolute se ndërhyrja mjekësore do të jetë plotësisht e suksesshme. Në çdo rast, Gjykata është e kënaqur me faktin se autoritetet kanë propozuar një shumë kompensimi, e cila është në përputhje me shumën e dhëna në çështje të tjera të ngjashme (shih për shembull vendimin *Groni*, cituar më sipër; *Strazimiri kundër Shqipërisë*, nr. 34602/16, 21 janar 2020) për të gjithë dëmin që i është shkaktuar kërkesit. Qeveria është angazhuar që të paguajë shumën brenda tre muajve nga vendimi i Gjykatës, me një interes për pagesën e papaguar, për shkak të pagesës së vonuar.

18. Gjithashtu, Gjykata është e kënaqur se pavarësisht se kërkesi po vuan një dënim me burgim, të gjitha trajtimet dhe ndërhyrjet, duke përfshirë terapinë postoperacionit, do të ofrohen në të njëjtin standard me trajtimet dhe ndërhyrjet që i ofrohen publikut të gjerë, dhe mbulohen nga sistemi publik i kujdesit shëndetësor.

19. Gjykata vlerëson se është e rëndësishme që të theksohet se procedura e deklaratës njëanëshe është një rast përjashtimor. Si i tillë, për sa u përket shkeljeve të të drejtave më themelore të përfshira në Konventë, nuk synohet që të anashkalohet kundërshtimi i kërkesit për një zgjidhje miqësore, ose që të lejohet Qeveria që të

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

mos mbajë përgjegjësi për këto shkelje (shih *Taşdemir dhe të tjerët kundër Turqisë* (vendim), nr. 52538/09, §21, 18 shtator 2019). Në kërkesën në fjalë, Gjykata ka shqyrtuar rrethanat e çështjes dhe përmbajtjen e deklaratës njëanëshe sipas praktikës së saj gjyqësore. Për këtë arsye, mendohet se nuk është e justifikueshme të vijohet më tej me shqyrtimin e kërkesës (neni 37§1 (c)).

20. Gjithashtu, sipas të gjitha konstatimeve të sipërpërmendura, dhe veçanërisht në mbështetje të praktikës gjyqësore të ngjashme të mëparshme për lëndën në fjalë, Gjykata është e kënaqur se për sa ka të bëjë me të drejtat e njeriut, sipas parashikimit në Konventë dhe protokollet e saj, nuk kërkohet që të vijohet me shqyrtimin e kërkesës (neni 37§1 *in fine*).

21. Në vijim, Gjykata vëren se kërkuksi është ankuar në mbështetje të neneve 13 dhe 14 të Konventës, të cilët nuk u adresuan në mënyrë eksplicite nga Qeveria në deklaratën e saj njëanëshe. Megjithatë, Gjykata gjykon se këto ankesa nuk meritojnë një shqyrtim të veçantë duke qenë se ato përfshihen në mënyrë implicite në premtimet që gjenden në deklaratën njëanëshe të Qeverisë.

22. Së fundmi, Gjykata thekson se, në rast se Qeveria nuk respekton kushtet e deklaratës së saj njëanëshe, kërkesa do të rikthehet në listën e çështjeve në respektim të nenit 37§2 të Konventës (*Josipović kundër Serbisë* (vendim), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

23. Për sa më sipër, është e drejtë që çështja të hiqet nga lista.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë anonime,

Mban në konsideratë kushtet në deklaratën e Qeverisë së paditur sipas neneve 3 dhe 6 të Konventës, dhe modaliteteve për garantimin e respektimit të premtimeve të bëra në të;

Vendos ta heqë kërkesën nga lista e çështjeve sipas nenit 37§1 (c) të Konventës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 9 dhjetor 2021.

Olga Chernishova

ZËVENDESRREGJISTRARE

María Elósegui

KRYETARE

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA LAÇI KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 28142/17)

VENDIM

Neni 6§1 (civil) – Mosvlerësimi i vazhdueshëm nga ana e gjykatës vendëse i së drejtës për t'u përjashtuar nga taksa e akteve, duke cenuar thelbin e së drejtës për akses në gjykatë – Të meta në funksionimin e Komisionit Shtetëror për Ndihmë Juridike dhe dominimi i mosdashjes nga ana e gjyqtarëve për të bërë përjashtime nga taksa e akteve, sipas konstatimeve nga organet monitorues të Këshillit të Evropës

STRASBURG

19 tetor 2021

Ky vendim do të bëhet i formës së prerë në përputhje me rrethanat e parashikuara në nenin 44§2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Laçi kundër Shqipërisë

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur si Kolegj, i përbërë nga:

Georges Ravarani, *kryetar*,

Georgios A. Serghides,

María Elósegui,

Darian Pavli,

Anja Seibert-Fohr,

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Peeter Roosma,
Frédéric Krenc, *gjyqtarë*,
dhe Olga Chernishova, *zëvendësregjistrare e Seksionit*,
Duke marrë në konsideratë:

Kërkesën (nr. 28142/17) kundër Republikës së Shqipërisë, paraqitur më 3 prill 2017 nga shtetasi shqiptar z. Mustafa Laçi, pranë Gjykatës në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (Konventa);

Vendimin për të njoftuar qeverinë e Shqipërisë (Qeveria) për kërkesën;
Vërejtjet e palëve;
Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më 28 shtator 2021;
Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë.

HYRJJE

1. Çështja ka të bëjë me mosshqyrtimin në vijimësi nga ana e gjykatave vendëse të së drejtës së kërkuesit për t'u përjashtuar nga taksa e padisë, si rezultat i së cilës nuk ka nisur ende shqyrtimi i kësaj padie për dëmshpërblim, sipas meritave të çështjes, duke përbërë në këtë mënyrë një kufizim të së drejtës së tij për akses në një gjykatë.

FAKTET

2. Kërkuesi ka lindur në vitin 1968 dhe jeton në Kavajë. Ai u përfaqësua nga z. D. Matlija dhe z. T. Alexandridis, avokatë të cilët e ushtrojnë profesionin e tyre në Tiranë.

3. Qeveria u përfaqësua nga agjentja e saj në atë periudhë, znj. E. Muçaj, dhe, më pas, nga znj. B. Lilo, nga Avokatura e Shtetit.

4. Faktet e çështjes, sipas parashtrimeve të palëve mund të përmbledhen, si më poshtë:

1. PROCEDIMET NË LIDHJE ME PADINË E KËRKUESIT PËR DËMSHPËRBLIM

5. Më 21 shkurt 2011, kërkuesi dhe shtatëdhjetë persona të tjerë paraqitën padi ndaj Ministrisë së Mbrojtjes dhe shtetit, ku kërkonin kompensim (pa përcaktuar shumën) për dëm monetar dhe jomonetar për humbjen e jetës së familjarëve të tyre gjatë një shpërthimi në një objekt për çmontimin e municionit, menaxhimin e të cilit autoritetet ua kanë dhënë kompanive private.

6. Më 27 janar 2021, Gjykata e Rrethit Tiranë i ndau paditë për dëmshpërblim. Më 20 janar 2014, kërkuesi pagoi një shumë fikse për taksën e padisë prej 12,000 ALL (rreth 98 euro), sipas rregullave të brendshëm (shih paragrafin 22 më poshtë). Më 28 shkurt 2014, gjykata u vetëshpall jokompetente për shqyrtimin e padisë së kërkuesit, duke pasur në konsideratë krijimin dhe veprimtarinë e gjykatave administrative, dhe vendosi t'ia referonte çështjen Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë (Gjykata e Shkallës së Parë). Shuma e kompensimit të pretenduar ishte 32,000,000 ALL (rreth 228,000 euro), dhe taksa e padisë që duhej të paguhej ishte 3 për qind i kësaj shume, që është 960,000 ALL (rreth 6,840 euro).

7. Më 6 janar 2015, kërkuesi, i cili ishte i papunë dhe jetonte me një pension mujor prej 8,000 ALL (rreth 57 euro), i kërkoi Komisionit Shtetëror për Ndihmë Juridike (KSHNJ) një formular aplikimi për të kërkuar ndihmë juridike, në formën e përjashtimit nga pagesa e taksës së padisë, për shkak të varfërisë së tij. Kërkesa nuk mori përgjigje.

8. Në vijim të kërkesës së kërkuesit për t'u përjashtuar nga taksa e padisë, Gjykata e Shkallës së Parë, e rrëzoi këtë kërkesë gjatë një seance paraprake, në mbështetje të nenit 154/a të Kodit të Procedurës Civile (KPC) për moskorrigjimin e të metave të padisë. Më 20 nëntor 2014, përfaqësuesi i kërkuesit kërkoi një reduktim të shumës së kompensimit të pretenduar. Nuk rezulton që gjykata ta ketë shqyrtuar këtë kërkesë.

9. Më 20 janar 2015, Gjykata e Shkallës së Parë ia ktheu padinë kërkuesit pa ndërmarrë asnjë veprim, duke deklaruar se ai nuk kishte korrigjuar të metat e padisë, më konkretisht shlyerjen e plotë të taksës së padisë dhe tarifave të ekspertit, brenda afatit të përcaktuar. Më tej, gjykata parashtrroi se ligji për taksën në fjalë nuk parashikonte në mënyrë eksplicite përjashtimin nga pagesa e taksës së padisë dhe tarifave për ekspertët, edhe pse me anë të paraqitjes së dokumenteve mbështetëse, kërkuesi kishte treguar se nuk mund të shlyente taksën e padisë. Më 26 janar 2015, kërkuesi apeloj këtë vendim.

10. Më 21 dhjetor 2017, Gjykata Administrative e Apelit, Tiranë (Gjykata Administrative e Apelit) e prishi vendimin dhe e ktheu çështjen në Gjykatën e Shkallës së Parë, duke rekomanduar që: të përcaktohej vlera e padisë dhe shuma e taksës së padisë që do të duhej të paguhej; të merrej një vendim i ndërmjetëm ku të përcaktohej se cila palë do të paguante kostot; dhe të orientohej kërkuesi që të kërkonte ndihmë juridike në formën e përjashtimit nga pagesa e taksës së padisë, në mbështetje të ligjit për ndihmën juridike të vitit 2008. Në rast të një refuzimi apo të një mospërgjigjeje nga ana e KSHNJ-së, Gjykata e Shkallës së Parë do të duhej të

vihej në lëvizje dhe të vlerësonte nëse kërkuesi ishte i klasifikueshëm për marrjen e ndihmës juridike, në përputhje me nenin 21(1) dhe (2) dhe nenin 13(1)(c) të ligjit për ndihmë juridike të vitit 2008. Nëse Gjykata e Shkallës së Parë arrinte në përfundimin se kërkuesi nuk përmbushte kërkesat statutorë për të përfituar ndihmë juridike, ajo mund ta kthente padinë për mospagim të taksës së padisë, në përputhje e nenet 25(a) dhe 21(1) të ligjit për gjykatat administrative. Nga ana tjetër, mosshlyerja e tarifave të ekspertëve nuk përbënte arsye për ta konsideruar padinë me të meta, sepse gjykata mund të lëshonte një urdhër për nxjerrjen e detyrueshme të shpenzimeve, në përputhje me nenin 105 të KPC-së (shih paragrafin 17 më poshtë).

11. Më 22 janar 2018, Ministria e Mbrojtjes, e cila ishte në cilësinë e të paditurit gjatë procedimeve, paraqiti një ankesë në Gjykatën e Lartë, për të cilën rezultoi se procedimet janë ende pezull. Ankesa nuk kundërshtonte mungesën e mjeteve financiare të kërkuesit, por theksonte se Gjykata e Shkallës së Parë kishte interpretuar dhe zbatuar në mënyrë korrekte dispozitat përkatëse në lidhje me kërkesën e tij për përjashtim.

II. SHKRESA E AUTORITETEVE PËR KËRKUESIN

12. Në vijim të rezultatit të padisë së kërkuesit për dëmshpërblim përpara Gjykatës së Shkallës së Parë, më 19 shkurt 2015, Sekretari i Përgjithshëm i Ministrisë së Drejtësisë (Ministria) informoi avokatin e kërkuesit (në lidhje me një çështje tjetër), se ende nuk ishte përgatitur një formular aplikimi për të kërkuar përjashtim nga taksa e padisë dhe se do të duhej të miratoheshin një sërë aktesh rregullatorë përpara se KSHNJ-ja të mund ta ofronte një formular të tillë. Gjithashtu, Ministria shpjegoi se KSHNJ-ja, në disa raste, mund ta shtynte shlyerjen e taksës së padisë ose të lejonte që pagesa të bëhej në disa këste. Së fundmi, Ministria deklaronte se në mungesë të një vendimi nga KSHNJ-ja, brenda dhjetë ditëve, gjykata përkatëse mund të ofronte ndihmë juridike në një nga format e parashikuara nga ligji, në rast se përmbusheshin kërkesat statutorë.

KUADRI DHE PRAKTIKA LIGJORE PËRKATËSE

I. LIGJI DHE PRAKTIKA E BRENDSHME

A. Kodi i Procedurës Civile (KPC)

13. Neni 104, i cili u shfuqizua në vitin 2017, parashikonte se taksa mbi aktet përcaktohej bazuar në vlerën e padisë, e cila paraqitej nga paditësi. Megjithatë, vetë gjykata mund të përcaktonte vlerën e padisë, nëse kishte dyshime të qarta për shumën e përcaktuar nga paditësi, i cili, si rregull, kishte përgjegjësinë të paguante taksën e akteve.

14. Neni 105(b), i cili ka hyrë në fuqi në vitin 2001, parashikon se individët, të cilët përjashtohen nga pagesa e taksës së akteve, do të përjashtohen nga pagesa e kostove dhe e shpenzimeve të tjera.

15. Sipas neneve 102 dhe 156, taksa e akteve duhet të paguhet në momentin, kur paraqitet një padi. Në rastin kur kjo taksë nuk paguhet, një gjyqtar i vetëm e kthen padinë te paditësi pa ndërmarrë asnjë veprim tjetër, në mbështetje të nenit 154(a), duke përcaktuar korrigjimin e të metave brenda afatit kohor të parashikuar. Ndaj këtij vendimi mund të paraqitet një ankesë e posaçme.

16. Sipas nenit 158(a), gjykata, në një seancë paraprake, mund të vendosë për përjashtimin e paditësit nga pagesa e taksës së akteve në çështjet e parashikuara nga ligji. Në një rast të tillë, neni 106 parashikon se tarifat gjyqësore do të mbulohen nga i pandehuri deri në masën e përcaktuar nga gjykata.

17. Sipas nenit 105, tarifat gjyqësore duhet të paguhet paraprakisht nga pala, e cila kërkon një raport të ekspertëve. Megjithatë, gjykata mund të urdhërojë palën tjetër të paguajë tarifat për ekspertët ose mund të urdhërojë që këto tarifa të ndahen midis të gjitha palëve në procedim, nëse një gjë e tillë kushtëzohet nga rrethanat e çështjes dhe nga situata financiare e palëve.

B. Ligji për gjykatat administrative

18. Neni 25 i ligjit për gjykatat administrative parashikon se gjyqtari kryesues ndërmerr një sërë veprimesh brenda shtatë ditësh nga data e paraqitjes së padisë, të tilla si: kërkesa që i bëhet paditësit për të plotësuar mungesat në padi brenda dhjetë ditëve, të vendosë për paraqitjen e një raporti të përgatitur nga ekspertët, në rastin kur ka nevojë për informacione specifike, si edhe një sërë veprimesh të tjera të parashikuara në nenin 158(a) të KPC-së. Këto veprime ndërmerren me anë të vendimeve të ndërmjetme. Mosmarrja pjesë e palëve në veprimet paraprake nuk përbën shkak që çështja të pushohet, edhe nëse palët thirren dhe njoftohen rregullisht.

C. Ligji për ndihmën juridike i vitit 2008, i ndryshuar (ligji nr. 10039 i datës 22 dhjetor 2008, i ndryshuar me ligjet nr. 143/2013 dhe 77/2014)

19. Ligji për ndihmën juridike i vitit 2008 ishte në fuqi deri më 1 qershor 2018, kur u shfuqizua nga ligji për ndihmën juridike i vitit 2017 (ligji nr. 111 i datës 14 dhjetor 2017). Neni 11 parashikon dy lloje të ndihmës juridike: ndihma juridike parësore (që ka të bëjë me informacionet për legjislacionin dhe sistemin ligjor, të drejtat dhe detyrimet e individëve, dhe ndihmën për hartimin e dokumenteve ligjore), dhe ndihma juridike dytësore (që ka të bëjë me këshillimin ligjor dhe përfaqësimin në procedimet penale, civile dhe administrative).

Sipas nenit 12, i cili u ndryshua në vitin 2013, ndihma juridike falas mund të ofrohet edhe në formën e përjashtimit nga pagesa e taksës së akteve dhe nga kostot dhe shpenzimet e tjera.

20. Ligji për ndihmën juridike i vitit 2008 parashikonte themelimin e KSHNJ-së, i cili ishte përgjegjës, midis të tjerash, për shqyrtimin e kërkesave për ndihmë juridike (nenet 6 dhe 10). Sipas nenit 16(4) dhe (6), ndryshuar në vitin 2014, kërkesat për ndihmë juridike në formën e përjashtimit nga pagesa e taksës së akteve duhej të bëheshin duke përdorur një formular të posaçëm për aplikim. Neni 21(1), i cili hyri në fuqi në vitin 2013, parashikonte se KSHNJ-ja do të duhej t'i shqyrtonte kërkesat për ndihmë juridike në formën e përjashtimit nga tarifa e taksës së akteve brenda dhjetë ditësh nga dita e marrjes së kërkesës. Nëse KSHNJ-ja nuk merrte një vendim ose e rrëzonte kërkesën, gjykata, në një seancë paraprake, do të mund të vendoste për përjashtimin e paditësit nga tarifa e taksës së akteve dhe nga kostot dhe shpenzimet e tjera, në rast se përmbusheshin kushtet sipas nenit 13(1)(c). Nëse KSHNJ-ja vendoste se paditësi nuk kishte mundësi të paguante taksën e akteve, për shkak të situatës së tij ose të saj financiare, KSHNJ-ja mund të urdhëronte që pagesa të shtyhej ose të bëhej me këste, edhe kur nuk përmbusheshin kushtet e parashikuara në nenin 13(1).

21. Neni 13(1)(c), i ndryshuar në vitin 2014, parashikonte se një person mund të përfitonte ndihmë juridike falas, nëse ai ose ajo nuk kishte mjete financiare të mjaftueshme për të paguar taksën e akteve, dhe ishte përfitues i ndihmës sociale ose përmbushte kërkesat për ta marrë një ndihmë të tillë, ose ishte viktimë e dhunës në familje ose e trafikimit njerëzor.

D. Ligji për taksat kombëtare (ligji nr. 9975 i datës 28 korrik 2008, i ndryshuar)

22. Ligji për taksat kombëtare parashikon, midis të tjerash, llojet e taksave dhe të tarifave të zbatueshme në vend, si edhe procedurat për përlogaritjen e tyre. Neni 11 parashikonte pagesën e tarifave të shërbimit, të tilla si tarifat gjyqësore, të cilat do të përcaktoheshin me anë të një urdhri të përbashkët të ministrit të Financave dhe të autoriteteve përkatëse shtetërore. Sipas nenit 11, një udhëzim për një praktikë të përbashkët nga ministri i Drejtësisë dhe ministri i Financave (udhëzimi nr. 13, i datës 12 shkurt 2009), i ndryshuar në vitin 2010, parashikonte se taksa e akteve për një padi për dëmshpërblim të vlerës, e cila ishte më pak se 100,000 ALL (rreth 714 euro), ishte 12,000 ALL. Nëse vlera e padisë kalonte vlerën 100,000 ALL, taksa e aktit do të ishte 3% e shumës së pretenduar.

23. Në vitin 2010, hyri në fuqi një dispozitë e re statutore, e cila parashikonte përjashtimin nga shlyerja e disa tarifave të shërbimeve për kategori të caktuara individësh (ligji nr. 10280, i datës 20 maj 2010). Megjithatë, nuk kishte asnjë dispozitë për përjashtimin nga tarifat gjyqësore.

E. Praktika gjyqësore e brendshme

1. Vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr. 7/2013

24. Në datë 27 shkurt 2013, përpara miratimit të ndryshimeve të viteve 2013 dhe 2014 në ligjin për ndihmën juridike, Gjykata Kushtetuese vendosi me shumicë se respektimi i kërkesës sipas ligjit vendës për shlyerjen e taksës së akteve në kohën e paraqitjes së padisë, edhe nga personat pa mjete financiare, nuk përbënte një shkelje të së drejtës së individit për akses në gjykatë. Ajo theksonte, se një paditës, i cili paraqiste një padi kërkohej që të paguante paraprakisht tarifën e akteve, si një përqindje e vlerës së padisë. Një gjyqtar i zakonshëm, në referim të rrethanave të çështjes dhe të situatës financiare të paditësit, mund të vendoste, rast pas rasti, ta përjashtonte atë nga detyrimi për të paguar taksën e akteve për të garantuar respektimin e së drejtës për akses në gjykatë. Në një rast të tillë, taksa e akteve do të paguhej nga buxheti i shtetit. Në vijim, Gjykata Kushtetuese përcaktonte se KSHNJ-ja do të duhej të ofronte ndihmë juridike për kategori të caktuara individësh, në përputhje me ligjin për ndihmën juridike të vitit 2008.

25. Opinioni kundërshtues përcaktonte se ishte shkelur e drejta e individit për akses në gjykatë, duke iu referuar kërkesës për të paguar taksën e akteve, sepse legjislacioni i brendshëm nuk parashikonte përjashtim nga pagesa e taksës së akteve për personat pa mjete financiare. Në të nënvizohej, se kërkesa për të paguar taksën e akteve ishte *sine qua non* për vijueshmërinë e procedimeve. Gjithashtu, nënvizohej se interpretimi që u bënte shumica parashikimeve të KPC-së dhe ligjit për ndihmën juridike linte hapësirë për arbitraritet në mungesë të një kuadri të qartë ligjor për kriteret për përjashtim nga taksa.

2. Vendimet e gjykatave më të ulëta

26. Në vërejtjet e paraqitura me shkrim, Qeveria parashittoi vendimet e mëposhtme të gjykatave vendëse për përjashtimin nga pagesa e tarifave gjyqësore. Më 26 mars 2015, në një çështje të ngjashme për dhënien e dëmshpërblimit monetar dhe jomonetar për humbjen e jetës së familjarëve të paditësve, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë, pasi shqyrtoi pretendimin për dëmshpërblim, në mbështetje të meritave të çështjes, vendosi se taksa e akteve dhe kostot dhe shpenzimet të paguara nga paditësit me paraqitjen e padisë, do të mbuloheshin nga të paditurit, të cilët ishin organe shtetërore, në mbështetje të – *inter alia* – neneve 102 dhe 106 të KPC-së.

27. Më 18 tetor 2018, në një seancë paraprake gjatë procedimeve, në lidhje me një padi për pagesën e dëmshpërblimeve monetare dhe jomonetare, gjyqtari i vetëm i Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë pranoi kërkesën për përjashtimin nga taksa e akteve, për shkak të varfërisë së të paditurit, sipas neneve 104 dhe 158(a) të KPC-së.

28. Më 25 shtator 2019, Gjykata e Rrethit Tiranë pranoi kërkesën për ndihmë juridike në formën e përfaqësimit në procedimet civile, sipas ligjit për ndihmën juridike 2017, sepse pensioni mujor (që merrej për shkak të moshës) i të paditurit ishte më i ulët se sa të ardhurat minimale mujore të përcaktuara nga Qeveria.

29. Më 1 nëntor 2019, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë pranoi kërkesën e paditësit për përjashtim nga taksa e akteve, sepse ai përmbushte kërkesat statutores në mbështetje të ligjit për ndihmën ligjore të vitit 2017, duke qenë se të ardhurat e tij ishte një pension për aftësi të kufizuara.

30. Më 23 dhjetor 2019, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë pranoi kërkesën për ndihmë juridike në formën e përfaqësimit në procedimet administrative, sipas ligjit për ndihmën juridike të vitit 2017, sepse të ardhurat mujore të paditësit ishin më të ulëta se sa të ardhurat minimale mujore të përcaktuara nga Qeveria.

II. MATERIALI I KËSHILLIT TË EVROPËS

A. Komisioneri për të drejtat e njeriut

31. Pas vizitës së tij në Shqipëri nga data 23 deri në 27 shtator 2013, Komisioneri për të Drejtat e Njeriut (Komisioneri) shprehu shqetësime në lidhje me tarifat e tepërta gjyqësore dhe u shpreh se gjyqtarët e gjykatave të rrethit dhe të apelit duhej të kishin udhëzime të qarta, në lidhje me zbatimin e vendimit të Gjykatës Kushtetuese nr. 7/2013 për çështjen në fjalë, e cila, sipas këndvështrimit të tij, mund të trajtohej nga Gjykata e Lartë në konsultim të ngushtë me Gjykatën Kushtetuese (shih Raportin e KomDH (2014)1).

32. Komisioneri vuri në dukje shqetësimet e shprehura nga Avokati i Popullit, se vendimi i Gjykatës Kushtetuese nuk parashikonte indicie të qarta, se cila do të ishte baza ligjore për përjashtimin nga tarifat gjyqësore, duke qenë se ekzistonte një detyrim i qartë ligjor për pagesën paraprakisht të taksës së akteve dhe përjashtimet nga kjo pagesë ishin raste përjashtimore. Komisioneri iu referua një raporti tjetër në të cilin ishte konstatuar se nuk ekzistonte asnjë mundësi, që gjykatat të reduktonin tarifat gjyqësore në rrethana të veçanta, duke përfshirë edhe rastet e pamundësisë për të paguar, me përjashtim të rasteve kur personat i përkisnin një kategorie specifike, që përjashtoheshin nga taksat (më konkretisht, nëse provonin se ishin përfitues të ndihmës sociale ose përmbushnin kërkesat për ta përfituar një ndihmë të tillë; ose ishin viktimat të dhunës në familje ose të trafikimit të qenieve njerëzore).

33. Në shkresën vijuese të datës 11 mars 2016 (KomDH (2016)44) drejtuar ministrit të Drejtësisë të Shqipërisë së asaj periudhe, Komisioneri përsëriste shqetësimet e tij për mungesën e zbatimit efikas të ligjit për ndihmë juridike 2008, i cili vijonte të krijonte pengesa në aksesin në drejtësi për grupe të caktuara vulnerabël. Ai theksonte të metat në funksionimin e KSHNJ-së, gjë e cila vërtetohej me numrin e ulët të kërkesave për ndihmë juridike që ky komision merrte.

34. Në vijim, Komisioneri shprehte shqetësimet, se: “raportohet se gjyqtarët ngurrenin/jnë të përjashtojnë personat me vështirësi financiare nga tarifat gjyqësore. Për pasojë, pak persona janë përjashtuar nga këto tarifa”. Sipas tij, ndryshimet e vitit 2013 në ligjin për ndihmën juridike, të cilat e ngarkonin KSHNJ-në me detyrën për të bërë përjashtime në pagesën e taksës së akteve dhe nga kostot dhe shpenzimet e tjera nën disa kushte të caktuara, nuk kishin dhënë frute, duke qenë se, sipas raportimeve askush nuk kishte përfituar nga ajo mundësi.

B. Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës

35. Në raportin e ciklit të pestë monitorues për Shqipërinë, i cili trajtonte situatën në vend deri më 10 dhjetor 2014, Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (KERI) shprehte shqetësime në lidhje me mungesën e efikasitetit të sistemit për ndihmën juridike falas. Personat në nevojë për ndihmë juridike nuk kishin mundësi të paraqisnin dokumentet e nevojshme të detajuara për të aplikuar për ndihmë juridike falas pranë KSHNJ-së, i cili trajtonte një numër të vogël çështjesh në një vit, dhe buxheti i tij ishte shumë i vogël për të punësuar avokatë për të gjithë personat në nevojë.

Pavarësisht vendimit të Gjykatës Kushtetuese nr. 7/2013, KERI raportonte, se: “sidoqoftë, gjyqtarët ishin ngurrues në përdorimin e pushtetit të tyre”, për të përjashtuar paditësit nga tarifa e akteve. KERI priste që gjyqtarët do të fillonin ta përdornin atë pushtet dhe ishte i mendimit se autoritetet do të duhej të garantonin se një avokat do të caktohej për paditësit me anë të sistemit të ndihmës juridike në çështjet e diskriminimit të konsideruara si urgjente.

LIGJI

1. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6§1 TË KONVENTËS

36. Kërkuesi u ankua se mosshqyrtimi i meritave të padisë së tij për dëmshpërblim nga ana e gjykatave vendëse për mospagimin prej tij të taksës së akteve përbënte një kufizim të pajustificuar të së drejtës së tij për akses në një gjykatë në mbështetje të nenit 6§1 të Konventës, pjesa përkatëse e së cilës parashikon, si më poshtë:

“Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ..., çdo person ka të drejtë për një ... seancë dëgjimore brenda një afati të arsyeshëm nga [një] ... gjykatë ...”.

A. Pranueshmëria

1. Parashtrimet e palëve

37. Qeveria parashtroi se kërkuesi nuk kishte më interes që ta ndiqte çështjen e tij përpara Gjykatës, përderisa vendimi i Gjykatës Administrative të Apelit kishte qenë në favor të tij. Ai vendim konstatonte se sistemi vendës ofronte mjaftueshëm mjete, të cilat ishin efikase si në teori edhe në praktikë.

38. Gjithashtu, Qeveria parashtroi se kërkuesi nuk kishte respektuar afatin gjashtëmujor, pa dhënë asnjë detaj. Në vijim, Qeveria shprehej se ankesa ishte e parakohshme, duke qenë se kërkuesi e kishte paraqitur kërkesën në Gjykatë, përpara dhënies së vendimit nga Gjykata Kushtetuese Administrative e Apelit. Në fund, Qeveria ishte e mendimit se ankesa nuk mbështetej në fakte.

39. Kërkuesi parashtroi, se Qeveria nuk kishte deklaruar periudhën prej së cilës kishte nisur të përllogaritej afati gjashtëmujor. Në çdo rast, kërkesa e tij nuk ishte e parakohshme, fillimisht, ai e kishte paraqitur padinë pranë gjykatave vendëse në vitin 2011 dhe, deri më sot nuk kishte marrë ende një vendim për këtë çështje. Për pasojë, sipas tij, gjykatat vendëse nuk kishin ofruar mjete praktike dhe efikase për përfundimin e tij nga detyrimi për të paguar tarifat gjyqësore.

2. Vlerësimi i Gjykatës

40. Palët nuk debatuan për zbatueshmërinë e nenit 6 gjatë procedimeve në fjalë. Duke qenë se procedimet kishin të bënin me kërkesën e kërkuesit për dëmshpërblim dhe në këtë mënyrë lidheshin me “përcaktimin e të drejtave civile”, për qëllime të atij neni, Gjykata nuk sheh ndonjë arsye për të vendosur ndryshëm (shih, për shembull, *Kreuz kundër Polonisë* nr. 28249/95, §35, 19.6.2001).

41. Fillimisht, Gjykata do të adresojë objeksionin e Qeverisë, se duke pasur parasysh vendimin e Gjykatës Administrative të Apelit të datës 21 dhjetor 2017, kërkuesi e humbi statusin e tij të viktimës dhe nuk ka më interes në ndjekjen e kësaj kërkesë përpara Gjykatës. Gjykata përcakton, se, në parim, edhe një vendim i favorshëm për një kërkues nuk mjafton për ta privuar atë nga statusi i tij/saj i “viktimës”, sipas nenit 34 të Konventës, në rast se autoritetet kombëtare nuk e kanë njohur, shprehimisht apo në mënyrë substanciale dhe, më pas, janë korrigjuar për shkeljen e Konventës (shih, për shembull, *Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM] nr. 36813/97, §180, GJEDNJ 2006-V). Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren se Gjykata Administrative e Apelit nuk njohu mungesën e aksesit në një gjykatë të kërkuesit, por ia kaloi çështjen Gjykatës së Shkallës së Parë për të shqyrtuar kërkesën për ndihmë juridike në formën e përfundimit nga tarifa gjyqësore. Gjithashtu, për kërkuesin nuk u bë asnjë korrigjim, duke qenë se vlerësimi i rrethanave të tij personale nuk është bërë ende. Faktikisht, gjykatat vendëse nuk kanë marrë asnjë vendim në lidhje me pretendimin e kërkuesit për dëmshpërblim, pasi deri më 22 janar 2018, apelimi në kasacion i palës kundërshtare, për çështjen e ndërmjetme të shlyerjes së taksës së akteve, rezultoi të jetë ende pezull përpara Gjykatës së Lartë. Për këtë arsye, Gjykata është e mendimit se, për qëllime të nenit 34 të Konventës, kërkuesi nuk ka humbur statusin e tij të viktimës, dhe kundërshtimi i Qeverisë, në lidhje me këtë aspekt duhet të rrëzohet.

42. Në vijim, Gjykata gjykon se, pavarësisht objeksionit të Qeverisë për respektimin nga ana e kërkuesit të afatit kohor gjashtëmujor, nuk ka dalë asnjë problematikë, në lidhje me procedimet që janë pezull përpara gjykatave vendëse. Në lidhje me kundërshtimin e Qeverisë, se ankesa ishte e parakohshme, Gjykata vëren se kërkuesi paraqiti një padi për dëmshpërblim për humbjen e jetës së bashkëshortes së tij, më 21 shkurt 2011 (shih paragrafin 5 më sipër), dhe se ajo padi nuk është shqyrtuar ende në themel nga gjykatat vendëse, pavarësisht një sërë hapash të ndërmarrë nga ai në lidhje me këtë aspekt. Për sa i përket faktit se kanë kaluar më shumë se dhjetë vjet që nga dorëzimi i padisë në gjykatat vendëse, pa një vendim përfundimtar për meritat e çështjes, Gjykata mendon se kjo problematikë është edhe esenca e ankesës së kërkuesit për një kufizim të pajustificuar të së drejtës së tij për akses në një gjykatë dhe duhet t'i shtohet shqyrtimit të meritave të ankesës.

43. Gjithashtu, ankesa ngre problematika serioze, që kanë të bëjnë me faktin dhe ligjin sipas Konventës, vendimi për të cilat kërkon shqyrtimin e meritave të çështjes. Sipas nenit 35§3(a) të Konventës, ankesa nuk

është e pambështetur në fakte dhe nuk është e papranueshme për ndonjë shkak tjetër. Për këtë arsye, duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Meritat

1. Parashtrimet e palëve

a) Kërkuesi

44. Kërkuesi theksoi se sistemi vendës nuk ofronte mjete efikase për ankesën e tij, në lidhje me Konventën. Në këtë aspekt, vendimet e gjykatës vendëse të garantuara nga Qeveria ishin thjesht provë e pasigurisë, që shoqëronte çështjen e përjashtimeve nga taksa të akteve dhe nga kostot dhe shpenzimet në përgjithësi.

45. Kërkuesi u shpreh se ai ishte penguar që çështja e tij të shqyrtohej nga gjykatat vendëse, duke iu referuar pamundësisë së tij financiare për të paguar taksën e akteve. Faktikisht, Gjykata e Shkallës së Parë, e cila kishte njohur varfërinë e tij, e kishte pushuar çështjen duke iu referuar vetëm mospagesës së taksës. Në apelin e tij në kasacion, Ministria e Mbrojtjes nuk e kishte kundërshtuar gjendjen e varfër të kërkuesit, por kishte argumentuar se Gjykata e Shkallës së Parë kishte zbatuar dhe interpretuar në mënyrë korrekte ligjin vendës, duke mos e përjashtuar atë nga detyrimi për të paguar taksën e akteve.

46. Kërkuesi nënvizoi se kufizimi i së drejtë së tij për akses në një gjykatë kishte qenë thjesht dhe vetëm i një natyre financiare, pa pasur lidhje me meritat e padisë ose me aspektet e suksesit të saj. Gjithashtu, mungesa e një udhëzimi të qartë legjislativ dhe rregullator, në lidhje me modalitetet e garantimit të përjashtimit nga taksa e akteve, siç parashikohet në opinionin kundërshtues të vendimit të Gjykatës Kushtetuese nr. 7/2013 (shih paragrafin 25 më sipër), i bëri gjyqtarët ngurrues në pranimin e një kërkesë të tillë.

47. Në fund, kërkuesi parashtroi se, ndryshe nga pretendimet e Qeverisë se të drejtat e tij ishin garantuar me anë të vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit, ai nuk ishte përjashtuar ende nga detyrimi për të paguar tarifat gjyqësore. Gjykata e apelit nuk kishte vendosur ta përjashtonte nga ky detyrim, por në vend të vepronte kështu, gjykata e kishte dërguar çështjen në gjykatën e shkallës së parë me udhëzimin, që kjo gjykatë të shqyrtonte kërkesën e kërkuesit për përjashtim. Në vijim, kërkuesi parashtroi, se vonesa në shqyrtimin e meritave të padisë së tij për dëmshpërblim, e kishte bërë garantimin e së drejtës së tij për akses në gjykatë teorike dhe iluzioniste. Kjo nënkuptonte se esenca e së drejtës së tij për akses në një gjykatë ishte cenuar.

b) Qeveria

48. Qeveria theksoi se pagesa paraprake e taksës së akteve ishte imperative për të garantuar mirëfunksionimin e procesit gjyqësor dhe për t'i shërbyer interesit publik.

49. Gjithashtu, Qeveria parashtroi se e drejta e kërkuesit për akses në një gjykatë ishte njohur nga gjykatat vendëse, duke qenë se vendimi i Gjykatës Administrative të Apelit kishte përfshirë të gjitha parimet e artikuluar në praktikën gjyqësore të Gjykatës. Ligji i brendshëm dhe praktika gjyqësore, duke përfshirë vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 7/2013, tregonte se sistemi ofronte mjete efikase dhe se argumentimi nga ana e ankuesit se akses i tij në një gjykatë ishte kufizuar, për shkak të pamundësisë së tij për të paguar taksën e akteve nuk mbështetej në fakte.

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Parimet e përgjithshme

50. Gjykata thekson se e drejta për akses në një gjykatë nuk është absolute, por mund të bëhet objekt i kufizimeve; këto nënkuptohen përderisa e drejta për akses nga vetë natyra e saj kërkon rregullimin nga ana e shtetit, rregullim i cili mund të variojë në kohë dhe në vend, sipas nevojave dhe burimeve të komunitetit dhe të individëve. Kufizimet nuk duhet që të kufizojnë aksesin e mbetur për individët, në atë mënyrë apo në atë nivel, që të cenohet çdo aspekt i së drejtës. Gjithashtu, një kufizim nuk është në përputhje me nenin 6§1 të Konventës, nëse nuk ndjek një synim legjitim dhe nëse nuk ekziston një marrëdhënie e arsyeshme e proporcionalitetit midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit që kërkohet të arrihet (shih *Pasquini kundër San Marinos* nr. 50956/16, §156, 2 maj 2019).

51. Gjykata ka vendosur se duke qenë se kërkesa për të paguar tarifat gjyqësore në gjykatat civile, në lidhje me paditë për të cilat këto gjykata duhet të japin një vendim, nuk mund të konsiderohet si kufizim i së drejtës për akses në një gjykatë, gjë e cila është në mosrespektim *per se* të nenit 6§1 të Konventës (shih *Stankov kundër Bullgarisë* nr. 68490/01, §52, 12 korrik 2007), shuma e tarifave të vlerësuara në bazë të rrethanave të një çështjeje të caktuar, duke përfshirë edhe mundësinë e kërkuesit për t'i paguar ato, dhe faza e procedimeve në të cilën është vendosur ky kufizim, janë faktorë të cilët janë materialë në përcaktimin nëse një person ka shijuar apo jo të drejtën e tij për akses dhe është "... dëgjuar nga një gjykatë" (shih *Krenz*, cituar më sipër, §60). Gjykata i kushton veçanërisht vëmendje rëndësishme së kufizimet në aksesin e një gjykate të cilat janë krejtësisht të një natyre financiare dhe që nuk lidhen aspak me meritat e padisë apo me perspektivat për suksesin e saj duhet t'i

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

nënshtrohen një shqyrtimi rigoroz nga aspekti i interesave të drejtësisë (shih, midis të tjerash, *Podbielski dhe PPU Polpure kundër Polonisë* nr. 39199/98, §65, 26 korrik 2005; *Teltronic-CATV kundër Polonisë* nr. 48140/99, §61, 10 janar 2006; *Apostol kundër Gjeorgjisë* nr. 40765/02, §60, GJEDNJ 2006-XIV; dhe *Paykar Yev Haghtanak Ltd kundër Armenisë* nr. 21638/03, §45, 20 dhjetor 2007).

52. Gjithashtu, Gjykata i ka konsideruar si të tepruara dhe, për këtë arsye, si cenuese në esencën e së drejtës për akses në gjykatë, tarifat e larta gjyqësore, të cilat nuk justifikoheshin nga situata financiare e kërkuarit, por ishin përlogaritur në bazë të një përqindjeje standarde statutoire të shumës në fjalë gjatë procedimeve (shih *Weissman dhe të tjerët kundër Rumanisë* nr. 63945/00, §§39–42, GJEDNJ 2006-VII (ekstrakte)).

b) Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen konkrete

53. Në çështjen konkrete, kërkuari paraqiti një kërkesë për dëmshpërblim për humbjen e jetës së bashkëshortes së tij. Sipas ligjit vendës, atij i kërkohej të paguante një taksë aktesh, e cila përlogaritej në bazë të një përqindjeje standarde, të përcaktuar nga ligji, për shumën e pretenduar. Gjykata nuk ka përjashtuar faktin, se qëllimi i ndjekur nga rregullat e përgjithshme për pagesën dhe mbledhjen e tarifave gjyqësore i shërben interesit të drejtësisë dhe, si i tillë, mund të pranohet të jetë në përputhshmëri me praktikën gjyqësore të Gjykatës (shih *Kreuz*, §59, dhe *Weissman dhe të tjerët*, §§35, të dy cituar më sipër).

54. Megjithatë, palët nuk kanë diskutuar aspektin, se, për shkak të situatës së tij të dobët financiare, si rezultat i statusit të tij si i papunë, kërkuari nuk ka pasur mundësi të paguante taksën e lartë të akteve, e cila është njëqind e njëzet herë më e lartë se sa pensioni i tij mujor (shih paragrafët 6 dhe 7 më sipër). Aspekti qendror i kësaj çështjeje mbetet nëse autoritetet vendëse kanë bërë një vlerësim për situatën e tij financiare, në përputhje me parashikimet e nenit 6 të Konventës, në mënyrë që detyrimi për të paguar taksën e lartë të akteve të mos cenonte esencën e së drejtës së tij për akses në një gjykatë.

55. Gjykata është shprehur se pala e cila kërkon të përjashtohet nga tarifat gjyqësore duhet të veprojë me kujdesin e nevojshëm, kur i paraqet gjykatave provat, në lidhje me situatën e tij/saj financiare dhe ka detyrimin të bashkëpunojë në mënyrë besnike me gjykatat për çështjen (shih, për shembull, *Elcomp sp. Z.o.o. kundër Polonisë* nr. 37492/05, §41, 19 prill 2011). Në lidhje me këtë aspekt, kërkuari bëri kërkesë pranë KSHNJ-së, pa sukses, në përputhje me parashikimet e Ligjit për Ndihmën Juridike. Kërkesa e tij për përjashtim nga taksa e akteve nuk mori përgjigje. Gjykata thekson të metat në funksionimin e KSHNJ-së që prej krijimit të saj, të meta të cilat u raportuan nga organet monitorues të Këshillit të Evropës në vitin 2013 dhe 2014 (shih paragrafët 33 dhe 35 më sipër) dhe u vunë në dukje në një shkresë dërguar kërkuarit nga Ministria e Drejtësisë në vitin 2015 (shih paragrafin 12 më sipër).

56. Kërkuari bëri edhe një kërkesë për përjashtim nga taksa e akteve në Gjykatën e Shkallës së Parë, e cila e rrëzoi kërkesën dhe ia ktheu padinë për dëmshpërblim, pa marrë një vendim mbi meritat e çështjes. Gjykata vëren, se, pavarësisht faktit se Gjykata e Shkallës së Parë kishte dokumente mbështetëse nga kërkuari për situatën e tij të varfër financiare, kjo gjykatë, teksa e pranonte gjendjen e tij të varfër (shih paragrafin 9 më sipër), nuk bëri një vlerësim të rrethanave të tij personale, në përputhje me ato që rezultonin të ishin parashikime të qarta të nenit 21/1, të ligjit për ndihmë juridike. Gjithashtu, gjykata rezulton të mos ketë marrë në konsideratë interpretimin e bërë nga Gjykata Kushtetuese në vendimin e saj nr. 7/2013.

57. Në këtë aspekt, Gjykata mban në vëmendje situatën që dominon në Shqipëri, në periudhën në fjalë, për të cilën organet monitoruese të Këshillit të Evropës kanë shprehur shqetësime serioze, duke nënvizuar, se: “gjyqtarët ngurrojnë që të përjashtojnë personat me kufizime financiare nga tarifat gjyqësore” (shih paragrafët 34 dhe 35 më sipër). Në vijim, Gjykata gjykon se shumica e taksës së akteve për t’u paguar nga kërkuari ishte tejet e lartë, duke marrë në konsideratë pensionin mujor që ai merr (shih paragrafin 7 më sipër). Kufizimi në fjalë konstatohet që në fazën fillestare të procedimeve.

58. Pas një apelimi nga ana e kërkuarit, Gjykata Administrative e Apelit prishi vendimin e Gjykatës së Shkallës së Parë dhe e dërgoi çështjen te një trupë tjetër brenda së njëjtës gjykatë, duke dhënë një sërë udhëzimesh për t’u marrë në konsideratë. Megjithatë, pas një apelimi në kasacion të paraqitur nga i pandehuri, më konkretisht Ministria e Mbrojtjes, procedimet rezultojnë të jenë pezull përpara Gjykatës së Lartë, që prej vitit 2018. Për pasojë, gjykatat vendëse nuk kanë realizuar ende një vlerësim të individualizuar të situatës financiare të kërkuarit, për të përcaktuar nëse ai duhet të përjashtohet nga taksa e akteve. Shqyrtimi i kërkesës për dëmshpërblim, sipas meritave, nuk ka nisur ende.

59. Për këtë arsye, Gjykata arrin në përfundimin se reagimi i kërkuarit për të shfrytëzuar mundësitë e ofruara nga ligji vendës nuk mund të qortohet. Megjithatë, përpjekjet e tij duket se janë penguar nga efekti kumulativ i të metave në funksionimin e KSHNJ-së dhe mosmiratimit nga ana e tij të rregulloreve zbatuese, nga hezitimi i dukshëm i gjyqtarëve vendës për të përjashtuar personat, me mjete të pamjaftueshme financiare nga taksa e

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

akteve, nga mosvlerësimi i duhur nga ana e Gjykatës së Shkallës së Parë e situatës së tij financiare dhe nga vonesa e madhe në procedimet e kasacionit për çështjen e ndërmjetme përpara Gjykatës së Lartë. Si rezultat, kërkuksi vijon të përballët me pasiguri, në lidhje me perspektivën që padia e tij për dëmshpërblime paraqitur në vitin 2011 të shqyrtohet në mbështetje të meritave.

60. Aspektet e mësipërme janë të mjaftueshme për të bërë të mundur që Gjykata të arrijë në përfundimin se mosvlerësimi i vazhdueshëm i gjykatave vendëse i aspektit, nëse kërkuksi klasifikohet për përjashtim nga taksa e akteve ka cenuar thelbin e së drejtës së tij për akses në gjykatë.

61. Për këtë arsye, Gjykata rrezon kundërshtimin e Qeverisë (shih, *mutatis mutandis*, *Kutić kundër Kroacisë* nr. 48778/99, §§25–26 dhe 32, GJEDNJ 2002 II) dhe konstaton se është shkelur neni 6§1 i Konventës.

III. ZBATIMI I NENEVE 46 DHE 41 TË KONVENTËS

62. Neni 46 i Konventës parashikon, si më poshtë:

“1. Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të respektojnë vendimin e formës së prerë të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë.

2. Vendimi i formës së prerë i Gjykatës i përcillet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr ekzekutimin e tij.”.

63. Neni 41 i Konventës parashikon si më poshtë:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

A. Neni 46

64. Kërkuksi i kërkoj Gjykatës që t'i sugjeronte shtetit të paditur të tërhiqte apelin e bërë në kasacion për të mundur që procedimet përpara Gjykatës së Shkallës së Parë të fillonin menjëherë pas vendimit të Gjykatës. Gjithashtu, ai i kërkoj Gjykatës që t'i sugjeronte Qeverisë që të merrte të gjitha masat e nevojshme për të garantuar një gjykim të përsheptuar të meritave të padisë së tij për dëmshpërblim, duke përcaktuar afate kohore për procedimet.

65. Gjykata thekson se konstatimet për një shkelje në vendimet e saj, në thelb, janë deklarative (shih, midis autoriteteve të tjerë, *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) kundër Zvicrës* (nr. 2) [DHM] nr. 32772/02, §61, GJEDNJ 2009, dhe *Ē.D. kundër Belgjikës* nr. 73548/13, §167, 6 shtator 2016). Në përputhje me nenin 46 të Konventës, një konstatim për shkelje e vë shtetin e paditur përpara detyrimit ligjor, që jo vetëm t'u paguajë personave në fjalë shumat e caktuara për kompensim të drejtë, sipas nenit 41, por edhe të përzgjedhë, nën mbikëqyrjen e Komitetit të Ministrave, masat e përgjithshme dhe/ose, nëse është me vend, masat individuale për t'u miratuar në urdhrin e saj të brendshëm ligjor, për t'i dhënë fund shkeljes së konstatuar nga Gjykata dhe për të korrigjuar sa më shumë të jetë e mundur efektet (shih, midis të tjerash, *Broniowski kundër Polonisë* [DHM] nr. 31443/96, §192, GJEDNJ 2004-V; *Dybku*, cituar më sipër, §63; dhe *Slawomir Musiał kundër Polonisë* nr. 28300/06, §106, 20 janar 2009).

66. Për sa ka të bëjë me konstatimet e mësipërme, në lidhje me rrethanat specifike të çështjes dhe nevojën për t'i dhënë fund shkeljes së nenit 6§1, dhe për sa ka të bëjë me masat individuale, Gjykata shprehet se gjykata vendëse duhet të garantojnë, me urgjencë, se do të vlerësohet klasifikueshmëria e kërkuksit për t'u përjashtuar nga tarifat gjyqësore, për vonesa të tjera.

67. Sipas ligjit për ndihmën juridike të vitit 2017, i cili shfuqizoi ligjin për ndihmën juridike të vitit 2008, Gjykata nuk është e mendimit, se ka pasur nevojë për masa të përgjithshme. Zbatimi i ligjit për ndihmën juridike 2017, megjithatë, mund të bëhet objekt i shqyrtimit të Gjykatës, veçanërisht, në varësi të kapaciteteve të autoriteteve për të trajtuar kërkesat për ndihmë juridike.

B. Neni 41

1. Dëmi

68. Në pretendimet e tij paraqitur, në mbështetje të rregullës 60, të Rregullores së Gjykatës, kërkuksi argumentonte, se, në rrethanat e tij specifike, konstatimi i një shkeljeje, si kompensim i drejtë i mjaftueshëm nuk do të ishte i përshtatshëm, sepse, fillimisht, çështja pritej të qëndronte përpara Gjykatës së Lartë për një kohë të gjatë, dhe së dyti, edhe pse çështja e dhënies së tarifave gjyqësore ishte zgjidhur në mënyrë të përsheptuar, shqyrtimi i meritave të padisë së tij për dëmshpërblim do të bëhej me vonesë duke marrë parasysh *backlog*-un (dosjet e mbetura pezull) në gjykatat vendëse të të gjitha niveleve.

69. Kërkuksi nuk paraqiti pretendime për dëm monetar, por kërkoj 10,000 euro për dëm jomonetar, pasi nuk kishte marrë kompensim nga procedimet vendëse.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

70. Qeveria i kundërshtoi pretendimet e kërkuarit, duke nënvizuar se nuk ishin të argumentuara.

71. Gjykata pranon se kërkuari ka vuajtur një dëm jomonetar, i cili nuk është kompensuar mjaftueshëm nga gjetja e një shkeljeje të Konventës. Duke bërë vlerësimin e saj në një bazë të përpjestimuar, Gjykata i jep atij 7,500 euro për këtë çështje.

2. *Kostot dhe shpenzimet*

72. Kërkuari pretendonte edhe 2,000 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra në gjykatat vendëse dhe 3,400 euro për ato të bëra përpara Gjykatës. Ai paraqiti një dokument, i cili kishte një tabelë me kostot dhe shpenzimet e bëra për përfaqësuesit e tij.

73. Qeveria parashtroi se këto pretendime ishin të tepruara dhe të pajustificuara.

74. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, një kërkuar ka të drejtën të rimburohet për kostot dhe shpenzimet, për aq kohë sa demonstron, se këto kosto dhe shpenzime ishin të nevojshme të bëheshin dhe janë bërë faktikisht dhe janë të arsyeshme sa i përket kuantitetit. Gjykata vëren se kërkuari nuk ka paraqitur një listë të plotë dokumentesh, si për shembull, fatura ose kontrata, në mbështetje të shumës në total të kostove dhe të shpenzimeve të bëra në procedimet vendëse. Megjithatë, Gjykata konstaton se, për sa u përket dokumenteve në dosjen e çështjes, ai do të duhej të kishte kosto dhe shpenzime të bëra gjatë procedimeve si përpara gjykatave vendëse edhe përpara Gjykatës. Në këtë mënyrë, në çështjen në fjalë, duke iu referuar informacioneve të vëna në dispozicion, Gjykata vendos se është e arsyeshme që kërkuarit t'i jepet shuma prej 3,000 eurosh.

3. *Interesi i papaguar*

75. Gjykata e mendon të përshtatshme, që norma e interesit të papaguar duhet të mbështetet në normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane, shumë së cilës i duhen shtuar edhe tri pikë përqindjeje.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME:

1. *Bashkohet* me meritat e objeksionit të Qeverisë, se ankesa ishte e parakohshme dhe *e pushon* atë, pasi ka shqyrtuar meritat.

2. *E deklaron* kërkesën të pranueshme.

3. *Gjykon* se ka pasur një shkelje të nenit 6§1 të Konventës.

4. *Gjykon*:

a) se shteti i paditur duhet t'i paguajë kërkuarit, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi bëhet i formës së prerë, në përputhje me nenin 44§2 të Konventës, shumat e mëposhtme, të cilat duhet të konvertohen në monedhën e shtetit të paditur, në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes së pagesës:

i. 7,500 euro (shtatë mijë e pesëqind euro), plus çdo taksë që mund të tarifohet, për dëmin jomonetar;

ii. 3,000 euro (tre mijë euro), plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit, për kostot dhe shpenzimet;

b) se nga përfundimi i periudhës së sipërpërmendur prej tre muajsh deri në shlyerje interesi të thjeshtë do të paguhet për shumat e mësipërme në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane, gjatë periudhës së vonës në pagesë plus tri pikë përqindjeje.

5. *Pushon* pjesën tjetër të padisë së kërkuarit për kompensim të drejtë.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 19 tetor 2021, sipas rregullës 77§§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

ZËVENDESRREGJISTRARE

Olga Chernishova

KRYETAR

Georges Ravarani

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 7469/17

MR-INTERNACIONAL SHPK KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkangjitur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 9 dhjetor 2021, si Komision, i përbërë nga:

Dmitry Dedov, *kryetar*,

Peeter Roosma,

Andreas Zünd, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit*,

Pasi mori në konsideratë kërkesën e mësipërme të paraqitur më 16 janar 2017,

Pasi mori në konsideratë deklaratën e parashtuar nga Qeveria e paditur, me anë të së cilës i kërkohej Gjykatës të hiqte kërkesën nga lista e çështjeve dhe përgjigjen e kompanisë kërkuese ndaj kësaj deklarate,

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë.

FAKTET DHE PROCEDURA

Detajet e kompanisë kërkuese janë paraqitur në tabelën bashkangjitur. Kompania kërkuese u përfaqësua nga z. F. Caka, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë.

Ankesat e kompanisë kërkuese, në lidhje me moszbatimin ose zbatimin e vonuar të vendimeve të brendshme iu komunikuan qeverisë shqiptare (Qeveria), sipas nenit 6§1 të Konventës. Ankesat, mbështetur në të njëjta fakte, u komunikuan edhe në mbështetje të parashikimeve të tjera të Konventës.

Pas negociatave të pasuksesshme për një zgjidhje miqësore, më 30 shtator 2021, Qeveria parashtroi një deklaratë mbi një zgjidhje të problemeve që lindin nga këto ankesa. Qeveria pranoi moszbatimin ose zbatimin e vonuar të vendimeve të brendshme. Gjithashtu, Qeveria pranoi se autoritetet e brendshme kishin shkelur të drejtat e kompanisë kërkuese të garantuara nga parashikime të tjera të Konventës. Qeveria ofroi t'i paguante kompanisë kërkuese shumën e detajuar në tabelën bashkangjitur dhe e ftonte Gjykatën ta hiqte kërkesën nga lista e çështjeve në mbështetje të nenit 37§1(c) të Konventës. Shuma do të konvertohej në monedhën e shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes dhe do të duhej të paguhej brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës. Në rastin e mospagimit të kësaj shume brenda periudhës së sipërpërmendur prej tre muajsh, Qeveria ndërmerre të paguante interesin e thjeshtë për këtë shumë, nga përfundimi i periudhës për shlyerjen e shumës deri në shlyerjen e saj, në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane, gjatë periudhës së mospagimit plus tri pikë përqindjeje. Përgjigjet e kompanisë kërkuese dhe deklaratat e saj përbëjnë edhe zgjidhjen përfundimtare të çështjes. Për këtë arsye, Qeveria i kërkoj Gjykatës që ta hiqte kërkesën nga lista e çështjeve.

Më 23 tetor 2021, kompania kërkuese informoi Gjykatën se binte dakord me kushtet e deklaratës së Qeverisë.

LIGJI

Gjykata konstaton se, në mbështetje të dakordësimit të qartë të kompanisë kërkuese me kushtet e deklaratës së bërë nga Qeveria, çështja duhet të trajtohet si një zgjidhje miqësore midis palëve.

Për këtë arsye, Gjykata mban në konsideratë zgjidhjen e arritur midis palëve. Gjykata është e bindur se zgjidhja mbështetet në respektimin e të drejtave të njeriut, sipas parashikimit në Konventë dhe protokolleve të saj, dhe nuk konstaton asnjë arsye për të justifikuar vijimin e shqyrtimit të kërkesës.

Për sa më sipër, është e drejtë që çështja të hiqet nga lista e çështjeve.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

Vendos, ta heqë kërkesën nga lista e çështjeve në mbështetje të nenit 39 të Konventës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 13 janar 2022.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSREGJISTRARE E PËRKOHSHME

Dmitry Dedov

KRYETAR

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË
KËRKESË ME ANË TË SË CILËS PARASHTROHET ANKESA
SIPAS NENIT 6§1 TË KONVENTËS
(MOSZBATIM OSE ZBATIM I VONUAR I VENDIMEVE TË BRENDSHME)

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i regjistrimit	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit	Ankesa të tjera në mbështetje të praktikës gjyqësore të mirëpërcaktuar	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Data e marrjes së dakordësimit të kërkuarit	Shuma e dhënë për dëmin jomonetar dhe kostot dhe shpenzimet për kërkuar (në euro) ¹
7469/17 16.1.2017	MR-INTERNACIONAL SHPK 1999	Caka Ferdinand TIRANA	Neni 13 – mungesa e mjeteve efikase në ligjin e brendshëm për moszbatimin ose zbatimin e vonuar të vendimeve të brendshme Prot. 1, neni 1 – ndërhyrje në gëzimin e paqte të pronës, për shkak të zbatimit të vonuar të vendimeve të formës së prerë	30.9.2021	3.11.2021	2.750

¹ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA BARA DHE KOLA KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesat nr. 43391/18 dhe 17766/19)

VENDIM

Neni 6 § 1 (civil dhe penal) – Kohëzgjatje e paarsyeshme e procedurave – Vonesa të gjata në Gjykatën e Lartë, të cilat janë të papranueshme, pavarësisht kontekstit të reformës së thellë në sistemin e drejtësisë, neni 13 (+ neni 6§1) – Zgjidhje efektive – Zgjidhje e re përshpejtuese/parandaluese dhe kompensuese në çështjet që kanë të bëjnë me kohëzgjatjen e procedurave, e cila edhe pse është efektive në parim dhe në përgjithësi në praktikë, nuk është efektive në rrethanat e posaçme të çështjes.

STRASBURG

12 tetor 2021

PËRFUNDIMTAR

28.2.2022

Ky vendim është bërë përfundimtar, sipas nenit 44§2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Bara dhe Kola kundër Shqipërisë

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur si Dhomë, e përbërë nga:

Paul Lemmens, *kyrtar*,

Georgios A. Serghides,

Dmitry Dedov,

Georges Ravarani,

Darian Pavli,

Anja Seibert-Fohr,

Peeter Roosma, *gjyqtarë*,

dhe Milan Blaško, *regjistrar i Seksionit*,

duke marrë në konsideratë:

kërkesat (nr. 43391/18 dhe 17766/19) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur në Gjykatë, sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa") nga dy shtetas shqiptarë, z. Petrit Bara ("kërkuesi i parë") dhe z. Eduard Kola ("kërkuesi i dytë"), më 4 shtator 2018 dhe 27 mars 2019, respektivisht;

vendimin për të njoftuar Qeverinë Shqiptare ("Qeverinë"), në lidhje me ankimet për kohëzgjatje të tepërt të procedurave, për procedurat e padrejta ndaj kërkuesit të dytë dhe mungesën e një zgjidhjeje efektive, në lidhje me ankesat për kohëzgjatjen e procedurave;

vërejtjet e palëve;

pasi diskutoi me dyer të mbyllura më 7 shtator 2021,

shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë.

HYRJE

1. Çështja ka të bëjë me pretendimin për kohëzgjatje të tepërt të procedurave administrative dhe penale, si edhe me efikasitetin e një zgjidhjeje të re të paraqitur në vitin 2017 mbi kohëzgjatjen e tepërt të procedurave.

FAKTET

I. RRETHANAT E ÇËSHTJEVE

2. Kërkuesi i parë ka lindur në vitin 1953 dhe jeton në Tiranë. Ai u përfaqësua përpara Gjykatës nga znj. B. Bara dhe më pas nga z. J. Bara, një avokat i cili e ushtron profesionin e tij në Tiranë.

3. Kërkuesi i dytë ka lindur në vitin 1986 dhe aktualisht po vuan një dënim me burgim në Shqipëri. Ai u përfaqësua përpara Gjykatës nga z. A. Doda, një avokat i cili e ushtron profesionin e tij në Tiranë.

4. Qeveria u përfaqësua nga agjenti i saj në atë periudhë, z. A. Metani, dhe më pas nga znj. E. Muçaj nga Zyra e Avokaturës së Shtetit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

5. Faktet e çështjeve, sipas parashtrimeve të palëve, mund të përmbledhen, si më poshtë.

A. Kërkesa nr. 43391/18, *Bara kundër Shqipërisë*

6. Kërkuesi i parë është një doktor dhe profesor i mjekësisë në Universitetin Shtetëror të Mjekësisë, Tiranë ("UMT").

7. Pas zgjedhjeve për pozicionin e rektorit në UMT, ku kërkuesi i parë ishte njëri prej tre kandidatëve, të cilët kandiduan për këtë pozicion (shih paragrafët 47 dhe 48 në vijim), më datë 23 prill 2016, Komisioni Institucional Zgjedhor ("Komisioni Zgjedhor" – shih paragrafin 48 në vijim) njoftoi rezultatet paraprake të zgjedhjeve, sipas të cilave kërkuesi i parë kishte marrë 36.3% të votave, dhe dy kandidatët e tjerë 38.3% dhe 25.4%. Në po të njëjtën datë, me pretendimin për një sërë parregullsish gjatë procesit të zgjedhjeve, kërkuesi i parë bëri një ankim administrativ, i cili u rrëzua nga Komisioni Zgjedhor më 24 prill 2016.

8. Më 29 prill 2016, Komisioni i Apelit, një organ tjetër administrativ i UMT-së, e rrëzoi ankimin administrativ të kërkuesit të parë. Në po të njëjtën datë, Komisioni Zgjedhor konfirmoi se fituesi i zgjedhjeve ishte kandidati i cili kishte marrë 38.3% të votave.

9. Pasi kishte shteruar mjetet administrative në dispozicion, më 3 maj 2016, kërkuesi i parë paraqiti një ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë, Tiranë, ku kërkonte mosnjohjen e zgjedhjeve.

10. Më 3 korrik 2016, Gjykata Administrative, Tiranë, e rrëzoi ankimin. Më 29 shtator 2016, Gjykata Administrative e Apelit e la në fuqi atë vendim, duke dalë në përfundimin se kontestimi i ankuesit të parë për saktësinë e listës së votuesve ishte i papranueshëm, për shkak se lista ishte publikuar përpara zgjedhjeve dhe asnjë kontestim nuk ishte paraqitur në atë periudhë. Për sa i përket mospërputhjes midis kodeve të sigurisë në një kuti votimi dhe kodeve që rezultojnë në të dhënat zyrtare, gjykata vendosi se kjo ishte si rezultat i një gabimi njerëzor. Në fund, gjykata konstatoi se duke qenë se tetë votat e pavlefshme, për të cilat ishte ankuar kërkuesi i parë ishin hedhur në favor të kundërshtarit të tij, ai nuk kishte asnjë interes ligjor që të kërkonte zhvleftësimin e tyre nga Komisioni.

11. Më 27 tetor 2016, kërkuesi i parë paraqiti një ankim kasacioni në Gjykatën e Lartë, duke argumentuar se gjykatat më të ulëta kishin gabuar në zbatimin e parashikimeve statutores përkatëse.

12. Më 4 maj 2017, 26 shkurt dhe 5 korrik 2018, kërkuesi i parë i kërkoi Gjykatës së Lartë përshejtimin e procedurave, në lidhje me shqyrtimin e ankimit të tij.

13. Më 4 maj 2018, kërkuesi i parë paraqiti një kërkesë në Gjykatën e Lartë, në mbështetje të neneve 399/1 e në vijim të Kodit të Procedurës Civile ("KPC"), duke i kërkuar gjykatës konstatimin e një shkeljeje të së drejtës së tij për t'u dëgjuar brenda një afati të arsyeshëm kohor.

14. Më 24 shkurt 2021, Gjykata e Lartë shqyrtoi ankimin e kasacionit të kërkuesit të parë dhe, pasi identifikoi një sërë mangësish në procedurat e Gjykatës Administrative të Apelit, e ktheu çështjen për një gjykim të ri nga një tjetër trupë gjykuese në atë gjykatë. Nën këto rrethana, aktualisht çështja është pezull në Gjykatën Administrative të Apelit.

15. Sipas faqes së internetit të Gjykatës së Lartë rezultojnë, se më 13 korrik 2021, Gjykata e Lartë ka vendosur ta ndërpresë shqyrtimin e kërkesës së kërkuesit të parë, në mbështetje të neneve 399/1 e në vijim të KPC-së, duke konstatuar se çështja nuk ishte në mënyrë përjashtimore komplekse, dhe se kishte pasur një vonesë prej një viti e gjashtë muajsh, duke nisur nga data kur dosja e çështjes ishte regjistruar në gjykatë dhe deri në datën kur kërkuesi i parë kishte paraqitur kërkesën e tij në mbështetje të neneve 399/1 e në vijim të KPC-së. Gjykata e Lartë ia atribuoi vonesën reformës në sistemin e drejtësisë (shih paragrafin 24 në vijim), dhe u shpreh se çdo vonesë e vogël e shkaktuar nga kjo reformë nuk ishte e shpërpjesëtimuar, nëse krahasohej me përfitimet e reformës. Në vijim, gjykata argumentoi, se, sipas nenit 399/2 të KPC-së, vonesat e shkaktuara nga një situatë në të cilën ishte objektivisht e pamundur që të procedohej me çështjen nuk duhej të merreshin në konsideratë në përcaktimin e kohëzgjatjes së procedurave. Duke qenë se Gjykata e Lartë kishte shqyrtuar ankimin e kasacionit të kërkuesit të parë dhe e kishte dërguar çështjen në Gjykatën Administrative të Apelit për një gjykim të ri, ajo vendosi t'i ndërpriste procedurat.

B. Kërkesa nr. 17766/19, *Kola kundër Shqipërisë*

16. Më 24 shtator 2011, një roje nate i një guroreje u gjet i vdekur në kabinën e cila ishte vendi ku ai qëndronte në atë punë.

17. Pas hetimeve të policisë, më 24 nëntor 2011, kërkuesi i dytë dhe një i bashkëpandehur u akuzuan për vrasje me paramendim dhe mbajtje pa leje të armëve të gjuetisë dhe atyre sportive, në mbështetje të nenit 78§2 dhe nenit 280 të Kodit Penal.

18. Në 15 nëntor 2012, Gjykata e Rrethit Shkodër e dënoi kërkuesin e dytë me burgim të përjetshëm me akuzën për vrasje me paramendim. Akuza ndaj të bashkëpandehurit u riklasifikua dhe ai u dënua për pengim të drejtësisë duke u angazhuar në akte që kishin për qëllim të pengonin zbulimin e së vërtetës.

19. Pasi vendimi u la në fuqi në apel, më 1 mars 2016, Gjykata e Lartë e prishi vendimin me arsyetimin se i mungonte arsyetimi i mjaftueshëm. Ajo e dërgoi çështjen për rishqyrtim dhe urdhëroi, midis të tjerash, që të kryhej ekspertiza mbi armën që kishte hequr i bashkëpandehuri nga skena e krimit, në mënyrë që të verifikohet ekzistenca e ndonjë gjurme gishtash.

20. Më 23 mars 2017, Gjykata e Apelit Shkodër (“Gjykata e Apelit”) la në fuqi vendimin ndaj kërkuesit dhe e ndërpreu shqyrtimin e akuzës për mbajtje pa leje të armëve, sipas ligjit për amnistinë.

21. Më 27 mars 2017, kërkuesi i dytë paraqiti një ankim kasacioni në Gjykatën e Lartë.

22. Më 5 mars 2021, Gjykata e Lartë, e mbledhur në një trupë të përbërë nga tre gjyqtarë, e deklaroi të pranueshëm ankimin e kasacionit të kërkuesit të dytë. Nuk rezultoi që Gjykata e Lartë të ketë përcaktuar një datë për shqyrtimin e ankimit në themel.

C. Informacionet statistikore dhe të tjera për Gjykatën e Lartë

1. Informacione në lidhje me përbërjen e Gjykatës së Lartë

23. Deri në mars 2016, Gjykata e Lartë përbëhej nga shtatëmbëdhjetë gjyqtarë nga nëntëmbëdhjetë gjyqtarë që duhej të ishin në total. Nga muaji prill 2016 dhe deri në tetor 2017, shtatë gjyqtarë dhanë dorëheqjen dhe një u shpall fajtor për një vepër penale dhe u pushua.

24. Në vitin 2016, Shqipëria ndërmori reformat e gjera në sistemin e drejtësisë, të cilat sollën ndryshime në Kushtetutë dhe hyrjen në fuqi të një sërë statutesh të rëndësishme, në lidhje me, midis të tjerash, rivlerësimin e të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve në detyrë (ndryshe i njohur si procesi i *vetting*-ut për gjyqtarët dhe prokurorët), organizimin e gjyqësorit, duke përfshirë organizimin e Gjykatës së Lartë dhe krijimin e organeve të reja qeverisëse në sistemin e drejtësisë (shih *Xhoxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, §§ 4–7, 9 shkurt 2021).

25. Nga muaji korrik 2018 deri në maj 2019, si rezultat i procesit të *vetting*-ut të realizuar për gjyqtarët e Gjykatës së Lartë, shtatë nga nëntë gjyqtarët e mbetur u pushuan nga detyra. Kështu, më 31 korrik deri më 11 dhjetor 2018, Gjykata e Lartë përbëhej nga katër gjyqtarë, të cilët mund të shqyrtonin lloje të caktuara të ankimeve të kasacionit; nga data 12 dhjetor 2018 deri më 21 maj 2019, ajo përbëhej nga tre gjyqtarë; dhe nga data 22 maj 2019 deri më 18 mars 2020 Gjykatës së Lartë i mungonte kuorumi statutor prej tre gjyqtarësh për shqyrtimin e të gjithë ankimeve të kasacionit.

26. Vetëm dy gjyqtarë u konfirmuan në detyrë pas kalimit me sukses të procesit të *vetting*-ut. Në dhjetor 2018, njëri nga dy gjyqtarët e konfirmuar u zgjodh si përfaqësues në Këshillin e Lartë Gjyqësor – “KLGJ”), një organ i ri qeverisës përgjegjës për menaxhimin e gjyqësorit, kështu që mandati i tij në Gjykatën e Lartë u pezullua *ex lege*.

27. Që prej datës 30 korrik 2021, në Gjykatën e Lartë kanë ushtruar detyrën nëntë gjyqtarë nga totali i pretenduar prej nëntëmbëdhjetë gjyqtarësh.

2. Informacione në lidhje me backlog-un (çështjet e prapambetura) në Gjykatën e Lartë

28. Në fund të vitit 2012, në Gjykatën e Lartë ishin 9,961 çështje të prapambetura (*backlog*-u)², në fund të vitit 2014, çështjet e prapambetura kishin arritur në shifrën prej 11357 çështjesh³, dhe në fund të vitit 2015, Gjykata e Lartë kishte 16777 çështje të prapambetura⁴.

29. Më 12 shkurt 2021, si përgjigje ndaj kërkesës së Gjykatës, Qeveria konfirmoi se numri i çështjeve të prapambetura (*backlog*-u) në Gjykatën e Lartë ishte 36609 çështje. Janë ndërmarrë një sërë masash për reduktimin e numrit të çështjeve të prapambetura (*backlog*-ut), si më poshtë:

Gjykata e Lartë ka vendosur të shqyrtojë çështjet më urgjente dhe ato më të vjetra; KLGJ-ja ka komanduar gjyqtarë dhe këshilltarë ligjorë të tjerë për të lehtësuar *backlog*-un në Gjykatën e Lartë, si edhe i janë shtuar burimet njerëzore, gjë e cila ka kontribuar në shqyrtimin paraprak të 22623 çështjeve.

² Marrë nga një deklaratë për shtyp lëshuar nga Gjykata e Lartë më 21 mars 2013, e cila mund të aksesohet në: http://www.gjykataelarte.gov.al/web/Kryetaria_eGjykeses_se_Larte_Znj_Shpresa_Becaj_ka_mbledhur_diten_e_enjit_e_trupen_gjyqesore_te_Gjykeses_se_Larte

³ Marrë nga një deklaratë për shtyp lëshuar nga Gjykata e Lartë më 18 shkurt 2015, e cila mund të aksesohet në: http://www.gjykataelarte.gov.al/web/NJOFTIM_P_R_2475_1_php

⁴ Progresraporti vjetor i Komisionit Evropian për Shqipërinë 2016 (SWD(2016) 364), faqe 60, i cili mund të gjendet në: https://ce.europa.eu/neighbourhoodenlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_albania.pdf

II. KUADRI DHE PRAKTIKA LIGJORE PËRKATËSE

A. Ligji dhe praktika e brendshme

1. Organizimi dhe funksionimi i Gjykatës së Lartë

30. Neni 135 i Kushtetutës parashikon se Gjykata e Lartë është gjykata më e lartë në vend. Sipas nenit 136, anëtarët e kësaj gjykate shërbejnë për një mandat nëntëvjeçar pa të drejtë për rizgjedhjeje në detyrë.

31. Neni 31 në ligjin për pushtetin gjyqësor (ligji nr. 98/2016, “Për organizimin e pushtetit gjyqësor”) parashikon se Gjykata e Lartë i shqyrton ankimet e kasacionit në kolegjet civile, administrative dhe penale.

32. Në lidhje me ankimet penale të kasacionit, neni 14/a i Kodit të Procedurës Penale, hyrë në fuqi më 29 maj 2021, parashikon tre formacione të ndryshme në Gjykatën e Lartë: ajo shqyrton pranueshmërinë e ankimeve të kasacionit me dyer të mbyllura me një trupë prej tre gjyqtarësh, praktikën gjyqësore të harmonizuar dhe të zhvilluar në një trupë prej pesë gjyqtarësh dhe ato të shkëputura nga praktika gjyqësore e krijuar në një kolegji të përbashkët me të paktën dy të tretat e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë.

33. Në vendimin udhëheqës nr. 00-2020-473(4) të datës 22 dhjetor 2020, Gjykata e Lartë vendosi se me përjashtim të çështjeve që garantonin harmonizim dhe zhvillim të praktikës gjyqësore, një trupë me tre gjyqtarë do të shqyrtonte edhe themelin e ankimeve të pranueshme penale të kasacionit. Në këtë mënyrë, gjykata ndërpriste praktikën, sipas së cilës një trupë prej pesë gjyqtarësh shqyrtonte të gjitha ankimet penale të kasacionit në themel.

34. Në lidhje me ankimet administrative të kasacionit, neni 58 i ligjit për gjykatat administrative (ligji nr. 49/2012, “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, i ndryshuar), i cili ishte në fuqi në periudhën në fjalë, listonte shkaqet, sipas së cilave mund të paraqitej një ankim i tillë, më konkretisht: a) në rastin kur nuk ishte marrë në konsideratë, ishte keqinterpretuar ose ishte keqzbatuar ligji bazë ose, kur vendimi binte në kundërshtim me një vendim të mëparshëm të kolegjit ose kolegjit të përbashkët administrativ të Gjykatës së Lartë; b) kur kishte një shkelje të rëndë të rregullave procedurale, gjë e cila rezultonte në pavlefshmërinë e vendimit ose të procedurave gjyqësore; ose c) kur kishte një shkelje të rëndë procedurale që kishte ndikuar ndjeshëm në dhënien e vendimit. Sipas nenit 60, Gjykata e Lartë duhet të shqyrtojë ankimet administrative të kasacionit brenda 90 ditëve nga shpallja e vendimit.

2. Praktika gjyqësore e Gjykatës Kushtetuese, në lidhje me interpretimin e nenit 60 të ligjit për Gjykatat Administrative

35. Në vendimin nr. 26, të datës 27 mars 2017 (26/2017), Gjykata Kushtetuese konstatoi një shkelje të së drejtës së ankuesit për t’u dëgjuar brenda një afati të arsyeshëm, duke pasur në konsideratë faktin se procedurat në Gjykatën e Lartë kishin zgjatur pothuajse tre vjet (nga viti 2013 deri në vitin 2016), periudhë e cila shkon përtej afatit nëntëdhjetëditor të parashikuar në nenin 60 të ligjit për gjykatat administrative. Pa marrë një vendim në lidhje me shkeljen e konstatuar, gjykata u shpreh, midis të tjerash, se:

“... përderisa organi ligjvënës kishte përcaktuar afate kohore për gjykimin e procedurave administrative, kjo nënkuptonte se ai i kishte konsideruar ato si afate të arsyeshme për t’u zbatuar nga gjykatat administrative. Në lidhje me këtë aspekt, në respektim të ligjit, Gjykata e Lartë ka detyrimin, për shkak të rolit dhe pozicionit të saj, të kontrollojë zbatimin e ligjit të pavarur dhe procedural nga gjykatat më të ulëta ... *backlog*-u nuk përbën një arsye të vlefshme për të justifikuar mospërpunueshmërinë me afatet kohore të parashikuara nga organi ligjvënës.”

36. Në vendimin nr. 3, të datës 6 shkurt 2018, Gjykata Kushtetuese shqyrtoi një ankesë kushtetuese, ku, midis të tjerash, argumentohej se kishte pasur një shkelje të së drejtës së ankuesit për t’u dëgjuar brenda një afati të arsyeshëm, duke qenë se procedurat në Gjykatën e Lartë kishin zgjatur për tre vjet (nga viti 2014 deri në vitin 2017). Gjykata Kushtetuese gjykoi se ankimi kushtetues, i cili ishte paraqitur përpara hyrjes në fuqi të një zgjidhjeje të re, në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave (shih paragrafin 37 më poshtë) kishte të bënte me kohëzgjatjen e procedurave administrative të përfunduara, për të cilat ankuesi nuk kishte asnjë zgjidhje efektive përveç se ankimin kushtetues. Gjykata Kushtetuese bëri të njëjtat konstatime, ashtu si edhe në vendimin e saj nr. 26/2017, edhe për kohëzgjatjen e procedurave administrative përpara Gjykatës së Lartë. Në lidhje me çështjen e shpërblimit, Gjykata Kushtetuese e orientoi ankuesin të bënte një kërkesë të veçantë pranë gjykatave të juridiksionit të përgjithshëm.

3. Kohëzgjatja e procedurave

a) Ligji i brendshëm, në lidhje me zgjidhjen e re për kohëzgjatjen e procedimeve

37. Në zbatim të vendimit kryesues të Gjykatës, në çështjen *Luli dhe të Tjerët kundër Shqipërisë* (nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, 1 prill 2014), më 30 mars 2017, Shqipëria paraqiti një zgjidhje të re në Kodin e Procedurës Civile, në lidhje me kohëzgjatjen e paarsyeshme të procedurave, e cila hyri në fuqi më 5 nëntor 2017. Dispozitat përkatëse parashikonin, si më poshtë:

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

KREU X

GJYKIMI I KËRKESAVE PËR KONSTATIMIN E SHKELJES SË AFATIT TË ARSYESHËM, PËRSHPEJTIMIN E PROCEDURAVE DHE SHPËRBLIMIN E DËMIT

Neni 399/1

Objekti

Në kompetencë të gjykatave, sipas shkallëve të gjykimit të përcaktuar në këtë krye, hyjnë edhe shqyrtimi i kërkesave për shpërblimin e drejtë të personit që ka pësuar një dëm pasuror ose jopasuror, për shkak të kohëzgjatjes së paarsyeshme të çështjes, sipas përkufizimit të nenit 6/1 të [Konventës].

...

Neni 399/2

Afati i arsyeshëm

1. Afate të arsyeshme të përfundimit të hetimit, gjykimit apo ekzekutimit të një vendimi të formës së prerë, për qëllimet e përcaktuara në nenin 399/1, do të konsiderohen:

a) në gjykimin administrativ në shkallën e parë dhe në apel, përfundimi i gjykimit brenda një viti nga fillimi i tij në secilën shkallë;

b) në gjykimin civil në shkallë të parë përfundimi i procesit të gjykimit brenda dy viteve, në gjykim civil në apel brenda dy vjetëve; dhe gjykimin civil në Gjykatën e Lartë, brenda dy vjetëve;

c) në procedurën e ekzekutimit të një vendimi civil apo administrativ, me përjashtim të detyrimeve periodike ose të përcaktuara në kohë, afati njëvjeçar fillon nga dita e paraqitjes së kërkesës për vënie në ekzekutim;

ç) në hetimin e veprave penale afati maksimal i kohëzgjatjes së hetimeve, sipas Kodit të Procedurës Penale;

d) në gjykimin penal në shkallë të parë, afati i gjykimit të krimeve 2 vjet dhe i kundërvajtjeve 1 vit, në gjykimin në apel përfundimi i gjykimit për krimet në një afat kohor prej 1 viti dhe për kundërvajtjet 6 muaj dhe në Gjykatën e Lartë, përfundimi i gjykimit për krimet në një afat kohor prej 1 viti dhe për kundërvajtjet 6 muaj.

...

3. Në kohëzgjatjen e gjykimit ose të procedimit, nuk llogaritet koha kur çështja është pezulluar për shkaqe ligjore, kur është shtyrë për shkak të kërkesave të palës kërkuese, sipas këtij kreu, ose kur shfaqen rrethana të pamundësisë objektive për procedim.

Neni 399/6

Gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës ose kërkesëpadisë

1. Kërkesa për konstatimin e shkeljes dhe përsheptimin e procedurave i drejtohet gjykatës kompetente, sipas llojit të mosmarrëveshjes penale, civile ose administrative si më poshtë:

...

b) në rastet kur çështja në të cilën pretendohet të ketë shkelje, është duke u gjykuar në gjykatat e apelit, kërkesa shqyrtohet nga kolegji përkatës i Gjykatës së Lartë;

c) në rastet kur çështja në të cilën pretendohet të ketë shkelje, është duke u gjykuar në Gjykatën e Lartë, kërkesa shqyrtohet nga një kolegji tjetër i Gjykatës së Lartë;

...

2. Kur ka një vendim të formës së prerë për konstatimin e shkeljes dhe përsheptimin e procedurës, subjekti kërkuës mund të paraqesë padi për shpërblimin e dëmit, sipas pikës 3 të këtij neni.

3. Kërkesëpadia për shpërblimin e dëmit i drejtohet gjykatës civile të shkallës së parë, ku ka qendrën organi ndaj të cilit është konstatuar shkelja. Padia parashkruhet brenda 6 muajve nga konstatimi i shkeljes me vendim të formës së prerë.

Neni 399/7

Gjykimi i kërkesës ose kërkesëpadisë

1. Gjykimi i kërkesëpadisë, sipas nenit 399/6, pika 3, bëhet sipas rregullave të zakonshme të gjykimit brenda një afati 3-mujor nga depozitimi i kërkesëpadisë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

2. Gjykimi i kërkesës, sipas nenit 399/6, pika 1, bëhet në dhomë këshillimi dhe gjykata që shqyrton çështjen merr vendim brenda 45 ditëve, nga paraqitja e kërkesës. Brenda 15 ditëve nga paraqitja e kësaj kërkesë, organi që pretendohet se ka kryer shkeljen, i dërgon kopje të dosjes dhe mendimin me shkrim, gjykatës që shqyrton kërkesën.

3. Në rast se gjatë shqyrtimit të kërkesës organi që po kryen veprimet, ndërmerr hapat që po kërkohen nga pala, brenda 30 ditëve nga paraqitja e kërkesës [sipas nenit 399/6§1], pushon shqyrtimi i kërkesës.

...

Neni 399/8

Marrja e vendimit

1. Pas shqyrtimit të kërkesës gjykata vendos:
  - a) pranimin e kërkesës, konstatimin e shkeljes dhe urdhërimin e ndërmarrjes brenda afateve të veprimeve të caktuara procedurale gjatë gjykimit ose ekzekutimit;
  - b) rrëzimin e kërkesës.
2. Vendimi i gjykatës është përfundimtar dhe i formës së prerë.

Neni 399/9

Pranimi i kërkesës

1. Gjkata vendos pranimin e kërkesës, kur vërtetohet shkelja e afatit të arsyeshëm, sipas nenit 6/1, të Konventës Evropiane “Për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore”.
2. Në përcaktimin e shkeljes gjykata vlerëson kompleksitetin e çështjes, objektin e mosmarrëveshjes, të procedimit ose të gjykimit, sjelljen e palëve dhe të trupit gjykues gjatë gjykimit, ose të përmbaruesit, si dhe të çdo personi tjetër të lidhur me çështjen.

Neni 399/10

Përmbajtja e vendimit për shpërblimin e dëmit

1. Pas shqyrtimit të kërkesëpadisë gjykata vendos shpërblimin e dëmit nga 50 000 lekë [EUR 400] deri në 100 000 lekë [EUR 800], për çdo vit ose muaj, në raport me vitin, përtej afatit të arsyeshëm [parashikuar në nenin 399/2].

2. Shpërblimi i dëmit bëhet duke mbajtur parasysh:
  - a) vështirësinë e procesit, në të cilin është verifikuar shkelja;
  - b) sjelljen e trupit gjykues ose përmbaruesit dhe të palëve;
  - c) natyrën e interesave në çështje;
  - ç) vlerën dhe rëndësinë e çështjes, në lidhje me objektin e mosmarrëveshjes ose të ekzekutimit, e vlerësuar edhe në raport me kushtet personale të palëve.”.

b) Praktika gjyqësore e brendshme në lidhje me zgjidhjen e re për kohëzgjatjen e procedurave

i. Vendimet e Gjykatës Kushtetuese

38. Në vendimet e saj mbi pranueshmërinë nr. 269 dhe 270, të datës 7 dhjetor 2017, dhe nr. 49, të datës 22 shkurt 2018, Gjykata Kushtetuese, për sa i përket zgjidhjes së re, sipas neneve 399/1 e në vijim të KPC-së, e rrëzoi kërkesën e ankuesve për shqyrtim të ankimeve të tyre kushtetuese, në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave, pasi ankuesit nuk e kishin shteruar zgjidhjen e re.

ii. Vendimet e Gjykatës së Lartë

39. Në lidhje me kërkesën e paraqitur, sipas nenit 399/6§1(b) të KPC-së, për sa i përket kohëzgjatjes së procedurave përpara gjykatave të apelit, Qeveria paraqiti një material të printuar me listën *online* të çështjeve në Gjykatën e Lartë, duke treguar se gjykata i kishte marrë këto kërkesa nga ankues të caktuar. Në vijim, Qeveria paraqiti shembuj të një sërë vendimeve të Gjykatës së Lartë. Në vendimin nr. 1, të datës 24 janar 2018, i cili u shpall një muaj dhe dy ditë, pasi u paraqit kërkesa, kolegji administrativ i Gjykatës së Lartë e pranoi kërkesën e pretenduesit dhe konstatoi një shkelje në “afatin e arsyeshëm” nga ana e gjykatës së apelit. Gjykata Administrative e Apelit u urdhërua të vijonte me procedimet, në përputhje me rregullat procedurale të parashikuar në KPC.

40. Në vendimin nr. 5, të datës 17 prill 2018, i cili u mor një muaj dhe dymbëdhjetë ditë, pasi ishte paraqitur kërkesa, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë e pushoi shqyrtimin, sipas nenit 399/7§3 të KPC-së me

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

argumentin se Gjykata Administrative e Apelit, tek e cila kishin mbetur procedurat pezull, kishte vendosur të shqyrtonte ankimin e pretenduesit në një seancë me dyer të hapura, më 12 prill 2018.

41. Në vendimin nr. 4/8, të datës 31 janar 2019, i cili u mor gjashtë muaj dhe katërmëdhjetë ditë, pasi ishte paraqitur kërkesa, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë e pranoi kërkesën e pretenduesit dhe konstatoi një shkelje të “afatit të arsyeshëm” nga ana e gjykatës së apelit. Gjykata Administrative e Apelit u urdhërua të planifikonte shqyrtimin e çështjes së pretenduesit sa më shpejt të ishte e mundur.

42. Në vendimin nr. 9, të datës 28 shkurt 2019, i cili u mor njëzet e një ditë pasi u paraqit kërkesa, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë e pushoi shqyrtimin në mbështetje të nenit 399/7§3 të KPC-së, për arsyen se gjykata e apelit, tek e cila procedimet ishin ende pezull, tashmë e kishte marrë një vendim për çështjen e pretenduesit.

43. Në lidhje, me kërkesën e paraqitur në mbështetje të nenit 399/6§1(c) të KPC-së, në lidhje me kohëzgjatjen e procedimeve përpara Gjykatës së Lartë, Qeveria paraqiti një kopje të vetme, një vendimi të Gjykatës së Lartë. Në vendimin nr. 7/13, të datës 15 shkurt 2019, i cili ishte marrë një muaj dhe nëntëmbëdhjetë ditë pasi ishte paraqitur kërkesa, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e pushoi shqyrtimin e kërkesës, në mbështetje të nenit 399/7§3 të KPC-së, për arsye se ankimi në kasacion i ankuesit ishte pushuar nga Gjykata e Lartë, më 13 shkurt 2019.

44. Në lidhje me pretendimin për kompensim, në mbështetje të nenit 399/6§3 të KPC-së, Qeveria paraqiti kopje të tri vendimeve të brendshme. Në vendimin nr. 6853, të datës 27 korrik 2018, Gjykata e Rrethit Tiranë, teksa e njihte faktin se një vendim i Gjykatës Kushtetuese kishte njohur vonesën prej katërmëdhjetë vitesh në procedurat e zbatimit të vendimit, e njohu pjesërisht pretendimin për kompensim dhe i dha pretenduesit 700 000 ALL (rreth EUR 5,700) për vonesën. Gjatë shqyrtimit të kërkesës, gjykata vendosi se edhe pse kërkesa ishte paraqitur përpara hyrjes në fuqi të zgjidhjes së re, për analogji, ajo do t’u referohej parashikimeve statutores, në lidhje me zgjidhjen e re bë përcaktimin e shumës së kompensimit. Gjykata e rrëzoi kërkesën për përfitimin e interesit për pagesë të vonuar të borxhit të papaguar dhe deklaroi se vendimi ishte i apelueshëm.

45. Në vendimin nr. 11-2019-4385, të datës 25 korrik 2019, Gjykata e Rrethit Durrës, duke njohur faktin se një vendim i mëparshëm gjykatë kishte njohur vonesën në procedura në një nivel të juridiksionit (prokuroria e rrethit), e pranoi pretendimin për kompensim dhe i dha kërkuarit 100 000 ALL (rreth EUR 800) për vonesën.

46. Në vendimin nr. 8016, të datës 25 nëntor 2019, Gjykata e Rrethit Tiranë njohu faktin se vendimi i Gjykatës së Lartë kishte pranuar vonesën prej pesëmbëdhjetë muajsh në procedura në një shkallë të juridiksionit (Gjykata Administrative e Apelit), e pranoi pretendimin për kompensim dhe i dha pretenduesit shumën prej 180 000 ALL (rreth 1400 EUR) për vonesën. Vendimi mund të apelohej.

4. Lëje të tjera të brendshme në lidhje me çështjen

47. Institucionet e arsimit të lartë, duke përfshirë zgjedhjen e rektorëve të tyre, veprojnë sipas ligjit për arsimin e lartë (ligji nr. 80/2015, i datës 22 korrik 2015, “Për Arsimin e Lartë dhe Kërkimet Shkencore në Institucionet e Arsimit të Lartë”). Neni 39(1) parashikon se rektori është autoriteti më i lartë akademik i një institucioni të arsimit të lartë. Sipas nenit 39(2), rektori zgjidhet nga anëtarët e asambleve të stafit akademik të njësisë kryesore përbërëse (fakultetet) dhe nga studentët. Sipas nenit 39(3), rektori mban titullin “profesor” dhe mund të vijë nga brenda ose jashtë radhëve të stafit akademik. Kriteria të tjera përzgjedhëse për kandidatët, të cilët dëshirojnë të aplikojnë në pozicionin e rektorit të universitetit mund të parashikohen në statutin e një institucioni të caktuar të arsimit të lartë. Sipas nenit 39(7), rektori shërben për një mandat katërvjeçar, me të drejtë rizgjedhjeje edhe një herë.

48. Në përputhje me nenin 131 të ligjit për arsimin e lartë, Ministria e Arsimit miratoi një rregullore për organizimin e zgjedhjeve të para në organet drejtuese të institucioneve të arsimit të lartë. Rregulla 4§8 parashikonte se kandidati i suksesshëm për një pozicion ishte personi i cili kishte marrë shumicën e votave të vlefshme. Rregulla 6 bënte një parashikim për Komisionin Zgjedhor, i cili midis të tjerash, ishte përgjegjës edhe për organizimin dhe drejtimin e zgjedhjeve, për shpalljen e kandidatit fitues në pozicionin e rektorit të universitetit dhe shqyrtimin e ankesave të paraqitura nga kandidatët. Sipas rregullës 39, vendimet e Komisionit Zgjedhor mund të apeloreshin në Komisionin e Apelit, vendimi i të cilit ishte i apelueshëm në gjykatat vendëse. Rregulla 20 parashikonte kriteret e përzgjedhjes për kandidatët, të cilët dëshironin të aplikonin për pozicionin e rektorit.

B. Materiali i Këshillit të Evropës

49. Pas hyrjes në fuqi të zgjidhjes së re, në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave (shih paragrafin 37 më sipër), në takimin e tij të 1377-të, të datës 4 qershor 2020, Komisioni i Ministrave (CM/Notes/1377/H46-1, Shënime për Agjendën) u shpreh si më poshtë, në lidhje me statusin e ekzekutimit të vendimit për çështjen *Luli dhe të tjerët kundër Shqipërisë*:

“Statusi i ekzekutimit

...

Masa të përgjithshme

...

3. Zhvillimet në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave gjyqësore:

- *Rritja e kohëzgjatjes mesatare të procedurave si rezultat i vetting-ut të gjyqtarëve*:

... autoritetet raportojnë një rritje të kohëzgjatjes mesatare të procedurave gjyqësore dhe një rritje në numrin e çështjeve të prapambetura (*backlog*) për periudhën 2017–2019. Ky trend negativ vjen si shkak i procesit të *vetting-ut* të nisur më 2017–ën dhe ende në vijim, sipas së cilit janë verifikuar kredencialet e gjyqtarëve të të gjitha niveleve [është hequr referenca].

Për pasojë, 60% e magistratëve të kontrolluar ose janë pushuar nga detyra ose kanë dhënë dorëheqjen [është hequr referenca], duke përfshirë gjyqtarët në Gjykatën e Lartë dhe Gjykatën Kushtetuese (deri së fundmi, këto dy gjykata kishin vetëm nga një gjyqtar secila). Aktualisht, Gjykata e Lartë ka një *backlog* (çështje të prapambetura) me pothuajse 35000 çështje, një pjesë e të cilave është akumuluar në periudhën maj 2019 deri në mars 2020, periudhë gjatë së cilës ajo nuk mund të formonte një panel gjyqësor për të gjykuar çështjet.

Autoritetet nënvizojnë natyrën e jashtëzakonshme të kësaj situate; se ajo do të ketë pasoja që do të jenë vetëm afatshkurtra dhe se kjo situatë nuk mund t’u atribuohet veprimeve të papërshtatshme ose mosveprimeve nga ana e tyre ...

Gjykata e Lartë e krijuar rishtazi tashmë mund të gjykojë çështje me panele gjyqësore me tre gjyqtarë (numër që është i domosdoshëm për shumicën e çështjeve që trajtohen në këtë gjykatë), si rezultat i tre emërimeve të reja gjyqësore në mars të vitit 2020 ...

...

- *Plani i veprimit për reduktimin e backlog-ut në Gjykatën e Lartë*: Në muajin dhjetor 2019, u krijua një komision *ad hoc* me iniciativën e Këshillit të Lartë Gjyqësor, për propozimin e një plani veprimi për reduktimin e *backlog-ut* dhe rritjen e eficiencës së Gjykatës së Lartë. Ky komision tashmë ka propozuar masa konkrete në një memorandum.

...

4. Zhvillime në lidhje me zgjidhjen përsheptuese dhe kompensuese:

- *Funksionimi dhe efienca e zgjidhjes*: Që prej muajit nëntor 2017, në Shqipëri ka funksionuar një zgjidhje e re përsheptuese dhe kompensuese për kohëzgjatjen e tepërt të procedurave gjyqësore. Ajo zbatohet për procedurat në të gjitha gjykatat penale, civile dhe administrative, për hetimet penale dhe procedurat e zbatimit të vendimeve. Ajo nuk zbatohet për procedurat në organet administrative, për të cilat autoritetet janë të mendimit se ka mjaftueshëm garanci legjislative dhe, për shqyrtimin gjyqësor. Kërkesat për kompensim ose përsheptim paraqiten në gjykatat e zakonshme ose në Gjykatën Kushtetuese, në varësi të juridiksionit.

Autoritetet raportojnë një rritje gjatë dy viteve të fundit, në përdorimin e zgjidhjes, por pranojnë se numri i kërkesave të paraqitura vijon të jetë i ulët. Statistikat tregojnë se vetëm një numër i vogël i kërkesave të paraqitura është pranuar nga gjykatat (për shembull: për vitin 2019, nga 40 kërkesa të paraqitura në Gjykatën e Lartë, 1 u pranua, 13 u pushuan dhe 26 janë ende pezull; nga 93 kërkesa të paraqitura në gjykatat e rrethit dhe të apelit, janë pranuar 19).”

50. Pjesa përkatëse e vendimit të Komisionit të Ministrave i po së njëjtës datë (CM/Del/Dec(2020)1377/H46-1) parashikon, si më poshtë:

“Deputetët:

...

Në lidhje me masat e përgjithshme

5. Vunë re me shqetësim rritjen e kohëzgjatjes mesatare të procedurave gjyqësore dhe të *backlog-ut* të çështjeve gjatë tre vjetëve të fundit, si rezultat i krijimit të pozicioneve vakante gjyqësore për shkak të *vetting-ut* të gjyqtarëve, ku Gjykata e Lartë dhe Gjykata Kushtetuese u ndikuan në veçanti nga këto zhvillime dhe, për këtë arsye, nxitën autoritetet të vinin në zbatim të gjitha mjetet e mundshme për të garantuar se do të arrihej progres

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

në emërimet gjyqësore, veçanërisht në Gjykatën e Lartë dhe në Gjykatën Kushtetuese, si edhe në reduktimin e *backlog*-ut të çështjeve në Gjykatën e Lartë.

7. Ndoqën me interes rritjen në përdorimin e zgjidhjes përshpejtuese dhe kompensuese për procedurat gjyqësore që ishin tejet të gjata, teksa vunë re se numri i kërkesave të paraqitura mbetet i ulët dhe vetëm një numër i vogël prej tyre janë pranuar nga gjykatat vendëse; ftuan autoritetet të jepnin informacione shtesë për shkaqet për rrëzimin e këtyre kërkesave dhe për masat e rritjes së ndërgjegjësimit për publikun e gjerë, në lidhje me ekzistencën dhe modalitetet e zgjidhjes;

8. Ftonin të informonin Komisionin, nëse parashikimi ligjor, i cili nuk lejon që kompensimi të kalojë vlerën e objektit të padisë, ka nevojë për ndryshime të tjera, në mënyrë që të jetë plotësisht operacional dhe në përputhje me Konventën, ose të japin shembuj nga praktika gjyqësore e brendshme ku të demonstrohet se ai po zbatohet konform Konventës; në vijim, i ftonte autoritetet të tregonin se po konsolidohej praktika gjyqësore e brendshme që garantonte zgjidhje për procedurat gjyqësore të mbetura pezull, ashtu si edhe për vonesat që ekzistojnë që përpara hyrjes në fuqi të zgjidhjes.”

LIGJI

I. BASHKIMI I KËRKESAVE

51. Për sa i përket lëndës së ngjashme të kërkesave, Gjykata e gjen me vend që t'i shqyrtojë ato së bashku në një vendim të vetëm në mbështetje të Rregullës 42§1 të Rregullave të Gjykatës.

II. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6§1 TË KONVENTËS

52. Kërkuesit u ankuan se kohëzgjatja e procedurave, veçanërisht e atyre në Gjykatën e Lartë, ishte në shkelje me kërkesën për “afat të arsyeshëm”, sipas nenit 6§1 të Konventës. Në vijim, kërkuesi i dytë ankohej se procedurat gjyqësore nuk ishin të drejta dhe se vendimet e brendshme nuk ishin arsyetuar në mënyrën e duhur.

Neni 6§1 i Konventës parashikon si më poshtë:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht ... brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile, ashtu edhe për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij.”

A. Sa i përket kërkesës nr. 43391/18, *Bara kundër Shqipërisë*

1. *Pranueshmëria*

53. Qeveria nuk e kundërshtoi zbatueshmërinë e nenit 6 të Konventës për procedurat administrative për të cilat ishte bërë kërkesa. Gjykata është e mendimit se përderisa Qeveria nuk e kundërshtoi zbatueshmërinë e Konventës, ajo duhet të ketë në konsideratë çështjen e mocionit të saj (shih *Blečić kundër Koracisë*, nr. 59532/00, §67, 29 korrik 2004; *Tănase kundër Moldavisë* [DHM], nr. 7/08, §131, GJEDNJ 2010; dhe *Studio Monitori dhe të tjerët kundër Gjeorgjisë*, nr. 44920/09 dhe 8942/10, §32, 30 janar 2020).

54. Gjykata thekson se garancitë e nenit 6§1 të Konventës zbatohen vetëm për “të drejtat dhe detyrimet civile”, të cilat duhet të njihen sipas ligjit të brendshëm, të paktën mbi arsye të diskutueshme. Për këtë arsye, në mënyrë që të përcaktohet nëse pjesa civile e nenit 6 është e zbatueshme në çështjen në fjalë, dhe për pasojë, nëse kërkuesi i parë mund të mbështetet në garancitë e atij neni, fillimisht Gjykata duhet të shqyrtojë nëse ai kishte një “të drejtë”, e cila mund të thuhet se njihej nga ligji vendës dhe, së dyti, nëse ajo e drejtë ishte një e drejtë “civile”. Mosmarrëveshja duhet të jetë e vërtetë dhe serioze; ajo mund të mos lidhet vetëm me ekzistencën aktuale të një të drejte, por edhe me objektin dhe mënyrën e ushtrimit të saj; dhe së fundi, rezultati i procedurave duhet të jetë drejtpërdrejtë decisiv për të drejtën në fjalë, por lidhjet e parëndësishme ose pasojat e largëta nuk mjaftojnë për t’iu adresuar nenit 6§1 (shih, midis autoriteteve të tjera, *Baka kundër Hungarisë* [DHM], nr. 20261/12, §100, 23 qershor 2016).

55. Gjithashtu, Gjykata thekson se as neni 6 dhe as ndonjë parashikim tjetër i Konventës apo i protokolleve të saj nuk garanton si të tillë një të drejtë për emërimin apo promovimin në shërbimin civil. Megjithatë, Gjykata ka pranuar se e drejta për një procedurë të ligjshme dhe të drejtë promovimi ose për pjesëmarrje të barabartë në një konkurs për një post publik mund të konsiderohen si të drejta të njohura në ligjin e brendshëm, të paktën aty ku gjykatat vendëse kanë njohur ekzistencën e tyre dhe kanë shqyrtuar ankesat përkatëse të kërkuesve (shih, për shembull, *Regner kundër Republikës së Çekisë* [DHM], nr. 35289/11, § 105, 19 shtator 2017, dhe *Frežadon kundër Greqisë*, nr. 2683/12, §28, 8 nëntor 2018, dhe referencat e cituara në vijim).

56. Në lidhje me ekzistencën e një të drejte në çështjen konkrete, Gjykata vëren se ligji i brendshëm i ka dhënë kandidatëve të cilët përmbushnin kërkesat statutores të specifikuar në dispozitat përkatëse të drejtën të aplikojnë për pozicionin e rektorit të universitetit, të financuar në mënyrë publike. Gjithashtu, ligji i brendshëm parashikonte zgjidhje gjyqësore ndaj çdo parregullsie procedurale në zgjedhjet për pozicionin e rektorit të

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

universitetit (shih paragrafët 47 dhe 48 më sipër). Si rezultat, kërkuesi i parë ishte njëri nga tre kandidatët të cili përmbushte kërkesat statutorë të përzgjedhjes dhe kishte kualifikimet e nevojshme për të kandiduar për pozicionin e rektorit të universitetit, të financuar në mënyrë publike. Në zgjedhjet akademike, kërkuesi i parë u rendit i dyti. Në vijim, ai i kundërshtoi ligjshmërinë e zgjedhjeve dhe rezultatet përpara organeve administrative dhe gjykatave vendëse. Gjykata vërtet se gjykatat nuk i rrëzuan ankimet e tij ndaj vendimeve administrative për arsyen e mosekzitencës së një të drejte, por për shkakun se gjatë zgjedhjeve nuk kishte pasur parregullsi. Në këto rrethana, Gjykata gjykon se kërkuesi i parë mund të pretendojë të ketë të drejtën të marrë pjesë në një proces të ligjshëm dhe të drejtë zgjedhjesh akademike për pozicionin e rektorit të universitetit të financuar në mënyrë publike.

57. Në lidhje me natyrën civile të së drejtës, Gjykata gjykon se zgjedhjet dhe më pas emërimi në pozicionin e rektorit të universitetit, pa dyshim që ka të bëjë me ushtrimin e karrierës profesionale të një individi dhe, për pasojë, me interesat e tij apo të saj monetare. Gjithashtu, kërkuesi kishte pasur akses në gjykatat e brendshme për të kundërshtuar rezultatin e zgjedhjeve (shih, për shembull, *Vilho Eskelinen dhe të tjerët kundër Finlandës* [DHM], nr. 63235/00, §62, GJEDNJ 2007-II).

58. Së fundmi, Gjykata pranon se procedimet në fjalë ishin në mënyrë të drejtpërdrejtë decisive për të drejtat e kërkuesit për aq kohë sa procedurat mund të kishin përfunduar me anulimin dhe rimbajtjen e zgjedhjeve akademike, gjë e cila mund të kishte bërë që ai të zgjidhej në pozicionin e vlerësuar të rektorit të universitetit. Në lidhje me këtë rast, në çështjen *Tsanova-Gecheva kundër Bullgarisë* (nr. 43800/12, §84, 15 shtator 2015) Gjykata vendosi se procedurat ishin decisive për të drejtën e kërkuesit për një procedurë të ligjshme dhe të drejtë për aq kohë sa ato mund të kishin përfunduar në anulimin e procedurës së kundërshtuar dhe në organizimin e një konkursi të ri për postin, në rast se gjykatat vendëse do të kishin lejuar ankimin e kërkuesit (shih edhe *Dzhidzheva-Trendafilova kundër Bullgarisë* (vendim), nr. 12628/09, §43, 9 tetor 2012).

59. Në lidhje me sa më sipër, Gjykata vendos, se neni 6 i Konventës, sipas pjesës së tij civile, është i zbatueshëm në çështjen konkrete.

60. Gjithashtu, Gjykata, duke vërejtur se ankimi, në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave nuk është as i pambështetur në fakte dhe as i papranueshëm për shkaqe të tjera të listuara në nenin 35 të Konventës, e deklaroi atë të pranueshëm.

2. Meritat

61. Kërkuesi i parë pretendonte se ishte shkelur kërkesa për “afat të arsyeshëm”, sipas nenit 6§1 të Konventës, duke iu referuar vonësës shkaktuar nga Gjykata e Lartë në shqyrtimin e ankimit të tij të kasacionit. Ai theksoi se më 27 tetor 2016, kishte paraqitur një ankim në Gjykatën e Lartë, e cila nuk kishte ndërmarrë ndonjë hap për ta shqyrtuar atë deri më 24 shkurt 2021, kur kishte vendosur ta dërgonte çështjen për rishqyrtim nga një trupë tjetër në Gjykatën Administrative të Apelit. Në vijim, ai argumentoi se nuk kishte kontribuar në ndonjë mënyrë në vonësën në procedura; përkundrazi, ai i kishte kërkuar Gjykatës së Lartë disa herë që të shqyrtonte çështjen e tij. Për më tepër, ai shtoi se duke qenë se mandati i një rektori universiteti ishte i kufizuar për katër vjet, mosmarrëveshja e kishte pasur prioritet kohën, gjë e cila do të duhej ta kishte nxitur Gjykatën e Lartë ta merrte shpejt vendimin. Së fundmi, ai argumentoi se në opinionin e tij, vonesa në Gjykatën e Lartë kishte ardhur për shkak të reformave në drejtësi, gjë e cila kishte bërë që Gjykata e Lartë të operonte me shumë pak gjyqtarë.

62. Qeveria pranoi se procedurat në Gjykatën e Lartë nuk kishin respektuar kërkesën për “afat të arsyeshëm”, sipas nenit 6§1 të Konventës, megjithatë, Qeveria shpjegoi se vonesa në shqyrtimin e ankimit të kasacionit të kërkuesit të parë kishte ardhur si pasojë e reformës në gjyqësor dhe, veçanërisht, në *vetting*-un e gjyqtarëve, reformë e cila kishte qenë një nevojë për sistemin gjyqësor në Shqipëri. Qeveria argumentoi se autoritetet përkatëse vendëse kishin miratuar një legjislacion të dytë dhe një sërë rregulloresh të brendshme, dhe se kishin punuar me shpejtësi për të finalizuar procedurën për emërimin e gjyqtarëve shtesë në Gjykatën e Lartë.

63. Gjykata thekson se arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procedurave duhet të vlerësohet sipas rrethanave të çështjes dhe në referencë të kritereve të mëposhtme: kompleksiteti i çështjes, sjellja e ankuesit dhe e autoriteteve përkatëse, dhe se çfarë rrezikohej për kërkuesin në mosmarrëveshje (shih, midis shumë autoritetesh, *Sürmeli kundër Gjermanisë* [DHM], nr. 75529/01, §128, GJEDNJ 2006-VII).

64. Duke u kthyer te çështja e kërkuesit të parë, procedurat filluan më 23 prill 2016 (shih paragrafin 7 më sipër), kur kërkuesi paraqiti një ankim administrativ kundër vendimit të Komisionit Zgjedhor, për një “mosmarrëveshje” të lindur, sipas interpretimit të nenit 6§1 (shih, për shembull, *Mitkova dhe ish-Republika Jugosllave e Maqedonisë*, nr. 48386/09, §49, 15 tetor 2015). Sipas një vendimi të fundit dhënë nga Gjykata e Lartë

më 24 shkurt 2021 (shih paragrafin 14 më sipër), çështja u kthye për rishqyrtim në Gjykatën Administrative të Apelit, tek e cila procedurat janë ende pezull. Deri më sot, procedurat kanë zgjatur për mbi pesë vjet e katër muaj në të tria nivelet e juridiksionit.

65. Gjykata e pranon se kohëzgjatja e përgjithshme e procedurave, në këndvështrimin e parë, mund të duket e arsyeshme. Në fakt, procedura e shqyrtimit administrativ dhe procedura e shqyrtimit gjyqësor fillestar janë kryer relativisht shpejt. Megjithatë, në kërkesën konkrete, Gjykata shqetësohet për periudhën nga data 27 tetor 2016, kur kërkuesi i parë paraqiti një ankim kasacioni në Gjykatën e Lartë, dhe deri më 24 shkurt 2021, kur ajo gjykatë pranoi ankimin e kasacionit dhe e riktheu çështjen që të rishqyrtohej nga një trupë tjetër në Gjykatën Administrative të Apelit. Në këtë këndvështrim, Gjykata e ka të pamundur të dakordësohet me gjetjet e Gjykatës së Lartë në vendimin e saj të datës 13 korrik 2021, se çështja kishte pasur një vonesë prej një viti e gjashtë muajsh, periudhë kohore e cila fillonte nga data kur ankimi i kasacionit ishte regjistruar në atë gjykatë dhe deri në datën kur kërkuesi i parë e kishte paraqitur kërkesën e tij në mbështetje të neneve 399/1 e në vijim të KPC-së.

66. Nga ana tjetër, Gjykata dakordësohet me konstatimin e Gjykatës së Lartë, se lënda e procedimeve, që kishte të bënte me ligjshmërinë dhe rezultatin e zgjedhjeve për pozicionin e rektorit të universitetit nuk sillte problematika veçanërisht komplekse për faktin ose ligjin.

67. Në lidhje me sjelljen e kërkuetit të parë, Gjykata thekson se gjatë gjithë procedurave ai veproi në mënyrë të kujdesshme, pa shkaktuar vonesa, dhe në disa raste ai kërkoi përsheptimin e procedurave.

68. Gjykata vëren se, sipas dosjes së çështjes, nuk rezulton që Gjykata e Lartë të ketë ndërmarrë ndonjë hap procedural, në lidhje me ankimin e kasacionit të kërkuetit, duke qenë se çështja e tij mbeti pezull deri më 24 shkurt 2021. Qeveria u shpreh se vonesa ishte shkaktuar nga procesi i *vetting*-ut. Gjykata e Lartë paraqiti të njëjtin shpjegim në vendimin e saj të datës 13 korrik 2021. Në lidhje me këtë gjë, Gjykata konstaton se në vitin 2016 Shqipëria ndërmori reforma të thella në të gjithë sistemin e drejtësisë, gjë e cila solli ndryshime në Kushtetutë, në organizimin dhe funksionimin e gjykatave më të larta në vend, të tilla si: Gjykata e Lartë, duke përfshirë mënyrën në të cilën gjyqtarët e saj do të zgjidheshin nga institucione të ndryshme, dhe hapi rrugën për *vetting*-un e të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve në detyrë.

69. Megjithatë, përpara ndërmarrjes së procesit të *vetting*-ut, Gjykata e Lartë kishte akumuluar një numër çështjesh të prapambetura (*backlog*-u) prej 16777 çështjesh (shih paragrafin 28 më sipër).

70. Gjithashtu, Gjykata e Lartë vijoi të vepronte dhe të shqyrtonte ankimet e kasacionit të paktën deri më 21 maj 2019, datë pas së cilës ajo nuk kishte kuorumin statutor të nevojshëm për të marrë vendime (shih paragrafin 25 më sipër). Për pasojë, i takonte Gjykatës së Lartë të shqyrtonte ankimin e kasacionit të kërkuetit të parë deri më atë datë. Duke e marrë në konsideratë vonesën e kuptueshme të shkaktuar nga reformat e thella në sistemin e drejtësisë dhe nga procesi i *vetting*-ut, Gjykata vëren se shtetet kanë një detyrim të përgjithshëm që t'i organizojnë sistemet e tyre ligjore për të garantuar respektim të kushteve të parashikuara në nenin 6§1, duke përfshirë edhe një seancë të drejtë dëgjimore brenda një afati të arsyeshëm (shih *Krastanov kundër Bullgarisë*, nr. 50222/99, §74, 30 shtator 2004).

71. Gjithashtu, Gjykata mban në konsideratë edhe interpretimin e Gjykatës së Lartë për nenin 399/2§3 të KPC-së, sipas së cilës periudhat kohore gjatë të cilave “rrethanat e kanë bërë të pamundur objektivisht [për gjykatën] procedimin”, me shqyrtimin e një çështjeje – të cilat përfshinin, sipas saj, ndikimet e reformave në vijim në sektorin e drejtësisë për funksionimin e vetë Gjykatës së Lartë – nuk do të duhej të përlogariteshin në kohëzgjatjen e përgjithshme të procedurave (shih paragrafin 15 më sipër). Duke qenë se nuk i takon Gjykatës që të vendosë për interpretimin e duhur të ligjit të brendshëm, ajo gjykon se, sipas rrethanave të kërkesës konkrete, një qasje e tillë nuk do të ishte në harmoni me praktikën e saj ligjore, në mbështetje të nenit 6§1, për kërkesën për “një afat të arsyeshëm”, sepse në këtë mënyrë e gjithë barra për ndonjë vonesë të shkaktuar nga reformat në sektorin e drejtësisë do të kalonte te pala ndërgjyqëse individuale.

72. Së fundmi, në përcaktimin e asaj që rrezikohej për kërkuetin, Gjykata pranon se çështja nuk kishte relevancë të drejtpërdrejtë me mjetet për jetesë të kërkuetit, me përfitimet apo dietat e tij, duke qenë se ai vazhdonte të ishte i punësuar si doktor dhe lektor në universitet. Ai as nuk u pushua dhe as nuk u pezullua nga detyra, procedura këto të cilat nga vetë natyra e tyre do të kishin shkaktuar nevojën për vendime të përsheptuara (shih, për shembull, *Launikari kundër Finlandës*, nr. 34120/96, §36, 5 tetor 2000, e cila kishte të bënte me një mosmarrëveshje punësimi për pushimin e kërkuetit nga detyra, dhe *Hajrudinović kundër Sllovenisë*, nr. 69319/12, § 45, 21 maj 2015, e cila kishte të bënte me pretendimin e kërkuetit për pagesat e shkurtimit nga puna). Pavarësisht kësaj, për sa i përket mandatit katërvjeçar për pozicionin e rektorit,

Gjykata është e mendimit se çështja ka pasur rëndësi për kërkuesin dhe do të duhej ta kishte nxitur Gjykatën e Lartë ta shqyrtonte atë me kujdes.

73. Në këtë situatë është shkelur neni 6§1 i Konventës.

B. Në lidhje me kërkesën nr. 17766/19, *Kola kundër Shqipërisë*

1. Pranueshmëria

a) Në lidhje me ankimin për kohëzgjatjen e procedurave

74. Qeveria parashtroi se kërkuesi i dytë nuk kishte shfrytëzuar zgjidhjen e brendshme të parashikuar nga nenet 399/1 e në vijim të KPC-së. Qeveria argumentoi veçanërisht se në mbështetje të nenit 399/6§1(c), ankimet në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave që ishin pezull përpara një kolegji në Gjykatën e Lartë, mund të paraqiteshin në çdo kohë përpara një kolegji tjetër të Gjykatës së Lartë.

75. Kërkuesi i dytë nuk ra dakord dhe u shpreh se Gjykata e Lartë nuk kushte qenë funksionale, pasi ajo kishte pasur një numër të pamjaftueshëm gjyqtarësh. Për këtë arsye, ai argumentoi se në praktikë nuk kishte pasur asnjë zgjidhje të brendshme efektive për ankimin e tij.

76. Gjykata përsërit parimet e përgjithshme në lidhje me shterimin e zgjidhjeve të brendshme të parashikuara në një sërë vendimesh (shih, midis të tjerash, *Vučković dhe të tjerët kundër Serbisë* (vendim paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, §69–77, 25 mars 2014). Në vijim, ajo thekson se pikëpyetja vendimtare në vlerësimin e efikasitetit të një zgjidhjeje, në lidhje me vonesat procedurale është nëse ekziston ose jo mundësia për kërkuesin, në mënyrë që këtij të fundit t'i garantohet një zgjidhje e drejtpërdrejtë dhe e shpejtë, në vend të mbrojtjes indirekte të të drejtave të garantuara në mbështetje të nenit 6 (shih, *mutatis mutandis*, *Scordino kundër Italisë* (nr. 1) [DHM], nr. 36813/97, §195, GJEDNJ 2006, dhe *Süremeli* cituar më sipër, §101). Më konkretisht, një zgjidhje do të jetë efikase, nëse ajo mund të përdoret ose për të parandaluar shkeljen e pretenduar që të ndodhë ose të vijojë të ndodhë, ose për t'i garantuar kërkuesit zgjidhjen e duhur për çdo shkelje që mund të ketë ndodhur tashmë (shih *McFarlane kundër Irlandës* [DHM], nr. 31333/06, §108, 10 shtator 2010).

77. Gjykata thekson se Shqipëria ka miratuar një zgjidhje përsheptuese/parandaluese, në lidhje me kohëzgjatjen e procedimeve, e cila ka hyrë në fuqi më 5 nëntor 2017 (shih paragrafin 37 më sipër). Sipas neneve 399/1 e në vijim të KPC-së, një palë në procedurat penale mund të paraqesë një kërkesë për përsheptim të procedurave.

78. Duke u rikthyer në çështjen konkrete, Gjykata thekson se kërkuesi i dytë e paraqiti ankimin e tij të kasacionit në Gjykatën e Lartë për përsheptim të procedurave të kasacionit.

79. Megjithatë, Gjykata nuk është e bindur se një kërkesë për përsheptim të procedurave do të ishte efikase në rrethanat e kësaj çështjeje. Edhe sikur të hamendësohet se kërkuesi i dytë e ka bërë një kërkesë për përsheptim të procedurave, funksionimi i Gjykatës së Lartë ishte kaq i dëmtuar nga shkarkimi i gjyqtarëve të saj nga detyra (shih paragrafin 25 më sipër), sa që më 31 korrik 2018, Gjykata e Lartë, e mbledhur në një kolegji tjetër nga ai përpara të cilit ishte paraqitur ankimi i kasacionit, nuk do ta kishte pasur të mundur të shqyrtonte atë, për shkak të numrit të pamjaftueshëm të gjyqtarëve (shih paragrafët 25 dhe 33 më sipër). Për më tepër, edhe nëse do të hamendësohej se Gjykata e Lartë mund ta kishte pranuar kërkesën e kërkuesit për përsheptim dhe t'ia kishte dorëzuar një trupe gjyqësore, duke nisur nga data 22 maj 2019, Gjykata e Lartë nuk ka pasur kuorumin e nevojshëm të gjyqtarëve për të shqyrtuar ankimet e kasacionit të cilësdo natyre. Në rrethanat përjashtimore të kërkesës konkrete, rezulton se objeksioni i Qeverisë, në lidhje me mosparaqitjen e një kërkesë përpara Gjykatës së Lartë për përsheptim të procedurave nga ana e kërkuesit të dytë duhet të rrëzohet.

80. Së fundmi, Gjykata është e mendimit se duke pasur në konsideratë faktin se kërkuesi i dytë është përballur me “situatën e vazhduar” të funksionimit të pjesshëm të Gjykatës së Lartë deri më 31 korrik 2018, dhe me mungesën e një kuorumi në Gjykatën e Lartë për të shqyrtuar ankimet e kasacionit deri më 22 maj 2019, të cilat ishin me një kohëzgjatje të përkohshme, si edhe faktin se ai e paraqiti kërkesën e tij në Gjykatë pa vonesë, nuk rezulton të ketë asnjë problem me respektimin e afatit gjashtëmujor (shih, për shembull, *Cone kundër Rumanisë*, nr. 35935/02, §§22, 24 qershor 2008; dhe *a contrario*, *Sokolov dhe të tjerët kundër Serbisë* (vendim), nr. 30859/10 dhe 6 kërkesa të tjera, §33–36, 14 janar 2014).

81. Gjykata vëren se kjo ankesë nuk është as e pabazuar në fakte dhe as e papranueshme për ndonjë nga arsyet e listuara në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohej e pranueshme.

b) Në lidhje me ankimin për procedura të padrejta

82. Qeveria parashtroi se çështja është ende pezull në Gjykatën e Lartë. Në vijim të vendimit të saj të datës 1 mars 2016 dhe kthimit të çështjes për rishqyrtim, Gjykata e Apelit në vijim shqyrtoi dhe ofroi arsye të mjaftueshme për dënimin e kërkuesit të dytë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

83. Kërkuesi i dytë e kundërshtoi këtë aspekt, duke argumentuar se vendimi i gjykatës së apelit nuk ishte arsyetuar mjaftueshëm.

84. Gjykata thekson se më 24 mars 2021, Gjykata e Lartë e kishte deklaruar ankimin e kasacionit të kërkuesit të dytë të pranueshëm dhe, për pasojë, shqyrtimi është në fazën e themelit të çështjes. Në këto rrethana dhe duke pasur parasysh faktin se është e drejta e kërkuesit që të ankohet për padrejtësi në procedurat e brendshme përpara Gjykatës Kushtetuese, pas dhënies së vendimit nga Gjykata e Lartë (shih *Delijorgji kundër Shqipërisë*, nr. 6858/11, §59, 28 prill 2015, me referenca të tjera), Gjykata e kundërshton këtë ankesë si të parakohshme, në mbështetje të nenit 35§§1 dhe 4 të Konventës.

2. Meritat

85. Kërkuesi i dytë u shpreh se kohëzgjatja e procedurave penale ndaj tij kishte qenë e paarsyeshme.

86. Qeveria parashtrroi se më 23 mars 2017, Gjykata e Apelit kishte lënë në fuqi, në shkallën e fundit, dënimin ndaj kërkuesit. Sipas Qeverisë, ai vendim shënoi fundin e procedurave gjyqësore ndaj tij, kohëzgjatja e të cilave kishte qenë e arsyeshme.

87. Në lidhje me vonesat përpara Gjykatës së Lartë, Qeveria argumentoi se ajo situatë ishte *suu generis*, për arsye objektive e lidhur me realizimin e reformave në sistemin e drejtësisë, për shkak të të cilave ishte e vështirë të zbatoheshin kërkesat e parashikuara në praktikën gjyqësore të Gjykatës. Qeveria theksoi se nuk kishte asnjë të dhënë në dosjen e çështjes të ndonjë organizimi të dobët nga ana e gjykatave të brendshme ose stafi administrativ gjyqësor. Sidoqoftë, Qeveria parashtrroi se *backlog*-u (çështjet e prapambetura) në Gjykatën e Lartë ishte i përkohshëm dhe se ishin marrë masa të menjëhershme korrigjuese për të menaxhuar situatën.

88. Gjykata i referohet parimit të përgjithshëm të parashikuar në paragrafin 63 më sipër, në lidhje me vlerësimin e arsyeshmërisë së kohëzgjatjes së procedurave.

89. Duke u rikthyer në çështjen konkrete, palët nuk e kanë kundërshtuar faktin – dhe Gjykata bie dakord – se procedurat ndaj kërkuesit të dytë filluan më 24 nëntor 2011, kur ai u akuzua për vrasje me paramendim dhe mbajtje pa leje të armëve (shih paragrafin 17 më sipër). Në lidhje me fazën e fundit të procedurave, Gjykata nuk mund të pranojë pretendimin e Qeverisë se procedurat përfunduan më 23 mars 2017, kur Gjykata e Apelit la në fuqi dënimin ndaj kërkuesit (shih paragrafin 20 më sipër), për aq kohë sa ai vendim është apeluar dhe nuk ka marrë ende formën *res judicata*. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata thekson se më 5 mars 2021, Gjykata e Lartë e deklaroi ankimin e kasacionit të kërkuesit të dytë ndaj vendimit të gjykatës së apelit të pranueshëm. Rezulton se procedurat penale ndaj kërkuesit të dytë janë ende në proces dhe se, deri më sot, ato kanë zgjatur për nëntë vite, nëntë muaj dhe gjashtëmbëdhjetë ditë në tri nivele të juridiksionit.

90. Gjykata argumenton se procedurat penale, të cilat përfshijnë dy akuza penale dhe dy të bashkëpandehur, nuk ishin veçanërisht komplekse dhe kryesisht përfshinin çështje që kishin të bënin me mjaftueshmërinë e provave.

91. Në lidhje me sjelljen e kërkuesit të dytë, nuk ka indicie se ai ka shkaktuar ose ka kontribuar në vonesën e procedurave.

92. Duke iu rikthyer reagimit të autoriteteve vendëse, Gjykata vëren se Gjykata e Rrethit dhe Gjykata e Apelit kanë dhënë një total prej tri vendimesh, në lidhje me dënimin e kërkuesit brenda një afati të arsyeshëm. Megjithatë, ka pasur të paktën dy momente të rëndësishme vonese gjyqësore.

93. Periudha e parë, e cila filloi në maj 2013 dhe zgjati pothuajse dy vite dhe dhjetë muaj, kishte të bënte me procedurat në Gjykatën e Lartë, e cila, më 1 mars 2016, pranoi ankimin e kërkuesit të dytë dhe e riktheu çështjen për rishqyrtim nga një kolegji tjetër në Gjykatën e Apelit. Qeveria nuk paraqiti asnjë shpjegim për atë vonesë.

94. Edhe periudha e dytë ka të bëjë me procedurat në Gjykatën e Lartë, e cila filloi më 27 mars 2017 dhe janë ende pezull, duke zgjatur për mbi katër vjet e dy muaj. Si përgjigje ndaj argumentit të Qeverisë, se kjo vonesë u shkaktua nga reformat në sistemin e drejtësisë dhe procesi i *vetting*-ut, Gjykata përsërit, se pavarësisht reformave të thella në sistemin e drejtësisë dhe vonesën e kuptueshme të shkaktuar prej tyre, Shteti i paditur ka detyrimin e përgjithshëm që të organizojë sistemet e tij ligjore për të garantuar respektim të kushteve parashikuara në nenin 6§1, duke përfshirë edhe kushtin për një seancë të drejtë brenda një afati të arsyeshëm (shih edhe paragrafin 70 më sipër).

95. Gjithashtu, Gjykata vëren se nga viti 2012, *backlog*-u i Gjykatës së Lartë është rritur gradualisht dhe mbetet në nivele shumë të larta (shih paragrafët 28 dhe 29 më sipër). Për këtë arsye, Gjykata e ka të pamundur të pranojë argumentin e Qeverisë se *backlog*-u në Gjykatën e Lartë është vetëm i përkohshëm ose se pavarësisht masave të marra së fundmi për të reduktuar *backlog*-un e saj (shih paragrafin 29 më sipër), është ndërmarrë një masë mjaftueshëm e shpejtë dhe gjithëpërfshirëse korrigjuese gjatë një sërë vitesh për të trajtuar situatën.

96. Së fundmi, Gjykata e pranon, se, për shkak se akuza penale ndaj kërkuarit të dytë është e rëndë dhe ka ndikim ndaj të drejtave të tij, procedurat kërkonin një nivel të caktuar përshpejtimi.

97. Në përputhje me rrethanat, Gjykata arrin në përfundimin se është shkelur neni 6§1 i Konventës.

III. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 13 SË BASHKU ME NENIN 6§1 TË KONVENTËS

98. Kërkuari i parë u ankua, në mbështetje të nenit 13 të Konventës, për mungesën e një zgjidhjeje efektive, në lidhje me ankesën e tij për kohëzgjatjen e procedurave.

Neni 13 i Konventës parashikon si më poshtë:

“Çdokush, të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Konventë, ka të drejtën e një zgjidhjeje efektive para një organi kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare.”.

A. Pranueshmëria

99. Qeveria nuk e kundërshtoi pranueshmërinë e ankimit.

100. Gjykata vëren se ankimi i kërkuarit të parë, në mbështetje të nenit 13 nuk është as i pabazuar dukshëm në fakte dhe as i papranueshëm, sipas ndonjë shkakut tjetër, në mbështetje të nenit 35 të Konventës. Për këtë arsye, ankimi duhet të shpallet i pranueshëm.

B. Meritat

1. Parashtrimet e palëve

101. Kërkuari i parë u ankua se në rrethanat e çështjes së tij, zgjidhja e garantuar sipas neneve 399/1 e në vijim të KPC-së nuk kishte qenë efektive sipas interpretimit të nenit 13 të Konventës.

102. Qeveria nuk e kundërshtoi këtë aspekt.

2. Vlerësimi i Gjykatës

103. Gjykata thekson se në çështjen *Luli dhe të tjerët* (cituar më sipër), parashikohet se në mbështetje të nenit 46 të Konventës, Shteti duhet të vendosë një zgjidhje të brendshme, në lidhje me kohëzgjatjen e tepruar të procedimeve. Si përgjigje ndaj vendimit të mësipërm, ligjvënësi shqiptar ka bërë një parashikim për një zgjidhje përshpejtuese/parandaluese dhe kompensuese, në përputhje me nenin 399/1 e në vijim të KPC-së. Për këtë arsye, Gjykata do të vlerësojë efikasitetin e përgjithshëm të kësaj zgjidhjeje, sipas interpretimit të nenit 13 të Konventës, përpara se të përcaktojë nëse është efikase për çështjen e kërkuarit të parë.

a) Pajtueshmëria, në parim, e një zgjidhjeje të re me kërkesat e nenit 13

104. Parimet përkatëse në lidhje me zbatimin e nenit 13 të Konventës, në lidhje me ankimet për një shkelje të së drejtës për një seancë dëgjimore brenda një afati të arsyeshëm parashikohen në një sërë vendimesh (shih, midis të tjerash, *Kudla* cituar më sipër, §157; *Scordino (nr. 1)*, cituar më sipër, §§182–89; *Sürmeli*, cituar më sipër, §§97–101; dhe *McFarlane kundër Irlandës* [DHM], cituar më sipër, §108).

105. Gjykata thekson, veçanërisht, se zgjidhjet në dispozicion të një individi në nivel të brendshëm për paraqitjen e një ankimi, në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave janë “efektive”, sipas interpretimit të nenit 13 të Konventës, nëse ato mund të përdoren për të përshpejtuar procedurat përpara gjykatave vendëse ose nëse i garantojnë individit korrigjimin e duhur për vonesat të cilat kanë ndodhur. Në rastin kur një sistem i brendshëm ligjor bën një parashikim për miratimin e një mase ndaj Shtetit, një masë e tillë duhet të mbetet efektive, e mjaftueshme dhe e aksesueshme në përputhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave gjyqësore. Mjaftueshmëria e saj varet nga vonesat e tepërta dhe nga niveli i kompensimit (shih *Rutkowski dhe të tjerët kundër Polonisë*, nr. 72287/10 dhe 2 të tjerë, §§173, 7 korrik 2015).

i. Në lidhje me zgjidhjen përshpejtuese/parandaluese

106. Duke u rikthyer te zgjidhja përshpejtuese/parandaluese e miratuar në legjislacionin shqiptar, Gjykata thekson se neni 399/2 i KPC-së parashikon se kohëzgjatja e procedurave administrative, civile dhe penale konsiderohet e arsyeshme. Një palë mund të paraqesë një kërkesë për konstatimin e një shkeljeje ndaj kërkesës për një “afat të arsyeshëm” dhe përshpejtimit të procedurave, sipas nenit 399/6§1 të KPC-së. Një kërkesë e tillë do të duhet të shqyrtohet me dyer të mbyllura nga gjykata kompetente. Sipas nenit 399/8§1 të KPC-së, nëse gjykata kompetente konstaton një shkelje të kërkesës për “afat të arsyeshëm”, ajo do të urdhërojë që të ndërmerren masa të caktuara procedurale brenda një afati që përcaktohet nga vet gjykata. Vendimi i gjykatës është përfundimtar. Në vijim, Gjykata thekson se kriteret e parashikuara në nenin 399/9 të KPC-së për konstatimin e një shkeljeje të kërkesës për “afat të arsyeshëm” janë në përputhje me praktikën gjyqësore përkatëse të Gjykatës, më konkretisht, kompleksiteti i çështjes, reagimet e palëve dhe çfarë është në rrezik për pretenduesin.

107. Për këtë arsye, Gjykata është e mendimit, se procedura për zbatimin e zgjidhjes përshpejtuese/parandaluese do të ketë ndikim në kohëzgjatjen e procedurave në tërësi ose duke përshpejtuar

procedurat, ose duke parandaluar që ato të marrin një kohë paarsyeshmërisht të gjatë. Një gjë e tillë mbështetet edhe nga vendimet e Gjykatës së Lartë, tek të cilat mbështetet edhe Qeveria (shih paragrafët 39 dhe 43 më sipër), duke treguar se zgjidhja parandaluese në fjalë nuk ka prodhuar vetëm rezultate *de jure*, por edhe *de facto*.

108. Në vijim, Gjykata thekson se është e nevojshme të theksohet, se, në vlerësim të pajtueshmërisë me kërkesën për “afat të arsyeshëm”, gjykatat e brendshme duhet të kenë në konsideratë të gjithë kohëzgjatjen e procedurave dhe të shqyrtojnë kohëzgjatjen e përgjithshme të të gjitha fazave të procedurave, në vend që ta kufizojnë vlerësimin e kohëzgjatjes së procedurave të brendshme në atë pikë që një individ bën një kërkesë në mbështetje të nenit 399/6§1 të KPC-së (shih, *mutatis mutandis*, *Rutkowski dhe të tjerët*, cituar më sipër, §§ 212–213). Gjithashtu, së bashku me urdhrin që masa të caktuara procedurale të ndërmerren nga autoriteti përgjegjës për të përshpejtuar procedurat e vonuara, gjykata kompetente duhet të përcaktojë një afat të arsyeshëm për masat procedurale në mënyrë që zgjidhja të jetë efektive.

109. Për sa më sipër, Gjykata nënvizon se, në këtë fazë, nuk ka arsye të besohet se kërkesa për konstatimi e një shkeljeje të kërkesës së “afatit të arsyeshëm” dhe të përshpejtimit të procedurave, sipas legjislacionit shqiptar hyrë në fuqi më 5 nëntor 2017, sipas neneve 399/1 e në vijim të KPC-së, nuk do të ishte efektive.

ii. Në lidhje me aspektin kompensues të zgjidhjes

110. Gjykata thekson se neni 399/6§3 i KPC-së parashikon mundësinë për shpërblim të dëmit të shkaktuar nga kohëzgjatja e pajustifikuar e procedurave. Gjykata përsërit se, nëse Shteti ka marrë një hap të rëndësishëm duke miratuar një zgjidhje kompensuese, kjo zgjidhje duhet të lejojë një marginë më të gjerë në vlerësimin e Shtetit për t’i mundësuar që ta organizojë zgjidhjen në mënyrë të tillë, që të jetë në përputhje me sistemin e tij ligjor dhe traditat ligjore, si edhe të jetë në harmoni me standardin e jetës në vendin në fjalë (shih *Scordino* (nr. 1), cituar më sipër, §189).

111. Gjykata vëren se kërkesëpadia për kompensim duhet të dorëzohet në gjykatën e shkallës së parë të juridiksionit të përgjithshëm me konstatimin e një shkeljeje të kërkesës për “afat të arsyeshëm”. Kërkesëpadia do të parashkruhet brenda gjashtë muajsh nga konstatimi i shkeljes. Sipas nenit 399/7§1, kërkesëpadia do të shqyrtohet në përputhje me rregullat e zakonshme procedurale brenda tre muajsh nga paraqitja e saj. Nëse kërkesëpadia pranohet, gjykata kompetente merr një vendim në përputhje me Nenin 399/10, në lidhje me kriteret e parashikuara në paragrafin 2 të tij, sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, më konkretisht, sipas kompleksitetit të procedurave, reagimit të kolegjit, dhe çfarë rrezikon pretenduesi.

112. Gjykata mban në konsideratë vendimet e gjykatave të brendshme, në lidhje me aspektin kompensues të zgjidhjes së re (shih paragrafët 44–46 më sipër) dhe gjykon se është e nevojshme që të adresohen disa pyetje, në lidhje me efikasitetin e këtij aspekti specifik.

113. Fillimisht, rregullat procedurale që drejtojnë shqyrtimin e kërkesëpadisë për kompensim duhet të jenë në përputhje me parimin e drejtësisë së parashikuar në nenin 6 të Konventës (shih *Finger kundër Bullgarisë*, nr. 37346/05, §130, 10 maj 2011).

114. Së dyti, rezulton se kërkesëpadia për kompensim duhet të paraqitet pas konstatimit të shkeljes së kërkesës për “afat të arsyeshëm” në një nivel të juridiksionit. Në lidhje me këtë aspekt dhe konstatimin në paragrafin 108 më sipër, Gjykata nënvizon se në parim, individët duhet të kenë mundësinë të ngrenë kërkesëpadi, në lidhje me kohëzgjatjen në tërësi të procedurave deri në pikën që, në varësi të çështjes, mund të përfshihen një sërë nivelesh të juridiksionit.

115. Së treti, Gjykata thekson nevojën për t’i kryer këto procedura në mënyrë të menjëhershme, në mënyrë që zgjidhja të mbetet efektive. Në lidhje me këtë aspekt, duhet të mbahet në konsideratë shqyrtimi i këtyre kërkesëpadive, sipas rregullave të posaçme, të cilat ndryshojnë nga ata që përdoren për kërkesëpadi të zakonshme për shpërblim, për të shmangur rrezikun – në rastin kur shqyrtohen sipas rregullave të përgjithshme të procedurës civile – që zgjidhja të mos jetë mjaftueshëm e shpejtë (shih *Scordino* (nr. 1), cituar më sipër, § 200).

116. Së katërti, Gjykata është e mendimit se shumat dhënë si kompensim deri më sot nuk janë të tilla që t’i mundësojnë Gjykatës që të përcaktojë se ato janë të paarsyeshme. Më herët, ajo ka pranuar, se një shtet, i cili ka miratuar një sërë zgjidhjesh, njëra prej të cilave ka si synim përshpejtimin e procedurave dhe një tjetër kompensimin, mund të japë shuma të cilat edhe pse më të ulëta se sa ato të dhëna nga Gjykata, nuk janë të paarsyeshme, me kushtin që vendimet përkatëse, të cilat duhet të jenë në përputhje me traditën ligjore dhe standardin e jetesës në vendin në fjalë, janë të shpejta, të arsyetuara dhe të ekzekutuara shumë shpejt (shih *Scordino* (nr. 1), cituar më sipër, § 206).

117. Së fundmi, Gjykata thekson rëndësinë e zbatimit të menjëhershëm të vendimeve për kompensim, në mënyrë që zgjidhja të vijojë të jetë efikase (shih *Gagliione dhe të tjerët kundër Italisë*, nr. 45867/07, §§34–44, 21 dhjetor 2010).

118. Thënë kjo, Gjykata është e mendimit, se në këtë fazë, nuk ka arsye të besohet se aspekti kompensues i zgjidhjes nuk i garanton pretenduesit mundësinë që të përfitojë kompensimin e duhur dhe të mjaftueshëm për ankesat e tij ose të saj, ose që të mos garantojë perspektivat e arsyeshme për sukses. Gjykata mban në konsideratë faktin se aspekti kompensues i zgjidhjes është më i organizuar dhe më i aksesueshëm se sa një kërkesë në Gjykatë, është më i shpejtë dhe përgatitet në gjuhën e kërkuarit, duke ofruar kështu avantazhe që duhet të mbahen në konsideratë (shih *Scordino (nr. 1)*, cituar më sipër, §268).

iii. Përfundim

119. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se zgjidhja për përshpejtimin e procedurave dhe ofrimin e kompensimit për individët është efikase, për faktin se mund të parandalohet vijimësinë e shkeljes së pretenduar të së drejtës së individit, që çështja e tij të dëgjohet pa vonesa të tepërta, si edhe të garantojë korrigjimin e duhur për shkeljet që kanë ndodhur. Për pasojë, zgjidhja, në parim, përmbush detyrimin e Shtetit të paditur për të garantuar mjete efikase, në lidhje me shkeljet e pretenduara të të drejtave të një individi sipas Konventës. Për këtë arsye, zgjidhja e re duhet të përdoret nga individët të cilët padisin shkeljen e së drejtës për një seancë dëgjimore brenda një afati të arsyeshëm (shih edhe vendimet e Gjykatës Kushtetuese në paragrafin 38 më sipër).

120. Megjithatë, ashtu siç demonstron nga vlerësimi në çështjen e kërkuarit të parë (shih paragrafët 121–124 më poshtë), mbetet për t'u parë nëse zgjidhja ka qenë efektive edhe në praktikë. Për më tepër, pozicioni i Gjykatës, ashtu siç u shpjegua më sipër (paragrafi 119) mund t'i nënshtrohet shqyrtimit në të ardhmen, në varësi, veçanërisht, nga kapaciteti i gjykatave të brendshme për të zhvilluar dhe pasur një praktikë gjyqësore konsistente, në përputhje me kërkesat e Konventës. Për më tepër, barra e provës për sa ka të bëjë me efikasitetin e zgjidhjes së re, praktikisht mbetet në dorë të Qeverisë së paditur (shih, për shembull, *Taron kundër Gjermanisë* (vendim), nr. 53126/07, §45, 29 maj 2012).

b) Vlerësimi i çështjes së kërkuarit të parë

121. Tashmë, Gjykata do të shqyrtojë faktin, nëse kërkuari i parë kishte një mjet efektiv, në lidhje me ankimin e tij, për sa i përket kohëzgjatjes së procedurave, sipas nenit 6§1 të Konventës.

122. Gjykata vëren se në vijim të hyrjes në fuqi të zgjidhjes përshpejtuese/parandaluese më 5 nëntor 2017, kërkuari i parë paraqiti një kërkesë për përshpejtim të procedurave, në mbështetje të neneve 399/6, §1 e në vijim të KPC-së (shih paragrafët 12 dhe 13 më sipër). Megjithatë, pavarësisht kërkesës, ankimi i tij i kasacionit mbeti pezull në Gjykatën e Lartë deri më 21 shkurt 2021, ndërsa vetë kërkesa për përshpejtimin e procedurave nuk mori përgjigje për më shumë se tre vjet, që do të thotë, deri më 13 korrik 2021 (shih paragrafin 13 më sipër).

123. Për këtë arsye, Gjykata gjykon se zgjidhja përshpejtuese/parandaluese në çështjen e kërkuarit të parë nuk i shërbeu qëllimit për të përshpejtuar procedurat përpara Gjykatës së Lartë, ose për t'i parandaluar procedurat që të zgjateshin në mënyrë të paarsyeshme. Gjithashtu, kërkuari i parë nuk mundi as që të kërkonte kompensim për kohëzgjatjen e atyre procedurave, sipas nenit 399/6 §3 të KPC-së, në mungesë të konstatimit të një shkeljeje të kërkesës për “afat të arsyeshëm”.

124. Në këto rrethana, Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të nenit 13 të Konventës për sa i përket kërkuarit të parë.

IV. SHKELJE TJETËR E PRETENDUAR E KONVENTËS

125. Kërkuari i dytë u ankua se gjykatat e brendshme e kishin ngarkuar me barrën e provës në shkelje të prezumimit të pafajësisë, sipas parashikimit në nenin 6§2 të Konventës, i cili parashikon, si më poshtë:

“Çdo person i akuzuar për një vepër penale prezumohet i pafajshëm, derisa fajësia e tij të provohet ligjërisht.”

126. Qeveria parashtroi se çështja ishte ende pezull në gjykatat e brendshme dhe se ankesa ishte e papranueshme.

127. Gjykata thekson përfundimet e saj sipas paragrafit 84 më sipër, në lidhje me mundësinë e Gjykatës së Lartë dhe të Gjykatës Kushtetuese për të ofruar një zgjidhje për ankesat e kërkuarit të dytë. Gjykata gjykon se ato gjetje zbatohen edhe në ankesën konkrete, e cila ka të bëjë me shkeljen e pretenduar të prezumimit të pafajësisë, sipas nenit 6§2 të Konventës.

128. Për sa më sipër, Gjykata shpreh se ankesa konkrete është e papranueshme për mosshkrim të zgjidhjeve të brendshme dhe duhet të kundërshtohet në mbështetje të nenit 35§§1 dhe 4 të Konventës.

V. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

129. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

1. Dëmi

a) Në lidhje me kërkesën nr. 43391/18, *Bara kundër Shqipërisë*

130. Kërkuesi i parë kërkoi 21000 euro (EUR) për dëmin jopasuror.

131. Qeveria parashitroi se pretendimi ishte i paarsyeshëm sipas kuantit.

132. Gjykata nënvizon se kërkuesi i parë nuk parashitroi ndonjë pretendim për shpërblim pasuror, për këtë arsye ajo nuk merr asnjë vendim në lidhje me këtë aspekt. Për sa i përket shpërblimit jopasuror, duke marrë në konsideratë shkeljet e mësipërme, Gjykata bie dakord se shumë e pretenduar nga kërkuesi i parë është e paarsyeshme sipas kuantit. Sipas një vlerësimi mbi baza të barabarta, ajo i akordon kërkuesit të parë 1200 euro për dëmin jopasuror, plus çdo taksë që mund të tarifohet.

b) Në lidhje me kërkesën nr. 17766/19, *Kola kundër Shqipërisë*

133. Kërkuesi i dytë kërkonte 200 000 euro për dëm pasuror dhe 250 000 euro për dëm jopasuror.

134. Qeveria parashitroi se pretendimet ishin të paarsyeshme për sa i përket kuantit.

135. Gjykata nuk konstaton ndonjë lidhje shkakësore midis shkeljes së konstatuar dhe dëmit pasuror të pretenduar; për këtë arsye, ajo e kundërshton këtë pretendim. Për më tepër, ajo dakordësohet me Qeverinë, në lidhje me faktin se dëmi jopasuror nuk është i arsyeshëm për sa i përket kuantit. Duke bërë një vlerësim mbi baza të barabarta, Gjykata i akordon kërkuesit të dytë 2300 euro për dëmin jopasuror, plus çdo taksë të tarifueshme.

2. Kostot dhe shpenzimet

a) Kërkesa nr. 43391/18, *Bara kundër Shqipërisë*

136. Kërkuesi i parë kërkoi 500 000 ALL (rreth 4 000 euro) për kostot dhe shpenzimet e bëra në gjykatat vendëse dhe 2 000 euro për ato të bëra në Gjykatë. Ai nuk paraqiti ndonjë faturë në mbështetje të këtyre pretendimeve, megjithatë, ai paraqiti tri marrëveshje të lidhura me përfaqësuesit e tij ligjorë.

137. Qeveria parashitroi se pretendimet nuk mbështeteshin me prova relevante dhe i kërkoi Gjykatës t'i rrëzonte ato.

138. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, një kërkues ka të drejtën të rimbursohet për kostot dhe shpenzimet, vetëm nëse tregohet se ato janë bërë faktikisht, se kanë qenë të nevojshme dhe se janë të arsyeshme sipas kuantit. Në çështjen konkrete, Gjykata vëren se kërkuesi nuk paraqiti asnjë provë që të provonte shpenzimet që ai kishte bërë në lidhje me kërkesën, sipas neneve 399/1 e në vijim të KPC-së në Gjykatën e Lartë, sipas të cilëve Gjykata konstatoi një shkelje. Duke marrë në konsideratë dokumentet që ajo zotëron dhe kriteret e mësipërme, Gjykata e rrëzon kërkesën për kosto dhe shpenzime në procedurat e brendshme dhe e konsideron të arsyeshme që të akordojë shumën 1200 euro për procedurat në Gjykatë, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesit të parë.

b) Kërkesa nr. 17766/19, *Kola kundër Shqipërisë*

139. Kërkuesi i dytë kërkoi 25 000 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra në gjykatat vendëse dhe në Gjykatë. Në mbështetje të këtij pretendimi, ai paraqiti një faturë ku listoheshin shërbimet e avokatit të tij dhe pagesën e plotë të tarifave që i detyrohej atij.

140. Qeveria parashitroi se kërkuesi i dytë nuk kishte paraqitur një detajim të shumave të pretenduara. Në vijim, Qeveria argumentoi se shumë e pretenduar ishte e paarsyeshme dhe se nuk kishte prova se ato kosto ishin bërë faktikisht.

141. Duke marrë në konsideratë dokumentet që zotëron dhe kriteret e përshkruar më parë në paragrafin 138 më sipër, Gjykata e gjykon si të arsyeshëm akordimin e shumës prej 1200 eurosh për kërkuesin e dytë, shumë e cila mbulon kostot për çdo aspekt, plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme.

3. Interesi për pagesë të pashlyer

142. Gjykata e konsideron të përshtatshme që norma e interesit për pagesën e pashlyer duhet të mbështetet në normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane, së cilës i duhen shtuar edhe tre për qind pikë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

PËR KËTO ARSYE, UNANIMISHT GJYKATA:

1. *Vendos* t'i bashkojë kërkesat;
  2. *I shpall* ankesat e kërkuësve, sipas nenit 6§1 të Konventës, në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave dhe sipas kërkesës së kërkuësit të parë, në mbështetje të nenit 13 të Konventës, në lidhje me mungesën e zgjidhjes efektive për ankesën mbi kohëzgjatjen e procedurave të pranueshme, dhe pjesën tjetër të kërkesës së kërkuësit të dytë, të papranueshme;
  3. *Gjykon* se ka pasur një shkelje të nenit 6§1 të Konventës, në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave për të dy kërkuësit;
  4. *Gjykon* se ka pasur një shkelje të nenit 13 të Konventës, në lidhje me mungesën e një zgjidhjeje efektive për ankesën mbi kohëzgjatjen e procedurave, në lidhje me ankuesin e parë;
  5. *Gjykon*:
    - a) se Shteti i paditur duhet të paguajë, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi bëhet përfundimtar, sipas nenit 44§2 të Konventës, shumat e mëposhtme, të cilat duhet të konvertohen në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes:
      - i. 1200 euro (një mijë e dyqind euro) për kërkuësin e parë dhe 2300 euro (dy mijë e treqind euro) për kërkuësin e dytë, plus çdo taksë që mund të tarifohet, në lidhje me dëmin jopasuror;
      - ii. 1200 euro (një mijë e dyqind euro) për secilin kërkuës, plus çdo taksë që mund të tarifohet kërkuësve, për kostot dhe shpenzimet;
    - b) se që nga përfundimi i periudhës së sipërpërmendur tremujore deri në shlyerjen e saj, interesi i thjeshtë do të paguhet për shumat e mësipërme në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonësës së shlyerjes plus tre për qind pikë;
  6. *Rrëzohet* pjesën tjetër të pretendimit të kërkuësve për shpërblim të drejtë.
- Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 12 tetor 2021, sipas rregullës 77§§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Milan Blaško

Regjistra

Paul Lemmens

Kryetar

Në përputhje me Nenin 45§2 të Konventës dhe rregullës 74§2 të Rregullores së Gjykatës, opinioni i veçantë i Gjyqtarëve Dedov dhe Ravarani gjendet në shtojcën e këtij vendimi.

P.L.
M.B.

OPINIONI I PËRBASHKËT I DAKORDËSUAR I GJYQTARËVE DEDOV DHE RAVARANI

A l'impossible nul n'est tenu.

1. Ne votuam në favor të konstatimit të një shkeljeje të nenit 6 §1 në çështjen konkrete, pasi ne i njohim dobësitë e papranueshme për trajtimin në kohë të çështjeve të paraqitura në Gjykatën e Lartë të Shqipërisë në harkun kohor të viteve 2016 deri në vitin 2021.

2. Megjithatë, ne ndiejmë detyrimin të nënvizojmë një pikë për të cilën kemi rezerva serioze në lidhje me konstatimet e vendimit. Ajo që na shqetëson është fakti se periudha nga viti 2018 deri në vitin 2019, kur Gjykata e Lartë duhej të operonte me një numër jashtëzakonisht të reduktuar gjyqtarësh, konkretisht tre dhe në fund katër, teksa numri i gjyqtarëve i parashikuar sipas ligjit ishte nëntëmbëdhjetë; dhe nga muaji maj 2019 deri në mars 2020, kur Gjykata e Lartë e kishte të pamundur të mbledhej, sepse i mungonte kuorumi i nevojshëm, janë përlllogaritur në periudhën e përgjithshme të marrë në konsideratë për vlerësimin e kohëzgjatjes së procedurave për të cilat ankohen kërkuësit.

3. Rrjedhjet me të cilat Gjykatës së Lartë iu desh të përballej nga viti 2016 dhe në vijim ishin kryesisht, nëse jo ekskluzivisht, për shkak të procesit të *vetting*-ut në gjyqësor, proces i cili ishte ndërmarrë atë vit nga Shqipëria,

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

e inkurajuar dhe e mbështetur nga organet e Këshillit të Evropës, dhe e konsideruar në përputhje me kërkesat e Konventës nga Gjykata (shih *Xhoxhajt kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, 9 shkurt 2021).

4. Kur gjykatave shqiptare iu kërkuar që të shqyrtonin ankesën e kërkuarit të parë, në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave në të cilat ai ishte përfshirë në kontekstin e zgjidhjes së sapomiruar për kohëzgjatjen e tepërt të procedurave gjyqësore, gjykatat shqiptare argumentuan se periudha kritike, gjatë së cilës Gjykata e Lartë nuk e kishte pasur të mundur që të operonte, përbënte një “element objektiv”, që duhej të merrej në konsideratë, në përputhje me ligjin e brendshëm për përlogaritjen e kohëzgjatjes së procedurave. Është e vërtetë se referimi i tyre në këtë argument ishte shumë i përgjithshëm dhe i përgatitur për të zhveshur Gjykatën e Lartë nga çdo fajësim për kohëzgjatje të tepruar të procedurave, por Gjykata mund ta kishte ndarë me lehtësi “shapin nga sheqeri”.

5. Në fakt, vendimi e pastron këtë argument me një përzjerje disi të çuditshme elementesh abstrakte dhe konkrete në arsyetim.

6. Nga aspekti abstrakt, Gjykata “vëren se Shtetet kanë detyrimin e përgjithshëm t’i organizojnë sistemet e tyre ligjore, në mënyrë që të garantojnë respektimin e kushteve të nenit 6§1, duke përfshirë edhe atë për një seancë dëgjimore të drejtë brenda një afati të arsyeshëm” (shih paragrafin 70 të vendimit; ky përcaktim përsëritet edhe në paragrafin 94). Sigurish që ne nuk jemi në kundërshtim me një përcaktim të tillë në nivel parimor dhe abstrakt. Megjithatë, ashtu si në shumë fusha, një përmasë nuk përshatet me çdo gjë. Në vendet me të vogla, shpesh mund të jetë e pamundur të gjenden mjaftueshëm persona të kualifikuar për të marrë funksione të larta gjyqësore brenda një periudhe të shkurtër kohore. Mbushja e vendeve të lira me kandidatë që janë mesatarisht të kualifikuar nuk duket të jetë një zgjidhje, sepse emërimet e tilla bëhen për një periudhë të gjatë dhe të gjithë duhet ta dinë se një zgjidhje afatshkurtër mund të shkaktojë efekte katastrofike në planin afatgjatë.

7. Në nivel konkret, vendimi konstaton se, në lidhje me kërkuarin e parë, “çështja ishte me rëndësi për kërkuarin dhe do të duhej ta kishte nxitur Gjykatën e Lartë ta shqyronte atë me kujdes” (shih paragrafin 72 *in fine* të vendimit), dhe në lidhje me kërkuarin e dytë “duke iu referuar faktit se sa e rëndë ishte akuza penale ndaj kërkuarit të dytë dhe ndikimit të saj në të drejtat e tij, procedurat kërkonin një nivel të caktuar përshpejtimi” (shih paragrafin 96).

8. Këtu vendimi përfshihet në një lloj mikromenaxhimi dhe vlerëson rëndësinë *relative* të të dyja çështjeve të brendshme me të cilat kanë lidhje ankesat e kërkuarve respektivë. Për të qenë në gjendje që ta kryejë këtë ushtrim në mënyrën e duhur, Gjykata do të duhej të kishte një pasqyrë të plotë të çështjeve të tjera të mbetura pezull dhe të mund të vendosë se cilat çështje ishin të një rëndësie më të vogël, në mënyrë që prioriteti të cilin ajo ia kërkoj gjykatave të brendshme për dy çështjet konkrete të justifikohet me të vërtetë në terma praktikë. Megjithatë, Gjykata nuk e zotëronte këtë informacion të rëndësishëm.

9. Për pasojë, do të kishte qenë më e preferueshme për Dhomën që të angazhohej në një vlerësim më të balancuar, duke marrë në konsideratë vështirësitë konkrete me të cilat përballëj gjyqësori dhe të cilat as vetë gjyqësori dhe as autoritetet shtetërore në përgjithësi nuk mund t’i zgjidhnin në një afat të shkurtër.

10. Në rrethana të tjera, më herët, Gjykata kishte treguar një qasje shumë më të kujdesshme ndaj problemeve konkrete, me të cilat do të duhej të përballëj një shtet i vogël, pas ndërmarrjes së reformave të thella gjyqësore (shih, për shembull, *P.H. kundër Irlandës* (vendim), [Komisioni], nr. 45046/46, 10 tetor 2017, ku Gjykata i shprehu konsideratë autoriteteve irlandeze, të cilat të përballura me një numër serioz të çështjeve të prapambetura dhe një periudhë mesatarisht rreth tridhjetë e katër muaj për trajtimin e një ankimi nga Gjykata e Lartë në Gjykatën Supreme, e kishin ndryshuar ndjeshëm sistemin ligjor kombëtar, duke krijuar një Gjykatë Apeli, dhe ajo që ishte më e rëndësishmja, i mori në konsideratë ato vështirësi teksa vlerësoi kohëzgjatjen e përgjithshme të procedurave për të cilat ankohej kërkuari).

11. Si pasojë, pa neglizhuar dobësitë *përpara* se procesi i *vetting*-ut të prodhonte efektet e tij dramatike në gjyqësor, vendimi mund të shkonte përtej marrjes në konsideratë modestisht të vështirësive të shkaktuara nga procesi i *vetting*-ut dhe ta hiqte periudhën përkatëse – në vend që ta vlerësonte, në mënyrë të konsoliduar (shih paragrafin 65 të vendimit) – nga vonesa e përgjithshme me të cilën u deshën që të përballeshin dy kërkuarit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

Lista e kërkuessve:

Nr.	Emri i kërkuessit	Viti i lindjes	Kërkesa nr.	Kombësia	Vendbanimi
1	Petrit Bara	1953	43391/18	Shqiptar	Tiranë
2	Eduard Kola	1986	17766/19	Shqiptar	Shkodër

SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 945/16

PETRIT PONARI KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 24 shkurt 2022 si Komision, i përbërë nga:

Peeter Roosma, *kryetar*,

Andreas Zünd,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit*,

pasi mori në konsideratë kërkesën e mësipërme të paraqitur më 18 dhjetor 2015,

duke marrë në konsideratë deklaratën e paraqitur nga Qeveria e paditur, në të cilën kërkohej përjashtimi i kërkesës nga lista e çështjeve,

pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Detajet e kërkuessit paraqiten në tabelën bashkëlidhur. Ai u përfaqësua nga z. B. Peka, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë.

Qeverisë së Shqipërisë ("Qeverisë") iu komunikuan ankesat e kërkuessit, bërë në mbështetje të neneve 6 § 1 dhe nenit 13 të Konventës, në lidhje me moszbatimin e vendimit të brendshëm.

LIGJI

Pas negociatave të pasuksesshme për t'u arritur një zgjidhje miqësore, Qeveria informoi Gjykatën se kishte propozuar të bënte një deklaratë njëanshe për zgjidhjen e çështjeve të paraqitura me anë të këtyre ankesave. Në vijim, Qeveria i kërkoj Gjykatës ta përjashtonte kërkesën në mbështetje të nenit 37 të Konventës.

Qeveria e pranoi se moszbatimi i vendimeve të brendshme kishte shkelur të drejtat e kërkuessit të garantuara nga neni 6§1 i Konventës. Qeveria pranoi t'i paguante kërkuessit shumën e detajuar në tabelën bashkëlidhur, dhe e ftohte Gjykatën ta hiqte kërkesën nga lista e çështjeve në mbështetje të nenit 37§1 (c) të Konventës. Shuma do të konvertohej në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes së pagesës dhe do të shlyhej brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës. Në rastin e mospagimit të kësaj shume brenda afatit tremujor, Qeveria merrte përsipër të paguante interesin e thjeshtë ndaj shumës, që nga përfundimi i periudhës deri në shlyerje, në normën e barabartë me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mosshlyerjes së pagesës plus tre pikë përqindje. Gjithashtu, Qeveria merrte përsipër të garantonte edhe zbatimin e vendimit të brendshëm respektiv për çështjen brenda së njëjtës periudhë tremujore.

Shlyerja e shumës dhe zbatimi i vendimit të brendshëm do të përbënte zgjidhjen përfundimtare të çështjes.

Kërkuessit iu dërguan kushtet e deklaratës së njëanshme të Qeverisë disa javë përpara datës së këtij vendimi. Ai nuk i pranoi kushtet e deklaratës.

Gjykata vëren se neni 37§1 (c) i mundëson asaj përjashtimin e një çështje nga lista e saj, nëse:

"... për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës".

Për këtë arsye, ajo mund t'i përjashtojë kërkesat në mbështetje të nenit 37§1 (c) sipas deklaratës së njëanshme bërë nga një Qeveri e paditur edhe nëse kërkuessi dëshiron që të vijohet me shqyrtimin e çështjes (kundërshtime paraprake) [DHM], nr. 26307/95, §§ 75-77, GJEDNJ 2003-VI).

Gjykata ka krijuar një praktikë gjyqësore të qartë dhe të gjerë në lidhje me ankesat që kanë të bëjnë me moszbatimin ose zbatimin e vonuar të vendimeve të brendshme (shih, për shembull, *Qufaj Co sh.p.k. kundër Shqipërisë*, nr. 54268/00, 18 nëntor 2004 dhe *Gjyli kundër Shqipërisë*, nr. 32907/07, 29 shtator 2009).

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Sipas parashtrimeve në deklaratën e Qeverisë si edhe sipas angazhimit të Qeverisë që të zbatojë vendimin përfundimtar dhe për sa ka të bëjë me shumën e kompensimit të propozuar – Gjykata gjykon se nuk është e justifikueshme të vijohet me shqyrtimin e kërkesës (neni 37§1 (c)).

Sipas parashtrimeve të mësipërme, Gjykata vendos se në respektim të të drejtave të njeriut sipas Konventës dhe Protokolleve të saj, nuk i kërkohet që të vijojë me shqyrtimin e pjesës respektive të kërkesës (neni 37§1 *in fine*).

Së fundmi, Gjykata nënvizon se nëse Qeveria nuk respekton kushtet e deklaratës së saj të njëanshme, kërkesa mund të rikthehet në listë, në respektim të nenit 37§2 të Konventës (shih *Josipović kundër Serbisë* (vendim), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

Sa më sipër, është me vend që kërkesa të përjashtohet nga lista e çështjeve për sa ka të bëjë me ankesën sipas nenit 6§1 të Konventës.

Në vijim kërkuesi u ankua sipas nenit 13 të Konventës për mungesën e zgjidhjes efektive në lidhje me moszbatimin e vendimeve të brendshme. Në mbështetje të fakteve të çështjes, deklaratës së njëanshme të Qeverisë dhe vendimit të Gjykatës për ta përjashtuar ankesën nga lista sipas nenit 6§1 të Konventës, Gjykata gjykon se çështja kryesore ligjore që ngrihet në kërkesën konkrete është zgjidhur. Për këtë arsye, ajo arrin në përfundimin se nuk është e nevojshme që të shqyrtohet kjo pjesë e kërkesës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime:

Mban në konsideratë kushtet në deklaratën e Qeverisë së paditur dhe angazhimin për të garantuar përmbushjen e premtimeve të bëra në të;

Vendos ta heqë kërkesën nga lista e çështjeve për sa ka të bëjë me ankesën në mbështetje të nenit 6 §1 të Konventës, sipas nenit 37§1 (c) të Konventës;

Vendos se nuk është e nevojshme të shqyrtohet pjesa tjetër e ankesës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 17 mars 2022.

Viktoriya Maradudina

Zëvendësregjistrare e përkohshme

Peeter Roosma

Kryetar

SHTOJÇE

Kërkesë e cila parashtron ankesa në mbështetje të nenit 6§1 të Konventës
(moszbatimi ose vonesa në zbatimin e vendimeve të brendshme)

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuetit Viti i lindjes	Emri dhe adresa e përfaqësuesit	Data e marrjes së deklaratave të Qeverisë	Shuma e dhënë për dëmin jopasuror dhe kostot dhe shpenzimet për kërkuet (në euro) ⁵
945/16 18.12.2015	Petrit PONARI 1963	Peka Besim Tiranë	5.10.2021	2350

⁵ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuetit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SESIONI I TRETË VENDIM

Kërkesa nr. 62986/09

ARDIAN KALIA KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 10 mars 2022 si Komision, i përbërë nga:

Peeter Roosma, *kryetar,*

Andreas Zünd,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë,*

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit,*

pasi mori në konsideratë kërkesën e mësipërme të paraqitur më 26 nëntor 2009,

pasi mori në konsideratë deklaratën e paraqitur nga Qeveria e paditur, në të cilën kërkohej përjashtimi i kërkesës nga lista e çështjeve, si edhe përgjigjen e kërkuarit për këtë deklaratë,

pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Detajet e kërkuarit paraqiten në tabelën bashkëlidhur.

Kërkuari u përfaqësua nga z. A. Hajdari, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë.

Qeverisë së Shqipërisë ("Qeverisë") iu komunikuan ankesat e kërkuarit, bërë në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me mosekzekutimin e vendimit të Gjykatës Kushtetuese të datës 30 prill 2001, si edhe në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave.

Qeveria paraqiti një deklaratë me qëllim zgjidhjen e problemeve të cilat ngriheshin me anë të këtyre ankesave. Në vijim, Qeveria i kërkoj Gjykatës ta përjashtonte kërkesën nga lista e saj e kërkesave.

Qeveria pranoi se në çështjen e kërkuarit ishte shkelur afati i arsyeshëm sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Qeveria e informoi Gjykatën se vendimi përfundimtar ishte ekzekutuar plotësisht me anë të vendimit të Këshillit të Lartë Gjyqësor nr. 268, i datës 15 shtator 2010, me anë të të cilit urdhërohej rikthimi i kërkuarit në pozicionin e tij të mëparshëm. Qeveria ofroi t'i paguante kërkuarit shumën e detajuar në tabelën bashkëngjitur dhe e fton Gjykatën ta përjashtonte kërkesën nga lista e çështjeve. Shuma do të konvertohej në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes së pagesës dhe do të paguhej brenda tre muajve nga data e shpalljes së vendimit të Gjykatës. Nëse kjo shumë nuk do të paguhej brenda periudhës tremujore përmendur më sipër, Qeveria merrte përsipër të paguante interesin e thjeshtë për të, që nga përfundimi i asaj periudhe deri në shlyerjen e shumës, në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mosshlyerjes së pagesës plus tre pikë përqindje.

Shlyerja e pagesës do të përbënte zgjidhjen përfundimtare të çështjes.

Kërkuari njoftoi Gjykatën se binte dakord me kushtet e deklaratës.

LIGJI

Gjykata konstaton se, pas dakordësimit të shprehur të kërkuarit me kushtet e deklaratës bërë nga Qeveria, çështja duhet të trajtohet si zgjidhje miqësore midis palëve.

Për këtë arsye, ajo mban në konsideratë zgjidhjen miqësore të arritur midis palëve. Ajo gjykon se zgjidhja mbështetet në respektimin e të drejtave të njeriut sipas parashikimit në Konventë dhe në protokollet e saj, dhe nuk konstaton asnjë arsye për të justifikuar shqyrtimin e mëtejshëm të kërkesës.

Për sa më sipër, është me vend që çështja të përjashtohet nga lista.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

Vendos ta përjashtojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve në mbështetje me nenin 39 të Konventës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 31 mars 2022.

Viktoriya Maradudina

Zëvendësregjistrare e përkohshme

Peeter Roosma

Kryetar

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

Kërkesë e cila parashtron ankesa në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës
(mosekzekutim ose vonesa në ekzekutimin e vendimeve të brendshme)

<i>Kërkesa nr. Data e paraqitjes</i>	<i>Emri i kërkuarit Viti i lindjes</i>	<i>Emri dhe adresa e përfaqësuesit</i>	<i>Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë</i>	<i>Data e marrjes së miratimit të kërkuarit</i>	<i>Shuma e dhënë për dëmin jo pasuror dhe kostot dhe shpenzimet (në euro)⁶</i>
62986/09 26.11.2009	Ardian KALIA 1969	Hajdari Artan Tiranë	18.11.2021	10.1.2022	5,000

SEKSIONI I TRETË VENDIM

Kërkesa nr. 10893/09
ENGJELLUSH BEKTESHI KUNDËR SHQIPËRISË
(shtih tabelën bashkëngjitur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 5 maj 2022, si Komision, e përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar,*

Darian Pavli,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë,*

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit,*

pasi morën në konsideratë kërkesën e mësipërme, paraqitur më 18 shkurt 2009,

duke marrë në konsideratë parashtrimin e paraqitur nga Qeveria e paditur e cila i kërkon Gjykatës të përjashtojë kërkesën nga lista e çështjeve, si edhe përgjigjen e kërkuarit ndaj këtij parashtrimi,

pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Detajet e kërkuarit paraqiten në tabelën bashkëngjitur. Ai u përfaqësua nga z. A. Hajdari, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë.

Ankesat e kërkuarit sipas nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me ekzekutimin e vonuar të një vendimi të brendshëm, dhe sipas nenit 13 të Konventës për mungesën e një mjeti efikas të brendshëm në lidhje me këtë aspekt, iu komunikuan Qeverisë së Shqipërisë (Qeveria).

Qeveria parashtrroi një deklaratë me qëllim zgjidhjen e problematikave të ngritura me anë të këtyre ankesave. Në vijim, Qeveria i kërkoi Gjykatës të përjashtonte kërkesën.

Qeveria pranonte se në çështjen e kërkuarit ishte shkelur neni 6 § 1 i Konventës. Qeveria e bëri me dijeni Gjykatën se vendimi përfundimtar ishte ekzekutuar plotësisht dhe se kërkuarit i ishin paguar plotësisht pagat e prapambetura më 17 dhjetor 2009. Gjithashtu, më 13 shtator 2010, kërkuari ishte rikthyer në punën e tij të mëparshme. Qeveria ofronte t'i paguante kërkuarit shumën e detajuar në tabelën bashkëlidhur dhe ftonë Gjykatën ta përjashtonte kërkesën nga lista e çështjeve. Shuma do të konvertohej në monedhën e shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e pagesës dhe do të paguhej brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës. Në rast të mosshlyerjes së kësaj shume brenda periudhës tremujore të sipërpërmendur, Qeveria merrte përsipër të paguante interesin e thjeshtë ndaj saj, që prej përfundimit të asaj periudhe deri në shlyerje, në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre pikë përqindje.

Pagesa do të përbëjë zgjidhjen përfundimtare të çështjes.

Kërkuari bëri me dijeni Gjykatën se binte dakord me kushtet e deklaratës.

LIGJI

Gjykata konstaton se, pas dakordësimit të shprehur të kërkuarit me kushtet e deklaratës së bërë nga Qeveria, çështja duhet të trajtohet si një zgjidhje miqësore midis palëve sa i përket ankesës së kërkuarit, sipas nenit 6 § 1.

⁶ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Për këtë arsye, Gjykata mban në vëmendje zgjidhjen miqësore të arritur midis palëve. Ajo ka bindjen se zgjidhja mbështetet në respektimin e të drejtave të njeriut sipas parashikimit të Konventës dhe protokolleve të saj, dhe nuk konstaton asnjë arsye për të justifikuar shqyrtimin e mëtejshëm të kësaj pjese të kërkesës.

Për sa më sipër, është me vend që çështja të përjashtohet nga lista për sa i përket ankesës së trajtuar në deklaratën e bërë nga ana e Qeverisë, të pranuar nga kërkuesi.

Në lidhje me faktet e çështjes, deklaratën e Qeverisë dhe vendimin e Gjykatës për ta përjashtuar pjesën e kërkesës mbi ankesën në mbështetje të nenit 6 § 1, Gjykata gjykon se çështja ligjore kryesore në çështjen konkrete është zgjidhur. Në këtë mënyrë, ajo arrin në përfundimin se nuk është e nevojshme që ankesat e kërkuetit paraqitur në mbështetje të nenit 1, të protokollit nr. 1, të Konventës dhe nenit 13 të Konventës të shqyrtohen në mënyrë të veçantë.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

Vendos ta përjashtojë pjesën e kërkesës të përfshirë në zgjidhjen miqësore nga lista e saj e çështjeve në mbështetje të nenit 39 të Konventës;

Vendos se nuk është e nevojshme të shqyrtohet pjesa tjetër e kërkesës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 25 maj 2022.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSREGJISTRARE E PËRKOHSHME

Andreas Zünd

KRYETAR

SHTOJCË

Kërkesë e cila parashtrohet ankesa sipas nenit 6 § 1 të Konventës (mosekzekutimi ose ekzekutimi i vonuar i vendimeve të brendshme)

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuetit Viti i lindjes	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Data e marrjes së pranimi të kërkuetit	Shuma e dhënë për dëmin jomonetar dhe kostot e shpenzimit (në euro) ⁷
10893/09 18/02/2009	Engjellush BEKTESHI 1966	Hajdari Artan Tiranë	18.11.2021	10.1.2022	1200

SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 20127/16

RUDINA PRODA KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 5 maj 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *Zëvendësregjistrare e Përkohshme e Seksionit*;

Pasi morën në konsideratë kërkesën e mësipërme paraqitur më 5 prill 2016;

Duke marrë në konsideratë parashttrimin e paraqitur nga Qeveria e paditur, e cila i kërkon Gjykatës të përjashtojë kërkesën nga lista e çështjeve;

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

⁷ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuetit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Detajet e kërkuësës janë paraqitur në tabelën bashkëlidhur.

Kërkuësja u përfaqësua nga znj. T. Proda, nëna dhe kujdestarja e saj ligjore.

Ankesat e kërkuësës në mbështetje të nenit 6§1 dhe të nenit 13 të Konventës, në lidhje me ekzekutimin e vonuar të një vendimi të brendshëm, iu komunikuan Qeverisë së Shqipërisë (Qeveria).

LIGJI

Pas negociatave të pasuksesshme për zgjidhje miqësore, Qeveria bëri me dije Gjykatën se propozonte të bënte një deklaratë për zgjidhjen e problematikave të ngritura me anë të këtyre ankesave. Në vijim, Qeveria i kërkoi Gjykatës që të përjashtonte kërkesën në përputhje me nenin 37 të Konventës.

Qeveria pranoi se ekzekutimi i vonuar i vendimit nr. 558, i datës 6 maj 2004, i Gjykatës së Apelit Tiranë, ishte në shkelje të nenit 6§1 të Konventës. Gjithashtu, Qeveria i bëri me dije Gjykatës, se vendimi ishte ekzekutuar plotësisht. Qeveria ofronte t'i paguante kërkuësës shumën e detajuar në tabelën bashkëngjitur dhe e ofronte Gjykatën ta përjashtonte kërkesën nga lista e çështjeve, në përputhje me nenin 37§1(c) të Konventës. Shuma do të konvertohej në monedhën e shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes dhe do të shlyhej brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës. Në rast të mosshlyerjes së kësaj shume brenda periudhës tremujore të sipërpërmendur, Qeveria mernte përsipër të paguante interesin e thjeshtë ndaj saj, që prej përfundimit të asaj periudhe deri në shlyerje, në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre pikë përqindjeje.

Pagesa do të përbëjë zgjidhjen përfundimtare të çështjes.

Kërkuësës iu dërguan kushtet e deklaratës së bërë nga ana e Qeverisë, disa javë përpara datës së këtij vendimi. Ajo nuk i pranoi kushtet e deklaratës.

Gjykata nënvizon se neni 37§1(c) i jep të drejtën që ta përjashtojë çështjen nga lista e saj, nëse:

“... për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës.”.

Në këtë mënyrë, ajo mund të përjashtojë kërkesat, në përputhje me nenin 37§1(c) mbështetur në deklaratën e bërë nga një Qeveri e paditur edhe nëse kërkuësi dëshiron që shqyrtimi i çështjes të vijojë (shih, veçanërisht, vendimin *Tahsin Acar kundër Turqisë* (objeksione paraprake) [DHM], nr. 26307/95, §§ 75–77, GJEDNJ 2003-VI).

Gjykata ka një praktikë gjyqësore të qartë dhe të gjerë, në lidhje me ankesat që kanë të bëjnë me moszekzekutimin ose ekzekutimin e vonuar të vendimeve të brendshme (shih, për shembull, *Qufaj Co. sh.p.k. kundër Shqipërisë*, nr. 54268/00, 18 nëntor 2004, dhe *Gjyli kundër Shqipërisë*, nr. 32907/07, 29 shtator 2009).

Duke mbajtur në konsideratë pohimet në deklaratën e Qeverisë, si edhe shumën e kompensimit të propozuar – e cila përkon me shumën e akorduar në çështje të ngjashme – Gjykata vlerëson se nuk është e justifikueshme që të vijohet me shqyrtimin e pjesës së kërkesës së trajtuar në deklaratën e bërë nga ana e Qeverisë (neni 37§1(c)).

Duke marrë në konsideratë vlerësimet e mësipërme, Gjykata krijon bindjen se në respektim të të drejtave të njeriut, sipas parashikimeve në Konventë dhe në Protokollin e saj, Gjykatës nuk i kërkohet që të vijojë me shqyrtimin e pjesës në fjalë të kërkesës (neni 37§1 *in fine*).

Në fund, Gjykata thekson se nëse Qeveria nuk respekton kushtet në deklaratën e saj, kërkesa mund të rikthehet në listë, në përputhje me nenin §2 të Konventës (shih *Josipović kundër Serbisë* (vendim), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

Mbështetur në sa më sipër, është me vend që kërkesa, me këtë ankesë konkrete, të përjashtohet nga lista e çështjeve, sipas nenit 6§1 të Konventës.

Në vijim, kërkuësja u ankua, në përputhje me nenin 13 të Konventës, për mungesën e një zgjidhjeje efektive për sa i përket ekzekutimit të vonuar të vendimeve. Duke pasur në konsideratë faktet e çështjes, deklaratën e bërë nga ana e Qeverisë dhe vendimin e Gjykatës për ta përjashtuar ankesën në mbështetje të nenit 6§1 të Konventës, Gjykata gjykon se çështja ligjore e ngritur në kërkesën në fjalë është zgjidhur. Kështu, Gjykata arrin në përfundimin se nuk është e nevojshme që të shqyrtohet kjo pjesë e kërkesës.

Për këto arsye, në mënyrë unanime, Gjykata:

Mban në konsideratë kushtet në deklaratën e Qeverisë së paditur, si edhe masat për të garantuar premtimet në këtë deklaratë;

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Vendos ta përjashtojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve, për sa i përket ankesës bërë sipas nenit 6 §1 të Konventës, në përputhje me nenin 37§1(c) të Konventës;

Vendos se nuk është e nevojshme që të shqyrtohet pjesa e mbetur e kërkesës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 25 maj 2022.

Viktoriya Maradudina
ZËVENDESRREGJISTRARE E PËRKOHSHME

Andreas Zünd
KRYETAR

SHTOJCË

Kërkesë e cila parashtrohet ankesa, sipas nenit 6§1 të Konventës
(mosekzekutimi ose ekzekutimi i vonuar i vendimeve të brendshme)

Kërkesa nr. ..., data e paraqitjes	Emri i kërkuesit, viti i lindjes	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Data e marrjes së komenteve të kërkuesit, nëse ka ndonjë të tillë	Shuma e dhënë për dëmin jomonetar dhe kostot e shpenzimet (në euro) ⁸
20127/16, 5.4.2016	Rudina PRODA 1978	Proda Theodhora Tiranë	17.1.2022	8.2.2022	2500

SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 60275/10

META SULCE KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 5 maj 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *Zëvendësregjistrare e Përkohshme e Seksionit*;

Pasi morën në konsideratë kërkesën e mësipërme paraqitur më 28 shtator 2010;

Duke marrë në konsideratë deklaratën e paraqitur nga Qeveria e paditur, e cila i kërkon Gjykatës të përjashtojë kërkesën nga lista e çështjeve;

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Detajet e kërkuesit janë paraqitur në tabelën bashkëngjitur. Ai u përfaqësua nga z. D. Selimi, një avokat i cili e ushtron profesionin e tij në Tiranë.

Ankesat e kërkuesit në përputhje me nenin 6§1 dhe nenin 13 të Konventës, në lidhje me ekzekutimin e vonuar të një vendimi të brendshëm, së bashku me mungesën e një zgjidhjeje efektive për këtë çështje, iu komunikuan Qeverisë së Shqipërisë (Qeveria).

LIGJI

Pas negociatave të pasuksesshme për zgjidhje miqësore, Qeveria bëri me dije Gjykatën se propozonte të bënte një deklaratë për zgjidhjen e problematikave të ngritura me anë të këtyre ankesave. Në vijim, Qeveria i kërkoj Gjykatës që të përjashtonte kërkesën në përputhje me nenin 37 të Konventës.

⁸ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Qeveria pranon se ekzekutimi i vonuar i vendimeve të brendshme kishte shkelur të drejtat e kërkuarit të garantuara nga neni 6§1 i Konventës. Qeveria ofronte t'i paguante kërkuarit shumën e detajuar në tabelën bashkëngjitur dhe e ftonte Gjykatën ta përjashtonte kërkesën nga lista e çështjeve, në përputhje me nenin 37§1(c) të Konventës. Shuma do të konvertohej në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes dhe do të paguhej brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës. Në rast të mosshlyerjes së kësaj shume brenda periudhës tremujore të sipërpërmendur, Qeveria merrte përsipër të paguante interesin e thjeshtë ndaj saj, që prej përfundimit të asaj periudhe deri në shlyerje, në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre pikë përqindjeje.

Pagesa do të përbëjë zgjidhjen përfundimtare të çështjes.

Kërkuar iu dërguan kushtet e deklaratës të bërë nga ana e Qeverisë disa javë përpara datës së këtij vendimi. Kërkuar nuk i pranoi kushtet e deklaratës.

Gjykata thekson se neni 37§1(c) i mundëson asaj ta përjashtojë çështjen nga lista e saj, nëse:

“... për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës.”

Në këtë mënyrë, ajo mund të përjashtojë kërkesat në përputhje me nenin 37§1(c) mbështetur në deklaratën e njëanshme nga një Qeveri e paditur edhe nëse kërkuar dëshiron që shqyrtimi i çështjes të vijojë (shih, veçanërisht, vendimin *Tahsin Acar kundër Turqisë* (objeksione paraprake) [DHM], nr. 26307/95, §§ 75–77, GJEDNJ 2003-VI).

Gjykata ka një praktikë gjyqësore të qartë dhe të gjerë, në lidhje me ankesat që kanë të bëjnë me mosëkzekutimin ose ekzekutimin e vonuar të vendimeve të brendshme (shih, për shembull, *Qufaj Co. sh.p.k. kundër Shqipërisë*, nr. 54268/00, 18 nëntor 2004, dhe *Gjyli kundër Shqipërisë*, nr. 32907/07, 29 shtator 2009).

Duke mbajtur në konsideratë pohimet në deklaratën e Qeverisë, si edhe shumën e kompensimit të propozuar – e cila përkon me shumën e akorduar në çështje të ngjashme – Gjykata vlerëson se nuk është e justifikueshme që të vijohet me shqyrtimin e pjesës së kërkesës të trajtuar në deklaratën e bërë nga ana e Qeverisë (neni 37§1(c)).

Duke marrë në konsideratë vlerësimet e mësipërme, Gjykata krijon bindjen se në respektim të të drejtave të njeriut, sipas parashikimeve në Konventë dhe në Protokollin e saj, Gjykatës nuk i kërkohet që të vijojë me shqyrtimin e pjesës në fjalë të kërkesës (neni 37§1 *in fine*).

Në fund, Gjykata thekson se nëse Qeveria nuk respekton kushtet në deklaratën e saj, kërkesa mund të rikthehet në listë, në përputhje me nenin §2 të Konventës (shih *Josipović kundër Serbisë* (vendim), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

Mbështetur në sa më sipër, është me vend që kërkesa, me këtë ankesë konkrete, të përjashtohet nga lista e çështjeve, sipas nenit 6§1 të Konventës.

Në vijim, kërkuar i ankua, në përputhje me nenin 13 të Konventës, për mungesën e një zgjidhjeje efektive, për sa i përket ekzekutimit të vonuar të vendimeve. Duke pasur në konsideratë faktet e çështjes, deklaratën e bërë nga ana e Qeverisë dhe vendimin e Gjykatës për ta përjashtuar ankesën në mbështetje të nenit 6§1 të Konventës, Gjykata gjykon se çështja ligjore e ngritur në kërkesën në fjalë është zgjidhur. Kështu, Gjykata arrin në përfundimin se nuk është e nevojshme që të shqyrtohet kjo pjesë e kërkesës.

Për këto arsye, në mënyrë unanime, Gjykata:

Mban në konsideratë kushtet në deklaratën e Qeverisë së paditur, si edhe masat për të garantuar premtimet në këtë deklaratë;

Vendos ta përjashtojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve, për sa i përket ankesës bërë sipas nenit 6§1 të Konventës, në përputhje me nenin 37§1(c) të Konventës;

Vendos se nuk është e nevojshme që të shqyrtohet pjesa e mbetur e kërkesës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 25 maj 2022.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSREGJISTRARE E PËRKOHSHME

Andreas Zünd

KRYETAR

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

Kërkesë e cila parashtrohet ankesa sipas nenit 6§1 të Konventës
(mosekzekutimi ose ekzekutimi i vonuar i vendimeve të brendshme)

Kërkesa nr. ... , data e paraqitjes	Emri i kërkuesit, viti i lindjes	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Data e marrjes së komenteve të kërkuesit, nëse ka ndonjë të tillë	Shuma e dhënë për dëmin jomonetar dhe kostot e shpenzimit (në euro) ⁹
60275/10, 28.9.2010	Feta SULCE 1957	Selimi Denis Tiranë	18.11.2021	5.1.2022	5000

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA BALKASI DHE TË TJERËT KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 14800/18)

VENDIM

Strasbourg,
14 qershor 2022

Ky vendim është përfundimtar, por mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Balkasi dhe të tjerët kundër Shqipërisë,
Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komision i përbërë nga:
Andreas Zünd, *kryetar*,
Darian Pavli,
Mikhail Lobov, *gjyqtarë*
dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit*,
duke mbajtur në konsideratë:
kërkesën (nr. 14800/18) kundër Republikës së Shqipërisë, paraqitur në Gjykatë më 21 mars 2018, në
mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (Konventa),
nga pesë shtetas shqiptarë, sipas tabelës bashkëlidhur (kërkuesit);
vendimin për të njoftuar Qeverinë Shqiptare (Qeveria) për ankesat sipas neneve 3, 8 dhe 14 të Konventës,
dhe për të deklaruar pjesën tjetër të kërkesës së papranueshme;
konstatimet e paraqitura nga Qeveria e paditur dhe konstatimet e paraqitura nga kërkuesit si përgjigje ndaj
konstatimeve të Qeverisë së paditur;
kommentet e paraqitura nga Qendra Evropiane për të Drejtat e Romëve (ERRC), për të cilat Kryetari i
Seksionit dha leje për ndërhyrje;
pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 24 maj 2022,
shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:
HYRJJE

1. Kërkesa ka të bëjë me mungesën e një hetimi penal efikas, në lidhje me deklaratat e besueshme të
kërkuesve të dytë, të tretë dhe të pestë, sipas së cilave ata ishin keqtrajtuar nga oficerët e policisë.

FAKTET

2. Kërkuesit janë anëtarë të një familjeje me origjinë etnike rome dhe adresa e tyre sipas faktit që është dhënë
në formularin e kërkesës është në Tiranë. Emrat dhe vitet e tyre të lindjes janë paraqitur në shtojcë. Kërkuesit u
përfaqësuan nga znj. A. Metalla, një avokate e cila e ushtron profesionin në Tiranë.

3. Qeveria u përfaqësua nga ish-Agjentët e saj znj. A. Hiçka dhe z. A. Metani, dhe në vijim nga z. O. Moçka
nga Zyra e Avokatit të Shtetit.

4. Sipas parashtrimeve të palëve, faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë.

I. RAPORTIMI I AUTORITETEVE PËR INCIDENTIN E DATËS 13 DHJETOR 2013

5. Më 13 dhjetor 2013, tre oficerë policie shkuan në ish-banesën e kërkuesve në një fshat në Fier, për të
kontrolluar për një person që i ishte fshehur drejtësisë.

⁹ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

6. Policët kishin veshur jelekët e policisë mbi veshjet e tyre normale. Sapo ata iu afruan të arratisurit, ai u largua duke vrapsuar. Pas një ndjekjeje të shkurtër, oficerët mundën ta kapnin të arratisurin në kopshtin e kërkuësve. Pasi i arratisuri u vu nën kontrollin e oficerëve të policisë, ai filloi të thërriste për ndihmë. Për pasojë u mbledh një grup prej të paktën pesëdhjetë personash, duke përfshirë edhe kërkuësit. Oficerët u vetëidentifikuan si oficerë policie dhe treguan kartat e identitetit të policisë.

7. Pjesëtarët e grupit, midis të cilëve kërkuësit ishin anëtarët më aktivë, i gjuajtën oficerët duke i detyruar që të largoheshin nga fshati, pasi nuk do t'i lejonin që të arrestonin të arratisurin. Në këtë mënyrë, oficerët u detyruan të largoheshin pa e arrestuar të arratisurin. Mbrëmjen e asaj dite, ata përgatitën një raport shërbimi për ngjarjet.

8. Më 14 dhjetor 2013, pas një ankese penale të paraqitur nga dy prej oficerëve të policisë në fjalë, një oficer i policisë gjyqësore vendosi se plagët e oficerëve të policisë do të ekzaminoheshin dhe do të përgatitej një raport mjeko-ligjor.

II. RAPORTIMI I KËRKUESVE PËR INCIDENTIN E DATËS 13 DHJETOR 2013

9. Më 13 dhjetor 2013, rreth orës 7 pasdite, kërkuësit dhe familjarët e tyre, me përjashtim të kërkuësit të katërt, ishin në shtëpinë e tyre, kur katër persona me veshje të thjeshta, me maska dhe të armatosur me pistoletë dhe shkopinj druri hynë papritur në kopshtin e tyre. Kur kërkuësi i dytë dhe bashkëshortja e tij i kërkuan këtyre personave që të identifikoheshin, ata e shtynë bashkëshorten e kërkuësit të dytë, ndërsa këtë të fundit e goditën me grushte dhe me tytat e pistoletave të tyre. Kërkuësi i dytë ra dhe filloi të kishte gjakderdhje në buzën e poshtme.

10. Kërkuësi i tretë dhe i pestë ndërhyjnë për të mbrojtur kërkuësin e dytë, babanë e tyre, dhe në vijim u zhvillua një konfrontim i potershëm. Kërkuësin e pestë e goditën me një shkop druri. Njërin prej kërkuësve, i cili nuk u identifikua, e shtynë tek një makinë e parkuar aty pranë, duke thyer xhamin e makinës. Gjithashtu u plagos edhe bashkëshortja e kërkuësit të dytë, bashkëshortja e një pjesëtari tjetër të familjes dhe kërkuësi i tretë.

11. Pasi u mbledhën disa fqinjë, tre nga personat e armatosur u larguan, ndërsa personi i katërt hoqi maskën, duke u identifikuar si oficer policie dhe duke iu kërkuar të gjithëve që të tërhiqeshin. Përpara se të largohej nga vendngjarja, oficeri deklaroi se nëse kërkuësi i dytë do të paraqiste një ankesë penale ndaj tij, ai do të arrestohej pasi kishte penguar një oficer policie.

12. Kërkuësi i parë vuante nga probleme të shëndetit mendor, të cilat kishin ekzistuar që përpara incidentit, dhe pavarësisht se ai ishte në shtëpi gjatë ngjarjes, ai nuk i kishte parë oficerët e policisë teksa kishin hyrë dhe as nuk u përfshi në ndonjë mënyrë me ta. Në kohën e incidentit, kërkuësi i katërt ishte në një zonë aty pranë, dhe u kthye në shtëpi vetëm pasi ishin larguar oficerët.

13. Kërkuësi i tretë telefonoi policinë dhe operatori e këshilloi që të telefononte të plotfuqishmin e lagjes, udhëzimit të cilin ai e ndoqi. Sipas këshillës së të plotfuqishmit të lagjes, njëri prej kërkuësve telefonoi Zyrën e Avokatit të Popullit, i cili është institucioni përgjegjës për mbrojtjen e të drejtave të individëve që përballen me akte të paligjshme nga administrata publike.

14. Më 14 dhjetor 2013, disa familjarë të kërkuësve – është e paqartë se kush konkretisht – shkuan në spital për të marrë raporte mjekësore për plagët që kishin marrë gjatë konfrontimit. Personeli mjekësor iu kërkoi të paraqisnin ankesa penale përpara se të kryheshin kontrollet mjekësore. Për pasojë, kërkuësit shkuan te rajoni lokal i policisë.

15. Gjatë kohës kur familjarët e kërkuësve ishin në rajonin e policisë, oficerët e policisë nuk i morën seriozisht dhe nuk i regjistruan ankesat e tyre. Në një moment, njëri prej oficerëve i cili kishte marrë pjesë në operacionin e policisë u kërkoi të mos bënin ankesë, por u sugjeroi një zgjidhje miqësore. Gjithashtu, ky oficer i policisë kërkoi ndjesë për sjelljen e policisë. Për pasojë, ata nuk bënë një ankesë penale.

III. ANKESA ADMINISTRATIVE PËRPARA AVOKATIT TË POPULLIT

A. Deklaratat e kërkuësve përpara Avokatit të Popullit

16. Në 15 dhjetor 2013, tre oficerë nga Zyra e Avokatit të Popullit u takuan me kërkuësin e dytë dhe të tretë, si edhe me disa nga familjarët e tyre, dëgjuan ankesat e tyre dhe morën deklarata me shkrim në lidhje me ngjarjet e datës 13 dhjetor 2013.

17. Kërkuësit e dytë dhe të tretë, si edhe familjarët e tyre, i përshkruan ngjarjet kryesisht sipas përshkrimit në paragrafët 9–15 më sipër.

18. Kërkuësi i tretë deklaroi se ishte i frikësuar, pasi më 14 dhjetor 2013, disa prej kushërinjve të tij kishin takuar njërin prej oficerëve të policisë të përfshirë në ngjarje, i cili raportohet të ketë deklaruar se “me atë familje do të kem punë unë”. Kërkuësi i tretë kërkoi ndërhyrjen e Shtetit për zgjidhjen e çështjes, pasi familja e tij nuk kishte eksperiencë në çështjet me forcat policore. Në një deklaratë shtesë të datës 17 janar 2014, përpara

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Avokatit të Shtetit, kërkuesi i tretë deklaroi se si rezultat i presionit të ushtruar nga njëri prej oficerëve të policisë i cili kishte qenë i përfshirë në atë ngjarje, babai i tij – i cili është kërkuesi i dytë – nuk kishte bërë ankesë penale.

B. Hetimi administrativ i realizuar nga Avokati i Popullit

19. Më 26 dhjetor 2013, Avokati i Popullit paraqiti një kërkesë për marrje informacioni pranë autoriteteve lokale të policisë duke ngritur çështjen e mosidentifikimit të oficerëve të policisë gjatë operacionit të datës 13 dhjetor 2013, çështjen e dhunës së përdorur ndaj kërkuesit të dytë dhe familjes së tij, kërcënimet e bëra për ta ndaluar atë që të bënte një ankesë penale dhe mosregjistrimin e ankesës së tij.

20. Në përgjigjen e datës 6 janar 2014, autoritetet policore deklaruan se ata kishin shkuar në fshat për të arrestuar një person që i ishte fshehur drejtësisë. Gjithashtu, ata deklaruan se oficerët e policisë nuk kishin goditur askënd, dhe se kërkuesi i dytë dhe familjarët e tij kishin penguar operacionin.

21. Më 22 janar 2014, Avokati i Popullit paraqiti gjetjet e tij për çështjen tek autoritetet policore në formën e një rekomandimi. Avokati i Popullit përshkruante versionin e ngjarjeve sipas palëve, dhe arrinte në përfundimin se autoritetet policore nuk kishin përmbushur detyrimet e tyre në disa aspekte. Së pari, më 13 dhjetor 2013, oficerët e policisë nuk kishin veshur uniformat ose ndonjë provë tjetër identifikimi sipas ligjit vendas. Së dyti, ata kishin përdorur forcë të panevojshme ndaj kërkuesit të dytë dhe familjes së tij. Së treti, në kundërshtim me detyrimet e tyre, autoritetet kishin lëshuar raporte mjeko-ligjore vetëm për plagët e oficerëve të policisë, dhe nuk kishin regjistruar ankesat penale të kërkuesit të dytë dhe të familjarëve të tij. Së fundmi, autoritetet policore nuk kishin informuar as prokurorinë përkatëse për këtë incident.

22. Sipas konstatimeve të mësipërme, Avokati i Popullit rekomandonte që autoritetet policore të zhvillonin një hetim në lidhje me ngjarjet e datës 13 dhjetor 2013, për të përcaktuar përgjegjësinë e oficerëve të policisë të përfshirë dhe masat e nevojshme që do të duhej të merreshin për zbatimin e duhur të ligjeve të zbatueshme në të ardhmen. Avokati i Popullit udhëzoi autoritetet policore të informonin zyrën e tij për masat e marra në vijim të rekomandimeve.

23. Rezulton se policia nuk mori asnjë masë në lidhje me këtë situatë.

IV. PROCEDURAT PENALE NDAJ KËRKUESVE

24. Më 16 prill 2014, prokuroria paraqiti një aktakuzë ndaj kërkuesve në lidhje me ngjarjet e datës 13 dhjetor 2013, ku i akuzonte ata se kishin penguar punën e oficerëve të policisë.

25. Si mbrojtje, kërkuesit rideklaruan versionin e ngjarjeve – siç përshkruhen në paragrafët 9–15 më sipër – dhe paraqitën rekomandimin e lëshuar nga Avokati i Popullit, më datë 22 janar 2014 (shih paragrafin 21 më sipër).

26. Gjithashtu, ata ankoreshin se kërkuesi i dytë, i tretë dhe i pestë, midis të tjerëve, ishin lënduar gjatë operacionit të policisë, dhe se autoritetet nuk kishin nisur një hetim për pretendimet e tyre. Kërkuesit cituan një sërë vendimesh të kësaj Gjykate në mbështetje të nenit 3 të Konventës, në mbështetje të argumenteve të tyre.

27. Më 30 korrik 2014, Gjykata e Rrethit Fier i shpalli kërkuesit fajtorë dhe dha dënimet me dy dhe katër muaj burgim. Gjykata nuk adresoi pretendimet e kërkuesve sipas së cilave ata ishin keqtrajtuar. Gjykata arsyetoi se deklaratat e oficerëve dhe raportet mjekësore të paraqitura prej tyre mbështesnin akuzën se kërkuesit kishin penguar operacionin e policisë.

28. Më 30 prill 2015, Gjykata e Apelit Vlorë rrëzoi apelin e kërkuesve, por vendosi të pezullonte ekzekutimin e vendimeve me burgim.

29. Pas një apelimi në nivel kasacioni, në të cilin kërkuesit përsërisnin argumentet e mësipërme, më 19 maj 2016, Gjykata e Lartë, e mbledhur me dyer të mbyllura, rrëzoi apelin e tyre me anë të një vendimi *de plano*. Kërkuesit parashtruan se ata ishin informuar për vendimin e Gjykatës së Lartë më 24 maj 2017, dhe se më 29 maj 2017, ata kishin paraqitur një ankesë në Gjykatën Kushtetuese ku paraqisnin kryesisht të njëjtat argumente (shih paragrafin 26 më sipër).

30. Më 29 shtator 2017, Gjykata Kushtetuese rrëzoi ankesat e kërkuesve me argumentin se ishin të vonuara. Ajo theksonte se vendimi i Gjykatës së Lartë ishte marrë më 19 maj 2016 dhe se nuk ishte paraqitur asnjë apelim brenda periudhës katërmujore të parashkrimit.

LIGJI

I. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 3 TË KONVENTËS

31. Kërkuesit u ankuan se trajtimi ndaj tyre nga ana e oficerëve të policisë, më 13 dhjetor 2013, dhe në vijim, moshetimi nga ana e autoriteteve, i pretendimeve të tyre për keqtrajtim, shkelte të drejtat e tyre sipas nenit 3 të Konventës, i cili parashikon:

“Neni 3

Askush nuk mund t’i nënshtrohet torturës ose dënimeve ose trajtimeve çnjerëzore ose poshtëruese.”.

A. Pranueshmëria

1. Parashtrimet e palëve

32. Qeveria parashtroi se kërkuessit nuk kishin shteruar zgjidhjet e brendshme sipas parashikimit të nenit 35 § 1 të Konventës. Ata nuk filluan procedura të brendshme për t’u ankuar për shkeljen e të drejtave të tyre sipas nenit 3 të Konventës. Veçanërisht, kërkuessit mund të kishin paraqitur një ankesë penale në prokurori, një ankesë administrative te Shërbimi i Kontrollit të Brendshëm në Ministrinë e Punëve të Brendshme për zgjidhje civile për dëmshpërblim.

33. Gjithashtu, Qeveria argumentoi se kërkesa duhet të deklarohet e papranueshme në mbështetje të nenit 35 § 3 (a), duke qenë se ishte shkelur e drejta për peticion individual. Në vijim, Qeveria theksonte se kërkesa ishte qartazi e paargumentuar dhe se kërkuessit kishin shndërruar faktet, duke qenë se ata nuk kishin qenë subjekt i trajtimit që është në kundërshtim me nenin 3 të Konventës. Përkundrazi, ata e kishin ushtruar një trajtim të tillë ndaj oficerëve të policisë.

34. Kërkuessit i kontestuan argumentet e Qeverisë. Ata i referuan parashtrimet e tyre te gjykatat vendase në procedura penale të ndërmarra ndaj tyre dhe argumentuan se ata i kishin ngritur ankesat e tyre përpara autoriteteve. Më tej, ata theksonin se i kishin paraqitur ankesat e tyre tek Avokati i Popullit. Ata argumentonin se duhej të kishte nisur një hetim *ex officio* pasi autoritetet të kishin marrë dijeni për pretendimet e tyre për keqtrajtim gjatë operacionit të policisë.

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Në lidhje me kërkuessit e parë dhe të katërt

35. Gjykata vëren se kërkuessi i parë kishte deklaruar përpara autoriteteve vendase dhe Gjykatës se, edhe pse ishte në shtëpi në datë 13 dhjetor 2013, ai as nuk kishte dëgjuar dhe as nuk kishte ndërhyrë në ndonjë formë ndaj oficerëve të policisë (shih paragrafin 12 më sipër). Në lidhje me kërkuessin e katërt, ai parashtronte se ishte kthyer në shtëpi pasi kishte përfunduar incidenti.

36. Në lidhje me këto parashtrime, Gjykata konstaton se kërkuessi i parë dhe i katërt nuk kanë bërë një pretendim të argumentueshëm ose një parashtrim të besueshëm se ata u keqtrajtuan (krahaso gjithashtu *Igars kundër Letonisë* (vendim) nr. 11682/03, § 72, 5 shkurt 2013). Në këtë aspekt, ankesa e tyre nuk është e mbështetur dukshëm në fakte dhe duhet të kundërshtohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4, të Konventës.

b) Në lidhje me kërkuessin e dytë, të tretë dhe të pestë

i. Shterimi i zgjidhjeve vendase

37. Gjykata vëren në fillim të argumentit të Qeverisë se në mënyrë që të shterohen zgjidhjet e brendshme, pjesa e mbetur e kërkuessve do të duhej të kishin ndërmarrë procedura civile dhe administrative për korrigjim të shkeljes së pretenduar të nenit 3. Megjithatë, ajo përsëriti se në aspektin e përdorimit të paligjshëm të forcës nga agentët shtetërorë, procedurat civile ose administrative me synimin e vetëm për kompensimin e dëmeve, më tepër sesa garantimin e identifikimit dhe dënimin e personave përgjegjës, nuk janë zgjidhje të përshtatshme dhe efektive për ofrimin e korrigjimit për ankesat e mbështetura në aspektin substantiv të nenit 3 të Konventës (shih *Piboni kundër Shqipërisë*, nr. 74389/13, § 68, 13 shkurt 2018, dhe *Kyriacou Tsiakkourmas dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 13320/02, § 252, 2 qershor 2015). Në vijim parashtrohet se kërkuessit e tjerë në çështjen konkrete nuk kishin detyrimin të shteronin ato zgjidhje.

38. Gjithashtu, Qeveria argumentoi se kërkuessit e tjerë nuk kanë shteruar zgjidhjet e brendshme pasi ata nuk kishin paraqitur një ankesë penale. Në lidhje me këtë aspekt, kërkuessi i tretë pohoi se ankesat e tyre ishin paraqitur tek operatori telefonik i policisë (shih paragrafin 13 më sipër). Gjithashtu, familjarë të ndryshëm ishin përpjekur të bënin ekzaminime mjekësore për lëndimet e tyre dhe kishin shkuar te rajoni lokal i policisë për të paraqitur një ankesë penale. Megjithatë, pretendohet se oficerët e policisë kishin refuzuar të regjistronin ankesat e tyre (shih paragrafët 14 dhe 15 më sipër). Në parashtrimin e kërkuessit të tretë, njëri prej oficerëve të përfshirë kishte kërcënuar madje kërkuessin e dytë që të mos paraqiste një ankesë penale (shih paragrafin 18 më sipër). Në vijim, një arsye tjetër e paraqitur nga kërkuessit e tjerë për të mos dorëzuar një ankesë penale ishte se ata ishin bindur se oficerët e kishin pranuar fajin ndaj tyre.

39. Gjykata vëren me shqetësim se asnjë prej autoriteteve vendase nuk i adresoi ankesat që ishin paraqitur vazhdimisht përpara tyre. Veçanërisht, Avokati i Popullit i kishte kërkuar autoriteteve policore nëse ata e kishin regjistruar ankesën penale të kërkuessit të dytë, por autoritetet nuk kishin bërë asnjë koment për këtë çështje

(shih paragrafin 20 më sipër). As parashtrimet e kërkuësve të tjerë nuk ishin adresuar nga Qeveria gjatë procedurave përpara Gjykatës.

40. Në çdo rast, mungesa e një ankese formale nuk i lehtëson autoritetet nga detyrimi i tyre pasi janë bërë me dijeni për çështjen (shih *Gorgiev kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 26984/05, § 64, 19 prill 2012, dhe *El Masri kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë* [DHM], nr. 39630/09, §186, GJEDNJ 2012). Në lidhje me këtë aspekt, sipas raportit të shërbimit të oficerëve të datës 13 dhjetor 2013, dhe ankesës së tyre të datës 14 dhjetor 2013 (shih paragrafët 7 dhe 8 më sipër), autoritetet vendase ishin në dijeni se në fshatin e kërkuësve kishte ndodhur një konfrontim fizik. Gjithashtu, dy ditë pas incidentit, Avokati i Popullit kishte marrë një sërë deklaratash nga personat e përfshirë në ngjarje, ku deklarohesh se kërkuësit e tjerë ishin keqtrajtuar nga oficerët e policisë. Avokati i Popullit i konsideronte deklaratat të pranueshme në të dyja shkresat e dërguara tek autoritetet policore (kërkesa për informacion – shih paragrafin 19 – dhe gjetjet mbi incidentin, shih paragrafin 21). Së fundmi, gjatë procedurave penale ndaj tyre, kërkuësit u mbështetën në mënyrë eksplicite në nenin 3 të Konventës dhe në praktikën gjyqësore të Gjykatës sipas atij neni, duke ia bërë me dije ankesat e tyre prokurorit dhe gjyqtarëve të përfshirë në ato procedura (shih paragrafin 26 më sipër). Konsideratat e mësipërme janë të mjaftueshme për të arritur në përfundimin se pavarësisht mungesës së ankesës formale penale, autoritetet vendase kërkonin që të kishin mjaftueshëm dijeni për parashtrimet e besueshme të kërkuësve të tjerë, për faktin se ishin bërë objekt i një trajtimi i cili ishte në kundërshtim me nenin 3. Në këtë mënyrë, pretendimi i Qeverisë për mosshfrytëzim duhet të rrëzohet.

ii. Respektimi i parashkrimit gjashtëmuajor

41. Në vlerësim të faktit nëse një kërkuës ka respektuar nenin 35 § 1, është e rëndësishme të mbahet në konsideratë fakti se kërkesat në atë nen, në lidhje me shterimin e zgjidhjeve të brendshme dhe periudhës gjashtëmuajore, janë të lidhura ngushtë me njëra-tjetrën (shih *Jeronovičs kundër Letonisë* [DHM], nr. 44898/10, § 75, 5 korrik 2016) dhe se Gjykata nuk mund të anulojë zbatimin e rregullit prej gjashtë muajsh vetëm sepse Qeveria nuk ka ngritur një kundërshtim paraprak për këtë aspekt (shih *Blečić kundër Kroacisë* [DHM], nr. 59532/00, § 68, GJEDNJ 2006-III).

42. Si rregull, periudha prej gjashtë muajsh fillon nga data e vendimit përfundimtar në procesin e shterimit të zgjidhjeve të brendshme. Në çështjet që kanë të bëjnë me një hetim për keqtrajtim, pritet që kërkuësit të marrin hapa në mënyrë që të ndjekin progresin e hetimeve, ose mungesën e tyre, dhe të paraqesin kërkesat e tyre në kohën e duhur pasi të vihen në dijeni, ose duhet të vihen në dijeni, për mungesën e një hetimi efikas penal (shih *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë* [DHM], nr. 10865/09 dhe 2 të tjerë, § 263, GJEDNJ 2014 (ekstrakte)). Identifikimi i kohës së duhur se kur ndodh kjo fazë varet nga rrethanat e çështjes dhe është e vështirë të përcaktohet me saktësi. Për aq kohë sa ka kontakte me autoritetet në lidhje me ankesat dhe kërkesat për informacion, ose ka të dhëna, ose probabilitet real për progres në masat hetuese, nuk do të ketë vonesa të papërshtatshme nga kërkuësit (shih *ibid.*, §§ 266 dhe 269, dhe *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë* [DHM], nr. 16064/90 dhe 8 të tjerë, § 165, GJEDNJ 2009).

43. Në çështjen konkrete, Gjykata është e mendimit se për sa kohë ankesat e kërkuësve të tjerë për keqtrajtim ishin pezull në gjykatat vendase në kontekstin e procedurave penale ndaj tyre, nuk kishte asnjë problematikë në lidhje me respektimin e periudhës gjashtëmuajore. Në të vërtetë, kërkuësit e tjerë argumentonin – dhe Gjykata bie dakord – se parashtrimet e tyre mund të nisin një hetim për pretendimet e tyre. Përderisa ata e paraqitën kërkesën e tyre brenda gjashtë muajsh nga vendimi i Gjykatës Kushtetuese, i cili e rrëzonte apelimin e tyre kushtetues (shih paragrafin 30 më sipër), Gjykata nuk vëren ndonjë vonesë të pashpjegueshme nga ana e kërkuësve.

44. Gjykata nuk lë mënjanë edhe konstatimet e Gjykatës Kushtetuese sipas së cilës apelimi i kërkuësve u paraqit përtej afatit katërmujor. Megjithatë, as vendimi i Gjykatës Kushtetuese dhe as parashtrimet e Qeverisë përpara Gjykatës nuk japin ndonjë shpjegim se përse data 19 maj 2016 ishte konsideruar si data e fillimit të afatit katërmujor për të paraqitur një apelim në Gjykatën Kushtetuese. Veçanërisht, në dosjen e çështjes nuk rezulton se kërkuësit e tjerë u njoftuan për faktin se çështja e tyre do të shqyrtohej nga Gjykata e Lartë më 19 maj 2016. Për më tepër, vendimi i Gjykatës së Lartë u mor me detyrë të mbyllura, pra, pa praninë e kërkuësve të tjerë, dhe nuk ka asnjë të dhënë se ata u bënë me dijeni për vendimin, apo se në Zyrën e Regjistratit të Gjykatës së Lartë gjendej një vendim me shkrim në mënyrë që ata të mund ta tërhiqnin. Gjithashtu, deklarata e tyre se ata paraqitën një ankesë kushtetuese brenda katër muajsh, më datë 24 maj 2017, kur ata kërkuan të bëheshin me dijeni për vendimin e Gjykatës së Lartë, datë 19 maj 2016, mbeti e pakundërshtuar (shih, *mutatis mutandis*, *Ivanova dhe Ivashova kundër Rusisë*, nr. 797/14 dhe 67755/14, §§ 52–58, 26 janar 2017). Duke marrë në konsideratë sa më sipër dhe cenueshmërinë e kërkuësve (shih *Oršul dhe të tjerët kundër Kroacisë* [DHM], nr.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

15766/03, §§ 147–148, GJEDNJ 2010), në rrethanat specifike të çështjes në fjalë, Gjykata pranon se kërkesit e tjerë respektuan periodhën gjashtëmujore parashikuar në nenin 35 § 1 të Konventës.

iii. Pretendimi për abuzim të së drejtës për kërkesë

45. Për sa i përket pretendimit për shkelje të së drejtës për kërkesë individuale, Gjykata thekson se sipas nenit 35 § 3 (a) të Konventës një kërkesë mund të kundërshtohet si abuzim me të drejtën për kërkesë individuale, nëse, midis arsyesh të tjera, ai mbështetet në fakte që janë dukshëm të pavërteta (shih *Gross kundër Zvicerës* [DHM], nr. 67810/10, § 28, GJEDNJ 2014, me referenca të tjera). Ajo është e mendimit se kundërshtimi i Qeverisë buron nga mosmarrëveshja e palëve për faktet e çështjes. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren se versioni i kërkesës për ngjarjet nuk dukej të ishte abuziv për Avokatin e Popullit, zyrë e cila i regjistroi parashtrimet e tyre dhe ndërmori një hetim administrativ për ankesat e tyre. Në vijim, Gjykata është e mendimit se kërkesit kanë të drejtën të ofrojnë një përmbledhje alternative të fakteve të çështjes krahasuar me atë të përcaktuar nga autoritetet vendase, pa kaluar automatikisht në abuzim të së drejtës për kërkesë individuale (krahaso edhe *Harakechiev dhe Tolumov kundër Bullgarisë*, nr. 15018/11 dhe 61199/12, § 185, GJEDNJ 2014 (ekstrakte)). Gjithashtu, Gjykata nuk mund të arrijë në përfundimin se përshkrimi i fakteve sipas kërkesës të tjerë çon në abuzim të së drejtës për kërkesë. Prandaj, objeksioni i Qeverisë në këtë aspekt duhet të rrëzohet.

iv. Përfundim

46. Në vijim, Gjykata vëren se ankesa e kërkesës të tjerë as nuk është dukshëm e pambështetur në fakte dhe as nuk është e papranueshme për arsyet të tjera të listuara në nenin 35 të Konventës. Prandaj, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Cilësitë

1. Parashtrimet e palëve

a) Kërkesit

47. Kërkesi i dytë, i tretë dhe i pestë parashtruan se më 13 dhjetor 2013, ata ishin keqtrajtuar nga oficerët e policisë dhe se autoritetet vendase nuk kishin përmbushur detyrimin e tyre procedural për të hetuar rrethanat e ngjarjes.

b) Qeveria

48. Qeveria kontestoi raportimin e ngjarjeve sipas kërkesës dhe parashtroi se kërkesit nuk kishin paraqitur ndonjë deklaratë të besueshme se ata ishin bërë objekt i trajtimit që binte në kundërshtim me nenin 3 të autoriteteve vendase. Gjithashtu, ata parashtruan se, në çdo rast, autoritetet vendase kishin hetuar ngjarjet e datës 13 dhjetor 2013 dhe kishin arritur në përfundimin se më shumë sesa ishin keqtrajtuar, kërkesit kishin qenë ata që kishin penguar oficerët e policisë në realizimin e detyrave të tyre.

c) Ndërrhyrësi si palë e tretë

49. ERRC-ja iu referua një sërë raportesh ndërkombëtare ku përshkruhet situata e romëve në Shqipëri dhe parashtroi një sërë pikash që demonstrojnë një formë “anticiganizmi” midis autoriteteve ligjzbatuese.

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Parimet përkatëse

50. Gjykata i referohet parimeve të përgjithshme në lidhje me pjesën substanciale të nenit 3, e cila është përmbledhur, midis çështjeve të tjera, në vendimin *Bonyid kundër Belgjikës* [DHM], nr. 23380/09, §§ 81–87, GJEDNJ 2015. Kërkesat për një detyrim procedural për të zhvilluar një hetim efikas janë përmbledhur së fundmi në vendimin *X dhe të tjerët kundër Bullgarisë*, [DHM], nr. 22457/16, §§ 184–92, 2 shkurt 2021. Veçanërisht, në mënyrë që të jetë efikas, hetimi duhet të jetë i menjëhershëm, i detajuar – që do të thotë se autoritetet duhet të përpiqen seriozisht të konstatojnë se çfarë ndodhi dhe nuk duhet të mbështeten në përfundime të nxituara ose të pambështetura në fakte për të mbyllur hetimin e tyre – dhe duhet të jenë në gjendje të çojnë në identifikimin dhe – nëse është me vend – në dënimin e personave përgjegjës.

51. Gjithashtu, Gjykata theksoi se në të shkuarën mungesa e ekzaminimeve mjeko-ligjore nuk ndihmonte në konstatimin nëse një viktimë e pretenduar kishte marrë lëndime (shih *Shishkin kundër Rusisë*, nr. 18282/04, §117, 7 korrik 2011), dhe nënvizon se kontrollet e duhura mjekësore janë një masë mbrojtëse e rëndësishme ndaj keqtrajtimit (shih *Akeoç kundër Turqisë*, nr. 22947/93 dhe 22948/93, §§ 55 dhe 118, GJEDNJ 2000-X).

b) Zbatimi i parimeve në çështjen konkrete

i. Shkelje e pretenduar e pjesës thelbësore të nenit 3

52. Gjykata vëren se kërkesi i dytë pretendonte se ishte goditur nga oficerët e policisë me grushte dhe qytat e pistoletave të tyre. Si rezultat i këtyre goditjeve ai kishte rënë dhe kishte pasur gjakderdhje në buzën e poshtme. Kërkesi i tretë dhe i pestë parashtruan se ishin përfishirë në konfrontim fizik me oficerët e policisë dhe si rezultat ishin lënduar, nga ku kërkesi i pestë specifikonte se ishte goditur me një shkop druri. Për këto

arsye, Gjykata nuk ka dyshime se trajtimi i pretenduar arrin nivelin minimal të ashpërsisë për të kërkuar në këtë mënyrë zbatimin e nenit 3.

53. Mbetet për t'u përcaktuar nëse këto pretendime për keqtrajtim mbështeten nga provat e duhura (krahaso *Labita kundër Italisë* [DHM], nr. 26772/95, § 121, GJEDNJ 2000-IV). Në vlerësim të provave, Gjykata ka adoptuar standardin e provës "përtej dyshimit të arsyeshëm" (shih *El-Masri*, cituar më sipër, § 151).

54. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren se Qeveria i mohonte pretendimet e kërkuarve. Në vijim, ajo vëren se Avokati i Popullit konstatoi se policia kishte përdorur forcë të pajustifikuar ndaj kërkuarve (shih paragrafin 21 më sipër). Megjithatë, ai konstatim duket të jetë mbështetur kryesisht në deklaratat e kërkuarve. Sipas Gjykatës, konstatimi i Avokatit të Popullit i klasifikon ankesat e kërkuarve të argumentueshme *prima facie*, por ky konstatim në vetvete është i pamjaftueshëm për të mbështetur përfundimin – mbështetur në materialet e disponueshme në Gjykatë – se kërkuarët janë keqtrajtuar.

55. Gjithashtu, në mungesë të të dhënave të mjaftueshme që vërtetojnë pretendimet e kërkuarve, Gjykata e ka të pamundur të përcaktojë përtej dyshimit të arsyeshëm se oficerët e policisë përdorën forcë të pajustifikuar ndaj kërkuarve të dytë, të tretë dhe të pestë.

56. Për këtë arsye, Gjykata konstaton se nuk ka pasur shkelje të nenit 3 të Konventës, sipas pjesës së tij thelbësore për sa i përket kërkuarve të dytë, të tretë dhe të pestë.

ii. Pretendimi për shkelje të aspektit procedural të nenit 3

57. Qeveria parashtrroi se autoritetet e brendshme hetuan në mënyrë efikase ngjarjet e datës 13 dhjetor 2013 dhe arritën në përfundimin se kërkuarët e tjerë nuk ishin keqtrajtuar. Megjithatë, Gjykata vëren se në fillim, autoritetet nuk nisën ndonjë hetim për pretendimet e kërkuarve. Në fakt, si përgjigje ndaj pretendimeve të Avokatit të Popullit se ata ishin keqtrajtuar, pa i marrë në pyetje kërkuarët, apo pa marrë dëshmi. Në 6 janar 2014, autoritetet mbrojtën pozicionin se kërkuarët nuk ishin keqtrajtuar (shih paragrafin 20 më sipër). Gjykata është e mendimit se kjo linjë veprimi nuk pajtohet me kërkesën se autoritetet hetuese nuk mbështeten në përfundime të nxituara për të mbyllur hetimet e tyre. Ai vendim u arrit pa urdhëruar një kontroll mjekësor për lëndimet e pretenduara të kërkuarve të tjerë (shih paragrafin 51 më sipër).

58. Për sa i përket hetimeve që u kryen në kontekstin e procedurave që çuan në dënimin e kërkuarve, nuk rezulton se ato procedura ndoqën ndonjë linjë tjetër hetimesh përveç asaj që kishte të bënte me pengesën e oficerëve të policisë nga ana e kërkuarve. Për shembull, nuk u bë asnjë përpjekje për të konstatuar nëse pjesa tjetër e kërkuarve kishte pësuar lëndime, dhe nëse po, nëse lëndimet ishin shkaktuar nga përdorimi i forcës së pajustifikuar nga oficerët e policisë. Gjithashtu, nuk u zhvillua asnjë hetim për pretendimet e kërkuarve se ata ishin përpjekur të kryenin kontrollin mjekësor për lëndimet e tyre (shih paragrafin 14 më sipër) dhe për të paraqitur një ankesë penale. Së fundmi, Gjykata vëren se në procedurat gjyqësore, gjykatat vendase nuk kishin ndërmarrë hapa për të adresuar pretendimet e kërkuarve për keqtrajtim dhe për të sqaruar rrethanat për lëndimet e kërkuarve (shih paragrafët 27–28 më sipër).

59. Në tërësi, pavarësisht se pranohen vështirësitë për të ndjekur penalisht autoritetet në një çështje në të cilën ka pretendime për përdorim të tepruar force, në kontekstin ku personat në fjalë pretendohet se i kanë rezistuar policisë, Gjykata konstaton se autoritetet nuk kanë ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshëm për t'u përpjekur që t'i japin përgjigje një sërë pyetjesh të rëndësishme që dalin nga çështja, duke përfshirë edhe se si dhe kur oficerët e policisë përdorën forcë ndaj kërkuarve, nëse përdorimi i saj kishte qenë proporcional, dhe se çfarë i kishte shkaktuar lëndimet. Në lidhje me lëndimet që kishin marrë kërkuarët, këto janë të meta të rëndësishme në hetimin e çështjes konkrete (shih *Kuchta dhe Metel kundër Polonisë*, nr. 76813/16, §§ 88, 2 shtator 2021).

60. Në lidhje me sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se është shkelur neni 3 i Konventës sipas aspektit të tij procedural në lidhje me kërkuarët e dytë, të tretë dhe të pestë.

II. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 8 TË KONVENTËS

61. Kërkuarët u ankuan se duke hyre në kopshtin e tyre më 13 dhjetor 2013, oficerët e policisë iu kishin shkelur të drejtën për të mbrojtur banesën e tyre sipas nenit 8 të Konventës, i cili për sa ka të bëjë me çështjen, parashikon:

“Neni 8

1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të ..., banesës së tij...”.

62. Qeveria deklaroi se kërkuarët nuk kishin shteruar zgjidhjet vendase për ankesën e tyre.

63. Kërkuesit parashtruan se oficerët e policisë nuk kishin paraqitur një raport që i lejonte hyrjen në banesën e tyre, sipas parashikimit të ligjit vendas.

64. Gjykata vëren se argumenti i kërkuesve ishte se oficerët kishin hyrë në kopshtin e tyre për shkak të organizimit të keq të operacionit, i cili synonte arrestimin e një të arratisuri. Duke pasur në konsideratë natyrën e ankesës, Gjykata dakordësohet me qëndrimin e Qeverisë se zgjidhjet ligjore civile, të tilla si masat për dëmshpërblim, mund të ofrojnë një zgjidhje për ankesën e kërkuesve. Pasi kërkuesit nuk ndërmorën procedura ligjore për këtë aspekt, ata nuk kanë shteruar zgjidhjet vendase.

65. Për këtë arsye, ankesa e paraqitur në mbështetje të nenit 8 të Konventës duhet të rrëzohet sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

III. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 14, NË LIDHJE ME NENIN 3 TË KONVENTËS

66. Kërkuesit u ankuan se pretendimi për shkeljen e të drejtave të tyre sipas nenit 3 të Konventës mbështetej në faktin se ata janë persona origjinë etnike rome, dhe për këtë arsye përballen me diskriminim, i cili parandalohet nga neni 14 i Konventës, i cili parashikon:

“Neni 14

Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër.”

67. Qeveria i kundërshtoi pretendimet e kërkuesve.

68. Gjykata thekson se në rastet kur autoritetet shtetërore hetojnë incidente të dhunshme, ata kanë detyrimin shtesë të ndërmarrin të gjitha masat e arsyeshme për të identifikuar nëse ka pasur motive raciste, si edhe për të përcaktuar nëse urrejtja ose paragjykimin etnik mund të kenë pasur ndikim në ngjarje ose jo. Megjithatë, në praktikë, është shumë e vështirë që të provohet motivimi racial. Detyrimi i Shtetit të paditur për të hetuar aspektet e mundshme raciste në një akt të dhunshëm është detyrim për të bërë përpjekjet më të mira dhe nuk është absolut. Autoritetet duhet të bëjnë atë që është e arsyeshme në rrethanat e caktuara për të mbledhur dhe për të siguruar të dhënat, të shfrytëzojnë të gjitha mjetet praktike për të zbuluar të vërtetën dhe për të ndërmarrë vendime të arsyetuara, të paanshme dhe objektive, pa hequr faktet e dyshimta që mund të jenë tregues të dhunës së ushtruar për arsye raciale (shih *B.S. kundër Spanjës*, nr. 47159/08, § 58, 24 korrik 2012, me referenca të mëtejshme).

69. Gjithashtu, detyra e autoriteteve për të hetuar ekzistencën e një lidhjeje të mundshme midis qëndrimeve raciste dhe një akti dhune është pjesë e aspektit të detyrimeve të tyre procedurale që dalin në mbështetje të nenit 3 të Konventës, por mund të konsiderohet edhe si aspekt i nënkuptuar në përgjegjësitë e tyre sipas nenit 14 të Konventës për të garantuar respekt pa diskriminim për vlerën themelore të parashikuar në nenin 3. Sipas këtyre dy dispozitave, problematikat e tilla si ato në çështjen konkrete mund të shqyrtohen vetëm sipas njëres prej këtyre dy dispozitave, pa ndonjë problematikë të veçantë të trajtuar nga dispozita tjetër, ose mund të shqyrtohen sipas të dy neneve. Kjo është një çështje që do të vendoset çështje pas çështje sipas fakteve përkatëse dhe në varësi të natyrës së pretendimeve të bëra (shih *B.S. kundër Spanjës*, cituar më sipër, § 59).

70. Duke u rikthyer në çështjen në fjalë, në lidhje me përfundimin e Gjykatës se nuk ka prova të mjaftueshme se kërkuesit e tjerë janë keqtrajtuar, ajo gjykon se nuk dalin problematika të tjera sipas nenit 14 të interpretuar në lidhje me pjesën thelbësore të nenit 3.

71. Mbetet për t'u përcaktuar nëse sipas nenit 14 të Konventës lind ndonjë problematikë tjetër e interpretuar në lidhje me pjesën procedurale të nenit 3, pasi Gjykata ka konstatuar një shkelje në lidhje me këtë të fundit. Në këtë aspekt, Gjykata vëren se edhe pse pjesa tjetër e kërkuesve kishin parashtruar përpara autoriteteve vendase se ata ishin diskriminuar, ata nuk kishin raportuar ndonjë referencë për etninë e tyre në komunikimet që kishin pasur me autoritetet vendase (shih *a contrario*, *B.S. kundër Spanjës*, cituar më sipër, § 61). Gjithashtu, ata nuk kishin paraqitur rrethana të tjera ku të paraqitej qëndrimi diskriminues i autoriteteve vendase. Pavarësisht vështirësisë për të provuar motivacionin racial, në çështjen konkrete Gjykata e ka të pamundur të dallojë ndonjë element i cili do të mund të hape rrugën drejt argumentit se moshetimi nga ana e autoriteteve i pretendimeve të kërkuesve përbën një problematikë të veçantë sipas nenit 14 të Konventës.

72. Në këtë mënyrë, Gjykata vendos se nuk lind asnjë problematikë tjetër sipas nenit 14, së bashku me nenin 3 të Konventës.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

IV. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

73. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

A. Dëmshpërblimi

74. Kërkuesi i dytë, i tretë dhe i pestë kërkuan 15 000 euro (EUR) secili për dëmin monetar dhe jomonetar, që do të paguheshin në llogarinë bankare të Shoqërisë së Ndhmës Ligjore Tiranë (SHNLT), një organizatë jofitimprurëse e cila i kishte përfaqësuar gjatë procedurave të brendshme.

75. Qeveria pretendoi se kërkesa ishte e pajustificuar dhe e tepruar.

76. Duke marrë në konsideratë natyrën e shkeljes së konstatuar dhe parashtrimet e palëve, dhe vendimin në nivel të paanshëm, Gjykata i jep kërkuesit të dytë, të tretë dhe të pestë 4500 euro secilit për dëmin jomonetar, plus çdo taksë që mund të tarifohet mbi këtë shumë, e cila do të paguhet në llogarinë bankare të SHNLT-së, mbështetur në kërkesën e kërkuesve.

B. Kostot dhe shpenzimet

77. Kërkuesit e tjerë parashtruan se ata kishin marrë ndihmë ligjore falas nga SHNLT-ja dhe nuk kishin pretendime për kostot dhe shpenzimet.

78. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata nuk jep ndonjë shumë për këtë aspekt.

C. Interesi për pagesën e vonuar

79. Gjykata e gjykon me vend që norma e interesit për pagesën e vonuar duhet të mbështetet në normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane, se cilit do t'i shtohen tre për qind pikë.

Për këto arsye, Gjykata:

1. E deklaron ankesën sipas nenit 8 të Konventës të papranueshme;

2. E deklaron ankesën e kërkuesit të dytë, të tretë dhe të pestë të pranueshme sipas nenit 3 të Konventës, dhe ankesën e kërkuesit të parë dhe të katërt të papranueshme sipas atij parashikimi;

3. Gjykon se është shkelur aspekti procedural i nenit 3 të Konventës për moshetimin nga ana e autoriteteve të pretendimeve të kërkuesit të dytë, të tretë dhe të pestë për keqtrajtim nga agjentët shtetërorë dhe se nuk është shkelur aspekti thelbësor i atij neni;

4. Gjykon se nuk del asnjë problematikë e veçantë sipas nenit 14 së bashku me nenin 3 të Konventës;

5. Gjykon:

a) se Shteti i paditur duhet t'i paguajë kërkuesit të dytë, të tretë dhe të pestë, brenda tre muajve 4500 euro (katër mijë e pesëqind euro) secilit, plus çdo taksë që mund të tarifohet për dëmin jomonetar, të cilat do të konvertohen në vlerën monetare të Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes, dhe do të paguhet në llogarinë bankare të SHNLT-së;

b) se që prej përfundimit të tremujorit të sipërpërmendur deri në shlyerjen e plotë, interesi i thjeshtë do të paguhet për shumën e mësipërme në një normë të barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonës së pagesës plus tre për qind pikë;

6. Rrëzon pjesën tjetër të pretendimit të kërkuesve për kompensim të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 14 qershor 2022, sipas rregullit 77 §§ 2 dhe 3, të Rregullave të Gjykatës.

Olga Chernishova

Zëvendëssekretare

Andreas Zünd

Kryetar

SHTOJÇË

Lista e kërkuesve:

Kërkesa nr. 14800/18

Nr.	Emri i kërkuesit	Viti i lindjes	Kombësia	Vendbanimi
1	Edmond BALKASI	1975	Shqiptare	Tiranë
2	Besnik ALUSHI	1970	Shqiptare	Tiranë
3	Nikolla ALUSHI	1993	Shqiptare	Tiranë

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

4	Nuri ALUSHI	1950	Shqiptare	Tiranë
5	Panajot ALUSHI	1990	Shqiptare	Tiranë

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA X DHE TË TJERËT KUNDËR SHQIPËRISË

(kërkesat nr. 73548/17 dhe 45521/19)

VENDIM

Neni 1 P12 – Ndalimi i diskriminimit – Moszbatimi i masave të menjëhershme dhe të detajuara kundër segregimit/veçimit në një shkollë fillore, e cila frekuentohet pothuajse ekskluzivisht nga fëmijët e komunitetit rom dhe egjiptian – Asnjë justifikim objektiv dhe i arsyeshëm

Neni 46 – Masa individuale – Shtetit të paditur i kërkohet që të marrë masa për t'i dhënë fund diskriminimit

STRASBURG

31 maj 2022

Ky vendim do të bëhet përfundimtar sipas rrethanave të parashikuara në nenin 44§2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues

Në çështjen X dhe Të Tjerët kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Georges Ravarani, kryetar,

Georgios A. Serghides,

María Elósegui,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Andreas Zünd,

Frédéric Krenç, gjyqtarë,

dhe Milan Blaško, Sekretar i Seksionit,

Duke mbajtur në konsideratë:

kërkesat (nr. 73548/17 dhe 45521/19) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”), në lidhje me datat e paraqitura në shtojcë nga tetëmbëdhjetë shtetas shqiptarë me origjinë etnike rome dhe egjiptian, të cilët përbëjnë gjashtë familje (“kërkuesit”), të cilët u përfaqësuan përpara Gjykatës nga Qendra Evropiane për të Drejtat e Romëve (“QEDR”), një organizatë joqeveritare, me vendndodhje në Bruksel, Belgjikë.

vendimin për të mos i bërë publikë emrat e kërkuesve;

vendimin për të njoftuar Qeverinë Shqiptare (“Qeveria”) për kërkesat. Qeveria u përfaqësua nga ish-agjentët e saj, z. A. Metani, znj. E. Muçaj, dhe më pas, nga z. O. Moçka nga Avokatura e Shtetit;

vërejtjet e paraqitura nga Qeveria e paditur dhe vërejtjet e dorëzuara nga kërkuesit si përgjigje e të parave;

komentet e paraqitura nga TReja Centre, një organizatë joqeveritare, me zyra qendrore në Tiranë, Shqipëri, së cilës iu dha leje që të ndërhynte nga Kryetari i Seksionit;

pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 10 maj 2022,

shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë.

HYRJE

1. Kërkesa ka të bëjë me diskriminimin e pretenduar ndaj kërkuesve, pasi Qeveria nuk zbatoi masat e menjëhershme dhe të detajuara kundër segregimit/veçimit në një shkollë fillore, e cila frekuentohej pothuajse ekskluzivisht nga fëmijë të minoritetit rom dhe egjiptian.

FAKTET

I. GJETJET E QEVERISË NË LIDHJE ME SHKOLLËN “NAIM FRASHËRI”

2. Kërkuesit jetojnë në Korçë, një qytet në juglindje të Shqipërisë me 76 000 banorë. Sipas të dhënave të qeverisë lokale, gjatë vitit akademik 2018/19, në sistemin e detyruar arsimor të këtij qyteti u regjistruan rreth 1200 fëmijë romë dhe egjiptianë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

3. Gjatë viteve akademike 2012/19, nxënësit romë dhe egjiptianë në shkollën fillore “Naim Frashëri” në Korçë përbënin rreth 89 deri në 100% të nxënësve në shkollë. Në vitin 2012, Qeveria kishte zbatuar një program për ndihmën ushqimore, sipas së cilit nxënësit që ndiqnin atë shkollë përfitonin pako me ushqime, me qëllimin që të rriteshin normat e frekuencimit të shkollës nga fëmijët e atyre komuniteteve. Kërkuesit fëmijë ndiqnin të njëjtën shkollë.

4. Në një rekomandim të përgjithshëm të datës 11 shtator 2014, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi (“Komisioneri” ose “Komisioneri kundër Diskriminimit”), një organ i brendshëm i themeluar sipas ligjit për mbrojtjen ndaj diskriminimit (ligji nr. 10221, i datës 4 shkurt 2010), i rekomandoi Ministrisë së Arsimit dhe Sporteve (“Ministria”) të mbante në konsideratë raportin midis nxënësve romë/egjiptianë dhe të tjerë në shkollë dhe të merrte masa për të shmangur krijimin e shkollave që ndiqeshin vetëm nga nxënësit e këtyre komuniteteve.

5. Më 3 korrik 2015, QEDR-ja paraqiti një ankesë pranë Avokatit të Popullit, që është një institucion i krijuar për të mbrojtur të drejtat e qytetarëve ndaj autoriteteve publike, me pretendimin se mbipërfaqësimi i nxënësve romë/egjiptianë në shkollën “Naim Frashëri” krijonte veçim. Pasi çështja u mor në konsideratë dhe pasi u dëgjua opinioni i Ministrisë së mbipërfaqësimi në fjalë, vinte si një pasojë e paqëllimshme e programit për ndihmë ushqimore, më 12 gusht 2015, Avokati i Popullit i rekomandoi Ministrisë të merrte masa proaktive për t’i dhënë fund diskriminimit të nxënësve në fjalë. Gjithashtu, Avokati i Popullit i rekomandoi Ministrisë të krijonte një mekanizëm për monitorimin e zbatimit të masave kundër segregimit në të gjitha shkollat.

6. Pas një ankese të ngjashme nga QEDR-ja dhe nga një organizatë tjetër, së cilave Ministria iu përgjigj se mbipërfaqësimi për të cilin drejtohej ankesa ishte i paqëllimshëm, më 22 shtator 2015, Komisioneri kundër Diskriminimit nxori një vendim detyrues ku konstatohej se fëmijët romë dhe egjiptianë në shkollën “Naim Frashëri”, po vuanin diskriminim jo të drejtpërdrejtë, për shkak të mbipërfaqësimit të tyre në shkollë.

7. Mbështetur në nenin 18 të Kushtetutës i cili ndalon diskriminimin (shih paragrafin 17 më poshtë) dhe vendimit të Gjykatës në çështjen *Lavida dhe të Tjerët kundër Greqisë* (nr. 7973/10, 30 maj 2013), Komisioneri konstatoi se vendosja e nxënësve romë në një shkollë të posaçme i veçon ata dhe nuk lejon integrimin e tyre në aktivitetet sociale gjithëpërfshirëse. Gjithashtu, duke marrë në konsideratë se Ministria ishte organi publik përgjegjës për pranimet në shkollë, Komisioneri theksoi se sipas nenit 7(1) të ligjit për mbrojtjen ndaj diskriminimit (shih paragrafin 23 më poshtë), si veprimet edhe mosveprimet që kanë shkaktuar një shkellje të barazisë midis personave, mund të sjellin diskriminim. Së fundmi, Komisioneri theksonte se në mbështetje të nenit 18(1) të ligjit për mbrojtjen ndaj diskriminimit (shih paragrafin 24 më poshtë), Këshilli i Ministrave dhe Ministria kishin detyrimin të merrnin masa pozitive kundër diskriminimit lidhur me të drejtën për t’u arsimuar.

8. Në lidhje me sa më sipër, Komisioneri urdhëroi Ministrinë të merrte “masa të menjëhershme për përmirësimin e situatës dhe të ndryshonte raportin” midis nxënësve romë/egjiptianë dhe nxënësve të tjerë në shkollë.

II. ZBATIMI I VENDIMIT TË KOMISIONERIT

9. Më 14 dhjetor 2015, Ministria informoi Komisionerin se do të ndërmernte një sërë masash kundër segregimit në shkollë, duke përfshirë zgjerimin e programit të ndihmës ushqimore për nxënësit e të gjitha komuniteteve edhe për katër shkolla të tjera në këtë zonë, si edhe bashkimin e shkollës “Naim Frashëri” me tri shkolla lokale.

10. Më 22 shkurt 2017, Qeveria zgjeroi programin për mbështetjen ushqimore për të gjithë nxënësit e shkollës “Naim Frashëri” (vendim i Këshillit të Ministrave nr. 132 i po së njëjtës datë).

11. Më 14 prill 2017, Ministria informoi QEDR se shkolla vijonte të frekuentohej pothuajse ekskluzivisht nga nxënës të komunitetit rom dhe egjiptian. Në vijim, Ministria shpjegoi se duke qenë se viti akademik ishte në vijim, nuk ishte momenti i duhur që të zbatohesh bashkimi i shkollave të ndryshme, por i siguroi QEDR-së, se në fillim të vitit të ri akademik, në shtator, segregimi në shkollë do të përfundonte. Gjithashtu, Ministria deklaroi se do t’i kërkonte autoriteteve kompetente të organizonin rinovimin e shkollës.

12. Punimet për rinovim u realizuan gjatë vitit akademik 2018/19 dhe përfunduan në shtator 2019.

13. Më 6 nëntor 2019, Qeveria parashtrroi përpara Gjykatës se për vitin akademik 2019/20, nxënësit romë/egjiptianë përbënin 90% të nxënësve në shkollën “Naim Frashëri”.

14. Më 25 shkurt 2020, Ministria informoi Avokatin e Shtetit se përqindja e nxënësve romë/egjiptianë në shkollë ishte 60%. Gjithashtu, Ministria pohonte se bashkimi i shkollës me shkollat e tjera pranë saj nuk ishte realizuar, për shkak të punimeve për rinovimin e shkollës.

15. Kërkesit e kundërshtuan shifrën e mësipërme dhe parashtruan se në realitet, në shkollën “Naim Frashëri” ishin regjistruar shumë nxënës, që nuk i përkisnin komunitet rom/egjiptian, por më pas ata ndoqën shkollat fqinje.

III. ZHVILLIME TË TJERA

16. Më 16 dhjetor 2015, Komisioneri nxori një vendim në të cilin konstatohej se shkolla fillore “Avdyl Avdia” në Berat, ndiqet ekskluzivisht nga nxënës të komunitetit rom, fakt i cili përbënte diskriminim dhe ishte në kundërshtim me ligjin për mbrojtjen ndaj diskriminimit. Komisioneri i kërkoi Ministrisë të merrte masa për transportin dhe frekuentimin e nxënësve të shkollës në një shkollë tjetër pranë shkollës “Avdyl Avdia”. Në korrespondencën e datës 14 prill 2017 me QEDR-në (shih paragrafin 11 më sipër), Ministria pohonte se shkolla “Avdyl Avdia” ishte mbyllur në mbështetje të vendimit të Komisionerit, dhe çështja e transportit po adresohet nga bashkia në fjalë.

KUADRI LIGJOR DHE PRAKTIKA PËRKATËSE

I. LIGJET E BRENDSHME

A. Kushtetuta

17. Neni 18 i Kushtetutës parashikon, si më poshtë:

“1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit.

2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore.

3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligje e arsyeshme dhe objektive.”

18. Neni 57 parashikon se kushdo ka të drejtën për arsimim.

B. Ligji për arsimin 2012 (ligji nr. 69/2012 i datës 21 qershor 2012 për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë)

19. Parimet e përgjithshme të zbatueshme në institucionet arsimore parashikohen në nenin 6 të ligjit për arsimin të vitit 2012. Paragrafi 4 i atij neni parashikon:

“Në institucionet arsimore zbatohet parimi i gjithëpërfshirjes së nxënësve.”

C. Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi, 2010

20. Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi (ligji nr. 10221 i datës 4 shkurt 2010), i cili ishte në fuqi përpara ndryshimit të tij me anë të ligjit nr. 124/2020, të datës 15 tetor 2020, parashikonte parimin e barazisë përpara ligjit, për sa i takonte gjinisë, racës, etnisë së kujtdo dhe një sërë aspekteve të tjera (neni 1).

21. Neni 3 (3) i ligjit e përcaktonte “diskriminimin e tërthortë” si një formë diskriminimi, i cili ndodh kur një dispozitë, kriter apo praktikë, e paanshme në dukje, do ta vinte një person ose grup personash në kushte jo të favorshme, sipas parashikimeve të nenit 1 të këtij ligji, në raport me një tjetër person ose grup personash, si dhe kur ajo masë, kriter a praktikë, nuk justifikohet objektivisht nga një synim i ligjshëm ose kur mjetet e arritjes së këtij synimi, ose nuk janë të përshtatshme, ose nuk janë të domosdoshme dhe në përpjesëtim të drejtë me gjendjen që e ka shkaktuar atë.

22. Neni 3 (9) i ligjit e përkufizon termin “organizatat me interesa legjitime” si ato organizata, të cilat janë të regjistruara në Republikën e Shqipërisë dhe kanë si objekt të deklaruar të veprimtarisë së tyre mbrojtjen e të drejtave të njeriut, ose u ofrojnë ndihmë viktimave të diskriminimit. Neni 33 (1) i ligjit parashikon se një organizatë me interesa legjitime që pretendon diskriminim në emër të një personi apo grupi personash, mund të paraqesë ankesë së bashku me provat e disponueshme para Komisionerit.

23. Neni 7(1) i ligjit parashikon:

“Çdo veprim ose mosveprim i autoriteteve publike ose i personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë ose privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta ose të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë ose grupe të tjera personash, përbën diskriminim.”

24. Neni 18 (1) i ligjit parashikon:

“Këshilli i Ministrave dhe Ministri i Arsimit dhe Shkencës janë secili përgjegjës për marrjen e masave me karakter pozitiv për të luftuar diskriminimin në lidhje me të drejtën për arsimim.”

25. Nenet 21 dhe 22 të ligjit parashikojnë krijimin e institucionit të Komisionerit kundër Diskriminimit si një autoritet publik i pavarur i ngarkuar me detyrën për të garantuar mbrojtjen efikase kundër diskriminimit. Komisioneri emërohet nga Parlamenti për një mandat 5-vjeçar, me të drejtë rizgjedhjeje vetëm një herë (nenet 23 dhe 25). Sipas nenit 26 të ligjit, Komisioneri duhet të raportojë përpara Parlamentit me anë të një raporti vjetor mbi aktivitetet e tij.

26. Komisioneri ka kompetencën të dëgjojë ankesat për diskriminim nga persona fizikë ose organizata, të ndërmarrë hetime administrative dhe të vendosë sanksione administrative (neni 32 (1) (a), (b) dhe (ç)).

27. Gjithashtu, sipas nenit 32(1)(f), Komisioneri është kompetent për publikimin e raporteve, si edhe për dhënien e rekomandimeve për çdo çështje që ka të bëjë me diskriminimin.

28. Sipas nenit 32(3), gjatë shqyrtimit të ankesave të paraqitura përpara tij/saj, me përjashtim të rastit kur procedura përkatëse parashikohet në ligj, Komisioneri duhet të zbatojë Kodin e Procedurës Administrative, si edhe duhet të vendosë për marrjen e masave të duhura dhe afatin kohor për zbatimin e tyre (neni 33 (10)).

29. Sipas nenit 33 (11), Komisioneri mund të vendosë edhe një gjobë për palën e cila nuk i zbaton vendimet e tij.

30. Neni 34 i ligjit parashikon se kushdo që është diskriminuar ka të drejtën të kërkojë dëmshpërblim përpara gjykatës kompetente në mënyrë të pavarur, ose të paraqesë një ankesë përpara Komisionerit.

D. Ligji nr. 124/2020, i datës 15 tetor 2020, i cili ndryshon ligjin për mbrojtjen nga diskriminimi, 2010

31. Neni 3 (16) i ligjit për mbrojtjen nga diskriminimi, i ndryshuar, e përcakton termin “veçim” si atë formë diskriminimi, e cila ndodh në rastet kur një person ose grup personash ndahen nga të tjerët pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm dhe kjo ndarje bëhet për të paktën një nga shkaqet e parashikuara në nenin 1 të ligjit.

32. Neni 33 (18) i ligjit për mbrojtjen nga diskriminimi, i ndryshuar, parashikon se vendimi i Komisionerit mund të ankimohet në gjykatën kompetente, sipas rregullave të zbatueshme për mosmarrëveshjet administrative.

E. Kodi i Procedurës Administrative

33. Neni 18 i Kodit të Procedurës Administrative i vitit 1999 (ligji nr. 8485, i datës 12 maj 1999, i ndryshuar), i cili ishte në fuqi deri më 28 maj 2016, sanksiononte parimin e kontrollit gjyqësor ndaj vendimeve administrative.

34. Neni 130 dhe 131 parashikonin se aktet administrative ishin të zbatueshëm pasi hynin në fuqi, me përjashtim të rastit kur paraqitej një ankesë me efekt pezullues.

F. Materiale të tjera

35. Në raportin vjetor për vitin 2015 përpara Parlamentit, Komisioneri pohoi se ajo kishte qenë në rolin e të akuzuarës në katërmëdhjetë procese gjyqësore, ku palët kishin kundërshtuar vendimet e saj në gjykatë, dhe këto të fundit ishin akte administrative.

36. Me anë të vendimit nr. 1072, të datës 23 dhjetor 2015, Këshilli i Ministrave miratoi “Planin Kombëtar për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve në Republikën e Shqipërisë 2016–2020”. Një nga objektivat strategjikë të planit ishte rritja e aksesit për romët dhe egjiptianët në arsim pa u diskriminuar apo veçuar.

37. Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 682, i datës 29 shtator 2017, i ndryshuar, parashikon, midis të tjerash, procedurat sipas së cilave fondet publike do të përdoren për transportin e nxënësve në shkollat e tyre respektive, nëse ata banonin në një distancë të caktuar prej tyre.

II. MATERIALET E KËSHILLIT TË MINISTRAVE

38. Në raportin e datës 15 shkurt 2006, mbi Situatën e të Drejtave të Njeriut të Romëve, Sintit dhe të Shtegtarëve në Evropë (CommDH(2006)1), Komisioneri i Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut vërejtë se arsimimi i veçuar i mohonte fëmijëve romë dhe atyre jo romë mundësinë për t'u njohur me njëri-tjetrin, dhe për të mësuar se si të jetojnë si qytetarë të barabartë. Në vijim, Komisioneri theksonte se veçimi i përjashtonte fëmijët romë nga shoqëria e gjerë që në fillim të jetës së tyre, duke rritur rrezikun që ata të përfshiheshin në rrethin vicioz të marginalizimit.

39. Në rekomandimin CM/Rec(2009)4 mbi arsimimin e romëve dhe të shtegtarëve në Evropë (miratuar më 17 qershor 2009, në takimin e 1061-të të zëvendësministrave), pjesët përkatëse të të cilit parashikohen në çështjen *Oršuš dhe të Tjerët kundër Kroacisë* ([DHM]), nr. 15766/03, §§79–80 GJEDNJ 2010), Komisioni i Ministrave rekomandoi se atje ku kishte një veçim *de facto* të fëmijëve romë dhe atyre shtegtarë, autoritetet do të duhet të zbatonin masa kundër veçimit.

40. Në rezolutën 1927(2013) të datës 23 prill 2013 për ndalimin e diskriminimit ndaj fëmijëve romë, Asambleja Parlamentare e Këshillit të Evropës i urdhëroi shtetet anëtare të ndalonin veçimin në shkollë dhe të promovonin përfshirjen, midis të tjerash, duke i kërkuar bashkive të përgatisnin plane kundër veçimit (§7.3.3).

41. Më 12 shtator 2017, Komisioneri i Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut publikoi dokumentin¹⁰ për luftën kundër veçimit në shkollë në Evropë me anë të arsimit përshirës. Dokumenti parashikonte një sërë rekomandimesh për adresimin e veçimit në shkollë dhe realizimin e arsimit përshirës, duke përfshirë, midis të tjerash, miratimin e strategji kundër veçimit, rregullimin dhe monitorimin e pranimeve në shkolla, dhe përcaktimin e rajoneve të shkollave me balancë sociale.

42. Ekstrakti i mëposhtëm i Raportit (CommDH(2018)15), i datës 13 shtator 2018, nga Komisioneria për të Drejtat e Njeriut të Këshillit të Evropës, pas vizitës së saj në Shqipëri nga datat 21 deri më 25 maj 2018, përcakton:

“Teksa vërehet me kënaqësi se parimi për arsimim gjithëpërfshirës dhe ndalimin e diskriminimit në arsim janë përfshirë në legjislacionin shqiptar, Komisionerja është e shqetësuar për mungesën e përfshirjes së disa fëmijëve shqiptarë, veçanërisht fëmijët romë [...] në arsimin e përgjithshëm.”.

43. Raporti për Shqipërinë i Komisionit Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI) (cikli i gjashtë monitorues), i miratuar më 7 prill 2020 dhe i publikuar më 2 qershor 2020, përmban paragrafët e mëposhtëm:

“46. Në raportin e tyre [...], autoritetet deklarojnë se ndarja e fëmijëve romë dhe egjiptianë në shkolla nuk ekziston. 59 Sidoqoftë, në vitet e fundit ndarja është raportuar në disa shkolla, përkatësisht në Korçë, Moravë dhe Elbasan. 60 OJQ-të rome përmendën, gjithashtu, një rast të supozuar në Shkodër, në lidhje me këtë. ECRI vizitoi Korçën dhe pati takime me administratën e qytetit dhe përfaqësuesit e komunitetit rom. ECRI e kupton që situata në lidhje me ndarjen në shkolla nuk është krijuar me qëllim, por si rezultat i një përqendrimi tradicionalisht shumë të lartë të romëve dhe egjiptianëve në lagje të veçanta të qytetit (lagjet 6, 8 dhe 17). Në këtë zonë, të tri shkollat ekzistuese kanë një shumicë të nxënësve romë dhe egjiptianë me 530 nga 700 (sipas vetëdeklarimit, pasi asnjë përkatësi etnike nuk regjistrohet në regjistrin civil). Mesatarja e përgjithshme sipas shkollës është 70%: “Naim Frashëri” (95%), “Asdreni” (51%), “Ismail Qemali” (67%). ECRI vuri në dukje një qasje konstruktive dhe pragmatike nga kryetari i Bashkisë dhe ekipi i tij për ta zgjidhur këtë çështje. Në përgjigje të ankesave për kushtet nënstandarde, €250.000 janë shpenzuar për rinovimin dhe riparimin e shkollës “Naim Frashëri”, e cila si rezultat tani konsiderohet të jetë ndër më të mirat në qytet, për sa i përket infrastrukturës materiale. Për më tepër, për sa i përket përbërjes etnike të nxënësve, administrata bashkiake po konsideron bashkimin e dy prej tre shkollave, në mënyrë që asnjë të mos ketë një raport më të lartë se 75% të fëmijëve romë ose egjiptianë. Me sa duket, një përpjekje e ngjashme për të përzier nxënësit po konsiderohet në Shkodër, për shembull, duke siguruar transport në rrethe të ndryshme shkollore.

47. ECRI rekomandon që autoritetet ta monitorojnë nga afër situatën, në lidhje me ndarjen strukturore në të vërtetë të nxënësve romë dhe egjiptianë në shkolla dhe të ndihmojnë, nëse është e nevojshme, autoritetet vendore në gjetjen e zgjidhjeve të mundshme për të adresuar këtë problem.”.

44. Në Rekomandimin e Politikave të Përgjithshme nr. 13 për luftën kundër anticiganizmit dhe diskriminimit kundër romëve, miratuar më 24 qershor 2011, dhe ndryshuar më 1 dhjetor 2020, ECRI rekomandonte që qeveritë e shteteve anëtare të Këshillit të Evropës të merrnin masa urgjente, duke përfshirë edhe masat ligjore dhe ato politike, për t'i dhënë fund veçimit në shkollë, të cilit u nënshtrohen fëmijët romë, si edhe për t'i integruar ata në shkolla që ndiqen nga nxënës të popullatës dominuese (§4(d)).

III. RAPORTET MBI PROGRESIN TË KOMISIONIT EVROPIAN

45. Komisioni Evropian publikon raporte progresi të përvitshme për vendet të cilat dëshirojnë të hyjnë në Bashkimin Evropian. Raportet analizojnë, midis të tjerash, kapacitetin e këtyre vendeve për të zbatuar standardet evropiane.

46. Në raportin e vitit 2014 për Shqipërinë (SWD(2014) 304), Komisioni Evropian konstatoi se “fëmijët romë dhe egjiptianë nuk janë integruar plotësisht në sistemin arsimor, gjë e cila me raste çon në veçim dhe përjashtim” (faqja 62).

47. Në raportin e vitit 2016 (SWD(2016) 364) konstatohej se: “veçimi në shkolla përbën një shqetësim serioz” (faqja 68). Një konstatim i ngjashëm paraqitet edhe në raportin e vitit 2018 (SWD(2018) 151) (faqja 32), ku Komisioni Evropian shtonte se Shqipëria duhej të “trajtohej veçimin në fushën e arsimit për grupet vulnerabel, veçanërisht për romët dhe egjiptianët” (faqja 25), por edhe në raportin e vitit 2019 (SWD(2019) 215), (faqja 32), në raportin e vitit 2020 (SWD(2020) 354) (faqja 38), dhe në raportin e vitit 2021 (SWD(2021) 289) (faqja 36).

¹⁰<http://rm.coe.int/CoEPublicCommonSearchServicesDisplayDCTMContent?documentId=090000168073fb65>

IV. MATERIALE TË TJERA NDËRKOMBËTARE

48. Konventa Ndërkombëtare e Kombeve të Bashkuara (OKB) për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racial u miratua në Nju-Jork, më 21 dhjetor 1965, dhe hyri në fuqi për Shqipërinë më 11 maj 1994. Nenet 2 dhe 3 parashikojnë, si më poshtë:

“Neni 2

1. Shtetet Palë dënojnë diskriminimin racial dhe marrin përsipër të ndjekin me të gjithat mjetet e duhura dhe pa vonesë një politikë për eliminimin e diskriminimit racial në të gjitha format e tij dhe promovimin e mirëkuptimit midis të gjitha racave, dhe në këtë pikë:

a) Secili Shtet Palë merr përsipër të mos përfshihet në asnjë akt ose praktikë të diskriminimit racial kundër personave, grupeve ose personave ose institucioneve, si edhe të garantojë se të gjitha autoritetet publike dhe institucionet publike, kombëtare dhe lokale, duhet të veprojnë në përputhje me këtë detyrim;

b) Secili Shtet Palë merr përsipër të mos sponsorizojë, mbrojë ose mbështesë diskriminimin racial me anë të personave ose organizatave;

c) Secili Shtet Palë duhet të marrë masa efektive për të shqyrtuar politikën qeveritare, kombëtare dhe lokale, si edhe të ndryshojë, shfuqizojë ose anulojë çdo ligj apo rregullore, të cilat kanë ndikim në krijimin ose përjetësimin e diskriminimit racial kudo që ai të ekzistojë;

d) Secili Shtet Palë duhet të ndalojë dhe t'i japë fund, me anë të çdo mjeti të përshtatshëm, duke përfshirë legjislacionin sipas rrethanave, diskriminimit racial nga çdo person, grup apo organizatë;

e) Secili Shtet Palë merr përsipër të inkurajojë, ku është e mundur, organizatat dhe lëvizjet integruese shumëracore, si edhe çdo mjet tjetër për eliminimin e barrierave midis racave, dhe të çinkurojnë çdo gjë që synon t'i hapë rrugën ndarjes raciale.

2. Kur e kërkojnë rrethanat, Shtetet Palë duhet të marrin masa konkrete, në fushën sociale, ekonomike, kulturore dhe në fusha të tjera, për të garantuar zhvillimin dhe mbrojtjen e duhur ndaj grupeve të caktuara raciale, ose ndaj individëve që janë pjesë e këtyre grupeve, me synim që t'u garantojnë atyre gëzimin e plotë dhe të barabartë të të drejtave të njeriut dhe të lirive themelore. Këto masa nuk duhet të shkaktojnë në asnjë rast krijimin e të drejtave të pabarabarta ose të ndryshme për grupe të ndryshme raciale, pasi të jenë përmbyshur objektivat për të cilat ato janë ndërmarrë.”.

Neni 3

“Shtetet Palë dënojnë veçimin racial dhe aparteidin dhe marrin përsipër parandalimin, ndalimin dhe shuarjen e të gjitha praktikave të kësaj natyre në territoret nën juridiksionin e tyre.”.

LIGJI

I. BASHKIMI I KËRKESAVE

49. Duke marrë në konsideratë lëndën e ngjashme të kërkesave, Gjykata mendon se është e përshtatshme që kërkesat të shqyrtohen së bashku në një vendim të vetëm, sipas rregullit 42§1 të Rregullores së Gjykatës.

II. ÇËSHTJET PARAPRAKE

50. Gjykata vëren, në lidhje me kërkesën e parë, nr. 73548/17, se kërkuetit nr. 14 deri në 18 e informuan Gjykatën, se ata dëshironin të tërhiqeshin nga kërkesa. Në vijim, kërkuetit nr. 16, 17 dhe 18 paraqitën kërkesën e dytë nr. 45521/19.

51. Në këtë mënyrë, duke marrë në konsideratë nenin 37§1(a) të Konventës, Gjykata arrin në përfundimin se nuk është e justifikueshme që të vijohet me shqyrtimin e kërkesës nr. 73548/17, për sa ka të bëjë me kërkuetit nr. 14 deri në 18. Gjithashtu, në përputhje me nenin 37§1 *in fine*, Gjykata nuk konstaton asnjë rrethanë të posaçme, në lidhje me respektimin e të drejtave të njeriut sipas parashikimeve të Konventës dhe Protokolleve të saj, të cilat parashikojnë shqyrtimin e vazhduar të kësaj pjesë të kërkesës.

52. Për sa më sipër, është me vend që të përjashtohet pjesa e kërkesës nr. 73548/17, për sa ka të bëjë me kërkuetit nr. 14 deri 18, pa paragjykim ndaj kërkesës së dytë nr. 45521/19, i cili u paraqit në Gjykatë nga kërkuetit nr. 16, 17 dhe 18.

III. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 1 TË PROTOKOLLIT NR. 12 TË KONVENTËS

53. Kërkuetit u ankuan në mbështetje të nenit 1 të protokollit nr. 12 të Konventës, të cilët ishin diskriminuar kundrejt së drejtës së tyre për një arsimim përfshirës si rezultat i moszbatimit nga ana e autoriteteve të masave kundër veçimit për të adresuar mbipërfaqësimin e nxënësve romë/egjiptianë në shkollën “Naim Frashëri”.

54. Neni 1 i protokollit nr. 12 i Konventës parashikon, si më poshtë:

“1. Gëzimi i çdo të drejte të parashikuar në ligj do të garantohet pa diskriminim për asnjë nga arsyet, të tilla si: gjinia, raca, ngjyra, gjuha, feja, opinioni politik ose ndonjë opinion tjetër, origjina kombëtare ose sociale, lidhja me një minoritet kombëtar, prona, lindja apo ndonjë status tjetër.

2. Askush nuk duhet të diskriminohet nga një autoritet publik për ndonjë nga arsyet e parashikuara në paragrafin 1.”.

55. Protokollin nr. 12 i Konventës u ratifikua nga Shqipëria më 26 nëntor 2004 dhe hyri në fuqi për këtë vend më 1 prill 2005.

A. Pranueshmëria

1. Parashtrimet e palëve

56. Qeveria parashitroi se rekomandimet e Avokatit të Popullit dhe të Komisionerit, si edhe vendimi i këtij të fundit, më 22 shtator 2015, ishin të pamjaftueshme për të arritur në përfundimin se kërkuessit kishin shteruar mjetet e brendshme, të cilat do të ishin shteruar vetëm duke paraqitur një pretendim për diskriminim në gjykatat e brendshme, sipas nenit 34 të ligjit për mbrojtjen nga diskriminimi (shih paragrafin 30 më sipër). Gjithashtu, Qeveria paraqiti një sërë vendimesh të brendshme, të cilat i kishin njohur pretendimet për diskriminim dhe i kishin dëshmipërblyer ankuesit.

57. Kërkuessit e kundërshtuan atë këndvështrim dhe parashtruan se vendimet e brendshme të referuara nga Qeveria ishin lëshuar në çështjet ku kishte pasur një mosmarrëveshje për faktin nëse ankuesi kishte vuajtur diskriminim. Ata argumentuan se Komisioneri kundër Diskriminimit ishte autoriteti kompetent i brendshëm për të dëgjuar ankesat për diskriminim dhe përsëritën se as Ministria dhe as ndonjë palë tjetër nuk e kishte kundërshtuar vendimin e Komisionerit se nxënësit e shkollës ishin subjekt i diskriminimit. Për sa i përket mungesës së një mosmarrëveshjeje mbi këtë pikë, ata prisnin që autoritetet të zbatonin vendimin e datës 22 shtator 2015 të Komisionerit kundër Diskriminimit, dhe argumentuan se do të ishte e pavlerë që të niseshin procedura të tjera gjyqësore për marrjen e një konstatimi tjetër, në lidhje me faktin se diskriminimi i nxënësve në shkollë duhej të ndalohej. Gjithashtu, kërkuessit parashtruan se qëllimi i tyre kryesor ishte t'i jepej fund veçimit të shkollës në vend që të shkaktoheshin dëme.

58. Së fundmi, kërkuessit pretenduan se çështja gjyqësore me interes publik e ndërmarrë nga QEDR-ja përpara Komisionerit kundër Diskriminimit korrespondonte me kërkesën ata kishin sjellë përpara Gjykatës.

2. Vlerësimi i Gjykatës

59. Gjykata thekson se arsyeja pas rregullit të shterimit është ofrimi i mundësisë për Shtetet Kontraktuese, që të parandalojnë ose të rregullojnë shkeljet e pretenduara kundër tyre përpara se këto pretendime të paraqiten në institucionet e Konventës. Ajo mbështetet në pretendimin, reflektuar në nenin 13, se urdhri i brendshëm ligjor do të garantojë një mjet efikas për shkeljen e të drejtave të Konventës. Ky është një aspekt i rëndësishëm i natyrës mbështetëse të makinerisë së Konventës (shih, për shembull, *Selmouni kundër Francës* [DHM], nr. 25803/94, §74, GJEDNJ 1999-V). Në të vërtetë, Gjykata shpesh është shprehur se në përputhje me parimin e ndihmës, është me vend që gjykatat vendëse fillimisht duhet të kenë mundësinë për të përcaktuar pyetjet e përputhshmërisë së ligjit të brendshëm me Konventën dhe, nëse përpara saj paraqitet një kërkesë, Gjykata duhet të ketë këndvështrimet e gjykatave të brendshme, duke qenë në kontakt të drejtpërdrejtë dhe të vazhdueshëm me aspektet drejtuese e vendeve të tyre (shih *Burden kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], nr. 13378/05, §42, GJEDNJ 2008).

60. Në të njëjtën kohë, është e nevojshme që rregulli të zbatohet me fleksibilitet dhe pa formalizma të tepërta, duke marrë në konsideratë kontekstin e të drejtave të njeriut (shih *Ringeisen kundër Austrisë*, 16 korrik 1971, §89, Seritë A nr. 13). Rregulli për shterimin nuk është absolut dhe nuk mund të zbatohet automatikisht; teksa monitorohet përputhshmëria me këtë rregull, është e rëndësishme që të merren në konsideratë rrethanat e çështjes konkrete (shih *Kozacioglu kundër Turqisë* [DHM], nr. 2334/03, §40, 19 shkurt 2009).

61. Duke u kthyer në çështjen në fjalë, Qeveria nuk e trajtoi me detaje argumentimin e saj sipas së cilit vetëm procedurat gjyqësore mund të justifikojnë kërkesën për shterimin e mjeteve të brendshme. Megjithatë, duket se argumenti i Qeverisë mbështetet në pretendimin se Komisioneri dhe vendimet e tij ishin të një natyre administrative – më shumë se sa gjyqësore.

62. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren, se sipas ligjit shqiptar, Komisioneri kundër Diskriminimit është një autoritet i pavarur me fuqinë për të lëshuar vendime detyruese për subjektet publike dhe private, si edhe për të urdhëruar që këto subjekte të zbatojnë masa kundër diskriminimit (shih paragrafin 28 më sipër). Vendimet e Komisionerit mund të kundërshtohen përpara gjykatave (shih paragrafët 32 dhe 35 më sipër). Në mungesë të një ankese nga Ministria, vendimi i Komisionerit i datës 22 shtator 2015 u bë i formës së prerë dhe i

zbatueshëm (shih paragrafin 34 më sipër, dhe *mutatis mutandis*, *Ramadbi dhe të Tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 38222/02, §49, 13 nëntor 2007, sipas së cilit Gjykata vendosi se pavarësisht nëse vendimi përfundimtar që do të zbatohet merr formën e një vendimi gjyqësor nga një autoritet administrativ, ligji i brendshëm dhe Konventa parashikojnë se ky vendim duhet të zbatohet).

63. Si përgjigje ndaj argumentit të Qeverisë se kërkuessit mund të kishin kërkuar dëmshpërblim te gjykatat e brendshme, Gjykata thekson se mjetet e brendshme duhet të jenë “efektive” ose në parandalimin e shkeljes së pretenduar ose në aspektin e vijimësisë së saj, ose në ofrimin e korrigjimit të duhur të çdo shkeljeje që ka ndodhur (shih *A.H. dhe të Tjerët kundër Rusisë*, nr. 6033/13 dhe 15 të tjerë, §347, 17 janar 2017). Në çështjen në fjalë, thelbi i ankesave të kërkuessve kishte të bënte me dështimin e autoriteteve për t’i dhënë fund situatës që kishte vazhduar prej kohësh, më konkretisht veçimit/segregimit të shkollës së tyre. Sipas kësaj situate, vetëm një mjet që ofron mundësinë për kompensim financiar, pa ndaluar vijueshmërinë e shkeljes së pretenduar, nuk mund të konsiderohet si efektiv (shih, *mutatis mutandis*, *Patranin kundër Rusisë*, nr. 12983/14, §86, 23 korrik 2015). Në lidhje me këtë, Qeveria nuk shpjegoi se përse ka qenë e nevojshme një procedurë gjyqësore për diskriminimin, kur autoritetet nuk e diskutuan diskriminimin e kërkuessve. Po kështu, qeveria nuk shpjegoi se përse masat kundër veçimit, të cilat u konsideruan të nevojshme nga të gjitha palët, do të ishin zbatuar me më shumë efikasitet, nëse do të urdhëroheshin me anë të një vendimi gjykatë krahasuar me një autoritet të pavarur administrativ, i tillë si Komisioneri (shih, *mutatis mutandis*, *Landia dhe të Tjerët kundër Greqisë*, nr. 7973/10, §§47–48, 30 maj 2013).

64. Në vijim, Gjykata vëren se Qeveria nuk kundërshtoi faktin se ishte QEDR – dhe jo kërkuessit – që u ankua për Komisionerin kundër Diskriminimit për situatën në shkollë. Sipas vendimit të Komisionerit për të njohur qëndrimin e QEDR-së përpara atij autoriteti, Gjykata nuk ka arsye të dyshojë se ligji i brendshëm parashikonte të drejtën e QEDR-së për të nisur procedurat në fjalë në emër të nxënësve romë dhe egjiptianë që frekuentonin shkollën “Naim Frashëri” (shih, *mutatis mutandis*, *Kósa kundër Hungarisë* (vendim), nr. 53461/15, §§56–57, 21 nëntor 2017, dhe *J.M.B. dhe të Tjerët kundër Francës*, nr. 9671/15 dhe 31 të tjerë, §214, 30 janar 2020). Gjithashtu, përpara Gjykatës nuk u kundërshtua as fakti se lënda e ankesës së QEDR-së dhe lëshimi i vendimit të Komisionerit, i datës 22 shtator 2015, korrespondonte me këtë situatë konkrete dhe ankesat përkatëse të kërkuessve përpara Gjykatës.

65. Në këtë mënyrë, kërkuessve nuk iu kërkuar të paraqisnin një pretendim për diskriminim, i cili në thelb kishte të njëjtin objektiv si masa e QEDR-së përpara Komisionerit (shih *Koçaroglu*, cituar më sipër, §40), përpara gjykatave të brendshme. Kështu, kundërshtimi i Qeverisë për mosshërim rrëzohet.

66. Gjykata vëren se kërkesat nuk janë as të pabazuara në fakte dhe as të papranueshme, sipas arsyeve të listuara në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ato duhet të deklarohen të pranueshme.

B. Meritat

1. Parashtrimi i palëve

67. Kërkuessit parashtruan se veçimi i tyre në shkollën “Naim Frashëri” sillte diskriminim ndaj etnisë së tyre, gjë e cila ndalohej sipas nenit 1 të protokollit nr. 12 të Konventës dhe se autoritetet nuk kishin zbatuar masat kundër veçimit që ata vetë i kishin propozuar, si për shembull bashkimin e shkollave të ndryshme për të pasur klasa më përfshirëse.

68. Qeveria parashtrroi se veçimi për të cilin u ngrit ankimi ishte rezultat i ndryshimeve demografike në zonat rreth shkollës, zonë në të cilën ishin larguar shumë banorë që nuk i përkisnin komunitet rom dhe egjiptian, dhe ku ishin vendosur shumë banorë të komunitetit rom dhe egjiptian.

69. Në lidhje me skemën e ndihmës ushqimore, Qeveria deklaroi se një mbështetje e tillë ishte kërkuar nga shumë përfaqësues të komunitetit rom dhe egjiptian, duke përfshirë edhe përfaqësuesit e kërkuessve. Në vijim, Qeveria theksoi se autoritetet nuk i kishin parandaluar kërkuessit që të mund të frekuentonin një shkollë tjetër, ose nxënësit e tjerë që të mund të ndiqnin shkollën “Naim Frashëri”. Për këtë arsye, ata nuk kishin kontribuar në ndonjë mënyrë për ta lehtësuar situatën për të cilën është bërë ankesa.

70. Në vijim, Qeveria parashtrroi se ajo kishte marrë një sërë masash për të zbatuar vendimin e Komisionerit të datës 22 shtator 2015, duke përfshirë miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve në Republikën e Shqipërisë 2016–2020 (shih paragrafin 36 më sipër), shtirjen e skemës së ndihmës ushqimore për të gjithë nxënësit e shkollës, si edhe rikonstruksionin e shkollës, i cili përfundoi në kohë për vitin akademik 2019/20.

71. Në mungesë të ndonjë qëllimi apo veprimi diskriminues nga autoritetet dhe masat e miratuara për adresimin e situatës, Qeveria arrinte në përfundimin se nuk kishte pasur shkelje të nenit 1, të protokollit nr. 12, të Konventës.

2. Parashtrimet e palëve të treta në lidhje me kërkesën nr. 73548/17

72. Ndërhryësi si palë e tretë – T'Reja Center – fillimisht bëri parashtrime për parimet e përgjithshme, sipas së cilave do të shqyrtoheshin kërkesat, dhe ofroi një sërë vërejtjesh për situatën e fëmijëve romë dhe egjiptianë në Shqipëri.

73. Veçanërisht, ndërhryësi parashtrroi se veçimi i shkollës është një nga format më të ashpra të diskriminimit. Sipas tij, veçimi i nxënësve romë/egjiptianë dëmtonte aftësinë e tyre për të mësuar në një mjedis të larmishëm dhe për të fituar aftësitë esenciale të jetës me anë të kontaktit me nxënës të tjerë.

74. Gjithashtu, T'Reja Center parashtrroi statistika të cilat, sipas tyre, tregonin se veçimi i nxënësve romë/egjiptianë ekzistonte në një sërë shkollash në Shqipëri.

3. Vlerësimi i Gjykatës

a) Parimet përkatëse

75. Pavarësisht diferencës në qëllimin midis nenit 14 të Konventës dhe nenit 1, të Protokollit nr. 12, kuptimi i konceptit “diskriminim” në nenin 1, të protokollit nr. 12, ishte hartuar me qëllimin për të qenë identik me atë të nenit 14 (shih paragrafët 18 dhe 19 të Raportit Shpjegues për Protokollin nr. 12). Duke përdorur të njëjtin term sipas nenit 1 të protokollit nr. 12, Gjykata nuk gjen arsye të shkëputet nga interpretimi i parashikuar për termin “diskriminim” (shih *Sejdić dhe Finci kundër Bosnje dhe Hercegovinës* [DHM], nr. 27996/06 dhe 34836/06, §55, GJEDNJ 2009, dhe *Napotnik kundër Rumanisë*, nr. 33139/13, §69, 20 tetor 2020).

76. Në vijim mund të interpretohet se, në parim, të njëjtat standarde të arritura nga Gjykata në praktikën e saj gjyqësore, në lidhje me mbrojtjen e parashikuar në nenin 14, zbatohen për çështjet e paraqitura në mbështetje të nenit 1, të protokollit nr. 12 (shih, për shembull, ibid., §70).

77. Në këtë linjë, Gjykata ka parashikuar se diskriminimi nënkupton trajtimin në mënyrë të ndryshme, pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, të personave në situata të ngjashme. Megjithatë, neni 14 nuk e ndalon një shtet anëtar të trajtojë grupe të ndryshme në mënyrë të ndryshme për të korrigjuar “pabarazitë faktike” midis tyre; në të vërtetë në rrethana të caktuara, dështimi për të korrigjuar barazinë me anë të një trajtimi ndryshe në vetvete mund të shkaktojë shkelje të nenit 14 (shih *Horváth dhe Kiss kundër Hungarisë*, nr. 11146/11, §101, 29 janar 2013).

78. Gjithashtu, Gjykata është e mendimit se bashkekzistenca e anëtarëve të shoqërisë pa veçim racial është një vlerë themelore e shoqërive demokratike (shih *Vona kundër Hungarisë*, nr. 35943/10, §57, GJEDNJ 2013).

79. Në lidhje me aspektin e veçimit të shkollës, Gjykata ka miratuar një sërë vendimesh, të cilat kanë të bëjnë me kontekste të ndryshme. Çështja e *D.H. dhe të Tjerët kundër Republikës së Çekisë* ([DHM]), nr. 57325/00, GJEDNJ 2007-IV) kishte të bënte me një situatë ku praktika mbarëkombëtare e vendosjes së numrit jopërpjestimor të fëmijëve romë në shkollat për nxënësit me vështirësi në të mësuar shkaktonte diskriminim sipas origjinës etnike të kërkuësve.

80. Në çështjen *Oršul dhe të Tjerët kundër Kroacisë* ([DHM]) nr. 15766/03, GJEDNJ 2010, kërkuësit ishin shtetas kroatë me origjinë etnike rome, të cilët herë pas here ishin vendosur në klasa të veçanta vetëm me nxënës romë gjatë arsimimit të tyre, me arsyen se ata nuk zotëronin mjaftueshëm gjuhën korate. Gjykata konstatoi një shkelje të ndalimit të diskriminimit për faktin, midis të tjerash, se autoritetet nuk kishin marrë hapat e nevojshëm për të siguruar progresin e shpejtë të kërkuësve në mësimin e gjuhës dhe integrimin e tyre në klasa të përziera.

b) Zbatimi i parimeve në çështjen konkrete

81. Në fillim, Gjykata konstaton se e drejta për arsimim përfshirës, për të cilin kërkuësit pretendonin se ishin trajtuar ndryshe, parashikohej në ligjin e brendshëm (shih paragrafët 18 dhe 19 më sipër).

82. Qeveria nuk kundërshtoi faktin se situata e kërkuësve përbënte veçim dhe se ishin marrë masat kundër veçimit. Po ashtu, këto pika nuk ishin kundërshtuar as nga Ministria në procedurat e saj të brendshme (shih paragrafët 5, 6 dhe 62 më sipër). Argumentet e vetme të Ministrisë ishin se situata kishte qenë e paqëllimshme.

83. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren se shkolla “Naim Frashëri” nuk ishte krijuar ekskluzivisht për fëmijët romë/egjiptianë. Gjithashtu, kërkuësit nuk pretendonin se veçimi i tyre ishte i qëllimshëm. Megjithatë, Gjykata kishte vendosur më herët se diskriminimi që është potencialisht në kundërshtim me Konventën mund të rezultojë nga një situatë *de facto* (shih *Zarb Adami kundër Malitës*, nr. 17209/02, §76, GJEDNJ 2006-VIII) dhe nuk përbën domosdoshmërisht një qëllim diskriminues (*D.H. dhe të Tjerët kundër Republikës Çeke*, cituar më sipër, §184).

84. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, çështja është nëse Qeveria ka respektuar detyrimin pozitiv për të ndërmarrë hapa për korrigjimin e pabarazisë faktuale të kërkuësve dhe shmangien e përjetësimit të diskriminimit që shkaktohej nga mbipërfaqësimi i tyre në shkollë (shih paragrafët 24 dhe 77 më sipër, dhe

mutatis mutandis, Horvath dhe Kiss, cituar më sipër, §116 dhe §127), duke thyer në këtë mënyrë ciklin e tyre të marginalizimit dhe duke i lejuar të jetonin si qytetarë të barabartë që në fazat e hershme të jetës së tyre (shih paragrafin 38 më sipër). Në lidhje me këtë aspekt, Qeveria deklaroi se autoritetet ndërmorën masa të menjëhershme për të adresuar veçimin e kërkuar. Megjithatë, Gjykata vëren se vendimi për heqjen e kriterit të etnisë për nxënësit që përfitonin nga programi i mbështetjes ushqimore, në përpjekje për të tërhequr fëmijë të të gjitha etnive në shkollë, u miratua më 22 shkurt 2017 (shih paragrafin 10 më sipër), pothuajse një vit e gjysmë pas vendimit të Komisionerit të datës 22 shtator 2015. Qeveria nuk paraqiti ndonjë shpjegim për këtë vonesë, apo për vonesën në zbatimin e masës së dytë e realizuar me pretendimin për diversifikimin e grupeve të nxënësve në shkollë, më konkretisht, për rinovimin e godinës së shkollës, e cila përfundoi në shtator 2019, katër vite pas vendimit të Komisionerit. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, këto vonesa nuk respektonin aspektin kohor në një situatë ku fëmijët ishin të veçuar, si edhe me vendimin e Komisionerit që masat të merreshin “menjëherë” (shih paragrafin 8 më sipër).

85. Më e rëndësishmja është se Qeveria nuk parashtroi ndonjë arsye objektive për moszbatimin e dy masave që u diskutuan në shkresat e Ministrisë së datës 14 dhjetor 2015 dhe 14 prill 2017 (shih paragrafët 9 dhe 11 më sipër), më konkretisht zgjerimi i programit për ndihmën ushqimore në katër shkolla të tjera në atë zonë – gjë e cila mendohej se do të inkurajonte disa nga nxënësit romë/egjiptianë të kësaj shkolle të shkonin në shkolla të tjera – dhe bashkimin e shkollës “Naim Frashëri” me tri shkolla të tjera (shih paragrafët 9 dhe 11 më sipër). Të dyja këto masa kishin gjasa të kishin një efekt të menjëhershëm përfitues për fëmijët romë dhe egjiptianë. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata nuk mund të pranojë justifikimin e autoriteteve që bashkimi nuk u zbatua për shkak të rindërtimit të shkollës “Naim Frashëri”, pasi punimet e rindërtimit zgjatën vetëm për një periudhë të kufizuar kohe (shih paragrafin 12 më sipër). Në fund të vitit akademik 2019/20, nxënësit romë/egjiptianë vijonin të përfaqësonin 90% të nxënësve të shkollave.

86. Sipas argumentimit të Qeverisë se veçimi i raportuar ishte shkaktuar nga përqendrimi i popullatës romë/egjiptiane në lagje të caktuara pranë shkollës së veçuar, propozimi i autoriteteve për të bashkuar këtë shkollë me shkolla jo të veçuara në qytet dukej si një zgjidhje me të vërtetë me vend. Një bashkim i tillë mund të ndihmonte në krijimin e shkollave ku raporti midis fëmijëve romë/egjiptianë dhe nxënësve të tjerë do të ishte në përpjesëtim të drejtë me raportin në qytet për shkollat fillore. Autoritetet kishin zbatuar tashmë zgjidhje të ngjashme në lidhje me shkollat e veçuara në zona të tjera në vend, ku kishin ofruar edhe transportin për nxënësit (shih paragrafët 16, 37 dhe 43 më sipër). Faktikisht, nuk i takon Gjykatës të përcaktojë masat specifike që duhet të ndërmerren për të korrigjuar situatën e veçimit në një shkollë, megjithatë, është e vështirë të kuptohen arsyet se përse kjo qasje nuk u zbatua në çështjen konkrete.

87. Gjykata vëren se ajo ka konstatuar një shkelje të ndalimit të diskriminimit në një kontekst të ngjashëm, ku Shteti nuk ka zbatuar masat kundër veçimit (shih *Lavida dhe të tjerët*, cituar më sipër, §73). Gjykata është e mendimit se edhe në çështjen në fjalë, vonesat dhe moszbatimi i masave të duhura kundër veçimit nuk mund të interpretohen se kanë pasur një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm.

88. Për këtë arsye, është shkelur neni 1, i protokollit nr. 12, të Konventës.

IV. ZBATIMI I NENEVE 41 DHE 46 TË KONVENTËS

A. Neni 41 i Konventës

89. Neni 41 i Konventës parashikon, se:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

1. Shpërblimi

90. Kërkuar kërkuar 4500 euro (EUR) për secilin kërkuar fëmijë për dëmin jopasuror.

91. Qeveria parashtroi se kërkesa ishte e paarsyeshme dhe e paargumentuar.

92. Në mbështetje edhe të dokumenteve në zotërimin e saj dhe praktikës së saj gjyqësore (shih, veçanërisht, *Lavida dhe të tjerët*, cituar më sipër, §80), Gjykata e gjykon të arsyeshme që të akordojë 4500 euro për secilin familje të kërkuarve për dëmin jopasuror.

2. Koston dhe shpenzimet

93. Kërkuar nuk paraqitën ndonjë pretendim për kosto dhe shpenzime. Në këtë mënyrë, Gjykata nuk u akordon atyre ndonjë shumë nën këtë kategori.

3. Interesi për pagesën e vonuar

94. Gjykata e gjykon me vend që norma e interesit për pagesën e vonuar duhet të mbështetet në normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane, se cilit do t'i shtohen tre për qind pikë.

B. Neni 46 i Konventës

95. Neni 46 i Konventës parashikon, si më poshtë:

“1. Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të respektojnë vendimin e formës së prerë të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë.

2. Vendimi i formës së prerë i Gjykatës i përcillet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr ekzekutimin e tij.”.

96. Gjykata thekson se, sipas nenit 46 të Konventës, Palët Kontraktuese kanë marrë përsipër të respektojnë vendimet e Gjykatës në çështjen në të cilat ata janë palë, ndërsa zbatimi do të mbikëqyrret nga Komisioni i Ministrave të Këshillit të Evropës. Në vijim, *inter alia*, theksohet se kur Gjykata konstaton një shkelje në një vendim ajo vendos një detyrim ligjor për Shtetin e paditur, pavarësisht nëse kërkuuesi ka kërkuar apo jo shpërblim të drejtë, ajo duhet të përzgjedhë, nën mbikëqyrjen e Komisionit të Ministrave, masat e përgjithshme dhe/ose, nëse është me vend, individuale, të cilat duhet të miratohen në urdhrin e saj ligjor të brendshëm për t'i dhënë fund shkeljes së konstatuar nga Gjykata dhe të korrigjojë efektet sa më shumë të jetë e mundur. Nën monitorimin e Komisionit të Ministrave, Shteti i paditur ka lirinë të përzgjedhë mënyrën sipas së cilës ai do të shlyejë detyrimin e tij ligjor, në mbështetje të nenit 46, për aq kohë sa kjo mënyrë është në përputhshmëri me konkluzionet dhe frymën e vendimit të Gjykatës (shih *Aliyev kundër Azerbajxhanit*, nr. 68762/14 dhe 71200/14, §221, 20 shtator 2018, me referenca të tjera). Për sa i përket shkeljes së konstatuar në çështjen konkrete, Gjykata gjykon se masat që duhet të ndërmerren duhet të garantojnë përfundimin e diskriminimit të nxënësve romë dhe egjiptianë të shkollës “Naim Frashëri”, sipas vendimit të Komisionit, të datës 22 shtator 2015.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. *Vendos* t'i bashkojë kërkesat;

2. *Vendos* ta përjashtojë kërkesën nr. 73548/17 nga lista e çështjeve për sa ka të bëjë me kërkuuesit 14 deri 18;

3. *E deklaron* pjesën tjetër të kërkesave të pranueshme;

4. *Gjykon* se është shkelur neni 1 i protokollit nr. 12 i Konventës për të dyja kërkesat;

5. *Gjykon*:

a) se Shteti i paditur duhet t'i paguajë secilës familje të kërkuësve, brenda tre muajve nga data në të cilin vendimi bëhet përfundimtar, në përputhje me nenin 44§2 të Konventës, 4500 euro (katër mijë e pesëqind euro) plus çdo taksë të tarifueshme, për dëmin jopasuror, të cilat do të konvertohen në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b) se që nga përfundimi i periudhës tremujore të përmendur më sipër dhe deri në shlyerjen e shumës, interesi i thjeshtë do të paguhet për shumën e mësipërme në një normë të barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonës së pagesës plus tre për qind pikë;

6. *Rrëzon* pjesën tjetër të pretendimit të kërkuësve për kompensim të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 31 maj 2022, sipas Rregullit 77§§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Milan Blaško
SEKRETAR

Georges Ravarani
KRYETAR

SHTOJCË

Kërkesa nr. 73548/17 dorëzuar më 5 tetor 2017:

Nr.	Muaji dhe viti i lindjes së kërkuësit	Familja nr.	Shumat sipas nenit 42 (për dëm jopasuror) në euro për familje
1	Dhjetor 1977	1	4500
2	Korrik 2005		
3	Korrik 2009		
4	Nëntor 1983	2	4500
5	Shkurt 2000		
6	Mars 2003		
7	Gusht 2009		
8	Dhjetor 2005		

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

9	Prill 1983	3	4500
10	Tetor 2005		
11	Tetor 1979	4	4500
12	Prill 2010		
13	Janar 2004	5	I pazbatueshëm
14	Janar 1980		
15	Prill 2006	6	Shuma jepet vetëm për kërkesën e dytë
16	Tetor 1962		
17	Nëntor 2007		
18	Korrik 2004		

Kërkesa nr. 45521/19, e paraqitur më 26 gusht 2019, nga kërkuessit nr. 16, 17 dhe 18. Shuma sipas nenit 41: 4500 euro.

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA HABILAJ KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 2480/10)

VENDIM

STRASBURG

15 shtator 2022

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues

Në çështjen Habilaj kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komision i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë*

dhe Viktoriya Maradudina, *sekretar i Seksionit*,

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura, më 25 gusht 2022,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

PROCEDURA

1. Çështja nisi me një kërkesë kundër Shqipërisë paraqitur në Gjykatë në mbështetje të genit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 18 shkurt 2009.

2. Kërkuessi i prezantua nga Z. A. Hajdari, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë.

3. Qeveria shqiptare ("Qeveria") u njoftua për kërkesën.

FAKTET

4. Detajet e kërkuessit dhe informacionet që kanë lidhje me kërkesën, paraqiten në tabelën bashkëlidhur.

5. Kërkuessi u ankua për zbatimin e vonuar të vendimeve të brendshme. Gjithashtu, ai ngrii edhe ankesa të tjera sipas Konventës.

LIGJI

I. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6§1 TË KONVENTËS

6. Kërkuessi u ankua kryesisht për zbatimin e vonuar të një vendimi të brendshëm dhënë në favor të tij. Ai u mbështet në nenin 6§1 të Konventës, i cili parashikon si më poshtë:

Neni 6§1

"Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, ... nga [një] gjykatë... në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile..."

7. Gjykata thekson se ekzekutimi i vendimit të dhënë nga cilado gjykatë duhet të konsiderohet si pjesë integrale e "dëgjimit", në përputhje me qëllimet e nenit 6. Gjithashtu, ajo i referohet praktikës së saj gjyqësore

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

në lidhje me moszbatimimin ose zbatimin e vonuar të vendimeve të brendshme të formës së prerë (shih *Hornsby kundër Greqisë*, nr. 18357/91, §40, *Raportet e gjykimeve dhe vendimeve* 1997-II).

8. Në çështjet kryesore *Qufaj Co. Sh.p.k. kundër Shqipërisë*, nr. 54268/00, 18 nëntor 2004, dhe *Gjyli kundër Shqipërisë*, nr. 32907/07, 29 shtator 2009, Gjykata konstatoi një shkelje në lidhje me problematikat e ngjashme me ato në çështjen konkrete.

9. Në çështjen në fjalë, kërkuesi u ankua se vendimi i datës 28 shtator 2005, i Gjykatës së Apelit, Tiranë, i cili urdhëron përfshirjen e tij në listën e kreditorëve të kompanisë Vefa Holding sh.p.k. u zbatua nga autoritetet me shtatë vjet vonesë.

10. Gjykata vëren se vendimi i datës 28 shtator 2005 u apelua në Gjykatën e Lartë. Më 1 shkurt 2008, Gjykata e Lartë vendosi të linte në fuqi vendimin e datës 28 shtator 2005. Më 12 mars 2009, Gjykata Kushtetuese i përfundoi procedurat, pasi kërkuesi tërhoqi ankesën e tij kushtetuese, ku ankohej për shkeljen e së drejtës së tij për t'u dëgjuar drejtësisht, si rezultat i moszbatimit të vendimit të Gjykatës së Apelit, Tiranë. Gjykata vëren se, në periudhën përkatëse, në legjislacionin shqiptar nuk kishte ndonjë mjet efektiv për vonesat në ekzekutimin e vendimit të formës së prerë (shih *Gjyli kundër Shqipërisë*, nr. 32907/07, §§ 53-61, 29 shtator 2009), kështu, në kohën kur kërkuesi paraqiti kërkesën e tij në Gjykatë, ekzistonte një situatë e vazhdueshme në lidhje me moszbatimimin e vendimeve, pa një mjet kombëtar. Gjithashtu, Gjykata thekson se kërkuesi nuk mund të gjykohej se ka përdorur një mjet teksta Gjykata nuk ka vendosur ende për përputhshmërinë e tij me nenin 35 të Konventës (shih për një qasje të ngjashme së fundmi, *Timofeyev dhe Postupkin kundër Rusisë*, nr. 45431/14 dhe 22769/15, § 112, 19 janar 2021). Në përputhje me rrethanat, përllogaritja e kohëzgjatjes së moszbatimit do të fillojë nga data 12 mars 2009. Në përputhje me rrethanat, përllogaritja e kohëzgjatjes së moszbatimit do të fillojë nga data 12 mars 2009.

11. Gjykata vëren se sipas parashtimeve të palëve, vendimi i gjykatës u zbatua më 24 gusht 2012, me anë të vendimit nr. 24, i cili urdhëronte përfshirjen e kërkuetit në listën e kreditorëve të kompanisë Vefa sh.p.k, sipas administrimit të detyruar, ku kërkuetit iu paguan 4,711,353 lekë shqiptarë (ALL) (përafërsisht 38,713.2 euro (EUR)). Vendimi u zbatua me mbi tre vjet dhe pesë muaj vonesë.

12. Duke marrë në konsideratë praktikën e saj gjyqësore në lidhje me çështjen konkrete, Gjykata gjykon se në këtë çështje autoritetet nuk bënë të gjitha përpjekjet e nevojshme për të ekzekutuar vendimin plotësisht dhe brenda afatit në favor të kërkuetit.

13. Për këtë arsye, kjo kërkesë është e pranueshme dhe konstaton një shkelje të nenit 6§1 të Konventës.

II. SHKELJE TË TJERA TË PRETENDUARA NË MBËSHTETJE TË PRAKTIKËS GJYQËSORE TË KONSOLIDUAR

14. Kërkuesi u ankua edhe në mbështetje të nenit 13 të Konventës dhe nenit 1 të Protokollit nr. 1, për zbatimin e vonuar të vendimit të brendshëm në fjalë. Sipas fakteve të çështjes, parashtimeve të palëve dhe konstatimeve të mësipërme, Gjykata gjykon se ajo e ka shqyrtuar çështjen kryesore ligjore që ngrihet në kërkesën konkrete. Në këtë mënyrë, ajo konstaton se ankesat e tjera të kërkuetit janë të pranueshme, por nuk është e nevojshme që për to të jepet një vendim i veçantë (krahaso *Qendrën për Burime Ligjore në emër të Valentin Câmpeanu kundër Rumanisë* [DH], nr. 47848/08, § 156, GJEDNJ 2014).

III. ANKESAT E TJERA

15. Kërkuesi u ankua edhe për faktin se pasi avokati i tij kishte paraqitur në Gjykatë një faturë të paguar nga kërkuesi për të provuar pretendimet e tij për kompensim të drejtë, Avokati i Shtetit kishte vërtetuar nëse avokati i tij i kishte deklaruar ato kosto edhe tek autoritetet e taksave dhe tatimeve, përpara se Gjykata, në mbështetje të parashtimit të pretendimeve për kompensim të drejtë, të konstatonte një pengesë në ushtrimin e të drejtës së tij për kërkesë individuale, në mbështetje të nenit 34 të Konventës.

16. Gjykata thekson se origjina e ankesës në mbështetje të nenit 34 të Konventës, është e një natyre procedurale, dhe për këtë arsye, nuk përbën asnjë problematikë për pranueshmërinë, sipas Konventës (shih, *Cooke kundër Austrisë*, nr. 25878/94, § 46, 8 shkurt 2000, dhe *Ergi kundër Turqisë*, 28 korrik 1998, § 105, *Raportet e gjykimeve dhe të vendimeve* 1998-IV).

17. Gjykata konstaton se për operimin efikas të sistemit të kërkesës individuale, në mbështetje të nenit 34, është e një rëndësie themelore që kërkuetit të kenë mundësinë të komunikojnë në mënyrë të hapur me organet e Konventës, pa iu nënshtruar ndonjë forme presioni nga autoritetet për të tërhequr, apo për të modifikuar ankesat e tyre. Shprehja “ndonjë formë presioni” duhet të interpretohet jo vetëm për trajtimin e shtypjes së drejtpërdrejtë dhe akteve flagrante të frikësimit të kërkuetve, apo të përfaqësuesve të tyre ligjor, por edhe veprimeve të tjera të papërshtatshme jo të drejtpërdrejta, apo kontakteve me qëllimin për t'u hequr bindjen apo

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

për t'i dekurajuar që të ndjekin një mjet të Konventës (shih *Tanrikulu kundër Turqisë* [DHM], nr. 23763/94, § 130, GJEDNJ 1999-IV, me referenca të tjera dhe *Kurt kundër Turqisë*, 25 maj 1998, § 160, *Raportet* 1998-III).

18. Gjykata vëren se një linjë e tillë masash e ndërmarrë nga autoritetet mund të ketë çuar në interpretimin e saj nga ana e kërkuarit si një përpjekje për ta frikësuar me anë të përfaqësuesit të tij.

19. Megjithatë, çështja, nëse autoritetet kanë marrë një masë të debatueshme që ka të bëjë me praktika të papranueshme nga këndvështrimi i nenit 34, duhet të përcaktohet në mbështetje të rrethanave specifike të çështjes (shih, midis të tjerash, *Kurt*, cituar më sipër, §160).

20. Në çështjen konkrete, veçanërisht, në lidhje me fushën e veprimit të masave të autoriteteve dhe me faktin se as kërkuari dhe as avokati i tij nuk ishin në një pozicion veçanërisht vulnerabël, Gjykata mendon se rrethanat e hetimit nuk arrijnë pragun e masës në kundërshtim me detyrimet e Shteteve Anëtare, sipas nenit 34 të Konventës, dhe se kjo kërkesë e ankuesit duhet të rrëzohet.

21. Kërkuari u ankua edhe në mbështetje të një sërë parashikimesh të Konventës, se nuk kishte përfituar kompensim për shumën e plotë që kishte investuar në kompaninë “Vefa Holding” sh.p.k., sipas administrimit të detyruar. Gjykata e ka shqyrtuar këtë pjesë të kërkesës dhe gjykon se, në mbështetje të të gjithë materialit që ajo zotëron dhe për aq sa ankesat janë në kompetencën e saj, këto ankesa nuk përmbushin kriteret e përputhshmërisë të parashikuara në nenet 34 dhe 35 të Konventës, duke qenë se janë ngritur përtej afatit gjashtë mujor.

22. Për këtë arsye, kjo pjesë e kërkesës duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35§§1 dhe 4 të Konventës.

IV. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

23. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

24. Në mbështetje të dokumenteve që ajo zotëron dhe praktikës së saj gjyqësore (shih, veçanërisht, *Qufaj Co. Sh.p.k.*, cituar më sipër, §§62-76), Gjykata e konsideron të arsyeshme që të japë shumat e paraqitura në tabelën bashkëlidhur.

25. Gjithashtu, Gjykata e konsideron me vend që norma e interesit të pashlyer duhet të mbështetet në normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane së cilës i duhen shtuar tre për qind pikë.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. *I deklaron* ankesat në lidhje me zbatimin e vonuar të vendimit të brendshëm, sipas nenit 6 të Konventës, dhe ankesat e tjera në mbështetje të praktikës gjyqësore të mirëpërcaktuar të Gjykatës (shih tabelën bashkëlidhur) të pranueshme, dhe ankesat në lidhje me mospagimin e kompensimit të plotë të papranueshme;

2. *Gjykon* se kjo kërkesë konstaton një shkelje të nenit 6§1 të Konventës në lidhje me zbatimin e vonuar të vendimit të brendshëm;

3. *Gjykon* se nuk është e nevojshme që të shqyrtohen ankesat e tjera, sipas praktikës gjyqësore të mirëpërcaktuar të Gjykatës (shih tabelën bashkëlidhur);

4. *Gjykon* se Shteti i paditur nuk dështoi në respektimin e detyrimeve të tij sipas nenit 34 të Konventës;

5. *Gjykon*:

a) Se Shteti i Paditur duhet t'i paguajë kërkuarit, brenda tre muajve, shumat e paraqitura në tabelën bashkëlidhur, të cilat do të konvertohen në vlerën monetare të Shtetit të paditur, në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b) Se që prej përfundimit të periudhës së sipërpërmendur tre mujore deri në shlyerje, interesi i thjeshtë do të paguhet për shumat e sipërpërmendura në një normë të barasvlershme me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së paracaktuar plus tre për qind pikë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 15 shtator 2022, sipas Rregullit 77§§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Viktottiya Maradudina

Zëvendëssekretare e Përkohshme

Andreas Zünd

Kryetar

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË 1

Kërkesa e cila ngre ankesa në lidhje me Nenin 6 § 1 të Konventës
(moszbatim ose zbatim i vonuar i vendimeve të brendshme)

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i lindjes	Emri i përfaqësuesit dhe vendndodhja	Vendimi përkatës i brendshëm	Data e fillimit të periudhës së moszbatimit	Përfundimi i periudhës së moszbatimit Kohëzgjatja e procedurave të ekzekutimit	Akordimi i brendshëm (në euro)	Detaje të urdhrit të ekzekutimit	Ankesa të tjera sipas praktikës gjyqësore të mirëpërcaktuar	Shuma akorduar për dëmin jopasur or për kërkesën (në euro) ¹¹	Shuma e akorduar për kostot dhe shpenzi met për kërkesën (në euro) ¹²
2480/10 18/02/2009	Gjergji HABILAJ 1954	Hajdari Artan Tiranë	Gjykata Kushtetuese 12/03/2009	12/03/2009	24/08/2012 3 vite dhe 5 muaj dhe 13 ditë	Emri i kërkuarit duhet të përfshihet në listën e kreditorëve të kompanisë me përgjegjësi të kufizuar Vefa Holding sh.p.k, sipas administrimit të detyrueshëm nga Shteti	Urdhri i ekzekutimit të Gjykatës së Apelit, Tiranë, nr. 114 i datës 10/11/2005	Neni 13 – mungesa e mjeteve efikase në legjislacionin e brendshëm për moszbatimin ose zbatimin e vonuar të vendimeve të brendshme Prot. Nr. 1, Neni 1 – ndërhyrje në gëzimin paqësor të zotërimeve të tij, në lidhje me zbatimin e vonuar të gjyqësorisë së prerë	1,800	250

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 10893/09

GENC BUSHATI KUNDËR SHQIPËRISË DHE DY KËRKESA TË TJERA

(sib tabelën bashkëngjitur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 25 gusht 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendëssekretare e përkohshme e Seksionit*,

Pasi morën në konsideratë kërkesat e mësipërme paraqitura në data të ndryshme, sipas tabelës bashkëngjitur, Pasi mori në konsideratë parashtrimet e paraqitura nga Qeveria e paditur, si edhe parashtrimet e kërkuarit si përgjigje ndaj të parave,

Pasi diskutoi, vendosi si më poshtë:

¹¹ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

¹² Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

FAKTET DHE PROCEDURA

Lista e kërkuessve gjendet në tabelën bashkëngjitur.

Kërkuesi i parë u përfaqësua nga Z. B. Muslija, një avokat, i cili e ushtron profesionin në Shkodër. Kërkuesi i dytë dhe i tretë u vetëpërfaqësuan.

Ankesat e kërkuessve sipas nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave civile, së bashku me ankesat e tyre sipas nenit 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës, në lidhje me vonesën në shlyerjen e kompensimit ndaj tyre, iu komunikuan Qeverisë shqiptare (“Qeveria”). U komunikuan gjithashtu edhe kërkesat nr. 11170/09 dhe 49039/11 *ex officio*, sipas nenit 13, në lidhje me çështjen nëse kërkuesit kishin në dispozicion një mjet efikas të brendshëm për t’u ankuar për kohëzgjatjen e procedurave civile.

LIGJI

A. Bashkimi i kërkesave

Duke marrë në konsideratë lëndën e ngjashme të kërkesave, Gjykata e gjykon me vend që t’i shqyrtojë së bashku, si një vendim i vetëm.

B. Ankesa në mbështetje të nenit 6§1 të Konventës (kohëzgjatje e tepruar e procedurave civile)

Kërkuesit u ankuar në mbështetje të nenit 6 për faktin se kohëzgjatja e procedurave administrative përpara Ministrisë së Drejtësisë në lidhje me dhënien e vendimit për pretendimet e tyre për kompensim ishte në shkelje me kushtin për “afat të arsyeshëm” sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

Duke marrë në konsideratë nenin 6§1, i cili parashikon të drejtën për t’u dëgjuar brenda një afati të arsyeshëm përpara një gjykate, Gjykata vëren se ky nen nuk zbatohet për procedurat plotësisht administrative, si ato në çështjen në fjalë (krahaso *Blake kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 68890/01, §40, 26 shtator 2006, me referenca të tjera).

Për këtë arsye, në lidhje me kohëzgjatjen e pretenduar të procedurave përpara Ministrisë së Drejtësisë, Gjykata thekson se ky autoritet nuk është një “gjykatë”. Në përputhje me rrethanat, kjo pjesë e kërkesës nuk përputhet *ratione materiae* me Konventën dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35§§3 dhe 4 të Konventës.

C. Ankesa sipas nenit 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës

Ankesa e kërkuesit për shlyerjen e vonuar të kompensimit të tyre nga autoritetet si ish-të burgosur politikë gjatë regjimit Komunist, shqyrtohet sipas nenit 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës.

Gjykata thekson se shtetet përjashtohen nga kërkesa që të përgjigjen përpara një organi ndërkombëtar për masat e tyre, përpara se të kenë mundësinë që t’i zgjidhin çështjet me anë të sistemit të tyre ligjor, dhe ata që dëshirojnë të kërkojnë juridiksionin mbikëqyrës të Gjykatës, për sa ka të bëjë me ankesat ndaj një Shteti, janë të detyruar të përdorin fillimisht mjetet e ofruara nga sistemi i brendshëm ligjor (shih *Vučković dhe të tjerët kundër Serbisë* (kundërshtim paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, §70, 25 mars 2014, me referenca të tjera). Në kërkesat konkrete, kërkuesit nuk e kundërshtuan zbatimin e vonuar të vendimit administrativ i cili u akordonte kompensim përpara gjykatave të brendshme administrative.

Kjo pjesë e kërkesave duhet të deklarohej e papranueshme pasi mjetet e brendshme nuk janë shteruar sipas nenit 35 § 1 të Konventës.

D. Shkelje të tjera të pretenduara të Konventës

Në lidhje me ankesat e tjera të paraqitura nga kërkuesit, Gjykata është e mendimit se, në mbështetje të të gjithë materialit që ajo zotëron, dhe për sa çështjet për të cilat është bërë një ankesë janë në kompetencën e saj, këto ankesa ose nuk përmbushin kriteret e pranueshmërisë të parashikuara në nenet 34 dhe 35 të Konventës, ose nuk paraqesin ndonjë formë të shkeljes së të drejtave dhe lirive të parashikuara në Konventë ose në protokollin e saj.

Për këtë arsye, kjo pjesë e kërkesave duhet të rrëzohet në mbështetje të nenit 35§4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

Vendos t’i bashkojë kërkesat;

I deklaron kërkesat të papranueshme.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 15 shtator 2022.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSSEKRETARE E PËRKOHSHME

Andreas Zünd

KRYETAR

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

Lista e ankesave të cilat parashtrijnë ankesa sipas nenit 6§1 të Konventës
(kohëzgjatje e tepërt e procedurave civile)

Nr.	Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuessit Viti i lindjes	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit
1	11170/09 21/11/2008	Genc BUSHATI 1944	Muslija Bashkim SHKODËR
2	65326/09 07/10/2009	Osman MENA 1959	
3	49039/11 13.06.2011	Nazmi JUSUFI 1939	

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA LACEJ DHE TË TJERËT KUNDËR SHQIPËRISË

(kërkesa nr. 22122/08)

VENDIM

STRASBURG
29 shtator 2022

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen *Lacej dhe të tjerët kundër Shqipërisë*,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komision i përbërë nga:

Andreas Zünd, *krjetar*,

Darian Pavli,

Frédéric Krenc, *gjyqtarë*

dhe Viktoriya Maradudina, *Zëvendësekretare e Përkohshme e Seksionit*,

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura, më 8 shtator 2022,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë.

PROCEDURA

1. Çështja nisi me një kërkesë kundër Shqipërisë paraqitur në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (Konventa), më 5 prill 2008.

2. Kërkuessit u prezantuan nga z. B. Muslija, një avokat i cili e ushtron profesionin në Shkodër.

3. Qeveria shqiptare (Qeveria) u njoftua për kërkesën.

FAKTET

4. Detajet e kërkuessve dhe detajet që kanë lidhje me kërkesën paraqiten në tabelën bashkëlidhur.

5. Në thelb, kërkuessit u ankuan për kohëzgjatjen e tepërt të procedurave civile, veçanërisht të atyre përpara Gjykatës së Lartë.

LIGJI

I. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6§1 TË KONVENTËS

6. Kërkuessit u ankuan se kohëzgjatja e procedurave civile në fjalë nuk respektonte parashikimin për “afat të arsyeshëm”. Ata u mbështetën në nenin 6§1 të Konventës, i cili parashikon si më poshtë:

“Neni 6§1

Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, ... nga [një] gjykatë..., në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile...”

A. Kërkuessit Sadik Llukacej dhe Adan Ulqinaku

7. Në lidhje me kërkuessit Sadik Llukacej dhe Adnan Ulqinaku, duke marrë në konsideratë materialet përpara saj, Gjykata thekson se këta kërkuess nuk ishin palë në procedurat e brendshme në fjalë. Për këtë arsye, këta kërkuess nuk mund të pretendojnë të jenë “viktimit” e shkeljes së të drejtave të tyre të parashikuara në Konventë, për shkak të procedurave që pretendohet të ishin të tejzgjatura. Në vijim rezulton se, sipas gjykimit të Gjykatës, ankesa nuk është në përputhje *ratione personae* me parashikimet e Konventës, sipas nenit 35§3(a), dhe duhet të rrëzohet në mbështetje të nenit 35§4 të Konventës.

B. Tri kërkesat e tjera, Hasan Lacej, Kisha Ortodokse Autoqefale e Shqipërisë dhe Komuniteti Musliman i Shqipërisë

8. Për sa u përket kërkesve: Hasan Lacej, Kisha Ortodokse Autoqefale e Shqipërisë (*Kisha Ortodokse*); Komuniteti Musliman i Shqipërisë (*Komuniteti Musliman*), Gjykata thekson se ata kanë marrë pjesë në procedurat e brendshme në fjalë, duke përfshirë ato përpara Gjykatës së Lartë. Në lidhje me elementët që ka përpara saj, Gjykata konstaton se ankesa për pikat e ligjit u regjistrua më 26 janar 2010 përpara Gjykatës së Lartë, dhe pas pothuajse katër vjetëve pasiviteti, në vitin 2014, Gjykata e Lartë zhvilloi katër seanca dëgjimore për këtë çështje.

9. Në çështjet kryesore *Luli dhe të tjerët kundër Shqipërisë* (nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, 1 prill 2014), *Mishgjonit kundër Shqipërisë* (nr. 18381/05, 7 dhjetor 2010), dhe *Bara dhe Kola kundër Shqipërisë* (nr. 43391/18 dhe 17766/19, 12 tetor 2021), Gjykata konstatoi një shkelje të nenit 6§1 të Konventës, në lidhje me problematika të ngjashme me ato në çështjen në fjalë.

10. Pasi shqyrtoi të gjithë materialin e paraqitur përpara saj, Gjykata nuk gjeti ndonjë fakt apo argument, i cili mund të justifikonte kohëzgjatjen e procedurave në nivel kombëtar, veçanërisht përpara Gjykatës së Lartë. Në lidhje me praktikën gjyqësore për këtë lëndë, Gjykata gjykon se në çështjen konkrete, kohëzgjatja e procedurave ishte e tepërt dhe nuk respektohej kërkesa për “afat të arsyeshëm”.

11. Për këtë arsye, ankesa është e pranueshme dhe paraqet një shkelje të nenit 6§1 të Konventës, në lidhje me tri ankesat e sipërpërmendura.

II. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

12. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

13. Duke marrë në konsideratë dokumentet përpara saj dhe praktikën e saj gjyqësore (shih veçanërisht, *Luli dhe të tjerët*, cituar më sipër, dhe *Mishgjonit*, cituar më sipër), Gjykata vendos se është e arsyeshme që të akordohen shumat e përcaktuara në tabelën bashkëlidhur për tre kërkesit: Hasan Lacej, Kisha Ortodokse Autoqefale e Shqipërisë (*Kisha Ortodokse*), Komuniteti Musliman i Shqipërisë (*Komuniteti Musliman*).

14. Në vijim, Gjykata gjykon se është me vend që norma e interesit të papaguar duhet të mbështetet në normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane, së cilës duhet t’i shtohen tre për qind pikë.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME:

1. *I deklaron* ankesat e paraqitura nga tre kërkesit: Hasan Lacej, Kisha Ortodokse dhe Komuniteti Musliman, të pranueshme, dhe kërkesat nga dy kërkesit e tjerë, të papranueshme;

2. *Gjykon* se është shkelur neni 6§1 i Konventës, në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave civile;

3. *Gjykon*:

a) Se Shteti i Paditur duhet t’u paguajë tre kërkesve: Hasan Lacej, Kishës Ortodokse dhe Komunitetit Musliman, brenda tre muajve, shumat e paraqitura në tabelën bashkëlidhur, të cilat do të konvertohen në vlerën monetare të Shtetit të paditur, në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b) Se, që prej përfundimit të periudhës së sipërpërmendur tremujore deri në shlyerje, interesi i thjeshtë do të paguhet për shumat e sipërpërmendura në një normë të barasvlershme me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së paracaktuar plus tre për qind pikë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 29 shtator 2022, sipas rregullit 77 §§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Andreas Zünd

KRYETAR

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSSEKRETARE E PËRKOHSHME

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË 1

KËRKESA E CILA NGRE ANKESA NË LIDHJE ME NENIN 6§1 TË KONVENTËS (MOSBATIM OSE ZBATIM I VONUAR I VENDIMEVE TË BRENDSHME)

Kërkesa nr. ..., data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i lindjes, ku është e mundur	Emri i përfaqësuesit dhe vendndodhja	Fillimi i procedurave ose data e hyrjes në fuqi e Konventës për Shqipërinë (2 tetor 1996)	Përfundimi i procedurave	Kohëzgjatja në total Nivelet e juridiksionit	Shuma akorduar për dëmin jopasuror për kërkuar (në euro) ¹³	Shuma e akorduar për kostot dhe shpenzimet për kërkesë (në euro) ¹⁴
22122/08, 05/04/2008 (5 kërkeses)	Sadik LLUKACAJ 1936 Adnan ULQINAKU 1940	Muslija Bashkim SHKODËR					
	Hasan LACEJ 1935 KISHA ORTODOKSE AUTOQEFALË E SHQIPËRISË KOMUNITETI MUSLIMAN I SHQIPËRISË (MYFTINIA SHKODËR)		26/01/2010	24/04/2014	4 vjet dhe 3 muaj, 1 nivel juridiksioni	1,200 Shumë e cila duhet të paguhet për secilin prej tre kërkuarve: Hasan Lacej, Kisha Ortodokse dhe Komuniteti Musliman	250 Shumë e cila duhet të paguhet për të tre kërkuarët së bashku: Hasan Lacej, Kisha Ortodokse dhe Komuniteti Musliman

GYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

KËRKESA NR. 17475/13

SHKËLQIM QOSJA KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 14 qershor 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e seksionit*,

pasi mori në konsideratë:

kërkesën (nr. 17475/13) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur përpara Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 11 prill 2012, nga një shtetas shqiptar. Z. Shkëlqim Qosja, lindur në vitin 1977, ne banim në Fushë-Krujë ("kërkuar"), i cili u përfaqësua nga z. Pjetra, një avokat i cili e shtron profesionin në Tiranë;

vendimin për të bërë me dijeni qeverinë shqiptare ("Qeveria") – Qeveria u përfaqësua nga agentja e saj, znj. A. Hicka, Avokatja e Përgjithshme e Shtetit – për ankesën në lidhje me mungesën e mbrojtjes në një seancë dëgjimore të zhvilluar përpara Gjykatës së Lartë, si edhe për të deklaruar pjesën tjetër të kërkesës të papranueshme;

konstatimet e palëve;

pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

- Çështja ka të bëjë me mungesën e kërkuarit në një seancë të zhvilluar përpara Gjykatës së Lartë.
- Kërkuarisi ishte shpallur fajtor për vrasje dhe mbajtje të paligjshme të armëve, nga Gjykata e Rrethit Shkodër. Në vitin 1999, ajo gjykatë, fillimisht, urdhëroi arrestimin e kërkuarit dhe më pas e zëvendësoi atë me

¹³ Plus çdo taksë që mund t'u tarifohet kërkuarve.

¹⁴ Plus çdo taksë që mund t'u tarifohet kërkuarve.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

arrest shtëpie. Prokuroria e apeloj atë vendim dhe më pas e tërhoqi apelimin. Gjykata e rrethit e pushoi apelimin duke e përcaktuar si të tërhequr. Gjyqtari M.H. mori pjesë në miratimin e atij vendimi.

3. Më 18 korrik 2000, Gjykata e Rrethit Shkodër e shpalli kërkesin fajtor për akuzat dhe e dënoi me njëzet vjet burgim.

4. Më 2 maj 2001, Gjykata e Apelit Shkodër, me pjesëmarrjen e gjyqtarit M.H., la në fuqi vendimin e datës 18 korrik 2000. Në një moment të caktuar përpara shpalljes së vendimit, kërkesi u largua nga Shqipëria. Ai u ekstradua nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës më 25 shkurt 2010 dhe u mbajt nën arrest. Vendimi i datës 2 maj 2001 u zbatua ndaj tij në po të njëjtën datë.

5. Më 10 qershor 2010, kërkesi, i përfaqësuar nga avokati M.I., paraqiti një ankesë përpara Gjykatës së Lartë kundër vendimit të datës 2 maj 2001. I vetmi argument për atë ankesë ishte pretendimi për mungesë të paanshmërisë së gjyqtarit M.H., me shkak të pranisë së tij në vendimin e miratuar në vitin 1999 (shih paragrafin 1 më sipër) dhe pjesëmarrjen e tij të mëvonshme në trupën gjyqësore, e cila e dënoi kërkesin në vitin 2001.

6. Më 13 prill 2011, Gjykata e Lartë programoi një seancë për çështjen e kërkesit në datën 28 prill 2011, në orën 11:40 të paradites. Kjo seancë u njoftua publikisht në mjediset e Gjykatës së Lartë dhe në faqen e saj të internetit. Kërkesit dhe avokatit të tij nuk iu dërguan fletëthirrje me shkrim për seancën që do të zhvillohej përpara Gjykatës së Lartë.

7. Përpara Gjykatës së Lartë u mbajt një seancë në mungesë të kërkesit dhe avokatit të tij, dhe në prani të prokurorit. Gjykata e Lartë e pushoi ankesën e kërkesit.

8. Në vijim, kërkesi paraqiti një ankesë kushtetuese. Gjatë procedurave përpara Gjykatës Kushtetuese, ai u përfaqësua nga avokatët e zgjedhur prej tij N.P. dhe E.A. Në ankesën e tij kushtetuese, kërkesi paraqiste dy ankesa. Së pari, ai ankohej për mungesën e paanshmërisë së gjyqtarit M.H. Këtë ankesë ai e kishte parashtruar edhe më herët në apelimin e tij paraqitur përpara Gjykatës së Lartë. Së dyti, ai ankohej për faktin se as ai dhe as avokati i tij nuk ishin thirrur me anë të fletëthirrjeve me shkrim në seancën e mbajtur përpara Gjykatës së Lartë, më 28 prill 2011.

9. Gjykata Kushtetuese zhvilloi një seancë më 19 janar 2012, në prani të avokatëve të kërkesit, të cilët bënë parashtrimet e tyre. Në po të njëjtën datë, Gjykata Kushtetuese rrëzoi ankesën kushtetuese të kërkesit. Ajo gjykoi se pjesëmarrja e mëparshme e gjyqtarit M.H. nuk kishte ndikuar në paanshmëri në gjykimin e kërkesit. Gjykata konstatoi se vendimi i miratuar nga M.H. në vitin 1999 ishte i një natyre formale, duke qenë se ai kishte vendosur vetëm të pushonte apelimin e prokurorisë, me arsyen se apeli ishte tërhequr dhe, në këtë mënyrë, nuk kishte dhënë asnjë opinion për meritat e çështjes.

VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Qëllimi i ankesave të kërkesit

10. Gjykata vëren se kërkesi, i cili u përfaqësua gjatë procedurave përpara Gjykatës, nuk parashtrroi në kërkesën e tij fillestare ankesën e tij, në mbështetje të nenit 6§1 të Konventës, në lidhje me paanshmërinë e gjyqtarit F.H., i cili mori pjesë në vendimarrjen për ankesën kushtetuese të kërkesit. Për pasojë, Qeverisë nuk iu parashtrua asnjë problematikë në lidhje me mungesën e paanshmërisë së gjyqtarit F.H., dhe Qeveria nuk bëri ndonjë koment për të. Kërkesi pretendonte se ai kishte mësuar për pjesëmarrjen e atij gjyqtari vetëm nëpërmjet konstatimeve të Qeverisë. Megjithatë, avokatët e kërkesit ishin të pranishëm në seancën e zhvilluar përpara Gjykatës së Lartë më 19 janar 2012. Në këtë rast, Gjykata gjykon se ankesa ku pretendohet për mungesë të paanshmërisë nga gjyqtari F.H. nuk përbën një zhvillim të mëtejshëm të ankesave të tij të mëparshme përpara Gjykatës, dhe për këtë arsye, nuk është me vend që të trajtohet kjo ankesë e re në çështjen konkrete (shih *Rafiq Alijev kundër Azerbajxhanit*, nr. 45875/06, §§69–70, 6 dhjetor 2011, me referenca të tjera).

B. Neni 6§§1 dhe 3(c) i Konventës

1. Prania personale e kërkesit

11. Qeveria argumentoi se kërkesa ishte paraqitur në Gjykatë përtej afatit gjashtëmujor, sepse vendimi i brendshëm i formës së prerë ishte miratuar nga Gjykata Kushtetuese më 2 prill 2012, dhe i ishte paraqitur avokatëve të kërkesit në po të njëjtën ditë, ndërsa kërkesa ishte paraqitur përpara Gjykatës më 15 prill 2013.

12. Gjykata vëren se kërkesa konkrete u paraqit përpara Gjykatës më 11 prill 2012. Ajo vijon me argumentin se kërkesa ishte në përputhje me afatin gjashtëmujor.

13. Parimet e përgjithshme në lidhje me praninë personale të të akuzuarit në një seancë përpara një gjykatë të lartë janë përmbledhur në çështjen *Zahirović kundër Kroacisë*, nr. 58590/11, §§54–57, 25 prill 2013.

14. Në parim, prania e kërkesit është e nevojshme kur gjykata e lartë duhet që të shqyrtojë një çështje sipas fakteve dhe ligjit, dhe kur bën një vlerësim të plotë të fajësisë apo të pafajësisë, ose kur ajo nuk mund ta gjykojë çështjen pa një vlerësim të drejtpërdrejtë të fakteve të dhëna personalisht nga i akuzuari për të provuar se ai nuk

e kreu aktin i cili pretendohet të përbëjë një vepër penale (shih *Dondarini kundër San Marinos*, nr. 50545/99, §27, 6 korrik 2004). Po kështu, prania e të akuzuarit kërkohet kur gjykata e apelit mbledhet për të shqyrtuar faktin nëse dënimi i kërkuesit duhet të rritet dhe kur procedurat e apelit mund të ngrenë çështje që kanë të bëjnë me personalitetin dhe karakterin e kërkuesit, duke i bërë këto procedime të një rëndësie të veçantë për kërkuesin, duke qenë se rezultati i tyre mund të jetë në dëm të tij (shih *Talabér kundër Hungarisë*, nr. 37376/05, §28, 29 shtator 2009; dhe *Zahirović*, cituar më sipër, §57).

15. Së pari, Gjykata vëren se problematika në çështjen konkrete nuk është mungesa e kërkuesit në gjykimin e Gjykatës së Apelit Shkodër, sepse në apelimin e tij në Gjykatën e Lartë, ai u ankua vetëm për mungesën e paanshmërisë së gjyqtarit M.H.

16. Edhe pse në përgjithësi, Gjykata e Lartë e Shqipërisë ka autoritetin që ta shqyrtojë një çështje si mbi faktet edhe sipas ligjit, dhe të rrisë apo të zvogëlojë dënimin e një të pandehuri, një gjë e tillë nuk ndodhte me çështjen konkrete. Në çështjen konkrete, problematika e vetme përpara Gjykatës së Lartë ishte pretendimi për mungesën e paanshmërisë së gjyqtarit M.H., sepse kjo ishte arsyeja e vetme e apelit të kërkuesit. Për këtë arsye, duke qenë se Gjykata e Lartë nuk duhej të vendoste për fajësinë e kërkuesit ose të vlerësonte faktet e lidhura me dënimin e kërkuesit, apo të vlerësonte ashpërsinë e dënimin, sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, të përmendur më sipër, prania e kërkuesit personalisht nuk ishte e nevojshme.

17. Për këtë arsye, problematika në këtë çështje ka të bëjë me faktin nëse ishte respektuar e drejta e kërkuesit për t'u përfaqësuar nga një avokat në seancën në apel.

2. E drejta e kërkuesit për t'u përfaqësuar ligjërisht

18. Gjykata vëren se neni 6 i Konventës nuk parashikon forma specifike të dorëzimit të dokumenteve, duke përfshirë fletëthirrjet. Problemi është nëse, sipas rrethanave të çështjes, kërkuesit i është mohuar e drejta për një gjykim të drejtë (shih, në përgjithësi, *Tenschler kundër Gjermanisë* (vendim), nr. 47636/99, 4 tetor 2001; dhe *Gakbaria kundër Gjeorgjisë*, nr. 30459/13, §33, 17 janar 2017). Nëse dokumentet e çështjes, duke përfshirë fletëthirrjet për seancat gjyqësore, nuk dorëzohen personalisht, atëherë kërkuesi mund të pengohet të vetëmbrohet gjatë procedurave (shih *Ozgur Karaduman kundër Gjermanisë* (vendim), nr. 4769/02, 26 qershor 2007; *Weber kundër Gjermanisë* (vendim), nr. 30203/03, 2 tetor 2007; *Zavodnik kundër Sllovenisë*, nr. 53723/13, § 0, 21 maj 2015; dhe *Vyacheslav Korchagin kundër Rusisë*, nr. 12307/16, §§ 64–65, 28 gusht 2018).

19. Gjykata e Lartë zhvilloi një seancë për të cilën as kërkuesi dhe as avokati i tij mbrojtës nuk u informuan me anë të fletëthirrjeve me shkrim. Gjykata e Lartë e shpalli datën e seancës me anë të një shpalljeje publike në mjediset e Gjykatës së Lartë, si edhe me anë të njoftimit në faqen zyrtare të internetit të Gjykatës së Lartë. Gjykata vëren se një gjë e tillë rezultoi të ketë qenë një praktikë standarde e Gjykatës së Lartë të Shqipërisë në periudhën përkatëse.

20. Gjykata thekson se detyra e saj nuk është shqyrtimi i ligjit dhe i praktikës përkatëse *in abstracto*, por përcaktimi nëse, sipas mënyrës se si ligji dhe praktika janë zbatuar për, ose kanë ndikuar kërkuesin, kanë shkaktuar një shkelje të Konventës apo jo (shih, midis autoriteteve të tjerë, *Schwarzenberger kundër Gjermanisë*, nr. 75737/01, §37, 10 gusht 2006; *Roman Zakharov kundër Rusisë* [DHM], nr. 47143/06, §164, GJEDNJ 2015).

21. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës duhet të shqyrtohet respektimi i kërkesave për një gjykim të drejtë, në lidhje me zhvillimin e procedurave në tërësi, dhe jo sipas një konsiderate të izoluar të një aspekti të caktuar apo të një incidenti të caktuar, edhe pse nuk mund të përjashtohet fakti se një faktor specifik mund të jetë kaq i rëndësishëm, sa që ai mund të ndikojë në drejtësinë e gjykimit që duhet të vlerësohet në një fazë të mëhershme në procedura (*Beuze kundër Belgjikës* [DHM], nr. 71409/10, §121, 9 nëntor 2018). Në vlerësimin e drejtësisë së përgjithshme të procedurave, Gjykata do të marrë në konsideratë, nëse është me vend, të drejtat minimale të listuara në nenin 6§3, të cilat konkretizojnë kërkesat për një gjykim të drejtë në lidhje me situatat tipike procedurale, të cilat rezultojnë në çështjet penale. Për këtë arsye ato mund të konsiderohen si aspekte specifike të konceptit të një gjykimi të drejtë në procedurat penale, sipas nenit 6§1. Këto të drejta minimale të garantuara, sipas nenit 6 §3, sidoqoftë, nuk janë qëllime në vetvete: qëllimi i tyre i brendshëm kontribuon gjithmonë në drejtësinë e procedimeve penale në tërësi (shih *Ibrahim dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], nr. 50541/08 dhe 3 të tjerë, §§251 dhe 262, 13 shtator 2016; dhe *Beuze*, cituar më sipër, §122).

22. Praktika e Gjykatës përcakton qartë se është ndërhyrja e një gjykate më të lartë e cila, në rrethana të caktuara, mund të gjykojë një shkelje të mëparshme të Konventës (shih *De Cubber kundër Belgjikës*, vendim i datës 26 tetor 1984, seritë A nr. 86, f. 19, §§33; dhe *Chmelir kundër Republikës së Çekisë*, nr. 64935/01, §68, GJEDNJ 2005-IV).

23. Së pari, Gjykata vëren se kërkuesi, i asistuar nga një avokat, ka paraqitur një apelim me shkrim përpara Gjykatës së Lartë, ku ai ka pasur mundësinë të paraqiste të gjitha argumentet e tij në lidhje me ankesën e tij të

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

vetme, më konkretisht mungesën e pretenduar të paanshmërisë së gjyqtarit M.H., Gjykata e Lartë e shqyrtoi atë ankesë dhe e rrëzoi.

24. Në vijim të kësaj kërkesë, kërkuesi paraqiti një ankesë kushtetuese, ku ai përsëriti të njëjtin argument për paanshmërinë e gjyqtarit M.H. Gjykata Kushtetuese zhvilloi një seancë dëgjimore në prani të avokatëve të përzgjedhur nga kërkuesi, N.P. dhe E.A., të cilët mundën të paraqisnin të gjitha argumentet që dëshironin, në lidhje me mungesën e pretenduar të paanshmërisë së gjyqtarit M.H. Duhet të theksohet se avokatët e kërkuetit nuk paraqitën argumente të reja përpara Gjykatës Kushtetuese, në lidhje me mungesën e pretenduar të paanshmërisë së gjyqtarit M.H., përveç atyre që tashmë ishin përmendur në apelimin e kërkuetit përpara Gjykatës së Lartë (krahaso *Mader kundër Kroacisë*, nr. 56185/07, §167, 21 qershor 2011).

25. Gjykata vëren se Gjykata Kushtetuese trajtoi kërkesën e ngritur nga kërkuesi, më konkretisht mungesa e pretenduar për paanshmëri nga ana e gjyqtarit M.H., dhe dha arsye në lidhje me pikat e ngritura nga kërkuesi, arsye të cilat nuk janë arbitrare dhe janë në përputhje me praktikën gjyqësore të Gjykatës për këtë çështje (bëj një krahasim, për shembull, me vendimin *Jasiński kundër Polonisë*, nr. 30865/96, §56, 20 dhjetor 2005; *Davidsons dhe Savins kundër Letonisë*, nr. 17574/07 dhe 25235/07, §49, 7 janar 2016; dhe *Heiszné Szörös kundër Hungarisë*, (vendim) [Komisioni], nr. 18854/14, §§17 dhe 18, 30 qershor 2020).

26. Si përfundim dhe pa mbajtur një qëndrim të përgjithshëm në praktikën e kundërshtuar të Gjykatës së Lartë, në lidhje me mënyrën e informimit të palëve për seancat përpara asaj gjykate, Gjykata gjykon, se duke i konsideruar procedurat sipas ankesës së kërkuetit për mungesën e pretenduar të paanshmërisë së gjyqtarit M.H. në tërësi dhe në veçanti rrethanat e çështjes konkrete, duke iu referuar natyrës së ankesës së kërkuetit përpara Gjykatës së Lartë dhe faktin se në vijim është zhvilluar një seancë për të njëjtën problematikë përpara Gjykatës së Kushtetuese në prani të avokatëve të kërkuetit, mungesa e avokatit të kërkuetit përpara Gjykatës së Lartë nuk shkelte garancitë për një gjykim të drejtë.

27. Në përputhje me rrethanat, kërkesa është haptazi e pambështetur në fakte dhe duhet të kundërshtohet në mbështetje të nenit 35§§3(a) dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime:

E deklaron kërkesën të papranueshme.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 7 korrik 2022.

Olga Chernishova

ZËVENDËSSEKRETARE

Andreas Zünd

KRYETAR

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

KËRKESA NR. 38924/13

HASAN BUCI KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 5 korrik 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Mikhail Lobov, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e seksionit*,

Pasi mori në konsideratë:

kërkesën (nr. 38924/13) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur përpara Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 15 prill 2013, nga një shtetas shqiptar, z. Hasan Buci, lindur në vitin 1968 dhe me banim në Mat ("kërkuesi"), i cili u përfaqësua nga z. Rusi, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë;

vendimin për t'ia bërë kërkesën me dijeni qeverisë shqiptare ("Qeveria"), e përfaqësuar nga agjenti i saj, znj. Alma Hicka, Avokatja e Përgjithshme e Shtetit;

konstatimet e palëve,
pasi diskutoi, vendos si më poshtë:
LËNDA E ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me drejtësinë e procedurave penale ndaj kërkuesit përpara Gjykatës së Rrethit Mat, për akuzat për vrasje me paramendim dhe mbajtje pa leje të armëve, të zhvilluar në mungesë. Policia e kërkoi kërkuesin në adresën e tij dhe mësoi se ai ishte jashtë vendit. Në këto procedura penale, kërkuesi u përfaqësua nga një avokat i caktuar nga gjykata. Më 7 qershor 2007, Gjykata e Rrethit Mat e dënoi kërkuesin me tetëmbëdhjetë vjet burgim. Më 14 qershor 2007, si avokati i caktuar nga gjykata edhe vëllai i kërkuesit paraqitën apelime të veçantë ndaj dënimit. Vëllai i kërkuesit nënshkroi një prokurë më 11 tetor 2007, që kërkuesin ta përfaqësonte avokati P.R. Apelimet e paraqitura nga avokati i caktuar nga gjykata dhe nga vëllai i kërkuesit u rrëzuan që të dyja, për meritat nga Gjykata e Apelit Tiranë, më 24 tetor 2007. Në vijim, avokati P.R. bëri një apelim në Gjykatën e Lartë, i cili u rrëzua; më 15 janar 2010, Gjykata e Lartë la në fuqi dënimin ndaj kërkuesit.

2. Kërkuesi u arrestua në Athinë, më 25 mars 2010, dhe u ekstradua në Shqipëri, më 27 mars 2010. Pas arrestimit, kërkuesi paraqiti një kërkesë ku kërkonte leje për të apeluar jashtë afateve, leje e cila iu dha nga Gjykata e Rrethit Mat në vitin 2011, por u rrëzua nga Gjykata e Apelit Tiranë në vitin 2011, dhe në fund, nga Gjykata e Lartë, më 8 mars 2012, me argumentin se dënimi i kërkuesit ishte bërë *res judicata*, dhe për këtë arsye, ridëgjimi i apelimit nuk ishte i mundur.

3. Më pas, kërkuesi paraqiti një ankesë kushtetuese, e cila u deklarua e papranueshme nga Gjykata Kushtetuese, më 19 dhjetor 2012, pasi ishte paraqitur jashtë afatit, më konkretisht, më vonë se dy vjet, pasi kërkuesi ishte bërë me dijeni mbi procedurat kundër tij.

4. Kërkuesi u ankua në bazë të nenit 6§§1 dhe 3 të Konventës, për një shkelje të së drejtës së tij për një gjykim të drejtë, më konkretisht e drejta për të marrë pjesë personalisht në procedurat penale kundër tij dhe për t'u përfaqësuar nga një avokat i zgjedhur prej tij.

VLERËSIMI I GJYKATËS

5. Qeveria parashitroi se kërkuesi nuk kishte përdorur në mënyrën e duhur mjetet e brendshme. Ai kishte paraqitur një kërkesë për apelim jashtë afatit, për dënimin e tij në mungesë. Megjithatë, ai mjet ishte i papranueshëm, sipas praktikës së përcaktuar të Gjykatës së Lartë, e cila parashikonte që në një situatë, ku familja e një të akuzuar apo avokati i caktuar nga familja kishin paraqitur ankesa ndaj dënimit për të akuzuarin në mungesë, dhe dënimi ishte lënë në fuqi, një apel i mëpasshëm jashtë afatit kohor, i paraqitur nga vetë i akuzuari nuk do të ishte i pranueshëm. Qeveria argumentoi se në vend që të paraqiste një ankesë që ishte qartazi e papranueshme, kërkuesi duhej të kishte kërkuar një rishqyrtim të dënimit të tij dhe të kishte paraqitur një ankesë kushtetuese brenda dy vjetëve, pasi ishte vënë në dijeni për dënimin ndaj tij. Megjithatë, kërkuesi e kishte paraqitur ankesën e tij jashtë atij afati kohor dhe, për këtë arsye, Gjykata Kushtetuese e kishte deklaruar atë kërkesë të papranueshme.

6. Kërkuesi argumentoi se ai kishte përdorur në mënyrën e duhur mjetet e brendshme.

7. Parimet e përgjithshme në lidhje me shterimin e mjeteve të brendshme dhe parimi i subsidiaritetit janë përmbledhur në vendimin *Vučković dhe të Tjerë kundër Serbisë* (kundërshtim paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, §§ 69–77, 25 mars 2014). Gjithashtu, Gjykata thekson, se, nëse ligji i brendshëm parashikon një sërë mjeteve paralele, një kërkues i cili ka kërkuar të përfitojë kompensim për një shkelje të pretenduar të Konventës, me anë të njërit prej këtyre mjeteve, nuk kërkohet që të përdorë domosdoshmërisht mjetet e tjera, të cilat në thelb kanë të njëjtin objektiv (shih *Shkalla kundër Shqipërisë*, nr. 26866/05, §61, 10 maj 2011; dhe *Garvia Gonzales kundër Spanjës*, nr. 65107/16, §63, 6 tetor 2020).

8. Gjykata vëren, se, fillimisht, mund të duket se kërkuesi kishte mundësi për të zgjedhur midis mjeteve të ndryshme. Megjithatë, sipas praktikës së gjatë të Gjykatës së Lartë, një i akuzuar i gjykuar në mungesë nuk do të mund të aplikonte me sukses për një apelim jashtë afatit, në rastet kur anëtarët e familjes së tij apo një avokat i caktuar nga familja, tashmë të kishin apeluar ndaj dënimit të tij në mungesë dhe dënimi të ishte lënë në fuqi (shih *Shkalla*, cituar më sipër, §60). Gjykata e Lartë mori një vendim për këtë çështje në vitin 2008 dhe e publikoi në faqen e saj zyrtare (shih *Sulejmani kundër Shqipërisë* (vendim), nr. 16114/10, §§10 dhe 11, 9 qershor 2012; shih edhe *Izet Haxhia kundër Shqipërisë*, nr. 34783/06, §§54–56, 5 nëntor 2013).

9. Në çështjen konkrete, vëllai i kërkuesit i dha një prokurë avokatit P.R. më 11 tetor 2007. Edhe pse ajo prokurë deklaronte se vëllai i kërkuesit i jepte të drejtën avokatit për përfaqësim, është e qartë se një gjë e tillë ishte e gabuar, duke qenë se ai avokat e kishte përfaqësuar kërkuesin në seancën përpara Gjykatës së Rrethit Tiranë, kishte paraqitur një apelim përpara Gjykatës së Lartë kundër dënimit ndaj kërkuesit në mungesë, dhe për të gjitha qëllimet ishte zgjedhur nga familja që të vepronte si avokat në emër të kërkuesit. Edhe vëllai i

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

kërkuesit kishte paraqitur një apelim ndaj dënimit të kërkuesit në mungesë. Të gjitha apelimet ishin rrëzuar për meritat dhe dënimi i kërkuesit kishte mbetur në fuqi. Për rrjedhojë, duke paraqitur një kërkesë për apelim përtej afatit ndaj dënimit të tij, kërkuesi përdori një mjet joefikas, sepse ai nuk ofronte garanci të arsyeshme për sukses (shih *Vučković*, cituar më sipër, §74).

10. Në lidhje me pamundësinë e kërkuesit për të paraqitur një kërkesë për shqyrtimin e një vendimi të formës së prerë, Gjykata nuk duhet të marrë një vendim për këtë aspekt në këtë çështje, sepse kërkesa është e papranueshme në çdo këndvështrim për arsyet e mëposhtme.

11. Tashmë, Gjykata kishte vendosur se pas datës 26 nëntor 2009, kërkuesit nuk do të mund të shkarkoheshin nga detyrimi i tyre për të paraqitur një ankesë kushtetuese ndaj gjykimit dhe dënimit të tyre në mungesë në Shqipëri, pasi të ishin ekstraduar në Shqipëri, dhe ata duhej të paraqisnin një kopje të vendimit dhënë në mungesë (shih *Izjet Haxhia*, cituar më sipër, §50). Në atë periudhë, praktika e Gjykatës Kushtetuese tregonte se ajo mund të pranonte një ankesë kushtetuese ndaj gjykimit në mungesë, pas ekstradimit të apeluesit në Shqipëri, ku edhe u njoftuan vendimet e dhëna në mungesë (shih *Izjet Haxhia*, cituar më sipër, §41). Në këtë rrethanë, ankesa kushtetuese ishte një mjet i disponueshëm dhe i mjaftueshëm, i sigurt si në teori edhe në praktikë.

12. Kërkuesi u ekstradua më 27 mars 2010 dhe, për këtë arsye, duhej të paraqiste një ankesë kushtetuese ndaj dënimit të tij në mungesë, brenda dy vjetëve. Megjithatë, ankesa kushtetuese e kërkuesit u paraqit jashtë afatit. Në këto rrethana, kërkuesi nuk përdori në mënyrën e duhur mjetin e disponueshëm të brendshëm dhe, në këtë mënyrë, nuk kishte respektuar kërkesën që mjeti i brendshëm duhet të përdoret në përputhje me kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin e brendshëm (shih *Vučković*, cituar më sipër, §72).

13. Në këto rrethana, kërkesa duhet të kundërshtohet në mbështetje të nenit 35§§1 dhe 4 të Konventës për mosshkrim të mjeteve të brendshme.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime:

E deklaron kërkesën të papranueshme.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 28 korrik 2022.

Olga Chernishova

ZËVENDËSSEKRETARE

Andreas Zünd

KRYETAR

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

VENDIM

KËRKESA NR. 33104/15

AGONSET SHPK KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 10 maj 2022, si Komision, i përbërë nga:

- Andreas Zünd, *kryetar*,

- Darian Pavli,

- Mikhail Lobov, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e seksionit*,

pasi mori në konsideratë:

kërkesën (nr. 33104/15) kundër Shqipërisë paraqitur në Gjykatë, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrotjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 27 qershor 2015, nga Agonset sh.p.k., një kompani e regjistruar në Shqipëri ("kompania kërkuese"), e cila u përfaqësua nga z. A. Saccucci, një avokat i cili e ushtron profesionin e tij në Romë;

vendimin për t'i përcjellë qeverisë shqiptare ("Qeveria") ankesat në lidhje me të drejtën e kompanisë kërkuese për liri të fjalës dhe të drejtën e saj për të mos u diskriminuar – Qeveria u përfaqësua nga agjenti i saj, z. Artur Metani, Avokati i Përgjithshëm i Shtetit – si edhe vendimin për ta deklaruar pjesën tjetër të kërkesës së papranueshme;

vendimin për t'i dhënë prioritet kërkesës (rregulli 41 i Rregullores së Gjykatës);

konstatimet e palëve,

pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Çështja konkrete ka të bëjë me pamundësinë e kompanisë kërkuese për të marrë pjesë në procedurën për një “konkurs bukurie” për dhënien e një licence kombëtare për transmetim digjital dhe pamundësinë e saj për të aplikuar për të.

2. Kompania kërkuese u themelua më 3 maj 2012, dhe më 5 prill 2013, u prezantua zyrtarisht kanali televiziv “Agon Channel Albania”. Ky kanal kishte marrë leje për të ofruar shërbim satelitor audioviziv të programacionit, gjë e cila e lejonte kompaninë kërkuese të transmetonte programacionin e saj në rrjetet e licencuara. Ligji i vitit 2013 për mediat audiovizive (“LMA”) e parashikonte Autoritetin e Mediave Audiovizive (“AMA”) si organin kombëtar rregullator dhe licencues. Në vitin 2013, në mbështetje të nenit 139 të LMA-së, AMA miratoi një rregullore për licencimin e rrjeteve dhe të programeve kombëtare digjitale, me rastin e “procedurës për një konkurs bukurie” (“rregullorja”). Sipas nenit 4 të rregullores, vetëm operatorët privatë, të cilët ishin pajisur më herët me licenca për një mbulim në nivel kombëtar (“transmetuesit kombëtarë”), u ftuan të merrnin pjesë në procedurë. Në korrik 2013, ajo lançoi procedurën për konkursin e bukurisë.

3. Pas një padie të ngritur nga tre transmetues kombëtarë, më 31 korrik 2013, Gjykata e Rrethit Tiranë urdhëroi AMA-n të pezullonte procedurën për lëshimin e licencave kombëtare digjitale deri në shqyrtimin e padisë, në lidhje me anulimin e nenit 16 të rregullores. Më 8 tetor 2014, Gjykata Administrative e Apelit Tiranë, duke e gjykuar çështjen si gjykatë e shkallës së parë, në mbështetje të nenit 10§2(b) të ligjit për gjykatat administrative, vendosi të anulonte nenin 16 të rregullores, për sa kishte të bënte me kërkesat financiare për të marrë pjesë në procedurën për konkursin e bukurisë, dhe e urdhëroi AMA-n të miratonte një rregullore të re.

4. Më 30 tetor 2014, kompania kërkuese u ankua pranë AMA-s për tri shkaqe të lidhura me procedurën e konkursit të bukurisë të lançuar në korrik 2013. Së pari, ajo argumentoi se ndalimi i transmetuesve jokombëtarë për të marrë pjesë në procedurën për konkursin e bukurisë, pavarësisht kapaciteteve të tyre teknike për të ofruar mbulim kombëtar, ishte arbitrar dhe i padrejtë. Së dyti, duke qenë se transmetuesit kombëtarë nuk mbulonin një pjesë të madhe të territorit kombëtar, kompania kërkuese pretendonte, se AMA, me anë të veprimeve të saj, i kishte lejuar që të përfitonin nga pozicioni i tyre i paligjshëm. Së treti, pezullimi i procedurës për konkursin e bukurisë dhe mosveprimi për një kohë të gjatë i AMA-s e kishin penguar rregullatorin që të lëshonte licencën digjitale për kompaninë kërkuese, në mënyrë që kjo e fundit të transmetonte programet e saj digjitale.

5. Më 16 prill 2015, AMA miratoi një rregullore të re për licencimin e rrjeteve dhe programeve kombëtare digjitale, me anë të procedurës për një konkurs bukurie, dhe ftoi pesë transmetues kombëtarë që të merrnin pjesë. Kompanisë kërkuese nuk i ishte ofruar asnjë ftesë.

6. Më 19 maj 2015, kompania kërkuese ridërgoi pranë AMA-s shkresën e saj të datës 30 tetor 2014, sepse shkresa kishte humbur. Nuk u kthye asnjë përgjigje.

VLERËSIMI I GJYKATËS

7. Kompania kërkuese u ankua se ishin shkelur e drejta e saj për lirinë e fjalës, sipas nenit 10 të Konventës, si edhe e drejta për të mos u diskriminuar, sipas nenit 14 të Konventës dhe nenit 1 të protokollit nr. 12, sepse kompania kërkuese nuk ishte ftuar që të merrte pjesë në procedurën për “konkursin e bukurisë”, dhe për faktin se nuk mund të aplikonte për marrjen e licencës për transmetimet digjitale.

8. Më 8 qershor 2016, kompania kërkuese parashitroi ankesa të tjera në mbështetje të nenit 6§2 dhe nenit 10 të Konventës, dhe nenit 1 të protokollit nr. 1 të Konventës, në lidhje me konfiskimin e pajisjeve të saj dhe objekte të tjera nën pronësinë e saj, dhe nisjen e procedurave penale ndaj disa prej aksionarëve të saj. Këto ankesa nuk u paraqitën në formën e duhur të një kërkeje dhe nuk u komunikuan.

9. Gjykata thekson se Qeveria ngriti kundërshtimin se kërkuesi nuk kishte shteruar mjetet e brendshme. Në të vërtetë, kompania kërkuese nuk ka paraqitur ndonjë ankesë përpara gjykatave vendëse.

10. Parimet e përgjithshme në lidhje me shterimin e mjeteve të brendshme dhe parimi i subsidiaritetit janë përmbledhur në vendimin *Vučković dhe të Tjerët kundër Serbisë* ((kundërshtim paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, §§ 69–77, 25 mars 2014).

11. Në çështjen konkrete, kompania kërkuese pretendon se ka paraqitur një ankesë pranë AMA-s më 30 tetor 2014, por nuk ka marrë asnjë përgjigje për këtë ankesë. Megjithatë, kompania kërkuese paraqiti një padi pranë Gjykatës Administrative për mosreagimin e AMA-s ndaj asaj ankese. Ajo mund të kishte kundërshtuar edhe rregulloren e re të miratuar nga AMA më 16 prill 2015. Praktika e gjykatave administrative, siç parashtrohet nga Qeveria, tregon se ato mund të shqyrtojnë ankesat për ligjshmërinë e rregullores. Kompania kërkuese mund të kishte ngritur edhe çështjet, në lidhje me kushtetutshmërinë e legjislacionit të zbatueshëm

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

përpara Gjykatës Administrative, gjë e cila kishte fuqinë që t'i pezullonte procedurat dhe ta referonte çështjen kushtetuese pranë Gjykatës Kushtetuese.

12. Në lidhje me dyshimet e kompanisë kërkuese, në lidhje me perspektivën për sukses të ndonjë prej mjeteve të përmendura më sipër, Gjykata thekson se ekzistenca e dyshimeve për perspektivat e suksesit të një mjeti të caktuar, të cilat nuk janë dukshëm të kota, nuk është një arsye e vlefshme që të mos i shterosh këto mjete (shih, *inter alia*, *Tamm kundër Estonisë* (vendim), nr. 15301/04, 2 shtator 2008, dhe *Mendrei kundër Hungarisë* (vendim), nr. 54927/15, §26, 19 qershor 2018).

13. Gjykata thekson, se në mbështetje të nenit 122 të Kushtetutës së Shqipërisë, çdo marrëveshje e ratifikuar ndërkombëtare përbën një pjesë të sistemit të brendshëm ligjor (pasi është publikuar në Gazetën Zyrtare), në parim është e zbatueshme në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe ka prioritet kundrejt ligjeve të vendit, që nuk përputhen me të. Sipas nenit 17§2 të Kushtetutës, çdo kufizim i të drejtave dhe i lirive kushtetuese: “në asnjë rast nuk duhet të tejkalojë kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut”.

14. Si rrjedhim, Konventa përbën një pjesë integrale të sistemit ligjor shqiptar, ku ajo ka përparësi ndaj parashikimeve statutores, që janë në kundërshtim me të, dhe është e zbatueshme në mënyrë të drejtpërdrejtë. Për këtë arsye, ishte në dorë të kompanisë kërkuese në çështjen konkrete që të argumentonte përpara autoriteteve vendëse, se në rrethanat e çështjes konkrete ishin shkelur e drejta e saj për lirinë e fjalës, si edhe e drejta për të mos u diskriminuar, në kundërshtim me dispozitat përkatëse kushtetuese dhe nenet 10 dhe 14 të Konventës (shih *Shpata kundër Institutit të Sigurimeve Shogërore*, Gjykata e Lartë e Shqipërisë, vendimi i datës 22 korrik 2021, ku Gjykata e Lartë zbatoi në mënyrë të drejtpërdrejtë nenin 6 të Konventës, duke u mbështetur në çështjen *Dauti kundër Shqipërisë*, nr. 19206/05, 3 shkurt 2009). Në këtë mënyrë, autoritetet kombëtare do të kishin pasur mundësinë t'u përgjigjeshin këtyre argumenteve. Në lidhje me këtë aspekt, argumenti i kompanisë kërkuese se ajo nuk kishte asnjë shpresë për sukses, sepse një pjesë e ankesës së saj mbështetej në një parashikim statutor, dhe se pjesa tjetër në një rregull dytësor, nuk mund të pranohet (krahaso *Habulinac dhe Filipović kundër Kroacisë* (vendim), nr. 51166/10, §30, 4 qershor 2013).

15. Nëse kompania kërkuese do ta kishte respektuar këtë kërkesë, ajo do t'u kishte dhënë gjykatave vendëse mundësinë për të cilën është hartuar rregulli për shterimin e mjeteve të brendshme në mbështetje të Shteteve, më konkretisht për të përcaktuar çështjen e pajtueshmërisë së masave vendëse të kundërshtuara, ose mosveprimet për të marrë masa, sipas Konventës, dhe nëse kompania kërkuese, sidoqoftë, do të kishte parashtruar kërkesat e saj përpara Gjykatës Evropiane, kjo Gjykatë do të kishte pasur edhe opinionet e gjykatave vendëse. Për këtë arsye, kompania kërkuese nuk ka ndërmarrë hapat e duhur për të bërë të mundur që gjykatat vendëse të përmbushnin rolin e tyre themelor në sistemin mbrojtës së Konventës, ku Gjykata Evropiane është suplementare (shih, midis autoriteteve të tjerë, *Vučković*, cituar më sipër, §90). Gjithashtu, Gjykata nuk identifikon ndonjë arsye të posaçme që ta përjashtojë kompaninë kërkuese nga kërkesa për të shfrytëzuar mjetet e brendshme në respektim të rregullave dhe procedurave të zbatueshme të ligjit të brendshëm.

16. Përkundrejt situatës së sipërpërmendur, Gjykata arrin në përfundimin se kompania kërkuese, në përputhje me parimin e subsidiaritetit, përpara se ta dorëzonte kërkesën e saj në Gjykatë, do të duhej t'i kishte paraqitur argumentet e saj përpara autoriteteve vendëse, duke u thënë atyre, në këtë mënyrë, mundësinë që të vendosnin për shkeljet e pretenduara të Konventës.

17. Për pasojë, kërkesa duhet të kundërshtohet në respektim të nenit 35§§1 dhe 4 të Konventës për mosshfrytëzim të mjeteve të brendshme.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime:

E deklaron kërkesën të papranueshme.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 2 qershor 2022.

Olga Chernishova

ZËVENDËSSEKRETARE

Andreas Zünd

KRYETAR

**GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

VENDIM

Kërkesa nr. 11220/09

SADIK LLUKACAJ KUNDËR SHQIPËRISË

*dhe 3 kërkesa të tjera
(shih tabelën bashkëlidhur)*

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 2 tetor 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Frédéric Krenc, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit*,

Pasi morën në konsideratë kërkesat e mësipërme paraqitur në data të ndryshme, sipas tabelës bashkëlidhur,

Duke marrë në konsideratë parashtrimet e paraqitura nga Qeveria e paditur dhe parashtrimet e paraqitura nga kërkuessit si përgjigje ndaj të parave,

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Lista e kërkuessve dhe detajet përkatëse të kërkesave janë paraqitur në tabelën bashkëlidhur.

Kërkuessit u përfaqësuan nga z. B. Muslija, një avokat i cili e ushtron profesionin në Shkodër.

Ankesat e kërkuessve sipas nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me tejzgjatjen e procedurave civile vendase, iu komunikuan Qeverisë së Shqipërisë (“Qeveria”).

LIGJI

I. BASHKIMI I KËRKESAVE

Duke pasur në konsideratë lëndën e ngjashme të kërkesave, Gjykata e gjykon të përshtatshme t’i shqyrtojë ato së bashku në një vendim të vetëm.

II. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

Gjykata nënvizon se në mbështetje të nenit 35 § 2 (b) të Konventës, nuk do të shqyrtojë asnjë kërkesë të paraqitur në mbështetje të nenit 34, e cila është në thelb e njëjtë me një çështje që tashmë është shqyrtuar prej saj, në rast se kërkesa e re nuk përmban asnjë informacion të ri.

Për sa i përket ankesave të kërkuessve në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave civile në Gjykatën e Lartë, të cilat përfunduan më 25 prill 2014, Gjykata tashmë i ka shqyrtuar këto ankesa në vendimin e saj *Lacej dhe të tjerët kundër Shqipërisë* ([Komisioni]), nr. 22122/08, 29 shtator 2022). Në këtë vendim, në lidhje me të njëjtën ankesë, Gjykata konstatoi një shkelje ndaj kërkuessve Kisha Ortodokse Autoqefale e Shqipërisë dhe Komuniteti Musliman i Shqipërisë, u akordoi kompensim të drejtë, dhe i gjykoj të papranueshme ankesat e kërkuessve Llukacaj dhe Ulqinaku pasi nuk përputheshin *ratione personae* me parashikimet e Konventës.

Në mbështetje të rrethanave, Gjykata konstaton se këto ankesa, në thelb, janë të njëjta sipas interpretimit të nenit 35 § 2 (b) të Konventës, ashtu si edhe kërkesa e shqyrtuar prej saj në vendimin *Lacej dhe të tjerët*, cituar më sipër. Për këtë arsye, këto ankesa duhet të rrëzohen si të papranueshme në përputhje me nenin 35 § 4.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

Vendos t’i bashkojë kërkesat;

I deklaron kërkesat të papranueshme.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 10 nëntor 2022.

Viktoriya Maradudina

Zëvendësregjistrare e përkohshme

Andreas Zünd

Kryetar

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

Lista e kërkesave të cilat paraqesin ankesa në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës (tejzgjatja e procedurave civile)

N r.	Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i lindjes, ku është rasti
1	11220/09 13.5.2008	Sadik LLUKACAJ 1936
2	11225/09 13.5.2008	Adnan ULQINAKU 1940
3	11231/09 13.5.2008	Kisha Orthodokse Autoqefale e Shqipërisë
4	11232/09 13.5.2008	Komuniteti Mysliman i Shqipërisë

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 33544/08

ARTAN PERDEDA KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 11 tetor 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar,*

Darian Pavli,

Frédéric Krenc, *gjyqtarë,*

dhe Olga Chernishova, *zëvendësregjistrare e Seksionit,*

Pasi mori në konsideratë:

kërkesën (nr. 33544/08) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrotjtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 2 korrik 2008 nga një shtetas shqiptar, z. Artan Perdeda ("kërkuesi"), lindur në vitin 1972 dhe banor në Fier, i përfaqësuar nga znj. E. Deshati, një avokate e cila e ushtron profesionin në Tiranë;

vendimin për t'ia përcjellë kërkesën Qeverisë shqiptare ("Qeveria"), fillimisht e përfaqësuar nga agentja e saj, znj. Alma Hicka, Avokate e Përgjithshme e Shtetit;

parashtrimet e palëve;

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

- Më 13 prill 2000, kërkuesi u mbajt në paraburgim për, *inter alia*, akuzën penale të vrasjes.
- Më 26 dhjetor 2001, ai u lirua nga gjykata dhe u nxor nga paraburgimi. Pas apelimit të prokurorit, çështja u dërgua në gjykatë.
- Pas një sërë dërgesash në gjykatë, më 10 tetor 2004, prokurori vendosi t'i ndërpriste procedurat ndaj kërkuesit.
- Më 22 nëntor 2005, kërkuesi paraqiti një padi civile ku kërkonte 3,110,000 lekë (ALL, afërsisht 23,900 euro (EUR) në atë periudhë) për paraburgimin "e padrejtë" që vuajti nga data 13 prill 2000 deri më 26 dhjetor 2001 (622 ditë). Gjithashtu, ai kërkonte edhe një shpërblim prej 1,500,000 dëmin shkaktuar ndaj nderit dhe reputacionit të tij.
- Më 16 mars 2006, Gjykata e Rrethit Fier ("Gjykata e Rrethit") i akordoi kërkuesit një kompensim në shumën prej 311,000 lekë (afërsisht 2,400 euro në atë periudhë) për periudhën e paraburgimit të padrejtë prej 622 ditësh, duke e shpërblyer kërkuesin me 500 lekë për ditë. Gjithashtu, ajo i akordoi kërkuesit 300,000 lekë (afërsisht 2,330 lekë në atë periudhë) për dëmin jomonetar për sa i përkiste reputacionit të dëmtuar të kërkuesit. Gjykata, në mbështetje të provave të dhëna nga familjarët e kërkuesit, gjykoi se akuzat ndaj kërkuesit kishin ngritur dyshime, në opinionin publik, se ai ishte *de facto* autor i krimit. Lidhjet që kërkuesi dhe familjarët e tij kishin dikur me fqinjët dhe të afërmit ishin shkëputur. Paraburgimi kishte dëmtuar reputacionin e kërkuesit dhe

kjo ishte bërë pengesë që të krijonte një familje.

6. Kërkuesi apeloj vendimin. Ai parashtroi se Gjykata e Rrethit e kishte konsideruar pa të drejtë si të papunë, sepse ai punonte si emigrant i herëpashershëm në Greqi. Sipas kërkuesit, Gjykata e Rrethit do të duhej t'i kishte akorduar 5,000 lekë për secilën ditë të paraburgimit.

7. Më 30 janar 2007, Gjykata e Apelit Vlorë la në fuqi shumën e dhënë për paraburgimin “e padrejtë”. Gjykata e Apelit e rrëzoi shumën e dhënë në lidhje me reputacionin e kërkuesit, për mungesë të provave. Ajo gjykoi se kërkuesi nuk mund të provonte se paraburgimi i tij kishte njollosur reputacionin dhe nderin e familjes së tij, ose se ai etiketohej apo stigmatizohej në mjedisin shoqëror edhe atë familjar. Familjarët e tij nuk provuan se lidhjet e tyre me të afërmit ishin shpëputur.

8. Më 28 shkurt 2007, kërkuesi apeloj në Gjykatën e Lartë duke parashtruar të njëjtat arsye për apelim.

9. Më 12 mars 2010, Gjykata e Lartë e kundërshtoi apelimin duke qenë se ai nuk përmbante arsye ligjore sipas parashikimit të nenit 472 të Kodit të Procedurës Civile.

VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Neni 5 § 5

10. Kërkuesi ankohej se nuk kishte marrë kompensimin e duhur për paraburgimin e tij. Ai i referohej nenit 5 § 5 dhe nenit 8 të Konventës. Duke marrë në konsideratë natyrën e ankesave të kërkuesit, Gjykata, duke qenë kompetente në interpretimin e fakteve të një çështje mbështetur në ligj, gjykon se problematikat e ngritura në çështjen konkrete duhet të shqyrtohen vetëm nga perspektiva e nenit 5 § 5 të Konventës (krahaso *D.G. kundër Irlandës*, nr. 39474/98, § 110, GJEDNJ 2002-III, dhe *Venskutė kundër Lituanisë*, nr. 10645/08, § 83, 11 dhjetor 2012).

11. Gjykata thekson se neni 5 § 5 respektohet kur është e mundur të kërkohet kompensim për privimin nga liria në situata që bien ndesh me paragrafët 1, 2, 3 ose 4 (shih *Stanev kundër Bullgarisë* {DHM}, nr. 36760/06, § 182, *Raportet e gjykrimeve dhe vendimeve* 2012-I; dhe *Kocamiş dhe Kurt kundër Turqisë*, nr. 227/13, § 13, § 38, 25 janar 2022). E drejta për kompensim e parashikuar në nenin 5 § 5 presupozon se shkelja e njërit prej paragrafëve paraardhës të nenit 5 përcaktohet ose nga një autoritet i brendshëm, ose nga Gjykata (shih *N.C. kundër Italisë* {DHM}, nr. 24952/94, § 49, GJEDNJ 2002-X; dhe *Kerem Çiftçi kundër Turqisë*, nr. 35205/09, § 37, 21 dhjetor 2021). Në çështjen konkrete, gjykata vendase vendosi se paraburgimi i kërkuesit kishte qenë “i padrejtë”, sepse ai ishte liruar prej akuzave ndaj tij, dhe gjithashtu ata kishin theksuar kohën e gjatë të procedurave të cilat kishin rezultuar në lirimin e kërkuesit. Duke iu referuar atij konstatimi të gjykatave vendase dhe faktit se kërkuesi kishte qenë në paraburgim për 622 ditë, gjë e cila *prima facie* duket të jetë e tejzgjatur, Gjykata pranon se paraburgimi i kërkuesit ishte kundër garancive të nenit 5 § 3 të Konventës. Për pasojë, neni 5 § 5 është i zbatueshëm.

12. Në lidhje me statusin e viktimës të kërkuesit, Gjykata ka vendosur se një vendim apo masë në favor të një kërkuesi në parim nuk është mjaftueshëm për ta privuar kërkuesin nga statusi i tij apo i saj i “viktimës”, kur autoritetet vendase nuk kanë njohur ose shprehimisht ose në substancë, dhe më pas të kenë dhënë kompensim për, shkeljen e Konventës. Statusi i një kërkuesi si viktimë e një shkeljeje të Konventës mund të varet nga kompensimi që është akorduar në nivel vendas në bazë të fakteve për të cilat ai ose ajo ankohet përpara Gjykatës. Përshtatshmëria e zgjidhjes mbetet të vlerësohet në mbështetje të të gjitha rrethanave të çështjes e trajtuar në tërësi (shih *Jurišić kundër Kroacisë*, nr. 29419/17, § 95, 16 janar 2020, me referenca të tjera).

13. Duke u rikthyer në çështjen konkrete, Gjykata vëren se gjykatat vendase kanë përcaktuar se paraburgimi i kërkuesit ka qenë i padrejtë për shkak të, *inter alia*, tejzgjatjes së tij. Sipas opinionit të Gjykatës, një konstatim i tillë plotëson kushtin e parë të parashikuar në praktikën e saj gjyqësore në lidhje me nenin 5 § 5 të Konventës.

14. Në lidhje me kushtin e dytë, Gjykata vëren se kërkuesit i ishin akorduar afërsisht 2, 400 euro si dëmshpërblim për paraburgimin e pajustificuar (shih paragrafin 5 më sipër). Ky kompensim nuk është i paarsyeshëm krahasuar me kompensim që Gjykata do të kishte probabilitet të akordonte në çështje të ngjashme sipas nenit 41 të Konventës (shih *Zehni Doğan kundër Turqisë*, nr. 1515/04, § 36, 2 shkurt 2010; *Đermanović kundër Serbisë*, nr. 48497/06, § 89, 23 shkurt 2010; *Degeratu kundër Rumanisë*, nr. 35104/02, § 69, 6 korrik 2010; *Vasilkoski dhe të tjerët kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 28169/08, § 70, 28 tetor 2010, *Dzhabarov dhe të tjerët kundër Bullgarisë*, nr. 6095/11 dhe 2 të tjerë; §91, 31 mars 2016; *Didov kundër Bullgarisë*, nr. 27791/09; § 48, 17 mars 2016; dhe *Sabakyan kundër Amerikës*, nr. 66256/11, § 40, 10 nëntor 2015). Për këtë arsye, Gjykata gjykon se shuma akorduar kërkuesit mund të konsiderohet e mjaftueshme, dhe prandaj përbën kompensim të drejtë për shkeljet e vuajtura (shih, për parimet përkatëse, *Cocchiarella kundër Italisë* [DHM], nr. 64886/01, §§ 65-107, GJEDNJ 2006 V). Në këtë mënyrë, kërkuesi nuk mund të vijojë të jetë një “viktimë” sipas interpretimit të nenit 34 të Konventës, të shkeljes së pretenduar të së drejtave të tij sipas nenit 5 § 5 të Konventës.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

15. Për këtë arsye, kjo pjesë e kërkesës nuk përputhet *ratione personae* me parashikimet e Konventës sipas kuptimit të nenit 35 § 3 dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenit 35 § 4.

B. Neni 6 § 1 i Konventës

16. Parimet e përgjithshme në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave përmbledhen në çështjen *Frydlender kundër Francës* ([DHM]), nr. 30979/96, § 43, GJEDNJ 2000 – VII).

17. Në çështjen konkrete, kohëzgjatja e procedurave në tërësi zgjati katër vite, tre muaj dhe tetëmbëdhjetë ditë, nga të cilat tre vite dhe dymbëdhjetë ditë ishin përpara Gjykatës së Lartë.

18. Për sa ka të bëjë me sjelljen e kërkuarit, nuk ka asgjë që të sugjerojë se ai ka ndikuar në kohëzgjatjen e procedurave.

19. Për sa ka të bëjë me reagimin e gjykatave vendase, nuk pati vonesa në procedura përpara gjykatës së shkallës së parë dhe të apelit. Megjithatë, procedurat përpara Gjykatës së Lartë mund të duken disi të tejzgjatura.

20. Në lidhje me atë çfarë ishte në rrezik për kërkuarin, Gjykata vëren se pretendimi i tij për kompensim në lidhje me paraburgimin e tij të padrejtë mund të konsiderohet si një çështje e rëndësishme. Procedurat përpara gjykatave të shkallës së parë dhe të apelit u realizuan pa vonesa dhe e drejta e kërkuarit për kompensim pas miratimit të vendimit të apelit u bë e zbatueshme. Për këtë arsye, procedurat përpara Gjykatës së Lartë nuk ishin më vendimtare për kërkuarin që të merrte kompensimin që i ishte akorduar.

21. Gjykata kishte theksuar se drejtësia në procedura do të vlerësohej duke marrë në konsideratë procedurat në tërësi. Edhe pse kohëzgjatja e procedurave përpara Gjykatës së Lartë mund të duket disi e gjatë, Gjykata vëren se kohëzgjatja e përgjithshme prej katër vitesh, tre muajsh dhe tetëmbëdhjetë ditësh përpara tre niveleve të juridiksionit nuk mund të konsiderohen si të tejzgjatura. Duke marrë në konsideratë kohëzgjatjen e përgjithshme të procedurave dhe faktin se akordimi i dëmshpërblimit për kërkuarin ishte bërë i formës së prerë, dhe në këtë mënyrë, i zbatueshëm kur Gjykata e Apelit Vlorë la në fuqi vendimin e nivelit të parë, që do të thotë pavarësisht procedurave përpara Gjykatës së Lartë, Gjykata është gati të pranojë se në rrethanat konkrete të çështjes në fjalë kohëzgjatja e përgjithshme e procedurave ishte në përputhje me kërkesat për një gjykim të drejtë sipas nenit 6 § 1 të Konventës (krahaso *Süssman kundër Gjermanisë*, nr. 20024/92, 16 shtator 1996; *Krasuski kundër Polonisë*, nr. 61444/00, §§ 57 dhe 58, 14 qershor 2005; dhe *Gassner kundër Austrisë*, nr. 38314/06, §§ 37 dhe 38, 11 dhjetor 2012).

22. Në përputhje me rrethanat, kjo ankesë është qartazi e pabazuar dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 § 3 (a) dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

E deklaron kërkesën të pranueshme.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 10 nëntor 2022.

Olga Chernishova
Zëvendësregjistrare

Andreas Zünd
Kryetar

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 4616/09

JANULLA RRAPI KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 20 tetor 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Frédéric Krenc, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit*,

Pasi morën në konsideratë kërkesën e mësipërme paraqitur më 6 janar 2009,

Duke marrë në konsideratë parashtrimet e paraqitura nga Qeveria e paditur dhe parashtrimet e kërkuarit, si përgjigje ndaj të parave,

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Kërkesa u paraqit në Gjykatë më 6 janar 2009 nga një shtetase shqiptaro-amerikane, Janulla Rrapi ("kërkuesja"), lindur në vitin 1944 dhe banuese në Nju-Jork, e cila u vetëpërfaqësua në këto procedura.

Kërkuesja u ankua se ishin shkelur të drejtat e saj pronësore, pasi autoritetet nuk kishin respektuar të drejtën e saj të parablerjes për një godinë dykatëshe, që i ishte dhënë asaj me anë të një vendimi të datës 22 shtator 2003 nga Gjykata e Rrethit Sarandë (në vijim referuar si "Gjykata e Rrethit"), dhe ndryshuar nga Gjykata e Apelit Gjirokastrë më 4 maj 2004. Gjykatave vendase u ishte kërkuar që të vendosnin në lidhje me të drejtat konkurruese të pretenduara nga palë private kundërshtare në mbështetje të ligjeve për kthimin dhe kompensimin e pronave miratuar në Shqipëri pas shtetëzimit të pronës gjatë regjimit komunist.

Më 8 shkurt 1996, Komisioni për Rikthimin dhe Kompensimin e Pronave Sarandë (në vijim – "Komisioni") konfirmoi të drejtën e kërkueses dhe të bashkëpronarëve të tjerë ndaj truallit në të cilin ndodhej godina e sipërpërmendur. Megjithatë, autoritetet ia kishin shitur atë godinë dhe truallin ngjitur me të, me anë të procedurës së privatizimit, një pale të tretë, L., të cilit i ishin njohur të drejtat e mbivendosura të pronës ndaj të njëjtit truall.

Pas procedurave gjyqësore për kompensimin dhe kthimin e pronës në fjalë, me anë të vendimit të datës 22 shtator 2003, Gjykata e Rrethit sqaroi çështjen e të drejtave të mbivendosura ndaj pronës, dhe vendosi se kontratat e shitjes prej së cilës përfitonte pala e tretë të shpallëshin të pavlefshme pasi ishin lidhur në shkelje me ligjin. Gjykata e Apelit Gjirokastrë e la në fuqi atë vendim, më 4 maj 2004, duke konfirmuar se kërkuesja kishte të drejtën e parablerjes së godinës. Gjykata e Lartë e rrëzoi apelin e kërkuesve më 24 dhjetor 2004, dhe vendimi u bë i formës së prerë. Më pas, kërkuesja i kërkoj autoriteteve të shiste shtëpinë e saj në zbatim të së drejtës për parablerje e cila i njihej nga gjykatat vendase.

Autoritetet nuk reagueshan, dhe për këtë arsye, kërkuesja paraqiti një kërkesë në Gjykatën e Rrethit kundër Bashkisë ku kërkonte që pala e tretë të nxirrej nga godina dhe të detyroheshin autoritetet që të lidhnin kontratën e shitjes me të. Më 4 prill 2007, Gjykata e Rrethit e urdhëroi Bashkinë që të merrte një vendim në lidhje me kërkesën e kërkueses.

Më 2 gusht 2007, Bashkia vendosi që godina do të mbestë në pronësinë e saj për t'u përdorur për qëllime publike.

Kërkuesja paraqiti një padi me anë të së cilës kërkonte shfuqizimin e vendimit të datës 2 gusht 2007 si dhe i kërkonte autoriteteve të nisnin procedurat e privatizimit. Më 5 nëntor 2012, Gjykata e Rrethit urdhëroi autoritetet të nisnin privatizimin e godinës në mbështetje të vendimit të Gjykatës së Apelit Gjirokastrë, të datës 4 maj 2004. Në mungesë të një apelimi, ai vendim u bë i formës së prerë.

Më 30 maj 2013, autoritetet nënshkruan kontratën e shitjes me kërkuesen, duke i transferuar të drejtën ndaj godinës.

LIGJI

Kërkuesja u ankua në mbështetje të nenit 1 të protokollit nr. 1, se autoritetet nuk kishin zbatuar të drejtën e saj të parablerjes ndaj godinës në shkelje të vendimit të datës 4 maj 2004 të Gjykatës së Apelit Gjirokastrë.

Gjykata vëren se të drejtat e parablerjes së kërkueses ndaj godinës ishin "pretendime" dhe jo "posedime ekzistuese" (shih *Gavella kundër Kroacisë* (vendim), nr. 33244/02, GJEDNJ 2006-XII (ekstrakte)). Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata thekson se në rastin kur interesi pronësor është i natyrës së një pretendimi, ai mund të konsiderohet si "pronë", dhe për këtë arsye si "posedim", sipas garancive të nenit 1 të protokollit nr. 1 të Konventës, vetëm nëse ekziston një bazë e mjaftueshme në ligjin vendas për këtë aspekt, që do të thotë, në rastin kur pretendimi është i mbështetur mjaftueshëm në ligj për t'u zbatuar (shih *Stran Greek Refineries dhe Stratis Andreadis kundër Greqisë*, 9 dhjetor 1994, § 59, seritë A nr. 301 – B dhe *Mladost Turist A.D. kundër Kroacisë* (vendim), § 53, 73035/14), 30 janar 2018).

Gjykata vëren se ligji i brendshëm, sipas interpretimit të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin nr. 23, të datës 1 prill 2002, referuar në parashtrimet e Qeverisë, njeh të drejtën e parablerjes në rastin e privatizimit të pronës sipas kësaj të drejte. Edhe në rastin e njohjes të së drejtës të parablerjes, janë autoritetet lokale që vendosin ta privatizojnë dhe ta shesin ndërtesën, ose gjykatat kompetente vendase që duhet të urdhërojnë specifikisht një masë të tillë, gjë e cila do të çonte në një kërkesë të zbatueshme.

Në çështjen konkrete, Gjykata vëren se e drejta e kërkueses për parablerje kundrejt godinës ishte konfirmuar nga Gjykata e Apelit Gjirokastrë më 4 maj 2004. Megjithatë, ishte në dikrecionin e plotë dhe vetëm të autoriteteve që ta privatizonin dhe shisnin godinën. Në varësi të vendimit nëse prona e debatuar do të mbahej për përdorim publik ose jo, shitja do të ishte një veprim i cili, edhe pse i mundshëm, nuk ishte i sigurt se do të materializohej.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Gjykata nuk anashkalon faktin se prona e debatuar ishte shitur nga autoritetet në një procedurë të mëparshme privatizimi, e cila ishte shpallur e pavlefshme në po të njëjtat procedura ku u njoh e drejta e parablerjes e kërkuës. Megjithatë, këto rrethana nuk i shtrënguan autoritetet kompetente lokale që procedonin me domosdoshmëri përsëri me një privatizim të ri. Në vitin 2007, kërkuësja mori vetëm një vendim nga Gjykata e Rrethit në të cilin urdhërohej Bashkia që të sqaronte pozicionin e saj mbi privatizimin (krahaso me *Pintilie kundër Rumanisë*, 30680/03, §§ 7 dhe 27-31, 9 dhjetor 2008, ku autoritetet administrative duhej të zbatonin vlerësimin e gjykatës sipas meritave të kërkesës për pronën), dhe vetëm me anë të vendimit të formës së prerë të datës 5 nëntor 2012, Gjykata e Rrethit urdhëroi Bashkinë të lidhte një kontratë shitje me kërkuësen dhe në këtë mënyrë e drejta me kusht për parashitje u bë e zbatueshme.

Kështu, ankesa e kërkuësës për moszbatim nga ana e autoriteteve të së drejtës së saj të parashitjes ndaj godinës ka të bëjë vetëm me periudhën e zbatimit, e cila filloi më 5 nëntor 2012, që është data e vendimit të formës së prerë të Gjykatës së Rrethit, dhe përfundoi më 30 maj 2013, datë në të cilën u nënshkrua kontrata e shitjes. Një vonesë e tillë prej pak më shumë se gjashtë muajsh për zbatimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë në lidhje me një ndërtesë rezulton të jetë e arsyeshme sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës (shih *Schiopu kundër Rumanisë* (vendim) [Komisioni], nr. 32785/12, § 18, 2 shkurt 2016).

Për sa më sipër, Gjykata gjykon se ankesa e kërkuësës është dukshëm e pambështetur në fakte dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

E deklaron kërkesën të papranueshme.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 10 nëntor 2022.

Viktoriya Maradudina

Zëvendësregjistrare e përkohshme

Andreas Zünd

Kryetar

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 14918/06

KRISTO LEPURI KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 11 tetor 2022, si Komision, i përbërë nga:

Andreas Zünd, *kryetar*,

Darian Pavli,

Frédéric Krenc, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendësregjistrare e Seksionit*,

Pasi mori në konsideratë:

kërkesën (nr. 14918/06) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 5 prill 2006 nga një shtetas shqiptar, Kristo Lepuri ("kërkuesi"), lindur në vitin 1942 dhe banor në Tiranë, i përfaqësuar nga z. A Hakani, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë;

vendimin për t'ia përcjellë kërkesën Qeverisë shqiptare ("Qeveria"), fillimisht e përfaqësuar nga Agjencia e saj, znj. S. Meneri, dhe më pas nga z. O. Moçka, nga Zyra e Avokatit të Shtetit;

parashtrimet e palëve;

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kërkesa ka të bëjë me një shkelje të pretenduar të parimit të së drejtës së armëve, në mbështetje të nenit 6 të Konventës, si rezultat i statusit të kërkuësit si palë e tretë në procedurat gjyqësore vendase dhe pretendimit për mungesë të paanshmërisë së Gjykatës së Apelit. Në vijim, ai ngre çështjen nëse të drejtat e kërkuësit ndaj pronës, në mbështetje të nenit 1 të protokollit nr. 1 të Konventës, ishin shkelur nga konstatimi i gjykatave

vendëse se një kontratë shitblerje me anë të së cilës kërkuesi kishte përfutur të drejtat e pronësisë ndaj një pallati dhe toke, ishte e pavlefshme.

2. Kërkuesi dhe pasardhës të tjerë morën pronësinë e dy trojeve dhe një godinë dykatëshe (një ish-çerdhe për fëmijë) e ndërtuar në njërin prej trojeve, fillimisht me anë të një vendimi të datës 8 shkurt 1996 të Komisionit për Rikthimin dhe Kompensimin e Pronave ("Komisioni"), dhe më pas me anë të zbatimit të tij më 27 prill 1999, me anë të privatizimit të tokës, kur kërkuesi lidhi një kontratë të noterizuar me Autoritetin Kombëtar të Strehimit (në vijim referuar si "AKS") për blerjen e një apartamenti me tri dhoma gjumi, i cili ishte pjesë e çerdhes, si edhe truallin përkatës me një sipërfaqe prej 175 m², në përputhje me ligjin për privatizimin e banesave shtetërore. Kërkuesi pagoi 189,000 lekë (ALL). Kontrata e blerjes u regjistrua në Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme ("ZRPP") si "regjistrimi nr. 42, i datës 28 maj 1999".

3. Procedurat u zhvilluan pranë Gjykatës së Rrethit Sarandë ("Gjykata e Rrethit") kundër Komisionit nga L. (një individ privat), i cili pretendonte të kishte të drejta pronësore konkurruese kundrejt truallit të sipërpërmendur të kërkuesit dhe kërkonte që të njëjti si pronar (*restituto in natura*). Kërkuesi mori pjesë në procedura si palë e tretë. Gjykata e Rrethit (e mbledhur si një trup gjykues me gjyqtarë ku përfshihej edhe P.K.) gjykoi pjesërisht në favor të L., duke ndikuar në këtë mënyrë mbi të drejtën pronësore të kërkuesit. Më 29 janar 2002, Gjykata e Apelit Gjirokastrë, e mbledhur si një trup gjykues i përbërë nga tre gjyqtarë, ku përfshihej edhe T.S. dhe M.Q., la në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit. Gjykata e Rrethit dhe Gjykata e Apelit konstatuan se kërkuesi nuk kishte e kishte përfutur truallin në fjalë në kohën e privatizimit të çerdhes. Më 17 qershor 2003, Gjykata e Lartë rrëzoi të dy vendimet e gjykatave më të ulëta dhe e kundërshtoi pretendimin e L. si të pabazuar.

4. Gjatë procedurave të ngjashme të mëpasshme në Gjykatën e Rrethit Sarandë ndërmarrë kundër Komisionit nga R. (një tjetër individ privat), i cili kërkonte të drejta pronësore konkurruese kundrejt truallit të sipërpërmendur të kërkuesit, ky i fundit u thirr për sërë të merrte pjesë si palë e tretë. Gjatë gjithë procedurave, kërkuesi u përfaqësua nga një avokat i zgjedhur prej tij. Kundërpadia e tij, e cila do të kishte kërkuar pjesëmarrjen e tij në procedura si i akuzuar, u rrëzua në mënyrë që të shqyrtohej në procedura të veçanta për të shmangur vështirësi të dukshme, sipas fjalëve të përdorura nga Gjykata e Rrethit.

5. Më 22 shtator 2003, Gjykata e Rrethit, e përbërë nga një gjyqtar i vetëm dhe në mbështetje të gjetjeve të ekspertit për vendndodhjen e ish-çerdhes në tokën e trashëguar nga R., pronësia e të cilit kontestohet nga kërkuesi, gjykoi se R.-së i ishte dhënë e drejta e parablerjes ndaj godinës dykatëshe. Ajo e deklaroi të pavlefshme kontratën për shitjen e pronës të kërkuesit, duke konstatuar se kontrata ishte lidhur në shkelje të ligjit për privatizimin e banesave shtetërore për arsytet e mëposhtme: i) çerdhja nuk ishte kthyer në njësi banimi; ii) kërkuesi nuk kishte qenë qiramarrës; iii) legjislacioni përkatës e kishte humbur forcën e tij ligjore në momentin kur ishte lidhur kontrata e shitblerjes. Gjithashtu, Gjykata e Rrethit urdhëroi që regjistrimi kadastral të hiqej nga regjistri i ZRPP.

6. Kërkuesi apeloj në Gjykatën e Apelit, ku trupa gjykuese përbëhej nga gjyqtarët P.K., T.S. dhe M.Q. Pasi kërkuesi kërkoi pa sukses përjashtimin e T.S. dhe M.Q., Gjykata e Apelit e rrëzoi apelimin e tij më 4 maj 2004. Pas rrëzimit të apelit të tij të mëpasshëm nga Gjykata e Lartë, kërkuesi paraqiti një ankesë në Gjykatën Kushtetuese. Ai theksoi, midis të tjerash, se në procedurat e mësipërme të ndërmarra nga R., atij i ishte mohuar statusi i palës së akuzuar, dhe kjo në shkelje të parimit të barazisë së armëve, dhe se gjyqtarët të cilët ishin pjesë e trupës gjykuese të Gjykatës së Apelit kishin marrë një vendim kundër tij më herët, në një çështje tjetër në lidhje me të drejtat e tij pronësore (shih paragrafin 3 më sipër). Gjithashtu, kërkuesi paraqiti një ankesë tjetër mëveçantë, sipas së cilës Gjykata e Rrethit nuk duhej ta kishte dhënë vendimin me një gjyqtar të vetëm.

7. Me 16 janar 2006, Gjykata Kushtetuese, me anë të një vendimi me shumicë, të arsyetuar, nuk konstatoi asnjë shkelje ndaj të drejtave kushtetuese të kërkuesit. Ajo e rrëzoi ankesën e kërkuesit për çështjen e tij në Gjykatën e Rrethit e cila ishte gjykuar nga një gjyqtar i vetëm, me arsyetimin se nuk ishin shtruar mjetet vendase. Gjithashtu, ajo gjykoi se kërkuesi ishte dëgjuar në mënyrë të drejtë, kishte marrë pjesë plotësisht gjatë procedurave sipas parashikimeve në ligjin vendas, dhe se kërkesat e tij ishin dëgjuar dhe shqyrtuar nga gjykatat përkatëse. Veçanërisht, ankesa ku pretendohet për anshmëri nga ana e gjyqtarëve të Gjykatës së Apelit ishte rrëzuar me arsyetimin se procedurat kishin palë të ndryshme dhe kishin një lëndë tjetër, të ndryshme nga procedurat e ndërmarra nga L.

8. Në procedurat në vijim për kompensim pas shpalljes si të pavlefshme të kontratës së kërkuesit për blerjen e apartamentit dhe të tokës përkatëse, më 15 qershor 2006, Gjykata e Rrethit e pranoi kërkesën e kërkuesit për, midis të tjerash, rimbursimin e çmimit të blerjes. Për pasojë, gjykata urdhëroi Bashkinë e Sarandës t'i paguante kërkuesit çmimin e blerjes prej 189,000 lekësh si edhe 4,134,900 lekë (rreth 31,960 euro në atë kohë), për kostot

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

e bëra për punimet në apartament dhe mirëmbajtjen e tij. Në vijim, ajo vendosi se kërkuesi do të qëndronte në apartament derisa të shlyheshin plotësisht shumat e mësipërme.

VLERËSIMI I GJYKATËS

I. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

9. Kërkuesi paraqiti një sërë ankesash në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës. Në lidhje me procedurat e ndërmarra nga L. dhe R., ai u ankua se i ishte mohuar statusi i të akuzuarit në shkelje të parimit për barazinë e armëve. Në lidhje me procedurat e paraqitura nga R., ai u ankua se, duke iu referuar vlerës së padisë së tij, Gjykata e Rrethit nuk kishte qenë kompetente ta shqyrtonte çështjen me një gjyqtar të vetëm. Gjithashtu, ai u ankua për anshmëri nga ana e trupës gjykuese të Gjykatës së Apelit e cila kishte dhënë vendimin e datës 4 maj 2004, për shkak të përfshirjes së mëparshme të gjyqtarëve në procedurat e ndërmarra nga L.

A. Shkelje e pretenduar e të drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë "e krijuar nga ligji"

10. Duke theksuar se Gjykata mund ta shqyrtojë një çështje pasi janë shterura të gjitha mjetet vendase, ajo vëren, ashtu si edhe Gjykata Kushtetuese në vendimin e saj të datës 16 janar 2006, se kërkuesi nuk kishte paraqitur ndonjë kundërshtim përpara Gjykatës së Rrethit për shqyrtimin e çështjes së tij nga një gjyqtar i vetëm.

11. Ajo vijon se kjo ankesë duhet të kundërshtohet, në mbështetje të Nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës, për mosshërim të mjeteve vendase.

B. Shkelje e pretenduar e barazisë së armëve

12. Parimet e përgjithshme që kanë të bëjnë me garantimin e barazisë së armëve parimisht zbatohen si për çështjet civile edhe për ato penale dhe janë përdorur në vendimet *Kress kundër Francës* ([DHM], nr. 39594/98, § 72, GJEDNJ 2001-VI), *Yvon kundër Francës* (nr. 44962/98, § 31, GJEDNJ 2003-V), *Gorraiz Lizarraga dhe Të Tjerët kundër Spanjës* (nr. 62543/00, § 56, GJEDNJ 2004 III) dhe *Gregacëvić kundër Koracisë* (nr. 58331/09, § 50, 10 korrik 2012).

13. Në lidhje me ankesën e kërkuetit për shkelje të barazisë së armëve në procedurat e ndërmarra nga L., vendimi i formës së prerë sipas interpretimit të Nenit 35 § 1 të Konventës është ai i datës 17 qershor 2003, ndërsa kërkesa e tij në Gjykatë u paraqit më 5 prill 2006. Për këtë arsye, kjo ankesë është paraqitur përtej afatit gjashtëmujor dhe në këtë mënyrë duhet të rrëzohet si e papranueshme në përputhje me nenin 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

14. Në lidhje me ankesën e kërkuetit për shkelje të barazisë së armëve në procedurat e ndërmarra nga R., Gjykata vëren se kërkuesi mori pjesë në procedurat ndaj Komisionit dhe më pas ndaj AKS si palë e tretë, duke qenë se ato institucione ishin në pozicionin e të akuzuarit. Kërkuesi pati akses në dosjen e çështjes dhe në të gjithë dokumentet në të, u përfaqësua nga një avokat i zgjedhur prej tij, bëri apelime në gjykatat më të larta dhe kundërshtoi raportet e ekspertëve të cilët ishin në disfavorin e tij.

15. Duke marrë në konsideratë rrethanat përkatëse – më konkretisht, se kërkuesi shfrytëzoi hapat proceduralë në dispozicion për palët e treta, se ligji procedural, sipas interpretimit nga Gjykata e Lartë, i ndalonte gjykatat vendase të kërkonin dhe të thërrisnin një palë si e akuzuar, dhe se ligji procedural parashikonte mundësinë që një palë e tretë të ndërhynte si ndërhyrësi kryesor dhe të paraqiste një kërkesë ndaj njëres ose të dyja palëve fillestare në procedura – Gjykata konstaton, ashtu si edhe Gjykata Kushtetuese, se nuk mund të thuhet se kërkuesi ishte vendosur në një disavantazh të madh *vis-à-vis* ndaj paditësit. Fakti se Gjykata e Rrethit mori në shqyrtim faktin nëse kundërpadia e kërkuetit duhej të merrej në konsideratë dhe e rrëzoi kërkesën e tij në të njëjtat procedura, nuk e ndryshon përfundimin e mësipërm.

16. Në mbështetje me rrethanat, kjo ankesë është qartazi e pabazuar dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

C. Pretendimi për mungesë të paanshmërisë së trupës së Gjykatës së Apelit e cila mori vendimin e datës 4 maj 2004

17. Gjykata thekson parimet e përgjithshme që u përmbledhën në vendimin *Morice kundër Francës* ([DHM], nr. 29369/10, §§ 73-78, 23 prill 2015).

18. Duke u rikthyer në çështjen konkrete, Gjykata e konsideron të rëndësishme që të adresohet qëllimi i vendimeve të marrë nga gjyqtarët P.K., T.S. dhe M.Q. në dy grupet e procedurave të ndërmarra nga L. Dhe R., respektivisht.

19. Në procedurat e ndërmarra nga L., si në shkallën e parë dhe në apel, gjyqtarët përcaktuan meritat e kërkesave të L. për rikthimin *in natura* të një trualli që rrethonte një ish-çerdhe. Ata vendosën në favor të kërkesave të L., duke konstatuar se kërkuesi nuk e kishte përvetësuar truallin në fjalë në kohën kur u privatizua çerdhja. Edhe pse koha e privatizimit kishte lidhje me ato procedime, Gjykata vëren se pronësia e apartamentit

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

nga kërkuesi (apartament i cili ishte pjesë e ndërtesës së çerdhes) dhe trualli përkatës nuk ishte subjekti i procedurave. Në një grup mëveçantë procedurash, në vendimin e datës 4 maj 2004, Gjykata e Apelit, e përbërë nga të njëjtët gjyqtarë, P.K., T.S. dhe M.Q., përcaktoi meritat e kërkesës së R. Për ish-çerdhen dhe truallin përkatës. Trupa gjykuese mbështeti kërkesat e R. dhe mori një vendim kundër kërkuesit (shih paragrafët 3 dhe 6 më sipër).

20. Në këto rrethana, Gjykata bie dakord me Gjykatën Kushtetuese se dy grupet e procedurave ishin ndërmarrë nga paditës të ndryshëm dhe kishin të bënin me lëndë të ndryshme. Sipas gjykimit të Gjykatës, vendimet specifike të gjyqtarëve P.K., T.S. dhe M.Q. dhënë në grupin e parë të procedurave, paraqitur nga L., nuk mund të konsiderohen se justifikojnë në mënyrë objektive shqetësimet e kërkuesit për anshmëri të gjyqtarëve në grupin e dytë të procedurave të ndërmarra nga R. (krahaso *Golubović kundër Kroacisë*, nr. 43947/10, §§ 53-60, 27 nëntor 2012).

21. Si përfundim, kjo ankesë është qartazi e pabazuar dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

II. SHKELJE E PRETENDUAR E NENOT 1 TË PROTOKOLLIT NR. 1 TË KONVENTËS

22. Gjykata konstaton se vendimet vendase, të cilat e shpallnin të pavlefshme deklaratën e blerjes të lidhur nga kërkuesi, përbënin një ndërhyrje në të drejtat pronësore të kërkuesit. Kjo përbënte një “privim” nga prona sipas kuptimit të fjalisë së dytë të nenit 1 të protokollit nr. 1 të Konventës.

23. Gjykata vëren se kontrata e blerjes u deklarua e pavlefshme sepse ajo ishte lidhur në shkelje të legjislacionit përkatës për strehimin, për arsye të detajuara në vendimet vendase, të cilat kërkuesi nuk i ngriti për diskutim gjatë procedurave vendase ose gjatë procedurave në Strasburg. Në këto rrethana, Gjykata nuk ka arsye që të verë në dyshim ligjshmërinë e vendimeve të gjykatave vendase ose konstatimet e tyre dhe interpretimin e ligjit vendas. Gjithashtu, Gjykata e Apelit njohu të drejtën e R. për parablerje në lidhje me ndërtesën dykatëshe. Sipas mendimit të Gjykatës, një gjë e tillë ishte në përputhje me qëllimin legjitim të mbrojtjes së të drejtave dhe interesave legjitime të pronarëve.

24. Për sa ka të bëjë me çështjen nëse kërkuesit i ishte kërkuar të mbante një “barrë joproporcionale”, Gjykata konstaton se kërkuesi nuk u ankua për faktin se – pasi shitja u deklarua e pavlefshme – ai e gjeti veten në një situatë veçanërisht vulnerabël për sa i përket strehimit (shih *Padalevičius kundër Lituanisë*, nr. 12278/03, § 71, 7 korrik 2009), dhe gjithashtu ai nuk bëri as ndonjë ankesë për pamjaftueshmëri të kompensimit (shih, *mutatis mutandis*, *Mohylova kundër Republikës Çeke* (vendim), nr. 75115/01, 6 shtator 2005). Në të vërtetë, në një grup të mëpasshëm procedurash, kërkuesit iu rimbursua çmimi i blerjes, mori shpërblimet, dhe u autorizua të mbante pronësinë e apartamentit deri në shlyerjen e plotë të shumave që i ishin akorduar (shih paragrafin 8 më sipër). Në lidhje me mbrojtjen procedurale të interesave të kërkuesit, Gjykata vëren se gjatë procedurave vendase ai kishte mundësinë për procedura kundërshtuese. Kërkuesi u përfaqësua rregullisht gjatë procedurave dhe pati mundësi të shumta për të paraqitur të gjithë argumentet të cilat ai i konsideronte të rëndësishme për rezultatin e çështjes.

Për këtë arsye, ndërhyrja në të drejtat pronësore të kërkuesit ishte proporcionale (shih *Bogdel kundër Lituanisë*, nr. 41248/06, §§ 63-68, 26 nëntor 2013).

25. Sipas rrethanave, kjo ankesë është qartazi e pabazuar dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,
E deklaron vendimin të papranueshëm.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 10 nëntor 2022.

Olga Chernishova
Zëvendësregjistrare

Andreas Zünd
Kryetar

SEKSIONI I TRETË
ÇËSHTJA BESNIK CANI KUNDËR SHQIPËRISË
(Kërkesa nr. 37474/20)

VENDIM

Neni 6 § 1 (civil) – Gjykatë e krijuar me ligj – Pretendim i argumentueshëm për shkelje të qartë të rregullit themelor vendës, duke ndikuar në mënyrë të pafavorshme në caktimin e një gjyqtari në Kolegjin e Posaçëm të Apelimit (KPA) i mbledhur si panel, i cili rivlerësoi dhe shkarkoi nga detyra një prokuror – Kërkesa për një kontroll me tre hapa në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson kundër Islandës* [DHM] – Asnjë deklaratë e qartë dhe autoritare nga gjykatat vendëse, në lidhje me shkeljen e qartë të ligjit vendës – Autoritetet nën detyrimin për verifikimin e respektimit të kriterëve statutorë të përzgjedhshmërisë nga gjyqtarët e KPA-së – Asnjë shqyrtim dhe zgjidhje efikase nga gjykata vendëse

Neni 46 – Masa individuale – Riçelja e procesit të rivlerësimit, me kërkesë të ankuesit dhe rishqyrtimi i çështjes në mbështetje të kërkesave të nenit 6 § 1

STRASBURG
4 tetor 2022

Ky vendim do të bëhet i formës së prerë, sipas rrethanave të parashikuara në nenin 44 § 2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Besnik Cani kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Georges Ravarani, *kryetar,*

Georgios A. Serghides,

María Elósegui,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Andreas Zünd,

Frédéric Krenc, *gjyqtarë*

dhe Milan Blaško, *Sekretar i Seksionit,*

duke mbajtur në konsideratë:

kërkesën (nr. 37474/20) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga një shtetas shqiptar, z. Besnik Cani (“ankuesi”), më 25 gusht 2020;

vendimin për të vënë në dijeni Qeverinë Shqiptare (“Qeveria”) për një pjesë të ankesave bërë në mbështetje të nenit 6 § 1, nenit 8 dhe nenit 13 të Konventës, dhe për ta shpallur të papranueshme pjesën e mbetur të kërkesës;

vërejtjet e paraqitura nga Qeveria përgjegjëse dhe vërejtjet e paraqitura si përgjigje ndaj të parave nga ankuesi;

pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 13 shtator 2022,

shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

HYRJE

1. Kërkuesi është një ish-prokuror dhe çështja ka të bëjë me ankesën e tij mbështetur në nenin 6 § 1 të Konventës, se Kolegji i Posaçëm i Apelimit, që e shkarkoi nga detyra e tij e mëparshme, nuk ishte një “gjykatë e krijuar me ligj”, duke pasur parasysh se njëri prej gjyqtarëve, i cili e shqyrtoi çështjen e tij ishte caktuar në atë pozicion në shkelje të kriterit statutor të përzgjedhshmërisë.

FAKTET

2. Kërkuesi ka lindur në vitin 1970 dhe banon në Tiranë. Ai u përfaqësua përpara Gjykatës nga z. E. Halimi, një avokat i cili e ushtron profesionin e tij në Tiranë.

3. Fillimisht, Qeveria u përfaqësua nga ish-agjentja e saj, znj. B. Lilo, dhe më pas, nga z. O. Moçka, Avokati i Përgjithshëm i Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë.

I. KUADRI I PROCEDURAVE TË RIVLERËSIMIT (VETTING-UT) NË SHQIPËRI

A. Kuadri i përgjithshëm

5. Në vitin 2016, Shqipëria ndërmori një reformë të thellë në sistemin e drejtësisë, reformë e cila çoi në ndryshimet e Kushtetutës dhe në miratimin e një sërë ligjeve në lidhje me, midis të tjerash, rivlerësimin e të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve në detyrë, dhe të disa këshilltarëve/ndihmësve ligjorë (referuar ndryshe si “procesi i vetting-ut”) (shih *Xboxhaj kundër Shqipërisë* nr. 15227/19, §§ 4–7, 9 shkurt 2021). Parashikimet më të rëndësishme në lidhje me procesin e vetting-ut u përfshinë në një aneks në Kushtetutë.

6. Procesi i vetting-ut/rivlerësimit do të realizohej nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit (“KPK”) në shkallë të parë, dhe – në rastin e një apelimi – nga Kolegji i Posaçëm i Apelit (“KPA”) pranë Gjykatës Kushtetuese (të cilat së bashku referohen si “organet e vetting-ut”). Shtetasit shqiptarë, të cilët, midis kushteve të tjera, nuk kishin qenë subjekt i masës disiplinore të largimit nga detyra, ose të cilët nuk kishin qenë subjekt i një mase tjetër disiplinore që ishte ende në fuqi, mund të emëroheshin si anëtarë të organeve të vetting-ut (po aty, §123; shih edhe paragrafin 50 më poshtë). Në vijim të procesit të përzgjedhjes paraprake të ndërmarrë nga Presidenti i Republikës (ose në raste të caktuara nga Avokati i Popullit), kandidatët do të intervistoheshin dhe në vijim do të emëroheshin nga Parlamenti.

7. KPK-ja dhe KPA-ja do të rivlerësonin të gjithë gjyqtarët dhe prokurorët në detyrë në bazë të tri kriterëve: i. vlerësimi i pasurisë së tyre personale; ii. kontrolli i figurës dhe i integritetit me synimin që të identifikoheshin lidhje të mundshme me krimin e organizuar; dhe iii. vlerësimi i ekspertizës së tyre profesionale. Komisioneri Publik do të përfaqësonte interesin publik përpara organeve të vetting-ut; Operacioni Ndërkombëtar i Monitorimit (“ONM”) i udhëhequr nga Komisioni Evropian dhe i përbërë nga vëzhgues ndërkombëtarë do të mbështeste, monitoronte dhe mbikëqyrte procesin e rivlerësimit. Në përfundim të secilit grup të procedurave të rivlerësimit, organet e vetting-ut do të jepnin vendime të arsyetuara, të cilat konfirmonin në detyrë ose pezullonin ose shkarkonin nga detyra personin e vlerësuar.

B. Emërimet dhe shkarkimet nga detyra të gjyqtarit L.D.

1. *Emërimi dhe shkarkimi nga detyra si gjyqtar i Gjykatës së Rrethit Tiranë*

8. Më 24 prill 1994, L.D. u emërua si gjyqtar i Gjykatës së Rrethit Tiranë. Më 24 dhjetor 1997, Këshilli i Lartë Gjyqësor (“KL Gj”), i cili në periudhën në fjalë ishte organi që emëronte dhe shkarkonte gjyqtarët, shkarkoi L.D. nga detyra e tij për shkelje të ligjit dhe për paaftësi në detyrë.

9. Pas një thirrje të hapur për rekrutimin e pesë gjyqtarëve në Gjykatën e Rrethit Tiranë, dhe pas aplikimit të L.D. për njërin prej pozicioneve, më 5 nëntor 2016, KL Gj-ja vendosi ta skualifikonte L.D. nga konkursi me arsyetimin se ai ishte shkarkuar nga i njëjti pozicion më 24 dhjetor 1997.

2. *Emërimi dhe shkarkimi i L.D. nga KPA-ja*

10. Si përgjigje ndaj një thirrje publike për shprehje të interesit të lëshuar nga Avokati i Popullit, më 3 shkurt 2017, L.D. paraqiti një aplikim ku shprehte interesin e tij për, midis vakancave të tjera, pozicionin si gjyqtar i KPA-sa. Në aplikimin e tij, L.D. listonte kriteret kryesore për përzgjedhje në atë pozicion dhe pohonte se i përmbushte që të gjitha ato. Veçanërisht, në aplikimin e tij, ai deklaronte, si më poshtë:

“... kundër meje nuk është ndërmarrë ndonjë masë disiplinore për shkarkim nga detyra apo ndonjë masë disiplinore që është ende në fuqi, sipas ligjit të zbatueshëm në periudhën e aplikimit [tëm për pozicionin e gjyqtarit të KPA-së].”

11. Pas krijimit nga Avokati i Popullit të një komisioni *ad hoc*, i cili do të shqyrtonte të gjitha aplikimet e marra për pozicionet në organet e vetting-ut, më 13 shkurt 2017, ky komision dhe ONM-ja miratuan një protokoll për metodën, sipas së cilës do të vlerësohej përmbushja e kriterëve statutorë për përzgjedhshmërinë nga kandidatët. Për sa ka të bëjë me situatën, protokollin parashikonte se një vetëdeklarim nga ana e kandidatëve do të ishte mjaftueshëm të konsiderohej se një kandidat nuk kishte qenë “subjekt i masës disiplinore për shkarkim nga detyra apo i ndonjë mase tjetër disiplinore, e cila kishte qenë ende në fuqi në kohën e aplikimit”, për një pozicion në njërin prej organeve të vetting-ut, sipas parashikimit në nenin 6(1)(dh) të ligjit të rivlerësimit (shih paragrafin 50 më poshtë).

12. Pas një sërë komunikimesh midis Avokatit të Popullit, ONM dhe Parlamentit, në fund Avokati i Popullit paraqiti në Parlament një listë me kandidatët, të cilët përmbushnin kriteret statutorë të përzgjedhshmërisë. Lista përfshinte edhe L.D.

13. Më 2 qershor 2017, një komision i posaçëm në Parlament zhvilloi një seancë gjatë së cilës intervistoi L.D. dhe kandidatët e tjerë për organet e vetting-ut. Njëri prej anëtarëve të komisionit e pyeti L.D., nëse ishte shkarkuar nga detyra apo nëse ishte dorëhequr nga pozicioni i tij i mëparshëm si gjyqtar i Gjykatës së Rrethit Tiranë. L.D. u përgjigj se ishte dorëhequr.

14. Me anë të vendimit nr. 82/2017, të datës 17 qershor 2017, Parlamenti konfirmoi *en block* listën e anëtarëve të organeve të *vetting*-ut, ku L.D. emërohej si gjyqtar i KPA-së.

15. Më 17 janar 2020, teksa procedurat për rivlerësimin e ankuesit ishin në vijim përpara KPA-së (shih paragrafët 33–34 më poshtë), kërkuesi paraqiti një padi penale në lidhje me L.D. Padia i referohej shkarkimit të L.D. në vitin 1997 nga detyra si gjyqtar i Gjykatës së Rrethit Tiranë (shih paragrafin 8 më sipër), dhe pretendonte se L.D. ishte përfshirë në “falsifikim dokumentesh”, duke dorëzuar përpara Avokatit të Popullit një aplikim ku deklarohet se ai nuk ishte shkarkuar asnjëherë nga ndonjë detyrë (shih paragrafin 10 më sipër). Pas një vendimi të miratuar nga prokuroria, më 15 korrik 2020, ku L.D. akuzohej për falsifikim dokumentesh, më 24 korrik 2020, KPA-ja vendosi ta pezullonte L.D. nga detyra e tij si gjyqtar i KPA-së.

16. Pas konfirmimit nga Gjykata e Lartë e dënimit të L.D. për veprën në fjalë (shih paragrafin 27 më poshtë), më 31 maj 2021, komisioni disiplinor i KPA (“Komisioni Disiplinor”) – i cili është organi me autoritetin për të marrë një vendim, në lidhje me shkeljet disiplinore të kryera nga gjyqtarët e KPA-së – shkarkoi L.D. nga detyra e tij si gjyqtar i KPA-së. Komisioni Disiplinor iu referua nenit 128 § 2 (b) të Kushtetutës, duke konstatuar se L.D. dënohej për një shkelje disiplinore, gjë që e bënte të papërshtatshëm për të vijuar që të mbante detyrën si gjyqtar i KPA-së. Si përgjigje ndaj argumentit të L.D. se dënimi i tij ishte në kundërshtim me ligjin, Komisioni Disiplinor theksoi se juridiksioni i tij shkonte deri në pikën ku shtrohej pyetja nëse L.D. kishte qenë dënuar apo jo, dhe se ai nuk mund të dëgjonte argumentet në lidhje me meritat e dënimit.

C. Procesi penal ndaj L.D.

1. Vendimi i shkallës së parë

17. Në aktakuzën e saj ndaj L.D., prokuroria parashtroi, për sa ka të bëjë me çështjen, se sipas ligjit vendës vetëm kandidatët të cilët nuk kishin qenë shkarkuar më herët nga detyra mund të emëroheshin si gjyqtarë të KPA-së. Në vijim, argumentohej se L.D. kishte paraqitur një aplikim të falsifikuar përpara autoriteteve vendëse, në kundërshtim me nenin 186 § 1 të Kodit Penal; falsifikimi kishte të bënte me një deklaratë me shkrim ku pohohej se ai nuk ishte shkarkuar kurrë nga ndonjë detyrë.

18. L.D. e mohoi akuzën. Ai parashtroi se masa disiplinore kundër tij në vitin 1997 ishte hequr nga të dhënat e tij (ishte shuar) në mbështetje të nenit 33(6) të ligjit për gjyqësorin të vitit 2008 (ligji nr. 9877/2008, “Për organizimin dhe funksionimin e pushtetit gjyqësor”, i ndryshuar) (shih paragrafin 55 më poshtë), i cili, sipas mendimit të tij, parashikonte se masat disiplinore, në lidhje me shkeljet e rënda do të hiqeshin nga të dhënat e gjyqtarit në fjalë brenda tri viteve, nëse gjatë asaj periudhe nuk ishte dhënë asnjë masë tjetër disiplinore.

19. Më 1 dhjetor 2020, Gjykata e Shkallës së Parë Kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar e shpalli L.D. fajtor për falsifikim dokumentesh dhe e dënoi me gjashtë muaj burgim, pezulluar për dymbëdhjetë muaj.

20. Gjykata vlerësoi se në mbështetje me ligjin vendës, një kandidat skualifikohet nga mbajtja e pozicionit si gjyqtar i KPA-së, nëse ai/ajo ka qenë subjekt i masës disiplinore të shkarkimit nga detyra, pavarësisht datës se kur është dhënë ajo masë.

21. Në vijim, gjykata vlerësoi se në mbështetje të nenit 6(1) (dh) të ligjit për rivlerësimin, nëse një kandidat kishte qenë subjekt i masës disiplinore të shkarkimit nga detyra, kjo nënkuptonte se kandidati nuk përmbushte kushtet statutorë për emërimin në pozicionin si gjyqtar i KPA-së.

22. Si përgjigje ndaj argumentit të L.D., se masa kundër tij ishte hequr nga të dhënat e tij, gjykata vlerësoi se neni 32(1) i vitit 2008 i ligjit për pushtetin gjyqësor, parashikonte tri lloje të masave disiplinore, më konkretisht: i. masat më pak të rënda; ii. masat e rënda; dhe iii. masat shumë të rënda. Sipas gjykatës, neni 33(6) i vitit 2008 në ligjin për pushtetin gjyqësor parashikonte, se të gjitha masat disiplinore *më pak të rënda* dhe *të rënda* do të fshiheshin nga të dhënat pas përfundimit të afateve kohore përkatëse; megjithatë, neni nuk parashikonte fshirjen e masave disiplinore *shumë të rënda*, të tilla si shkarkimi nga detyra. Gjithashtu, gjykata citonte nenin 150 § 3 të ligjit për statusin e Gjyqtarëve dhe të Prokurorëve (ligji nr. 96/2016, i ndryshuar – shih paragrafin 54 më poshtë), i cili e trajtonte çështjen pas shfuqizimit të ligjit për pushtetin gjyqësor të vitit 2008, duke parashikuar se masa disiplinore e shkarkimit nga detyra nuk mund të fshihej nga të dhënat e një gjyqtari. Për këtë arsye, gjykata arriti në përfundimin se masa disiplinore e vitit 1997 kundër L.D. nuk ishte fshirë nga të dhënat e tij.

23. Së fundmi, gjykata pohon edhe se L.D. do të ishte skualifikuar nga emërimi si gjyqtar i KPA-së, nëse shkarkimi i tij nga detyra në vitin 1997 do t’i ishte bërë i ditur autoriteteve vendëse.

2. Vendimi i shkallës së dytë

24. Pas apelimit të paraqitur nga L.D., më 8 mars 2021, Gjykata e Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar la në fuqi vendimin e shkallës së parë, duke përsëritur në thelb të njëjtat arsye.

25. Gjykata e Apelit përsëriti në veçanti, se:

“Përmbajtja e kërkesës [paraqitur nga L.D. për një pozicion në KPA] në këtë çështje është e rëndësishme dhe ka pasoja, pasi mospërmbushja e kriterëve formale të parashikuara [në nenin 6(1) të ligjit të *vetting*-ut] çon në skualifikimin e kandidatit/aplikantit. Ky rregull demonstroi rëndësinë që ligjbërësi u ka veshur këtyre kriterëve, të cilat kanë lidhje me cilësitë personale që duhet të ketë një aplikues/kandidat për t’u emëruar në institucionet [që mbikëqyrin] rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe të prokurorëve. Këto cilësi/kritere, [që] parashikohen me ligj, janë të rëndësishme kur citohen përpara një institucioni publik – veçanërisht në çështjen konkrete, ku i gjithë procesi i rivlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe të prokurorëve lidhet në mënyrë të drejtpërdrejtë me besimin publik në [sistemin] e drejtësisë (që është qëllimi për krijimin e këtyre institucioneve).”

26. Gjithashtu, Gjykata e Apelit vlerësoi, se:

“... fakti që organet e fuqizuara me ligj për kontrollin e kandidatëve për në institucionet kalimtare të rivlerësimit të gjyqtarëve dhe të prokurorëve nuk kanë kryer kontrollet përkatëse, në përputhje me kërkesat ligjore [...], nuk përjashton përgjegjësinë e të pandehurit, i cili, në mënyrë të qëllimshme dhe me dijeni të plotë ka paraqitur në aplikimin e tij një rrethanë false, duke fshehur [në këtë mënyrë] një kusht skualifikues lidhur me ekzistencën e një mase disiplinore për heqje/shkarkim nga detyra të vendosur ndaj tij.”

3. *Vendimi i Gjykatës së Lartë*

27. Më 26 tetor 2021, Gjykata e Lartë e rrëzoi si të papranueshëm apelin e paraqitur nga L.D., dhe në thelb la në fuqi arsyetimin dhe përfundimet e gjykatave më të ulëta.

28. Gjykata e Lartë vlerësoi se një shkarkim i mëparshëm nga detyra e skualifikonte një kandidat nga mbajtja e funksioneve të caktuara publike, dhe konfirmoi se masat disiplinore për shkeljet shumë të rënda nuk fshiheshin nga të dhënat e një gjyqtari me kalimin e kohës. Në vijim, gjykata konstatoi, se:

“69... [L.D.] ka ofruar qëllimisht informacione false në aplikimin e tij për pozicionin e gjyqtarit në Kolegjin e Posaçëm të Apelit, pozicion për të cilin [sipas vlerësimit] u kualifikua dhe [më pas] u emërua, pikërisht për shkak të informacioneve të pavërteta që kishte paraqitur në formularin e aplikimit. Nëse kërkuesi [L.D.] do të kishte paraqitur në aplikimin e tij edhe shkarkimin e tij nga detyra në vitin 1997, ai do të kishte rrezikuar të skualifikohet sipas ligjit [që të merrej në konsideratë] për pozicionet [në organet e *vetting*-ut].

70. Mosverifikimi nga ana e organeve përkatëse, në mbështetje të ligjit nr. 84/2016 ... i kushteve që duhej të përmbusheshin nga kandidatët për pozicionet në organet e *vetting*-ut, nuk e përjashton kërkuesin nga përgjegjësia për deklarimin e informacioneve të pavërteta në aplikimin e tij.”

29. Në vijim, Gjykata e Lartë deklaronte, se:

“78. Është e kuptueshme se ligji për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe të prokurorëve ... në përcaktimin e kriterëve të parashikuara në nenin 6, synonte të emëronte ... në institucionet e rivlerësimit [njerëz] të cilët gëzonin moral dhe integritet profesional të lartë.”

30. Një gjyqtar shtoi një opinion mospajtues, i cili argumentonte se aplikimi i L.D. për pozicionin e gjyqtarit në KPA ishte thjesht një dokument privat, i cili nuk mund të ishte objekt i falsifikimit; më tej ai parashtroi se, në çdo rast, mbrojtja e L.D. se ai kishte besuar se masa disiplinore ishte fshirë nga të dhënat e tij ishte e argumentueshme, dhe për këtë arsye, nga rrethanat e çështjes nuk mund të konkludohet për ndonjë qëllim kriminal.

31. Në opinionin e gjyqtarit kundërshtues, gjykatat penale nuk ishin kompetente për të bërë një përcaktim përfundimtar se shkarkimi nga detyra i L.D. në vitin 1997 e skualifikonte atë nga mundësia që të mbante pozicionin e gjyqtarit në KPA; për më tepër, edhe nëse supozohej se shkarkimi i vitit 1997 e kishte skualifikuar L.D., emërimi i tij si gjyqtar i KPA-së ishte bërë i mundur vetëm fal mosverifikimit nga ana e Avokatit të Popullit dhe e Parlamentit, nëse ai i kishte përmbushur kriteret përkatëse (dhe jo fal aplikimit që L.D. kishte paraqitur pranë Avokatit të Popullit).

II. PROCEDURAT E VETTING-UT NË LIDHJE ME KËRKUESIN

A. Procedurat në Komisionin e Pavarur të Kualifikimit

32. Në vitin 2003, kërkuesi u emërua në detyrën e prokurorit. Me hyrjen në fuqi të ligjit të *vetting*-ut/rivlerësimit në vitin 2016 dhe pas emërimit të tij si anëtar i organit drejtues të prokurorisë (më konkretisht, Këshilli i Lartë i Prokurorisë), kërkuesi u vendos në listën e personave që do të rivlerësoheshin/vetoheshin me prioritet.

33. Më 27 nëntor 2018, KPK-ja konfirmoi kërkuesin në detyrën e tij. KPK-ja konstatoi se kërkuesi nuk kishte fshehur pasurinë: Komisioni faktikisht, gjeti një numër pasaktësish në deklaratat e tij të përvitshme të pasurisë, dhe kërkuesi nuk mund të demonstroi burimin e ligjshëm të shumave të ndryshme që në total ishin 819,812 lekë shqiptarë (ALL – rreth 6800 euro (EUR)), që i kishte marrë gjatë një periudhe njëmbëdhjetëvjeçare; megjithatë, në gjykimin e KPK-së, përmasa e atyre shumave ishte e pamjaftueshme për të

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

justifikuar përjashtimin e tij. Gjithashtu, KPK-ja arriti në përfundimin se kërkuesi nuk kishte pasur kontakte të papërshtatshme me individë të përfshirë në krimin e organizuar dhe se nuk ishte konstatuar asnjë çështje problematike gjatë kontrollit të figurës së tij. Së fundmi, KPK-ja konstatoi se kishte disa rrethana që vinin në pikëpyetje profesionalizmin dhe etikën e kërkuesit; megjithatë, ato rrethana nuk përbënin shkaqe të mjaftueshme për të arritur në përfundimin se kërkuesi nuk përmbushte standardet minimale profesionale ose të etikës. Në përputhje me rrethanat, KPK-ja i referoi ato çështje pranë organit përgjegjës për shkelje disiplinore, për verifikim të mëtejshëm.

34. Pas apelimit nga ana e Komisionerit Publik kundër vendimit të KPK-së, çështja iu kalua KPA-së, e cila u mbledh si një trup gjykues i përbërë nga pesë gjyqtarë (duke përfshirë edhe L.D.).

B. Procedurat përpara KPA-së

35. Më 17 janar 2020, kërkuesi – me pretendimin, ndër të tjera, se L.D. ishte emëruar në KPA pavarësisht faktit se nuk kishte përmbushur kërkesat statutores të përzgjedhshmërisë (shih paragrafin 8 më sipër dhe paragrafin 50 më poshtë) – paraqiti kërkesën, që KPA-ja ta ndërpriste përfundimisht mandatin e L.D. (“kërkesa e parë”). Në po të njëjtën datë, kërkuesi paraqiti një padi penale kundër L.D. me pretendimin për falsifikim dokumentesh (shih paragrafin 15 më sipër). Më 3 shkurt 2020, kryetari i KPA-së iu përgjigj ankuesit me anë të një letre, ku theksohej se KPA-ja nuk kishte juridiksionin për shqyrtimin e kërkesës për sa kishte të bënte me zhvillimet që kishin ndodhur përpara emërimit të L.D. si gjyqtar i KPA (*nuk ka kompetencë dhe juridiksionin për shqyrtimin e kërkesës suaj ... pasi pretendimet tuaja i përkasin periudhës përpara emërimit të [L.D.] në funksionin e anëtarit të Kolegjit*).

36. Sakaq, më 20 janar 2020, kërkuesi paraqiti një tjetër kërkesë pranë KPA-së në mbështetje të të njëjtave fakte dhe argumente mbi të cilat ishte mbështetur edhe kërkesa e parë, ku kërkonte përjashtimin e L.D. nga trupi gjykues që do të shqyrtonte çështjen e tij (“kërkesa e dytë”). Gjithashtu, kërkuesi theksoi se si rezultat i padisë së tij kundër L.D. (shih paragrafin 15 më sipër), ky i fundit nuk do të kishte paanshmëri në dëgjimin e çështjes së kërkuesit. Më 5 shkurt 2020, KPA-ja, e mbledhur si një trup tjetër gjykuese krahasuar me trupën e cila shqyrtoi meritat e procesit të rivlerësimit të kërkuesit, e rrëzoi kërkesën e dytë me të njëjtat arsye si ato të paraqitura në paragrafin e mëparshëm – më konkretisht, se KPA-ja nuk kishte juridiksionin të shqyrtonte kërkesën për sa kishte të bënte me zhvillimet që kishin ndodhur përpara emërimit të anëtarëve të KPA-së. Gjithashtu, ajo arriti në përfundimin se padia penale e kërkuesit kundër L.D. nuk ndikonte në paanshmërinë e tij për të dëgjuar çështjen.

37. Më 7 shkurt 2020, kërkuesi paraqiti një ankesë pranë Gjykatës Kushtetuese ku kërkonte që gjykata ta shpallte jokushtetues vendimin e Parlamentit, sipas së cilit L.D. emërohej në KPA (shih paragrafin 14 më sipër), pasi L.D. nuk përmbushte kriteret përkatëse për përzgjedhjen e tij në detyrë.

38. Në vijim, në një seancë dëgjimore me dyer të hapura, më 11 shkurt 2020, përpara KPA-së, kërkuesi kërkoi që të ndërpriteshin procedurat e rivlerësimit ndaj tij deri në momentin kur Gjykata Kushtetuese të jepte një vendim për ankesën e tij dhe deri në momentin kur të përfundonin procedurat penale ndaj L.D. (të cilat në atë periudhë ishin në vijimësi). KPA-ja e refuzoi kërkesën.

39. Më 27 shkurt 2020, KPA-ja, pasi mori në shqyrtim parashtimet me shkrim të palëve dhe pasi bëri një rivlerësim të ri të provave në dosjen e çështjes, e rrëzoi vendimin e KPK-së dhe e shkarkoi kërkuesin nga detyra me efekt të menjëhershëm. KPA-ja vlerësoi se, mbështetur në një “analizë financiare” të kryer prej saj, kërkuesi kishte bërë një deklaratë të pasaktë dhe të pamjaftueshme të pasurisë që i përkiste atij dhe personave të lidhur me të. Në vijim, KPA-ja konstatoi se për shkak të një marrëveshjeje tregtare të lidhur midis kërkuesit dhe një kompanie naftë, kishte pasur një konflikt interesi në pozicionin e tij si prokuror në detyrë, gjë që dëmtonte besimin e publikut në sistemin e drejtësisë.

40. Dy gjyqtarë dhanë një opinion dakordësues me vendimin e KPA-së, duke argumentuar se ata nuk binin dakord me peshën që i kishte dhënë shumica deklaratave të pasakta të kërkuesit, në lidhje me një makinë dhe një garazh që ai i kishte blerë gjatë karrierës së tij.

C. Vendimi i Gjykatës Kushtetuese

41. Si përgjigje ndaj kërkesës së ankuesit (shih paragrafin 37 më sipër), Gjykata Kushtetuese miratoi vendimin nr. 62 të datës 29 prill 2020, nëpërmjet së cilit e rrëzonte si të papranueshëm kundërshtimin e kërkuesit ndaj emërimit të L.D. në KPA.

42. Për sa kishte të bënte me faktin nëse ankesa mbështetej në paragrafin “e” të nenit 131 § 1 të Kushtetutës, i cili parashikonte juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese për të verifikuar përzgjedhjen dhe emërimin e zyrtarëve në organet kushtetuese (shih paragrafin 45 më poshtë), gjykata vlerësoi se individët nuk

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

kishin pozitën për të nisur një shqyrtim të tillë kushtetues. Në përputhje me rrethanat, ajo arriti në përfundimin se kundërshtimi i ankuesit ndaj emërimit të një anëtar të KPA-së nuk pajtohej *rationae personae* me Kushtetutën.

43. Për sa kishte të bënte me ankesën e kërkuarit në mbështetje të paragrafit “f” të nenit 131 § 1 të Kushtetutës (po aty) se emërimi i L.D. në KPA në shkelje të ligjit vendës shkelte të drejtën individuale të ankuesit për një “gjykatë të krijuar me ligj” gjatë procedurave të rivlerësimit, Gjykata Kushtetuese e rrëzoi ankesën, me arsyetimin e mëposhtëm:

“20. Në çështjen konkrete, Kolegji [i Gjykatës Kushtetuese] vëren se ankuesi pretendon të jetë cenuar e drejta e tij për një gjykim të drejtë për shkak të një veprimi të ndërmarrë nga një autoritet publik përpara përfundimit të procedurave në KPA, dhe, për pasojë nuk ngre asnjë pretendim kundër rezultatit përfundimtar të procesit [të *vetting*-ut]. Ai ka kundërshtuar ... emërimin [e L.D. në KPA] dhe [ka kërkuar] pavlefshmërinë e pjesëshme të vendimit të Parlamentit që caktonte L.D. si anëtar të KPA-së.

21. Gjykata Kushtetuese ka theksuar se e drejta për një gjykim të drejtë, duke përfshirë ankesat në lidhje me gjykatën e krijuar me ligj, garantohet gjatë një procesi ligjor ose gjyqësor në funksion të rezultatit përfundimtar, i cili sjell pasoja konkrete dhe të drejtpërdrejta për ankuesit si mbajtës i të drejtave kushtetuese procedurale dhe thelbësore. Kolegji vlerëson se edhe në procesin e rivlerësimit kalimtar, në procesin gjyqësor të kryer nga Kolegji i Posaçëm i Apelit duhet të garantohen të drejtat procedurale të subjekteve të rivlerësuar, në përputhje me kompetencat që përcaktohen nga Kushtetuta dhe ligji.

23. Për më tepër, Kolegji vëren se juridiksioni i Gjykatës Kushtetuese për shqyrtimin e ankimit individual kushtetues të kërkuarit, që lidhet me kryerjen e rivlerësimit kalimtar të tij, për shkak të detyrës së prokurorit, është i kufizuar nga juridiksioni që vetë Kushtetuta, në aneksin e saj, u ka dhënë organeve të rivlerësimit. Kështu, neni 179/b, pika 2, i Kushtetutës parashikon se procesi i rivlerësimit, që realizohet nga KPK-ja dhe KPA-ja, do të kryhet mbi bazën e parimeve të procesit të rregullt ligjor, si dhe duke respektuar të drejtat themelore të subjektit të vlerësimit.

24. Kolegji thekson se të drejtat procedurale kushtetuese të subjekteve të rivlerësimit [...], duke përfshirë të drejtën për një “gjykatë të krijuar me ligj”, garantohen nga Kushtetuta, me anë të një procesi gjyqësor të kryer nga KPA-ja, dhe më pas, me anë të mundësisë për të ushtruar të drejtën ankim në Gjykatën Evropiane të Drejtave të Njeriut. Duke pasur parasysh pushtetin e KPA-së për të gjykuar apeli kundër vendimeve të KPK-së, gjykata vlerëson se ky proces [apeli] përfshin shqyrtimin e pajtueshmërisë së procedurave me Kushtetutën ...”

KUADRI DHE PRAKTIKA PËRKATËSE LIGJORE

I. LIGJI PËRKATËS VENDËS

A. Kushtetuta

44. Pjesët e neneve 127 dhe 128 të Kushtetutës, të ndryshuar në vitin 2016, të cilat kanë lidhje me çështjen konkrete, parashikojnë si më poshtë:

“Neni 127

1. Mandati i gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese mbaron, kur:

...

d) vërtetohen kushtet e pazgjedhshmërisë dhe të papajtueshmërisë në ushtrimin e funksionit;

...

Neni 128

...

2. Procesi disiplinor ndaj gjyqtarit zhvillohet nga Gjykata Kushtetuese, e cila vendos për shkarkimin e tij, kur:

...

b) dënohet me vendim gjyqësor të formës së prerë për kryerjen e një krimi.”

45. Neni 131 i Kushtetutës, ndryshuar në vitin 2015 dhe 2016, parashikon si më poshtë:

“Gjykata Kushtetuese vendos, për

e) çështjet që lidhen me zgjedhshmërinë dhe papajtueshmëritë në ushtrimin e funksioneve të Presidentit të Republikës, të deputetëve, të funksionarëve të organeve të parashikuara në Kushtetutë, si dhe me verifikimin e zgjedhjes së tyre.

...
f) gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e këtyre të drejtave, përveçse kur parashikohet ndryshe në Kushtetutë.”.

46. Në mbështetje të nenit 179/b § 5 të Kushtetutës, KPA u krijua si njëri prej kolegjeve të Gjykatës Kushtetuese për një periudhë të kufizuar prej nëntë vjetësh.

47. Në mbështetje me nenin C § 3 të aneksit të Kushtetutës, gjyqtarët e KPA-së kanë statusin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese.

48. Neni F § 8 i aneksit të Kushtetutës parashikon se subjektet e rivlerësuar kanë të drejtën të ushtrojnë ankim në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

B. Ligji për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve (ligji nr. 84/2016 – “Ligji i rivlerësimit”)

49. Sipas nenit 4(6), organet e rivlerësimit mund të zbatojnë procedurat e parashikuara në Kodin e Procedurës Administrative (ligji nr. 44/2015, i ndryshuar) ose në ligjin për gjykatat administrative (ligji nr. 49/2012, i ndryshuar), nëse e gjykojnë të përshtatshme, dhe nëse një procedurë e caktuar nuk parashikohet në Kushtetutë ose në ligjin e rivlerësimit.

50. Neni 6(1) (dh) i ligjit të rivlerësimit parashikon:

“Neni 6 – Kriteret e zgjedhjes së anëtarëve të institucioneve të rivlerësimit

1. Anëtar i Komisionit dhe gjyqtar i Kolegjit të Apelit zgjidhet shtetasi shqiptar që plotëson kriteret e mëposhtme:

...
c) [ai/a] të ketë marrë një vlerësim të lartë për aftësitë e tij profesionale, etike dhe integritetin moral të tij, nëse u është nënshtruar vlerësimeve të mëparshme;

...
dh) ndaj tij të mos jetë marrë masa disiplinore e largimit nga puna, ose ndonjë masë tjetër disiplinore, e cila është ende në fuqi, sipas legjislacionit në momentin e aplikimit [për një pozicion në organet e rivlerësimit];”

C. Ligji për statusin e gjyqtarëve (ligji nr. 96/2016, i ndryshuar)

51. Ligji për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve, i cili hyri në fuqi më 22 nëntor 2016, parashikon rregullat për statusin e magjistratëve – që do të thotë të gjyqtarëve dhe prokurorëve.

52. Neni 28 parashikon kriteret që duhet të përmbushë një individ për t’u emëruar si magjistrat; pika “dh” e këtij neni parashikon se një individ ka të drejtën të aplikojë për t’u pranuar në kursin e trajnimit fillestar për magjistratët, nëse ai ose ajo nuk është shkarkuar nga detyra për arsye disiplinore dhe nuk ka qenë subjekt i ndonjë sanksioni disiplinor i cili është ende në fuqi.

53. Neni 66 i ligjit parashikon:

“Neni 66

Përzgjedhshmëria dhe papajtueshmëria

1. Statusi i magjistratit mbaron në ditën kur autoriteti kompetent përcakton me vendim shkaqet e pazgjedhshmërisë, si vijon:

a) kur magjistrati nuk plotëson kriteret e përcaktuara, sipas nenit 28 të këtij LIGJI;

b) kur vendimi i emërimit është i pavlefshëm dhe nuk sjell asnjë pasojë juridike, si edhe konsiderohet se nuk ekziston.

...
4. Këshilli [i Lartë Gjyqësor] deklaron me vendim mbarimin e statusit të magjistratit, jo më vonë se dy javë nga marrja e njohfimit për shkakun e pazgjedhshmërisë ose papajtueshmërisë.

5. Vendimi përcakton datën e mbarimit të statusit të magjistratit, sipas parashikimit të pikës 1 ose 2 të këtij neni.

6. Çdo veprim i kryer nga magjistrati pas kësaj date është i pavlefshëm dhe konsiderohet që nuk sjell asnjë pasojë juridike, si dhe konsiderohet se nuk ekziston.”.

54. Neni 150(3) përcakton se masa disiplinore e largimit nga detyra ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve nuk shuhet dhe nuk fshihet nga regjistri i masave disiplinore, i cili mbahet nga autoritetet përgjegjëse.

D. Ligji për Organizimin e Pushtetit Gjyqësor i vitit 2008 (ligji nr. 9877/2008 i datës 18 shkurt 2008 për Organizimin dhe Funksionimin e Pushtetit Gjyqësor, i ndryshuar – në fuqi deri më 22 nëntor 2016)

55. Nenet përkatëse të ligjit për pushtetin gjyqësor 2008 parashikojnë, si vijon:

“Neni 32

Shkeljet disiplinore

1. Shkeljet e disiplinës së gjyqtarit ndahen në:

- a) shumë të rënda;
- b) të rënda;
- c) të lehta.

...

Neni 33

Masat disiplinore

1. Masat disiplinore jepen në raport të drejtë me shkeljen e kryer.

2. Masat disiplinore janë:

- a) vërejtje;
- b) vërejtje me paralajmërim;
- c) ulje e përkohshme për 1 deri në 2 vjet në detyrë në një gjykatë të një niveli më të ulët;
- ç) dërgimi për 1 deri në 2 vjet në një gjykatë të të njëjtit nivel jashtë rrethit gjyqësor ku gjyqtari ka emërimin e tij;
- d) shkarkim nga detyra.

3. Për shkeljet shumë të rënda, të parashikuara në nenin 32 pika 2 të këtij ligji, jepet masa disiplinore e parashikuar në shkronjën “d”, të pikës 2, të këtij neni.

4. Për shkeljet e rënda, të parashikuara në nenin 32 pika 3 të këtij ligji, jepet masa disiplinore e parashikuar në shkronjat “c” dhe “ç” të pikës 2 të këtij neni.

5. Për shkeljet e lehta, të parashikuara në nenin 32 pika 4 të këtij ligji, jepet masa disiplinore e parashikuar në shkronjat “a” dhe “b” të pikës 2 të këtij neni.

6. Për efekt të procedimit disiplinor, masat disiplinore të rënda shlyhen brenda 3 vjetëve nga data e dhënies së tyre, në qoftë se nuk është marrë ndonjë masë tjetër disiplinore, ndërsa masat disiplinore të lehta shlyhen brenda 2 vjetëve nga data e dhënies së tyre, në qoftë se nuk është marrë ndonjë masë tjetër disiplinore.”

E. Parashikime të tjera të lidhura me çështjen

56. Neni 494 § (ë) i Kodit të Procedurës Civile parashikon se një palë mund të kërkojë rishikimin e një vendimi që ka marrë formë të prerë në rastin kur Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut konstaton një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj, të cilat janë ratifikuar nga Shqipëria.

57. Paragrafi 3 i nenit 71/c të ligjit për Gjykatën Kushtetuese (ligji nr. 8577 i datës 10 shkurt 2000, i ndryshuar me ligjin nr. 99/2016) parashikon se pas dhënies së një vendimi nga një gjykatë ndërkombëtare ku vlerësohet se vendimi i Gjykatës Kushtetuese ka cenuar të drejtat dhe liritë bazë të një individi, pala e interesuar mund të kërkojë rihapjen e procedurave konkrete në Gjykatën Kushtetuese. Sipas paragrafit 5(b) të të njëjtit nen, një kërkesë e tillë nuk lejohet, nëse gjykata ndërkombëtare ka dhënë një dëshmipërblim pa e shoqëruar me rihapje të procesit.

58. Parashikimet e tjera të ligjit dhe të praktikës vendëse, në lidhje me çështjen konkrete janë parashikuar në vendimin *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 93–209.

II. PRAKTIKA VENDËSE

Praktika gjyqësore e Gjykatës Kushtetuese

59. Me anë të vendimit nr. 59, të datës 23 dhjetor 2014, Gjykata Kushtetuese rrëzoi ankesën e paraqitur nga një numër deputetësh, të cilët, ndër të tjera, kishin kërkuar që gjykata t’i shpallte jokushtetuese tri vendimet e Parlamentit që shkarkonin nga detyra drejtuesin – dhe në vijim emëronin një drejtor të ri – e Inspektoratit të Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurisë dhe Konfliktet e Interesit (një organ administrativ i pavarur). Ndër të tjera, gjykata konstatoi se më shumë se sa akte rregullatorë, aktet e kundërshtuara kishin qenë vendime individuale, në lidhje me shkarkimin e një zyrtari publik; për këtë arsye, çdo vlerësim i pajtueshmërisë së tyre me

Kushtetutën ishte nën juridiksionin e gjykatave administrative të zakonshme, përpara së cilave procedurat tashmë ishin ndërmarrë nga pala e interesuar.

LIGJI

I. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6§1 TË KONVENTËS NË LIDHJE ME TË DREJTËN PËR NJË GJYKATË TË KRIJUAR ME LIGJ PËR PRANINË E L.D. NË TRUPËN E KOLEGJIT TË POSAÇËM TË APELIMIT

60. Kërkuesi u ankua në mbështetje të nenit 6§1 të Konventës se të drejtat dhe detyrimet e tij civile nuk ishin përcaktuar nga një “gjykatë e krijuar me ligj”, pasi L.D. (i cili ishte ulur në trupën e KPA-së që gjykoi çështjen e kërkuarit) ishte caktuar në detyrë në shkellje të ligjit vendës.

61. Pjesa përkatëse e nenit 6§1 të Konventës parashikon, si më poshtë:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile, ashtu edhe për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij.”.

A. Pranueshmëria

1. Parashtrimet e palëve

62. Qeveria parashitroi, se sipas praktikës gjyqësore të mirëpërcaktuar të Gjykatës Kushtetuese (shih paragrafin 59 më sipër), kushtetutshmëria e akteve (jo rregullatorë) individual – duke përfshirë vendimin e Parlamentit për emërimin e anëtarit konkret të KPA-së në çështjen e ankuesit – duhej të ishte kundërshtuar në gjykatat administrative të zakonshme në vend që të kundërshtohet në Gjykatën Kushtetuese. Duke qenë se ankuesi nuk i kishte ndërmarrë këto procedura, sipas këndvështrimit të Qeverisë, ai nuk kishte shteruar mjete e disponueshme vendëse.

63. Gjithashtu, Qeveria deklaronte se ankesa e kërkuarit ishte haptazi e pambështetur.

64. Ankuesi parashitroi se ai i kishte shteruar të gjitha mjetet e disponueshme vendëse duke ngritur më herët në mënyrë të veçantë çështjen e emërimit të paligjshëm të gjyqtarit L.D., respektivisht në KPA dhe në Gjykatën Kushtetuese, ku të dyja kishin refuzuar të shqyrtonin pretendimet e tij. Ai argumentoi se gjykatat administrative nuk kishin juridiksion për të vendosur nëse një gjyqtar ishte caktuar në KPA, në përputhje me ligjin, dhe theksoi se praktika gjyqësore kushtetuese, e cituar nga Qeveria konkrete, kishte lidhje me një kundërshtim ndaj emërimit të një zyrtari të një organi administrativ, dhe për këtë arsye nuk kishte lidhje me çështjen konkrete.

2. Vlerësimi i Gjykatës

65. Paraprakisht, palët nuk kundërshtuan, dhe Gjykata dakordësohet se neni 6 § 1 i Konventës zbatohet në këtë aspekt civil të procedurave për rivlerësimin e ankuesit (shih *Xboxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, § 9 shkurt 2021).

66. Për t’u kthyer te shterimi i mjeteve vendëse, Gjykata përsërit se rregulli referuar në nenin 35 § 1 të Konventës i detyron personat që kërkojnë të paraqesin një çështje kundër Shtetit përpara një organi gjyqësor ndërkombëtar të përdorin fillimisht mjetet e garantuara nga sistemi ligjor kombëtar, duke i përjashtuar Shtetet, në këtë mënyrë, nga detyrimi që të përgjigjen përpara një organi ndërkombëtar për aktet e tyre përpara se të kenë përdorur mundësinë për t’i zgjidhur çështjet në mënyrën e duhur në sistemet e tyre ligjore. Për të respektuar rregullin, një ankuesi i duhet ofruar rekursi i zakonshëm ndaj mjeteve që janë të disponueshme dhe të mjaftueshme për të përballuar zgjidhjen për shkeljet e pretenduara. Ekzistenca e mjeteve konkrete duhet të jetë mjaftueshme e sigurt jo vetëm në teori, por edhe në praktikë, pasi në të kundërt atyre do t’iu mungojë aksesueshmëria dhe efikasiteti i nevojshëm (shih *Vučković dhe të Tjerët kundër Serbisë* (kundërshtimi paraprak) [DHM], nr. 17165/11 dhe 29 të tjerë, § 70, 25 mars 2014).

67. Është përgjegjësia e Qeverisë që pretendon mosshkrimin për t’i provuar Gjykatës së mjeti ishte efektiv, i disponueshëm në teori dhe në praktikë në periudhën përkatëse. Pasi një barrë e tillë të jetë provuar, i mbetet ankuesit të provojë se mjeti i garantuar nga Qeveria faktikisht u shterua ose se për disa arsye të caktuara ishte i papërshtatshëm dhe joefektiv në rrethanat konkretet të çështjes, apo se ekzistonin rrethana të veçanta që e çlironin atë nga kjo kërkesë (po aty, § 77).

68. Duke u kthyer në çështjen konkrete, Gjykata vëren se Qeveria nuk iu përgjigj pretendimit specifik të ankuesit se nuk i takonte një gjykatë administrative të shkallës së parë që të vendoste për ligjshmërinë e emërimit të një gjyqtari në KPA, një prej gjykatave më të larta në vend. Gjykata ndan dyshimet e ankuesit për këtë aspekt.

69. Sido që të jetë, Gjykata bie dakord me argumentin e ankuesit se praktika gjyqësore tek e cila u mbështet Qeveria nuk duket të jetë e përshtatshme për sa i përkiste shkarkimit nga detyra dhe emërimit nga Parlamenti të

një zyrtari të një organi administrativ, ndërsa ankesa e kërkuarit kishte të bënte me një gjyqtar të KPA-së, i cili është një organ gjyqësor dhe kushtetues (shih paragrafin 59 më sipër), gjyqtarët e të cilit kanë statusin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese (shih paragrafin 47 më sipër). Për më tepër, Qeveria nuk citonte ndonjë vendim të dhënë nga një gjykatë administrative e shkallës së parë që të kishte shërbyer si një mjet efektiv në situatat e krahasueshme me atë të ankuesit.

70. Më i rëndësishëm është fakti se Gjykata vëren që KPA dhe Gjykata Kushtetuese – përpara së cilave ankuesi paraqiti procedurat për këtë çështje, dhe të cilat kishin, në këtë mënyrë, mundësinë të zbatonin praktikën gjyqësore të cituar nga Qeveria, e cila pretendonte të ishte e mirëpërcaktuar – nuk iu referuan asaj jurisprudence apo gjykatës administrative të shkallës së parë si një mjet që mund të përdorej nga ankuesi. Qeveria nuk identifikoi as ndonjë çështje për mosshkrim, në lidhje me veprimet e ankuesit.

71. Përkundrazi, një nga arsyet referuar nga Gjykata Kushtetuese në kundërshtimin e ankesës së kërkuarit ishte se e drejta e kërkuarit për një “gjykatë të krijuar me ligj” garantohej gjatë procesit të rivlerësimit të kryer përpara dhe nga KPA (shih §§ 21 dhe 24 të vendimit të Gjykatës Kushtetuese të paraqitur në paragrafin 43 më sipër), juridiksioni ekskluziv i së cilës e hoqi çështjen nga juridiksioni i zakonshëm i Gjykatës Kushtetuese. Ky përfundim i Gjykatës Kushtetuese vë në dyshim qëndrimin e Qeverisë se ankesa e kërkuarit në lidhje me të drejtën e tij për një “gjykatë të krijuar me ligj” ishte nën juridiksionin e gjykatave administrative.

72. Në lidhje me rrethanat, Gjykata nuk mundet të ndjekë pretendimin e Qeverisë se gjykata administrative e shkallës së parë ishte një mjet efektiv për sa i përkiste kundërshtimit të kërkuarit për emërimin e L.D. në KPA (shih paragrafin 67 më sipër).

73. Për sa më sipër, pretendimi i Qeverisë për mosshfrytëzim rrëzohet.

74. Gjykata vëren se kjo ankese nuk është as haptazi e pambështetur dhe as e papranueshme, sipas arsyeve të listuara në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të shpallet e pranueshme.

B. Meritat

1. Parashtrimet e palëve

a) Kërkuari

75. Kërkuari parashtrroi se trupa e KPA-së e cila kishte shqyrtuar çështjen e tij nuk përbënte një “gjykatë të krijuar me ligj”, sipas kuptimit të nenit 6 § 1 të Konventës, pasi njëri prej gjyqtarëve, më konkretisht L.D., nuk kishte përmbushur kushtet statutores të përzgjedhshmërisë për t’u emëruar në KPA si gjyqtar.

76. Veçanërisht, ankuesi parashtrroi se neni 6(1)(dh) i ligjit për rivlerësimin parashikonte se kandidatët, të cilët ishin shkarkuar më herët nga detyra nuk mund të emëroheshin si gjyqtarë të KPA-së; për këtë arsye, L.D. i cili ishte shkarkuar nga detyra si gjyqtar i Gjykatës së Rrethit Tiranë në vitin 1997 nuk e kishte përmbushur atë kusht dhe për pasojë, ishte emëruar në shkelje të ligjit.

77. Për më tepër, ankuesi parashtronte se L.D. nuk kishte përmbushur një numër kriteresh të tjera për përzgjedhshmërinë, në lidhje me kohëzgjatjen e eksperiencës së tij profesionale, notën mesatare që kishte arritur gjatë studimeve të tij në drejtësi, gradat akademike dhe njohuritë në gjuhën angleze.

78. Për sa më sipër, ankuesi argumentonte se Avokati i Popullit dhe Parlamenti duhet t’i kishin kontrolluar kandidatët për KPA me më shumë kujdes dhe duhet të ishin siguruar se të gjithë anëtarët e KPA-së kishin një nivel të lartë të integritetit moral dhe profesional, për shkak të pushtetit të tyre për të vendosur në lidhje me ndërprerjen e karrierave të magjistratëve të cilët kishin shërbyer për shumë vite në sistemin e drejtësisë. Sipas opinionit të ankuesit, kjo ishte e vetmja mënyrë për të garantuar se procesi i rivlerësimit ishte i ligjshëm dhe i besueshëm në sytë e publikut dhe të magjistratëve.

b) Qeveria

79. Qeveria kundërshtoi pohimin e ankuesit se kishte pasur një shkelje të kërkesës për një “gjykatë të krijuar me ligj” në përputhje me nenin 6 § 1 të Konventës.

80. Qeveria argumentoi se duke qenë se L.D. kishte fshehur faktin se ai nuk kishte përmbushur kriteret e përzgjedhshmërisë të parashikuara në nenin 6(1) (dh) të ligjit për rivlerësimin, Avokati i Popullit dhe ONM nuk kishin pasur arsye të kryenin një hetim të detajuar në historikun e karrierës së tij. Në të njëjtën mënyrë, L.D. kishte fshehur shkarkimin e tij të mëparshëm nga detyra kur ishte pyetur specifikisht nga komisioni parlamentar i posaçëm nëse ishte shkarkuar ndonjëherë nga ndonjë detyrë; prandaj, Parlamenti nuk mund të kritikohet për faktin se e kishte emëruar L.D. në KPA. Sipas këndvështrimit të Qeverisë, fakti ndalues për emërimin e L.D. në KPA ishte bërë i ditur vetëm në një fazë të mëvonshme dhe Parlamenti nuk kishte vepruar në mënyrë arbitrare apo të qëllimshme në emërimin e L.D. në KPA.

81. Në vijim Qeveria argumentoi se duhej bërë dallimi midis çështjes konkrete dhe çështjes *Guðmundur Andri Ástráðsson kundër Islandës* ([DHM], nr. 26374/18, 1 dhjetor 2020), pasi nuk kishte pasur ndërhyrje politike

në emërimin e L.D. Gjithashtu, Qeveria argumentoi se, në përgjithësi, ishin respektuar rregullat për emërimin e L.D. në KPA, ndërsa shkela e pretenduar nga ankuesi nuk kishte qenë shumë e rëndë; për këtë arsye, nuk kishte pasur shkelje të ndonjë rregulli themelor, në lidhje me procedurën për emërimin e gjyqtarëve.

82. Për sa i përket aspektit, nëse pretendimet e ankuesit ishin adresuar nga autoritetet vendëse, Qeveria iu referua kërkesave të paraqitura nga ankuesi në KPA (shih paragrafët 35 dhe 36 më sipër), ankesave të tij kushtetuese dhe penale dhe procedurave disiplinore kundër L.D., duke parashtruar se ishte e qartë se autoritetet vendëse i kishin adresuar rregullisht pretendimet e ankuesit.

2. Vlerësimi i Gjykatës

3.

a) Në lidhje me ndikimin e shkarkimit të mëparshëm nga detyra të L.D. në emërimin e tij të radhës në KPA

i. Parimet e përgjithshme

83. Në vendimin e saj në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson kundër Islandës* (cituar më sipër, § 218 e në vijim), Dhoma e Madhe e Gjykatës sqaroi fushën e veprimit të, dhe kuptimin që i jepej, konceptit një “gjykatë e krijuar me ligj”. Gjykata analizoi komponentët individual të atij koncepti dhe gjykoj se si duhej të interpretoheshin në mënyrë që të reflektonte qëllimi i tij, dhe domosdoshmërisht, të garantohej se mbrojtja që ofronte ishte me të vërtetë efikase.

84. Në lidhje me nocionin një “gjykatë”, përveç detyrimeve që lindnin nga praktika gjyqësore e Gjykatës, Gjykata theksoi rëndësinë e padiskutueshme të një procesi rigoroz për emërimin e gjyqtarëve për t’u garantuar se në postet gjyqësore do të emëroheshin kandidatët më të kualifikuar – si në aspektin e kompetencës teknike edhe të integritetit moral. Gjykata nënvizoi se sa më lartë në hierarki të pozicionohej një gjykatë, aq më kërkuese duhej të ishin kriteret e aplikueshme për përzgjedhjen. Në opinionin e Gjykatës, një përzgjedhje e tillë e mbështetur në merita nuk garanton vetëm kapacitetin teknik të një organi gjyqësor në dhënien e drejtësisë si një “gjykatë”, por është e rëndësishme edhe për të siguruar besimin e publikut në gjyqësor (po aty, § 222).

85. Në lidhje me termin “krijuar”, Gjykata konstatoi se procesi për emërimin e gjyqtarëve në mënyrë të domosdoshme përfshinte një element të rëndësishëm të konceptit “krijuar me ligj”, duke pasur në konsideratë rëndësinë e saj themelore për funksionimin e duhur dhe legjitimitetin e gjyqësorit në një shtet demokratik të udhëhequr nga shteti i së drejtës. Në gjykimin e Gjykatës, shkeljet e ligjit që rregullon procesin e emërimeve në gjyqësor mund të sillnin pjesëmarrjen “e parregullt” të gjyqtarit konkret në shqyrtimin e një çështje (po aty, §§ 226–227).

86. Në lidhje me shprehjen “me ligj”, Gjykata sqaroi se edhe komponenti i tretë nënkuptonte një “gjykatë e krijuar në përputhje me ligjin”. Ajo vlerësoi se ligji respektiv vendës për emërimet në gjyqësor duhej të shprehej në terma sa më të qartë të ishte e mundur, në mënyrë që të mos lejoheshin ndërhyrje arbitrare në procesin e emërimit (po aty, §§ 229–230).

87. Në vijim Gjykata theksoi se edhe pse e drejta për një “gjykatë të krijuar me ligj” ishte një e drejtë e pavarur, sipas nenit 6 § 1 të Konventës, një ndërlidhje shumë e afërt ishte formuluar në praktikën gjyqësore të Gjykatës midis asaj të drejte specifike dhe garancive për “pavarësi” dhe “paanshmëri”. Kërkesat institucionale të nenit 6 § 1 shprehnin qëllimin e zakonshëm për ruajtjen e parimeve themelore të shtetit të së drejtës dhe ndarjen e pushteteve (po aty, §§ 231–233).

88. Duke pasur parasysh sa më sipër, Gjykata theksoi se parimi i shtetit të së drejtës përfshin një numër parimesh të tjera po aq të rëndësishme dhe mundësisht kundërbalacuese (po aty, §§ 237–240). Këto parime përfshijnë veçanërisht sigurinë ligjore dhe respektin për forcën e *res judicata*, si edhe parimin e palëvizshmërisë së gjyqtarëve gjatë mandatit të tyre; shmangia nga këto parime mund të justifikohet vetëm në rrethana të jashtëzakonshme dhe të mirëpërcaktuara. U takon autoriteteve kombëtare që në secilën çështje “të përcaktojnë nëse ka një nevojë të domosdoshme – të një karakteri të rëndësishëm dhe detyrues – që justifikon shmangien” nga parimet e sigurisë ligjore dhe të besimit në publik në gjyqësor “në rrethanat e veçanta të një çështje” (po aty, § 240).

89. Për të vlerësuar nëse parregullsitë në një procedurë të caktuar për emërimet në gjyqësor ishin aq serioze sa të passillnin shkeljen e së drejtës për një gjykatë të themeluar me ligj, dhe nëse balanca midis parimeve detyruese është prishur nga autoritetet shtetërore, Gjykata përgatiti një test matës të përbërë nga tri kriteret, të përzgjedhura në mënyrë kumulative (po aty, § 243).

90. Fillimisht, në parim, duhet të ekzistojë një shkelje e dukshme e ligjit vendës, në kuptimin që shkelja duhet të jetë e identifikueshme në mënyrë objektive dhe të vërtetë. Në përcaktimin e këtij aspekti, Gjykata do të mbështetet në interpretimin e gjykatave vendëse, për faktin nëse ka pasur një shkelje të ligjit vendës, në rast se

shkelja nuk është “flagrante” – që do të thotë, nëse konstatimet e gjykatave vendëse nuk mund të konsiderohen si arbitrare ose haptazi të paarsyeshme. Megjithatë, mungesa e një shkeljeje të tillë nuk përjashton mundësinë e shkeljes së të drejtës për një gjykatë të krijuar me ligj, duke qenë se një procedurë e cila duket se është në përputhje me rregullat vendëse, gjithsesi mund të sjellë rezultate, të cilat nuk janë në përputhje me objektin dhe qëllimin e asaj të drejte. Në një rast të tillë, Gjykata, sipas rastit, duhet të bëjë shqyrtimin e saj sipas kriterit të dytë dhe të tretë të testit, paraqitur në vijim, për të përcaktuar nëse rezultatet e zbatimit të rregullave konkret vendës kanë qenë në përputhje me kërkesat specifike të së drejtës për një “gjykatë të krijuar me ligj” sipas kuptimit në Konventë (po aty, §§ 244–245).

91. Së dyti, shkelja konkrete duhet të vlerësohet sipas objektit dhe qëllimit të kërkesës për një “gjykatë të krijuar me ligj” – më konkretisht, të garantohet se gjyqësori realizon detyrat e tij i pavarur nga ndërhyrje të parregullta dhe në këtë mënyrë ruan shtetin e së drejtës dhe ndarjen e pushteteve. Sipas rrethanave, shkeljet e një natyre tërësisht teknike, të cilat nuk kanë ndikim në legjitimitetin e procesit të emërimeve duhet të konsiderohen se janë nën pragun konkret. Nga ana tjetër, shkeljet të cilat cenojnë rregullat më themelore në procedurën e emërimeve (të tillë si kriteret e përzgjedhshmërisë) ose shkeljet që mund të dëmtojnë qëllimin dhe ndikimin e kërkesës “të krijuar me ligj” (sipas interpretimit të Gjykatës) duhet të konsiderohen se e shkelin atë kërkesë (po aty, § 246).

92. Së treti, shqyrtimi i realizuar nga gjykatat vendëse, nëse ka ndonjë të tillë, për pasojat ligjore – për sa u përket të drejtave të një individi sipas Konventës – e një shkeljeje të një rregulli të brendshëm, në lidhje me emërimet gjyqësore luan një rol të rëndësishëm në përcaktimin nëse një shkelje e tillë ka cenuar të drejtën e aksesit në një “gjykatë të krijuar me ligj”, dhe në këtë mënyrë, bëhet pjesë e vet testimit. Një vlerësim nga gjykatat vendëse të efekteve ligjore për një shkelje të tillë duhet të kryhet në mbështetje të praktikës gjyqësore përkatëse të Konventës dhe parimeve që burojnë prej saj (po aty, §§ 248 dhe 250).

93. Gjykata e ka zbatuar testimin e mësipërm në një sërë çështjesh të kohëve të fundit që kanë lidhje me kërkesën në nenin 6 §1 të Konventës se një gjykatë duhet të krijohej me ligj (shih, çështjet më të fundit, *Advance Pharma sp. Z o.o kundër Polonisë*, nr. 1469/20, § 349, 3 shkurt 2022; *Dolińska-Ficek dhe Ożimek kundër Polonisë*, nr. 49868/19 dhe 57511/19, § 353, 8 nëntor 2021; *Reczkońicz kundër Polonisë*, nr. 43447/19, § 280, 22 korrik 2021; dhe *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. kundër Polonisë*, nr. 4907/18, §289, 7 maj 2021).

ii. Zbatimi i parimeve të mësipërme në çështjen konkrete

a) Nëse pati një shkelje të qartë të ligjit vendës

94. Për të përcaktuar nëse u cenua ligji vendës si rezultat i emërimit të gjyqtarit L.D. në KPA, Gjykata duhet të identifikojë pozicionin e autoriteteve vendëse, në lidhje me këtë aspekt. Kështu, Gjykata vëren, se KPA-ja dhe Gjykata Kushtetuese nuk e shqyrtuan këtë aspekt (shih paragrafët 35, 36 dhe 41 më sipër), ndërsa procedurat disiplinore ndaj L.D. u ndërmorën me arsyetimin se ai ishte dënuar për një vepër penale pas emërimit të tij në detyrë (shih paragrafin 16 më sipër); për këtë arsye, procedurat nuk përcaktuan aspektin specifik nëse emërimi fillestar i L.D. ishte bërë në përputhje me ligjin. Për sa i përket procesit penal kundër L.D., ai kishte të bënte me aspektin nëse ai kishte kryer falsifikim në aplikimin e tij për pozicionin e gjyqtarit në KPA; përsëri, kjo problematikë është e ndryshme nga problematika që ka të bëjë me faktin nëse emërimi i tij ishte i ligjshëm. Në shqyrtimin e elementit *mens rea* të akuzës për falsifikim kundër L.D., gjykatat penale vendëse bënë një sërë konstatimesh për faktin nëse L.D. kishte përmbushur kërkesat e ligjit vendës, në lidhje me aplikimin e tij për pozicionin e gjyqtarit në KPA. Megjithatë, nuk rezulton se gjykatat e zakonshme, duke përfshirë Gjykatën e Lartë, kishin pushtetin të merrnin një vendim për ligjshmërinë e emërimit të L.D., i cili si gjyqtar i KPA-së, kishte statusin e gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese. Duke iu referuar rrethanave, Gjykata vlerëson, se aspekti, nëse kishte pasur një shkelje të qartë të ligjit vendës në emërimin e L.D. në KPA, nuk kishte marrë përgjigje nga gjykatat vendëse. Sidoqoftë, Gjykata mund të marrë në konsideratë konstatimet kontekstuale të gjykatave vendëse për këtë aspekt.

95. Në vlerësimin e problematikës nëse ka pasur në të vërtetë një shkelje të qartë të ligjit vendës, Gjykata do të mbajë në konsideratë rrethanat e mëposhtme, të cilat nuk u kundërshtuan nga palët. Së pari, neni 6(1) (dh) i ligjit për rivlerësimin parashikonte, se një kandidat i cili ka qenë subjekt i masës disiplinore të shkarkimit nga detyra në kohën e aplikimit të tij për pozicionin e gjyqtarit në KPA, nuk mund të emërohej në atë pozicion (shih paragrafin 50 më sipër). Sipas rrethanave, emërimi pranë KPA-së i një kandidati i cili nuk përmbushte atë kusht ishte në kundërshtim me ligjin vendës. Së dyti, L.D. kishte qenë subjekt i masës disiplinore të shkarkimit nga detyra në vitin 1997, për shkelje të ligjit dhe për paafësi (shih paragrafin 8 më sipër).

96. Një tjetër aspekt i pakundërshtuar midis ankuesit dhe Qeverisë ishte edhe fakti se masa disiplinore kundër L.D. vijonte të ishte në fuqi – që do të thotë se ajo nuk ishte hequr nga të dhënat e tij. Edhe pse Gjykata

e Lartë e kishte marrë në konsideratë faktin se masa disiplinore kundër L.D. nuk ishte hequr nga të dhënat e tij, Gjykata thekson se ato konstatime ishin kufizuar brenda qëllimit për të vlerësuar përgjegjësinë penale të L.D. në lidhje me deklaratat e bëra në aplikimin e tij për pozicionin në KPA, dhe jo në ligjshmërinë e emërimit të tij nga Parlamenti, si e tillë. Kjo çështje e fundit do të kërkonte interpretimin e rregullave përkatës të parashikuar në ligjin shqiptar për heqjen nga të dhënat e gjyqtarëve të shkeljeve disiplinore të kryera prej tyre, duke u lexuar së bashku me nenin 6(1) (dh) të ligjit të rivlerësimit. gjithashtu, neni 6(1) (c) i ligjit të rivlerësimit (shih paragrafin 50 më sipër), u jepte të drejtën kandidatëve për pozicionin e gjyqtarit në një nga organet e *vetting*-ut, në rast se gjatë karrierës së tyre ata kishin marrë vlerësime pozitive për aftësitë dhe etikën e tyre profesionale dhe për integritetin e tyre moral, gjë që vështirë se mund të jetë e mundur, duke pasur parasysh shkarkimin e mëparshëm nga detyra për “shkelje të ligjit dhe paaftësi”.

97. E teksa nuk i takon Gjykatës të japë një interpretim përfundimtar të ligjit vendës, veçanërisht në mungesë të deklarimeve të qarta dhe autoritare të gjykatave vendëse, është e qartë se shkarkimi i L.D. nga detyra në vitin 1997 si gjyqtar i Gjykatës së Rrethit Tiranë ka ngritur pikëpyetje të rëndësishme për sa i përket ligjshmërisë së emërimit të tij nga Parlamenti në pozicionin e gjyqtarit të KPA-së, gjë e cila u kundërshtua në vijim nga ankuesi gjatë procedurave vendëse. Për këtë arsye, Gjykata do të procedojë mbi bazën se pretendimi i ankuesit për këtë aspekt ishte për t'u diskutuar dhe mjaftueshëm serioz sa për të krijuar detyrimin për gjykatat vendëse që ta merrnin në konsideratë këtë problem.

98. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se kërkuesi ngriti një pretendim serioz dhe që duhej të shqyrtohej për një shkelje të qartë të ligjit vendës, në lidhje me emërimin e L.D. në KPA.

b) Nëse shkelja e ligjit vendës kishte lidhje me një rregull themelor për procedurën për emërimin e gjyqtarëve

99. Në rastin kur përcaktohet nëse një defekt i caktuar në procesin e emërimeve në gjyqësor ka qenë aq i rëndë sa të shkaktonte një shkelje të së drejtës për “një gjykatë të krijuar me ligj”, i duhet kushtuar vëmendje, midis të tjerash, qëllimit të ligjit që duket se është shkelur – që do të thotë, nëse kërkonte të parandalohet një ndërhyrje e parregullt nga ana e ekzekutivit apo legjislativit në gjyqësor, dhe nëse shkelja konkrete dëmtonte vetë esencën e së drejtës për një “gjykatë të krijuar me ligj” (shih *Guðmundur Andri Ástráðsson*, cituar më sipër, §§ 226 dhe 225). Në lidhje me këtë, Gjykata ka nënvizuar tashmë se kërkesat për përzgjedhshmërinë në emërimin e gjyqtarëve konsiderohen si rregulla themelore, shkelja e të cilëve cenon qëllimin dhe ndikimin e kërkesës të “krijuar me ligj” (shih, po aty, § 246).

100. Sipas rrethanave, Gjykata do ta përcaktojë këtë pikë sipas qëllimit të rregullit që pretendohet të jetë shkelur – me konkretisht neni 6(1)(dh) i ligjit të rivlerësimit. Argumenti i Qeverisë, se janë respektuar rregullat e tjerë që zbatohen për emërimin e gjyqtarëve të KPA-së, ka një peshë të kufizuar në këtë vlerësim.

101. Gjykata vëren se, me përjashtim të argumentit të sipërpërmendur se janë zbatuar rregullat e tjera për emërimin e gjyqtarit L.D. në KPA, Qeveria nuk parashtroi ndonjë koment në lidhje me qëllimin e seksionit 6 (1)(dh) të ligjit të rivlerësimit; dhe nuk paraqiti as ndonjë arsye se përse ai rregull duhet të konsiderohet si një rregull teknik, shkelja e të cilit nuk do të ishte e ndonjë serioziteti të konsiderueshëm.

102. Nga ana tjetër, ankuesi parashtroi – dhe Gjykata ra dakord – se rregulli konkret synonte të ruante legjitimitetin dhe besimin e publikut te procesi i rivlerësimit. Edhe Gjykata priret të jetë dakord me gjykatat vendëse, të cilat – për aq sa ato e trajtuan këtë çështje sipas kontekstit të procesit penal ndaj L.D. – bënë deklaratat të ngjashme në lidhje me rëndësinë e kërkesës për përzgjedhshmërinë të parashikuar në nenin 6(1)(dh) të ligjit të rivlerësimit (shih paragrafët 25 dhe 29 më sipër). Është e qartë se emërimi i një personi i cili nuk përmbush kriteret statutores për një post të caktuar në gjyqësor mund të dëmtojë legjitimitetin e funksionit gjyqësor në fjalë. Sipas Gjykatës, rëndësia e kriterëve statutores të përzgjedhshmërisë për gjyqtarët është e qartë edhe në ligjin për gjyqtarët dhe prokurorët, i cili parashikon se mosrespektimi i kriterëve të përzgjedhshmërisë çon në ndërprerjen e mandatit të magjistratit në datën e vendimit, i cili e njeh një mosrespektim të tillë dhe pavarësisht periudhës që prej emërimit të parë (shih paragrafin 53 më sipër).

103. Në vijim, Gjykata vlerëson se për sa ka të bëjë me procedurat e rivlerësimit, KPA-ja është gjykata më e lartë në vend. Sipas rrethanave, emërimi në KPA i një kandidati, i cili më herët është shkarkuar nga detyra për një shkelje të ligjit dhe për paaftësi (shih paragrafët 9 dhe 51 më sipër) vështirë se mund të pajtohet me kërkesën, që sa më i lartë të jetë niveli i një gjykate në hierarkinë e gjyqësorit, më kërkuese duhet të jenë kriteret e zbatueshme të përzgjedhjes (shih paragrafin 84 më sipër).

104. Edhe pse Qeveria nuk e kundërshtoi konstatimin se L.D. ishte emëruar në kundërshtim me nenin 6(1)(dh) të ligjit të rivlerësimit, ajo argumentoi se nuk kishte pasur shkelje të së drejtës së kërkuarit për një “gjykatë të krijuar me ligj”, pasi L.D. nuk kishte treguar për masën disiplinore ndaj tij dhe autoritetet nuk kishin pasur dijeni për një gjë të tillë. Në vijim, Qeveria shprehej se në ndryshim nga rrethanat në çështjen *Guðmundur*

Andri Ástráðsson, në çështjen konkrete autoritetet vendëse nuk kishin ndërhyrë në procedurën e emërimit të L.D. në mënyrë të tillë që do të vinte në pikëpyetje pavarësinë e tij. Si pasojë, Gjykata do t'i adresojë këto argumente me radhë.

105. Në lidhje me argumentin e Qeverisë, se padijenja e autoriteteve për shkarkimin e L.D. nga detyra e tij si gjyqtar i Gjykatës së Rrethit Tiranë në vitin 1997 duhet të konsiderohet se përjashton mundësinë që autoritetet të kenë shkelur të drejtën e ankuesit për një “gjykatë të krijuar me ligj”, Gjykata vlerëson se Shtetet kanë një detyrim të përgjithshëm për të organizuar sistemet e tyre ligjore, në mënyrë të tillë që të sigurojnë pajtueshmërinë me kërkesat e nenit 6 § 1 (shih, *mutatis mutandis*, *Krastanov kundër Bullgarisë*, nr. 50222/99, § 74, 30 shtator 2004). Për këtë arsye, u takonte autoriteteve vendëse të përdornin të gjitha mjetet që kishin në dispozicion për të garantuar se gjyqtarët e KPA-së përmbushnin kërkesat statutores për pozicionin e tyre. Në lidhje me këtë, Gjykata bie dakord me pohimet e gjykatave vendëse se autoritetet përkatëse kishin detyrimin të verifikonin, se aplikimi i L.D. për pozicionin e gjyqtarit në KPA respektonte kërkesat statutores për pozicionin e tij (shih paragrafët 26 dhe 28 më sipër).

106. Gjithashtu, Qeveria nuk iu referua ndonjë vështirësie për të verifikuar nëse L.D. kishte qenë subjekt i masës disiplinore të shkarkimit nga detyra në të shkuarën. Nga ana tjetër, ai informacion ishte në të dhënat zyrtare dhe ishte cituar jo më vonë se sa në vitin 2016 në skualifikimin e L.D. nga pozicioni i gjyqtarit të Gjykatës së Rrethit Tiranë (shih paragrafin 9 më sipër). Gjithashtu, një anëtar i komisionit të posaçëm parlamentar i drejtoi L.D. një pyetje specifike të lidhur me largimin e tij të mëhershëm nga gjyqësori (shih paragrafin 13 më sipër).

107. Në lidhje me argumentin se pavarësia e L.D. nuk vihej në pikëpyetje nga autoritetet vendëse, Gjykata vlerëson se kërkesat që një gjykatë të jetë e “krijuar me ligj” dhe “e pavarur” përbëjnë të drejta të pavarura. Fakti se në disa raste ato shqyrtohen të lidhura me njëra-tjetrën, për shkak të lidhjes së tyre të ngushtë, nuk do të thotë se pajtueshmëria e mundshme me rregullat për kërkesën për “pavarësi”, nuk përjashton një shkelje të kërkesës që një gjykatë të jetë e “krijuar me ligj” (shih paragrafin 87 më sipër).

108. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se aspekti i përshtatshmërisë së gjyqtarit L.D. në detyrë kishte të bënte me një rregull themelor në lidhje me emërimin e gjyqtarëve të KPA-së.

c) Nëse pretendimet në lidhje me të drejtën për një “gjykatë të krijuar me ligj” u shqyrtuan dhe korrigjuan në mënyrë efektive nga gjykatat vendëse

109. Qeveria parashtroi, se, ndryshe nga rasti i gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese të zakonshme, nuk ka asnjë parashikim specifik në ligjin shqiptar që parashikon një ndërprerje të parakohshme të mandatit të një gjyqtari të KPA-së për arsyen se ai/ajo nuk kishte përmbushur kushtet e përzgjedhshmërisë. Në të njëjtën kohë, Qeveria iu referua efektit të kombinuar të procedurave në KPA, Gjykatën Kushtetuese dhe gjykatave penale, me argumentin se autoritetet vendëse i kishin shqyrtuar pretendimet e kërkuarit në lidhje me aspektin që KPA nuk ishte një “gjykatë e krijuar me ligj” dhe i kishin korrigjuar ankesat e tij.

110. Në kërkesën e paraqitur prej tij më 17 janar 2020 (shih paragrafin 35 më sipër), teksa çështja e tij e rivlerësimit ishte në vijimësi në KPA, ankuesi paraqiti informacionet përkatëse faktike dhe ligjore që mbështesnin pretendimin e tij të argumentueshëm se L.D. nuk ishte i përshtatshëm për pozicionin gjyqësor për shkakun se ai nuk kishte përmbushur kriteret e përzgjedhshmërisë në momentin e emërimit të tij (shih paragrafin 35). Pavarësisht kësaj, Gjykata tashmë ka konstatuar (shih paragrafin 94 më sipër) se asnjë autoritet vendës nuk ka shqyrtuar – dhe jo më të këtë korrigjuar – aspektin nëse L.D. ishte emëruar në KPA në përputhje me ligjin vendës. Autoritetet vendëse, veçanërisht, nuk mbajtën një pozicion të qartë për aspektin nëse L.D. do t'i ndërpritej mandati (dhe nëse po, nga cili autoritet), apo nëse ai mund të përjashtohej nga shqyrtimi i çështjes së kërkuarit për shkakun se ai nuk kishte respektuar kriteret përkatëse të përzgjedhshmërisë.

111. Në lidhje me këtë aspekt, vendimet kushtetuese dhe disiplinore nuk mund të korrigjonin ankesën e kërkuarit, sepse procedurat përfunduan pasi kërkuari ishte shkarkuar me anë të një vendimi të formës së prerë dhe të paankimueshëm nga KPA-ja.

112. I vetmi vendim që u shpall përpara shkarkimit të ankuesit ishte vendimi i KPA-së, e cila në datën 5 shkurt 2020 nuk pranoi të shqyrtonte kërkesat e ankuesit për përjashtimin e L.D. nga paneli i cili shqyrtonte çështjen e tij, me arsyetimin se i mungonte juridiksioni që të trajtonte pyetjet në lidhje me emërimin e tij në atë pozicion (shih paragrafin 36 më sipër). Qasja e KPA-së rezulton të jetë kontradiktore me vendimin e mëparshëm të Gjykatës Kushtetuese, duke nënvizuar se i takonte KPA-së, si një kolegji i veçantë i Gjykatës Kushtetuese, të garantonte respektimin e së drejtës së ankuesit për një gjykatë të krijuar me ligj. Së fundmi, në vendimin e tij për shkarkimin e L.D. nga detyra. Komisioni Disiplinor i KPA-së konstatoi se ai kishte statusin e një gjyqtari të Gjykatës Kushtetuese, dhe ishte e detyrueshme që ai të shkarkohej nga detyra me të njëjtat kushte

me ato që zbatoheshin për një gjyqtar të Gjykatës Kushtetuese, në mbështetje të nenit 128 § 2(b) të Kushtetutës (shih paragrafin 44 më sipër). Megjithatë, KPA-ja rezulton të ketë gjykuar, për arsye që nuk artikulohe në vendimin e tij të datës 5 shkurt 2020, se neni 127 § 1 (d) i Kushtetutës – i cili parashikon ndërprerjen e mandatit (shkarkimi nga detyra) të një gjyqtari të Gjykatës Kushtetuese me arsyetimin se ai ose ajo nuk ka respektuar kërkesat statutorë të përzgjedhshmërisë (po aty) – nuk zbatohet për gjyqtarët e KPA-së.

113. Së fundmi, një parregullsi në procedurën e emërimit të një gjyqtari mund të mos jetë domosdoshmërisht e hapur për t'u kundërshtuar nga një individ, duke u mbështetur në të drejtën për një “gjykatë të krijuar me ligj” në mënyrë të vazhdueshme dhe të pacilësuar. Me kalimin e kohës, ruajtja e sigurisë ligjore dhe e sigurisë së mandatit gjyqësor do të marrë rëndësi në rritje në lidhje me të drejtën e ndërgjyqësit individual për një “gjykatë të krijuar me ligj” në ushtrimin balancues që duhet të realizohet (shih *Guðmundur Andri Ástráðsson*, cituar më sipër, §§ 252 dhe 284). Megjithatë, në çështjen konkrete, gjykatat vendëse nuk arritën asnjë balancë të cilësdo natyre.

114. Efekti i kombinuar i procedurave vendëse – veçanërisht pezullimi dhe më pas, shkarkimi i L.D. nga KPA bazuar në veprën e tij penale – mund të pengonte pretendime të tjera të ngjashme në të ardhmen. megjithatë, Gjykata nuk vlerëson se ato procedura korrigjuan ankesën e kërkuarit.

d) Përfundim

115. Gjykata ka vendosur se ekzistonte një pretendim i argumentueshëm për një shkelje të qartë të rregullit themelor të ligjit vendës, i cili ka ndikuar në mënyrë të pafavorshme në emërimin e L.D. si gjyqtari i KPA-së.

116. Për sa më sipër dhe duke pasur në konsideratë veçanërisht faktin se gjykatat vendëse nuk trajtuan në mënyrën e duhur pyetjet e ngritura nga ankuesi në lidhje me Konventën, Gjykata arrin në përfundimin se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës, për shkak se L.D. ishte pjesë e trupës gjyqësore të KPA, e cila shqyrtoi çështjen e ankuesit.

b) Në lidhje me pretendimin për mospërbushjen e kriterëve të tjera statutorë të përzgjedhshmërisë nga L.D.

117. Duke pasur në konsideratë natyrën dhe fushën e veprimit të shkeljes së konstatuar në mbështetje të NENIT 6 § 1 të Konventës, në lidhje me të drejtën e ankuesit për një gjykatë të krijuar me ligj (shih paragrafin 116 më sipër), Gjykata vendos të mos shqyrtojë pranueshmërinë dhe meritat e kësaj pjese të ankesës (shih paragrafin 77 më sipër).

II. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 13 TË KONVENTËS

118. Kërkuari parashitroi se nuk kishte pasur asnjë mjet efikas përpara një autoriteti vendës përpara të cilit të kundërshtonte shkarkimin e tij me gjasa të paligjshëm nga KPA-ja. Në këndvështrimin e tij, në mbështetje të rrethanave, kishte pasur një shkelje të nenit 13 të Konventës.

119. Qeveria iu referua çështjes *Xhoxhaj* (cituar më sipër, § 416) dhe parashitroi se KPA-ja kishte ushtruar juridiksionin e tij të plotë në vlerësimin e të gjitha argumenteve faktike dhe ligjore të parashtruara nga kërkuari. Në vijim, ata argumentuan se duke u shtuar procedurave të rivlerësimit një nivel të tretë të juridiksionit do të kishte komplikuar dhe zgjatur procesin.

120. Gjykata vlerëson se ankesa e kërkuarit nuk drejtohet kundër mostrajtimin nga ana e autoriteteve të substancës së ankesës së tij, sipas nenit 6 § 1, në lidhje me aspektin për një “gjykatë të krijuar me ligj”, por më shumë në drejtim të mungesës së përgjithshme të mundësisë për të paraqitur një apelim kundër vendimit të KPA-së. Në përputhje me rrethanat, ankesa i bie të shqyrtohet në lidhje me ankesën, sipas nenit 8 të Konventës se shkarkimi i ankuesit nga detyra cenonte të drejtën e tij për jetë private (shih paragrafin 127 më poshtë).

121. Në lidhje me këtë, Gjykata përsërit, se nëse një shkelje e Konventës pretendohet të jetë kryer nga gjykata ose autoriteti më i lartë, zbatimi i nenit 13 është subjekt i një kufizimi të nënkuptuar përderisa ai nuk mund të interpretohet se kërkon që të ngrihen organe të posaçme për shqyrtimin e ankesave kundër vendimeve nga gjykatat më të larta (shih *Stoyanova-Tsakova kundër Bullgarisë*, nr. 17967/03, § 32, 25 qershor 2009).

122. Duke u kthyer në çështjen konkrete, Gjykata vlerëson, se KPA-ja është një gjykatë që përdoret si mjet i fundit në lidhje me procedurat e rivlerësimit. Në këtë mënyrë, kjo ankesë është e haptazi e pambështetur dhe duhet të rrëzohet, në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

III. SHKELJE TË TJERA TË PRETENDUARA TË KONVENTËS

123. Kërkuari paraqiti një sërë ankesash të tjera në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës.

124. Fillimisht, ai u ankua se KPA-ja nuk kishte qenë një gjykatë e krijuar me ligj, duke iu referuar një mosrespektim tjetër të kriterëve statutorë të përzgjedhshmërisë në emërimin e gjyqtarit A.H. Specifikisht, në këndvështrimin e kërkuarit, gjyqtari A.H. nuk kishte vjetërsinë e kërkuar në profesion, nota e tij mesatare e studimeve akademike ishte vetëm tetë nga dhjetë në total, nuk kishte tituj akademikë, nuk kishte pasur ndonjë

eksperiencë studimore jashtë Shqipërisë dhe nuk kishte njohuri shumë të mira të gjuhës angleze, siç kërkohej me ligj.

125. Së dyti, kërkuesi u ankua se gjyqtarët L.D. dhe A.H. nuk kishin paanshmërinë e nevojshme për të shqyrtuar çështjen e kërkesit, pasi ai kishte kërkuar që të ndërpriteshin mandatet e tyre dhe kishte paraqitur një padi penale kundër L.D.

126. Së treti, kërkuesi u ankua edhe se procesi në KPA kishte qenë i padrejtë, për shkak të mosvënies së kërkesit në dijeni të një kopje të “analizës financiare”, tek e cila gjykata ishte mbështetur për ta shkarkuar dhe e cila ka çuar në cenimin e parimit për procedura kundërshtuese.

127. Së fundmi, duke u mbështetur në të drejtën e tij për respektim të jetës së tij private, sipas nenit 8 të Konventës, kërkuesi pretendonte se vendimi i KPA-së për ta shkarkuar nga detyra kishte shkaktuar një ndërhyrje në atë të drejtë, gjë e cila nuk ishte as në përputhje me ligjin dhe as proporcionale me qëllimet legjitime të ndjekura.

128. Qeveria i kundërshtoi ankesat e mësipërme dhe argumentoi se nuk kishte pasur shkelje të atyre parashikimeve të Konventës.

129. Duke pasur në konsideratë natyrën dhe fushën e veprimit të shkeljes, sipas nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me të drejtën e ankuesit për një gjykatë të krijuar me ligj (shih paragrafin 116 më sipër), Gjykata vendos të vijoje pa shqyrtuar pranueshmërinë dhe meritat e këtyre ankesave.

IV. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

130. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

A. Dëmshpërblimi

131. Ankuesi i kërkoj Gjykatës t’i akordonte dëmshpërblim monetar në shumën e barabartë me pagën e tij mujore (rreth 2200 euro (EUR)), duke mbuluar periudhën nga data e shkarkimit të tij nga detyra deri në datën e rikthimit të tij në pozicionin e tij.

132. Në lidhje me dëmin jopasuror, kërkuesi parashtroi se dëmit ndaj imazhit dhe reputacionit të tij, si edhe stresit emocional që kishte përjetuar, nuk mund t’i vihej një vlerë monetare. Në përputhje me rrethanat, ai i kërkoj Gjykatës të akordonte shumën simbolike prej EUR 1.

133. Qeveria parashtroi se pretendimet ishin të paarsyeshme.

134. Gjykata vëren se ka konstatuar një shkelje të së drejtës për një “gjykatë të krijuar me ligj”, sipas nenit 6 § 1 të Konventës pa shprehur ndonjë opinion për meritat e shkarkimit të tij. Gjykata nuk mund të spekulojë se si do të kishin qenë rezultatet e procedurave të rivlerësimit ndaj ankuesit, në rast se do të ishin respektuar kërkesat e nenit 6 § 1 të Konventës, dhe ajo nuk dallon ndonjë lidhje rastësore midis shkeljes procedurale që ajo konstatoi dhe dëmshpërblimit monetar të pretenduar; për këtë arsye ajo e rrëzon këtë pretendim.

135. Në lidhje me dëmin jopasuror, Gjykata vlerëson se konstatimi i një shkeljeje të nenit 6 § 1 të Konventës përbën një shpërblim të drejtë për qëllimet e Konventës.

B. Kostot dhe shpenzimet

136. Ankuesi nuk parashtroi ndonjë pretendim për kostot dhe shpenzimet. Për këtë arsye, Gjykata nuk bën asnjë akordim.

V. ZBATIMI I NENIT 46 TË KONVENTËS

137. Neni 46 i Konventës parashikon:

“1. Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të respektojnë vendimin e formës së prerë të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë.

2. Vendimi i formës së prerë i Gjykatës i përcillet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr ekzekutimin e tij.”.

A. Parime të zbatueshme

138. Gjykata përsërit, se sipas nenit 46 të Konventës, Palët Kontraktuese kanë marrë përsipër të respektojnë vendimet e formës së prerë të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë, teksa ekzekutimi mbikëqyret nga Komiteti i Ministrave. Ajo vijon, ndër të tjera, se një vendim në të cilin Gjykata konstaton një shkelje të Konventës ose të Protokolleve të saj vendos detyrimin ndaj Shtetit përgjegjës, jo vetëm që të paguajë shumat e akorduara për shpërblim të drejtë, por edhe të zgjedhë, nën mbikëqyrjen e Komitetit të Ministrave, masat e përgjithshme dhe/ose, nëse është me vend, individuale që do të miratohen në urdhrin e ligjor vendës për t’i dhënë fund shkeljes së konstatuar nga gjykata dhe për të korrigjuar sa më shumë të jetë e mundur efektet (shih

Scorçari dhe Giunta kundër Italisë [DHM], nr. 39221/98 dhe 41963/98, § 249, GJEDNJ 2000-VIII, dhe *Stanev kundër Bullgarisë* [DHM], nr. 36760/06, § 254, GJEDNJ 2012).

139. Në vijim, Gjykata vëren se vendimet e saj kanë natyrë thelbësisht deklarative dhe se, në përgjithësi, kryesisht i takon Shtetit konkret që të zgjedhë, nën mbikëqyrjen e Komitetit të Ministrave, mjetet që do të përdoren në urdhrin e saj ligjor vendës për të shkarkuar detyrimin e saj, sipas nenit 46 të Konventës (shih, për shembull, *Öcalan kundër Turqisë* [DHM], nr. 46221/99, § 210, GJEDNJ 2005-IV), me kusht që këto mjete të respektojnë konkluzionet dhe frymën e vendimit të Gjykatës (shih, për shembull, *Scorçari dhe Giunta*, cituar më sipër, § 249, nr. 15172/13, §§ 148–49, 29 Maj 2019). Megjithatë, në rrethana të caktuara, Gjykata e ka gjykuar si të dobishme që t'i tregojë Shtetit përgjegjësinë llojin e masave që mund të merren për t'i dhënë fund situatës – shpesh sistematike – e cila ka çuar në konstatimin e shkeljes (shih, për shembull, *Ilgar Mammadov*, cituar më sipër, § 153).

140. Gjykata nuk ka juridiksion të urdhërojë, veçanërisht, rihapjen e procedurave (shih *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) kundër Zvicrës* (nr. 2) [DHM], nr. 32772/02, § 89, GJEDNJ 2009). Megjithatë, ashtu siç pohohet në rekomandimin nr. R (2000)2 të Komitetit të Ministrave, praktika e Komitetit të Ministrave në mbikëqyrjen e ekzekutimit të vendimeve të Gjykatës tregon se në rrethana përjashtuese, rishqyrtimi i një çështjeje ose rihapja e procedurave ka provuar të jetë mjeti më efikas, në mos i vetmi, për të arritur *restitutio in integrum* (shih *Moreira Ferreira kundër Portugalisë* (nr. 2) [DHM], nr. 19867/12, § 48, 11 korrik 2017).

141. Në një sërë çështjesh në të cilat Gjykata ka konstatuar një shkelje të së drejtës për një gjykatë të krijuar me ligj, ajo ka vlerësuar se forma më e përshtatshme e korrigjimit do të ishte rigjykimi ose rihapja e procedurave vendëse (shih *Ilatovskij kundër Rusisë*, nr. 6945/04, § 49, 9 korrik 2009; *Momčilović kundër Serbisë*, nr. 23103/07, § 41, 2 prill 2013; *Ezgeta kundër Kroacisë*, nr. 40562/12, § 49, 7 Shtator 2017; *Gurov kundër Moldavisë*, nr. 36455/02, § 43, 11 korrik 2006; dhe *Zeynalov kundër Azerbajxhanit*, nr. 31848/07, § 41, 30 maj 2013).

142. Në çështje të tjera, Gjykata e ka lënë në diskrecionin e autoriteteve vendëse që të vendosin nëse do t'i rihapin procedurat (shih, për shembull, *Chim dhe Przyniewiczski kundër Polonisë*, nr. 36661/07 dhe 38433/07, § 219, 12 prill 2018, dhe *Dolińska-Ficek dhe Ozimek*, cituar më sipër, § 368), ose ka miratuar masat e tyre me synimin për të bashkërenduar respektin për të drejtat e individëve, sipas nenit 6 § 1 të Konventës me parimet për sigurinë ligjore, respektin për *res judicata* dhe aspekte të tjera në lidhje me rrethanat konkrete (shih *Advance Pharma sp. Z o.o.*, cituar më sipër, §§ 127 dhe 365).

143. Së fundmi, pas vendimit të Gjykatës në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson* (cituar më sipër), Gjykata, në mbështetje të nenit 37 § 1 (c) të Konventës, vendosi të heqë nga lista e saj e çështjeve dy kërkesa të ngjashme kundër Islandës, me arsyetimin se Qeveria përgjegjëse e kishte njohur shkeljen për të cilën ishte bërë ankesa, dhe se ekzistonte një mundësi reale që procedurat vendëse do të rihapeshin (shih *Frjóðjón Björgrin Gunnarsson kundër Islandës* (vendim), nr. 6696/19, §§ 11–12, 2 qershor 2022).

B. Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen konkrete

144. Në lidhje me masat e përgjithshme, Gjykata vlerëson se L.D. u pezullua nga ushtrimi i funksioneve të tij si gjyqtar i KPA-së, më 24 korrik 2020, dhe u largua në mënyrë të përhershme nga ajo detyrë më 31 maj 2021 (shih paragrafin 114 më sipër). Gjithashtu, Gjykata përsërit se konstatimi i një shkeljeje në të drejtën për një gjykatë të krijuar me ligj në çështjen konkrete, në vetvete, mund të mos merret si shkak për të ushtruar një detyrim sipas Konventës ndaj Shtetit përgjegjës për të rihapur të gjitha çështjet e ngjashme të cilat janë bërë *res judicata* sipas ligjit vendës (shih *Guðmundur Andri Ástráðsson*, cituar më sipër, § 314, dhe paragrafi 88 më sipër).

145. Duke u kthyer te masat individuale, Gjykata fillimisht vlerëson se procedurat e rivlerësimit për ankuesin kryesisht kishin të bënin me të drejtat dhe detyrimet e tij si prokuror karriere dhe nuk kishin implikime, të paktën drejtpërdrejtë, për të drejtat dhe detyrimet e ndonjë pale të tretë. Gjithashtu, është e qartë se rezultati i atyre procedurave, të cilat rezultuan në shkarkimin e tij të menjëhershëm nga detyra dhe në detyrimin statutor, që e ndalonte në mënyrë të përhershme të rikthehej në pozicionin e magjistratit (shih *Xhoxhaj*, cituar më sipër, § 363), kishin pasoja serioze për karrierën e tij profesionale.

146. Qeveria deklaroi se sipas ligjit vendës, nuk ishte plotësisht e qartë nëse do të kishte një rihapje të procesit të rivlerësimit.

147. Nga ana tjetër, Qeveria parashtroi se në ligjin vendës nuk ekzistonte ndonjë parashikim specifik i cili lejonte rihapjen e procesit të rivlerësimit. Qeveria sugjeroi se kjo mund të kishte qenë një zgjedhje e qëllimshme nga ana e legjislativit, pasi procesi i rivlerësimit ishte i kufizuar në aspektin kohor dhe rihapja e tij mund ta komplikonte procesin. Gjithashtu, Qeveria pohoi se neni F § 8 i aneksit të Kushtetutës, i cili parashikonte se personat e rivlerësuar kishin të drejtën të ushtronin ankim në Gjykatë, mund të interpretohej si tregues i qëllimit

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

të legjislativit për të përjashtuar mundësinë e rihapjes së kërkesave për procedurat të cilat ishin përmbyllur me anë të vendimeve të KPA-së.

148. Nga ana tjetër, Qeveria iu referua detyrimit të Shtetit për të respektuar ligjin ndërkombëtar detyrues. Gjithashtu, Qeveria theksoi se neni 494(ë) i Kodit të Procedurës Civile dhe neni 71/c i ligjit për Gjykatën Kushtetuese (shih paragrafët 49, 56 dhe 57 më sipër) parashikonin rihapjen e procedurave civile dhe kushtetuese, respektivisht, pas konstatimit nga ana e Gjykatës së një shkelje, sipas kushteve të parashikuara në atë nen. Këto parashikime mund të shërbenin potencialisht si baza për rihapjen e procedurave konkrete, dhe në një rast të tillë, sipas këndvështrimit të Qeverisë, KPA do të ishte organi me juridiksionin për t'i marrë në konsideratë ato kërkesa.

149. Gjykata mban në konsideratë qëndrimin e Qeverisë, se mund të ketë një rrugë ligjore për ankuesin që të kërkojë rihapjen e procedurave. Në këtë mënyrë, duke pasur parasysh rrethanat e çështjes konkrete, dhe pikën deri ku kjo gjë mund të jetë e mundur sipas ligjit vendës, forma më e përshtatshme e korrigjimit për shkeljen e së drejtës së kërkuarit për një “gjykatë të krijuar me ligj”, sipas nenit 6 § 1 të Konventës do të ishte rihapja e procedurave, nëse ankuesi e kërkonte një rihapje të tillë, si edhe rishqyrtimi i çështjes në një mënyrë e cila i përmbahet të gjitha kërkesave të nenit 6 § 1 të Konventës.

150. Së fundmi, ankuesi kërkojë që Gjykata të prishte vendimin e KPA-së, të datës 27 shkurt 2020, dhe i kërkonte Qeverisë që ta rikthente në detyrën e tij të mëparshme menjëherë. Sipas juridiksionit të saj (shih paragrafin 139 më sipër) dhe natyrës së shkeljes, e cila u konstatua në lidhje me procedurat e rivlerësimit të kërkuarit, Gjykata e refuzon këtë kërkesë.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA

1. *E deklaron*, unanimisht, ankesën bërë në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me të drejtën e kërkuarit për një “gjykatë të krijuar me ligj” të pranueshme, dhe ankesën në bazë të nenit 13 të Konventës në lidhje me mungesën e një mjeti efektiv ndaj vendimit të KPA-së, të papranueshme;

2. *Vlerëson*, unanimisht, se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës në lidhje me të drejtën e ankuesit për një “gjykatë të krijuar me ligj”;

3. *Vlerëson*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se nuk është e nevojshme të shqyrtohen ankesat e tjera sipas nenit 6 § 1 dhe 8 të Konventës;

4. *Rrëzon*, unanimisht, pretendimin e ankuesit për shpërblim të drejtë për sa i përket shpërblimit monetar;

5. *Vlerëson*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se konstatimi i shkeljes përbën shpërblim të drejtë të mjaftueshëm për sa i përket shpërblimit jopasuror.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 4 tetor 2022, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Georges Ravarani
KRYETAR

Milan Blaško
SEKRETAR

Në përputhje me nenin 45 § 2 të Konventës, dhe Rregullit 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës, opinioni i veçuar i Gjyqtarit Serghides i aneksohet këtij vendimi.

G.R.
M.B.

MENDIMI PJESËRISHT DAKORDËSUES DHE PJESËRISHT KUNDËRSHTUES I GJYQTARIT SERGHIDES

I. Hyrje

1. Kjo çështje, kryesisht, ka të bëjë me ankesën e kërkuarit se shkarkimi i tij nga detyra si prokuror nga Kolegji i Posaçëm i Apelimit cenonte të drejtën e tij për një gjykim të drejtë, sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Kjo për shkakun, sepse Kolegji i Posaçëm i Apelimit nuk ishte një “gjykatë e krijuar me ligj”, pasi njëri prej

gjyqtarëve i cili u ul në atë Kolegj dhe gjykoi çështjen e tij ishte emëruar në atë pozicion në shkelje të një kriteri statutor për përzgjedhshmërinë.

Duhet të theksohet se në çështjen *DMD GROUP, a.s.v. kundër Sllovakisë* (nr. 19334/03, § 58, 5 tetor 2010), Gjykata vlerësonte se “sipas nenit 6 § 1 të Konventës, një gjykatë duhet të krijohet gjithmonë me ligj dhe, se “ky përcaktim reflekton parimin e shtetit të së drejtës, i cili është pjesë e qenësishme në sistemin e mbrojtjes parashikuar nga Konventa dhe Protokollat e saj”.

2. Duke deklaruar pozicionin tim në lidhje me parashikimet operative të vendimit, unë jam dakord me pikat 1, 2 dhe 4, dhe me respekt, nuk jam dakord me pikat 3 dhe 5. Më poshtë do të shpjegoj arsyet e mia se përse nuk jam dakord.

II. Pasojat e konstatimit se nuk ekziston një “gjykatë e krijuar me ligj”

3. Unë, nuk jam dakord, veçanërisht, me paragrafin 129 të vendimit dhe pikën respektive numër 3 të parashikimeve të tij operative, më konkretisht, sepse për shkak të konstatimit se nuk ka një “gjykatë të krijuar me ligj”, nuk është e nevojshme të shqyrtohet pjesa tjetër e ankesave sipas nenit 6 § 1 dhe nenit 8 të Konventës. Në opinionin tim, pas konstatimit se nuk ekziston një “gjykatë e krijuar me ligj”, “ankesat e tjera” të pretenduara shkëputen menjëherë dhe automatikisht nga objekti dhe ekzistenca *ex tunc* dhe, për këtë arsye, ato do të duhej të ishin kundërshtuar si të papranueshme *ratione materiae*, në mbështetje të nenit 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës. Mungesa e një “gjykate të krijuar me ligj” kishte dy lloje pasojash në lidhje me nenin 6, fillimisht duke e bërë të gjithë gjykimin të padrejtë, dhe së dyti, duke i bërë çdo ankesë tjetër sipas këtij parashikimi të papranueshme *ratione materiae*. Nga ana tjetër, mungesa e garancive të nenit 6 mund ta bëjë të gjithë gjykimin të padrejtë, por nuk mund të bëjë ankesat e tjera sipas nenit 6 të papranueshme *ratione materiae*.

4. Në të vërtetë, qasja e vendimit në çështjen konkrete është e ngjashme me vendimin për çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson kundër Islandës* ([DHM], nr. 26374/18, § 295, dhe pika 2 e pjesës operative, 1 dhjetor 2020), ku, pas konstatimit se nuk kishte pasur një “gjykatë të krijuar me ligj” – një garanci e parashikuar në nenin 6 – Gjykata vendosi me shumicë se nuk ishte “e nevojshme të shqyrtohej pjesa tjetër e ankimeve sipas nenit 6 § 1”, që kishte të bënte me ankesat ku pretendohesh mungesa e pavarësisë dhe e paanshmërisë së një gjykate.

5. Megjithatë, në opinionin tim pjesërisht kundërshtues në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson*, unë nuk isha dakord me shumicën se nuk ishte e nevojshme të shqyrtoheshin ankesat e tjera, dhe unë propozova se pas konstatimit se nuk kishte gjykatë të krijuar me ligj, “ankesat e tjera” të pretenduara, më konkretisht ato që kishin të bënin me garancitë e një gjykate të pavarur dhe të paanshme, shkëputeshin menjëherë dhe automatikisht nga objekti dhe ekzistenca *ex tunc*, dhe për këtë arsye at do të duhej të ishin rrëzuar si të papranueshme *ratione materiae*, sipas nenit 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës¹⁵. Unë argumentova¹⁶ edhe se nëse nuk ekziston një “gjykatë”, siç ishte edhe konstatimi i Gjykatës në atë çështje, për shkak të mungesës së një gjykate të krijuar me ligj, nuk ekziston emri, dhe në këtë mënyrë as objekti, të cilit mund t’i vendosen mbiemrat “i pavarur” dhe “i paanshëm”, duke rezultuar në shkëputjen e këtyre mbiemrave nga objekti dhe ekzistenca. Të gjitha kërkesat e së drejtës për një gjykim të drejtë të parashikuara në nenin 6 § 1 janë të domosdoshme, dhe pa ato nuk mund të sigurohet ajo e drejtë. Megjithatë, e vetmja kërkesë e pavarur e nenit 6 § 1 është se ekzistenca e një gjykate të ligjshme. Kjo kërkesë është një element *qendror* për një gjykim të drejtë, pasi i referohet *vet thelbit* të së drejtës përkatëse. Të gjitha kërkesat e nenit 6 § 1 presupozojnë përmbushjen e kësaj kërkesë qendrore, krijimin e një gjykate me ligj. Me fjalë të tjera, kërkesat/garancitë për “pavarësi” dhe “paanshmëri” janë cilësi thelbësore dhe të pandara që kanë të bëjnë me vet ekzistencën e një “gjykate të krijuar me ligj”. Është e pamundur që të shqyrtohen cilësitë e një gjykate që nuk ekziston, ashtu siç është e pamundur që të shqyrtohen cilësitë e një personi ose ndërtese inekzistente. Për këtë arsye, çdo shpresë që një gjykatë të jetë e pavarur dhe e paanshme do të varet nga fakti nëse, fillimisht, ajo është një gjykatë e krijuar me ligj. Cilësitë e mëparshme varen nga të dytat dhe nuk mund të lihen në ajër. Fatkeqësisht, Gjykata në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson*, duke konstatuar se nuk ishte e nevojshme të shqyrtoheshin ankesat për mungesën e pavarësisë dhe të paanshmërisë, dha përshtypjen se ajo po u referohej meritave të atyre ankesave, duke sugjeruar në këtë mënyrë se ato mbeteshin të pranueshme. Megjithatë, siç shprehet edhe në këtë opinion, këto ankesa ishin bërë të papranueshme dhe duhej të rrëzoheshin si të tilla.

6. Unë pata mundësinë që të shpjegoja dhe të detajoja më tej qasjen që ndoqa në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson* dhe në çështjen konkrete, në opinionin tim kundërshtues në çështjen *Angerjäv dhe Greinoman kundër*

¹⁵ Shih paragrafin 4 të opinionit.

¹⁶ Po aty, në paragrafin 5.

Estonisë (nr. 16358/18 dhe 34964/18, 4 tetor 2022 – një vendim i shpallur në të njëjtën datë me vendimin konkret). Shkurtimisht, unë parashtrova në atë opinion se duhet të ketë një hierarki garancish në nenin 6 dhe se garancia për një “gjykatë të krijuar me ligj” duhet të vendoset në krye të hierarkisë¹⁷. Gjithashtu, unë parashtrova se, duke qenë se garancitë e së drejtës për një gjykim të drejtë, sipas nenit 6, janë elemente të kësaj të drejte, parimit të efikasitetit, për të përmbushur qëllimin e tij, duhet të ndihmojnë në dhënien e këtyre garancive – në çështjen konkrete garancia për një “gjykatë të krijuar me ligj” – të peshës dhe efektit të tyre të plotë dhe pasojat e tyre përkatëse të plota sipas normës së efikasitetit¹⁸.

7. Një çështje mbetet për t’u shqyrtuar në lidhje me këtë aspekt, më konkretisht ajo e pasojave të mungesës së garancisë së nenit 6 për një “gjykatë të krijuar me ligj” për pjesën tjetër të ankesave. Duhet të theksohet se pjesa tjetër e ankesave në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson* kishte ankesa që kishin të bënin me nenin 6 – veçanërisht, me mungesën e garancive të pavarësisë së një gjykate dhe të paanshmërisë së gjykatës. Në çështjen konkrete, megjithatë, ankesat e tjera kishin të bënin si me ankesat sipas nenit 6 dhe një ankesë sipas nenit 8 të Konventës. Siç theksohet në paragrafin 127 të vendimit, duke u mbështetur në këtë të drejtë për respektimin e jetës private, sipas nenit 8 të Konventës, kërkuesi pretendonte se vendimi i Kolegjit të Posaçëm të Apelimit për ta shkarkuar atë nga detyra kishte shkaktuar një ndërhyrje në atë të drejtë, e cila nuk ishte as në përputhje me atë ligj dhe as proporcionale me qëllimet legjitime të ndjekura. Për këtë arsye, pyetja që ngrihet është nëse qasja ime në çështjen *Guðmundur Andri Ástráðsson*, më konkretisht që ankesat e tjera sipas nenit 6 ishin të papranueshme *ratione materiae*, zbatohet edhe në lidhje me ankesën sipas nenit 8, e cila është një e drejtë reale.

8. Duhet të bëhet e qartë se ankesa sipas nenit 8 nuk mund të shpërbëhet nga ankesa se nuk ekzistonte një gjykatë e krijuar me ligj sipas nenit 6. Shkelja e pretenduar e nenit 8 nuk ekzistonte përpara shkeljes së pretenduar të nenit 6 (që do të thotë, se Kolegji i Posaçëm i Apelimit nuk ishte një gjykatë e krijuar me ligj), dhe nuk ishte as e pavarur nga ajo ankesë. Përkundrazi, ankesa për shkeljen e së drejtës për jetë private, sipas nenit 8 ishte një përfundim i drejtpërdrejtë i shkeljes së të drejtës për një gjykatë të krijuar me ligj sipas nenit 6. Nëse shkelja e pretenduar e nenit 6 do të ekzistonte paraprakisht ose do të kishte qenë e pavarur nga shkelja sipas nenit 6, çështja do të kishte qenë ndryshe.

9. Kështu, në mendimin tim, ndikimi i mungesës së garancisë për një “gjykatë të krijuar me ligj” në ankesën bërë sipas nenit 8 do të ishte e njëjtë si ajo e ankesave të tjera, sipas nenit 6, duke i bërë të gjitha ato ankesa të papranueshme *ratione materiae* dhe duke sjellë rrëzimin e tyre, dhe duke qenë se të gjitha ato ankesa të tjera janë automatikisht të papranueshme, si rezultat i konstatimit se nuk ekzistonte një gjykatë e krijuar me ligj, në opinionin tim nuk është korrekte, apo të paktën e saktë, të thuhet, ashtu siç shprehet vendimi, se nuk është e nevojshme që të shqyrtohen ato ankesa. Kjo papranueshmëri e dukshme dhe automatike duhej të ishte njohur menjëherë dhe të ishte deklaruar nga Gjykata si e tillë, dhe Gjykata nuk duhej të thoshte thjesht se nuk ishte e nevojshme të shqyrtoheshin ankesat e tjera.

III. Konstatimi i shkeljes në vetvete nuk është shpërblim i drejtë i përshtatshëm

10. Me respekt, unë nuk bie dakord me paragrafin 135 të vendimit dhe pikën korresponduese 5 të parashikimeve të tij operative, më konkretisht, se konstatimi i shkeljes ndaj nenit 6 § 1 të Konventës përbënte shpërblim të drejtë të përshtatshëm apo të mjaftueshëm për qëllimet e Konventës, veçanërisht për sa kishte të bënte me shpërblimin jopasuror. Siç kam parashtruar edhe në opinione të tjera, neni 41 i Konventës, në formulimin e tij, nuk mund të interpretohet me kuptimin se konstatimi i shkeljes së parashikimit të Konventës në vetvete mund të përbënte mjaftueshëm “shpërblim të drejtë për palën e dëmtuar”. Kjo për arsyen se i pari është një parakusht për të dytin dhe ata nuk mund të konsiderohen si nene të njëjta (shih paragrafët 5–9 të opinioneve të mia kundërshtuese me Gjyqtarin Felici në çështjen *Grzegda kundër Polonisë* [DHM], nr. 43572/18, 15 mars 2022; paragrafi 2 i opinionit tim pjesërisht kundërshtues në çështjen *Assemblée chrétienne des Témoins de Jéhovah d’Anderlecht dhe të Tjerët kundër Belgjikës*, nr. 20165/20, 5 prill 2022; dhe paragrafi 9 i opinionit tim pjesërisht kundërshtues në çështjen *Abdi Ibrahim kundër Norvegjisë* [DHM], nr. 15379/16, 10 dhjetor 2021).

Mosakordimi për ankuesin i një shume për dëmin jopasuror, në lidhje me shkeljen e të drejtave të tij, sipas mendimit tim, e bën mbrojtjen e të drejtave të tij zhgënjyese dhe fiktive (shih, me të njëjtën efekt, opinionet referuar më sipër). Kjo është në kundërshtim me praktikën gjyqësore, duke bërë që mbrojtja e të drejtave të njeriut duhej të ishte praktike dhe efikase dhe joteorike dhe zhgënjyese, siç edhe kërkohej nga parimi i efikasitetit, i cili është pjesë thelbësore e Konventës (shih *Artico kundër Italisë*, 13 maj 1980, §§ 33 dhe 47–48, seritë A, nr. 37).

¹⁷ Shih paragrafin 28 të atij opinionit.

¹⁸ Shih paragrafët 30–31 të atij opinionit.

11. Nëse kërkuesi nuk do të kishte kërkuar t'i akordohet shuma simbolike prej 1 eurosh për dëmin jopasuror (shih paragrafin 132 të vendimit), dhe nëse unë nuk do të isha në minorancë, unë do t'i kisha akorduar ankuesit një shumë të rëndësishme për dëmin jopasuror. Megjithatë, duke qenë se çështja ka të bëjë me dëmin jopasuror dhe sipas rregullit *non ultra petita* (jo përtej kërkesës), përfundimisht, unë do t'i kisha akorduar atë çfarë ai kërkoj, dhe nuk do të kisha zbatuar as kriterin e pranueshmërisë në nenin 35 § 3 (b) (asnjë disavantazh i rëndësishëm), dhe as rregullin *de minimis non curat praetor* (gjykata nuk merret me vogëlsira).

IV. Përfundim

12. Sa më sipër, unë arrij në përfundimin, në lidhje me pikat mbi të cilat unë ndryshoja nga shumica, se: a) duke konstatuar se nuk ekziston një “gjykatë e krijuar me ligj”, ankesat e tjera ishin automatikisht të papranueshme *ratione materiae* dhe, për këtë arsye, Gjykata duhej të kishte nxjerrë një përfundim për këtë aspekt dhe të mos i linte të pavendosura; dhe b) se ankuesit duhej t'i ishte akorduar shuma simbolike e kërkuar prej tij për dëmin jopasuror.

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA ÇELA KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 73274/17)

VENDIM

Neni 6 § 1 (civil) – Rrëzim i ankesës kushtetuese për shkak të zbatimit të paparashikuar të afatit të ri katërmujor të vendosur pas dorëzimit të ankesës, duke e privuar kërkuenin nga e drejta për t'iu drejtuar gjykatës – Interpretimi i Gjykatës Kushtetuese për kufizimet procedurale në kundërshtim me parimin e sigurisë juridike – Mungesa e legjislacionit të qartë dhe i praktikës gjyqësore, në lidhje me pikënisjen e përlogaritjes së afatit të ri kohor – Barrë joproportionale ndaj kërkuetit

STRASBURG

29 nëntor 2022

PËRFUNDIMTAR

28.2.2023

Ky vendim është bërë përfundimtar, sipas nenit 44 §§ 2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Çela kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *kryetar,*

Georgios A. Serghides,

Jolien Schukking,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Ioannis Ktistakis,

Andreas Zünd, *gjyqtarë*

dhe Milan Blaško, *sekretar i Seksionit,*

Duke mbajtur në konsideratë:

kërkesën (nr. 73274/17) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga një shtetas shqiptar, z. Pëllumb Çela (“ankuesi”), më 9 tetor 2017;

vendimin për të vënë në dijeni qeverinë shqiptare (“Qeveria”) për ankesën, në lidhje me të drejtën e tij për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese dhe për deklarimin e pjesës tjetër të kërkesës të papranueshme; vërejtjet e palëve;

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 8 nëntor 2022,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë.

HYRJE

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

1. Çështja konkrete ka të bëjë me të drejtën e kërkuarit për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, e cila e ka shpallur ankesën e tij kushtetuese të papranueshme, pasi ajo ishte dorëzuar jashtë afatit. Problemi kryesor në çështjen konkrete është nëse afati i ri katërmujor, për paraqitjen e një ankese kushtetuese, do të zbatohet për çështjen e kërkuarit.

FAKTET

2. Kërkuari ka lindur në vitin 1953 dhe jeton në Tiranë. Ai u përfaqësua nga z. S. Hazizaj, avokat i cili e ushtron profesionin e tij në Tiranë.

3. Qeveria u përfaqësua nga agjenti i saj i asaj periudhe, znj. O. Bela, dhe më pas nga z. O. Moçka, nga Avokatura e Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen, si më poshtë.

5. Në një datë të papërcaktuar, një palë e tretë, A.A., paraqiti një padi pranë Gjykatës së Rrethit Tiranë kundër kërkuarit dhe kompanisë Çela-X sh.p.k., në të cilën kërkuari ishte pronar i vetëm, duke kërkuar që kërkuari të lironte disa mjedise të caktuara; pala e tretë kërkonte edhe dëmshpërblim. Gjatë procesit në gjykatën e shkallës së parë, ndaj të paditurve u ngritën padi të tjera nga dy kompani. Më 6 tetor 2014, Gjykata e Shkallës së Parë la në fuqi paditë e sipërpërmendura. Më pas, kërkuari dhe i pandehuri tjetër apeluan në Gjykatën e Lartë, e cila e rrëzoi apelin më 11 nëntor 2016.

6. Më 2 qershor 2017, kërkuari dhe i padituri tjetër paraqitën një ankesë kushtetuese, ankesë e cila u shpall e papranueshme nga Gjykata Kushtetuese më 29 qershor 2017, si ankesë e dorëzuar jashtë afatit katërmujor, duke e nisur përlogaritjen nga data 11 nëntor 2016, kur u miratua vendimi i Gjykatës së Lartë.

KUADRI LIGJOR PËRKATËS

Ligji nr. 8577 për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë (GJKSH).

7. Neni 30 i ligjit për Gjykatën Kushtetuese, i datës 10 shkurt 2009 (i cili ishte në fuqi përpara ndryshimeve të bëra në këtë ligj, teksa ndryshimet hynë në fuqi në nëntor 2016) parashikon, si më poshtë:

Neni 30

“1. Paraqitja e një ankese në Gjykatën Kushtetuese do t'iu nënshtrohet afateve të parashikuara në ligj.

2. Një ankesë e paraqitur nga një individ në lidhje me një shkelje [të pretenduar] të së drejtës së tij kushtetuese nuk mund të paraqitet më vonë se dy vjet nga momenti kur ka ndodhur shkelja [e pretenduar]. Nëse ligji parashikon një mjet juridik, individ i mund të paraqesë një ankesë në Gjykatën Kushtetuese pas shërimit të të gjitha mjeteve juridike për mbrojtjen e të drejtave të tij. Në të tilla raste, afati për paraqitjen e një ankese është dy vjet nga data e shpalljes së vendimit të organit të shkallës së parë.”

8. Ligji nr. 99/2016, i datës 6 nëntor 2016, i botuar në Fletoren Zyrtare nr. 2010, datë 8 nëntor 2016, ndryshonte GJKSH-në. Neni 30 i ligjit për GJKSH u shfuqizua. Neni 71(a), një nen i ri në ligjin për GJKSH-në shkurtonte afatin për paraqitjen e një ankese individuale kushtetuese nga dy vjet në katër muaj “nga konstatimi i cenimit” [të një të drejte ose lirie kushtetuese]. Neni 86(3) i ligjit nr. 99/2016 parashikonte, se neni 71(a) i ligjit për GJKSH duhej të hynte në fuqi më 1 mars 2017. Ligji nr. 99/2016 si i tillë hyri në fuqi pesëmbëdhjetë ditë pas publikimit të tij në Fletoren Zyrtare (neni 88) më 23 nëntor 2016.”

LIGJI

I. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

9. Kërkuari u ankua se e drejta e tij për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese ishte shkelur në kundërshtim me nenin 6 § 1 të Konventës, pjesa përkatëse e së cilës parashikon, si më poshtë:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht... nga një gjykatë... në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile...”

A. Pranueshmëria

10. Qeveria parashtroi se kërkuari kishte shpërdoruar të drejtën e tij për të bërë një kërkesë, por nuk paraqiti ndonjë argument në lidhje me këtë aspekt.

11. Kërkuari nuk ra dakord.

12. Gjykata vëren se kundërshtimi i Qeverisë është i paargumentuar dhe duhet të rrëzohet.

13. Gjykata vëren se kjo ankesë nuk është as e pambështetur në fakte dhe as e papranueshme për ndonjë nga shkaqet e listuar në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Meritat

1. Parashtrimet e palëve

a) Kërkuesi

14. Kërkuesi argumentoi se nuk ekzistonin rregulla të qarta në lidhje me përlogaritjen e afatit për paraqitjen e një ankese kushtetuese. Veçanërisht, asnjë parashikim nuk përcaktonte se afati kohor duhej të përlogaritej duke nisur nga data në të cilën ishte miratuar vendimi i Gjykatës Kushtetuese. Ai parashtroi se në çështjen e tij do të duhej të ishte zbatuar afati i mëparshëm dyvjeçar për paraqitjen e një ankese kushtetuese, pasi vendimi i Gjykatës Kushtetuese ishte miratuar më 11 nëntor 2016 – që do të thoshte përpara datës 1 mars 2017, kur kishte hyrë në fuqi afati i ri katërmujor. Për këtë arsye, ankesa e tij kushtetuese paraqitur më 2 qershor 2017, ishte paraqitur brenda afatit të parashikuar dhe të zbatueshëm.

b) Qeveria

15. Qeveria parashtroi se ligji nr. 99/2016 ishte miratuar më 6 nëntor 2016 dhe ishte publikuar më 8 nëntor 2016, dhe parashikonte se afati i ri do të ishte i zbatueshëm prej datës 1 mars 2017 – duke i dhënë në këtë mënyrë mundësi të mjaftueshme të gjithë të interesuarve që të njiheshin me afatin e ri.

16. Afati i ri kishte për qëllim që të promovonte sigurinë juridike dhe të shmangte që palët e interesuara të shqetësoheshin nga ndjenja e vazhdueshme e pasigurisë, teksa prisnin gjykimin përfundimtar të çështjeve të tyre në Gjykatën Kushtetuese.

17. Afati për kërkuesin që ky i fundit të paraqiste një ankesë kushtetuese kishte filluar të llogaritej nga momenti kur kishte ndodhur shkelja e pretenduar e të drejtave të tij kushtetuese – më konkretisht më 11 nëntor 2016 (data e miratimit të vendimit të Gjykatës Kushtetuese). Në këtë mënyrë, afati për ankesën kushtetuese të kërkuesit kishte përfunduar më 11 mars 2017.

18. Gjithashtu, Qeveria theksoi se në ndryshim nga situata në çështjen *Shkalla kundër Shqipërisë* (nr. 26866/05, 10 maj 2011), kërkuesi në çështjen konkrete nuk e mohonte se ishte vënë në dijeni për vendimin e Gjykatës së Lartë më 11 nëntor 2016. Ai thjesht nuk binte dakord me interpretimin e Gjykatës Kushtetuese, në lidhje me kohën se kur kishte nisur të përlogaritej afati katërmujor. Në lidhje me këtë aspekt, Qeveria argumentonte se nuk i takonte kërkuesit që të interpretonte parashikimet në lidhje me afatin.

19. Vetë ankuesi kishte krijuar situatën për të cilën ai po ankohej, sepse ai nuk kishte paraqitur ankesën e tij kushtetuese brenda afatit katërmujor.

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Parime të përgjithshme

20. Parimet përkatëse në lidhje me të drejtën për t'iu drejtuar një gjykatë dhe, veçanërisht, për t'iu drejtuar gjykatave të larta, janë përmbledhur në vendimin *Zubac kundër Kroacisë* ([DHM]), nr. 40160/12, §§ 76–99, 5 prill 2018). Gjykata thekson se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës mund të jetë objekt i kufizimeve, gjë e cila, sidoqoftë, nuk duhet të kufizojë të drejtën që i mbetet individit në mënyrë të tillë, ose në një masë të tillë, që të cenohet thelbi i së drejtës. Gjithashtu, një kufizim nuk do të ishte në përputhje me nenin 6 § 1, nëse nuk do të ndiqte një qëllim legjitim, dhe nëse nuk do të kishte një marrëdhënie të arsyeshme proporcionaliteti midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit që kërkohet të përmbushet (ibid., § 78). E drejta për t'iu drejtuar gjykatës cenohet kur rregullat nuk i shërbejnë më qëllimeve të sigurisë juridike dhe administrimit të duhur të drejtësisë, dhe krijojnë një lloj barriere e cila nuk lejon që çështja e palës ndërgjyqëse të gjykohet sipas meritave të gjykatës kompetente (shih *Kart kundër Turqisë* ([DHM]), nr. 8917/05, § 79, GJEDNJ 2009 (ekstrakte), dhe *Arrozpide Sarasola dhe të Tjerët kundër Spanjës*, nr. 65101/16 dhe 2 të tjerë, § 98, 23 tetor 2018).

b) Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen konkrete

21. Duke i zbatuar parimet e mësipërme në rrethanat e çështjes konkrete, Gjykata vëren se e drejta e individit për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese sigurohet me anë të mundësisë së paraqitjes së një ankese kushtetuese. Kjo e drejtë, sidoqoftë, kufizohet *inter alia* nga afatet për paraqitjen e një ankese kushtetuese.

i. Qëllimi legjitim

22. Fillimisht, Gjykata duhet të shqyrtojë nëse kufizimi ka pasur një qëllim legjitim. Pa dyshim që ndryshimi i afateve për t'iu drejtuar gjykatave të larta është i lejueshëm në përgjithësi. Rregullat të cilët përcaktojnë procedurën dhe afatet e zbatueshme për mjetet ligjore kanë për qëllim të sigurojnë administrimin e duhur të drejtësisë dhe, veçanërisht, respektimin e parimit të sigurisë juridike, dhe palët ndërgjyqëse duhet të jenë të përgatitur se rregullat ekzistues do të zbatohen (shih *Miragall Escolano dhe të Tjerët kundër Spanjës*, nr. 38366/97, dhe 9 të tjerë, § 33, GJEDNJ 2000-I, dhe *Lay Company Limited kundër Maltës*, nr. 30633/11, § 56, 23 korrik 2013).

23. Më konkretisht, në lidhje me shkurtimin e afatit për paraqitjen e ankesës kushtetuese nga dy vjet në katër muaj, Gjykata nënvizon se parimisht, një ankesë kushtetuese paraqitet ndaj vendimeve gjyqësore përfundimtare dhe akteve të tjerë. Megjithatë, një vendim i dhënë nga Gjykata Kushtetuese mund t'i prishë këto vendime ose

akte dhe ta rikthejë procesin në një gjykatë të një shkalle më të ulët, ose ta zgjidhë situatën për të cilën është bërë një ankesë me anë të mjeteve të tjera. Shkurtimi i afatit në fjalë, sipas gjykimit të Gjykatës, kishte për qëllim të përforconte sigurinë juridike dhe shërbente për të garantuar se nuk do të duhej një periudhë e te zgjatur për ta zgjidhur një çështje përfundimisht.

24. Për këtë arsye, Gjykata gjykon se shkurtimi i afatit për paraqitjen e ankesës kushtetuese ka pasur një qëllim legjitim.

ii. Proporcionaliteti

25. Mbetet për t'u përcaktuar nëse, sipas të gjitha rrethanave përkatëse të çështjes, ka pasur një marrëdhënie të arsyeshme proporcionaliteti midis qëllimit dhe mjeteve të përdorura për ta realizuar atë.

26. Çështja konkrete ka të bëjë me aspektin, nëse mënyra sipas së cilës u zbatua afati i ri katërmujor në çështjen e kërkuarit përbën shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

27. Që në fillim, Gjykata vëren se përgjithësisht është një parim i njohur që rregullat procedurale të zbatohen menjëherë për proceset në pritje (shih *Brualla Gómez de la Torre kundër Spanjës*, 19 dhjetor 1997, § 35, *Raportet e Gjyqësorëve dhe Vendimeve* 1997-VIII, dhe *Galeano Peñas kundër Spanjës*, nr. 48784/20, § 52, 31 maj 2022); për këtë arsye, fakti se Gjykata Kushtetuese zbatoi një afat të ri për çështjet në pritje, në vetvete nuk ishte në kundërshtim me garancitë e dhëna në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës.

28. Gjykata përsërit se zbatimi, qartësia dhe parashikueshmëria e parashikimeve ligjore dhe e praktikës gjyqësore, për sa kanë të bëjë me rregullat mbi formën, afatet dhe parashkrimin, garantojnë efikasitetin e të drejtës për t'iu drejtuar gjykatës (shih, *mutatis mutandis*, *Petko Petkov kundër Bullgarisë*, nr. 2834/06, § 32, 19 shkurt 2013, dhe *Gil Sanjuan kundër Spanjës*, nr. 48297/15, § 38, 26 maj 2020). Në lidhje me çështje të tilla si çështja konkrete, Gjykata gjykon se për t'u siguruar se nuk është cenuar thelbi i së drejtës së kërkuarit për t'iu drejtuar gjykatës, ajo duhet të shqyrtojë nëse zbatimi i afatit konkret mund të konsiderohet si i parashikueshëm për kërkuarit, duke pasur në konsideratë legjislacionin dhe praktikën gjyqësore përkatëse, si edhe rrethanat specifike të çështjes, dhe nëse, për këtë arsye, penalizimi për mosrespektim të afatit kohor shkelte parimin e proporcionalitetit (shih *Levages Prestations Services kundër Francës*, 23 tetor 1996, § 42, *Raportet* 1996-V; *Osu kundër Italisë*, nr. 36534/97, § 35, 11 korrik 2002; dhe *Majaki kundër Kroacisë* (nr. 2), nr. 16924/08, § 69, 19 korrik 2011; shi edhe *Zubac*, cituar më sipër, § 87 me referenca të tjera).

29. Në lidhje me parashikueshmërinë e kufizimit, Gjykata thekson se ndryshimet e vitit 2016 në ligjin për Gjykatën Kushtetuese u botuan në Fletoren Zyrtare nr. 210, më 8 nëntor 2016. Neni 71(a) i ligjit parashikonte se afati për dorëzimin e një anese kushtetuese ishte katër muaj. Neni 86(3) i ligjit ndryshues parashikonte se afati i ri në nenin 71(a) do të ishte në zbatim që prej datës 1 mars 2017.

30. Sipas mënyrës se si kërkuari i kishte kuptuar këto parashikime, ai mendonte se afati i ri do të ishte zbatohet për vendimet përfundimtare të shpallura nga data 1 mars 2017 dhe në vijim.

31. Megjithatë, Gjykata Kushtetuese zbatoi afatin katërmujor për të gjitha çështjet vendimi i të cilave kishte marrë një ankesë kushtetuese dhe ishte miratuar katër muaj përpara datës 1 mars 2017.

32. Në këtë rrethanë, Gjykata përsërit se autoritetet vendase (dhe qartazi gjykatat) fillimisht duhet të interpretojnë ligjin e brendshëm. Gjykata nuk do të zëvendësojë interpretimin e saj për atë të gjykatave në mungesë të arbitraritetit. Kjo zbatohet veçanërisht për interpretimin nga ana e gjykatave të rregullave të një natyre procedurale, të tilla si afatet për paraqitjen e dokumenteve ose dorëzimin e apelimeve (shih *Tejedor Garvia kundër Spanjës*, 16 dhjetor 1997, § 31, *raportet* 1997 VIII, dhe *Jensen kundër Danimarkës*, nr. 8693/11, § 35, 13 dhjetor 2016). Roli i Gjykatës kufizohet në verifikimin nëse efektet e një interpretimi të tillë respektojnë Konventën. Rregullat për afatet, apo zbatimi i tyre, nuk duhet t'i ndalojnë palët ndërgjyqëse të përdorin një mjet të disponueshëm. Gjithashtu, Gjykata duhet të bëjë vlerësimin e saj në çdo çështje sipas specifikave përkatëse të proceseve konkrete dhe duke iu referuar objektit dhe qëllimit të nenit 6 § 1 (shih, *Eşim kundër Turqisë*, nr. 59601/09, § 20, 17 shtator 2013).

33. Gjykata thekson se në Shqipëri, një ankesë kushtetuese (që është në dispozicion të individëve me qëllimin për të ngritur pretendimin se janë shkelur të drejtat e tyre kushtetuese) zakonisht dorëzohet ndaj vendimeve të Gjykatës së Lartë që janë marrë në procese penale, civile ose administrative. Ligji nr. 99/2016, teksa parashikonte se afati i ri katërmujor do të hynte në fuqi më 1 mars 2017, nuk përcaktonte nëse afati i ri katërmujor për paraqitjen e një anese kushtetuese do të zbatohet për vendime përfundimtare të zakonshme të miratuara nga data 1 mars 2017 dhe në vijim, duke krijuar një pasiguri për këtë aspekt.

34. Gjykata ka pranuar se nuk është cenuar e drejta e ankuesit për t'iu drejtuar gjykatës, pasi parashikimet ligjore që mund të mos kenë qenë ta qarta, janë plotësuar me praktikën gjyqësore e cila ka qenë e botuar dhe e zbatueshme dhe mjaftueshëm precize për t'i bërë të mundur kërkuarit (nëse do të ishte e nevojshme së bashku

me përfitimin për një këshillim) të vendoste se çfarë hapash do të duhej të merrte (shih *Canete de Goñi kundër Spanjës*, nr. 55782/00, § 41, GJEDNJ 2002-VIII).

35. Praktika juridike vendëse koherente dhe zbatimi i vazhdueshëm i asaj praktike, normalisht do të përmbushte kriterin e parashikueshmërisë në lidhje me kufizimin për t'iu drejtuar gjykatave të larta (shih për shembull, *Zubac*, cituar më sipër, § 88). Për sa u përket ndryshimeve legjislative, ato hyjnë në fuqi pas një periudhe të caktuar, në një formë *vacatio legis*, e cila i lejon të gjithë personat e interesuar të njihen me rregullat e reja. Megjithatë, në çështjen konkrete, ligji nr. 99/2016 ka krijuar pasiguri për sa ka të bëjë me mënyrën me të cilën është përlogaritur afati i ri për paraqitjen e një ankese kushtetuese; një gjë e tillë ngrinte nevojën për një sqarim të ri nga Gjykata Kushtetuese për metodën ekzakte që do të përdorej për përlogaritjen e atij afati.

36. Duke qenë se çështja konkrete ka të bëjë me një situatë ku përfshihet një afat i ri, praktika e Gjykatës Kushtetuese nuk mund të jetë parë si një praktikë e realizuar. Ndryshimet në ligjin për Gjykatën Kushtetuese hynë në fuqi më 23 nëntor 2016 – që do të thotë pesëmbëdhjetë ditë pas botimit të tij në Fletoren Zyrtare më 8 nëntor 2016, ndërsa parashikimi për afatin e ri për paraqitjen e një ankese kushtetuese hyri në fuqi më 1 mars 2017. Ankuesi paraqiti një ankesë kushtetuese më 2 qershor 2017 ndaj vendimit të sipërpërmendur të Gjykatës së Lartë të datës 11 nëntor 2016 – një vendim që ishte miratuar përpara se të kishin hyrë në fuqi ndryshimet në ligjin për Gjykatën Kushtetuese. Ankesa kushtetuese e kërkuetit u deklarua e papranueshme më 29 qershor 2017 nga Gjykata Kushtetuese me arsyetimin se ishte dorëzuar jashtë afatit. Duke pasur në konsideratë atë kuadër kohor, zbatimi i nenit 86(3) në ligjin nr. 99/2006 nuk ishte bërë i qartë nga Gjykata Kushtetuese në periudhën kur kërkueti paraqiti ankesën e tij kushtetuese, ndërsa Qeveria nuk ka parashtruar argumente, apo nuk ka cituar ndonjë praktikë gjyqësore që të provojë të kundërtën.

37. Për këtë arsye, për qëllime të çështjes konkrete, këndvështrimi i Gjykatës Kushtetuese, se afati i ri vlente për ankesat kushtetuese të paraqitura ndaj të gjithë vendimeve të Gjykatës së Lartë të miratuar në periudhën nga data 1 nëntor 2016 dhe 1 mars 2017, nuk mund të konsiderohej se përbënte një praktikë të mirëpërcaktuar për të cilën kërkueti duhej të kishte dijeni.

38. Duke marrë në konsideratë sa më sipër, Gjykata është e mendimit se nuk ishte e paarsyeshme që kërkueti të ketë pritur që afati i ri katërmujor për paraqitjen e ankës kushtetuese të zbatohet vetëm për ankesat ndaj vendimeve të Gjykatës Kushtetuese që ishin shpallur pas datës 1 mars 2017. Për më tepër, interpretimi i kërkuetit i rregullave procedurale në fjalë nuk duket të jetë kontradiktor me parashikimin e nenit 86(3) të ligjit nr. 99/2016 (shih, *mutatis mutandis*, *Kravchenko kundër Ukrainës*, nr. 46673/06, § 45, 30 qershor 2016).

39. Për këtë arsye, Gjykata gjykon se duke pasur në konsideratë rrethanat e çështjes konkrete, zbatimi i kufizimeve procedurale nga Gjykata Kushtetuese nuk ishte mjaftueshëm i qartë dhe i parashikueshëm nga këndvështrimi i kërkuetit, dhe në këtë mënyrë nuk ishte në përputhje me parimin e sigurisë juridike. Nuk ka asgjë në sjelljen e ankuesit që të justifikojë se barra e pasojave nga ajo pasiguri do të duhej të binte mbi të (krahaso *Kravchenko*, cituar më sipër, § 47).

40. Në mbështetje të të gjithë atyre fakteve, Gjykata gjykon se ndaj kërkuetit ishte vendosur një barrë joproporcionale, duke prishur në këtë mënyrë balancën e drejtë dhe të nevojshme midis qëllimit legjitim për të garantuar respektimin e kushteve formale për të bërë një kërkesë në Gjykatën Kushtetuese, nga njëra anë, dhe së drejtës për t'iu drejtuar asaj gjykate, nga ana tjetër. Në çështjen konkrete, fakti se ankesa kushtetuese e kërkuetit ishte deklaruar e papranueshme pasi ishte dorëzuar përtej afatit katërmujor, në mungesë të një legjislacioni të qartë dhe praktikës së përcaktuar, e privonte ankuesin nga e drejta e tij për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese.

41. Për këtë arsye, është shkelur neni 6 § 1 i Konventës.

II. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

42. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

43. Kërkueti nuk paraqiti asnjë pretendim për dëm pasuror dhe jopasuror, apo për kostot dhe shpenzimet, dhe Gjykata nuk gjen asnjë arsye që të bëjë një akordim të tillë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME

1. *E deklaron* të pranueshme kërkesën në lidhje me të drejtën e ankuesit për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese;

2. *Gjykon* se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 29 nëntor 2022, sipas rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

KRYETAR

Pere Pastor Vilanova

SEKRETAR

Milan Blaško

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA SEVDARI KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 40662/19)

VENDIM

Neni 8 – Jeta private – Shkarkim joproportional i prokurores dhe ndalim i përhershëm për të rihyrë në sistemin e drejtësisë, për shkak të një gabimi të izoluar profesional dhe mospagimit të tatimeve nga bashkëshorti i saj për një pjesë të vogël të të ardhurave të tij – Mungesë e keqbesimit ose e shkeljeve të qëllimshme nga kërkuesja

Neni 46 – Masat individuale – Rihapja e procesit të rivlerësimit, me kërkesë të kërkueses, dhe rishqyrtim i çështjes në përputhje me parashikimet e nenit 8 – Masat e përgjithshme nuk janë të nevojshme – Funksionimi i procesit aktual të rivlerësimit në përgjithësi, pa deklaruar si të tillë problemin sistematik të respektimit të parashikimeve të Konventës

STRASBURG

13 dhjetor 2022

I FORMËS SË PRERË

13.3.2023

Ky vendim do të bëhet i formës së prerë në mbështetje të rrethanave të parashikuara në nenin 44 § 2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Sevdari kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *Kryetar*,

Georgios A. Serghides,

Jolien Schukking,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Ioannis Ktistakis,

Andreas Zünd, *gjyqtarë*

dhe Milan Blaško, *Sekretar i Seksionit*,

Duke mbajtur në konsideratë:

kërkesën (nr. 40662/19) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga një shtetase shqiptare, znj. Antoneta Sevdari (“ankuesja”), më 29 korrik 2019;

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

vendimin për të njoftuar qeverinë shqiptare (“Qeveria”) për kërkesën;
kommentet e palëve të treta të paraqitura nga Res Publica, së cilës i është dhënë leja për të ndërhyrë nga Kryetari i Seksionit (neni 36 § 2 i Konventës dhe rregulli 44 § 3 i Rregullores së Gjykatës);

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 22 nëntor 2022,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

HYRJJE

1. Kërkesa ka të bëjë me procesin e rivlerësimit (*vetting*-ut), i cili rezultoi në shkarkimin e kërkuësës nga pozicioni i prokurorës. Ajo u ankua: i. se ishte shkelur e drejta e saj për respektim të jetës private, sipas nenit 8 të Konventës për shkak të shkarkimit të saj nga detyra dhe në vijim, për shkak të ndalimit të përhershëm të saj për të praktikuar ligjin si avokate; ii. në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës se procesi kishte qenë i padrejtë; dhe iii. në mbështetje të nenit 13 të Konventës për mungesën e një mjeti efektiv në lidhje me ankesat e saj në mbështetje të neneve 6 dhe 8.

FAKTET

2. Kërkuësja ka lindur në vitin 1976 dhe jeton në Tiranë. Ajo u përfaqësua nga z. S. Powles, avokat i cili e ushtron profesionin e tij në Londër.

3. Qeveria u përfaqësua fillimisht nga agjenti i saj, z. A. Metani, dhe më pas nga znj. J. Mansaku, znj. E. Muçaj, znj. B. Lilo dhe z. O. Moçka, nga Avokati i Përgjithshëm i Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë.

I. SFONDI I ÇËSHTJES

5. Sfondi dhe qëllimet e reformës së sistemit të drejtësisë në Shqipëri, duke përfshirë edhe prezantimin e procesit të rivlerësimit në vitin 2016 me anë të aneksit në Kushtetutë dhe ligjit për Rivlerësimin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve (ligji nr. 84/2016 – “Ligji i Rivlerësimit”), si edhe mënyra se si kryhet procesi i rivlerësimit, të cilit u nënshtrohen të gjithë gjyqtarët dhe prokurorët në detyrë, janë përmbledhur në vendimin e Gjykatës për çështjen *Xhoxhaj kundër Shqipërisë* (nr. 15227/19, §§ 4–7, 9 shkurt 2021).

6. Kërkuësja ka shërbyer si prokurore pranë Gjykatës së Rrethit Durrës nga muaji tetor 2003 deri në vitin 2012. Më pas u emërua si prokurore pranë Gjykatës së Rrethit Tiranë. Nga muaji dhjetor 2018 e në vijim ajo ka shërbyer si anëtare e Këshillit të Lartë të Prokurorisë (“KLP”).

II. PROCESI I RIVLERËSIMIT PËR KËRKUESEN

A. Procesi përpara Komisionit të Pavarur të Kualifikimit

7. Më 18 korrik 2018, Komisioni i Pavarur i Kualifikimit (“KPK”), pas një seance publike, e konfirmoi unanimisht kërkuësën në postin e saj si prokurore pranë Gjykatës së Rrethit Tiranë. Në përputhje me parashikimet e zbatueshme për rivlerësimin (shih paragrafët 36–42 më poshtë), KPK-ja e kishte vlerësuar kërkuësën mbi bazën e tri kritereve: i. vlerësim i pasurive të saj; ii. kontroll i figurës dhe i integritetit, me qëllim konstatimin e çdo lidhjeje të mundshme me krimin e organizuar; dhe iii. vlerësim i kompetencës profesionale.

8. Në lidhje me vlerësimin e pasurive të kërkuësës, mbështetur në deklarin, dhe provave mbi pasuritë paraqitur prej saj në procesin e rivlerësimit, KPK-ja arriti në përfundimin se deklarimi i saj për pasuritë ishte i saktë dhe i plotë, dhe se pasuritë e saj dhe të bashkëshortit të saj ishin të ligjshme. As kontrolli i figurës dhe i integritetit, i kryer mbështetur në deklaratën e paraqitur prej saj për figurën dhe integritetin, nuk përbën arsye për shqetësim. Për sa i përket vlerësimit të kompetencës profesionale të kërkuësës, KPK-ja, në mbështetje të formularit të vetëvlerësimit profesional të paraqitur prej saj, dhe pasi shqyrtoi raportet si edhe denoncimet e publikut për performancën e saj, arriti në përfundimin se ajo ishte kompetente në aspektin profesional.

B. Procesi përpara Kolegjit të Posaçëm të Apelit

1. Zhvillimi i procesit nga Kolegji i Posaçëm i Apelit

9. Më 29 gusht 2018, Komisioneri Publik apeloj vendimin e KPK-së pranë Kolegjit të Posaçëm të Apelit (“KPA”). Ai argumentoi se hetimet e KPK-së nuk provonin se kërkuësja përmbushte kërkesat e Ligjit për Rivlerësimin, si për vlerësimin e pasurive, edhe për vlerësimin e kompetencës së saj profesionale.

10. Në vijim, kërkuësës iu lejua të kishte akses në dosjen e çështjes.

11. Më 17 shtator 2018, gjyqtarët e çështjes së kërkuësës u përzgjedhën me short dhe në vijim, kërkuësja u vu në dijeni për përbërjen e KPA-së (një kolegji i veçantë i Gjykatës Kushtetuese). Ajo nuk kërkoi as përjashtimin dhe as nuk pretendoi për papërshtatshmërinë e ndonjërit prej gjyqtarëve të KPA-së.

12. KPA-ja i zhvilloi seancat publike në tri ditë të ndryshme (13, 19 dhe 25 shkurt 2019), përpara se shpallte vendimin më 28 shkurt 2019. Kërkuësës iu dha mundësia të bënte parashtrime, të kërkonte që KPA-ja të pranonte prova të reja, apo të kërkonte dëshmitarë.

2. Vendimi i Kolegjit të Posaqëm të Apelimit

13. Më 28 shkurt 2019, KPA-ja ndryshoi vendimin e KPK-së dhe e shkarkoi kërkuesen nga detyra i saj si prokurore. Kolegji gjykoj se ajo kishte bërë një deklaram të pamjaftueshëm të pasurive sipas kuptimit të nenit 61(3) të lexuar së bashku me nenin 33(5) të Ligjit për Rivlerësimin dhe nenin D §§ 1 dhe 3 të aneksit të Kushtetutës (shih paragrafët 42, 40 dhe 38 më poshtë), pasi ajo nuk kishte provuar ligjshmërinë e burimeve të saj financiare që ishin përdorur për të përfutur pasuritë e saj të paluajtshme, si edhe ligjshmërinë e disa prej të ardhurave të bashkëshortit të saj. Gjithashtu, pas një vlerësimi të përgjithshëm për të tria kriteret (neni 4(2) i Ligjit të Rivlerësimit, shih paragrafin 36 më poshtë), KPA-ja arriti në përfundimin se kërkuesja kishte cenuar besimin e publikut në sistemin e drejtësisë (neni 61(5) i Ligjit të Rivlerësimit, shih paragrafin 42 më poshtë).

a) Vlerësim i pasurive të kërkueses

i. Ara dhe shtëpia në Yzberisht, Tiranë

14. Ara dhe shtëpia në Yzberisht, Tiranë, ishin përfutur nga bashkëshorti – në atë kohë – i ardhshëm i kërkueses dhe të afërmit e tij nga viti 2000 deri në 2003, periudhë në të cilën kërkuesja nuk ishte ende prokurore. Për këtë arsye, KPK-ja nuk e vlerësoi këtë pronë. Megjithatë, KPA-ja, në të njëjtën linjë me Komisionerin Publik, ishte e mendimit se vlerësimi i pasurive brenda kuadrit të procesit të rivlerësimit duhej të shtrihej edhe te pasuria e përfutur përpara emërimit të kërkueses si prokurore dhe te ligjshmëria e burimeve të të ardhurave të përdorura për krijimin e tyre. Kërkuesja kishte argumentuar se pasuria e krijuar përpara emërimit të saj si prokurore nuk mund të konsiderohej se ishte krijuar me anë të akteve korruptive apo aktiviteteve të paligjshme, të cilat mund të kishin ndikim në integritetin e saj si prokurore.

15. Në deklaratën e saj të rivlerësimit, kërkuesja kishte deklaruar se ara dhe shtëpia ishin përfutur me anë të të ardhurave të bashkëshortit të saj prej 3,000,000 lekë (ALL – afërsisht 22,000 euro (EUR), në atë periudhë), të ardhura të cilat ai i kishte fituar si emigrant në Greqi nga viti 1997 deri në vitin 2000 (përpara se ajo të martohej me të), dhe me 12,000 euro, të cilat ai i kishte fituar me punën e tij si inxhinier në Arabinë Saudite në vitin 2003.

16. Në lidhje me këtë aspekt, KPA-ja gjykoj se kërkuesja kishte bërë një deklaram të pamjaftueshëm të pasurisë, sepse ajo nuk kishte mjete të mjaftueshme të ligjshme për të justifikuar arën dhe shtëpinë, për qëllimet e nenit 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit të lexuar së bashku me nenin D § 3 të aneksit të Kushtetutës. Për qëllimet e rivlerësimit, të ligjshme mund të konsiderohen vetëm të ardhurat të cilat janë deklaruar më herët dhe për të cilat janë paguar taksat. Për pasojë, kërkuesja mund t'u referohej vetëm të ardhurave që i përmbushnin të dy këto kushte për të justifikuar përfutimin e pasurive të paluajtshme.

17. Për sa u përket të ardhurave që bashkëshorti i kërkueses i kishte fituar si emigrant në Greqi, KPA-ja gjykoj se kërkuesja nuk kishte paraqitur mjaftueshëm dokumente mbështetëse, apo prova të tjera për të treguar se të ardhurat e transferuara nga Greqia në Shqipëri në formën e remitancave kishin qenë të ligjshme. Ajo nuk kishte provuar se bashkëshorti i saj kishte qenë i punësuar në Greqi gjatë periudhës konkrete, dhe nuk kishte specifikuar shumën ekzakte të të ardhurave të fituara dhe shumën ekzakte të transferuar në Shqipëri.

18. Për sa u përket të ardhurave të fituara nga bashkëshorti i kërkueses në Arabinë Saudite në vitin 2003, KPA-ja konstatoi se kërkuesja dhe bashkëshorti i saj i kishin deklaruar këto të ardhura për herë të parë në vitin 2016, në kuadër të procesit të rivlerësimit, dhe se ata nuk kishin mundur të shpjegojnë në mënyrë bindëse arsyet për mosdeklarimin e tyre në kohë. Në vijim, KPA-ja arriti në përfundimin se kërkuesja nuk kishte paraqitur prova të plota dhe të mjaftueshme për të treguar se burimi i të ardhurave të bashkëshortit të saj në këtë aspekt kishte qenë i ligjshëm. Dokumentet e paraqitura prej saj dhe deklaratat nga kompania e punësimit përmbanin "Indicie" për angazhimin profesional të personit të lidhur me kërkuesen (bashkëshorti i saj) dhe përfutimin e të ardhurave për punën e bërë. Megjithatë, ajo nuk kishte paraqitur dokumentet e nevojshme që sqaronin plotësisht mënyrën sipas së cilës ishin paguar këto të ardhura dhe që provonin se taksat për këto të ardhura ishin paguar nga kompania. Në vijim, çifti nuk kishte mundur të demonstronte se ishte objektivisht e pamundur për ta që t'i paraqisnin këto dokumente.

ii. Të ardhurat e bashkëshortit nga puna në Arabinë Saudite në vitin 2006

19. Në deklaratën e saj për rivlerësim, në vijim, kërkuesja kishte deklaruar asete financiare në shumën prej 20,000 dollarësh amerikanë (USD), të fituara nga bashkëshorti i saj në Arabinë Saudite në vitin 2006. Edhe për këtë aspekt, KPA-ja gjykoj se ajo nuk kishte deklaruar në mënyrë të mjaftueshme pasurinë, sipas interpretimit të nenit 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit të lexuar së bashku me nenin D § 3 të aneksit të Kushtetutës, pasi ajo nuk kishte provuar se bashkëshorti i saj kishte respektuar detyrimet përkatëse për tatimet mbi të ardhurat.

20. KPA-ja gjykoj se dokumentet e paraqitura nga kërkuesja, të cilat provonin se bashkëshorti i saj kishte jetuar dhe kishte ofruar shërbime në Arabinë Saudite gjatë periudhës konkrete, ishin të besueshme, por ato nuk

përbënin “provë të plotë” në mungesë të një kontrate punësimi apo prove, se transfertat përkatëse bankare ishin bërë nga Arabia Saudite në emër të kompanisë për të cilën ai kishte ofruar shërbime.

21. Në vijim, KPA-ja konstatoi se kërkuësja nuk kishte paraqitur dokumente mbështetëse për të provuar se bashkëshorti i saj kishte paguar tatimet në Shqipëri për këto të ardhura, apo prova se ai kishte paguar tatime në Arabinë Saudite, apo se objektivisht ishte e pamundur për të që të paraqiste dokumentet e nevojshme.

iii. Pasuri të tjera

22. Pronat e tjera të paluajtshme dhe të ardhurat e tjera të kërkuësës dhe të bashkëshortit të saj nga burime vendëse të vlerësuara nga KPA-ja u konsideruan të ligjshme.

b) Vlerësimi i kompetencës profesionale të kërkuësës

23. KPA-ja konstatoi se asnjë prej denoncimeve të bëra nga publiku, në lidhje me kompetencën profesionale të kërkuësës, nuk paraqiste mungesë të kompetencës profesionale prej saj.

24. Në lidhje me vlerësimin e një sërë çështjesh të trajtuara nga kërkuësja dhe të përzgjedhura për shqyrtim, në kuadër të rivlerësimit, KPA-ja konstatoi se në njërin prej këtyre çështjeve, e cila kishte të bënte me akuzat kundër një zyrtari publik për mosdeklarim të rregullt të pasurisë së tij, kërkuësja nuk kishte respektuar afatin për dorëzimin e një apelimi ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë për rrëzim të akuzave. Kërkesa e saj e mëposhme për të marrë leje për apelim jashtë afatit për shkak të vështirësive familjare ishte rrëzuar. Në lidhje me këtë aspekt, KPA-ja arriti në përfundimin se edhe nëse rezultatet e hetimit konfirmonin se kërkuësja kishte demonstruar mungesë njohurish të praktikës gjyqësore, në lidhje me një koncept specifik ligjor dhe mungesë efikasiteti në menaxhimin e situatave komplekse në ushtrimin e detyrave të saj, çështja konkrete ishte e izoluar, dhe për këtë arsye, e pamjaftueshme në vetvete për të gjykuar se ajo ishte e paaftë profesionalisht. Megjithatë, KPA-ja gjykoj se fakti se çështja kishte të bënte me deklarimin e pasurisë së një zyrtari publik, edhe pse një rast i izoluar, kishte ndikim në besimin e publikut në sistemin e drejtësisë. Si prokurore e specializuar në veprat që kanë lidhje me tatimet, një gjë e tillë cenonte besimin e publikut në sistemin e drejtësisë, nëse vetë anëtarët e familjes së saj nuk respektonin ligjet për tatimet.

c) Vlerësimi i përgjithshëm

25. Për këtë arsye, KPA-ja arriti në përfundimin, se mbështetur në një vlerësim të përgjithshëm të tri kriterëve të vlerësimit, kërkuësja kishte cenuar edhe besimin e publikut në sistemin e drejtësisë, për qëllimet e nenit 61(5) të Ligjit të Rivlerësimit.

d) Opinion mospajtues

26. Njëri prej anëtarëve të trupit gjykues, I.R., paraqiti një opinion mospajtues, në mbështetje të pozicionit se kërkuësja nuk duhej të shkarkohej nga detyra si prokurore. I.R. mbështeti mendimin se kërkuësja nuk kishte bërë deklarim të pamjaftueshëm të pasurisë sipas neneve 61(3) dhe 33 të Ligjit të Rivlerësimit. Ajo kishte provuar burimet e ligjshme të pasurive të saj deri në atë moment, ashtu siç kishte provuar mjaftueshëm ekzistencën e të ardhurave të bashkëshortit të saj dhe faktin se pasuria vinte nga veprimtari fitimprurëse të ligjshme (dhe jokriminale). Në opinionin mospajtues të gjyqtarës, fakti se nuk provohet shlyerja e tatimeve për këto të ardhura nuk duhet të çojë gjithmonë në përfundimin se ka pasur burime të pamjaftueshme të ligjshme për të justifikuar pasurinë e personit dhe, për pasojë, deklarimi i pamjaftueshëm i pasurisë të çojë shkarkimin nga detyra sipas nenit 61(3) të Ligjit për Rivlerësimin. Në të tilla rrethana, neni 61(1) i Ligjit të Rivlerësimit duhet të zbatohet, si i tillë, vetëm në rastin kur pasuria e deklaruar e personit të rivlerësuar do të ishte më e madhe se sa dyfishi i vlerës së pasurisë së përfutur, së bashku me të ardhurat e tatueshme, duke përbërë kështu shkak për shkarkim nga detyra. Megjithatë, ky nuk ishte rasti për kërkuësen; të ardhurat e kundërshtuara përbënin 9.5% të totalit të të ardhurave. Në vijim, I.R. shprehu opinionin se shkarkimi i kërkuësës për cenim të besimit të publikut në sistemin e drejtësisë ishte joproporcional, pasi ajo kishte ndjekur penalisht në mënyrë të suksesshme shumë çështje të rëndësishme publike financiare.

c) Opinioni i Vëzhguesit Ndërkombëtar

27. Edhe Vëzhguesi Ndërkombëtar i Operacionit Ndërkombëtar të Monitorimit (“ONM”) – një organ ndërkombëtar i udhëhequr nga Komisioni Evropian, i krijuar në mbështetje të nenit B të aneksit të Kushtetutës, për të mbështetur, monitoruar dhe mbikëqyrur procesin e rivlerësimit – dha një opinion mospajtues, më 25 prill 2019. Ai u shpreh se ishte joproporcionale që kërkuësja të sanksionohej me shkarkim nga detyra. Ai u referua konstatimit të KPA-së se ajo kishte respektuar detyrimin për deklarim të pasurisë së saj dhe burimeve të lidhura të të ardhurave. Megjithatë, KPA-ja kishte gjykuar se (në kundërshtim me konstatimet e KPK-së) se ajo nuk kishte paraqitur justifikim të mjaftueshëm për pasuritë e saj, që do të thotë se ajo nuk kishte paraqitur mjaftueshëm dokumente për të provuar ligjshmërinë e burimeve të pretenduara të të ardhurave, veçanërisht prova për shlyerjen e tatimeve për ato të ardhura.

28. Vëzhguesi Ndërkombëtar shprehu mendimin se interpretimi i gjerë i KPA-së “i deklarimit të pamjaftueshëm të të ardhurave” në nenin 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit, si shkak për shkarkim nga detyra binte në kundërshtim me nenin D §§ 4 dhe 5 të aneksit të Kushtetutës, dhe jepte rezultate joproporcionale. Ai argumentoi veçanërisht se konstatimi për “deklarim të pamjaftueshëm”, në mbështetje të nenit 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit mund të përmbushej vetëm nëse personi i rivlerësuar kishte bërë një deklaratë false, veçanërisht, nëse kishte prova se ai ose ajo nuk e zotëronte burimin e pretenduar të të ardhurave (gjë të cilën KPA-ja nuk e kishte konstatuar në çështjen e kërkuarës). Mosjustifikimi i pasurive të deklaruar mund të sanksionohej sipas nenit 61(1) të Ligjit të Rivlerësimit, në rast se nuk përmbusheshin parashikimet në këtë nen (që do të thotë, nëse pasuria e pajustificuar ishte më shumë se sa gjysma e shumës së pasurisë në total), çka nuk ishte rasti i kërkuarës. Nëse mosjustifikimi i pasurisë së deklaruar sanksionohej si deklaratë e pamjaftueshme, neni 61(1) i Ligjit të Rivlerësimit nuk do të ishte i vlefshëm për rastin konkret dhe parashikimi i pragut prej “dyfish” nuk do të ishte i zbatueshëm.

29. Për sa ka të bëjë me profesionalizmin, Vëzhguesi Ndërkombëtar ishte i mendimit se mosdorëzimit të një apelimi për një çështje brenda afatit nuk i duhej dhënë ndonjë peshë e rëndësishme. Ai theksoi se apelimi do të duhej të dorëzohet në përputhje me udhëzimet e përgjithshme sipas së cilave prokuroria duhej të veponte në këtë mënyrë sa herë që gjykata merrte një vendim në kundërshtim me kërkesat e prokurorisë; apelimi konkret nuk kishte pasur ndonjë perspektivë të arsyeshme për sukses, kështu që kjo vonesë kishte qenë thjesht e natyrës formale. Aspektet e dobëta në tërësi nuk ishin të një rëndësie të tillë sa për të justifikuar përfundimin se kërkuarja kishte cenuar besimin e publikut në sistemin e drejtësisë për qëllime të nenit 61(5) të Ligjit të Rivlerësimit.

III. ZHVILLIME TË MËTEJSHME

A. Jeta profesionale e kërkuarës pas vendimit të KPA-së

30. Më 19 mars 2019, KLP, duke marrë në konsideratë shkarkimin e kërkuarës nga pozicioni i prokurores, e shkarkoi atë si anëtare të KLP-së.

31. Kërkuarja, e cila kishte marrë një licencë për të praktikuar ligjin si avokate nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë më 6 maj 2016, u regjistrua në regjistrin e Dhomës Kombëtare të Avokatisë si avokate më 7 mars 2019 për të ushtruar në mënyrë aktive profesionin, dhe në vijim nisi të praktikonte ligjin si avokate.

B. Procesi në lidhje me Gjyqtarët L.D. dhe A.H.

32. Më 4 dhjetor 2019, KPA-ja rrëzoi kërkesën e paraqitur nga kërkuarja pas përfundimit të procesit të rivlerësimit ndaj saj (më 23 maj 2019) për nisjen e një procedure disiplinore ndaj dy anëtarëve të KPA-së, L.D. dhe A.H., dhe për ndërprerjen e mandatit të tyre në mbështetje të parashikimeve kushtetuese dhe statutore për heqjen nga detyra të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, tek të cilët ishte referuar kërkuarja.

33. Më 20 nëntor 2019, ONM, që sipas nenit 17 të Ligjit të Rivlerësimit ishte organi kompetent për shqyrtimin e kërkesave për procese disiplinore nga publiku, e bëri me dijeni kërkuarën se pavarësisht pretendimeve të ngritura prej saj ndaj Gjyqtarëve L.D. dhe A.H., nuk mund të adresohet asnjë prej shkaqeve të parashikuar në nenin 16 të Ligjit të Rivlerësimit, sipas së cilit anëtarët e ONM mund të ndërmerrnin procese disiplinore.

34. Më 24 korrik 2020, pas nisjes së procesit penal ndaj Gjyqtarit L.D., proces që kishte nisur në mbështetje të një ankese penale të paraqitur nga Z.B. Cani (kërkuar në kërkesën nr. 37474/20 përpara kësaj Gjykate), KPA-ja vendosi ta pezullojë L.D. nga detyra. Më pas, L.D. u dënua për falsifikim dokumentesh. Rezultoi se ai kishte dorëzuar informacione false në aplikimin e tij për pozicionin e gjyqtarit në KPA, pasi nuk kishte deklaruar se ishte shkarkuar nga detyra si gjyqtar në vitin 1997 (shih, për më tepër informacione për këtë çështje, vendimin *Besnik Cani kundër Shqipërisë*, nr. 37474/20, §§ 8–31, 4 tetor 2022 (jo i formës së prerë)).

35. Më 28 tetor 2022, Gjykata Kushtetuese prishi, mbi shkaqet për gjykim të drejtë, vendimin e Gjykatës së Lartë duke konfirmuar dënimin penal ndaj L.D., dhe urdhëroi ridëgjimin e çështjes nga Gjykata e Lartë.

KUADRI LIGJOR DHE PRAKTIKA LIGJORE PËRKATËSE

I. MATERIALET PËRKATËSE VENDËSE

A. Kuadri i përgjithshëm dhe funksionimi i procesit të rivlerësimit/ *vetting*-ut në Shqipëri

36. Rivlerësimi tranzitor i gjyqtarëve dhe prokurorëve në Shqipëri udhëhiqet nga neni 179/b i Kushtetutës, aneksi i Kushtetutës dhe Ligji për Rivlerësimin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve (ligji nr. 84/2016 – “Ligji i Rivlerësimit/ *Vetting*-ut”), i cili hyri në fuqi më 8 tetor 2016. Neni 179/b i Kushtetutës parashikon rivlerësimin e të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve në detyrë, që bëhet një herë, me qëllim garantimin e funksionimit të shtetit të së drejtës, pavarësisë së sistemit gjyqësor dhe rikthimit të besimit të publikut në institucionet e atij sistemi. Rivlerësimi bëhet nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit (“KPK”) në shkallë të parë, dhe Kolegji i Posaçëm i

Apelimit ("KPA"), si një kolegji i veçantë pranë Gjykatës Kushtetuese, në apel. Rivlerësimi konsiston në vlerësimin e pasurisë, në kontrollin e figurës dhe integritetit, dhe në vlerësimin e kompetencës profesionale (shih nenin Ç § 1 të Aneksit të Kushtetutës, dhe nenin 4(1) të Ligjit të Rivlerësimit). Vendimi për vlerësimin mbështetet vetëm në njërin ose në disa prej këtyre komponentëve, ose në një vlerësim të përgjithshëm të të tre komponentëve dhe në një vlerësim të përgjithshëm të procesit (neni 4(2) i Ligjit të Rivlerësimit).

37. Kuadri dhe praktika ligjore përkatëse, në lidhje me procesin e rivlerësimit/*vetting*-ut të prezantuar në Shqipëri në vitin 2016, përmbledhen në vendimin për çështjen *Xhoxhaj* (cituar më sipër, §§ 93–226). Parashikimet dhe praktika referuar çështjes konkrete janë, si më poshtë.

B. Parashikimet për vlerësimin e pasurive

38. Neni D i Aneksit të Kushtetutës, i cili rregullon vlerësimin e pasurive, parashikon si më poshtë:

Neni D – Vlerësimi i pasurive

"1. Subjektet e rivlerësimit i nënshtrohen deklaramit dhe kontrollit të pasurive të tyre, me qëllim që të identifikohen ata që kanë në pronësi ose në përdorim pasuri më të mëdha nga sa mund të justifikohen ligjërisht, ose ata që nuk i kanë deklaruar saktësisht dhe plotësisht pasuritë e tyre dhe të personave të lidhur.

2. Subjekti i rivlerësimit dorëzon një deklaratë të re dhe të detajuar të pasurisë në përputhje me ligjin. Inspektorati i Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave kontrollon deklaratën e pasurisë dhe i dorëzon Komisionit një raport për ligjshmërinë e pasurive, për saktësinë dhe plotësinë e deklaramit, sipas ligjit.

3. Subjekti i rivlerësimit duhet të shpjegojë bindshëm burimin e ligjshëm të pasurive dhe të të ardhurave. Pasuri të ligjshme, për qëllimet e këtij ligji konsiderohen të ardhurat që janë deklaruar dhe për të cilat janë paguar detyrimet tatimore. Elemente të tjera të pasurisë së ligjshme përcaktohen me ligj.

4. Nëse subjekti i rivlerësimit ka një pasuri më të madhe se dyfishi i pasurisë së ligjshme, ai prezumohet fajtor për shkeljen disiplinore, përveçse kur ai paraqet prova që vërtetojnë të kundërtën.

5. Nëse subjekti i rivlerësimit nuk e dorëzon deklaratën e pasurisë në kohë sipas ligjit, ai shkarkohet nga detyra. Nëse subjekti i rivlerësimit përpiket të fshehtë ose të paraqesë në mënyrë të pasaktë pasuritë në pronësi, posedim ose në përdorim të tij, zbatohet parimi i prezumimit në favor të masës disiplinore të shkarkimit dhe subjekti ka detyrimin të provojë të kundërtën."

39. Neni 3 i Ligjit të Rivlerësimit/*Vetting*-ut përmban përkufizimin e mëposhtëm për termin "persona të lidhur":

"13. "Person i lidhur" është rrethi i personave që kanë marrëdhënie me subjektin e rivlerësimit, komisionerin, gjyqtarin dhe komisionerin publik, i përbërë nga bashkëshorti/ja, bashkëjetuesi/ja, fëmijët madhorë, si dhe çdo person tjetër të përmendur në certifikatën familjare të lëshuar nga zyra e gjendjes civile për subjektin e rivlerësimit, komisionerët, gjyqtarët dhe komisionerët publikë për periudhën e rivlerësimit..."

40. Pjesa përkatëse për procedurën e rivlerësimit, në nenin 33 të ligjit të *vetting*-ut, parashikon si më poshtë:

"5. Në përfundimin të kontrollit, Inspektori i Përgjithshëm i ILDKPKI-së përgatit një raport të hollësishëm dhe të arsyetuar, sipas rastit, konstaton se:

a) deklarimi është i saktë në përputhje me ligjin, me burimet e ligjshme financiare dhe që nuk gjendet në situatë konflikti interesi;

b) ka mungesë të burimeve financiare të ligjshme për të justifikuar pasuritë;

c) është kryer fshehtë e pasurisë;

ç) është kryer deklarim i rremë;

d) subjekti [personi i rivlerësuar] gjendet në situatën e konfliktit të interesit."

C. Sanksionet disiplinore

41. Neni E § 1 i Aneksit të Kushtetutës, dhe nenet 58 dhe 66 të Ligjit të Rivlerësimit parashikojnë, se në përfundim të procesit, organet e *vetting*-ut mund ta konfirmojnë në detyrë personin e rivlerësuar ose të vendosin njërin prej sanksioneve të mëposhtme disiplinore: pezullim nga detyra për një vit shoqëruar me detyrimin për të ndjekur një program trajnimit të organizuar nga Shkolla e Magistraturës, ose shkarkim nga detyra.

42. Sipas nenit 61 të Ligjit të Rivlerësimit, shkarkimi nga detyra mund të urdhërohet nëse rezulton, se:

"1. Subjekti i rivlerësimit ka deklaruar më shumë se dyfishi i pasurisë së ligjshme gjatë vlerësimit të pasurisë, përfshirë edhe personat e lidhur me të.

2. Ka probleme serioze gjatë kontrollit të figurës, sepse subjekti i rivlerësimit ka kontakte të papërshtatshme me personat e përfshirë në krimin e organizuar që bën të pamundur vazhdimin e detyrës.

3. Subjekti i rivlerësimit ka bërë deklaram të pamjaftueshëm për kriterin e kontrollit të figurës dhe pasurisë, sipas parashikimeve të neneve 39 dhe 33 të këtij ligji.

4. Kur rezulton se subjekti i rivlerësimit është i papërshtatshëm nga aspekti profesional, për sa ka të bëjë me vlerësimin e kompetencës profesionale.

5. Në rast se nga vlerësimi tërësor, në kuptim të nenit 4(2) ... rezulton se subjekti i rivlerësimit ka cenuar besimin e publikut të sistemi i drejtësisë dhe ndodhet në kushtet e pamundësisë për plotësimin e mangësive nëpërmjet programit të trajnimit.”.

D. Parashikimet dhe praktika në lidhje me kundërshtimet për përbërjen e KPA-së

43. Në lidhje me garancitë për paanshmëri, pjesët përkatëse të nenit 27 të Ligjit të Rivlerësimit parashikojnë, si më poshtë:

“1. Anëtar i institucioneve të rivlerësimit deklaron dhe shmang çdo situatë konflikti interesi, në respektim të ligjit “Mbi parandalimin e konfliktit të interesit”. Çdo vendim i marrë në një situatë konflikti interesi, përveç pasojave ligjore në procesin e vendimmarrjes, përbën shkelje disiplinore, sipas këtij ligji.

2. Në rast se anëtar i institucioneve të rivlerësimit nuk mund të shqyrtojë një çështje që i është caktuar për shkaqet e përmendura në nenin 30 të Kodit të Procedurave Administrative ose të ligjit “Mbi parandalimin e konfliktit të interesit në ushtrimin e funksioneve publike”, ai njofton me shkrim menjëherë trupin gjyqësor. Përfshirja e komisionerit, gjyqtarit ose Komisionerit Publik nga shqyrtimi i çështjes vendoset nga një tjetër trup gjyqësor që caktohet me short.

...”.

44. Në mbështetje të praktikës së Gjykatës Kushtetuese në lidhje me ankesat për mosrespektim të kriterëve statutorë të përzgjedhshmërisë nga ana e anëtarëve të organeve të *vetting*-ut, më 20 prill 2020, kjo gjykatë rrëzoi si të papranueshme ankesën e paraqitur nga z. B. Cani (shih paragrafin 34 më sipër), i cili kërkonte që vendimi i Parlamentit për emërimin e L.D. në KPA të deklarohet jokushtetues.

45. Për sa ka të bëjë me ankesën e z. Cani bërë në mbështetje të nenit 131 § 1 (f) të Kushtetutës, me argumentin se emërimi i L.D. në KPA në shkelje me ligjin vendës kishte shkelur të drejtën e tij individuale për një “gjykatë të krijuar nga ligji” gjatë procesit të rivlerësimit, Gjykata Kushtetuese e rrëzoi këtë ankesë, duke arsyetuar si më poshtë:

“20. Në çështjen konkrete, Kolegji [i Gjykatës Kushtetuese] vëren se ankuesi pretendon të jetë cenuar e drejta e tij për një gjykim të drejtë për shkak të një veprimi të ndërmarrë nga një autoritet publik përpara përfundimit të procedurave në KPA, dhe, për pasojë nuk ngre asnjë pretendim kundër rezultatit përfundimtar të procesit [të *vetting*-ut]. Ai ka kundërshtuar... emërimin [e L.D. në KPA] dhe [ka kërkuar] pavlefshmërinë e pjesëshme të vendimit të Parlamentit që caktonte L.D. si anëtar të KPA-së.

21. Gjykata Kushtetuese ka theksuar se e drejta për një gjykim të drejtë, duke përfshirë ankesat në lidhje me gjykatën e krijuar me ligj, garantohet gjatë një procesi ligjor ose gjyqësor në funksion të rezultatit përfundimtar, i cili sjell pasojat konkrete dhe të drejtpërdrejta për ankuesit si mbajtës i të drejtave kushtetuese procedurale dhe thelbësore. Kolegji vlerëson se edhe në procesin e rivlerësimit kalimtar, në procesin gjyqësor të kryer nga Kolegji i Posaçëm i Apelit duhet të garantohen të drejtat procedurale të subjekteve të rivlerësuar, në përputhje me kompetencat që përcaktohen nga Kushtetuta dhe ligji.

...

23. Për më tepër, Kolegji vëren se juridiksioni i Gjykatës Kushtetuese për shqyrtimin e ankimit individual kushtetues të kërkuarit, që lidhet me kryerjen e rivlerësimit kalimtar të tij, për shkak të detyrës së prokurorit, është i kufizuar nga juridiksioni që vetë Kushtetuta, në aneksin e saj, u ka dhënë organeve të rivlerësimit. Kështu, neni 179/b, paragrafi 2, i Kushtetutës parashikon se procesi i rivlerësimit, që realizohet nga KPK-ja dhe KPA-ja, do të kryhet mbi bazën e parimeve të procesit të rregullt ligjor, si dhe duke respektuar të drejtat themelore të subjektit të vlerësimit.

...

24. Kolegji thekson se të drejtat procedurale kushtetuese të subjekteve të rivlerësimit [...], duke përfshirë të drejtën për një “gjykatë të krijuar me ligj”, garantohen nga Kushtetuta, me anë të një procesi gjyqësor të kryer nga KPA-ja, dhe më pas, me anë të mundësisë për të ushtruar të drejtën ankimi në Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Duke pasur parasysh pushtetin e KPA-së për të gjykuar apelit kundër vendimeve të KPK-së, gjykata vlerëson se ky proces [apeli] përfshin shqyrtimin e pajtueshmërisë së procedurave me Kushtetutën...”.

E. Parashikimet për rishikimin e vendimeve të formës së prerë

46. Në mbështetje të nenit 4(6) të Ligjit të Rivlerësimit, lexuar së bashku me nenin 1(2) të Ligjit për Gjykatat Administrative (ligji nr. 49/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative”), organet e rivlerësimit, në rrethana të caktuara, mund të zbatojnë parashikimet e Kodit të Procedurës Civile. Neni 494 i Kodit të Procedurës Civile parashikon se një palë mund të kërkojë rishikimin e një vendimi i cili është bërë i formës së prerë në rrethana të caktuara, më konkretisht, kur:

“a) zbulohen rrethana të reja apo prova të reja me shkrësë që kanë rëndësi për çështjen, të cilat nuk mund të dihen nga pala gjatë shqyrtimit të saj;

b) vërtetohet se thëniet e dëshmitarëve apo mendimet e ekspertëve, mbi të cilat është bazuar vendimi, kanë qenë të rreme;

c) palët ose përfaqësuesit e tyre apo ndonjë anëtar i trupit gjykues, që ka marrë pjesë në gjykimin e çështjes, kanë kryer vepra 214 të dënueshme penalisht, të cilat kanë ndikuar në dhënien e vendimit;

ç) vërtetohet se vendimi i dhënë është bazuar në dokumente të falsifikuara;

d) vendimi është bazuar në një vendim të gjykatës ose të një institucioni tjetër që më pas është prishur;

dh) vendimi është në kundërshtim të hapur me një vendim tjetër të formës së prerë të dhënë midis po atyre palëve, për të njëjtin objekt dhe për të njëjtin shkak.

e) kur Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut gjen shkelje të Konventës Evropiane, “Për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore”, dhe të protokolleve të saj, të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë.”.

F. Parashikime në lidhje me statusin e prokurorëve

47. Sipas nenit 32 të ligjit të mëparshëm për Prokurorinë, i datës 12 shkurt 2001 (ligji nr. 8737/2001, “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë”), të ndryshuar, shkeljet disiplinore përfshinin, *inter alia*, veprime që diskreditonin seriozisht funksionin e prokurorit, ose veprime, që sipas ligjit, nuk ishin të pajtueshme me të. Sipas nenit 33 të atij ligji, shkelje të tilla ishin të dënueshme me anë të një vërejtjeje, paralajmërimi për shkarkim nga detyra, transferim në një pozicion më të ulët ose shkarkim nga detyra.

48. Gjykata Kushtetuese deklaroi se aktet serioze që diskreditonin funksionin zyrtar përfshinin sjelljen e papërshtatshme dhe të padenjë gjatë kryerjes së detyrave zyrtare ose jashtë atyre detyrave (vendimi nr. 75/2002).

49. Ligji “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve”, i datës 6 tetor 2016 (ligji nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve”) përcakton statusin e “magjistratëve”, më konkretisht të gjyqtarëve dhe prokurorëve (neni 2 (gj)). Pjesa përkatëse e nenit 3 të këtij ligji, parashikon, si më poshtë për vlerat themelore:

“5. Sjellja e magjistratit gjatë ushtrimit të funksionit dhe jashtë tij garanton ruajtjen dhe forcimin e besimit të publikut te sistemi i drejtësisë, profesioni ligjor dhe palëve në proces. Magjistrati ushtron funksionet me drejtësi, në mënyrë korrekte, në kohë të arsyeshme, të ndërgjegjshme, të kujdesshme, të zellshme dhe sistematike, me objektivitet, vetëpërmbytje dhe maturi.”.

G. Parashikimet në lidhje me ushtrimin e profesionit të avokatëve

50. Sipas nenit 13(1) të Ligjit për Profesionin e Avokatit (ligji nr. 55/2018, i datës 23 korrik 2018, për profesionin e avokatit), një person është i kualifikuar për të vepruar si avokat, kur ai ose ajo ka fituar titullin “avokat” dhe është pranuar si avokat, sipas fuqisë së një certifikate (licence) të lëshuar nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë (më konkretisht “Shoqata e Avokatëve”). Neni 13(2) liston një sërë kërkesash të përgjithshme të cilat duhet të përmbushen në mënyrë që një person të pranohet si avokat, midis të cilave, më afër qëllimeve të kësaj çështjeje, është kërkesa që “një person të mos jetë shkarkuar nga ushtrimi i detyrës ose funksionit publik, për arsye të integritetit etik, me vendim të organit kompetent, që ka marrë formë të prerë, me përjashtim të rasteve kur masa disiplinore është shuar sipas legjislacionit të posaçëm”.

II. MATERIALET PËRKATËSE NDËRKOMBËTARE

51. Pjesët përkatëse të Udhëzimeve Evropiane për Etikën dhe Sjelljen për Prokurorët Publikë (“Udhëzimet e Budapestit”), të miratuara nga Konferenca e Prokurorëve të Përgjithshëm të Evropës, Këshilli i Evropës, e datës 31 maj 2005, parashikon:

IV. Sjellja private

“a) Prokurorët publikë nuk duhet të kompromentojnë integritetin, drejtësinë dhe paanshmërinë aktuale ose të perceptuar në mënyrë të arsyeshme, të shërbimit të prokurorisë publike me anë të aktiviteteve në jetën e tyre private.

b) Prokurorët publikë respektojnë dhe i binden ligjit gjatë gjithë kohës.

c) Prokurorët publikë duhet të sillen në mënyrë të tillë që të përforcojnë dhe të ruajnë besimin e publikut në profesionin e tyre.

...”.

52. Pjesët përkatëse të opinionit nr. 13 (2018) për pavarësinë, llogaridhënien dhe etikën e prokurorëve, lëshuar nga Këshilli Konsultativ i Prokurorëve të Evropës, të Këshillit Evropian (CCPE) parashikojnë:

“22. Sjellja e prokurorëve, ashtu si edhe e gjyqtarëve, nuk mund të lihet vetëm në diskrecionin e tyre, si brenda edhe jashtë detyrës së tyre. Kjo është veçanërisht e rëndësishme kur vlerësohen veprimtaritë e prokurorëve dhe në proceset disiplinore ndaj tyre.

...”.

51. Respektimi i shtetit të së drejtës kërkon standardet më të larta etike dhe profesionale në sjellje të prokurorëve, edhe të gjyqtarëve, si gjatë detyrës edhe jashtë saj, çka mundëson besimin e shoqërisë të drejtësisë. Prokurorët veprojnë në emër të njerëzve dhe në interes të publikut. Për këtë arsye, ata duhet të ruajnë gjithmonë integritetin personal dhe të veprojnë në përputhje me ligjin në mënyrë të drejtë, të paanshme dhe objektive, duke respektuar dhe ruajtur të drejtat dhe liritë themelore, duke përfshirë prezumimin e pafajësisë, të drejtën për gjykim të drejtë, dhe parimet e barazisë së armëve, ndarjes së pushteteve, dhe forcën detyruese të vendimeve të gjykatës. Ata kanë detyrën të jenë të pavarur nga ndikimet politike, apo ndikime të tjera.”

LIGJI

I. KUNDËRSHTIMI PARAPRAK I QEVERISË

53. Qeveria parashtroi se kërkuësja kishte shpërdorur të drejtën e saj për të paraqitur një kërkesë pasi ankesa e saj se ajo nuk e kishte pasur të mundur të ushtronte profesionin e saj pas përfundimit të procesit të rivlerësimit mbështetej në fakte të pavërteta. Veçanërisht, Qeveria argumentoi se ndryshe nga parashtrimet në kërkesën e saj pranë Gjykatës, aktualisht, ajo e ushtronte profesionin si avokate.

54. Kërkuësja e kundërshtoi këtë këndvështrim. Ajo pretendoi se kishte parashtruar në kërkesën e saj, dhe kishte mbështetur qëndrimin se, si rezultat i shkarkimit të saj në procesin e rivlerësimit ajo ndalohej në mënyrë të përhershme të praktikonte ligjin si avokate, në mbështetje të nenit 13(2) të Ligjit për Avokatët (shih paragrafin më sipër). Për këtë arsye, ajo rrezikonte t'i hiqej e drejta e avokatisë në çdo moment pa pasur mundësinë që të regjistrohej përsëri.

55. Gjykata përsërit se sipas nenit 35 § 3 (a) të Konventës, një kërkesë mund të kundërshtohet si shpërdorim i së drejtës për kërkesë individuale, nëse, midis të tjerash, ajo mbështetet me dashje në fakte të pavërteta (shih *Akdivar dhe të Tjerët kundër Turqisë*, 16 shtator 1996, §§ 53–54, *Raportet e Gjykimeve dhe Vendimeve* 1996-IV, dhe *Varbanov kundër Bullgarisë*, nr. 31365/96, § 36, GJEDNJ 2000-X). Parashtrimi i informacioneve të paplota, dhe për pasojë mashtruese, mund të shkaktojnë shpërdorim të së drejtës për të bërë një kërkesë, veçanërisht nëse informacionet kanë të bëjnë me vetë thelbin e çështjes dhe nëse nuk ofrohen shpjegime të mjaftueshme për mosdeklarimin e atyre informacioneve (shih *Gross kundër Zvicrës* [DHM], nr. 67810/10, § 28, GJEDNJ 2014). E njëjta gjë zbatohet nëse kanë ndodhur zhvillime të reja dhe të rëndësishme gjatë procesit përpara Gjykatës, dhe në rastin kur, pavarësisht se kjo gjë kërkohej shprehimisht në rregullin 47 § 7 (më herët rregulli 47 § 6) i Rregullores së Gjykatës, kërkuësi nuk deklaroi informacionet e kërkuara në Gjykatë, në këtë mënyrë duke e penguar atë të gjykojë për çështjen në dijeni të plotë të fakteve (shih *Mirolubovs dhe të Tjerët kundër Letonisë*, nr. 798/05, § 63, 15 shtator 2009, dhe *Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano kundër Italisë* [DHM], nr. 38433/09, § 97, GJEDNJ 2012). Megjithatë, edhe në këto raste, qëllimi i kërkuësit për të mashtruar Gjykatën duhet të provohet me siguri të mjaftueshme (shih *Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano*, § 97, dhe *Gross*, § 28, të dy cituar më sipër).

56. Pas shqyrtimit të dosjes së çështjes dhe të parashtrimeve të palëve në respektim të parimeve mësipërme, Gjykata shprehet se parashtrimet e kërkuëses mund të kishin qenë më të qarta për sa ka të bëjë me faktin se në praktikë, ajo kishte filluar të punonte si avokate pas shkarkimit të saj si prokurorë. Megjithatë, duke iu referuar shpjegimeve të dhëna prej saj, Gjykata nuk e gjykon si të provuar faktin se ajo nuk e dha atë informacion, i cili nuk përbën esencën e çështjes për shkarkimin e saj në procesin e rivlerësimit, si përpjekje të qëllimshme për të mashtruar Gjykatën. Për këtë arsye, në lidhje me këtë aspekt, kundërshtimi i Qeverisë duhet të rrëzohet.

II. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 8 TË KONVENTËS

57. Kërkuësja u ankua se shkarkimi i saj nga detyra si prokurorë dhe më pas, ndalimi i përhershëm për të praktikuar ligjin si avokate kishin shkelur të drejtën për respektimin e jetës së saj private, sipas parashikimit të nenit 8 të Konventës, i cili parashikon, si më poshtë:

“1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private...”

2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.”

A. Pranueshmëria

1. Ankesa në lidhje me shkarkimin e kërkuës nga detyra

58. Duke iu referuar kritereve të përcaktuara në vendimin e Gjykatës në çështjen *Denisov kundër Ukrainës* ([DHM], nr. 76639/11, §§ 123 dhe 125, 25 Shtator 2018), Qeveria parashtroi se neni 8 nuk ishte i zbatueshëm në rastin e ankesës së kërkuës për shkarkimin e saj. Ajo nuk kishte provuar se shkarkimi i saj nga detyra publike si prokurore kishte ndikuar në jetën e saj private në një masë mjaftueshëm serioze përderisa ajo tashmë po praktikonte ligjin si avokate.

59. Kërkuësja argumentoi se shkarkimi i saj si prokurore kishte ndikuar në mënyrë të konsiderueshme jetën e saj private dhe se, duke mbajtur në konsideratë kriteret e përcaktuara në çështjen *Denisov* (cituar më sipër, §§ 107 dhe 114), neni 8 do të ishte i zbatueshëm. Humbja e punës dhe e pagës kishte shkaktuar përkeqësimin e mirëqenies materiale të saj dhe të familjes së saj. Më pas, ajo kishte humbur mundësitë profesionale; reputacioni i saj ishte dëmtuar dhe ajo ishte stigmatizuar në sytë e shoqërisë për shkak të largimit të saj nga gjyqësori.

60. Gjykata u referohet kritereve të përcaktuara në praktikën gjyqësore për mosmarrëveshjet për punësimin që përfshihen në fushën e veprimit të jetës private sipas kuptimit të nenit 8, duke përfshirë nevojën e një kërkuësi të tregojë se është arritur pragu i gjendjes serioze të situatës në rastin kur, sipas nenit 8, lind një problematikë, për shkak të pasojave të shkaktuara nga masa e kundërshtuar për punësimin ndaj jetës së tij/saj private (“qasja me bazë pasojat”, shih *Denisov*, cituar më sipër, §§ 115–17). Në vijim, Gjykata u referohet përfundimeve të saj në çështjen *Xboxhaj* (cituar më sipër), ku konstatoi se neni 8 ishte i zbatueshëm për shkarkimin nga pozicioni në gjyqësor i kërkuësit, në mbështetje të Ligjit të Rivlerësimit (ibid., §§ 362–64).

61. Në çështjen konkrete, Gjykata vëren se kërkuësja ishte shkarkuar nga detyra si prokurore karriere në mbështetje të Ligjit të Rivlerësimit, duke humbur me efekt të menjëhershëm funksionin e saj në sistemin e drejtësisë dhe pagën e saj. Pa dyshim që një gjë e tillë kishte pasoja serioze për “rrethin e saj të brendshëm”, që do të thotë, për mirëqenien e saj dhe të familjarëve të saj. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, fakti se në vijim, ajo pati mundësi të bënte një profesion tjetër ligjor dhe të praktikonte ligjin si avokate nuk vë në pikëpyetje këtë konstatim. Për më tepër, organet e rivlerësimit shqyrtuan kompetencën e saj profesionale dhe arritën në përfundimin se ajo kishte cenuar besimin e publikut në sistemin e drejtësisë (shih paragrafin 13 më sipër). Shkarkimi i saj, veçanërisht për atë shkak, dhe mbështetur në Ligjin e Rivlerësimit, që ishte miratuar për të luftuar korrupsionin, nënkuptonte se në sytë e shoqërisë, ajo ishte stigmatizuar si e padenjë për të kryer funksionin e prokurores.

62. Gjykata arrin në përfundimin se shkarkimi i saj nga detyra në prokurori kishte ndikim në jetën e saj private në një shkallë të konsiderueshme. Për këtë arsye, neni 8 është i zbatueshëm dhe kundërshtimi i Qeverisë në këtë aspekt duhet të rrëzohet.

63. Gjykata vëren se kjo pjesë e kërkesës nuk është as e pambështetur qartazi në fakte dhe as e papranueshme për ndonjë nga shkaqet e tjera të listuara në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohej e pranueshme.

2. Ankesa në lidhje me ndalimin e përbershëm të kërkuës për të praktikuar ligjin si avokate

64. Qeveria parashtroi se ankesa e kërkuës se ajo nuk kishte mundësi të ushtronte profesionin e saj pas përfundimit të procesit të rivlerësimit ishte qartazi i pambështetur në fakte. Aktualisht, ajo po praktikonte ligjin si avokate në Tiranë, pasi Dhoma Kombëtare e Avokatisë e kishte regjistruar me kërkesën e saj (shih paragrafin 31 më sipër). As Ligji i Rivlerësimit dhe as ndonjë nga vendimet e marra nga organet e rivlerësimit nuk e kishin ndaluar atë të bënte këtë gjë. Qeveria konfirmoi se neni 13(2) i Ligjit për Avokatinë (shih paragrafin 50 më sipër) parashikonte se personat e shkarkuar me anë të një vendimi të formës së prerë nga një detyrë publike për probleme të lidhura me etikën në marrëdhëniet e punësimit nuk mund të praktikojnë ligjin si avokatë. Megjithatë, kërkuësja nuk ishte shkarkuar për kryerjen e ndonjë krimi dhe as për arsye etike për qëllimet e atij parashikimi.

65. Kërkuësja parashtroi se ajo kishte një licencë nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë që prej datës 6 maj 2016, të cilën nuk e kishte fshehur, dhe se kishte filluar të praktikonte ligjin si avokate pas shkarkimit të saj si prokurore. Megjithatë, sipas nenit 13(2) të Ligjit të Avokatisë, ajo rrezikonte t'i hiqej e drejta për kryerjen e profesionit të avokatisë në çdo moment si rezultat i shkarkimit të saj në procesin e rivlerësimit pa mundësi për t'u regjistruar përsëri, dhe për këtë arsye ajo kishte statusin e viktimës, për shkak se ndikohej në mënyrë të

drejtpërdrejtë nga ai ligj. Sipas debateve në Parlament, neni 13(2) do të zbatohet për gjyqtarët dhe prokurorët e shkaktuar nga proceset e rivlerësimit. Në vijim, ajo iu referua shembullit të një prokurori tjetër, znj. B. Nikehasani (kërkuesja në kërkesën nr. 58997/18 përpara kësaj Gjykate), kërkesa e së cilës për të nisur procesin për marrjen e licencës për të praktikuar ligjin si avokate, ishte refuzuar nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë për shkak të shkarkimit të saj në procesin e rivlerësimit.

66. Gjykata u referohet kërkesave të parashikuara në praktikën e saj gjyqësore, në mënyrë që një kërkues të mund të pretendojë të jetë viktimë e shkeljes së një të drejte të Konventës, sipas kuptimit të nenit 34 të Konventës (shih, *inter alia*, *Tănase kundër Moldavisë* [DHM], nr. 7/08, § 104, GJEDNJ 2010, me referenca të tjera, dhe *Michaud kundër Francës*, nr. 12323/11, § 51, GJEDNJ 2012). Ajo vëren se në çështjen konkrete, është i pakundërshtueshëm fakti se kërkuesja jo vetëm që kishte një licencë që e lejonte atë të praktikonte ligjin si avokate, por ajo edhe u regjistrua pas shkarkimit të saj si prokurore, dhe që prej atij momenti ka praktikuar ligjin si avokate (shih edhe paragrafin 31 më sipër). Organet e rivlerësimit nuk morën asnjë vendim në lidhje me të drejtën e saj për të praktikuar ligjin si avokate. Frika e saj se mund të bëhej viktimë e një shkeljeje të Konventës, duke iu hequr e drejta e avokatisë në të ardhmen nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë nuk është mjaftueshëm që ajo të pretendojë se rrezikon të ndikohet në mënyrë të drejtpërdrejtë nga neni 13(2) i Ligjit të Avokatëve, dhe se ajo ishte viktimë e shkeljes së të drejtave të saj të Konventës në këtë aspekt (krahaso edhe me *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 370–73).

67. Për këtë arsye, kjo pjesë e kërkesës është *ratione personae* e papajtueshme me parashikimet e Konventës dhe duhet të rrëzohet në mbështetje të nenit 35 § 3 (a) dhe 4.

B. Meritat

1. Nëse shkarkimi i kërkueses nga detyra përbente një ndërhyrje

68. Duke përsëritur në esencë parashtrimet në lidhje me zbatueshmërinë e nenit 8 të shkarkimit të kërkueses nga detyra (shih paragrafët 58–59 më sipër), kërkuesja argumentoi se shkarkimi i saj kishte ndërhyrje në të drejtën e saj për respektim të jetës së saj private, ndërsa Qeveria parashitroi se nuk kishte ndodhur një ndërhyrje e tillë.

69. Gjykata është e mendimit se, sipas konstatimeve në lidhje me zbatueshmërinë e nenit 8 (shih paragrafët 61–62 më sipër), shkarkimi i kërkueses nga detyra, në fakt, përbente një ndërhyrje në të drejtën e saj për respektim të jetës së saj private (krahaso edhe *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 377, me referenca të tjera).

2. Nëse ndërhyrja ishte e justifikuar

a) Në përputhje me ligjin

70. Kërkuesja parashitroi se vendimi për ta shkarkuar nga detyra nuk ishte në “përputhje me ligjin”. Parashikimet ligjore mbi të cilat mbështetej ai vendim shpreheshin në terma aq të gjerë sa që ata nuk përmbushnin kërkesën për parashikueshmëri. Veçanërisht, autoritetet vendëse kishin interpretuar në mënyrë të gjerë nenin 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit (shih paragrafin 42 më sipër) mbi të cilin ishte mbështetur shkarkimi i saj. Konstatimi për “deklarim të pamjaftueshëm”, sipas nenit 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit, lexuar së bashku me nenin 33, çka çonte në shkarkimin nga detyra, duhej të bëhej nëse një person nuk deklaronte plotësisht pasuritë e tij/saj – një konstatim të cilin autoritetet nuk e kishin bërë në çështjen e saj. Në çështjet në të cilat një person nuk justifikon plotësisht vetëm pasuritë e deklaruar – gjë të cilën autoritetet e kishin konstatuar në rastin e saj, pasi ajo nuk kishte mundur të paraqiste prova se bashkëshorti i saj kishte paguar tatimet për disa nga fitimet e tij në të shkuarën – duhet të zbatohet neni 61(1) i Ligjit të Rivlerësimit. Sipas këtij parashikimi, personi i rivlerësuar ishte subjekt shkarkimi nga detyra nëse ai ose ajo kishte deklaruar pasuri në total sa dyfishi i vlerës së pasurive të ligjshme, çka nuk kishte qenë rasti me të. Gjithashtu, neni 61(3) i Ligjit të Rivlerësimit nuk parashikonte se kur deklarimi i pasurive ishte “i pamjaftueshëm”, duke arritur në këtë mënyrë pragun e caktuar si një situatë serioze për të justifikuar shkarkimin nga detyra. Interpretimi i KPA-së i nenit 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit nënkuptonte se çdo mangësi mund të interpretohej si “deklarim i pamjaftueshëm”. Kërkuesja iu referua edhe opinionit kundërshtues të Vëzhguesit Ndërkombëtar të ONM-së, në lidhje me këtë aspekt (shih paragrafët 27–28 më sipër).

71. Në vijim, kërkuesja argumentoi se neni 61(5) i Ligjit të Rivlerësimit, mbi të cilin ishte mbështetur shkarkimi i saj, ishte, gjithashtu, i paqartë, duke u dhënë në këtë mënyrë organeve të rivlerësimit diskrecion të pakufizuar për të shkarkuar nga detyra një person që rivlerësohej. Nuk ekzistonte një përcaktim për parashikimin që një person i rivlerësuar “cenonte besimin e publikut në sistemin e drejtësisë” dhe asnjë tregues se çfarë të metash profesionale arrinin nivelin e caktuar të seriozitetit të situatës për të justifikuar shkarkimin nga detyra. Ishte konstatuar se ajo i kishte përmbushur këto kërkesa pasi nuk kishte respektuar afatin për apelim në një çështje për arsye shëndetësore.

72. Qeveria mbështeti qëndrimin se edhe nëse supozohej se shkarkimi kishte ndërhyrë në të drejtën e kërkuësës për respektim të jetës së saj private, ajo ndërhyrje ishte parashikuar nga Kushtetuta dhe Ligji i Rivlerësimit, ku parashikohej qartë procedura e rivlerësimit dhe pasojat e mundshme, duke qenë në këtë mënyrë “në përputhje me ligjin” sipas kuptimit të nenit 8 § 2.

73. Gjykata i referohet praktikës së saj gjyqësore të mirëpërcaktuar në lidhje me kushtet që nevojiten që një masë të jetë “në përputhje me ligjin”, duke përfshirë veçanërisht, kërkesën e parashikueshmërisë, që do të thotë se ligji konkret duhet të parashikojë me saktësi të mjaftueshme kushtet sipas të cilave mund të zbatohet masa (shih, *inter alia*, *Maestri kundër Italisë* [DHM], nr. 39748/98, § 30, GJEDNJ 2004-I, dhe *Fernández Martínez kundër Spanjës* [DHM], nr. 56030/07, § 117, GJEDNJ 2014 (ekstrakte)).

74. Në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 385–88), Gjykata vendosi se shkarkimi i kërkuësës në atë çështje, mbështetur në nenin 61(3) dhe (5) të Ligjit të Rivlerësimit, ishte në mbështetje të ligjit sipas kuptimit të nenit 8 § 2.

75. Gjykata vëren se në çështjen konkrete, shkarkimi i kërkuësës ishte mbështetur në të njëjtat parashikime të Ligjit të Rivlerësimit. Në vijim, ajo konstaton se sipas praktikës gjyqësore të mirëpërcaktuar të organeve të rivlerësimit, neni 61(3) i Ligjit të Rivlerësimit, duhet të lexohet së bashku me nenin 33(5) dhe nenin D §§ 1 dhe 3 të aneksit të Kushtetutës (shih paragrafët 40 dhe 38 më sipër). Nga këto parashikime, është e qartë se për qëllime të rivlerësimit, të ardhurat ose burimet e fitimeve të një individi do të konsiderohen të ligjshme vetëm nëse deklarohen në mënyrën e duhur, dhe nëse për to janë paguar tatimet. Në këto rrethana, Gjykata vlerëson se parashikimet ligjore tek të cilat ishte mbështetur shkarkimi i kërkuësës përmbushnin kërkesën e parashikueshmërisë. Për këtë arsye, vendimi për ta shkarkuar atë ishte “në përputhje me ligjin”.

b) Qëllim legjitim

76. Sipas këndvështrimit të kërkuësës, ndërhyrja në të drejtën e saj për respektim të jetës së saj private, nuk kishte shërbyer për ndonjë qëllim legjitim për qëllime të nenit 8 § 2. Ajo parashtroi, se në praktikë procesi i rivlerësimit ishte përdorur si mjet për t'i shërbyer interesave politikë, duke i frikësuar në mënyrë konstante gjyqtarët dhe prokurorët, gjë e cila dobësonte pavarësinë e tyre.

77. Qeveria argumentoi se ndërhyrja kishte ndjekur qëllimin legjitim për të luftuar korrupsionin në sistemin gjyqësor.

78. Në çështjen *Xboxhaj*, Gjykata konstatoi se masat e parashikuara nga Ligji i Rivlerësimit, i cili ishte miratuar për të siguruar funksionimin e shtetit të së drejtës, pavarësinë e sistemit gjyqësor dhe rikthimin e besimit të publikut në atë sistem (shih paragrafin 36 më sipër), në përgjithësi u shërbente interesave të sigurisë kombëtare, sigurisë publike dhe mbrojtjes të së drejtave dhe lirive të të tjerëve, sipas kuptimit të nenit 8 § 2. Për të arritur në atë përfundim, Gjykata iu referua si raporteve vendëse, edhe atyre ndërkombëtare (veçanërisht atyre të Grupit të Shteteve kundër Korrupsionit (GRECO)), duke arritur në përfundimin se ekzistonte një nivel i lartë korrupsioni në sistemin e drejtësisë. Në vijim, ajo mori në konsideratë konstatimet e Gjykatës Kushtetuese dhe të Komisionit Evropian për Demokraci me anë të Ligjit (“Komisioni i Venecias”), se rivlerësimi i gjyqtarëve dhe prokurorëve ishte i nevojshëm për të mbrojtur sistemin e drejtësisë në Shqipëri nga korrupsioni dhe sfidat e tjera të integritetit dhe profesionalizmit (ibid., §§ 391–93, me referenca të tjera).

79. Gjykata nuk gjen asnjë arsye për të dyshuar se ndërhyrja në të drejtën e kërkuësës për të respektuar jetën e saj private duke e shkarkuar atë nga detyra, kishte objektiva të ngjashëm dhe në këtë mënyrë ndiqte qëllimet e mbrojtjes së sigurisë kombëtare, sigurisë publike dhe të drejtave dhe lirive të të tjerëve sipas kuptimit të nenit 8 § 2.

c) I nevojshëm në një shoqëri demokratike

i. Parashtrimet e palëve dhe ndërhyrësi si palë e tretë

80. Kërkuësja parashtroi se shkarkimi i saj ishte qartazi joproporcional me qëllimin e ndjekur. Ligji i Rivlerësimit (veçanërisht neni 58, shih paragrafin 41 më sipër) nuk parashikonte një nivel sanksionesh dhe rregullash për të garantuar se sanksioni i shkarkimit nga detyra ishte zbatuar në përputhje me parimin e proporcionalitetit (ajo u referua *Oleksandr Volkov kundër Ukrainës*, nr. 21722/11, § 182, GJEDNJ 2013). Për më tepër, nuk ekzistonte asnjë masë mbrojtëse procedurale për të parandaluar zbatimin arbitrar të Ligjit të Rivlerësimit (ajo iu referua *Oleksandr Volkov*, cituar më sipër, § 170). Shkarkimi i saj kishte qenë joproporcional në rrethanat e çështjes, duke pasur parasysh argumentet në të cilat ishte mbështetur. Vlerësimi i pasurive ishte mbështetur në faktin se ajo nuk kishte mundur jepte të dhëna se bashkëshorti i saj kishte paguar rregullisht tatimet mbi fitimet e tij në Greqi dhe në Arabinë Saudite, duke përfshirë edhe periudhat në të cilat ajo nuk kishte qenë në marrëdhënie martesore me të. Gjithashtu, në lidhje me këtë aspekt, duhej të mbahej në konsideratë fakti se ligjet shqiptare për tatimet mbi të ardhurat e fituara jashtë vendit nuk kishin qenë të qartë në

periudhën përkatëse dhe se bashkëshorti i saj kishte vepruar në mirëbesim. Në lidhje me vlerësimin e kompetencës profesionale, ajo ishte qortuar për mosrespektimin e afatit për apelim në një çështje për arsye shëndetësore.

81. Qeveria argumentoi se shkarkimi i kërkuës nga detyra kishte qenë i nevojshëm në një shoqëri demokratike. Qeveria theksoi se në lidhje me vlerësimin e pasurive, kërkuësja nuk kishte mundur të provonte burimin e ligjshëm të ALL 3,000,000 dhe EUR 12,000, pasi ajo nuk mund të tregonte se paratë kishin ardhur nga punësimi legjitim dhe se detyrimet e tatimeve ishin shlyer. Në vijim, ajo nuk kishte provuar burimin e ligjshëm të USD 20,000 pasi bashkëshorti i saj nuk kishte paguar tatimet përkatëse. Në vijim, për sa i përket vlerësimit të kompetencës profesionale, ajo nuk kishte apeluar ndaj një vendimi gjykate për të rrëzuar akuzat ndaj një zyrtari të lartë i cili ishte pezulluar për mosdeklarim të pasurive. Në atë kontekst, duhej të mbahej në konsideratë fakti se kërkuësja, si prokurore, kishte qenë drejtuesja e seksionit të krimit ekonomik me fokus evazionin fiskal. Në këtë mënyrë cenohej besimi në sistemin e drejtësisë, nëse një prokurore që akuzonte të tjerët për evazion fiskal apo që nuk apelonte ndaj një vendimi për shfajësimin e një zyrtari të lartë për evazion fiskal, konstatohet të mos kishte shlyer detyrimet e saj të taksave.

82. *Res Publica*, një organizatë joqeveritare e cila promovonte mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave të njeriut, argumentonte, veçanërisht, se parashikimi i vetëm dy masave disiplinore në Ligjin e Rivlerësimit, konkretisht shkarkimi nga detyra ose detyrimi për të ndjekur një trajnim, demonstronte mungesën strukturore të proporcionalitetit të sanksioneve disiplinore. Gjithashtu, ndërhyrësi si palë e tretë theksoi se interpretimi i KPA-së i Ligjit të Rivlerësimit nuk linte vend për vlerësimin e proporcionalitetit të sanksioneve në rastin e deklarimeve të parregullta të pasurisë, krahasuar me deklaratimet në të cilat pasuritë fshiheheshin me qëllim.

ii. Vlerësimi i Gjykatës

83. Gjykata përsërit se çdo ndërhyrje me të drejtën për të respektuar jetën private do të konsiderohej “e nevojshme në një shoqëri demokratike”, për një qëllim legjitim, nëse i përgjigjet “një nevojë sociale urgjente” dhe, veçanërisht, nëse është proporcionale me qëllimin legjitim të ndjekur, dhe nëse arsyet e dhëna nga autoritetet vendëse për ta justifikuar atë janë “relevante dhe të mjaftueshme” (shih, për shembull, *Fernández Martínez*, cituar më sipër, § 124, dhe *Ivanovski kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 29908/11, § 180, 21 janar 2016).

84. Duke iu referuar konstatimeve të organeve vendëse dhe ndërkombëtare, të cilat arrinin në përfundimin se ekzistonte një nivel i lartë korrupsioni në sistemin shqiptar të drejtësisë (shih paragrafin 78 më sipër dhe referencat cituar në të), Gjykata thekson se reforma në sistemin e drejtësisë, e cila solli rivlerësimin e jashtëzakonshëm të të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve në detyrë, dhe potencialisht shkarkimin e tyre, erdhi si përgjigje ndaj një “nevojë sociale urgjente” (krahaso edhe *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 404).

85. Gjykata vëren se dështime të caktuara nga ana e zyrtarëve publikë për të respektuar detyrimet në lidhje me deklaratimet e pasurive, përgjithësisht, mund të konsiderohen serioze. Këto mund të përfshijnë, midis të tjerash, mosdeklarimet e pasurive të mëdha ose të burimeve të të ardhurave, ose përpjekjet e qëllimshme për t'i fshehur ato nga autoritetet; pamundësinë për të justifikuar blerjet e mëdha të bëra me kursime dhe burime legjitime dhe të mjaftueshme në zotërim gjatë kohës së përvetësimit; apo pamundësinë për të justifikuar një stil jetese të tepruar apo shpenzime ekstravagante që janë qartazi përtej mjeteve të ligjshme të deklaruara të zyrtarit përkatës dhe të familjes së tij. Gjithashtu, në lidhje me këtë aspekt, Gjykata pranoi se mund të jetë legjitime që të merren në konsideratë edhe të ardhurat dhe deklaratimet e bashkëshortit, partnerit apo anëtarëve të tjerë të familjes së ngushtë të zyrtarit/zyrtares gjatë vlerësimit të respektimit nga ana e zyrtarit/zyrtares të ligjeve antikorrupsion (shih *Samoylova kundër Rusisë*, nr. 491088/11, §§ 85–86, 14 dhjetor 2021). Në të njëjtën kohë, jo çdo rast i vogël mosrespektimi i regjimeve të deklaratave të pasurive, apo çdo mospërputhje e parëndësishme midis shpenzimeve dhe burimeve të ligjshme duhet t'u japë jetë sanksioneve disiplinore të rënda, të tilla si shkarkimi nga detyra.

86. Për sa ka të bëjë me proporcionalitetin midis shkarkimit të kërkuës dhe qëllimeve legjitime të ndjekura, Gjykata thekson se shkarkimi i saj nga detyra – kryesisht i gjyqtarëve ose i prokurorëve me status jetëgjatë në sistem – është një sanksion i rëndë, në mos më seriozi, që mund të merret ndaj një individi. Vendosja e një mase të tillë, e cila ndikon negativisht në jetën private të një individi, kërkon marrjen në konsideratë të provave të forta në lidhje me etikën, integritetin dhe kompetencën profesionale të individit (krahaso *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 403).

87. Në lidhje me argumentin e kërkuës se Ligi i Rivlerësimit, në përgjithësi nuk parashikonte një normë sanksionesh dhe rregullash për të garantuar se sanksioni i shkarkimit nga detyra zbatohet në përputhje me parimin e proporcionalitetit, Gjykata vëren se neni E § 1 i Aneksit të Kushtetutës dhe nenet 58 dhe 66 të Ligjit

të Rivlerësimit në të vërtetë parashikonin vetëm dy lloje sanksionesh disiplinore: shkarkimin nga detyra ose pezullimin me detyrimin për të ndjekur një program trajnimi (shih paragrafin 41 më sipër). Në këtë mënyrë, Gjykata i referohet gjykimit të saj në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, § 412) se, duke marrë në konsideratë rrethanat e jashtëzakonshme të cilat paraprinë hyrjen në fuqi të Ligjit të Rivlerësimit, është në harmoni me frymën e procesit të rivlerësimit që të ekzistonte një normë më e kufizuar sanksionesh në rastin kur një person nuk përmbushte një nga tri kriteret e vlerësimit të parashikuara në Ligjin e Rivlerësimit. Megjithatë, Gjykata duhet të shqyrtojë nëse në rrethanat konkrete të çështjes së kërkuësës, zbatimi i këtyre parashikimeve që çonin në vendosjen e sanksionit më të rëndë, ishte proporcional me qëllimet e ndjekura.

88. Shkarkimi i kërkuësës mbështetej në vlerësimin e pasurive të saj dhe në vlerësimin e kompetencës së saj profesionale. Në lidhje me vlerësimin e pasurive, në fillim Gjykata vëren se të gjitha rastet e mosdeklarimit të mjaftueshëm ose të mosjustifikimit të pasurive për qëllime të nenit 61(3) të Ligjit të Rivlerësimit të konstatuara nga KPA-ja kishin lidhje në mënyrë ekskluzive me të ardhurat e fituara nga bashkëshorti i saj nga punësimi jashtë vendit dhe jo me të ardhurat e saj personale. Ajo gjykon se në këto rrethana, është i nevojshëm një kujdes i veçantë për vlerësimin e proporcionalitetit në shkarkimin e saj.

89. Gjykata vëren, se KPA-ja gjykonte se kërkuësja nuk kishte deklaruar mjaftueshëm pasuritë sipas kuptimit të nenit 61(3) të lexuar së bashku me nenin 33(5)(b) të Ligjit të Rivlerësimit (shih paragrafët 42 dhe 40 më sipër), pasi ajo nuk kishte provuar ligjshmërinë e burimeve financiare të përdorura për të përfutur një pjesë të pasurive të paluajtshme të çiftit (shih paragrafët 13–22 më sipër). Sipas gjykimit të KPA-së, ajo nuk kishte mundur të provonte ligjshmërinë e burimeve të mëposhtme të të ardhurave të përdorura për të blerë një pronë të paluajtshme: ALL 3,000,000 (rreth EUR 22,000 në atë kohë) të fituara nga bashkëshorti i saj i ardhshëm si emigrant në Greqi nga viti 1997 në vitin 2000; EUR 12,000 të fituara nga bashkëshorti i saj në Arabinë Saudite në vitin 2003; dhe USD 20,000 të fituara nga bashkëshorti i saj në Arabinë Saudite në vitin 2006.

90. Për sa u përket parregullsive në lidhje me ALL 3,000,000 të fituara nga bashkëshorti i ardhshëm i kërkuësës si emigrant në Greqi gjatë viteve 1997–2000, sipas gjykimit të KPA-së, kërkuësja nuk kishte paraqitur prova për punësimin e tij në Greqi në atë kohë, dhe as nuk kishte paraqitur shumën e saktë të të ardhurave të gjeneruara nga puna e tij (shih paragrafët 15–17 më sipër). Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren se ndryshe nga KPK-ja, KPA-ja shqyrtoi të ardhurat që bashkëshorti i ardhshëm i kërkuësës i kishte fituar pesëmbëdhjetë–njëzet vjet përpara deklarimit të saj në procesin e rivlerësimit, në një periudhë kur ai nuk ishte martuar ende me të, gjithashtu, Gjykata vëren se është i rëndësishëm fakti se ajo nuk ishte bërë ende prokurore apo zyrtare publike i një roli tjetër që t'u nënshtrohej ligjeve për deklarimin e pasurive.

91. Për sa u përket parregullsive në lidhje me EUR 12,000 të fituara nga bashkëshorti i kërkuësës në Arabinë Saudite në vitin 2003, sipas gjykimit të KPA-së, kishte indicie për punësimin e tij në Arabinë Saudite në atë periudhë. Megjithatë, kërkuësja nuk i kishte deklaruar këto të ardhura më herët në deklaratën e saj të rivlerësimit dhe as nuk kishte provuar se bashkëshorti i saj kishte paguar tatimet për këto të ardhura (shih paragrafin 18 më sipër). Gjykata mban në konsideratë faktin se kërkuësja nuk e kishte deklaruar këtë shumë në vitin 2004 në deklaratën e përvitshme të pasurisë, përpara se ta deklaronte në deklaratën e rivlerësimit. Në lidhje me këtë aspekt, ajo gjykon se ky mosdeklarim ka të bëjë me deklarimin e parë të pasurisë së kërkuësës, e cila kishte nisur të praktikonte ligjin si prokurore vetëm në tetor 2003. Në lidhje me materialet përpara saj, në vijim, ajo gjykon se nuk ekziston asgjë që të tregojë se të ardhurat e bashkëshortit nuk vinin nga një aktivitet fitimprurës i ligjshëm.

92. Në lidhje me parregullsitë me paratë e fituara nga bashkëshorti i ankuesës në Arabinë Saudite në vitin 2006 (USD 20,000), kërkuësja ofroi prova të besueshme se ai kishte qenë i punësuar në atë periudhë në Arabinë Saudite dhe deklaroi shumën e fituar në deklaratën e saj të përvitshme të pasurisë për vitin 2006 dhe në deklaratën e saj të rivlerësimit, por nuk ofroi prova të dokumentuara se ai i kishte paguar tatimet mbi të ardhurat në Shqipëri ose në Arabinë Saudite (shih paragrafët 19–21 më sipër). Gjithashtu, Gjykata vëren se në lidhje me këto të ardhura nuk ka asgjë për të treguar se ato nuk vinin nga një aktivitet i ligjshëm fitimprurës.

93. Në lidhje me konstatimet e mësipërme, Gjykata thekson se kërkuësja ishte shkarkuar nga detyra, pasi ishte konstatuar se ajo nuk kishte mjaftueshëm burime të ligjshme për të justifikuar përvetësimin e pasurisë së paluajtshme. Vlerësimi i burimeve – ekskluzivisht të ardhurat e bashkëshortit të saj – përfshinin të ardhurat e fituara prej tij në kohën kur kërkuësja nuk ishte as e martuar me të dhe as një prokurore. Burimet e tjera nuk ishin konsideruar të ligjshme, kryesisht pasi kërkuësja nuk kishte mundur të provonte se bashkëshorti i saj kishte paguar taksat për të ardhurat e tij nga një punësim i ligjshëm jashtë vendit. Gjykata vëren se, teksa evazoni i mundshëm fiskal është një çështje serioze, për qëllimet e procedurave të rivlerësimit të kërkuësës, është me rëndësi për çështjen që shumat e të ardhurave të bashkëshortit për të cilat nuk u provua nëse tatimet

ishin paguar, përfaqësonin një përqindje relativisht të vogël të shumës në total të të ardhurave të bashkëshortit në periudhën konkrete, dhe se nuk u konstatua asnjë parregullsi në lidhje me të ardhurat e bashkëshortit nga burimet vendëse gjatë një sërë vitesh.

94. Në lidhje me vlerësimin e kompetencës profesionale të kërkuësës, qasja e vetme që KPA-ja kishte kundër saj ishte fakti se ajo nuk kishte respektuar një afat për dorëzimin e apelimit në një çështje. E teksa vetë KPA-ja e kishte konsideruar këtë rast një incident të izoluar në karrierën e kërkuësës, sidoqoftë, ajo gjykoi se duke qenë se çështja konkrete kishte të bënte me deklarimin e pasurive të një zyrtari publik, mosdorëzimi nga ana e saj i një apelimi ndikonte në cenimin e besimit të publikut në sistemin e drejtësisë, për qëllimet e nenit 61(5) të Ligjit të Rivlerësimit (shih paragrafët 23–25 më sipër). Gjykata nuk nënvlerëson në këtë këndvështrim rëndësinë e ndjekjes penale të veprave penale të pretenduara me natyrë ekonomike nga zyrtarët publikë për ruajtjen e besimit të publikut në sistemin e drejtësisë. Megjithatë, ajo gjykon se, për sa më sipër, në këndvështrimin e KPA-së, mosdorëzimi nga ana e kërkuësës e një apelimi kishte qenë një incident i izoluar në karrierën e saj si prokurore, e cila kryesisht trajtonte rastet e krimeve ekonomike. Nuk është argumentuar nëse çështja konkrete, e cila përfshinte një ish-zyrtar të qeverisë lokale, ishte e një profili veçanërisht të lartë. Gjithashtu, në lidhje me këtë aspekt, Gjykata i referohet opinionit të vëzhguesit ndërkombëtar, se apelimi konkret do të duhej të dorëzohej duke pasur në konsideratë udhëzimet e përgjithshme për paraqitjen e apelimeve të prokurorisë, por ky apelim nuk kishte pasur ndonjë perspektivë të arsyeshme për të pasur sukses.

95. Në vijim, Gjykata i referohet faktit se sipas ligjit vendës (krahaso paragrafët 47–49 më sipër) dhe standardeve evropiane, duke përfshirë Udhëzimet Evropiane për Etikën dhe Sjelljen për Prokurorët Publikë (“Udhëzimet e Budapestit”, shih paragrafin 51 më sipër) si edhe opinionin vijues nr. 13 (2018) për pavarësinë, llogaridhënien dhe etikën e profesorëve, lëshuar nga Këshilli Konsultativ i Prokurorëve të Evropës, të Këshillit të Evropës (CCPE) (shih paragrafin 52 më sipër), prokurorët duhet të përmbushin standarde të larta integriteti në trajtimin e çështjeve të tyre private jashtë profesionit për të ruajtur besimin e publikut në integritetin e sistemit të drejtësisë. Për këtë arsye, është e rëndësishme që kërkuësja, si prokurore përgjegjëse për ndjekjen penale, *inter alia*, të kundërvajtojë tatimore, të provojë se pjesëtarët e familjes së saj të ngushtë kishin respektuar legjislacionin e zbatueshëm tatimor. Gjykata nuk mund të anashkalojë faktin se një formë më pak e rëndë për përgjegjësinë tatimore, jashtë procesit të rivlerësimit, mund të ishte marrë në konsideratë në një rast të tillë. Për më tepër, çdo indicie për evazion fiskal do të ishte hetuar nga autoritetet përkatëse. Megjithatë, rrethanat konkrete të çështjes duhet të merren në konsideratë për të vlerësuar proporcionalitetin e sanksionit më të rëndë: shkarkim nga detyra. Në rastin e kërkuësës, sanksioni konkret, sipas Ligjit për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve, sillte edhe ndalimin e përhershëm për t’u rikthyer në sistemin e drejtësisë (krahaso *Xhoxhaj*, cituar më sipër, §§ 413, 245 dhe 206-07).

96. Për sa më sipër, Gjykata gjykon se referuar një vlerësimi të përgjithshëm të rrethanave specifike të çështjes, shkarkimi i kërkuësës, mbështetur kryesisht në faktin se ajo nuk kishte mundur të provonte se bashkëshorti i saj i kishte paguar tatimet për një pjesë të të ardhurave të tij nga aktivitete të ligjshme gjatë dy dekadave të mëparshme, dhe në mungesë të ndonjë indicie të keqbesimit apo të shkeljeve të qëllimshme nga vetë kërkuësja, ishte joproporcional me qëllimet legjitime të procesit të rivlerësimit.

97. Sipas këtyre rrethanave, me shkarkimin e kërkuësës nga detyra është shkelur neni 8 i Konventës.

III. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 6 TË KONVENTËS

98. Kërkuësja u ankua se procedurat e rivlerësimit që kishin rezultuar në shkarkimin e saj nga posti i prokurores kishin qenë të padrejta. Ajo argumentoi se çështja e saj nuk ishte gjykuar nga një “gjykatë e krijuar nga ligji” për shkak të mospërshtatshmërisë së saj me njëri apo me shumë anëtarëve të KPA-së, se KPA-ja që kishte gjykuar çështjen e saj nuk kishte pavarësi dhe paanshmëri, dhe se të meta të rënda procedurale kishin ndikuar në drejtësinë e procesit. Ajo u mbështet në nenin 6 të Konventës, pjesët përkatëse të të cilit parashikojnë, si më poshtë:

“1. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile, ashtu edhe për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij...”

A. Zbatueshmëria e nenit 6

99. Qeveria pranoi se neni 6 § 1 i Konventës ishte i zbatueshëm për proceset e rivlerësimit në aspektin e tij civil. Kërkuësja ishte e mendimit se neni 6 ishte i zbatueshëm për ato procese si në aspektin e tij civil edhe atë penal.

100. Në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër), Gjykata konstatoi se neni 6 ishte i zbatueshëm në procesin e rivlerësimit të prezantuar në Shqipëri në vitin 2016, në aspektin e tij civil (ibid., §§ 236-39 dhe 288), por jo në aspektin e tij penal (ibid., §§ 240-46). Ajo nuk sheh asnjë arsye të arrijë një përfundim ndryshe në këtë çështje.

B. Ankesa në lidhje me përcaktimin e të drejtave nga një “gjykatë e krijuar nga ligji”

1. Parashtrimet e palëve

101. Qeveria parashtroi se ankesa e kërkuessës ku pretendohet për papërshtatshmërinë e një sërë gjyqtarësh të KPA-së për detyrën e gjyqtarit dhe, për pasojë, për mungesën e një “gjykate të krijuar nga ligji”, duhet të rrëzohej për mosshfrytëzim të mjeteve vendëse në përputhje me nenin 35 § 1 të Konventës. Qeveria parashtroi se ajo nuk kishte paraqitur asnjë kundërshtim për përbërjen e KPA-së gjatë procesit përpara atij kolegji, dhe për këtë arsye, nuk u kishte dhënë gjykatave vendëse mundësinë të korrigjonin një gabim të mundshëm.

102. Qeveria argumentoi se sipas nenit 27 të Ligjit të Rivlerësimit (shih paragrafin 43 më sipër), kërkuessja kishte pasur mundësinë të kundërshtonte praninë në proces të gjyqtarëve, të cilët ishin në konflikt interesi ose nuk kishin mundësi të ushtronin detyrën për shkak të ndalimeve të caktuara. Sipas nenit 27(2) të Ligjit të Rivlerësimit, në rastin e një kundërshtimi, vendimi do të merrej nga një tjetër trup gjykues i KPA. Në vijim, Qeveria argumentoi se edhe një person tjetër subjekt i procesit të rivlerësimit kishte paraqitur një ankesë penale ndaj njërit prej gjyqtarëve të KPA, L.D., i cili ishte pezulluar nga detyra nga KPA pasi ishte akuzuar për falsifikim të dokumenteve (shih paragrafin 34 më sipër).

103. Kërkuessja parashtroi se ajo nuk kishte pasur mjete efektive në dispozicion për të kundërshtuar përbërjen e KPA-së gjatë procesit të rivlerësimit. Vendimet e KPA-së ishin të formës së prerë. Vetëm tre muaj pas vendimit të KPA-së për ta shkarkuar nga detyra, u zbulua se dy ose më shumë gjyqtarë të KPA nuk kishin qenë të kualifikueshëm për të shërbyer si gjyqtarë të këtij kolegji. Njëri prej gjyqtarëve, L.D. më pas ishte shpallur fajtor pasi kishte fshehur faktin që çonte në papërshtatshmërinë e tij, më konkretisht faktin se ishte shkarkuar nga detyra si gjyqtar nga Këshilli i Lartë i Drejtësisë në vitin 1997. Në vijim, ai ishte skualifikuar nga kandidimi për një tjetër pozicion në gjyqësor nga Këshilli i Lartë i Drejtësisë në fund të vitit 2016.

104. Në vijim, kërkuessja parashtroi se nuk kishte pasur asnjë mjet efektiv për të kundërshtuar mosrespektimin e kriterëve të kualifikimit nga ana e anëtarëve të KPA-së. Një person tjetër, subjekt i procesit të rivlerësimit, kishte kundërshtuar pjesëmarrjen e gjyqtarëve L.D. dhe A.H. në çështjen e tij pasi ata nuk përmbushnin kriteret përzgjedhëse për të qenë anëtarë të KPA. Megjithatë, KPA-ja kishte gjykuar se pyetjet në lidhje me mandatin e këtyre gjyqtarëve nuk ishin në juridiksionin e saj, sipas parashikimeve kushtetuese të zbatueshme. Edhe ankesa kushtetuese e këtij personi nuk kishte pasur ndonjë dobi (shih paragrafët 44–45 më sipër). Kërkesat e saj për hapjen e një procesi disiplinor ndaj gjyqtarëve L.D. dhe A.H., dhe heqja e tyre nga detyra për arsye mospërshtatshmërie në KPA dhe ONM, pasi ajo ishte vënë në dijeni për problemet me mospërshtatshmërinë e tyre, nuk kishin pasur dobi (shih paragrafët 32–33 më sipër).

2. Vlerësimi i Gjykatës

105. Gjykata përsërit se një tipar themelor i mekanizmit për mbrojtjen e krijuar nga Konventa është delegimi te sistemet vendëse që të ruajnë të drejtat e njeriut. Gjykata nuk duhet të marrë rolin e Shteteve Kontraktuese, përgjegjësia e të cilave është të garantojnë respektimin dhe mbrojtjen në nivel vendës të të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara në Konventë. Rregulli për shterimin e mjeteve vendëse mbështetet në prezumimin – reflektuar në nenin 13 të Konventës, me të cilin ka më shumë ngjashmëri – se ekziston një mjet efektiv i disponueshëm për shkeljen e pretenduar. Për këtë arsye, rregulli është një pjesë e rëndësishme e funksionimit të këtij sistemi mbrojtjeje (shih *Vučković dhe të Tjerët kundër Serbisë* (kundërshtimi paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, § 69, 25 mars 2014).

106. Shtetet nuk përgjigjen përpara një organi ndërkombëtar për veprimet e tyre përpara se të kenë pasur mundësinë t’i zgjidhin problemet me anë të sistemit të tyre ligjor, dhe ato shtete që dëshirojnë të kërkojnë juridiksionin mbikëqyrës të Gjykatës për sa u përket ankesave kundër një Shteti kanë detyrimin të përdorin fillimisht mjetet e ofruara nga sistemi vendës ligjor (shih, midis shumë autoritetesh, *Akdivar dhe të Tjerët*, § 65, dhe *Vučković dhe të Tjerët*, § 70, të dy cituar më sipër).

107. Dyshimet mbi rolin e kërkuessit/kërkuessës në lidhje me efikasitetin e një mjeti të caktuar nuk e çlirojnë atë nga detyrimi që ta provojë atë (shih *Milošević kundër Holandës* (vendim) nr. 77631/01, 19 Mars 2002; *Vučković dhe të Tjerët*, cituar më sipër, §§ 74 dhe 84; dhe *Zihni kundër Turqisë* (vendim), nr. 59061/16, §§ 23 dhe 30, 29 nëntor 2016). Kjo është e vërtetë veçanërisht në kontekstin në të cilin efikasiteti i një mjeti nuk është testuar ende ose testohet rrallë përpara gjykatave vendëse, dhe në kontekstin në të cilin Gjykata ka vendosur se kërkuessit do të duhej të shteronin mjetet të cilat ishin të aksesueshme dhe që ofronin perspektiva të arsyeshme suksesi (krahaso *Zihni*, cituar më sipër, §§ 24–31). Në një sistem ligjor ku ofrohet mbrojtje nga Kushtetuta ose

ligji për të drejtat themelore, është detyra e individit të dëmtuar të testojë atë mbrojtje dhe t'i lejojë gjykatat vendëse t'i mbrojnë ato të drejta me anë të interpretimit (krahaso, *A, B dhe C kundër Irlandës* [DHM], nr. 25579/09, § 142, GJEDNJ 2010; shih edhe *Vučković dhe të Tjerët*, § 84, dhe *Zini*, § 30, të dy cituar më sipër).

108. Në lidhje me vendimet e formës së prerë shpallur nga gjykatat vendëse, Gjykata ka vendosur vazhdimisht se një kërkesë për rihapjen e proceseve mbi bazën e fakteve të reja nuk është një mjet efektiv për qëllimet e respektimit të kritereve të pranueshmërisë sipas nenit 35 § 1 të Konventës (shih *Vainio kundër Finlandës* (vendim), nr. 62123/09, 3 maj 2011; *Riedl-Riedenstein dhe të Tjerët kundër Gjermanisë* (vendim), nr. 48662/99, 22 janar 2002; dhe *Dinchev kundër Bullgarisë* (vendim), nr. 17220/09, § 27, 21 nëntor 2017). Megjithatë, Gjykata ka vendosur edhe se në disa situata të caktuara përjashtuese, duhet të rivendosen mjete të jashtëzakonshme, për shembull, në rastin kur rrëzimi i një vendimi i cili ka hyrë në fuqi, është i vetmi mjet me anë të të cilit Shteti përgjegjës mund të zgjidhë çështjet me anë të sistemit të tij ligjor (shih *Kuisinen dhe Kovalainen kundër Finlandës* (vendim), nr. 26323/95, 1 qershor 1999, ku ankimi përpara Gjykatës kishte të bënte me paanshmërinë e një gjyqtari dhe nuk do të mund të ishte bërë përpara përfundimit të procesit vendës; dhe *Nikula kundër Finlandës* (vendim), nr. 31611/96, 30 nëntor 2000). Në mënyrë të ngjashme, në rrethana specifike, Gjykata ka vendosur se një kërkesë për rihapjen e proceseve mund të jetë i vetmi mjet përmes së cilit ankesa specifike mund të ngrihet përpara gjykatave vendëse dhe në rrethana të tilla, kjo do të përbënte një mjet efektiv (shih *Sobczyk kundër Polonisë* (vendim), nr. 73446/10, §§ 40 dhe 48, 25 gusht 2015, dhe *Dinchev*, cituar më sipër, § 28).

109. Gjykata vëren se është i pakundërshtueshëm fakti se ankuesja nuk e bëri ankesën e saj në lidhje me faktin se një apo më shumë gjyqtarë të KPA-së nuk përmbushnin kriteret kualifikuese për të shërbyer si gjyqtarë të atij koleji në procesin e rivlerësimit përpara atij koleji. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata gjykon se Gjykata Kushtetuese, në vendimin e saj të datës 29 prill 2020, në çështjen *Besnik Cani* (shih paragrafët 44–45 më sipër), konfirmoi se e drejta kushtetuese për “një gjykatë të krijuar nga ligji” duhej të garantohej nga KPA-ja gjatë proceseve përpara tij (ibid, m §§ 21 dhe 24). Në vijim, ajo vëren se diku pas vendimit të KPA-së për çështjen e saj, KPA-së e pezulloi Gjyqtarin L.D. nga detyra, kur ndaj tij nisi procesi penal për falsifikim dokumentesh në lidhje me aplikimin e tij për pozicionin në KPA, pas një ankese penale nga një person tjetër që po rivlerësohej (shih paragrafin 34 më sipër).

110. Gjykata vëren se një palë në një proces gjyqësor e cila ka dyshime për ligjshmërinë e emërimit të një gjyqtari që merr pjesë në seancën e çështjes së tij/saj, çka mund të ndikojë negativisht në cilësinë e parimit “të themeluar nga ligji” të asaj gjykate, përgjithësisht pritet t'i drejtojë ato pyetje përpara gjykatës dhe/ose të ndjekë çdo mjet tjetër efektiv të parashikuar nga ligji vendës teksa procesi është ende në pritje (krahaso faktet në vendimin *Besnik Cani*, cituar më sipër, §§ 35–42). Faktet referuar nga kërkesja në fjalë në lidhje me përshtatshmërinë e L.D. për të shërbyer si gjyqtar i KPA, dhe veçanërisht shkarkimi i tij i mëparshëm nga detyra në gjyqësor, ishin publike. Kërkesja ka referuar vendimet e Këshillit të Lartë të Drejtësisë, i cili e shkarkoi L.D. nga detyra në vitin 1997 dhe, gjithashtu, e skualifikonte atë nga kandidimi për një pozicion tjetër në gjyqësor në fund të vitit 2016, dokumente të cilat ajo i mori brenda disa muajsh pas shkarkimit të saj në procesin e rivlerësimit. Edhe anëtarët e komisionit parlamentar që shqyrtuan aplikimin e L.D. për pozicionin në KPA ngritën pyetje gjatë seancës parlamentare për situatat e tij të mëparshme (shih *Besnik Cani*, cituar më sipër, § 13). Në këto rrethana, kërkesja nuk provoi bindshëm se nuk mund të kishte dijeni gjatë procesit të saj të rivlerësimit për faktet kyçe në lidhje me largimin e mëparshëm të L.D. nga gjyqësori.

111. Gjithashtu, si konsideratë shtesë, kërkesja nuk paraqiti, pas vënies në dijeni për dyshimet në lidhje me përshtatshmërinë e L.D. për pozicionin e tij, një kërkesë për rishikim përjashtimor të vendimit të formës së prerë të KPA-së në çështjen e saj mbështetur në faktet e zbuluara rishtazi, apo për ndonjë shkak tjetër të parashikuar në nenin 494 të Kodit të Procedurës Civile (shih paragrafin 46 më sipër dhe vendimin *Besnik Cani*, cituar më sipër, §§ 148–49). Kjo do t'i kishte dhënë kërkuessës një mundësi për të bërë parashtrime përpara KPA pas hedhjes dritë mbi të dhënat e reja dhe vendimtare, dhe për të shprehur vëmendjen ndaj këtij aspekt (më konkretisht, se këto fakte “nuk mund të ishin bërë të njohura nga pala gjatë shqyrtimit të çështjes”), si edhe për t'i dhënë KPA-së një mundësi për t'i marrë në konsideratë ato parashtrime.

112. Gjykata nuk e anashkalon faktin se përderisa çështja e kundërshtimit të përshtatshmërisë së gjyqtarëve të KPA ishte një çështje e re në proceset e rivlerësimit, nuk ekzistonte ende ndonjë praktikë e mirëpërcaktuar gjyqësore, sipas së cilës kërkuessë mund të përdorte ndonjë mjet apo mjete. Për më tepër, Gjykata i referohet konstatimeve të saj në çështjen *Besnik Cani* (cituar më sipër, §§ 35–36), ku KPA u vetëdeklarua jokompetente për të marrë një vendim për ankesën e kërkuessit – një çështje e paraqitur pasi vendimi i KPA-së për të shkarkuar kërkuessen nga detyra e saj ishte bërë i formës së prerë – se mandati i L.D. duhet të ndërpritet për

shkak të papërshtatshmërisë së tij për detyrën në KPA. Megjithatë, Gjykata është e mendimit se këto zhvillime të mëpasshme, për të cilat ankuesja nuk kishte dijeni në kohën përkatëse, nuk e përjashtonin atë nga detyra për të ngritur pikëpyetjet përkatëse ose gjatë procesit të saj të rivlerësimit, apo nëse kjo nuk ishte e mundur objektivisht pavarësisht kujdesit të saj, me anë të nisjes së procesit për rishikim të vendimit të formës së prerë të KPA-së. Në këtë aspekt, Gjykata nuk mund të përjashtojë se pas vendimit të Gjykatës Kushtetuese të datës 29 prill 2020 (shih paragrafët 44–45 më sipër), KPA-së do të mund ta kishte rishqyrtuar – nëse do t'i kërkohej ta bënte këtë gjë në proces formal – pozicionin e saj të mëparshëm për mungesën e kompetencës për të dëgjuar kundërshtimet ndaj përshtatshmërisë së njërit prej anëtarëve të saj për një pozicion në gjyqësor. Si përfundim, kërkesja nuk përdori ndonjë mjet vendës për garantimin e të drejtës së saj që procesi i saj i rivlerësimit të gjykohej nga një “gjykatë e krijuar nga ligji”. Gjatë procesit përpara KPA-së, ajo nuk e ngriti kundërshtimin e saj për përbërjen e KPA, sipas rregullave të zakonshëm të procedurës civile, apo mbi ndonjë shkak tjetër (krahaso faktet në vendimin *Besnik Cani*, cituar më sipër, § 35–39). Në vijim, Gjykata vlerëson se kërkesat e dorëzuara për informacion dhe procedurat disiplinore të kërkuara nga kërkesja ndaj gjyqtarëve në fjalë pas përfundimit të procesit të rivlerësimit ndaj saj me anë të një vendimi të formës së prerë nuk ishin një mjet efektiv për të garantuar se çështja e saj do të gjykohej nga një “gjykatë e krijuar me ligj”.

113. Në këto rrethana, kundërshtimi i Qeverisë duhet të lejohet dhe kjo pjesë e kërkesës duhet të rrëzohet për mosshfrytëzim të mjeteve vendëse sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

C. Ankesat në lidhje me pavarësinë dhe paanshmërinë e KPA-së

114. Qeveria parashtroi se kërkesja nuk ishte ankuar për mungesë pavarësie dhe paanshmërie të KPA-së në vendimmarrjen ndaj çështjes së saj në procesin përpara gjykatës, dhe në këtë mënyrë nuk kishte shteruar mjetet vendëse për këtë aspekt sipas qëllimeve të nenit 35. Në vijim, Qeveria parashtroi se, për çdo rast, për sa i përket mënyrës së zgjedhjes, përbërjes dhe garancive procedurale, KPA-ja kishte përmbushur kërkesat për një gjykatë të pavarur dhe të paanshme. Shumica e anëtarëve të KPA-së, të përzgjedhur si gjyqtarë të nivelit të Gjykatës Kushtetuese nga Parlamenti shqiptar, në të shkuarën kishin ushtruar funksione gjyqësore.

115. Kërkesja parashtroi se KPA-së i mungonte pavarësia dhe paanshmëria kryesisht për tri arsye: së pari, nuk kishte përfaqësim substancial të gjyqtarëve në KPA, dhe anëtarët e KPA-së nuk ishin mjaftueshëm të kualifikuar për të trajtuar proceset komplekse të rivlerësimit; së dyti, për sa ka të bëjë me procesin e emërimit, KPA-ja përbëhej nga anëtarë të përzgjedhur nga një organ parlamentar i posaçëm dhe të emëruar nga Parlamenti, pa përfshirjen e gjyqësorit, dhe për këtë arsye, ishin të ekspozuar ndaj presionit politik. Së treti, ekzistonte një konfuzion midis rolit të organeve të rivlerësimit në hetime dhe rolit të tyre në vendimin pasues për meritat e akuzave, gjë e cila krijonte pasiguri objektivisht të justifikueshme për paanshmërinë e KPA-së.

116. Edhe ndërhyrësi si palë e tretë, *Res Publica*, ishte i mendimit se anëtarët e organeve të rivlerësimit nuk kishin të gjithë trajnimin juridik dhe eksperiencën e nevojshme për të trajtuar procese disiplinore shumë komplekse ndaj gjyqtarëve.

117. Në vendimin e saj udhëheqës, në çështjen *Xboxhaj* (cituar më sipër), Gjykata vendosi, së pari, se mospërfaqësimi i gjyqtarëve në detyrë në KPA, duke marrë në konsideratë natyrën e jashtëzakonshme të proceseve të rivlerësimit, ku shenjestrohen të gjithë gjyqtarët dhe prokurorët në detyrë për të luftuar korrupsionin, si edhe masat statutoire mbrojtëse për pavarësinë e anëtarëve të KPA, nuk përbënte mungesë pavarësie në atë kolegji (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 314 dhe 316, lexuar së bashku me §§ 299–300). Së dyti, Gjykata arriti në përfundimin se përgjithësisht nuk kishte arsye për të dyshuar në pavarësinë e organeve të rivlerësimit duke iu referuar mënyrës së emërimit të anëtarëve të tyre, më konkretisht zgjedhja e tyre nga Parlamenti (ibid., §§ 311 dhe 295–96). Së treti, Gjykata arriti në përfundimin se, duke marrë në konsideratë funksionimin e proceseve të rivlerësimit, nuk kishte konfuzion midis detyrimit të organeve të rivlerësimit (dhe veçanërisht të KPK-së) për të nisur një hetim, dhe detyrës së tyre për të marrë një vendim për përgjegjësinë disiplinore të personit të rivlerësuar, dhe për pasojë, nuk kishte pasiguri të justifikuara objektivisht në lidhje me paanshmërinë e organeve të rivlerësimit (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 315 dhe 305–308).

118. Duke pasur parasysh këto konstatime, rrethanat e çështjes së kërkesit dhe parashtrimet e saj, të cilat janë të krahasueshme me ato të bëra në çështjen *Xboxhaj*, Gjykata, duke marrë në konsideratë edhe shterimin e mjeteve vendëse në këtë aspekt, gjykon se nuk rezulton të ketë mungesë të pavarësisë dhe paanshmërisë në KPA në rastin e çështjes së kërkuar.

119. Për pasojë, kjo pjesë e kërkesës duhet të kundërshtohet si qartazi e pambështetur në fakte, në mbështetje të nenit 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

D. Ankesë në lidhje me kohën e nevojshme dhe lehtësitë për të paraqitur çështjen

120. Në vijim, kërkuësja u ankua se kishte pasur mangësi të rënda procedurale në procesin e rivlerësimit ndaj saj. Veçanërisht, asaj nuk i ishte ofruar mjaftueshëm mundësi dhe kohë për ta paraqitur çështjen dhe provat e saj përpara KPA-së për të kundërshtuar shkarkimin.

121. Qeveria e kontestoi këtë qëndrim. Ajo parashitroi veçanërisht se kërkuësja kishte pasur mundësi ta paraqiste çështjen e saj, të caktonte dëshmitarë apo ekspertë dhe të dorëzonte prova të reja në seancat përpara KPA-së. Ajo nuk kishte kërkuar kohë shtesë apo shtyrje të seancës për të paraqitur argumentet e saj.

122. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren se pas apelimit të Komisionerit Publik ndaj vendimit të KPK-së, kërkuësja i ishte ofruar akses në dosjen e çështjes dhe kishte pasur mundësi të bënte parashtrime dhe të paraqiste prova gjatë seancave dëgjimore publike përpara KPA-së (shih paragrafin 12 më sipër). Duke pasur parasysh materialet përpara saj, gjykata nuk gjen indicie se kërkuësja nuk pati kohën dhe lehtësitë për të paraqitur në mënyrën e duhur argumentet e saj.

123. Për këtë arsye, kjo pjesë e kërkesës duhet të kundërshtohet si qartazi e pambështetur në fakte, në mbështetje të nenit 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

E. Ankesë në lidhje me zbatimin e ligjit vendës

124. Kërkuësja u ankua edhe për faktin se KPA-ja kishte zbatuar ligjin vendës në një mënyrë dukshëm të gabuar. Qeveria e kontestoi këtë qëndrim.

125. Gjykata përsërit se nuk është detyra e saj të marrë rolin e gjykatave vendëse. Kryesisht u takon autoriteteve vendëse, veçanërisht gjykatave, të zgjidhin problemet me interpretimin e legjislacionit vendës. Roli i saj është të verifikojë nëse efektet e një interpretimi të tillë janë në përputhje me Konventën. Thënë kjo, me përjashtim të rasteve të një arbitrariteti të dukshëm, nuk është roli i Gjykatës që të verë në pikëpyetje interpretimin e ligjit vendës nga gjykatat vendëse (shih *Nejdet Şahin dhe Perihan Şahin kundër Turqisë* [DHM], nr. 13279/05, §§ 49–50, 20 tetor 2011, në referenca të mëtejshme, dhe *Andelković kundër Serbisë*, nr. 1401/08, § 24, 9 prill 2013).

126. Gjykata vëren se, teksa ajo ka konstatuar se zbatimi i ligjeve të rivlerësimit nga gjykatat vendëse në rrethanat e kësaj çështje çonin në shkelje të nenit 8 të Konventës (shih paragrafët 83–97 më sipër), ky zbatim nuk mund të konsiderohet si qartazi arbitrar.

127. Më tej, ajo vijon se kjo pjesë e kërkesës duhet të kundërshtohet si qartazi e pambështetur në fakte, në mbështetje të nenit 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

F. Ankesë në lidhje me barrën e provës

128. Në vijim, kërkuësi u ankua se barra e provës ndaj saj në procesin e rivlerësimit ishte e paarsyeshme.

129. Qeveria e kontestoi atë këndvështrim.

130. Për sa i përket ankesës së kërkuësjes, në lidhje me barrën e provës ndaj saj, Gjykata përsërit se neni 6 i Konventës nuk parashikon ndonjë rregull për pranueshmërinë e provave, apo për mënyrën se si provat duhet të vlerësohen, çka janë kryesisht çështje që duhet të rregullohen nga ligji vendës dhe gjykatat vendëse (shih, midis shumë autoriteteve të tjera, *Garía Ruiz kundër Spanjës* [DHM], nr. 30544/96, § 28, GJEDNJ 1999-I). U takon gjykatave vendëse të vlerësojnë relevancën e të dhënave të propozuara, vlerën e tyre provuese dhe barrën e provës (shih *Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano*, cituar më sipër, § 198; *Lady S.R.L. kundër Republikës së Moldavisë*, nr. 39804/06, § 27, 23 tetor 2018; dhe *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 325). Në vijim, ajo u referohet konstatimeve të saj në çështjen *Xboxhaj*, se në përgjithësi, rregullat e barrës së provës në procedura sipas Ligjit të Rivlerësimit, duke përfshirë mungesën e kufijve të rreptë kohor për vlerësimin e pasurive, nuk paraqesin një shkelje të nenit 6 sipas aspektit të parimit të sigurisë ligjore, por se interpretimi i këtyre parashikimeve për siguri ligjore dhe të drejtat e një kërkuësi sipas nenit 6 § 1 duhet të shqyrtohen rast pas rasti (ibid., §§ 348–53).

131. Në çështjen konkrete, Gjykata vëren se ngjarjet në lidhje me punësimin e bashkëshortit të ardhshëm të ankueses në Greqi faktikisht kthehen ndjeshëm pas në kohë. Megjithatë, ato konsiderohen të provuara të paktën deri në një masë të caktuar. Në lidhje me ligjshmërinë e të ardhurave të bashkëshortit nga dy periudha punësimi në Arabinë Saudite, nuk duhet të konsiderohet e tepruar që kërkuësja, si prokurore me eksperiencë e krimeve financiare, pritej të tregonte se tatimi mbi të ardhurat ishte paguar në kohën përkatëse, sipas ligjeve tatimore shqiptare në vendin e origjinës (Arabia Saudite), në Shqipëri ose një kombinim i të dy vendeve – duke ruajtur dokumentacionin origjinal ose duke marrë verifikime të kohëve të fundit për pagesa të mëparshme të tatimeve. Për çdo rast, i takonte kërkuësjes të argumentonte, në përputhje me Ligjin e Rivlerësimit, se kishte qenë objektivisht e pamundur t'i merrte këto prova, për shembull, sepse të dhënat zyrtare ishin shkatërruar ndërkohë. KPA-ja nuk ishte bindur se kërkuësja e kishte përmbushur këtë barrë, dhe Gjykata nuk konstaton asnjë arsye për ta diskutuar këtë konstatim vendës.

132. Më tej ajo vijon se kjo pjesë e kërkesës duhet të kundërshtohet në të njëjtën mënyrë si qartazi e pambështetur në fakte, sipas nenit 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

IV. SHKELJE E PRETENDUAR E NENIT 13 TË KONVENTËS

133. Kërkuesja u ankua se ajo nuk kishte pasur një mjet efektiv në dispozicion për ankesat e saj në mbështetje të nenit 6 § 1 dhe nenit 8 të Konventës. Ajo u mbështet në nenin 13 të Konventës, i cili parashikon, si më poshtë:

“Çdokush, të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Konventë, ka të drejtën e një zgjidhjeje efektive para një organi kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare.”

134. Qeveria shprehu qëndrimin se kërkuesja kishte pasur një mjet efektiv për qëllime të nenit 13 për të ngritur ankesat e saj në mbështetje të neneve 6 dhe 8. Ajo kishte mundur t'i parashtronte këto ankesa fillimisht përpara KPK-së dhe më pas, përpara KPA-së.

135. Kërkuesja argumentoi se ajo nuk kishte pasur një mjet efektiv për të kundërshtuar shkeljen e të drejtave të saj themelore në procesin e rivlerësimit, sipas interpretimit të nenit 13, lexuar së bashku me nenet 6 dhe 8 të Konventës, sepse ajo nuk mund të kundërshtonte shkarkimin e saj përpara gjykatave vendëse apo të paraqiste një ankesë kushtetuese ndaj vendimit të KPA-së.

136. Edhe nëse prezumohet se kërkuesja kishte një “pretendim të argumentueshëm” për qëllimet e nenit 13 të Konventës, në të gjitha aspektet, Gjykata përsërit se nuk është e nevojshme që “autoriteti” referuar në nenin 13 të jetë një autoritet gjyqësor në të gjitha shkallët në kuptimin e ngushtë (shih *Rotaru kundër Rumanisë* [DHM], nr. 28341/95, § 69, GJEDNJ 2000-V, dhe *Drizja kundër Shqipërisë*, nr. 33771/02, § 116, GJEDNJ 2007-V (ekstrakte)). Për çdo rast, siç edhe u vendos në çështjen *Xboxhaj* (cituar më sipër, § 288), si KPK-ja dhe KPA-ja, një kolegji i posaçëm i Gjykatës Kushtetuese, ishin “gjykata”, sipas qëllimeve të nenit 6. Kërkuesja ishte në pozitë për të ngritur ankesën e saj, në lidhje me nenet 6 dhe 8 përpara këtyre organeve të rivlerësimit.

137. Më tej ajo vijon se kjo pjesë e kërkesës është qartazi e pambështetur në fakte sipas kuptimit të nenit 35 § 3 (a) të Konventës dhe duhet të kundërshtohet në përputhje me nenin 35 § 4.

V. ZBATIMI I NENEVE 46 DHE 41 TË KONVENTËS

138. Pjesët përkatëse të nenit 46 të Konventës parashikojnë si më poshtë:

“1. Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të respektojnë vendimin e formës së prerë të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë.

2. Vendimi i formës së prerë i Gjykatës i përcillet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr ekzekutimin e tij.
...”

139. Neni 41 i Konventës parashikon si më poshtë:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

A. Tregues për masat e përgjithshme dhe individuale

140. Kërkuesja mendonte, referuar nenit 46 § 1 të Konventës, se Shteti përgjegjës duhej të urdhërohej të korrigjonte papërshtatshmëritë themelore në legjislacionin vendës të rivlerësimit dhe të siguronte rikthimin e saj si prokurore dhe anëtare e KLP-së.

141. Qeveria argumentoi se parashikimet ligjore për rivlerësimin ishin në përputhje me Konventën. Gjithashtu, ajo parashittoi se duke qenë se kërkuesja nuk kishte përmbushur detyrimet e saj sipas Ligjit të Rivlerësimit, që përbënin edhe arsyet për nisjen e procedurave disiplinore ndaj saj, ajo nuk mund të rikthehej në detyrë.

142. Parimet e përgjithshme në lidhje me detyrimet e Shtetit të paditur sipas nenit 46 të Konventës në kontekstin e ekzekutimit të vendimeve ku Gjykata ka konstatuar shkelje të Konventës, përcaktohen, *inter alia*, në vendimin e Gjykatës në çështjen *Oleksandr Volkov* (cituar më sipër, §§ 193–95, me shumë referenca të tjera). Vendimet e Gjykatës janë kryesisht deklarative në natyrë. Neni 46 përfshin kryesisht detyrimin ligjor për të zgjedhur, nën mbikëqyrjen e Komitetit të Ministrave, masat e përgjithshme dhe/ose, nëse është me vend, individuale, që do të miratohen në urdhrin e tij juridik vendës për t'i dhënë fund shkeljes së konstatuar nga Gjykata dhe për të bërë të gjithë korrigjimin e mundshëm për pasojat në mënyrë të tillë që të rikthehet sa më shumë të jetë e mundur situata që ekzistonte përpara shkeljes (ibid.).

143. Gjykata shprehet se ka konstatuar një shkelje të së drejtës së kërkueses për të respektuar jetën e saj private sipas nenit 8 të Konventës për shkarkimin e saj, sepse, në rrethanat specifike të çështjes së saj, shkarkimi nuk ishte proporcional me qëllimet legjitime të ndjekura. Megjithatë, ajo nuk mendon se funksionimi i procesit

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

aktual të rivlerësimit në përgjithësi në Shqipëri, mbështetur në Kushtetutë dhe në Ligjin e Rivlerësimit, paraqet problematika sistematike në respektimin e kërkesave të Konventës (shih tashmë *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 230 e në vijim). Për këtë arsye, Gjykata nuk e vlerëson si të nevojshme që ajo të përcaktojë në mënyrë përjashtimore ndonjë masë të përgjithshme që mund të ndërmerret për t'i dhënë fund shkeljes në fjalë (krahaso, *a contrario*, *Oleksandr Volkov*, cituar më sipër, §§ 199–202).

144. Për sa ka të bëjë me masat individuale që do të ishin më të përshtatshme për t'i dhënë fund shkeljes së konstatuar në çështjen konkrete, Gjykata përsërit se, në shumë çështje ku ishte konstatuar se procedurat vendëse shkelnin Konventën, ajo ka gjykuar se forma më e përshtatshme për korrigjimin e shkeljeve të konstatuara mund të ishte rihapja e procedurave vendëse (krahaso, për shembull, *Oleksandr Volkov*, cituar më sipër, §§ 205–206, në lidhje me një shkelje të neneve 6 dhe 8).

145. Duke iu referuar konstatimeve të saj në çështjen *Besnik Cami* (cituar më sipër, § 149), Gjykata konstaton se mund të ketë një rrugë ligjore për kërkuuesen që të kërkojë rihapjen e procedurave pas konstatimit nga ana e Gjykatës së një shkeljeje të Konventës. Në këtë mënyrë, duke marrë në konsideratë rrethanat e çështjes konkrete dhe për sa mund të ishte e mundur sipas ligjit vendës, një formë e përshtatshme korrigjimi për shkeljen e të drejtës së kërkueses për respektim të jetës së saj private sipas nenit 8 të Konventës, do të ishte rihapja e procesit, nëse kërkuësja e kërkonte një rihapje të tillë, si edhe rishqyrtimi i çështjes në mënyrë të tillë që është në përputhje me parashikimet e nenit 8 të Konventës, ashtu siç përcaktohet në këtë vendim.

B. Dëmshtëpërlimi

146. Kërkuësja kërkoj, në lidhje me dëmin pasuror, shumat që përkonin me humbjen e pagës së saj si prokurore gjatë periudhës së shkarkimit të saj nga detyra më 28 shkurt 2019 deri në rikthimin e saj, paga e saj mujore bruto në vlerën ALL 281,078 (rreth 2,267 euro (EUR)). Nëse nuk rikthehej në detyrë, ajo kërkoj shumën që përkonte me pagën që do të kishte fituar deri në moshën e pensionit dhe shumën që përkonte me pensionin e saj. Në vijim, ajo kërkoj që kjo shumë duhej të përshtatej me normën e inflacionit duke shtuar interesin dhe tatimet e pagueshme.

147. Në vijim, kërkuësja kërkoj 150,000 euro, plus çdo taksë që mund të ishte e tarifueshme për dëmin jopasuror shkaktuar nga ankthi, humbja e reputacionit dhe e mundësive që i kishte vuajtur si pasojë e shkarkimit të saj të menjëhershëm në kulmin e karrierës së saj ligjore si prokurore.

148. Qeveria parashtrori se kërkuësja nuk mund të pretendonte kompensim për humbjen e pagës pasi shkarkimi i saj nuk ishte në shkelje me Konventën. Në vijim, Qeveria parashtrori se pretendimi i saj për kompensim për dëmin jopasuror ishte i tepruar dhe i paargumentuar.

149. Gjykata vlerëson se kërkuësja filloi të praktikonte ligjin si avokate shumë shpejt pas shkarkimit të saj; megjithatë, kalimi i menjëhershëm në atë linjë të re pune nën ato rrethana duhet të ketë shkaktuar dëm pasuror. Duke bërë një vlerësim të drejtë dhe sipas të gjitha informacioneve në zotërimin e saj, Gjykata vlerëson si të arsyeshme që t'i akordojë kërkueses EUR 13,600 për dëm pasuror, plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme për kërkuesen për atë shumë. Gjithashtu, ajo vlerëson se kërkuësja duhet të ketë pësuar dëm jopasuror, për të cilin konstatimi i shkeljes së Konventës në vendimin e Gjykatës nuk do të mjaftonte për korrigjim, dhe i akordon asaj EUR 6,000 (gjashtë mijë euro), plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme për këtë shumë.

C. Kostot dhe shpenzimet

150. Pasi dorëzoi provat dokumentare, kërkuësja kërkoj edhe EUR 5,155 (duke përfshirë taksat) për kostot dhe shpenzimet e bëra përpara Gjykatës.

151. Qeveria parashtrori se, edhe nëse prezumohet se ka pasur një shkelje të Konventës, kostot dhe shpenzimet e pretenduara nga kërkuësja nuk ishin të nevojshme për kuant, duke pasur parasysh kostot dhe shpenzimet e zakonshme të një avokateje që e praktikon ligjin në Shqipëri.

152. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, një kërkuës ka të drejtë të rimburohet për kostot dhe shpenzimet vetëm për aq sa është provuar se këto kosto dhe shpenzime janë bërë aktualisht, kanë qenë të nevojshme dhe janë të arsyeshme për kuant. Në çështjen konkrete, për sa u përket dokumenteve që zotëron Gjykata si edhe kritereve të mësipërme, Gjykata e konsideron të arsyeshme që t'i akordojë kërkueses EUR 5,000 (duke përfshirë taksat) për procesin përpara Gjykatës.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA

1. E deklaron, unanimisht, të pranueshme ankesën për shkarkimin e kërkueses në mbështetje të nenit 8 të Konventës;

2. E deklaron, me shumicë, pjesën tjetër të kërkesës të papranueshme;

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

3. *Gjykon*, unanimisht, se është shkelur neni 8 i Konventës për sa i përket shkarkimit të kërkuës;
4. *Gjykon*, unanimisht,
  - a) se Shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuës, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi bëhet i formë së prerë, në përputhje me nenin 44 §§ 2 të Konventës, shumat e mëposhtme, që duhet të konvertohen në monedhën e Shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e pagesës;
    - i. EUR 13,600 (trembëdhjetë mijë e gjashtëqind euro), plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuës, në lidhje me dëmin pasuror;
    - ii. EUR 6,000 (gjashtë mijë euro), plus çdo taksë që mund të tarifohet, për dëmin jopasuror;
    - iii. EUR 5,000 (pesë mijë euro) për kostot dhe shpenzimet;
  - b) se nga përfundimi i periudhës së sipërpërmendur tremujore deri në pagesë, interesi i thjeshtë duhet të paguhet për shumat e mësipërme në një normë të barabartë me normën margjinale huadhënëse të Bankës Qendrore Evropiane plus tre pikë përqindje;
5. *Rrëzon*, unanimisht, pjesën tjetër të kërkesës së kërkuës për shpërblim të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 13 dhjetor 2022, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Pere Pastor Vilanova
KRYETAR

Milan Blaško
SEKRETAR

Në përputhje me nenin 45 § 2 të Konventës dhe Rregullit 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës, opinioni i veçantë i Gjyqtarit Serghides i aneksohet këtij vendimi.

P.P.V.
M.B.

OPINIONI PJESËRISHT MOSPAJTUES I GJYQTARIT SERGHIDES

1. Unë jam dakord me paragrafin 1 të masave operative të vendimit ku gjykohet se ankesa – sipas nenit 8 të Konventës, për sa ka të bëjë me shkarkimin nga detyra të kërkuës si prokurore – është e pranueshme; dhe, gjithashtu, unë jam dakord me paragrafin 3 të masave operative se me shkarkimin e kërkuës është shkelur neni 8 i Konventës. Gjithashtu, unë jam dakord me paragrafin 4 të masave operative, në lidhje me akordimet për dëmin pasuror dhe jopasuror dhe kostot dhe shpenzimet, dhe me paragrafin 5 të masave operative në lidhje me rrëzimin e pjesës tjetër të kërkesës së kërkuës për shpërblim të drejtë.

2. Megjithatë, nuk jam dakord me paragrafin 2 të masave operative të vendimit sipas së cilit pjesa tjetër e kërkesës është e papranueshme. Veçanërisht, unë jam i mendimit se ankesa sipas nenit 6 të Konventës jo vetëm që është e pranueshme, por madje ky nen është shkelur pasi procesi i rivlerësimit i cili rezultoi në largimin e kërkuës nga pozicioni i saj si prokurore nuk ishte i drejtë sipas kuptimit të nenit 6 § 1.

3. Ky opinion merr formën e një deklarate mosdakordësie me vendimin (“një deklaratë e drejtpërdrejtë mospajtimi”), në lidhje me paragrafin 2 të masave të tij operative (në lidhje me ankesën sipas nenit 6 të Konventës), dhe për këtë arsye, nuk merr formën e një opinionit të veçantë të plotë apo formën e një vote të thjeshtë anonime kundër këtyre paragrafëve. Një deklaratë e thjeshtë mosdakordësie me vendimin ose me një pjesë të tij është një zgjedhje alternative e parashikuar nga Rregulli 74 § 2 i Rregullores së Gjykatës për gjyqtarët të cilët dëshirojnë të shprehin mospajtim. Kjo zgjedhje është veçanërisht e përshtatshme për mua për t'u bërë për çështjen konkrete, pasi unë kam shprehur mendimet e mia për dy kërkesa të ngjashme ose relevante kundër Shqipërisë (shih, *mutatis mutandis*, qasjen time në opinionin tim mospajtues në vendimin *Xboxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, 9 shkurt 2021, dhe opinionin tim pjesërisht pajtues dhe pjesërisht mospajtues në vendimin *Besnik Cani kundër Shqipërisë*, nr. 37474/20, 4 tetor 2022 (i cili nuk është ende i formës së prerë)).

**GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

VENDIM

Kërkesa nr. 12957/15

MUHAMET KERPACI KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 6 prill 2023, si Komision, i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit*,

pasi morën në konsideratë kërkesën e mësipërme paraqitur më 18 prill 2015,

duke marrë në konsideratë deklaratat formale sipas së cilave pranohej një zgjidhje miqësore e çështjes,

pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Detajet e kërkesit janë paraqitur në tabelën bashkëlidhur.

Qeverisë shqiptare ("Qeveria") iu komunikuan ankesat e kërkesit në mbështetje të nenit 6§1 dhe nenit 13 të Konventës në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procedurave civile dhe mungesën e zgjidhjes efektive.

Gjykata mori deklaratat për zgjidhjen miqësore të nënshkruara nga palët, sipas të cilave kërkesi binte dakord të hiqte dorë nga pretendime të tjera ndaj Shqipërisë në lidhje me faktet që çuan në këtë kërkesë, pas angazhimit të Qeverisë për t'i paguar atij shumën e detajuar në tabelën bashkëlidhur. Kjo shumë do të konvertohet në monedhën e shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e pagesës, dhe do të duhet të shlyhet brenda tre muajve nga data e shpalljes së vendimit të Gjykatës. Në rast se kjo shumë nuk paguhet brenda periudhës tremujore përmendur më sipër, Qeveria merr përsipër të paguajë interesin e thjeshtë ndaj saj, nga përfundimi i periudhës deri në shlyerje, në një normë të barabartë me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonesës plus tre për qind pikë.

Pagesa do të jetë zgjidhja përfundimtare e çështjes.

LIGJI

Gjykata mban në konsideratë zgjidhjen miqësore të arritur midis palëve. Ajo gjykon se zgjidhja mbështetet në respektin për të drejtat e njeriut sipas parashikimeve në Konventë dhe të protokolleve të saj, dhe nuk gjen arsye për të justifikuar shqyrtimin e mëtejshëm të kërkesës.

Për sa më sipër, është e drejtë që çështja të çregjistrohet nga lista.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë anonime,

Vendos të çregjistrojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve në mbështetje të nenit 39 të Konventës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 11 maj 2023.

Viktoriya Maradudina

Zëvendësregjistrare e përkohshme

Ioannis Ktistakis

Kryetar

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

*Kërkesa që paraqet ankesat e bëra në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës
(kobëzgjatje e tepërt e procedurave civile)*

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i lindjes	Ankesa të tjera sipas praktikës gjyqësore të konfirmuar	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Data e marrjes së deklaratës së kërkuarit	Shuma e akorduar për dëmin jopasuror për kërkuar (në euro) ¹⁹
12957/15 18.4.2015	Muhamet Kerpaci 1958	Neni 13 – mungesa e zgjidhjes efektive në ligjin e brendshëm	15.12.2022	19.9.2022	1,000

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 11167/09

GENC BUSHATI KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 6 prill 2023, si Komision, i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit*,

Pasi morën në konsideratë kërkesën e mësipërme paraqitur më 21 nëntor 2008, duke marrë në konsideratë deklaratën e paraqitur nga Qeveria përgjegjëse me anë të së cilës i kërkohej Gjykatës të çregjistronte kërkesën nga lista e kërkesave,

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Kërkuari, z. Genc Bushati, është një shtetas shqiptar, lindur në vitin 1944, i cili jeton në Shkodër, Shqipëri.

Kërkuari bëri një ankesë në mbështetje të nenit 1, të protokollit nr. 1, pasi autoritetet nuk kishin paguar në kohë një kompensim akorduar në shkallën përfundimtare nga një autoritet administrativ në vitin 1993, në lidhje me pasurinë e luajtshme.

LIGJI

Pas negociatave miqësore të pasuksesshme, Qeveria propozoi një deklaratë të njëanshme, me qëllim zgjidhjen e problematikës paraqitur në kërkesë. Gjithashtu, Qeveria i kërkoj Gjykatës të çregjistronte kërkesën nga lista e çështjeve sipas nenit 37 të Konventës.

Qeveria e pranoi shkeljen dhe ofroi t'i paguante kërkuar shumën e detajuar në tabelën bashkëlidhur për të mbuluar dëmin pasuror dhe jo pasuror, si edhe kostot dhe shpenzimet, të cilat do të konvertoheshin në monedhën e Shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme datën e pagesës, pa u ndikuar nga asnjë taksë. Shuma do të shlyhej brenda tre muajve nga data e shpalljes së njoftimit të marrë nga Gjykata. Nëse shuma nuk do të paguhej brenda periudhës tremujore, Qeveria merrte përsipër të paguante interesin e thjeshtë ndaj saj, që prej përfundimit të periudhës deri në shlyerjen e plotë, në normën e barabartë me normën marginale të huadhënies

¹⁹ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuar.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës plus tre për qind pikë. Paga do të ishte zgjidhja përfundimtare e çështjes.

Kërkuesi u përgjigj se deklarata e Qeverisë mbulonte vetëm shumën nominale të kompensimit dhe jo humbjen e përfitimeve. Ai paraqiti pretendime për shpërblim të drejtë dhe nuk i pranoi kushtet e deklaratës.

Neni 37 § 1 (c) parashikon se Gjykata mund të çregjistrojë një kërkesë nga lista e saj kur:

“... për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës”.

Në rrethana të caktuara, ajo mund të çregjistrojë një kërkesë në mbështetje të nenit 37 § 1 (c) sipas një deklarate të njëanshme nga Qeveria përgjegjëse edhe nëse kërkuesi dëshiron që të vijohet me shqyrtimin e çështjes.

Për këtë arsye, Gjykata ka shqyrtuar deklaratën sipas parimeve të përcaktuara nga praktika e saj gjyqësore (shih *Tahsin Acar kundër Turqisë* (kundërshtime paraprake) [DHM], nr. 26307/95, §§ 75–77, GJEDNJ 2003-VI; *WAZA Sp. Z o.o. kundër Polonisë* (vendim), nr. 11602/02, 26 qershor 2007; dhe *Subwińska kundër Polonisë* (vendim), nr. 28953/03, 18 shtator 2007).

Duke marrë në konsideratë natyrën e parashtrimeve në deklaratën e Qeverisë, si edhe shumën e kompensimit të propozuar – e cila është në përputhje me shumën e akorduar në çështje të ngjashme – Gjykata është e mendimit se nuk është e justifikueshme të vijohet me shqyrtimin e kërkesës (neni 37 § 1 (c)).

Gjithashtu, për sa më sipër, dhe veçanërisht duke pasur në konsideratë praktikën gjyqësore të qartë dhe të gjerë në lidhje me këtë tematikë, Gjykata vendos se sipas parashikimit të Konventës dhe Protokolleve të saj për të drejtat e njeriut, asaj nuk i kërkohet që të vazhdojë me shqyrtimin e kërkesës (neni 37 § 1, *in fine*).

Së fundmi, nëse Qeveria nuk përmbush kushtet në deklaratën e saj të njëanshme, kërkesa do të rikthehet në listën e çështjeve të Gjykatës në përputhje me nenin 37 § 2 të Konventës (shih *Josipović kundër Serbisë* (vendim), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

Për sa më sipër, është me vend që çështja të çregjistrohet nga lista.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë anonime,

Mban në konsideratë kushtet në deklaratën e Qeverisë përgjegjëse, sipas nenit 1, të protokollit nr. 1, si edhe modalitetet që garantojnë përmbushjen e angazhimeve të referuara në atë deklaratë;

Vendos të çregjistrojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve sipas nenit 37 § 1 (c) të Konventës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim, më 11 maj 2023.

Viktoriya Maradudina

Zëvendësregjistrare e Përkohshme

Ioannis Ktistakis

Kryetar

SHTOJCË

KËRKESË QË NGRE ANKESA SIPAS NENIT 1, TË PROTOKOLLIT NR. 1

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuesit Viti i lindjes	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Data e marrjes së komenteve të kërkuesit	Shuma e akorduar për dëmin pasuror dhe jopasuror, dhe kostot dhe shpenzimet (në euro)
11167/09 21.11.2008	Genc BUSHATI 1944	15.7.2016	19.9.2016	4,230

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË
ÇËSHTJA HYSA KUNDËR SHQIPËRISË
(Kërkesa nr. 52048/16)

VENDIM

Neni 5 § 3 – Arsyeshmëria e paraburgimit – Mosdhënia e arsyeve të duhura dhe të mjaftueshme nga gjykatat vendëse për të justifikuar paraburgimin e kërkuarës – Të meta në arsyetim të pakorrigjuara me anë të shqyrtimit në kasacion ose shqyrtimit kushtetues, për shkak të refuzimit të Gjykatës Kushtetuese për të shqyrtuar dënimin me burg

STRASBURG

21 shkurt 2023

I FORMËS SË PRERË

21.5.2023

Ky vendim është bërë i formës së prerë sipas nenit 44 § 2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Hysa kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *krjetar*,

Georgios A. Serghides,

Yonk Grozev,

Jolien Schukking,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Ioannis Ktistakis, *gjyqtarë*

dhe Milan Blaško, *Sekretar i Seksionit*,

Duke mbajtur në konsideratë:

kërkesën (nr. 52048/16) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga një shtetase shqiptare, znj. Afërdita Hysa (“ankuesja”), më 22 gusht 2016;

vendimin për të njoftuar Qeverinë shqiptare (“Qeveria”) për ankesat sipas nenit 5 §§ 3 dhe 4 të Konventës, në lidhje me mungesën e pretenduar të arsyeve të duhura dhe të mjaftueshme që justifikojnë paraburgimin e kërkuarës, si edhe shqyrtimin nga gjykata vendëse – të pretenduar si jo efektiv – të apeliemeve të saj për këtë çështje; dhe

vendimin për ta shpallur pjesën tjetër të kërkesës të papranueshme;

vërejtjet e palëve;

për kërkesën;

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 13 dhjetor 2022 dhe 31 janar 2023;

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në datën e fundit.

HYRJE

1. Çështja ka të bëjë me pretendimin për mungesën e arsyeve të duhura dhe të mjaftueshme për të justifikuar paraburgimin e kërkuarës.

FAKTET

2. Kërkesja ka lindur në vitin 1968 dhe jeton në Tiranë. Fillimisht, ajo u përfaqësua nga P. Thaçi dhe në vijim nga Z. F. Caka, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë.

3. Qeveria shqiptare (“Qeveria”) fillimisht u përfaqësua nga ish-agjenti i saj z. B. Lilo, dhe në vijim nga z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit.

I. PRIVIMI I KËRKUESES NGA LIRIA

4. Në periudhën përkatëse, kërkesja ishte e punësuar pranë Drejtorisë Rajonale të Tatimeve dhe mbante pozicionin e drejtoreshës së Drejtorisë së Kontrollit.

A. Periudha e parë e burgimit

1. Vendim i Gjykatës së Rrethit Tiranë

5. Mbështetur në një kërkesë të paraqitur nga Prokuroria e Tiranës dhe pas një seance gjyqësore mbajtur në mungesë të kërkeses, në datën 5 nëntor 2013, Gjykata e Rrethit Tiranë lëshoi urdhrin për paraburgimin e kërkeses me dyshimin se ajo kishte kryer veprën e shpërdorimit të detyrës, në kundërshtim me nenin 248 të Kodit Penal.

6. Gjykata arriti në përfundimin se ishin përmbushur kushtet për dhënien e masës së burgimit parashikuar nga nenet 228 dhe 229 i Kodit të Procedurës Penale (shih paragrafët 29–30 më poshtë). Gjykata konstatoi se kërkesja ishte pezulluar pasi (gjatë periudhës kur vepronte në pozicionin e saj zyrtar) kishte miratuar rimbursim për një sërë kompanish në vlerën prej 515,455,275 lekësh (LEK – rreth 3.7 milionë euro (EUR) në periudhën konkrete) për taksën e vlerës së shtuar, në shkelje të legjislacionit të zbatueshëm për tatimet.

7. Përveç përshkrimit në detaje të shkeljes së dyshuar të rregullave përkatës për tatimet, gjykata iu referua “rrethanave të kryerjes së shkeljes dhe rrezikun për arratisje të së dyshuarës”.

8. Gjithashtu, gjykata theksoi se:

“Në dhënien e masës së sigurisë së “paraburgimit”, [gjykata mban në konsideratë veçanërisht pajtueshmërinë e kësaj mase sigurie me kërkesat e çështjes në fjalë. Gjykata e konsideron këtë masë sigurie proporcionale me aspektin se sa të rënda janë faktet dhe dënimin për këtë vepër penale. Vepra e “shpërdorimit të detyrës”, për të cilën Afërdita Hysa është e dyshuar, ka pasur pasojë të rënda për financat e shtetit në shumën prej 515,455,275 lekësh [shqiptarë], [dhe] vlerësohet nga [gjykata sipas rrezikut që ajo përbën për shoqërinë, qëllimin e saj, pasojat e shkaktuara prej saj, formën [që ka marrë], llojin dhe kohëzgjatjen e dënimit që parashikohet nga ligji [për këtë vepër], si edhe rrethanat rënduese dhe lehtësuese që ekzistojnë në këtë fazë të hetimit.

Duke pasur parasysh këto kushte, [gjykata vendos të urdhërojë ndalimin e të dyshuarës Afërdita Hysa, pasi vlerëson se çdo masë tjetër sigurie do të ishte e papërshtatshme.”.

9. Më 6 nëntor 2013, kërkesja u vetëdorëzua tek autoritetet, dhe më 9 nëntor 2013, pas një seance tjetër gjyqësore gjatë së cilës ajo ishte e pranishme, Gjykata e Rrethit Tiranë konfirmoi se përmbusheshin kushtet për paraburgimin e kërkeses. Dosja e çështjes nuk përmban procesverbalin e kësaj seance.

10. Përveç kërkeses, dyshohej se në zhvillimet e përmendura më sipër ishin përfshirë edhe një sërë individësh të tjerë që kishin vepruar privatisht – si edhe katër zyrtarë të tjerë nga Drejtoria Rajonale e Tatimeve Tiranë, në cilësinë e pozicionit të tyre zyrtar.

2. Vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë

11. Më 15 nëntor 2013, kërkesja e apeloj vendimin e mësipërm pranë Gjykatës së Apelit Tiranë. Ajo pretendonte se paraburgimi i saj nuk ishte i justifikuar dhe argumentonte se fakti se ajo ishte vetëdorëzuar vullnetarisht në polici tregonte se nuk ekzistonte rreziku se ajo mund të arratisë; për më tepër, gjatë pesëmbëdhjetë viteve të fundit, ajo kishte punuar për autoritetet tatimore, ishte e martuar me një oficer policie dhe ishte nëna e dy fëmijëve të vegjël.

12. Ajo shtonte se ajo nuk ishte në pozitën që të prekte provat pasi ishte pezulluar nga detyra, dhe se, në çdo eventualitet, dosjet konkrete të autoriteteve tatimore ishin sekuestruar nga Prokuroria e Rrethit Tiranë.

13. Në fund, ajo argumentonte se masa e paraburgimit nuk ishte proporcionale me akuzat me të cilat po përballej ajo, dhe se gjendja e saj e keqe shëndetësore tregonte se një masë sigurie më pak e ashpër do të ishte më e përshtatshme.

14. Më 27 nëntor 2013, Gjykata e Apelit Tiranë la në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës më të ulët. Gjykata u mbështet kryesisht në të njëjtin arsyetim bërë nga Gjykata e Rrethit Tiranë në lidhje me dyshimin se kërkesja kishte kryer një vepër penale; megjithatë, ajo nuk iu referua faktit se kërkesja paraqiste rrezikun për t'u arratisur. Megjithatë, ajo gjykante si më poshtë:

“Në çështjen konkrete, Gjykata e Apelit..., me qëllim zgjedhjen e masës së duhur të sigurisë e cila do të garantonte ... sigurinë për sa i përket faktit se e dyshuara mund të kryejë të njëjtën vepër penale apo një vepër tjetër më të rëndë, mban në konsideratë sa më poshtë:

- aktet atribuar të dyshuarës konsiderohen të jenë të rënda, referuar dënimet parashikuar në nenin 248 të Kodit Penal;

- vepra penale në fjalë përbën një rrezik të caktuar ndaj shoqërisë;

- e dyshuara përbën rrezik për shoqërinë, duke pasur në konsideratë rrethanat e kryerjes së veprës për të cilën ajo dyshohet, [dhe] faktin se veprimet janë kryer në emër të institucionit përgjegjës për kontrollin [tatimore] dhe kanë shkaktuar një dëm të konsiderueshëm ekonomik ndaj interesave të shtetit...

Referuar rrethanave, në kundërshtim me atë çfarë pretendohet në ankesën e personit nën hetim, nevojat e sigurisë për çështjen konkrete mund të garantohen vetëm me anë të masës së sigurisë “me burgim”, dhe se çdo masë tjetër është gjykuar me të drejtë si e papërshtatshme.”.

3. Gjykata e Lartë

15. Më 3 dhjetor 2013, kërkesja paraqiti një rekurs në kasacion (në Gjykatën e Lartë), kryesisht duke iu referuar argumenteve të saj të mëparshëm (shih paragrafët 11–13 më sipër).

16. Më 19 dhjetor 2013, Gjykata e Lartë e pushoi rekursin e kasacionit të kërkeses me katër vota pro dhe një kundër me anë të një vendimi *de plano*, sipas së cilit gjykohej se pretendimet e kërkeses nuk i përkisnin juridiksionit të Gjykatës së Lartë.

4. Gjykata Kushtetuese

17. Më 14 shtator 2015, kërkesja paraqiti një apelim kushtetues pranë Gjykatës Kushtetuese, me anë të së cilit, për sa ka të bëjë me çështjen konkrete, ajo u mbështet në mënyrë të drejtpërdrejtë në nenin 5 të Konventës, dhe përsërit argumentet e saj të mëparshëm (shih paragrafët 11–13 më sipër).

18. Më 24 shkurt 2016, Gjykata Kushtetuese, me pesë vota pro dhe tre kundër, e rrëzoi ankesën e kërkeses si të papranueshme me arsyetimin se i mungonin argumentet, pasi masa me burgim ndaj saj tashmë ishte zëvendësuar me masën arrest shtëpie në datën 19 qershor 2014 (shih paragrafin 22 më poshtë). Gjykata thekson se kërkesja nuk kishte interes që të kundërshtonte një masë sigurie të zëvendësuar me një masë tjetër.

19. Një gjyqtar bashkëlidhi një opinion kundërshtues, me anë të së cilit pohonte, midis argumentesh të tjerë, se individët duhet të lejohen të kundërshtojnë kushtetueshmërinë e privimit të tyre të lirisë, edhe nëse, në kohën kur shqyrtohet ky qëndrim kundërshtues, masa e arrestit me burg ndaj tyre mund të jetë zëvendësuar nga një masë më e butë. Ai argumentonte se një individ i mbajtur në burgim në një shkelje të mundshme të Kushtetutës do të vuante paragjykim të konsiderueshëm, që nuk do të reduktohej apo kompensohej me anë të një revokimi të mëpasshëm të asaj mase ndalimi. Së fundmi, duke cituar precedentë të ndryshëm (shih paragrafët 39–41 më poshtë), gjyqtari me anë të opinionit të tij kundërshtues shtonte se Gjykata Kushtetuese, me anë të vendimit për të rrëzuar ankimin, ndahej pa ndonjë arsye të mirë nga praktika gjyqësore e konsoliduar e asaj gjykate. Për këto arsye, ai arrinte në përfundimin se gjykata duhej ta kishte shqyrtuar me Kushtetutën pajtueshmërinë e privimit të kërkeses nga liria, më së shumti për shkak të problematikave *prima facie* që shpalosi çështja.

B. Periudhat e mëpasshme

20. Sakaq, në datën 6 shkurt 2014, kërkesja paraqiti një kërkesë *habeas corpus*, me anë të së cilës kërkonte që Gjykata e Rrethit Tiranë ta zëvendësonte arrestin e saj me burg me një masë sigurie më të lehtë. Më 11 prill 2014, Gjykata e Rrethit Tiranë e rrëzoi kërkesën.

21. Më 24 prill 2014, kërkesja paraqiti një tjetër kërkesë *habeas corpus*. Më 13 maj 2014, trupa gjyqësore e Gjykatës së Rrethit Tiranë konstatoi se faza hetimore e procesit gjyqësor kishte përfunduar më 8 maj 2014, kur prokurori kishte kërkuar gjykimin e kërkeses. Gjykata arriti në përfundimin se kërkesa *habeas corpus* e kërkeses, do të duhej të shqyrtohej nga trupa gjyqësore e Gjykatës së Rrethit përpara së cilës ishte pezull shqyrtimi i çështjes penale për meritat; në vijim ajo e përcolli kërkesën në përputhje me rrethanat.

22. Më 19 qershor 2014, Gjykata e Rrethit Tiranë e pranoi kërkesën dhe urdhëroi që kërkesja të kalonte në arrest shtëpie nën mbikëqyrje elektronike.

II. VENDIME MBI MERITAT E AKUZËS PENALE

23. Më 8 tetor 2014, Gjykata e Rrethit Tiranë e shpalli kërkesen fajtores për shpërdorim të detyrës kryer në bashkëpunim me persona të tjerë, në kundërshtim me nenet 25 dhe 135 të Kodit Penal. Ajo e dënoi kërkesen me pesë vite burgim.

24. Më 8 prill 2015, Gjykata e Apelit Tiranë la në fuqi vendimin e gjykatës më të ulët; megjithatë ajo urdhëroi që ekzekutimi i vendimit të pezullohej me kushtin që kërkesja të mos kryente ndonjë vepër tjetër për pesë vjet. Për këtë arsye, kërkesja u la e lirë.

25. Pas vendimit të Gjykatës së Lartë për të hequr pezullimin e dënimit për kërkesen, dhe një vendimi të mëpasshëm dhënë nga Gjykata Kushtetuese që e dërgonte çështjen për rigjykim, më 19 shkurt 2018, Gjykata e Lartë la në fuqi vendimin e Gjykatës së Apelit Tiranë të datës 8 prill 2015.

KUADRI LIGJOR DHE PRAKTIKA LIGJORE PËRKATËSE

I. LIGJI VENDËS

A. Kushtetuta

26. Pjesët përkatëse të neneve 27 dhe 28 të Kushtetutës parashikojnë, si më poshtë:

“Neni 27

1. Askujt nuk mund t'i hiqet liria, përveçse në rastet dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj.

2. Liria e personit nuk mund të kufizohet, përveçse në rastet e mëposhtme:

...

c) kur ka dyshime të arsyeshme se ka kryer një vepër penale ose për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale ose largimin e tij pas kryerjes së saj;

...

Neni 28

1. Kushdo, të cilit i hiqet liria, ka të drejtë të njoftohet menjëherë në gjuhën që ai kupton, për shkaqet e kësaj mase, si dhe për akuzën që i bëhet. Personi, të cilit i është hequr liria, duhet të njoftohet se nuk ka asnjë detyrim të bëjë ndonjë deklaratë dhe ka të drejtë të komunikojë menjëherë me avokatin, si dhe t'i jepet mundësia për realizimin e të drejtave të tij.

2. Personi, të cilit i është hequr liria sipas nenit 27, paragrafi 2, nënparagrafi “c”, duhet të dërgohet brenda 48 orëve përpara gjyqtarit, i cili vendos paraburgimin ose lirimin e tij jo më vonë se 48 orë nga çasti i marrjes së dokumenteve për shqyrtim.

3. I paraburgosuri ka të drejtë të ankohet kundër vendimit të gjyqtarit. Ai ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të procedohet i lirë përkundrejt një garancie pasurore sipas ligjit.

4. Në të gjitha rastet e tjera, personi, të cilit i hiqet liria në rrugë jashtëgjyqësore, mund t'i drejtohet në çdo kohë gjyqtarit, i cili vendos brenda 48 orëve për ligjshmërinë e kësaj mase.

5. Çdo person, të cilit i është hequr liria sipas nenit 27, ka të drejtën e trajtimit njerëzor dhe të respektimit të dinjitetit të tij.”

27. Pjesa përkatëse e nenit 134 § 2 të Kushtetutës parashikon se individët mund të paraqesin një ankesë pranë Gjykatës Kushtetuese vetëm për çështjet që kanë lidhje me interesat e tyre.

B. Ligji për Gjykatën Kushtetuese (ligji nr. 8577, i datës 10 shkurt 2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”)

28. Neni 30 i ligjit për Gjykatën Kushtetuese, në fuqi në periudhën konkrete, parashikonte se afati për dorëzimin e ankesave individuale në Gjykatën Kushtetuese ishte dy vjet.

C. Kodi i Procedurës Penale (“KPP”)

29. Sipas nenit 228 § 1 të KPP-së, në fuqi në periudhën konkrete, një masë sigurimi personal do të vendosej nëse, sipas të dhënave, ekzistonte dyshimi i arsyeshëm se një i pandehur kishte kryer një krim. Sipas nenit 228 § 2, nuk mund të vendoset asnjë masë sigurimi personal kur ka shkaqe sipas së cilave individ i mund të mos dënohet, ose nëse vepra bëhet e pandjekshme penalisht. Sipas nenit 228 § 3, masat e sigurimit vendosen, kur: a) ekzistojnë arsye të rëndësishme të cilat do të vinin në rrezik marrjen ose vërtetësinë e provës; b) i pandehuri i është larguar ose ekziston rreziku që ai të largohet; c) ekziston rreziku që i pandehuri për shkak të rrethanave të faktit dhe personalitetit, mund të kryejë krime të rënda ose të të njëjtit lloj me atë për të cilin procedohet.

30. Sipas nenit 229 § 1 të KPP-së, për dhënien e masës së sigurimit personal, një gjykatë mban në konsideratë përshtatshmërinë e saj dhe masën e nevojshme të sigurisë, për çështjen konkrete. Sipas nenit 229 § 2 të KPP-së, gjykata duhet të mbajë në konsideratë edhe rëndësinë e akteve që i atribuohen të dyshuarit, masën e dënimit të parashikuar, çdo tendencë të personit të dyshuar për të kryer përsëri një vepër penale (nëse ai ose ajo është dënuar për krime të mëparshme), dhe çdo rrethanë lehtësuese dhe rënduese.

31. Neni 230 § 1 i KPP-së parashikon se arresti me burg mund të vendoset nëse asnjë masë tjetër nuk është e përshtatshme për shkak të rrezikshmërisë së veçantë të veprës konkrete dhe të pandehurit. Neni 230 § 2 parashikon se arresti me burg nuk mund të vendoset ndaj një gruaje që është shtatzënë ose një gruaje që ushqen me gjë, ndaj një personi që vuan nga një situatë veçanërisht e rëndë shëndetësore, si edhe në një sërë rastesh të tjera.

32. Sipas nenit 232 të KPP-së, një gjykatë mund të urdhërojë masat e mëposhtme kufizuese: ndalimi i daljes jashtë shtetit; detyrimi për t'u paraqitur në policinë gjyqësore; ndalimi dhe detyrimi për qëndrimin në një vend të caktuar; garancia pasurore; d) arresti në shtëpi; arresti në burg; shtrimi i përkohshëm në një spital psikiatrik.

33. Sipas nenit 240 të KPP-së, një gjykatë mund të urdhërojë masat e mëposhtme ndaluese të sigurimit personal: pezullimi i ushtrimit të një detyre a shërbimi publik; ndalimi i përkohshëm i ushtrimit të veprimtarive të caktuara profesionale ose afariste.

34. Neni 268 § 2 i KPP-së parashikon se individët të cilët që kanë qenë të paraburgosur, kur me vendim të formës së prerë vërtetohet se akti me të cilin është caktuar masa është nxjerrë pa qenë kushtet e parashikuara nga nenet 228 dhe 229, kanë të drejtën të kompensohen për paraburgimin e vuajtur.

D. Kodi Penal

35. Neni 135 i Kodit Penal parashikon veprën e “vjedhjes së kryer duke shpërdoruar detyrën”.

36. Neni 248 i Kodit Penal parashikon veprën e “shpërdorimit të detyrës”.

E. Kompensim për dënimin penal të padrejtë (ligji nr. 9381 i datës 28 prill 2005)

37. Nenet 2 dhe 3(ç) të ligjit parashikojnë të drejtën e një individi për kompensim për vuajtjen e paraburgimit të paligjshëm në të njëjtat kushte si ato të parashikuara në nenin 268 § 2 të KPP-së (shih paragrafin 34 më sipër). Sipas nenit 8(3) të ligjit, pretendimi për kompensim duhet të dorëzohet pranë gjykatës përkatëse të shkallës së parë.

II. PRAKTIKA GJYQËSORE VENDËSE

A. Praktika gjyqësore e Gjykatës së Lartë në lidhje me masat e arrestit

38. Në vendimin nr. 7 të datës 14 tetor 2011, Gjykata e Lartë, e mbledhur në një formacion plenar (Kolegjet e Bashkuara) pranoi, për sa ka të bëjë me çështjen, se:

“9. ... ekzistenca e një dyshimi të arsyeshëm mbështetur në prova ndaj të pandehurit (*fumus delicti*) është vetëm kushti fillestar, [ose] parakushti, për zbatimin e masës së sigurimit personal. Ky kusht [ekzistenca e një dyshimi të arsyeshëm] nuk përfshihet – përkundrazi, ai nënkupton – se përveç kësaj [këtij dyshimi], është e nevojshme të provohet të paktën njëri prej kushteve dhe kriterëve të tjera ligjore, të cilat bëjnë fjalë për një masë sigurimi personal, si edhe për përshtatshmërinë e masës aktuale të sigurimit [që do të vendoset për të] kufizuar lirinë e të pandehurit (*periculum libertatis*). Procesi gjyqësor që vendos ose shqyrton nevojën për një masë sigurimi, në përputhje me kushtet dhe kriteret e parashikuara nga ligji, mbështetet dhe ka për qëllim të arrijë balancën e nevojshme midis, nga njëra anë, respektit për (dhe mbrojtjen e) rendit publik dhe ... administrimin e drejtësisë, dhe, nga ana tjetër, të drejtat dhe interesat ligjorë të individit që i nënshtrohet procesit gjyqësor – ku që të dyja parashikohen në Kushtetutë.

...

Sipas interpretimit korrekt të kuptimit që i duhet dhënë termit “rrezik”, sipas nenit 228 [të KPP] në tërësi – duke përfshirë paragrafin (a) të atij neni – gjykata arrin në përfundimin e unifikuar se në çdo fazë të procesit gjyqësor, kërkesa e paraqitur nga prokuroria dhe vendimi i gjykatës me anë të së cilit vendoset masa e sigurimit personal duhet të arsyetohen [në mënyrën e duhur], ..., dhe [duhet] të përcaktojnë (konkretisht) nevojën për një masë sigurimi personal dhe [të detajojnë] arsyet e rëndësishme në lidhje me “rrezikun” [konkret] – që do të thotë, probabilitetin [ose] mundësinë reale që procesi gjyqësor (*plurumque accidi*) do të rrezikohet nga i pandehuri.”.

B. Praktika gjyqësore e Gjykatës Kushtetuese për paraburgimin

39. Në vendimin nr. 28, të datës 23 qershor 2011, Gjykata Kushtetuese shqyrtoi një grup ankesash ndaj vendimit gjyqësor me anë të së cilit urdhërohej arrestimi i ankueses. Gjykata Kushtetuese theksonte se vendosja e një mase sigurimi kishte të bënte në mënyrë të drejtpërdrejtë me të drejtat dhe liritë themelore të njeriut për personin e prekur – që do të thotë me lirinë personale të një individi. Gjithashtu, gjykata citonte praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut sipas nenit 5 të Konventës. Pas zbatimit të parimeve të zbatueshme për çështjen konkrete Gjykata Kushtetuese rrëzoi ankimet.

40. Në vendimin nr. 40, të datës 18 korrik 2012, Gjykata Kushtetuese shqyrtoi një ankesë ku thuhej se Gjykata e Apelit Tiranë kishte gabuar në përlogaritjen e afatit për të apeluar kundër një vendimi të gjykatës së shkallës së parë, me anë të së cilit urdhërohej arrestimi i ankuesit. Gjykata Kushtetuese konstatoi se ankimi ishte i pranueshëm, pavarësisht faktit, se: i. në grupin vijues të procedurave, gjykatat e zakonshme kishin zëvendësuar paraburgimin e kërkuar me arrest në arrest shtëpie; dhe ii. më pas ai ishte arrestuar mbështetur në fuqinë e një vendimi që vendoste dënimin me burgim.

41. Për sa ka të bëjë me meritat e çështjes përpara saj, gjykata shqyrtoi aspektin nëse procesi që çoi në paraburgimin e kërkuar kishte zbatuar kërkesat për “një seancë të drejtë”, sipas Kushtetutës. Pas atij shqyrtimi,

gjykata e mbështeti ankesën, duke gjykuar se ishte shkelur e drejta e kërkuar për t'iu drejtuar gjykatës së apelit për të kundërshtuar paraburgimin dhënë nga gjykata e shkallës së parë, për shkak të keqzbatimit të ligjit përkatës. Megjithatë, duke pasur parasysh se procesi i paraburgimit ishte bërë i dyshimtë, Gjykata Kushtetuese nuk urdhëroi rigjykim përpara gjykatave të zakonshme.

LIGJI

42. Në mbështetje të nenit 5 § 1 (c) të Kushtetutës, kërkesja u ankua se vendimet vendëse që urdhëronin burgimin e saj nuk përmbanin arsyetimin e duhur dhe të mjaftueshëm, dhe as nuk u referoheshin rrethanave të saj personale. Sipas nenit 5 § 4 të Konventës, ajo u ankua edhe se apelimet e saj, në lidhje me arrestimin e saj nuk ishin shqyrtuar në mënyrën e duhur. Gjykata, duke qenë kompetente në karakterizimin e fakteve të çështjes sipas ligjit, gjykon se këto ankesa duhet të shqyrtohen sipas nenit 5 § 3 të Konventës, i cili parashikon si më poshtë:

“3. Çdo person i arrestuar ose i paraburgosur në rrethanat e parashikuara në paragrafin 1/c të këtij neni duhet të çohet menjëherë përpara një gjyqtari ose një zyrtari tjetër të autorizuar me ligj për të ushtruar funksione gjyqësore dhe ka të drejtë të gjykohe brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet në gjykim e sipër. Lirimi mund të kushtëzohet me dhënien e garancive për t'u paraqitur në procesin gjyqësor.”.

I. ZBATIM I NENIT 37 § 1 (b) TË KONVENTËS

43. Qeveria parashtroi se më 19 qershor 2014, gjykatat vendëse kishin zëvendësuar paraburgimin e kërkuar me arrest shtëpie (shih paragrafin 22 më sipër), dhe se më 8 prill 2015, ajo ishte lënë e lirë (shih paragrafin 24 më sipër). Në këtë mënyrë, sipas këndvështrimit të Qeverisë çështja ishte zgjidhur dhe duhet të çregjistrohet nga lista e çështjeve të Gjykatës në mbështetje të nenit 37 § 1 (b) të Konventës.

44. Kërkesja mbështeti ankesat e saj pa e adresuar këtë çështje.

45. Gjykata vëren se pjesa e ankesave të kërkuar që tashmë janë përpara saj lidhen me periudhën e parë të burgimit të saj, që zgjati pesë muaj dhe pesë ditë. Ajo periudhë filloi më 6 nëntor 2013, kur ajo u dënua me burgim sipas vendimit të Gjykatës së Rrethit Tiranë, të datës 5 nëntor 2013 (shih paragrafin 9 më sipër). Periudha e burgimit përfundoi më 11 prill 2014, kur gjykatat vendëse e rrëzuan kërkesën e saj *habeas corpus* (shih paragrafin 20 më sipër), duke shkaktuar në këtë mënyrë periudhën e dytë të burgimit të kërkuar, për të cilën ankimet e saj tashmë janë deklaruar të papranueshme.

46. Në vijim, Gjykata vëren se as vendimi vendës i datës 19 qershor 2014 që e vendoste kërkuar në arrest shtëpie (shih paragrafin 22 më sipër) dhe as vendimi i datës 8 prill 2015 që pezullonte dënimin e saj me burgim (shih paragrafin 24 më sipër), nuk përfshinte ndonjë përcaktim për pajtueshmërinë e paraburgimit fillestar të kërkuar me nenin 5 § 3 të Konventës – një problematikë që shtrihet në zemër të çështjes së saj përpara Gjykatës. Përkundrazi, të gjithë apelimet vendëse, në lidhje me periudhën e parë të burgimit të kërkuar u rrëzuan nga gjykatat vendëse.

47. Ndërprerja e mëpasshme e paraburgimit të kërkuar nuk e ndryshonte faktin se ajo, sidoqoftë, kishte qenë në burgim për pesë muaj e pesë ditë. Për këtë arsye, ajo ka të drejtën të ankohet në Gjykatë se burgimi i saj ishte në kundërshtim me nenin 5 § 3 të Konventës. Më tej, ajo vijon se ndryshe nga parashtrimi i Qeverisë, çështja nuk është zgjidhur dhe nuk janë përmbushur kushtet e parashikuara në nenin 37 § 1 (b) të Konventës.

48. Në këtë mënyrë, Gjykata rrëzon kërkesën e Qeverisë që kërkesa të çregjistrohet nga lista e saj e çështjeve.

II. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 5 § 3 TË KONVENTËS

A. Pranueshmëria

1. Parashtrimet e palëve

49. Qeveria iu referua nenit 34 të Konventës, duke kundërshtuar se në datën kur ishte paraqitur kërkesa, kërkesja nuk ishte e privuar nga liria; për këtë arsye ajo nuk kishte pasur statusin e viktimës, dhe kështu, nuk kishte të drejtë të paraqiste një ankesë pranë Gjykatës.

50. Gjithashtu, Qeveria kundërshtoi se ankesat nuk ishin të mbështetura në fakte.

51. Kërkesja përsëriti ankesat e saj, pa iu përgjigjur argumenteve të mësipërme.

2. Vlerësimi i Gjykatës

52. Gjykata përsërit se fjala “viktimë”, sipas kontekstit të nenit 34 të Konventës, përcakton personin që preket drejtpërdrejt nga veprimi ose mosveprimi konkret. Rrjedhimisht, një vendim apo masë në favor të kërkuar në parim nuk është mjaftueshëm për ta privuar atë nga statusi i tij si “viktimë”, nëse autoritetet vendëse nuk kanë pranuar, shprehimisht ose në thelb, duke korrigjuar më pas, shkeljen konkrete të Konventës (shih, midis autoritetesh të tjera, *Saknynovskij kundër Rusisë* [DHM], nr. 21272/03, § 67, 2 nëntor 2010). Natyra ndihmëse e mekanizmit mbrojtës së Konventës përjashton shqyrtimin e një kërkesë vetëm kur përmbushen

këto kushte (shih *Arat kundër Turqisë*, nr. 10309/03, § 46, 10 nëntor 2009). Humbja e pretenduar e statusit “viktimë” të kërkuarës përfshin shqyrtimin e natyrës të së drejtës konkrete, arsyet e paraqitura nga autoritetet vendëse në vendimin e tyre dhe vijimësinë e pasojave negative për kërkuarën pas vendimit (shih *Freimanis dhe Lūdums kundër Letonisë*, nr. 73443/01 dhe 74860/01, § 68, 9 shkurt 2006).

53. Duke u kthyer te çështja konkrete, Gjykata vëren se kundërshtimi i Qeverisë, në thelb mbështetet tek të njëjtat argumente të paraqitura në kërkesën e saj sipas nenit 37 § 1 (b) të Konventës, duke kërkuar që çështja të çregjistrohej nga lista e çështjeve të Gjykatës (shih paragrafin 43 më sipër). Në këto rrethana, për të njëjtat arsye si ato të paraqitura në paragrafët 45–47 më sipër, Gjykata e rrëzon kundërshtimin e Qeverisë, në lidhje me statusin “viktimë” të kërkuarës në mbështetje të nenit 34 të Konventës (shih, *mutatis mutandis*, *Nada kundër Zvicrës*, [DHM], nr. 10593/08, § 129, GJEDNJ 2012).

54. Së fundmi, në çështjen *Delijorgji kundër Shqipërisë* (nr. 6858/11, § 59, 28 prill 2015) Gjykata konstatoi se Qeveria nuk kishte cituar ndonjë vendim për të mbështetur pretendimin e saj se Gjykata Kushtetuese ofroi një zgjidhje efektive në respektim të së drejtës individuale për liri, garantuar në nenin 5 të Konventës. Megjithatë, në çështjen konkrete, Gjykata Kushtetuese nuk konstatoi ndonjë problematikë *ratione materiae* tek ankimi, në lidhje me të drejtën për liri, që ishte paraqitur përpara gjykatës nga kërkuarja. Përkundrazi, gjykata bëri një shqyrtim paraprak dhe konstatoi se paraburgimi i kërkuarës kishte përfunduar (shih paragrafin 18 më sipër). Gjithashtu, nga praktika gjyqësore e Gjykatës Kushtetuese (shih paragrafët 39–41 më sipër) mund të vihet re se në të shkuarën, gjykata ka pranuar dhe ka gjykuar ankime me anë të të cilave pretendohet se kishte pasur privim të paligjshëm të lirisë. Për më tepër, Qeveria nuk bëri ndonjë parashtrim se ankimi kushtetues i kërkuarës nuk duhet të konsiderohet si një ankim që përbën një zgjidhje efektive, sipas qëllimeve të afatit gjashtëmuor. Për sa më sipër, Gjykata është e mendimit se kërkesa u paraqit brenda afatit gjashtëmuor.

55. Gjykata thekson se ankesat nuk janë as të pambështetura në fakte dhe as të papranueshme sipas shkaqeve të listuara në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ato duhet të deklarohen të pranueshme.

B. Meritat

1. Parashtrimet e palëve

56. Kërkuarja parashtrroi se në urdhrin për arrestimin e saj, vendimet vendëse të datës 5 nëntor 2013 dhe 27 nëntor 2013 nuk kishin cituar arsyet e duhura dhe të mjaftueshme dhe nuk i ishin referuar rrethanave të saj personale. Ajo shtoi se ankimet e saj ndaj arrestimit të saj nuk ishin shqyrtuar plotësisht.

57. Qeveria i kundërshtoi këto argumente. Ajo parashtrroi se secili prej vendimeve vendës kishte dhënë në mënyrë të detajuar arsyet se përse kërkuarja ishte e dyshuar për veprën për të cilën ishte akuzuar.

58. Në vijim, Qeveria parashtrroi se gjykatat vendëse kishin bërë një vlerësim të detajuar të faktorëve përkatës për nivelin e rrezikut që kërkuarja t'i fshihej drejtësisë dhe të kryente përsëri një shkelje. Në të njëjtën kohë, Qeveria deklaroi se duke qenë se kërkuarja ishte vetëdorëzuar përpara autoriteteve, në dhënien e urdhrin për burgimin e saj, gjykatat vendëse nuk i ishin referuar rrezikut që kërkuarja mund të arratiset.

59. Sipas këndvështrimit të Qeverisë, gjykatat vendëse kishin marrë në konsideratë faktin se kërkuarja dyshohej se kishte shpërdorur pozitat e saj dhe ndikimin e saj ndaj zyrtarëve të tjerë publik. Për këtë arsye, sipas Qeverisë, kishte pasur mjaftueshëm elemente që tregonin për një rrezik se nëse nuk mbahej në arrest në burg, kërkuarja do të ndikonte mbi dëshmitarët dhe bashkë-të-dyshuarit e tjerë me të.

60. Në lidhje me vendimin e Gjykatës Kushtetuese, Qeveria parashtrroi se mbështetur në karakteristikat specifike të asaj gjykate, ishte normale që kushtet e pranueshmërisë, në lidhje me ankimet paraqitur përpara saj ishin më strikte dhe përfshinin një kërkesë, sipas së cilës kërkuarja duhej të justifikonte se ajo kishte një interes ligjor në paraqitjen e ankimit (shih paragrafin 27 më sipër). Sipas këndvështrimit të Qeverisë, Gjykata Kushtetuese e kishte vlerësuar këtë kërkesë në të njëjtën mënyrë që Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut vlerësonte nëse një kërkuar kishte “statusin e viktimës”, sipas nenit 34 të Konventës. Në çështjen konkrete, sipas Qeverisë, kërkuarja nuk e kishte përmbushur atë kusht, pasi në kohën kur ishte shqyrtuar ankimi i saj kushtetues, ajo kishte kaluar në arrest shtëpie; për këtë arsye, Gjykata Kushtetuese kishte vepruar në mënyrë korrekte duke kundërshtuar ankimin e saj.

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Parime të përgjithshme

61. Parimet e përgjithshme të zbatueshme në lidhje me justifikimin dhe kohëzgjatjen e paraburgimit përcaktohen në vendimin *Buzadji kundër Republikës së Moldavisë* [DHM], nr. 23755/07, §§ 87–91, 5 korrik 2016.

62. Gjykata përsërit veçanërisht se, teksa paragrafi 1 (c) i nenit 5 parashikon arsyet mbi të cilat paraburgimi mund të jetë i lejueshëm në radhë të parë (shih *De Jong, Baljet dhe Van den Brink kundër Holandës*, 22 maj 1984, § 44, seria A nr. 77); paragrafi 3, që krijon të tërën së bashku me përcaktimin e mëparshëm, parashikon garanci të

caktuara procedurale, duke përfshirë rregullin se gjykim i pezull për burgimin nuk duhet të tejkalohet afatin e arsyeshëm, duke rregulluar në këtë mënyrë kohëzgjatjen e tij (shih *Buzadji*, cituar më sipër, § 86).

63. Sipas praktikës gjyqësore të konsoliduar të Gjykatës mbështetur në nenin 5 § 3, vijimi i një dyshimi të arsyeshëm është kusht *sinè qua non* për vlefshmërinë e paraburgimit, por pasi ka kaluar një kohë e caktuar – që do të thotë që prej vendimit të parë gjyqësor që urdhëron arrestin me burg (shih *Buzadji*, cituar më sipër, § 102) – ai nuk është më i mjaftueshëm. Atëherë, Gjykata duhet të vendosë: 1. nëse arsye të tjera cituar nga autoritetet gjyqësore vijnë të justifikojnë privimin e lirisë; dhe 2. në rastet kur këto arsye ishin “të duhurat” dhe “të mjaftueshme”, nëse autoritetet vendëse kanë shfaqur “kujdes të veçantë” në realizimin e procesit. Justifikimi për çfarëdo periudhe burgimi, pavarësisht se sa e shkurtër ka qenë kjo periudhë burgimi, duhet të demonstron në mënyrë bindëse nga autoritetet (shih, midis shumë autoritetesh të tjerë, *Idalov kundër Rusisë* [DHM], nr. 5826/03, § 140, 22 maj 2012; dhe *Buzadji*, cituar më sipër, § 87).

64. Justifikimet që janë vlerësuar arsye “të duhura” dhe “të mjaftueshme” – përveç ekzistencës së dyshimit të arsyeshëm – në praktikën gjyqësore të Gjykatës kanë përfshirë arsye të tilla si rreziku për t’u arratisur, rreziku i presionit ndaj dëshmitarëve ose rreziku i ndërhyrjes në prova, rreziku për marrëveshje të fshehta, rreziku për të kryer përsëri vepra penale, rreziku për të prishur rendin publik dhe nevoja për të mbrojtur personin e burgosur (ibid., § 88, me referenca të tjera).

65. Deri në dhënien e dënimit, një i pandehur duhet të konsiderohet i pafajshëm dhe qëllimi i përcaktimit konkret, kryesisht, është të kërkojë lirinë e tij ose të saj paraprak menjëherë pasi burgimi i tij ose saj nuk është më i arsyeshëm (shih, *McKay kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], nr. 543/03, § 41, GJEDNJ 2006-X, dhe *Buzadji*, cituar më sipër, § 89).

66. Çështja nëse një periudhë e kaluar në paraburgim është e arsyeshme nuk mund të vlerësohet në mënyrë abstrakte. Aspekti nëse është e arsyeshme që një i pandehur të qëndrojë në burg duhet të vlerësohet mbi faktet e secilës çështje dhe sipas tipareve të saj specifike. Vijmësia e burgimit mund të justifikohet në një çështje të caktuar vetëm nëse ka tregues specifik për një kërkesë të vërtetë të interesit publik, e cila, pavarësisht prezumimit të pafajësisë, tejkalon rregullin e respektimit të lirisë individuale parashikuar në nenin 5 të Konventës (shih për shembull, *Labita kundër Italisë* [DHM], nr. 26772/95, § 152, GJEDNJ 2000-IV, dhe *Kudla kundër Polonisë* [DHM], nr. 30210/96, §§ 110 et seq., GJEDNJ 2000 XI; shih edhe *Buzadji*, cituar më sipër, § 90).

67. Në radhë të parë u takon autoriteteve gjyqësore vendëse të garantojnë, se në çdo çështje, paraburgimi i një të pandehuri nuk tejkalon afatin e arsyeshëm. Sipas rastit, duke respektuar parimin e prezumimit të pafajësisë, ata duhet të shqyrtojnë të gjitha faktet pro ose kundër ekzistencës së kërkesës përmendur më sipër të interesit publik ose që justifikojnë shmangien e nenit 5, dhe më pas duhet t’i përfshijnë ato në vendimet e tyre për kërkesat për lirim (shih *Buzadji*, cituar më sipër, § 91). Me konsideratë të veçantë ndaj rrezikut, se nëse lirohet, i dyshuari do të kryej përsëri një vepër penale, duhet t’i kushtohet vëmendje, *inter alia*, natyrës dhe rëndësisë së akuzave ndaj të pandehurit, të dhënat e tij ose të saj penale dhe karakteri ose sjellja e tij apo e saj, që do të tregonin se ai ose ajo e paraqiste një rrezik të tillë (shih, për shembull, *Merčep kundër Kroacisë*, nr. 12301/12, § 96, 26 prill 2016; *Šoš kundër Kroacisë*, nr. 26211/13, § 95, 1 dhjetor 2015; dhe *Magnitskiy dhe të Tjerët kundër Rusisë*, nr. 32631/09 dhe 53799/12, § 221, 27 gusht 2019).

68. Në ushtrimin e funksionit të saj në këtë pikë, Gjykata duhet të garantojë se argumentet e gjykatave vendëse në favor të dhe kundër liritë nuk duhet të jenë “të përgjithshme dhe abstrakte” (shih, për shembull, *Smirnova kundër Rusisë*, nr. 46133/99 dhe 48183/99, § 63, GJEDNJ 2003-IX (ekstrakte)), por përmbajnë referenca për fakte specifike dhe rrethana personale duke justifikuar paraburgimin e një kërkuar (shih, *mutatis mutandis*, *Panchenko kundër Rusisë*, nr. 45100/98, § 107, 8 shkurt 2005).

69. Në rastin kur rrethanat që mund të çonin në arrestimin me burg të një personi mund të ekzistojnë, por nuk përmendeshin në vendimin e gjykatave vendëse, nuk është detyrë e Gjykatës t’i përcaktojë ato dhe të marrë vendin e autoriteteve vendëse, të cilat kanë vendosur për paraburgimin e kërkuar (shih *Bykov kundër Rusisë* [DHM], nr. 4378/02, §§ 66, 10 mars 2009, dhe *Giorgi Nikolaishvili kundër Gjeorgjisë*, nr. 37048/04, § 77, 13 janar 2009).

b) Zbatimi i atyre parimeve

i. Proceset përpara gjykatave të rrethit dhe të apelit

70. Kërkesja nuk e kundërshtoi konstatimin se në periudhën konkrete ekzistonte një dyshim i arsyeshëm se ajo kishte kryer një vepër penale. Gjykata nuk ka arsye që të gjykojë ndryshe. Sipas rastit, çështja e diskutueshme është nëse, në caktimin e një dyshimi të arsyeshëm, gjykatat vendëse shtuan arsyet e duhura dhe të mjaftueshme për të mbështetur vendimet e tyre për të mbajtur në arrest me burg kërkuar (shih paragrafin 63 më sipër).

71. Në lidhje me këtë aspekt, vendimi i datës 5 nëntor 2013 i Gjykatës së Rrethit Tiranë i referohej rrezikut se kërkesja do t'i fshihej drejtësisë (shih paragrafin 7 më sipër), që është një nga arsyet e lejueshme për të urdhëruar arrestin me burg. Megjithatë, siç u parashtrua nga Qeveria, Gjykata e Rrethit Tiranë nuk kishte paraqitur ndonjë arsye se përse ishte e mendimit se kërkesja paraqiste rrezikun për t'u larguar. Gjithashtu, sipas kërkesave të praktikës gjyqësore të Gjykatës, ajo nuk përcaktonte as ndonjë rrethanë personale të kërkuësës që e çonin gjykatën në përfundimin se ajo ishte një rrezik për t'u arratisur (ibid.).

72. Vendimi i mëpasshëm i Gjykatës së Rrethit Tiranë i datës 27 nëntor 2013 nuk përmbante ndonjë referencë për faktin se kërkesja pretendonte të paraqiste rrezikun për t'u arratisur. Në këto rrethana, Gjykata e Rrethit Tiranë gjykonte se ekzistonte rreziku se nëse lihej e lirë, kërkuësja do të kryente përsëri një vepër penale. Edhe rreziku për të kryer përsëri një vepër penale përbën arsye për të vijuar dënimin me burgim (shih paragrafin 64 më sipër). Megjithatë, edhe gjykata e apelit mbeti vetëm me deklarinë se ekzistonte një rrezik pa shpjeguar se çfarë elementesh e kishin çuar në arritjen e atij konkluzioni (shih paragrafin 14 më sipër). Veçanërisht, përveç referencës për rëndësinë e akuzave, gjykata nuk shpjegonte se çfarë peshe i jepte, për shembull, të dhënave kriminale të mëparshme të kërkuësës, nëse kishte ndonjë të tillë, dhe karakterit apo sjelljes së saj (shih paragrafin 67 më sipër).

73. Në lidhje me këtë aspekt, kërkuësja parashtrroi se nuk kishte ekzistuar asnjë rrezik që ajo të kryente përsëri një vepër penale, pasi ndërkohë ajo ishte pezulluar nga pozicioni i saj zyrtar (shih paragrafin 12 më sipër). Gjykata mendon se një parashtrim i tillë kërkon një përgjigje. Veçanërisht, është e paqartë se përse Gjykata e Rrethit Tiranë gjykonte se kërkesja ende paraqiste një rrezik për të kryer përsëri një vepër, edhe pse ajo ishte pezulluar nga detyra në ushtrimin e së cilës ajo ishte akuzuar se kishte kryer veprën konkrete.

74. Gjykata vëren se vendimet vendëse të datave 5 dhe 27 nëntor 2013 mbështeteshin kryesisht në pasojat e rënda financiare të veprës konkrete dhe në faktin se kërkuësja dyshohej se e kishte kryer këtë vepër, duke shpërdorur detyrën e saj publike (shih paragrafët 5–14 më sipër). Megjithatë, rëndësia e veprës apo pasojat e saj nuk përbëjnë arsye të pavarura që justifikojnë burgimin dhe të vetme ato mund të mos justifikojnë privimin e një të dyshuari nga liria e tij apo e saj, në rast se nuk konsiderohet vlerësimi i ekzistencës së arsyeve të lejueshme me anë të të cilave mund të urdhërohet burgimi, sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës (shih paragrafin 64 më sipër).

75. Qeveria parashtrroi se paraburgimi i kërkuësës ishte justifikuar me rrezikun që ajo do të bënte presion ndaj dëshmitarëve ose do të bashkëpunonte me të bashkëpandehurit. Megjithatë, Gjykata vëren se gjykatat vendëse nuk i referoheshin një rreziku të tillë në vendimet e tyre të datave 5 dhe 27 nëntor 2013 (shih paragrafët 5–14 më sipër). Në këtë mënyrë, nuk i takon Gjykatës që të zërrë vendin e autoriteteve vendëse dhe përcaktojë këto arsye të reja për burgim në mënyrë prapavepruese (shih paragrafin 69 më sipër).

76. Së fundmi, Gjykata vëren se vendimet vendëse të datave 5 dhe 27 nëntor 2013 konstatonin se masat alternative ndaj ndalimit me burg të kërkuësës konsideroheshin të papërshtatshme (shih paragrafët 8 dhe 14 më sipër). Megjithatë, përveçse një deklaratë formale se masat e tjera ishin marrë në konsideratë, vendimet vendëse nuk i referoheshin në thelb masën e konsideratës që gjykatat vendëse kishin treguar ndaj masave alternative për të siguruar që kërkuësja do të paraqitej në gjykim (shih *Jablonski kundër Polonisë*, nr. 33492/96, § 83, 21 dhjetor 2000).

ii. Procesi përpara gjykatave të larta

77. Edhe pse shumë prej kërkesave të përmendura më sipër në lidhje me vendosjen e një mase ndalimi tashmë ishin njohur nga praktika gjyqësore e Gjykatës së Lartë (shih paragrafin 38 më sipër), Gjykata vëren se apelimi i kasacionit të kërkuësës mbështetur në kërkesat e përmendura ishte kundërshtuar nga Gjykata e Lartë me anë të një vendimi *de plano* papranueshmërie.

78. Gjykata Kushtetuese nuk i kishte shqyrtuar argumentet e saj për meritat, duke e kundërshtuar ankesën e saj me arsyet e vetme se ajo nuk ishte mbajtur më tej në burg. Në lidhje me këtë, në një sërë çështjesh të lidhura me rrethana të krahasueshme, Gjykata kishte konstatuar një shkelje të nenit 5 § 4 të Konventës, duke u mbështetur në praktikën e Gjykatës Kushtetuese të Kroacisë ku ankimet ishin deklaruar të papranueshme, në rastin kur një vendim i ri, në lidhje me ndalimin me burg të ankuesit ishte miratuar përpara se gjykata të jepte vendimin e saj (shih *Bernobić kundër Kroacisë*, nr. 57180/09, § 93, 21 qershor 2011; *Krnjak kundër Kroacisë*, nr. 11228/10, § 54, 28 qershor 2011; *Šebalj kundër Kroacisë*, nr. 4429/09, § 223, 28 qershor 2011; dhe *Margaretić kundër Kroacisë*, nr. 16115/13, § 119-121, 5 qershor 2014).

79. Në çështjen konkrete, Gjykata vëren se kufizimi i së drejtës së kërkuësës për një shqyrtim kushtetues të periudhës së parë të burgimit të saj për mungesë të një interesi legjitim, dhe rëndësie, nuk përcaktohej specifikisht nga ligji vendës. Një kufizim i tillë ishte identifikuar nga Gjykata Kushtetuese në interpretimin e saj

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

të nenit 134 § 2 të Kushtetutës, i cili parashikon se individët që ankohen përpara Gjykatës Kushtetuese duhet të justifikojnë një interes personal në proces (shih paragrafin 27 më sipër).

80. Siç përcaktohet nga Qeveria, pozicioni i Gjykatës për të shqyrtuar pajtueshmërinë me ligjin vendës është i kufizuar, pasi fillimisht u takon autoriteteve vendëse (kryesisht gjykatave) të interpretojnë dhe zbatojnë ligjin vendës (shih, midis autoriteteve të tjera, *Kudrevičius dhe të Tjerët kundër Lituanisë* [DHM], nr. 37553/05, § 110, GJEDNJ 2015, dhe *Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy kundër Finlandës* [DHM], nr. 931/12, § 144, 27 qershor 2017). Në rast se interpretimi nuk është arbitrar apo dukshëm i paarsyeshëm, roli i Gjykatës kufizohet në përcaktimin nëse efektet e atij interpretimi janë në përputhje me Konventën (shih *Radomilja dhe të Tjerët kundër Kroacisë* [DHM], nr. 37685/10 dhe 22768/12, § 149, 20 mars 2018, dhe *Qendra për Demokraci dhe Shtetin e së Drejtës kundër Ukrainës*, nr. 10090/16, § 108, 26 mars 2020, me referenca të tjera).

81. Duke u kthyer te rrethanat konkrete, Gjykata nuk është e bindur se vendimi i Gjykatës Kushtetuese i datës 24 shkurt 2016 apo vërejtjet e Qeverisë përpara Gjykatës përcaktonin bindshëm arsyet për përfundimin se kërkesja nuk kishte interes personal në kundërshtimin e ligjshmërisë së periudhës së parë të burgimit të saj.

82. Për të arritur në këtë vendim, Gjykata Kushtetuese ishte mbështetur ekskluzivisht në faktin se paraburgimi i kërkuar ishte ndërprerë. Megjithatë, siç është përmendur tashmë në paragrafët 46–47 më sipër, vendimi i datës 19 qershor 2014, i cili e vendoste kërkuar në arrest shtëpie nuk përfshinte ndonjë përcaktim të ligjshmërisë së periudhës së parë të paraburgimit të saj.

83. Siç edhe përcaktohet nga gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese me qëndrim kundërshtues, në datën kur Gjykata Kushtetuese miratoi vendimin e saj, kërkesja kishte vuajtur tashmë privimin e lirisë së saj; në këtë mënyrë, ajo mund të përfitonte në mënyrë legjitime nga një shqyrtim kushtetues *post facto* për periudhën e parë të burgimit të saj (shih paragrafët 19 dhe 45 më sipër). Një shqyrtim i plotë nga Gjykata Kushtetuese mund të kishte çuar në konstatimin se kërkesja ishte mbajtur në burgim në shkelje të së drejtës së saj për liri. Përveç interesit moral në marrjen e rezultatit, një ndihmë e tillë deklarative mund të hapte rrugën edhe për një kërkesë për kompensim mbi arsyet për burgim të paligjshëm sipas nenit 5 § 5 të Konventës (shih *S.T.S kundër Holandës*, nr. 277/05, § 61, GJEDNJ 2011), një e drejtë që njihet edhe nga ligji vendës (shih paragrafët 34–37 më sipër).

84. Në çdo rast, refuzimi i Gjykatës Kushtetuese për të shqyrtuar meritat e ankesës së kërkuar nënkuptonte se mangësitë në arsyetimin e vendimeve të shkallës së parë dhe të apelit nuk ishin korrigjuar, dhe cenimi i së drejtës së kërkuar për liri nuk ishte kompensuar as nga shqyrtimi i kasacionit apo atij kushtetues në nivel vendës.

iii. Përfundim

85. Konstatimet e mësipërme janë të mjaftueshme për ta bërë Gjykatën të arrijë në përfundimin se gjykatat vendëse nuk kanë dhënë arsyet e duhura dhe të mjaftueshme për të mbështetur vendimet e tyre, në lidhje me periudhën e parë të burgimit të kërkuar.

86. Për këtë arsye, është shkelur neni 5 § 3 i Konventës.

III. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

87. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

A. Dëmi

88. Kërkesja kërkoi 13,626,777.7 lekë (116,658.49 euro (EUR)) për dëmin pasuror dhe jopasuror. Ajo parashitroi një sërë pasqyrash bankare, në lidhje me shpenzimet e bëra nga familja e saj në lidhje me burgimin e saj si edhe një raport nga eksperti ku përcaktohej dëmi i saj moral dhe psikologjik.

89. Qeveria parashitroi se pretendimi ishte i pambështetur në fakte dhe i tepërt.

90. Gjykata nuk gjen ndonjë lidhje rastësore midis shkeljes së konstatuar dhe pretendimit për dëm pasuror. Duke pasur në konsideratë natyrën e shkeljes së konstatuar, Gjykata, duke gjykuar mbi baza të barabarta, i akordon kërkuar 4,500 euro për dëmin jopasuror.

B. Kostot dhe shpenzimet

91. Gjithashtu, kërkesja kërkoi 5,500 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra në gjykatat vendëse dhe në Gjykatë. Ajo paraqiti dy fatura prej 2,500 eurosh dhe 3,500 eurosh në mbështetje të kërkesës së saj.

92. Qeveria parashitroi se shumat e pretenduara ishin të tepëra dhe se faturat e dorëzuara nuk ishin paraqitur në formatet e miratuara zyrtarisht për faturat.

93. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, një kërkuar ka të drejtën të rimbursohet për kostot dhe shpenzimet vetëm për atë që është provuar se ato janë bërë faktikisht dhe kanë qenë të nevojshme dhe janë të

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

arsyeshme sipas kuantitetit. Në çështjen konkrete, Gjykata vëren se kërkesja ka ndjekur proceset në katër nivele të gjykatave vendëse përpara se të dorëzonte kërkesën e saj përpara Gjykatës. Në të shkuarën, Gjykata ka kundërshtuar argumentin e Qeverisë, se pretendimet për kostot dhe shpenzimet duhet të mbështeten me fatura të miratuara zyrtarisht (shih *Sharxhi dhe të Tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 10613/16, 11 janar 2018; *Delijorgji*, cituar më sipër, § 100; dhe *Luli dhe të Tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, § 129; 1 prill 2014). Ajo nuk gjen arsye për të arritur në një përfundim tjetër për këtë çështje.

94. Duke pasur parasysh dokumentet në zotërimin e saj dhe kriteret e mësipërme, Gjykata e konsideron të arsyeshme që të akordojë shumën prej 3,500 eurosh për mbulim të kostove për të gjitha kategoritë, plus taksat që mund t'i tarifohen kërkuësës.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. *Rrëzon* kërkesën e Qeverisë për ta çregjistruar çështjen nga lista e saj e çështjeve;
2. *Deklaron* ankimin në mbështetje të nenit 5 § 3 të Konventës të pranueshëm;
3. *Gjykon* se është shkelur neni 5 § 3 i Konventës pasi gjykatat vendëse nuk kanë dhënë arsyet e duhura dhe të mjaftueshme për periudhën e parë të burgimit të kërkuësës;

4. *Vendos*:

a) se Shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuësës, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi është bërë i formës së prerë, në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, shumat e mëposhtme, që duhet të konvertohen në monedhën e shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e pagesës:

- i. 4,500 euro (katër mijë e pesëqind euro), plus çdo taksë që mund të tarifohet, për dëmin jopasuror;
- ii. 3,500 euro (tre mijë e pesëqind euro), plus çdo taksë që mund të tarifohet për kostot dhe shpenzimet;

b) se nga përfundimi i periudhës tremujore përmendur më sipër deri në shlyerje, për shumat e mësipërme do të paguhet interes i thjeshtë në normën e barabartë me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës, plus tre për qind pikë.

5. *Rrëzon* pjesën tjetër të pretendimit të kërkuësës për kompensim të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 21 shkurt 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Milan Blaško
SEKRETAR

Pere Pastor Vilanova
KRYETAR

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA NIKËHASANI KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 58997/18)

VENDIM

Neni 8 – Jeta private – Shkarkim i justifikuar i prokurores nga detyra për shkak të dyshimeve serioze, në lidhje me përshtatshmërinë e financave të saj mbështetur në konstatimet e procesit të rivlerësimit (*vetting*-ut) – Ndalim i përhershëm proporcional për të rihyrë në sistemin e drejtësisë për shkelje të rëndë etike

STRASBURG

13 dhjetor 2022

I FORMËS SË PRERË

22.5.2023

Ky vendim është bërë i formës së prerë sipas nenit 44 § 2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Nikëhasani kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Pere Pastor Vilanova, *kryetar*,

Georgios A. Serghides,

Jolien Schukking,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Ioannis Ktistakis,

Andreas Zünd, *gjyqtarë*

dhe Milan Blaško, *sekretar i Seksionit*;

Duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 58997/18) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa") nga një shtetase shqiptare, znj. Besa Nikëhasani ("ankuesja"), më 17 dhjetor 2018;

vendimin për të njoftuar Qeverinë shqiptare ("Qeveria") për ankesën dhe për t'i dhënë prioritet, sipas Rregullit 41 të Rregullores së Gjykatës;

komentet e palëve të treta marrë nga Res Publica dhe Komisioni Evropian, të cilave iu ishte dhënë leja nga kryetari i Seksionit për të ndërhyrë në procedurën me shkrim (neni 36 § 2 i Konventës dhe rregulli 44 § 3 i Rregullores së Gjykatës);

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 22 nëntor 2022;

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë.

HYRJE

1. Çështja ka të bëjë me procedurat e rivlerësimit në lidhje me kërkesën, e cila në atë periudhë ishte një prokurorë në detyrë, në mbështetje të ligjit nr. 84 të datës 30 gusht 2016 ("Ligji për rivlerësimin"). Procedurat rezultuan në shkarkimin e saj nga detyra.

FAKTET

2. Kërkesja ka lindur në vitin 1971 dhe jeton në Tiranë. Ajo u përfaqësua nga z. A. Saccucci dhe znj. G. Borgna, avokatë të cilët e ushtrojnë profesionin në Romë.

3. Qeveria u përfaqësua fillimisht nga agjenti i saj z. A. Metani, dhe në vijim, nga znj. J. Mansaku, znj. E. Muçaj dhe z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë.

5. Kërkesja u emërua në pozicionin e prokurores në vitin 1993. Pas hyrjes në fuqi të Ligjit për Deklarimin e Pasurisë në vitin 2003 (shih paragrafin 24 më poshtë), ajo filloi të dorëzonte deklaratat vjetore për pasurinë pranë Inspektoratit të Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurisë dhe Konfliktit të Interesave ("ILDKPKI").

I. PROCESI I RIVLERËSIMIT (*VETTING*-ut) NË SHQIPËRI

6. Në vitin 2016, Shqipëria ndërmori reforma të thella në sistemin e drejtësisë, të cilat çuan në ndryshime në Kushtetutë dhe në hyrjen në fuqi të një sërë statutesh, në lidhje me to, midis gjërave të tjera, rivlerësimin e të gjithë prokurorëve në detyrë (në vijim referuar si "procesi i *vetting*-ut") (shih *Xhoxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, §§ 4–7, 9 shkurt 2021). Procesi i *vetting*-ut do të kryhej nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit ("KPK") në shkallë të parë dhe – në rastin e një apelimi – nga Kolegji i Posaçëm i Apelit (në vijim referuar si "KPA") pranë Gjykatës Kushtetuese (së bashku referuar si "organet e *vetting*-ut"). Organet e *vetting*-ut do të duhej të rivlerësonin çdo prokuror në detyrë mbi bazën e tri kriterëve: i. vlerësimi i pasurisë; ii. kontrolli i figurës me synimin për të konstatuar ndonjë lidhje të mundshme me krimin e organizuar; dhe iii. vlerësim i aftësive profesionale. Në përfundim të secilit grup të procedurave të rivlerësimit, organet e *vetting*-ut do të duhej të jepnin vendime të arsyetuara, duke konfirmuar në detyrë ose pezulluar ose shkarkuar nga detyra personin e rivlerësuar.

II. PROCEDURAT PËR KËRKUESEN

A. NË KPK

7. Në periudhën kur filloi procesi i *vetting*-ut, kërkesja ushtronte profesionin si prokurorë në prokurorinë pranë Gjykatës së Apelit Shkodër. Në janar 2017, ajo paraqiti deklaratat për *vetting*-un të parashikuara në ligj. Ajo deklaronte, *inter alia*, pasuritë kryesore si e më poshtë:

a) një apartament me një sipërfaqe prej 144 m² në Tiranë, blerë në vitin 2009 për 90,000 euro (EUR) me kursimet familjare ndër vite; të ardhurat nga shitja e disa trojeve në vitin 2008 dhe 2010; dhe një hua bankare prej 7.1 milionë lekësh (ALL), e ekuivalentuar në euro në vlerën prej 50,000 eurosh;

b) një apartament me një sipërfaqe prej 76 m² në Lezhë përftuar sipas një kontrate të vitit 2010 nga një

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

kompani ndërtimi, sipas një marrëveshjeje, pas prishjes së një tjetër banese në Lezhë përfutur në vitin 1998 në pronësi të familjes; dhe 3,000 euro nga kursimet familjare në vitin 2009;

c) një njësi tregtare shërbimi me një sipërfaqe prej 150 m² në Lezhë përfutur në vitin 2011 sipas marrëveshjes përmendur më sipër; dhe

d) një automjet Toyota blerë për 19,500 euro në vitin 2016, ku 12,000 euro ishin marrë me anë të një kontrate huamarrjeje nga një individ privat, A. M.; 4,000 euro marrë nga shitja e një automjeti tjetër sipas një kontrate të vitit 2016; dhe nga kursimet familjare në vitet 2015 dhe 2016.

8. Për shkak të kandidaturës së kërkuës në Këshillin e Lartë të Prokurorisë, organi drejtues i Prokurorisë, ajo u shtua në listën e personave që do të rivlerësoheshin me prioritet. Më 30 nëntor 2017, u hodh shorti pranë KPK-së për trupin gjykues që do të rivlerësohte kërkuësen.

9. ILDKPKI-ja paraqiti një raport pranë KPK-së në lidhje me vlerësimin e pasurisë (shih paragrafin 28 më poshtë), duke arritur në përfundimin se deklarata e kërkuës ishte e saktë, në përputhje me ligjin, e mbështetur me burime financiare të ligjshme dhe se nuk kishte asnjë konflikt interesi, nuk kishte mungesë të burimeve të ligjshme financiare për justifikimin e pasurisë, nuk kishte pasuri të fshehura dhe asnjë deklaratë false.

10. KPK-ja vijoi me një hetim të detajuar administrativ në lidhje me njërin prej tri kritereve të rivlerësimit, më konkretisht, me vlerësimin e pasurisë, në lidhje me, *inter alia*, prova të tjera të tilla si deklaratat e mëparshme vjetore të kërkuës. Më 15 dhjetor 2017, KPK-ja i dërgoi kërkuës pyetësorin e parë në vijim të deklaratave të bëra, me anë të së cilit kërkonte sqarime në lidhje me pasuri të caktuara dhe kostot e arsimimit të fëmijëve të saj. Kërkuësja paraqiti informacionet shpesh brenda afatit të parashikuar. Më 31 janar 2018, KPK-ja dërgoi një pyetësor të dytë në vijim të deklaratave të bëra, me anë të së cilit kërkuës i kërkohej, *inter alia*: i. të paraqiste kontratën sipas së cilës ishte përfutur pronësia e apartamentit në Lezhë, me një përcaktim të qartë të vitit të blerjes, të sipërfaqes dhe çmimit të blerjes; dokumentacion provues në lidhje me të ardhurat e përdorura për përfutimin e tij; aktin noterial, sipas së cilit kërkuësja kishte përfutur nga shuma prej 25,000 eurosh marrë prej kompanisë së ndërtimit; dhe iii. të paraqiste informacion për datën e saktë në të cilën ajo kishte marrë të ardhurat nga shitja e trojeve nga vjehrra e saj të cilat ishin përdorur për të njëjtën blerje. Kërkuësja u përgjigj më 8 shkurt 2018 dhe paraqiti disa dokumente. Më 13 shkurt 2018, KPK-ja dërgoi një pyetësor të tretë në vijim të deklaratave të bëra, me anë të së cilit kërkohej informacione shpesh. Kërkuësja u përgjigj më 20 shkurt 2018.

11. Më 13 mars 2018, KPK-ja mbylli hetimin administrativ. Më 14 mars 2018, KPK-ja informoi kërkuësen për mbylljen e hetimeve mbështetur vetëm në vlerësimin e pasurisë dhe e njohu atë me gjetjet paraprake së bashku me raportin e ILDKPKI-së dhe dokumente të tjera nga dosja e çështjes.

12. Gjetjet paraprake të KPK-së ishin si më poshtë:

a) Në lidhje me apartamentin në Tiranë, kërkuësja nuk kishte listuar dy garazhe në deklarinë e saj për *vetting*-un dhe nuk kishte paraqitur prova për burimin e shumës prej 752,880 lekësh të përdorur për të paguar një pjesë të çmimit të blerjes, dhe se kishte mjaftueshëm kurse për të paguar pjesën tjetër të çmimit të blerjes.

b) Kërkuësja kishte pasur të ardhura të pamjaftueshme për të përfutur apartamentin dhe njësinë e shërbimeve në Lezhë, dhe për të justifikuar blerjen e automjetit në vitin 2016.

KPK-ja e kaloi barrën e provës të kërkuësja në lidhje me këto pasuri dhe problematika, dhe i dha asaj një afat prej njëzet ditësh për të paraqitur argumentet dhe dokumentet provuese si përgjigje të kësaj kërkesë.

13. Më 3 prill 2018, kërkuësja paraqiti parashtrimet e saj, duke adresuar problematikën e theksuar nga KPK-ja dhe duke paraqitur dokumente në mbështetje të argumenteve të saj. Ajo shpjegoi se garazhet nuk ishin përfshirë në deklaratën e *vetting*-ut, për shkak të një gabimi, dhe se nuk kishte pasur asnjë qëllim që të fshiheshin ato pasuri, siç edhe provohej qartazi nga fakti se ajo kishte paraqitur një kopje të plotë të marrëveshjes së blerjes në të cilën përmendeshin shprehimisht garazhet. Ajo sqaronte se shumica e çmimit të blerjes ishte shlyer me anë të kredisë bankare dhe pjesa tjetër me kursimet, duke përfshirë edhe të ardhurat nga shitja e trojeve nën pronësinë e vjehrrës së saj. Ajo shpjegonte se ato të ardhura ishin përfutur nga vjehrra e saj në vitin 2008. Për sa u përket pronave në Lezhë, kërkuësja shpjegonte se familja e saj kishte blerë një apartament në qytet në vitin 1998. Për shkak të problematikave me lejen e ndërtimit, ndërtesa ishte shembur. Kompania e ndërtimit e kishte kompensuar familjen e saj me 25,000 euro, të cilat më pas ishin përdorur për të blerë një apartament tjetër, si edhe me kalimin në pronësinë e saj të njësisë së shërbimit. Në lidhje me blerjen e automjetit në vitin 2016, kërkuësja shpjegonte se ai ishte paguar me kursimet dhe me një hua nga shoku i bashkëshortit, A.M.

14. Më 10 prill 2018, KPK-ja njoftoi kërkuësen se seanca ishte planifikuar për t'u mbajtur më 17 prill 2018. Në seancë, ajo afroi shpjegime të tjera, në lidhje me çështjet e ngritura nga KPK-ja.

15. Me anë të vendimit nr. 15, të datës 20 prill 2018, KPK-ja e shkarkoi kërkuësen nga detyra, pasi në total kishte deklaruar pasuri me vlerë dyfish më të madhe sesa të ardhurat e saj legjitime. Sipas KPK-së, ajo kishte

bërë deklarime të pasakta në deklaratat e saj vjetore dhe në deklaratën e saj për *vetting*-un; nuk kishte provuar burimet e ligjshme për të justifikuar pasuri të caktuara, duke u përpjekur t'i justifikonte ato duke u kthyer pas në kohë me anë të dokumenteve të marra kohët e fundit; dhe kishte fshehur pasuri në shuma të vogla. KPK-ja paraqiti gjetjet e mëposhtme.

a) Kërkuesja kishte paraqitur një kopje të plotë të marrëveshjes së blerjes për apartamentin në Tiranë, por, sidoqoftë, ajo nuk kishte listuar dy garazhet në deklaratën e saj të *vetting*-ut. Ajo nuk kishte paraqitur prova se në vitin 2008, vjehera i kishte dhënë asaj dhe bashkëshortit të saj shumën prej 752,880 lekësh, nga të ardhurat e shitjes së dy trojeve, shumë e cila më pas u përdor për të paguar një pjesë të çmimit të blerjes së apartamentit. Në këtë mënyrë, ajo kishte bërë një deklaratë false. Sipas përlllogaritjes së shpenzimeve për periudhën 2004-11 bërë nga familja e saj (duke përfshirë tre fëmijë dhe, ndoshta, vjeherën që jetonte me familjen) dhe duke pasur parasysh shpenzime të tjera, si udhëtimi drejt vendit të saj të punë në Shkodër, ekzistonin "dyshime të arsyeshme", se shuma prej 108,750 lekësh në muaj për shpenzimet familjare (siç pohohej nga kërkuesja) ishte mjaftueshëm, dhe kishte edhe më pak mundësi që kërkuesja të mund të kishte mbledhur kursime në vlerën prej 2,019,700 lekësh për të paguar pjesën e mbetur të çmimit të blerjes.

b) Në lidhje me apartamentin dhe njësinë e shërbimit në Lezhë, edhe pse kërkuesja kishte deklaruar 25,000 euro në deklaratën e saj vjetor, fakti ishte se ajo nuk kishte dokumente që të provonte (në përputhje me parashikimet e Kodit Civil) pronësinë e apartamentit i cili ishte shembur, dhe për të cilin, më pas, ajo kishte përfutur ato pronë. Marrëveshja noteriale e nënshkruar në vitin 2011 midis kompanisë së ndërtimit dhe bashkëshortit të kërkueses, e cila parashikonte kushtet për kompensimin e apartamentit të shembur ishte e pamjaftueshme për të provuar se ajo kishte pasur të drejta pronësie ndaj tij. Gjithashtu, theksohej se ajo nuk e kishte deklaruar atë apartament të parë në deklaratën e saj të parë vjetore, gjë e cila ishte e pafalshme për një prokurore me dhjetë vjet në detyrë në atë periudhë; se ajo kishte paraqitur informacione që nuk përputheshin me njëri-tjetrin në vitin 2004 dhe në deklaratën e *vetting*-ut në vitin 2017 për vitin e blerjes së apartamentit, vlerën e tij, sipërfaqen dhe burimet e të ardhurave të përdorura për përfundimin e tij; dhe se nuk ishin deklaruar 2,100,000 lekë bë lidhje me atë apartament.

c) Pasi automjeti tip Toyota ishte importuar në Shqipëri me vlerën e deklaruar 23,900 euro dhe pasi ishte paguar taksa përkatëse për këtë shumë, dy javë më pas, në gusht 2016, bashkëshorti i kërkueses kishte paguar 19,500 euro për ta blerë atë. Në mungesë të shpjegimeve bindëse, ky mund të konsiderohet si transaksion i pajustificuar. Shuma prej 4,000 eurosh nga shitja e makinës së vjetër u përvetësua vetëm në shtatorin e vitit 2016. A.M. kishte bërë deklarata kontradiktore, në lidhje me origjinën e shumës prej 12,000 eurosh që ai i kishte dhënë hua bashkëshortit të kërkueses, dhe sipas të dhënave të disponueshme, nuk kishte pasur mjaftueshëm të ardhura të ligjshme për ta bërë një gjë të tillë.

B. Përpara KPA-së

16. Më 4 qershor 2018, kërkuesja apeloj pranë KPA-së, duke argumentuar si më poshtë.

a) KPK-ja nuk e ngriti çështjen se kërkuesja kishte deklaruar pasuri me vlerë dy herë më të madhe sesa të ardhurat e saj të ligjshme në asnjë fazë të procedurave, për këtë arsye vendimi përfundimtar i KPK-së e kishte zënë në befasi kërkuesen. Ajo pretendoi për një shkelje të të drejtave të saj për gjykim të drejtë duke u mbështetur tek argumenti se nuk kishte pasur mundësi të mbronte veten për atë problematik, gjë e cila ishte vendimtare për rezultatin e çështjes.

b) KPK-ja nuk i kishte marrë në konsideratë gjetjet e ILDKPKI-së dhe kishte realizuar vlerësimin e vet ekonomik dhe financiar për pasurinë e saj pa pasur ekspertizën e nevojshme për ta bërë një gjë të tillë. Përfundimet e KPK-së për këtë aspekt ishin të paargumentuara.

c) Shkarkimi i saj nga detyra ishte qartazi joproporcional, duke pasur parasysh mungesën e çfarëdo qëllimi për të fshehur pasurinë dhe problematikën e vogla në deklaratën e saj të *vetting*-ut.

d) Gjetjet e KPK-së në lidhje me dhuratën nga vjehera e saj ishin të gabuara. Marrëveshja e shitjeve të trojeve konfirmonin se vjehera e saj i kishte marrë ato para në vitin 2008. Më pas, ato para i ishin dhënë kërkueses dhe bashkëshortit të saj, siç provohet edhe nga fakti se ajo i kishte deklaruar paratë në deklaratat e saj vjetore për pasurinë nga viti 2008 e në vijim.

e) Pronat në Lezhë ishin përfutur pas marrëveshjes së arritur me kompaninë e ndërtimit për apartamentin e shembur, që më herët kishte qenë në pronësinë e saj. Në vitin 2010, bashkëshorti i saj dhe kompania kishin lidhur një marrëveshje paraprake, sipas së cilës ajo kishte marrë një kompensim prej 25,000 eurosh. Ajo marrëveshje ishte formalizuar në një dokument me shkrim në vitin 2011, i cili njihje pagesën e shumës së sipërpërmendur dhe shtonte, si kompensim të mëtejshëm, pronësinë e njësisë së shërbimit.

f) KPK-ja kishte vendosur një barrë të paarsyeshme ndaj saj, sipas së cilës ajo duhej të provonte se një person tjetër, A.M., kishte pasur të ardhura të ligjshme për t'i dhënë asaj hua një shumë të vogël për blerjen e automjetit të përdorur.

17. Kërkesja paraqiti prova shtesë në mbështetje të pretendimeve të saj. Rezulton se ajo paraqiti një kërkesë që në dosjen e saj të pranoheshin prova dokumentare në lidhje me të ardhurat nga shitja e dy trojeve dhe pronësinë e apartamentit të shembur në Lezhë. Gjithashtu, ajo paraqiti edhe një raport të përgatitur nga eksperti, në të cilin përlogariteshin të ardhurat dhe shpenzimet e saj ndër vite, me qëllim përgënjeshttrimin e gjetjeve të KPK-së.

18. Me anë të një vendimi procedural, KPA e rrëzoi kërkesën e saj për të pranuar prova të reja, pasi nuk ishte paraqitur asnjë arsye e përshtatshme për faktin se përse ajo nuk i kishte paraqitur këto prova më herët pranë KPK-së, dhe në çdo rast, pas një vlerësimi paraprak, dukej se ishte e pavend që të merrej një vendim për apelim. Sipas kërkeses, ajo nuk ishte njoftuar për atë vendim procedural gjatë procedurave në apel.

19. Kërkesja dorëzoi parashtrime të tjera, më 20 dhe 28 qershor 2018. Më 7 shtator 2018, ajo paraqiti të dhëna të tjera, ku përshihej një deklaratë e noterizuar nga A.M. dhe një faturë bankare, me qëllimin për të provuar se ajo e kishte shlyer pjesën substanciale të asaj huaje. Rezulton se KPA nuk mori një vendim, në lidhje me kërkesën e saj në atë periudhë.

20. Me anë të vendimit nr. 6, të datës 12 shtator 2018, trupi gjykues i KPA-së la në fuqi vendimin e datës 20 prill 2018.

a) KPA-ja deklaroi se i kishte hedhur poshtë kërkesat e kërkeses për të paraqitur prova shtesë. KPA-ja rrëzoi pretendimin e saj se nuk ishte njoftuar nga KPK për “akuzën” se kishte pasuri në një vlerë dyfish më të madhe sesa të ardhurat e saj të ligjshme, sepse ai përfundim ishte pasojë e parashikueshme e çështjeve të përcaktuara si problematike në përfundim të hetimit administrativ dhe se ai përfundim mund të arrihej si rezultat përfundimtar i vlerësimit të pasurisë. KPA-ja u shpreh se vendimi i KPK-së për të mos marrë në konsideratë gjetjet e ILDKPKI-së dhe të mbështetej në perceptimin e vet të provave ishte legjitim. Në vijim, KPA-ja gjykonte se mospërfutjet ose mungesat e rëndësishme në deklaratën e *vetting*-ut mund të justifikonin shkarkimin nga detyra edhe në mungesë të elementit subjektiv të përgjegjësisë, dhe se vendimi i KPK-së për të mbyllur hetimin paraprak vetëm për pasurinë ishte legjitim.

b) KPA-ja la në fuqi përfundimet e arritura nga KPK-ja për meritat, se: deklaratat e *vetting*-ut e kërkeses nuk ishte e saktë dhe se ajo kishte bërë gabime dhe pasaktësi në mënyrë të përsëritur në deklaratat e saj; se burimet financiare të ligjshme ishin të pamjaftueshme për të justifikuar përfutimin e pronave të mëdha; se mungonin burimet financiare të ligjshme për pasuritë në pronësinë e saj dhe mungonte dokumentacioni ligjor në lidhje me pronësinë e burimeve të pretenduara; dhe se ajo kishte fshehur pasurinë dhe kishte bërë deklaratat të rreme.

c) KPA-ja la në fuqi konstatimin e KPK-së se pasuria e përgjithshme ishte dy herë më e madhe sesa të ardhurat e vlerësuara si të ligjshme mbështetur në të gjitha shpjegimet dhe provat e paraqitura nga kërkesja, dhe të gjitha të dhënat e mbledhura gjatë hetimit dhe të bëra me dije kërkeses. Ai përfundim ishte pasojë logjike e arsyetimit në lidhje me çdo pasuri, dhe e krahasimit midis shumës së pasurisë së akumuluar në vite dhe të deklaruar në deklaratën e *vetting*-ut në vitin 2017 dhe në vlerësimin e ligjshmërisë së burimeve të të ardhurave. Parashikimet e zbatueshme kushtetuese dhe të tjera nuk e lidhnin pamjaftueshmërinë e deklaratës me elementet subjektive, me qëllimin për të fshehur pasurinë. Kërkesja duhej të shpjegonte në mënyrë bindëse burimin legjitim të pasurisë dhe të ardhurave, dhe nuk mund të fshihte, apo të paraqiste në mënyrë të pasaktë, pasuritë e zotëruara, e fituara dhe të përdorura. Sipas nenit 4 të Ligjit për Rivlerësimin, vendimi mund të bëhej mbështetur në një ose më shumë kriteret ose në një vlerësim të përgjithshëm të të tria kriterëve. Pas nisjes së hetimeve për të tria kriteret, dhe pas përfundimit të pjesës për kriterin e pasurisë, KPK-ja mori në konsideratë vlerën provuese të të dhënave të mbledhura, dhe vendosi ta kufizonte vlerësimin vetëm në atë kriter. KPK-ja e kishte kaluar barrën e provës të kërkeses, e cila ishte (vënë) në dijeni se ajo kjo barrë kishte të bënte vetëm me vlerësimin e pasurisë. Parashikimet kushtetuese dhe parashikime të tjera që kanë të bëjnë me çështjen parashikojnë masa disiplinore mbështetur qoftë edhe në vetëm një kriter.

21. Trupi gjykues i KPA-së bëri konstatimet e mëposhtme në lidhje me pasurinë kryesore.

a) Apartamenti në Tiranë ishte deklaruar si i blerë për shumën e ekuivalentuar prej 90,000 eurosh (12,345,300 lekë), paguar me kursimet familjare gjatë viteve, të ardhurat nga shitja e trojeve dhe një kredi bankare ekuivalente në vlerën 50,000 euro (7,100,000 lekë). Në një kontratë të muajit dhjetor 2009, lidhur nga bashkëshorti i kërkeses, 80,000 euro ishte caktuar si çmimi për atë apartament dhe 10,000 euro si çmimi për dy garazhet. Në deklaratën e saj të vitit 2009, kërkesja kishte deklaruar vetëm apartamentin. Në vitin 2010, ajo i kishte deklaruar të dy për shumën në total prej 90,000 eurosh. Sipas të dhënave nga Zyra e Regjistrimit të

Pasurive të Paluajtshme Tiranë, dy garazhet ishin regjistruar si prona të veçanta. Deklarata e pasurisë kërkonte një përshkrim të detajuar të të gjithë pasurisë së akumuluar gjatë viteve deri në datën e deklarimit. Në këtë mënyrë, KPK-ja, me të drejtë, kishte gjykuar se kërkesja nuk kishte qenë e saktë në deklaratën e saj të *vetting*-ut në lidhje me dy garazhet.

Për sa u përket të ardhurave nga shitjet e dy trojeve të vjehrrës së saj në vitin 2008 për shumën 376,400 secili, me anë të një akti noterial dhurate të datës 22 gusht 2013, ajo ia kishte dhënë këto të ardhura djalit të saj, bashkëshortit të kërkuës. Kërkesja nuk kishte paraqitur asnjë provë (tjetër) dokumentare me deklaratën e saj të vitit 2008, apo në deklaratën e pronave në vitin 2017, me anë të së cilës të konfirmonte transfertën e të ardhurave. Akti i dhuratës përcaktonte datën 22 gusht 2013 si datën e dhuratës, gjë e cila binte në kundërshtim me deklaratat e bëra në vitin 2008 dhe 2017, ku deklarohet se kërkesja dhe bashkëshorti i saj kishin përfituar nga të ardhurat në vitin 2008. Pas shqyrtimit të një deklarate nga noteri në mars 2018, KPK-ja me të drejtë kishte hedhur poshtë argumentin sipas së cilit pretendohet se noteri kishte bërë një gabim kur kishte redaktuar/ndryshuar dokumentin në vitin 2013. Noteri e pranoi gabimin; ai e bëri këtë gjë pesë vjet më vonë (pas dhuratës) dhe e bëri këtë në mungesë të personit që kishte dhuruar shumën dhe në shkelje të legjislacionit të zbatueshëm që lejonte redaktimin/ndryshimin teksa dokumenti ligjor po hartohej për t'u nënshkruar nga pala/palët. KPK-ja ishte justifikuar për përfundimin se kërkesja kishte bërë deklaratë të rreme për burimin e të ardhurave përfituar nga shitja e trojeve nga vjehrra e saj, në përpjekje për të provuar burimin e ligjshëm të të ardhurave të përdorur për të blerë apartamentin.

Në lidhje me të ardhurat nga shitja e një trualli tjetër me sipërfaqe 2,040 m² në vitin 2010 si burim i të ardhurave për apartamentin, në deklaratën e saj të vitit 2010, kërkesja kishte deklaruar atë shitje bërë nga vjehrra e saj. Megjithatë, në deklaratën e vitit 2008, pjesa e mbetur e truallit nën pronësinë e saj ishte 1,500 m². Kërkesja nuk kishte paraqitur dokumente me deklaratën e saj të pasurisë të vitit 2017 me anë të së cilës të konfirmonte transfertën nga vjehrra e saj për të apo bashkëshortin e saj. Vjehrra e saj nuk ishte e listuar në certifikatat familjare si pjesë e familjes së kërkuës. Edhe nëse pranohet se ajo kishte jetuar me ta gjatë asaj periudhe, ajo kishte qenë e lirë të paraqiste të ardhurat. Mbetej detyrë e kërkuës që të provonte në mënyrë bindëse, në mbështetje të nenit D § 3 të Aneksit të Kushtetutës, se ajo kishte përfituar nga ato para (shih paragrafin 27 më poshtë).

Në lidhje me kursimet familjare, nga deklaratimet vjetore rezultonte se ato janë përdorur për të paguar apartamentin si më poshtë: 10,000 euro në vitin 2009, 20,000 euro në vitin 2010, dhe 10,000 euro në vitin 2011, me një total prej 5,530,900.

Kërkesja nuk kishte deklaruar kursime për periudhën nga viti 2003 deri në vitin 2006. Ajo kishte deklaruar 6,365,920 euro nga kursimet familjare më periudhën nga viti 2007 deri në vitin 2011: 300,000 lekë në vitin 2007, 1,700,000 lekë në vitin 2008; 1,300,000 lekë në vitin 2009; 1,677,620 lekë (1,400,000 lekë dhe 2,000 euro) në vitin 2010; dhe 1,388,300 lekë (1,250,000 lekë dhe 1,000 euro) në vitin 2011. Megjithatë, mbështetur në të ardhurat e deklaruara prej saj në deklaratat vjetore për periudhën 2007-11, duke hequr shpenzimet për jetesën sipas të dhënave zyrtare të publikuara nga Instituti i Statistikave në Shqipëri për atë periudhë, kursimet reale për secilin vit do të duhej të ishin si më poshtë: 149,568 lekë në vitin 2007; 2,068,880 lekë në vitin 2008; 132,182 lekë në vitin 2009; minus 650,918 lekë në vitin 2010; dhe minus 83,141 lekë në vitin 2011. Duke krahasuar kursimet e llogaritura si më sipër me ato të deklaruara nga kërkesja në deklaratimet vjetore, diferencat e pajustificuara ishin si më poshtë: teksa për vitin 2008 ajo kishte deklaruar më pak sesa ajo mund të kursente në shumën prej 368,380 lekësh, për vitin 2007 dhe 2009-11 ajo kishte deklaruar më shumë sesa mund të kursente në shumën e si më poshtë: 150,432 lekë në vitin 2007; 1,167,818 lekë në vitin 2009; 2,328,538 lekë në vitin 2010; dhe 1,471,441 lekë në vitin 2011. Në këtë mënyrë, shumën në total prej 4,749,349 lekësh nuk mund të justifikohet ligjërisht si kursime. Thënë ndryshe, ajo mund të justifikonte vetëm diferencën si shumë e arsyeshme kursimesh.

b) Për sa ka të bëjë me automjetin Toyota, KPA-ja la në fuqi gjetjet e KPK-së në lidhje me çmimin e blerjes. Gjithashtu, sipas të dhënave nga Drejtoria për Parandalimin e Pastrimit të Parave, 12,000 euro ishin deklaruar se vinin nga kursimet familjare dhe kursimet nga puna të A.M. Nga të dhënat zyrtare rezultonte se A.M. nuk kishte pasur burime të mjaftueshme nga të ardhurat e fituara nga puna, për t'i dhënë hua familjes së kërkuës 12,000 euro. Provat e dorëzuara në vitin 2018 për të justifikuar se A.M. i kishte marrë paratë nga kushëriri i tij në Greqi binin në kundërshtim me të dhënat e mëparshme. Gjithashtu, nuk duhej bindës as fakti se A.M. kishte marrë një hua prej 50,000 eurosh në vitin 2016 që do të shlyhej në vitin 2017, dhe në të njëjtën kohë i kishte dhënë hua një pjesë të asaj shume bashkëshortit të kërkuës për t'u shlyer në vitin 2018. Përsëri, kërkesja nuk kishte paraqitur ndonjë provë se në fakt ajo kishte marrë 12,000 euro.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Sipas kontratës për shitjen e makinës së vjetër në muajin shtator 2016, çmimi i blerjes prej 4,000 eurosh ishte paguar në një datë të pacaktuar. Nuk ekzistonin prova të përshtatshme për shlyerjen reale të asaj shume, veçanërisht përpara blerjes së automjetit Toyota. Një deklaratë e noterizuar e hartuar në muajin mars 2018 përcaktonte se ajo shumë ishte shlyer në vitin 2016 dhe se më pas, palët kishin formalizuar transaksionin e tyre me anë të kontratës. Në këtë mënyrë, nuk kishte prova se kërkuësja kishte 4,000 euro nga shitja e makinës së vjetër dhe më pas, e kishte përdorur këtë shumë për të blerë makinën Toyota. Ajo kishte bërë një deklaratë të rreme dhe nuk kishte provuar ligjshmërinë e asaj shume.

c) Në deklaratën e saj të *vetting*-ut, kërkuësja nuk kishte deklaruar shitjen e një tjetër makine në vitin 2008, duke fshehur në këtë mënyrë të ardhurat prej 200,000 lekësh. Në deklaratën vjetore për vitin 2007, ajo kishte deklaruar se ajo i kishte dhënë hua 300,000 lekë kunatit të saj, pa ndonjë dokumentacion për ta provuar këtë gjë. Në deklaratat e saj të mëpasshme ose në deklaratën e *vetting*-ut, ajo nuk kishte përmendur kthimin e asaj shume, për të cilën, sidoqoftë, ajo nuk kishte kapacitetin e mjaftueshëm financiar për të dhënë hua. Në këtë mënyrë, ajo kishte bërë një deklaratë të rreme.

22. Në përgjigje të ankesës së kërkuësës në lidhje me konstatimin e KPK-së se pasuria e saj i tejkalonte më shumë sesa dyfish të ardhurat e ligjshme, dhe pas vlerësimit të të gjitha fakteve përkatëse dhe të gjitha provave, në lidhje me të dhe pronat e bashkëshortit të saj nga viti 2003 deri në vitin 2016, trupi gjyqësor i KPA-së arriti në përfundimin se kërkuësja nuk kishte provuar ligjshmërinë për sa më poshtë:

a) apartamenti në Tiranë – 4,749,349 lekë, pasi kjo shumë ishte më shumë sesa kërkuësja mund të kishte kursyer në mënyrë të arsyeshme gjatë periudhës 2007-11, duke pasur parasysh të ardhurat e saj të ligjshme.

b) apartamenti në Lezhë – 3,418,000 lekë (25,000 euro), sepse kërkuësja nuk kishte pasur kurrë një dokument që të konfirmonte pronësinë e saj ndaj apartamentit të shembur; njësia e shërbimeve – 6,000,000 lekë për të njëjtën arsye;

c) automjeti Toyota – 16,000 euro (2,184,160 lekë) sepse A.M. nuk kishte pasur kapacitetin financiar për të dhënë hua 12,000 euro dhe kërkuësja nuk kishte asnjë provë dokumentare për të provuar birimin e 4,000 eurove të përdorura për blerjen e asaj makine.

Trupi gjyqësor i KPA-së arriti në përfundimin se në total pasuria familjare e kërkuësës ishte 24,637,339 lekë, ndërsa pasuria e saj e përfutur ligjërisht ishte 8,772,156 lekë, që është 2.8 herë më pak. Duke iu referuar nenit D §§ 3 dhe 4 të aneksit të Kushtetutës (shih paragrafet 27 dhe 35 më poshtë), trupi gjyqësor i KPA-së la në fuqi masën disiplinore dhënë me anë të vendimit të KPK-së më 20 prill 2018.

III. INFORMACIONE TË TJERA

23. Pasi qeveria ishte njoftuar për kërkesën, në vitin 2020, kërkuësja informoi Gjykatën se në vitin 2018 ajo kishte aplikuar pranë Dhomës Kombëtare të Avokatisë (Shoqata e Avokatëve) për t'u "regjistruar" si avokate. Sipas Qeverisë, ajo thjesht depozitoi një kërkesë për informacion për legjislacionin përkatës. Me anë të shkresës së datës 9 nëntor 2018, kryetari i Dhomës u përgjigj si më poshtë:

"Lënda: një përgjigje

Në përgjigje të kërkesës suaj depozituar pranë nesh nëpërmjet shkresës suaj për informacion në lidhje me ushtrimin e profesionit të avokatit dhe së drejtës për t'iu nënshtruar provimit [përkatës], ju bëjmë me dijeni si më poshtë.

- Sipas ligjit nr. 55/2018..., ushtrimi i profesionit të avokatit është një e drejtë e çdo shtetasi shqiptar apo të huaj, i cili përmbush kriteret e parashikuara në nenet 13 dhe 14 të ligjit. Pjesa më e rëndësishme e shprehur në ato dispozita për rregullimin e së drejtës për të ushtruar profesionin e avokatit është marrja e titullit të "avokatit", që, sipas nenit 13 ... duhet të merret duke kaluar me sukses provimin kualifikues.

- Duke qenë se ju nuk keni kaluar me sukses procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, mbështetur në seksionin 13(2)(e) ..., juve ju është mohuar me ligj e drejta për të aplikuar për titullin e "avokatit" – dhe, rrjedhimisht, e drejta për të ushtruar profesionin e avokatit – derisa të shuhet masa disiplinore sipas legjislacionit të posaçëm."

KUADRI DHE PRAKTIKA LIGJORE PËRKATËSE

I. LEGJISLACIONI DHE PRAKTIKA SHQIPTARE

A. Ligji për Deklarimin e Pasurive (ligji nr. 9094 i datës 10 prill 2003), i ndryshuar

24. Sipas nenit 4 të Ligjit për Deklarimin e Pasurive, zyrtarëve publikë iu kërkohet të paraqesin deklaratimet vjetore pranë Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave ("ILDKPKI") për interesat privatë, burimet e përdorura për krijimin e tyre, si edhe për detyrimet financiare, në lidhje me, *inter alia*, pasuritë e paluajtshme dhe të drejtat reale ndaj tyre; pasurive të luajtshme, që mund të regjistrohen në regjistrat publikë; artikujt me vlerë të veçantë mbi 300,000 lekë; detyrimet financiare ndaj

personave juridikë dhe fizikë; të ardhurat personale për atë vit nga paga ose pjesëmarrja në borde, komisione ose çdo aktivitet që sjell të ardhura personale; interesat privatë që lidhen me, përmbajnë, mbështeten në ose vijnë nga marrëdhëniet familjare ose të bashkëjetesës; çdo shpenzim i deklarueshëm, me vlerë më të madhe sesa 300,000 lekë, i bërë gjatë vitit të deklaratës.

25. Sipas nenit 38 të ligjit, deklarimi i rremë i pasurive përbën veprë penale sipas legjislacionit penal të zbatueshëm (neni 257/a i Kodit Penal).

B. Procesi i vetting-ut

26. Për një përmbledhje të legjislacionit vendës të zbatueshëm dhe referencave të tjera shih *Xhoxhaj kundër Shqipërisë* (nr. 15227/19, §§ 93-209, 9 Shkurt 2021). Dispozitat që kanë veçanërisht lidhje me procesin e vetting-ut në çështjen konkrete janë si më poshtë.

1. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë

27. Neni D i Aneksit të Kushtetutës parashikon si më poshtë:

Neni D – Vlerësimi i pasurive

“1. Subjektet e rivlerësimit i nënshtrohen deklaratimit dhe kontrollit të pasurive të tyre, me qëllim që të identifikohen ata që kanë në pronësi ose në përdorim pasuri më të mëdha nga sa mund të justifikohen ligjërisht, ose ata që nuk i kanë deklaruar saktësisht dhe plotësisht pasuritë e tyre dhe të personave të lidhur.

2. Subjekti i rivlerësimit dorëzon një deklaratë të re dhe të detajuar të pasurisë në përputhje me ligjin. Inspektorati i Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave kontrollon deklaratën e pasurisë dhe i dorëzon Komisionit një raport për ligjshmërinë e pasurive, për saktësinë dhe plotësinë e deklaratimit, sipas ligjit.

3. Subjekti i rivlerësimit duhet të shpjegojë bindshëm burimin e ligjshëm të pasurive dhe të të ardhurave. Pasuri të ligjshme për qëllimet e këtij ligji konsiderohen të ardhurat që janë deklaruar dhe për të cilat janë paguar detyrimet tatimore. Elemente të tjera të pasurisë së ligjshme përcaktohen me ligj.

4. Nëse subjekti i rivlerësimit ka një pasuri më të madhe se dyfishi i pasurisë së ligjshme, ai prezumohet fajtor për shkeljen disiplinore, përveçse kur ai paraqet prova që vërtetojnë të kundërtën.

5. Nëse subjekti i rivlerësimit nuk e dorëzon deklaratën e pasurisë në kohë sipas ligjit, ai shkarkohet nga detyra. Nëse subjekti i rivlerësimit përpiket të fshehtë ose të paraqesë, në mënyrë të pasaktë pasuritë në pronësi, posedim ose në përdorim të tij, zbatohet parimi i prezumimit në favor të masës disiplinore të shkarkimit dhe subjekti ka detyrimin të provojë të kundërtën.”

2. Ligji për Rivlerësimin (ligji nr. 84/2016 për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve)

28. Neni 4(1) parashikon se rivlerësimi kryhet mbështetur në tri kriterë: vlerësimi i pasurisë, kontrolli i figurës dhe vlerësimi i aftësive profesionale. Neni 4(a) parashikon se KPK-ja dhe KPA-ja janë institucionet që vendosin për rivlerësimin përfundimtar të personave të kontrolluar, dhe se vendimi bëhet mbështetur në një ose më shumë kriterë, në vlerësimin e përgjithshëm të të tria kriterëve, ose në një vlerësim tërësor të procedurave. Sipas nenit 4(5), si KPK-ja edhe KPA-ja ushtrojnë funksionet e tyre si organe të pavarura, mbështetur në parimet e barazisë përpara ligjit, kushtetueshmërisë, ligjshmërisë, proporcionalitetit dhe parimeve të tjera që garantojnë të drejtën për një gjykim të drejtë të personit të rivlerësuar/vetuar. Sipas nenit 4(6), organet e vetting-ut mund të zbatojnë procedurat e parashikuara në Kodin e Procedurës Administrative, ose në Ligjin për Gjykatat Administrative (ligji nr. 49/2012; shih për shembull paragrafin 45 më poshtë), kur këto procedura nuk referohen në Kushtetutë ose në Ligjin për Rivlerësimin.

29. Neni 30 parashikon se objektivi i vlerësimit të pasurive është deklarimi dhe kontrolli i pasurive, ligjshmëria e burimit të përdorur për përftimin ose krijimin e tyre, përmbushja e detyrimeve financiare, duke përfshirë interesat privatë të personit të rivlerësuar dhe të personave të lidhur me të. Sipas nenit 31(1), personi i rivlerësuar duhet të dorëzojë një deklaratë për pasuritë pranë ILDKPKI-së.

30. Neni 32 parashikon si më poshtë:

“1. Subjekti i rivlerësimit dhe personat e lidhur me të, së bashku me deklaratën e pasurisë, paraqesin të gjitha dokumentet që justifikojnë vërtetësinë e deklarimeve për ligjshmërinë e burimit të krijimit të pasurive.

2. Nëse subjekti i rivlerësimit është në pamundësi objektive për të disponuar dokumentin që justifikon ligjshmërinë e krijimit të pasurive, duhet t'i vërtetojë institucionit të rivlerësimit se dokumenti është zhdukur, ka humbur, nuk mund të bëhet përsëri ose nuk merret në rrugë tjetër. Institucionet e rivlerësimit vendosin nëse mosparaqitja e dokumenteve justifikuese është për shkaqe të arsyeshme. Ky rregull zbatohet edhe në ato raste kur organi përgjegjës për lëshimin e dokumenteve justifikuese nuk përgjigjet brenda afatit ligjor.

4. Subjekti i rivlerësimit dhe personat e lidhur me të, ose persona të tjerë të lidhur, të deklaruar në cilësinë e dhuruesit, huadhënësit ose huamarrësit, nëse konfirmojnë këto marrëdhënie, kanë detyrimin për të justifikuar ligjshmërinë e burimit të krijimit të pasurive.

5. Deklarimet e interesave privatë dhe pasurorë, të paraqitura më parë tek ILDKPKI-ja mund të përdoren si provë nga Komisioni dhe Kolegji i Apelit.”

31. Neni 33 parashikon se ILDKPKI-ja është institucioni përgjegjës për verifikimin e deklaratës së pasurive. Sipas nenit 33(5), ILDKPKI-ja, pas përfundimit të vlerësimit, përgatit një raport të arsyetuar dhe të detajuar ku përcakton, nëse: i. deklarimi është i saktë, në përputhje me ligjin, i mbështetur me burime financiare të ligjshme, dhe nëse ka ndonjë konflikt interesi; ii. ka mungesë të burimeve financiare të ligjshme për të justifikuar pasuritë; iii. janë fshehur pasuri; iv. personi i rivlerësuar ka bërë deklaratë të rremë; v. personi i rivlerësuar është përfshirë në konflikt interesi.

32. Sipas nenit 45, KPK-ja, KPA-ja dhe vëzhguesit ndërkombëtarë (të emëruar nga Operacioni Ndërkombëtar i Monitorimit) hetojnë dhe shqyrtojnë të gjitha faktet dhe rrethanat e nevojshme për procedurat e rivlerësimit. Ata mund të kërkojnë informacione nga çdo autoritet publik. Ata administrojnë dokumente që provojnë ekzistencën e veprimeve, fakteve ose ndonjë situatë tjetër të nevojshme për realizimin e hetimit administrativ.

33. Sipas nenit 49(1), organet e rivlerësimit marrin dokumente ligjore, mbledhin deklarata nga personi i rivlerësuar, dëshmitarët, ekspertët dhe nga publiku, dhe marrin dokumente të tjera me shkrim për të përcaktuar faktet dhe rrethanat për secilën çështje. Sipas nenit 49(6)(a), organet e rivlerësimit mund të mos pranojnë marrjen e provave të reja, nëse për shembull, marrja e atyre provave është e panevojshme. Sipas nenit 49(9), organet e *vetting*-ut japin arsye për kundërshtimin e kërkesës për marrjen e provave të reja. Sipas nenit 51, nëse personi i rivlerësuar nuk paraqet prova, ose provat e ofruara nuk janë të plota, organet e rivlerësimit mund të vendosin mbështetur në provat që tashmë janë vënë në dispozicionin e tyre.

34. Neni 52 parashikon se organet e *vetting*-ut duhet të udhëhiqen nga parimet e objektivitetit dhe të proporcionalitetit. Nëse ata arrijnë në përfundimin se provat e mbledhura gjatë hetimit administrativ në përputhje me nenin 45 kanë nivelin e pranueshmërisë, personi i rivlerësuar ka barrën e provës për të paraqitur prova ose të japë shpjegime të tjera për të kundërtën.

35. Sipas nenit 61, shkarkimi nga detyra mund të urdhërohet në këto raste:

“1. Kur rezulton se ka deklaruar më shumë se dyfishi i pasurisë së ligjshme gjatë vlerësimit të pasurisë, përfshirë edhe personat e lidhur me të.

2. Kur rezulton me probleme serioze gjatë kontrollit të figurës, sepse ka kontakte të papërshtatshme me personat e përfshirë në krimin e organizuar që bën të pamundur vazhdimin e detyrës.

3. Kur rezulton se ka bërë deklarim të pamjaftueshëm për kriterin e kontrollit të figurës dhe pasurisë, sipas parashikimeve të neneve 39 dhe 33 të këtij ligji.

4. Kur rezulton si i papërshtatshëm nga vlerësimi i aftësive profesionale.

5. Në rast se nga vlerësimi tërësor, në kuptim të nenit 4, pika 2, të këtij ligji, rezulton se subjekti i rivlerësimit ka cenuar besimin e publikut të sistemi i drejtësisë dhe ndodhet në kushtet e pamundësisë për plotësimin e mangësive nëpërmjet programit të trajnimit.”

C. Statusi i prokurorëve në Shqipëri

1. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë

36. Neni 148 i Kushtetutës (ndryshuar me ligjin nr. 76 të datës 22 korrik 2016) parashikon si më poshtë:

“1. Prokuroria ushtron ndjekjen penale, si dhe përfaqëson akuzën në gjyq në emër të shtetit. Prokuroria kryen edhe detyra të tjera të caktuara me ligj.

2. Prokuroria është organ i pavarur që garanton mbarëvajtjen, kontrollin e veprimeve të saj dhe respekton pavarësinë e brendshme të prokurorëve për hetimin dhe ndjekjen penale, sipas ligjit.

3. Prokuroria është organizuar dhe funksionon pranë sistemit gjyqësor...”

2. Ligji për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve (ligji nr. 96/2016 për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve)

37. Neni 2 parashikon statusin e “magjistratëve”, i cili shtrihet për prokurorët dhe gjyqtarët, me përjashtim të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese.

38. Neni 3 (“Vlerat themelore”) parashikon si më poshtë:

“1. Magjistrati ushtron funksionet e tij, në përputhje me Kushtetutën dhe ligjin.

2. Magjistrati ushtron funksionet në mënyrë të pavarur, duke vlerësuar faktet dhe interpretuar ligjin, sipas bindjes së tij të brendshme, i lirë nga çdo ndikim i drejtpërdrejtë ose i tërthortë nga çdo palë dhe për çdo arsye.

3. Magjistrati nuk duhet të krijojë kontakte të papërshtatshme dhe nuk duhet të ndikohet nga pushteti ekzekutiv ose nga pushteti legjislativ. Magjistrati duhet të marrë çdo masë për të qenë dhe të duket se është jashtë çdo ndikimi prej tyre. Magjistrati njofton menjëherë Këshillin dhe kryetarin, në rast se evidenton ndërhyrje ose ushtrim të ndikimit të papërshtatshëm ndaj tij.

4. Magjistrati ushtron funksionet gjyqësore në mënyrë të paanshme, pa ndikim dhe pa paragjykime.

5. Sjellja e magjistratit gjatë ushtrimit të funksionit dhe jashtë tij garanton ruajtjen dhe forcimin e besimit të publikut te sistemi i drejtësisë, profesioni ligjor dhe palëve në proces. Magjistrati ushtron funksionet me drejtësi, në mënyrë korrekte, në kohë të arsyeshme, të ndërgjegjshme, të kujdesshme, të zellshme dhe sistematike, me objektivitet, vetëpërmbytje dhe maturi.”.

3. Ligji për Prokurorinë

a) Ligji nr. 8737 i datës 12 shkurt 2001 (i ndryshuar në vitin 2003 dhe 2008)

39. Sipas nenit 17 të ish-Ligjit për Prokurorinë (zëvendësuar nga ligji nr. 97/2016, i datës 6 tetor 2016), për t’u emëruar si prokuror, një person duhej, *inter alia*, të kishte arsimin e lartë, të kishte përfunduar kursin përkatës të Shkollës së Magjistraturës dhe të kishte moral të lartë dhe cilësi profesionale.

40. Shkeljet disiplinore përfshinin, *inter alia*, veprimet që diskreditonin rëndë funksionin e prokurorit, ose që, sipas ligjit, nuk pajtoheshin me të (neni 32). Shkelje të tilla dënoheshin me vërejtje, vërejtje me paralajmërim për pushim nga detyra, ulje në detyrë ose shkarkim nga detyra (neni 33).

41. Gjykata Kushtetuese parashikonte se veprimet e rënda që diskreditonin funksionin zyrtar përfshinin sjelljen e papërshtatshme dhe të padenjë si gjatë kryerjes së detyrave zyrtare ashtu edhe jashtë atyre detyrave (vendimi nr. 75/2002).

b) Ligji nr. 97/2016 i datës 6 tetor 2016

42. Neni 6 (“Pavarësia e Prokurorëve”) parashikon si më poshtë:

“1. Në ushtrimin e funksioneve të tyre, prokurorët kryejnë veprime, parashtrojnë kërkesa dhe marrin vendime në mënyrë të pavarur, bazuar në parimet e ligjshmërisë, objektivitetit dhe paanshmërisë.

2. Prokurorët u nënshtrohen udhëzimeve të përgjithshme me shkrim të prokurorit më të lartë, sipas dispozitave të këtij ligji.

3. Ligji garanton pavarësinë dhe autonominë e nevojshme për marrjen e vendimeve gjatë ushtrimit nga prokurorët të funksionit të tyre kushtetues e ligjor, pavarësisht ndikimit të paligjshëm të brendshëm apo të jashtëm nga çdo autoritet publik a privat.”.

43. Sipas nenit 95, në rastin kur provohet një shkelje disiplinore, organi kompetent vendos një masë disiplinore në përputhje me parashikimet e Ligjit për Nëpunësin Civil (ligji nr. 152/2013 për nëpunësin civil). Masat disiplinore përfshijnë vërejtje, mbajtje deri në një të tretën nga paga e plotë deri në gjashtë muaj, pezullim nga e drejta për t’u rritur në detyrë dhe shkarkim nga shërbimi civil (neni 58 i ligjit për Nëpunësin Civil).

4. Kodi i Etikës për Prokurorët

44. Kodi u miratua më 19 qershor 2014 me anë të urdhrit nr. 141 të Prokurorit të Përgjithshëm. Ai përmban kërkesat mbështetur në standarde të larta për sjelljen profesionale të prokurorëve brenda dhe jashtë aktiviteteve të tyre profesionale (*inter alia*, seksioni 8 i Kodit). Veprimet që diskreditojnë figurën e prokurorit sipas parashikimit të Nenit 149 të Kushtetutës dhe nenit 32 të ish-Ligjit për Prokurorinë (shih paragrafët 40–41 më sipër), përbëjnë shkelje të këtyre kërkesave dhe mund të çojnë në procedura disiplinore (neni 17 i Kodit).

D. Legjislacioni dhe dokumente të tjera përkatëse

1. Ligji për Gjykatat Administrative (ligji nr. 49/2012 për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative)

45. Neni 47 parashikon se një ankues mund të mos paraqesë fakte të reja apo të kërkojë prova të reja për apelimin, në rast se ai ose ajo nuk mund ta demonstrojë këtë gjë, pasi jo për fajin e tij apo të saj, nuk u bë e mundur që të paraqiteshin faktet e reja apo të kërkoreshin prova të reja gjatë shqyrtimit të çështjes në shkallë të parë sipas afateve të parashikuara në ligj.

2. Ligji për Avokatët (ligji nr. 55/2018, për profesionin e avokatit)

46. Sipas nenit 5, një personi i cili nuk ka marrë titullin e avokatit, sipas parashikimeve të ligjit, nuk i lejohet që të veprojë si përfaqësues i palëve ose të hartojë dokumente me shkrim për palët në proceset gjyqësore ku palët mund të përfaqësohen nga një avokat sipas legjislacionit në fuqi, apo të jetë përfaqësues i palës kur nuk është pjesë e njërës prej kategorive të subjekteve që mund të përfaqësojnë palët në mbështetje të legjislacionit procedural në fuqi.

47. Sipas nenit 7, teksa ushtron profesionin, një avokat nuk mund të ushtrojë njëkohësisht detyrat e gjyqtarit, prokurorit, noterit, përmbaruesit, si edhe as ndonjë funksion apo detyrë tjetër në organet publike, përveç mësimdhënies në institucionet e arsimit të lartë brenda ose jashtë vendit. Avokatët e punësuar nga

subjekte private mund të ushtrojnë profesionin e avokatit vetëm mbështetur në një marrëveshje me shkrim të nënshkruar për këtë qëllim midis avokatit dhe punëdhënësit privat për të siguruar mbarrëvajtjen e detyrave të avokatit sipas ligjit. Një kopje e marrëveshjes me shkrim të nënshkruar në përputhje me nenin 7(2) duhet të depozitohet pranë Dhomës Kombëtare të Avokatisë.

48. Sipas nenit 13(1), e drejta për të ushtruar profesionin fillon në momentin e marrjes së titullit të “avokatit”. Sipas nenit 13(a)(e), e drejta për të marrë titullin “avokat” është e hapur për qytetarët shqiptarë të cilët nuk janë shkarkuar nga detyra ose nga një funksion publik, për një shkelje të integritetit etik, me anë të një vendimi të formës së prerë nga autoriteti kompetent, me përjashtim të çështjeve kur masa disiplinore është shuar sipas legjislacionit të zbatueshëm.

49. Neni 51 parashikon se Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë është gjykata kompetente për shqyrtimin e mosmarrëveshjeve administrative krijuar nga vendimet e Komisionit Disiplinor parashikuar nga Ligji për Avokatët.

3. Statuti i Dhomës së Avokatëve Shqipëri

50. Neni 49 i Statutit të Dhomës Kombëtare të Avokatëve të vitit 2019 parashikon afatin referuar në nenin 13(2)(e) të Ligjit për Avokatët për përfundimin e masës disiplinore ndaj personave të cilët aplikojnë për marrjen e titullit të avokatit. Për gjyqtarët dhe prokurorët, të cilët me anë të një vendimi të formës së prerë, nuk kalojnë procesin e *vetting*-ut, për shkak të vlerësimit të pasurive dhe kontrollit të figurës, afati për shuarjen e masës disiplinore është pesë vjet. Nëse shkarkimi nga detyra bëhet për shkak të vlerësimit të kompetencës profesionale, afati nuk është i zbatueshëm.

II. MATERIALE TË TJERA TË LIDHURA ME ÇËSHTJEN

A. Komisioni i Venecias

51. Raporti për standardet evropiane në lidhje me pavarësinë në sistemin gjyqësor: Pjesa II: Prokuroria (miratuar në vitin 2010) parashikon se prokurori – duke qenë se ai ose ajo vepron në emër të shoqërisë në tërësi dhe për shkak të pasojave të rënda të dënimit penal – duhet të veprojë me një standard më të lartë sesa pala ndërgjyqëse në çështjen civile. Edhe në sistemet të cilët nuk e konsiderojnë prokurorin si pjesë të gjyqësorit, prokurori pritet që të veprojë në mënyrë të ligjshme. Një prokuror, ashtu si edhe një gjyqtar, nuk mund të trajtojë një çështje ku ai ose ajo ka interes personal, dhe mund t’u nënshtrohet kufizimeve të caktuara, me qëllim ruajtjen e paanshmërisë dhe integritetit të tij. Të gjitha këto detyra theksojnë nevojën për të punësuar si prokurorë personat e duhur me një reputacion të lartë dhe karakter të mirë. Cilësitë e kërkuara nga një prokuror janë të ngjashme me ato të një gjyqtari dhe kërkojnë që të zbatohen procedurat e duhura për emërimin dhe promovimin. Është e nevojshme që një prokuror, ashtu edhe si një gjyqtar, mund të ketë raste të marrë vendime që nuk mirëpritin nga publiku, dhe që mund të bëhen subjekt i kritikave në medie dhe mund të bëhen subjekt edhe i polemikave politike. Për këto arsye, është e nevojshme që të sigurohet afati i duhur në detyrë dhe organizimet e duhura për promovimin, disiplinën dhe shkarkimin, të cilat do të garantojnë se një prokuror nuk mund të viktimizohet për marrjen e një vendimi që nuk mirëpritet. Në rastin kur një gjyqtar nuk plotëson standardin e kërkuar, gjyqtari i paanshëm mund të korrigjojë gabimin që është bërë. Megjithatë, nuk ka garanci për një korrigjim të tillë dhe, në çdo rast, mund të shkaktohet një dëm i madh. Një sistem ku si prokurori edhe gjyqtari vepron sipas standardeve më të larta të integritetit dhe paanshmërisë ofron një mbrojtje më të madhe të të drejtave të njeriut sesa një sistem i cili mbështetet vetëm te gjyqtari.

52. Opinioni CDL-AD(2021)028 për përgjegjësinë e zyrtarëve publikë për deklarimin e pasaktë të pasurisë në Ukrainë përcakton se detyra e zyrtarëve publikë për të dorëzuar deklarata të sakta për pasuritë ekziston në forma të ndryshme, në shumë sisteme juridike demokratike. Për të qenë efikas, ky mekanizëm ligjor duhet të shoqërohet me sanksionet e duhura, në varësi të një sërë faktorëve të tillë si kategoria e zyrtarëve publikë të përfshirë, shumta e pasurive të padeklaruara, të ardhurat mesatare në një shtet të caktuar si edhe niveli i problemit të korrupsionit në këtë shtet.

B. Këshilli Konsultativ i Prokurorëve Evropianë (KKPE)

53. Opinioni nr. 13 (2018) për pavarësinë, llogaridhënien dhe etikën e prokurorëve, nga KKPE-ja që vepron sipas mandatit të dhënë nga Komiteti i Ministrave të Këshillit të Evropës parashikon si më poshtë:

“21. Respektimi i rregullave etikë është një detyrë themelore që duhet të udhëheqë aktivitetet e prokurorëve. Është e rëndësishme të jetë e mundur referimi te përpilimet që përmbajnë parime etike të prokurorëve të cilat duhet të udhëheqin sjelljen e tyre.

22. Sjellja e prokurorëve, ashtu edhe si gjyqtarët, nuk mund të lihet vetëm në diskrecionin e tyre, si gjatë detyrës edhe jashtë saj. Një gjë e tillë është veçanërisht e rëndësishme kur vlerësohen aktivitetet të prokurorëve dhe në procedurat disiplinore ndaj tyre.

...

51. Respektimi i shtetit të së drejtës kërkon standardet më të larta etike dhe profesionale në sjelljen e prokurorëve, ashtu si edhe të gjyqtarëve, si gjatë detyrës edhe jashtë saj, gjë e cila bën të mundur fitimin e besimit të shoqërisë të drejtësisë. Prokurorët veprojnë në emër të njerëzve dhe në interesin publik. Për këtë arsye, ata duhet të kujdesen gjithmonë për integritetin personal dhe të veprojnë në përputhje me ligjin, në mënyrë të drejtë, të paanshme dhe objektive, duke respektuar dhe ruajtur të drejtat dhe liritë themelore, duke përfshirë prezumimin e pafajësisë, të drejtën për një gjykim të drejtë, dhe parimet e barazisë së armëve, ndarjeve të pushteteve, dhe forcën detyruese të vendimeve gjyqësore. Ata kanë për detyrë të jenë të lirë nga ndikimi politik dhe ndikime të tjera.

...

55. Ata duhet të demonstrojnë integritet të plotë në sjelljen e tyre dhe të mos pranojnë asnjë lloj përfitimi apo pagese që kanë lidhje me përmbajtjen e zgjedhjeve të tyre, dhe as të zhvillojnë ambicie profesionale që mund të udhëheqin vendimet e tyre në mënyrë të gabuar (për shembull për të kënaqur një autoritet të caktuar politik ose administrativ).”.

C. Konferenca e Prokurorëve të Përgjithshëm të Evropës (KPPE)

54. Udhëzimet Evropiane për etikën dhe sjelljen e prokurorëve publikë (“Udhëzimet e Budapestit”), KPPE (2005) 05, rekomandojnë se prokurorët publikë gjatë gjithë kohës duhet të ushtrojnë standardet më të larta të integritetit dhe të kujdesit, dhe – ashtu si edhe me sjelljen në jetën private – nuk duhet të komprometojnë integritetin real ose të perceptuar në mënyrë të arsyeshme, drejtësinë dhe paanshmërinë e prokurorisë publike me anë të veprimtarive në jetën e tyre private. Ata duhet të respektojnë dhe t’i binden ligjit gjatë gjithë kohës, dhe duhet të sillen në mënyrë të tillë që të përforcojnë dhe ruajnë besimin e publikut në profesionin e tyre.

D. Grupi i Shteteve kundër Korrupsionit (GRECO)

55. GRECO monitoron respektimin nga ana e shteteve të standardeve kundër korrupsionit të Këshillit të Evropës. Ai punon në cikle, të njohura si raundet e vlerësimit, ku secili cikël trajton tema specifike. Ekipi i vlerësimit të GRECO (GET) përgatit një raport vlerësimi, i cili mund të përmbajë rekomandime që kërkojnë marrjen e masave nga shteti për të garantuar pajtueshmërinë me të (shih edhe *Xhoxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, §§ 217-20, 9 shkurt 2021).

56. Në lidhje me prokurorët në Shqipëri, Raporti i Vlerësimit të GRECO-s, i publikuar në vitin 2014 brenda raundit të katërt të vlerësimit, përcakton si më poshtë:

“106. Prokuroria ... nuk është as pjesë e ekzekutivit dhe as e degëve të pushtetit gjyqësor, për shkak të natyrës së funksioneve të saj; ajo është një organ *sui generis*, i vetmi në llojin e tij, garancitë e autonomisë së saj përforcohen me anë të ndalimit të anëtarësimit në një parti politike dhe administrimit të buxhetit të saj...”

115. “Cilësitë e moralit të lartë” janë vendosur si një kërkesë e përgjithshme për emërimin dhe rritjen në detyrë të prokurorëve. Megjithatë, GET u bë me dije se teksa shqyrton të dhënat për kandidatët për prokurorë, Këshilli i Prokurorëve mbështetet në opinionin paraprak të departamenteve të burimeve njerëzore të Shkollës së Magjistraturës dhe të policisë gjyqësore, dhe nuk kryen kontrolle të veçanta për integritetin. GET thekson se rregullat e detajuara për paraqitjen, përzgjedhjen, verifikimin dhe testimin e kandidatëve për prokurorë përcaktohen nga Prokurori i Përgjithshëm. Ky i fundit përcakton edhe kriteret për vlerësimin e brendshëm dhe lëshon rregulla për sistemin e pikëve për rritjen në detyrë. Shqyrtimi i një formulari tip për vlerësimin megjithatë tregon se kriteret për vlerësimin e moralit të prokurorëve dhe cilësitë etike nuk janë përcaktuar. Në këtë mënyrë, me qëllim përforcimin e uniformitetit, parashikueshmërisë dhe transparencës për emërimin dhe rritjen në detyrë të prokurorëve, GRECO rekomandon përmirësimin e mëtejshëm të kriterëve për vlerësimin e cilësive etike të prokurorëve, veçanërisht duke garantuar se kriteret janë objektive dhe transparente...”

Parimet etike dhe rregullat për sjelljen

...

127. Për Prokurorinë në tërësi nuk zbatohet asnjë kod sjelljeje apo etike. Duke qenë se anëtarësimi në Shoqatën e Prokurorëve është vullnetar dhe nuk mbulon të gjithë prokurorët shqiptarë, jo të gjithë janë të lidhur me Kodin e përgatitur nga Shoqata, dhe nuk janë nën juridiksionin e Komisionit të saj të Etikës. Gjithashtu, GET u vu në dijeni se vet Komisioni nuk është operacional dhe, që prej krijimit të tij, ai nuk ka shqyrtuar ndonjë shkelje të rregullave të etikës... GRECO rekomandon, se: i. duhet të përgatitet dhe të zbatohet rregullisht një grup standardesh/kod i qartë etik për sjelljen profesionale që duhet të jetë i zbatueshëm për të gjithë prokurorët; dhe ii. prokurorëve iu duhet ofruar udhëzime, këshillim dhe trajnim i detyruar në vendin e punës mbi etikën, konfliktet e interesit dhe parandalimin e korrupsionit brenda niveleve të tyre.

Deklarimi i pasurisë, të ardhurave, detyrimeve dhe interesave

135. Të gjithë prokurorët duhet të deklarojnë pronat, të ardhurat, detyrimet dhe interesat e tyre, brenda së njëjtës fushë veprimi dhe me të njëjtat kushte si deputetët dhe gjyqtarët pranë Inspektoratit të Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurisë (ILDKP). Shkeljet sanksionohen me anë të gjobave administrative, me përjashtim të refuzimit për të deklaruar apo mosdeklarimit, fshehjes ose deklarimit të rremë të pasurisë, të cilat janë vepra penale dhe shkelje shumë të rënda disiplinore që çojnë në shkarkimin nga detyra. Ashtu si edhe me gjyqtarët, mungesa e deklarimit në kohë, *online*, të elementeve përbërëse në deklarimet e prokurorëve për pasurinë shkatërron transparencën dhe dëmton interesin legjitim të publikut në marrjen e informacioneve për personat që ushtrojnë një funksion zyrtar. Edhe pse GRECO tërhiqet nga adresimi i kësaj çështje me anë të një rekomandimi të veçantë, ai i fton autoritetet të publikojnë të dhëna në faqen zyrtare të Prokurorisë ose të ILDKP-së, duke u kushtuar vëmendje privatësisë dhe sigurisë së prokurorëve dhe personave të lidhur me ta, të cilët kanë detyrimin për të raportuar.

....

137. Deklarimet e prokurorëve për pasurinë monitorohen nga ILDKP-ja në të njëjtën mënyrë dhe qëllim edhe për gjyqtarët dhe deputetët, me disa përjashtime: deklarimet e Prokurorit të Përgjithshëm duhet të kontrollohen çdo dy vjet, deklarimet e prokurorëve të apelit dhe të atyre të caktuar në Prokurorinë e Përgjithshme çdo tre vjet, dhe deklarimet e bëra nga kategoritë e tjera të prokurorëve i nënshtrohen kontrollit rastësor të përvitshëm. Drejtoria e Inspektiveve dhe e Burimeve Njerëzore nën Prokurorinë e Përgjithshme parashikon udhëzimet për mënyrën e plotësimit të deklaratave për të gjithë prokurorët dhe paraqet formularët e plotësuar rregullisht pranë ILDKP-së, brenda afateve të caktuara nga ligji... Ashtu si me gjyqtarët, zbatohet një qasje me nivele, sipas së cilës, në varësi të vjetërsisë në pozicion, disa kategori prokurorësh u nënshtrohen kontroleve më të shpeshta dhe të detajuara. Sipas kontekstut të Prokurorisë, një qasje e tillë e rregullt rezulton të jetë e justifikuar, por mangësitë në funksionimin e ILDKP-së, tashmë të diskutuara në këtë raport, nuk duhet të anashkalohen.”.

E. Konventat e Këshillit të Evropës

57. Sipas Konventës së Ligjit Penal për Korrupsionin (ETS nr. 173), një “zyrtar publik” kuptohet duke iu referuar përkufizimit të fjalës “zyrtar”, “zyrtar publik”, “kryebashkiak”, “ministër” ose “gjyqtar” në ligjin vendës të shtetit në të cilin personi konkret kryen atë funksion dhe sipas legjislacionit penal; termi “gjyqtar” përfshin prokurorët dhe mbajtësit e funksioneve gjyqësore (neni 1, shih edhe nenet 26 § 3 dhe 30 § 2). Një qëndrim i ngjashëm rezulton të miratohet në Konventën e Këshillit të Evropës për Pastrimin, Kërkimin, Sekuestrimin dhe Konfiskimin e të Ardhurave nga Krimi dhe për Financimin e Terrorizmit (CET Nr. 198) (Neni 28 §§ 3 dhe 7, dhe Neni 34 § 2).

LIGJI

I. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 TË KONVENTËS

58. Kërkuesja u ankua për një shkelje të nenit 6 të Konventës, pjesët përkatëse të së cilës parashikojnë si më poshtë:

“1. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile...”.

A. Parashtrimet e palëve

1. Kërkuesja

a) Zbatueshmëria e nenit 6

59. Kërkuesja argumentoi se neni 6 ishte i zbatueshëm për procedurat vendëse, në aspektin civil dhe atë penal (krahaso *Xboxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, § 235, 9 shkurt 2021), dhe deklaroi se organet e *vetting*-ut kryenin një funksion gjyqësor dhe ishin “gjykata” sipas interpretimit të atij neni.

b) Pavarësia dhe paanshmëria

60. Kërkuesja kundërshtoi në lidhje me pavarësinë dhe paanshmërinë e organeve të *vetting*-ut, në tërësi dhe, veçanërisht, për sa upërket trupave gjyqësore në çështjen e saj. Ajo argumentoi se anëtarët e tyre nuk i nënshtroheshin ndonjë forme *vetting*-u, se mandati i tyre ishte i kufizuar në kohë dhe se nuk ekzistonte ndonjë njohje formale për mosndryshimin e tyre. Ata ishin të ekspozuar ndaj presionit politik dhe merrnin një “bonus për performancën” të posaçëm vetëm një herë. Trupat gjyqësorë në çështjen e saj nuk kishte në përbërje dikë që të kishte mbajtur një pozicion në gjyqësor ose të kishte eksperiencën dhe ekspertizën e mjaftueshme profesionale për të trajtuar çështjet faktike dhe ligjore që kishin dalë në këtë çështje. Një anëtar i trupës gjyqësore të KPA-së në çështjen e saj, A.H., ishte diplomuar me një notë mesatare nën mesataren e kërkuar për një anëtar

të organit të *vetting*-ut sipas Ligjit të *Vetting*-ut. Një person që ishte pjesë e një trupi gjykues të KPA-së (jo në çështjen e saj) ishte ndjekur penalisht (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 90-92). Trupi gjykues i KPK-së kishte kryer hetimin paraprak dhe kishte vendosur për meritat e çështjes. Organet e *vetting*-ut nuk kishin marrë në konsideratë raportin pozitiv të ILDKPKI-së, pa dhënë arsye.

c) Drejtësi

61. Kërkuesja argumentoi se proceset e *vetting*-ut kishin shkaktuar një mohim flagrant të drejtësisë për arsyet në vijim. Duke mbyllur hetimin vetëm për vlerësimin e pasurisë, organet e *vetting*-ut kishin gjykuar para kohe rezultatin e çështjes, dhe ndërsa ajo u shkarkua pasi nuk kaloi vlerësimin e pasurive, ajo do të mund të ishte konfirmuar në detyrë nëse do të kishte kaluar me sukses në të tria vlerësimet (pasuritë, integriteti dhe aftësia profesionale). Përfundimi se ajo kishte pasuri në një vlerë dyfish më të madhe sesa të ardhurat e saj të ligjshme ishte arritur vetëm me anë të vendimit të datës 20 prill 2018. Një gjë e tillë nuk ishte diskutuar gjatë hetimit ose procedurave përpara KPK-së. Ajo nuk ishte përcaktuar si problematike – që do të thotë, teksa kërkoheshin parashtrimet e kërkueses pas ndryshimit të barrës së provës – në vendimin e datës 13 mars 2018, i cili kishte përmbyllur hetimin. KPA-ja nuk e kishte kompensuar atë të metë të rëndë, duke menduar se ai përfundim kishte nënkuptime në akuzat ndaj saj në fund të hetimit, dhe se ajo duhej ta kishte paraparë këtë gjë. Kjo kishte rënduar shkëlqen, duke ndryshuar në mënyrë radikale gjetjet e KPK-së në vendimin e saj, përsëri duke e gjetur mbrojtjen të papërgatitur (shih më poshtë).

62. Asaj nuk iu lejua të dorëzonte përpara KPA-së prova të tjera shfajësuese për të provuar fakte të caktuara e të rëndësishme dhe elemente ligjore në çështjen kundër saj, se: ajo kishte pasur pronësi reale ndaj ndërtesës së shembur në Lezhë; se vjehera e saj kishte marrë të ardhura nga shitja e dy trojeve në vitin 2008; se A.M. kishte pasur mjaftueshëm të ardhura për t'i dhënë familjes së saj një hua të vogël për të blerë makinën e tyre të vetme; dhe se në çdo rast, ajo kishte pasur burime legjitime për t'ia kthyer borxhin; dhe se ajo kishte pasur burime financiare për të mbledhur kursime të rëndësishme gjatë viteve, duke pasur në konsideratë shpenzimet familjare për jetesën.

d) Ankesa të tjera

63. Ankesat e tjera të kërkueses dhe parashtrimet e tjera janë të ngjashme me ato në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 259-65, 318-20, 337 dhe 345).

2. Qeveria

64. Qeveria argumentoi se aspekti civil në nenin 6 ishte i zbatueshëm në proceset e *vetting*-ut dhe se organet e *vetting*-ut ishin “gjykata” sipas kuptimit të nenit 6.

65. Kërkuesja nuk kishte dorëzuar pranë organeve të *vetting*-ut ndonjë kërkesë në lidhje me kohën e pamjaftueshme për të përgatitur mbrojtjen; se ajo nuk kishte kërkuar shtyrje apo kohë shtesë për të studiuar apo sjellë prova. Ajo nuk kishte kërkuar përjashtimin e ndonjërit prej anëtarëve të trupës gjykuese të KPA-së. Vendimi i tyre për të shqyrtuar apelimin me dyer të mbyllura pa praninë e palëve kishte qenë i ligjshëm dhe i justifikuar.

66. KPA-ja kishte gjykuar se burimet e të ardhurave për krijimin e pasurive të saj nuk ishin qartësuar me anë të provave dokumentare të parashikuara nga legjislacioni. Kërkuesja dhe bashkëshorti i saj kishin vepruar si pronarët legjitimë të apartamentit në Lezhë edhe pse nuk kishin pasur të drejtë ligjore për të pretenduar se ai apartament ishte pronë e tyre. Në këtë mënyrë, ajo nuk kishte provuar ligjshmërinë e burimit të përdorur për krijimin e pasurive të saj, sipas parashikimit të nenit 32(4) të Ligjit për *Vetting*-ut. Kërkuesja nuk kishte pasur burime të mjaftueshme për t'i përfutur ato dhe kishte bërë deklaratë të rreme.

67. Parashtrimet e Qeverisë janë thelbësisht të ngjashme me ato në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 266-69, 321-23, 338 dhe 346-47).

3. Palët e treta

68. Parashtrimet e palëve të treta janë të përmbledhura në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 270-79).

69. Në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 236-46), Gjykata vendosi se aspekti civil i nenit 6 ishte i zbatueshëm në procedurat e *vetting*-ut, por aspekti penal nuk ishte i zbatueshëm. Duke pasur në konsideratë zbatueshmërinë e aspektit civil dhe mungesën e vërtetueshmërisë në lidhje me aspektin penal, Gjykata do të vlerësojë vetëm, ashtu si në *Xboxhaj*, ankesën e kërkueses duke iu referuar aspektit civil të nenit 6.

70. Në *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 284-86), Gjykata shprehej se organet e *vetting*-ut ishin “gjykata” sipas interpretimit të nenit 6 § 1. Gjykata nuk gjen arsye të gjykojë ndryshe në çështjen konkrete.

1. Pavarësia dhe paanshmëria

71. Nocioni “gjykatë” nënkupton se ajo duhet të përbëhet nga gjyqtarë të përzgjedhur mbi bazë të meritës – që do të thotë, gjyqtarë të cilët përmbushin kërkesat e kompetencës teknike dhe të integritetit moral për të kryer funksionet gjyqësore të kërkuara prej saj në një shtet të drejtuar nga shteti i së drejtës (shih *Guðmundur Andri Astráðsson kundër Islandës* [DHM], nr. 26374/18, §§ 220-21, 1 dhjetor 2020). Një proces rigoroz për emërimin e gjyqtarëve të zakonshëm është i një rëndësie kryesore për të garantuar se në postet gjyqësore emërohen kandidatët më të kualifikuar në të dy këto aspekte. Sa më lart të pozicionohet një “gjykatë” në hierarkinë gjyqësore, aq më kërkuese duhet të jenë kriteret e zbatueshme për përzgjedhjen. Një përzgjedhje e tillë e mbështetur në meritë jo vetëm që garanton kapacitetin teknik të një organi gjyqësor për dhënien e drejtësisë si “gjykatë”, por është thelbësore edhe në termat e garantimit të sigurisë së publikut në gjyqësor dhe shërben si një garanci shtesë për pavarësinë personale të gjyqtarëve (ibid., § 222). Duke marrë në konsideratë gjetjet në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 295-304), Gjykata vendos se mënyra e përzgjedhjes dhe e emërimit të anëtarëve të trupit gjykues të KPK-së në çështjen e kërkuësës nuk paraqiste, *per se*, një shkelje të kërkesave për pavarësi ose paanshmëri objektive.

72. Fillimisht, Gjykata u referohet gjetjeve të saj në *Xboxhaj* (ibid., §§ 305-08), në lidhje me kërkesën për paanshmëri objektive. Ndryshe nga procedurat e zakonshme disiplinore, procedurat e *vetting*-ut nuk fillonin me depozitimin e një ankese ose me një akuzë për sjellje të keqe. Si rezultat i veprimit automatik të Ligjit të *Vetting*-ut, KPK-ja nisi një hetim për tri deklaratimet e depozituara nga kërkuësja në vend që të mbështetej në gjetjet e saj për nisjen e procedurave disiplinore ndaj saj. Trupi gjykues i KPK-së nuk mori rolin e një prokurori duke mos ngritur akuza ndaj saj. Në këtë mënyrë, detyrat e këtij trupi gjykues kufizoheshin vetëm në rivlerësim mbështetur në kriteret e parashikuara në aneksin e Kushtetutës dhe në Ligjin e *Vetting*-ut. Prandaj, ekzistonte konfuzion midis detyrimit statutor të KPK-së për të nisur një hetim, në të cilin nuk u ngrit asnjë akuzë apo gjetje për shkelje ndaj kërkuësës, dhe detyrës së tij për të marrë një vendim për përgjegjësinë e saj disiplinore. Fakti se KPK-ja paraqiti gjetje paraprake nuk ishte mjaftueshëm për të nxitur pasiguri objektivist të justifikuar për anshmërinë e tij. Sipas Gjykatës, e njëjta linjë arsyetimi qëndron e vërtetë në çështjen konkrete.

2. Drejtësia

73. Gjykata vëren se, ndryshe nga *Xboxhaj*, në çështjen konkrete, KPK-ja ndoqi dhe përfundoi vetëm hetimet paraprake në lidhje me vlerësimin e pasurive, dhe më pas vendosi mbështetur në meritat e çështjes, pa u kaluar te kontrolli i figurës dhe vlerësimi i kompetencës profesionale. Një gjë e tillë ishte në linjë me Ligjin e *Vetting*-ut sipas interpretimit të KPA-së. Sipas Gjykatës, një qasje e tillë nuk shkaktonte, *per se*, një shkelje të së drejtës së kërkuësës për një gjykim të drejtë.

74. Mbetet i pakundërshtuar fakti se pasuritë kryesore që ishin subjekt i vlerësimit dhe që u përcaktuan si problematike ishin të njëjtat në të gjitha fazat e procedurave pranë KPK-së, siç pohohej edhe në vendimet e datave 13 mars dhe 20 prill 2018. Baza ligjore (specifikisht, neni D § 3 i Aneksit të Kushtetutës, cituar në paragrafin 27 më sipër), argumentet dhe arsyet kryesore ligjore për të cilat fillimisht ato u morën në shqyrtim dhe më pas u gjykuan nga KPK-ja si problematike, mbetën kryesisht të njëjtat.

75. Neni 4(6) i Ligjit të *Vetting*-ut, së bashku me nenin 47 të Ligjit për Gjykatat Administrative, parashikon bazën ligjore për trajtimin e (pranimin e) provave rreth apelimit (shih paragrafët 28 dhe 45 më sipër). Nuk ekziston asnjë tregues se kërkuësja nuk kishte pasur mundësi të paraqiste, ose ndryshe ishte ndaluar të paraqiste prova të caktuara tashmë në procedurat pranë KPK-së. Sipas rrethanave të çështjes, Gjykata gjykon se mënyra me të cilën KPA-ja trajtoi provat nuk shkelte nenin 6 § 1 të Konventës. Në çdo rast, KPA-ja sqaroi se provat e reja të propozuara nuk do të kishin ndonjë ndikim vendimtar në rezultatin e çështjes.

76. Veçanërisht, si gjatë hetimit paraprak dhe gjatë procedurave të mëtejshme në KPK, kërkuësja ishte në dijeni për kërkesën për të paraqitur të dhëna me datën kur ajo (ose bashkëshorti i saj) kishte marrë të ardhurat nga shitja e trojeve, të cilat ishin deklaruar nga ajo se ishin përdorur për të marrë një apartament në Tiranë (shih paragrafët 7 dhe 10 më sipër). Në këtë aspekt, përpjekja e saj e mëpasshme për të sjellë prova shtesë në lidhje me datën në të cilën vjehera e saj kishte marrë ato para nuk dukej se do të kishte ndikim mbi problematikat përkatëse faktike dhe ligjore të përcaktuara nga organet e *vetting*-ut, veçanërisht në nivelin e apeli. Po kështu, gjatë hetimit paraprak, kërkuësja ishte në dijeni për kërkesën sipas së cilës ajo duhej të provonte pronësinë e pronës së shkatërruar, kompensimin e përdorur, sipas saj, për të përvetësuar një tjetër pronë të përmendur në deklaratimin e *vetting*-ut. Kur kërkuësja i përcaktoi, disi gjerësisht, kursimet e saj dhe kursimet familjare si burimin e përdorur për të përfutur pasuritë e paraqitura në atë deklaratim ose për të përmbushur detyrimet pasurore, të tilla si ato për një hua private, duke qenë se ajo ishte një profesioniste me eksperiencë në fushën ligjore, ajo do të duhej të kishte kuptuar se ishte e rëndësishme, që sipas nenit D të aneksit të Kushtetutës, të provonte

kapacitetin e saj dhe të familjes së saj për t'i akumuluar këto kursime në mënyrën dhe në shumën e specifikuar prej saj në deklarin e *vetting*-ut. Nuk ka indicie se ajo nuk kishte pasur mundësi, ose ishte penguar që të paraqiste të gjitha provat përkatëse që tashmë ishin përpara KPK-së, veçanërisht pasi ishte njoftuar se barra e provës kishte kaluar tek ajo.

77. Gjithashtu, kërkesja nuk e ka provuar pretendimin e saj se mënyra me të cilën ishin kryer procedurat e *vetting*-ut ishte, për sa ka të bëjë me nenin 6, arbitrare dhe ndiqte një qëllim të mëtëjshëm për përndjekjen e saj, kryesisht, për bindjet dhe aktivitetet politike të bashkëshortit të saj (krahaso *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 296; *Navalnyy dhe Ofitserov kundër Rusisë*, nr. 46632/13 dhe 28671/14, § 129, 23 shkurt 2016, *Navalnyy kundër Rusisë*, nr. 101/15, § 88, 17 tetor 2017; dhe *Nevzlin kundër Rusisë*, nr. 26679/08, §§ 124-25, 18 janar 2022, në kontekstin e ankesës sipas nenit 18 të Konventës).

3. Përfundim

78. Për sa ka të bëjë me ankesat e tjera, pasi ka shqyrtuar parashtrimet e palëve, Gjykata gjykon se kërkesja nuk i ka provuar ato dhe as nuk ka ngritur ndonjë argument meritör. Gjykata nuk konstaton asnjë arsye për të mos marrë në konsideratë gjetjet e saj përkatëse të *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 283-88, 294-317, 328-36, 341-44 dhe 348-53).

79. Konstatimet e mësipërme janë të mjaftueshme për t'i mundësuar Gjykatës të arrijë në përfundimin se ankesat e kërkuësës, siç janë paraqitur dhe provuar në çështjen konkrete, nuk janë të mbështetura në fakte. Në këtë mënyrë, ato duhet të rrëzohen në përputhje me nenin 35 § 3 (a) dhe 4 të Konventës.

II. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 8 TË KONVENTËS

80. Kërkesja u ankua se ishte shkelur neni 8 i Konventës, për shkak të shkarkimit të saj nga detyra dhe vendimit që e ndalonte atë të praktikonte ligjin si avokate.

81. Pjesët përkatëse të nenit 8 parashikojnë si më poshtë:

“1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private...

2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të tjerëve”

A. Qëllimi i ankesës përpara Gjykatës

82. Qëllimi i çështjes “referuar në” Gjykatë në ushtrimin e së drejtës për kërkesë individuale përcaktohet nga ankesa e kërkuësës. Një ankesë përbëhet nga dy elemente: pretendimet faktike dhe argumentet ligjore. Sipas parimit *jura novit curia*, referuar shkaqeve ligjore të paraqitura nga kërkesja sipas Konventës dhe Protokolleve të saj, Gjykata nuk gjen lidhje me çështjen, dhe ka fuqinë të vendosë për karakterizimin që do të jepet sipas ligjit për faktet e ankesës, duke e shqyrtuar atë sipas neneve dhe parashikimeve të Konventës që janë ndryshe nga ato mbi të cilat mbështetet kërkesja. Megjithatë, ajo nuk mund ta mbështesë vendimin e saj mbi fakte që nuk janë trajtuar nga ankesa. Për ta bërë një gjë të tillë, do të ishte njëllë sikur të merrej një vendim përtej qëllimit të çështjes; me fjalë të tjera, të vendosej mbi çështje që nuk “referohen” sipas interpretimit të nenit 32 të Konventës (shih *Radomilja dhe të Tjerët kundër Kroacisë* [DHM], nr. 37685/10, dhe 22768/12, § 126, 20 mars 2018, dhe *Udaltsov kundër Rusisë*, nr. 76695/11, § 186, 6 tetor 2020).

83. Në kërkesën e saj në Gjykatë, në muajin dhjetor 2018, kërkesja ngriti dy ankesa, sipas nenit 8 të Konventës: i. për proceset e *vetting*-ut dhe rezultatin e tyre të drejtpërdrejtë, që do të thotë, shkarkimin e saj nga detyra; dhe ii. për ndalimin – që pretendohet se ngrihet sipas legjislacionit të zbatueshëm – që të praktikonte ligjin si avokate private, pas shkarkimit të saj nga detyra. Për këtë ankesë të dytë, në vitin 2020, ajo bëri me dije Gjykatën për korrespondencën e saj me Dhomën Kombëtare të Avokatisë për këtë çështje në muajin nëntor 2018 (shih paragrafin 23 më sipër).

84. Rezulton se qëllimi i ankesës përpara Gjykatës është i kufizuar vetëm te procedurat e *vetting*-ut që rezultuan në vendimin e KPA-së më datë 12 shtator 2018, dhe në ndalimin e mëpasshëm të kërkuësës që të ushtronte ligjin si avokate (anëtare e Shoqatës së Avokatëve).

B. Pranueshmëria

1. Në lidhje me shkarkimin e kërkuësës nga detyra

85. Ashtu si në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, § 356), Qeveria argumentoi se ankesa nuk përputhej *ratione materiae* me parashikimet e Konventës dhe se kërkesja nuk kishte shteruar zgjidhjet vendëse. Kërkesja nuk ra dakord.

86. Për arsyet e përmendura në *Xboxhaj* (ibid., §§ 362-67), Gjykata i rrëzon argumentet e Qeverisë dhe gjykon se kjo ankesë nuk është as e pambështetë në fakte dhe as e papranueshme për ndonjë arsye tjetër listuar në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

2. Në lidhje me ndalimin e kërkesës për të ushtruar ligjin

87. Kërkesja argumentoi se shkarkimi i saj nga detyra në procedurat e *vetting*-ut kishte rezultuar në vendimin për ndalimin e saj në ushtrimin e ligjit si “avokate”, sipas legjislacionit shqiptar. Në janar 2020, ajo bëri me dije Gjykatën, se në 9 nëntor 2018, kryetari i Dhomës Kombëtare të Avokatisë kishte rrëzuar kërkesën e saj për t’u regjistruar si avokate, për shkak të shkarkimit të saj si rezultat i procedurave të *vetting*-ut (shih paragrafin 23 më sipër). Sipas saj, ajo përgjigje provonte pa mëdyshje se ndalimi ekzistonte dhe ishte urdhëruar të zbatohet. Ajo nuk to të kishte kurrë mundësi të ushtronte ligjin si avokate private, që nënkupton se mundësitë për të që të mund të gjente punësim në fushën ligjore në përputhje me kualifikimet dhe eksperiencën e saj profesionale ishin reduktuar në masën që e bënte të pamundur ushtrimin e profesionit të saj.

88. Si përgjigje ndaj parashtrimeve të kërkesës në vitin 2020, Qeveria deklaroi se shkresa e datës 9 nëntor 2018 ishte përgjigje për kërkesën e saj për informacione në lidhje me legjislacionin e zbatueshëm dhe nuk kishte lidhje me ankesën e saj përpara Gjykatës për procedurat e *vetting*-ut. Kufizimet në ushtrimin e ligjit si avokate nuk kishin ardhur si rezultat i procedurës së *vetting*-ut. Në çdo rast, nëse shkresa e kundërshtuar do të merrej në konsideratë për një vendim, kërkesja nuk kishte shtuar zgjidhjet vendëse duke kërkuar një proces në gjykatën administrative në mbështetje të Ligjit për Gjykatat Administrative.

89. Në *Xboxhaj*, Gjykata shprehej si më poshtë:

“371. Në lidhje me çështjen në fjalë, Gjykata vëren se proceset ishin të udhëhequra dhe përfunduan në zbatim të ligjit nr. 84/2016. Institucionet e rivlerësimit nuk morën asnjë vendim në lidhje me të drejtën e kërkesës për të ushtruar profesionin e avokatit; ata nuk bënë as ndonjë referencë, qoftë edhe në mënyrë të nënkuptuar, në dispozitat e ligjit për avokatinë. Për më shumë, kërkesja pohoi se ajo kishte një licencë për të ushtruar profesionin e avokatit. Në këto rrethana, Gjykata vëren se ajo nuk mund të pretendojë të jetë viktimë e shkeljes së të drejtave të saj sipas nenit 8 të Konventës.

372. Fakti që kërkesja pretendon se mund të bëhet viktimë e mundshme në të ardhmen për shkak të rrezikut të heqjes të së drejtës së avokatisë, në përputhje me ligjin për avokatinë (shih paragrafin 208 më lart), është thjesht një dyshim ose hamendësim nga ana e saj. Deri më sot ajo nuk është prekur nga një vendim i pafavorshëm individual i marrë kundër saj. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, ajo është e lirë që të kundërshtojë përpara një gjykate çdo vendim të pafavorshëm që Dhoma e Avokatisë mund të marrë kundër saj në të ardhmen, dhe kështu t’i sigurojë shtetit të paditur mundësinë për të korrigjuar çdo shkelje të pretenduar të të drejtave të saj, sipas Konventës, siç kërkohet nga neni 35/1 i Konventës. Për më shumë, kërkesja nuk tregoi që fusha e zbatimit të ligjit për avokatinë ishte drejtuar posaçërisht kundër gjyqtarëve ose prokurorëve ndaj të cilëve ishte dhënë një vendim gjatë procesit të rivlerësimit (për krahasim dhe në kontrast *Tanase*, cituar më lart, dhe *Sejdić dhe Finci kundër Bosnjës dhe Hercegovinës* [DHM], nr. 27996/06 dhe 34836/06, GJEDNJ 2009). Për ta përmbledhur, kërkesës nuk do t’i kërkohej që të modifikojë ndonjë sjellje sipas ligjit për avokatinë; ajo do t’u nënshtrohej kërkesave ligjore të këtij ligji.”

90. Kërkesja nuk ka paraqitur pranë Gjykatës një kopje të korrespondencës së saj me Dhomën Kombëtare të Avokatisë, por vetëm kishte deklaruar se ajo kishte për qëllim të “regjistrohej” si avokate. Rezulton se, të paktën në muajin nëntor 2018, ajo nuk kishte licencën për të ushtruar ligjin si “avokate”, sipas interpretimit të Ligjit për Avokatinë (shih paragrafët 46-48 më sipër).

91. Përveç disa referencave në legjislacion, shkresa e datës 9 nëntor 2018, e nënshkruar nga kryetari i Dhomës, përmbante gjetje në lidhje me kërkesën dhe situatën e saj specifike si rezultat i procedurave të *vetting*-ut. Megjithatë, mbetet e paqartë nëse ajo shkresë ishte një përgjigje formale, brenda asaj zone kompetence sipas Statutit të Dhomës së Avokatisë së Shqipërisë, apo ndonjë legjislacioni të zbatueshëm, për një kërkesë specifike e tillë si kërkesa për t’u regjistruar. Nëse vendimi për kundërshtimin e kërkesës së kërkesës konsiderohet formal, është e pranueshme që ajo shkresë do të merrej për shqyrtim, sipas ligjit shqiptar, për shembull, sipas Ligjit për Avokatinë dhe/ose Ligjin për Gjykatat Administrative, siç sugjerohet nga Qeveria. Gjithashtu, nuk ka asnjë të dhënë se dispozitat përkatëse të Ligjit për Avokatinë, që në këtë çështje u cituan si baza ligjore për atë që përbënte një ndërhyrje në të drejtat e saj sipas nenit 8 të Konventës, u testuan me anë të shqyrtimit kushtetues (krahaso, *mutatis mutandis*, *Fullani kundër Shqipërisë* (vendim), nr. 4586/18, §§ 78-80, 20 Shtator 2022). Në çështjen konkrete, Gjykata nuk ka nevojë të bëjë konstatime të tjera për shterimin e problematikës sepse, në çdo rast, nuk është provuar se ai dokument përbënte një vendim personalisht dhe duke ndikuar negativisht qëllimin e kërkesës *vis-à-vis* për të ushtruar ligjin jashtë sistemit të drejtësisë, për shembull, në sektorin privat. Kërkesja nuk ka marrë hapa për të kundërshtuar ndalimin e saj të supozuar nga e drejta për t’u bashkuar Shoqatës së Avokatëve.

92. Sipas rrethanave të çështjes konkrete, Gjykata është e mendimit se kjo ankesë është e papajtueshme *ratione personae* me parashikimet e Konventës dhe duhet të rrëzohet në përputhje me Nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4.

C. Meritat

93. Ka pasur ndërhyrje në të drejtën e kërkuësës për respektimin e jetës së saj private, për shkak të shkarkimit të saj nga detyra (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 363-64 dhe 377). Një ndërhyrje në të drejtën e personit për respektimin e jetës private do të jetë shkelje e nenit 8 § 2, për të qenë “në përputhje me ligjin”, sipas një ose më shumë qëllimeve legjitime të listuara në të, dhe duke qenë “i nevojshëm në një shoqëri demokratike” për të arritur qëllimin ose qëllimet përkatëse.

1. Nëse ndërhyrja ishte “në përputhje me ligjin”

a) Parashtrimet e palëve

i. Kërkuësja

94. Kërkuësja parashtroi se vendimi për ta shkarkuar nga detyra nuk kishte qenë në përputhje me ligjin shqiptar, për arsyet e përmbledhura në paragrafët 60-63 më sipër. Ligji i *Vetting*-ut ishte shprehur në terma të gjerë dhe të paqartë, pa përmbushur kërkesën e parashikueshmërisë, veçanërisht sepse ligji vendës nuk përcaktonte rrethanat të cilat do të përbënin arsyet për shkarkimin nga detyra. Në lidhje me vlerësimin e pasurive, ishte e paqartë se çfarë lloji mospërputhje apo mangësie arrinte nivelin e kërkuar për të qenë e rëndë për të justifikuar shkarkimin. Organet e *vetting*-ut gëzonin diskrecion të papenguar në interpretimin e parashikimeve dhe vlerësimin e rrethanave të çështjes, dhe se fundmi, në marrjen e vendimit nëse një individ duhej të shkarkohej. Mungesa e udhëzimeve e bënte diskrecionin e organeve të *vetting*-ut të hapur dhe dëmtonte parimin e sigurisë ligjore. Pothuajse çdo shkelje nga një prokuror ose mospërputhje me deklarinimin fillestar (pavarësisht sesa i vogël dhe i parëndësishëm) mund të merrej nga organet e *vetting*-ut si bazë e mjaftueshme ligjore për një “akuzë” serioze në kontekstin e procesit të *vetting*-ut dhe mund të rezultonte në shkarkimin nga detyra.

ii. Qeveria

95. Qeveria parashtroi se dispozitat në Ligjin e *Vetting*-ut ishin të qarta, të mirëpërcaktuara dhe të detajuara. Ligji nuk përmbante ndonjë kontradiktë dhe parashikonte sigurinë, qartësinë dhe vijimësinë. Koncepti i ligjshmërisë së pasurisë ishte i dukshëm në ligjin vendës, si në statute në lidhje me deklarinimin e pasurive ose në parandalimin e pastrimit të parave. Në mënyrë që një pasuri të konsiderohej e ligjshme, duhej të përmbusheshin dy kushte: të ardhurat e përdorura për krijimin ose përfundimin e pasurisë duhej të vinin nga një aktivitet i ligjshëm, dhe të ardhurat duhej t'i ishin nënshtruar pagesës së tatimeve dhe detyrimeve të zbatueshme. Përmbushja kumulative e këtyre dy kushteve parashikohej qartazi në nenin D të Aneksit të Kushtetutës dhe në nenin 3 të Ligjit të *Vetting*-ut.

96. Baza për konstatimin e deklarinimit të pamjaftueshëm të pasurive ishte deklarimi i *vetting*-ut të pasurive. Sipas nenit 61(3) të Ligjit të *Vetting*-ut, se bashku me nenin 33, deklarimi i pasurive do të ishte i pamjaftueshëm, nëse ishte konstatuar se kishte mungesë të burimeve financiare, fshehje të pasurive, deklarim të rremë të pasurive ose një konflikt interesi. Deklarimet e mëparshme të pasurive mund të përdorehin si prova nga organet e *vetting*-ut.

97. Shpenzimet për jetesën përlogariteshin duke iu referuar deklarinimit të një individi, të dhënave të marra nga organet e *vetting*-ut nga institucionet kombëtare dhe të huaja, deklarimet e mëparshme dhe provat e mbledhura nga institucionet bankare dhe jo bankare. Prova të tilla do t'u nënshtroheshin procedurave akuzuese, si rezultat i të cilave personi i vetuar/rivlerësuar do të ftohej të paraqiste provat e tij ose të saj në mbështetje të pozicionit të tij ose saj. Të gjitha provat do t'u nënshtroheshin kontrolleve numerike dhe logjike dhe KPK-ja do të merrte një vendim të individualizuar për secilën çështje, në lidhje me faktet specifike.

b) Vlerësimi i Gjykatës

98. Shprehja “në përputhje me ligjin” kërkon që masa e kundërshtuar duhet të mbështetet në ligjin vendës, dhe se ligji konkret duhet të jetë i aksesueshëm për personin e përfshirë dhe i parashikueshëm për pasojat e tij (shih midis autoriteteve të tjerë, *Fernandez Martinez kundër Spanjës* [DHM], nr. 56030/07, § 117, GJEDNJ 2014 (ekstrakte)). Në mënyrë që ligji të përmbushë kërkesat e parashikueshmërisë, ai duhet të parashikojë me saktësi të mjaftueshme kushtet në të cilat mund të zbatohet një masë, për t'i bërë të mundur personave konkretë – nëse do të ishte e nevojshme, me këshillimin e duhur – të rregullonin sjelljen e tyre (shih midis autoriteteve të tjera, *Altay kundër Turqisë* (nr. 2), nr. 11236/09, § 54, 9 prill 2019).

99. Vendimi për të shkarkuar kërkuësen nga detyra ë vitin 2018 kishte bazë ligjore në nenin 61(1) dhe (3) të Ligjit të *Vetting*-ut të hyrë në fuqi në vitin 2016; dhe për sa ka të bëjë me çështjen organet e *vetting*-ut arritën në përfundimin për deklarinimin e saj të *vetting*-ut të vitit 2017 për pasuritë, se ajo: i. kishte deklaruar një total pasurish

më të madh sesa dyfishi i vlerës së pasurisë të përfutur në mënyrë të ligjshme; dhe ii. nuk kishte bërë deklarament të mjaftueshëm për pasuritë sipas nenit 33 të Ligjit. Dispozita e fundit listonte parametrat për vlerësimin e deklarimit, ku kërkohej që ajo të ishte e saktë, në përputhje me ligjin, e mbështetur me burime të ligjshme financiare, dhe të kishte burime financiare të mjaftueshme dhe të ligjshme për të justifikuar pasuritë, pa fshehje të pasurive dhe pa deklarime të rreme.

100. Që nga hyrja në fuqi të Ligjit për Deklarimin e Pasurive në vitin 2003 dhe deri në momentin kur kërkesja paraqiti deklarimin e saj të *vetting*-ut në vitin 2017 sipas Ligjit për *Vetting*-un, asaj i ishte kërkuar që të paraqiste deklarime vjetore për interesat privatë, burimet e përdorura për krijimin e tyre, si edhe në lidhje me detyrimet financiare për, *inter alia*, pasuritë e paluajtshme dhe të drejtat ndaj tyre, pasuritë e luajtshme, detyrimet financiare ndaj personave të tjerë, të ardhurat personale dhe shpenzimet e deklarueshme (shih paragrafin 24 më sipër). Në procesin e *vetting*-ut, vlerësimi i pasurive përfshinte edhe deklarimin dhe kontrollin e pasurive, ligjshmërinë e burimit të përdorur për përfutimin ose krijimin e tyre, përmbushjen e detyrimeve financiare, duke përfshirë interesat privatë të personit të rivlerësuar dhe personave të lidhur me të (shih paragrafin 29 më sipër). Organet e *vetting*-ut mund të përdornin dhe përdorën si prova deklarimet vjetore të pasurive të përmendura më sipër (shih paragrafin 30 më sipër).

101. Në fillim të procesit të *vetting*-ut, kërkuarës iu kërkuar të paraqiste dokumente mbështetëse me anë të të cilave të justifikonte vërtetësinë e deklarimeve të saj në deklarimin e *vetting*-ut, në lidhje me ligjshmërinë e burimeve të përdorura për krijimin e pasurive (shih paragrafin 30 më sipër). Sipas nenit D § 3 të Aneksit të Kushtetutës, ajo duhej të ofronte shpjegime bindëse në lidhje me ligjshmërinë e burimit të pasurive dhe të ardhurave; pasuritë do të konsideroheshin të ligjshme nëse të ardhurat ishin deklaruar dhe për to ishte paguar tatimi (shih paragrafin 27 më sipër).

102. Sipas Ligjit të *Vetting*-ut, vlerësimi i pasurive dhe një vendim i lidhur me të për shkarkim nga detyra – veçanërisht kur zbatohet neni D § 4 i Aneksit të Kushtetutës, si në çështjen konkrete – i nënshtrohen kërkesës për proporcionalitet (shih paragrafët 28 dhe 34 më sipër), mund të hamendësohet se vetëm problematikat relativisht të rënda mund të merren në konsideratë për të justifikuar sanksionin përfundimtar për shkarkim nga detyra. Gjithashtu, mosdeklarimi i saktë i pasurive kishte qenë vepër penale përpara vitit 2016 (shih paragrafin 25 më sipër).

103. Gjykata arrin në përfundimin se kërkesja nuk e kishte provuar pretendimin e saj se kishte mungesë të parashikueshmërisë në lidhje me arsyet për shkarkimin e saj nga detyra.

104. Së fundmi, theksohet se ankesa e kërkuarës në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës është i pambështetur në fakte (shih paragrafët 60–63 dhe 78–79 më sipër). Në çështjen konkrete, Gjykata nuk gjykon se ndërhyrja sipas nenit 8 të Konventës nuk ishte në “në përputhje me ligjin” mbështetur në rrethanat përmendur në atë ankesë.

105. Gjykata arrin në përfundimin se ndërhyrja në të drejtën e kërkuarës për respektimin e jetës private ishte në përputhje me ligjin, sipas parashikimit në nenin 8 § 2 të Konventës (shih, në të njëjtën linjë, *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 385–86).

2. Nëse ndërhyrja ndiqte një qëllim legjitim

106. Kërkesja shprehu kundërshtim pasi ndërhyrja nuk kishte ndjekur ndonjë qëllim legjitim. Qëllimi legjitim i paraqitur nga parashtrimet e Qeverisë, më konkretisht pastrimi i gjyqësorit nga korrupsioni, mund të ishte arritur me anë të mjeteve më pak ndërhyrëse, të tilla si trajnim i detyruar. Komisioni Evropian nuk kishte bërë thirrje për një *vetting* të gjerë në radhët e gjyqtarëve dhe prokurorëve në detyrë për të zhdukur korrupsionin.

107. Qeveria parashtrroi, duke iu referuar raportit për vlerësimin e sistemit gjyqësor në Shqipëri (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 4 dhe 390) se ishin identifikuar një sërë problemesh. Këto probleme kishin ngritur nevojën për të bërë ndryshime strukturore, të cilat kishin kulmuar me ndryshimet kushtetuese dhe miratimin e një grupi statutesh të rëndësishëm. Qeveria iu referua qëllimeve legjitime të cilat i kishte identifikuar Gjykata Kushtetuese në shqyrtimin kushtetues të Ligjit të *Vetting*-ut.

108. Duke iu referuar gjetjeve në *Xboxhaj* (cituar më sipër, § 393) dhe statusit të prokurorëve në sistemin e drejtësisë në Shqipëri (shih paragrafët 36–38 më sipër), Gjykata nuk gjen arsye të dyshojë se qëllimi i ndjekur nga Ligji i *Vetting*-ut në përgjithësi, dhe ndërhyrja në çështjen konkrete (*vetting*-u i një prokurorëje) ishte në të njëjtën linjë me qëllimet e identifikuar në vendimin e Gjykatës Kushtetuese dhe në interesat e sigurisë kombëtare, sigurisë publike dhe mbrojtjes së të drejtave dhe lirive të të tjerëve, siç parashikon neni 8 § 2 i Konventës.

3. Nëse ndërhyrja ishte “e nevojshme në një shoqëri demokratike”

a) Parashtrimet e palëve

i. Kërkuesja

109. Organet e *vetting*-ut kishin shkelur kufijtë e përcaktuar nga Ligji i *Vetting*-ut dhe e kishin shkarkuar atë nga detyra duke iu referuar deklaramete të saj vjetore për pasuritë, të cilat i kishte depozituar pranë Inspektoratit të Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive dhe Konfliktit të Interesave, dhe për të cilat ishte dhënë një vlerësim pozitiv. Nuk kishte asnjë mbrojtje procedurale për të parandaluar zbatimin arbitrar të ligjit. Legjislacioni nuk parashikonte shkallën e duhur të sanksioneve për shkeljet disiplinore, dhe nuk ishte përpunuar asnjë rregull për të garantuar zbatimin e tyre në përputhje me parimin e proporcionalitetit.

110. Si rezultat i procedurave të *vetting*-ut, ajo ishte stigmatizuar si një person i pavlerë për të kryer funksionet e saj, duke u mbështetur në mospërputhshmëritë e pretenduara në pasuritë e saj dhe në mundësinë e supozuar se rrezikohej besimi i publikut nën gjyqësor. Ajo kishte qenë në kulmin e karrierës së saj si rezultat i shumë viteve dedikimi personal dhe angazhimi profesional si prokurore. Reputacioni, nderi dhe karriera e saj kishin pësuar një goditje të pakorrigjueshme, edhe për shkak të fushatës masive mediatike kundër saj. Ajo jo vetëm që ishte shkarkuar nga detyra si prokurore, por edhe ishte ndaluar nga ushtrimi i funksioneve publike, teksa mundësitë për të gjetur një punë në fushën ligjore në përputhje me kualifikimet dhe eksperiencën e saj ishin reduktuar në atë masë që e bënte ushtrimin e profesionit të saj pothuajse të pamundur.

111. Shkarkimi i saj nga detyra ishte shpërpjesëtimor me qëllimin e ndjekur dhe me shkeljen mbi të cilin ishte mbështetur. Legjislacioni nuk përmbante rregulla që garantonin se sanksioni i shkarkimit nga detyra zbatohet në përputhje me parimin e proporcionalitetit. Veçanërisht, legjislacioni nuk parashikonte normën e duhur të sanksioneve për veprat disiplinore, dhe nuk ishin nxjerrë rregulla për garantimin e zbatimit të tyre në përputhje me atë parim. Sipas nenit 58 të Ligjit të *Vetting*-ut, rezultatet e vetme të mundshme të procesit të *vetting*-ut ishin konfirmimi në detyrë, pezullimi nga detyra për një vit dhe shkarkimi nga detyra. Dy llojet e sanksioneve linin pak vend për të disiplinuar një prokuror në mënyrë proporcionale. Autoritetet e *vetting*-ut iu ishin dhënë mundësi të kufizuara për të balancuar interesat konkurrues të publikë dhe individuale në secilin rast.

112. Arsyet e paraqitura nga KPK-ja nuk ishin të duhurat ose të mjaftueshme për të justifikuar një masë të tillë drakoniane si shkarkimi nga detyra. Mospërputhshmëritë e pretenduara të pasuritë e saj nuk kishin qenë të një natyre aq themelore që të mund ose që duhej të kishin nxjerrë shkarkimin e saj nga detyra. KPK-ja e kishte shkarkuar nga detyra kryesisht për arsyet e mëposhtme: nuk kishte listuar në deklarinë e saj të *vetting*-ut dy garazhe (edhe pse pronësia ishte provuar nga marrëveshja e blerjes bashkëngjitur me deklarinë, dhe fakti se ajo i kishte përmendur garazhet në deklarinë periodike vjetore); nuk kishte provuar se në vitin 2008 vjehera e saj i kishte dhënë familjes së saj 752,800 lekë (6,000 euro) për blerjen e apartamentit në Tiranë (edhe pse vjehera e saj kishte bërë një deklaratë nën betim ku e konfirmonte këtë gjë dhe pavarësisht se kërkuesja e kishte deklaruar atë dhuratë në deklarinë periodike vjetore që në vitin 2008); nuk kishte provuar pronësinë e apartamentit të shkatërruar në Lezhë që ishte blerë në vitin 1998 (edhe pse ajo kishte dorëzuar një kopje të marrëveshjes noteriale nënshkruar në vitin 2011 midis një kompanie ndërtimi dhe bashkëshortit të saj, ku përcaktoheshin kushtet e kompensimit për apartamentin e shembur); dhe nuk kishte provuar se një mik i bashkëshortit të saj kishte pasur mjaftueshëm të ardhura për t'i dhënë atyre një hua të vogël për blerjen e një automjeti të përdorur. Arsyet e dhëna nga organet e *vetting*-ut ishin dukshëm të pamjaftueshme për të justifikuar një masë të tillë drakoniane siç ishte shkarkimi i menjëhershëm nga detyra. Kjo nuk kishte qenë një pasojë e parashikueshme për sjelljen e saj.

ii. Qeveria

113. Qeveria parashtroi se kërkuesja i ishte nënshtruar procesit të *vetting*-ut, i cili është ndryshe nga procedurat e zakonshme disiplinore. Shkarkimi i saj nga detyra kishte qenë proporcional, dhe mbështetur, *inter alia*, në faktin se ajo kishte deklaruar më shumë sesa dyfishi i asaj që ajo mund të provonte si pasuri e ligjshme sipas nenit D § 4 të Aneksit të Kushtetutës. Qëllimi kryesor i procesit të *vetting*-ut, sipas nenit D, ishte verifikimi i burimit të ligjshëm të pasurive dhe burimi i ligjshëm i të ardhurave. Detyrimi kryesor i kërkueses ishte të provonte burimin e ligjshëm të pasurive, gjë të cilën ajo nuk e kishte bërë në mënyrë të arsyeshme. Ajo nuk kishte kundërshtuar gjetjet paraprake të organeve të *vetting*-ut. Masa disiplinore e dhënë ndaj saj kishte qenë proporcionale me shkeljen e kryer prej saj.

b) Vlerësimi i Gjykatës

114. Një ndërhyrje në të drejtën për të respektuar jetën private do të konsiderohej “e nevojshme në një shoqëri demokratike” për një qëllim legjitim, nëse i përgjigjej “nevojës së ngutshme të shoqërisë” dhe, veçanërisht, nëse është proporcionale me qëllimin legjitim të ndjekur dhe nëse arsyet e paraqitura nga autoritetet vendëse për ta justifikuar atë janë “të duhurat dhe të mjaftueshme” (shih *Xboxhaj* cituar më sipër, § 402). E ndërsa u takonte autoritetve vendëse që të bënin vlerësimin fillestar të nevojës, vlerësimi përfundimtar nëse

arsyet e paraqitura për ndërhyrje janë të duhurat dhe të mjaftueshme mbetet objekt shqyrtimi nga Gjykata për përputhshmëri me kërkesat e Konventës (ibid.). Shkarkimi nga detyra është një sanksion i rëndë – ndoshta më i rëndi – disiplinor që mund të jepej ndaj një individi. Dhënia e një mase të tillë, e cila ndikon negativisht në jetën private të një individi, kërkon shqyrtimin e provave të forta në lidhje me etikën, integritetin dhe kompetencën profesionale të individit (ibid., § 403).

115. Siç përcaktohet në *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 391-92 dhe 404), Ligji i *Vetting*-ut u përgjigjej nivele alarmante të korrupsionit në gjyqësor, siç vlerësohet nga qeverisja vendëse dhe vëzhgues të tjerë të pavarur, dhe nevojës urgjente për të luftuar korrupsionin, i cili ishte nënvizuar edhe në vendimin e Gjykatës Kushtetuese. Për këtë arsye, Gjykata gjykante, se në rrethana të tilla, një reformë në sistemin e drejtësisë që sillte një *vetting* të jashtëzakonshëm për të gjithë gjyqtarët në detyrë, së bashku me prokurorët në detyrë, i përgjigjej një “nevoje urgjente të shoqërisë” (ibid., § 404).

116. Mbetet për t’u përcaktuar nëse autoritetet vendëse nuk morën parasysh marginën e vlerësimit të shtetit përgjegjës kur vendosën të shkarkonin kërkuesen nga pozicioni i prokurores. Gjykata do të shqyrtojë nëse organet e *vetting*-ut kryen një vlerësim të individualizuar të arsyeve që çuan në shkarkimin nga detyra, më konkretisht për vlerësimin e pasurive. Fillimisht u takon autoriteteve vendëse, dhe qartazi gjykatave, që të interpretojnë ligjin vendës. Nëse interpretimi nuk është arbitrar apo qartazi i paarsyeshëm, roli i Gjykatës është i kufizuar në verifikimin e përputhshmërisë me Konventën për efektet e një interpretimi të tillë (shih *Radomilja dhe të Tjerët*, [GHM], cituar më sipër, §149 në kontekstin e nenit 1 të protokollit nr. 1 të Konventës, dhe *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 407 në kontekstin e nenit 8).

117. Gjykata thekson se mosrespektimi i detyrimeve nga ana e zyrtarëve publikë në lidhje me deklarimin e pasurisë mund të konsiderohet në përgjithësi serioze. Ato mund të përfshijnë, midis të tjerash, mosdeklarimin e pasurive madhore ose burimet e të ardhurave apo përpjekjet e qëllimshme për t’i fshehur ato nga autoritetet; pamundësia për të justifikuar blerjet madhore me anë të kursimeve të ligjshme dhe të mjaftueshme, ose burimeve në kohën e përfuturit; ose një pamundësi për të justifikuar stilin e tepruar të jetesës, ose shpenzimet ekstravagante që është qartazi përtej mjeteve të deklaruara të ligjshme të zyrtarëve përkatës dhe familjes së tij. Gjithashtu, në lidhje me këtë aspekt, Gjykata pranon se mund të jetë e ligjshme që të mbahen në konsideratë të ardhurat dhe deklarimet e bashkëshortit/es të zyrtarit/es, partnerit/es apo pjesëtarëve të tjerë të familjes së ngushtë në vlerësimin e respektimit nga ana e zyrtarit të ligjeve kundër korrupsionit (shih *Samoylova kundër Rusisë*, nr. 49108/11, §§ 85-86, 14 dhjetor 2021). Në të njëjtën kohë, jo çdo rast i vogël i mosrespektimit të regjimeve të deklarimit të pasurive, ose një mospërputhje e parëndësishme midis shpenzimeve dhe burimeve të ligjshme, duhet të nxisë sanksionet më të rënda disiplinore, të tilla shkarkimi nga detyra.

118. Duke u kthyer te çështja konkrete, Gjykata vëren se, pasi nisi hetimi për të tria kriteret dhe pasi u plotësua pjesa e kriterit të pasurisë, KPK-ja mbajti në konsideratë vlerën provuese të provave të mbledhura dhe vendosi të kufizojë vlerësimin në atë kriter. KPK-ja e kaloi barrën e provës të kërkuesja, e cila u njoftua se barra e provës kishte të bënte vetëm me vlerësimin e pasurive.

119. Në përputhje me Ligjin e *Vetting*-ut, kërkueses iu kërkua të provonte burimet e ligjshme të përdorura për përfuturin e pasurive, dhe në thelb, faktin se ajo dhe familja e saj jetonin brenda mjeteve të tyre të ligjshme. Në linjë me angazhimet e Shqipërisë mbështetur në legjislacionin ndërkombëtar, kërkesa për të deklaruar pasuritë dhe për të provuar burimin e tyre të ligjshëm është parashikuar në ligjin vendës që prej vitit 2003, ku përshkruhen sanksionet për rastin kur nuk deklarohen pasuritë ose bëhen deklarime të rreme (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 201-04). Kjo është arsyeja se përse Ligji i *Vetting*-ut parashikonte përdorimin e deklarimeve të mëparshme të pasurive si provë për të verifikuar vërtetësinë e deklarimit të *vetting*-ut për pasuritë si provë për të verifikuar vërtetësinë e deklarimit të *vetting*-ut për pasuritë; në çështjen konkrete kryesisht nga viti 2007 deri në 2011 në lidhje me pasuritë e përfutura dhe/ose të ardhurat e marra nga kërkuesja dhe bashkëshorti i saj nga viti 2008 deri në 2016.

120. Gjykata thekson gjetjen e KPK-së se pasuritë e deklaruara të kërkueses ishin më shumë sesa dyfishi i shumë sesa pasurisë së ligjshme, gjë e cila do të kishte sjellë shkarkimin e saj nga detyra sipas Nenit D § 4 të Aneksit të Kushtetutës. Kjo gjetje ishte rezultat i vlerësimit të gjitha shpjegimeve dhe provave të paraqitura prej saj, dhe i të gjithë të dhënave të mbledhura gjatë hetimit dhe të vëna në dijeni të kërkueses. Sipas KPA-së, ai përfundim ishte pasoja logjike e arsyetimit në lidhje me secilën pasuri dhe i krahasimit midis shumë sesa pasurisë së mbledhur në vite dhe të deklaruar në deklarimin e *vetting*-ut në vitin 2017, dhe i vlerësimit të ligjshmërisë së burimeve të të ardhurave. Personi i rivlerësuar duhej të shpjegonte në mënyrë bindëse burimin e ligjshëm të pasurive dhe të ardhurat dhe nuk mund të fshihte, apo të paraqiste në mënyrë të pasaktë pasuritë që zotëronte ose përdorte. Sipas nenit 4 të Ligjit të *Vetting*-ut, vendimi mund të bëhej mbështetur në një ose më

shumë kritere ose me anë të një vlerësimi tërësor të të tria kritereve. Parashikimet kushtetuese dhe parashikimet e tjera përkatëse parashikojnë masat disiplinore edhe mbështetur në vetëm një kriter.

121. Në lidhje me pasurinë më të shtrenjtë (apartamenti me dy garazhe në Tiranë, i përfutur për 12,345,300 lekë), organet e *vetting*-ut gjykonin se kërkuësja nuk kishte provuar ligjshmërinë e pjesës thelbësore të burimeve të përdorura për përvetësimin e tij. Pas një rishqyrtimi të kujdesshëm të provave në dosjen e çështjes, KPA arriti në përfundimin se 4,749,349 lekë nuk mund të provoheshin se vinin në mënyrë të ligjshme nga kursimet familjare për periudhën 2007-11. KPA-ja kishte juridiksion mbi çështjet e faktit dhe ligjin, dhe kjo gjetje lidhej me aspektin tashmë të shqyrtuar nga KPK-ja, dhe vinte si rezultat i shkakut të apelimit të kërkuësës në lidhje me qëndrimin e KPK-së për “dyshimin e tyre të arsyeshëm”, në lidhje me situatën reale të kursimeve. Vlerësimi për kursimet mbështetej në informacionet e marra nga deklaratimet vjetore të kërkuësës. Në lidhje me vlerësimin e shpenzimeve për jetesën, KPA-ja specifikoi se u mbështet në të dhënat zyrtare të publikuara nga agjencia e statistikave për periudhën përkatëse. KPA-ja gjykonte, *inter alia*, se nuk ishte paraqitur asnjë provë e rëndësishme që të përkonte me periudhën kur pretendohet të ishin marrë paratë dhe përdorur për të përfutur prona të caktuara. Gjykata shprehet se vendimet vendëse nuk ishin arbitrare apo të pambështetura në fakte në lidhje me këtë aspekt.

122. Për më tepër, KPA-ja nuk ishte e bindur se kërkuësja kishte provuar burimin e ligjshëm të fondeve të përdorura për të përfutur një tjetër apartament dhe një njësi shërbimesh në Lezhë dhe për blerjen e makinës. Në një sërë rastesh, kërkuësja kërkonte të provonte ligjshmërinë e të ardhurave apo të transaksioneve me anë të provave dokumentare të marra vite më vonë, gjë që ngrinte pikëpyetje legjitime për integritetin e sjelljes së saj dhe gjykimin e saj të shëndoshë si prokurore.

123. Gjykata mund të pranojë se disa nga gjetjet e KPA-së rezultojnë të kenë qenë disi të ashpra ose formaliste, mbështetur në marrëdhëniet kryesor ndërpersonale dhe shkallën e informalitetit të transaksioneve që kishte ekzistuar në Shqipëri më herët gjatë tranzicionin demokratik. Ky është i njëjti rast, për shembull, me gjetjet e KPA-së, në lidhje me formalitetin e dhuratave të bëra nga vjehrra e kërkuësës; deklarimi i dy garazheve që i përkisnin apartamentit në Tiranë, ose me shitjen e makinës së vjetër për 4,000 euro. Në të njëjtën kohë, është e qartë se ato pasuri apo transaksione përfshinin shumica të vogla, si në terma absolut edhe relativë. Në këtë mënyrë, Gjykata nuk mund të hedhë dyshime ndaj konstatimeve fillestare të KPA-së, në lidhje me parregullsitë e rënda ose mungesën e provave për disa nga pasuritë më të mëdha të kërkuësës dhe të familjes së saj, të tilla si shumat e pajustifikuara të kursimeve personale për periudhën 2007-11, mosdhënien e provave për pronësinë apo ndonjë dokument tjetër të vlefshëm për apartamentin e shembur në Lezhë, dhe huan jo substanciale prej 12,000 eurosh nga një mik.

124. Gjykata thekson se një situatë me informalitet të përgjithshëm në vend, edhe pse e kuptueshme në disa aspekte, nuk mund të përjashtojë faktin që një prokurorë publike me eksperiencë – apo zyrtarë të tjerë në drejtësi – të përmbushë çështjet e saj me respektin më të madh për ligjshmërinë dhe në një mënyrë që është përtej kritikës publike; ata duhet të ruhen sipas standardit më të lartë etik. Gjithashtu, i ashtuquajturit “rregulli 200%” i siguronte kërkuësës një liri veprimi të rëndësishme, në lidhje me vështirësitë objektive në provimin e ligjshmërisë së pasurive, disa prej të cilave ishin përfutur dikur në të shkuarën. Pavarësisht kësaj, ashtu siç përcaktohej nga autoritetet vendëse, kërkuësja nuk provonte në mënyrë bindëse ligjshmërinë as të 50% të pasurive të deklaruara.

125. Gjykata vëren se përfundimet e KPA-së si shkalla e fundit në procedurat e *vetting*-ut në lidhje me vlerësimin e pasurive, siç përshkruhet më sipër dhe marrë në mënyrë kulumative, ishin mjaftueshëm të rënda për të ngritur dyshime të rëndësishme për pasurinë financiare të kërkuësës dhe për të justifikuar shkarkimin e saj nga detyra.

126. Gjykata vendos, duke marrë në konsideratë konstatimet e individualizuara të organeve të *vetting*-ut (shih paragrafët 15 dhe 20–22 më sipër), se shkarkimi i kërkuësës nga detyra e saj si prokurorë ishte proporcionale mbështetur në nenin 8 § 2 të Konventës. Ligji i *Vetting*-ut parashikonte dy lloje sanksionesh disiplinore: shkarkimin nga detyra ose pezullimin me detyrimin për të ndjekur trajnime të detyrueshme. Mungesa e një shkalle të duhur sanksionesh për shkeljet disiplinore mund të mospërputhet me parimin e proporcionalitetit (shih *Oleksandr Volkov kundër Ukrainës*, nr. 21722/11, § 182, GJEDNJ 2003). Legjislacioni i zbatueshëm parashikonte një hierarki më të detajuar sanksionesh disiplinore, që vendoseshin në përfundim të procedurave disiplinore të zakonshme (shih paragrafët 40 dhe 43 më sipër). Megjithatë, procedurat e *vetting*-ut kanë natyrë *sui generis*, pavarësisht ngjashmërive që ato duket se kanë me procedurat e zakonshme disiplinore. Ato ishin marrë si përgjigje ndaj pranisë së përhapur të korrupsionit në sistemin e drejtësisë për të zhdukur elementet korruptive dhe për të ruajtur pjesën e shëndetshme të sistemit. Gjykata u referohet konstatimeve të saj në *Xboxhaj* (cituar

më sipër, § 412) se, duke marrë në konsideratë rrethanat e jashtëzakonshme, të cilat paraprinin hyrjen në fuqi të Ligjit të *Vetting*-ut, një shkallë më e kufizuar sanksionesh është me frymën e procesit të *vetting*-ut në rastin kur një person nuk përmbush një ose të tria kriteret e parashikuara në Ligjin e *Vetting*-ut.

4. Përfundim

127. Gjykata arrin në përfundimin se procedurat e *vetting*-ut dhe shkarkimi i kërkuar nga detyra përputheshin me kërkesat e nenit 8 të Konventës.

128. Pas disa pasojave të caktuara në lidhje me konstatimet e bëra nga organet e *vetting*-ut dhe shkarkimit të kërkuar nga detyra, Gjykata më herët ka gjykuar se neni 8 i Konventës nuk mund të referohet për t'u ankuar për humbjen e reputacionit gjë që është pasojë e parashikueshme e veprimeve të një dikujt, si për shembull kryerja e një veprë penale ose ndonjë shkelje tjetër që sillte një masë me përgjegjësi ligjore me efekte negative që ishin të parashikueshme për “jetën private” (shih *Denisov kundër Ukrainës* [DHM], nr. 76639/11, § 98, 25 shtator 2018; shih edhe mbi disa kufizime të caktuara të atij parimi, *M.L. kundër Sllovakisë*, nr. 34159/17, §§ 38-39, 14 tetor 2021). Në çështjen konkrete, konstatimet e organeve të *vetting*-ut dhe shkarkimi i kërkuar nga detyra ishin rezultat i procedurave që përputheshin me kërkesat e nenit 6 dhe 8 të Konventës.

129. Në po të njëjtën mënyrë, Gjykata nuk anashkalonte faktin se sipas Ligjit për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve, shkarkimi i kërkuar nga detyra sillte ndalimin e përhershëm për të rihyrë në sistemin e drejtësisë. Duke qenë se ajo nuk dorëzoi një ankesë të veçantë pranë Gjykatës në lidhje me pasojën – që mësa duket ishte e drejtpërdrejtë dhe e pashmangshme – e shkarkimit të saj nga detyra në proceset e *vetting*-ut (shih paragrafët 83–84 më sipër), Gjykata përsërit se ajo ka marrë në konsideratë (shih *Xboxhaj* cituar më sipër, § 413) faktin se gjyqtarët, veçanërisht ata që mbajnë poste që sjellin nivel të lartë përgjegjësie, të tilla si postet në të cilat kërkuar në atë çështje dëshiron të rikthehet për të punuar, kishin një pjesë të pushtetit sovran të shtetit. Edhe në *Xboxhaj*, Gjykata deklaroi se ndalimi i përhershëm ndaj kërkuar, një gjyqtar i Gjykatës Kushtetuese, dhe ndaj individëve të tjerë të shkarkuar nga detyra për shkelje të rënda etike, nuk ishte i papërputhshëm apo joproporcional me objektivin legjitim të ndjekur nga shteti – sipas kontekstit vendës për konsolidimin e shtetit të së drejtës në atë periudhë – për të garantuar integritetin e gjyqësorit dhe besimin e publikut në sistemin e drejtësisë (ibid.). Duke pasur parasysh statusin e prokurorëve në sistemin e drejtësisë në Shqipëri (shih paragrafët 36–38 më sipër), Gjykata vendos se aspekte të ngjashme detyruese zbatoheshin në lidhje me shkarkimin nga detyra e prokurorëve dhe ndalimin për të rihyrë në sistemin e drejtësisë (shih edhe paragrafët 51–57 më sipër).

130. Nuk është shkelur neni 8 i Konventës për sa ka të bëjë me shkarkimin e kërkuar nga detyra.

III. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 13 TË KONVENTËS

131. Kërkuarja u ankua se nuk kishte pasur një zgjidhje efektive, sipas nenit 13 të Konventës, në lidhje me ankesën e saj sipas nenit 8 për vendimin e KPK-së në çështjen e saj.

132. Neni 13 parashikon si më poshtë:

“Çdokush, të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Konventë, ka të drejtën e një zgjidhjeje efektive para një organi kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare.”

133. Kërkuarja argumentoi se nuk i ishte dhënë një zgjidhje efektive për të kundërshtuar shkarkimin e paligjshëm, arbitrar dhe të dhënë para kohe. Ajo iu referua mangësive në procesin e *vetting*-ut dhe procedurave specifike të *vetting*-ut ndaj saj, veçanërisht përpara KPA-së. Gjithashtu, ajo iu referua pamundësisë për të depozituar një ankesë kushtetuese (neni A § 1 i aneksit të Kushtetutës).

134. Qeveria nuk ra dakord.

135. Për sa ka të bëjë me faktin se kërkuarja e ka lidhur ankesën e saj në mbështetje të nenit 13 me ankesat e saj procedurale (shih paragrafët 60–63 dhe 94 më sipër), pjesa civile e nenit 6 § 1 të Konventës është *lex specialis* (shih *Grzęda kundër Polonisë*, [DHM], nr. 43572/18, § 352, 15 mars 2022). Gjithashtu, duke pasur parasysh se ankesat sipas nenit 6 janë të papranueshme, Gjykata arrin në përfundimin se ky aspekt i ankesës, sipas nenit 13 duhet të rrëzohet si i papranueshëm.

136. Në lidhje me nenin 13 për ankesën sipas nenit 8 në kontekstin e procedurave të *vetting*-ut, kërkuarja depozitoi një apelim ndaj vendimit të KPK-së, i cili urdhëronte shkarkimin e saj nga detyra. KPA-ja, e cila kishte juridiksion të plotë ndaj çështjeve të faktit dhe ligjit, shqyrtoi meritat e apelimit të saj, duke përfshirë padrejtësinë dhe shpërpjesëtimin e shkarkimit të saj nga detyra. Fakti se KPA-ja e rrëzoi apelimin e saj nuk është mjaftueshëm për Gjykatën të vendosë se kjo nuk ishte një zgjidhje efektive (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 286 dhe 416). Në këto rrethana, Gjykata vendos se kjo pjesë e ankesës duhet të rrëzohet si e pambështetur në fakte në përputhje me nenin 35 § 3 (a) të Konventës.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA,

1. *E deklaron*, në mënyrë unanime, ankesën në mbështetje të nenit 8 të Konventës (në lidhje me shkarkimin nga detyra) të pranueshme;
  2. *Deklaron*, me shumicë, pjesën tjetër të kërkesës të papranueshme;
  3. *Vendos*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se nuk është shkelur neni 8 i Konventës.
- Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 13 dhjetor 2022, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Milan Blaško
SEKRETAR

Pere Pastor Vilanova
KRYETAR

Në mbështetje të nenit 45 § 2 të Konventës dhe Rregullit 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës, opinioni i Gjyqtarit Serghides i është aneksuar këtij vendimi.

OPINIONI PJESËRISHT KUNDËRSHTUES I GJYQTARIT SERGHIDES

1. Unë jam dakord me paragrafin 1 të përcaktimeve operative të vendimit ku gjykohet se ankesa sipas nenit 8 të Konventës është e pranueshme.

2. Megjithatë, nuk bie dakord me paragrafin 2 të përcaktimeve operative të vendimit sipas së cilit pjesa tjetër e kërkesës është e papranueshme. Veçanërisht, jam i mendimit, se ankesa sipas nenit 6 të Konventës, jo vetëm që është e pranueshme, por është shkelur edhe ky nen, pasi procedurat e *vetting*-ut që vendosën për shkarkimin e kërkuës si prokurore nuk ishin të drejta sipas interpretimit të nenit 6 § 1. Gjithashtu nuk bie dakord me paragrafin 3 të përcaktimeve operative, ku gjykohet se nuk është shkelur neni 8 i Konventës.

3. Ky opinion merr formën e një deklarate ku nuk bihet dakord me vendimin (“thjesht një deklaratë mospajtimi”), në lidhje me paragrafët 2 dhe 3 të përcaktimeve operative (në lidhje me ankesat, sipas neneve 6 dhe 8 të Konventës, respektivisht) dhe për këtë arsye nuk merr formën e një opinionit të veçantë me të drejta të plota apo formën e një vote të thjeshtë anonime kundër këtyre paragrafëve. Një deklaratë mospajtimi me vendimin ose një pjesë të tij është një zgjidhje alternative e parashikuar nga Rregulli 74 § 2 i Rregullores së Gjykatës për gjyqtarët që dëshirojnë të shprehin mospajtim. Ky opinion është veçanërisht i përshtatshëm për mua në çështjen konkrete, pasi unë tashmë kam shprehur këndvështrimet e mia edhe në dy kërkesa disi të ngjashme kundër Shqipërisë (shih, *mutatis mutandis*, qasjen time në opinionin kundërshtues në *Xhoxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, 9 shkurt 2021, dhe opinionin tim pjesërisht pajtues dhe pjesërisht kundërshtues në *Besnik Cani kundër Shqipërisë*, nr. 37474/20, 4 tetor 2022 (ende jo i formës së prerë)).

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË
ÇËSHTJA KOLA KUNDËR SHQIPËRISË
(Kërkesa nr. 70656/17)

VENDIM

STRASBURG
13 qershor 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Kola kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komision i përbërë nga:
Georgios A. Serghides, *kryetar*,
Darian Pavli,
Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*
dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit*,
duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 70656/17) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34, të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 21 shtator 2017, nga një shtetas shqiptar, z. Ndrec Kola, lindur në vitin 1962 dhe banues në Tiranë ("kërkuesi"), i cili u përfaqësua nga z. T. Prendi, një avokat që e ushtron profesionin në Tiranë;

vendimin për të njofuar qeverinë shqiptare ("Qeveria") për ankesat, në lidhje me të drejtën e kërkuesit për t'u gjykuar në praninë e tij dhe të drejtën e tij për t'u drejtuar Gjykatës Kushtetuese, përfaqësuar nga ish-Agjentja e saj znj. A. Hicka, dhe në vijim nga z. O. Moçka, nga Avokatura e Shtetit, dhe për të deklaruar të papranueshme pjesën e mbetur të kërkesës;

parashtrimet e palëve;

pasi diskutoi me dyer të mbyllura, më datë 23 maj 2023,

shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kërkuesi u gjykua në mungesë për akuzat e vrasjes dhe mbajtjen pa leje të armëve të zjarrit nga Gjykata e Rrethit Tiranë. Më 11 dhjetor 2012, ai u shpall fajtor për këto akuza dhe u dënua me nëntëmbëdhjetë vite burgim.

2. Pasi kërkuesi u arrestua në Greqi dhe u ekstradua në Shqipëri, ai depozitoi një apelim kundër dënimit të tij, duke argumentuar se, edhe pse ai nuk kishte dijeni për procedurat penale kundër tij, ai ishte gjykuar në mungesë. Dënimi i tij mbështetej në deklaratat e dhëna nga katër dëshmitarë - deklaratat të dhëna gjatë hetimit - të cilët ishin marrë në pyetje vetëm nga prokuroria dhe nuk kishin dhënë dëshmi në gjyq.

3. Më 12 mars 2015, Gjykata e Apelit Tiranë zhvilloi një seancë, gjatë së cilës kërkuesi ishte i pranishëm. Në atë seancë nuk u paraqitën prova dhe Gjykata e Apelit e rrëzoi kërkesën e kërkuesit që të dëgjoheshin dëshmitarët, dhe la në fuqi vendimin e datës 11 dhjetor 2012, duke argumentuar se fajësia e kërkuesit ishte provuar me anë të një kontrolli në vendin e ngjarjes, ekspertizës mjeko-ligjore, ekspertizës balistike, procesverbalit për sekuestrimin e provave materiale dhe deklaratave të katër dëshmitarëve të tjerë të dhëna gjatë gjykimit, si edhe mbështetur në deklaratat e dëshmitarëve dhënë gjatë hetimit. Vendndodhja e këtyre dëshmitarëve ishte bërë me dije gjatë gjykimit.

4. Në apelinin e tij të mëpasshëm depozituar pranë Gjykatës së Lartë, kërkuesi kërkoi që vendimet e Gjykatës së Rrethit Tiranë dhe Gjykatës së Apelit Tiranë të prisheshin dhe të jepej urdhër për rigjykim. Kërkuesi pretendoi se ishte shkelur e drejta e tij për t'u dëgjuar dhe për të marrë pjesë në gjykim, sipas nenit 6 të Konventës, pasi ai nuk kishte marrë pjesë në gjykim dhe nuk kishte dijeni për të.

5. Gjykata e Lartë e rrëzoi apelinin e kërkuesit më 28 janar 2016. Më 22 prill 2016, vendimi i Gjykatës së Lartë iu dha kërkuesit, mbështetur në kërkesën e tij.

6. Më 8 nëntor 2016, ligji nr. 99/2016 u publikua në Fletoren Zyrtare. Ai shkurtonte afatin për depozitimin e një ankese kushtetuese nga dy vite në katër muaj: “nga konstatimi i cenimit [i të drejtës ose lirisë kushtetuese]”. Gjithashtu, ky ligj parashikonte se afati i ri do të hynte në fuqi më 1 mars 2017.

7. Më 8 mars 2017, kërkuesi kërkoi përsëri që t’i jepej vendimi i Gjykatës së Lartë. Me anë të një shkrese të datës 16 mars 2017, Gjykata e Lartë informoi kërkuesin përsëri se e kishte rrëzuar apelin e tij më 28 janar 2016.

8. Kërkuesi depozitoi një ankesë kushtetuese më 10 maj 2017, ku kërkonte që vendimet e gjykatave më të ulëta të prisheshin dhe që të lejohej kërkesa e tij për rigjykim përpara gjykatës së shkallës së parë. Ai pretendonte, për sa ka të bëjë me pretendimet e tij përpara Gjykatës, se ishte shkelur:

- E drejta për t’u vetëmbrojtur, sepse gjykimi në gjykatën e shkallës së parë ishte zhvilluar në mungesë të tij dhe pa praninë e avokatit të zgjedhur prej tij;

- E drejta për t’u dëgjuar, sepse edhe pse ai kishte qenë i pranishëm në procesin përpara gjykatës së apelit, nuk i ishte dhënë mundësia t’i drejtonte pyetje dëshmitarëve ose të kontestonte provat kundër tij;

- E drejta për një vendim të arsyetuar, duke pretenduar se gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit nuk kishin dhënë arsyet e duhura për vendimet e tyre dhe nuk kishin marrë në konsideratë provat në favor të tij.

Në këtë mënyrë, ai pretendonte se ishte shkelur e drejta e tij për një gjykim të drejtë, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës.

9. Më 4 korrik 2017, Gjykata Kushtetuese e deklaroi ankesën kushtetuese të kërkuesit të papranueshme pasi ishte depozituar përtej periudhës katërmujore.

VLERËSIMI I GJYKATËS

I. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS, NË LIDHJE ME TË DREJTËN PËR AKSES NË GJYKATËN KUSHTETUESE

10. Gjykata vëren se kjo ankesë nuk është e pambështetur në fakte sipas interpretimit të nenit 35 §§ 3 (a) të Konventës, apo e papranueshme për ndonjë arsye tjetër. Për këtë arsye ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

11. Parimet e përgjithshme në lidhje me të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese sipas afatit të ri katërmujor për dorëzimin e një ankese kushtetuese janë përmbledhur në vendimin *Çela kundër Shqipërisë*, nr. 73274/17, §§ 20, 27–29 dhe 32, 29 nëntor 2022.

12. Në çështjen konkrete, vendimi i formës së prerë nga Gjykata Kushtetuese u miratua më 28 janar 2016, iu ofrua kërkuesit më 22 prill 2016 dhe ankesa kushtetuese e kërkuesit ndaj atij vendimi u depozitua më 10 maj 2017. Kjo kërkesë u deklarua e papranueshme pasi ishte depozituar përtej afatit të ri katërmujor.

13. Gjykata tashmë kishte gjykuar në një situatë të ngjashme se zbatimi i afatit të ri katërmujor për depozitimin e një ankese kushtetuese në Gjykatën Kushtetuese, për vendimet e miratuara përpara datës 1 mars 2017, ishte në shkelje me të drejtën për t’iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Ajo gjykoi se në periudhën kur kërkuesi kishte depozituar ankesën e tij kushtetuese, interpretimi më i rreptë i miratuar nga Gjykata Kushtetuese nuk mund të konsiderohej si një veprim që krijonte praktikë gjyqësore, gjë për të cilën kërkuesi duhet të kishte pasur dijeni (shih, *Çela*, cituar më sipër, §§ 37 dhe 40). Gjykata nuk sheh asnjë arsye që të gjykojë ndryshe në çështjen konkrete, pasi kërkuesi e depozitoi ankesën e tij kushtetuese më 10 maj 2017, kur pozicioni i Gjykatës Kushtetuese se zbatimi i një afati të ri katërmujor do të zbatohet për vendimet e Gjykatës së Lartë të miratuara përpara datës 1 mars 2017 nuk ishte përcaktuar ende qartazi. Në lidhje me këtë gjë, Gjykata vëren se pavarësisht nëse afati dyvjeçar do të llogaritej nga data kur ishte miratuar vendimi i Gjykatës së Lartë apo nga data kur ky vendim i ishte dhënë kërkuesit, kërkuesi e kishte respektuar atë afat.

14. Për këtë arsye, ishte shkelur neni 6 § 1 i Konventës, në lidhje me të drejtën e kërkuesit për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese.

II. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 §§ 1 DHE 3(C) TË KONVENTËS, NË LIDHJE ME TË DREJTËN E KËRKUESIT PËR TË MARRË PJESË NË PROCESIN PENAL NDAJ TIJ

15. Gjykata konstatoi një shkelje të nenit 6 të Konventës, pasi mënyra në të cilën Gjykata Kushtetuese kishte interpretuar afatin për depozitimin e një ankese kushtetuese e privonte kërkuesin nga e drejta për t’iu drejtuar asaj gjykate. Për këtë arsye, Gjykata Kushtetuese nuk i shqyrtoi meritat e ankës kushtetuese të kërkuesit në të cilat ai pretendonte se ishte shkelur neni 6 i Konventës, për arsye se nuk kishte pasur një mundësi efektive për të paraqitur dhe kundërshtuar provat, për t’i drejtuar pyetje dëshmitarit dhe për t’u përfaqësuar nga një avokat i zgjedhur prej tij (shih paragrafin 7 më sipër).

16. Në lidhje me gjykimin e saj për të drejtën e kërkuesit për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, sipas nenit 6 § 1 të Konventës (shih paragrafin 14 më sipër), Gjykata vëren se kërkuesi tashmë ka një mundësi të kërkojë rihapjen e procesit përpara asaj gjykate (shih paragrafin 19 më poshtë). Kjo e fundit do të krijonte mundësinë

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

për një shqyrtim të ankesave të tjera të kërkuarit sipas Konventës. Gjykata nuk mund të spekulojë se cilat do të ishin rezultatet e këtyre procedurave. Në këto rrethana, Gjykata është e mendimit se pjesa tjetër e ankesave të kërkuarit është e parakohshme dhe duhet të kundërshtohet në përputhje me nenin 35 § 3 dhe 4 të Konventës (shih, *mutatis mutandis*, *Baljak dhe të Tjerët kundër Kroacisë*, nr. 41295/19, §§ 45-46).

ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

17. Kërkuari kërkoj 30,000 euro për dëmin jopasuror dhe 6,200 euro për kostot dhe shpenzimet përpara Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës.

18. Qeveria i vlerësoi shumat e pretenduara të pambështetura në fakte dhe të tepërta.

19. Gjykata përsërit se një vendim tek i cili ajo konstaton një shkelje e vendos Shtetin përgjegjës përpara detyrimit ligjor që ta ndërpresë shkeljen dhe të rregullojë pasojat. Duke pasur parasysh natyrën e ankesës së kërkuarit dhe të shkeljes së konstatuar, Gjykata gjykon se forma më e përshtatshme për korrigjim në çështjen konkrete do të ishte rihapja e procesit në Gjykatën Kushtetuese, nëse kërkuari do ta kërkojë një gjë të tillë, pasi ajo ka mundësi që të ofrojë *restitutio in integrum*, sipas parashikimit të nenit 41 të Konventës (krahaso *Shkalla kundër Shqipërisë*, nr. 26866/05, §§ 77-79, 10 maj 2011 dhe *X kundër Holandës*, nr. 72631/17, § 61, 27 korrik 2021). Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata vëren se neni 71/c i ligjit për funksionimin dhe organizimin e Gjykatës Kushtetuese parashikon se procesi përpara Gjykatës Kushtetuese mund të rihapet nëse një gjykatë ndërkombëtare me juridiksion detyruar ndaj Republikës së Shqipërisë konstaton se janë shkelur të drejtat dhe liritë themelore të një individi “për shkak të një vendimi [të mëparshëm] të Gjykatës Kushtetuese”. Në këtë mënyrë, konstatimi i një shkelje përbën kompensim të drejtë të mjaftueshëm në çështjen konkrete.

20. Në lidhje me dokumentet në zotërimin e saj, Gjykata e mendon të arsyeshme të akordojë 3,000 euro për kostot dhe shpenzimet, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT,

1. E shpall ankesën në lidhje me të drejtën e kërkuarit për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese të pranueshme, dhe vendos se ankesat e tjera janë të papranueshme;

2. Gjykon se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës;

3. Gjykon se konstatimi i një shkelje përmban në vetvete mjaftueshëm kompensim të drejtë për dëmin jopasuror të përballuar nga kërkuari;

4. Gjykon:

a) se Shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuarit, brenda tre muajve, 3,000 euro (tre mijë euro) për kostot dhe shpenzimet, që duhet të konvertohen në monedhën e Shtetit përgjegjës në normën e zbatuar në datën e shlyerjes plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit;

b) se që nga përfundimi i periudhës tremujore përmendur më sipër deri në shlyerjen e shumës, interesi i thjeshtë do të paguhet për këtë shumë në normën e barabartë me normën marginale huadhënëse të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mosshlyerjes së pagesës plus tre për qind pikë;

5. Rrëzon pjesën tjetër të pretendimit të kërkuarit për kompensim të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 13 qershor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3, të Rregullores së Gjykatës.

Georgios A. Serghides

KRYETAR

Olga Chernishova

ZËVENDËSSEKRETARE

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË
ÇËSHTJA ZAJMI KUNDËR SHQIPËRISË
(Kërkesa nr. 83907/17)

VENDIM

STRASBURG
20 qershor 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Zajmi kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komision i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit,*

duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 83907/17) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”), më 12 dhjetor 2017, nga një shtetase shqiptare, znj. Çetina Zajmi, lindur në vitin 1957 dhe banuese në Tiranë (“kërkuesja”), e cila u përfaqësua nga z. O. Samarxhi, avokat i cili ushtron profesionin në Tiranë;

vendimin për të njoftuar qeverinë shqiptare (“Qeveria”) për kërkesën, përfaqësuar nga ish-Agjentët e saj, znj. A. Hiçka dhe z. A. Metani, dhe më pas nga z. O. Moçka nga Avokatura e Shtetit;

parashtrimet e qeverisë;

pasi diskutoi me dyer të mbyllura, më datë 30 maj 2023,

shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me procedurat penale ndaj kërkueses, ku ajo u shpall fajtores për mashtrim të rëndë dhe u dënua me katërmëdhjetë vite burgim nga Gjykata e Rrethit Tiranë, më 13 mars 2013. Apeli i kërkueses u rrëzua nga Gjykata e Apelit Tiranë, më 8 nëntor 2013. Në vijim, kërkuesja depozitoi një apelim tjetër pranë Gjykatës së Lartë, e cila e rrëzoi më 25 maj 2015.

2. Në datën 8 nëntor 2016, në Fletoren Zyrtare u publikua ligji nr. 99/2016, i datës 6 nëntor 2016. Sipas këtij ligji shkurtrohej afati për dorëzimin e një ankese kushtetuese nga dy vite në katër muaj “nga konstatimi i cenimit [i një të drejte apo lirie kushtetuese]”. Gjithashtu, ky ligj parashikonte se afati i ri hynte në fuqi më 1 mars 2017.

3. Në datën 27 shkurt 2017, kërkuesja dërgoi me anë të postës një ankese kushtetuese. Mbi zarf, ajo kishte vendosur adresën: “Gj – K.SH., Tiranë”.

4. Në një datë të papërcaktuar, kërkuesja iu drejtua zyrës postare për të konfirmuar nëse dërgesa e saj ishte dorëzuar pranë Gjykatës Kushtetuese, dhe u bë me dije se dërgesa nuk ishte dorëzuar, sepse marrësi i dërgesës së saj nuk mund të identifikohet pasi emri dhe adresa nuk ishin të plota.

5. Kërkuesja e ridërgoi ankesën e saj kushtetuese në adresën e duhur të Gjykatës Kushtetuese më 22 maj 2017. Ajo u shpall e papranueshme pasi ishte dorëzuar jashtë afatit katërmujor, më 16 qershor 2017.

6. Më 16 qershor 2017, Gjykata Kushtetuese miratoi dy vendime të tjerë për çështjen Pajova (vendimi nr. 157) dhe Ibrahim (vendimi nr. 152) tek të cilët u zbatua afati katërmujor i sapomiruar, në lidhje me vendimet e Gjykatës së Lartë, miratuar respektivisht më 7 maj 2015 dhe 25 qershor 2015, duke e nisur llogaritjen që nga data kur këto vendime u miratuan.

VLERËSIMI I GJYKATËS

7. Parimet e përgjithshme, në lidhje me të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese të Shqipërisë, në lidhje me afatin e sapomiruar katërmujor për depozitim të një ankese kushtetuese në Shqipëri, janë përmbledhur në vendimin *Çela kundër Shqipërisë* (nr. 73274/17, §§ 20, 27–29 dhe 32, 29 nëntor 2022).

8. Gjykata vëren se vendimi i formës së prerë shpallur nga Gjykata e Lartë u miratua më 25 maj 2015 dhe në atë periudhë, afati për depozitim të një ankese kushtetuese ishte dy vite duke e nisur llogaritjen nga miratimi i

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

vendimit të Gjykatës së Lartë. Ligji i ri, që shkurtonte afatin në një periudhë katërmujore, u publikua më 8 nëntor 2016, dhe parashikonte se afati i ri do të ishte i zbatueshëm që prej datës 1 maj 2017. Kërkesja depozitoi ankesën e saj kushtetuese më 22 maj 2017, brenda afatit dyvjeçar. Megjithatë, Gjykata Kushtetuese e shpalli ankesën të papranueshme pasi ishte depozituar jashtë afatit katërmujor, duke nisur llogaritjen nga data e miratimit të vendimit të Gjykatës së Lartë.

9. Gjykata vëren se, fillimisht, kur u miratua ligji në të cilin parashikohej afati katërmujor, nuk ishte e qartë nëse ai ligj do të zbatohet edhe për vendimet e kontestuara të miratuara përpara datës 1 mars (shih *Çela*, cituar më sipër, §§ 36–39). Gjykata Kushtetuese e bëri të qartë pozicionin e saj jo më vonë se data 16 qershor 2017, kur u miratuan vendimet e saj për çështjen e ankueses dhe për çështjet Pajova dhe Ibrahimimi (shih paragrafët 5 dhe 6 më sipër, shih edhe *Çela*, cituar më sipër § 6), duke lënë në fuqi gjykimin se afati dyvjeçar nuk zbatohet që prej datës 1 mars 2017, dhe se çdo ankesë kushtetuese e depozituar pas asaj date do t'i nënshtrohet afatit katërmujor për të gjitha çështjet pa përjashtim. Një gjë e tillë nënkuptonte se për sa kishte të bënte me të gjitha çështjet për të cilat vendimi i Gjykatës së Lartë (apo vendimet e tjera të formës së prerë të kontestuara) ishte miratuar përpara datës 1 nëntor 2016, ankimet kushtetuese do të duhej të ishin depozituar deri më 1 mars 2017, dhe nëse nuk përmbushej një kusht i tillë, ankimet do të shpalleheshin të papranueshme.

10. Gjykata tashmë kishte shprehur gjykimin e saj për çështjen *Çela*, se një interpretim i tillë i afatit të ri nuk kishte qenë mjaftueshëm i parashikueshëm, për ankesat e mundshme kushtetuese të datës 1 mars 2017. Ligji i ri, që parashikonte një afat më të shkurtër, nuk do të mund të zbatohet për ankesën kushtetuese të kërkeses pasi ishte depozituar më 22 maj 2017, kur qëndrimi i Gjykatës Kushtetuese për faktin se afati i ri do të zbatohet edhe për vendimet e kontestuara të miratuara përpara datës 1 mars 2017, nuk ishte zbatuar ende qartazi në praktikë (shih *Çela*, cituar më sipër § 37). Në këtë mënyrë, një afat dyvjeçar për depozitimin e një ankese kushtetuese do të ishte i zbatueshëm në çështjen konkrete. Një gjykim i kundërt do të ishte në kundërshtim me parimin e sigurisë ligjore (shih *Çela*, cituar më sipër, § 38). Gjykata vëren se ankesa e kërkeses për adresën e duhur të Gjykatës Kushtetuese ishte depozituar brenda afatit dyvjeçar.

11. Në këto rrethana, Gjykata është e mendimit se vendimi i kundërshtuar i Gjykatës Kushtetuese, që rrëzonte ankesën kushtetuese të kërkeses pasi ishte depozituar jashtë afatit, sillte mohimin e pajustificuar të së drejtës së kërkeses për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese. Për rrjedhojë, është shkelur neni 6 § 1 i Konventës.

ZBATIMI I NENIT 41 I KONVENTËS

12. Kërkesja nuk paraqiti në kohë një kërkesë për shpërblim të drejtë. Sipas këtyre rrethanave, Gjykata shprehet se nuk ka shkaqe që kërkeses t'i akordohet ndonjë shumë për këtë aspekt.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT,

1. E shpall kërkesën të pranueshme;
2. Gjykon se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 20 qershor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3, të Rregullores së Gjykatës.

Georgios A. Serghides
KRYETAR

Olga Chernishova
ZËVENDËSSEKRETARE

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË
ÇËSHTJA LAZARIS KUNDËR SHQIPËRISË
(Kërkesa nr. 48806/06)

VENDIM

STRASBURG
20 qershor 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i një rishikimi redaktues.

Në çështjen Lazaris kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komision i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit,*

duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 48806/06) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34, të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 18 shtator 2006, nga dy shtetas të Shteteve të Bashkuara të Amerikës, z. James Lazaris, i njohur edhe si Dhimiter Llazari, lindur në vitin 1925, i cili jetonte në adresën Silver Spring, Maryland, Shtete të Bashkuara të Amerikës, dhe z. Peter Lazaris, i njohur edhe si Panajot Llazari, lindur në vitin 1925, i cili jetonte në adresën Lyndhurst, New Jersey, Shtete të Bashkuara të Amerikës ("kërkuesit"), përfaqësuar nga z. A. Vgontzas, një avokat i cili ushtron profesionin e tij në Athinë;

vendimin për të njoftuar qeverinë shqiptare ("Qeveria") për kërkesën, përfaqësuar nga ish-Agjentët e saj, znj. E, Hajro, znj. L. Mandia (Agjent a.i.), dhe më pas nga z. O. Moçka nga Avokatura e Shtetit;

parashtrimet e palëve;

pasi diskutoi me dyer të mbyllura, më datë 30 maj 2023,

shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me një seancë dëgjimore *in absentia* në procedurat civile përpara Gjykatës së Lartë të Shqipërisë. Informacioni për seancat e zhvilluara nga gjykata u publikua në ambientet e saj dhe në faqen e saj në internet. Palët nuk u thirrën të paraqiteshin në gjykatë.

2. Kërkuesi i parë ndërroi jetë në vitin 2012. Djali i tij, i cili ishte edhe trashëgimtari i tij, Nicholas Lazaris, shprehu dëshirën të vijonte me procedurat në vend të tij. Kërkuesi i dytë ndërroi jetë në vitin 2021. Trashëgimtarët e tij, vajza znj. Amalia Lappas dhe djali z. Savva Lazaris, shprehën dëshirën për të vijuar me procesin në vend të tij.

3. Babai i ndjerë i kërkuesve kishte qenë pronari i truallit me sipërfaqe 2,660 m² dhe i një shtëpie njëkatëshe me sipërfaqe 101 m², të cilat kaluan në pronësi të shtetit nga ish-regjimi komunist. Në vijim, në atë truall u ndërtua një fabrikë vaji. Në vitin 1994, si rezultat i privatizimit, fabrika iu shit V.R. Në vitin 1995, pas kërkesës së kërkuesve, Komisioni për Rikthimin dhe Kompensimin e Pronave Vlorë ("KRK") njohu të drejtën ndaj pronës së babait të kërkuesve kundrejt truallit dhe urdhëroi që kërkuesve t'iu kthehej sipërfaqja prej 335 m² dhe shtëpia, ndërsa pjesa tjetër e truallit, e cila ishte e zënë nga fabrika e vajit, të kompensohej me anë të obligacioneve shtetërore.

4. Kërkuesit ndërmorën procedura civile ndaj V.R., KRK dhe Agjencisë Kombëtare të Privatizimit (zyra rajonale Vlorë) duke kërkuar anulimin e kontratës së privatizimit dhe rikthimin e truallit të zënë nga fabrika e vajit. Sipas një prokure të datës 2 korrik 2003, e vërtetuar nga A.D., një noter në Vlorë, ata autorizonin N.B., me banim në Himarë, të ishte përfaqësuesi i tyre i përgjithshëm me fuqinë për të punësuar një avokat për t'i përfaqësuar. Sipas prokurës së datës 22 shtator 2003, vërtetuar nga i njëjti noter, N.B. autorizonte I.D., një avokat i cili e ushtronte profesionin në Shqipëri, të përfaqësonte kërkuesit në të gjitha fazat e atij procesi.

5. Më 26 prill 2004, Gjykata e Rrethit Vlorë vendosi për kërkesit. Më 19 nëntor 2004, Gjykata e Apelit Vlorë la në fuqi vendimin. I.D., mbrojti çështjen e kërkesve gjatë seancave përpara të dyja gjykatave. Edhe N.B. ishte i pranishëm në seancën gjyqësore përpara Gjykatës së Apelit.

6. Personat ndaj të cilëve ishte bërë kërkesa apeluan vendimet e Gjykatës së Lartë. Më 21 dhjetor 2004, Gjykata e Rrethit Vlorë shqyrtoi apelin e I.D., siç edhe konfirmohet nga nënshkrimi i tij në një faturë.

7. Më 7 korrik 2005, Gjykata e Lartë zhvilloi një seancë gjyqësore në mungesë të kërkesve dhe të përfaqësuesve të tyre. Avokati i V.R dhe përfaqësuesi i Agjencisë Kombëtare të Privatizimit bënë parashtrime verbale duke kërkuar që t'u njihej apeli. Gjykata e Lartë prishi vendimet e gjykatave më të ulëta dhe rrëzoi pretendimet e kërkesve, duke konstatuar se privatizimi kishte qenë i ligjshëm. Në vendimin e saj, gjykata nuk adresoi çështjen e mungesës së kërkesve.

8. Sipas qeverisë, në mjediset e Gjykatës së Lartë dhe në faqen e saj të internetit ishte bërë publik një njoftim i mëparshëm, në lidhje me seancën gjyqësore, në përputhje me nenin 482 të Kodit të Procedurës Civile (shih paragrafin 10 më poshtë). Palët nuk kanë debatuar midis tyre në lidhje me mosdërgimin e një njoftimi personal për I.D., N.B. apo për vetë kërkesit.

9. Më 28 mars 2006, Gjykata Kushtetuese, pa dhënë arsye, e shpalli të papranueshme ankesën e kërkesve se ata nuk ishin njoftuar për seancën gjyqësore të Gjykatës së Lartë të mbajtur në mungesën e tyre.

KUADRI LIGJOR PËRKATËS

10. Sipas nenit 482 të Kodit të Procedurës Civile, në fuqi në periudhën konkrete, lista e çështjeve, ku apelimet e kasacionit duhej të shqyrtoheshin nga Gjykata e Lartë, duhej të bëheshin publike jo më vonë se 15 ditë nga data e shqyrtimit. Palëve në seancën gjyqësore përpara Gjykatës së Lartë nuk u ishte dërguar asnjë njoftim personal.

11. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese (veçanërisht, vendimet nr. 109, të datës 25 maj 2002, nr. 11, të datës 18 maj 2005, nr. 28, të datës 9 nëntor 2005, nr. 1, të datës 25 janar 2008 dhe nr. 2, të datës 5 shkurt 2008), një seancë gjyqësore në mungesë (*in absentia*) përpara Gjykatës së Lartë – nëse njoftohej në përputhje me nenin 482 të Kodit të Procedurës Civile (në fuqi në kohën përkatëse) – mund të përbënte shkelje vetëm nëse një paditës nuk ishte njoftuar për një apelim kasacioni depozituar përpara Gjykatës së Lartë nga pala kundërshtarë.

12. Pas ndryshimeve në nenin 482 në Kodin e Procedurës Civile, përveç publikimit të listave të çështjeve për t'u shqyrtuar nga Gjykata e Lartë, palëve (që prej vitit 2017), sipas dëshirës së tyre, duhet t'u dërgohen njoftime personale me anë të rrugëve elektronike, dhe palëve u dërgohen fletë-thirrje për seancat publike të mbajtura përpara Gjykatës së Lartë (që prej vitit 2021).

13. Neni 494 § (ë) i Kodit të Procedurës Civile parashikon se një palë mund të kërkojë rishqyrtim të një vendimi që është bërë i formës së prerë në rast se Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut konstaton një shkelje të Konventës apo të protokolleve të saj që janë ratifikuar nga Shqipëria.

VLERËSIMI I GJYKATËS

PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

14. Kërkesit u ankuan se Gjykata e Lartë nuk i kishte njoftuar për seancën gjyqësore për çështjen e tyre civile dhe e kishte zhvilluar këtë seancë në mungesë të tyre, në shkelje me nenin 6 § 1 të Konventës.

15. Qeveria e shpjegoi mungesën e njoftimeve personale për seancat gjyqësore përpara Gjykatës së Lartë me procesin në vijim për ndërtimin e një sistemi të saktë adresash postare në Shqipëri, i cili duhej të përfundonte në vitin 2009. Duke pasur parasysh natyrën e procedurave përpara Gjykatës së Lartë që trajtonte vetëm çështjet ligjore, prania e palëve nuk ishte e domosdoshme. Edhe pse Gjykata Kushtetuese nuk kishte dhënë asnjë arsye, vendimi i saj në çështjen e kërkesve kishte qenë në përputhje me praktikën e saj të mëparshme gjyqësore (shih paragrafin 11 më sipër). Sipas qeverisë, nuk kishte qenë e mundur që I.D. të njoftohej për seancën, sepse adresa e tij nuk ishte e disponueshme në dosjen e çështjes së tij pasi ai nuk e kishte deklaruar. Duke qenë se vendbanimi i kërkesve ishte jashtë vendit, njoftimi për seancën me anë të njoftimit publik ishte bërë në përputhje me ligjin vendas dhe kishte bërë të mundur që pala kundërshtarë të paraqitej përpara Gjykatës së Lartë.

16. Kërkesit deklaruan se si përgjigje ndaj kërkesave të avokatit të tyre, regjistri i Gjykatës së Lartë e kishte njoftuar vazhdimisht se për shkak të ngarkesës së lartë me çështje, çështja e tyre nuk do të shqyrtohej përpara muajit shtator 2005. Shqyrtimi i saj në korrik 2005, brenda një periudhe në mënyrë të pazakontë të shkurtër për Gjykatën e Lartë dhe pa i njoftuar ata për datën e seancës, i kishte privuar nga e drejta për t'u drejtuar gjykatës dhe për një gjykim të drejtë, duke përfshirë mundësinë për ta mbrojtur çështjen e tyre dhe për të paraqitur argumentet e tyre në shkallën e fundit, ashtu siç kishin bërë kundërshtarët e tyre. Edhe nëse hamendësohej se

ishte bërë një njoftim i mëparshëm publik për seancën, një praktikë e tillë nuk do të kishte siguruar garancitë e nevojshme për një gjykim të drejtë. Emrat dhe adresat e kërkuësve, si edhe të avokatit të tyre i ishin bërë me dije gjykatave më të ulëta që kishin njoftuar me lehtësi avokatin e tyre për datat e seancave përpara tyre dhe për apelimin në Gjykatën e Lartë.

A. Pranueshmëria

17. Gjykata mban në konsideratë faktin se kërkuësit fillestarë kanë ndërruar jetë, si edhe dëshirën e shprehur nga fëmijët e tyre për të vijuar me kërkesën përpara Gjykatës në vend të tyre (shih paragrafin 2 më sipër). Qeveria nuk e kundërshtoi dëshirën e tyre. Gjykata pranon se fëmijët e kërkuësve të ndjerë kanë interes legjitim në ndjekjen e mëtejshme të kërkesës (shih, për shembull, *Samat kundër Turqisë*, nr. 299115/07, § 43, 21 janar 2020). Për qëllime praktike, kërkuësit do të referohen përsëri gjatë të gjithë tekstit në vijim.

18. Gjykata vëren se kërkesa nuk është as e pambështetur në fakte dhe as e papranueshme sipas arsyeve të listuara në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Meritat

19. Gjykata thekson se në rastin kur zhvillohet një seancë dëgjimore verbale, palët kanë të drejtën të jenë të pranishme. E drejta për gjykim të drejtë e garantuar nga neni 6 § 1 i Konventës përfshin të drejtën e palëve për të marrë pjesë në seancë për të parashtruar vërejtje që ata i konsiderojnë se kanë rëndësi për çështjen e tyre. Secilës palë i duhet t'i garantohet një mundësi e arsyeshme për të paraqitur çështjen e saj sipas kushteve, që nuk e vendosin atë në një disavantazh të thellë *vis-à-vis* kundërshtarit apo kundërshtarëve të saj, duke përfshirë mundësinë për të komentuar ndaj të gjitha parashtrimeve të paraqitura me qëllimin për të ndikuar në vendimin e gjykatës (shih, *Andrejeva kundër Letonisë* [DHM], nr. 55707/00, §§ 96, GJEDNJ 2009). Në rastin kur ekzistojnë gjykatat e apelit apo të kasacionit, proceset përpara tyre duhet të respektojnë garancitë e nenit 6 § 1 (ibid., § 97).

20. Në çështjen konkrete, seanca e datës 7 korrik 2005, për procedurat civile të kërkuësve Gjykata e Lartë shqyrtoi apelin e kasacionit të depozituar nga pala kundërshtuese dhe dëgjoi parashtrimet verbale të asaj pale. Ajo prishi vendimet e dhëna nga gjykatat e të dy shkallëve dhe rrëzoi pretendimet e kërkuësve. Gjykata vëren se palëve nuk iu dha asnjë njoftim personal për seancën në Gjykatën e Lartë. Kodi i Procedurës Civile nuk parashikonte në mënyrë të drejtpërdrejtë njoftimet personale për seancat në Gjykatën e Lartë.

21. Gjykata thekson se neni 6 i Konventës nuk mund të interpretohet se parashikon një formë specifike të shërbimit të postës së gjykatës dhe se nuk është detyra e Gjykatës të përcaktojë mënyrat e preferuara të komunikimit me palët ndërgjyqëse; gjykatat vendase janë të pozicionuara më mirë për të vlerësuar situatën në lidhje me rrethanat praktike. Roli i Gjykatës nuk kufizohet në përcaktimin nëse efektet e zbatimit dhe interpretimit të rregullave procedurale janë në përputhje me Konventën (shiko, *Gankin dhe të Tjerët kundër Rusisë* nr. 2430/06 dhe 3 të tjerë, §§ 28 dhe 35, 31 maj 2016).

22. Gjykata vëren se vendimi i Gjykatës së Lartë, i datës 7 korrik 2005, nuk shprehet për çështjen e mungesës së kërkuësve në seancë. Ky vendim nuk përcakton nëse Gjykata e Lartë e shqyrtoi faktin nëse ishte bërë njoftimi i duhur për seancën gjyqësore, cilat ishin arsyet, nëse kishte pasur ndonjë të tillë, që ishte gjykuar se kërkuësit ishin njoftuar në seancë, ose përse nuk ishte shtyrë seanca në pritje të njoftimit të tyre. As Gjykata kushtetuese nuk dha arsye për vendimin e saj të datës 28 mars 2006, për rrëzimin e ankesës së kërkuësve për mosnjoftimin e tyre nga Gjykata e Lartë për seancën dhe për zhvillimin e seancës në mungesë të tyre. Kjo heshtje në vetvete nuk qëndron mirë, duke pasur parasysh përgjegjësitë e gjykatave vendase sipas nenit 6 (ibid., §§ 36 dhe 42; dhe *Aždajić kundër Sllovenisë*, nr. 71872/12, §§ 53-72, 8 tetor 2015). Mungesa e arsyeve në vendimet vendase, në lidhje me njoftimin e seancave ose nevoja për praninë e palëve, duke pasur parasysh natyrën e procedurave, nuk mund të korrigjohet *ex post facto* në procedurat e Gjykatës (shih *Gankin dhe të Tjerët*, cituar më sipër, §§ 41-42).

23. Në mungesë të njoftimeve personale, kërkuësit, duke përfshirë edhe njoftimet me anë të avokatit të tyre, mundën të mësonin për seancën duke marrë iniciativën të vizitonin gjykatën ose të kontrollonin në faqen e saj në internet. Në këndvështrimin e Gjykatës, kërkuësit nuk mund të priteshin në mënyrë të arsyeshme që ta bënin një gjë të tillë për çdo njoftim të seancave të publikuara nga Gjykata e Lartë për rreth gjysmë viti që nga momenti kur ata mësuuan për apelimin (shih, *Nesheva kundër Bullgarisë*, nr. 40897/98, §§ 38-39, 28 tetor 2004). Gjykata thekson se edhe nëse palët demonstrojnë një mungesë të caktuar kujdesi, pasojat atribuar sjelljes së tyre nga gjykatat vendase duhej të ishin në proporcion me seriozitetin e moszbatimeve të tyre dhe të mbanin në konsideratë parimin e përgjithshëm për një gjykim të drejtë (shih *Gankin dhe të Tjerët*, cituar më sipër, § 27).

24. Në lidhje me referencën e qeverisë për ndryshim në sistemin e adresave postare apo pretendimin për mungesën e adresës së I.D., si arsye për mosnjoftimin e tij në seancë, Gjykata vëren se nuk ka asnjë tregues se ishin bërë përpjekje për të njoftuar avokatin e kërkuësve për seancën. Identiteti i avokatit njihet, dhe gjykatat e

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

kishin prokurën e vërtetuar nga noteri sipas së cilës I.D. autorizojë të përfaqësojë kërkuessit. Nuk kishte pasur asnjë vështirësi në njoftimin e tij për seancat e mëparshme gjatë së cilave ai kishte përfaqësuar palët, apo për t'i dorëzuar atij vendimet e këtyre gjykatave, ose apelimin e depozituar nga pala kundërshtare në Gjykatën e Lartë. Gjithashtu, identiteti i përfaqësuesit të kërkuessve, N.B., njihet dhe prokura përkatëse i ishte vënë gjykatave në dispozicion (shih paragrafët 4–5 më sipër). Mesa duket, gjykatat duhej të kishin dijeni për identitetet e kërkuessve dhe vendbanimet e tyre në SHBA. Për sa më sipër, nuk mund të thuhet se Gjykata e Lartë nuk kishte asnjë mundësi për të thirrur kërkuessit apo përfaqësuesit e tyre në seancë (shih *Dilipak dhe Karakaya kundër Turqisë*, nr. 7942/05 dhe 24838/05, § 85, 4 mars 2014). Duke pasur parasysh se çfarë rrezikojë për kërkuessit, që do të thotë përcaktimin e padisë së tyre civile për pronësinë e truallit, si edhe pasojat pasurore, nga autoritetet vendase kërkohej një kujdes i veçantë për të siguruar respektimin e plotë të garancive të nenit 6 (shih *Azđajic*, §§ 70–71, cituar më sipër; dhe *Schmidt kundër Letonisë*, nr. 22493/05, § 95, 27 prill 2017).

25. Në lidhje me argumentin e qeverisë se njoftimi publik për seancën kishte bërë të mundur që pala kundërshtare të paraqitej në Gjykatën e Lartë dhe të paraqiste çështjen e tyre, mund të demonstronte se njoftimi publik për seancat mund të bënte të mundur paraqitjen e palëve në gjykatë. Në një eventualitet tjetër, sidoqoftë, e njëjta kërkesë vlente për gjykatën për të treguar kujdes nëse ishte respektuar e drejta e palëve për të qenë të pranishëm dhe se ajo mund ta shtynte seancën në pritje të kryerjes së njoftimit (shih *Gankin dhe të Tjerët*, cituar më sipër, § 38, dhe *Gjuleva kundër Bullgarisë*, nr. 38840/08, § 41, 9 qershor 2016).

26. Gjykata arrin në përfundimin se Gjykata e Lartë i ka privuar kërkuessit nga mundësia për të paraqitur çështjen e tyre efektivisht dhe për të gëzuar barazinë e armëve me palën kundërshtare, pasi nuk ishte përmbushur detyrimi për të respektuar parimin për gjykim të drejtë. Kjo mangësi nuk ishte korrigjuar pasi kërkuessit kishin mësuar për vendimin e Gjykatës së Lartë.

27. Për këtë arsye, është shkelur neni 6 § 1 i Konventës.

ZBATIMI NENIT 41 TË KONVENTËS

28. Kërkuessit kërkuan rikthim të pronës së tyre. Gjithashtu, ata kërkuan 448,595 euro (EUR) që korrespondojnë me vlerën e pronës, si një kërkesë “shtesë”, si edhe 1,603,956 euro për humbjen e përfitimit. Ata kërkuan 100,000 euro për dëmin jopasuror. Së fundmi, ata kërkuan 35,000 euro për kostot dhe shpenzimet për përfaqësimin e tyre përpara gjykatave vendase dhe përpara Gjykatës.

29. Qeveria i kundërshtoi pretendimet si të paarsyeshme, pasi iu mungonin detajet dhe provat mbështetëse, veçanërisht faturat për përfaqësimin ligjor.

30. Gjykata nuk mund të spekulonte se cilat do të ishin rezultatet e procedurave civile nëse do të ishin respektuar kërkesat e nenit 6 § 1 të Konventës, dhe nuk dallon ndonjë lidhje rastësore midis shkeljes procedurale të konstatuar dhe dëmit pasuror të pretenduar; për këtë arsye, ajo i kundërshton këto pretendime. Gjykata e pranon se kërkuessit duhet të kenë vuajtur një dëm jopasuror i cili nuk mund të kompensohet vetëm me konstatimin e shkeljes. Ajo e gjykon me vend që secilit prej kërkuessve t'i akordohen 3,600 euro për këtë kategori, plus çdo taksë e tarifueshme. Gjykata vëren se kërkuessit nuk paraqitën dokumente që tregojnë se ata kishin paguar, apo se ishin nën detyrimin ligjor për të paguar tarifën e pretenduar për përfaqësimin e tyre ligjor. Në mungesë të bazës për konstatimin se kostot dhe shpenzimet e pretenduara faktikisht janë shkaktuar, këto pretendime duhet të kundërshtohen.

31. Së fundmi, Gjykata vëren se ligji vendas parashikon mundësinë e rihapjes së procesit, nëse kërkuessit e kërkojnë këtë gjë, në mënyrë që çështja e tyre të rishqyrtohet në një mënyrë të tillë që respekton kërkesat e nenit 6 § 1 të Konventës (shih paragrafin 13 më sipër).

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT,

1. E shpall kërkesën të pranueshme;

2. Gjykon se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës;

3. Gjykon:

a) se shteti përgjegjës duhet t'i paguajë brenda tre muajve 3,600 euro (tre mijë e gjashtëqind euro) secilit prej trashëgimtarëve, plus çdo taksë që mund të tarifohet për dëmin jopasuror;

b) se nga përfundimi i periudhës tremujore të sipërpërmendur deri në shlyerje, interesi i thjeshtë duhet të paguhet për shumën e mësipërme në një normë të barabartë me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonësës së pagesës plus tre për qind pikë;

4. Rrëzohet pjesën tjetër të pretendimit për kompensim të drejtë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 20 qershor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Georgios A. Serghides
KRYETAR

Olga Chernishova
ZËVENDËSSEKRETARE

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 49516/17

MARIGLEN AVDIU DHE TË TJERË KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur më 23 maj 2023, si Komision, i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, kryetar,
Darian Pavli,
Oddný Mjöll Arnardóttir, gjyqtarë,
dhe Olga Chernishova, zëvendësregjistrare e Seksionit,
Duke pasur parasysh,

kërkesën (nr. 49516/17) kundër Republikës së Shqipërisë depozituar pranë Gjykatës në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 12 korrik 2017, nga kërkuesit e listuar në tabelën bashkëlidhur ("kërkuesit"), të cilët u përfaqësuan në Gjykatë nga Qendra Evropiane për të Drejtat e Romëve ("QEDR"), një organizatë joqeveritare me seli në Bruksel, Belgjikë dhe Qendra për Nisma Ligjore Qytetare, një organizatë joqeveritare me seli në Tiranë;

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me pretendimin për diskriminim ndaj kërkuesve si rezultat i moszbatimit nga Qeveria i masave për mos segregim në një shkollë fillore, që frekuentohej ekskluzivisht nga fëmijët e minoritetit rom.

2. Kërkuesit janë 15 familje me origjinë rome që jetojnë në Moravë, Berat, një fshat në Shqipëri, zonë në të cilën komuniteti rom përbën një të tretën e popullsisë.

3. Në kohën kur u depozitua kërkesa, fëmijët po ndiqnin ose priteshin të ndiqnin shkollën "Avdyl Avdya", një shkollë fillore e ndërtuar në vitin 2002. Shkolla ofronte arsimin e detyruar fillor në klasa të grupuara. Numri i fëmijëve në shkollë varionte nga 23 në 29, dhe të gjithë ishin nxënës romë. Ato pak familje që nuk ishin rome i çonin fëmijët në shkollë të tjera.

4. Nxënësit nga shkolla "Avdyl Avdya" mund t'i përfundonin studimet e tyre të detyrueshme në shkollën "Shaban Sollaku" dhe të dyja shkollat ishin në të njëjtën njësi administrative. Në vitet e mëparshme, përpara kërkesës, vetëm pesë deri në gjashtë nxënës nga shkolla "Avdyl Avdya" i kishin vazhduar studimet në shkollën "Shaban Sollaku". Sipas kërkuesve, kjo gjë ndodhte si pasojë e cilësisë së dobët të arsimit që nxënësit merrnin në shkollën "Avdyl Avdya".

5. Pas një ankese të depozituar më 17 qershor 2015 nga QEDR-ja, më 16 korrik 2015, Drejtoria Rajonale e Arsimit Berat (Drejtoria e Arsimit) pranonte ekzistencën e segregimit ndaj fëmijëve romë në shkollën "Avdyl Avdya", dhe nevojën për t'i dhënë fund kësaj situatë. Megjithatë, Drejtoria e Arsimit parashtrroi se transporti falas për fëmijët për të shkuar në shkollën "Shaban Sollaku" nuk ishte i mundur, sepse nuk përmbushej distanca minimale për ofrimin e transportit falas për nxënësit në një shkollë.

6. Pas një ankese tjetër të depozituar më 3 shtator 2015 nga QEDR-ja, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi në Shqipëri ("Komisioneri"), më 16 dhjetor 2015, mori një vendim sipas së cilit vlerësohej se kërkuesit ishin diskriminuar në fushën e arsimit nga Ministria dhe Drejtoria e Arsimit, për shkak të racës së tyre. Komisioneri urdhëroi zbatimin e hapave të nevojshëm duke përfshirë mbylljen e shkollës dhe transportin falas për fëmijët romë në një shkollë të integruar.

7. Më 10 prill 2018, kërkuessit informuan Gjykatën se nxënësit kërkuess kishin filluar të ndiqnin shkollën “Shaban Sollaku”. Më 27 mars 2023, kërkuessit informuan Gjykatën se Ministria kishte miratuar mbylljen e shkollës “Avdyl Avdya”. Nxënësit kërkuess kishin vijuar të ndiqnin shkollën e integruar, arsimimi i tyre kishte vijuar rregullisht, dhe ata ishin mirëpritur në shkollën e re. Autoritetet publike kishin organizuar transportin dhe prindërit ishin rimbursuar për shpenzimet e transportit, fillimisht me anë të palëve të treta dhe më pas nga Bashkia e Beratit. Kërkuessit nuk paraqitën ndonjë padi pranë gjykatave vendase ku të pretendonin se nuk kishte mjete efektive në çështjen e tyre.

LIGJI PËRKATËS VENDAS

8. Parashikimi përkatës i ligjit kundër diskriminimit, ligji nr. 10221, i datës 5 shkurt 2010, parashikon si më poshtë:

Neni 1

“Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë për sa i përket racës, etnisë (...)”.

Neni 34

“1. Çdo person ose grup personash që pretendojnë se ndaj tyre është ushtruar diskriminim për një nga shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji, mund të paraqesin kërkesëpadi përpara gjykatës kompetente sipas përcaktimeve të Kodit të Procedurës Civile për 17 dëmshpërblim sipas ligjit ose, sipas rastit, të kryejnë kallëzimin përpara organeve kompetente për ndjekje penale. 2. Paraqitja e ankimit përpara komisionerit nuk është kusht për të paraqitur një kërkesëpadi dhe nuk përbën pengesë për personin e dëmtuar t'i drejtohet gjykatës ose organeve të ndjekjes penale.”

VLERËSIMI I GJYKATËS

9. Kërkuessit u ankuan mbështetur në nenin 1 të protokollit nr. 12 të Konventës, se ata ishin diskriminuar kundër të drejtës së tyre për një arsim përfshirës si rezultat i moszbatimit nga ana e autoriteteve i masave që shmangnin segregimin, për të adresuar mbipërfaqësimin e nxënësve romë në shkollën “Avdyl Avdya”.

10. Gjykata thekson se një vendim apo masë e favorshme për një kërkuess në parim nuk është mjaftueshëm për të privuar kërkuessin nga statusi i tij i “viktimës” nëse autoritetet kombëtare nuk pranojnë shprehimisht ose në substancë, dhe më pas ofrojnë një zgjidhje për shkeljen e Konventës (shih Murray kundër Holandës [DHM], nr. 10511/10, § 83, 26 prill 2016, dhe Nada kundër Zvicrës [DHM], nr. 10593/08, § 128, GJEDNJ 2012). Pranimi apo zgjidhja zakonisht përftohen me anë të shterimit të mjeteve vendase (shih Staykov kundër Bullgarisë, nr. 49438/99, § 89, 12 tetor 2006 dhe C dhe D kundër Kroacisë (vendim), nr. 43317/07, 14 tetor 2010).

11. Në çështjen X dhe të tjerët kundër Shqipërisë (nr. 73548/17 dhe 45521/19, § 63, 31 maj 2022), Gjykata thekson se mjetet vendase duhet të jenë “efektive” në kuptimin që ose të ndalojnë shkeljen e pretenduar ose ta ndërpresin atë, ose të ofrojnë zgjidhjen e duhur për çdo shkelje që tashmë ka ndodhur (shih A.H. dhe të tjerët kundër Rusisë, nr. 6033/13 dhe 15 të tjerë, § 347, 17 janar 2017). Në atë rast, thelbi i ankesave të kërkuessve kishte të bënte me faktin se autoritetet nuk po ndërprisnin një situatë që vazhdonte, më konkretisht segregimin e nxënësve romë/egjiptianë në një shkollë. Mbështetur në rrethanat, Gjykata vendosi se mjeti që ofronte perspektivën vetëm për kompensim financiar, pa ndaluar vijimësinë e shkeljes financiare, nuk mund të konsiderohej efektiv (shih mutatis mutandis, Patranin kundër Rusisë, nr. 12983/14, § 86, 23 korrik 2015).

12. Megjithatë, situata e kërkuessve në çështjen konkrete ndryshon, jo vetëm sepse autoritetet e pranuan se kërkuessit ishin diskriminuar, por edhe sepse ata e kompensuan situatën. Në lidhje me këtë gjë, Gjykata thekson se në vendimin e sipërpërmendur të datës 15 dhjetor 2015, Komisioneri pretendonte se Ministria dhe Seksioni i Arsimit kishin diskriminuar nxënësit romë në fushën e arsimit, duke përfshirë kërkuessit, për shkak të racës së tyre, pasi në shkollën “Avdyl Avdya” kishte pasur segregim. Në mbështetje të këtyre konstatimeve, Gjykata gjykon se autoritetet vendase kanë pranuar shprehimisht një shkelje të së drejtës të kërkuessve për t'u mos diskriminuar.

13. Në vijim, kërkuessit informuan Gjykatën se autoritetet vendase kishin ndërmarrë një sërë hapash për të adresuar ankesat e tyre. Shkolla “Avdyl Avdya” ishte mbyllur zyrtarisht në vitin 2018. Nisur nga semestri i dytë i vitit shkollor 2017/2018, Bashkia e Beratit kishte ofruar transport për fëmijët në shkollën e re dhe rimbursim për kostot e transportit për familjet përkatëse. Kërkuessit pohuan se cilësia e arsimit në shkollën e re ishte e përshtatshme.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

14. Sipas Gjykatës, autoritetet përkatëse kanë respektuar detyrimin e tyre pozitiv për të ndërmarrë hapa për të korrigjuar pabarazinë e pretenduar ndaj kërkuessve dhe kanë shmangur segregimin e tyre në shkollën “Avdyl Avdya”.

15. Çështja tjetër që duhet të vlerësohet është nëse kërkuessit morën kompensimin e duhur për shkeljen e të drejtës së tyre për t'u mosdiskriminuar. Në lidhje me këtë asket, Gjykata përsërit se detyrimi për të shteruar mjetet vendase kërkon që kërkuessit të përdorin normalisht mjetet e disponueshme dhe të mjaftueshme, në lidhje me pretendimet e tyre për shkeljet të Konventës. Për të qenë efektiv, një mjet duhet të mund të kompensojë drejtpërdrejt aspektin e kundërshtuar të situatës dhe duhet të ofrojë perspektivën e arsyeshme për sukses (shih, për shembull, Gherghina kundër Rumanisë, [DHM] (vendim), nr. 42219/07, § 84, 9 korrik 2015).

16. Vendimi përfundimtar i Komisionerit ku pranohet shprehimisht diskriminimi i nxënësve kërkuess, i dha kërkuessve një mundësi të arsyeshme për të përfutur kompensim sipas nenit 34 të ligjit kundër diskriminimit (ligji nr. 10221 i datës 4 shkurt 2010), i cili parashikon se kushdo që është diskriminuar ka të drejtën të kërkojë kompensim për dëmet përpara një gjykate kompetente, pavarësisht nëse ai ose ajo ka depozituar një ankesë pranë Komisionerit. Megjithatë, kërkuessit nuk kanë kërkuar kompensim me anë të një padie civile ndaj Shtetit. E teksa nisja e një procesi civil për shpërblim në vetvete nuk mund të shpërblejë plotësisht një shkelje të përsëritur për t'u mos diskriminuar, ky proces së bashku me pranimin nga ana e Komisionerit për një shkelje të së drejtës të tyre për t'u mosdiskriminuar, dhe masat pozitive për të adresuar diskriminimin, përmbushin kërkesat e efektivitetit. Gjithashtu, kur Komisioneri gjykon se është shkelur e drejta e kërkuessve për t'u mos diskriminuar, kërkuessit duhet të ndjekin mjetet të përfutur kompensim për atë shkelje në të shkuarën. Kërkuessit nuk e kanë bërë një gjë të tillë.

17. Sipas rrethanave, për sa ka të bëjë me ankesën e kërkuessve në lidhje me periudhën përpara muajit prill 2018, ajo duhet të rrëzohet në mbështetje të nenit 35 § 1 dhe 4 të Konventës për mosshkrim të mjeteve vendase.

18. Në lidhje me pretendimin e kërkuessve për periudhën pas muajit prill 2018, Gjykata tashmë ka vlerësuar se autoritetet kanë marrë masat e duhura për ta ndërprerë situatën për të cilën ankohen kërkuessit (shih paragrafin 16 më sipër). Kërkuessit nuk kanë paraqitur ndonjë argument apo informacione që do të tregonin të kundërtën. Rezulton se duke ndaluar segregimin në shkollimin e nxënësve kërkuess dhe duke iu siguruar mjetet e duhura të transportit në një shkollë ku nuk ka segregim, ku niveli i arsimimit është i përshtatshëm, autoritetet vendase kanë kompensuar situatën e kërkuessve dhe për këtë arsye, kërkuessit nuk mund të pretendojnë më të jenë viktimat të shkeljes së pretenduar.

19. Sipas rrethanave, për sa ka të bëjë me ankesën e kërkuessve në lidhje me periudhën që prej muajit prill 2018, ajo nuk përputhet racione personae me parashikimet e Konventës sipas interpretimit të nenit 35 § 3 (a) dhe për këtë arsye duhet të kundërshtohet sipas nenit 35 § 4.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

E deklaroi kërkesën të papranueshme.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar më shkrim më 15 qershor 2023.

Olga Chernishova

ZËVENDËSREGJISTRARE

Georgios A. Serghides

KRYETAR

SHTOJCË LISTA E KËRKUESVE

Nr.	Emri i kërkuessit	Viti i lindjes/regjistrimit	Kombësia	Vendbanimi
1	Mariglen AVDIU	1998	shqiptar	Berat
2	Elio AVDIU	2013	shqiptar	Berat
3	Endri AVDIU	2004	shqiptar	Berat
4	Ermal AVDIU	1984	shqiptar	Berat
5	Eva AVDIU	2009	shqiptar	Berat
6	Flori AVDIU	2004	shqiptar	Berat
7	Iljaz AVDIU	1973	shqiptar	Berat

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

8	Leonard AVDIU	1987	shqiptar	Berat
9	Nadia AVDIU	2012	shqiptar	Berat
10	Paloma AVDIU	2009	shqiptar	Berat
11	Senada AVDIU	2007	shqiptar	Berat
12	Juliana MILE	2008	shqiptar	Berat
13	Klodjan MILE	1976	shqiptar	Berat
14	Nuri MILE	1975	shqiptar	Berat
15	Xhensia MILE	2004	shqiptar	Berat
16	Adelaide MYRTELI	2009	shqiptar	Berat
17	Adelajda MYRTELI	2009	shqiptar	Berat
18	Aleksandros MYRTELI	2008	shqiptar	Berat
19	Alex MYRTELI	2003	shqiptar	Berat
20	Alexandro MYRTELI	2008	shqiptar	Berat
21	Angelo MYRTELI	2008	shqiptar	Berat
22	Antonela MYRTELI	2014	shqiptar	Berat
23	Arjola MYRTELI	2003	shqiptar	Berat
24	Elton MYRTELI	1986	shqiptar	Berat
25	Ermal MYRTELI	1988	shqiptar	Berat
26	Gabriel MYRTELI	2011	shqiptar	Berat
27	Iljada MYRTELI	2005	shqiptar	Berat
28	Jolanda MYRTELI	1988	shqiptar	Berat
29	Kristo MYRTELI	2007	shqiptar	Berat
30	Laura MYRTELI	2008	shqiptar	Berat
31	Laureat MYRTELI	1982	shqiptar	Berat
32	Liverin MYRTELI	2016	shqiptar	Berat
33	Sentiljan MYRTELI	1986	shqiptar	Berat
34	Valter MYRTELI	1983	shqiptar	Berat
35	Vullnet MYRTELI	1968	shqiptar	Berat
36	Dallandyshe TIFI	1982	shqiptar	Berat
37	Danjel TIFI	2005	shqiptar	Berat
38	Manuel TIFI	2005	shqiptar	Berat
39	Elona YZEIRI	1984	shqiptar	Berat
40	Klaus YZEIRI	2004	shqiptar	Berat
41	Martino YZEIRI	2009	shqiptar	Berat
42	Vionis YZEIRI	2006	shqiptar	Berat

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË ÇËSHTJA ZEZO DHE SEAT SHPK KUNDËR SHQIPËRISË (Kërkesat nr. 61445/12 dhe 53157/15)

VENDIM

STRASBURG
22 qershor 2023

Ky vendim është përfundimtar, por mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Zezo dhe Seat sh.p.k. kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komision, i përbërë nga:
Ioannis Ktistakis, *kryetar*,
Darian Pavli,
Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,
dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e përkohshme e Seksionit*,
Pasi diskutoi me dyp të mbyllura më 1 qershor 2023;

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

PROCEDURA DHE FAKTET

1. Çështja nisi me dy kërkesa kundër Shqipërisë depozituar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa") në data të ndryshme që paraqiten në tabelën bashkëlidhur.

2. Lista e kërkuessve dhe detajet përkatëse të kërkesave paraqiten në tabelën bashkëlidhur.

3. Qeveria shqiptare ("Qeveria") u vu në dijeni të ankesave në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të proceseve civile sipas nenit 6 të Konventës. Në mbështetje të nenit 13 të Konventës, në çështjen nr. 53157/15, u komunikua një ankesë shtesë për mungesën e mjeteve për adresimin e çështjes së kohëzgjatjes së proceseve.

LIGJI

I. BASHKIMI I KËRKESAVE

4. Duke pasur në konsideratë lëndën e ngjashme të kërkesave, Gjykata e mendon të arsyeshme që t'i shqyrtojë ato në një gjykim të vetëm.

II. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

5. Kërkuesit u ankuan se kohëzgjatja e procedurave civile në fjalë nuk respektonte kërkesën për "afat të arsyeshëm". Ata iu referuan nenit 6 § 1 të Konventës.

6. Gjykata thekson se arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procedurave duhet të vlerësohet sipas rrethanave të çështjes dhe duke iu referuar kritereve të mëposhtme: kompleksiteti i çështjes, reagimi i kërkuessve dhe autoriteteve përkatëse dhe se çfarë ishte në rrezik për kërkuesit në këtë mosmarrëveshje (shih *Frydlender kundër Francës* [DHM], nr. 30979/96, §43, GJEDNJ 2000-VII; *Gazsó kundër Hungarisë*, nr. 48322/12, § 15, 16 korrik 2015; dhe *Topallaj kundër Shqipërisë*, nr. 32913/03, § 75 21 prill 2016).

7. Në çështjet referuese *Luli dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, 1 prill 2014, dhe *Mishgioni kundër Shqipërisë* nr. 18381/05, 7 dhjetor 2010, Gjykata konstatoi një shkelje në lidhje me disa problematika të ngjashme me ato në çështjen konkrete.

8. Në kërkesën nr. 61445/12, kërkuesi u ankua vetëm për kohëzgjatjen e procesit në Gjykatën e Lartë. Procesi nisi më 9 tetor 2009 dhe përfundoi më 6 prill 2012, kur Gjykata e Lartë rrëzoi *de plano* rekursin e kërkuesit. Për këtë arsye, procesi zgjati për pothuajse dy vite e gjysmë në një shkallë të juridiksionit.

9. Sipas dosjes së çështjes, kërkuesi e nisi procesin ndaj palëve private në lidhje me detyrimet kontraktuale. Pas vendimeve të gjykatës së shkalës së parë dhe të apelit, Gjykata e Lartë u mblodh për të vendosur nëse i takonte këtyre dy gjykatave të vlerësonin *proprio motu* ligjshmërinë e kontratës.

10. Apeli në Gjykatën e Lartë nuk përmbante problematika ligjore veçanërisht komplekse, dhe Gjykata e Lartë nuk ndërmori asnjë hap procedural gjatë periudhës nën shqyrtim. Qeveria nuk paraqiti shpjegime për kohëzgjatjen e procesit pranë Gjykatës së Lartë. Nuk ka indicie se kohëzgjatja e procesit ishte për shkak të kompleksitetit të çështjes apo për shkak të kërkuesit. Për këtë arsye, koha që iu desh Gjykatës së Lartë për të lëshuar një refuzim *de plano* ishte e tepërt.

11. Në kërkesën nr. 53157/15, kërkuesi u ankua për procesin që filloi më 17 nëntor 2005 dhe përfundoi më 10 prill 2015, duke zgjatur për pothuajse nëntë vite dhe pesë muaj. Pas marrjes së padisë së kërkuesit për disa detyrime kontraktuale, Gjykatës së Rrethit Tiranë, gjykata e shkallës së parë, iu deshën më shumë se tre vite që të shpallte vendimin, më konkretisht më 10 dhjetor 2008, në anë të të cilit gjykata vendoste të rrëzonte padinë e kërkuesit. Pas vendimit të gjykatës së apelit për të prishur vendimin dhe për të nisur shqyrtimin, procesi përfundoi me vendimin e formës së prerë të datës 10 prill 2015, i cili u vu në dispozicion të kërkuesit më 24 prill 2015. Nuk ka fakte se kërkuesi kontribuoi në ndonjë mënyrë në kohëzgjatjen e procesit. Procesi nuk ishte kompleks, por nga ana e gjykatave vendase kishte pasur periudha të gjata mosveprimi.

12. Pasi shqyrtoi të gjithë materialin e dorëzuar pranë saj, Gjykata nuk konstatoi fakte apo argumente me anë të të cilave të justifikonte kohëzgjatjen e përgjithshme të procesit në nivel kombëtar për të dy aplikimet. Duke pasur në konsideratë praktikën e saj gjyqësore, Gjykata vendos se në të dyja kërkesat kohëzgjatja e procedurave ishte e tepërt dhe nuk përmbushte kërkesën për "afat të arsyeshëm".

13. Për këtë arsye, këto kërkesa janë të pranueshme dhe konstatojnë një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

III. PRETENDIME TË TJERA PËR SHKELJE NË MBËSHTETJE TË PRAKTIKËS GJYQËSORE TË KONSOLIDUAR

14. Në kërkesën e tij nr. 53157/15, kërkuesi u ankua edhe në mbështetje të nenit 13 të Konventës për mungesë të mjeteve vendase për ankesën e tij për kohëzgjatjen e procesit. Duke iu referuar fakteve të çështjes, parashtrimeve të palëve dhe konstatimeve të mësipërme, Gjykata gjykon se ka shqyrtuar çështjen kryesore ligjore të paraqitur në kërkesën konkrete. Në këtë mënyrë, Gjykata konstaton se nuk është e nevojshme që të

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

japë një vendim të veçantë për këtë ankesë (shih *Qendra për Burimet në emër të Valentin Câmpeanu kundër Rumanisë* [DHM], nr. 47848/08, § 156, GJEDNJ 2014, dhe *Habilaj kundër Shqipërisë* [Komisioni], nr. 2480/10, § 14, 15 shtator 2022).

IV. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

15. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

16. Duke iu referuar dokumenteve që kishte në përdorim, si edhe praktikës së saj gjyqësore (shih, veçanërisht, *Luli dhe të tjerët* dhe *Mishgjoni*, cituar më sipër), Gjykata e gjykon me vend që të akordojë shumat e përcaktuara në tabelën bashkëlidhur.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME:

1. *Vendos* t'i bashkojë kërkesat;

2. *I shpall* ankesat e kërkuarve për kohëzgjatje të procesit civil sipas nenit 6 të Konventës të pranueshme, dhe vendos se nuk është e nevojshme që të shqyrtohet ankesa paraqitur në kërkesën nr. 53157/15 në mbështetje të nenit 13 të Konventës;

3. *Gjykon* se këto kërkesa paraqesin shkelje të nenit 6§1 të Konventës në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procesit civil;

4. *Gjykon*:

a) se Shteti përgjegjës, brenda tre muajve, duhet t'u paguajë kërkuarve shumat e përcaktuara në tabelën bashkëlidhur, të cilat duhet të konvertohen në monedhën e Shtetit përgjegjës, në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b) se që prej përfundimit të periudhës tremujore përmendur më sipër deri në shlyerje, duhet të paguhet një interes i thjeshtë për shumat e mësipërme në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonës së pagesës plus tre për qind pikë.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 22 qershor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSREGJISTRAR I PËRKOHSHEM

Ioannis Ktistakis

KRYETAR

SHTOJCË

LISTA E KËRKUESVE QË PARAQESIN ANKESAT NË MBËSHTETJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

(KOHËZGJATJE E TEPËRT E PROCESIT CIVIL)

Nr.	Kërkesa nr. , data e dorëzimit	Emri i kërkuar Viti i lindjes/regjistrimit	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit	Nisja e procesit ose data e hyrjes në fuqi të Konventës për Shqipërinë (2 tetor 1996)	Përfundimi i procesit	Kohëzgjatja në total Nivelet e juridiksionit	Shuma akorduar për dëm jopasuror për kërkuar (në euro) ²⁰	Shuma akorduar për kostot dhe shpenzimet për kërkesë (në euro) ²¹
1	61445/12 18.9.2012	Enver Zeqo 1963		9.10.2009	6.4.2012	2 vite dhe 5 muaj dhe 29 ditë 1 nivel juridiksioni	900	-

²⁰ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarve.

²¹ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarve.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

2	53157/15 20.10.2015	SEAT sh.p.k. 2003	Lamaj Agron Tiranë	17.11.2005	10.4.2015 (vendimi marrë më 24.4.2015)	9 vite dhe 4 muaj dhe 25 ditë 4 nivele juridiksioni	800	250

GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 56080/19

2001 SH.P.K. KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 30 maj 2023, si Komision, i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendësregjistrare e Seksionit*,

Duke pasur parasysh,

kërkesën (nr. 56080/19) ndaj Republikës së Shqipërisë depozituar pranë Gjykatës në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 18 tetor 2019, nga një kompani shqiptare, "2001" sh.p.k, themeluar në vitin 2006 dhe me seli në Lezhë ("kompania kërkuuese"), e cila u përfaqësua nga z. P. Ndreca, avokat i cili ushtron ligjin në Tiranë;

vendimin për të vënë në dijeni në lidhje me kërkesën Qeverinë Shqiptare ("Qeveria"), e cila u përfaqësua nga Agjenti i saj në atë periudhë, znj. B. Lilo dhe më pas z. O. Moçka, Avokati i Përgjithshëm i Shtetit;

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kërkesa ka të bëjë me drejtën për t'iu drejtuar gjykatës dhe kohëzgjatjen e procesit civil, si edhe aspektin e shterimit të mjeteve vendase, më konkretisht duke paraqitur ankesa përpara Gjykatës së Lartë dhe Gjykatës Kushtetuese, në kontekstin ku ato gjykata nuk kishin mjaftueshëm gjyqtarë në staf për një periudhë të caktuar kohore.

A.Procesi vendas

2. Më 2 prill 2009, kompania kërkuuese depozitoi një padi për dëmshpërblim në shumën prej 169,895,010 lekë (rreth 1,300,000 euro në periudhën konkrete) ndaj një pale private pranë Gjykatës së Rrethit Tiranë.

3. Në një datë të papërcaktuar në vitin 2012, kompania kërkuuese iu referua situatës së saj të vështirë financiare për t'i kërkuar gjykatës që të përjashtojë nga detyrimi për të paguar tarifën gjyqësore, e cila, sipas ligjit vendas, përbënte një për qind të shumës së kërkuar. Gjykata e kundërshtoi kërkesën dhe i kërkoi kompanisë kërkuuese që të paguante tarifën gjyqësore përkatëse.

4. Më 16 maj 2013, Gjykata e Rrethit Tiranë konstatoi se kompania kërkuuese nuk e kishte paguar tarifën gjyqësore dhe ndërpreu shqyrtimin e padisë. Kompania kërkuuese e apeloj vendimin, duke argumentuar se i përmbushte kushtet për t'u përjashtuar nga detyrimi për të paguar tarifën gjyqësore dhe se e drejta e saj për t'iu drejtuar një gjykate nuk mund të ndikohej nga një legjislacion dytësor që parashikonte detyrimin për shlyerjen e tarifës gjyqësore.

5. Më 20 nëntor 2013, Gjykata e Apelit Tiranë la në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë. Ajo gjykoi se detyrimi për të paguar tarifën gjyqësore parashikohej nga ligji dhe ndërprerja e procesit nga gjykata e shkallës së parë ishte i justifikuar. Më 25 nëntor 2013, kompania kërkuuese depozitoi një rekurs në Gjykatën e Lartë.

6. Më 18 tetor 2019, kompania kërkuuese depozitoi pranë Gjykatës kërkesën konkrete, që më pas iu komunikua Qeverisë më 10 maj 2021.

7. Më 14 korrik 2021, Gjykata e Lartë e rrëzoi si të papranueshëm rekursin depozituar nga kompania kërkuuese pranë Gjykatës së Lartë.

8. Më 28 shkurt 2022, kompania kërkuuese paraqiti parashtrimet e saj përfundimtare pranë Gjykatës, duke përfshirë pretendimet për dëmshpërblim të drejtë.

B. Kuadri ligjor përkatës dhe informacioni për Gjykatën e Lartë dhe Gjykatën Kushtetuese

9. Neni 31 § 2 i ligjit për gjyqësorin (ligji nr. 98/2016 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor”) parashikon se, si rregull, trupi gjyqësor për proceset civile në Gjykatën e Lartë i shqyrton rekursin në trupa gjyqësore të përbërë nga tre gjyqtarë.

10. Sipas nenit 399/6 të Kodit të Procedurës Civile (“KPC”), në rastin kur një çështje është pezull pranë një trupe gjyqësore në Gjykatën e Lartë, ankesat në lidhje me kohëzgjatjen e procesit do të duhet të dëgjohen nga një trupë tjetër gjyqësore në Gjykatën e Lartë (shih *Bara dhe Kola kundër Shqipërisë*, nr. 43391/18 dhe 17766/19, § 37, 12 tetor 2021).

11. Pas një sërë shkarkimesh dhe dorëheqjesh të gjyqtarëve nga detyra, nga data 22 maj 2019 deri më 18 mars 2020, Gjykatës së Lartë i mungonte kuorumi statutor prej tre gjyqtarësh për shqyrtimin e padive pranë saj. Gjykata e Lartë e rifitoi kuorumin minimal të gjyqtarëve më 18 maj 2020, dhe gjatë muajve në vijim u emëruan gjyqtarë të tjerë.

12. Për sa i përket Gjykatës Kushtetuese, sipas të dhënave zyrtare, nga data 16 korrik 2018 deri më 14 nëntor 2019, gjykatës i mungonte kuorumi statutor i gjyqtarëve prej tre gjyqtarësh për të shqyrtuar apelit pranë saj. Ajo e rifitoi kuorumin minimal të gjyqtarëve më 14 nëntor 2019, dhe gjatë muajve në vijim u emëruan gjyqtarë të tjerë.

VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Pretendim për shkelje të nenit 6 të Konventës

13. Kompania kërkuese u ankua në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës për refuzimin nga ana e gjykatave vendase për ta përjashtuar nga tarifa gjyqësore, dhe vlerësonte se meritat e padisë së saj paraqisnin një shkelje të të drejtave të saj për t’iu drejtuar gjykatës. Sipas së njëjtit parashtrim, kompania kërkuese u ankua për një kohëzgjatje të tepër të procesit. Në vijim, në mbështetje të nenit 13 të Konventës, kompania kërkuese u ankua se nuk kishte asnjë mjet vendas efektiv për ankesat e saj.

14. Qeveria parashtrroi se kompania kërkuese nuk kishte shteruar mjetet vendase. Kompania kërkuese e kundërshtoi pretendimin, duke argumentuar se në periudhën kur kompania kërkuese kishte depozituar kërkesën e saj pranë Gjykatës, nuk ekzistonin mjetet vendase efikase për t’u shteruar.

15. Parimet e përgjithshme në lidhje me shterimin e mjeteve vendase dhe parimi i subsidiaritetit janë përmbledhur në vendimin *Vučković dhe të tjerët kundër Serbisë* ((kundërshtimi paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, §§ 69-77, 25 mars 2014). Veçanërisht për sa i përket Shqipërisë, pas ndryshimeve të datës 12 gusht 2016 në lidhje me juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese, në parim, një rekurs kushtetues bëhet mjeti efektiv për t’u shteruar për të gjitha ankesat e bëra në mbështetje të Konventës (shih *Fullani kundër Shqipërisë*, (vendim) nr. 4586/18, § 79, 20 shtator 2022). Gjithashtu, në lidhje me ankesat për kohëzgjatjen e procesit, mjeti i ri që hyri në fuqi më 5 nëntor 2017, në parim duhet të shterohet përpara depozitimit të një ankese pranë Gjykatës (shih *Bara dhe Kola kundër Shqipërisë*, nr. 43391/18 dhe 17766/19, § 119, 12 tetor 2021).

1. E drejta për t’iu drejtuar gjykatës

16. Gjykata thekson se më 18 tetor 2019, kur kompania kërkuese depozitoi kërkesën konkrete pranë Gjykatës, Gjykata e Lartë dhe Gjykata Kushtetuese në të vërtetë nuk mund të merrnin një vendim të menjëhershëm për ankesën e saj në lidhje me të drejtën e saj për t’iu drejtuar gjykatës, ankesë e cila tashmë është përpara Gjykatës. Megjithatë, nuk diskutohet që kjo ishte një situatë e përkohshme që autoritetet vendase po përpiqeshin ta adresonin, dhe që gjykatat më të larta po pranonin rekurse të depozituara pranë tyre në mënyrën tradicionale. Gjithashtu, palët nuk trajtojnë midis tyre se më 14 korrik 2021, datë kur Gjykata e Lartë shpalli vendimin për rekursin e kompanisë kërkuese në Gjykatën e Lartë (shih paragrafin 7 më sipër), Gjykata Kushtetuese ishte operative. Në të vërtetë, në atë periudhë, Gjykata Kushtetuese kishte qenë operative për më shumë se 21 muaj, që prej datës 14 nëntor 2019, datë në të cilën kishte rifituar kuorumin e nevojshëm për të gjykuar për disa prej rekurseve depozituara pranë saj (shih paragrafin 12). Edhe pse mundësia praktike e dëgjimit të rekursit kushtetues u mundësua vetëm pas datës së depozitimit të kërkesës së saj, kompanisë kërkuese iu kërka sidoqoftë që ta shteronte atë mjet për të drejtën e saj për ta drejtuar ankesën në gjykatë.

17. Në parashtrimet e saj të fundit, më 28 shkurt 2022 pranë Gjykatës, kompania kërkuese nuk bëri të qartë nëse kishte paraqitur një ankesë kushtetuese ndaj vendimit të Gjykatës së Lartë. Nëse ajo e ka depozituar një rekurs të tillë kushtetues, nuk ka ende asnjë indicie se Gjykata Kushtetuese ka nisur gjykimin për të. Për këtë arsye, kjo ankesë pranë Gjykatës në çdo rast është e parakohshme (shih në të njëjtin koncept, *Gjinari kundër Shqipërisë* (vendim) [Komisioni], nr. 52610/19, §§ 14 dhe 20, 22 nëntor 2022). I takon kompanisë kërkuese që të ridedepozitojë ankesën pranë Gjykatës pas shterimit të mjeteve vendase.

2. Kohëzgjatja e procesit

18. Në lidhje me pretendimin për shkelje të kërkesës për “afat të arsyeshëm”, sipas nenit 6 § 1 të Konventës, që prej datës 5 nëntor 2017, sistemi ligjor shqiptar ka parashikuar një mjet të posaçëm në lidhje me këtë ankesë, i cili ka të bëjë me masën kompensuese dhe/ose përshpejtuese sipas nenit 399/1 e në vijim të KPC (shih *Bara dhe Kola*, cituar më sipër, §§ 37 dhe 119).

19. Në periudhën midis datës 5 nëntor 2017 dhe 22 maj 2019, periudhë në të cilën Gjykata e Lartë humbi përkohësisht kuorumin e nevojshëm për të gjykuar çfarëdo kërkesë (shih paragrafët 10 dhe 11 më sipër), çështja e kompanisë kërkuese ishte ende pezull pranë Gjykatës së Lartë. Për këtë arsye, i takonte kompanisë kërkuese të depozitonte një padi dhe të merrte vendimin e Gjykatës së Lartë sipas nenit 399/1 e në vijim të KPC. Në të vërtetë, gjykata mori dhe gjykoi çështje të tjera të ngjashme gjatë asaj periudhe (shih *Bara dhe Kola*, cituar më sipër, §§ 39-43). Megjithatë, kompania kërkuese nuk e përdori atë mundësi për të paraqitur ankesën e saj për kohëzgjatjen e procesit pranë Gjykatës së Lartë.

20. Nga data 22 maj 2019 deri më 18 mars 2020, Gjykatës së Lartë i mungonte kuorumi për shqyrtimin e një padie të mundshme, sipas nenit 399/1 e në vijim të KPC, gjë e cila, është e kuptueshme, që mund të ketë shkaktuar ngurrim për kompaninë kërkuese që ta paraqiste atë kërkesë pranë gjykatës. Megjithatë, theksohet përsëri se pranë Gjykatës nuk u ngrit çështja se mungesa e kuoromit ishte një situatë e përkohshme dhe për këtë arsye çdo kërkesë depozituar pranë gjykatës gjatë asaj periudhe do të shqyrtohej sapo Gjykata e Lartë të rifitonte kuorumin e nevojshëm. Në të vërtetë, Gjykata e Lartë rifitoi kuorumin e nevojshëm më 18 mars 2020 (shih paragrafin 11 më sipër), datë në të cilën pranë saj nuk kishte asnjë kërkesë pezull paraqitur nga kompania kërkuese sipas nenit 399/1 e në vijim të KPC-së.

21. Së fundmi, nuk kishte asnjë arsye që e pengonte kompaninë kërkuese të paraqiste një kërkesë të tillë pranë gjykatës në periudhën nga data 18 mars 2020 dhe 24 korrik 2021, datë në të cilën Gjykata e Lartë e rrëzoi rekursin depozituar pranë saj në lidhje me meritat e mosmarrëveshjes (shih paragrafin 7 më sipër dhe *Bara dhe Kola*, cituar më sipër, § 15, ku tregohet se gjatë asaj periudhe Gjykata e Lartë gjykonte kërkesat e depozituara nga palë të tjera sipas nenit 399/1 e në vijim të KPC).

22. Në një vlerësim të përgjithshëm për rrethanat specifike të çështjes konkrete dhe pavarësisht çdo ngurrimi të krijuar nga mungesa e gjyqtarëve të mjaftueshëm në Gjykatën e Lartë për një periudhë të caktuar, Gjykata është e mendimit se kompanisë kërkuese, sidoqoftë, i është kërkuar që t'i jepte gjykatës mundësinë që të gjykonte ankesën e saj për pretendimin për kohëzgjatje të procesit sipas nenit 399/1 e në vijim të KPC. Pasi një gjë e tillë nuk u përmbush, ankesa është e papranueshme për mosshfrytëzimin të mjeteve vendase sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

B. E drejta për një mjet efektiv

23. Kompania kërkuese e kishte pasur mundësinë për të paraqitur ankesat e saj pranë autoriteteve vendase (shih paragrafët 17 dhe 22 më sipër). Ankesa e saj në mbështetje të nenit 13, së bashku me nenin 6 të Konventës, se nuk kishte mjete efektive për të adresuar ankesat e saj, për këtë arsye është e pambështetur në fakte sipas interpretimit të nenit 35 § 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

E deklaron kërkesën të papranueshme.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar më shkrim më 22 qershor 2023.

ZËVENDESRREGJISTRARE

Olga Chernishova

KRYETAR

Georgios A. Serghides

**GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

VENDIM

Kërkesa nr. 34712/18

RABIJE HAKA KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 30 maj 2023, si Komision, i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendësregjistrare e Seksionit*,

Duke pasur parasysh,

kërkesën (nr. 34712/18) kundër Republikës së Shqipërisë depozituar pranë Gjykatës në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 14 korrik 2018, nga një shtetase shqiptare, znj. Rabiye Haka, lindur në vitin 1981 dhe me banim në Tiranë ("kërkuesja"), e cila u përfaqësua nga znj. Golloshi, avokate e cila e ushtron ligjin në Tiranë;

vendimin për të bërë me dije mbi kërkesën Qeverinë shqiptare ("Qeveria"), përfaqësuar nga Agjenti i saj z. A Metani, dhe në vijim nga z. O. Moçka, nga Avokatura e Shtetit;

parashtrimet e palëve;

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Në një datë të papërcaktuar, bashkëshorti i kërkueses depozitoi një padi pranë Gjykatës së Rrethit Tiranë me anë të së cilës kërkonte t'i paguhej pensioni i plotë për paafësi për punë për periudhën nga data 31 mars 2007 deri më 24 nëntor 2009. Më 12 tetor 2011, gjykata e shkallës së parë e mbështeti kërkesën. Megjithatë, pasi i pandehuri depozitoi një apelim, më 24 maj 2012, Gjykata e Apelit Tiranë e kundërshtoi vendimin e gjykatës së shkallës së parë dhe e rrëzoi pretendimin e bashkëshortit të kërkueses. Kur bashkëshorti i kërkueses ndërroi jetë, kërkuesja mori përsipër të ndiqte procedurat. Ajo depozitoi një apelim pranë Gjykatës së Lartë, e cila e rrëzoi më 17 dhjetor 2015.

2. Më 8 nëntor 2016, ligji nr. 99/2016 i datës 6 nëntor 2016 u publikua në Fletoren Zyrtare. Sipas këtij ligji, shkurttohej afati për depozitimin e një ankese kushtetuese nga dy vite në katër muaj për "konstatimin e cenimit" [sipas së drejtës ose lirisë kushtetuese]. Gjithashtu, ligji parashikonte se afati i ri duhej të hynte në fuqi më 1 mars 2017.

3. Më 14 nëntor 2017, kërkuesja depozitoi një ankese kushtetuese, e cila u deklarua e papranueshme nga Gjykata Kushtetuese më 16 janar 2018 pasi ishte depozituar jashtë afatit katërmujor, ku përlllogaritja niste prej datës 17 dhjetor 2015, datë në të cilën ishte miratuar vendimi i Gjykatës së Lartë.

LIGJI DHE PRAKTIKA PËRKATËSE VENDASE

4. Ligji përkatës vendas në lidhje me afatin e ri për depozitimin e një ankese kushtetuese përcaktohet në çështjen *Çela kundër Shqipërisë* (nr. 73274/17, §§ 7 dhe 8, 29 nëntor 2022).

5. Më 16 qershor 2017, Gjykata Kushtetuese shpalli dy vendime të veçantë në çështjet Pajova (vendimi nr. 157) dhe Ibrahim (vendimi nr. 152), të të cilët u zbatua afati i ri katërmujor për vendimet e Gjykatës së Lartë, të cilat u miratuan më 7 maj 2015 dhe 25 qershor 2015 respektivisht, duke e nisur përlllogaritjen nga data e miratimit të tyre.

VLERËSIMI I GJYKATËS

6. Parimet e përgjithshme për të drejtën për t'u drejtuar Gjykatës Kushtetuese në lidhje me afatin e ri katërmujor për depozitimin e një ankese kushtetuese janë përmbledhur në çështjen *Çela* (cituar më sipër, §§ 20, 27-29 dhe 32).

7. Gjykata thekson se vendimi i formës së prerë dhënë nga Gjykata e Lartë u miratua më 17 dhjetor 2015 dhe se në atë periudhë afati për depozitimin e një ankese kushtetuese ishte dy vite, duke e nisur llogaritjen që prej miratimit të vendimit të Gjykatës së Lartë. Ligji i ri, që e shkurtonte atë afat në katër muaj, u publikua më 8 nëntor 2016 dhe parashikonte se afati i ri do të ishte i zbatueshëm duke filluar nga data 1 mars 2017. Kërkuesja e depozitoi ankesën e saj kushtetuese më 14 nëntor 2017, brenda afatit dyvjeçar. Megjithatë, ankesa u shpall e

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

papranueshme nga Gjykata Kushtetuese pasi ishte depozituar përtej afatit katërmujor, duke e nisur llogaritjen nga data e miratimit të vendimit të Gjykatës së Lartë.

8. Gjykata vëren se, fillimisht, kur u miratua ligji që parashikonte afatin katërmujor, nuk ishte e qartë nëse ky ligj do të zbatohet edhe për vendimet e kontestuara të miratuara përpara datës 1 mars 2017 (shih *Çela*, cituar më sipër, §§ 39-39). Gjykata Kushtetuese e bëri të qartë pozicionin e saj më 16 qershor 2017, me miratimin e vendimeve Pajova dhe Ibrahim (shih paragrafin 5 më sipër, shih edhe *Çela*, cituar më sipër, § 6), duke lënë në fuqi parashikimin se afati dyvjeçar ndalonte së zbatuari pas datës 1 mars 2017, dhe se çdo ankesë kushtetuese e depozituar pas asaj date do t'i nënshtrohet afatit katërmujor për të gjitha çështjet pa përjashtim. Në praktikë, një gjë e tillë nënkuptonte se për sa i përkiste të gjitha çështjeve ku vendimi i Gjykatës së Lartë (apo një vendim tjetër i formës së prerë i kundërshtuar) ishte miratuar përpara datës 1 nëntor 2016, ankesa kushtetuese do të duhej të depozitohej deri më 1 mars 2017, por nëse depozitohej më vonë, atëherë ajo do të deklarohet e papranueshme.

9. Në rrethanat e ngjashme në çështjen *Çela*, Gjykata tashmë ka vendosur se interpretimi për afatin e ri nuk kishte qenë mjaftueshëm i parashikueshëm për ankuesit e mundshëm kushtetues më 1 mars 2017. Megjithatë, pas vendimeve të Gjykatës Kushtetuese të datës 16 qershor 2017 (shih paragrafin 5 më sipër), së bashku me vendimin e gjykatës në çështjen *Çela*, Gjykata gjykon se pozicioni se afati i ri i zbatuar për të gjitha vendimet e apeluara të shpallura përpara datës 1 mars 2017 do të duhej të konsiderohej se përbënte një praktikë të konsoliduar për të cilën kërkesja duhej të ishte në dënim (krahaso *Çela* cituar më sipër, § 37). Megjithatë, edhe nëse afati katërmujor do të llogaritej nga momenti kur pozicioni i Gjykatës Kushtetuese u bë i qartë, kërkesja e depozitimit të ankesës së saj kushtetuese jashtë afatit. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata përsërit se pranon se nuk është shkelur e drejta e kërkuar për t'iu drejtuar një gjykate, ku parashikimet ligjore që mund të mos ishin të qarta ishin plotësuar me një praktikë gjyqësore të konsoliduar e cila ishte publikuar dhe ishte e aksesueshme dhe mjaftueshëm precize për t'iu mundësuar kërkuar (nëse do të ishte e nevojshme, me anë të një këshillimi profesional) të vendoste se çfarë hapash duhej të merrte (shih *Cañete de Goñi kundër Spanjës*, nr. 55782/00, § 41, GJEDNJ 2002-VIII).

10. Në këto rrethana, Gjykata është e mendimit se ankesa e kërkuar se nuk kishte pasur të drejtën për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese është qartazi e pambështetur në fakte, pasi mungon indicia për një shkelje të së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës parashikuar në nenin 6 të Konventës, dhe veçanërisht kërkesa për parashikueshmëri (shih, për parime të përgjithshme *Zubac kundër Kroacisë* [DHM], nr. 40160/12, §§ 76-99, 5 prill 2018).

11. Për këtë arsye, kjo pjesë e kërkesës duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 § 3 (a) dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

E deklaron kërkesën të papranueshme.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar më shkrim më 22 qershor 2023.

ZËVENDËSREGJISTRARE

Olga Chernishova

KRYETAR

Georgios A. Serghides

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

**SEKSIONI I TRETË
ÇËSHTJA MULLA KUNDËR SHQIPËRISË**

(Kërkesa nr. 72348/11)

VENDIM

STRASBURG

6 korrik 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Mulla kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur si një Komision, i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e Përkohshme e Seksionit,*

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më 15 qershor 2023;

Jep vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

PROCEDURA

1. Çështja nisi me kërkesën kundër Shqipërisë depozituar pranë Gjykatës në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore ("Konventa") më 10 nëntor 2011.

2. Qeveria shqiptare ("Qeveria") u njoftua për kërkesën.

FAKTET

3. Detajet e kërkesës dhe informacioni përkatës për aplikimin gjenden në tabelën bashkëlidhur.

4. Kërkesuesi u ankua për kohëzgjatje të tepërt të procesit civil. Gjithashtu, ai bëri edhe ankesa të tjera, sipas parashikimeve të Konventës dhe Protokolleve të saj.

LIGJI

I. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

5. Kërkesuesi u ankua se kohëzgjatja e procesit civil konkret nuk ishte në përputhje me parashikimin për "afat të arsyeshëm". Ai u mbështet në nenin 6 § 1 të Konventës.

6. Në çështjen konkrete, procesi i cili zgjati për jo më pak se shtatë vjet, kishte të bënte me një çështje të thjeshtë: anulimin e procesit të shitjes dhe të privatizimit. Kohëzgjatja iu atribuua rikthimit të çështjes për gjykim dhe vonesave në Gjykatën e Apelit (për dy vjet), dhe në Gjykatën e Lartë (për dy vjet). Procesi nisi në Gjykatën e Rrethit Vlorë më 21 nëntor 2003 dhe zgjati deri më 18 maj 2011, kur Gjykata Kushtetuese vendosi rrëzimin e kërkesës së ankuesit për padrejtësi në proces. Qeveria nuk i kundërshtoi këto parashtrime të kërkesës, në lidhje me kohëzgjatjen e procesit.

7. Gjykata përsërit se arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procesit duhet të vlerësohet sipas rrethanave të çështjes dhe referuar kritereve të mëposhtme: kompleksitetit të çështjes, sjelljes së kërkesës dhe të autoriteteve përkatëse dhe çfarë ishte në rrezik për kërkesuesin në mosmarrëveshje (shih *Frydlender kundër Francës* [DHM], nr. 30979/96, § 43, GJEDNJ 2000-VII; *Gazsó kundër Hungarisë*, nr. 48322/12, § 15, 16 korrik 2015; dhe *Topallaj kundër Shqipërisë*, nr. 32913/03, § 75, 21 prill 2016).

8. Në çështjet kryesuese, *Luli dhe të Tjerë kundër Shqipërisë*, nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, 1 prill 2014, dhe *Mishgioni kundër Shqipërisë*, nr. 18381/05, 7 dhjetor 2010, Gjykata tashmë ka konstatuar një shkelje, në lidhje me problematikat të ngjashme me ato në çështjen konkrete.

9. Pasi shqyrtoi materialet e dorëzuara pranë saj, Gjykata nuk ka gjetur fakte ose argumente që justifikojnë kohëzgjatjen e përgjithshme të procesit në nivel vendës. Duke iu referuar praktikës së saj gjyqësore për lëndën, Gjykata vlerëson se në çështjen konkrete, kohëzgjatja e procesit ishte e tepërt dhe nuk respektonte kërkesën për "afat të arsyeshëm".

10. Për këtë arsye, kjo ankese është e pranueshme dhe konstaton një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

II. ANKESA TË TJERA

11. Kërkesuesi u ankua edhe në mbështetje të nenit 13 të Konventës dhe nenit 1 të Protokollit nr. 1 për mungesë të mjeteve efektive dhe shkelje të së drejtës së tij ndaj pronës. Duke pasur konsideratë për faktet e

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

çështjes, parashtrimet e palëve dhe konstatimet e mësipërme, Gjykata vlerëson se e ka shqyrtuar çështjen kryesore ligjore në kërkesën konkrete. Në këtë mënyrë, ajo konstaton se nuk është e nevojshme që të japë një vendim të veçantë për to (krahaso *Qendrën për Burime Juridike në emër të Valentin Câmpeanu kundër Rumanisë* [DHM], nr. 47848/08, § 156, GJEDNJ 2014, dhe *Habilaj kundër Shqipërisë* [Komisioni], nr. 2480/10, § 14, 15 Shtator 2022).

III. ZBATIMI NENIT 41 TË KONVENTËS

12. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

13. Pasi ka shqyrtuar dokumentet në zotërimin e saj dhe praktikën e saj gjyqësore (shih, veçanërisht, *Luli dhe të Tjerë*, cituar më sipër, dhe *Mishgioni*, cituar më sipër), Gjykata e vlerëson të arsyeshme që të akordojë shumën e përcaktuar në tabelën bashkëlidhur.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. *E deklaron* ankesën në lidhje me kohëzgjatjen e procesit, në mbështetje të nenit 6 të Konventës, të pranueshme, dhe *vendos* se nuk është e nevojshme që të shqyrtojë në mënyrë të veçantë ankesat e tjera të drejtuara në mbështetje të praktikës gjyqësore të konsoliduar të Gjykatës (shih tabelën bashkëlidhur);

2. *Vendos* se kjo kërkesë konstaton një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procesit civil;

3. *Vendos*:

a. se Shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuarit, brenda tre muajve, shumën e përcaktuar në tabelën bashkëlidhur, të konvertuara në monedhën e Shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b. se nga përfundimi i tre muajve përmendur më sipër deri në shlyerje, për shumën e mësipërme duhet të paguhet interes i thjeshtë në normën e barabartë me normën marginale huadhënëse të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonës së pagesës plus tre për qind pikë.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 6 korrik 2023, sipas rregullit 77§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSREGJISTRAR I PËRKOHSHËM

Ioannis Ktistakis

KRYETAR

SHTOJCË

LISTA E KËRKUESVE QË PARAQESIN ANKESAT NË MBËSHTETJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

(MOSEKZEKUTIM OSE EKZEKUTIM I VONUAR I VENDIMEVE VENDËSE)

Nr. i kërkesës Data e dorëzimit	Emri i kërkuar Viti i lindjes	Nisja e procesit ose data e hyrjes në fuqi e Konventës për Shqipërinë (2 tetor 1996)	Përfundimi i procesit	Kohëzgjatja në total Nivelet e juridiksionit	Ankesa të tjera sipas praktikës gjyqësore të konsoliduar	Shuma akorduar për dëm jopasuror dhe kostot dhe shpenzimet për kërkuar (në euro) ²²
72348/11 10.11.2011	Grigor MULLA 1933	21.11.2003	18.5.2011	7 vjet dhe 5 muaj, dhe 28 ditë 4 nivele të juridiksionit	Neni 13: mungesë e mjetit efektiv në ligjin vendës për t'u ankuar për kohëzgjatjen e tepërt të procesit. Prot. 1, neni 1 – ndërrhyrja në gëzim e pagtë të pasurive	1,700

²² Plus çdo taksë që mund t'u tarifohet kërkuar.

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA ELGAKOTI SHPK DHE TË TJERË KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 63986/10 dhe 5 të tjerë – shih listën bashkëlidhur)

VENDIM

STRASBURG

6 Korrik 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Elgakoti sh.p.k. kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur si një Komision, i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësregjistrare e Përkohshme e Seksionit,*

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më 15 qershor 2023;

Jep vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

PROCEDURA

1. Çështja nisi me kërkesat kundër Shqipërisë depozituar pranë Gjykatës në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrotjtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore (“Konventa”) në data të ndryshme të paraqitura në tabelën bashkëlidhur.

2. Qeveria shqiptare (“Qeveria”) u njoftua për kërkesat.

FAKTET

3. Lista e kërkuessve dhe detajet përkatëse të kërkesave janë paraqitur në tabelën bashkëlidhur.

4. Kërkuessit u ankuan për mosekzekutimin ose ekzekutimin e vonuar të vendimeve vendëse. Disa kërkuess paraqitën edhe ankesa të tjera në mbështetje të praktikës gjyqësore të konsoliduar të Gjykatës.

LIGJI

I. BASHKIMI I KËRKESAVE

5. Duke pasur parasysh lëndën e ngjashme të kërkesave, Gjykata e konsideron me vend që t’i shqyrtojë ato së bashku në një vendim të vetëm.

II. POZITA E TRASHËGIMITAREVE TË KËRKUESIT PËR TË NDJEKUR KËRKESËN NR. 45719/12

6. Më 4 maj 2015, Gjykata u informua se z. Kulo, kërkuessi në kërkesën nr. 45719/12, kishte ndërruar jetë dhe se gjykata vendëse kishte caktuar si trashëgimtarë znj. Anila Kulo, Ermioni Kulo dhe Elina Kulo, ku secila prej tyre morri 1/3 e të drejtave dhe detyrimeve të tij.

7. Gjykata gjykon se trashëgimtarët e kërkuessit kanë interes legjitim në zënien e vendit të kërkuessit (shih *Dalban kundër Rumanisë* [DHM], nr. 28114/95, §§ 1 dhe 39, GJEDNJ 1999 VI, dhe *Ernestina Zullo kundër Italisë* [DHM], nr. 64897/01, § 37, 29 mars 2006).

8. Rrjedhimisht, Gjykata vendos se znj. Anila Kulo, Ermioni Kulo dhe Elina Kulo kanë pozitat të vijojnë procesin konkret. Megjithatë, Gjykata do t’i referohet, sidoqoftë, z. Kulo si kërkuess në vendimin konkret.

III. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

9. Kërkuessit u ankuan kryesisht për mosekzekutimin ose ekzekutimin e vonuar të vendimeve vendëse të dhëna në favor të tyre. Ato u mbështetën, shprehimisht ose në substancë, në nenin 6 § 1 të Konventës.

10. Gjykata përsërit se ekzekutimi i vendimit dhënë nga cilado gjykatë duhet të konsiderohet si një pjesë integrale e një “gjykimi” për qëllime të nenit 6. Gjithashtu, ajo i referohet praktikës së saj gjyqësore në lidhje me mosekzekutimin ose ekzekutimin e vonuar të vendimeve vendëse të formës së prerë (shih *Hornsby kundër Greqisë*, nr. 18357/91, § 40, *Raportet e Gjykimeve dhe Vendimeve* 1997-II).

11. Në çështjet kryesuese, *Qufaj Co. sh.p.k. kundër Shqipërisë*, nr. 54268/00, 18 nëntor 2004, dhe *Gjyli kundër Shqipërisë*, nr. 32907/07, 29 shtator 2009, Gjykata kishte konstatuar një shkelje për problematika të ngjashme me ato në çështjen konkrete.

12. Pasi shqyrtoi të gjithë materialin e depozituar pranë saj, Gjykata nuk ka konstatuar asnjë fakt ose argument që ta bindë të arrijë një përfundim të ndryshëm për pranueshmërinë dhe meritat e ankesave të

mësipërme. Duke pasur në konsideratë praktikën e saj gjyqësore për subjektin, Gjykata vlerëson se në çështjen konkrete autoritetet nuk bënë të gjitha përpjekjet e nevojshme për të ekzekutuar plotësisht dhe në kohë vendimet në favor të kërkuësve.

13. Për këto arsye, këto ankesa janë të pranueshme dhe përbëjnë shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

IV. PRETENDIME TË TJERA PËR SHKELJE SIPAS PRAKTIKËS GJYQËSORE TË KONSOLIDUAR

14. Edhe kërkuësit në kërkesat nr. 63986/10, 11487/11, 48963/11, 45720/12 dhe 71642/12 u ankuan në mbështetje të nenit 13 të Konventës dhe nenit 1 të protokollit nr. 1 për mosekzekutimin dhe ekzekutimin e vonuar të vendimeve vendëse dhënë në favor të tyre. Duke pasur në konsideratë faktet e çështjes, parashtrimet e palëve dhe gjetjet e saj përmendur më sipër, Gjykata vlerëson se ka shqyrtuar çështjen kryesore ligjore në kërkesat konkrete. Në këtë mënyrë, ajo konstaton se ankesat e tjera të kërkuësve janë të pranueshme, por se nuk është e nevojshme që të japë një vendim të veçantë për to (shih *Qendrën për Burime Ligjore në emër të Valentin Câmpeanu kundër Rumanisë* [DHM], nr. 47848/08, § 156, HJEDNJ 2014, dhe *Habilaj kundër Shqipërisë* [Komisioni], nr. 2480/10, § 14, 15 shtator 2022).

V. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

15. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

16. Duke pasur në konsideratë dokumentet në zotërimin e saj dhe praktikën e saj gjyqësore (shih, veçanërisht, *Qudaj Co. sh.p.k.*, cituar më sipër, §§ 46–48, dhe *Gjyli*, gjithashtu cituar më sipër, §§ 62–76), Gjykata e vlerëson të arsyeshme të akordojë shumat e paraqitura në tabelën bashkëlidhur.

17. Në lidhje me kërkesën nr. 11487/11, kërkuësi pretendoi se nga momenti i përfundimit të kontratës e deri në rikthimin e tij, paga e tij ishte rritur, por atij nuk i ishte paguar indeksimi i pagës. Ai kërkoj që t'i paguhej indeksimi i pagës së tij për disa vjet. Vendimi i formës së prerë i gjykatës nuk përshkruan ndonjë shumë mbi të cilën duhet të llogaritet paga e tij, megjithatë, Gjykata vlerëson se nëse kërkuësi do të ishte rikthyer në pozicionin e tij në kohë, siç urdhëronte vendimi, ai do të kishte pasur të drejtën ta merrte të plotë pagën, dhe indeksimi i pagës së tij duhet të konsiderohet si një pjesë integrale e gjykimit të gjykatave vendëse. Në vijim, kjo qasje mbështetet nga dispozitat vendëse të Kodit të Punës, sipas Nenit 120, sipas së cilit punonjësit kanë të drejtën të përfitojnë automatikisht nga indeksimi. Debitori në procedurat e ekzekutimit, që do të thotë autoritetet në çështjen konkrete, kontestoi shumat që duhet të paguheshin (shih *Memishaj kundër Shqipërisë* [Komisioni], nr. 40430/08, § 39, 25.3.2014).

18. Kërkuësi në kërkesën nr. 71642/12 parashitroi se autoritetet nuk i kishin paguar as kontributet shëndetësore dhe shoqërore, të cilat i jepnin të drejtën për pensionin nga mosha, si edhe nuk i kishin paguar as interesin e përllogaritur mbi këtë shumë. Për sa u përket pretendimeve për kontributet shëndetësore dhe shoqërore, Gjykata vlerëson se punëdhënësi është i vetmi në pozicionin për të paguar kontributet për sigurimet shëndetësore dhe fondet e pensionit sipas pagave të detyrueshme për t'u paguar në momentin kur i kishte paguar kërkuësit detyrimet për pagat; për këtë arsye, këto kontribute duhet të konsiderohen si një pjesë integrale e gjykimit të gjykatave vendëse, dhe i takon Qeverisë të marrë masat e nevojshme për këtë aspekt (shih *Micliu kundër Rumanisë*, nr. 23657/03, §§ 66–67, 20 dhjetor 2007).

19. Gjithashtu, Shteti duhet të garantojë, me anë të mjeteve të duhura, ekzekutimin e vendimeve vendëse që janë pezull, referuar në tabelën bashkëlidhur.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. *Vendos* t'i bashkojë kërkesat;

2. *Deklaron* se znj. Anila Kulo, Ermioni Kulo dhe Elina Kulo kanë pozitën të vijnë procesin në emër të të ndjerit z. Kulo, kërkuësi në kërkesën nr. 45719/12;

3. *I deklaron* ankesat në lidhje me mosekzekutimin dhe ekzekutimin e vonuar të vendimeve vendëse sipas nenit 6 të Konventës, të pranueshme, dhe *vendos* se nuk është e nevojshme të shqyrtohet pjesa tjetër e ankesave në aplikimet nr. 63986/10, 11487/11, 48963/11, 45720/12 dhe 71642/12;

4. *Gjykon* se kërkesat konstatojnë një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me mosekzekutimin dhe ekzekutimin e vonuar të vendimeve vendëse;

5. *Gjykon* se Shteti përgjegjës duhet të sigurojë, me anë të mjeteve të duhura, brenda tre muajve, ekzekutimin e vendimeve vendëse referuar në tabelën bashkëlidhur, duke marrë në konsideratë edhe gjetjet e Gjykatës në paragrafët 17 dhe 18 më sipër;

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

6. Gjykon:

a) se Shteti përgjegjës duhet t'u paguajë kërkuessve, brenda tre muajve, shumat e përcaktuara në tabelën bashkëlidhur, të konvertuara në monedhën e Shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b) se nga përfundimi i tre muajve përmendur më sipër deri në shlyerje, për shumat e mësipërme duhet të paguhet interes i thjeshtë në normën e barabartë me normën marginale huadhënëse të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonesës së pagesës plus tre për qind pikë.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 6 korrik 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSREGJISTRAR I PËRKOHSHËM

KRYETAR

Ioannis Ktistakis

SHTOJCË

LISTA E KËRKUESVE QË PARAQESIN ANKESAT NË MBËSHTETJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

(MOSEKZEKUTIM OSE EKZEKUTIM I VONUAR I VENDIMEVE VENDËSE)

Nr.	Kërkesa nr. Data e dorëzimit	Emri i kërkuessit Viti i lindjes/ regjistrimit	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit	Vendimi përkatës vendës	Data e nisjes së periudhës së mosekzekutimit Kohëzgjatja e procesit të ekzekutimit	Data e përfundimit të periudhës së mosekzekutimit Kohëzgjatja e procesit të ekzekutimit	Akordimi vendës (në euro)	Detaje të urdhrit të ekzekutimit	Shuma e akorduar për dëm jo pasuror për kërkuess (në euro)	Shuma akorduar për kostot dhe shpenzimet për kërkesë (në euro) ²³
1	63986/10 9.10.2010	EGLAKOTI SHPK 1994	Ibra Bardhyl Elbasan	Gjykata e Apelit Vlorë, 22.6.1999	25.2.2000	Pezull Më shumë se 22 vjet dhe 8 muaj	Gjykata e Apelit Vlorë, 22.6.1999 urdhëroi Drejtorinë e Shërbimeve Shëndetësore t'i paguante kompanisë kërkuess shumën në total prej 3,130,600 lekësh	Gjykata e Rrethit Vlorë, nr. 173 9.9.1999	2,500	-
2	11487/11 16.2.2011	Arben CARCIU 1961	Kokona Elira Tiranë	Komisioni i Shërbimeve Civile, 16.6.2006	18.1.2008	Ekzekutuar pjesërisht më 15.1.2015 për sa i përket rikthimit në pozicion dhe shlyerjes së pagave të vonuara 6 vjet dhe 11 muaj dhe 20 ditë	Vendim i Komisionit të Shërbimeve Civile nr. 456, datë 16.6.2006, urdhëroi heqjen e masës disiplinore zbatuar ndaj kërkuessit; rikthimin e tij në pozicionin e mëparshëm dhe pagesën e pagave të vonuara deri në rikthim.	Gjykata e Rrethit Tiranë, nr. 18, 18.2.2011	3,600	250
3	48963/11 26.7.2011	Edipe SHKËMBI 1955		Gjykata e Rrethit Tiranë, 6.6.2005	20.6.2005	31.3.2015 8 vjet dhe 9 muaj, dhe 12 ditë (ekzekutuar pjesërisht në korrik 2007; kërkuessi arriti moshën e daljes në pension në vitin 2015)	Vendim i Gjykatës së Rrethit Tiranë nr. 1368 i datës 6.6.2005, lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Tiranë më 20.6.2006, që urdhëroi punëdhënësin e kërkuess, Transmetuesin Publik Shqiptar, ta rikthente në detyrë dhe t'i paguante kërkuess shpërblimin në shumën në total prej 552,500 lekësh si rezultat	Gjykata e Rrethit Tiranë, nr. 419, 5.2.2009	4,700	-

²³ Plus çdo taksë që mund t'u tarifohet kërkuessve.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

							shkarkimit të padrejtë nga detyra			
4	45719/12 13.7.2012	Harallamb KULO Lindur në vitin 1945 Vdekur në vitin 2012 Trashëgimtarë Ermioni Kulo Anila Kulo Elina Kulo		Komisioni i Shërbimeve Civile, 12.7.2006	31.3.2008	26.1.2016 7 vjet dhe 9 muaj, dhe 27 ditë	Komisioni i Shërbimeve Civile, më 12.7.2006, urdhëroi ndryshimin e masës disiplinore për shkarkimin e kërkuarit dhe e zëvendësoi me një masë më të lehtë. Në vijim, ai urdhëroi rikthimin e kërkuarit në pozicionin e mëparshëm dhe shlyerjen e pagave të vonuara deri në rikthimin në pozicion. Ky vendim u la në fuqi nga Gjykata e Apelit Tiranë më 31.3.2008.	Gjykata e Apelit Tiranë, nr. 31.3.2008	3,600 duhet t'u paguhet trashëgimtareve së bashku	-
5	45720/12 9.7.2012	Fisnik BROVINA 1964		Gjykata e Apelit Tiranë, 13.9.2011	8.3.2012	Pezull për më shumë se 11 vjet dhe 1 muaj, dhe 7 ditë	Vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë, nr. 1789, i datës 13.9.2011, urdhëroi anulimin e akteve për shkarkimin e kërkuarit nga pozicioni i tij, rikthimin e tij në pozicionin e mëparshëm, dhe shlyerjen e pagave të vonuara deri në rikthimin në detyrë. Gjithashtu, u urdhërua punëdhënësi i kërkuarit që t'i paguante diferencën midis pagës së Sekretarit të Përgjithshëm të institucionit dhe pagës së kërkuarit për dy muaj.	Gjykata e Rrethit Tiranë, nr. 5544, 18.10.2011	4,700	-
6	71642/12 3.11.2012	Sotiraj GJATA 1953		Gjykata e Rrethit Tiranë, 30.11.2006	19.2.2008	Ekzekutuar pjesërisht më 19.12.2018 10 vjet dhe 10 muaj, dhe 1 ditë	Vendimi i Gjykatës së Rrethit Tiranë nr. 6807, i datës 30.11.2006, lënë në fuqi nga vendimi i Gjykatës së Apelit nr. 1396 i datës 16.11.2007, urdhëronte anulimin e urdhrit për shkarkimin e kërkuarit, rikthimin e tij në detyrën e mëparshme dhe shlyerjen e pagave të vonuara, sipas pagës së tij mujore në shumën prej 36,789 lekësh deri në rikthimin në detyrë	Gjykata e Rrethit Tiranë, nr. 432, 19.2.2008	4,700	-

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA GASHI DHE GINA KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 29943/18)

VENDIM

Neni 8 – Jeta private – Pezullimi i vazhduar nga detyra i prokurorit pas përfundimit të procesit penal ndaj tij në lidhje me deklarin e pasurisë, pa pasur baza ligjore

STRASBURG

4 prill 2023

Ky vendim është përfundimtar sipas rrethanave të parashikuara në nenin 44 § 2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Gashi dhe Gina kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë) e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *kryetar,*

Georgios A. Serghides,

Yonko Grozev,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Ioannis Ktistakis,

Andreas Zünd, *gjyqtarë,*

dhe Milan Blaško, *regjistrar i Seksionit,*

Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 29943/18) kundër Republikës së Shqipërisë depozituar në Gjykatë në mbështetje të Nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga dy shtetas shqiptarë, znj. Roven Gashi (“kërkuesja e parë”) dhe z. Dritan Gina (“kërkuesi i dytë”), më 26 qershor 2018;

vendimin e datës 7 shtator për të bërë me dije Qeverinë shqiptare (“Qeveria”) për ankesat në mbështetje të neneve 6, 8 dhe 13 të Konventës, si edhe për dhënien e përparësisë në mbështetje të Rregullit 41 të Rregullores së Gjykatës;

komentet e palës së treta nga Res Publica, që kishte marrë lejen e kryetarit të Seksionit për të ndërhyrë në procedurën me shkrim (neni 36 § 2 i Konventës dhe Rregulli 44 § 3 i Rregullores së Gjykatës);

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më 7 mars 2023;

Jep vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

HYRJJE

1. Çështja ka të bëjë me pezullimin e kërkuesve nga pozicionet e tyre si prokurorë publikë, pretendimet për të meta në proceset përkatëse dhe me mungesën e mjeteve efektive, dhe pretendimin për bërjen publike të dokumenteve për medien.

FAKTET

2. Kërkuesit kanë lindur në vitin 1977 dhe 1976, respektivisht, dhe jetojnë në Tiranë. Ata u përfaqësuan nga z. A. Saccucci dhe znj. G. Borgna, avokatë që e ushtrojnë profesionin në Romë.

3. Fillimisht Qeveria u përfaqësua nga Agjenti i saj z. A. Metani, dhe në vijim nga z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë.

I. INFORMACION MBI KUADRIIN E PËRGJITHSHËM

5. Në periudhën përkatëse, kërkuesit, një çift i martuar, punonin si prokurorë. Në vitin 2013, kërkuesja e parë u ngrit në detyrë në rolin e prokurores në Prokurorinë e Përgjithshme. Më pas, ajo u emërua drejtore e Njesisë së Dekriminalizimit në Prokurorinë e Përgjithshme, dhe punoi, *inter alia*, për çështje të profilit të lartë ku përfshiheshin politikanë, biznesmenë dhe deputetë. Si drejtore e Njesisë së Dekriminalizimit deri në fund të muajit dhjetor 2017, ajo mbikëqyri procedurat e prokurorisë për largimin e individëve me rekorde kriminale nga

pozicionet publike sipas legjislacionit përkatës. Në atë cilësi, ajo pati sukses me kërkesat e saj drejtuar Komisionit Qendror të Zgjedhjeve për ndërprerjen e mandatit të një sërë deputetësh, kryetarësh bashkish, dhe zyrtarëve të tjerë publikë. Kërkuesi i dytë, prej muajit janar 2018, ishte i punësuar si prokuror pranë Gjykatës së Rrethit Tiranë (në vijim “prokuroria e Tiranës”).

6. Në përputhje me Ligjin për Deklarimin e Pasurisë, i cili hyri në fuqi në vitin 2003, kërkuesit paraqitën deklaratimet vjetore të pasurisë pranë Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave (“ILDKPKI”). Në vitin 2016, Shqipëria ndërmori reforma të thella në sistemin e drejtësisë, të cilat sollën ndryshime në Kushtetutë dhe miratimin e një sërë statutesh në lidhje me, midis të tjerash, rivlerësimin e të gjithë prokurorëve në detyrë (në vijim “procesi i rivlerësimit/*vetting*-ut”) nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit (“KPK”) në shkallën e parë dhe – në rastet e apelimeve – nga Kolegji i Posaçëm i Apelit (“KPA”) pranë Gjykatës Kushtetuese (shih *Xhoxhajt kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, §§ 4–7, 9 shkurt 2021).

7. Si pjesë e procesit të *vetting*-ut, kërkuesja e parë paraqiti një deklaratim të ri dhe të detajuar për pasurinë në muajin janar 2017. Në këtë deklaratim përfshiheshin pasuritë në pronësi të bashkëshortit të saj dhe të familjarëve të tjerë. ILDKPKI-ja, që ndihmon organet e *vetting*-ut gjatë procesit të *vetting*-ut, dha një vlerësim negativ për deklaratimin e saj të pasurisë. Më 6 mars 2018, ajo depozitoi përgjigjet për pyetësorin vijues të KPK-së për burimet e disa pasurive. Më anë të një vendimi të datës 25 korrik 2018, KPK-ja e shkarkoi kërkuesen nga detyra. Më 27 shtator 2018, ajo apeloj pranë KPA-së. Ajo u pezullua *ex lege* nga detyrat e saj në pritje të vendimit në shkallë apeli (shih paragrafët 17 dhe 21 më poshtë). Më 29 maj 2019, KPA-ja la në fuqi vendimin e KPK-së të datës 25 korrik 2018.

8. Për një periudhë tranzitore, KPA-ja veprroi si gjykata e shkallës së fundit në çështjet disiplinore ku përfshiheshin gjyqtarë, prokurorë dhe zyrtarë të tjerë të drejtësisë (shih paragrafin 20 më poshtë).

9. Kërkuesi i dytë iu nënshtrua procesit të *vetting*-ut në vitet 2020 dhe 2021.

II. HETIMI PENAL DHE PEZULLIMI NGA DETYRA

10. Në muajin prill 2018, pas disa pretendimeve të ngritura në disa media *online* në muajin mars 2018, ndaj kërkuesve nisi një hetim penal në mbështetje të nenit 257/a § 2 të Kodit Penal (refuzim për deklaratim, mosdeklaratim, fshehje ose deklaratim i rremë i pasurisë), në lidhje me deklaratimet e bëra në deklaratimet periodike të pasurisë dhe gjatë procesit të *vetting*-ut në atë periudhë për sa i përket kërkueses së parë. Në datën 8 maj 2018, ndaj kërkuesve u ngritën akuza.

11. Në mbështetje të urdhrave të datës 11 maj 2018, sipas nenit 151 të Ligjit për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve (shih paragrafin 25 më poshtë), Prokurori i Përgjithshëm i Përkohshëm i pezulloj kërkuesit nga detyra gjatë procesit penal ndaj tyre. Në urdhrat e pezullimit specifikohet se ata mund të apeloreshin në KPA, sipas nenit 179 § 7 të Kushtetutës (shih paragrafin 20 më poshtë). Kërkuesit iu drejtuan KPA-së, ku u informuan se KPA-ja nuk mund të merrte një vendim ndaj apelit të tyre, sepse një anëtar (I.R.) ishte tërhequr për konflikt interesi dhe, për shkak të mungesës së një rregullimi specifik në atë periudhë, nuk mund të emërohej një zëvendësues. Më 21 qershor 2018, trupa gjyquese e KPA-së, duke përfshirë edhe I.R., nuk e shqyrtoi apelin, duke u shprehur se ishte me vend që urdhrat e pezullimit të shqyrtoheshin pranë Gjykatës Administrative të Apelit, si gjykata kompetente për t'i gjykuar apelimet konkrete në shkallën e parë. Kërkuesit e dorëzuan këtë kërkesë pranë Gjykatës më 26 qershor 2018.

12. Më pas kërkuesit paraqitën një kërkesë pranë Gjykatës Administrative të Apelit duke kërkuar prishjen e urdhrave të pezullimit. Me anë të një vendimi të ndërmjetëm, gjykata e rrëzoi kërkesën e tyre për pezullimin e ekzekutimit të urdhrave të pezullimit. Me anë të një vendimi të datës 8 nëntor 2018, ajo i pranoi pretendimet e tyre, i deklaroi urdhrat e pezullimit të paligjshëm dhe i shfuqizoi ata. Ajo gjykoi se vepra për të cilën akuzoheshin kërkuesit – një vepër që dënohej me gjobë ose me burgim deri në tre vjet – ishte në kompetencën e një gjykate rrethi ku mund të gjykohej me një gjyqtar të vetëm, në vend që të gjykohej nga Gjykata për Krime të Rënda. Duke pasur në konsideratë nenin 2 të Konventës së Kombeve të Bashkuara ndaj Krimit të Organizuar Ndërkombëtar të vitit 2000, “krim i rëndë” ishte një sjellje që përbënte një vepër të dënueshme me privim të lirisë maksimumi të paktën katër vjet, ose një dënim më i rëndë. Sipas neneve 1, 29, 31 dhe 32 të Kodit Penal, dhe neneve 13 dhe 75/a të Kodit të Procedurës Penale, krimet e rënda ishin ato që sipas legjislacionit i atribuoheshin kompetencës së Gjykatës për Krimet e Rënda, Antikorrupsion dhe Krimit të Organizuar, ose krime të tjerë në kompetencën e një gjykate rrethi që dënoheshin me burgim deri në dhjetë vjet. Për rrjedhojë, neni 151 i Ligjit për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve që parashikonte një pezullim *ex lege* nuk ishte i zbatueshëm në rastin e kërkuesve. Gjykata rrëzoi urdhrat për pezullim të Prokurorit të Përgjithshëm të Përkohshëm të datës 11 maj 2018, dhe urdhëroi Prokurorinë e Përgjithshme të paguante kostot

e kërkuësve. Vendimi i datës 8 nëntor 2018 nuk specifikonte nëse vendimi hynte menjëherë në fuqi. Sipas kërkuësve, vendimi hynte në fuqi menjëherë (shih edhe paragrafët 14 dhe 16 më poshtë), edhe pse ai mund të apelohej në Gjykatën e Lartë të Shqipërisë. Prokurori i Përgjithshëm i Përkohshëm i kërkoj Gjykatës së Lartë të shqyrtoheshin pikat e ligjit. Rezulton që ky apelim të mos jetë shqyrtuar ende. Në janar 2019, Gjykata Administrative e Apelit shpalli një vendim shtesë ku specifikonte shumën e kostove që duhej t'u paguhej kërkuësve.

13. Prokuroria e Rrethit Fier mori përsipër hetimin penal nga një prokurori tjetër dhe kërkoj ndërprerjen e tij. Me anë të një vendimi të datës 4 shkurt 2019, Gjykata e Rrethit Fier e pranoi kërkesën. Ajo gjykante se vlerësimi i ILDKPKI-së për deklarimin e kërkuësit të parë për *vetting*-un kishte qenë një masë paraprake specifikisht për procesin e *vetting*-ut dhe që i nënshtrohej vlerësimit të organeve të *vetting*-ut. Raporti nuk mund të përdorej në asnjë proces tjetër ndaj personit që rivlerësohej. Ky i fundit nuk mund t'i nënshtrohej ndonjë procedure tjetër në lidhje me faktet përkatëse teksa procesi i *vetting*-ut ishte ende pezull. Procesi penal u pushua në mbështetje të nenit 328 § 1 (d) dhe (f) të Kodit të Procedurës Penale (vendoset pushimi i çështjes kur ekziston një shkak që e shuan veprën penale ose për të cilin ndjekja penale nuk duhej të fillohej ose nuk duhet të vazhdojë, si edhe në rastet e tjera të parashikuara me ligj). Më 18 prill 2019, Gjykata e Apelit Vlorë la në fuqi vendimin e datës 4 shkurt 2019.

14. Më 20 mars 2019, përbaruesit depozituan pranë Prokurorisë së Përgjithshme, në emër të kërkuësve, një njoftim për ekzekutim të vullnetshëm të vendimit për shlyerjen e kostove të kërkuësve, vendim i cili u shpall më 8 nëntor 2018. Më 11 prill 2019, procedura e ekzekutimit u ndërpre pasi kostot u paguan.

15. Më 16 prill 2019, kërkuësi i dytë i kërkoj prokurorisë Tiranë që t'i siguronte "kushtet fizike, infrastrukturën teknike dhe bazën materiale që të mund të vazhdonte me funksionet e tij në prokurori pranë prokurorisë së Tiranës". Pas krijimit të Këshillit të Lartë të Prokurorisë (organi drejtues për emërimin, shkarkimin, ngritjen në detyrë, transferimin dhe masat disiplinore për prokurorët – në vijim "KLP") në dhjetor 2018, në muajin qershor 2019, prokuroria e Tiranës kërkoj opinionin e KLP-së nëse duhej, apo si duhej, të ekzekutonte vendimin e Gjykatës Administrative të Apelit të datës 8 nëntor 2018, për anulimin e urdhrin të pezullimit në lidhje me kërkuësin e dytë. Deri në tetor 2019 nuk u dha asnjë përgjigje. Sipas Qeverisë, kërkuësi i dytë nuk paraqiti ndonjë kërkesë pranë KLP-së apo Prokurorisë së Përgjithshme për ekzekutimin e vendimit.

16. Prokuroria e Tiranës vazhdoi t'i paguante kërkuësit të dytë pagën mujore gjatë gjithë periudhës së pezullimit të tij. Pas një shkrese dërguar nga Prokurori i Përgjithshëm i sapoemëruar, në janar 2020, kërkuësi i kërkohej të paraqitej në zyrë dhe të vazhdonte detyrat e tij si prokuror pa vonesë pas marrjes së shkresës.

17. Edhe kërkuësja e parë vazhdoi të merrte pagën e saj (shih paragrafin 27 më poshtë). Pasi ushtroi të drejtën e saj për të apeluar pranë KPA-së ndaj vendimit të KPK-së të datës 25 korrik 2018, gjatë procesit përkatës të apelimit, ajo u pezullua *ex lege* nga detyrat e saj në mbështetje të nenit 62(1) të Ligjit të Rivlerësimit. Më pas, ajo u shkarkua nga pozicioni i saj. Shkarkimi i saj hyri në fuqi pas vendimit të KPA-së të datës 29 maj 2019. Sipas së njëjtës dispozitë në Ligjin për Rivlerësimin dhe nenit F § 5 të Aneksit të Kushtetutës, ajo u pagua në masën 75% të pagës së saj gjatë pezullimit në mbështetje të parashikimeve në Ligjin e *Vetting*-ut.

III. PRETENDIMI PËR BËRJEN PUBLIKE TË DOKUMENTEVE PËR MEDIEN

18. Më 9 mars 2018, Alpenews, një portal lajmesh *online*, publikoi artikullin e mëposhtëm:

"Thellohet skandali i ish-drejtuësve më të lartë Prokurorisë së Përgjithshme. Faktet dhe provat e investigimit të "Alpenews.al", pas ish-kryeprokurorit të Shqipërisë A.L., të çojnë te bashkëpunëtorja e tij më e afërt [kërkuësja e parë].

Vetëm pak orë pasi ajo ka humbur procesin gjyqësor të ngritur kundër vendimit të Kryeprokurores së Përkohshme A.M., për shkarkimin nga detyra e Drejtoreshës së Drejtorisë së Marrëdhënieve me Jashtë dhe asaj të Dekriminalizimit, dalin në dritë të dhëna që pritet ta tronditin nga themelet sistemin e vjetër të drejtësisë shqiptare...

Për disa javë me radhë, opinioni ynë publik është njohur me vendimin... që i ndaloj hyrjen në SHBA A.L. dhe familjarëve të tij, për shkak të përfshirjes së tij në raste të mëdha korrupsioni. Kjo u shoqërua me publikimin e provave dhe fakteve që tregonin jetën e shfrenuar të familjes së ish-kryeprokurorit të Shqipërisë, e cila i tejkalon frikshëm, mundësitë e kufizuara financiare që të ofrojnë dy pagat normale të zyrtarëve të shtetit shqiptar që janë edhe të ardhurat legale të deklaruara nga A.L. dhe bashkëshortja e tij.

Gjatë kësaj jave, Alpenews.al publikoi rezultatet e investigimit që zbuloi me dokumente zyrtare dhe shkresa me firmën e A.L. për përfshirjen e tij në një megaskemë të errët investimesh financiare në pasuri të paluajtshme, të blera me çmime qesharake e më pas të rishitura ose rivlerësuara, me çmime dhjetëra herë më të larta brenda një kohe fare të shkurtër. Një skemë e cila sipas ekspertëve të fushës është tipike e pastrimit të parave të pista.

Ndërkohe që zhvillohej ky investigim, provat dhe faktet na çuan me sa duket pashmangshmërisht te [personi] që është konsideruar gjithmonë si krah i djathtë i A.L. dhe si bashkëpunëtorja e tij më e ngushtë në Prokurorinë e Përgjithshme [kërkuesja e parë]. Prova dhe fakte këto që zbulojnë një botë edhe më të errët se ajo e A.L. Duke na ofruar prova tronditëse për pasuritë e [kërkueses së parë] dhe familjarëve të saj.

Ajo është munduar që të aplikojë një skemë edhe më të sofistikuar për fshehjen e pasurive, sesa ajo që u zbulua për A.L. Për rrjedhojë edhe zbulimi i Alpenews.al është edhe më i rëndë. Një zbulim që pritet të tronditi jo vetëm pozitat juridike të [kërkueses së parë], por ndoshta të krejt sistemit të vjetër të drejtësisë. Prova këto që do të bëhen publike nga ne në orët dhe ditët në vijim.”

19. Artikuj të tjerë, mbi dyzet artikuj sipas kërkuesve, u publikuan në periudhën nga muaji mars deri më korrik 2018. Kërkuesja e parë u ankua pranë Operacionit Ndërkombëtar të Monitorimit se një anëtar i trupës gjykuese të KPK-së në çështjen e saj (S.Z.) ishte në pozitat e konfliktit të interesit, sepse një i afërm (i kërkueses së parë) kishte depozituar një padi penale ndaj bashkëshortit të S.Z. për një vepër të rëndë, për të cilën ai po gjykohej. Kërkuesja e parë pretendoi se S.Z. mund të ketë bërë publike informacione konfidenciale për Alpenews dhe kërkoi që kjo rrjedhje informacioni të hetohej. Në ankesën e saj pranë OMN-së, kërkuesja e parë parashitroi se Alpenews kishte bërë publike dokumente, në lidhje me çështje private të babait të saj (vendime nga Komisioni për Rikthimin dhe Kompensimin e Pronave; certifikatën e pronësisë për një sërë pronash; kontrata shitblerjesh për pronë dhe pasuri të caktuara të dhëna me qira). Kryetari i KPK-së nisi një hetim, ku kërkoi shpjegime prej S.Z., një anëtar i tjetër të KPK-së dhe dy këshilltarëve. Sipas S.Z., dokumentet e publikuara në medie nuk ishin midis dokumenteve të depozituara nga kërkuesja e parë pranë KPK-së. Ajo nuk kishte dijeni për rrethanat e pretenduara nga kërkuesja e parë dhe deklaroi se edhe nëse ato rrethana ekzistonin, ato nuk do të përbënin konflikt interesi. Sidoqoftë, S.Z. shprehu vullnetin për t'u tërhequr nga trupa gjykuese e KPK-së për të shmangur ndonjë dëm për procesin e *vetting*-ut. Për shqyrtimin e kërkesës së S.Z. për t'u tërhequr nga trupa gjykuese u ngrit një panel. Më 15 mars 2018, paneli e pranoi kërkesën. Më 8 maj 2018, OMN-ja refuzoi të merrte masa disiplinore ndaj S.Z. sipas nenit 17 të Ligjit të Rivlerësimit (shih paragrafin 23 më poshtë). Rezulton se kërkuesja e parë u ankua edhe pranë ILDKPKI-së, por nuk mori përgjigje.

PRAKTIKA DHE KUADRI LIGJOR PËRKATËS

I. KUSHTETUTA E SHQIPËRISË

20. Në mbështetje të nenit 179 § 7 të Kushtetutës, së bashku me nenin 179/b, gjatë një mandati nëntëvjeçar, Kolegji i Posaçëm i Apeli (‘‘KPA’’) ushtron juridiksion disiplinor ndaj të gjithë gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, anëtarëve të Këshillit të Lartë Gjyqësor dhe Këshillit të Lartë të Prokurorisë (‘‘KLP’’), Prokurorit të Përgjithshëm dhe Inspektorit të Lartë të Drejtësisë. KPA-ja shqyrtonte apeli ndaj vendimeve të Këshillit të Lartë Gjyqësor, KLP-së dhe Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, duke vendosur masa disiplinore ndaj gjyqtarëve, prokurorëve dhe inspektorëve respektivisht (shih edhe paragrafin 28 më poshtë).

21. Neni F i aneksit të Kushtetutës parashikon se gjatë shqyrtimit të një apeli në *vetting* nga KPA-ja, personi që rivlerësohet merr 75% të pagës së tij/saj; një vendim i formës së prerë që urdhëron shkarkimin nga detyra ka një efekt të menjëhershëm *ex lege*, dhe një person i cili është në procesin e rivlerësimit dhe që apelon masën disiplinore të shkarkimit, pezullohet nga detyra në pritje të vendimit të KPA-së. Në praktikë, personat në *vetting* janë konsideruar të pezulluar nga momenti i vendimit për shkarkim dhënë nga KPK-ja, duke pasur parasysh vonesat e mundshme në ofrimin e një vendimi të arsyetuar për subjektet e rivlerësuar.

22. Sipas nenit Ç të aneksit të Kushtetutës, barra e provës kalon te personi i rivlerësuar vetëm për procesin e *vetting*-ut, duke përjashtuar proceset e tjerë, veçanërisht, proceset penale.

II. LIGJI NR. 84/2016, PËR RIVLERËSIMIN KALIMTAR TË GJYQTARËVE DHE PROKURORËVE (‘‘LIGJI I VETTING-ut’’)

23. Sipas nenit 16, anëtarët e organeve të rivlerësimit mbajnë përgjegjësi disiplinore për, *inter alia*, shkeljen e detyrimit të konfidencialitetit dhe mospërhapjes së informacionit, që rezulton nga hetimi apo gjykimi, duke përfshirë publikimin dhe bërjen publike, edhe për shkak të neglizhencës, së vendimeve konfidenciale, informacioneve apo vendimeve procedurale, që rrjedhin nga çështjet që janë në proces hetimi ose gjykimi, si edhe për bërjen e deklaratave publike – duke përfshirë edhe në medie – për çështjet, me përjashtim të komunikimeve për shtyp brenda qelimeve të detyrës së tyre. Sipas nenit 17, nëse ka të dhëna të mjaftueshme nga burime të besueshme se anëtar i institucioneve të rivlerësimit ka kryer një shkelje disiplinore ndaj tij fillon hetimi disiplinor, në mbështetje të kërkesës së një anëtar i tjetër në të njëjtin organ rivlerësimi, ose së kërkesës bërë nga një vëzhgues ndërkombëtar ndaj një Komisioneri Publik, një Komisioneri ose anëtarëve të KPA-së.

24. Sipas nenit 28, anëtarët e organeve të rivlerësimit dhe personeli i tyre duhet të trajtojnë të gjithë informacionin në lidhje me procesin e rivlerësimit në përputhje me parimin e konfidencialitetit dhe mbrojtjen e

të dhënave personale. Organet e rivlerësimit përjashtohen nga ky detyrim vetëm në rastet kur informacioni i jepet subjektit të rivlerësimit ose organeve që me ligj kanë të drejtë ta kërkojnë këtë informacion për shkak të detyrës së tyre zyrtare.

III. LIGJI NR. 96/2016, LIGJI PËR STATUSIN E GJYQTARËVE DHE PROKURORËVE

25. Sipas nenit 151, nën emërtimin “Pezullimi i detyruar”, një magjistrat (gjyqtar ose prokuror) pezullohet nga detyra me vendim të Këshillit përkatës nëse, *inter alia*, ai merr statusin e të pandehurit për një krim të rëndë të kryer me dashje. Pezullimi zgjat deri në pushimin e procesit penal ose me dhënien e një vendimi të formës së prerë.

26. Sipas nenit 155, një magjistrat (gjyqtar ose prokuror) ka të drejtë të ankimojë vendimin për pezullimin nga detyra në gjykatën kompetente; një ankim i tillë nuk pezullon vendimin për pezullimin nga detyra të magjistratit.

27. Sipas nenit 157, një magjistrat përfiton pagë të plotë gjatë pezullimit, përveç rasteve specifike. Veçanërisht, nëse magjistrati dënohet për kryerjen e një vepre penale nga gjykata e shkallës së parë ose jepet masë disiplinore për një shkelje disiplinore nga Këshilli kompetent, Këshilli mund të pezullojë përfitimin e pagës deri në 50 për qind, si dhe përfitimet e tjera të magjistratit, derisa të vendoset mbi çdo ankim të paraqitur në një gjykatë më të lartë. Nëse vendimi i dhënë nga gjykata më e lartë është në favor të magjistratit, çdo shumë e mbajtur i kthehet menjëherë magjistratit. Nëse vendimi i dhënë nga gjykata më e lartë është në disfavor të magjistratit, shumat e mbajtura vazhdojnë të mbahen derisa çështja penale ose disiplinore, për të cilën është vendosur pezullimi i përfitimit, të përfundojë me vendim të formës së prerë.

28. Sipas nenit 160, deri në krijimin e KLP-së, Prokurori i Përgjithshëm duhet të vijoje të ushtrojë kompetencat e Këshillit sipas Ligjit, duke përfshirë pezullimin e prokurorëve.

IV. LIGJI NR. 115/2016, PËR ORGANET E QEVERISJES SË SISTEMIT TË DREJTËSISË

29. Sipas nenit 192(1), ndryshuar në vitin 2019, përveçse kur parashikohet ndryshe në këtë ligj, ndaj aktit administrativ individual të Këshillit mund të bëhet ankim në Gjykatën Administrative të Apelit. Aktet administrative individuale që vendosin masa disiplinore mbi prokurorët ankimohen në Gjykatën Kushtetuese (shih edhe paragrafin 20 më sipër).

LIGJI

I. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË SË DREJTËS PËR TË BËRË NJË KËRKESË

30. Qeveria argumentoi se kërkuesit kishin abuzuar me të drejtën e tyre për të bërë një kërkesë, sepse ata nuk kishin informuar Gjykatën për vendimin e datës 8 nëntor 2018 dhe se kishin deklaruar se ILDKPKI-ja nuk kishte identifikuar problematika me deklaratimet e tyre periodike të pasurisë.

31. Kërkuesit kundërshtuan.

32. Një kërkesë mund të kundërshtohet për abuzim me të drejtën për të bërë një kërkesë nëse, *inter alia*, me vetëdije, ajo mbështetet në fakte të pavërteta me qëllimin për të mashtruar Gjykatën (shih *X dhe të Tjerët kundër Bullgarisë* [DHM], nr. 22457/16, § 145, 2 shkurt 2021, dhe *G.I.E.M. S.R.L dhe të Tjerët kundër Italisë* [DHM], nr. 1828/06 dhe 2 të tjerë, § 172, 28 qershor 2018). Dhënia e informacionit jo të plotë dhe mashtrues mund të sjellë edhe shkeljen e së drejtës për të paraqitur një kërkesë, veçanërisht nëse informacioni ka të bëjë me thelbin e çështjes dhe nëse nuk ofrohen shpjegime të mjaftueshme me qëllim që ky informacion të mos shpërndahet (shih *Gross kundër Zvicrës* [DHM], nr. 67810/10, § 28, GJEDNJ 2014). I njëjti parashikim vlen edhe nëse gjatë procesit në Gjykatë ndodhin zhvillime të reja, dhe nëse, pavarësisht se parashikohet shprehimisht në Rregullin 47 § 7 të Rregullores së Gjykatës, kërkuesi nuk e paraqet informacionin përpara Gjykatës, duke e penguar Gjykatën që të gjykojë çështjen në dijeni të plotë të fakteve (shih *Mirolubovs dhe të Tjerë kundër Letonisë*, nr. 798/05, § 63, 15 shtator 2009, dhe *Centro Europa 7 S.r.l dhe Di Stefano kundër Italisë* [DHM], nr. 38433/09, § 97, GJEDNJ 2012). Edhe në të tilla raste, qëllimi i kërkuesit për të mashtruar Gjykatën duhet të provohet me siguri të mjaftueshme (shih *Centro Europa S.r.l dhe Di Stefano*, § 97, dhe *Gross*, § 28, të dy cituar më sipër).

33. Në dhjetor 2018, kërkuesit informuan me përpikëri Gjykatën për vendimin e datës 8 nëntor 2018. Edhe nëse hamendësohet se çështjet në lidhje me deklaratimet periodike të pasurisë, edhe pse në një masë të kufizuar, mund të lidheshin me faktet thelbësore që kanë të bëjnë me qëllimin e çështjes në Gjykatë (shih paragrafët 34, 45, 72 dhe 80 më poshtë), nuk ka arsye të gjykohej se kërkuesit u përpoqën ta mashtronin apo keqinformonin atë. Gjykata nuk është penguar në gjykimin e çështjes në dijeni të plotë të fakteve. Për këtë arsye kundërshtimi i Qeverisë duhet të rrëzohet.

II. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 TË KONVENTËS

34. Kërkuesit u ankuan se KPA-ja, e cila kishte refuzuar të shqyrtonte meritat e ankimit të tyre ndaj urdhrave të pezullimit, nuk kishte qenë një gjykatë e pavarur dhe e paanshme. Ata u mbështetën në nenin 6 të Konventës, pjesët përkatëse të së cilit parashikojnë si më poshtë:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht ... nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj..., e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile...”

A. Parashtrimet e palëve

1. Qeveria

35. Qeveria argumentoi se KPA-ja ishte një gjykatë e paanshme dhe e pavarur. Vendimi i datës 8 nëntor nga Gjykata Administrative e Apelit kishte qenë në favor të kërkuesve, duke i hequr ata nga statusi i viktimës përpara Gjykatës. Gjithashtu, Qeveria informoi Gjykatën se kërkuesi i dytë ishte rikthyer në detyrën e tij zyrtare në janar 2020.

2. Kërkuesit

36. Kërkuesit argumentuan se KPA-ja nuk kishte qenë një gjykatë e paanshme dhe e pavarur (shih, në të njëjtën linjë, *Xboxhaj kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, §§ 260-65, 9 shkurt 2021) dhe se trupa gjyqësore për çështjen e tyre kishte qenë e paanshme, për shkak të përfshirjes së I.R. në përbërje të trupës. Vendimi i datës 8 nëntor 2018 nuk kishte qenë i mjaftueshëm për t'i hequr nga statusi i tyre i viktimës sipas neneve 6 dhe 8 të Konventës. Përshtatshmëria dhe mjaftueshmëria e masës korrigjuese ishte në varësi të rrethanave specifike të çështjes, të tilla si natyra e së drejtës, arsyet dhënë për vendimin, shumat e kompensimit dhe vijueshmëria e rrethanave të pafavorshme për personin konkret pas atij vendimi. Ata ishin pezulluar për shkak të nisjes së një hetimi penal fals për mospërputhje në deklaratimet e tyre.

37. Kërkuesja e parë ishte e vetmja magjistrate në Shqipëri e cila kishte qenë subjekt i një procesi penal dhe ishte pezulluar nga pozicioni i saj zyrtar, teksa procesi i rivlerësimit ishte ende pezull. Në të gjitha çështjet e tjera, prokuroritë përkatëse kishin refuzuar nisjen e hetimeve penale, ndërsa procesi i rivlerësimit ishte në vijimësi. Pezullimi i saj kishte pasur një ndikim përçarës në procesin e rivlerësimit dhe kishte ndikuar ndjeshëm në vendimin e KPK-së, e cila i ishte referuar pezullimit dhe e kishte shkarkuar nga detyra mbështetur në të njëjtat fakte për të cilat ajo po hetohej, në të njëjtën kohë, në procesin penal. Vendimi i datës 8 nëntor 2018 ishte dhënë shumë vonë, sepse pas vendimit të KPK-së në korrik 2020, ajo ishte pezulluar *ex lege* në mbështetje të Ligjit të Rivlerësimit.

38. Në parashtrimet e kërkuesve depozituar në muajin prill 2019, kërkuesi i dytë argumentonte se teksa vendimi i datës 8 nëntor 2018 ishte i ekzekutueshëm në mënyrë të menjëhershme, autoritetet kompetente kishin refuzuar në mënyrë të paligjshme ta rikthenin në detyrë. Qeveria nuk kishte ofruar shpjegime për moszbatimin e atij vendimi. Kërkuesi i dytë nuk kishte përfituar nga ai vendim, që, në moszbatim, nuk kishte qenë masa korrigjuese efektive dhe e përshtatshme, sipas nenit 34 të Konventës. Për shkak të pezullimit të tij të vazhduar, ai ishte ndaluar të merrte pjesë në zgjedhjen e anëtarëve të KLP-së në muajin dhjetor 2018.

3. Ndërhyrja e palës së tretë

39. Parashtrimet e palës së tretë përmbledhen në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 276-79).

B. Vlerësimi i Gjykatës

40. Edhe nëse neni 6 § 1 i Konventës është i zbatueshëm për procedurat në të cilat prokurorët publikë kundërshtojnë pezullimet e tyre *ex lege* nga detyra (krahajo *Paluda kundër Sllovakisë*, nr. 33392/12, §§ 33-34, 23 maj 2017; *Camelia Bogdan kundër Rumanisë*, nr. 36889/18, § 70, 20 tetor 2020; *Loquifer kundër Belgjikës*, nr. 79089/13 dhe 2 të tjerë § 41, 20 korrik 2021; dhe *Juszczyżsyn kundër Polonisë*, nr. 35599/20, § 137, 6 tetor 2022), ankesat e kërkuesve në çështjen konkrete, në çdo rast, janë të papranueshme për arsyet e mëposhtme.

41. Në lidhje me ankesën e kërkuesve në Gjykatë në muajin qershor 2018 se iu ishte mohuar e drejta për t'iu drejtuar një gjykate përpara KPA-së, rezultoi se çështja e tyre kishte mbetur e paqyrtuar, sepse pezullimi sipas nenit 151 të Ligjit për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve ishte jashtë kompetencës së KPA-së për proceset e zakonshme disiplinore. KPA-ja specifikoi se rruga e duhur për shqyrtim gjyqësor ishte Gjykata Administrative e Apelit. Në vijim kërkuesit e përdorën atë mundësi, dhe në nëntor 2018, çështja e tyre u shqyrtua për meritat e saj, duke ushtruar në këtë mënyrë të drejtën e tyre për t'iu drejtuar një gjykate. Gjithashtu, konstatohet se ata morën rezultatin që e konsideronin të ishte i kënaqshëm (krahajo *Antonyuk kundër Rusisë*, nr. 47721/10, § 105, 1 gusht 2013). Kështu, kjo ankesë është qartazi e pambështetur në fakte dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

42. Për sa ka të bëjë me pavarësinë dhe paanshmërinë, së pari, në lidhje me argumentet që i përkasin KPA-së si institucion, Gjykata e ka trajtuar këtë çështje në vendimin *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 309-16). Pas shqyrtimit të parashtrimeve të palëve në çështjen konkrete, Gjykata nuk konstaton asnjë arsye për t'u ndarë nga përfundimet në vendimin *Xboxhaj*. Në këtë mënyrë, kjo ankesë është qartazi e pambështetur në fakte dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

43. Së dyti, në lidhje me argumentet që kanë të bëjnë me trupën e KPA-së për çështjen e kërkesve, Gjykata konstaton se në rrethanat e çështjes konkrete, kërkesit nuk vuajtën asnjë disavantazh të rëndë sipas interpretimit të nenit 35 § 3 (b) të Konventës (shih *Kapustina kundër Rusisë* (vendim), nr. 56109/13, §§ 12 dhe 19–25, 7 qershor 2022, dhe *C.P. kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 300/11. § 41, 6 shtator 2016). Procesi i kundërshtuar përpara trupës së KPA-së kishte të bënte me, dhe rezultoi në, përcaktimin e aspektit të juridiksionit. Pretendimi i kërkesve, më pas, u shqyrtua nga një gjykatë tjetër, për të cilën nuk u ngrit asnjë çështje për “një gjykim të drejtë nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme”. Ata morën një rezultat të favorshëm për meritat e pretendimit të tyre. Gjithashtu, respektimi i të drejtave të njeriut sipas parashikimit në Konventë nuk kërkon një shqyrtim të kësaj anekse për meritat. Më herët, Gjykata ka shqyrtuar çështje të ngjashme, duke përfshirë kontekstin e përjashtimit të një gjyqtari (shih, midis autoriteteve të tjerë, *Alexandru Marian Iancu kundër Rumanisë*, nr. 60858/15, § 69, 4 shkurt 2020, dhe *Paixão Moreira Sá Fernandes kundër Portugalisë*, nr. 78108/14, §§ 90-94, 25 shkurt 2020). Ankesa e kërkesve nuk ngre ndonjë çështje parimi apo ndonjë problem të ri ligjor, duke përfshirë problemet e natyrës strukturore (shih, në këtë aspekt, *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 309-16). Në këtë mënyrë, ajo duhet rrëzuar në përputhje me nenin 35 §§ 3 (b) dhe 4 të Konventës.

44. Duke marrë në konsideratë natyrën e ankesave, konkluzionet e mësipërme nuk ndikohen nga çështjet që kanë të bëjnë me ekzekutimin e menjëhershëm të urdhrave të pezullimit ose me garantimin për zbatueshmërinë apo ekzekutimin e vendimit të datës 8 nëntor 2018. Gjithashtu, këto konkluzione nuk paragjykojnë vlerësimin e këtyre çështjeve për aq sa mund të kenë lidhje me ankesën sipas nenit 8 të Konventës (shih më poshtë).

III. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 8 TË KONVENTËS PËR PEZULLIMIN NGA DETYRA

45. Kërkesit u ankuan se pezullimi i tyre nga detyra në mbështetje të urdhrave të pezullimit të datës 11 maj 2018 kishte shkelur të drejtën e tyre për respektimin e jetës private. Ata u mbështetën në nenin 8 të Konventës, i cili parashikon si më poshtë:

“1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij.

2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të tjerëve.”

A. Pranueshmëria

1. Parashtrimet e palëve

46. Qeveria i përsëriti parashtrimet e saj në mbështetje të nenit 6 të Konventës (shih paragrafin 35 më sipër), duke argumentuar si vijon. Kërkesit u pezulluan *ex lege* pasi ndaj tyre nisi procesi penal. Sipas parashikimeve të legjislacionit të zbatueshëm, pezullimi duhej të zbatohet deri në përfundimin e procesit ose në shpalljen e një vendimi gjyqësor të formës së prerë. Gjatë gjithë periudhës, ata vijuan të merrnin pagat e tyre. Kërkesit kishin pasur mundësinë të kërkonin shqyrtim gjyqësor për urdhrat e pezullimit dhe kishin pasur sukses. Ata nuk e kishin më statusin e viktimës në mbështetje të nenit 8 të Konventës.

47. Kërkesit i përsëritën parashtrimet e tyre në mbështetje të nenit 6 të Konventës (shih paragrafët 36–38 më sipër), duke argumentuar si vijon. Pezullimi i tyre i menjëhershëm nga detyra përbënte ndërhyrje në të drejtat e tyre në mbështetje të nenit 8 § 1 të Konventës, gjë e cila nuk kishte qenë “në përputhje me ligjin”, sipas interpretimit të nenit 8 § 2, siç konfirmohet nga vendimi i datës 8 nëntor 2018. Hetimi penal ndaj tyre ishte ndërprerë në mungesë të provave për ndonjë shkelje dhe, çfarë ishte më e rëndësishme, për faktin se asnjë hetim nuk mund të nisej ndaj një zyrtari që ishte subjekt i procesit të rivlerësimit. Reputacioni, nderi dhe karriera e tyre kishte pësuar një goditje të parikuperueshme edhe për shkak të fushatës së mediave të ndërmarrë ndaj tyre. Pezullimi kishte pasur një ndikim negativ në procesin e rivlerësimit të kërkeses së parë.

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Parimet e përgjithshme

48. Parimet e përgjithshme në lidhje me zbatueshmërinë e nenit 8 të mosmarrëveshjeve, në lidhje me punësimin janë përmbledhur nga Gjykata në vendimin *Denisov kundër Ukrainës* ([DHM], nr. 76639/11, 25 shtator 2018), si në vijim:

“115. ... mosmarrëveshjet në lidhje me punësimin nuk përjashtohen *per se* nga kuadri i ‘jetës private’ sipas interpretimit të nenit 8 të Konventës. Ka disa aspekte tipike të jetës private që mund të ndikohen në të tilla mosmarrëveshje nga shkarkimi nga detyra, ulja në detyrë, mospranimi në një profesion apo nga masa të tjera po ashtu të pafavorshme. Këto aspekte përfshijnë: i. “rrethin e brendshëm” të kërkuesit; ii. mundësinë e kërkuesit për të vendosur dhe zhvilluar marrëdhënie me të tjerët; dhe iii. reputacionin social dhe profesional të kërkuesit. Ka dy mënyra në të cilat një problematikë e jetës private zakonisht do të çonte në një mosmarrëveshje të tillë: ose për shkak të arsyeve të brendshme për masën e kundërshtuar (në një rast të tillë Gjykata zbaton qasjen e mbështetur në arsye), ose – në raste të caktuara – për shkak të pasojave për jetën private (në këtë rast Gjykata zbaton qasjen e mbështetur në pasoja).

116. Nëse qasja e mbështetur në rrethana është në rrezik, pragu i nivelit të seriozitetit të çështjes në lidhje me aspektet e sipërpërmendur merr një rëndësi të madhe. I takon kërkuesit të provojë bindshëm se pragu është arritur në rastin e tij apo të saj. Kërkuesi duhet të paraqesë prova që vërtetojnë pasojat e masës së kundërshtuar. Gjykata do të pranojë se nenit 8 është i zbatueshëm vetëm në rastin kur këto pasoja janë shumë serioze dhe prekin jetën e tij ose të saj private në një nivel të lartë.

117. Gjykata ka përcaktuar kriteret për vlerësimin e rëndësisë apo seriozitetit të shkeljeve të pretenduara në kontekste të ndryshme rregullatorë. Vuajtja e një kërkuesi do të vlerësohet duke krahasuar jetën e tij apo të saj përpara dhe pas masës konkrete. Në vijim, Gjykata mban në konsideratë faktin se në përcaktimin e seriozitetit të pasojave në çështjet që kanë të bëjnë me punësimin është me vend që të vlerësohen perceptimet subjektive të pretenduara nga kërkuesi ndaj kuadrit të rrethanave objektive që ekzistojnë në një çështje të caktuar. Kjo analizë do të duhet të trajtojë si ndikimin material edhe atë jomaterial të masës. Megjithatë, i takon kërkuesit që të përcaktojë dhe të vërtetojë natyrën dhe përmasën e vuajtjes së tij ose saj, e cila duhet të ketë një lidhje shkakësore me masën e kundërshtuar. Për sa i përket rregullit për shterimin e mjeteve vendëse, elementet thelbësore për pretendime të tilla duhet të ngrihen në mënyrë të mjaftueshme përpara autoriteteve vendëse që po trajtojnë çështjen.”

b) Zbatimi i parimeve të përgjithshme për çështjen konkrete

49. Më 11 maj 2018, Prokurori i Përgjithshëm i Përkohshëm lëshoi urdhrat e pezullimit për kërkuesit, duke i ndaluar ata në mënyrë të menjëhershme të ushtronin detyrat e tyre zyrtare si prokurorë (krahaso në lidhje me gjyqtarët, *Camelia Bogdan*, § 70, dhe *Juszczyżyn*, § 236, të dy cituar më sipër). Urdhrat mbështeteshin në faktin se ndaj tyre ishte në proces një hetim penal për një “krim të rëndë të kryer me dashje”, dhe për faktin se ndaj tyre ishin ngritur akuza. Pezullimi ishte i detyrueshëm sapo një magjistrat merrte statusin e të pandehurit në një hetim penal për veprën penale përkatëse dhe vijonte deri në përfundimin e procesit penal apo me shpalljen e një vendimi gjyqësor të formës së prerë (shih paragrafin 25 më sipër).

50. Hetimi dhe akuzat penale kishin të bënin me pretendimin për sjellje të pahijshme, në lidhje me deklaratimet e bëra në procesin e rivlerësimit të asaj periudhe, në lidhje me kërkuesen e parë, më konkretisht në kontekstin e vlerësimit të pasurisë së saj dhe të bashkëshortit të saj (kërkuesi i dytë), ku që të dy ishin zyrtarë publikë që i nënshtroheshin detyrimit për deklaram. Pretendimi për sjellje të pahijshme lidhej me detyrimet e tyre ligjore për përshtatshmëri financiare në marrëdhënien e tyre martesore dhe në veprimet me të tjerët. Kërkuesit nuk argumentuan nëse e drejta e tyre për respektimin e jetës familjare ishte në rrezik. Për sa i përket së drejtës për respektimin e “jetës private”, Gjykata nuk vlerëson se arsyet e vërteta për urdhrat e pezullimit lidheshin me jetën private të kërkuesve pasi ato lidheshin me çështje që kishin të bënin me integritetin e tyre financiar si zyrtarë publikë dhe me respektimin nga ana e tyre e së drejtës penale (krahaso *Smith dhe Grady kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 33985/96 dhe 33986/96 § 71, GJEDNJ 1999-VI; *Özpinar kundër Turqisë*, nr. 20999/04, §§ 43 dhe 47, 19 tetor 2010; dhe *Sodan kundër Turqisë*, nr. 18650/05, §§ 47–49, 2 shkurt 2016). Mbetet për t’u vlerësuar nëse qasja e mbështetur në pasoja do të kërkojë që problematika të shqyrtohet nën nenin 8 të Konventës për çështjen konkrete (krahaso *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 362 për pasojat për jetën private në lidhje me shkarkimin nga detyra në procesin e rivlerësimit).

51. Në muajin nëntor 2018, Gjykata Administrative e Apelit, si gjykatë e shkallës së parë për këtë çështje, gjykoi se urdhrat e pezullimit nuk ishin në përputhje me ligjin shqiptar. Gjykata vëren se gjetjet e asaj gjykate: i. se pezullimi sipas nenit 151 të Ligjit për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve mund të lidhej vetëm me “një krim të rëndë të kryer me dashje”; dhe ii. se vepra sipas nenit 257/a të Kodit Penal për të cilën akuzoheshin kërkuesit ishte jashtë fushës së veprimit të atij nocioni sipas ligjit shqiptar. Çështja kishte të bënte me interpretimin e një dispozite të re të legjislacionit që kishte qenë në fuqi që prej vitit 2016. Gjithashtu, ai ligj zbatohet në një situatë ku procesi i rivlerësimit ishte në vijim. Rezulton se interpretimi i gjykatës për ligjin nuk kishte avantazhin e të qenit i gjykuar më herët përpara Gjykatës së Lartë (shih *Bara dhe Kola kundër Shqipërisë*, nr.

43391/18 dhe 17766/19, §§ 23–29, 12 tetor 2021). Gjykata thekson, në lidhje me këtë aspekt, se roli i gjykimit që u vishet gjykatave shërben për të hequr dyshimet në lidhje me interpretimet; do të vijë një ditë kur një normë ligjore e caktuar do të zbatohet për herë të parë (shih *mutatis mutandis*, *Selabattin Demirtaş kundër Turqisë* (nr. 2) [DHM], nr. 14305/17, §§ 250 dhe 253, 22 dhjetor 2020).

52. Fillimisht u takon autoriteteve vendëse, që do të thotë gjykatave, të interpretojnë dhe zbatojnë ligjin vendës (*ibid.*, § 249). Në lidhje me klasifikimin vendës të veprës penale, Gjykata thekson edhe vendimet e saj për qëllimet legjitime të ndjekura, veçanërisht në procesin e rivlerësimit në Shqipëri, si edhe për detyrimet ligjore përkatëse për prokurorët, si detyrimi për të dhënë një deklaram të plotë dhe të vërtetë të pasurisë (krahaso *Wytych kundër Polonisë* (vendim), nr. 2428/05, 24 tetor 2005) dhe, sipas interpretimit, detyrimi për nevojën për masa proporcionale me qëllim respektimin e detyrimeve, duke përfshirë përgjegjësitë disiplinore apo përgjegjësi të tjera për shkelje të rënda që kanë të bëjnë me mosrespektimin e tyre (shih *Xboxhaj* cituar më sipër, § 221).

53. Vendimi për të nisur një hetim penal dhe për të akuzuar kërkuesit, që nuk është kundërshtuar në mënyrë specifike përpara Gjykatës, sipas nenit 8 të Konventës, si edhe pezullimi i tyre si rezultat i atij vendimi, u bënë objekt i një mbulimi disi të gjerë në median *online* (shih paragrafin 19 më sipër). Në sytë e të paktën disa qytetarëve të shoqërisë, mund të jetë venë në pikëpyetje aftësia e kërkuesve për të vijuar të kryenin funksionet e tyre si prokurorë. Urdhrit e pezullimit, edhe pse në mënyrë jo të drejtpërdrejtë, mund të ndikojnë në mënyrë të parikuperueshme në reputacionin e tyre profesional në sytë e publikut. Në të njëjtën kohë, ata kishin të drejtën për prezumimin e pafajësisë. Edhe pse situata e të ardhurave të kërkuesve nuk ndryshoi në mënyrë të ndjeshme dhe “rrethi i tyre i brendshëm” nuk u ndikua nga kjo situatë, pezullimi i privoi ata nga mundësia për të vijuar profesionin e tyre dhe për të jetuar në mjedisin profesional ku ata do të mund të ndiqnin qëllimet e tyre për zhvillim profesional dhe personal (shih *Juszejewszyn*, cituar më sipër, § 235, dhe *Gumenyuk dhe të Tjerë kundër Ukrainës*, nr. 11423/19, § 88, 22 Korrik 2021).

54. Gjithashtu, theksohet se sipas vendimit të datës 8 nëntor 2018, kërkuesit i morën kostot e tyre nga Prokuroria e Përgjithshme.

55. Në këtë pikë, Gjykata vendos se pavarësisht rrethanave të caktuara të specifikuara më sipër, situata e kërkuesve ndryshon për sa i përket pranueshmërisë së kërkesës në mbështetje të nenit 8 të Konventës.

i) Zbatueshmëria e nenit 8 të Konventës

a) Kërkuesja e parë

56. Kërkueses së parë iu ndalua të ushtronte detyrat e saj si prokurore në kontekstin e hetimeve penale, nga data 11 maj deri më 25 korrik 2018, kur KPK-ja shpalli vendimin për ta shkarkuar nga detyra dhe ajo u pezullua *ex lege* në mbështetje të nenit 62(1) të Ligjit për Rivlerësimin. Palët nuk argumentuan midis tyre faktin se ndikimi negativ ndaj “jetës së saj private” pas urdhrit të pushimit dhënë nga Prokurori i Përgjithshëm i Përkohshëm nuk vihej më në dyshim pas vendimit të KPK-së në procesin e rivlerësimit. Për këtë arsye, “ndërhyrja” zgjati dy muaj e gjysmë. Nuk pati kundërshtime për faktin se gjatë asaj periudhe ajo vijoi të merrte pagën e saj (shih paragrafin 27 më sipër).

57. Në lidhje me argumentin e kërkueses së parë se pezullimi kishte një ndikim ndërhyrës në procesin e rivlerësimit dhe pati shumë ndikim në vendimin e KPK-së për ta shkarkuar nga detyra, Gjykata vëren se ajo nuk e provoi atë argument, përtej faktit se pezullimi, faktikisht, ishte përmendur në përcaktimin e statusit të saj të punësimit në atë periudhë.

58. Gjykata thekson, se sipas qasjes së mbështetur në pasoja, një kërkues duhet të paraqesë prova për të vërtetuar pasojat e masës së kundërshtuar, dhe se ato pasoja duhet të jenë shumë të rënda dhe të kenë ndikim në jetën e tij apo saj private në një masë shumë të rëndë (shih *Denison*, cituar më sipër, § 116). Gjykata vlerëson se kërkuesja e parë nuk ka demonstruar se pasojat negative si rezultat i urdhrit të pezullimit ishin mjaftueshëm të rënda për të vënë në rrezik të drejtën e saj për respektimin e jetës private sipas nenit 8 të Konventës (shih *Camelia Bogdan*, cituar më sipër, § 86; *Miroslava Todorova kundër Bullgarisë*, nr. 40072/13, §§136-45, 19 tetor 2021; dhe *J.B. dhe të Tjerët kundër Hungarisë* (vendim), nr. 45434/12 dhe 2 të tjerë, §§ 130-38, 27 nëntor 2018). Çdo ndikim tjetër negativ, për shembull në reputacion, kryesisht erdhi si pasojë e faktit se ajo ishte akuzuar për një veprë penale më shumë sesa nga pezullimi *ex lege*, pavarësisht faktit se i është dhënë paga. Rrjedhimisht, ankesa e saj nuk përputhet *ratione materiae* me parashikimet e Konventës sipas interpretimit të nenit 35 § 3 (a) dhe duhet të rrëzohet në mbështetje të nenit 35 § 4.

b) Kërkuesi i dytë

59. Kërkuesi i dytë u pezullua nga data 11 maj deri më 8 nëntor 2018. Vendimi i shpallur në një datë të mëvonshme në atë periudhë, nuk hyri në fuqi për të, pa pasur ndonjë arsye të qartë, deri në janar 2020 – një periudhë e konsiderueshme, duke pasur parasysh natyrën e çështjes në lidhje me punësimin. Qeveria nuk ka

provuar se përse përfshirja e KLP-së, sipas ligjit shqiptar, ishte e domosdoshme për të vënë në zbatim vendimin (shih paragrafët 14–16 më sipër). Rezulton se nuk ka asnjë indicie që të provojë nëse u mor ndonjë vendim për këtë aspekt. Duke qenë se Gjykata Administrative e Apelit veproi si gjykatë e shkallës së parë për çështjen, ekziston mundësia që të drejtohet pyetja, nëse vendimi i saj ishte i formës së prerë. Megjithatë, Qeveria nuk ka paraqitur argumente për këtë aspekt. Kërkuesi i dytë u pengua në mënyrë të pajustificueshme që të përfitonte nga rezultati i procesit të tij duke rimarrë pozicionin e tij zyrtar. Pra, atij i ishte ndaluar të ushtronte detyrën e tij zyrtare për më shumë se njëzet muaj.

60. Është e rëndësishme të theksohet se, gjatë asaj periudhe, situata për të cilën u bë një ankesë, vijoi edhe pasi procesi penal ndaj kërkuesit të dytë kishte përfunduar nga një gjykatë në muajin prill 2019 (krahaso *Gumenyuk dhe të Tjerë*, cituar më sipër, § 88). Atij vazhdoi t'i privohej mundësia për të rimarrë detyrën e tij zyrtare dhe për të jetuar në mjedisin profesional ku ai do të mund të ndiqte qëllimet e tij për zhvillim profesional dhe personal (shih *Juszczyżyn*, § 235 dhe *Gumenyuk dhe të Tjerë*, § 88, të dy cituar më sipër). Vonesa në ekzekutimin e vendimit në favor të tij duhet të ketë pasur ndikim në pasigurinë e pozicionit të tij.

61. Duke marrë në konsideratë zhvillimet në procesin vendës, Gjykata vlerëson se kërkuesi i dytë ka vërtetuar se pasojat negative ishin mjaftueshëm të rënda për të vënë në rrezik të drejtën e tij për respektim të jetës private sipas të nenit 8 të Konventës. Gjithashtu, Gjykata gjykon se, për sa i përket kësaj kërke, ai nuk e ka humbur statusin e tij të viktimës.

ii. Shterimi i mjeteve vendëse nga kërkuesi i dytë

62. Gjithashtu, Qeveria argumentoi se përpara depozitimit të ankesës pranë Gjykatës në qershor 2018, kërkuesit nuk kishin shteruar mjetet vendëse duke e paraqitur çështjen përpara Gjykatës Administrative të Apelit. Gjykata nuk përjashton mundësinë e ekzistencës së disa pasigurive në atë periudhë për rrugën specifike gjyqësore për të kontestuar një urdhër pezullimi (shih paragrafët 20, 26, 28 dhe 29 më sipër), veçanërisht në lidhje me faktin se urdhri i pezullimit u referua – siç rezultoi më pas në mënyrë të gabuar – për apelim pranë KPA-së si mjeti i duhur (shih paragrafin 11 më sipër). Sidoqoftë, kërkuesi i dytë e shteroi mjetin e përmendur nga Qeveria, menjëherë pasi paraqiti ankesën pranë Gjykatës dhe pasi ngriti argumentet për mungesën e një mjeti efektiv (shih paragrafin 80 më poshtë). Në këto rrethana dhe në statusin aktual të çështjes kur pranueshmëria e ankesës po shqyrtohet pas zhvillimeve vendëse, Gjykata nuk është e gatshme ta rrëzojë për mosshkrim të mjeteve vendëse (krahaso *Delijorgji kundër Shqipërisë*, nr. 6858/11, § 55, 28 prill 2015). Në këtë mënyrë, kundërshtimi i Qeverisë rrëzohet.

iii. Përfundim

63. Gjykata arrin në përfundimin se ankesa e kërkueses së parë është e papranueshme *ratione materiae*.

64. Në vijim, ajo vëren se ankesa e kërkuesit të dytë nuk është as qartazi e pambështetur në fakte dhe as e papranueshme për ndonjë nga arsyet e listuara në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Meritat

65. Në lidhje me gjetjet në paragrafët 59–61 më sipër, Gjykata gjykon se ka pasur një “ndërhyrje” në të drejtën e kërkuesit të dytë për respektim të jetës së tij private në mbështetje të nenit 8 të Konventës për pezullimin e tij nga Prokurori i Përgjithshëm i Përkohshëm nga ushtrimi i detyrave të tij si prokuror.

66. Një ndërhyrje e tillë është në shkelje me nenin 8, me përjashtim të rastit kur justifikohet sipas paragrafit 2 të asaj dispozite si një ndërhyrje “në përputhje me ligjin” në respektim të një ose më shumë qëllimeve legjitime të listuara në të dhe si “e nevojshme në një shoqëri demokratike” për t'i përmbushur ato qëllime (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 378).

67. Shprehja “në përputhje me ligjin” kërkon që masa e kundërshtuar të jetë në respektim të shtetit të së drejtës (shih *Selabattin Demirtaş*, cituar më sipër, § 249). Anëtarët e gjyqësorit duhet të gëzojnë – ashtu si edhe qytetarët e tjerë – mbrojtjen nga arbitrariteti në pushtetin ekzekutiv (shih *Grzęda kundër Polonisë*, [DHM], nr. 43572/18, § 327, 15 Mars 2022, dhe *Kövesi kundër Rumanisë*, nr. 3594/19, § 124, 5 maj 2020).

68. Gjykata vëren se pezullimi *ex lege* i kërkuesit të dytë nga data 11 maj 2018 e në vijim u mbështet në faktin se ndaj tij po zhvillohej një hetim që ishte në proces për një “krim të rëndë të kryer me qëllim”. Nga materiali në dispozicion rezulton se koncepti ngrinte një çështje interpretimi për një dispozitë të re në legjislacionin shqiptar (shih paragrafin 12 dhe 51 më sipër), kryesisht për faktin se çfarë përbënte një “krim të rëndë” për qëllimet përkatëse. Gjithashtu, vërehet se neni 151 i Ligjit për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve parashikonte se një pezullim *ex lege* do të zbatohet deri në përfundimin e procesit penal ose deri në shpalljen e një vendimi gjyqësor të formës së prerë në çështjen penale. Sipas interpretimit, sa më shumë të zgjaste pezullimi, aq më të rënda ishin pasojat si për jetën private të personit dhe me shumë mundësi edhe për shtetin e

së drejtës. Gjithashtu, Gjykata tashmë është shprehur se rezultonte të ekzistonte një pasiguri në periudhën përkatëse, në lidhje me rrugën e duhur juridike për apelimin e një pezullimi *ex lege*, si edhe për zbatimin e menjëhershëm të vendimit të Gjykatës Administrative të Apelimeve në favor të një magjistrati. Rezulton se apelimi i Prokurorit të Përgjithshëm ndaj vendimit të gjykatës në çështjen e kërkesës është ende pezull pranë Gjykatës së Lartë.

69. Rezulton se në periudhën nga data 18 prill 2019, datë kur Gjykata e Apelit Vlorë konfirmoi përfundimin e hetimit penal ndaj kërkesës, deri më janar 2020, kur kërkesi i dytë u rikthye në detyrën e tij si prokuror, Gjykata konstaton se pezullimi i vijuar i kërkesit të dytë nuk kishte asnjë bazë ligjore pasi ndaj tij nuk ekzistonte më një hetim penal (shih paragrafët 25, 59 dhe 60 më sipër). Qeveria nuk i është referuar ndonjë baze tjetër ligjore për vijimësinë e ndalimit të tij nga rimarrja e detyrës si prokuror.

70. Për sa më sipër, Gjykata nuk gjykon se ndërhyrja ishte “në përputhje me ligjin”, të paktën për sa i përket periudhës pas datës 18 prill 2019.

71. Për këtë arsye, në lidhje me kërkesin e dytë, është shkelur neni 8 i Konventës.

IV. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 8 TË KONVENTËS PËR DHËNIEN E DOKUMENTEVE MEDIES

72. Kërkesja e parë pretendonte se dokumente të caktuar i ishin dhënë medias në shkelje të nenit 8 të Konventës (cituar më sipër).

A. Parashtrimet e palëve

73. Qeveria argumentoi se kërkesja e parë nuk kishte shteruar mjetet vendëse, duke depozituar një ankesë pranë Komisionerit për Mbrojtjen e të Dhënave Personale ose duke bërë një padi civile për kompensimin e dëmeve shkaktuar nga shkeljet e autoriteteve. Nuk kishte pasur ndërhyrje sipas nenit 8 të Konventës, pasi nuk ishte bërë asnjë deklaram i paligjshëm nga një autoritet ose zyrtar publik – publikimi/et *online* nuk përmbanin asnjë informacion që ishte konfidencial ose i paaksesueshëm për publikun e gjerë me anë të mjeteve të tjera. Kërkesja nuk kishte kundërshtuar apo ishte ankuar kurrë se deklarimi i saj i pasurisë ishte bërë publik, duke u fokusuar te bërja publike e informacioneve ose dokumenteve në lidhje me kunatin dhe babanë e saj. Këto dokumente nuk ishin depozituar në KPK nga kërkesja, dhe për çdo rast, ishin lehtësisht të aksesueshme nga publiku.

74. Kërkesja e parë argumentoi se Qeveria nuk kishte provuar se një ankesë ose padi civile mbështetur në pretendimin për publikim të paligjshëm gjatë gjykimit në procesin e rivlerësimit do të kishte mundësi për sukses. Identiteti i personit përgjegjës për dëmin e pretenduar do të duhej të bëhej publik. Sidoqoftë, kërkesja vazhdimisht u kishte kërkuar organeve të përfshira në rivlerësim (OMN, KPK dhe ILDKPKI) që të hetonin rrjedhjen e informacionit.

B. Vlerësimi i Gjykatës

75. Qëllimi i një çështje referuar në Gjykatë sipas interpretimit të nenit 32 të Konventës në ushtrimin e së drejtës për një kërkesë individuale përcaktohet nga ankesa e kërkesit. Një ankesë përbëhet nga pretendimet faktike dhe argumentet ligjore. Gjykata nuk mund ta mbështesë vendimin e saj mbi fakte që nuk përfshihen në ankesë dhe të gjykojë përtej qëllimit të një çështje, që do të thotë, për aspekte që nuk janë referuar në të (shih *Radomilja dhe të Tjerët kundër Kroacisë* [DHM], nr. 37685/10 dhe 22768/12, § 126, 20 mars 2018). Edhe nëse Qeveria, në parashtrimet e saj, nuk ka bërë kërkesë për papranueshmëri – në lidhje me ankesën specifike – për sa i përket respektimit të rregullit për afatin gjashtëmuor (në zbatim në periudhën konkrete), nuk i takon Gjykatës ta përjashtojë kërkesën vetëm për këtë rregull, pasi nuk është bërë një kundërshtim paraprak për këtë aspekt (*ibid.*, § 138). Ankesa e kërkesit duhet të përmbajë të gjitha parametrat e nevojshëm në mënyrë që Gjykata të përcaktojë problematikën që do t'i kërkohej të shqyrtojë, ashtu siç duhet të veprojë edhe Qeveria, nëse Gjykata vendos që ta ftojë të paraqesë parashtrimet e saj për pranueshmërinë dhe/ose meritat e çështjes (shih *Ramos Nunes de Carvalho e Sá kundër Portugalisë* [DHM], nr. 55391/13 dhe 2 të tjerë, § 104, 6 nëntor 2018, në kontekstin e nenit 6 të Konventës).

76. Gjykata vëren se në kërkesën e depozituar në muajin qershor 2018, kërkesit parashtronin, se “informacioni konfidencial [ishte] publikuar në Alpenews”, duke iu referuar, dhe bashkëlidhur, një artikull publikuar më 9 mars 2018 (shih paragrafin 18 më sipër). Gjithashtu, ata parashtronin se “ishin ndjekur nga një fushatë e pamëshirshme në media kundër [kërkesës së parë], duke e sulmuar atë hapur me anë të një interpretimi arbitrar dhe selektiv të informacioneve për pasurinë e saj”. Në vijim, ankesa përkatëse u formulua si më poshtë: “rrjedhja e informacionit konfidencial depozituar pranë KPK-së në kontekstin e procesit të rivlerësimit shkakton [shkaktoi] një ndërhyrje të paligjshme dhe joproporcionale me të drejtën e [kërkesës së parë] për privatësi në mbështetje të nenit 8 të Konventës. Veçanërisht... informacioni konfidencial në lidhje me

pasuritë [që ishin] publikuar në Alpenews... Publikimi [ishte] pasuar me një fushatë të pamëshirshme në medie ndaj [saj].”

77. Për sa ka të bëjë me artikullin e referuar, ai nuk bënte publik asnjë dokument apo material në lidhje me kërkesën e parë, përveç tekstit të cituar në paragrafin 18 më sipër. Nuk është provuar se, për sa i përket ankesës së kërkesës së parë për atë artikull, ka pasur ndonjë “ndërhyrje” në ndonjë aspekt të Shtetit përgjegjës, më konkretisht në lidhje me aksesin e paautorizuar të – dhe/ose bërjen publike në mënyrë të paligjshme ose transmetimin e – ndonjë dokument specifik konfidencial i depozituar ose marrë në procesin e rivlerësimit (krahaso *Cășuneanu kundër Rumanisë*, nr. 22018/10, §§ 83–84, dhe 97, 16 prill 2013, dhe *M.D. dhe të Tjerët kundër Spanjës*, nr. 36584/17, § 65, 28 qershor 2022). Nuk provohet se artikulli përmbante ndonjë informacion sensitiv në lidhje me kërkesën e parë apo pasuritë e saj. Në këtë mënyrë, ankesa e depozituar nuk pajtohet *ratione personae* me parashikimet e Konventës sipas nenit 35 § 3 (a) dhe duhet të kundërshtohet në përputhje me nenin 35 § 4.

78. Në lidhje me bërjen publike të dokumenteve shtesë në media dhe një fushatë mediatike nga muaji mars deri në korrik 2018, për arsye të mëposhtme, Gjykata nuk ka nevojë të përcaktojë nëse janë shtruar mjetet vendëse. Pretendimet faktike nuk ishin as të detajuara dhe as të provuara në kërkesë. Vetëm në muajin prill 2019, në parashtrimet e tyre si përgjigje ndaj parashtrimeve të Qeverisë, kërkesit (kryesisht, kërkesja e parë) paraqitën “thelbin e ankesës” (siç shpreheshin ata), duke artikuluar elementet thelbësore faktike, duke cituar shembuj specifikë të artikujve të tjerë, disa prej të cilëve pretendoheshin se mbështeteshin në, ose ishin riprodhuar nga, kopje të dokumenteve që kishin rrjedhur, si edhe paraqitën kopje të këtyre artikujve. Në të njëjtat parashtrime, kërkesit argumentuan, për herë të parë, se mediat kishin publikuar informacione konfidenciale në vitin 2018, duke shkelur në këtë mënyrë të drejtat e tyre, sipas nenit 8 të Konventës. Kjo ankesë shkonte për një ose disa medie private që kishin publikuar informacionin për të cilin ankoheshin kërkesit. Gjykata konstaton se ankesa e sipërpërmendur u depozitua në muajin prill 2019. Kërkesit nuk kanë specifikuar nëse ankesa i ishte nënshtruar ndonjë procesi vendës gjatë kohëve të fundit sipas afatit gjashtëmuor, për shembull, në lidhje me medien ose pronarëve të saj apo zyrtarëve publikë (shih paragrafin 19 më sipër). Ankesa u depozitua përtej afatit dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës, në fuqi në periudhën konkrete.

79. Së fundmi, në vërejtjet e tyre, kërkesja e parë aludoi edhe për një çështje tjetër në lidhje me një fakt të njëkohësishëm, më konkretisht shpërndarjen dhe publikimin në muajin prill 2019 të një raporti konfidencial për kontrollin mbi figurën të lëshuar gjatë procesit të rivlerësimit. Gjykata gjykon se ky parashtrim nuk është një detajim i ankesës fillestare dhe se është jashtë qëllimit të çështjes përpara saj (shih *Denis dhe Irvine kundër Belgjikës* [DHM], nr. 62819/17 dhe 63921/17, §§ 101-02 dhe 110-11, 1 qershor 2021, dhe *Antonyuk*, cituar më sipër, § 94). Gjykata gjykon se nuk është e nevojshme të shqyrtohet ky parashtrim në çështjen konkrete.

V. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 13 TË KONVENTËS

80. Në muajin qershor 2018, kërkesit u ankuan se, në kundërshtim me nenin 13 të Konventës, ata nuk kishin pasur mjete efektive për ankesën e tyre sipas nenit 8 të Konventës, në lidhje me urdhrat e pezullimit. Pasi shqyrtoi parashtrimet e palëve dhe në mbështetje të konstatimeve të Gjykatës, në paragrafët 41 dhe 63 më sipër, ankesa bërë në mbështetje të nenit 13 është e papranueshme sipas nenit 35 § 3 (a) të Konventës, dhe për këtë arsye duhet të rrëzohet sipas nenit 35 § 4 në lidhje me kërkesën e parë. Sipas konstatimeve në paragrafin 71 më sipër, kjo ankesë nuk është e nevojshme të shqyrtohet për kërkesin e dytë.

VI. PRETENDIME PËR SHKELJE TË TJERA TË KONVENTËS

81. Në parashtrimet e tyre, kërkesit pretenduan si më poshtë.

a) Shteti përgjegjës nuk kishte informuar Gjykatën për rezultatin e apelimit në lidhje me vendimin e datës 8 nëntor 2018. Sipas të gjitha materialeve në zotërimin e saj (shih edhe paragrafët 12, 14 dhe 16 më sipër), Gjykata gjykon se Shteti përgjegjës ka respektuar detyrimin e tij sipas nenit 38 të Konventës.

b) “Zinxhiri i zhvillimeve që çuan” në pezullimin e tyre nga detyra shkaktoi një sulm të motivuar politikisht, në kundërshtim me nenin 18 të Konventës. Duke iu referuar praktikës gjyqësore përkatëse (shih *Merabishvili kundër Gjeorgjisë* [DHM], nr. 72508/13, § 291, 28 nëntor 2017, dhe *Navalnyy kundër Rusisë* [DHM], nr. 29580/12 dhe 4 të tjerë, § 154 e në vijim, 15 nëntor 2018) dhe sipas të gjitha materialeve në zotërimin e saj, dhe për aq sa problematikat në ankesë janë nën kompetencën e saj (shih edhe paragrafët 41 dhe 63 më sipër), Gjykata vendos se kjo ankesë është e pambështetur në fakte dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

c) Edhe shkarkimi i kërkesës së parë nga detyra në procesin e rivlerësimit solli një sulm të motivuar politikisht në kundërshtim me nenin 18 të Konventës. Gjykata vëren se ankesat në lidhje me vendimet e datës

25 korrik 2018 dhe 29 maj 2019 nuk ishin pjesë e çështjes komunikuar Qeverisë përgjegjëse. Kërkuesja e parë ka depozituar kërkesa të veçanta në mbështetje të Rregullit 47 § 1 të Rregullores së Gjykatës të interpretuar së bashku me Drejtimin e Praktikës për Nisjen e Proceseve (veçanërisht paragrafët 1–5). Këto kërkesa janë pezull në Gjykatë. Për këtë arsye, nuk është e nevojshme që këto parashtrime të shqyrtohen në çështjen konkrete.

VII. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

82. Neni 41 i Konventës parashikon si më poshtë:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

A. DËMSHPËRBLIMI

83. Kërkuesi i dytë kërkoi 200,000 euro për dëmin jopasuror dhe 1,350 euro për dëmin pasuror për uljen e tij në detyrë në vitin 2018.

84. Qeveria i kundërshtoi pretendimet, duke argumentuar *inter alia*, se kërkuesi i dytë nuk kishte paraqitur një padi civile për dëmshpërblim.

85. Gjykata nuk konstaton ndonjë lidhje shkakësore midis shkeljes së konstatuar dhe dëmshpërblimit pasuror të pretenduar; për këtë arsye, ajo e rrëzon këtë pretendim. Gjykata ka kompetencën t'i akordojë palës së dëmtuar një kompensim të tillë për aq sa ajo e gjykon të përshtatshme, sipas nenit 41 të Konventës, nëse ligji vendës nuk lejon – ose lejon vetëm pjesërisht – që të bëhet korrigjim. Në të njëjtën kohë, rregulli për shterimin e mjeteve vendëse, sipas nenit 35 § 1, nuk zbatohet për shpërblim të drejtë sipas nenit 41 (shih *Nagmetov kundër Rusisë* [DHM], nr. 35589/08, § 66, 30 mars 2017, dhe *Tërshana kundër Shqipërisë*, nr. 48756/14, § 176, 4 gusht 2020). Gjykata i akordon kërkuesit të dytë 4,500 euro për dëmin jopasuror, plus çdo taksë që mund të ishte e tarifueshme.

B. Kostot dhe shpenzimet

86. Kërkuesi i dytë, së bashku me kërkuesen e parë, kërkuan 57,608 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra për çështjen pranë Gjykatës (shih paragrafët 34, 45, 72 dhe 80 më sipër) dhe për depozitimin e parashtrimeve të mëtejshme (shih paragrafët 78–79 dhe 81 më sipër).

87. Qeveria e kundërshtoi pretendimin.

88. Një kërkues ka të drejtën të rimburohet për kostot dhe shpenzimet vetëm për aq sa është provuar se këto kosto dhe shpenzime janë bërë në të vërtetë dhe kanë qenë të nevojshme dhe janë të arsyeshme për kuantin. Janë marrë në konsideratë dokumentet në zotërimin e saj dhe kriteret e mësipërme, dhe për aq sa pretendimi është i lidhur me një ankesë të pranueshme që ka të bëjë me konstatimin e një shkelje për kërkuesin e dytë (shih *Bici kundër Shqipërisë*, nr. 5250/07, § 59, 3 dhjetor 2015), Gjykata e vlerëson të arsyeshme që t'i akordojë 3,000 euro, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet atij.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA:

1. *E deklaron*, unanimisht, të pranueshme ankesën e kërkuesit të dytë në lidhje me pezullimin e tij nga detyra në mbështetje të nenit 8 të Konventës;

2. *I deklaron*, me shumicë, të papranueshme ankesat e kërkueses së parë në mbështetje të nenit 8 dhe 13, dhe ankesat e të dy kërkuesve në mbështetje të neneve 6 dhe 18 të Konventës;

3. *Gjykon*, unanimisht, se është shkelur neni 8 i Konventës për kërkuesin e dytë;

4. *Gjykon*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se Shteti përgjegjës ka përmbushur detyrimin e tij në mbështetje të nenit 38 të Konventës;

5. *Gjykon*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se nuk është e nevojshme të shqyrtojë ankesën e kërkuesit të dytë në mbështetje të nenit 13 të Konventës dhe parashtrimet shtesë të kërkuesve;

6. *Gjykon*, në mënyrë unanime,

a) se Shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuesit të dytë, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi bëhet i formës së prerë në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, shumat e mëposhtme, që do të konvertohen në monedhën e Shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes:

i. 4,500 euro (katër mijë e pesëqind euro) plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme, për dëmin jopasuror;

ii. 3,000 euro (tre mijë euro) plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesit të dytë, për kostot dhe shpenzimet;

b) se nga përfundimi i afatit tremujor përmendur më sipër deri në shlyerje, për shumat e mësipërme do të paguhet interes i thjeshtë në normën e barasvlershme me normën marginale huadhënëse të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre për qind pikë;

c) *Rrëzon*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, pjesën tjetër të kërkesës për shpërblim të drejtë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 4 prill 2023, sipas rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

MILAN BLAŠKO PERE PASTOR VILANOVA

Regjistrar Kryetar

Në përputhje me nenin 45 § 2 të Konventës dhe Rregullit 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës, opinioni i ndarë i Gjyqtarit Serghides paraqitet në një shtojcë në këtë vendim.

P.P.V

M.B

OPINIONI PJESËRISHT KUNDËRSHTUES I GJYQTARIT SERGHIDES

1. Unë jam dakord me pikën 1 të masave operative të vendimit ku gjykohet se ankesa e kërkuarit të dytë bërë në përputhje me nenin 8 të Konventës, në lidhje me pezullimin e tij nga detyra është e pranueshme dhe, gjithashtu, jam dakord me pikën 3 të masave operative për faktin se është shkelur neni 8 i Konventës për pezullimin nga detyra të kërkuarit të dytë. Gjithashtu, jam dakord me paragrafin 6 të masave operative në lidhje me akordimet për dëmin jopasuror dhe kostot dhe shpenzimet.

2. Megjithatë, unë nuk jam dakord me paragrafin 2 të masave operative të vendimit ku gjykohet se ankesat e kërkuarës së parë bërë në mbështetje të neneve 8 dhe 13, dhe ankesat e të dy kërkuarëve bërë në mbështetje të neneve 6 dhe 18 të Konventës, janë të papranueshme. Gjithashtu, unë nuk jam dakord me paragrafët 4, 5 dhe 7 të masave operative të vendimit.

3. Në lidhje me paragrafët 2, 4, 5 dhe 7 të masave operative të vendimit, në vend që të jap një opinion të veçantë të plotë apo të votoj në mënyrë anonime ndaj atyre paragrafëve, kam zgjedhur të bashkëlidh këtë “deklaratë të thjeshtë kundërshtuese”, një deklaratë e thjeshtë mosdakordësimi me një pjesë të vendimit, një nga mënyrat e të shprehurit të kundërshtimit të cilën gjyqtarët kanë të drejtë ta përdorin në mbështetje të Rregullit 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës.

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA YZEIRAJ KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 70455/10)

VENDIM
STRASBURG
11 korrik 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Yzeiraj kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendësekretare e Seksionit*,

Duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 70455/10) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”), më 25 nëntor 2010 nga një shtetas shqiptar, z. Pëllumb Yzeiraj, lindur në vitin 1975 dhe i mbajtur në arrest në Peqin (“kërkuarë”), i cili u përfaqësua nga z. P. Pavarini, një avokat që e ushtron ligjin në Torino;

vendimin për të njoftuar në lidhje me ankesën qeverinë shqiptare (“Qeveria”), përfaqësuar nga Agjenti i saj i asaj periudhe, znj. Alma Hicka, dhe në vijim nga z. O. Moçka, nga Avokatura e Shtetit; parashtrimet e palëve;

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 20 qershor 2023,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kërkesa ka të bëjë me pretendimin për padrejtësi në procesin penal ndaj kërkuarit, me konkretisht me mungesën e arsyeve të përshtatshme në vendimet vendase në kundërshtimin e alibisë së kërkuarit dhe me pretendimin se gjykatat vendase nuk thirrën dhe nuk morën në pyetje një sërë dëshmitarësh.

2. Më 3 nëntor 2004, kërkuari u shpall fajtor nga Gjykata e Rrethit Fier për vrasjen e dy personave, J.I. dhe E.T., të cilët ishin në një automjet, duke lënduar rëndë dy të tjerë, B.K. dhe T.S., si edhe për mbajtjen pa leje të armëve, duke u dënuar me burgim të përjetshëm.

3. Gjatë hetimit, B.K. tha se nuk e kishte parë personin që kishte qëlluar, sepse ishte larguar nga skena. Në gjykatë, B.K. dëshmoi se e kishte parë kërkuarin të qëndronte rreth një metër e gjysmë larg nga automjeti i viktimave dhe t'i qëllonte me armë. Një oficer policie, F.M., i cili ishte i pranishëm në skenë, dëshmoi në gjykatë. Ai tha se besonte se autori i krimit kishte qëlluar me armë teksa ishte brenda në makinën e tij.

4. Kërkuari nuk i pranoi akuzat ndaj tij duke deklaruar se në periudhën kur kishte ndodhur ngjarja ai kishte qenë në Greqi. Në gjykatë, ai paraqiti pasaportën e tij ku tregohet se kishte hyrë në Greqi më 22 mars 2002 dhe ishte kthyer në Shqipëri më 1 prill 2002. Një gjë e tillë u konfirmua me prova nga kontrolli kufitar.

5. Gjithashtu, u konfirmua se më herët kërkuari kishte përdorur identitete të tjera, kryesisht si Kosta Papa, lindur në vitin 1975 në Sarandë. U konstatua se dy persona të tjerë me emrin Kosta Papa kishin hyrë në Shqipëri nga Greqia më 22 mars 2002, por gjykatat vendase pranuan se asnjëri prej tyre nuk mund të kishte qenë kërkuari, pasi ata kishin lindur në vitin 1928 dhe 1945 respektivisht.

6. Gjithashtu, gjykatat vendase hetuan nëse një person me emrin Yzeiri kishte kaluar kufirin midis Shqipërisë dhe Greqisë në periudhën përkatëse.

7. Kërkesat e kërkuarit se një sërë dëshmitarësh mund të kishin konfirmuar alibinë e tij, me konkretisht Th.P dhe S.K., të cilët jetonin në Greqi dhe më herët kishin dhënë deklarata autentike, një ekspert i mjekësisë i cili mund të jepte shpjegime për kapacitetin e dëshmitarit të vetëm okular, B.K., për të dhënë dëshmi për rrethanat e goditjes me armë ku ai ishte lënduar rëndë, dhe një ekspert balistik i cili mund të rindëronte skenën e krimit dhe të verifikonte deklaratimet e B.K., u rrëzuan me arsyen se faktet në lidhje me dënimin e kërkuarit tashmë ishin provuar me anë të provave të dhëna nga B.K. dhe dëshmitarëve të tjerë. Ndaj kërkuarit nuk ekzistonte asnjë provë materiale.

8. Dënimi i kërkuarit u la në fuqi nga Gjykata e Apelit Vlorë dhe Gjykata e Lartë më 8 mars 2008 dhe 17 shkurt 2010, respektivisht. Ankesa e tij kushtetuese u rrëzua nga Gjykata Kushtetuese më 28 tetor 2010.

VLERËSIMI I GJYKATËS

PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 §§ 1 DHE 3 (D) TË KONVENTËS

9. Gjykata shprehet se kjo ankesë nuk është e pambështetur në fakte sipas interpretimit të nenit 35 §3 (a) të Konventës, apo e papranueshme për shkak të tjera. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

10. Parimet e përgjithshme në lidhje me të drejtën për të thirrur dëshmitarë për mbrojtjen janë përmbledhur në çështjen *Murtazaliyeva kundër Rusisë* [DHM], nr. 36658/05, §§ 150-68, 18 dhjetor 2018, ndërsa parimet në lidhje me detyrën e gjykatave për të dhënë arsye për vendimet e tyre në çështjen *Garcia Ruiz kundër Spanjës* [DHM], nr. 30544/96, 26, GJEDNJ 1999-I. Garancitë në paragrafin 3 (d) të nenit 6 janë aspekte të posaçme për të drejtën për gjykim të drejtë, parashikuar në paragrafin 1 të kësaj dispozite, dhe sipas nenit 6 §1 përgjegjësia kryesore e Gjykatës është vlerësimi i drejtësisë së përgjithshme në procesin penal. Në këtë vlerësim, Gjykata e konsideron procesin si një të tërë (shih *Schatsbaschëlli kundër Gjermanisë* [DHM], nr. 9154/10, §§ 100–101, GJEDNJ 2015).

11. Fillimisht, duhet të mbahet në konsideratë se mbrojtja e kërkuarit përqendrohet në pretendimin se ai kishte qenë në Greqi në periudhën nga data 22 mars dhe 1 prill 2002. Duke qenë se vepra penale konkrete ndodhi më 25 mars 2002, informacionet nga pasaporta e kërkuarit dhe policia e kontrollit kufitar krijojnë një mbështetje të fortë për alibinë e tij (shih paragrafin 4 më sipër). Teksa gjykatat vendase kundërshtojnë mocionin e kërkuarit për prova të tjera në lidhje me këtë aspekt, ato nuk arsyetojnë se të dhënat për kalimin kufitar në pasaportë nuk ishin të besueshme, apo se kishte indicie se këto të dhëna ishin falsifikuar.

12. Gjykatat vendase nuk e pranonin pasaportën e kërkuarit si provë bindëse mbështetur në argumentin se kërkuari kishte përdorur identitete të tjera, kryesisht atë të Kosta Papas. Edhe pse provat e paraqitura tregonin se dy persona me atë emër kishin kaluar kufirin nga Shqipëria në Greqi më 22 mars 2002, gjykatat kishin gjykuar se asnjë prej tyre nuk ishte kërkuari (shih paragrafin 5 më sipër).

13. Në vijim, nuk ekziston asnjë shpjegim për mënyrën se si janë përpjekur gjykatat vendase për të verifikuar nëse një person me emrin Yzeiri që kishte kaluar kufirin kishte të bënte me çështjen, pasi ky nuk ishte mbiemri i kërkuarit (shih paragrafin më sipër).

14. Mbështetur në sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se duket se gjykatat vendase e kanë kundërshtuar alibinë e kërkuarit me supozimin e vetëm se ai mund të jetë kthyer në Shqipëri me një emër tjetër, por nuk kanë shpjeguar arsyetimin e tyre dhe as nuk i janë referuar ndonjë prove për të mbështetur këtë përfundim. Në këtë mënyrë, gjykatat vendase nuk kanë ofruar arsye të përshtatshme për rrëzimin e alibisë së kërkuarit.

15. Në vijim, Gjykata vëren se kërkesa për të thirrur Th.P dhe S.K si dëshmitarë ishte arsyetuar mjaftueshëm dhe kishte lidhje me çështjen për shkak të vlerës dëshmuuese të dëshmive të tyre të drejtpërdrejta në lidhje me alibinë e kërkuarit, gjë që mund të kishte përforcuar pozicionin e mbrojtjes apo edhe mund të kishte çuar në lirin e kërkuarit. Megjithatë, vendimi i gjykatave vendase nuk shqyrtonte rëndësinë e dëshmive të tyre të mundshme dhe nuk ofronin mjaftueshëm arsye për vendimin për rrëzimin e kërkesës së kërkuarit që këta dëshmitarë të dëgjoheshin (shih *Murtazaliyeva*, cituar më sipër, §§ 160–61, dhe krahaso me *Bregvadze kundër Gjeorgjisë* [Komiteti], nr. 49284/09, § 28, 17 janar 2019). Fakti se dy dëshmitarët kishin dhënë deklaratat e tyre autentike nuk mund të konsiderohet mjaftueshëm për të përjashtuar nevojën për dhënien e drejtpërdrejtë të dëshmisë nga ana e tyre për një aspekt aq të rëndësishëm të mbrojtjes së kërkuarit, në mungesë të shpjegimeve shtesë. Pa kaluar në vlerësimin e provave, Gjykata gjykon se kërkuari duhej të kishte pasur mundësinë, në mbështetje të parimit të barazisë së armëve, të paraqiste pranë gjykatave vendase provat për mbrojtjen e tij që mund ta kishin shfajësuar.

16. Së fundmi, Gjykata vëren se dëgjimi i dy dëshmitarëve gjatë procesit ishte e rëndësishme jo vetëm për shkak të rëndësisë së natyrës mbrojtëse të parashtrimeve që ata mund të kishin bërë, por edhe sepse provat kryesore tek të cilat u mbështetën gjykatat për shpalljen e kërkuarit fajtor – dëshmia e B.K. – rezultojnë të kenë pasur të meta për shkak të mospërputhjeve. Më konkretisht, gjatë hetimit dëshmitari kishte thënë se kush kishte qëlluar me armë ndaj tij dhe viktimave të tjera, pasi kjo gjë nuk kishte ndodhur pas shpinës së tij, teksa ai po mbaronte punë me një tregtar të valutës në trotuar, ndërsa në gjykatë ai dëshmoi se kishte parë kërkuarin teksa qëndronte në anën tjetër të makinës së viktimës dhe qëllonte me armë ndaj tyre. Deklarata e fundit nuk përputhej me deklaratën dhënë nga oficeri i policisë F.M., i cili kishte qenë i pranishëm në skenën e të shtënave dhe kishte dëshmuar se autori i krimit kishte qëlluar nga brenda një makine tjetër (shih paragrafin 3 më sipër). Këto mospërputhje të rëndësishme nuk ishin adresuar nga gjykatat vendase, që i kishin refuzuar të gjithë dëshmitarët shtesë (shih paragrafin 7 më sipër) dhe thjesht kishin pranuar argumentet e prokurorisë, në dëm të gjyqimit të drejtë në përgjithësi (krahaso me *Murtazaliyeva*, cituar më sipër, § 175).

17. Mbështetur në sa më sipër, Gjykata konstaton se duke refuzuar të dëgjonin dëshmitarët shtesë në gjykim, gjykatat vendase krijuan një avantazh të padrejtë në favor të prokurorisë, dhe për pasojë, e privuan kërkuarin nga një mundësi praktike për të kundërshtuar efektivisht akuzat ndaj tij.

18. Gjykata gjykon se refuzimet e mësipërme nga gjykatat vendase dëmtonin në përgjithësi gjykimin e drejtë në procesin përkatës.

19. Për këtë arsye, është shkelur neni 6 §§1 dhe 3 (d) i Konventës.

ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

20. Kërkuari i kërkoj Gjykatës të urdhëronte qeverinë të “rimbursonte dëmshpërblimet e tij”, por nuk specifikonte ndonjë pretendim për shpërblim të drejtë apo për kostot dhe shpenzimet. Në këtë mënyrë, Gjykata thekson se një vendim në të cilin ajo konstaton një shkelje e vendos shtetin përgjegjës përpara detyrimit ligjor për ta ndërprerë shkeljen dhe për të kompensuar pasojat e saj. Duke pasur në konsideratë natyrën e ankesës së kërkuarit dhe të shkeljes së konstatuar, Gjykata gjykon se forma më e përshtatshme për korrigjim në çështjen konkrete do të ishte rihapja e procesit penal ndaj kërkuarit, nëse ai e kërkon një gjë të tillë.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. E shpall kërkesën të pranueshme;

2. Gjykon se është shkelur neni 6 §§1 dhe 3 (d) i Konventës.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 11 korrik 2023, sipas Rregullit 77 §2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Olga Chernishova
ZËVENDËSSEKRETARE

Georgios A. Serghides
KRYETAR

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA MUÇAJ KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 37814/10)

VENDIM

STRASBURG

11 korrik 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Muçaj kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Olga Chernishova, *zëvendësekrete e Seksionit,*

Duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 37814/10) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 28 qershor 2010, nga një shtetas shqiptar, z. Mariglen Muçaj, lindur në vitin 1978 ("kërkuesi"), i cili u përfaqësua nga z. A. Lamaj, një avokat që e ushtron ligjin në Tiranë;

vendimin për të njoftuar për ankesën qeverinë shqiptare ("Qeveria"), përfaqësuar nga Agjencia e saj, znj. A. Hicka, dhe në vijim nga z. O. Moçka, nga Avokatura e Shtetit;

parashtrimet e palëve;

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 20 qershor 2023,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kërkesa konkrete ka të bëjë kryesisht me: i. kohëzgjatjen dhe shkaqet për paraburgimin e kërkuesit sipas nenit 5 § 3 të Konventës; ii. nëse është shkelur e drejta e kërkuesit për t'u prezumuar i pafajshëm, garantuar sipas nenit 6 §2 të konventës; si edhe ankesa të tjera në lidhje me drejtësinë në proces.

I. PROCESI PENAL KUNDËR KËRKUESIT

2. Më 9 gusht 2009, katër oficerë policie u vranë si pasojë e shkëmbimit të zjarrit midis D.D., një të arratisuri nga hetimi penal, dhe E.Xh. me forcat e policisë. Telefoni i E.Xh. u konfiskua në skenën e krimit, dhe rezultoi se kërkuesi e kishte telefonuar vazhdimisht E.Xh., të cilit i ishte ngarkuar detyra të ndihmonte dhe mbështeste D.D. në kryerjen e krimeve.

3. Në muajin gusht 2009, ndaj kërkuesit nisi procesi penal.

A. Procedurat në lidhje me paraburgimin

4. Me kërkesë të prokurorit, më 22 nëntor 2009, Gjykata e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda (në vijim "GJSHPKR") dha urdhër për paraburgimin e kërkuesit, me akuzën për shpërdorim detyre për kontaktet e pretenduara me individë të përfshirë në vrasjen e përmendur më sipër të katër oficerëve të policisë, sipas nenit 244 të Kodit të Procedurës Penale ("KPP") me arsyen se ekzistonte rreziku për t'iu fshehur drejtësisë.

5. Sipas dyshimit të arsyeshëm se kërkuesi kishte kryer veprën penale të shpërdorimit të detyrës, gjykata vlerësoi se kërkuesi kishte lidhje të ngushta shoqërore me E.Xh. Ai kishte arritur të siguronte një uniformë policie për E.Xh. në Drejtorinë e Policisë Korçë, ku kërkuesi kishte shërbyer si oficer policie. Fotografitë tregonin se grada në uniformën e policisë që kishte veshur D.D. përkonte me gradën e kërkuesit. Pozicioni i pretenduar i D.D. në forcat e policisë në dokumentin e falsifikuar të identifikimit që ai kishte me vete përkonte me atë të kërkuesit.

6. Më 23 nëntor 2009, kërkuesi u arrestua, dhe më 26 nëntor 2009 ai doli përpara GJSHPKR-së, që konfirmoi paraburgimin e kërkuesit në mbështetje të nenit 248 të KPP-së, me arsyen e rrezikut për t'iu fshehur drejtësisë, pa e detajuar më shumë këtë aspekt.

7. Më 14 dhjetor 2009, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda (Gjykata e Apelit për KR) la në fuqi vendimin e GJSHPKR-së. Ajo gjykonte se provat tregonin se ekzistonte dyshimi i arsyeshëm se kërkuesi kishte kryer krimin e shpërdorimit të detyrës. Gjithashtu, edhe pse kërkuesi kishte dijeni për aktet kriminalë të E.Xh. dhe D.D., ai kishte rënë dakord t'i ndihmonte. Apeli i kërkuesit u rrëzua nga Gjykata e Lartë më 11 janar 2010.

8. Më 18 shkurt 2010, kërkuesi depozitoi një ankesë kushtetuese pranë Gjykatës Kushtetuese. Ankesa u rrëzua më 17 qershor 2010 me arsyen se nuk ishte në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

9. Kërkesat e mëtejshme të kërkuesit më 1 mars dhe 24 dhjetor 2010, që paraburgimi i tij të hiqej ose të zëvendësohej me masa të tjera u rrëzuan nga gjykatat vendase me arsyetimin se kushtet për të cilat urdhërohej paraburgim nuk kishin ndryshuar. Referimet e kërkuesit për kalimin e afatit dhe përfundimin e hetimit nuk u adresuan nga gjykatat vendase.

B. Procesi në Gjykatën e Rrethit

10. Më 17 dhjetor 2012, çështja ndaj kërkuesit u transferua në Gjykatën e Rrethit Durrës (në vijim “Gjykata e Rrethit”), e cila më 24 dhjetor 2012 e shtyu ndalimin e kërkuesit në paraburgim deri në gjykimin e çështjes. Gjykata e Rrethit mori në konsideratë, *inter alia*, vonesat në proces të shkaktuara nga bashkë-i-pandehuri i kërkuesit D.D. dhe arriti në përfundimin se paraburgimi i kërkuesit ishte i justifikuar dhe i lejueshëm sipas legjislacionit, edhe nëse ai i kalonte formalisht afatet statutores.

11. Më 6 shkurt 2013, Gjykata e Rrethit e shpalli kërkuesin fajtor sipas akuzës dhe e dënoi me katër vite dhe tetë muaj burgim. Duke qenë se koha e kaluar në paraburgim, e përlogaritur sipas raportit të zbatueshëm të një dite e gjysmë, e tejkalohej dënimit të tij, gjykata urdhëroi lirimin e menjëhershëm të kërkuesit. Në vijim, kërkuesi u ndalua të mbante detyrë publike për një periudhë prej tre vitesh. Kërkuesi nuk e apeloj dënimin e tij.

C. Mbulimi në media dhe deklarata e Kryeministrit

12. Në vitin 2009 dhe 2010, u publikuan një sërë artikujsh duke iu referuar çështjes ndaj kërkuesit në terma të ashpër.

13. Më 25 janar 2010, Buletini Zyrtar i Ministrisë së Brendshme citoi një deklaratë të Kryeministrit ku ai kritikonte korrupsionin në radhët e policisë, duke iu referuar kërkuesit si një person që kishte ndihmuar vrasësit e katër policëve në Durrës dhe e quante atë kriminel. Kërkuesi nuk e ka adresuar këtë çështje në ndonjë proces vendas.

II. LIGJI DHE PRAKTIKA VENDASE PËRKATËSE

14. Në vendimin e saj nr. 57, të datës 21 dhjetor 2012, Gjykata Kushtetuese e konsideronte prezumimin e pafajësisë (garantuar nga neni 30 i Kushtetutës) si një nga elementet përbërëse të gjykimit të drejtë.

15. Në vendimin e saj nr. 47, të datës 7 nëntor 2011, Gjykata Kushtetuese theksonte se parimi i prezumimit të pafajësisë shkelej nëse vendimi i një gjykate reflektonte një opinion sipas së cilit një i pandehur ishte fajtor përpara se të provohej i pafajshëm sipas ligjit. Edhe pse nuk ekzistonte një deklaratë formale për këtë aspekt, ishte e mjaftueshme që arsyetimi nënkuptonte se i akuzuari ishte fajtor.

VLERËSIMI I GJYKATËS

I. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 5 §3 TË KONVENTËS

16. Kërkuesi u ankua se kohëzgjatja e paraburgimit sipas nenit 5 §3 kishte qenë e tepërt.

A. Pranueshmëria

17. Qeveria vlerësonte se kërkuesi nuk kishte shteruar mjetet vendase sepse, edhe pse ai ishte ankuar përpara gjykatave vendase për paraburgimin. Ai nuk kishte ngritur ankesa për drejtësinë e përgjithshme në proces.

18. Kërkuesi e kundërshtoi paraburgimin e tij vazhdimisht dhe pa pasur sukses përpara gjykatave kompetente. Për këtë arsye, kundërshtimi i qeverisë duhet të rrëzohet.

19. Gjykata thekson se kjo ankesë nuk është e pambështetur në fakte sipas interpretimit të nenit 35 §3 (a) të Konventës apo e papranueshme për ndonjë arsye tjetër. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Merita

20. Ligji përkatës vendas paraqitet në çështjen *Delijorgji kundër Shqipërisë* nr. 6858/11, §§ 39–50, 28 prill 2015, dhe *Hysa kundër Shqipërisë*, nr. 52048/16, §§ 26–41, 21 shkurt 2023.

21. Gjykata thekson se vijueshmëria e dyshimit të arsyeshëm është një kusht *sine qua non* për vlefshmërinë e paraburgimit, por pas kalimit të një afati të caktuar, kjo nuk është më e mjaftueshme. Në raste të tilla, Gjykata duhet të vendosë nëse arsye të tjera dhënë nga autoritetet gjyqësore vazhdojnë të justifikojnë privimin e lirisë. Në rastin kur këto arsye janë “të përshtatshme” dhe “të mjaftueshme”, Gjykata duhet të konstatojë nëse autoritetet kompetente vendase kanë treguar “kujdes të veçantë” gjatë procesit (shih: *Buzadji kundër Republikës së Moldavisë* [DHM], nr. 23755/07, §§ 84–91, 102, GJEDNJ 2016, dhe *Merabishvili kundër Gjeorgjisë* [DHM],

72508/13, §§ 222–25, 28 nëntor 2017).

22. Për çështjen konkrete, Gjykata thekson se kërkuesi kaloi tre vite, dy muaj dhe trembëdhjetë ditë në paraburgim. Për një periudhë të tillë të gjatë në parim, do të nevojiteshin arsye të forta për privimin e dikujt nga liria. Gjykata është e kënaqur me faktin se gjykatat vendase, mbështetur në provat e disponueshme, kishin gjykuar se ekzistonte dyshimi arsyeshëm se kërkuesi kishte kryer veprën e shpërdorimit të detyrës. Megjithatë, gjykatat vendase vijuan t'i referoheshin rrezikut për t'iu fshehur drejtësisë si arsyeja kryesore për paraburgimin e zgjatur të kërkuesit, pa bërë ndonjë përpjekje për të provuar se si kjo gjente zbatim konkretisht në çështjen e kërkuesit, por thjesht duke vënë në dukje rëndësinë e akuzave. Gjykata vëren se serioziteti i veprës ose pasojat e saj nuk përbëjnë arsye të pavarura që justifikojnë ndalimin me burgim, dhe në vetvete mund të mosjustifikojnë privimin e një të dyshuari nga liria e tij ose saj, në rast se nuk janë shqyrtuar gjatë vlerësimit të ekzistencës së arsyeve të arsyeshme sipas së cilave lejohet burgimi (shih *Hysa* cituar më sipër, §74). Gjithashtu, argumentet si kalimi i afatit dhe përfundimi i hetimit ngritur nga kërkuesi në parashtrimet e tij nuk ishin adresuar nga gjykatat vendase. Rezulton se gjykatat vendase nuk kishin marrë në konsideratë as ndonjë masë alternativë sigurie përtej një deklarimi formal (shih paragrafin 9 më sipër).

23. Hetimi dhe procesi gjyqësor zgjatën rreth tre vite e gjysmë. Akuzat ndaj D.D. dhe kërkuesit ishin mjaftueshëm të rënda dhe faktet e çështjes ishin disi komplekse. Në të njëjtën kohë, Gjykata vëren se kërkuesi ishte akuzuar për vetëm një veprë, dhe për të justifikuar paraburgimin e kërkuesit, Gjykata e Rrethit Durrës i ishte referuar vonesave në proces shkaktuar nga avokati mbrojtës i të bashkë-të-pandehurit të tij (shih paragrafin 10 më sipër). Në mungesë të ndonjë mase marrë nga organet gjyqësore për të adresuar këto vonesa, nuk mund të thuhet se sistemi gjyqësor penal vendas e kishte trajtuar çështjen e kërkuesit me “kujdes të veçantë” (krahaso me *Štrtecký kundër Sllovakisë*, nr. 55844/12, §§ 67–70, 5 qershor 2018).

24. Konstatohet se është shkelur neni 5 § 3 i Konventës.

II. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 2 TË KONVENTËS

25. Qeveria kundërshtoi parashtrimin se kërkuesi nuk kishte shteruar në mënyrën e duhur mjetet vendase në lidhje me ankesën e tij sipas nenit 6 §2 të Konventës se prezumimi i tij i pafajësisë ishte shkelur nga mbulimi mediatik për gjykimin ndaj tij dhe nga disa deklarata të Kryeministrit.

26. Gjykata, fillimisht, vëren se kërkuesi nuk pretendon se ai nuk kishte mjete vendase për të shteruar në lidhje me këtë aspekt. Në vijim ajo sjell në vëmendje se parimi i prezumimit të pafajësisë është mbi të gjitha një masë procedurale, dhe një prej elementeve për një gjykim penal të drejtë të parashikuar nga neni 6 i Konventës (shih: *Kostas kundër Greqisë* nr. 53466/07, § 29, 24 maj 2011 dhe *Mamaladze kundër Gjeorgjisë*, nr. 9487/19, § 63–65, 3 nëntor 2022). Në vijim, Gjykata vëren se në parim, Konventa është e zbatueshme në mënyrë të drejtpërdrejtë në urdhrin ligjor të Shqipërisë, e drejta për t'u prezumuar i pafajshëm garantohej në Kushtetutën e Shqipërisë dhe praktika e Gjykatës Kushtetuese tregon se ajo e ka adresuar atë çështje si aspekt i një gjykimi të drejtë (shih paragrafin 15 më sipër). Një petition individual në Gjykatën Kushtetuese, në parim, është një mjet efektiv dhe kërkohet për qëllime shterimi në lidhje me të drejtën e një kërkuesi për gjykim të drejtë, sipas nenit 6 të Konventës (shih: *mutatis mutandis*, *Balliu kundër Shqipërisë* (vendim), nr. 74727/01, 30 shtator 2004; *Beshiri dhe të Tjerë kundër Shqipërisë*, nr. 7352/03, §§ 30–34, 22 gusht 2006; dhe *Jakupi kundër Shqipërisë* (vendim), nr. 11186/03, 1 dhjetor 2009). Megjithatë, kërkuesi nuk e ka ngritur kurrë këtë çështje as gjatë procesit penal në ankesën e tij përpara Gjykatës Kushtetuese, dhe as në ndonjë proces të veçantë të së drejtës civile (shih paragrafin 13 më sipër).

27. Për sa më sipër, ankesa duhet të deklarohet e papranueshme në përputhje me nenin 35 §1 dhe 4 të Konventës për mosshfrytëzim të mjeteve vendase.

III. PRETENDIME TË TJERA PËR SHKELJE TË KONVENTËS

28. Kërkuesi u ankua edhe në mbështetje të nenit 6 §1 se paraburgimi i tij duhej të ishte urdhëruar nga një gjykatë e zakonshme penale dhe jo nga Gjykata e Krimeve të Rënda.

29. Mbështetur në të gjitha materialet në zotërimin e saj, dhe për sa çështjet për të cilat është bërë një ankesë janë në kompetencën e saj, Gjykata konstaton se ato nuk përbëjnë një shkelje të së drejtave dhe lirive parashikuar në Konventë ose në protokollet e saj. Për këtë arsye, kjo pjesë e ankesës është e pambështetur në fakte dhe duhet të rrëzohet në mbështetje të nenit 35 §3 (a) dhe 4 të Konventës.

ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

30. Kërkuesi kërkoi 80,000 euro për dëmin pasuror dhe 25,000 euro për dëmin jopasuror dhe 64,000 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra për të dalë përpara Gjykatës.

31. Qeveria i kundërshtoi kërkesat e kërkuesit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

32. Gjykata nuk konstaton ndonjë lidhje rastësore midis shkeljes së konstatuar dhe pretendimit për dëm pasuror. Duke pasur në konsideratë natyrën e shkeljes së konstatuar, Gjykata, duke vendosur mbi baza të barabarta, i akordon kërkuarit 1,900 euro për dëmin jopasuror plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme.

33. Mbështetur në dokumentet në zotërimin e saj, Gjykata e vlerëson të arsyeshme që të akordojë 2,000 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra për procesin në Gjykatë, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. I shpall ankesat në mbështetje të nenit 5 §3 të Konventës të pranueshme, dhe pjesën tjetër të ankesave të papranueshme;

2. Gjykon se është shkelur neni 5 §3 i Konventës;

3. Gjykon:

a) se shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuarit, brenda tre muajve, shumat në vijim, të cilat duhet të konvertohen në monedhën e shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes:

i. 1,900 euro (një mijë e nëntëqind euro) plus çdo taksë që mund të tarifohet për dëmin jopasuror;

ii. 2,000 euro (dy mijë euro) plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit për kostot dhe shpenzimet;

b) se që prej përfundimit të periudhës tremujore përmendur më sipër deri në shlyerjen e shumave të mësipërme, për to do të paguhet interes i thjeshtë në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës plus tre pikë përqindje;

4. Rrëzon pjesën tjetër të pretendimit të kërkuarit për shpërblim të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 11 korrik 2023, sipas Rregullit 77 §§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Olga Chernishova

ZËVENDESEKRETARE

Georgios A. Serghides

KRYETAR

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 65320/09

DEA 7.CO KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 27 qershor 2023 si një Komitet i përbërë nga:

- Georgios A. Serghides, *kryetar*,

- Darian Pavli,

- Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendësekretare e Seksionit*,

- Duke mbajtur në konsideratë:

- kërkesën (nr. 65320/09) kundër Republikës së Shqipërisë depozituar pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa") më 9 dhjetor 2009 nga "Dea 7.Co" sh.p.k., një kompani me përgjegjësi të kufizuar e themeluar në Shqipëri ("kompania kërkuuese") dhe përfaqësuar nga z. I. Alushi, një avokat që e ushtron ligjin në Tiranë;

- vendimin për të bërë me dije në lidhje me kërkesën qeverinë shqiptare ("Qeveria"), përfaqësuar nga Agjenti i saj në atë periudhë, znj. L. Mandija, dhe në vijim nga z. O. Moçka, Avokati i Përgjithshëm i Shtetit;

- Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kompania kërkuuese operon në fushën e transportit të pasagjerëve. Çështja ka të bëjë me të drejtën e kompanisë kërkuuese për t'iu drejtuar gjykatës në mbështetje të nenit 6 §1 të Konventës, për të kundërshtuar një njoftim për detyrimet tatimore.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

2. Pas një inspektimi tatimor, më 3 janar 2008, Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve ("DPT") rivlerësoi përgjegjësitë tatimore të kompanisë kërkuese dhe i dërgoi një "njoftim për vlerësimin tatimor" ("njoftim-vlerësimi tatimor"). DPT-ja e urdhëroi kompaninë kërkuese të paguante 3,828,759 lekë (rreth 31,140 euro në periudhën konkrete), në lidhje me detyrimet tatimore të padeklaruara. Gjithashtu, DPT-ja vendosi ndaj kompanisë kërkuese detyrimin për të paguar shumën prej 1,766,938 lekë (rreth 14,371 euro) për shtesat dhe penalitetet.

A. Procesi administrativ

3. Më 1 shkurt 2008, kompania kërkuese apeloj njoftimin e vlerësimit tatimor pranë Drejtorisë së Apelitit Tatimor, e cila, më 3 mars 2008, e deklaroi apelimin të papranueshëm, pa i shqyrtuar meritat e tij. Ajo gjykonte se kompania kërkuese nuk kishte respektuar nenin 43 të ligjit për procedurat tatimore (ligji nr. 8560, i datës 22 dhjetor 1999, i ndryshuar) sipas së cilit, përpara se të apelojë një detyrim tatimor, një tatimpagues duhet të paguajë principalin e shumës së kontestuar.

4. Pas apelitit të kompanisë kërkuese pranë organit administrativ të nivelit të dytë, më konkretisht Komisioni i Apelitit Tatimor, më 23 prill 2008, organi refuzoi të shqyrtonte meritat e apelitit mbështetur në të njëjtat arsye.

B. Procesi gjyqësor

5. Më 21 maj 2008, kompania kërkuese ndërmori një akt ligjor pranë Gjykatës së Rrethit Mat ndaj zyrës rajonale të tatimeve. Ajo kundërshtonte njoftimin për vlerësimin tatimor dhe vendimet administrative që kishin rrëzuar apelitet e saj. Ajo argumentonte se njoftimi tatimor ishte në kundërshtim me legjislacionin e zbatueshëm tatimor.

6. Më 17 korrik 2008, Gjykata e Rrethit Mat e ndërpreu procedurën për shkak të mosshfrytëzimit të mjeteve administrative. Ajo gjykonte se kompania kërkuese nuk kishte përmbushur detyrimin për të parapaguar shumën e tatimeve të kontestuar përpara se t'i kundërshtonte ato, dhe për pasojë, organet administrative të shkallës së parë dhe të dytë nuk kishin shqyrtuar meritat e apelitit të saj.

7. Më 21 korrik 2008, kompania kërkuese depozitoi një apelim për disa pika të ligjit pranë Gjykatës së Lartë. Ajo parashtroi se e kishte kundërshtuar rivlerësimin tatimor në kohën e duhur përpara organeve administrative. Gjithashtu, ajo argumentonte se ajo nuk ishte një "tatimpaguese" sipas interpretimit të legjislacionit të zbatueshëm për tatimet, për këtë arsye, nuk kishte detyrimin për të paguar shumën e vendosura nga administrata e tatimeve.

8. Më 2 tetor 2008, Gjykata e Lartë e kundërshtoi apelimin dhe la në fuqi arsyetimin e gjykatës së shkallës së parë.

9. Më 2 prill 2009, kompania kërkuese depozitoi një apelim kushtetues ku përsëriste argumentet e saj të mëparshëm (shih paragrafin 7 më sipër).

10. Më 5 korrik 2009, Gjykata Kushtetuese e deklaroi apelimin të papranueshëm pasi ai ngrinte çështje që kishin të bënin me interpretimin e ligjit dhe vlerësimin e provave, të cilat ajo i konsideronte jashtë fushës së juridiksionit të saj.

11. Përpara Gjykatës, kompania kërkuese u ankua, në mbështetje të nenit 6 §1 të Konventës, për mohimin e të drejtës për t'u drejtuar gjykatës për të apeluar detyrimet e saj tatimore. Sipas nenit 1 të protokollit nr. 1 të Konventës, kompania kërkuese u ankua gjithashtu se vlerësimi tatimor kishte vendosur një barrë të tepërt për gëzimin e paqte të pronës së saj.

VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Neni 6 §1 i Konventës

12. Çështjet tatimore, si ato që janë përpara Gjykatës, janë pjesa kryesore përbërëse e prerogativave të autoritetit publik, ku natyra publike e marrëdhënies midis tatimpaguesit dhe komunitetit mbetet mbizotëruese, pavarësisht efekteve pasurore që pasjellin mosmarrëveshjet tatimore për tatimpaguesin. Rezulton se neni 6 §1 i Konventës nuk është i zbatueshëm sipas aspektit të tij civil (shih së fundmi, *Vegotex International S.A. kundër Belgjikës* ([DHM]), nr. 49812/09, §66, 3 nëntor 2022).

13. Megjithatë, aspekti penal i nenit 6 §1 është zbatuar për shtesat tatimore të cilat nuk janë parashikuar si kompensim pasuror për dëmin, por si masë për të parandaluar përsëritjen e shkeljes (*Jussila kundër Finlandës* [DHM], nr. 73053/01, § 38, GJEDNJ 2006-XIV).

14. Në çështjen konkrete, përveç detyrimeve tatimore të rivlerësuar, autoritetet vendosën ndaj kërkuesit një sërë shtesash dhe penalitetesh (shih paragrafin 2 më sipër), të cilat *prima facie* rezultojnë të kenë një natyrë ndëshkuese. Megjithatë, nuk është e nevojshme të shqyrtohet në detaje kuadri ligjor dhe natyra e atyre shtesave dhe penaliteteve, pasi në çdo rast, ankesa e kërkuesit është e papranueshme për arsyet e paraqitura më poshtë.

15. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës nuk është absolute. Ajo mund të jetë objekt kufizimesh lejuar sipas interpretimit, veçanërisht në lidhje me kushtet e pranueshmërisë së një apelimi. Megjithatë, këto kufizime nuk duhet të kufizojnë ushtrimin e së drejtës në mënyrë të tillë, apo në masë të tillë, që të cenohet thelbi i së drejtës. Ato duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe duhet të ekzistojë një proporcionalitet i arsyeshëm midis mjeteve të zbatuara dhe qëllimit që synohet të arrihet (shih *Omar kundër Francës* [DHM] nr. 24767/94, § 34, 29 korrik 1998).

16. Në çështjen konkrete, kufizimi ndaj së drejtës së kompanisë kërkuese për t'iu drejtuar gjykatës rridhte prej kërkesës për të parapaguar shumën kryesore të borxhit tatimor të rivlerësuar përpara se të kundërshtohet rivlerësimi i borxhit. Kompania kërkuese nuk kundërshtoi – dhe Gjykata nuk ka arsye të gjykojë – në lidhje me aspektin se kërkesa nuk ndiqte një qëllim legjitim (krahaso me arsyetimin në *Leduc kundër Francës*, (vendim) [Komiteti], nr. 16382/16, § 28, 17 tetor 2017, dhe vendimet e cituara në të).

17. Në lidhje me proporcionalitetin, në parashtrimet e saj përpara gjykatave vendase dhe Gjykatës, kompania kërkuese u mbështet vetëm në argumentin se, sipas ligjit vendas, nuk i kërkohej të paguante detyrimet tatimore të rivlerësuar. Megjithatë, kompania kërkuese nuk ishte ankuar përpara autoriteteve vendase se shumën që i kërkohej të parapaguante ishte e tepërt ose se ajo shumë vendoste një barrierë të paarsyeshme dhe ndaluese për të ushtruar të drejtën e saj për t'iu drejtuar gjykatës. Me fjalë të tjera, ajo u ankua për detyrimin për të paguar sipas ligjit vendas dhe jo për pamundësinë e saj për të respektuar atë detyrim (shih, për një situatë të ngjashme, *Tcaciuc dhe të Tjerë kundër Rumanisë* (vendim) [Komiteti], nr. 43695/05 dhe 5 të tjerë, §28, 4 shtator 2018, me referenca të tjera; dhe krahaso me *Loncke kundër Belgjikës*, nr. 20656/03, § 51, 25 shtator 2007, ku kërkuesi ngriti një ankesë për të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës). Në mungesë të një argumenti për këtë aspekt, Gjykata nuk mund të konstatojë se kufizimi i të drejtës së kompanisë kërkuese për t'iu drejtuar gjykatës është jo proporcional.

18. Së fundmi, në lidhje me argumentin se autoritetet vendase nuk respektuan ligjin kur vendosën që kërkuesi duhej të parapaguante shumën përkatëse përpara se të paraqiste një apelim ndaj saj, Gjykata nuk konstatoi ndonjë arsye për të gjykuar se ai konstatim ishte arbitrar apo qartazi i paarsyeshëm (shih *Moreira Ferreira kundër Portugalisë* (nr. 2) [DHM], nr. 19867/12, §§83 dhe 85, 11 korrik 2017).

19. Për sa më sipër, veçanërisht duke marrë në konsideratë se kompania kërkuese nuk kishte kundërshtuar aspektin se kufizimi statutor i së drejtës së saj për t'iu drejtuar gjykatës ishte jo proporcional, Gjykata konstaton se çështja nuk paraqet ndonjë shkelje të së drejtës së kompanisë kërkuese për t'iu drejtuar gjykatës, sipas nenit 6 §1 të Konventës.

B. Neni 1, i protokollit nr. 1 të Konventës

20. Nëse një kërkues nuk respekton kërkesat vendase të pranueshmërisë, kërkesa e tij apo e saj pranë Gjykatës, në parim, duhet të deklarohet e papranueshme për mosshfrytëzim të mjeteve vendase (shih *Vučković dhe të Tjerë kundër Serbisë* (kundërshtimi paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, § 72, 25 mars 2014).

21. Në çështjen konkrete, padia vendase e kërkuesit ishte shpallur e papranueshme, sepse nuk ishin shteruar mjetet administrative përpara se kërkuesi t'i drejtohej gjykatës, dhe ai rezultat nuk ishte kontradiktore me të drejtën e kompanisë kërkuese për t'iu drejtuar gjykatës (shih paragrafin 19 më sipër). Për pasojë, ankesa sipas nenit 1, të protokollit nr. 1 të Konventës, pranë Gjykatës është e papranueshme për mosshkrim të mjeteve vendase sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,
E shpall kërkesën të papranueshme.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 20 korrik 2023.

Olga Chernishova
ZËVENDËSSEKRETARE

Georgios A. Serghides
KRYETAR

**GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

ÇËSHTJA HAMITAJ KUNDËR SHQIPËRISË
(Kërkesa nr. 11254/11)

**VENDIM
STRASBURG
20 korrik 2023**

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Hamitaj kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komitet i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendëssekretare e Përkohshme e Seksionit,*

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 29 qershor 2023,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

PROCEDURA

1. Çështja nisi me një kërkesë kundër Shqipërisë depozituar në Gjykatë, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa") më 15 janar 2011.

2. Qeveria shqiptare ("Qeveria") u njoftua mbi kërkesën në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me pretendimin për kohëzgjatjen e tepërt të procesit, sipas nenit 13 të Konventës për mungesën e një mjeti efektiv për të adresuar kohëzgjatjen e procesit, si edhe në mbështetje të nenit 1 të Protokollit nr. 1 për një shkelje të të drejtave të kërkuarit mbi pronën.

FAKTET

3. Detajet e kërkuarit dhe informacioni që ka lidhje me kërkesën paraqiten në tabelën bashkëlidhur.

4. Kërkuari u ankua për kohëzgjatje të tepërt të procedurave civile, duke përfshirë ato në Gjykatën e Lartë, sipas nenit 6 §1 të Konventës. Kërkuari paraqiti edhe ankesa të tjera në mbështetje të Konventës.

LIGJI

I. PRETENDIMI PËR SHKLEJE TË NENIT 6 §1 TË KONVENTËS

5. Kërkuari u ankua kryesisht se kohëzgjatja e procesit civil konkret nuk ishte në përputhje me kërkesën për "afat të arsyeshëm" (për më shumë detaje shih tabelën bashkëlidhur). Ai u mbështet në nenin 6 §1 të Konventës.

6. Gjykata thekson se arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procesit duhet të vlerësohet në mbështetje të rrethanave të çështjes dhe duke iu referuar kritereve në vijim: kompleksiteti i çështjes, sjellja e kërkuarit dhe e autoriteteve përkatëse, dhe se çfarë ishte në rrezik për kërkuarin në mosmarrëveshje (shih *Frydlender kundër Francës* [DHM], nr. 30979/96, §43, GJEDNJ 2000-VII, *Gazsó kundër Hungarisë*, nr. 48322/12, § 15, 16 korrik 2015; dhe *Topallaj kundër Shqipërisë*, nr. 32913/03, § 75, 21 prill 2016).

7. Në çështjet kryesuese *Luli dhe të Tjerë kundër Shqipërisë*, nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, 1 prill 2014, dhe *Mishgioni kundër Shqipërisë*, nr. 18381/05, 7 dhjetor 2010, Gjykata tashmë ka konstatuar një shkelje në lidhje me aspekte të ngjashme në çështjen konkrete.

8. Pasi shqyrtoi të gjithë materialin e paraqitur pranë saj, Gjykata nuk ka gjetur fakte apo argumente që mund të justifikojnë kohëzgjatjen e përgjithshme të procesit në nivel kombëtar. Mbështetur me praktikën e saj gjyqësore në lidhje me çështjen, Gjykata konstaton se në çështjen konkrete kohëzgjatja e procesit ishte e tepërt dhe nuk përmbushte kërkesën për "afat të arsyeshëm".

9. Për këtë arsye, kjo ankesë është e pranueshme dhe konstatohet shkelje e nenit 6 §1 të Konventës.

II. PRETENDIME PËR SHKELJE TË TJERA SIPAS PRAKTIKËS GJYQËSORE TË KONSOLIDUAR

10. Kërkuari u ankua edhe në mbështetje të nenit 13 të Konventës për mungesë të mjeteve të brendshme në lidhje me ankesën e tij për kohëzgjatjen e procesit. Duke mbajtur në konsideratë faktet e çështjes, parashtrimet e palëve dhe konstatimet e saj në paragrafin 9 më sipër, Gjykata vlerëson se ka shqyrtuar çështjen kryesore

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

ligjore në kërkesën konkrete. Ajo konstaton se nuk është e nevojshme që të jepet një vendim i veçantë për këtë kërkesë (shih: *Qendra për Burimet Ligjore në emër të Valentin Câmpeanu kundër Rumanisë* [DHM], nr. 47848/08, § 156, GJEDNJ 2014, dhe *Habilaj kundër Shqipërisë* [Komiteti], nr. 2480/10, § 14, 15 shtator 2022).

III. ANKESAT E TJERA

11. Kërkesi u ankua edhe në mbështetje të nenit 1, të Protokollit nr. 1, në lidhje me legalizimin e ndërtimeve të paligjshme të palëve të treta në pronën e kërkuarit.

12. Gjykata thekson parimet që udhëheqin statusin e viktimës së një kërkuari. Një vendim apo masë e favorshme për një kërkuar në parim nuk është mjaftueshëm për të privuar kërkuarin nga statusi i tij apo i saj si “viktimë” nëse autoritetet vendase nuk kanë njohur shprehimisht apo në thelb, dhe më pas të kenë ofruar korrigjim për, shkeljen e Konventës (shih: *Murray kundër Holandës* [DHM], nr. 10511/10, § 41, 26 prill 2016, dhe *Nada kundër Zvicrës* [DHM], nr. 10593/08, § 128, GJEDNJ 2012). Njohja dhe korrigjimi shpesh vijnë si rezultat i shterimit të mjeteve vendase (shih: *Staykov kundër Bullgarisë*, nr. 49438/99, §89, 12 tetor 2006, dhe *C dhe D kundër Kroacisë* (vendim), nr. 43317/07, 14 tetor 2010).

13. Duke u kthyer tek rrethanat e çështjes konkrete, Gjykata konstaton se kërkesi depozitoi kërkesën e tij pranë Gjykatës teksa procesi vendas ishte ende në vijim. Ndërkohë, gjykatat vendase kishin njohur pronësinë e kërkuarit ndaj truallit dhe i kishin akorduar kompensim në shumën prej 3,135,000 lekë. Kërkesi nuk u ankua për shumën e kompensimit të akorduar dhe nuk u ankua as për faktin se në vend të prishjes së ndërtimeve pa leje i ishte akorduar kompensim.

14. Gjykata thekson se në rastin kur kërkesi pranon një shumë kompensimi si zgjidhje për një padi civile dhe heq dorë nga përdorimi i mëtejshëm i mjeteve vendase, ai ose ajo, përgjithësisht, nuk ka më mundësinë që të pretendojë të jetë viktimë në lidhje me këto çështje (shih *mutatis mutandis*, *Powell kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 45305/99, GJEDNJ 2000 V).

15. Gjykata thekson se njohja e të drejtave të pronësisë së një kërkuari është e barabartë me njohjen e një shkelje. Kërkuarit i është akorduar edhe kompensimi i përshtatshëm për të cilin ai nuk u ankua. Për këtë arsye, ai nuk mund të konsiderohet më viktimë e shkeljes së pretenduar. Rrjedhimisht, kjo ankesë duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§3 (a) dhe 4 të Konventës.

IV. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

16. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”.

17. Për sa i përket dokumenteve në zotërimin e saj dhe praktikës së saj gjyqësore (shih veçanërisht *Luli dhe të Tjerë*, cituar më sipër, dhe *Mishgioni*, gjithashtu cituar më sipër), Gjykata e vlerëson të arsyeshme të akordojë shumën në tabelën bashkëlidhur.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. E shpall ankesën në lidhje me kohëzgjatjen e procesit në mbështetje të nenit 6 të Konventës, të pranueshme, konstaton se nuk është e nevojshme që kërkesa të shqyrtohet veçantë në mbështetje të nenit 13 të Konventës, dhe e shpall pjesën tjetër të kërkesës të papranueshme;

2. Gjykon se është shkelur neni 6 §1 i Konventës në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procesit civil;

3. Gjykon:

a) se shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuarit, brenda tre muajve, shumën e përcaktuar në tabelën bashkëlidhur, e cila duhet të konvertohet në monedhën e shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b) se nga përfundimi i periudhës tremujore, përmendur më sipër, deri në shlyerje për shumën e mësipërme duhet të paguhet interes i thjeshtë në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës plus tre pikë përqindje.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 20 korrik 2023, sipas rregullit 77 §2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSSEKRETARE E PËRKOHSHME

Ioannis Ktistakis

KRYETAR

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

KËRKESË ME ANË TË SË CILËS PARAQITET ANKESA SIPAS NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS
(KOHËZGJATJE E TEPËRT E PROCESIT CIVIL)

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i lindjes	Nisja e procesit ose data e hyrjes në fuqi të Konventës për Shqipërinë (2 tetor 1996)	Përfundimi i procesit	Kohëzgjatja në total Nivelet e juridiksionit	Shuma e akorduar për dëmin jopasuror për kërkuar (në euro) ²⁴
11254/1 1 15.1.201 1	Frederik HAMITAJ 1949	8.2.2006	14.5.2012	6 vite e tre muaj e 7 ditë 3 nivele juridiksioni	600

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 27039/10

SAFET SELIMAJ KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 29 qershor 2023 si një Komitet i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësekretare e Përkohshme e Seksionit*,

Duke mbajtur në konsideratë kërkesën e mësipërme depozituar më 19 prill 2010,

Pasi diskutoi, vendos si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Kërkuar, z. Safet Selimaj, ka lindur në vitin 1958.

Ankesat e kërkuarit në mbështetje të nenit 1, të protokollit nr. 1 të Konventës, për mungesën e kompensimit si rezultat i përmbajtjes së truallit të tij nga një hidrocentral, iu komunikuan qeverisë shqiptare (“Qeveria”), e cila paraqiti parashtrimet e saj për pranueshmërinë dhe meritat.

Parashtrimet iu dhanë kërkuarit, i cili u ftua të paraqiste parashtrimet e tij.

Me anë të shkresës dërguar me postë rekomande, kërkuar u ftua të bënte me dije Gjykatën nëse kishte pasur ndonjë zhvillim që nga përditësimet e fundit të palëve, dhe nëse dëshironte të vijonte me kërkesën. Gjithashtu, vëmendja e kërkuarit u orientua te neni 37 §1 (a) i Konventës, që parashikon se Gjykata mund ta përjashtojë një kërkesë nga lista e saj e çështjeve kur rrethanat çojnë në përfundimin se kërkuar nuk ka për qëllim ta ndjekë kërkesën. Gjykata nuk ka marrë përgjigje për këtë shkresë (shih detajet në tabelën bashkëlidhur).

LIGJI

Mbështetur në sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se mund të konsiderohet se kërkuar nuk dëshiron që të vijojë me kërkesën (neni 37 §1 (a) i Konventës). Gjithashtu, në mbështetje të nenit 37 §1 *in fine*, Gjykata nuk konstaton rrethana të veçanta, në lidhje me respektimin e të drejtave të njeriut, sipas përcaktimit në Konventë dhe Protokolleve të saj, çka do të kërkonte shqyrtimin e mëtejshëm të kërkesës.

Për sa më sipër, është e përshtatshme që çështja të përjashtohet nga lista.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

Vendos ta përjashtojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 20 korrik 2023.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSEKRETARE E PËRKOHSHME

Ioannis Ktistakis

KRYETAR

²⁴ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË KËRKESË E BËRË NË MBËSHTETJE TË NENIT 1, TË PROTOKOLLIT NR. 1, TË KONVENTËS

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i lindjes	Data e shkresës së regjistruar të Gjykatës	Data e marrjes së shkresës së regjistruar
27039/10 19.4.2010	Safet SELIMAJ 1958	23.3.2023	3.4.2023

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA SUPERGRAV ALBANIA SHPK KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 20702/18)

VENDIM

Neni 6 § 1 (civil) – Privimi nga e drejta për t'iu drejtuar gjykatës për shkak të rrëzimit të ankesës kushtetuese si një ankesë e depozituar përtej afatit katërmujor, të përlogaritur duke nisur nga data e miratimit të vendimit të Gjykatës Kushtetuese dhe jo nga data e shpalljes së vendimit të arsyetuar plotësisht.

STRASBURG

9 maj 2023

I FORMËS SË PRERË

9 gusht 2023

Ky vendim është bërë i formës së prerë në mbështetje të nenit 44 § 2 të Konventës. Ai mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Supergrav Albania sh.p.k. kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Dhomë, e përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *kryetar*,

Georgios A. Serghides,

Jolien Schukking,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Ioannis Ktistakis,

Andreas Zünd, *gjyqtarë*

dhe Milan Blaško, *sekretar i Seksionit*,

Duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 20702/18) kundër Republikës së Shqipërisë depozituar në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga një kompani shqiptare, Supergrav Albania sh.p.k. (“kompania kërkuuese”), më 23 prill 2018;

vendimin për të njoftuar Qeverinë shqiptare (“Qeveria”) për ankesën në lidhje me të drejtën e kompanisë kërkuuese për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese dhe për të deklaruar pjesën tjetër të kërkesës së papranueshme; konstatimet e palëve;

Pasi diskutoi me detyrë të mbyllura më datë 11 prill 2023,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

HYRJE

1. Çështja konkrete ka të bëjë me të drejtën e kompanisë kërkuuese për t'iu drejtuar Gjykatës kushtetuese, e cila e deklaroi ankesën e saj kushtetuese të papranueshme pasi ishte depozituar jashtë afatit. Problematika kryesore në çështjen konkrete është nëse afati katërmujor për depozitim të një ankesë kushtetuese do të duhej të llogaritej nga data kur ishte dorëzuar vendimi i Gjykatës Kushtetuese për kompaninë kërkuuese apo nga data e shpalljes së këtij vendimi.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

FAKTET

2. Kompania kërkuese u regjistrua në vitin 2006, në Burrel. Ajo u përfaqësua nga D. Prifti, një avokat i cili e ushtron profesionin në Tiranë.

3. Qeveria u përfaqësua nga agjenti i saj i asaj periudhe, Z. A. Metani, dhe në vijim nga Z. O. Moçka, nga Avokatura e Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë.

5. Kompania kërkuese paraqiti një padi civile pranë Gjykatës së Rrethit Mat kundër policisë rajonale Mat, ku kërkonte shpërblim në lidhje me çmontimin e makinerisë së saj. Më 13 Korrik 2012, gjykata e shkallës së parë e rrëzoi padinë, dhe ky vendim u la në fuqi nga Gjykata e Rrethit Tiranë më 11 Prill 2013.

6. Më pas, kompania kërkuese apeloj pranë Gjykatës së Lartë, e cila, më 28 janar 2016, pa praninë e palëve, miratoi një vendim ku e rrëzonte apelimin, pasi nuk përmbante shkaqe ligjore për apelim. Ky vendim kishte përmbante vetëm pjesën operative pa arsyetimin e plotë. Në periudhën përkatëse, njoftimi i vendimeve të Gjykatës së Lartë realizohej me anë të një njoftimi në faqen e saj zyrtare të internetit dhe me depozitimin e vendimit të arsyetuar në regjistrin e Gjykatës së Lartë. Në dosjen e çështjes, ose në konstatimet e palëve, nuk ka asnjë tregues në lidhje me datën kur ishte lëshuar vendimi i Gjykatës së Lartë me arsyetimin e tij të plotë, apo nëse ishte publikuar në faqen e saj të internetit. Në konstatimet e saj të datës 21 prill 2019, kompania kërkuese pretendonte se vendimi nuk ishte publikuar ende.

7. Më 8 nëntor 2016, në Fletoren Zyrtare u publikua ligji nr. 99/206 i datës 6 nëntor 2016. Ky ligj shkurtonte afatin për depozitimin e një ankese kushtetuese nga dy vite në katër muaj nga momenti i konstatimit të cenimit të një të drejte apo lirie kushtetuese. Gjithashtu, ligji parashikonte se afati i ri do të zbatohej nisur nga data 1 mars 2017.

8. Më 20 shtator 2017, kompania kërkuese i dërgoi një letër Gjykatës së Lartë ku kërkonte që t'i dorëzohej vendimi i marrë ndaj saj. Vendimi i arsyetuar iu dorëzua kompanisë kërkuese më 26 shtator 2017.

9. Kompania kërkuese depozitoi një ankese kushtetuese më 4 tetor 2017. Më 8 nëntor 2017, Gjykata Kushtetuese e deklaroi këtë ankese të papranueshme pasi ishte depozituar përtej afatit katërmujor, duke e nisur llogaritjen nga data në të cilën ishte miratuar vendimi i kontestuar i Gjykatës së Lartë. Ajo gjykante se kompania kërkuese duhej të kishte bërë kërkesë për rezultatin e çështjes së saj në Gjykatën e Lartë në kohën e duhur.

LIGJI PËRKATËS VENDAS

10. Neni 19 i ligjit nr. 8588, i datës 15 mars 2000, në fuqi në kohën përkatëse, parashikonte se vendimet e Gjykatës së Lartë shpalleshin me arsyetimin e plotë jo më vonë se tridhjetë ditë nga data e përfundimit të shqyrtimit gjyqësor të një çështje të caktuar.

11. Sipas Nenit 482 të Ligjit të Procedurës Civile, në fuqi në periudhën përkatëse, lista e çështjeve që tregonte se cilat apeline do të shqyrtoheshin nga Gjykata e Lartë duhej të bëhej publike jo më vonë se pesëmbëdhjetë ditë përpara datës së shqyrtimit. Palëve të një seance pranë Gjykatës së Lartë nuk i dërgohej njoftim personal.

LIGJI

I. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

12. Kompania kërkuese u ankua për shkelje të së drejtës së saj për t'iu drejtuar gjykatës referuar përlogaritjes së Gjykatës Kushtetuese të afatit për depozitimin e një ankese kushtetuese. Kompania kërkuese u mbështet në nenin 6 § 1 të Konventës, pjesa përkatëse e të cilit parashikon si më poshtë:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, ... nga një gjykatë e pavarur ..., e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile, ashtu edhe për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij.”

A. Pranueshmëria

13. Gjykata konstaton se kjo ankese nuk është as e pambështetur në fakte dhe as e papranueshme për ndonjë arsye tjetër listuar në nenin 35 të Konventës. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Meritat

1. Argumentet e palëve

14. Kompania kërkuese argumentonte se ishte shkelur e drejta e saj për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, sepse afati katërmujor për depozitimin e një ankese kushtetuese ishte llogaritur nga data e shpalljes së vendimit të Gjykatës së Lartë dhe jo nga data kur ky vendim i ishte dorëzuar kompanisë kërkuese.

15. Qeveria argumentoi se sipas praktikës së saj Gjykata Kushtetuese e llogariste afatin katërmujor për depozitimin e një ankese kushtetuese nga data e miratimit të një vendimi të kontestuar. Qeveria ishte e mendimit se e drejta për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese mund t'i nënshtrohej rregullave që ishin më strikte

sesa në rastin e gjykatave të zakonshme. Kompania kërkuese mund ta kishte mësuar vendimin e Gjykatës Kushtetuese nga faqja e internetit e asaj gjykate.

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Parime të përgjithshme

16. Parimet përkatëse në lidhje me të drejtën për t'iu drejtuar një gjykate dhe, veçanërisht, për t'iu drejtuar gjykatave të larta është përmbledhur në çështjen *Zubac kundër Kroacisë* ([DHM], nr. 40160/12, §§ 76–99, 5 prill 2018). Gjykata thekson veçanërisht se e drejta për t'iu drejtuar gjykatave mund t'i nënshtrohet kufizimeve, të cilat, sidoqoftë, nuk duhet të kufizojnë pjesën e së drejtës që i mbetet individit në një mënyrë të tillë, ose në një masë të tillë që dëmton vet thelbin e së drejtës. Gjithashtu, një kufizim nuk është në përputhje me nenin 6 § 1 nëse nuk ndjek një qëllim legjitim dhe në këtë mënyrë nuk është një marrëdhënie e arsyeshme proporcionaliteti midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit që kërkohet të arrihet (ibid., § 78). E drejta për t'iu drejtuar një gjykatë cenohet kur rregullat nuk i shërbejnë më qëllimeve të sigurisë ligjore dhe administrimit të duhur të drejtësisë dhe krijojnë një lloj barriere e cila pengon gjykimin e çështjes së palës ndërgjyqëse sipas meritave nga gjykata kompetente (shih *Kart kundër Turqisë* [DHM], nr. 8917/05, § 79, GJEDNJ 2009, dhe *Arrozpide Sarasola dhe të tjerë kundër Spanjës*, nr. 65101/16 dhe 2 të tjerë, § 98, 23 Tetor 2018).

b) Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen konkrete

17. Duke zbatuar parimet e mësipërme në rrethanat e çështjes konkrete, Gjykata thekson se e drejta për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese për kërkesit individualë, si personat fizikë edhe ata juridikë, sigurohet me anë të mundësisë për të depozituar një ankesë kushtetuese. Një e drejtë e tillë, sidoqoftë, kufizohet, *inter alia*, nga afatet për depozitimin e një ankese kushtetuese.

i) Qëllimi legjitim

18. Gjykata duhet të shqyrtojë fillimisht nëse kufizimi kishte pasur një qëllim legjitim. Nuk ka dyshim se caktimi i afateve për t'iu drejtuar gjykatave më të larta, në përgjithësi, është e lejueshme. Rregullat që përcaktojnë procedurën dhe afatet e zbatueshme për mjetet ligjore kanë si qëllim të garantojnë administrimin e duhur të drejtësisë dhe, veçanërisht, respektimin e parimit të sigurisë ligjore, dhe palët ndërgjyqëse duhet të jenë të përgatitura për zbatimin e rregullave ekzistues (shih *Miragall Escolano dhe të tjerë kundër Spanjës*, nr. 38366/97 dhe 9 të tjerë, § 33, GJEDNJ 2000-I dhe *Lay Lay Company Limited kundër Malitë*, nr. 30633/11, § 56, 23 korrik 2013).

19. Më specifikisht, për sa ka të bëjë me shkurtimin e afatit për depozitimin e një ankese kushtetuese nga dy vite në katër muaj, Gjykata vëren se një ankesë kushtetuese në parim depozitohet ndaj vendimeve gjyqësore dhe akteve të tjerë të formës së prerë. Megjithatë, një vendim i Gjykatës Kushtetuese mund t'i prishë këto vendime dhe ta kthejë procesin në fazën e mëparshme në një gjykatë apeli apo në një gjykatë të shkallës së parë. Shkurtimi i afatit konkret, sipas këndvështrimit të Gjykatës, ka pasur për qëllim të fuqizojë sigurinë ligjore dhe të shërbejë për të shmangur periudhat e gjata përpara se të arrihet një rezultat përfundimtar për një çështje të caktuar (shih *Çela kundër Shqipërisë*, nr. 73274/17, § 23, 29 nëntor 2022).

20. Për këtë arsye, Gjykata gjykon se shkurtimi i afatit për depozitimin e një ankese kushtetuese ka ndjekur një qëllim legjitim.

ii) Proporcionaliteti

21. Mbetet për t'u gjykuar se sipas të gjitha rrethanave përkatëse të çështjes, ka pasur një marrëdhënie të arsyeshme proporcionaliteti midis qëllimit dhe mjeteve të përdorura për ta arritur këtë qëllim.

22. Në lidhje me afatet për dorëzimin e apeliave, nuk është detyrë e Gjykatës që të marrë rolin e gjykatave vendase. Kryesisht i takon autoriteteve vendase, kryesisht gjykatave përkatëse, që të zgjidhin problemet e interpretimit të legjislacionit vendas. Roli i Gjykatës është i kufizuar në verifikimin nëse rezultatet e një interpretimi të tillë janë në përputhje me Konventën. Kjo shkon veçanërisht për interpretimin nga gjykatat e rregullave të një natyre procedurale si për shembull afatet për dorëzimin e apeliave (shih *Jensen kundër Danimarkës*, nr. 8693/11, § 35, 13 dhjetor 2016).

23. Megjithatë mund të lind një problematikë në lidhje me parimin e sigurisë ligjore, jo vetëm si problem interpretimi i dispozitës ligjore në mënyrën e zakonshme, por edhe në formën e një pretendimi për ngritjen e paarsyeshme të një kërkeje procedurale që pengon shqyrtimin e një padie për meritat, duke shkaktuar si pasojë shkeljen e së drejtës për mbrojtjen efektive të gjykatave. Për pasojë, teksa afatet në parim janë kufizime legjitime të së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës, mënyra sipas së cilës ata zbatohen mund të shkaktojë shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës, për shembull nëse afati për depozitimin e një apeli fillon të llogaritet në një moment kur pala nuk e ka ditur dhe efektivisht nuk mund ta ketë ditur përmbajtjen e vendimit të kontestuar të një gjykate më të ulët (ibid., § 36).

24. Për sa i përket çështjes konkrete, Gjykata konstaton se kompania kërkuese nuk e kontestoi kërkesën për afatin katërmujor në çështjen e saj, por argumentoi se ky afat duhej të ishte llogaritur nga data kur u dorëzua vendimi i Gjykatës së Lartë në lidhje me këtë çështje, dhe jo nga data kur u shpall vendimi, sipas gjykimit të Gjykatës Kushtetuese. Në këtë mënyrë, problematika kryesore në këtë çështje është nëse afati për depozitimin e një ankesë kushtetuese do të duhej të ishte llogaritur nga data kur u miratua vendimi i Gjykatës së Lartë, apo në datën kur vendimi i arsyetuar iu dorëzua kërkuarit.

25. Sipas legjislacionit dhe praktikës përkatëse vendase, supozohej që njoftimi paraprak për seancat e zhvilluara nga Gjykata e Lartë duhej të publikoheshin në mjediset e saj dhe në faqen e saj të internetit. Palët nuk morën njoftim personal. Gjithashtu, në ligjin vendas nuk ka asnjë dispozitë që të parashikojë qartazi dorëzimin e vendimeve të arsyetuara të Gjykatës së Lartë për palët, dhe në praktikë nuk u ofrua një shërbim i tillë. Për më tepër, rezultoi se në çështjen konkrete nuk u zhvillua asnjë seancë; Gjykata e Lartë mori një vendim për rrëzimin e menjëhershëm të apelimit të kompanisë kërkuese më 28 Janar 2016 me detyrë të mbyllura. Në këtë mënyrë, kompania kërkuese nuk kishte dijeni për këtë gjë. Vendimi i arsyetuar i Gjykatës së Lartë iu dorëzua kompanisë kërkuese më 26 shtator 2017, pas kërkesës së saj me shkrim, dhe ky është momenti kur kompania kërkuese pati mundësinë e parë të njiheshej me ekzistencën, dhe arsyetimin, e vendimit të Gjykatës së Lartë.

26. Në lidhje me këtë, Gjykata thekson se palët duhet të shfrytëzojnë të drejtën për të depozituar një apelim nga momenti kur bëhen me dije për vendimet gjyqësore që vendosin një barrë ndaj tyre, apo që mund të cenojnë të drejtat ose interesat e tyre legjitime. Në të kundërt, gjykatat mund ta shkurtojnë ndjeshëm afatin për dorëzimin e një apeli ose ta bëjnë apelimin të pamundur duke vonuar dorëzimin e vendimeve të tyre. Si mënyrë komunikimi midis organit gjyqësor dhe palëve, dorëzimi i vendimit i bën palët me dije për këtë vendim dhe arsyet e tij, duke iu dhënë mundësinë të apelojnë ndaj tij nëse e gjykojnë me vend (shih, *Miragall Escolano dhe të tjerët*, cituar më sipër, § 37). Në lidhje me Shqipërinë, Gjykata tashmë ka vendosur, edhe pse në një kontekst tjetër të vendimeve *in absentia*, se afati për depozitimin e një ankesë kushtetuese do të duhej të llogaritej nga data kur kërkuari bëhej me dije për vendimin që do të kontestohet (shih *Shkalla kundër Shqipërisë*, nr. 26866/05, §§ 31 dhe 53, 10 Maj 2011).

27. Gjykata është e mendimit se në mënyrë që kompania kërkuese të kishte mundësi të depozitonte një ankesë kushtetuese të mirëargumentuar, ajo do të duhej të ishte bërë me dije në lidhje me përmbajtjen dhe arsyetimin e plotë të Gjykatës së Lartë, edhe pse ishte rasti i një arsyetimi të përsheptuar. Duke qenë se kompania kërkuese nuk pati mundësinë të njiheshej, deri më 26 Shtator 2017, me vendimin e arsyetuar të Gjykatës së Lartë, apo edhe me faktin e thjeshtë se apelimi ishte kundërshtuar, nuk mund të thuhet se ka pasur të drejtën efektive për një ankesë kushtetuese më herët se ajo datë (krahaso *Georgiv Nikolayevich kundër Rusisë*, nr. 4543/04, § 54, 1 prill 2010).

28. Nëse pranohet pozicioni i Gjykatës Kushtetuese, do të krijohet një situatë në të cilën kompania kërkuese nuk do të kishte mundësi të studionte tekstin e vendimit të Gjykatës së Lartë përpara se të depozitonte ankesën e saj kushtetuese. Një situatë e tillë vështirë se mund të pajtohet me Nenin 6 të Konventës, i cili, sipas praktikës gjyqësore të konsoliduar të Gjykatës, materializohet si një parim që lidhet me administrimin e duhur të drejtësisë në lidhje me kërkesën se vendimet gjyqësore duhet të shprehin qartazi arsyet tek të cilat mbështeten (shih *Garvia Ruiz kundër Spanjës* [DHM], nr. 30544/96, § 26, GJEDNJ 1999-I; *Angel Angelov kundër Bullgarisë*, nr. 51343/99, § 38, 15 shkurt 2007; dhe *Georgiv Nikolayevich Mikhaylov*, cituar më sipër, § 55).

29. Në lidhje me argumentin e Qeverisë se kompania kërkuese mund të ishte vënë në dijeni për vendimin e Gjykatës së Lartë me anë të faqes së internetit të gjykatës, Gjykata konstaton se, së pari, Qeveria nuk ka paraqitur prova se ky vendim konkret është bërë publik në faqen e internetit të Gjykatës së Lartë. Gjithashtu, duhet të përmendet se apelimi kishte qenë pezull pranë Gjykatës së Lartë për disa vite përpara se të rrëzohej me detyrë të mbyllura dhe pa ndonjë njoftim paraprak për palët. Më i rëndësishëm – dhe si parim – është fakti se praktika e zakonshme e Gjykatës së Lartë të Shqipërisë në atë periudhë ishte të publikohej pjesa operative e vendimit të saj pas miratimit, kur edhe do të duhej të kalonte një periudhë e konsiderueshme përpara se të publikohej vendimi me arsyetimin. Kështu, mund të ndodhte që e gjithë periudha për depozitimin e një ankesë kushtetuese mund të përfundonte përpara se të publikohej dhe të vihej në dispozicion të palëve arsyetimi i plotë i vendimit të Gjykatës së Lartë. Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata konstaton se përpara datës 1 mars 2017, afati për depozitimin e një ankesë kushtetuese kishte qenë dy vjet. Duke pasur në konsideratë kohëzgjatjen e afatit, mund të mos ketë qenë plotësisht e paarsyeshme të pritej që kërkuarit të bëheshin me dije për vendimet e Gjykatës së Lartë nga faqja e saj e internetit, në mungesë të dorëzimit personal të vendimit, pasi ata kishin mjaft kohë për ta realizuar një gjë të tillë. Megjithatë, një afat i ri katërmujor rezultoi shumë i shkurtër që kërkuarit të kishin mjaftueshëm kohë për të mësuar për arsyetimin në vendimet e Gjykatës së Lartë me anë të faqes së

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

internetit të gjykatës, veçanërisht duke pasur në konsideratë përdhën nga momenti i miratimit të pjesës operative deri në arsyetimin e plotë të vendimeve të saj.

30. Për sa më sipër, Gjykata është e mendimit se afati katërmujor për depozitimin e një ankese kushtetuese, në rrethanat konkrete, duhej të ishte llogaritur prej datës 26 shtator 2017, kur vendimi i Gjykatës së Lartë iu dorëzua kompanisë kërkuuese. Megjithatë, Gjykata Kushtetuese e llogariti atë afat nga data 28 janar 2016, datë në të cilën Gjykata e Lartë miratoi vendimin e saj dhe e deklaroi ankesën kushtetuese të kompanisë kërkuuese të papranueshme, pasi ishte depozituar jashtë afatit. Për rrjedhojë, kompania kërkuuese ishte privuar nga e drejta e saj për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese.

31. Në këtë mënyrë, është shkelur neni 6 § 1 i Konventës për sa i përket të drejtës së kompanisë për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese.

II. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

32. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

A. Dëmshtëpërblimi

33. Kompania kërkuuese kërkoi 2,050,843 euro për dëmin pasuror dhe 200,000 euro për dëmin jopasuror.

34. Qeveria i vlerësoi këto shuma si të pambështetura në fakte dhe të tepërta.

35. Gjykata nuk konstaton ndonjë lidhje shkakore midis shkeljes së konstatuar dhe dëmit pasuror të pretenduar; për këtë arsye, ajo e kundërshton këtë pretendim. Megjithatë, ajo i akordon kërkuarit 3,600 euro për dëmin jopasuror plus çdo taksë që mund të tarifohet.

B. Kostot dhe shpenzimet

36. Kërkuesi kërkoi edhe 64,500 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra në gjykatat vendase dhe përpara Gjykatës.

37. Qeveria i vlerësoi ato shuma si të pambështetura në fakte dhe të tepërta.

38. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, një kërkuar ka të drejtën të rimburohet për kostot dhe shërbimet kur provohet se ato janë shpenzuar, kanë qenë të nevojshme për t'u bërë, dhe janë të arsyeshme për sa i përket kuantitetit. Në çështjen konkrete, duke pasur në konsideratë dokumentet në zotërim të saj dhe kriteret e mësipërme, Gjykata e rrëzon pretendimin për kostot dhe shpenzimet gjatë procesit vendas dhe e gjykon të arsyeshme që të akordojë shumën prej 2,000 eurosh për procesin përpara Gjykatës, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kompanisë kërkuuese.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. E deklaron kërkesën të pranueshme;

2. Gjykon se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës;

3. Gjykon

a) se Shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kompanisë kërkuuese brenda tre muajve nga data kur vendimi bëhet i formës së prerë në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, shumat e mëposhtme që duhet të konvertohen në monedhën e Shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes:

i) 3,600 euro (tre mijë e gjashtëqind euro), plus çdo taksë që mund të tarifohet, në lidhje me dëmin jopasuror;

ii) 2,000 euro (dy mijë euro), plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kompanisë kërkuuese, për kostot dhe shpenzimet;

b) se që prej përfundimit të periudhës tremujore të sipërpërmendur deri në shlyerje, për shumat e mësipërme do të paguhet interes i thjeshtë në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës plus tre pikë përqindje.

4. Rrëzon pjesën tjetër të pretendimit të kompanisë kërkuuese për justifikimin të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 9 maj 2023, sipas rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të rregullores së Gjykatës.

Milan Blaško Pere
SEKRETAR

Pastor Vilanova
KRYETAR

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT
SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 52062/16

ENVER RRAPAJ KUNDËR SHQIPËRISË

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 31 gusht 2023, si një Komitet i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendësekretare e përkohshme e Seksionit*,

Duke mbajtur në konsideratë kërkesën e mësipërme të depozituar më 18 gusht 2016,

Duke mbajtur në konsideratë deklaratën e paraqitur nga Qeveria e paditur sipas së cilës Gjykatës i kërkohej të përjashtonte kërkesën nga lista e çështjeve,

Pasi diskutoi, vendosi si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Detajet e kërkesit janë paraqitur në tabelën bashkëlidhur.

Kërkuesi u përfaqësua nga z. D. Kruja, një avokat që e ushtron profesionin në Tiranë.

Qeverisë Shqiptare ("Qeveria") iu komunikuan ankesat e kërkesit bërë në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procesit gjyqësor dhe mungesën e së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës si rezultat i kohëzgjatjes së tepërt të procesit gjyqësor.

LIGJI

Pas negociatave të pasuksesshme për zgjidhje miqësore, Qeveria informoi Gjykatën se Qeveria propozonte lëshimin e një deklaratë të njëanshme me qëllim zgjidhjen e çështjeve të ngritura me anë të këtyre ankesave. Gjithashtu, Qeveria i kërkoj Gjykatës që të përjashtonte kërkesën në mbështetje të nenit 37 të Konventës.

Qeveria pranonte shkeljen e nenit 6 § 1 të Konventës. Ajo ofronte që t'i paguante kërkesit shumën e detajuar në tabelën bashkëlidhur dhe e fton Gjykatën ta përjashtonte kërkesën nga lista e çështjeve në mbështetje me nenit 37 § 1 (c) të Konventës. Shuma do të konvertohej në monedhën e Shtetit të paditur dhe do të shlyhej brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës. Nëse kjo shumë nuk do të shlyhej brenda periudhës tremujore të sipërpërmendur, Qeveria merrte përsipër të paguante interesin e thjeshtë për këtë shumë, që nga përfundimi i periudhës deri në shlyerje, në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies plus tri pikë përqindje.

Pagesa do të përbënte zgjidhjen përfundimtare të çështjes.

Disa javë përpara këtij vendimi, kërkesit iu dërguan kushtet e deklaratës së njëanshme të Qeverisë. Gjykata nuk ka marrë një përgjigje nga kërkesi për pranimin e kushteve të shprehura në deklaratë.

Gjykata konstaton se neni 37 § 1 (c) i krijon mundësinë të përjashtojë çështjen nga lista e saj, nëse:

"për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës."

Në këtë mënyrë, ajo mund t'i përjashtojë kërkesat nga lista e saj e çështjeve në mbështetje të nenit 37 § 1 (c) sipas një deklaratë të njëanshme bërë nga Qeveria përgjegjëse edhe nëse kërkesi dëshiron që të vazhdojë shqyrtimi i çështjes (shih, veçanërisht, vendimin *Tabsin Acar kundër Turqisë* (kundërshtimet paraprahe) [DHM], nr. 26307/95, §§ 75–77, GJEDNJ 2003-VI).

Gjykata ka ndërtuar një praktikë gjyqësore të qartë dhe të gjerë në lidhje me ankesat që kanë të bëjnë me kohëzgjatjen e tepërt të procesit gjyqësor civil (shih, për shembull, *Luli dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, 1 prill 2014, dhe *Mishgijoni kundër Shqipërisë*, nr. 18381/05, 7 dhjetor 2010).

Në mungesë të argumenteve kundërshtuese nga kërkesi, Gjykata nuk ka arsye të mendojë se kompensimi i ofruar nga Qeveria përbën një zgjidhje të papërshtatshme ose të paarsyeshme për shkeljen e të drejtave të tij sipas Konventës (shih *Ryabkin dhe Volokitin kundër Rusisë* (vendim), nr. 52166/08 dhe 8526/09, §§ 49–50, 28 qershor 2016, dhe *Igranov dhe të tjerë kundër Rusisë*, nr. 42399/13 dhe 8 të tjerë, § 24, 20 mars 2018, dhe për një qasje të ngjashme, *Antovski dhe të tjerë kundër Maqedonisë së Veriut* (vendim), [Komiteti], nr. 68160/17, 8 dhjetor).

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Duke theksuar parashtrimet në deklaratën e Qeverisë si edhe shumën e kompensimit të propozuar – e cila përkon me shumën e akorduar në çështje të ngjashme – Gjykata gjykon se nuk justifikohet që ajo të vijojë me shqyrtimin e mëtejshëm të kërkesës (neni 37 § 1 (c)).

Mbështetur në sa më sipër, Gjykata gjykon se për sa i përket të drejtave të njeriut sipas parashikimit të Konventës dhe protokolleve të saj, Gjykatës nuk i kërkohet që të vijojë shqyrtimin e kërkesës (neni 37 § 1 *in fine*).

Së fundmi, Gjykata thekson se nëse Qeveria nuk respekton kushtet në deklaratën e saj të njëanshme, kërkesa mund të rikthehet në listën e çështjeve në mbështetje me nenin 37 § 2 të Konventës (shih *Josipović kundër Serbisë* (vendim), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

Sipas sa më sipër, është e drejtë që çështja të përjashtohet nga lista.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

Mban në konsideratë kushtet në deklaratën e Qeverisë së paditur dhe angazhimet për të garantuar respektimin e premtimeve të bëra në të;

Vendos të përjashtojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve në përputhje me nenin 37 § 1 të Konventës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 21 shtator 2023.

Viktoriya Maradudina

Zëvendëssekretare e përkohshme e Seksionit

Ioannis Ktistakis

Kryetar

SHTOJCË

*Kërkesa sipas së cilës paraqiten ankesa në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës
(kobëzgjatje e tepërt e procesit gjyqësor civil)*

Ankesa nr. Data e paraqitjes	Emri i ankuesit Viti i lindjes	Emri dhe vendndodhja e përfaqësuesit	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Shuma e akorduar për dëmin jopasuror dhe kostot dhe shpenzimet për kërkues sipas deklaratës së njëanshme (në euro) ²⁵
52062/16 18.8.2016	Enver RRAPAJ 1962	Kruja Dritan Tirana	5.10.2021	4,000

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA THANZA KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 41047/19)

VENDIM

Neni 6 § 1 (civil) – Gjykim i drejtë – Shkarkim i gjyqtarit të Gjykatës së Lartë mbështetur në gjetjet e procesit të vetingut – Mundësi e papërshtatshme për të kundërshtuar konstatimet faktike në lidhje me vlerësimin e figurës dhe për ta mbrojtur çështjen e tij në mënyrë efektive – Zbatim tepërt formal i parashikimeve ligjore vendëse përkatëse në lidhje me vlerësimin e integritetit për lidhje të mundshme me krimin e organizuar – Asnjë problematikë në lidhje me pjesën e proceseve për vlerësimin e pasurisë dhe integritetit financiar

Neni 8 – Jeta private – Shkarkim i justifikuar mbështetur në konstatimet e individualizuara nga vlerësimi i pasurisë dhe i integritetit financiar – Gjetjet faktike të organeve të vetingut dhe interpretimi i ligjit vendës jo arbitrar apo qartazi i paarsyeshëm – Asnjë mangësi serioze në procesin e vendimmarrjes – Arsye konkrete dhe të mjaftueshme

²⁵ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuarit.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

STRASBURG

4 korrik 2023

Ky vendim do të bëhet i formës së prerë sipas parashikimeve të nenit 44 § 2 të Konventës. Ai mund t'i nënshtrohet rishtimit redaktues.

Në çështjen **Thanza kundër Shqipërisë**,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Dhomë e përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *kryetar*,

Jolien Schukking,

Georgios A. Serghides,

Darian Pavli,

Ioannis Ktistakis,

Andreas Zünd

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit*,

Duke pasur parasysht:

kërkesën (nr. 41047/19) kundër Republikës së Shqipërisë depozituar në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), nga një shtetas shqiptar, z. Admir Thanza ("kërkuesi"), më 29 korrik 2019;

vendimin për të bërë me dije Qeverinë Shqiptare ("Qeveria") për ankesat në mbështetje të neneve 6, 8 dhe 13 të Konventës dhe për të deklaruar të papranueshme pjesën e mbetur të kërkesës;

komentet e palëve të treta marrë nga Res Publica, së cilës i ishte lejuar nga Kryetari i Seksionit të ndërhynte në procedurën me shkrim (neni 36 § 2 i Konventës dhe Rregulli 44 § 3 i Rregullores së Gjykatës);

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më 6 qershor 2023,

Shpall vendimin e mëposhtëm, që u miratua në të njëjtën datë:

HYRJE

1. Çështja konkrete ka të bëjë me rezultatin e procesit të rivlerësimit (i njohur ndryshe si "vetingu") ndaj kërkuesit, proces i cili rezultoi në shkarkimin e tij nga detyra e gjyqtarit të Gjykatës së Lartë.

FAKTET

2. Kërkuesi ka lindur në vitin 1969 dhe banon në Tiranë. Ai u përfaqësua nga z. A. Saccucci dhe znj. G. Borgna, avokatë të cilët e ushtrojnë profesionin e tyre në Romë.

3. Qeveria u përfaqësua fillimisht nga Agjentja e saj, znj. E. Muçaj, dhe në vijim nga z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbliken si më poshtë.

I. INFORMACIONE MBI ZHVILLIMET E PËRGJITHSHME

5. Kërkuesi shërbeu si gjyqtar në Gjykatën e Rrethit Shkodër nga viti 1992 deri më 1996, dhe si Kryetar i kësaj gjykate për disa vite; si gjyqtar në Gjykatën e Rrethit Tiranë nga viti 2006 deri në vitin 2009; si anëtar i Gjykatës Kushtetuese të Shqipërisë nga viti 2009 deri në vitin 2013; dhe si gjyqtar i Gjykatës së Lartë të Shqipërisë nga viti 2013 deri në shkarkimin e tij nga detyra gjatë procesit të vetingut (shih paragrafin 34 më poshtë).

6. Në përputhje me Ligjin për Deklarimin e Pasurive (Ligji nr. 9049 i datës 10 prill 2003), kërkuesi paraqiti deklaratimet vjetore të pasurive pranë Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktëve të Interesit ("ILDKPKI", shih paragrafin 68 më poshtë). Rezulton se ILDKPKI nuk ka gjetur asnjë mospërputhje apo pasaktësi në deklaratimet e tij ndër vite, deri në deklarinimin për vetingun për pasuritë të depozituar në vitin 2017 (shih paragrafin 11 më poshtë). Në kohën kur kërkuesi u emërua në Gjykatën Kushtetuese në vitin 2009, dhe më pas në Gjykatën e Lartë në vitin 2013, ai iu nënshtrova vlerësimit të figurës nga Drejtoria e Sigurimit të Informacionit të Klasifikuar ("DSIK"), vlerësim të cilin e kaloi.

7. S.B. u mbajt në arrest për dyshimin për abuzim me detyrën (neni 248 i Kodit Penal). Bashkëshortes së tij (L.H.) iu përgjuan bisedat telefonike. Më 31 janar dhe 4 shkurt 2016, kërkuesi u takua me L.H., një mike e vjetër e familjes së tij, e cila, sipas tij, ishte notere publike pa rekorde kriminale. Më 8 prill 2016, ndaj tyre u çel një hetim në mbështetje të neneve 244 dhe 259 të Kodit Penal (korrupsion aktiv i personave që ushtrojnë funksione publike dhe korrupsion pasiv nga personat që ushtrojnë funksione publike). Me anë të një vendimi të datës 29 korrik 2016, Prokuroria e Përgjithshme e ndërpreu hetimin për mungesë të veprës penale, duke iu referuar nenit 328 § 1 (b) të Kodit të Procedurës Penale ("akti nuk përbën një vepër penale"; shih paragrafin 66

më poshtë). Në vendimin e pushimit të hetimit pohohej se “marrëdhënia [me L.H.] [ishte] shoqërore dhe [se] nuk përfshihej asnjë interes korrupsiv”. Edhe pse vendimi për pushim të hetimit mund të kundërshtohet pranë Gjykatës së Lartë, rezultoi se nuk u paraqit asnjë apelim.

8. Ndërkohë, në muajin prill 2016, kërkuesi paraqiti një formular vetëdeklarimi në përputhje me Ligjin e ri të Dekriminalizimit (Ligji nr. 138/2015 “Për sigurimin e integritetit të personave që ushtrojnë, të zgjedhur apo të emëruar në funksione publike”) duke deklaruar mungesën e shkaqeve të tillë si rekorde të mëparshme kriminale për vepra të rënda, që e pengonin të emërohej ose të shërbente në një detyrë publike (shih paragrafin 71 më poshtë). Formulari i vetëdeklarimit u miratua me anë të një vendimi parlamentar pas hyrjes në fuqi të atij Ligji. Kërkuesi u përgjigj me “jo” pyetjes së bërë nëse ishte hetuar, gjykuar apo dënuar në Shqipëri, ose në ndonjë shtet tjetër (shih paragrafin 72 në vijim).

9. Në vitin 2016, Shqipëria ndërmoi reforma të thella në sistemin e drejtësisë, duke ndryshuar Kushtetutën dhe duke kaluar në fuqi një sërë statutesh në lidhje me, midis të tjerash, rivlerësimin kalimtar të të gjithë gjyqtarëve në detyrë (në vijim “procesi i vetingut”, shih *Xhoxhajt kundër Shqipërisë*, nr. 15227/19, §§ 4-7, 9 shkurt 2021). Procesi i vetingut u realizua nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit (“KPK”) në shkallë të parë dhe – në rastin e një apelimi – nga Kolegji i Posaçëm i Apelit (“KPA”) pranë Gjykatës Kushtetuese (së bashku referuar si “organet e vetingut”). Organet e vetingut do të rivlerësonin çdo gjyqtar në detyrë sipas tre kriterëve: i. vlerësimi i pasurive (në vijim referuar si “vlerësimi i pasurive”); ii. kontrolli i figurës që kishte për qëllim gjetjen e lidhjeve të mundshme me krimin e organizuar (në vijim referuar si “vlerësimi i figurës”); dhe iii. vlerësimi i kompetencës profesionale. Në përfundim të secilit grup të proceseve të rivlerësimit, organet e vetingut do të duhej të jepnin një vendim të arsyetuar ku konfirmonin në detyrë ose pezullonin ose shkarkonin nga detyra personin e rivlerësuar.

II. PROCESI I VETINGUT PËR KËRKUESIN

10. Si gjyqtar i Gjykatës së Lartë, kërkuesi iu nënshtrua procesit të vetingut me prioritet. Në janar 2017, ai plotësoi dhe dorëzoi formularët standard të deklarimit si në vijim: një deklaratë të vetingut për pasuritë, një deklaratë për integritetin dhe një formular vetëvlerësimi. Në deklarimin e tij të pasurive, kërkuesi deklaroi, *inter alia*, një apartament me sipërfaqe 149 m² në Tiranë, të marrë në vitin 2009 për 112,000 euro kryesisht me të ardhurat nga shitja e një apartamenti tjetër në Tiranë dhe të ardhurat nga puna e tij dhe të bashkëshortes së tij. Gjithashtu, ai deklaroi një apartament me sipërfaqe prej 136 m² me garazh në Shkodër, të marrë në prill 2000 me të ardhurat nga profesioni dhe të ardhurat nga shitja e dy apartamenteve në nëntor 2000. Kërkuesi iu përgjigj negativisht pyetjeve në formularin e deklarimit të integritetit (shih paragrafin 64 në vijim).

A. Parashtrimet nga autoritete të tjera publike

11. ILDKPKI gjykoi se deklarimi për vetingun i kërkuesit për pasuritë ishte i pasaktë dhe në mospërputhje me ligjin; se nuk kishte burime financiare të ligjshme që të justifikonin pasuritë; se kërkuesi kishte fshehur pasuritë dhe kishte bërë deklaram fals; dhe se nuk ishte në situatën e një konflikti interesi.

12. Sipas nenit 39 të Ligjit të Vetëingut (shih paragrafin 63 në vijim), më 2 nëntor 2017, “DSIK” i dërgoi KPK-së një shkresë. Në të shkruhej si më poshtë:

“Lënda: Dërgohet raporti për kontrollin e figurës [së kërkuesit]

Për: KPK

Në mbështetje të nenit 39 të [Ligjit të Vetëingut], pas përfundimit të procedurës për kontrollin e figurës nga grupi i punës për [kërkuesin], DSIK ju informon si më poshtë:

1. Duke iu referuar deklarimit [të kërkuesit] për figurën, ne shqyrtuam me kujdes dosjen e tij dhe i shkruam SHISH (Shërbimit Informativ Shtetëror, SHÇBA (Shërbim i Çështjeve të Brendshme dhe Ankesave pranë Ministrisë së Punëve të Brendshme) dhe Prokurorisë së Përgjithshme, për të realizuar procedurën e kontrollit të figurës.

a. Deklarimi ishte i plotë dhe i plotësuar në përputhje me Ligjin e Vetëingut. Pas një diskutimi nga anëtarët e grupit të punës, u vendos të kërkohej verifikimi i figurës nga këto autoriteteve.

2. ... Sipas shkresës “konfidenciale” të Prokurorisë së Përgjithshme të datës 8 shtator 2017, shkresës ‘sekret’ të SHISH të datës 25 tetor 2017 dhe shkresës “konfidenciale” të SHÇBA-së të datës 22 gusht 2017;

b. Duke pasur në konsideratë nenin DH § 4 të Aneksit të Kushtetutës, [kërkuesi] plotësoi formularin e deklarimit në mënyrë të pasaktë duke mosdeklaruar proceset në përputhje me parashikimin e neneve 244 dhe 259 të Kodit Penal ... të pushuara më 29 korrik 2016.

c. Informacionet janë marrë duke ngritur dyshime të arsyeshme për përfshirjen e tij apo për kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

3. Mbështetur në vlerësimin e të gjitha informacioneve të disponueshme për autoritetet e verifikimit për [kërkuesin], ne gjykojmë si më poshtë:

Sipas nenit 39(2) të [Ligjit të Vetingut], ai ka bërë deklarime të pasakta në formularin e deklarimeve, konkretisht në paragrafin 5, pjesa 5, "Të dhëna për sigurimin", duke mos deklaruar kontaktet e papërshtatshëm me persona të përfshirë në krimin e organizuar. Ky mosdeklarim rezulton në përgjegjësinë për fshehjen e faktit, plotësimin e pasaktë dhe të pavërtetë të formularit të deklarimit.

Pas [vendimit për pushim] në vitin 2006 për përfshirjen e gjyqtarit në aktivitete të lidhura me korrupsionin në formën e ryshfetit për kryerjen e veprimeve ose për mosveprimet në lidhje me funksionin e tij gjyqësor, [kërkuesi] konsiderohet një person me prirje drejt aktiviteteve kriminale dhe një person i cili mund të vendoset lehtë nën presion nga strukturat kriminale; një vlerësim i mbështetur në nenin 37(b) dhe (c) të [Ligjit të Vetingut].

Gjithashtu, sipas nenit 3(8) të Ligjit, që i referohet akteve kriminale sipas nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale, [kërkuesi] është i përfshirë në aktivitete të paligjshme, të zbuluara në formën e korrupsionit.

Sipas nenit 38 (4) të Ligjit, ekzistojnë informacione se ai ka pasur kontakte të papërshtatshme.

Mbështetur në analizën e vendimit të mësipërm, kemi vendosur se [ka pasur] kontakt të papërshtatshëm me person(a) të përfshirë në krimin e organizuar, sipas interpretimit të nenit 3(15) të Ligjit.

4. Rezulton se grupi i punës ka konstatuar papërshtatshmërinë e vijimësisë [së kërkuesit] në detyrë.

Ju lutemi, gjeni bashkëngjitur raportin për rivlerësimin [e kërkuesit] dhe [vendimin për pushimin] të vitit 2016."

13. Këshilli i Lartë Gjyqësor ("KLGJ") identifikoi disa të meta në lidhje me kompetencën profesionale të kërkuesit në vlerësimin e punës së tij në gjyqësor, si për shembull mungesa e raportit të relatorit, mungesën e datës ose të nënshkrimit në raportet e këshilltarëve dhe mungesën e të dhënave të caktuara në listimet e seancave dëgjimore. Sidoqoftë, KLGJ-ja ishte në favor të konfirmimit të kërkuesit në detyrë.

14. Prokuroria e Përgjithshme informoi KPK-në se nuk kishte informacione apo indicie nga agjencitë ligjzbatuese për përfshirjen e kërkuesit në vepra penale apo cenim të figurës së tij. Gjithashtu, regjistrat e informacioneve të klasifikuara që prej vitit 2012 nuk kishin të dhëna apo indicie nga agjencitë ligjzbatuese për hetimet kundër tij. Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Shkodër informoi KPK-në se ndaj tij nuk kishte nisur asnjë proces disiplinor dhe se prokuroria nuk kishte asnjë informacion për përfshirjen e tij apo për kontakte me anëtarët e organizatave kriminale, me persona të dënuar ose me persona të dyshuar për vepra penale.

B. Procesi në KPK

1. Hetimi nga KPK-ja

15. KPK-ja kreu një hetim administrativ mbështetur në tre kritere rivlerësimi. KPK-ja i shkroi DSIK-së duke i kërkuar "deklasifikim të plotë të informacionit të klasifikuar si 'sekret shtetëror' me anë të shkresës së datës 2 nëntor 2017. Një kopje e asaj shkrese (shih paragrafin 12 më sipër) që u dorëzua nga palët në Gjykatë u vulos si e deklasifikuar plotësisht më 1 mars 2018".

16. Në muajin mars 2018, KPK-ja ftoi kërkuesin t'i përgjigjej disa pyetjeve shtesë, njëra prej të cilave ishte si në vijim: "A keni qenë më parë i ndaluar, hetuar, i ndjekur penalisht, i akuzuar apo i dënuar në Shqipëri apo në ndonjë vend të huaj?" Ai u përgjigj duke dërguar një përmbledhje të detajuar në lidhje me hetimin për korrupsion të vitit 2016 (shih paragrafin 7 më sipër). Gjithashtu, ai u pyet nëse njihje shtatë individë, emrat e të cilëve ishin të përcaktuar, dhe nëse kishte marrë masa ose nëse kishte bërë konsultime profesionale, ose në kishte marrë vendime ose nëse kishte kontribuar në vendimmarrjen në lidhje me këta individë ose familjarët e tyre ose në mënyrë jo të drejtpërdrejtë ndaj një subjekti ku ata mund të kishin qenë ose ishin administratorë, pronarë ose partnerë, menaxherë ose kishin interesa të tjerë; dhe nëse ai kishte pasur kontakt personal vullnetar me njerëz të përfshirë në procese civile, penale ose administrative përtej komunikimeve formale (zyrtare). Kërkuesi u përgjigj, duke përmendur miqësinë e tij me L.H. në lidhje me pyetjen e fundit.

17. Më 28 maj 2018, kërkuesi mori gjetjet e hetimit të KPK-së, ndër të cilat deklarohet, *inter alia*, si më poshtë:

a) Për sa i përket apartamentit prej 136 m² në Shkodër, çmimi i tij i deklaruar prej 3,000,000 lekë (ALL) nuk përkonte me çmimin prej 1,200,000 lekësh (afërsisht 9,000 euro) të deklaruar në kontratën e blerjes. Ky çmim i fundit nuk dukej se reflektonte vlerën reale të një apartamenti të ri të blerë nga ndërtuesi, duke qenë një çmim disa herë më i ulët sesa çmimi mesatar i tregut në vitin 2000 në Shkodër. Gjithashtu, shumat e përcaktuara si shpenzime shtesë për apartamentin nuk ishin vërtetuar, dhe të ardhurat nga këto shitje në muajin nëntor 2000 nuk mund të ishin përdorur për të blerë këtë apartament në muajin prill 2000. Për sa i përket apartamentit në Tiranë, shumat prej 4,000,000 lekësh e deklaruar në deklarimin e vitit 2003 të pasurive nuk përkonte me çmimin

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

prej 1,950,000 lekësh në kontratën e blerjes. Një analizë financiare e deklarimeve periodike gjatë viteve konstatoi një mospërputhje midis të ardhurave të deklaruara dhe të dhënave të dokumentuara dhe midis të ardhurave neto dhe shpenzimeve të bëra nga familja e kërkuesit. Për periudhën 2003-05, 2007, 2008 dhe 2016, gjendja bankare ishte negative, dhe për pasojë nuk ekzistonte mundësia për të bërë depozitime, kursime ose për të përballuar shpenzime të tilla si blerjet e pronave gjatë atyre periudhave. Për analizat financiare të sipërpërmendura, KPK-ja bashkëlidhi një sërë tabelash dhe përlogaritjesh dhe theksoi se metodologjia e përdorur reflektohej në parashtrimet bashkëlidhur.

b) Gjetjet në lidhje me komponentin e dytë të procesit të vetingut (vlerësimi i figurës) konstatonin se DSIK-ja kishte kryer një hetim mbi verifikimin e deklarimeve dhe të dhënave të tjera dhe përmbledhite parashtrimin e saj të datës 2 nëntor 2017 (shih paragrafin 12 më sipër).

18. Më 6 qershor 2018, kërkuesi kërkoi akses në dokumentacionin dhe metodologjinë e përdorur për llogaritjen e shpenzimeve të jetesës dhe aktiveve likuide për periudhën 2003-08. Atij iu dha materiali në dosjen e çështjes, duke përfshirë parashtrimet e DSIK-së, ILDKPKI-së dhe KLGJ-së (shih paragrafët 12-13 më lart) si dhe, siç rezulton, shkresat e organeve tatimore mbi të cilat janë bazuar përlogaritjet, dhe metodologjia e përdorur për llogaritjen e shpenzimeve të jetesës dhe aktiveve likuide. Më 8 qershor 2018, kërkuesi kërkoi një shtyrje dhjetëditore të afatit kohor për paraqitjen e parashtrimeve. Më 11 qershor 2018, KPK-ja caktoi si afat të ri datën 22 qershor 2018.

19. Më 22 qershor 2018, kërkuesi paraqiti vërejtje dhe dokumente, të tilla si një raport ekspertit për gjendjen financiare të familjes së tij në vitet 1992-2002, me qëllim që të provonte se ai kishte pasur të ardhura dhe kursime të mjaftueshme për të justifikuar pasuritë. Ai gjithashtu deklaroi se i vetmi dokument i bashkëngjitur parashtrimit të DSIK-së ishte vendimi i ndërprerjes së 2016-ës dhe se ishte e arsyeshme të arrihej në përfundimin se ai bazohej në atë dokument dhe në asnjë provë tjetër.

20. Më 28 qershor 2018 kërkuesi u informua se një seancë dëgjimore ishte caktuar në datën 4 korrik 2018. Më 3 korrik 2018, KPK-ja e informoi kërkuesin se kishte shqyrtuar të dhënat financiare për vitet 1992-2002 dhe i kishte ofruar atij një vlerësim financiar të ndryshuar si dhe metodologjinë për atë. Ky i fundit tregoi se përlogaritja e shpenzimeve të jetesës bazohej në të dhënat e ILDKPKI-së (shuma e llogaritur për të gjithë periudhën, në raport me vitet për të cilat ka pasur detyrimin për të deklaruar, për të përcaktuar shpenzimet mesatare vjetore). KPK-ja e riprogramoi seancën për në datë 10 korrik 2018. Kërkuesi u informua se ai mund të bënte parashtrime me shkrim deri më 6 korrik 2018.

2. Vendimi i KPK-së

21. Kërkuesi dhe avokati i tij bënë parashtrime me shkrim dhe me gojë dhe paraqitën prova në seancën dëgjimore të datës 10 korrik 2018. Ato u pranuan në dosje për shqyrtim nga paneli i KPK-së. Me vendim të datës 17 korrik 2018, KPK-ja shkarkoi nga detyra kërkuesin dhe bëri konstatimet e mëposhtme.

a) Vlerësim i pasurive

i. Apartamente dhe garazhe në Shkodër dhe Tiranë

22. Në deklarinë e tij të parë të pasurisë për vitin 2003, dorëzuar në muajin mars 2004 dhe në deklarinë e pasurisë për vetingun të dorëzuar në vitin 2017, kërkuesi kishte deklaruar një apartament me një sipërfaqe prej 136 m² në Shkodër blerë me familjen e tij në prill të vitit 2000, me vlerë të deklaruar prej 3 000 000 lekë, ku kërkuesi dhe bashkëshortja e tij zotërojnë 50% të aksioneve. Deklarimi i vitit 2003 përmbante një version tjetër të së njëjtës faqe të hartuar në vitin 2005, ku në njërin tregohet çmimi i blerjes prej 1,200,000 lekë dhe 1,800,000 lekë si shpenzime shtesë, kryesisht të bëra pas muajit nëntor 2000. Kjo situatë ishte e parregullt për sa i përket procedurave në ILDKPKI, në mungesë të ndonjë procesverbali apo shënimi në dosje. Çmimi në kontratën e blerjes ishte 1 200 000 lekë, një çmim që ishte më i ulët se çmimi mesatar i tregut për një apartament të ri në Shkodër në vitin 2000. Banesa ishte deklaruar e blerë në muajin prill 2000 me të ardhurat nga shitja e dy apartamenteve në nëntor 2000. Koha dhe shuma (tej çmimit të blerjes) e ndryshimeve/punimeve të pretenduara në apartament nuk vërtetoheshin nga dokumentacioni përkatës. Garazhi i blerë me apartamentin ishte deklaruar fillimisht në deklarinë për vetingun dhe nuk ishte përmendur në deklarinë e vitit 2003.

23. Në kontratën e blerjes nuk ishte specifikuar se apartamenti ishte shitur i papërfunduar (gjendje karabina), gjë që sipas argumentit të kërkuesit mund të shpjegonte një çmim më të ulët. Ishte specifikuar se apartamenti mund të përdorej nga blerësit, mund të regjistrohej menjëherë prej tyre dhe ishte pa asnjë detyrim apo hipotekë. Apartamenti ishte pjesë e një pallati, çka nënkuptonte se ky i fundit ishte kontrolluar dhe regjistruar si i përfunduar dhe funksional. Të ardhurat nga shitjet në muajin nëntor 2000 kishin siguruar vetëm 1 000 000 lekë dhe nuk kishte asnjë provë që 800 000 lekë të mbetura vinin nga një burim i ligjshëm. Nga të dhënat e disponueshme rezultoi se çmimi i deklaruar prej 3 000 000 lekësh – dhe, *a fortiori*, çmimi i blerjes 1 200 000 lekë

– për një apartament të asaj madhësie me garazh ishte të paktën gjysma e çmimit të tregut për vitin 2000. Kërkuesi nuk kishte vërtetuar bindshëm pse shitësi kishte bërë një shitje nën vlerën e tregut. Për sa i përket faqes së modifikuar në deklarin e vitit 2003, duke supozuar se është bërë pas kërkesës së ILDKPKI-së, ajo duhej të ishte regjistruar.

24. Kështu, kërkuesi kishte bërë një deklaratë të pamjaftueshme, të paplotë dhe të pasaktë, duke dhënë shpjegime kontradiktore dhe jo bindëse, veçanërisht në lidhje me burimet financiare të përdorura për blerjen e apartamentit në muajin prill 2000.

25. Për sa i përket apartamentit prej 113 m² në Tiranë, blerë në vitin 2003 dhe në pronësi të bashkëshortes deri në shitjen e tij në ose rreth vitit 2009, kërkuesi e kishte deklaruar me vlerën 4,000,000 lekë. Ai apartament ishte deklaruar në deklarin për vetingun si burim i përdorur për krijimin e një pasurie tjetër, një apartament në pronësi kur nisi procesi i vetingut. Në kontratën e blerjes për atë apartament të parë ishte përcaktuar një çmim prej 1,950,000 lekësh. Edhe nëse pranohej shpjegimi se diferenca e konsiderueshme prej 2,050,000 lekësh kishte të bënte me deklarin e shpenzimeve shtesë, nuk kishte asnjë provë se ato shpenzime ishin kryer. Kërkuesi kishte bërë një deklaratë të pasaktë dhe të pamjaftueshme në lidhje me çmimin e blerjes së atij apartamenti. Rezulton se çmimi i specifikuar në kontratë ka qenë – si në disa raste të tjera – fiktiv, për të shmangur normën tatimore dukshëm më të lartë që zbatohet për shumat mbi 2,000,000 lekë. Kështu, kishte arsye për të dyshuar nëse ndryshimet e pretenduara në apartament ishin kryer menjëherë pas blerjes, ose nëse ishte paguar shumat e shpenzimeve përkatëse.

26. Në deklarin e vetingut, kërkuesi kishte deklaruar një garazh në Tiranë të blerë nga bashkëshortja e tij në vitin 2007 për 400,000 lekë. Ky garazh nuk ishte deklaruar në asnjë nga deklarinet vjetore të pasurisë. Kërkuesi e kishte fshehur atë pasuri dhe kishte bërë një deklarin të rremë.

27. KPK-ja arriti në përfundimin se kërkuesi nuk kishte respektuar Ligjin e Deklarimit të Pasurive (Ligji nr. 9049/2003) dhe nenin 32 të Ligjit të Vetëingut, i cili justifikonte shkarkimin e tij sipas nenit 61(3) të Ligjit të Vetëingut, si dhe për garazhin në Tiranë, sipas nenit D § 5 të Aneksit të Kushtetutës.

ii. Vlerësimi financiar

28. Periudha 1992-2002 është shqyrtuar me kërkesë të kërkuesit dhe në bazë të të dhënave që ai kishte dhënë. Duke marrë parasysh të ardhurat neto dhe të ardhurat nga veprimtaria profesionale e bashkëshortes, në vitet 1992-2003, 2004, 2005, 2008 dhe 2009 nuk kishte të ardhura të mjaftueshme për të kryer shpenzimet dhe për të bërë kursimet e deklaruara në deklarinet vjetore. Të dhënat e deklaruara ndër vite shpesh nuk përputheshin me dokumentacionin që gjendej në KPK. Për vitet 1992-2003 ka pasur një bilanc negativ prej 2,772,865 lekësh. Nga viti 2004 deri në vitin 2016 bilanci ka qenë negativ për katër vite dhe gjatë kësaj periudhe shpenzimet me burime financiare të pajustificuara kanë arritur në 4,427,471 lekë. Të ardhurat e bashkëshortes së tij nuk ishin deklaruar në deklaratën e pasurisë për vitin 2006. KPK-ja rrëzoi argumentin që synonte të vërtetonte shpenzime të konsiderueshme më të ulëta të jetesës. KPK-ja vlerësoi se një kosto standarde minimale e jetesës – 440 lekë në ditë për person (rreth 3,50 euro) deri në vitin 2007 dhe 352 lekë deri në vitin 2016 – kishte qenë e zbatueshme në mbarë vendin, pavarësisht se ku jetonte një person në vend. Kërkuesi kishte bërë një deklarin të pamjaftueshme dhe nuk kishte burime të ligjshme financiare për të justifikuar pasuritë dhe shpenzimet, gjë që justifikonte zbatimin e nenit D § 3 të aneksit të Kushtetutës dhe shkarkimin e tij sipas nenit 61(3) të Ligjit të Vetëingut.

b) Vlerësimi i figurës

29. Kërkuesi e kishte plotësuar me gabime dhe në mënyrë të pavërtetë deklarin për figurën. Duke marrë parasysh parashtrimin e DSIK-së (shih paragrafin 12 më lart) dhe nenin 38(1) të Ligjit të Vetëingut, ai kishte pasur kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar dhe mund të vihej nën presion prej tyre. Ai nuk kishte ofruar prova bindëse për të vërtetuar të kundërtën.

30. Kërkuesi kishte dështuar të deklaronte hetimin penal të vitit 2016 (shih paragrafin 7 më lart) dhe të specifikonte rrethanat lehtësuese nëse ishte e përshtatshme. Mosdeklari përbënte një deklarin të pasaktë sipas interpretimit të nenit DH të Aneksit të Kushtetutës dhe nenit 39(2) të Aktit të Vetëingut (shih paragrafët 54 dhe 63 në vijim). Vendimi i formës së prerë erdhi si rezultat i një procesi gjyqësor të rregullt me garanci për palët dhe vlerësimin e provave nga një gjykatë, në përputhje me parimin e kontradiktoritetit, me pjesëmarrjen e të gjithë palëve të interesuara, të cilët mund të ushtronin të drejtat e tyre. Vendimi i një prokurori për të ndërprerë hetimin nuk pati të njëjtin efekt, sepse ai mund të rihapej në çdo moment. Ligji nr. 10 192/2009 parashikonte një përjashtim vetëm kur një vendim si i pafajshëm shpallej me një vendim gjyqësor të formës së prerë, ashtu si në nenin 3(15) të Ligjit të Vetëingut (shih paragrafin 59 më poshtë). Legjislacioni nuk i lejonte DSIK-së hapësirë për interpretim ose liri në vlerësim dhe listonte vetëm një përjashtim nga rregulli i

përgjithshëm në lidhje me shpalljen e një personi si të përfshirë në krimin e organizuar, përkatësisht shfajësimin e plotë nga një gjykatë. Standardi për vlerësimin e figurës shkonte përtej faktit të dënimit për vepra penale. Sipas nenit 39(2) të Ligjit të Vetingut, kërkuesi duhej të deklaronte çdo kontakt të papërshtatshëm në deklarinimin për figurën, duke u mbështetur në përkufizimin e nenit 3(15) të Ligjit të Vetingut.

31. KPK-ja miratoi si të mirëpërcaktuara gjetjet e DSIK-së në lidhje me “priirjen e kërkuesit drejt aktiviteteve kriminale”; se ai mund të vihej “lehtë nën presionin e strukturave kriminale”; dhe se ai kishte [kishte] “kontakte të papërshtatshme”. Ndërsa këto gjetje duhej të vlerësoheshin dhe të përdorreshin “me një sy kritik dhe analizë logjike”, ato ishin marrë nga agjencia e specializuar sipas nenit 38(1) të Aktit të Vetingut. KPK-ja nuk konstatoi ndryshe gjatë hetimit të saj dhe bazuar në dokumentet para saj. As kërkuesi nuk i kishte kundërshtuar këto gjetje. Kështu, duhej të zbatoheshin neni DH i Aneksit të Kushtetutës dhe shkarkimi sipas nenit 61(2) të Ligjit të Vetingut.

c) Vlerësimi i kompetencës profesionale dhe i çështjeve që lidhen me etikën dhe integritetin

32. Në këtë kategori, KPK-ja mori në konsideratë, *inter alia*, çështje të përmendura në raportin e KLGJ-së, pjesëmarrjen e kërkuesit në procese në lidhje me një kompani private dhe një dhuratë monetare të marrë prej saj, si edhe një *sentenza patteggiamento* (një formë e një procedure të thjeshtuar të krahasueshme me gjykimin e shkurtuar) në Itali në vitin 1999.

d) Përfundim i përgjithshëm

33. Etika dhe integriteti i kërkuesit ishin të dyshimtë për faktin se përveç deklarimeve në deklarinimet e vetingut, në disa raste në deklarinimet e tij para KPK-së ai kishte mohuar të vërtetën për marrjen e një dhurate mbi 500 euro, për dhënien e vendimeve në çështjet që përfshinin kompaninë private që ia kishte dhuruar ato para, ose për procesin në Itali. Duke pasur parasysh nenin 4(2) të Ligjit të Vetingut dhe duke bërë një vlerësim të përgjithshëm të veprimeve dhe mosveprimeve të kërkuesit, si dhe pamundësinë për të provuar se kishte burime të ligjshme financiare për të justifikuar shpenzimet dhe pasuritë, KPK-ja arriti në përfundimin se ai kishte dëmtuar besimin e publikut në sistemin e drejtësisë, në të cilin ai kishte shërbyer në nivele të larta për shumë vite. Për rrjedhojë, KPK-ja vendosi shkarkimin e tij në mbështetje të nenit 61(5) të Aktit të Vetingut.

C. Procesi në KPA

34. Kërkuesi apeloj në KPA. KPA-ja e njoftoi atë se çështja do të shqyrtohej sipas procedurës së zakonshme me shkrim, pra, pa seancë publike dhe në mungesë të tij. Me një vendim të datës 18 prill 2019, KPA-ja la në fuqi vendimin e KPK-së të datës 17 korrik 2018 dhe gjykoj si më poshtë.

1. Vlerësim i pasurive

a) Në lidhje me pasuritë

35. Apartamenti në Shkodër ishte deklaruar – në deklarinimin e parë vjetor dhe në deklarinimin e vetingut – i blerë në prill 2000 për 3,000,000 lekë, me të ardhurat nga shitjet në nëntor 2000 dhe të ardhurat e bashkëshortëve nga puna. Çmimi i blerjes ishte shumë më i ulët se kostot e supozuara shtesë. Ato ishin gjithashtu më të larta se kostot mesatare të ngjashme në vitin 2000 për një apartament të saponduar. Nga kontrata e blerjes nuk rezultonte se apartamenti ishte në gjendje të pabanueshme, ndaj çmimi i përmendur në kontratë duhej i pasaktë. Kërkuesi kishte shkëlur Ligjin e Deklarimit të Pasurive dhe nenin 32 të Ligjit të Vetingut, i cili justifikonte shkarkimin e tij sipas nenit 61(3) të Ligjit të Vetingut.

36. Dy banesat e tjera ishin shitur për 1,100,000 lekë, ndërsa shpenzimi – me pretendimin se ishte kryer me ato para – ishte 1,800,000 lekë. Duke bërë vlerësimin e saj financiar, KPA-ja konfirmoi se kërkuesi e kishte shpenzuar atë shumë, por arriti në përfundimin se një pjesë e shpenzimit (700,000 lekë) nuk kishte ardhur nga një burim i ligjshëm. Kërkuesi kishte një bilanc negativ për vitet 1992-2003. Çmimi i përcaktuar në kontratë për apartamentin dhe garazhin (1,200,000 lekë) ishte shumë më i ulët se çmimi mesatar i tregut për një apartament të ngjashëm në Shkodër (3,512,200 lekë). Duke zbatuar të dhënat zyrtare të disponueshme për vitin 2000, kostoja mesatare e ndërtimit e miratuar për vitin 2000 ishte 25,825 lekë për metër, e cila për atë apartament dhe garazh arriti në 4,080,350 lekë. Edhe nëse pranohet se apartamenti ishte blerë i papërfunduar, kjo vlerë ishte akoma më e lartë se vlera e deklaruar prej 3,000,000 lekësh.

37. Kërkuesi kishte deklaruar se çmimi i blerjes (1,200,000 lekë) ishte paguar në muajin prill 2000 nga të ardhurat e familjes, ndërsa të ardhurat nga shitja e banesave të tjera në muajin nëntor 2000 ishin përdorur për të mbuluar kostot shtesë (1,800,000 lekë). Në deklarinimin e vitit 2003, ai i kishte deklaruar ato të ardhura si burime të përdorura për blerjen e apartamentit. Në deklarinimin e vetingut ai kishte shtuar të ardhurat e tij dhe të bashkëshortes. Në muajin prill 2000, kërkuesi nuk kishte pasur kursime ose të ardhura të mjaftueshme për të blerë banesën.

38. Për banesën në Tiranë, vlera (4,000,000 lekë) e përmendur në deklarin e vitit 2003 nuk përputhej me çmimin e përcaktuar në kontratën e blerjes (1,950,000 lekë). Në ILDKPKI është bërë një deklarin i pamjaftueshëm, pasi kërkuksi kishte deklaruar më shumë se dyfishi i shumës në kontratë, pa vërtetuar shpenzimet për punimet e pretenduara. Këto veprime shkelnin Ligjin për Deklarimin e Pasurive dhe nenin 32 të Ligjit të Vetingut. Kostoja mesatare e një prone të tillë ishte 6,039,850 lekë. KPA-ja gjykoj se palët në kontratën e blerjes kishin rënë dakord të vendosnin një çmim më të ulët në kontratë që korrespondonte me shumën minimale të tatimit që duhej paguar. Kjo pasuri kishte të bënte me analizën financiare për vitet 1992-2003, e cila rezultoi në një bilanc negativ prej 1,339,709 lekësh. Kështu, të ardhurat e disponueshme kishin qenë të pamjaftueshme për të blerë atë apartament në vitin 2003, pasi një tjetër apartament ishte blerë në vitin 2000. Kërkuksi kishte bërë një deklaratë të pamjaftueshme sipas nenit D §§ 3 dhe 5 të Aneksit të Kushtetutës, së bashku me nenin 33(5)(b) të Ligjit të Vetingut, i cili justifikonte shkarkimin e tij nga detyra sipas nenit 61(3) të Ligjit të Vetingut.

39. Garazhi në Tiranë ishte deklaruar vetëm në deklarin e vetingut. Kërkuksi duhej ta kishte deklaruar atë në deklarin e tij vjetor të ardhshëm (shih paragrafët 26 dhe 27 më lart). Kjo mospërfshirje nuk mund të pranohej si harresë e falshme, por ishte një veprim (për sa i përket një garazhi tjetër që nuk u deklarua në 2003-04, shih paragrafin 22 më lart), duke shkelur nenin D § 5 të Aneksit të Kushtetutës dhe duke justifikuar shkarkimin nga detyra sipas nenit 61(3) i Ligjit të Vetingut. Megjithatë, KPA-ja gjykoj se kërkuksi kishte bërë një deklaratë të rreme dhe të pamjaftueshme për shkak të mosdeklarimit të atij garazhi në deklarin periodik (në vend të fshehjes së një pasurie).

b) Aktive likuide

40. Në vitet 1992-2003, 2004, 2005, 2008 dhe 2009 kërkuksi nuk kishte të ardhura të mjaftueshme për të mbuluar shpenzimet e familjes dhe për të bërë kursimet e deklaruara në deklaratat periodike. KPK-ja arriti në përfundimin se kishte pasur një deklarin të pamjaftueshëm nga ana e kërkuksit dhe mungesë burimesh të ligjshme për të justifikuar blerjen e pasurive dhe shpenzimeve, në kundërshtim me nenin D të Aneksit të Kushtetutës dhe nenin 61(3) të Ligjit të Vetingut.

41. Bilanci ka qenë negativ për vitet 1992-2003 (minus 1,339,708 lekë, më i ulët se ai i llogaritur nga KPK-ja, minus 1,972,969 lekë); në vitin 2004 (minus 469,964 lekë); në vitin 2005 (minus 1,331,632 lekë); në vitin 2008 (minus 696,475 lekë); dhe në vitin 2009 (minus 3,269,401 lekë), pra një total prej 7,740,441 lekësh (përafërsisht nga 60,000 deri në 62,000 euro, në varësi të kursit të këmbimit në fuqi). Sipas nenit 33(5)(b) të Ligjit të Vetingut, kërkuksi nuk kishte burime të mjaftueshme të ligjshme për të justifikuar pronat, kursimet dhe shpenzimet gjatë këtyre viteve. Në këtë mënyrë, ai kishte bërë një deklaratë të pamjaftueshme, duke justifikuar shkarkimin nga detyra në mbështetje të nenit 61(3) të Ligjit të Vetingut.

42. Sipas kërkuksit, KPA-ja u mbështet në një analizë të re financiare dhe ndryshoi, *in peins*, gjetjet e KPK-së në lidhje me diferencën midis të ardhurave dhe shpenzimeve ndër vite (shih paragrafin 36 më lart si edhe paragrafin 48 më poshtë).

2. Vlerësimi i figurës

43. Kërkuksi argumentoi se materiali i çështjes që iu dha atij nuk përmbante prova ose fakte që vërtetonin pohimet e bëra nga DSIK-ja dhe më pas të mbështetura nga KPK-ja. Nëse kishte prova të tjera përveç vendimit të pushimit të 2016-ës (shih paragrafin 7 më lart), KPK-ja kishte një detyrim ligjor për t'i vënë ato në dispozicion, duke i mundur atij të paraqiste një mbrojtje të plotë. KPK-ja nuk kishte arritur të kryente hetimin e saj të thelluar dhe të kundërshtonte vlerësimet pozitive të bëra nga agjencitë e tjera ligjzbatuese përveç DSIK-së (shih paragrafin 14 më lart).

44. KPA-ja deklaroi se edhe pse hetimi në vitin 2016 ishte ndërprerë për shkak se akti i kundërshtuar nuk ishte një vepër penale, kërkuksi mund të mbahej ende përgjegjës për fshehjen e këtij fakti ose për një deklaratë të pasaktë dhe të pavërtetë. Përfshirja sipas nenit 3(15) të Ligjit të Vetingut nuk zbatohet. Sipas nenit DH të Aneksit të Kushtetutës, kur një subjekt vetingu kishte kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar, zbatohet një prezumim në favor të shkarkimit nga detyra dhe ai person duhej të provonte të kundërtën. Nëse kërkuksi kishte deklaruar procedimin në lidhje me nenin 244 të Kodit Penal, për saktësinë dhe vërtetësinë e deklarin të figurës, neni 38(5) i Ligjit të Vetingut e kishte lejuar atë të listonte rrethanat lehtësuese. Edhe pse ai ishte takuar me L.H. në fillim të vitit 2016, ndërsa procedura ishte hapur dhe pushuar përkatësisht më 8 prill dhe 29 korrik 2016, mbeti fakti se L.H. nuk ishte shpallur e pafajshme me vendim gjyqësor të formës së prerë. Ajo duhej të konsiderohej si “një person i përfshirë në krimin e organizuar” sipas interpretimit të nenit 38(4)(d) të Ligjit të Vetingut dhe kërkuksi duhej të bënte një deklarin për figurën. Gjithashtu, kërkuksi kishte qenë subjekt i të njëjtit hetim dhe ishte në të njëjtën kohë edhe “një person i

përfshirë në krimin e organizuar” për të njëjtin qëllim. Ndërsa në një vendim Gjykata e Lartë kishte barazuar një vendim të pakundërshtuar (dhe si rrjedhim “përfundimtar”) për pushimin e ndjekjes penale me një lirim përfundimtar, sipas mendimit të KPA-së, një vendim pafajësie ose fajësie duhej të jepej nga një gjykatë pas një procesi gjyqësor bazuar në një vlerësim të plotë të fakteve. Një vendim gjyqësor i formës së prerë për pafajësinë e një personi kërkohej për të shmangur klasifikimin si person “i përfshirë në krimin e organizuar”.

45. Duke iu referuar deklaratës në parashtrimin e DSIK-së për disa informacione që lindin një dyshim të arsyeshëm për përfshirjen ose kontaktin e tij të papërshtatshëm me persona të përfshirë në krimin e organizuar, kërkuesi argumentoi se nëse do të kishte pasur prova të tjera përveç atyre që kishin të bënin me procesin në vitin 2016, ato duhej t’i ishin bërë të ditura KPK-së dhe kjo e fundit duhet t’ia kishte bërë të ditura atij. KPA-ja deklaroi se ky element nuk mbështetej shprehimisht në vendimin e KPK-së dhe, në çdo rast, ai vinte si rezultat i vlerësimit të përgjithshëm në përputhje me nenin 39 të Ligjit të Vetingut bazuar në informacionin e tre agjencive ligjzbatuese. Neni 39(2) autorizonte mosdeklarimin kur deklarimi do të rrezikonte sigurinë e një burimi ose ishte rezultat i një kushti të përcaktuar nga qeveria e një vendi tjetër që supozohet se ka dhënë informacionin. Neni A § 1 i Aneksit të Kushtetutës lejonte kufizime në të drejtat kushtetuese të një personi gjatë procesit të verifikimit.

46. Në përgjithësi, veprimet (kontakti i papërshtatshëm me personat e përfshirë në krimin e organizuar dhe një deklaratë e pasaktë) ishin të mjaftueshme – në përputhje me nenin DH §§ 3 dhe 4 të Aneksit të Kushtetutës – për një prezumim në favor të shkarkimit nga detyra sipas seksionit 61(2) dhe (3) të Ligjit të Vetingut.

3. Përfundim

47. Në përgjithësi, problemet serioze në lidhje me vlerësimin e figurës për shkak të kontaktit të papërshtatshëm me personat e përfshirë në krimin e organizuar dhe një deklaratë të pasaktë justifikuan zbatimin e nenit DH §§ 3 dhe 4 të Aneksit të Kushtetutës dhe shkarkimin nga puna sipas nenit 61(2) dhe (3) të Ligjit të Vetingut. Gjetjet e vlerësimit të kompetencës profesionale justifikuan përfundimin se kërkuesi kishte dëmtuar besimin e publikut në sistemin e drejtësisë dhe zbatimin e nenit 61(5) të Ligjit të Vetingut. KPA-ja la në fuqi vendimin e KPK-së të datës 17 korrik 2018, duke iu referuar nenit D §§ 3 dhe 5 dhe nenit DH §§ 3 dhe 4 të Aneksit të Kushtetutës dhe nenit 61(2), (3) dhe (5) të Ligjit të Vetingut.

48. Në qershor 2019, kërkuesi kërkoj një kopje të dosjes së çështjes nga KPA-ja për të përgatitur kërkesën e tij në Gjykatë. Sipas tij, në dosje nuk kishte asnjë dokument që do të paraqiste analizën financiare të referuar në vendimin e KPA-së (shih paragrafin 36 më lart). Ai kërkoj që t’i jepej një kopje e këtij dokumenti. Në korrik 2019, KPA-ja e refuzoi kërkesën, duke deklaruar se, sipas rregulloreve të miratuara prej saj në qershor 2018, raporti i gjyqtarit relator, propozimi i tij/saj në lidhje me vendimin që do të merret, informacioni i shpërndarë për shqyrtim dhe votim nga gjyqtarët, projektvendimi dhe vërejtjet e bëra nga gjyqtarët gjatë diskutimeve dhe raportet e këshilltarëve ishin konfidenciale dhe nuk mund t’u zbuloheshin palëve.

III. INFORMACIONE TË TJERA

49. Në prill 2018, kërkuesi u regjistrua si avokat dhe mori licencën për të ushtruar profesionin e avokatit. Në vitin 2020, ai u regjistruar në regjistrin e avokatëve që nuk ushtrojnë profesionin (pasivë).

50. Më 13 janar 2022, Prokuroria e Posaçme kundër Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit e paditi kërkuenin për veprën e mosrealizimit të deklarimit, mosdeklarimit, fshehjes ose deklarimit të rremë të pasurisë, interesave private të personave të zgjedhur dhe punonjësve publikë (neni 257/a § 2 i Kodit Penal). Ai akuzohej për deklarime të rreme në deklarimin e pasurisë për vetingun. Rezulton se këto procedura janë në pritje. Prokuroria e Posaçme nisi një hetim për pasuritë e kërkuenis në zbatim të nenit 3(1)(d) të ligjit nr. 10 192 të datës 3 dhjetor 2009 (shih paragrafin 70 në vijim). Një gjykatë urdhëroi sequestrimin e tyre parandalues. Më 9 shkurt 2022, Gjykata e Posaçme e Apelit kundër Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit e la në fuqi atë vendim, duke vënë në dukje se kishte tregues bindës që tregonin për përgjegjësinë e tij penale për një veprë sipas nenit 257/a § 2 të Kodit Penal.

51. Në procedura të veçanta, kërkuesi u dënua sipas nenit 190 § 1 të Kodit Penal (falsifikim stampash, vulash ose formularësh) për mosdeklarim të dënimit të vitit 1999 në Itali në vetëdeklarimin e tij sipas Aktit të Dekriminalizimit (shih paragrafin 8 më lart). Më 26 shtator 2022, Gjykata e Apelit e rrëzoi dënimin e tij dhe e shpalli të pafajshëm. Më 21 mars 2023, prokuroria paraqiti një ankesë kasacioni kundër vendimit të pafajësisë në Gjykatën e Lartë, ku ankimi është aktualisht në pritje.

KUADRI DHE PRAKTIKA PËRKATËSE LIGJORE

I. LIGJI DHE PRAKTIKA SHQIPTARE

52. Për një përmbledhje të ligjit vendës të zbatueshëm dhe të referencave të tjera, shih *Xboxhaj kundër Shqipërisë* (nr. 15227/19, §§ 93–209, 9 shkurt 2021). Parashikimet që përkojnë veçanërisht me procesin e vettingut në çështjen konkrete janë si më poshtë:

A. Procesi i Vetingut

1. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë

53. Neni D i Aneksit të Kushtetutës parashikon si më poshtë:

“1. Subjektet e rivlerësimit i nënshtrohen deklarimit dhe kontrollit të pasurive të tyre, me qëllim që të identifikohen ata që kanë në pronësi ose në përdorim pasuri më 64 të mëdha nga sa mund të justifikohen ligjërisht, ose ata që nuk i kanë deklaruar saktësisht dhe plotësisht pasuritë e tyre dhe të personave të lidhur.

2. Subjekti i rivlerësimit dorëzon një deklaratë të re dhe të detajuar të pasurisë në përputhje me ligjin. Inspektorati i Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave kontrollon deklaratën e pasurisë dhe i dorëzon Komisionit një raport për ligjshmërinë e pasurive, për saktësinë dhe plotësinë e deklarimit, sipas ligjit.

3. Subjekti i rivlerësimit duhet të shpjegojë bindshëm burimin e ligjshëm të pasurive dhe të të ardhurave. Pasuri të ligjshme për qëllimet e këtij ligji konsiderohen të ardhurat që janë deklaruar dhe për të cilat janë paguar detyrimet tatimore. Elemente të tjera të pasurisë së ligjshme përcaktohen me ligj.

4. Nëse subjekti i rivlerësimit ka një pasuri më të madhe se dyfishi i pasurisë së ligjshme, ai prezumohet fajtor për shkeljen disiplinore, përveçse kur ai paraqet prova që vërtetojnë të kundërtën.

5. Nëse subjekti i rivlerësimit nuk e dorëzon deklaratën e pasurisë në kohë sipas ligjit, ai shkarkohet nga detyra. Nëse subjekti i rivlerësimit përpiqet të fshehë ose të paraqesë në mënyrë të pasaktë pasuritë në pronësi, posedim ose në përdorim të tij, zbatohet parimi i prezumimit në favor të masës disiplinore të shkarkimit dhe subjekti ka detyrimin të provojë të kundërtën.”

54. Neni DH i Aneksit të Kushtetutës, me emërtimin “Kontrolli i Figurës” parashikon si më poshtë:

“1. Subjektet e rivlerësimit dorëzojnë një deklaratë dhe i nënshtrohen një kontrolli të figurës, me qëllim identifikimin e atyre që kanë kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar. Kontrolli i figurës për lidhje me personat e përfshirë në krimin e organizuar bazohet në deklaratën për figurën dhe prova të tjera, përfshirë vendimet e gjykatave shqiptare ose të huaja.

2. Subjektet e rivlerësimit plotësojnë dhe i dorëzojnë Komisionit një deklaratë të detajuar për figurën e tyre që mbulon periudhën nga data 1 janar 2012 deri në ditën e deklarimit, sipas ligjit. Deklarata mund të përdoret si provë vetëm në këtë proces dhe në asnjë rast gjatë një procesi penal.

3. Nëse subjekti i rivlerësimit ka kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar zbatohet prezumimi në favor të masës disiplinore të shkarkimit dhe subjekti ka detyrimin të provojë të kundërtën.

4. Nëse subjekti i rivlerësimit nuk e dorëzon në kohë deklaratën për figurën sipas ligjit, ai shkarkohet. Nëse subjekti i rivlerësimit përpiqet të bëjë deklarime të pasakta, ose të fshehë kontaktet me persona të përfshirë në krimin e organizuar, zbatohet prezumimi në favor të masës disiplinore të shkarkimit dhe subjekti ka detyrimin të provojë të kundërtën.”

2. Ligji nr. 84/2016 për Vlerësimin Kalimtar të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve (“Ligji i Vetingut”)

a) Dispozita të përgjithshme

55. Sipas neneve 22 dhe 23, çdo organ verifikimi asistohet nga Njësia e Shërbimit Ligjor, e cila kryen veprimtari këshillimore dhe mbështetëse në procesin e vendimmarrjes. Këshilltarët ligjorë vlerësojnë dosjen dhe përgatisin një raport për çështjen. Këshilltarët financiarë studiojnë dosjen nga pikëpamja financiare dhe ekonomike dhe përgatisin një raport financiar që përmban, në veçanti, një vlerësim financiar të pasurisë së subjektit të vettingut. Këshilltarët dhe personat e lidhur me ta duhet të dorëzojnë një deklaratë vjetore të pasurisë (neni 26). Ata marrin 80% të pagës mujore të anëtarëve të organeve të vettingut (neni 29). Stafi i organeve të verifikimit ka të drejtën e mbrojtjes së veçantë shtetërore për jetën, shëndetin dhe pronën e tyre, siç përcaktohet në legjislacionin përkatës (neni 25).

56. Sipas nenit 45, anëtarët e KPK-së dhe KPA-së hetojnë dhe vlerësojnë të gjitha faktet dhe rrethanat e nevojshme për procedurën e rivlerësimit. Organet e vettingut, për të vërtetuar fakte dhe rrethana, mund të mbledhin deklarata nga subjekti i vettingut, dëshmitarët, ekspertët dhe publiku (neni 49). Gjatë hetimit administrativ, KPK-ja dhe KPA-ja mund të kërkojnë informacion nga çdo subjekt i së drejtës publike (nenet 49 dhe 50). Ata administrojnë dokumentet e nevojshme për hetimin. Sipas nenit 52, nëse KPK-ja ose KPA-ja

arrijnë në përfundimin se provat kanë arritur standardin e provës (provat kanë nivele të provueshmërisë) sipas nenit 45, subjekti i verifikimit ka barrën e paraqitjes së provave ose shpjegimeve të tjera për të kundërtën.

57. Sipas nenit 61, shkarkimi nga detyra mund të urdhërohet nëse:

“1. personi i rivlerësuar rezulton se ka deklaruar më shumë se dyfishi i pasurisë së ligjshme gjatë vlerësimit të pasurisë, përfshirë edhe personat e lidhur me të.

2. kur rezulton me probleme serioze gjatë kontrollit të figurës, sepse personi i rivlerësuar ka kontakte të papërshtatshme me personat e përfshirë në krimin e organizuar që bën të pamundur vazhdimin e detyrës.

3. kur rezulton se personi i rivlerësuar ka bërë deklaram të pamjaftueshëm për kriterin e kontrollit të figurës dhe pasurisë, sipas parashikimeve të neneve 39 dhe 33 të këtij ligji.

4. kur personi i rivlerësuar rezulton si i papërshtatshëm nga vlerësimi i aftësive profesionale.

5. Në rast se nga vlerësimi tërësor, në kuptim të nenit 4, pika 2, të këtij ligji, rezulton se subjekti i rivlerësimit ka cenuar besimin e publikut të sistemi i drejtësisë dhe ndodhet në kushtet e pamundësisë për plotësimin e mangësive nëpërmjet programit të trajnimit.”

b) Kriteret e rivlerësimit

i. Vlerësimi i pasurisë

58. Sipas nenit 32, kur një subjekt i verifikimit nuk është në gjendje që objektivisht të paraqesë dokumentin që justifikon legjitimitetin e krijimit të një pasurie, ai ose ajo duhet t'i vërtetojë organit të verifikimit se dokumenti mungon, ka humbur ose nuk mund të riprodhohet ose të merret në një mënyrë tjetër. Organi i vetëgut vendos nëse arsyetohet mosparaqitja e dokumentit.

ii. Vlerësimi i figurës

59. Neni 3 i Ligjit përkufizon:

a) “Kontakt i papërshtatshëm” është një takim, komunikim elektronik ose çfarëdolloj mënyre tjetër takimi i qëllimshëm, që nuk është në pajtim me ushtrimin e detyrës nga subjekti i rivlerësimit;

b) “Person i përfshirë në krimin e organizuar” është çdo person që është dënuar ose proceduar penalisht, për një nga veprat e parashikuara në pikën 1, të nenit 3, të ligjit nr. 10 192, datë 3.12.2009, të ndryshuar (shih paragrafin 70 në vijim) me përjashtim të rastit kur është deklaruar i pafajshëm me vendim gjyqësor të formës së prerë. Personi konsiderohet i përfshirë në krimin e organizuar edhe kur: a) procedimi penal i filluar ndaj tij pushohet nga organi procedues për shkak të vdekjes, ose sepse nuk mund të merret si i pandehur dhe nuk mund të dënohet (shih edhe paragrafin 66 në vijim); b) deklarohet i pafajshëm nga gjykata pasi vepra penale është kryer nga një person, që nuk mund të akuzohet ose dënohet;

c) “Krim i organizuar, trafikimi dhe korrupsioni” përfshijnë veprat penale që sipas nenit 75/a të Kodit Procedurës Penale (shih paragrafin 65 në vijim) janë në kompetencë të Gjykatës së Krimeve të Rënda, ose të çdo gjykate tjetër që mund të zëvendësojë atë në ushtrimin e këtyre kompetencave.

60. Sipas nenit 34 të Ligjit, objektivi i kontrollit të figurës është verifikimi i deklaratave dhe të dhënave të subjektit të vetëgut, për të identifikuar subjektet e vetëgut me kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar, siç parashikohet në nenin DH të Aneksit të Kushtetutës (shih paragrafin 54 më lart). Sipas nenit 35, subjekti i verifikimit duhet të plotësojë formularin e deklaramit të figurës dhe ta dorëzojë atë në Drejtorinë e Sigurisë së Informacionit të Klasifikuar (“DSIK”). DSIK-ja fillon procedurat e kontrollit të figurës, në përputhje me nenet 4(4), 37 dhe 38 të Ligjit.

61. Sipas nenit 36, organet e verifikimit, në bashkëpunim me DSIK-në, janë përgjegjëse për administrimin e kontrolleve të figurës. Një grup pune i ngritur nga DSIK-ja, Shërbimi Informativ Shtetëror dhe Shërbimi i Çështjeve të Brendshme dhe Ankesave pranë Ministrisë së Brendshme kryen detyrat sipas ligjit. Sipas nenit 37, grupi i punës duhet t'u përmbahet kërkesave të përgjithshme për kontrollin e figurës, si: a) verifikimi i saktë i identitetit, i të kaluarës dhe të tashmes, për çdo individ; b) verifikimin nëse ai ose ajo ka demonstruar tendenca kriminale të përfshirjes në krimin e organizuar; c) një vlerësim i përgjithshëm nëse individ mund të vihet nën presion nga strukturat kriminale; dhe ç) nëse individ që ka qenë, është ose tenton të përfshihet fshehurazi (në krimin e organizuar) qoftë i vetëm, në bashkëpunim me ose si pjesë e një organizate kriminale.

62. Sipas nenit 38, kontrolli i figurës duhet të bazohet në provat, inteligjencën dhe informacionin më të saktë në dispozicion. Vlerësimi duhet të përmbajë rrethanat që mbështesin një konstatim, si dhe çdo rrethanë lehtësuese. Një vlerësim historik që nuk merr parasysh rrethanat mbështetëse dhe lehtësuese është i paplotë. Neni 38 rendit: i. shembuj të situatave të kontaktit të papërshtatshëm, siç është komunikimi jo rastësor me një person të përfshirë në krimin e organizuar; ii. shembuj të rrethanave lehtësuese, të tilla si kur subjekti i verifikimit argumenton në mënyrë të besueshme se ai ose ajo nuk ishte në dijeni se personi ishte i përfshirë në krim të organizuar, ose është distancuar nga ai person; iii. shembuj të situatave ku mund të arrihej në

përfundimin se deklarimi i figurës nuk ishte plotësuar plotësisht dhe me vërtetësi, të tilla si mosdeklarimi i kontakteve që krijohen nga informacioni përkatës dhe i besueshëm që vërtetohet ose konsiderohet si i besueshëm, dhe subjekti i verifikimit ka pasur të tjera kontakte që ose janë deklaruar ose vendosur, ose ka prova të tjera të një përfitimi, veprimi ose pasoje nga ai kontakt që krijon një dyshim të arsyeshëm se informacioni i marrë është i vetmi shpjegim i besueshëm; dhe iv. rrethanat ose faktorët e mëtejshëm lehtësues që mund të konsiderohen si një shpjegim i besueshëm për kontaktin ose mosdeklarimin.

63. Sipas nenit 39, DSIK-ja, në bashkëpunim me grupin e punës, verifikon nëse informacioni është i saktë dhe nëse subjekti i vettingut ka pasur kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar ose anëtarë të dyshuar të organizatave kriminale (*me personat e përfshirë në krimin e organizuar ose me persona të dyshuar të krimit të organizuar*). DSIK-ja paraqet një raport në KPK. Ky raport përcakton nëse subjekti i vettingut e ka plotësuar plotësisht dhe me vërtetësi deklaratën e historikut dhe nëse ka informacion në të ose gjetkë që tregon se ai ose ajo ka pasur kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar dhe një rekomandim për përshtatshmërinë për të vijuar të mbajë detyrën publike. Raporti ofron një përshkrim të atij kontakti dhe faktorëve të parashikuar sipas nenit 38 të Ligjit. Informacioni nuk bëhet publik nëse rrezikon sigurinë e një burimi ose është rezultat i një kushti nga një qeveri e huaj.

64. Formulari standard i deklarimit për figurën përfshin pyetjet e mëposhtme: “A keni qenë ndonjëherë i përfshirë në aktivitete që lidhen me krimin e organizuar?”; “A keni pasur kontakte të papërshtatshme në formën e një takimi, komunikimi elektronik apo ndonjë mënyrë tjetër për një takim të qëllimshëm, me një ose më shumë persona të përfshirë në krimin e organizuar, i cili nuk është në përputhje me ushtrimin e detyrës?”; “A keni pasur kontaktet e duhura me persona të përfshirë në krimin e organizuar gjatë ushtrimit të detyrës suaj?”; dhe “A keni pranuar/këmbyer para, favore, dhurata ose pasuri me një person të përfshirë në krimin e organizuar?”

B. Legjislacioni dhe praktika të tjera në lidhje me çështjen

1. Kodi i Procedurës Penale

65. Sipas nenit 75/a (a) të Kodit, të ndryshuar me ligjin nr. 35/2017, Gjykata Kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar trajton disa krime, përfshirë ato parashikuar në nenet 244 dhe 259 të Kodit Penal.

66. Sipas nenit 328, me përfundimin e hetimeve paraprake, prokurori pushon akuzën ose çështjen kur, ndër të tjera, vepra nuk është vepër penale, personi nuk mund të akuzohet ose ndëshkohet ose i pandehuri ka vdekur.

67. Sipas nenit 329/c, shtuar në vitin 2017, kur pas vendimit për pushimin e akuzës ose çështjes, zbulohen të dhëna ose prova të reja që tregojnë se vendimi ka qenë i pabazuar, gjyqtari mund ta revokojë atë, me kërkesë të prokurorit.

2. Ligji nr. 9049 i 10 prillit 2003 (Ligji i Deklarimit të Pasurive)

68. Sipas nenit 4, zyrtarët publikë duhet të paraqesin deklarata vjetore pranë ILDKPKI-së për interesat private, burimet e krijimit të tyre, si dhe për detyrimet financiare, ndër të tjera, për pasuritë e paluajtshme dhe të drejtat reale mbi to; pasuritë e luajtshme, të regjistruara në regjistrat publikë; artikuj me vlerë të veçantë mbi 300,000 lekë; detyrimet financiare ndaj personave juridikë dhe fizikë; të ardhurat personale për vitin, nga paga ose pjesëmarrja në borde, komisione ose çdo aktivitet që sjell të ardhura personale; interesat private të subjektit që përputhen, përmbajnë, bazohen ose burojnë nga marrëdhënia familjare ose bashkëjetesa; dhe çdo shpenzim të deklarueshëm mbi 300,000 lekë të kryera gjatë vitit të deklarimit.

69. Sipas nenit 38, zbulimi i rremë i pasurisë përbën vepër penale sipas ligjit penal në fuqi (neni 257/a i Kodit Penal).

3. Ligji nr. 10 192, datë 3 dhjetor 2009 “Për parandalimin dhe luftimin e krimit të organizuar, trafikimit, korrupsionit dhe krimeve të tjera nëpërmjet masave parandaluese në lidhje me pasuritë” i ndryshuar.

70. Sipas nenit 3, Ligji ka të bëjë me personat për të cilët ekziston një dyshim/dyshim i arsyeshëm në bazë të indicieve, ndër të tjera, për pjesëmarrje në bandat e armatosura, organizata kriminale dhe grupe të strukturuar kriminale, dhe kryerja e krimeve prej tyre, si dhe kryerja e një sërë krimesh të tjera, përfshirë nenin 244 të Kodit Penal, ku ka të dhëna për pasuri të paligjshme. Vepra e parashikuar në nenin 259 të Kodit Penal i është shtuar listës me ligjin nr. 70/2017. Sipas nenit 24, gjykata urdhëron konfiskimin e pasurisë së një personi nëse ekziston një dyshim/dyshim i arsyeshëm bazuar në indicet për përfshirjen e tij/saj në aktivitetet kriminale të specifikuara në nenin 3 dhe nuk provohet se pasuritë kanë origjinë ligjore, ose personi nuk ka justifikuar posedimin e pasurive ose të të ardhurave që janë në shpërpjesëtim me nivelin e të ardhurave ose me fitimet e fituara nga burimet e ligjshme të deklaruara prej tij. Pasuria mund të konfiskohet edhe kur procedimi penal për veprat e sipërpërmendura është ndërprerë ose personi shpallet i pafajshëm, përveç kur kjo është për shkak se vepra nuk

ka ekzistuar ose nuk ka qenë vepër penale, ose sepse ai person nuk ka kryer shkelje.

4. *Ligji nr. 138/2015, "Për sigurimin e integritetit të personave që ushtrojnë, zgjidhen apo emërohen në funksione publike" (Ligji i Dekriminalizimit)*

71. Sipas neneve 2 deri në 5, të ndryshuar me ligjin nr. 38/2016, personat që do të emërohen në funksione publike duhet të plotësojnë dhe nënshkruajnë një formular vetëdeklarimi që deklaron mungesën e arsyeve që pengojnë emërimin e tyre, si, ndër të tjera, mungesa e një dënimi penal të formës së prerë – brenda ose jashtë Shqipërisë – me një dënim me burgim për një sërë veprash të renditura në ligj. Deklarimi i rremë dënohet sipas nenit 190 të Kodit Penal.

72. Formulari standard i vetëdeklarimit përmban pyetjet e mëposhtme: "A keni qenë ndonjëherë i dënuar me vendim gjyqësor të formës së prerë nga një autoritet gjyqësor shqiptar apo i huaj?"; "A jeni dënuar me burgim me vendim gjykate jo të formës së prerë nga një autoritet gjyqësor shqiptar apo i huaj, për një çështje penale të pazgjidhur me vendim gjyqësor të formës së prerë?"; "A keni qenë ndonjëherë nën hetim apo gjykim nga një autoritet i huaj, për kryerjen e një vepre penale?"; dhe "A jeni arrestuar apo arrestuar ndonjëherë nga organet e zbatimit të ligjit për kryerjen e një vepre penale?".

5. *Vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr. 2/2017*

73. Për sa i përket vlerësimit të figurës, Gjykata Kushtetuese nxori përfundimet e mëposhtme:

a) Vlerësimi do të bazohet në një deklaratë të plotësuar nga personi që kontrollohet dhe prova të tjera, si vendimet e gjykatave vendëse ose të huaja. Sipas nenit 36(1) të Ligjit të Vetingut, organet e verifikimit, në bashkëpunim me DSIK-në, do të jenë përgjegjës për kontrollin e figurës. Duke iu referuar përmbledhjes *amicus curiae* të Komisionit të Venecias (shih paragrafin 74 më poshtë), Gjykata Kushtetuese pranoi se institucionet e përmendura në seksionin 36 të Ligjit të Vetingut do të luanin një rol aktiv në kryerjen e vlerësimit të figurës.

b) Duke pasur parasysh nenin Ç § 4 të Aneksit të Kushtetutës dhe nenet 45, 50 dhe 51 të Ligjit të Vetingut, organet e verifikimit do të kryejnë mbikëqyrjen e përgjithshme mbi kontrollin e figurës. Organet e tjera të përfshira në procesin e vetingut do të ndihmonin organet e vetingut në përmbushjen e mandatit të tyre. Në të gjitha rrethanat, duke iu referuar nenit 4(2) të Ligjit të Vetingut dhe nenit 179/b § 5 të Kushtetutës, vendimmarrja përfundimtare do t'i takonte KPK-së dhe KPA-së, të cilat do të krijoheshin si institucione të pavarura dhe të paanshme. Organet e vetingut do të kryenin funksione mbikëqyrëse dhe vlerësuese dhe nuk do të detyroheshin nga konstatimet e bëra nga institucionet e tjera ndihmëse. Për sa kohë që agjencitë ligjzbatuese kishin një rol ndihmës dhe veprimtaria e tyre ishte subjekt i mbikëqyrjes dhe kontrollit të organeve të vetingut, ato nuk do të mund të fillonin veprimtarinë e tyre pa krijimin paraprak të organeve të vetingut.

c) Nisur nga qëllimi, funksionimi, ekspertiza dhe detyrat e tyre, organet ndihmëse do të ndihmonin organet e vetingut në ushtrimin e funksioneve të tyre kushtetuese dhe përmbushjen e misionit të tyre në zbatim të parimeve të bashkëpunimit, ndërveprimit dhe koordinimit të të gjitha institucioneve të përfshira në procesin e vetingut. Këto organe nuk do të kryenin detyrat e tyre pa kontrollin e KPK-së dhe KPA-së. Kjo ishte edhe më e rëndësishme për të shmangur çdo ndërhyrje të mundshme nga pushteti ekzekutiv në procesin e verifikimit, veçanërisht për sa i përket kontrollit të figurës.

d) Organet e verifikimit ishin të vetmet organe të autorizuar për të shkarkuar një gjyqtar ose prokuror nga detyra. Vetëm ata mund të përcaktonin nëse deklaratat ishin dorëzuar brenda afatit të përcaktuar. Në përfundim të procedurës ata do të jepnin një vendim të arsyetuar ku përshkruhej e gjithë vendimmarrja.

II. MATERIALE TË TJERA NË LIDHJE ME ÇËSHTJEN

74. Pjesët përkatëse të përmbledhjes *amicus Curiae* të Komisionit të Venecias për Gjykatën Kushtetuese në Ligjin e Vetingut (Opinion nr. 868/2016 i datës 12 dhjetor 2016, CDL-AD (2016)(036) parashikojnë si në vijim:

"28. ... Nëse procesi i vetingut kryhet ose kontrollohet nga ekzekutivi, i gjithë procesi i vetingut mund të rrezikohet. Prandaj, është e rëndësishme të sigurohet që përfshirja e ekzekutivit, në ligj dhe në praktikë, të kufizohet në masën që është rreptësisht e nevojshme për funksionimin efektiv të organeve të vetingut.

...

35. ... Megjithatë, shqetësimi mbetet se në rrethanat të caktuara, sipas nenit 39(2) në lidhje me kontrollin e figurës, informacioni i mbledhur si rezultat i kontrollit të figurës 'nuk do të zbulohet nëse rrezikon sigurinë e një burimi ose është rezultat i një kushti nga një qeveri e huaj'. Në këtë rast, institucioneve të rivlerësimit mund t'u mungojë mundësia e rivlerësimit të pavarur dhe do të mund të mbështeteshin vetëm në kontrollin/vlerësimin e bërë nga Autoriteti i Sigurisë Kombëtare. Kështu, rregulli i ndalimit të zbulimit të informacionit mund të jetë i mundur vetëm nëse informacioni në fjalë është i favorshëm për të vlerësuarin ...

54. Përdorimi i këtyre vlerësimeve për qëllime të rivlerësimit duhet të jetë nën mbikëqyrjen dhe kontrollin e Komisionit të Pavarur dhe subjekt i kontrollit të apelit të Kolegjit të Apelimeve. Ndërsa Komisioni i Venecias nuk sheh ndonjë kundërshtim për përdorimin e një grupi të tillë pune, disa shqetësime mund të formulohen në lidhje me përdorimin e grupeve të punës që përbëhen vetëm nga personeli i sigurisë, në të cilat nuk duket të jetë i përfshirë asnjë përfaqësues i vetë Komisionit të Pavarur. Për më tepër, mund të ketë shqetësime edhe për nenin 39(2) fjalë e fundit, se informacioni nuk duhet të zbulohet nëse rrezikon sigurinë e një burimi ose është rezultat i një kushti nga një qeveri e huaj. Kjo është e arsyeshme, por vetëm me kusht që informacioni të jetë i favorshëm për të vlerësuarin ...”

LIGJI

I. PRETENDIMI PËR ABUZIM ME TË DREJTËN PËR TË BËRË NJË KËRKESË

75. Qeveria argumentoi se kërkuesi kishte abuzuar me të drejtën e tij për të bërë një kërkesë sipas nenit 34 të Konventës, sepse ankesat e tij – në lidhje me aksesin në raportin e DSIK-së dhe ushtrimin e profesionit të avokatit – bazoheshin në fakte të pavërteta. Në veçanti, pretendimi i kërkuetit se ai nuk mund të ushtronte profesionin e avokatit ishte i pavërtetë sepse ai kishte një licencë për të ushtruar profesionin e avokatit dhe ajo nuk i ishte hequr; ai nuk e kishte informuar Gjykatën në përputhje me rrethanat. Pavarësisht pretendimit të tij në Gjykatë, ai ishte pajisur me raportin e DSIK-së në procedurën e vetëgjyqësive.

76. Ankuesi pretendoi se thelbi i ankesës së tij kishte të bënte me dispozitat e ligjit për avokatët që vendosin ndalimin e ushtrimit të avokatisë pas shkarkimit nga detyra në procedurat e verifikimit dhe rrezikun për t'u përjashtuar pa asnjë mundësi për t'u reregjistruar; dhe se ankesa e tij tjetër para Gjykatës lidhej me aksesin në provat që justifikonin përfundimet në raportin e DSIK-së.

77. Gjykata vlerëson se duke pasur parasysh shpjegimet e dhëna nga ankuesi, nuk ka arsye për të arritur në përfundimin se ai kishte fshehur informacion në lidhje me thelbin e çështjes, në një përpjekje të qëllimshme për të mashtruar Gjykatën. Gjykata vëren se qëllimi i ankesës tjetër të tij para Gjykatës ka të bëjë me pretendimin për mosdeklarimin e dokumenteve ose provave që e shtynë DSIK-në të bënte gjetjet në raportin e saj. Duke pasur parasysh praktikën gjyqësore përkatëse (shih *X dhe të tjerët kundër Bullgarisë* [DHM], nr. 22457/16, § 145, 2 shkurt 2021; *G.I.E.M. S.R.L. dhe të tjerët kundër Italisë* [DHM], nr. 1828/06 dhe 2 të tjerët, § 172, 28 qershor 2018; *Gross kundër Zvicrës* [DHM], nr. 67810/10, § 28, GJEDNJ 2014; dhe *Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano kundër Italisë* [DHM], nr. 38433 § 97, KEDNJ 2012), Gjykata hedh poshtë kundërshtimin e Qeverisë.

II. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6 TË KONVENTËS

78. Ankuesi u ankua se ai nuk kishte pasur një seancë të drejtë dhe publike nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e krijuar me ligj në procedurat e verifikimit, në kundërshtim me nenin 6 të Konventës, pjesa përkatëse e të cilit parashikon si më poshtë:

“1. Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile..., çdokush ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një kohe të arsyeshme nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e krijuar me ligj...”

A. Pranueshmëria

1. Ankesat në lidhje me të drejtën për një gjykim të drejtë

79. Qeveria iu referua kërkesës për të shtetur mjetet juridike të brendshme, duke deklaruar, në thelb, se ankesat procedurale të ankuesit ishin abuzive, të pambështetura, ose të pabazuara, sepse ai nuk kishte kërkuar një zgjatje të afatit kohor për studimin e dosjes së çështjes dhe bërjen e parashtrësive, apo shtyrjen e seancës dëgjimore të KPK-së më 10 korrik 2018. Për më tepër, ai nuk kishte kërkuar akses në asnjë informacion konfidencial që mund të ishte në dosjen e çështjes para organeve të vetëgjyqësive ose “në dosjen e tij”.

80. Ankuesi parashtrroi se argumentet e Qeverisë në lidhje me pranueshmërinë e ankesës ishin të pabazuara. Ai kishte bërë çdo përpjekje të arsyeshme për të ushtruar të drejtat e tij procedurale në masën e lejuar nga ligji shqiptar.

81. Duke pasur parasysh gjetjet e saj në çështjen *Xboxhaj kundër Shqipërisë* (nr. 15227/19, §§ 236–46, 9 shkurt 2021), Gjykata vlerëson se aspekti civil i nenit 6 § 1 të Konventës është i zbatueshëm dhe se aspekti penal i nenit 6 është i pazbatueshëm. Gjykata gjithashtu gjykon se parashtrimet e mbetura të Qeverisë kanë të bëjnë me arsyeshmërinë e pretendimeve sipas nenit 6 të Konventës. Për sa i përket kërkesës për shterimin e mjeteve juridike të brendshme, dhe për të njëjtat arsye si në çështjen *Xboxhaj*, cituar më lart, § 250, kundërshtimi i Qeverisë duhet të hidhet poshtë.

82. Gjykata vlerëson se ankesa në lidhje me garancitë e një gjykimi të drejtë sipas nenit 6 § 1 nuk është haptazi e pabazuar dhe as e papranueshme për asnjë arsye tjetër të renditur në nenin 35 të Konventës. Prandaj, ajo duhet të shpallet e pranueshme.

2. Ankesa të tjera sipas nenit 6 të Konventës

a) Gjykata e pavarur dhe e paanshme e krijuar me ligj

83. Ankuesi u ankua se organet e vetë, në përgjithësi, dhe për sa i përket trupave gjykuese që dëgjuan çështjen e tij, nuk kishin qenë të pavarura dhe të paanshme. Vëzhgimet e palëve janë të ngjashme me ato në çështjen *Xboxhaj* (cituar më lart, §§ 260-75). Gjykata vlerëson se ankuesi nuk ka ngritur ndonjë argument meritohet dhe nuk gjen arsye për t'u larguar nga gjetjet e saj në çështjen *Xboxhaj* (§§ 294-317). Prandaj, kjo ankesë është haptazi e pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

84. Gjykata vëren se në kërkesën e tij kërkuar iu referua – si pjesë e argumenteve të tij në lidhje me zbatueshmërinë e nenit 6 dhe në lidhje me kërkesën për një gjykatë të pavarur dhe të paanshme – disa defekte të supozuara në procedurën e emërimit për anëtarë të caktuar në organet e vetë. Në vëzhgimet e tij të muajit nëntor 2020, ai argumentoi më tej, për arsye të ngjashme, se KPA-ja në rastin e tij nuk kishte qenë një gjykatë “e krijuar me ligj” (shih gjithashtu *Besnik Cani kundër Shqipërisë*, nr. 37474/20, §§ 66–73, 4 tetor 2022, dhe *Serdari kundër Shqipërisë*, nr.40662/19, §§ 109–13, 13 dhjetor 2022). Qeveria argumentoi se ankesa ishte e vonuar. Kështu, duke lënë mënjane çështjen nëse mjetet juridike të brendshme janë shtruar (po aty), Gjykata vlerëson se kërkuar nuk ka treguar se ai ishte në përputhje me rregullin e zbatueshëm të gjashtë muajve të zbatueshëm në atë periudhë sipas nenit 35 § 1 të Konventës (shih, në një kontekst të ngjashëm dhe në të njëjtën mënyrë, *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 252–57). Prandaj, kjo ankesë është paraqitur jashtë afatit dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

b) Seancë publike përpara KPA

85. Qeveria deklaroi se KPA-ja e kishte njoftuar kërkuar se çështja do të shqyrtohej sipas procedurës së zakonshme me shkrim. Ai nuk kishte kërkuar një seancë dëgjimore publike dhe për këtë arsye nuk arriti të shteronte mjetet juridike vendëse. Kërkuar argumentoi se Ligji i Vetë nuk parashikonte një seancë dëgjimore gojore dhe publike përpara KPA-së dhe nuk lejonte një subjekt i vetë të kërkonte një të tillë. Parashtrimet e tjera të palëve janë të ngjashme me vërejtjet e bëra në *Xboxhaj* (cituar, më lart, §§ 337–38).

86. Gjykata nuk ka nevojë të adresojë kundërshtimin paraprak të Qeverisë, sepse ajo nuk ka gjetur më parë në çështjen *Xboxhaj* (cituar më lart, § 343) asnjë shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës pasi natyra e procedurës nuk kërkonte një seancë dëgjimore publike për ankim. Rrethanat e çështjes në fjalë janë të ngjashme. Prandaj, kjo ankesë është haptazi e pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

B. Themeli

87. Gjykata vëren që në fillim se procedurat e verifikimit në lidhje me kërkuar u ndoqën për secilin nga tre komponentët e procesit të verifikimit. Gjatë gjithë procedurës, ai ushtroi të drejtat e tij procedurale në lidhje me secilin komponent dhe ngriti ankesa procedurale brenda secilit prej tyre. Vlerësimi i organeve të verifikimit brenda secilit kriter u përmbyll me një konstatim sipas një prej paragrafëve të seksionit 61 të Ligjit të Vetë në lidhje me arsyet e shkarkimit (shih paragrafët 27, 28, 31, 33, 35 dhe 46–47 më lart). Për sa i përket të drejtës për një gjykim të drejtë sipas nenit 6 të Konventës, kërkuar ndoqi një linjë të ngjashme argumentimi përpara Gjykatës, duke ngritur aspekte të ndryshme brenda ankesës së tij sipas nenit 6 lidhur me, respektivisht, komponentët e procesit të verifikimit që lidhen me kontrollin e pasurisë dhe kontrollin e figurës.

88. Duke pasur parasysh sa më sipër, Gjykata do të shqyrtojë me radhë argumentet e kërkuar në lidhje me kriteret e rivlerësimit në procedurat e verifikimit kundër tij për sa i përket të drejtës së tij për një gjykim të drejtë sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

1. Vlerësimi i pasurisë

a) Parashtrimet e palëve

i. Kërkuar

89. Sa i përket procedurave përpara KPK-së, kërkuar kishte pasur kohë nga data 28 maj deri më 22 qershor 2018 për të përgatitur mbrojtjen e tij. Duke mos marrë asnjë përgjigje në kërkesën e tij më 6 qershor 2018 mbi metodologjinë e KPK-së për raportin e saj financiar, ai kishte paraqitur vëzhgimet e tij më 22 qershor 2018. Pas kërkesës së tij të përsëritur më 2 korrik 2018, KPK-ja ia kishte ofruar përgjigjen më 3 korrik 2018 (d.m.th. pak para seancës dëgjimore të listuar për 4 korrik 2018) me një raport financiar të rishikuar duke përfshirë gjendjen e tij financiare për vitet 1992–2002, dhe i kishte dhënë atij afat deri më 6 korrik 2018 për të paraqitur komente ose prova. Kështu, ai kishte vetëm gjashtë ditë për të kundërshtuar raportin financiar dhe vetëm tre ditë për të paraqitur provat. Legjislacioni nuk specifikonte afatet kohore dhe mundësinë për të kërkuar kohë shtesë. E drejta për të kërkuar shtyrje nuk renditej në të drejtat e një subjekti vetë. Kërkuar kishte pasur në mënyrë ekuivoke, si në ligj, edhe në praktikë, të drejtën për të shtyrë shqyrtimin e çështjes së tij për të përgatitur mbrojtjen e tij. Nuk kishte probabilitet që një shtyrje e tillë do të ishte dhënë, po ta kishte kërkuar.

90. Për sa i përket procedurave përpara KPA-së, kontrolli i tij financiar ndryshonte dukshëm nga ai i KPK-së dhe nuk i ishte bërë i ditur. Ai kishte mësuar për ekzistencën e tij me anë të vendimit të KPA-së dhe kështu nuk mund të kishte kërkuar kohë shtesë për të përgatitur një përgjigje. Pas procedurave të verifikimit, KPA-ja kishte refuzuar të bënte publik një dokument të brendshëm konfidencial në lidhje me atë vlerësim financiar.

91. Organet e vetingut kishin llogaritur ose vlerësuar shpenzimet vjetore të jetesës për vitet 1992–2003 në mënyra të ndryshme. Me kërkesë të Komisionerit Publik, në vitin 2021 KPA-ja kishte nxjerrë disa udhëzime për këtë çështje sipas nenit 66(2) të Ligjit të Vetingut. Edhe pse ILDKPKI kishte informuar kërkuesin se vlerësimi i tij bazohej në të dhënat e Institutit Kombëtar të Statistikave, ky i fundit më pas kishte treguar se nuk kishte të dhëna zyrtare për periudhën para vitit 2000. Kështu, përllogaritjet e organeve të vetingut në rastin e tij nuk ishin bazuar mbi ndonjë të dhënë zyrtare referimi. Mungesa e të dhënave të tilla u përkthye në një diskrecion të pakufizuar për organet e vetingut dhe standarde të dyfishta. KPK kishte vlerësuar se shpenzimet e tij të jetesës për vitet 1992–2003 ishin dy deri në dhjetë herë më të larta se në vendimet e tjera të dhëna gjithashtu në vitin 2018 për sa i përket përbërjeve identike të familjes.

92. E drejta e brendshme nuk përcaktonte afatet e parashkrimit. Autoritetet mund të kthehen shumë prapa në të kaluarën e një subjekti vetingu dhe të ndryshojnë barrën e provës për pothuajse çdo fakt apo rrethanë të së shkuarës, sado i parëndësishëm apo i largët qoftë. Afatet e parashkrimit garantonin siguri juridike, jepnin mbrojtje nga pretendimet e vjetra të cilat mund të ishin të vështira për t'u kundërshtuar dhe parandalonin padrejtësitë që mund të lindnin nëse gjykatave do t'u kërkohej të vendosnin për ngjarjet që kanë ndodhur në të kaluarën e largët në bazë të provave që mund të ishin bërë të pabesueshme dhe të paplota për shkak të kalimit të kohës. Kërkuesi duhej të provonte se ai dhe gruaja e tij kishin grumbulluar të ardhura të mjaftueshme në fillim të viteve 1990 për të justifikuar blerjen e dy apartamenteve dhe për të vërtetuar shpenzimet e sakta për rinovimet në vitin 2000 dhe 2003. Shtrirja e gjerë kohore e procesit të verifikimit e kishte vënë kërkuesin në një pozitë të pamundur. Gjatë procedurës, ai kishte argumentuar se ishte objektivisht e pamundur të vërtetoheshin ato shpenzime apo kursime pothuajse njëzet vjet më vonë. Ligji i Vetingut nuk sqaronte se çfarë përbënte mjetin e pranueshëm për të konfirmuar ligjshmërinë e të ardhurave, ose në çfarë mase mund të justifikoheshin mangësitë në dokumentacion (si mungesa e provave për aktivitetet mbi njëzet vjet ose mungesa e dokumenteve bankare). Legjislacioni nuk merrte parasysh ndryshimet e shpeshta në ligjet fiskale dhe financiare, ekonominë informale në vitet e para të demokracisë, mungesën e detyrimit për të mbajtur fatura kur kjo nuk ishte kërkuar shprehimisht nga ligji dhe fakti që institucionet shtetërore i kishin mbajtur dokumentacionet financiare për një periudhë të kufizuar. E gjithë kjo krijoi vështirësi të mëdha për të vërtetuar ligjshmërinë e pasurisë, veçanërisht përpara hyrjes në fuqi të Ligjit për Deklarimin e Pasurive (Ligji nr. 9049/2003). Kjo duhet të kishte një peshë të konsiderueshme në rastin e tij, ku vlerësimi i pasurisë ishte përqendruar rreth të ardhurave të krijuara dhe shpenzimeve të bëra në vitet 1992–2003. Organet e vetingut ndoqën një qasje rigoroze të pajustificueshme në dëm të tij, ndërsa në raste të ngjashme kishin pranuar situatën e ekonomisë informale si rrethanë lehtësuese për pasaktësitë në deklaratimet vjetore në të shkuarën.

ii. Qeveria

93. Kërkuesi kishte marrë pjesë në hetimin administrativ, më pas kishte pasur akses në të gjithë materialin në dosjen e çështjes para KPK-së dhe kishte pasur kohë të mjaftueshme për të bërë parashtresa dhe për të paraqitur prova, duke përfshirë periudhën para dhe gjatë seancës dëgjimore para KPK-së. KPK-ja i kishte pranuar provat në dosjen e çështjes dhe i kishte shqyrtuar së bashku me provat e tjera. Atij i ishte dhënë një zgjatje e afatit në qershor 2018 dhe më pas ai nuk kishte kërkuar asnjë zgjatje tjetër.

94. Shpenzimet për jetesën për vitet 1992–2003 ishin vlerësuar me kërkesë të kërkuesit dhe duke iu referuar raportit të një eksperti të kërkuar prej tij. KPK-ja kishte marrë në konsideratë të dhënat e marra nga ILDKPKI-ja dhe ishte mbështetur në minimumin jetik. Nëse do të ishte bërë një përllogaritje më e detajuar, llogaritja e shpenzimeve të jetesës për kërkuesin do të ishte disa herë më e lartë duke shkaktuar një dëm më të madh ndaj tij. Në rastin e tij nuk pati asnjë shmangie nga praktika e vendosur e KPA-së si autoriteti përfundimtar me juridiksion të plotë mbi çështjet e faktit dhe ligjit.

95. Vlerësimi i pasurisë kishte të bënte me deklarinë dhe kontrollin e pasurisë, verifikimin e ligjshmërisë së burimeve të krijimit të tyre dhe përmbushjen e detyrimeve financiare. Personi i verifikuar duhet të plotësonte një deklaratë vetingu për pasurinë dhe interesat, dhe të paraqiste dokumentacionin shtesë që e gjykonte të nevojshme për shqyrtimin e ligjshmërisë së pasurisë së deklaruar. Neni 32 i ligjit të Vetingut parashikonte mundësinë e lehtësimit të barrës së provës për një fakt ose rrethanë kur personi provonte se ishte objektivisht i paafte për të paraqitur dokumentin. Kërkuesi nuk kishte pretenduar kurrë se kishte qenë në një situatë të tillë. Ai kishte bërë deklarinë të pasaktë, i mungonin burimet ligjore për të justifikuar pasurinë, kishte bërë deklarinë të

rremë dhe kishte fshehur pasuri.

iii. Ndërhyrës si palë e tretë

96. Res Publica iu referua pamundësisë që subjektet e verifikimit të kenë akses në një provë kritike ku deklaratat e pasurisë konsideroheshin të pamjaftueshme, përkatësisht opinioni i një këshilltari financiar. Sipas ligjit të Vetingut dhe rregulloreve të brendshme të organeve të vetingut, dokumentet e përpiluara nga këshilltarët ligjorë dhe financiarë ishin konfidencialë dhe nuk mund të bëheshin publike. Kualifikimet e tyre ishin të diskutueshme dhe lidhjet e tyre të ngushta me organet e vetingut ngritën shqetësime për paanshmërinë e tyre. Ata nuk u kualifikuan si ekspertë por si dëshmitarë kundër një subjekti vetingu.

b) Vlerësimi i Gjykatës

97. Edhe pse aspekti penal i nenit 6 me garancitë specifike sipas paragrafit 3 (a) dhe (b) të tij nuk zbatohen në rastin konkret (shih *Xboxhaj*, cituar më lart, § 246), Gjykata vëren se ankuesi ishte palë në procese me natyrë disiplinore dhe të bazuara në gjetjet paraprake, për sa i përket pikave përkatëse faktike dhe juridike, të bëra fillimisht me anë të një hetimi administrativ. Kërkuesit iu kërkua që t'i kundërshtonte këto gjetje, dhe nëse nuk e realizonte këtë gjë ai mund të shkarkohej nga detyra. Kështu, Gjykata vlerëson se në bazë të aspektit civil të nenit 6 § 1 në lidhje me “të drejtat dhe detyrimet civile” të ankuesit, atij duhej t'i jepej një mundësi e përshtatshme për të kundërshtuar ato gjetje dhe për të mbrojtur çështjen e tij në një mënyrë efektive (shih *Xboxhaj*, cituar më lart, §§ 326 dhe 328).

98. Vihet re se kërkuesit iu dhanë tre ditë, nga 3 deri më 6 korrik 2018, për të rregulluar mbrojtjen e tij duke paraqitur vërejtje me shkrim dhe duke shtuar prova mbi vlerësimin financiar të ndryshuar të KPK-së (shih paragrafin 20 më lart). Gjykata pajtohet me kërkuesin në aspektin se, duke pasur parasysh natyrën dhe shtrirjen e çështjeve faktike dhe ligjore në fjalë, ajo periudhë duket të ketë qenë mjaft e shkurtër. Megjithatë, në qershor 2018, KPK-ja i dha kërkuesit një zgjatje të afatit kohor për kërkesën e tij (shih paragrafin 18 më lart); atij iu dha mundësia për të studiuar dosjen e çështjes dhe për të bërë parashtrësia dhe për të paraqitur prova. Kërkuesi nuk kërkoi zgjatje të mëtejshme të afatit të caktuar deri më 6 korrik 2018 dhe/ose shtyrje të seancës dëgjimore të listuar për 10 korrik 2018.

99. Pas datës 6 korrik 2018, kërkuesi bëri parashtrime me shkrim dhe me gojë dhe paraqiti prova për çështjet që kanë të bëjnë me vlerësimin e pasurisë dhe veçanërisht me gjetjet e ndryshuara në lidhje me vlerësimin financiar, veçanërisht për vitet 1992–2002. Këto parashtrime u pranuan në dosjen e çështjes për shqyrtim nga KPK-ja. Për më tepër, vihet re se shqyrtimi i këtij aspekti të çështjes fillimisht u nxit nga parashtrimet e vetë kërkuesit, të cilat ai kishte pasur kohë t'i përgatiste përpara datës 22 qershor 2018 (shih paragrafin 19 më lart). Për më tepër, bazuar në gjetjet përfundimtare të KPK-së në vendimin e datës 17 korrik 2018, kërkuesit iu dha më pas një mundësi për të mbrojtur çështjen e tij para KPA-së. Prandaj, duke marrë parasysh procedurat në tërësinë e tyre, Gjykata arrin në përfundimin se e drejta e ankuesit për një gjykim të drejtë nuk ishte shkelur në lidhje me këtë aspekt.

100. Sa i përket vlerësimit financiar të KPA-së, Gjykata vëren se Komisioneri Publik nuk apeloj (krahaso *Sevdari*, cituar më sipër, §§ 9–13 dhe 122), dhe se ankuesi apeloj në KPA kundër vendimit të KPK-së për shkarkimin e tij nga zyra, duke kundërshtuar, ndër të tjera, vlerësimin përfundimtar financiar të KPK-së siç thuhet në atë vendim (shih paragrafët 22-28 më lart). Rezulton se Ligji i Vetingut ofronte mundësinë që KPA-ja të kryente hetimin e vet dhe të transferonte barrën e provës mbi kërkuesin, në një mënyrë të ngjashme me qasjen e ndërmarrë nga KPK gjatë hetimit të saj administrativ (shih paragrafin 56 më lart). Në thelb, kur la në fuqi vendimin e KPK-së, KPA-ja thjesht mbajti një qëndrim të ndryshëm për disa aspekte specifike të llogaritjeve përfundimtare të KPK-së në vendimin e saj, në përgjigje të pikave të apelimt të kërkuesit. Gjetjet e KPA-së u përshkruan qartë në vendimin e saj, u bazuan në ato llogaritje dhe morën parasysh parashtrimet e tij duke i kundërshtuar ato në lidhje me kuantin ose metodologjinë e përdorur. Nuk ka asnjë indicie se KPA-së i është paraqitur ndonjë parashtrësia apo provë që nuk i është bërë e ditur kërkuesit ose mbi të cilat atij nuk i është dhënë mundësia për të komentuar gjatë procedurës me shkrim përpara saj. Në çdo rast, një refuzim për të zbuluar disa dokumente të brendshme të gjeneruara brenda vetë KSA-së (shih paragrafët 48 dhe 55 më lart) me qëllim lehtësimin e diskutimeve të formacionit gjyqësor në pjesën që lidhet me vlerësimin financiar nuk ka cenuar parashikimet e aspektit civil të nenit 6 të Konventës (krahaso *Letinčić kundër Kroacisë*, nr. 7183/11, §§ 49–51, 3 maj 2016, *Kramareva kundër Rusisë*, nr. 4418/18, § 34, 1 shkurt 2022, dhe rastet e cituara aty).

101. Për sa i përket mospërputhjes së pretenduar në bërjen e një përlllogaritjeje të shpenzimeve vjetore të jetesës (shih paragrafët 28 dhe 91 më lart), Gjykata rithekson se divergjencat në praktikën gjyqësore ndërmjet gjykatave vendëse ose brenda së njëjtës gjykatë nuk janë, në vetvete, në kundërshtim me Konventën, në veçanti me nenin 6 (shih *Famullia Katolike Greke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë* [DHM], nr. 76943/11, § 116, 29

nëntor 2016). Një shkelje e së drejtës për një gjykim të drejtë sipas nenit 6 § 1 të Konventës mund të lindë vetëm nëse ekzistojnë “ndryshime të thella dhe të gjata” në praktikën gjyqësore të gjykatave vendëse; Gjykata më pas duhet të përcaktojë nëse ligji vendës parashikon një mekanizëm për tejkalimin e këtyre mospërputhjeve; dhe nëse ai mekanizëm është zbatuar dhe, nëse është rasti, për çfarë efekti (po aty). Vendimi i KPK-së për çështjen e kërkuarit dhe rastet e përmendura prej tij janë dorëzuar brenda së njëjtës periudhë, veçanërisht në fazën e hershme të procesit të verifikimit përpara KPK-së në vitin 2018, dhe nuk ka dalë nga asnjë praktikë e mirëpërcaktuar dhe konsistente e KPA-së. Përputhshmëria e praktikës gjyqësore vendëse, rrjedhimisht, nuk duket se ngre një çështje sipas nenit 6 § 1.

102. Thelbi i argumentit të kërkuarit ka të bëjë më tepër me mungesën e pretenduar të një metode të vetme për llogaritjen e shpenzimeve të jetesës, e cila ndikoi negativisht në argumentin e tij në lidhje me aftësinë e tij për të kursyer në vitet 1990. Ndërsa KPA-ja identifikoi një nevojë për një metodologji uniforme në vitin 2021 (shih paragrafin 91 më lart), Gjykata vëren se qasja e KPK-së në rastin e kërkuarit në vitin 2018 nuk duket të ketë qenë arbitrare ose haptazi e paarsyeshme. Dokumenti i metodologjisë së KPK-së i referohej një vlerësimi të llogaritur në përpjesëtim me vitet për të cilat kishte detyrim për deklarim. KPK-ja përfundimisht gjykoj se rreth 3 euro në ditë për çdo person në familje duhej të konsideroheshin si kosto minimale e jetesës në atë kohë (shih paragrafin 28 më lart). Gjykata gjykon se vlerësimi i organeve të verifikimit për shpenzimet thelbësore të jetesës në këtë kontekst nuk ishte arbitrar ose haptazi i paarsyeshëm.

103. Së fundi, Gjykata rithekson se periudhat e parashkrimit sigurojnë siguri juridike, mbrojnë të pandehurit e mundshëm nga pretendimet e vjetra të cilat mund të jenë të vështira për t'u kundërshtuar dhe parandalojnë çdo padrejtësi që mund të lindë nëse gjykatave do t'u kërkohej të vendosnin për ngjarjet që kanë ndodhur në të kaluarën e largët në bazën e provave që mund të jenë bërë të pabesueshme dhe të paplota për shkak të kalimit të kohës (shih *Oleksandr Volkov kundër Ukrainës*, nr. 21722/11, § 137, GJEDNJ 2013, dhe *Xboxhaj*, cituar më lart, § 348).

104. Siç përcaktohej në *Xboxhaj* (§ 349), duhet të merren parasysh edhe veçoritë e veçanta të proceseve të auditimit të pasurive të përdorura gjerësisht. Duke qenë se pasuritë personale ose familjare akumulohen normalisht gjatë viteve të punës, vendosja e kufijve të rreptë kohorë për vlerësimin e pasurive do të kufizonte dhe do të cenonte në masë të madhe aftësinë e autoriteteve për të vlerësuar ligjshmërinë e totalit të pasurive të fituara nga personi që kontrollohet gjatë karrierës së tij/saj profesionale. Një vlerësim i pasurisë shfaq disa specifika, ndryshe nga hetimet e zakonshme disiplinore, ku shtetit të paditur do të duhej t'i jepej një shkallë më e madhe fleksibiliteti për zbatimin e kufizimeve ligjore, në përputhje me objektivin e rivendosjes dhe forcimit të besimit publik në sistemin e drejtësisë, dhe për garantimin e një niveli të lartë të integritetit që pritet nga anëtarët e gjyqësorit. Mund të jetë gjithashtu një çështje interpretimi se kur saktësisht një shkelje disiplinore mund të ketë ndodhur në këtë kontekst, që do të thotë nëse kjo ka ndodhur në momentin kur është blerë pasuria, ose në një moment të mëvonshëm në kohë kur pasuria është bërë publike në deklarimin periodik të pasurive. Një fleksibilitet i tillë nuk mund të jetë i pakufizuar dhe implikimet për sigurinë juridike dhe të drejtat e kërkuarit sipas nenit 6 § 1 të Konventës duhet të merren parasysh rast pas rasti (po aty). Nuk është në vetvete arbitrar, për qëllimet e aspektit civil të nenit 6 § 1 të Konventës, që barra e provës të kalojë mbi një kërkuar në procedurat e verifikimit pasi KPK-ja kishte vënë në dispozicion gjetjet paraprake që rezultojnë nga përfundimi i hetimit dhe kishte dhënë akses në provat në dosjen e çështjes (shih *Xboxhaj*, cituar më lart, § 352, dhe rastet e cituara aty).

105. Gjykata rithekson gjithashtu se neni 6 i Konventës nuk parashikon asnjë rregull mbi pranueshmërinë e provave apo mënyrën se si duhet të vlerësohen provat, të cilat janë për rrjedhojë çështje që rregullohen nga ligji vendës dhe gjykatat vendëse (shih, ndër shumë autoritetet e tjera, *García Ruiz kundër Spanjës* [DHM], nr. 30544/96, § 28, GJEDNJ 1999-I). U takon gjykatave vendëse të vlerësojnë rëndësinë e provave të propozuara, vlerën e tyre provuese dhe barrën e provës (shih *Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano*, cituar më lart, § 198; *Lady S.r.l. kundër Republikës së Moldavisë*, nr. 39804/06, § 27, 23 tetor 2018; dhe *Xboxhaj*, cituar më lart, § 325).

106. Gjykata vëren, së pari, se raporti i KPK-së i majit 2018 nuk dukej se i bazonte gjetjet e tij në situatën financiare të familjes në vitet 1992–2002, si mungesa e burimeve të ligjshme për blerjen e banesave në 2000 dhe 2003 (shih paragrafin 17 lart). Kërkuari zgjodhi, si pjesë e strategjisë së tij të mbrojtjes, të sigurojë një raport ekspertit për atë periudhë, i cili bazohej në të dhënat e tij në lidhje me të ardhurat dhe shpenzimet gjatë asaj periudhe të largët. Kjo e shtyu KPK-në t'i përgjigjet këtyre argumenteve.

107. Gjykata vëren, më pas, se karriera gjyqësore e ankuesit filloi në vitin 1992 dhe vazhdoi pandërprerë deri në kohën e procedurave të vetëgjetjes në vitin 2018. Që nga viti 2003 ai ishte subjekt i deklarimeve vjetore të pasurisë (shih paragrafët 6 dhe 68 më lart). Gjetjet ndaj tij bazoheshin si në informacionet e dhëna në

deklarimin e tij të verifikimit të pasurisë ashtu edhe në deklaratimet e mëparshme të pasurisë të depozituara nga ai dhe bashkëshortja e tij. Objektivi i vlerësimit të pasurisë ishte kontrollimi i ligjshmërisë së burimit të përvetësimit të pasurisë dhe verifikimi i vërtetësisë së deklaratimit të pasurisë për vettingun kundrejt deklaratimeve të mëparshme vjetore të pasurisë. Pikërisht për këtë arsye organet e vettingut përdorën si provë deklaratimet e mëparshme vjetore të pasurisë që ai kishte depozituar pranë ILDKPKI për të siguruar që të gjitha pasuritë, përfshirë burimet e ligjshme financiare që ishin përdorur për blerjen e tyre, ishin bërë të ditura dhe të justifikuara. Organet e vettingut në fund shqyrtuan pasuritë, burimet financiare të të cilave ishin siguruar në vitet 1990 ose në fillim të viteve 2000. Megjithatë, Gjykata nuk konsideron se kërkuesi ishte vendosur në një pozitë të vështirë për të justifikuar natyrën e ligjshme të burimeve financiare për shkak të kalimit të kohës dhe mungesës së mundshme të dokumenteve mbështetëse. Ai dha të dhënat përkatëse dhe organet e vettingut i morën ato si bazë për vlerësimin e tyre, edhe pse ata bënë përllogaritje të ndryshme në bazë të tyre, veçanërisht për sa i përket aftësisë për të kursyer të familjes (shih paragrafin 102 më lart), dhe bënë gjetje të pafavorshme (krahaso *Sevdari*, cituar më sipër, § 131). Ligji i Vettingut parashikonte rrethana lehtësuese nëse një person i verifikuar nuk ishte objektivisht në gjendje të paraqiste dokumente mbështetëse (shih paragrafin 58 më lart). Ndërsa kërkuesi specifikoi shumat e supozuara të shpenzuara për të bërë ndryshime në apartamente, ai nuk bëri kërkesë për pamundësi për t'i vërtetuar ato, veçanërisht shumë e konsiderueshme në vitin 2003, pra kur ai kishte qenë tashmë subjekt i deklaratimit, në vitin 2004, nën Ligjin për Deklarimin e Pasurive (ligji nr. 9049, datë 10 prill 2003).

108. Nga kjo rrjedh se qasja e organeve të verifikimit ndaj komponentit të parë të procesit të vettingut në rastin konkret nuk ngriti çështje që do të sillnin shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

2. Vlerësimi i figurës

a) Parashtrësit e palëve

i. Kërkuesi

109. Kërkuesi argumentoi se atij i ishte refuzuar aksesit në informacionin që kishte shërbyer si bazë për përgatitjen e paraqitjes së DSIK-së pranë KPK-së, veçanërisht kur kjo krijonte një dyshim të arsyeshëm për përfshirjen e tij ose për kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar. Pasi KPK-ja kishte zhvendosur barrën e provës, ai kishte bërë një kërkesë për të studiuar të gjithë dosjen e çështjes, duke përfshirë të gjitha provat e administruara për kontrollin e figurës. Dosja e çështjes nuk përmbante informacione që mbështesin parashtrimin e DSIK-së. Më pas ai ishte ankuar në mënyrë eksplicite në parashtrimet e tij para KPK-së se gjetjet e DSIK-së bazoheshin në informacione që nuk i ishin vënë në dispozicion. Ai më pas kishte përsëritur pretendimet e tij në ankesën para KPA-së. KPA-ja e kishte hedhur poshtë këtë pretendim, duke iu referuar thjesht nenit 39 të Ligjit të Vettingut. Parashtrimi i DSIK-së ishte bazuar në disa informacione që i ishin fshehur. Ai madje as nuk ishte informuar për përmbajtjen e atyre provave dhe kështu i ishte mohuar çdo mundësi për t'iu kundërvënë pretendimeve. Komisioni i Venecias vlerësoi se përdorimi i informacionit të klasifikuar ishte i arsyeshëm, por vetëm me kusht që informacioni të ishte i favorshëm për subjektin e vettingut.

110. DSIK-ja kishte kompetencën ekskluzive për të zbatuar dhe hequr konfidencialitetin e dokumenteve të klasifikuara. Vendimet e saj nuk mund të kundërshtoheshin para gjykatave ose të rishikoheshin apo të anuloheshin nga organet e vettingut. Ato nuk kishin akses në ato dokumente dhe nuk mund t'i vlerësonin ato (neni 4 i Aneksit të Kushtetutës). Organet e vettingut në rastin e kërkuarit i ishin referuar gjetjeve të bëra në parashtrimin e DSIK-së dhe punës së bërë nga grupi i punës. Ai kishte qenë në disavantazh të qartë duke mos ditur arsyet e shkarkimit të tij, ndërkohë që mbante barrën e provës në përfundim të hetimeve paraprake. DSIK-ja ishte nën mbikëqyrjen e drejtpërdrejtë të ekzekutivit dhe drejtori i saj emërohej nga Kryeministri. Ajo ishte e ekspozuar ndaj rrezikut të ndërhyrjes politike, siç përshkruhet nga Komisioni i Venecias.

ii. Qeveria

111. Qeveria argumentoi se, sipas nenit 38 të Ligjit të Vettingut, informacioni konfidencial i administruar nga autoritetet publike mund të shqyrtohej nga organet e verifikimit, duke respektuar procesin e drejtë. Kur aksesit në atë informacion nuk ndikon në sigurinë e të tjerëve ose në sigurinë kombëtare, informacioni mund të deklasifikohet dhe të vihet në dispozicion të subjektit të verifikimit. DSIK-ja kishte deklasifikuar raportin e saj dhe "informacionin bashkëngjitur". Në raport thuhej se ishte bashkëngjitur vendimi për pushim të 2016-ës. E gjithë dosja e lëndës para KPK-së i ishte vënë kërkuarit në dispozicion. Atij i ishte komunikuar raporti dhe ai kishte paraqitur prova dhe kundërshtime për të. Para KPK-së, kërkuesi kishte hedhur poshtë gjetjet e bëra në raportin e DSIK-së, të cilat vërtetonin se ai kishte qenë në dijeni të "provave që shoqëronin raportin". Ai nuk kishte kërkuar qasje në asnjë informacion konfidencial që mund të ishte "në dosjen e tij". KPK-ja kishte informuar Qeverinë në vitin 2019 se ai nuk kishte kërkuar që ajo të deklasifikonte ndonjë informacion. Organet

e vetingut e kishin marrë vendimin vetëm në bazë të raportit të DSIK-së dhe vendimit të pushimit të 2016-ës. Gjetjet mbi vlerësimin e historikut kishin të bënin vetëm me atë vendim dhe kontaktin e tij me L.H.

b) Vlerësimi i Gjykatës

i. Parimet e përgjithshme

112. Gjykata rithekson se mund të ketë interesa konkurruese, të tilla si siguria kombëtare ose nevoja për të mbrojtur dëshmitarët në rrezik hakmarrjeje ose për të mbajtur metoda të fshehta të policisë për hetimin e krimit, të cilat duhet të peshohen kundrejt të drejtave të palës për krime ose të tjera procedura përkatëse. Megjithatë, vetëm masat që kufizojnë ato të drejta të cilat nuk prekin vetë thelbin e këtyre të drejtave janë të lejueshme sipas nenit 6 § 1. Që të jetë kështu, çdo vështirësi që i shkaktohet palës kërkuese nga një kufizim i të drejtave të tij/saj duhet të jetë mjaftueshëm i balancuar me procedurat e ndjekura nga autoritetet gjyqësore (shih, siç zbatohet sipas aspektit civil të nenit 6 § 1 të Konventës, *Regner kundër Republikës Çeke* [DHM], nr. 35289/11, §§ 148 dhe 151, 19 shtator 2017). Kur provat janë mbajtur për arsye të interesit publik, Gjykata duhet të shqyrtojë procedurën e vendimmarrjes për të siguruar që, sa më shumë që të jetë e mundur, ajo të jetë në përputhje me kërkesat për të ofruar procedura kundërshtuese dhe barazinë e armëve dhe të përfshijë masa mbrojtëse të përshtatshme për të mbrojtur interesat e personi në fjalë (po aty, dhe *Corneschi kundër Rumanisë*, nr. 21609/16, §§ 86–89, 11 janar 2022, gjithashtu sipas aspektit civil të nenit 6 § 1).

ii. Zbatimi i parimeve në rastin konkret

α) Mosdeklarimi i kontakteve me persona të përfshirë në krimin e organizuar

113. Duke iu kthyer çështjes në fjalë, Gjykata vëren se në janar 2017, kërkuesi plotësoi formularin standard të deklarimit për figurën brenda procesit të verifikimit, duke mohuar çdo përfshirje në aktivitete që lidhen me krimin e organizuar ose për kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në të, sipas interpretimit të Ligjit të Vetingut (shih paragrafët 10 dhe 64 më lart). DSIK-ja nisi vlerësimin e figurës dhe bëri një parashtrim (“raport”) në KPK (shih paragrafin 12 më lart). Siç tregohet në atë parashtrim, ai bazohej në “dosjen” e kërkuesit dhe të dhëna nga dy agjenci të tjera të specializuara dhe nga Prokuroria e Përgjithshme, çka ishte formalizuar në letrat e klasifikuara të marra prej tyre. Ky “informacion i marrë” krijoi një dyshim të arsyeshëm për përfshirjen e kërkuesit ose për kontakt të papërshtatshëm me persona të përfshirë në krimin e organizuar. Megjithatë, si në procedurën e vetingut ashtu edhe në Gjykatë, u tha se i vetmi dokument që DSIK-ja i zbuloi KPK-së me parashtrimin e saj ishte vendimi i pushimit të 2016-ës. Është e paqartë nëse letrat e klasifikuara nga dy agjencitë janë dorëzuar në KPK. Gjatë hetimit të saj, KPK-ja e pyeti kërkuesin nëse ai ishte hetuar apo ndjekur penalisht në të kaluarën. Ai dha një përshkrim të detajuar rreth hetimit në vitin 2016 (shih paragrafin 16 më lart). Gjetjet e hetimit të KPK-së treguan raportin e DSIK-së dhe deklaruan se DSIK-ja kishte kryer një hetim bazuar në deklarata dhe të dhëna të tjera (shih paragrafin 17 më lart). IQC-ja e zhvendosi barrën e provës mbi aplikantin. Ai bëri komente, duke vënë në dukje se asnjë provë, përveç paraqitjes së DSIK-së dhe vendimit të ndërprerjes së 2016-ës, nuk i ishte ofruar (shih paragrafin 19 më lart). KPK-ja më pas e shkarkoi atë nga detyra, ndër të tjera, për moszbulimin e hetimit të vitit 2016 dhe për shkak të gjetjeve të tjera në parashtrimin e DSIK-së.

114. KPK-ja miratoi si të vërtetuar, megjithëse pa ndonjë arsyetim të mëtijshëm, gjetjet e DSIK-së në lidhje me “prirjen e kërkuesit drejt aktiviteteve kriminale” dhe se ai mund të “vihej lehtësisht nën presion nga strukturat kriminale”. Ky konstatim u bë në bazë të faktit se KPK-ja nuk kishte vendosur ndryshe gjatë hetimit të vet dhe bazuar në dokumentin(et) përpara saj, dhe për shkak se kërkuesi nuk i kishte hedhur poshtë ato gjetje. Në mungesë të ndonjë hollësie të mëtijshme (në veçanti, në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me çdo “strukturë kriminale” dhe kontekstin e krimit të organizuar, qoftë në lidhje me ndonjë kontakt me L.H. apo ndonjë tjetër) KPK-ja dukej se impononte një barrë prove të tepëruar, në mos të pamundur, ndaj kërkuesit në rrethanat e çështjes. Të paktën, asgjë në arsyetimin e KPK-së nuk sugjeron se ai kishte qenë i përfshirë në atë që mund të lidhej në mënyrë të arsyeshme me, për shembull, aktivitete të bashkërenduara brenda ose në dobi të një grupi kriminal.

115. Organet e vetingut konstatuan se, në një periudhë të papërcaktuar, kërkuesi kishte “kontakte të papërshtatshme” me “persona” të përfshirë në krimin e organizuar. Megjithatë, DSIK-ja iu referua vetëm kontaktit të tij me një person, L.H. Detajet e kontaktit me persona të tjerë dhe rrethanat në lidhje me ato raste të “krimit të organizuar” nuk iu zbuluan kërkuesit. Gjykata vlerëson se ai nuk ishte në gjendje të kundërshtonte as pretendimet faktike dhe as klasifikimin e tyre ligjor për qëllime të procesit të vetingut. Vihet re në lidhje me këtë se organet e vetingut nuk nxorën asnjë konkluzion në lidhje me përgjigjen e kërkuesit ndaj pyetjeve shtesë të KPK-së në mars 2018 në lidhje me njohjen e tij me persona të caktuar (shih paragrafin 16 më lart) ose për ndonjë rrethanë që lind në hetim në lidhje me bashkëshortin e L.H. (shih paragrafin 7 më lart).

116. Për më tepër, referenca e KPA-së ndaj nenit 39 të Ligjit të Vetingut mbi arsyet ligjore për refuzimin e aksesit në informacion ose dokumente mund të kuptohet në mënyrë të arsyeshme se ato ekzistojnë dhe ishin shqyrtuar nga DSIK-ja dhe/ose ishin paraqitur në KPK dhe/ose panelit të KPA, por nuk iu ofruan kërkuarit (shih paragrafët 44–45 më lart). KPA-ja nuk deklaroi asgjë në lidhje me ndonjë rrethanë që mund të nxiste rekurs ndaj nenit 39 në këtë çështje, ose të sugjeronte se ai ishte zbatuar në përputhje me të drejtat e kërkuarit sipas nenit 6 § 1 të Konventës (krahajo *Regner*, §§ 150–61, dhe *Corneschi*, §§ 90–113, të dyja të cituara më sipër; shih gjithashtu *Turek kundër Sllovakisë*, nr.57986/00, § 115, GJEDNJ 2006 II (ekstrakte), dhe *Bobek kundër Polonisë*, nr. 01, § 57, 17 korrik 2007). Arsyetimi i KPA-së nuk sugjeron që ajo do të merrte në konsideratë, për shembull, nëse shqetësimet për mbrojtjen e një burimi specifik mund të adresoheshin duke kontrolluar, për aq sa është e mundur, identitete ose elementë të tjerë që mund të zbulonin burimin.

117. KPA-ja iu referua gjithashtu nenit A § 1 të Aneksit të Kushtetutës, i cili lejonte kufizime të të drejtave kushtetuese të subjektit të verifikimit, në përputhje me nenin 17 të Kushtetutës. Megjithatë, vihet re se kjo dispozitë parashikon që të drejtat kushtetuese mund të kufizohen me ligj në interes të publikut dhe se kufizime të tilla nuk mund të shkojnë përtej asaj që është e lejueshme sipas Konventës. KPA-ja nuk dha asnjë arsyetim për domosdoshmërinë dhe proporcionalitetin e ndonjë kufizimi të tillë ose përputhshmërinë e tyre me nenin 6 të Konventës – në lidhje me aksesin në dokumente të klasifikuara ose klasifikimin sipas nenit 3 të Ligjit të Vetingut (shih më poshtë) – në rrethanat specifike të rastin aktual.

118. Për ta përmbledhur, për aq sa vlerësimi i figurës mbështetëse në mosdeklarimin e pretenduar nga ana e kërkuarit të kontakteve me personat e përfshirë në krimin e organizuar, Gjykata konstaton se kërkuarit nuk i ishte dhënë mundësia e duhur për të kundërshtuar gjetjet e bëra nga organet e vetingut dhe për të mbrojtur çështjen e tij në mënyrë efektive (shih *Xhoxhaj*, cituar më lart, §§ 326 dhe 328).

β) Kontakti me L.H. dhe procedimet penale të vetë kërkuarit, dhe mosdeklarimi i tyre

119. Në vitin 2016, ankuesi, atëherë gjyqtar i Gjykatës së Lartë, dhe L.H., shoqja e tij pa precedentë penalë të mëparshëm, u hetuan shkurtimisht për korrupsion. Hetimi u ndërpre për mungesë të një vepre penale (shih paragrafin 7 më lart). Sipas KPA-së, nëse një person nën hetim penal për një vepër të listuar nuk shpallet “i pafajshëm” me një vendim gjyqësor të formës së prerë, ai person duhet të konsiderohet “i përfshirë” në “krim të organizuar” dhe kontakti “i papërshtatshëm” do të duhej të zbulohet në deklaratën e vetingut. Mosdeklarimi ose vetë kontakti mund të shërbejë si bazë ligjore për shkarkimin nga detyra. Megjithatë, Gjykata nuk mund të mos vërë re në lidhje me këtë se hetimi u ndërpre me shpejtësi nga një prokuror për shkak se veprimi i kundërshtuar nuk ishte një vepër penale (shih paragrafët 7 dhe 66 më lart). U arrit në përfundimin se kontakti i kërkuarit me L.H. ishte social dhe se nuk kishte interesa korruptive. Prokurori nuk iu referua asnjë arsyeje tjetër sipas nenit 328 të Kodit Penal, i cili ishte renditur edhe në nenin 3 të Ligjit të Vetingut që parashikon që personi në fjalë të konsiderohet “i përfshirë në krimin e organizuar” për qëllime të procesit të vetingut (shih paragrafin 59 më lart). Vihet re se kërkuari iu referua asaj që dukej të ishte një interpretim detyrues i ligjit nga Gjykata e Lartë në një kontekst ligjor në dukje të rëndësishëm.

120. Megjithatë, për aq sa KPA-ja ishte autoriteti përfundimtar për interpretimin e Ligjit të Vetingut, ishte e domosdoshme të jepej arsyetimi i duhur duke pasur parasysh provat e forta dhe konsideratat e tjera përkatëse (shih, *mutatis mutandis*, *Mihalache kundër Rumanisë* [DHM], nr.54012/10, §§ 93–98 dhe 102–16, 8 korrik 2019, dhe rastet e cituara aty, dhe *Allen kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], nr. 25424/09, §§ 94–102, KEDNJ 2013) mbi atë aspekt themelor të çështjes së vetingut. Gjykata vëren se, në fund të fundit, kërkuari nuk kishte asgjë për t’u përgjigjur në lidhje me procedimin penal të përfunduar në vitin 2016, dhe se arsyetimi i KPA-së duket se ka qenë tepër formalist në një kontekst që kërkonte kujdes në zbatimin e parashikimeve përkatëse të ligjit vendës.

121. Procedurat disiplinore në lidhje me gjyqtarët mund të kenë pasoja të rënda për jetën dhe karrierën e tyre dhe mund të rezultojnë në shkarkimin nga detyra, që është një rezultat shumë serioz që mbart një shkallë të konsiderueshme paragjykimi. Mënyra në të cilën kryhen procedurat e rishikimit gjyqësor duhet të jetë e përshtatshme për objektin e mosmarrëveshjes, domethënë, në rastin konkret, për natyrën e tyre disiplinore (shih, *mutatis mutandis*, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá kundër Portugalisë* [DHM], nr. 55391/13 dhe 2 të tjerë, § 196, 6 nëntor 2018). Kjo konsideratë zbatohet me forcë edhe më të madhe për procedurat disiplinore kundër gjyqtarëve, të cilët duhet të gëzojnë respektin që është i nevojshëm për kryerjen e detyrave të tyre (po aty), dhe duke pasur parasysh se parimi i shtetit të së drejtës përfshin parimin e pandryshueshmërisë së gjyqtarëve gjatë mandatit të tyre (shih *Baka kundër Hungarisë* [DHM], nr. 20261/12, § 172, 23 qershor 2016, dhe *Besnik Cami*, cituar më lart, § 88). Kur një shtet fillon procedura të tilla disiplinore, besimi i publikut në funksionimin dhe pavarësinë e gjyqësorit është në rrezik; në një shtet demokratik, ky besim garanton vetë ekzistencën e shtetit të së drejtës (shih *Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, cituar më lart, § 196).

122. Duke pasur parasysh sa më sipër, Gjykata konstaton se vlerësimi i kontakteve të kërkuarit me L.H. dhe i procedimit penal të vitit 2016 ngriti gjithashtu shqetësime serioze për të drejtën e tij për një gjykim të drejtë.

y) Përfundimi

123. Duke marrë parasysh gjetjet e sipërpërmendura në mënyrë kumulative, Gjykata arrin në përfundimin se qasja e organeve të vetëgjyqësorisë për vlerësimin e komponentit të dytë të procesit të vetëgjyqësorisë, që rezultoi në gjetje të gjera që konsideroheshin të mjaftueshme për shkarkimin nga detyra, nuk ishte në përputhje me parashikimin për drejtësi në nenin 6 § 1 të Konventës në rastin konkret. Prandaj ka pasur shkelje të këtij neni në lidhje me komponentin e dytë të procesit të vetëgjyqësorisë.

III. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 8 TË KONVENTËS

124. Ankuesi u ankua se kishte pasur një shkelje të nenit 8 të Konventës për shkak të shkarkimit të tij nga detyra dhe për shkak të dispozitave të Ligjit për Avokatët që ndikonin negativisht në aftësinë e tij për të ushtruar profesionin si avokat.

125. Pjesët përkatëse të nenit 8 parashikojnë si më poshtë:

“1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij. 2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.”

A. Fushëveprimi i ankesës

126. Në kërkesën e tij në Gjykatë, kërkuarisi ngriti dy ankesa sipas nenit 8 të Konventës: i. për shkarkimin e tij nga detyra; dhe ii. për ndalimin, sipas legjislacionit në fuqi, për të ushtruar profesionin e tij si avokat privat pas shkarkimit nga detyra.

127. Në vëzhgimet e tij të paraqitura në vitin 2020, kërkuarisi përmendi gjithashtu se atij i ishte ndaluar rihyrja në sistemin e drejtësisë, aplikimi për punësim në shërbimin civil ose ushtrimi i detyrës si ekspert. Kërkuarisi nuk ka paraqitur asnjë ankesë në lidhje me këtë në formularin e tij të kërkesës dhe këto nuk janë një shtjellim i ankesave të tij origjinale, mbi të cilat palët kanë komentuar, por përbëjnë çështje të reja që nuk janë përfshirë në kërkesën origjinale (shih *Vool dhe Toomik kundër Estonisë*, nr. 7613/18 dhe 12222/18, §§ 60–61, 29 mars 2022). Kështu, Gjykatës nuk i kërkohet t'i shqyrtojë veçmas ato çështje në rastin konkret (shih, megjithatë, paragrafin 162 më poshtë).

128. Rrjedhimisht, qëllimi i ankimit para Gjykatës është i kufizuar në procedurat e vetëgjyqësorisë që rezultuan në vendimin e KPA-së të datës 18 prill 2019 dhe në ndalimin e pretenduar të kërkuarit për të ushtruar profesionin e avokatit (anëtar i Avokatisë).

B. Pranueshmëria

1. Për sa i përket shkarkimit të kërkuarit nga detyra

129. Qeveria argumentoi se në çështjen e vetëgjyqësorisë ankuesi nuk kishte paraqitur asnjë argument specifik në lidhje me jetën e tij private. Rezultati i kësaj çështje nuk kishte pasur pasoja në aspektin e “rrethit të tij të brendshëm” dhe zhvillimit të marrëdhënieve të tij me të tjerët. Ai kishte një licencë avokati dhe mund të ushtronte profesionin në çdo kohë. Ai gjithashtu kishte një diplomë doktorature, duke i mundur të ndiqte një karrierë në fushën akademike. Kërkuarisi nuk kishte provuar se pas procedurave të vetëgjyqësorisë, atij i ishin ulur të ardhurat, ose se i kishte ndryshuar standardi i tij i jetesës.

130. Ankuesi argumentoi se shkarkimi i tij nga detyra kishte ndikuar në gjendjen financiare të tij dhe të familjes së tij, për shkak të humbjes së pagës dhe pensionit të ardhshëm, si dhe mundësisë për të krijuar dhe mbajtur marrëdhënie profesionale. Ai ishte shkarkuar nga posti prestigjioz si gjyqtar i Gjykatës së Lartë, pa asnjë mundësi për të ushtruar më funksione gjyqësore. Mundësitë e punësimit në fushën juridike që korrespondojnë me kualifikimet dhe përvojën e tij profesionale ishin reduktuar në një masë që e bënte të pamundur ushtrimin e profesionit të avokatit. Shkarkimi i tij kishte cenuar reputacionin e tij profesional dhe social në një mënyrë të tillë që kishte ndikuar seriozisht, ndër të tjera, në vlerësimin e tij. Ai ishte kritikuar dhe shkarkuar nga detyra për shkak të performancës së tij si gjyqtar. Arsytet e shkarkimit sugjeronin se ishte prekur reputacioni i tij profesional. Vendimet e organeve të vetëgjyqësorisë e kishin akuzuar për sjellje të pahijshme dhe sjellje kriminale të qëllimshme, prirje kriminale dhe kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar. Morali i tij ishte vënë në pikëpyetje. Ai kishte qenë në kulmin e karrierës së tij pas më shumë se dy dekadash përkushtimi personal dhe angazhimit profesional. Në sytë e shoqërisë ai vazhdoi të stigmatizohej si një individ i padenjë për të kryer detyra gjyqësore. Kjo kishte ndikuar në aftësinë e tij për të zhvilluar marrëdhënie me botën e jashtme – lidhur me punësimin ose diçka tjetër – në një shkallë shumë të konsiderueshme dhe kishte krijuar vështirësi serioze për të bërë një jetë normale personale dhe për të fituar jetesën.

131. Për arsyet e përmendura në *Xboxhaj* (cituar më lart, §§ 362–66), Gjykata hedh poshtë argumentet e Qeverisë dhe vëren se kjo ankesë nuk është as qartazi e pabazuar dhe as e papranueshme për ndonjë arsye tjetër të renditur në nenin 35 të Konventës. Prandaj, ai duhet të shpallet i pranueshëm.

2. Për sa i përket pretendimit për ndalim në ushtrimin e profesionit të avokatit

132. Qeveria deklaroi se Dhoma e Avokatisë Shqiptare ishte një person juridik, konkretisht një subjekt publik që ushtronte veprimtarinë e saj në mënyrë të pavarur. Sipas Kodit të Procedurës Administrative dhe Ligjit për Gjykatat Administrative (Ligji nr. 49/2012), subjektet publike kryenin funksione publike dhe veprimtaria e tyre ishte e vetërregulluar. Një vendim i Dhomës mund të kundërshtohet në gjykatat administrative dhe më pas në Gjykatën Kushtetuese. Nga regjistri kombëtar rezultonte se pothuajse të gjithë zyrtarët e shkarkuar gjatë procesit të vetingut kishin ushtruar detyrën si avokatë. Kërkuesi ishte dhe mbeti i regjistruar në regjistrin e avokatëve që nuk praktikonin profesionin.

133. Kërkuesi argumentoi se ndërsa neni 13(2)(f) i Ligjit për Avokatinë nuk i referohej në mënyrë eksplicite procesit të vetingut, formulimi i tij ishte i qartë dhe parashikonte që gjyqtarët dhe prokurorët që ishin shkarkuar në procesin e verifikimit nuk do të mund të regjistroheshin si avokatë ose, nëse do të ishin tashmë të regjistruar përpara procesit të vetingut, atyre do t'u hiqej e drejta e avokatisë, pa asnjë mundësi për t'u regjistruar më. Vetë Ligji i Avokatisë i shkelte të drejtat e tij, edhe në mungesë të masës individuale, sepse ai i përkiste një klase njerëzish që rrezikonin të prekeshin drejtpërdrejt nga ai legjislacion.

134. Gjykata vëren se në asnjë moment gjatë katër viteve që nga përfundimi i procesit të vetingut në prill 2019, kërkuesi nuk është penguar të ushtrojë profesionin e avokatit. Duke pasur parasysh gjetjet e tij në lidhje me një ankesë të ngjashme në çështjen *Xboxhaj* (cituar më sipër, §§ 371–73), ajo arrin në përfundimin se ankesa e tij është e papajtueshme *ratione personae* me dispozitat e Konventës dhe duhet të hidhet poshtë në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4.

C. Themeli

135. Ka pasur një ndërhyrje në të drejtën e kërkuesit për respektimin e jetës së tij private për shkak të shkarkimit të tij nga detyra (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 377). Një ndërhyrje në të drejtën e një personi për respektimin e jetës private është në kundërshtim me nenin 8 të Konventës, përveç rastit kur mund të justifikohet sipas nenit 8 § 2 si një masë në përputhje me ligjin, duke ndjekur një ose më shumë nga qëllimet legjitime të renditura aty, dhe duke qenë e nevojshme në një shoqëri demokratike për të arritur qëllimin ose synimet në fjalë.

136. Gjykata vëren se vlerësimi i KPA-së për secilin nga tre komponentët e procesit të vetingut doli me një përfundim sipas një prej paragrafëve të seksionit 61 në lidhje me arsyet për shkarkim (shih paragrafët 27, 28, 31, 33, 35 dhe 46–47 më lart). Rrjedhimisht, KPA-ja gjykoj se përfundimi i saj për secilin komponent ishte në vetvete i mjaftueshëm për të justifikuar shkarkimin e kërkuesit nga detyra.

137. Duke pasur parasysh sa më sipër, dhe duke pasur parasysh gjetjet e saj sipas nenit 6 të Konventës, Gjykata së pari do të përcaktojë nëse gjetjet sipas komponentit të parë (kontrolli i pasurisë) justifikonin shkarkimin e ankuesit nga detyra sipas nenit 8 § 2, si një masë në përputhje me ligjin, duke ndjekur një ose më shumë nga qëllimet legjitime të renditura në të, dhe duke qenë e nevojshme në një shoqëri demokratike për të arritur qëllimin ose synimet në fjalë.

1. Në përputhje me ligjin

a) Parashtrimet e palëve

i. Kërkuesi

138. “Deklarim i pamjaftueshëm” sipas kuptimit të nenit 61(3) të Ligjit të Vetingut, si arsye për shkarkim, lidhet me nenin 33, ku parashikohet se vlerësimi i pasurisë konstatonte nëse një subjekt i verifikimit me dashje nuk kishte deklaruar pasurinë ose kishte më shumë pasuri sesa mund të shpjegohej në mënyrë legjitime. Subjektet e vetingut duhej të “deklaroheshin” të gjitha pasuritë dhe burimet e të ardhurave të lidhura me to dhe t'i “justifikonin” duke paraqitur dokumentet përkatëse për të shpjeguar në mënyrë të besueshme origjinën e tyre të ligjshme. Mosjustifikimi nuk mund të rezultojë në shkarkimin sipas nenit 61(3). “Deklarim i pamjaftueshëm” rezultoi vetëm nga fshehja e pasurisë ose dhënia e një deklaratë të rreme. Sipas nenit D § 5 të Aneksit të Kushtetutës, shkarkimi do t'i imponohej kujtdo që do të ndërmernte hapa për të deklaruar ose fshehur në mënyrë të pasaktë pasuritë. Ky nuk ishte rasti kur një subjekt verifikimi i. deklaroi pasurinë dhe burimin e të ardhurave, por nuk ishte në gjendje t'i dokumentonte ato ose legjitimitetin e tyre, ose kur deklarimi i pasurisë përmbante pasaktësi ose mospërputhje të vogla; ose ii. nuk ka deklaruar një pasuri të caktuar për shkak se nuk kishte asnjë detyrim për ta bërë këtë sipas legjislacionit në fuqi në atë kohë. Legjislacioni nuk ka përcaktuar se kur një deklarim i pasurisë është “i pamjaftueshëm” dhe kur ai arrin pragun e nevojshëm të seriozitetit për të

justifikuar shkarkimin nga detyra. Organet e vettingut gëzonin një diskrecion të papenguar në interpretimin e koncepteve të përmendura më sipër. Në shumë raste të tjera, ata kishin aplikuar një qasje më të butë ndaj pasaktësive në deklaratimet e pasurisë apo mosdeklarimit të tyre.

139. Organet e vettingut e kishin sanksionuar në mënyrë të papërshtatshme kërkesin për “deklarim të pamjaftueshëm” për, ndër të tjera, deklarin e një vlere më të lartë për apartamentet në deklaratën e tij të vettingut dhe për plotësimin e gabuar të deklaratave periodike vjetore për pronësinë e një garazhi. Sipas neneve 30-33 dhe 61(3) të Ligjit të Vettingut dhe nenit D të Aneksit të Kushtetutës, procesi i vettingut konstatoi vërtetësinë e deklaratave që përmban deklarata për vettingun dhe jo të deklaratave të mëparshme të pasurisë. ILDKPKI-ja i kishte vlerësuar pozitivisht; Ligji i Vettingut nuk i autorizonte organet e vettingut t’i rishikonin ato. Në shumë raste, organet e vettingut apo anëtarët e tyre kishin argumentuar se pasaktësitë në deklaratimet periodike nuk justifikonin shkarkimin nga detyra.

ii. Qeveria

140. Kompetencat e organeve të vettingut, të drejtat e palëve dhe kriteret e rivlerësimit parashikoheshin drejtpërdrejt në Kushtetutë dhe u përfshinë në Ligjin e Vettingut. Ato përshkruanin qartë procesin e vettingut si një proces rivlerësimi dhe jo si procedim të zakonshëm disiplinor dhe parashikonin tre rezultate (konfirmim në detyrë, shkarkim nga detyra ose trajnim i detyrueshëm). Procesi i vettingut do të kryhej në bazë të instrumenteve ligjore që tashmë po zbatoheshin nga autoritetet. Vlerësimi i pasurisë ndoqi të njëjtat kriteret rivlerësimi të zbatuara nga ILDKPKI-ja. Ishte hartuar një manual për mënyrën e plotësimit të deklaratimit të pasurisë për vettingun. Objekti i vlerësimit sipas nenit 30 të Ligjit të Vettingut përfshinte verifikimin e deklaratave të pasurisë, kontrollin e deklaratave të pasurisë, verifikimin e legjitimitetit të burimeve të përdorura për krijimin e tyre dhe përmbushjen e detyrimeve financiare. Në bazë të nenit 33, organet e vettingut vlerësonin nëse deklarimi ishte i saktë dhe në përputhje me ligjin, nëse subjekti i vettingut kishte burime të ligjshme dhe nëse ato ishin të pamjaftueshme për të justifikuar pasuritë, nëse ai ose ajo kishte fshehur një pasuri, ose kishte bërë një deklarin fals, ose ishte në situatë konflikti interesi. Neni 61(3) parashikonte shkarkimin nga detyra për deklarim të pamjaftueshëm sipas nenit 33. Deklarimi i pamjaftueshëm nënkuptonte mungesë burimesh financiare, fshehje pasurie, deklarim të rremë ose konflikt interesi. Pasaktësitë në deklaratimet e mëparshme nuk kanë qenë objekt i procesit të vettingut dhe nuk kanë qenë arsye për shkarkim. Këto deklarime shërbenin vetëm për të ndjekur progresin dhe saktësinë e deklaratimit dhe për të nxjerrë konkluzione në lidhje me legjitimitetin e pasurive ose mjaftueshmërinë e deklarimeve. Kërkesi ishte vlerësuar vetëm për pronat që ai kishte poseduar atëherë dhe për legjitimitetin e tyre, që përfshinte pagesën e taksave. Arsyeja për shkarkim sipas nenit 61(1) nuk ishte e vetmja bazë ligjore për shkarkim. Arsyeja sipas nenit 61(3) ishte e pavarur.

b) Vlerësimi i Gjykatës

141. Në çështjen *Xboxhaj* (cituar më lart, §§ 385–88), Gjykata arriti në përfundimin se shkarkimi i ankuesit në atë çështje, bazuar në nenin 61 pika 3 dhe 5 të Ligjit të Vettingut, lexuar së bashku me nenin 33 (5) dhe nenin D të Aneksit të Kushtetutës, kishte qenë në përputhje me ligjin në kuptimin e nenit 8 § 2 të Konventës (shih gjithashtu *Sevdari*, cituar më sipër, § 75).

142. Gjykata vëren se thelbi i parashtrimeve të ankuesit në çështjen në fjalë është kryesisht i ngjashëm me argumentet e ngritura para saj në çështjet e sipërpërmendura. Në rastin e tij, KPA-ja iu referua të njëjtave dispozita të Ligjit të Vettingut në lidhje me vlerësimin e pasurisë. Para Gjykatës, kërkesi parashtrroi interpretimin e tij të këtyre dispozitave ligjore, të cilat ndryshonin nga ai i miratuar nga organet e vettingut në rastin e tij, dhe argumentoi, në thelb, se interpretimi i ligjit kishte qenë arbitrar ose haptazi i paarsyeshëm. Pasi shqyrtoi parashtrimet e palëve dhe materialin në dispozicion, Gjykata vlerëson se në rastin konkret interpretimi i dispozitave ligjore nga organet e vettingut mbi të cilat u bazua shkarkimi i ankuesit nuk ishte arbitrar ose haptazi i paarsyeshëm (shih *NIT S.R.L. kundër Republikës së Moldavisë* [DHM], nr. 28470/12, § 160, 5 prill 2022; *Valdis Fjöhnisdöttir dhe të tjerët kundër Islandës*, nr. 71552/17, § 64, 18 maj 2021; dhe *Qendra për Demokraci dhe Shtet të së Drejtës kundër Ukrainës*, nr. 10090/16, §§ 108–09, 26 mars 2020; dhe *Juszczyżyn kundër Polonisë*, nr. 35599/20, § 264, 6 tetor 2022).

143. Në veçanti, KPA-ja gjykoi se edhe pse kërkesi kishte deklaruar një garazh të blerë në vitin 2007 në deklarin për vettingun në 2017, ai nuk e kishte deklaruar atë në deklarin(et) vjetore, duke bërë kështu një “deklarim të pasaktë”, rrjedhimisht duke shkëlur nenin D § 5 të Aneksit të Kushtetutës (shih paragrafët 39 dhe 53 më lart). Ai parashikon që nëse personi që do të verifikohet nuk bën deklarin (për vettingun) brenda afatit të përcaktuar me ligj, ai ose ajo shkarkohet nga detyra. Ai gjithashtu parashikon që nëse personi i rivlerësuar përpiket të fshehë ose të bëjë një deklarim të pasaktë të një pasurie, do të zbatohet një prezumim në favor të shkarkimit nga detyra. Ndërsa pjesa e parë e kësaj dispozite i referohet qartë detyrimit ligjor të subjektit të

verifikimit në momentin e paraqitjes së deklaratës së vetëgut, e dyta duket se lejon një interpretim më të gjerë, si p.sh. mosdeklarimi i një pasurie në momentin e marrjes së saj. Interpretimi i ligjit nga KPA-ja nuk duket të ketë qenë arbitrar ose haptazi i paarsyeshëm.

144. Argumentet e tjera të kërkuarit në këtë moment kanë të bëjnë me zbatimin e këtyre dispozitave ligjore, siç interpretohen nga organet e verifikimit, në rrethanat e çështjes së tij, siç përcaktohen prej tyre, dhe kanë të bëjnë me efektet e supozuara joproportionale të këtij interpretimi. Kjo çështje lidhet me vlerësimin e mëposhtëm nëse ndërhyrja ishte e nevojshme në një shoqëri demokratike (krahaso *Qendra për Demokraci dhe Shtet të së Drejtës*, cituar më lart, § 109).

145. Gjykata arrin në përfundimin se ndërhyrja në të drejtën e kërkuarit për respektimin e jetës private ishte në përputhje me ligjin, siç parashikohet nga neni 8 § 2 i Konventës (shih, në të njëjtën linjë, *Xboxhaj*, cituar më sipër, §§ 385–86, *Serdari*, cituar më sipër, §§ 70–75 dhe *Nikehasani kundër Shqipërisë*, nr.58997/18, §§ 99–103, 13 dhjetor 2022).

2. Qëllimi legjitim

146. Parashtrimet e palëve janë të ngjashme me ato në çështjen *Xboxhaj* (cituar më lart, §§ 389–90).

147. Duke vënë në dukje gjetjet në *Xboxhaj* (cituar më lart, §§ 391–93), Gjykata nuk sheh asnjë arsye për të dyshuar se qëllimet e ndjekura nga Ligi i Vetëgut në përgjithësi, dhe ndërhyrja në këtë çështje (vetëgu i një gjyqtari të Gjykatës së Lartë) ishin në përputhje me interesat e sigurisë kombëtare, sigurisë publike dhe mbrojtjes së të drejtave dhe lirive të të tjerëve, siç renditen në nenin 8 § 2 të Konventës.

3. E nevojshme në një shoqëri demokratike

a) Parashtrimet e palëve

148. Kërkuari argumentoi se legjislacioni nuk parashikonte rregulla në përputhje me parimin e proporcionalitetit, duke përfshirë një shkallë të përshtatshme sanksionesh. Sanksionet ligjore (pezullimi nga detyra për një periudhë njëvjeçare ose shkarkimi nga detyra) linin pak hapësirë për disiplinimin e gjyqtarit në baza proporcionale dhe për balancimin e interesave konkurruese në faktet e çdo rasti. Shkarkimi i tij kishte qenë në disproporcion me shkeljet disiplinore mbi të cilat ishte bazuar ky vendim, si deklarimi i tij i tepruar i një vlere më të lartë të pronave në Tiranë dhe Shkodër, gabime të vogla formale në deklaratat vjetore të pasurisë dhe mosjustifikimi i disa punimeve rinovimi dhe një pjesë e kursimeve të familjes. Akuzat kishin të bënin me çështje që kishin ndodhur dekada përpara procesit të vetëgut. Ai kishte bërë të ditur të gjitha pasuritë në deklaratën e vetëgut.

149. Qeveria argumentoi se shkarkimi i kërkuarit nga detyra kishte qenë i nevojshëm në një shoqëri demokratike dhe në proporcion me qëllimet e ndjekura. Sipas tyre, organet e vetëgut kishin bërë një vlerësim të plotë të të gjitha aspekteve të çështjes dhe procesi i vendimmarrjes kishte qenë i duhuri.

b) Vlerësimi i Gjykatës

150. Gjykata ka gjykuar më parë, në kuadër të vlerësimit të saj për kërkesën e domosdoshmërisë, se meqenëse në radhë të parë i takon autoriteteve kombëtare, dhe veçanërisht gjykatave, të interpretojnë ligjin e brendshëm, përveç rasteve kur interpretimi është arbitrar ose haptazi i paarsyeshëm, roli i saj kufizohet në verifikimin e përputhshmërisë me Konventën të efekteve të një interpretimi të tillë (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 407; krahaso *Lesław Wójcik kundër Polonisë*, nr. 66424/09, §§ 125 dhe 134, 1 korrik 2021, në kontekstin e nenit 8 të Konventës).

151. Në këtë mënyrë, Gjykata përsërit se shkarkimi nga detyra është një sanksion disiplinor i rëndë – nëse jo më i rëndi – që mund t'i jepet një individ. Vendosja e një mase të tillë, e cila ndikon negativisht në jetën private të një individ, kërkon marrjen në konsideratë të provave të forta në lidhje me etikën, integritetin dhe kompetencën profesionale të individit (shih *Xboxhaj*, cituar më sipër, § 403). Ndërhyrja në të drejtën e respektimit të jetës private do të konsiderohet “e nevojshme në një shoqëri demokratike” për një qëllim legjitim nëse i përgjigjet një “nevoje urgjente sociale” dhe, në veçanti, nëse është në proporcion me qëllimin legjitim të ndjekur dhe nëse arsyet e paraqitura nga autoritetet kombëtare për ta justifikuar atë janë relevante dhe të mjaftueshme (po aty, § 402).

152. E ndërsa vlerësimi fillestar i domosdoshmërisë i takon autoriteteve kombëtare të, vlerësimi përfundimtar nëse arsyet e paraqitura për ndërhyrjen janë relevante dhe të mjaftueshme, mbetet subjekt i shqyrtimit nga Gjykata për pajtueshmërinë me kërkesat e Konventës (po aty). Gjykata duhet të përcaktojë nëse organet e vetëgut kanë tejkaluar margjinën e vlerësimit që i takon Shtetit të paditur kur kanë vendosur të shkarkojnë kërkuarin nga detyra. Ajo do të shqyrtojë nëse këto organe kanë kryer një vlerësim individual të faktorëve që çuan në shkarkimin e tij nga detyra sipas vlerësimit të pasurisë.

153. Gjykata rithekson në lidhje me këtë se disa mosrespektime nga zyrtarët publikë të detyrimeve në lidhje me deklaratimet e pasurisë mund të konsiderohen përgjithësisht serioze. Këto mund të përfshijnë, ndër të tjera, mosdeklarimin e pasurisë kryesore ose burimet e të ardhurave ose përpjekjet e qëllimshme për t'i fshehur ato nga autoritetet; pamundësinë për të justifikuar blerjet e mëdha nëpërmjet kursimeve ose burimeve legjitime dhe të mjaftueshme në zotërim në kohën e blerjes; ose mosjustifikimi i një mënyrë jetese të tepruar ose shpenzime ekstravagante që është qartësisht përtej mundësive të deklaruara të ligjshme të zyrtarit përkatës dhe familjes së tij. Mund të jetë legjitime të merren parasysh të ardhurat dhe deklaratimet e bashkëshortit, partnerit ose anëtarit tjetër të familjes së ngushtë të zyrtarit në vlerësimin e pajtueshmërisë së zyrtarit me ligjet kundër korrupsionit (krahaso me *Samoylova kundër Rusisë*, nr. 49108/11, § § 85–86, 14 dhjetor 2021). Në të njëjtën kohë, jo çdo rast i vogël i mospërpjthjes me regjimet e deklarimit të pasurisë, ose çdo mospërpjthje e parëndësishme midis shpenzimeve dhe burimeve të ligjshme, duhet të passjellë sanksionet disiplinore më të rënda, si shkarkimi nga detyra (shih *Nikëhasani*, § 117 dhe *Serdari*, § 85, të dyja të cituara më sipër).

154. Për shembull, Gjykata vëren se KPA-ja vlerësoi se shkarkimi i ankuesit nga detyra ishte i justifikuar për shkak të mosdeklarimit ndër vite, deri në deklaratën për vetingun në 2017, të një garazhi të blerë dhe të regjistruar zyrtarisht nga gruaja e tij në 2007, kur familja kishte një bilanc financiar pozitiv dhe ndërkohë që nuk lindte asnjë dyshim për ligjshmërinë ose mjaftueshmërinë e burimeve ose për fshehjen e asaj pasurie (shih paragrafët 39 dhe 143 më lart).

155. Në të njëjtën kohë, Gjykata vëren se vlerësimi u përqendrua në pasuri (banesa) të tjera, më thelbësore, të cilat më pas u përdorën për blerjen e pasurive të mëvonshme të deklaruara në deklaratën e vetingut. Organet e vetingut vlerësuan se, duke pasur parasysh, ndër të tjera, të ardhurat e deklaruara të ligjshme dhe shpenzimet bazë të jetesës së familjes, kërkuesi nuk kishte aftësi kursimi dhe kishte një bilanc negativ për vitet 1992–2003, pra, në periudhën që përkonte me blerjen e dy banesave në vitet 2000 dhe 2003. Gjithashtu, organet e vetingut shprehën dyshime serioze për masën reale të shpenzimeve të bëra për t'i bërë ato banesa të banueshme. Gjykata vlerëson se qasja e organeve të vetingut nuk ishte arbitrare ose haptazi e paarsyeshme në këtë drejtim (shih gjithashtu paragrafin 102 më lart).

156. Kështu, ndërkohë që pasuritë e zotëruara ose të poseduara në kohën e deklarimit të pasurisë për vetingun nuk ishin në diskutim në vetvete në procesin e verifikimit, burimet që u përdorën, të paktën pjesërisht, për blerjen e tyre ngritën problematika në drejtim të origjinës së ligjshme dhe përshtatshmërinë financiare. Duket se të ardhurat nga shitja e banesave të blera përpara procesit të vetingut (në 2000 dhe 2003) dhe kursimet familjare ndër vite janë përdorur më pas për blerjen e pronave të tjera. Kështu, me kërkesë të kërkuesit, organet e vetingut shqyrtuan gjendjen financiare të tij dhe të bashkëshortes së tij për periudhat kur ato banesa ishin blerë, përkatësisht para viteve 2000 dhe 2003. Kërkuesi kishte mundësi të provonte burimet e ligjshme të përdorura për blerjen e tyre, duke përfshirë gjetjet paraprake mbi pabarazinë e dukshme midis të ardhurave, të jetesës dhe shpenzimeve, dhe kursimeve jo pak të rëndësishme të deklaruara se janë përdorur për blerjen e apartamenteve në atë periudhë. Sipas Ligjit të Vetëingut, kur një subjekt i vetingut nuk ishte në gjendje të paraqiste dokumentin që justifikonte legjitimitetin e krijimit të një pasurie, ai duhej t'u vërtetonte organeve të vetingut se dokumenti mungonte, kishte humbur ose nuk mund të riprodhohej ose të merrej në një mënyrë tjetër (shih paragrafët 58 dhe 107 më lart). Në rastin konkret, kërkuesi duket se ka ndërmarrë një mënyrë tjetër veprimi, për aq sa ai ka paraqitur një raport eksperti që përmban të dhëna për gjendjen e tij financiare në vitet 1992–2002. Në çdo rast, organet e vetingut në llogaritjet e tyre miratuan një nivel minimal të kostonë së jetesës prej 3 euro në ditë për person, që nuk duket të ketë qenë tepër e lartë.

157. Teksa mori parasysh përshtatshmërinë financiare të kërkuesit vetëm për qëllimet e procesit të vetingut (d.m.th., jashtë çdo konteksti ligjor penal), KPA-ja nxori konkluzione të arsyeshme për rrethanat në lidhje me vlerat e deklaruara dhe reale të apartamenteve të blera nga kërkuesi, në atë kohë gjyqtar i Gjykatës së Rrethit, në vitet 2000 dhe 2003, dhe në lidhje me pagesën e taksës përkatëse (krahaso *Phillips kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 41087/98, § 53, ECHR 2001-VII; *Grayson dhe Barnham kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 19955/05 dhe 15085/06, §§ 41–42, 23 shtator 2008; dhe *Polyakh dhe të tjerët kundër Ukrainës*, nr. 58812/15 dhe 4 të tjerë, § 296, 17 tetor 2019). Së fundi, KPA-ja gjykoj se pabarazia midis të ardhurave dhe shpenzimeve të ligjshme të kërkuesit në periudhën pas vitit 2003 ishte gjithashtu thelbësore dhe e pajustificuar, për shkak të bilancit negativ për disa vite (shih paragrafin 41 më lart).

158. Pasi shqyrtoi pretendimet e ankuesit, Gjykata nuk ka identifikuar asnjë mangësi serioze në procesin e vendimmarrjes me të cilën janë arritur gjetjet faktike të lartpërmendura në nivel kombëtar (shih gjithashtu paragrafin 108 më lart). Këto gjetje dhe interpretimi i ligjit kombëtar nuk duket se kanë qenë arbitrare ose haptazi të paarsyeshme. Organet e vetingut vlerësuan se gjetjet në lidhje me vlerësimin e pasurisë justifikonin

shkarkimin e kërkesës nga detyra. Pasi shqyrtoi materialin në dispozicion, Gjykata nuk ka arsye të distancohet nga këto përfundime. Ajo vlerëson se arsyet e paraqitura nga organet e vetëqeveritjes për të justifikuar shkarkimin e tij nga detyra nën këtë kategori ishin relevante dhe të mjaftueshme, dhe se në rrethanat e çështjes ky vendim ishte proporcional me qëllimet legjitime sipas nenit 8 të Konventës (shih paragrafin 147 lart).

159. Në këtë mënyrë, pavarësisht nga mangësitë procedurale të identifikuara sipas nenit 6 të Konventës në lidhje me vlerësimin e figurës (shih paragrafin 123 më lart), Gjykata vlerëson se shkarkimi i kërkesës nga detyra ishte i justifikuar si i nevojshëm në një shoqëri demokratike sipas nenit 8 të Konventës për shkak të pasurive të pafavorshme dhe vlerësimit të integritetit financiar.

160. Nisur nga gjetjet e mësipërme, nuk ka nevojë të përcaktohet nëse, përveç vlerësimit të pafavorshëm, shkarkimi i kërkesës ishte i justifikuar edhe në bazë të komponentit të tretë të procesit të vetëqeveritjes.

4. Përfundim

161. Gjykata arrin në përfundimin se shkarkimi i kërkesës nga detyra ishte në përputhje me kërkesat e nenit 8 të Konventës.

162. Së fundi, për sa i përket pasojave të caktuara në lidhje me gjetjet e bëra nga organet e verifikimit dhe shkarkimin e ankuesit nga detyra, Gjykata i referohet gjetjeve të saj në *Xboxhaj* (cituar më lart, § 413) dhe vëren se kërkesi nuk ka treguar se shkarkimi i tij nga detyra kishte pasojë të tjera negative, si p.sh. refuzimi i punësimit në një post të caktuar në shërbimin civil ose ndalimi për të kryer veprimtari specifike si ekspert. Rezultoni se ai mund të ushtronte profesionin e avokatit (shih paragrafin 134 më lart).

163. Rrjedhimisht, nuk ka pasur shkelje të nenit 8 të Konventës për shkak të shkarkimit të kërkesës nga detyra.

IV. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 13 TË KONVENTËS

164. Së fundi, kërkesi pretendoi se ishte shkelur neni 13 së bashku me nenin 8 të Konventës në lidhje me ankesën për shkarkimin e tij nga detyra.

165. Duke pasur parasysh natyrën dhe shtrirjen e gjetjeve sipas nenit 6 të Konventës, Gjykata nuk e sheh të nevojshme të shqyrtojë pranueshmërinë dhe themelin e kësaj anekse.

V. ZBATIMI I NENEVE 41 DHE 46 TË KONVENTËS

A. Neni 46 i Konventës

166. Neni 46 i Konventës parashikon:

“1. Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të respektojnë vendimin e formës së prerë të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë.

2. Vendimi i formës së prerë i Gjykatës i përcillet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr ekzekutimin e tij.”

167. Ankuesi kërkoj që Gjykata t'i kërkonte Qeverisë së paditur të miratonte masa individuale dhe argumentoi se e vetmja zgjidhje e përshtatshme do të ishte rimborsimi i tij si gjyqtar i Gjykatës së Lartë. Duke qenë se kishte mangësi strukturore në procesin e verifikimit, rihapja e çështjes së vetëqeveritjes nuk do të ofronte dëmshpërblim e përshtatshëm. Sistemi i brendshëm nuk kishte dhënë garancitë e duhura kundër abuzimit dhe keqpërdorimit të masave disiplinore në dëm të pavarësisë së gjyqsorit. Nuk kishte asnjë arsye për të supozuar se çështja e tij do të rigjykohej në përputhje me Konventën. Rasti aktual zbuloi gjithashtu një problem sistematik që kërkonte masa të karakterit të përgjithshëm. Kërkesa të ngjashme ishin pezull në Gjykatë dhe mund të pritej një fluks çështjesh të përsëritura që rridhnin nga i njëjti problem strukturor ose sistematik.

168. Qeveria nuk ra dakord.

169. Parimet e përgjithshme në lidhje me detyrimet e Shtetit të paditur sipas nenit 46 të Konventës në kontekstin e ekzekutimit të vendimeve në të cilat Gjykata konstatoi shkelje të Konventës janë përcaktuar, ndër të tjera, në *Oleksandr Volkov* (cituar më sipër, §§ 193–95, me referenca të mëtejshme). Vendimet e Gjykatës janë në thelb deklarative në natyrë. Neni 46 ka në përmbajtje një detyrim ligjor për të zgjedhur, nën mbikëqyrjen e Komitetit të Ministrave, masat e përgjithshme dhe/ose, nëse është e përshtatshme, individuale që do të miratohen në rendin e tij ligjor të brendshëm për t'i dhënë fund shkeljes së konstatuar nga Gjykata dhe të bëjë të gjitha dëmshpërblimet e mundshme për pasojat e saj në mënyrë të tillë që të rikthejë sa më shumë të jetë e mundur situatën në gjendjen që ishte përpara shkeljes (po aty).

170. Gjykata nuk ka konstatuar shkelje të nenit 8 të Konventës në lidhje me gjetjet e organeve të verifikimit mbi vlerësimin e pasurisë (shih paragrafin 163 më lart). Ajo gjithashtu ka shqyrtuar, për herë të parë, një ankesë sipas nenit 6 të Konventës në lidhje me vlerësimin e figurës dhe ka konstatuar një shkelje të kësaj dispozite për shkak të disa mangësive që dalin nga faktet specifike të çështjes në fjalë (shih paragrafin 123 më lart). Duke pasur parasysh juridiksionin e saj dhe natyrën dhe shtrirjen e shkeljes së konstatuar, Gjykata refuzon kërkesën e kërkesës që Gjykata t'i kërkojë Qeverisë ta rimborsojë atë në detyrë (shih *Besnik Cani*, cituar më sipër, § 150).

Gjykata nuk e sheh të përshtatshme të përcaktojë përjashtimisht ndonjë masë të përgjithshme që mund të merret për t'i dhënë fund shkeljes në fjalë (krahajo *Oleksandr Volkov*, cituar më lart, §§ 199–202).

B. Neni 41 Konventës

171. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

1. Dëmi

172. Ankuesi kërkoi 200,000 euro (EUR), në lidhje me dëmin jopasuror: 16,239 euro në lidhje me dëmin pasuror për shkak të humbjes së pagës midis periudhës korrik 2018 dhe nëntor 2020; dhe shuma të papërcaktuara që korrespondojnë me pagën, shtesat dhe kontributet e pensionit që ai do të kishte të drejtë të merrte nga shkarkimi deri në rikthimin e plotë në detyrë, ose nëse nuk do të rikthehej, që korrespondojnë me pagën që do të kishte të drejtë të merrte deri në moshën e daljes në pension dhe pensionin e vjetërsisë që do të kishte të drejtë të merrte në bazë të jetëgjatësisë mesatare.

173. Qeveria i kundërshtoi pretendimet.

174. Gjykata ka konstatuar shkelje të së drejtës së kërkuesit për një gjykim të drejtë sipas nenit 6 § 1 të Konventës dhe asnjë shkelje të nenit 8. Gjykata nuk konstaton ndonjë lidhje shkakësore midis shkeljes së konstatuar procedurale dhe dëmit material të pretenduar; prandaj e hedh poshtë këtë pretendim (krahajo *Besnik Cani*, cituar më lart, §§ 127–29 dhe 134). Gjykata vlerëson gjithashtu se konstatimi i shkeljes së nenit 6§1 të Konventës përbën në vetvete një kompensim të drejtë të mjaftueshëm për sa i përket dëmit jopasuror në çështjen në fjalë (po aty, § 135).

2. Kostot dhe shpenzimet

175. Kërkuesi kërkoi 12,896 euro për tarifat e avokatëve të tij në Gjykatë, të paguara sipas faturave të lëshuara në 2018 dhe 2020 nga studioja e tyre ligjore në Itali.

176. Qeveria deklaroi se ato fatura të panënshkruara nuk ishin paguar dhe se, duke pasur parasysh të ardhurat e kërkuesit, ato nuk mund të paguheshin. Në çdo rast, shpenzimet nuk ishin të nevojshme sipas kuantit, duke pasur parasysh kostot e zakonshme ligjore në Shqipëri.

177. Një kërkues ka të drejtën e rimbursimit të kostove dhe shpenzimeve vetëm për atë që është dëshmuar se këto janë kryer realisht dhe domosdoshmërisht, dhe janë të arsyeshme për sa i përket sasisë. Duke pasur parasysh dokumentet në posedim të Gjykatës dhe praktikën gjyqësore të saj (shih *Vegotex International S.A. kundër Belgjikës* [DHM], nr. 49812/09, §§ 167–68, 3 nëntor 2022, dhe *Beeler kundër Zvicrës* [DHM], nr. 78630/12, § 128, 11 tetor 2022) dhe për atë që kërkesa lidhet me çështjen në fjalë dhe me një konstatim shkeljeje, Gjykata akordon 3,500 euro, plus çdo taksë që mund t'i ngarkohet kërkuesit.

Për këto arsye, Gjykata

1. *I deklaron*, në mënyrë unanime, ankesat e bëra në mbështetje të nenit 6 (në pjesën në lidhje me të drejtën për një gjykim të drejtë) dhe nenit 8 (në lidhje me shkarkimin nga detyra) të Konventës të pranueshme;

2. *I deklaron*, me shumicë, ankesat e tjera bërë në mbështetje të Neneve 6 dhe 8 të Konventës të papranueshme;

3. *Gjykon*, në mënyrë unanime, se është shkelur neni 6 i Konventës;

4. *Gjykon*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se është shkelur neni 8 i Konventës;

5. *Gjykon*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se nuk është e nevojshme të shqyrtohet ankesa e bërë në mbështetje të nenit 13 të Konventës;

6. *Gjykon*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, se konstatimi i shkeljes përbën në vetvete mjaftueshëm gjykim të drejtë për dëmin jopasuror që ka pësuar kërkuesi;

7. *Gjykon*, në mënyrë unanime,

a) se Shteti i paditur duhet t'i paguajë kërkuesit, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi bëhet i formës së prerë, në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, 3,500 euro (tre mijë e pesëqind euro) plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesit, për kostot dhe shpenzimet, të konvertuara në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;

b) se që nga përfundimi i periudhës tremujore të përmendur më sipër dhe deri në shlyerje, ndaj shumës së mësipërme do të paguhet interes i thjeshtë në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së vonësës së pagesës plus tre pikë përqindje;

8. *Rrëzon*, me gjashtë vota pro dhe një kundër, pjesën e mbetur të pretendimit të kërkuesit për gjykim të drejtë.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 4 korrik 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Olga Chernishova
Zëvendëssekretare

Pere Pastor Vilanova
Kryetar

Në përputhje me nenin 45 § 2 të Konventës dhe rregullit 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës, këtij vendimi i është aneksuar opinioni i mëveçantë i Gjyqtarit Serghides.

P.P.V.
O.C.

OPINIONI PJESËRISHT KUNDËRSHTUES I GJYQTARIT SERGHIDES

Ndërsa unë jam dakord me pikat 1, 3 dhe 7 të parashikimeve operative të vendimit, në lidhje me pikat 2, 4, 5, 6 dhe 8, në vend të një opinioni të mëveçantë të plotë ose një vote anonime kundër këtyre pikave, unë kam zgjedhur të bashkëlidh këtë “deklaratë të hapur kundërshtuese”. Kjo është një deklaratë e thjeshtë mosdakordësimi me një pjesë të vendimit, një nga mënyrat për të shprehur kundërshti, të cilën gjyqtarët kanë të drejtë ta përdorin në mbështetje të Rregullit 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës.

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 11674/17

SOKOL GAZULLI KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 12 shtator 2023 si një Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar*,
Darian Pavli,
Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*
dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit*,
Duke mbajtur në konsideratë:

kërkesën (nr. 11674/17) kundër Republikës së Shqipërisë depozituar në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”), më 4 shkurt 2017 nga një shtetas shqiptar dhe kanadez, z. Sokol Gazulli, lindur në vitin 1970 dhe banues në Lezhë (“kërkuesi”), i cili u përfaqësua nga znj. F. Gazulli me banim në Lezhë;

vendimin për të njoftuar për kërkesën Qeverinë Shqiptare (“Qeveria”), e cila u përfaqësua nga agentja e saj në atë periudhë, znj. B. Lilo, dhe në vijim nga z. O. Moçka, Avokati i Përgjithshëm i Shtetit;

vërejtjet e palëve;

Pasi diskutoi, vendosi si më poshtë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kërkuesi u gjobit nga autoriteti doganor dhe iu kërkua të parapaguante një pjesë të gjobës përpara se ta kundërshtonte atë. Kërkuesi u ankua se kërkesa shkelte të drejtën e tij për t’iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

A. Proces administrativ në lidhje me përjashtimin nga një detyrim doganor

2. Pasi kishte jetuar jashtë vendit për një sërë vitesh, kërkuesi u kthye në Shqipëri në muajin mars 2010. Ai pretendoi se në këtë periudhë ai kishte importuar në Shqipëri makinën e tij personale, por nuk kishte kaluar në procedurat e zakonshme të importit në kufi, pasi oficerët e kufirit nuk kishin mundur ta informonin për procedurën e saktë që duhej të ndiqej.

3. Në muajin prill 2011, ai përdori makinën e tij për të udhëtuar jashtë vendit dhe më pas, për të rihyrë në Shqipëri.

4. Në muajin mars 2012, kërkuesi kërkoi nga autoriteti përkatës tatimor të përjashtojë nga detyrimet doganore për makinën me arsyetimin se sipas ligjit vendas, emigrantët që kthehen në Shqipëri përjashtohen nga detyrimet doganore për makinat e tyre personale. Ministria e Financave e rrëzoi kërkesën në muajin prill 2012, me arsyetimin se sipas të dhënave të tyre, makina kishte hyrë në Shqipëri në muajin prill 2011 (shih paragrafin 3 më sipër), që do të thotë më shumë se një vit më vonë pas kthimit të kërkuesit në Shqipëri, që kishte ndodhur në muajin mars 2010 (shih paragrafin 2 më sipër).

5. Në periudhën midis vitit 2012 dhe 2015, kërkuesi shprehu mospajtimin e tij me këtë vendim me anë të korrespondencës elektronike me autoritetet vendase.

B. Procesi në lidhje me gjobën e doganës

1. Procesi administrativ

6. Më 30 qershor 2015, kërkuesi iu nënshtrua një inspektimi rastësor nga oficerët doganorë. Ata sekuestruan makinën e tij, përpiluan të dhënat përkatëse dhe e referuan çështjen pranë Zyrës Doganore Shkodër për një vendim.

7. Më 3 korrik 2015, Zyra Doganore Shkodër konstatoi se kërkuesi nuk kishte paguar detyrimin doganor për makinën e tij. Gjithashtu, ajo konstatoi se kërkuesi kishte pasur dijeni se kërkesa për përjashtim nuk ishte pranuar dhe se ai nuk kishte filluar ndonjë proces gjyqësor për ta kundërshtuar atë vendim. Në vijim, Zyra Doganore Shkodër, me anë të një vendimi të së njëjtës datë, e urdhëronte të paguante 347,611.5 lekë (ALL) për detyrimin doganor të pashlyer dhe një gjobë të barabartë me 100% të detyrimit (që do të thotë një shumë në total prej 695,223 ALL – afërsisht rreth 5,604 euro (EUR)).

8. Më 9 korrik 2015, kërkuesi e kundërshtoi vendimin e mësipërm pranë organit administrativ të shkallës së dytë, më konkretisht Drejtoria e Përgjithshme e Doganave ("DPD"). Më 3 gusht 2015, DPD-ja e informoi kërkuesin se kundërshtimi i tij ishte i papranueshëm, pasi përpara se të kundërshtonte vendimin e organit të shkallës së parë, kërkuesi nuk kishte shlyer detyrimin doganor të kontestuar dhe 40% të gjobës sipas parashikimit të nenit 289 § 3 të Kodit Doganor (ligji nr. 8449, i datës 27 janar 1999, i ndryshuar).

2. Procesi gjyqësor

9. Kërkuesi i kundërshtoi të dy vendimet administrative pranë Gjykatës Administrative Shkodër, e cila, më 14 tetor 2015, e deklaroi padinë e tij të papranueshme me arsyetimin se kërkuesi nuk kishte shteruar mjetet administrative pasi DPD-ja nuk kishte shqyrtuar meritat e ankesave për shkak të mosrespektimit të parashikimeve për pranueshmërinë pranë atij organi.

10. Në një datë të paspecifikuar, kërkuesi depozitoi një apelim të posaçëm pranë Gjykatës së Lartë. Ai argumentoi se si emigrant që po kthehej në vendin e tij, ai duhej të ishte përjashtuar nga detyrimi doganor. Më 17 dhjetor 2015, Gjykata e Lartë la në fuqi arsyetimin dhe përfundimin e gjykatës më të ulët pa shqyrtuar meritat e gjobës.

11. Në një datë të paspecifikuar, kërkuesi u ankua pranë Gjykatës Kushtetuese. Një prej argumenteve të tij ishte se rregulli, sipas nenit 289 § 3 të Kodit Doganor, sipas së cilit ai duhej të paguante detyrimin doganor të kundërshtuar dhe 40% të gjobës përpara se të kundërshtonte vendimet përkatëse administrative shkaktonte një ndërhyrje joproporcionale me të drejtën e individëve për t'iu drejtuar gjykatës, sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Sipas këndvështrimit të kërkuesit ajo kërkesë ishte e pafavorshme për kërkuesit dhe në këtë mënyrë, mund të dekurajonte apelimet në atë fushë, si edhe ishte jo proporcionale.

12. Më 11 nëntor 2016, Gjykata Kushtetuese vendosi se apelimi kushtetues i kërkuesit synonte të kundërshtonte *in abstracto* kushtetueshmërinë e Kodit Doganor, dhe kërkuesi nuk kishte pozita juridike në këtë proces. Për këtë arsye, Gjykata Kushtetuese e deklaroi apelimin të papranueshëm.

13. Kërkesa ka të bëjë me ankesën e kërkuesit për pretendimin për shkelje të së drejtës së tij për t'iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës, sipas kërkesës për të parapaguar një pjesë të gjobës së doganës përpara se të mund ta kundërshtonte atë. Gjithashtu, kërkesa ka të bëjë edhe me pretendimin për shkelje të nenit 1 të Protokollit, nr. 1 të Konventës.

VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Neni 6 § 1 i Konventës

14. Çështjet në lidhje me taksat, si këto që tashmë gjenden pranë Gjykatës, krijojnë esencën e prerogativës së autoritetit publik ku natyra publike e marrëdhënies midis taksapaguesit dhe komunitetit mbetet predominuese, pavarësisht efekteve pasurore që mosmarrëveshjet tatimore shkaktajnë detyrimisht për taksapaguesin. Për rrjedhojë, neni 6 § 1 i Konventës nuk është i zbatueshëm për sa i përket aspektit të tij civil (shih, më së fundmi,

Vegotex International S.A. kundër Belgjikës ([DHM], nr. 49812/09, § 66, 3 nëntor 2022).

15. Megjithatë, është konstatuar se aspekti penal i nenit 6 § 1 zbatohet për tarifat tatimore shtesë, të cilat nuk konsiderohen si kompensim monetar për dëmin, por si dënim për të parandaluar përsëritjen e shkeljes (*Jussila kundër Finlandës* [DHM], nr. 73053/01, § 38, GJEDNJ 2006-XIV).

16. Në çështjen konkrete, përveç detyrimit doganor, autoritetet vendosën ndaj kërkuessit edhe një dënim shtesë të barasvlershëm me 100% të detyrimit (shih paragrafin 7 më sipër), i cili *prima facie* duket të ketë pasur një natyrë ndëshkuese. Në çdo rast, nuk është e nevojshme të shqyrtohet në detaj kuadri dhe natyra ligjore e atij dënimi pasi ankesa është e papranueshme për arsyet e paraqitura në vijim.

17. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës nuk është absolute. Ajo mund t'i nënshtrohet kufizimeve të lejuara me anë të interpretimit, veçanërisht në lidhje me kushtet e pranueshmërisë së një apelimi. Megjithatë, këto kufizime nuk duhet të kufizojnë ushtrimin e së drejtës në një mënyrë të tillë ose në një masë të tillë që të cenohet vet thelbi i së drejtës. Ato duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe duhet të kenë një proporcionalitet të drejtë midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të arrihet (shih *Omar kundër Francës* [DHM] nr. 24767/94, § 34, 29 korrik 1998).

18. Në çështjen konkrete, kufizimi ndaj së drejtës së kërkuessit për t'iu drejtuar gjykatës vinte nga kërkesa për të parapaguar shumën kryesore të detyrimit doganor dhe 40% të gjobës përpara se të bëhej ankesa për rivlerësim të borxhit. Kërkuessi nuk argumentonte – dhe Gjykata nuk ka arsye të gjykojë – se kërkesa nuk ndiqte një qëllim legjitim (krahajo me arsyetimin në *Leduc kundër Francës*, (vendim) [Komiteti], nr. 16382/16, § 28, 17 tetor 2017, dhe vendimet e cituara në të).

19. Për sa ka të bëjë me proporcionalitetin, në parashtrimet e tij përpara gjykatave normale vendase, kërkuessi këmbëngulte se duke qenë se detyrimi fillestar doganor ishte i paligjshëm, atij nuk duhej t'i kërkohej të paguante ndonjë shumë përpara se ta kundërshtonte atë. Kërkuessi nuk argumentoi përpara këtyre gjykatave se shumata e cila kërkohej të parapaguhej ishte e tepërt ose se ajo vendoste një barrierë të paarsyeshme ose ndaluese për të ushtruar të drejtën e tij për t'iu drejtuar gjykatës (shih paragrafin 11 më sipër). Në këtë mënyrë, kërkuessi u ankua kryesisht për vet detyrimin për të paguar sipas ligjit vendas, dhe jo për proporcionalitetin e tij në çështjen e kërkuessit. Gjithashtu, ai nuk iu dha autoriteteve vendase ndonjë element faktik për situatën e tij financiare në mënyrë që ato autoritete të mund të vlerësonin proporcionalitetin e kërkesës për të parapaguar shumën në fjalë përkundërt gjendjes së tij financiare (shih, për një situatë të ngjashme, *Taciuc dhe të Tjerët kundër Rumanisë* (vendim) [Komiteti], nr. 43695/05 dhe 5 të tjerë, § 28, 4 shtator 2008, me referenca të tjera; dhe krahajo me *Loncke kundër Belgjikës*, nr. 20656/03, § 51, 25 shtator 2007, ku kërkuessi ngriti një argument mbi të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës). Edhe pse ai iu referua së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës pranë Gjykatës Kushtetuese (shih paragrafin 11 më sipër), siç konstatohet nga Gjykata Kushtetuese, këto argumente ishin paraqitur *in abstracto* (shih paragrafin 12 më sipër). Në lidhje me këtë aspekt, Gjykata përsërit se detyra e saj nuk është të rishikojë ligjin përkatës dhe praktikën *in abstracto*, por të përcaktojë nëse mënyra me anë të së cilës ato u zbatuan, apo ndikuan ndaj kërkuessit, shkaktoi një shkelje të Konventës ose jo (shih, midis autoriteteve të tjera, *Schwarzenberger kundër Gjermanisë*, nr. 75737/01, § 37, 10 gusht 2006; *Roman Zakharov kundër Rusisë* [DHM], nr. 47143/06, § 164, GJEDNJ 2015).

20. Në mungesë të argumenteve të paraqitura në mënyrën e duhur në procedurat vendase, Gjykata nuk mund të konstatojë se kufizimi i së drejtës së kërkuessit për t'iu drejtuar gjykatës ka qenë jo proporcional.

21. Së fundmi, në lidhje me argumentin e kërkuessit se autoritetet vendase gabuan me ligjin duke gjykuar se ai duhej të parapaguante shumën përkatëse përpara se të depozitonte ankesën ndaj gjobës, Gjykata nuk konstaton ndonjë arsye për të gjykuar se konstatimi ishte arbitrar ose qartazi i paarsyeshëm (shih *Moreira Ferreira kundër Portugalisë* (nr.2) [DHM], nr. 19867/12, §§ 83 dhe 85, 11 korrik 2017).

22. Për sa më sipër, Gjykata vendos se çështja nuk paraqet ndonjë fakt të shkeljes të së drejtës së kërkuessit për t'iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

B. Neni 1 i Protokollit nr. 1 të Konventës

23. Në rastin kur një kërkuess nuk respekton kërkesat vendase të pranueshmërisë, kërkesa e tij ose e saj pranë Gjykatës, në parim, duhet të deklarohet e papranueshme për mosshërim të mjeteve vendase (shih *Vučković dhe të Tjerët kundër Serbisë* (kundërshtimi paraprak) [DHM], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, § 72, 25 mars 2014).

24. Në çështjen konkrete, pretendimi vendas i kërkuessit u shpall i papranueshëm, pasi ai nuk kishte shteruar mjetet administrative përpara se t'i drejtohej gjykatës (shih paragrafin 22 më sipër). Rrjedhimisht, ankesa e bërë në mbështetje të nenit 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës pranë Gjykatës është e papranueshme për mosshërim të mjeteve vendase sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Për këto arsye, në mënyrë unanime, Gjykata
E deklaroi kërkesën të papranueshme.
Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 5 tetor 2023.

Olga Chernishova
ZËVENDËSSEKRETARE

Georgios A. Serghides
KRYETAR

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA NURAJ KUNDËR SHQIPËRISË (Kërkesa nr. 35703/17)

VENDIM
STRASBURG
10 tetor 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund t'i nënshtrohet rishikimit redaktues.

Në çështjen Nuraj kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit*,

Duke mbajtur në konsideratë:

kërkesën (nr. 35703/17) kundër Republikës së Shqipërisë, depozituar në Gjykatë në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore ("Konventa"), më 13 maj 2017, nga një shtetase shqiptare, znj. Hajrie Nuraj, lindur në vitin 1960 dhe banuese në Tiranë ("kërkuesja"), e cila u përfaqësua nga z. S. Puto, një avokat që e ushtron ligjin në Tiranë;

vendimin për të bërë me dije, në lidhje me ankesën bërë në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës mbi të drejtën e kërkueses për t'iu drejtuar gjykatës, Qeverinë Shqiptare ("Qeveria"), përfaqësuar nga Agjenti i saj, znj. B. Lilo, dhe në vijim nga z. O. Moçka, Avokati i Përgjithshëm i Shtetit, dhe për të deklaruar pjesën tjetër të kërkesës të papranueshme;

vërejtjet e palëve;

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më 19 shtator 2023,

Shpall vendimin e mëposhtëm, që u miratua në të njëjtën datë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me pretendimin për shkelje të së drejtës së kërkueses për t'iu drejtuar gjykatës, sipas nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me refuzimin e gjykatave vendase për të shqyrtuar pretendimin e saj për punësim ndaj një ambasade të huaj në bazë të imunitetit shtetëror.

FAKTET

2. Në periudhën midis vitit 2012 dhe 2014, kërkuesja u punësua si sekretare pranë Ambasadës së Katarit në Tiranë. Sipas kontratës së punësimit, pozicioni i kërkueses përcaktohej si "sekretare" dhe "oficere administrative". Kontrata nuk përfshinte një përshkrim specifik të punës. Në praktikë, ajo punonte edhe si përkthyes për ambasadën.

3. Kontrata parashikonte se, nëse midis palëve lindte një mosmarrëveshje, ajo:

"do të referohej pranë autoritetit gjyqësor kompetent pa paragjykim ndaj privilegjeve dhe imuniteteve diplomatike të misionit."

4. Në muajin nëntor 2014, ambasada e ndërpreu punësimin e saj për shkak të shkeljes së konfidencialitetit dhe disiplinës. Kërkuesja depozitoi pranë gjykatave shqiptare një padi për ndërprerje të paligjshme.

I. PROCESET VENDASE

A. Pjesa e parë

5. Më 13 shkurt 2015, Gjykata e Rrethit Tiranë dha një vendim të ndërmjetëm me anë të së cilit rrëzonte kërkesën e papranueshmërisë së ambasadës mbështetur në imunitetin shtetëror dhe deklaronte se kishte juridiksionin për të gjykuar padinë. Gjykata theksoi se mosmarrëveshja nuk kishte të bënte me një padi publike (“*acta iure imperii*”), por me një padi private (“*iure acta gestionis*”), që nuk ishte e lidhur me sovranitetin e Shtetit. Gjykata shtoi se rrëzimi i juridiksionit do të shkaktonte shkeljen e së drejtës së kërkuësës për t’iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

6. Ambasada e Katarit depozitoi një apelim pranë Gjykatës së Lartë duke argumentuar kryesisht se në mbështetje të Konventës së Vjenës 1961 për Marrëdhëniet Diplomatike (“Konventa e Vjenës”), imuniteti i saj do të duhej të ishte lënë në fuqi. Ambasada e Katarit shtoi gjithashtu se kontrata e punësimit nuk kishte asnjë parashikim në lidhje me autoritetin gjyqësor që ishte kompetent për të gjykuar padinë; për këtë arsye, kërkuësja i nënshtrohej detyrimit për të negociuar me ambasadën nëse padia do të shqyrtohej nga gjykatat shqiptare ose ato të Katarit.

7. Më 8 prill 2015, Gjykata e Lartë prishi vendimin e gjykatës më të ulët dhe vendosi se padia ishte e papranueshme për shkak të imunitetit Shtetëror. Gjykata konstatoi se në kontratën e punësimit, palët nuk kishin përcaktuar gjykatën kompetente për gjykimin e mosmarrëveshjeve. Në vijim, Gjykata e Lartë u mbështet në ligjin vendas dhe në Konventën e Vjenës për të arritur në përfundimin se nuk kishte arsye për të përjashtuar imunitetin e Shtetit të Huaj.

8. Pas apelimit kushtetues të kërkuësës, më 15 mars 2016, Gjykata Kushtetuese prishi vendimin e Gjykatës së Lartë dhe e riktheu çështjen për rigjykim pranë asaj gjykate. Gjykata Kushtetuese konstatoi se Gjykata e Lartë nuk kishte marrë në konsideratë zhvillimet në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, që përcaktonte një kufizim të imunitetit Shtetëror, në lidhje me mosmarrëveshjet e punësimit. Në të njëjtën linjë, Gjykata e Lartë nuk kishte përcaktuar nëse detyrimet specifike të kërkuësës në ambasadë përfshinin ushtrimin vetëm të detyrave administrative, apo kontribuonin në përmbushjen e objektivave sovranë të Shtetit të përfaqësuar. Për këtë arsye, Gjykata Kushtetuese udhëzoi Gjykatën e Lartë t’i sqaronte këto çështje dhe të përcaktonte nëse ndonjë prej përjashtimeve të parashikuara në nenin 11 § 2 të Konventës së Kombeve të Bashkuara për Imunitetet Juridiksionale të Shteteve dhe Pasurive të Tyre 2004 (“Konventa e KB 2004”) do të ishte i zbatueshëm për çështjen konkrete.

9. Së fundmi, Gjykata Kushtetuese e udhëzoi Gjykatën e Lartë të adresonte pretendimin e Shtetit të huaj se kërkuësja kishte pasur akses në “një sërë dokumentesh konfidenciale” që i kishte përkthyer për ambasadën.

B. Pjesa e dytë

10. Në parashtrimet e saj vijuese pranë Gjykatës së Lartë, kërkuësja pohoi se kishte qenë vetëm një sekretare, dhe jo staf konsullor, dhe gjithçka që kishte përkthyer për ambasadën ishin artikuj nga shtypi shqiptar.

11. Më 29 qershor 2016, Gjykata e Lartë pranoi se ekzistonte një tendencë e përgjithshme sipas së cilës imuniteti i Shteteve kufizohej në lidhje me mosmarrëveshjet e punësimit, mbështetur në ilustrimet me anë të vendimeve të Gjykatës në çështjen *Cudak kundër Lituanisë* ([DHM], nr. 15869/02, §§ 54-59, GJEDNJ 2010) dhe *Sabeh El Leil kundër Francës* ([DHM], nr. 34869/05, §§ 46–54, 29 qershor 2011). Megjithatë, në mbështetje të nenit 39 të Kodit të Procedurës Civile (“KPC”) dhe nenit 31 § 1 dhe nenit 32 të Konventës së Vjenës (shih paragrafët 15–16 në vijim), Gjykata e Lartë konstatoi se pala mbrojtëse nuk kishte hequr dorë nga imuniteti i saj dhe gjykoi edhe një herë se padia ishte e papranueshme. Për sa i përket Konventës së KB 2004, që konsiderohet të zbatohet në Shqipëri si e drejtë ndërkombëtare zakonore, konstatohet se:

“19. [...] çështja konkrete trajtohet nga paragrafi i dytë i nenit 11 [të Konventës së KB 2004] pasi [...] kontrata e punësimit në shqyrtim është pjesë e sferës së masave të lidhura në mënyrë të drejtpërdrejtë me përmbushjen e misionit ose funksionit diplomatik sipas Konventës së Vjenës, por edhe sipas interpretimit të Nenit 11/2/a/d [sic] të Konventës së Kombeve të Bashkuara për Imunitetet Juridiksionale të Shteteve dhe Pasurive të Tyre (përjashtimet).

20. [...] pasi pala paditëse ishte punësuar si përkthyes dhe sekretare e Ambasadorit të Shtetit të Katarit, aktiviteti i saj lidhej në mënyrë të drejtpërdrejtë me aktivitetin e përfaqësimit diplomatik të Shtetit të huaj, për këtë arsye imuniteti sovran i Shtetit të huaj justifikon kufizimin e të drejtës së paditëses për t’iu drejtuar gjykatës.

21. Banka Civile e Gjykatës së Lartë mban në konsideratë edhe detyrat specifike të përmbushura nga pala paditëse. Duke iu referuar parashtrimeve të palëve, konstatohet se paditësja kishte akses në dokumente të caktuara që i përkthente dhe ia kalonte në mënyrë të drejtpërdrejtë përfaqësuesve të shtetit të Katarit, që do të thotë, ajo kishte akses në materiale konfidenciale sensitive që lidheshin në mënyrë të drejtpërdrejtë me interesat

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

sovrane të shtetit të Katarit. Nga ana tjetër, paditësja nuk parashtroi në gjykatë se materialet e përkthyer prej saj nuk ishin konfidenciale.

...

22. Sipas rrethanave, detyrat e paditëses kishin të bënin me aspekte të konfidencialitetit... Aktiviteti i paditëses nuk mund të klasifikohet vetëm si aktivitet administrativ.”.

12. Gjithashtu, sipas kontratës së punësimit (shih paragrafin 3 më sipër), gjykata konstaton se: “pala e paditur nuk pati kurrë si synim të hiqte dorë nga privilegjet dhe imuniteti i saj ... Nga interpretimi i këtij parashikimi kontraktual, rezulton se palët nuk kishin pasur asnjëherë si synim që ta paraqisnin zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të tyre pranë gjykatave shqiptare, pasi: i. mosmarrëveshja shkaktohej prej marrëdhënieve të punës; ii. pala e paditur është një subjekt që gëzon imunitet diplomatik...; iii. pala e paditur nuk ka hequr dorë nga imuniteti dhe në këtë mënyrë mosmarrëveshja mund të gjykohej nga gjykatat shqiptare.”.

13. Më 21 dhjetor 2016, Gjykata Kushtetuese me shumicë votash, pesë me tre, rrëzoi apelimin kushtetues si të papranueshëm, duke gjykuar se Gjykata e Lartë e kishte arsyetuar rregullisht vendimin e saj.

14. Dy gjyqtarë bashkëlidhën një opinion të përbashkët kundërshtues ku shpreheshin se gjykata duhej të kishte analizuar çështjen sipas këndvështrimit në lidhje me “të drejtën për t’iu drejtuar gjykatës” dhe jo sipas këndvështrimit mbi “mungesën e provave”. Gjithashtu, ata shpreheshin se Gjykata e Lartë nuk kishte mbajtur në konsideratë mjaftueshëm praktikën gjyqësore të Gjykatës që orientohej drejt kufizimit të imunitetit shtetëror. Ata arrinin në përfundimin se sipas aspekteve *prima facie* të paraqitura, çështja do të duhej të ishte deklaruar e pranueshme.

II. LIGJI PËRKATËS VENDAS

15. Neni 39 i KPP-së parashikon:

Neni 39

“Anëtarët e misionëve konsulllore dhe diplomatike në Republikën e Shqipërisë nuk janë subjekt i juridiksionit të gjykatave shqiptare, me përjashtim të rasteve kur:

- a) ata bien dakord vullnetarisht [me atë juridiksion];
- b) përmbushen kushtet dhe termat e parashikuar në Konventën e Vjenës për Marrëdhëniet Diplomatike [për heqjen e imunitetit].”.

III. LIGJI PËRKATËS NDËRKOMBËTAR

A. Konventa e Vjenës mbi Marrëdhëniet Diplomatike

16. Neni 31 § 1 dhe neni 32 i Konventës, që hyri në fuqi në Shqipëri më 8 shkurt 1998, parashikon:

Neni 31

“1. Një agjent diplomatik gëzon imunitet ndaj juridiksionit penal të Shtetit pritës. Ai gëzon imunitet edhe ndaj juridiksionit civil dhe administrativ...

...

Neni 32

14. Imuniteti ndaj juridiksionit të agjentëve diplomatikë dhe personave që gëzojnë imunitet sipas nenit 37 mund të hiqet nga Shteti dërgues...

...”

B. Konventa e Kombeve të Bashkuara 2004 mbi Imunitetet Juridiksionale të Shteteve dhe Pasurive të Tyre

17. Në muajin dhjetor 2004, Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara miratoi Konventën mbi Imunitetet Juridiksionale të Shteteve dhe Pasurive të Tyre. Ajo u hap për nënshkrim më 17 janar 2005 dhe nuk ka hyrë ende në fuqi. Neni 11 i Konventës parashikon si më poshtë:

Neni 11

Kontratat e punësimit

“1. Përveç rasteve kur Shtetet në fjalë bien dakord midis tyre, një Shtet nuk mund të kërkojë imunitet nga juridiksioni pranë një gjykate të një Shteti tjetër që është kompetent në një proces që ka të bëjë me një kontratë

punësimi midis Shtetit dhe një individi për punën e kryer ose që do të kryhet, plotësisht ose pjesërisht, në territorin e atij Shteti tjetër.

2. Paragrafi 1 nuk zbatohet nëse:

a) i punësuar është punësuar për të kryer funksione të caktuara në ushtrim të autoritetit qeveritar;

...

(d) lënda e procesit është pushimi ose ndërprerja e punësimit të një individi dhe, sipas përcaktimit nga kreu i Shtetit, kreu i qeverisë ose Ministri për Punët e Jashtme i Shtetit që ofron punësimin, një proces i tillë do të ndërhynte në interesat e sigurisë së atij Shteti;

...

VLERËSIMI I GJYKATËS

PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

18. Në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës, kërkesja pretendonte se ajo ishte privuar nga e drejta e saj për t'iu drejtuar gjykatës, për sa i përket imunitetit juridiksional të kërkuar nga punëdhënësi i saj dhe lënë në fuqi nga gjykatat vendase.

A. Pranueshmëria

19. Në mbështetje të nenit 1 të Konventës, Qeveria parashtroi se kërkesja nuk kishte qenë “brenda juridiksionit” të Shqipërisë, sepse ajo kishte rënë dakord se mosmarrëveshjet me punëdhënësin e saj do të zgjidheshin nga gjykatat e Katarit, në këtë mënyrë, duke përjashtuar juridiksionin e gjykatave shqiptare dhe, për pasojë, juridiksionin e Gjykatës. Kërkesja e kundërshtoi atë pohim.

20. Edhe pse Gjykata e Lartë vendosi se i mungonte juridiksioni për të gjykuar themelin e padisë së kërkeses, për të arritur në këtë gjykim, ajo ushtroi pushtetin e saj për të marrë një vendim mbi çështjen e paraqitur pranë saj nga kërkesja. Në vijim, Gjykata Kushtetuese shqyrtoi dhe rrëzoi apelin kushtetues të kërkeses. Rezulton se për sa ka të bëjë me pajtueshmërinë e vendimeve vendase me nenin 6 § 1 të Konventës, kërkesja ishte “brenda juridiksionit” të Shqipërisë për qëllimet e nenit 1 të Konventës (krahaso me *Naku kundër Lituanisë dhe Suedisë*, nr. 26126/07, §§ 78–79 dhe 95, 8 nëntor 2016).

21. Për sa argumenti i Qeverisë mund të kuptohet edhe si një kërkesë se kërkesja kishte hequr dorë nga e drejta e saj sipas nenit 6 § 1 të Konventës për të përfituar të drejtën t'i drejtohej gjykatave shqiptare, Gjykata gjykon se ky kundërshtim duhet t'i bashkohet themelit të ankesës.

22. Kjo ankesë nuk është e pambështetur haptazi në fakte sipas interpretimit të nenit 35 § 3 (a) të Konventës, apo e papranueshme për shkaqe të tjerë. Për këtë arsye duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Meritat

1. Parimet e përgjithshme

23. Parimet përkatëse të përgjithshme për të drejtën për t'iu drejtuar një gjykate të garantuara nga neni 6 § 1 i Konventës përcaktohen në *Cudake kundër Lituanisë* ([DHM], nr. 15869/02, §§ 54–59, GJEDNJ 2010) dhe *Sabeh El Leil kundër Francës* ([DHM], nr. 34869/05, §§ 46–54, 29 qershor 2011).

2. Vlerësimi i Gjykatës

a) Nëse kërkesja hoqi dorë nga e drejta e saj

24. Gjykata vëren se pala e paditur parashtroi pranë gjykatave vendase se palët nuk kishin rënë dakord se për cilin juridiksion do të shqyrtonin mosmarrëveshjen dhe kjo çështje kërkonte negociime të mëtejshme (shih paragrafin 6 më sipër). Ky argument vë në dyshim sugjerimin e Qeverisë se kërkesja kishte hequr dorë nga e drejta e saj për t'iu drejtuar gjykatave shqiptare.

25. Gjithashtu, Gjykata e Lartë pohoi se palët nuk kishin pasur si synim të paraqisnin mosmarrëveshjen e tyre pranë gjykatave shqiptare (shih paragrafin 12 më sipër). Megjithatë, nuk rezulton se ky përfundim mbështetej në analizën nëse kërkesja në mënyrë të lirë dhe pa mëdyshje kishte zgjedhur të hiqte dorë nga e drejta e saj për t'iu drejtuar një gjykate (shih, *mutatis mutandis*, *Suda kundër Republikës Çeke*, nr. 1643/06, § 48, 28 tetor 2010). Ky vendim mbështetej më së shumti në konstatimin e mëparshëm të Gjykatës së Lartë se pala e paditur nuk kishte hequr dorë nga imuniteti i saj. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se pika kryesore e mosmarrëveshjes pranë gjykatave vendase ishte nëse pala e paditur gëzonte imunitet, dhe jo nëse kërkesja kishte hequr dorë nga e drejta e saj për t'iu drejtuar gjykatave shqiptare. Në të vërtetë, gjatë gjithë proceseve, gjykatat vendase proceduan duke prezumuar se e drejta e kërkeses për t'iu drejtuar gjykatës ishte në rrezik. Ato u mbështetën në praktikën gjyqësore sipas nenit 6 § 1 të Konventës dhe u përpoqën të balanconin të drejtat e kërkeses me të drejtën e palës së paditur për imunitet.

26. Për sa më sipër, Gjykata nuk mund të pranojë argumentin e Qeverisë se kërkesja kishte hequr dorë nga e drejta e saj për t'iu drejtuar një gjykate, në mbështetje të nenit 6 § 1 të Konventës.

b) Nëse është shkelur e drejta e kërkuësës për t'iu drejtuar gjykatës

27. Akordimi i imunitetit ndaj një Shteti ndjek një qëllim legjitim (shih *Cudak*, cituar më sipër, § 60). Për këtë arsye, thelbi i çështjes pranë Gjykatës është nëse kufizimi i kundërshtuar ndaj së drejtës së kërkuësës për t'iu drejtuar gjykatës ishte proporcional.

28. Gjykata vëren se Shqipëria nuk ka ratifikuar Konventën e KB 2004, por as nuk ka votuar kundër miratimit të saj, dhe gjykatat vendase i janë referuar shprehimisht kësaj konvente (shih paragrafët 8 dhe 11 më sipër). Për këtë arsye, për Shqipërinë, Konventa e KB 2004 zbatohet sipas të drejtës zakonore ndërkombëtare (shih *Cudak*, cituar më sipër, § 66–67).

29. Neni 11 i Konventës së KB 2004 parashikon rregullin se një Shtet nuk ka imunitet juridiksional për kontratat e punësimit, me përjashtim të situatave që përcaktohen në mënyrë shteruese në të. Kërkuësja u shpreh se çështja e saj nuk përkonte me ndonjë nga përjashtimet në fjalë, por gjykatat vendase gjykuan për të kundërtën.

30. Si një vërejtje paraprake, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë nuk sqaronte se nënparagrafi specifik i nenit 11 § 2 të Konventës së KB 2004 zbatohet për kërkuësen (shih paragrafin 11 më lartë). Vendimi i Gjykatës së Lartë i referohej “nenit 11/2/a/d”. Megjithatë, duke qenë se dispozita në fjalë nuk përmban një paragraf “a/d”, kjo referencë duhet të konsiderohet se i referohet dy nënparagrafëve të ndryshëm, më konkretisht “a” dhe “d” të dispozitës në fjalë. Sidoqoftë, është e vështirë të pranohet se çështja e kërkuësës përkon me ndonjë prej këtyre paragrafëve.

31. Fillimisht, nuk ka asnjë indicje se kërkuësja është punësuar “për të realizuar funksione të caktuara në ushtrim të autoritetit qeveritar” sipas nenit 11 § 2 (a) të Konventës së KB 2004. Në të vërtetë, kontrata e punësimit e kërkuësës nuk përmbante asnjë përshtkrim pune të detajuar, gjë që vështirë se është e pajtueshme me një pozicion që ushtron autoritet qeveritar. Ajo ishte rekrutuar për të punuar si “oficere administrative” dhe/ose “sekretare” për Ambasadorin, funksion që, në mungesë të ndonjë shpjegimi tjetër, nuk mund të barazohet me ushtrimin e autoritetit qeveritar të Shtetit në fjalë.

32. Në lidhje me aktivitetin e saj të përkthimit, Gjykata thekson edhe një herë se kjo detyrë nuk përmendej aspak në kontratën e saj të punësimit, gjë që nënkupton se ky ishte një aktivitet dytësor përveç detyrave të saj si sekretare. Gjithashtu, për sa ka të bëjë me konstatimin e Gjykatës së Lartë se kërkuësja nuk kishte parashtruar përpara kësaj gjykate se materialet e përkthyer prej saj nuk ishin konfidenciale (shih paragrafin 11 më sipër), Gjykata i referohet memorandumit të kërkuësës pranë asaj gjykate (shih paragrafin 10 më sipër) dhe thekson se ajo parashtrroi se ajo kishte përkthyer artikuj të shtypit të shkruar, të cilët me natyrën që kanë nuk janë konfidencialë. Për Gjykatën nuk është e qartë se çfarë elementesh e çuan Gjykatën e Lartë në përfundimin se kërkuësja kishte pasur akses në informacione konfidenciale ose sensitive. Në çdo rast, një akses i caktuar ndaj informacioneve sensitive që mund të jetë rasti për një person në cilësinë e sekretares së një ambasadori – nuk mund të barazohet me përmbushjen e funksioneve të caktuara në ushtrimin e autoritetit qeveritar sipas interpretimit të nenit 11 § 2 (a) të Konventës së KB 2004.

33. Duke u rikthyer në nënparagrafin “d” të nenit 11 § 2 të Konventës së KB 2004, në vendimin e Gjykatës së Lartë nuk ka asnjë referencë të ndonjë përcaktim i bërë nga “kreu i Shtetit, kreu i Qeverisë apo Ministri i Punëve të Jashtme”, apo të ndonjë rrezik potencial që kërcënon interesin e sigurisë së Katarit. Pretendimi i thjeshtë se kërkuësja mund të ketë pasur akses në dokumente të caktuar ose mund të ketë pasur informacion për materiale konfidenciale gjatë detyrave të saj nuk është mjaftueshëm të çojë në një përfundim tjetër (shih *Cudak*, cituar më sipër, § 72). Rezulton se nuk është përcaktuar as se nënparagrafi ishte i zbatueshëm për çështjen.

34. Gjykata ka arritur në një përfundim të ngjashëm në çështje të ngjashme ku një kërkuës ishte punësuar si oficer kulture, informacioni dhe shtypi (shih *Naku*, cituar më sipër, §§ 15 dhe 95), specialist protokolli, përkthyes dhe roje sigurie (*Radunović dhe të Tjerë kundër Malit të Zi*, nr. 45197/13 dhe 2 të tjerë, §§ 6 dhe 79, 25 tetor 2016), llogaritar (shih *Sabeh El Leil*, cituar më sipër, §§ 7 dhe 67) dhe operator centrali (*Cudak*, cituar më sipër, §§ 10 dhe 74).

35. Siç është theksuar me të drejtë nga Gjykata Kushtetuese në vendimin e saj të parë (shih paragrafin 8 më sipër), gjykatat vendase do të duhej të kishin shqyrtuar në thelb pikërisht fushën e veprimit të detyrave të kërkuësës në mënyrë që t'iu përgjigjur pyetjes nëse ndonjë prej nënparagrafëve të nenit 11 §2 të Konventës së KB 2004 ishte i zbatueshëm për çështjen. Ky shqyrtim specifik për faktet nuk pritej të realizohej, dhe në vend të tij, gjykatat vendase u mbështetën kryesisht në faktin se kërkuësja ishte e punësuar në një ambasadë të huaj dhe kishte pasur akses në materiale të papërcaktuara që supozoheshin të ishin sensitive. Edhe pse ky aspekt u

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

theksua nga gjyqtarët kundërshtues, ai nuk u zgjidh as në vendimin e dytë të Gjykatës Kushtetuese (shih paragrafët 13–14 më sipër).

36. Për këtë arsye, është shkelur neni 6 § 1 i Konventës.

NENI 41 I KONVENTËS

37. Kërkuesja kërkoi 40,200 euro (EUR) për dëmin pasuror dhe jo pasuror, respektivisht. Gjithashtu, ajo kërkoi 3,640 euro për kostot dhe shpenzimet bërë në Gjykatë, duke i mbështetur me një faturë proforma me zërat përkatës dhe nuk depozitoi asnjë kërkesë për këtë kategori për proceset vendase.

38. Qeveria i konsideroi shumat të tepërta dhe të pambështetura me anë të faturave të miratuara në mënyrë zyrtare.

39. Gjykata ka konstatuar një shkelje të së drejtës së kërkueses për t'iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës dhe nuk dha asnjë gjykim për ligjshmërinë e shkarkimit të saj. Në këtë mënyrë, i takon kërkueses të kërkojë që të rihapen proceset vendase. Pasi nuk ka asnjë lidhje shkakore midis shkeljes së konstatuar nga Gjykata dhe dëmit pasuror të pretenduar, Gjykata e rrëzon këtë kërkesë.

40. Në lidhje me dëmin jo pasuror, Gjykata akordon 3,600 euro nën këtë kategori plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkueses.

41. Duke u rikthyer te kostot dhe shpenzimet, siç ka bërë edhe në të shkuarën (shih *Hysa kundër Shqipërisë*, nr. 52048/16, § 93, 21 shkurt 2023, me referenca të tjera), Gjykata e rrëzon argumentin e Qeverisë sipas së cilit kërkohet që kostot dhe shpenzimet duhet të mbështeten me anë të faturave të miratuara zyrtarisht. Duke marrë në konsideratë justifikimet e parashtruara nga kërkuesja, Gjykata e gjykon të arsyeshme t'i akordojë kërkueses shumën e kërkuar prej 3,640 euro, që mbulon kostot dhe shpenzimet në Gjykatë, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkueses.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. *Rrëzon* kundërshtimin paraprak të Qeverisë për mungesë juridiksioni;
  2. *Bashkon* në themel kundërshtimin në lidhje me pretendimin për heqje dorë nga e drejta e kërkueses për t'iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës dhe *e kundërshton* atë;
  3. *E deklaron* kërkesën të pranueshme;
  4. *Gjykon* se është shkelur neni 6 § 1 i Konventës;
  5. *Gjykon*
    - a) se Shteti i paditur duhet t'i paguajë kërkueses, brenda tre muajve, shumat e mëposhtme, që duhet të konvertohen në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes;
      - i. 3,600 euro (tre mijë e gjashtëqind euro) plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme, për dëmin jopasuror;
      - ii. 3,640 euro (tre mijë e gjashtëqind e dyzet euro) plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme për kërkuesen për kostot dhe shpenzimet;
    - b) se që nga përfundimi i periudhës tremujore të sipërpërmendur deri në shlyerje, duhet të paguhet interes i thjeshtë për shumat e mësipërme në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës plus tre pikë përqindje.
  6. *Rrëzon* pjesën tjetër të pretendimit të kërkueses për shpërblim të drejtë.
- Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 10 tetor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Olga Chernishova
ZËVENDESESSEKRETARE

Georgios A. Serghides
KRYETAR

**GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

VENDIM

Kërkesa nr. 13523/16

LULJETA CITOZI KUNDËR SHQIPËRISË

dhe 4 kërkesa të tjera

(shih tabelën bashkëlidhur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 14 Shtator 2023 si një Komitet i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *kryetar*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendëssekretare e Përkohshme e Seksionit*,

Duke mbajtur në konsideratë kërkesën e mësipërme të depozituar në data të ndryshme paraqitur në tabelën bashkëlidhur,

Duke mbajtur në konsideratë deklaratat e paraqitura nga Qeveria e paditur sipas së cilave Gjykatës i kërkohej të përjashtonte kërkesën nga lista e çështjeve,

Pasi diskutoi, vendosi si më poshtë:

FAKTET DHE PROCEDURA

Lista e kërkuessve është paraqitur në tabelën bashkëlidhur.

Ankesat e kërkuessve bërë në mbështetje të nenit 6 § 1 dhe nenit 13 të Konventës, në lidhje me kohëzgjatjen e tepërt të procesit gjyqësor dhe mungesën e mjeteve efektive, iu komunikuan Qeverisë Shqiptare (“Qeveria”).

LIGJI

Duke pasur në konsideratë lëndën e ngjashme të kërkesave, Gjykata e gjykon me vend t’i shqyrtojë ato së bashku në një vendim të vetëm.

Pas negociatave të pasuksesshme për një zgjidhje miqësore, më 2 mars 2023, Qeveria informoi Gjykatën se propozonte të bëheshin deklaratat të njëanshme, me qëllim zgjidhjen e problematikave të ngritura nga këto ankesa.

Në vijim, Qeveria i kërkoj Gjykatës t’i përjashtonte kërkesat në përputhje me nenin 37 të Konventës.

Qeveria njohu shkeljen e të drejtave të kërkuessve, në lidhje me parashikimin për “afat të arsyeshëm” të garantuar nga neni 6 § 1 i Konventës dhe mungesën e një mjeti vendas efektiv, në kohën përkatëse, për sa i përket këtij aspekti. Qeveria ofronte t’iu paguante kërkuessve shumat e detajuara në tabelën bashkëlidhur dhe ftonte Gjykatën t’i përjashtonte kërkesat nga lista e çështjeve në përputhje me nenin 37 § 1 (c) të Konventës. Shumat do të konvertoheshin në monedhën e Shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes së pagesës dhe do të paguheshin brenda tre muajve nga data e shpalljes së vendimit të Gjykatës. Në rast se këto shuma nuk do të shlyheshin brenda periudhës tremujore të përmendur më sipër, Qeveria merrte përsipër të paguante interes të thjeshtë për to, që nga përfundimi i asaj periudhe deri në shlyerje, në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies së Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës plus tre pikë përqindje.

Pagesa do të përbënte zgjidhjen përfundimtare të çështjeve.

Kërkuessve iu dërguan kushtet e deklarimeve të njëanshme të Qeverisë disa javë përpara datës së këtij vendimi. Gjykata nuk ka marrë një përgjigje nga kërkuessit ku të pranoheshin kushtet e deklarimeve.

Gjykata konstaton se neni 37 § 1 (c) i krijon mundësinë të përjashtojë çështjen nga lista e saj nëse:

“... për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës.”

Në këtë mënyrë, ajo mund t’i përjashtojë kërkesat nga lista e saj e çështjeve në mbështetje të nenit 37 § 1 (c) sipas një deklarate të njëanshme bërë nga Qeveria përgjegjëse, edhe nëse kërkuessit dëshirojnë që të vazhdojë shqyrtimi i çështjeve (shih, veçanërisht, vendimin *Tahsin Acar kundër Turqisë* (kundërshtimet paraprake) [DHM], nr. 26307/95, §§ 75–77, GJEDNJ 2003-VI).

Gjykata ka ndërtuar një praktikë gjyqësore të qartë dhe të gjerë në lidhje me ankesat që kanë të bëjnë me kohëzgjatjen e tepërt të procesit gjyqësor civil (shih, për shembull, *Luli dhe të Tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 64480/09 dhe 5 të tjerë, 1 prill 2014, dhe *Mishgioni kundër Shqipërisë*, nr. 18381/05, 7 dhjetor 2010).

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Duke theksuar parashtrimet në deklaratat e Qeverisë, si edhe shumën e kompensimit të propozuar – e cila përkon me shumën e akorduar në çështje të ngjashme – Gjykata gjykon se nuk justifikohet që ajo të vijojë me shqyrtimin e mëtejshëm të kërkesave (neni 37 § 1 (c)).

Mbështetur në sa më sipër, Gjykata gjykon se për sa i përket të drejtave të njeriut sipas parashikimit të Konventës dhe Protokolleve të saj, Gjykatës nuk i kërkohet që të vijojë shqyrtimin e kërkesës (neni 37 § 1 *in fine*).

Së fundmi, Gjykata thekson se nëse Qeveria nuk respekton kushtet në deklaratat e saj të njëanshme, kërkesat mund të rikthehen në listën e çështjeve në mbështetje të nenit 37 § 2 të Konventës (shih *Josipović kundër Serbisë* (vendim), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

Sipas sa më sipër, është me vend që çështjet të përjashtohen nga lista.

Për këto arsye, Gjykata, në mënyrë unanime,

Vendos t'i bashkojë kërkesat;

Mban në konsideratë kushtet në deklaratat e Qeverisë së paditur dhe angazhimet për të garantuar respektimin e premtimeve të bëra në të;

Vendos të përjashtojë kërkesat nga lista e saj e çështjeve, në përputhje me nenin 37 § 1 (c) të Konventës.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 5 tetor 2023.

Viktoriya Maradudina

ZËVENDËSSEKRETARE E PËRKOHSHME

Ioannis Ktistakis

KRYETAR

SHTOJCË

Lista e kërkesave sipas së cilave paraqiten ankesa, në mbështetje me nenin 6 § 1 të Konventës (kohëzgjatje e tepërt e procesit gjyqësor civil)

Nr.	Ankesa nr. Data e paraqitjes	Emri i ankuesit Viti i lindjes	Data e marrjes së deklarimit të Qeverisë	Shuma e akorduar për dëmin pasuror dhe jopasuror për kërkues (në euro) ²⁶	Shuma akorduar për kostot dhe shpenzimet për kërkesë (në euro) ²⁷
1	13523/16 29.2.2016	Luljeta CITOZI 1954	2.3.2023	1,200	250
2	21532/16 13.4.2016	Elmaz LUZI 1956		1,200	250
3	29335/16 16.5.2016	Mirbana BILALI 1974		1,200	250
4	29342/16 16.5.2016	ALB SECURITY 1998		1,200	250
5	32838/16 3.6.2016	Xhevair BREGU 1960		1,500	250

²⁶ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesve.

²⁷ Plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesve.

**GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

VENDIM

Kërkesa nr. 33183/07

PRIMA SHPK DHE ARTAN KOZMAI KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 19 shtator 2023, si Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit,*

duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 33183/07) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë, sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut ("Konventa"), më 25 korrik 2017, nga Prima sh.p.k., shoqëri tregtare e themeluar në Shqipëri, dhe një shtetas shqiptar z. Artan Kozmai, i lindur në vitin 1962 dhe banues në Tiranë. Kërkuesi i dytë është pronari dhe administratori i kërkuesit të parë, shoqërisë tregtare. Kërkuesit përfaqësohen në Gjykatë nga z. A. Hajdari dhe z. A. Brovina, avokatë të licencuar në Tiranë;

vendimin për të njoftuar Qeverinë Shqiptare ("Qeveria") të përfaqësuar nga Agjenti i saj në atë kohë, z. N. Naço, ish-ministër i Drejtësisë dhe më pas nga z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit, për ankimimet në lidhje me mosshqyrtimin nga Gjykata e Lartë të pretendimit të kërkuesve se padia e paditësve ishte jashtë afatit, sipas nenit 6 § 1 të Konventës dhe të drejtën e pronësisë së kërkuesve, sipas nenit 1, të Protokollit nr. 1, të Konventës dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesës;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit, vendosi si më poshtë:

OBJEKTI I ÇËSHTJES

38. Çështja ka të bëjë me shkeljen e dyshuar të të drejtave të kërkuesve për gjykim të drejtë dhe respektimin e pronës si pasojë e vendimit të Gjykatës së Lartë në një çështje civile.

39. Më 16 gusht 1997, Këshilli Bashkiak për Planifikimin Territorial të Tiranës (këtu e më poshtë "Këshilli") i dha shoqërisë kërkuese një leje planifikimi për një parcelë toke në pronësi të kërkuesit të dytë dhe e miratoi atë më 14 tetor 1997.

40. Në një datë të pa saktësuar në vitin 1998, pas fillimit të punimeve nga shoqëria kërkuese, fqinjët në ndërtesën ngjitur depozituan një padi civile kundër shoqërisë kërkuese, ku kërkonin pezullimin e ndërtimit dhe shfuqizimin e vendimeve të Këshillit.

41. Më 5 maj 1998, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ("Gjykata e Rrethit") urdhëroi pezullimin e punimeve të ndërtimit.

42. Më 20 nëntor 1998, Gjykata e Rrethit Gjyqësor pranoi pjesërisht padinë civile, por nuk u mor vendim në lidhje me kërkesën për shfuqizimin e vendimit të Këshillit. Më 16 prill 1999, Gjykata e Apelit Tiranë ("Gjykata e Apelit") la në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor.

43. Më 8 mars 2000, Gjykata e Lartë prishi vendimet e të dyjave gjykatave më të ulëta dhe ktheu çështjen në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor për t'u shqyrtuar përsëri nga një trupë tjetër gjyqësore.

44. Më 16 prill 2002, Gjykata e Rrethit Gjyqësor pranoi pjesërisht padinë civile, duke urdhëruar shoqërinë kërkuese që të mos ndërhyjë në të drejtat e pronës së paditësit. Ajo gjithashtu rrëzoi si të pabazuar pjesën e padisë në lidhje me shfuqizimin e lejes së ndërtimit.

45. Shoqëria kërkuese e ankmoi dhe, më 21 korrik 2003, Gjykata e Apelit përmbysi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor dhe rrëzoi padinë e paditësit, duke u shprehur që pretendimi kryesor, që kishte të bënte me kërkesën për shfuqizimin e lejes së ndërtimit, ishte depozituar jashtë afatit kohor prej tridhjetë ditësh, të përcaktuar në nenin 328 të Kodit të Procedurës Civile.

46. Më 23 nëntor 2004, Gjykata e Lartë prishi vendimin e Gjykatës së Apelit dhe konstatoi se ndërtimi i ri përbënte rrezik për pronën e paditësit dhe urdhëroi shoqërinë kërkuese që të mos ndërhynte më tej.

47. Gjithashtu, Gjykata e Lartë shfuqizoi lejet e planifikimit dhe ndërtimit, duke u shprehur që ishin në shkelje të Ligjit për Urbanizimin 1993. Më tej u shpreh se meqë leja e ndërtimit ishte nxjerrë për një periudhë

gjashtëmuajore dhe nuk ishte depozituar kërkesë për rinovimin e saj, vendimet që miratonin këto leje duhej të shfuqizoheshin.

48. Më 30 janar 2007, Gjykata Kushtetuese me panel të përbërë nga tre gjyqtarë, shpalli të papranueshëm ankimin kushtetues të shoqërisë kërkuese.

VLERËSIMI I GJYKATËS

49. Kërkuesit argumentuan që mostrajtimi nga Gjykata e Lartë i kundërshtimit të tyre, në lidhje me pranueshmërinë e pretendimit të paditësit, përbënte shkelje të detyrimit të gjykatave për të arsyetuar vendimet e tyre dhe ndërhyrje në të drejtat e tyre për pronën, sepse nëse Gjykata e Lartë do të kishte konstatuar që padia civile e paditësve ishte depozituar jashtë afatit, leja e ndërtimit të kërkuesit nuk do të ishte shfuqizuar. Kërkuesit u bazuan në nenin 6, paragrafi 1, të Konventës dhe në nenin 1, të Protokollit nr. 1.

50. Gjykata nuk e ka për detyrë të trajtojë çështjen e statusit viktimë të kërkuesit të dytë sepse, edhe nëse supozojmë se ai ka legjitimitet, kërkesa në çdo rast është e papranueshme për shkaqet e mëposhtme.

A. Neni 6, paragrafi 1, i Konventës

51. Gjykata përsërit që sipas praktikës së saj të konsoliduar që pasqyron një parim në lidhje me administrimin e duhur të drejtësisë, vendimet e gjykatave dhe tribunaleve duhet të shprehin mjaftueshëm arsyet mbi të cilat ato bazohen (shihni *çështja García Ruiz kundër Spanjës* [GC], nr. 30544/96, § 26, GJEDNJ 1999-I). Sipas këtij detyrimi një palë në proces gjyqësor mund të presë një përgjigje specifike dhe të shpejtë për ato parashtrime që janë vendimtare për rezultatin e procesit në fjalë (shihni *çështja Ramos Nunes de Carvalho e Sá kundër Portugalisë* [GC], nr. 55391/13 dhe 2 të tjerë, § 185, 6 nëntor 2018).

52. Masa në të cilën zbatohet ky detyrim për arsyetim mund të jetë e ndryshme sipas natyrës së vendimit dhe mund të vendoset vetëm nisur nga rrethanat e çështjes: është e nevojshme të mbahet parasysh *inter alia* larmia e parashtrimeve që një palë ndërgjyqësore mund të sjellë përpara gjykatave dhe dallimet që ekzistojnë në shtetet Palë Kontraktuese, në lidhje me dispozitat ligjore, rregullat zakonore, opinionet ligjore dhe prezantimin, dhe hartimin e vendimeve (*çështja Ruiz Torija kundër Spanjës*, 9 dhjetor 1994, § 29, seria A nr. 303-A, dhe *çështja Hiro Balani kundër Spanjës*, 9 dhjetor 1994, § 27, seria A nr. 303-B).

53. Fillimisht i takon autoriteteve kombëtare, sidomos gjykatave, që të zgjidhin problemet e interpretimit të legjislacionit të brendshëm. Kjo vlen në veçanti për interpretimin që gjykatat i bëjnë rregullave me natyrë procedurale siç është mënyra e parashikuar dhe afati i parashikuar për depozitimin, *inter alia* e një padie civile ose ankimi. Roli i Gjykatës është i kufizuar me konstatimin nëse efektet e këtij interpretimi janë në përputhje me Konventën (shihni *çështja Platakou kundër Greqisë*, nr. 38460/97, § 37, GJEDNJ 2001-I).

54. Në lidhje me çështjen në fjalë, Gjykata vëren që padia civile kishte të bënte me dy pretendime kryesore: që punimet e shoqërisë kërkuese të pezulloheshin dhe që vendimet e Këshillit që autorizonin ndërtimin të prisheshin. Secili pretendim ishte objekt i një afati të ndryshëm parashkrimi. Për pretendimin e parë ishte një vit nga fillimi i punimeve të ndërtimit dhe për pretendimin e dytë ishte tridhjetë ditë nga data e dhënies së lejes së ndërtimit ose nga data e marrjes dijeni nga palët e interesuara. Nuk kontestohet që pretendimi i parë është depozituar brenda afatit të parashkrimit. Megjithatë, pretendimi i dytë është depozituar më shumë se tridhjetë ditë pas miratimit të lejes së ndërtimit. Meqë ky vendim nuk ju njoftua fqinjëve, nuk është e mundur që të përcaktohet data e saktë e marrjes dijeni prej tyre.

55. Gjykata konstaton që edhe nëse vendimi i Gjykatës së Lartë nuk trajtoi shprehimisht pyetjen nëse pretendimi në lidhje me shfuqizimin e lejes së ndërtimit ishte i parashkruar, duhet vërejtur që, siç arsyetoi Gjykata e Lartë, ishte e qartë nga dosja se leja e ndërtimit ishte dhënë vetëm për gjashtë muaj, dhe shoqëria kërkuese nuk kishte dorëzuar kërkesë për rinovimin ose zgjatjen e saj. Për këtë shkak, leja e ndërtimit nuk ishte e vlefshme, pavarësisht çdo vendimi gjyqësor. Prandaj, fakti që Gjykata e Lartë nuk e trajtoi pyetjen nëse ajo pjesë e pretendimit të paditësve ishte e parashkruar nuk mund të kishte ndikuar në vlefshmërinë e lejes së ndërtimit, sepse afati i saj tashmë kishte përfunduar.

56. Problemet kryesore për vendimmarrje nga gjykatat e brendshme ishin nëse ndërtimi nga shoqëria kërkuese ndikonte negativisht në ndërtesat e fqinjëve dhe nëse ndërtimi ishte në përputhje me kuadrin ligjor ekzistues. Këto pyetje u trajtuan me kujdes nga Gjykata e Lartë në vendimin e saj, duke renditur mospërputhjet e lejes së ndërtimit me Planin e Urbanizimit 1993 dhe duke konstatuar që të drejtat e pronës së fqinjëve të shoqërisë kërkuese do të ishin shkelur nëse ndërtimi do të kishte përfunduar.

57. Në këto rrethana, Gjykata konsideron që ankimi i kërkuesve për mungesën e arsyetimit të vendimit të Gjykatës së Lartë është haptazi i pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

B. Neni 1, i Protokollit nr. 1

58. Gjithashtu, kërkuessit paraqitën ankim sipas nenit 1, të Protokollit nr. 1, me pretendimin e shkeljes së të drejtës së tyre për gëzimin e qetë të pronës së tyre, për shkak të shfuqizimit të lejes së ndërtimit. Nisur nga vlerësimi i mësipërm, sipas nenit 6 § 1 të Konventës, Gjykata konsideron se, bazuar në tërësinë e materialit në dispozicion të saj dhe në masën që kjo çështje është brenda kompetencës së saj, ky ankim nuk tregon ndonjë shfaqje të shkeljes së të drejtave dhe lirive të shprehura në Konventë ose në Protokollin e saj. Duke pasur parasysh arsyet e dhëna nga gjykatat e brendshme (d.m.th. mbarimin e afatit të lejes së ndërtimit, në zbatim të neneve 60 dhe 33 të Ligjit për Urbanizimin, mungesa e vigjilencës nga kërkuessit që nuk kërkuan rinovimin e saj dhe mosrespektimi i legjislacionit për urbanizimin), Gjykata konsideron se vendimi i gjykatave që rezultoi në shfuqizimin e lejes së ndërtimit nuk gjeti shkelje të të drejtave të pronës së kërkuessve (shihni *mutatis mutandis*, çështja *Gorraiz Lizarraga dhe të Tjerët kundër Spanjës*, nr. 62543/00, § 70, GJEDNJ 2004-III)

59. Për rrjedhojë, ky ankim është haptazi i pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, unanimisht,

Shpall kërkesën të papranueshme.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 12 tetor 2023.

Olga Chernishova

ZËVENDËSKANCELARE

Georgios A. Serghides

PRESIDENT

**GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

VENDIM

Kërkesa nr. 68393/17

DAVID GJOKEJA KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 19 shtator 2023, si Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit*,

Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 68393/17) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut ("Konventa"), më 12 shtator 2017 nga shtetasi shqiptar z. David Gjokeja, i lindur në vitin 1967 dhe i burgosur në Peqin ("kërkuessi") i përfaqësuar nga z. N. Pjetra, avokat i licencuar në Tiranë;

vendimin për të njoftuar Qeverinë e Shqipërisë ("Qeveria") të përfaqësuar nga agjenti z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit, për ankimimet në lidhje me drejtësinë e procesit penal kundër kërkuessit dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesës;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit, vendosi si më poshtë:

OBJEKTI I ÇËSHTJES

60. Kërkesa ka të bëjë dhe gjykimin dhe dënimin e kërkuessit *in absentia* për vrasje në vitin 2006.

61. Në proceset gjyqësore ku ai u dënua me burgim të përjetshëm, kërkuessi u përfaqësua nga një avokat i zgjedhur nga familja e tij. Në vitin 2016, kërkuessi u arrestua gjatë kalimit të kufirit shqiptar me Greqinë dhe u vu në dijeni për dënimin e tij. Më pas kërkuessi depozitoi kërkesën për rivendosje në afat përpara gjykatës së brendshme në lidhje me gjykimin dhe dënimin e tij *in absentia*.

62. Në vitin 2017, ndërsa kërkesa e tij për rivendosje në afat ishte akoma në pritje përpara Gjykatës së Lartë, kërkuessi depozitoi një ankim në Gjykatën Kushtetuese në lidhje me gjykimin e tij *in absentia*. Ai u bazua në praktikën e mëparshme gjyqësore të Gjykatës që e lejonte këtë ankim kushtetues në rrethana të ngjashme.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Gjykata Kushtetuese e rrëzoi ankimin me arsyetimin që kërkuesi nuk i kishte shteruar mjetet e brendshme ligjore sepse kërkesa e tij për rivendosje në afat ishte akoma në pritje përpara Gjykatës së Lartë, prandaj nuk plotësoheshin kërkesat dhe kriteret ligjore për vlerësim nga Gjykata Kushtetuese.

63. Më 22 shtator 2022, përpara se kërkesa t'i komunikohet palëve, Gjykata i dërgoi kërkuetit një shkresë ku e pyeste nëse kishte ndonjë zhvillim të ri në çështjen e tij, sidomos në lidhje me procesin përpara Gjykatës së Lartë që ishte në pritje në momentin e kërkesës. Më 22 tetor 2022, kërkuesi nëpërmjet përfaqësuesit të tij, mohoi çdo zhvillim të tillë, sidomos përpara Gjykatës së Lartë.

64. Kërkuesi ankohet sipas nenit 6 §§ 1 dhe 3 (c) të Konventës për gjykimin dhe dënimin e tij *in absentia*.

VLERËSIMI I GJYKATËS

65. Qeveria u shpreh, mes të tjerave, që kërkesa duhet të refuzohet si abuzim i të drejtës së një kërkesë individuale sipas nenit 35 §§ 3 dhe 4 të Konventës, sepse kërkuesi nuk e kishte informuar Gjykatën për zhvillimet gjyqësore të filluara prej tij që ndodhën përpara dhe pas depozitimit të kërkesës në Gjykatë. Në veçanti, Qeveria i referohet dhe paraqet kopje të vendimit të Gjykatës së Lartë nr. 875 të datës 9 nëntor 2017 në lidhje me kërkesën e kërkuetit për rivendosje në afat dhe kërkesave të tij për rishikimin e vendimit të dënimin të depozituara përpara gjykatave të brendshme në periudhën 7 gusht 2017 dhe 29 mars 2018. Në parashtrimet e tij, kërkuesi i pranon këto zhvillime, por nuk jep shpjegime për informacionin që mungon në lidhje me ato.

66. Gjykata ka përsëritur që paraqitja e informacionit të paplotë dhe për rrjedhojë keqorientues mund të përbëjë abuzim të së drejtës për kërkesë, sidomos nëse informacioni ka të bëjë me vetë thelbin e çështjes dhe nuk është dhënë shpjegim i mjaftueshëm për mosdhënien e këtij informacioni. E njëjta gjë vlen nëse zhvillime të reja të rëndësishme kanë ndodhur gjatë proceseve përpara Gjykatës dhe ku, pavarësisht nëse kërkohet shprehimisht që të veprohet kështu sipas Rregullit 47 § 7 (ish-Rregulli 47 § 6) të Rregullores së Gjykatës, kërkuesi nuk i ka dhënë informacion Gjykatës, duke e penguar në këtë mënyrë vendimmarrjen në lidhje me çështjen me dijeni të plotë të fakteve (shihni *çështja Gross kundër Zvicrës* [GC], nr. 67810/10, § 28, GJEDNJ 2014).

67. Që në fillim Gjykata vëren se kërkuesi nuk ka informuar Gjykatën për zhvillimet që kanë ndodhur pas dorëzimit të kërkesës së tij përpara Gjykatës (shihni paragrafin 4 më sipër).

68. Megjithatë, siç parashtrohet nga Qeveria, dhe siç pranohet nga kërkuesi në parashtrimet e tij, Gjykata e Lartë në fakt kishte nxjerrë një vendim për çështjen e kërkuetit më 9 nëntor 2017, pra pothuajse dy muaj pas depozitimit të kërkesës në Gjykatë, ku refuzonte kërkesën për rivendosje në afat. Gjithashtu, duket se kërkuesi gjithashtu kishte filluar proces gjyqësor për rishikimin e vendimit të dënimin më 7 gusht 2017. Këto procese, që kanë lidhje drejtpërdrejt me çështjen e kërkuetit përpara Gjykatës, ishin fshehur prej tij.

69. Siç vërehet më sipër, sipas Rregullit 47 § 7 të Rregullores së Gjykatës kërkuetit kanë detyrimin të informojnë Gjykatën për të gjitha rrethanat në lidhje me kërkesën. Edhe pse kërkuetit nuk pritët që të paraqesin të gjithë informacionin e mundshëm për një çështje në kërkesën e tyre, ata kanë për detyrë, të paktën, të paraqesin fakte thelbësore në dispozicion të tyre që janë qartazi me rëndësi thelbësore për Gjykatën që të vlerësojë çështjen si duhet. Megjithatë, në këtë çështje, kërkuesi nuk e përmbushi këtë detyrim. Në këtë situatë, Gjykata gjen elementë të mjaftueshëm për të vendosur që kërkuesi, duke mos përmbushur detyrimin e tij sipas Rregullit 47 § 7 të Rregullores së Gjykatës, me dashje pengoi Gjykatën për të mos pasur njohuri të plotë të fakteve të çështjes që kanë të bëjnë me vetë thelbin e objektit të ankimit të tij sipas Konventës (shihni *çështja Gross*, §§ 35-37, cituar më sipër, dhe *çështja Gevorgyan dhe të tjerët kundër Armenisë* (dec.), nr. 66535/10, §§ 31-37, 14 janar 2020). Kërkuesi nuk dha ndonjë sqarim në lidhje me arsyet pse ka vepruar kështu.

70. Bazuar në sa më sipër, Gjykata pranon kundërshtimin paraprak të Qeverisë që sjellja e kërkuetit përbënte abuzim të së drejtës për ankimim individual sipas kuptimit të nenit 35 § 3 (a) të Konventës.

71. Për rrjedhojë, kjo pjesë e kërkesës duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35, paragrafi 4, të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, unanimisht,

Shpall kërkesën të papranueshme.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim, më 12 tetor 2023.

Olga Chernishova

Zëvendëskancelare

Georgios A. Serghides

President

**GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT
SEKSIONI I TRETË**

VENDIM

Kërkesa nr. 50783/12

DEDE ZHIVANI KUNDËR SHQIPËRISË

(shihni tabelën bashkëngjitur)

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 14 shtator 2023, si Komitet i përbërë nga:

Ioannis Ktistakis, *President*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Viktoriya Maradudina, *zëvendëskancelare në detyrë e Seksionit*,

Duke pasur parasysh kërkesën më sipër të depozituar më 31 korrik 2012,

Duke pasur parasysh deklaratën e paraqitur nga Qeveria e paditur ku kërkon që Gjykata të çregjistrojë kërkesën nga lista e çështjeve,

Pas diskutimit, vendosi si më poshtë:

FAKTE DHE PROCEDURA

Detajet e kërkesit jepen në tabelën bashkëngjitur.

Ankimet e kërkesit sipas nenit 6 § 1 dhe nenit 13 të Konventës në lidhje me tejkalimin e kohëzgjatjes së procesit civil dhe mungesën e mjeteve të efektshme ligjore i janë komunikuar qeverisë shqiptare ("Qeveria").

LEGJISLACIONI

Pas negociimit të pasuksesshëm për zgjidhje miqësore, më 5 prill 2023, Qeveria informoi Gjykatën që propozonte të bënte një deklaratë të njëanshme me qëllim zgjidhjen e problemeve të ngritura në këto ankime. Ajo më tej i kërkoj Gjykatës të çregjistrojë kërkesën në përputhje me nenin 37 të Konventës.

Qeveria pranoi kohëzgjatjen e tejkaluar të procesit civil. Ajo, gjithashtu, pranoi që autoritetet e brendshme kishin cenuar të drejtat e kërkesit të garantuara me nenin 13 të Konventës. Ajo u ofrua që t'i paguajë kërkesit shumat e detajuara në tabelën bashkëngjitur dhe ftoj Gjykatën të çregjistrojë kërkesën nga lista e çështjeve në përputhje me nenin 37 § 1 (c) të Konventës. Shumat do të konvertoheshin në monedhën e Shtetit të paditur me kursin e këmbimit të datës së pagesës dhe do të paguheshin brenda tre muajve nga data e njoftimit të vendimit të Gjykatës. Në rast të mospagimit të këtyre shumave brenda periudhës së lartpërmendur tre mujore, Qeveria mori përsipër të paguajë një kamatëvonesë të thjeshtë nga mbarimi i kësaj periudhe deri në momentin e shlyerjes, me një normë të barabartë me normën e huadhënies marxhinale të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre pikë përqindje.

Pagesa do të përbëjë zgjidhjen përfundimtare të çështjes.

Kërkesit ju dërguan kushtet e deklaratës së njëanshme të Qeverisë disa javë përpara datës së këtij vendimi. Gjykata nuk ka marrë përgjigje nga kërkesi për pranimin e kushteve të deklaratës.

Gjykata vëren që neni 37 § 1 (c) e bën të mundur çregjistrimin e një çështjeje nga lista e saj nëse:

"... për çdo arsye tjetër që, sipas Gjykatës, nuk justifikon vazhdimin e shqyrtimit të kërkesës".

Prandaj, ajo mund të çregjistrojë kërkesën sipas nenit 37 § 1 (c) bazuar në një deklaratë të njëanshme nga një Qeveri e paditur edhe nëse kërkesi dëshiron vazhdimin e shqyrtimit të çështjes (shihni në veçanti, *çështja Tahsin Acar kundër Turqisë* vendimi (kundërshtime paraprake) [GC], nr. 26307/95, §§ 75-77, GJEDNJ 2003-VI).

Gjykata ka krijuar praktikë gjyqësore të qartë dhe të gjerë në lidhje me ankimet për tejkalimin e kohëzgjatjes së proceseve civile (shihni për shembull, *çështja Lali dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 64480/09 dhe të tjera, 1 prill 2014, dhe *çështja Mëshgjonit kundër Shqipërisë*, nr. 18381/05, 7 dhjetor 2010).

Duke vërejtur pranimet që përmban deklaratat e Qeverisë si edhe shumën e propozuar të kompensimit - që është në përputhje me shumat e dhëna në çështje të ngjashme – Gjykata konsideron që nuk justifikohet më tej vazhdimi i shqyrtimit të kërkesës (neni 37 § 1 (c)).

Nisur nga konsideratat e mësipërme, Gjykata është e bindur që respektimi i të drejtave të njeriut siç përcaktohet në Konventë dhe protokollet e saj nuk kërkon që ajo të vazhdojë të shqyrtojë kërkesën (neni 37 § 1 *in fine*).

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Në përfundim, Gjykata thekson që nëse Qeveria nuk përmbush kushtet e deklaratës së saj të njëanshme, kërkesa mund të futet përsëri në listë në përputhje me nenin 37 § 2 të Konventës (shihni *çështja Josipović kundër Serbisë* (dec.), nr. 18369/07, 4 mars 2008).

Nisur nga sa më lart, është me vend çregjistrimi i çështjes nga lista.

Për këto arsye, Gjykata, unanimisht,

mban parasysb kushtet e deklaratës së Qeverisë së paditur dhe të rregullimeve për të siguruar përmbushjen e angazhimeve të përmendura në të;

vendos të çregjistrojë kërkesën nga lista e saj e çështjeve në përputhje me nenin 37 § 1 (c) të Konventës.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim, më 5 tetor 2023.

Viktoriya Maradudina

Zëvendëskancelare në detyrë

Ioannis Ktistakis

President

SHTOJCË

*Kërkesa që paraqet ankimin sipas nenit 6 § 1 të Konventës
(Tejkalimi i kohëzgjatjes së procesit civil)*

Kërkesa nr. Data e paraqitjes	Emri i kërkuarit Viti i lindjes	Data e marrjes së deklaratës së Qeverisë	Shuma e dhënë për dëshmipërblim jomonetar për kërkuar (në euro) ²⁸	Shumat e dhëna për kosto dhe shpenzime për kërkesën (në euro)
50783/12 31.7.2012	Dede ZHIVANI 1957	5.4.2023	1.200	250

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 51830/16

MARJAN RROKU KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 19 shtator 2023, si Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit*,

duke pasur parasysb:

kërkesën (nr. 51830/16) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut ("Konventa"), më 12 gusht 2016, nga shtetasi shqiptar z. Marjan Rroku, i lindur në vitin 1974 dhe i burgosur në Burrel ("kërkuar") i cili u përfaqësua nga z. A. Matoshi dhe Znj. R. Mundija, avokatë të licencuar në Tiranë dhe Shkodër;

vendimin për të njoftuar Qeverinë e Shqipërisë ("Qeveria"), të përfaqësuar nga agjenti z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit, për ankimin në lidhje me drejtësinë e procesit penal kundër tij dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesës;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit, vendosi si më poshtë:

²⁸ Plus çdo taksë që mund t'i ngarkohet kërkuarit.

OBJEKTI I ÇËSHTJES

1. Kërkesa ka të bëjë dhe gjykimin dhe dënimin e kërkuarit *in absentia* për vrasje në vitin 2002.
2. Kërkuari, i cili në atë kohë punonte për Shërbimin Informativ Shtetëror të Shqipërisë u shpall i dyshuar për vrasjen e dy personave, më 29 mars 2001. Prokuroria filloi hetimin penal ndaj kërkuarit.
3. Meqë kërkuari ishte i arratisur dhe pas kontrolleve të pasuksesshme për kërkuarin në dy raste në banesën e tij dhe të prindërve të tij, ndaj kërkuarit filloi procesi penal në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe u zhvillua një seancë në mungesë të tij. Fillimisht ai përfaqësohej nga një avokat i caktuar nga gjykata dhe më pas nga një avokat i zgjedhur nga familja e tij. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë e gjykoi kërkuarin *in absentia* për vrasje dhe e dënoi atë me burgim të përjetshëm. Ankimimet e njëpasnjëshme në Gjykatën e Apelit dhe në Gjykatën e Lartë të paraqitura nga avokati i zgjedhur nga familja e kërkuarit, u rrëzuan.
4. Në vitin 2014, kërkuari u ekstradua në Shqipëri nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës (këtu e më poshtë “SHBA”) dhe u vu në dijeni për dënimin ndaj tij. Në vitin 2015, kërkesa e kërkuarit për rishikim të vendimit të gjykatës (*rishikim i vendimit*) sipas nenit 450 të Kodit të Procedurës Penale (KPP) për faktin që ai ishte gjykuar *in absentia* u rrëzua nga Gjykata e Lartë për arsye procedurale. Gjykata e Lartë vëren se rishikimi i një vendimi gjykate ishte masë e jashtëzakonshme që merrej sipas një liste shteruese të rrethanave, ku asnjë prej tyre nuk kishte të bënte me situatën e kërkuarit. Ajo u shpreh që i pandehuri duhej të kishte përdorur një mjet tjetër procedural, përkatësisht të kërkonte *rivendosje në afat* sipas nenit 147 të KPP-së, me qëllim rihapjen e procesit gjyqësor.
5. Më 30 mars 2016, Gjykata Kushtetuese nuk ra dakord me Gjykatën e Lartë për zgjedhjen e mjetit procedural të përdorur nga kërkuari, duke vërejtur që nuk lindën pyetje në lidhje me pranueshmërinë e çështjes. Megjithatë, në themel, e rrëzoi ankimin kushtetues të kërkuarit në lidhje me gjykimin e tij *in absentia*, duke konstatuar që autoritetet kishin bërë gjithçka brenda kompetencave të tyre që kërkuari të vihej në dijeni për procedimin penal kundër tij. Për të dalë në këtë konkluzion Gjykata Kushtetuese mori parasysh standardet praktikë gjyqësore të Gjykatës për këtë temë.

VLERËSIMI I GJYKATËS

6. Parimet e përgjithshme përkatëse në lidhje me gjykimin *in absentia* përmbledhen në çështjen *Sejdovic kundër Italisë* [GC], nr. 56581/00, §§ 81–95, GJEDNJ 2006-II).
7. Palët nuk e kontestuan faktin që kërkuari nuk ishte informuar për procedimin kundër tij.
8. Qeveria u shpreh që kërkuari duhet ta ketë ditur për krimin që ai kishte kryer. Autoritetet kishin kontrolluar banesën e kërkuarit, por nuk e kishin gjetur sepse ai ishte fshehur dhe kishte jetuar në SHBA me një identitet të rremë për më shumë se dhjetë vjet. Në këto rrethana, kishte qenë objektivisht e pamundur që autoritetet të njoftonin kërkuarin për procedimin penal kundër tij.
9. Qeveria më tej u shpreh që kërkuari qartazi i ishte shmangur drejtësisë dhe prandaj kishte hequr dorë nga të drejtat e tij sipas nenit 6, sepse ai kishte mjaft dijeni për krimin që kishte kryer dhe ishte fshehur. Qeveria dorëzoi një CD-ROM në mbështetje të parashtrimeve të saj e cila përmban një intervistë publike të kërkuarit nga qelia e tij në burg për një program televiziv në Shqipëri, ku ai pretendon se nuk i kujtohet se ka kryer krimin, sepse vuante nga amnezia, por ai pranon që ishte larguar nga vendngjarja dhe kishte siguruar një identitet të rremë për të imigruar në mënyrë të paligjshme në SHBA ku kishte jetuar për dhjetë vitet e tjera.
10. Kërkuari parashtrroi që gjykimi *in absentia* kishte shkelur të drejtat e tij për t’u mbrojtur sipas nenit 6 §§ 1 dhe 3 (c) të Konventës. Ai pretendoi që nuk kishte dijeni për procesin penal kundër tij sepse autoritetet nuk e kishin njoftuar për këtë proces. Gjithashtu, ai pretendoi që ai nuk kishte hequr dorë qartazi nga e drejta e tij për t’u paraqitur në gjykatë dhe për të mbrojtur veten, dhe as që kishte për synim t’i shmangej drejtësisë. Kërkuari u shpreh që nuk i kujtohej ngjarja për shkak të amnezisë dhe pretendoi që fakti se kishte udhëtuar për në SHBA me një identitet të rremë nuk donte të thoshte që ai i ishte shmangur drejtësisë – shumë shqiptarë kishin bërë të njëjtën gjë gjatë atyre viteve.
11. Gjykata vëren se palët nuk e kontestojnë faktin që kërkuari ishte gjykuar dhe dënuar *in absentia* dhe që ai nuk ishte njoftuar për procesin penal kundër tij. Gjithashtu është i pakontestueshëm fakti që kërkuari u fsheh menjëherë pas krimin për të cilin më pas ai u dënua *in absentia* dhe jetoi në SHBA me identitet të rremë për dhjetë vjet.
12. Në këto rrethana, Gjykata ka prirjen të pranojë argumentin e paraqitur nga Qeveria që kërkuari kishte, ose duhej të kishte pasur, dijeni të mjaftueshme për ndjekjen penale të tij dhe për akuzat kundër tij, ose me fjalë të tjera, që ai e kishte ditur ose kishte dyshime se ai kërkohej nga autoritetet dhe ishte fshehur (krahasoni *çështja Medenica kundër Zvicrës*, nr. 20491/92, § 58, GJEDNJ 2001-VI, dhe bëni dallimin me *çështjen Shkalla kundër Shqipërisë*, nr. 26866/05, §§ 69 et seq., 10 maj 2011). Gjithashtu, ndryshe nga çështja *Sejdovic* (cituar më sipër,

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

paragrafët 99-101), ka faktorë objektivë që tregojnë se heqja dorë nga kërkuksi prej të drejtave të tij nuk është thjesht për shkak të statusit të tij si “i arratisur”, sepse ai mund të ketë parashikuar në mënyrë të arsyeshme pasojat e sjelljes së tij.

13. Nisur nga sa më sipër dhe nga i gjithë materiali përpara saj, Gjykata konsideron që kërkuksi, i cili është gjykuar *in absentia*, ka treguar se është përpjekur t'i largohet gjykimit ose të ketë hequr dorë qartazi nga e drejta e tij për t'u paraqitur në gjykatë. Prandaj, ankimi e kërkuksit është haptazi i pabazuar sipas kuptimit të nenit 35 paragrafi 3 të Konventës dhe duket të shpallet i papranueshëm.

Për këto arsye, Gjykata, unanimisht,

Shpall kërkesën të papranueshme.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim, më 12 tetor 2023.

President:

Georgios A. Serghides

Zëvendëskancelare:

Olga Chernishova

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 53488/15

FRANCESCO BECCHETTI DHE TË TJERËT KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 26 shtator 2023, si Komiteti i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit*,

Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 53488/15) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (“Konventa”), më 21 tetor 2015 nga kërkuksit e listuar në tabelën bashkëlidhur (“kërkuksit”) të përfaqësuar nga z. A. Saccussi, avokat i licencuar në Romë;

vendimin për të njoftuar për kërkesën Qeverinë e Shqipërisë (“Qeveria”) të përfaqësuar fillimisht nga agentja znj. A. Hiçka, dhe më pas nga agjenti z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit;

parashtrimet e depozituara nga Qeveria e paditur dhe prapësimet e paraqitura nga kërkuksit;

faktin që Qeveria Italiane nuk ka kërkuar të ushtrojë të drejtën e saj për të ndërhyrë (neni 36 § 1 i Konventës dhe Rregulli 44 § 1 i Rregullores së Gjykatës);

komentet e depozituara nga Res Publica që iu dha leje të ndërhyjë nga Presidenti i Seksionit;

Pas diskutimit, vendosi si më poshtë:

OBJEKTI I ÇËSHTJES

A. Faktet e çështjes

72. Çështja ka të bëjë me dy probleme: ankimimi i kërkuksit të katërt sipas nenit 3 të Konventës për vendosjen e prangave në seancë; dhe disa deklarata të Kryeministrit për të cilat kërkuksit pretendojnë se bien në kundërshtim me të drejtën e tyre për prezumimin e pafajësisë.

73. Kërkuksit janë aksionerë në disa shoqëri tregtare. Kërkuksi i parë është gjithashtu pronar i “Agon Channel”, një kanal televiziv privat që transmeton në Shqipëri dhe Itali. Kundër kërkuksve ka filluar procedimi penal me akuzën e falsifikimit të dokumenteve dhe pastrimit të parave.

74. Në seancën e mbajtur më 9 qershor 2015, në lidhje me një masë sigurimi të vendosur ndaj kërkukses së katërt, ajo u shoqërua në sallën e seancës me pranga në duar.

75. Më 9 qershor 2015, Kryeministri postoi një mesazh në Twitter ku i referohej “parave të pista që furnizonin” shoqërinë e kërkuarve. Gjithashtu më 12, 15 dhe 17 qershor 2015 ai mori pjesë në disa programe televizive ku komentoi hetimin për pastrimin e parave në Shqipëri.

76. Më 23 shkurt 2022, kërkuarët u dënuan në shkallë të parë. Të gjithë kërkuarët e ankuan vendimin në apel ku vendimi është akoma në pritje.

B. Praktika dhe legjislacioni përkatës i brendshëm

77. Ligji nr. 8328/1998, në fuqi në momentin në fjalë, parashikonte mbrojtjen e të drejtave themelore të të paraburgosurve, sidomos mbrojtjen e tyre nga trajtimi çnjerëzor ose poshtërues. Neni 57 dhe 58 i ligjit rregullon përdorimin e masave kufizuese, sidomos përdorimin e prangave gjatë transferimit të të paraburgosurve. Sipas nenit 71, gjykata kompetente e rrethit shqyrton çdo ankim në lidhje me “çështjet që kanë të bëjnë me të drejtat e të paraburgosurve” nëse Kodi i Procedurës Penale nuk parashikon ndryshe.

78. Në vendimin e saj nr. 57 të 21 dhjetorit 2012, Gjkata Kushtetuese konsideroi prezumimin e pafajësisë (të garantuar nga neni 30 i Kushtetutës) si një nga elementët përbërës të gjykimit të drejtë.

79. Në vendimin e saj nr. 47 të 7 nëntorit 2011, Gjkata Kushtetuese theksoi që parimi i prezumimit të pafajësisë konsiderohej i shkelur nëse një vendim i gjykatës pasqyrore mendimin që i akuzuari ishte fajtor përpara se të provohej fajësia e tij sipas ligjit. Edhe nëse nuk kishte një deklaratë formale për këtë qëllim, mjaftonte që arsyetimi nënkuptonte se i akuzuari ishte fajtor.

VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Shkelja e pretenduar e nenit 3 të Konventës

80. Qeveria pretendoi se kërkuarja e katërt nuk kishte shteruar mjetet e brendshme ligjore sepse ajo duhej të kishte depozituar një padi civile për dëmshpërblim.

81. Gjkata vëren që keqtrajtimi i pretenduar i kërkuarës së katërt kishte të bënte me prangosjen e saj gjatë transferimit nga paraburgimi në gjykatë dhe gjatë një seance dhe fotografimin e saj nga përfaqësuesit e media ndërkohë që ishte me pranga në duar. Gjkata konsideron që, edhe nëse supozojmë se trajtimi në fjalë ka arritur në nivelin e rëndësës për zbatimin e nenit 3 (krahasoni *çështja Kashavelov kundër Bullgarisë*, nr. 891/05, 38-40, 20 janar 2011, dhe *çështja Pranjić-M-Lukić kundër Bosnjë Hercegovinës*, nr. 4938/16, § 72, 2 qershor 2020), nuk mund të konsiderohet që ky trajtim do të kërkonte ndjekjen penale të personave përgjegjës. Sipas Gjykatës, padia civile për dëmshpërblim do të ishte e mjaftueshme në rrethanat e çështjes në fjalë. Megjithatë Gjkata vëren që kërkuarja nuk ka depozituar padi civile për dëmshpërblim dhe/ose një ankim sipas ligjit nr. 8328 (shihni paragrafin 6 më sipër), dhe as nuk e ka çuar situatën në ndonjë formë tjetër në vëmendje të autoriteteve (krahasoni *çështja Radkov dhe Sabev kundër Bullgarisë*, nr. 18938/07 dhe 36069/09, § 38, 27 maj 2014, dhe *çështja Costiniu kundër Rumanisë* (dec.), nr. 22016/10, § 29, 10 shkurt 2013).

82. Në këto rrethana, ky ankim duhet të refuzohet sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Kushtetutës për mosshkrimin e mjeteve të brendshme ligjore.

B. Shkelja e dyshuar e nenit 6 § 2 të Konventës

83. Qeveria kundërshtoi që kërkuarët nuk kishin provuar ndonjë mjet ligjor në lidhje me ankimin e tyre sipas nenit 6 paragrafi 2 të Konventës për shkeljen e prezumimit të pafajësisë së tyre nga disa deklaratat të Kryeministrit, as në kuadër të procesit penal kundër tyre, as në procese të ndara civile me anë të depozitimit të pretendimit për dëmshpërblim.

84. Kërkuarët argumentuan që nuk ekzistonin mjete të efektshme ligjore në Shqipëri në lidhje me ankimin e tyre sipas nenit 6, paragrafi 2, të Konventës dhe që asnjë prej mjeteve të treguara nga Qeveria nuk do të kishte ndonjë mundësi suksesi. Ata gjithashtu pretenduan që një mjet ligjor mund të ishte përdorur për të kundërshtuar vendimet, por jo deklaratat e zyrtarëve publikë në media.

85. Gjkata rikujton që parimi i prezumimit të pafajësisë mbi të gjitha është garanci procedurale, dhe një nga elementët e një gjykimi të drejtë penal të kërkuar nga neni 6 § 1 (shihni *çështja Allenet de Ribemont kundër Francës*, 10 shkurt 1995, § 35, seria A nr. 308; *çështja Konstantas kundër Greqisë*, nr. 53466/07, § 29, 24 maj 2011; dhe *çështja Mamaladze kundër Gjeorgjisë*, nr. 9487/19, § 63-65, 3 nëntor 2022).

86. Më tej, Gjkata vëren që Konventa është drejtpërdrejt e zbatueshme në Shqipëri, e drejta e prezumimit të pafajësisë garantohet edhe në Kodin Penal edhe në Kushtetutën e Shqipërisë dhe që praktika e Gjykatës Kushtetuese tregon që e ka trajtuar këtë temë si një aspekt të një gjykimi të drejtë (shihni paragrafët 6 dhe 7 më sipër). Proceset penale kundër kërkuarve janë akoma në pritje. Ata mund të ngrenë çështjen e përputhshmërisë së deklaratave të kontestuara të Kryeministrit me të drejtën e tyre për t'u prezumuar të pafajshëm në kuadër të procesit penal kundër tyre dhe, sipas rastit, përpara Gjykatës Kushtetuese. Gjkata është shprehur tashmë që ankimi kushtetues në parim është një mjet ligjor i efektshëm dhe prandaj kërkohet për qëllime shteruese në

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

lidhje me të drejtën e një kërkuesi për gjykim të drejtë sipas nenit 6 të Konventës (shihni, *mutatis mutandis*, *çështja Balliu kundër Shqipërisë* (dec.), nr. 74727/01, 30 shtator 2004; *çështja Beshiri dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, nr. 7352/03, §§ 30-34, 22 gusht 2006; *çështja Jakupi kundër Shqipërisë* (dec.), nr. 11186/03, 1 dhjetor 2009; dhe për një konkluzion të ngjashëm, *çështja Muçaj kundër Shqipërisë* [Komiteti], nr. 37814/10, § 26, 11 korrik 2023). Asnjë parashikim në legjislacionin e brendshëm nuk sugjeron që deklaratat e zyrtarëve publikë dhe që ndikimi i tyre i pretenduar mbi të drejtën e të pandehurit për prezumimin e pafajësisë nuk mund të jetë objekt rishikimi nga gjykatat penale, ose, sipas rastit në përfundim, nga Gjykata Kushtetuese (krahasoni *çështja Ringwald kundër Kroacisë* (dec.) [Cte], nr. 14590/15 dhe 25405/15, § 52, 22 janar 2019). Gjithashtu, praktika e Gjykatës Kushtetuese në veçanti përmban mundësinë e rishikimit të situatave faktike që mund të ndikojnë te të drejtat kushtetuese, siç janë pretendimet për kohëzgjatje të procesit penal (shihni *çështja Bara dhe Kola kundër Shqipërisë*, nr. 43391/18 dhe 17766/19, § 35, 12 tetor 2021).

87. Megjithatë, kërkuesit nuk kanë paraqitur ankimin e tyre sipas nenit 6 paragrafi 2 të Konventës brenda kuadrit të procesit penal kundër tyre dhe as nuk kanë depozituar një ankim kushtetues në këtë drejtim. Në lidhje me pretendimin e kërkuesve që asnjë nga mjetet ligjore të mësipërme nuk do të kishte mundësi suksesi, Gjykata përsërit se thjesht dyshimet e kërkuesve në lidhje me mundësinë e suksesit dhe efektshmërinë e mjeteve të brendshme ligjore në dispozicion, të pambështetura me prova bindëse, nuk janë arsye e pranueshme për mospërdorimin e këtyre mjeteve ligjore (shihni *çështja Kunqurova kundër Azerbaixhanit* (dec.), nr. 5117/03, 23 qershor 2005; *çështja Guliyev dhe Ramazanov kundër Azerbaixhanit* (dec.), nr. 34553/02, 14 shkurt 2006; dhe *çështja Costiniu*, të cituar më sipër, § 28).

88. Për rrjedhojë, ky ankim është i parakohshëm dhe në këto rrethana duhet të refuzohet sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës për mosshkrimin e mjeteve të brendshme ligjore.

Për këto arsye, Gjykata, unanimisht,

Shpall kërkesën të papranueshme.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim, më 19 tetor 2023.

Olga Chernishova

Zëvendëskancelare

Georgios A. Serghides

President

SHTOJCË

Lista e kërkuesve:

Nr.	Emri i kërkuesit	Viti i lindjes/regjistrimit	Shtetësia	Vendi i qëndrimit
1.	Francesco BECCHETTI	1966	italian	Londër
2.	Liliana CONDOMITTI	1941	italiane	Londër
3.	Mauro DE RENZIS	1955	italian	Romë
4.	Erjona TROPLINI	1978	shqiptare	Tiranë

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 1377/16

PRODHIM VESHJE NR. 2 SH.A KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 26 shtator 2023, si Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit*,

Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 1377/16) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë, sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut ("Konventa"), më 30 dhjetor 2015, nga Prodhim Veshje nr. 2 sh.a., një shoqëri tregtare e themeluar në Shqipëri ("shoqëria kërkuuese"), e përfaqësuar nga z. B. Rusi, avokat i licencuar në Tiranë;

vendimin për të njoftuar Qeverinë e Shqipërisë ("Qeveria"), të përfaqësuar nga Agjencia e saj e asaj kohe, znj. A. Hicka dhe më pas nga z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit, për ankimin sipas nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me të drejtën e shoqërisë kërkuuese për akses në gjykatë dhe të drejtën për vendim të arsyetuar, si edhe për ankimin sipas nenit 1, të Protokollit nr. 1, të Konventës, në lidhje me vendimin e gjykatës që e urdhëron të paguajë dëmshpërblim dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesës;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit, vendosi si më poshtë:

OBJEKTI I ÇËSHTJES

14. Çështja ka të bëjë me shkeljen e dyshuar të së drejtës së shoqërisë kërkuuese për gjykim të drejtë dhe të së drejtës për gëzimim e qetë të pronës së saj.

15. Në vitin 2006, një palë private, A.M filloi ndërtimin në një parcelë toke të pretenduar nga shoqëria kërkuuese. Në vitin 2007, shoqëria kërkuuese depozitoi një padi civile ku kërkoj ndërprerjen e këtij ndërtimi. Më 4 dhjetor 2007, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë (Gjykata e Rrethit) mori një vendim për *masën e sigurimit të padisë*, duke e ndaluar ndërtimin. Kjo padi u sigurua me një depozitë bankare 100.000 EUR të depozituar nga shoqëria kërkuuese. Ky vendim u la në fuqi nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë. Më 29 shtator 2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor rrëzoi pretendimin kryesor të shoqërisë kërkuuese dhe hoqi masën e sigurimit të padisë. Më 5 shkurt 2010, Gjykata e Apelit la në fuqi vendimin, dhe mori formën e prerë.

16. Më 19 shkurt 2010, A.M dhe shoqëria "A" depozituan një padi civile kundër shoqërisë kërkuuese për pagimin e dëmshpërblimit që rezultoi nga marrja e masës së sigurimit të padisë dhe pezullimi i punimeve të ndërtimit, që u kërkuar nga shoqëria kërkuuese.

17. Avokati, përfaqësues i shoqërisë kërkuuese, me anë të një prokure përfaqësimi, mori pjesë në seancat e mbajtura më 28 korrik, 30 shtator, 26 tetor 2010 dhe 20 shkurt 2012. Në seancën e mbajtur më 28 korrik 2010, ai i kërkoj gjykatës një kopje të padisë dhe prova të paraqitura nga paditësi, të cilat i ishin dorëzuar atij në atë seancë. Më 26 tetor 2010, ai kërkoj pezullimin e procesit, në pritje të rezultatit të procedimit penal të filluar kundër A.M për ankimin e shoqërisë kërkuuese për falsifikimin e dyshuar të një dokumenti. Kërkesa u refuzua. Me kërkesë të avokatit të shoqërisë kërkuuese, Gjykata e Rrethit Gjyqësor e shtyu seancën e planifikuar për në 4 dhe 27 prill, 29 qershor, 15 korrik, 7 dhjetor 2011 dhe 4 maj 2012. Gjykata refuzoi kërkesat e tjera për shtyrje të seancave të planifikuara më 20 maj dhe 3 qershor 2011 dhe 8 maj 2012 sepse kërkesat nuk mbështeteshin me provat përkatëse ose nuk bazoheshin në shkaqet e përcaktuara në Kodin e Procedurës Civile.

18. Në seancën e mbajtur më 20 shkurt 2012, dy ekspertë kontabël dhe pasurie të paluajtshme, të caktuar nga gjykata, u thirrën për të dhënë dëshmi me gojë. Me kërkesë të avokatit të shoqërisë kërkuuese, Gjykata e Rrethit Gjyqësor e shtyu atë seancë, me qëllim që ai të mund të konsultohet me opinionin e ekspertëve, për të cilin mori një kopje në atë seancë. Në seancën e mbajtur më 13 mars 2012, gjykata vendosi të vazhdojë pa praninë e avokatit të shoqërisë kërkuuese meqenëse ai mungonte pa dhënë arsye dhe nuk kishte paraqitur kërkesë për shtyrje.

19. Administratori i shoqërisë kërkuuese ose avokati i saj nuk morën pjesë në seanca të tjera përpara Gjykatës së Rrethit, edhe pse Gjykata e Rrethit kishte dërguar njoftimet për këto seanca. Njoftimet e shoqërisë kërkuuese ishin bërë në adresën e dhënë në padi nga paditësi. Shoqëria kërkuuese kishte përdorur të njëjtën adresë vetë kur paraqiti kërkesën e saj për pezullimin e procesit (shihni paragrafin 17 më sipër). Njoftimet e dërguara avokatit të shoqërisë kërkuuese ose u firmosën personalisht prej tij ose nga zëvendësit e tij. Avokati i shoqërisë kërkuuese nuk paraqiti ndonjë kundërshtim në Gjykatën e Rrethit në lidhje me adresat e klientit të tij.

20. Më 16 maj 2012, Gjykata e Rrethit e pranoi pretendimin pjesërisht dhe urdhëroi shoqërinë kërkuuese që të paguante dëmshpërblime dhe kamata në shumën 861.672 EUR; të transferonte garancinë bankare te paditësi; si edhe të paguante 7.174.244 lek (përafërsisht 51.650 EUR në atë kohë) si pagesë e bërë nga paditësi ndaj palëve të tjera si pasojë e masës së sigurimit të padisë.

21. Shoqëria kërkuuese e ankimoj atë vendim. Në ankimin e saj ajo dha të njëjtën adresë ku Gjykata e Rrethit dërgoi njoftimet për seancat. Gjykata e Apelit njoftoi të gjitha palët për seancat e saj me anë të një njoftimi publik. Më 18 prill 2013, Gjykata e Apelit, pa praninë e përfaqësuesit të shoqërisë kërkuuese, la në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit. Ankimimi i shoqërisë kërkuuese për çështje ligjore, ku përsëri jepej e njëjta adresë, u rrëzua *de plano* nga Gjykata e Lartë, më 24 korrik 2014.

22. Më 16 maj 2015, shoqëria kërkuese depozitoi një ankim kushtetues ku pretendonte shkeljen e të drejtës për t'u dëgjuar nga gjykata; mosarsyetimin e vendimeve të gjykatës; pjesëmarrjen e parregullt të një gjyqtari në kolegjin e Gjykatës së Apelit; dhe shkeljen e nenit 1 të Protokollit 1.

Më 16 korrik 2015, Gjykata Kushtetuese, e mbledhur në panel të përbërë nga tre gjyqtarë, shpalli të papranueshëm ankimin kushtetues të shoqërisë kërkuese.

-VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Shkelja e dyshuar e nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me të drejtën e aksesit në gjykatë

23. Shoqëria kërkuese argumentoi që e drejta për akses në gjykatë ishte shkelur për shkak se Gjykata e Rrethit nuk kishte siguruar pjesëmarrjen e administratorit në të gjitha seancat e mbajtura përpara asaj gjykate dhe të avokatit të saj në disa seanca. Rrjedhimisht, pretendoi që nuk ishte në gjendje të paraqiste kundërshtimet e saj ndaj pretendimeve të palës kundërshtare përpara Gjykatës së Rrethit dhe që gjykata nuk i kishte dhënë mundësinë e duhur që të komentonte për gjetjet e ekspertit, në lidhje me shumën e dëmshpërblimit të pretenduar nga pala kundërshtare. Shoqëria kërkuese gjithashtu u shpreh që njoftimet e seancave gjyqësore ishin dërguar në dy adresa të gabuara.

24. Gjykata nuk e ka për detyrë të caktojë mënyrën e preferuar të komunikimit me palët ndërgjyqëse, duke qenë se gjykatat e brendshme janë në kushte më të mira për të vlerësuar situatën nisur nga rrethana praktike (shihni *çështja Gankin dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 2430/06, 1454/08, 11670/10 dhe 12938/12, § 35, 31 maj 2016). Megjithatë, Shtetet Kontraktuese kanë përgjegjësinë të sigurohen që autoritetet e brendshme kanë vepruar me vigjilencë e kërkuar për njoftimin e palëve mbi procesin, me qëllim që të mos kërcënohet e drejta e tyre për gjykim të drejtë. Kjo përgjegjësi ekziston bashkë me detyrimin e kërkuësve që të mos kontribuojnë për të krijuar situata për të cilat ata ankohen përpara Gjykatës (shihni *çështja Avotins kundër Letonisë* [GC], nr. 17502/07, § 124, GJEDNJ 2016).

25. Në çështjen në fjalë, Gjykata e Rrethit dërgoi të gjitha njoftimet në adresën e shoqërisë kërkuese që ajo vetë përdori në të gjithë korrespondencën me Gjykatën e Rrethit, në ankimin e saj dhe në ankimin për çështjet ligjore. Gjithashtu, Gjykata e Rrethit njoftoi avokatin e shoqërisë kërkuese për të gjitha seancat. Sipas Gjykatës, Gjykata e Rrethit njoftoi rregullisht shoqërinë kërkuese dhe përfaqësuesin e zgjedhur të saj për seancat e saj. Avokati i shoqërisë kërkuese në fakt mori pjesë në disa seanca (shihni paragrafin 18 më sipër) dhe kërkoj shtyrjen e seancave të tjera dhe Gjykata e Rrethit pranoi disa nga këto kërkesa (shihni paragrafët 18 dhe 19 më sipër).

26. Vetëm pasi avokati i shoqërisë kërkuese nuk u paraqit në seancën e mbajtur më 13 mars 2012 pa kërkuar shtyrjen e saj ose pa dhënë arsye për mungesën e tij, Gjykata e Rrethit vendosi të vazhdojë pa praninë e avokatit të shoqërisë kërkuese. Pas kësaj, as administratori i shoqërisë kërkuese, as avokati i saj nuk morën pjesë në seanca të tjera përpara Gjykatës së Rrethit, edhe pse Gjykata e Rrethit e ka dërguar njoftimin për këto seanca. Sipas Gjykatës këto rrethana tregojnë se përfaqësuesit e shoqërisë kërkuese kanë krijuar situatën për të cilën ata po ankohen përpara Gjykatës. Gjithashtu, Gjykata vëren që avokati i shoqërisë kërkuese nuk ka kundërshtuar adresat ku Gjykata e Rrethit ka dërguar njoftimet e seancave. As shoqëria kërkuese nuk ka kundërshtuar në lidhje me sjelljen e avokatit të saj përpara gjykatave të brendshme ose përpara Gjykatës.

27. Pretendimi i shoqërisë kërkuese që mosmarrja pjesë e administratorit të saj në ndonjë seancë, pavarësisht nga prania e avokatit të saj, përbën shkeljen e së drejtës së saj për gjykim të drejtë, nuk mbështetet nga ndonjë dispozitë ligjore e brendshme. Shoqëria kërkuese zgjodhi të përfaqësohej nga avokati i saj dhe i dha atij prokurën e përfaqësimit me autoritet për të vepruar në emër të saj. Në procese civile praktika e kërkon që prania e palëve të realizohet me përfaqësimin nga avokatët e zgjedhur prej tyre.

28. Në lidhje me ankimin e shoqërisë kërkuese që nuk kishte mundësi të bënte parashtrime për opinionin e ekspertit, Gjykata vëren që seanca e 12 shkurtit 2012 u shty me kërkesë të avokatit të shoqërisë kërkuese në mënyrë që ai të jepte komentet e tij për opinionin e ekspertit. Gjykata konsideron që kështu u morën masat e kërkuara për të siguruar që shoqëria kërkuese të kishte mundësinë për të komentuar për opinionin e ekspertit.

29. Gjithashtu, Gjykata vëren që shoqëria kërkuese nuk ka paraqitur ankim në lidhje me mënyrën se si është informuar për seancën përpara Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Lartë.

30. Prandaj, Gjykata konkludon që nuk ka tregues që gjykatat e brendshme kanë shkelur të drejtën e shoqërisë kërkuese për të marrë pjesë në proces, për të paraqitur argumentet e saj ose për të kundërshtuar konkluzionet e opinioneve të ekspertit. Autoritetet ishin vigjilente për të informuar shoqërinë kërkuese për procesin dhe mund të pritej që kjo e fundit të bënte kujdes për të marrë postën në adresën e saj të deklaruar (shihni, për një situatë të ngjashme, *çështja Immoterra International Denia, s.l. kundër Spanjës* [Komiteti], nr. 60484/16, § 34, 26 maj 2020, me referenca të mëtejshme). Shoqëria kërkuese është përgjegjëse për situatën për të cilën

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

ankohet në Gjykatë.

31. Për rrjedhojë, kjo pjesë e kërkesës është haptazi e pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

B. Shkelje të tjera të dyshuara

32. Shoqëria kërkuese depozitoi një ankim shtesë sipas nenit 6 § 1 të Konventës me pretendimin që gjykatat e brendshme nuk kishin arsyetuar mjaftueshëm vendimet e tyre, sidomos në lidhje me mënyrën e llogaritjes së dëmshpërblimit.

33. Në lidhje me ankimin, Gjykata bie dakord me Qeverinë që gjykatat e brendshme kanë arsyetuar si duhet vendimet e tyre, duke trajtuar pikat e ngritura nga palët. Arsyet faktike dhe ligjore për vendimet e Gjykatave të Rrethit dhe të Apelit që pranuan pretendimin u paraqitën me detaje. Gjithashtu, vendimi i Gjykatës së Lartë për të refuzuar *de plano* ankimin e shoqërisë kërkuese për çështjet ligjore pa dhënë arsye të shtjelluara nuk përbën shkelje të nenit 6 § 1 (shihni *çështja Marini kundër Shqipërisë*, nr. 3738/02, § 106, 18 dhjetor 2007). Prandaj, ankimi i shoqërisë kërkuese për shkeljen e dyshuar të të drejtës së saj për një vendim të arsyetuar është haptazi i pabazuar.

34. Gjithashtu shoqëria kërkuese paraqiti ankimin sipas nenit 1, të protokollit nr. 1, me pretendimin e shkeljes të së drejtës së saj për gëzimin e qetë të pronës, sepse urdhri i gjykatës për dëmshpërblim përbënte barrë të tepërt mbi të. Gjykata vëren që në këtë çështje, shoqëria kërkuese u ankua më së shumti për mënyrën se si gjykatat kombëtare e ishin interpretuar dhe zbatuar legjislacionin e brendshëm në procesin ndërmjet dy palëve private. Nisur nga vlerësimi më sipër sipas nenit 6 § 1 të Konventës, Gjykata përsërit që kompetenca e saj për të verifikuar që legjislacioni i brendshëm është interpretuar dhe zbatuar si duhet është e kufizuar dhe që nuk e ka për detyrë të zërë vendin e gjykatave të brendshme, sepse roli i saj është të sigurohet që vendimet e atyre gjykatave të mos jenë me gabime për shkak të arbitraritetit ose përndryshe haptazi të paarsyeshme (shihni *çështja Anheuser-Busch Inc. kundër Portugalisë* [GC], nr. 73049/01, § 83, GJEDNJ 2007-I).

35. Gjykata nuk gjen arsye për të dalë në konkluzionin që vendimet e gjykatave të brendshme janë ndikuar nga ndonjë element i arbitraritetit ose që ato përndryshe janë haptazi të paarsyeshme.

36. Nisur nga sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin që vendimet e gjykatave të brendshme në çështjen në fjalë nuk përbëjnë ndërhyrje në të drejtën e shoqërisë kërkuese për të gëzuar qetësisht pasurinë e saj.

37. Për rrjedhojë, kjo pjesë e kërkesës është gjithashtu haptazi e pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, unanimisht,

Shpall kërkesën të papranueshme.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 19 tetor 2023.

Olga Chernishova

Zëvendëskancelare

Georgios A. Serghides

President

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT SEKSIONI I TRETË

VENDIM

Kërkesa nr. 11485/11

FEDERATA SHQIPTARE E MUNDJES DHE VIRON BEZHANI KUNDËR SHQIPËRISË

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur më 19 shtator 2023, si Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President*,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë*,

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit*,

Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 11485/11) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar pranë Gjykatës sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut ("Konventa") më 16 shkurt 2011 nga

Federata Shqiptare e Mundjes (*shoqata "Federata Shqiptare e Mundjes"* – “federata” ose “kërkuesi i parë”) regjistruar pranë gjykatës kompetente në vitin 2009 dhe me seli në Tiranë dhe z. Viron Bezhani, i lindur në vitin 1958, banues në Tiranë (“kërkuesi i dytë” ose bashkërisht “kërkuesit”). Ata përfaqësohen nga z. A. Hajdari, avokat me licencë në Tiranë;

vendimin për të njoftuar për kërkesën Qeverinë e Shqipërisë (“Qeveria”) të përfaqësuar fillimisht nga Agjentja znj. A. Hiçka, dhe më pas nga Agjenti z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit, vendosi si më poshtë:

OBJEKTI I ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me pretendimin për mosekzekutimin nga autoritetet e brendshme të një vendimi arbitrar që kishte shpallur të pavlefshëm zgjedhjet e mbajtura nga federata.

A. Konteksti

2. Kërkuesi i parë është një shoqatë qëllimet e të cilës përfshijnë, mes të tjerave, bashkimin në një federatë të të gjitha klubeve dhe shoqatave shqiptare në fushën e mundjes, organizimit të konkurseve kombëtare të mundjes dhe përfaqësimit të komunitetit të mundjes brenda dhe jashtë vendit. Duket se për të përmbushur këto qëllime, kërkuesi i parë gëzon të drejtën ekskluzive që i është dhënë nga Ministria e Turizmit, Kulturës, Rinisë dhe Sporteve (“Ministria”).

3. Në periudhën në fjalë, kërkuesi i dytë ishte sekretari i përgjithshëm i Federatës.

B. Vendimi i Komisionit të Arbitrazhit Sportiv

4. Më 1 mars 2009, disa anëtarë të federatës zhvilluan një mbledhje të jashtëzakonshme ku A.Z dhe A.H u zgjedhën President dhe Sekretar i Përgjithshëm i federatës përkatësisht (“zgjedhjet e kontestuara”).

5. Më 3 mars 2009, ministri miratoi A.H si sekretar të përgjithshëm të federatës. Vendimi i tij, i dhënë në formën e një urdhri, u bazua në nenin 14, pika 2, të Ligjit për Sportin (ligji nr. 9376, i ndryshuar) ku parashikohet se çdo ndryshim i synuar i statutit të “federatave” (d.m.th shoqatave siç është kërkuesi i parë, të cilit i është dhënë e drejta ekskluzive për të bashkuar në federatë shoqata dhe klube të tjera në një sport të caktuar) do t’i paraqitet për miratim ministrit.

6. Më 11 mars 2009, A.B, kërkuesi dhe kërkuesi i dytë, në cilësitë e tyre pretenduara, përkatësisht president dhe sekretar i përgjithshëm i federatës, kundërshtuan ligjshmërinë e zgjedhjeve të kontestueshme përpara Komisionit të Arbitrazhit Sportiv (“KAS”) i cili është forumi i brendshëm i arbitrazhit në fushën e sportit.

7. Më 2 prill 2009, KAS-i pranoi padinë dhe shpalli të pavlefshme zgjedhjet e mbajtura më 1 mars 2009 (“vendimi i KAS-it”). Në vendim nuk tregohet se kush ishte i padituri në proces. Tribunali i arbitrazhit i referohej kërkuesit të dytë si sekretar i përgjithshëm i federatës dhe konstatoi që mbledhja e jashtëzakonshme e datës 1 mars 2009 ishte thirrur dhe organizuar nga persona të paautorizuar.

8. Më 9 prill 2009, kërkuesi i dytë i dërgoi ministrit vendimin e KAS-it.

9. Më 17 korrik 2009, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë nxori një *urdhër ekzekutimi* që parashikonte zbatimin e vendimit të KAS-it. Më 31 korrik 2009, Zyra Përmbartimore Tiranë filloi procedurën e ekzekutimit dhe i kërkoi ministrit që të zbatonte vendimin e KAS-it.

10. Më 2 shtator dhe 24 nëntor 2009 përmbartuesi i kërkoi përsëri ministrit që të zbatonte vendimin e KAS-it dhe të shpallte pavlefshmërinë e zgjedhjeve të 1 marsit 2009.

11. Më 2 dhjetor 2009, ministria informoi përmbartuesin që sipas ministrit i padituri në proces ishte federata, jo ministria, prandaj ajo nuk ishte e detyruar që të merrte masa në lidhje me vendimin e KAS-it.

12. Në korrespondencën në vijim, të 8 dhjetorit 2009, drejtuar përmbartuesit, ministria u shpreh që federata ishte një subjekt i pavarur privat, prandaj ministria nuk mund të ndërhynte me zbatimin e vendimit të KAS-it i cili, sipas saj, duhej të ishte zbatuar nga organet drejtuese të federatës.

C. Proceset gjyqësore

13. Më 30 tetor 2009, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë vëren që kërkuesi i dytë nuk ishte paraqitur në seancën dëgjimore, në lidhje me kundërshtimin e tij ndaj urdhrit të ministrit për të miratuar A.H si sekretar të përgjithshëm të federatës (shihni paragrafin 93më sipër). Në këto rrethana e pushoi procesin.

D. Ngjarjet e mëpasshme

14. Më 30 janar 2010 u mbajt një tjetër mbledhje e përgjithshme e federatës dhe zgjedhi kërkuesin e dytë si president të federatës.

15. Më 17 maj 2010, në një korrespondencë me Bashkinë e Laçit, ministria u shpreh që: “njeh, financon dhe i jep të drejtën të përfaqësojë Shqipërinë në konkurse brenda dhe jashtë vendit [federatës] me president [A.Z.] dhe sekretar të përgjithshëm [A.H].”.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

16. Në korrespondencën e 14 qershorit 2010, kërkuesi i dytë u ankua përpara ministritë që ata nuk e kishin miratuar atë akoma si president të federatës.

17. Më 6 tetor 2010, ministria informoi organet e federatës që zbatimi i vendimit të KAS-it të 2 prillit 2009 ishte detyrim ligjor.

18. Në një korrespondencë tjetër të 3 dhjetorit 2010, ministria informoi federatën që ministria do të mbështeste çdo vendim të marrë nga “komuniteti i mundjes”, në lidhje me përfaqësimin e tyre brenda dhe jashtë vendit.

VLERËSIMI I GJYKATËS

A. Neni 6, paragrafi 1 i Konventës

19. Kërkuesit u ankuan sipas nenit 6, paragrafi 1 të Konventës, që organet e ligjshme të federatës nuk njiheshin akoma në nivelin kombëtar dhe ndërkombëtar dhe që vendimi i KAS-it i 2 prillit 2009 nuk ishte zbatuar *de facto*.

20. Gjykata vëren që, nisur nga mosmarrëveshjet e brendshme, mund të jetë e hapur për diskutim nëse kërkuesi i dytë mund të përfaqësojë federatën dhe të depozitojë në emër të saj këtë kërkesë, ashtu siç ai bëri. Megjithatë, kjo pyetje mund të lihet e hapur sepse ankimimi gjithsesi është haptazi i pabazuar.

21. Përpara gjykatave të brendshme ose tribunaleve të arbitrazhit u shtruan pyetjet nëse zgjedhjet e 30 janarit 2010 të mbajtura nga federata ishin të ligjshme dhe nëse autoritetet shtetërore kishin dështuar me njohjen e rezultatit të tyre, dhe prandaj ato janë të papranueshme përpara Gjykatës. Prandaj qëllimi i çështjes përpara Gjykatës është i kufizuar me faktin nëse ndonjë veprim ose mosveprim i autoriteteve shtetërore ka çuar në moszbatimin e vendimit të KAS-it, të 2 prillit 2009, (shihni parimet e përgjithshme në çështjen *Sekul kundër Kroacisë* (dhjetor), nr. 43569/13, paragrafi 54, 30 qershor 2015).

22. Deklarata e ministritë në shkresën e 17 majit 2010 (shihni paragrafin 103 më sipër) që A.Z. dhe A.H. ishin zyrtarë të ligjshëm të federatës duket se anashkalon vendimin e KAS-it, i cili e kishte shpallur të pavlefshme zgjedhjen e tyre në detyrë. Parashtrimi i Qeverisë përpara Gjykatës nuk dha ndonjë shpjegim në këtë drejtim.

23. Megjithatë, edhe pse kjo korrespondencë është arsye për t'u shqetësuar, në mungesë të veprimeve ose mosveprimeve të tjera të autoriteteve shtetërore, në vetvete është e pamjaftueshme për të mbështetur përfundimin se autoritetet e brendshme kanë dështuar me zbatimin e vendimit të KAS-it.

24. Edhe pse me pak vonesë pas korrespondencës së mësipërme, autoritetet e brendshme në fund miratuan një qëndrim të qartë që vendimi i KAS-it ishte i detyrueshëm dhe që duhej të zbatohet nga organet e federatës (shihni paragrafin 105 më sipër).

25. Gjithashtu është e rëndësishme që vendimi i KAS-it ishte thellësisht deklarues dhe nuk orientonte ndonjë autoritet shtetëror që të kryente ndonjë veprim specifik. As kërkuesit nuk identifikuan ndonjë veprim që autoritetet shtetërore në mënyrë të nënkuptuar duhej të ndërmerinin dhe nuk e ndërmorën për shkak të vendimit të KAS-it.

26. Për rrjedhojë, ankimimi në lidhje me moszbatimin e vendimit të Komisionit të Arbitrazhit Sportiv, të 2 prillit 2009, është haptazi i pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35, paragrafi 3(a) dhe 4, të Konventës.

B. Ankimime të tjera

27. Ankimimi i kërkuesit që moszbatimi i vendimit të KAS-it përbënte shkelje të nenit 11 të Konventës, gjithashtu, është haptazi i pabazuar për të njëjtat arsye si ato të parashtruara në paragrafët e mësipërm.

28. Kërkuesi i dytë u ankua që ai nuk e kishte marrë pagën e tij mujore si president i federatës dhe prandaj ishte shkelur neni 1, i Protokollit nr. 1 të Konventës. Megjithatë, detyrimi i federatës për të paguar kërkuesin nuk ishte pjesë e çështjeve të zgjidhura nga vendimi i KAS-it. As kërkuesi i dytë nuk filloi procesin e brendshëm për të kërkuar që t'i jepeshin pagat e tij. Për rrjedhojë, ky ankim është i papranueshëm për mosshkrim të mjeteve të brendshme ligjore, në përputhje me nenin 35 § 1 dhe 4 të Konventës.

Për këto arsye, Gjykata, unanimisht,

Shpall kërkesën të papranueshme.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 12 tetor 2023.

Olga Chernishova

ZËVENDËSKANCELARE

Georgios A. Serghides

PRESIDENT

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA PRODHIM VESHJE NR. 2 SH.A. KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 34649/14)

VENDIM

STRASBURG

17 tetor 2023

Ky është vendim përfundimtar, por mund t'i nënshtrohet rishikimit redaktorial.

Në çështjen Prodhim Veshje nr. 2 sh.a. kundër SHQIPËRISË,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si Komitet, i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit,*

Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 34649/14) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut ("Konventa"), më 29 prill 2014 nga Prodhim Veshje nr. 2 sh.a., një shoqëri tregtare e themeluar në Shqipëri ("shoqëria kërkuuese") e përfaqësuar nga z. B. Rusi, avokat i licencuar në Tiranë;

vendimin për të njoftuar Qeverinë e Shqipërisë ("Qeveria") të përfaqësuar nga agentja në atë kohë znj. A. Hicka dhe më pas nga z. O. Moçka, avokat i përgjithshëm i shtetit për ankimet sipas nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me aksesin në Gjykatë, mungesën e paanshmërisë dhe mungesën e arsyetimit, dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesës;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit me dyer të mbyllura, më 26 shtator 2023,

jep vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua po në atë datë:

OBJEKTI I ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me shkeljen e dyshuar të së drejtës së shoqërisë kërkuuese për akses në Gjykatën Kushtetuese, mungesën e paanshmërisë së Gjykatës së Apelit dhe mungesën e arsyetimit të vendimit të Gjykatës së Lartë, sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

2. Në vitin 2006, një palë private filloi ndërtimin në një parcelë toke të pretenduar nga shoqëria kërkuuese. Në vitin 2007, shoqëria kërkuuese depozitoi një padi civile për të kërkuar mbrojtjen e të drejtave të saj të pronës dhe një masë sigurim padie kundër vijimit të ndërtimit në tokën e saj, bazuar në nenin 303 të Kodit Civil. Më 4 dhjetor 2007, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë (Gjykata e Rrethit) mori vendimin për *masën e sigurimit të padisë*, duke e ndaluar ndërtimin. Ky vendim u la në fuqi nga Gjykata e Apelit, më 20 qershor 2008, dhe nga Gjykata e Lartë, më 26 shkurt 2009. Pas daljes së urdhrat të ekzekutimit, shoqëria kërkuuese filloi veprimet përmbartimore. Më 14 maj 2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor rrëzoi padinë civile të palës kundërshtare kundër shoqërisë kërkuuese dhe kërkoi ndërprerjen e veprimeve përmbartimore.

3. Më 29 shtator 2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor rrëzoi pretendimin e shoqërisë kërkuuese dhe hoqi masën e sigurimit të padisë, duke u shprehur që nuk ishte pronare e tokës në fjalë dhe prandaj nuk kishte *locus standi*. Gjithashtu Gjykata e Rrethit Gjyqësor u shpreh që padia civile e shoqërisë kërkuuese ishte jashtë afatit sepse ishte depozituar një vit pas afatit të parashikuar në nenin 303 të Kodit Civil.

4. Më 11 nëntor 2009, Gjykata e Apelit e përbërë nga tre gjyqtarë pranoi padinë e kundërshtarit në lidhje me veprimet përmbartimore dhe i ndërpreu ato. Ajo u bazua, *inter alia*, në vendimin e 29 shtatorit 2008, që kishte refuzuar padinë e shoqërisë kërkuuese për themelin dhe kishte hequr masën e sigurimit të padisë.

5. Më 5 shkurt 2010, Gjykata e Apelit me të njëjtin trup gjykues që mori vendimin më 11 nëntor 2009, la në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor në lidhje me padinë civile të shoqërisë kërkuuese. Shoqëria kërkuuese nuk bëri kërkesë zyrtare që të tre gjyqtarët të tërhiqeshin nga çështja.

6. Më 4 mars 2010, shoqëria kërkuese depozitoi një rekurs për çështjet e ligjit në Gjykatën e Lartë, duke u ankuar që tre gjyqtarët e Gjykatës së Apelit nuk ishin të paanshëm për shkak të përfshirjes së tyre në vendimin e 11 nëntorit 2009; që një ekspert teknik duhej të ishte caktuar nga gjykata; që ishte vlerësuar gabim që parcela e tokës në fjalë nuk ishte pronë e shoqërisë kërkuese; që Agjencia Kombëtare e Privatizimit duhej të ishte ftuar të merrte pjesë në proces; dhe që pala kundërshtare kishte paraqitur një dokument të falsifikuar. Më 25 mars 2011 ankimi u rrëzua *de plano*.

7. Më 31 tetor 2013, Gjykata Kushtetuese me trup gjykues me tetë gjyqtarë refuzoi ankimin e shoqërisë kërkuese sepse votat u ndanë në mënyrë të barabartë. Arsyeja u kufizua me faktin që gjykata nuk mund të arrinte shumicën për ndonjë nga problemet e ngritura në çështje. Shoqëria kërkuese u informua për mundësinë, sipas nenit 74 të ligjit për Gjykatën Kushtetuese, e depozitimit të një ankimi të ri në një moment të mëvonshëm.

8. Në vitin 2016, ligji nr. 99/2016 i ndryshuar, neni 73 § 4 i ligjit për Gjykatën Kushtetuese nr. 8577/2000. Sipas këtyre ndryshimeve, nuk është më e mundur që të rrëzohet një ankim individual për shkak të votave të barabarta të Gjykatës Kushtetuese. Në çështjet ku gjykata nuk mund të arrijë shumicën prej pesë anëtarësh për ndonjë aspekt të ankimit kushtetues, që përfshin situatën e votave të barabarta, ankimi rrëzohet përfundimisht.

VLERËSIMI I GJYKATËS

I. SHKELJA E DYSHUAR E NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS NË LIDHJE ME TË DREJTËN E AKSESIT NË GJYKATËN KUSHTETUESE

9. Qeveria argumentoi që shoqëria kërkuese nuk kishte shteruar si duhej mjetet e brendshme ligjore sepse nuk kishte depozituar një ankim të ri kushtetues gjë të cilën kishte të drejtë ta bënte sipas nenit 131 § 1 (f) të Kushtetutës. Qeveria më tej argumentoi që shoqëria kërkuese gjithashtu nuk kishte depozituar padi civile për dëmshpërblim kundër Shtetit.

10. Në lidhje me mundësinë e depozitimit të një ankimi të ri kushtetues, pas formimit të trupës së plotë të Gjykatës Kushtetuese, Gjykata nuk mund të pranojë faktin që, thjesht se rrethanat mund të ndryshonin dhe ankuesi mund të kishte një vendim përfundimtar për kërkesën e tij në një kohë të papërcaktuar në të ardhmen, përmbush kërkesën për siguri juridike. (shihni *Marini kundër Shqipërisë*, nr. 3738/02 § 121, 18 dhjetor 2007). Prandaj shoqërisë kërkuese, në rrethanat e çështjes në fjalë, nuk ju kërkua të depozitonte një ankim të ri kushtetues.

11. Në lidhje me padinë civile për dëmshpërblim kundër Shtetit, Gjykata konsideron që një padi e tillë nuk mund të korrigjojë mungesën e aksesit të shoqërisë kërkuese në Gjykatën Kushtetuese. Prandaj, Gjykata e rrëzon kundërshtimin e Qeverisë në lidhje me shterimin e mjeteve të brendshme ligjore në lidhje me këtë ankim. Gjykata vëren se nuk është e papranueshme për ndonjë shkak tjetër dhe që prandaj duhet të shpallet e pranueshme.

12. Mbetet të konstatohet nëse vendimi i rrëzimit të ankimit kushtetues të shoqërisë kërkuese për shkak të votave të barabarta përbënte shkelje të së drejtës së saj për akses në Gjykatën Kushtetuese. Parimet e përgjithshme në lidhje me aksesin në Gjykatën Kushtetuese të Shqipërisë sa i përket rrëzimit të ankimeve kushtetuese për mungesën e shumicës, përpara ndryshimeve të bëra me ligjin nr. 99/2016 (shihni paragrafin 8 prezantuar më sipër), janë përmbledhur në çështjen e lartpërmendur *Marini* (shihni §§ 118–123).

13. Qeveria u shpreh që situata e kësaj çështjeje ishte e ndryshme nga çështja e lartpërmendur *Marini*. Së pari, për shkak se situata e votave të barabarta nuk ishte problem strukturor i organizimit të Gjykatës Kushtetuese, por ishte një situatë e përkohshme jo e shkaktuar nga vetë gjykata. Së dyti, shoqëria kërkuese mund të kundërshtonte përpara Gjykatës Kushtetuese dispozitën ligjore që kishte shkaktuar rrëzimin e ankimit kushtetues për shkak të votave të barabarta.

14. Gjykata nuk sheh argumente me peshë për të dalluar çështjen në fjalë nga çështja *Marini*. Ankimi kushtetues i shoqërisë kërkuës u rrëzua sepse anëtarët e trupës së gjykimin ishin ndarë dhe nuk u arrit shumica me pesë anëtarë e kërkuar me ligj. Kështu shoqëria kërkuese nuk arriti të merrte një vendim përfundimtar të çështjes së saj dhe në këto rrethana u kufizua vetë thelbi i të drejtës së saj për akses në Gjykatën Kushtetuese (krahasoni *Marini*, përmendur më sipër, §122). Nuk kishte ndonjë mundësi të afërt për ndryshimin e situatës, sepse një nga gjyqtarët kishte kërkuar përfshirjen për shkak të pjesëmarrjes së tij më përpara në trupën gjykuese të Gjykatës së Lartë për gjykimin e çështjes në fjalë.

15. Në këto rrethana, Gjykata konsideron që vendimi i kontestuar i Gjykatës Kushtetuese që rrëzon ankimin kushtetues të shoqërisë kërkuese për shkak të votave të barabarta, përbën mohim të pajustificuar të të drejtës së shoqërisë kërkuese për akses në Gjykatën Kushtetuese. Prandaj në këto rrethana konstatohet shkelje e nenit 6 § 1 të Konventës.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

II. SHKELJE TË TJERA TË DYSHUARA SIPAS PRAKTIKËS GJYQËSORE TË MIRË-KONSOLIDUAR

16. Shoqëria kërkuese depozitoi dy ankime shtesë sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Së pari, u ankua që trupi gjykues i Gjykatës së Apelit që kishte rrëzuar ankimin nuk kishte qenë i paanshme, sepse ishte i njëjti trup gjykues që kishte pranuar padinë civile të palës kundërshtare vetëm dy muaj më parë (shihni paragrafin 5 më sipër).

17. Në lidhje me këtë ankim, Gjykata bie dakord me Qeverinë që shoqëria kërkuese nuk i ka shteruar mjetet e brendshme sepse nuk ka depozituar një kërkesë për tërheqjen e trupës së Gjykatës së Apelit, një mundësi kjo e parashikuar shprehimisht në nenet 72 dhe 74 të Kodit të Procedurës Civile. Këto dispozita parashikojnë që gjyqtarët kanë detyrimin të tërhiqen nga një çështje sa herë që konsiderojnë se ka konflikt interesi, rast në të cilin kryetarit të një gjykate të caktuar i takon të pranojë kërkesë për heqje dorë dhe të sigurojë zëvendësimin me një gjyqtar tjetër. Nëse një gjyqtar nuk tërhiqet me dëshirë, secila palë e procesit ka të drejtë të kërkojë përjashtimin e tij. Kërkesa duhet të paraqitet brenda tre ditëve nga marrja dijeni për shkaqet e pretenduara për heqjen dorë të gjyqtarit. Shoqëria kërkuese nuk ka përdorur procedurën standarde të paraqitjes së kërkesë për dorëheqjen e gjyqtarit të cilin konsideron se nuk është i paanshëm. Në ankimin e saj kushtetues, shoqëria kërkuese pranon shprehimisht që nuk ka depozituar një kërkesë të tillë.

18. Në këto rrethana, ky ankim duhet të refuzohet sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës për mos shterimin e mjeteve të brendshme ligjore.

19. Në lidhje me ankimin që Gjykata e Lartë kishte refuzuar rekursin e shoqërisë kërkuese për çështjet e ligjit pa dhënë arsye, Gjykata vëren që kërkuesi paraqiti rekursin në Gjykatën e Lartë me arsyen se vendimet e gjykatave më të ulëta ishin të pambështetura në ligj. Gjykata konsideron se arsyet e kufizuara të dhëna nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit të saj *de plano*, megjithatë treguan në mënyrë të nënkuptuar që kërkuesi nuk kishte ngritur ndonjë nga çështjet e ligjit të parashikuara në dispozitat e brendshme përkatëse, gjë që është kërkesë për pranueshmërinë e ankimit. Gjykata vëren se kur Gjykata e Lartë refuzon të pranojë një çështje për faktin se arsyet ligjore për një çështje të tillë nuk janë të mbështetura, arsyetimi shumë i kufizuar mund të plotësojë kërkesat e nenit 6 të Konventës (shihni *Marini*, lartpërmendur § 106).

20. Në këto rrethana, ky ankim është haptazi i pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

21. Shoqëria kërkuese pretendoi 243,135 EUR dëmshpërblim monetar dhe jo monetar dhe 78,000 EUR për kosto dhe shpenzime të kryera për gjykatat e brendshme dhe për Gjykatën.

22. Qeveria gjykon që shumat e pretenduara janë të pabazuara dhe të tepruara.

23. Gjykata përsërit që një vendim ku konstatohet shkelje vendos ndaj Shtetit të paditur detyrimin ligjor për t'i dhënë fund shkeljes dhe për të rregulluar pasojat e tij. Nisur nga natyra e ankimit të shoqërisë kërkuese dhe e shkeljes së konstatuar, Gjykata konsideron se forma më e përshtatshme e korrigjimit në këtë çështje do të ishte rihapja e procesit përpara Gjykatës Kushtetuese, nëse e kërkon shoqëria kërkuese, nisur nga fakti që është në gjendje të sigurojë *restitutio in integrum* siç e kërkon neni 41 i Konventës (krahasoni *Shkalla kundër Shqipërisë*, nr. 26866/05, §§ 77–79, 10 maj 2011, dhe *X kundër Holandës*, nr. 72631/17, § 61, 27 korrik 2021). Në këtë drejtim, Gjykata vëren që neni 71/c i ligjit për Funkcionimin dhe Organizimin e Gjykatës Kushtetuese parashikon që proceset në Gjykatën Kushtetuese mund të rihapen nëse një gjykatë ndërkombëtare, juridiksioni i të cilës shtrihet ndaj Republikës së Shqipërisë konstaton se janë cenuar të drejtat dhe liritë themelore të një personi “për shkak të një vendimi [të mëparshëm] të Gjykatës Kushtetuese”. Thënë kjo, konstatimi i një shkeljeje përbën shpërblim mjaftueshëm të drejtë në këtë çështje.

24. Në lidhje me kostot dhe shpenzimet për gjykatat e brendshme dhe Gjykatën, sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, kërkuesi ka të drejtë për rimbursim vetëm në masën që tregohet se këto kosto dhe shpenzime janë bërë në fakt dhe kanë qenë të nevojshme dhe janë të arsyeshme në lidhje me dëmshpërblimin. Në këtë çështje, Gjykata refuzon pretendimin për kosto dhe shpenzime në procese gjyqësore të brendshme dhe e konsideron të arsyeshme dëmshpërblimin në shumën 2000 EUR (dy mijë euro) për proceset në Gjykatës, plus çdo takse që mund t'i ngarkohet shoqërisë kërkuese.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT,

1. *shpall* të pranueshëm ankimin në lidhje me të drejtën e aksesit në Gjykatën Kushtetuese të shoqërisë kërkuese, dhe *vendos* që ankimet e tjera janë të papranueshme;

2. *shprehet* që konstaton shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës;

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

3. *shprehet* që konstatimi i shkeljes përbën në vetvete shpërblim mjaftueshëm të drejtë për çdo dëm jo monetar të përjetuar nga shoqëria kërkuuese;

4. *shprehet*

a) që Shteti i paditur duhet t'i paguajë shoqërisë kërkuuese, brenda tre muajve, 2,000 EUR (dy mijë euro), plus çdo taksë që mund t'i ngarkohet shoqërisë kërkuuese, në lidhje me kostot dhe shpenzimet, që do të konvertohen në monedhën e Shtetit të paditur me kursin në fuqi në datën e shlyerjes;

b) që nga mbarimi i afatit të sipërpërmendur tre mujor deri në datën e shlyerjes, interes i thjeshtë të paguhet për shumat e mësipërme sipas normës të njëjtë me normën marxhinale të kreditimit të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre pikë përqindje;

5. *rrefuzon* pretendimin e shoqërisë kërkuuese për shpërblim të drejtë.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim, më 17 tetor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Olga Chernishova

Zëvendëskancelare

Georgios A. Serghides

President

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA NIKA KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 1049/17)

VENDIM

Neni 2 (procedural) • Goditje vdekjeprurëse e të afërmit të kërkueseve nga punonjësit e shtetit gjatë një proteste politike që degjeneroi në dhunë përpara ndërtesës së Kryeministrit. • Dështimi i autoriteteve për të kryer hetimin efektiv që mund të çonte në identifikimin dhe ndëshkimin e personave përgjegjës për ngjarjet dhe në përcaktimin e së vërtetës • Mangësi të përgjithshme në fazat e hershme të hetimit. • Mungesa e hetimit të duhur për përgjegjësitë e mundshme për mënyrën se si morën kthesë ngjarjet nga ana e komandantëve në terren. • Mangësi specifike në hetimin e vdekjes së të afërmit të kërkueseve.

Neni 2 (material) • Përdorimi i pajustificuar i forcës vdekjeprurëse. • Mangësi në kuadrin ligjor të kohës së kryerjes së krimit që rregullon përdorimin e armëve potencialisht vdekjeprurëse në lidhje me operacionet e kontrollit të turmave. • Mbrojtja e ndërtesës së Kryeministrit, në këto rrethana, që në vetvete nuk përbën arsye legjitime për përdorimin e forcës vdekjeprurëse. • Neni 2 nuk lejon përdorimin e forcës vdekjeprurëse për mbrojtjen e pronës si të tillë. • Nevoja për të përcaktuar rrethanat e jashtëzakonshme që justifikojnë përdorimin e kësaj force për atë qëllim. • Legjislacioni i brendshëm përkatës i asaj kohe që autorizon përdorimin e armëve të zjarrit për mbrojtjen e pronës që ka mangësi në këtë drejtim. • Probleme të rënda me planifikimin dhe kontrollin e operacioneve policore në lidhje me protestën

Neni 46 • Masat individuale. • Autoritetet e brendshme të vazhdojnë përpjekjet për qartësimin e rrethanave të vdekjes së të afërmit të kërkueseve dhe për ndëshkimin e personave përgjegjës.

STRASBURG

14 nëntor 2023

Ky vendim do të bëhet përfundimtar në rrethanat e përcaktuara në nenin 44, paragrafi 2 i Konventës. Mund t'i nënshtrohet rishikimit redaktorial.

Në çështjen Nika kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si Komitet i përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *President*,

Jolien Schukking,

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Georgios A. Serghides,
Darian Pavli,
Peeter Roosma,
Andreas Zünd,
Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarët*,
dhe Milan Blaško, *Kancelar Seksioni*,
Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 1049/17) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë, sipas nenit 34, të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (“Konventa”), nga tre shtetase shqiptare znj. Rajmonda Nika, znj. Amelia Nika dhe znj. Mentila Nika (“kërkueset”), më 22 dhjetor 2016;

vendimin për të njoftuar Qeverinë Shqiptare (“Qeveria”) për ankimet sipas neneve 2 dhe 13, të Konventës dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesës;

Pas diskutimit me dyer të mbyllura më 10 tetor 2023,

merr vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua po në atë datë:

HYRJE

1. Çështja ka të bëjë me pretendimet për shkeljen e aspektit procedural të nenit 2 të Konventës, në lidhje me vdekjen e të afërmit të kërkueseve, A.N, nga një goditje fatale me armë në kokë nga punonjësit e shtetit gjatë një proteste më 21 janar 2011.

FAKTET

2. Kërkueset kanë lindur në datat e treguara në tabelën bashkëngjitur. Ato përfaqësohen në Gjykatë nga z. A. Hakani, avokat me licencë në Tiranë.

3. Fillimisht qeveria përfaqësohej nga Agjentja e saj znj. A. Hiçka dhe më pas nga z. A. Metani, znj. E. Muçaj, znj. B. Lilo dhe z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë:

I. PROTESTA E 21 JANARIT 2011

5. Kërkueset janë familjare (përkatësisht gruaja dhe vajzat) të A. N. që vdiq si pasojë e plagës së marrë në kohë nga një armë zjarri në 21 janar 2011 gjatë një proteste përpara ndërtesës së Kryeministrit (“Kryeministria”).

6. Disa ditë përpara protestës, Partia Socialiste e Shqipërisë, atëherë partia kryesore opozitare, njoftoi që protesta do të zhvillohej përpara Kryeministrit, e cila ndodhej në bulevardin kryesor të Tiranës.

7. Më 19 janar 2011, *Drejtoria e Policisë Vendore e Tiranës* i shkroi kryetarit të Partisë Socialiste për ta informuar që organizatori i protestës kishte detyrimin që të njoftonte policinë me shkrim, në lidhje me protestën. Në përgjigje të kësaj, Partia Socialiste njoftoi policinë po atë ditë. Të nesërmen, Drejtoria e Policisë Vendore të Tiranës kërkoi më shumë detaje për organizimin e protestës, vendet e grumbullimit të protestuesve dhe itinerarin e tyre. Partia Socialiste dha detajet e kërkuara po atë ditë.

8. Më 19 janar 2011, komandanti i përgjithshëm i Gardës së Republikës (garda e nderit për shtetin e ngarkuar me detyrën e sigurimit të mbrojtjes së personaliteteve të larta të shtetit dhe objekteve të caktuara shtetërore, përfshirë Kryeministrinë) urdhëroi njësitë e ndryshme të Gardës së Republikës që të ishin në gatishmëri, të merrnin masa specifike dhe të përgatishnin plane të detajuara për mbrojtjen e Kryeministrit nga çdo akt dhune gjatë protestës (urdhër nr. 28s/1, lëshuar po atë ditë). Komandantët e njësive të ndryshme të Gardës së Republikës përgatitën planet e tyre përkatëse, të cilat u miratuan më pas nga komandanti i përgjithshëm i Gardës së Republikës. Në veçanti, komandanti i “Njesisë Speciale” përgatiti planin nr. 28s/9, të 21 janarit 2011, i cili parashikonte, aq sa është e rëndësishme, që një:

“grupi i përbërë nga [gjashtë oficerë] do të jetë në gatishmëri, gati për të hapur zjarr në rast të thyerjes së kordonit të Njesisë së Dytë dhe Njesisë Speciale”.

9. Për sa i përket logjistikës, planet e Gardës së Republikës parashikonin që përveç pajisjeve mbrojtëse si: jelekë specialë, helmëta, maska kundër gazit, oficerët do të pajiseshin edhe me pushkë sulmi “tipi 56”, përfshirë plumba manovre dhe të vërtetë.

10. Po kështu, Policia e Tiranës përgatiti një “plan masash” me dyzet e katër faqe për garantimin e rendit përpara, gjatë dhe pas protestës së 21 janarit 2011. Ai plan parashikonte detajet e detyrave të ndryshme specifike që i ngarkoheshin çdo drejtorie dhe departamenti të policisë në lidhje me protestën; veçanërisht i udhëzonte ata të bënin planifikimin përpara protestës.

11. Më 21 janar 2011, protestuesit filluan të mbledhen rreth orës 11:00 paradite në sheshin kryesor të qytetit; në të njëjtën kohë, komandantët e Gardës së Republikës i dhanë oficerëve të tyre udhëzimet përfundimtare, dhe

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

sollën në vëmendje të tyre dispozitat e Ligjit për Armët e Zjarrit (ligji nr. 8290, i 24 shkurtit 1998, për përdorimin e armëve të zjarrit) dhe Ligjit për Gardën e Republikës (ligji nr. 8869, datë 22 maj 2003, për Gardën e Republikës). Oficerët e Gardës së Republikës më pas zunë pozicionet e tyre rreth Kryeministrit. Përfaqësues të shumë mediave u pozicionuan gjithashtu në anë të ndryshme të Kryeministrit – disa prej tyre në platforma të ngritura që ishin vendosur për të mbuluar protestën.

12. Rreth orës 14:00 protestuesit mbërritën te Kryeministria, përpara hyrjes kryesore ku kishte dy kordonë policie. Rreth orës 14:30 disa nga protestuesit nisën të gjuanin me sende të forta kundër kordonit të parë të policëve dhe situata u përshkallëzua. Kordoni i dytë i policisë (i cili përbëhej nga forcat speciale të policisë), hodhi gaz lotsjellës. Rrethimisht, protestuesit u shpërndanë përkohësisht dhe policët e kordonit të parë, të cilët nuk ishin të pajisur me maska gazi lotsjellës, u larguan nga pozicionet e tyre. Protestuesit vazhduan të gjuanin me gurë dhe sende të ndryshme të forta nga anët e godinës. Ata gjithashtu u grumbulluan përsëri përballë saj. Autoritetet përdorën topat e ujit për t'i shpërndarë. Protestuesit dogjën disa pemë dhe makina, dhe hodhën koktejl molotov në drejtim të godinës së Kryeministrit. Disa policë dhe oficerë të Gardës së Republikës u plagosën.

13. Në një kohë të pacaktuar (rreth orës 16:00) një numër relativisht i vogël protestuesish sulmuan portën prej hekuri të makinave në veri të ndërtesës dhe depërtuan njëzet ose tridhjetë metra në oborr (d.m.th. në zonën mes gardhit mbrojtës dhe vetë ndërtesës). Një makinë e drejtuar nga një protestues u përpoq të hynte me forcë përmes portës së makinave, por u përplas me një pengesë të ngritur për të parandaluar ndërhyrje të tilla. Një oficer i Gardës së Republikës përdori megafonin për të paralajmëruar protestuesit duke thënë si më poshtë:

“Qytetarë, po shkëlni rregullat, po shkëlni ligjin, keni hyrë në zonat e sigurisë; ndaj jush do të ndërmerren masa sipas ligjit.”

14. Më pas, një grup oficerësh të Gardës së Republikës, të pajisur me mburoja dhe shkopinj, ndërhyjnë dhe i shtynë protestuesit jashtë oborrit.

15. Në një moment të pacaktuar, disa oficerë të Gardës së Republikës filluan të përdorin armët e tyre të zjarrit, duke qëlluar me plumba manovër, por edhe të vërtetë, me justifikimin për të penguar vazhdimin e sulmit të protestuesve ndaj godinës. Rreth orës 16:10, si pasojë e të shtënave, tre protestues vdiqën në vend. A. N., i cili në ato momente ndodhej pranë trotuarit përballë Kryeministrit dhe nuk ishte i përfshirë në asnjë akt të dhunshëm, u godit nga një plumb në kokë. Po kështu, tre viktimat e tjera ndodheshin jashtë oborrit të Kryeministrit dhe asnjëra prej tyre nuk ishte e përfshirë në akte të dhunshme.

16. Si pasojë e konfrontimeve u plagosën rreth dyzet e pesë qytetarë, tetëdhjetë e një oficerë të Gardës së Republikës dhe njëzet e shtatë policë.

17. Pas përfundimit të dhunës, dy mjekë në Spitalin e Traumës në Tiranë – duke iu përgjigjur pyetjeve të medias – deklaruan se rreth 30 persona kishin kërkuar ndihmë mjekësore në spital. Ata deklaruan se tre protestues kishin vdekur nga plagët që dukej se ishin shkaktuar nga armë të lehta të gjuajtura nga një distancë e afërt.

18. Në një konferencë për shtyp pak orë pas protestës, S. B., kryeministri i asaj kohe, deklaroi se sipas raporteve paraprake mbi incidentin, viktimat ishin qëlluar nga afër me armë të një lloji të ndryshëm nga ato që përdor policia dhe Garda e Republikës. Gjithashtu ai i ftoi prokurorët që të hetonin ngjarjen.

19. Vonë në mbrëmjen e së njëjtës ditë, një kanal televiziv lajmesh transmetoi një video që shfaqte momentin e vrasjes së njërit prej protestuesve (jo të A. N.). Në video shihet se viktimë, para se të qëllohej, qëndronte në bulevard pak metra larg portës së makinave në veri të Kryeministrit dhe shikonte se si një tjetër protestues, i cili ndodhej brenda oborrit, hodhi një objekt drejt godinës. Papritur, viktimë ra në tokë dhe protestuesit e tjerë iu afruan dhe më pas e morën me vete. Në video u shfaq gjithashtu një oficer i Gardës së Republikës që qëllonte me armë nga një dritare e ndërtesës.

20. Sa i përket A. N., ai mori kujdesin mjekësor fillestar në Spitalin e Traumës në Tiranë dhe më pas u transferua për kujdes të specializuar në Stamboll, ku vdiq më 4 shkurt 2011. Ai u varros në Shqipëri më 7 shkurt 2011.

II. HETIMI PARAPRAK

A. Masat e hetimit paraprak

21. Më 21 janar 2011, Prokuroria e Tiranës filloi hetimin për ngjarjet bazuar në dyshimin se ishin kryer këto vepra: vrasje, shkatërrim prone me zjarr, shkatërrim prone, shpërdorim detyre dhe pjesëmarrje në tubim të paligjshëm.

22. Po atë mbrëmje, specialistët e hetimit kontrolluan zonën përreth Kryeministrit dhe mblodhën rreth pesëqind gëzhoja, si edhe dymbëdhjetë plumba. Ata bënë edhe fotografi dhe përshkrime të detajuara të gjendjes

së godinës së Kryeministrit dhe pjesës së bulevardit ku ishte zhvilluar protesta. Përveç kësaj, morën në pyetje një numër protestuesish, mjekësh dhe gazetarësh; nga këta të fundit hetuesit morën edhe kopje të videoregjistrimeve që gazetarët dhe kolegët e tyre kishin bërë për ngjarjet gjatë protestës. Marrja në pyetje e personave me interes – rreth nëntëdhjetë e dy persona gjithsej – vazhdoi gjatë ditëve, javëve dhe muajve në vijim.

23. Më 22 janar 2011, prokurorët urdhëruan *Institutin e Mjekësisë Ligjore* që të kryente ekzaminimin e trupave të të gjitha viktimave, përveç A. N.. Në veçanti, prokurorët i udhëzuan ekspertët që të ekzaminonin plagët; të përcaktonin se si ishin shkakuar; të analizonin vrimat hyrëse dhe dalëse të çdo plumbi dhe trajektoren e tyre; dhe shkakun e vdekjes së tyre. Ekspertiza të ngjashme u urdhëruan dhe u kryen me disa nga protestuesit e plagosur.

24. Gjithashtu, prokurorët vendosën sekuestrimin e disa armëve që ishin përdorur nga efektivat e Gardës së Republikës gjatë protestës. Në javët në vijim u sekuestruan edhe armë të tjera. Armët e sekuestruara, gëzhojat e gjetura në vendin e protestës dhe veshjet e viktimave ju nënshtruan ekspertizës.

25. Gjithashtu, prokurorët urdhëruan Gardën e Republikës që t'u jepte atyre kopje të të gjitha regjistrimeve audio të komunikimeve me radio mes oficerëve të saj, dhe si përgjigje të këtij urdhri më 6 shkurt 2011, Garda e Republikës deklaroi se komunikimet nuk ishin regjistruar.

26. Më 24 dhe 26 janar 2011, dy raporte ekspertimi kimik, të cilat ishin urdhëruar nga prokurorët për të konstatuar nëse tre viktimat e sipërpërmendura dhe tre nga të plagosurit kishin përdorur armë zjarri gjatë protestave, konstatuan se nuk kishte mbetje armësh zjarri në rrobat e personave në fjalë.

1. Përpjekje për arrestimin e oficerëve të Gardës së Republikës për t'i marrë në pyetje

27. Herët në mëngjesin e datës 22 janar 2022, prokurorët nxorën urdhërndalime për gjashtë oficerët e lartë të Gardës së Republikës. Në orën 6:20 të mëngjesit urdhrat ju dorëzuan policisë për ekzekutim. Ngjarjet e mëvonshme të 22 janarit 2011, u përshkruan nga kryeministri i atëhershëm në një fjalim para Parlamentit, më 23 janar 2011: ministri i Brendshëm, i cili ishte në krye të policisë, përmendi në një telefonatë drejtuar Prokurores së Përgjithshme të asaj kohe se Oficerët e Gardës së Republikës do të viheshin plotësisht në dispozicion për t'u marrë në pyetje. Megjithatë, ministri kërkoi rivlerësimin e urdhërarresteve duke pasur parasysh, *inter alia*, njoftimin e opozitës se më 28 janar 2011 do të zhvillohej një marshim i heshtur dhe nevojën e Gardës së Republikës për të pasur në dispozicion të gjithë oficerët e saj. Prokurorja e Përgjithshme refuzoi kërkesën dhe kërkoi sërish ekzekutimin e urdhrave të arrestit nga policia. Pasdite, drejtori i përgjithshëm i Policisë njoftoi Prokuroren e Përgjithshme se për shkak të gabimeve teknike dhe administrative, urdhërarrestet nuk mund të ekzekutoheshin.

28. Më 24 janar 2011, Kryeministri bëri komentet e mëposhtme për hetimin në vazhdim të ngjarjeve:

“Edhe pse grushti i shtetit po i përmbahet strategjisë së tij, ne do të vazhdojmë detyrat tona si qeveri. Unë them [ata] do të vazhdojmë, sepse Prokurorja e Përgjithshme – e cila brenda 6 orëve, pa asnjë hetim, dje urdhëroi arrestimin e të gjithë zinxhirit [të komandës] së Gardës së Republikës – sot nuk ka urdhëruar masën e arrestit me burg ndaj njërit prej krye-terroristëve dhe krye-banditëve që u filmua dhe u fotografua nga mediat shqiptare dhe të huaja me revolver në brez në derën e Kryeministritë.

...
Dëshiroj t'i them zonjës Prokurore të Përgjithshme se Garda e Republikës, të cilës ju dëshironi t'i prisni kokat për qëllimet tuaja[,] ju mbron juve gjithashtu – ajo ka për detyrë t'ju mbrojtë juve; ju ka mbrojtur dhe do t'ju mbrojtë përsëri, për këtë të jeni e sigurt, për aq kohë sa mbani postin [tuaj].

...
Zonja që liron personin e armatosur me armë që sulmoi oficerët që e mbrojnë atë, duhet ta dijë se ajo ka hyrë në territor shumë të *gabuar* dhe se ky nuk është zbatim i ligjit. Ky nuk është organi ligjzbatues për të cilin kanë votuar qytetarët shqiptarë. Të kërkosh arrestimin e komandantit të përgjithshëm të Gardës dhe të atyre që kanë mbrojtur institucionet [shtetërore] dhe të lirosht banditin që i vuri flakën [atyre] institucioneve, të nxjerr shumë keq para shqiptarëve dhe botës.”

29. Më 27 janar 2011, gjatë një takimi me familjarët e oficerëve të policisë dhe të Gardës, Kryeministri kritikoi sërish – këtë herë me fjalë ofenduese – Prokuroren e Përgjithshme personalisht për mënyrën se si po hetoheshin ngjarjet e 21 janarit 2011.

30. Më 2 shkurt 2011, në përgjigje të thirrjes nga një komision parlamentar për hetimin e ngjarjeve të 21 janarit 2011, i krijuar në ditët në vijim, Prokurorja e Përgjithshme doli përpara komisionit. Ajo deklaroi se ngjarjet po hetoheshin dhe se për momentin nuk mund t'u përgjigjej pyetjeve të komisionit. Në ato rrethana ajo u largua nga seanca, pas së cilës anëtarët e komisionit bënë komente kritike – veçanërisht, që Prokurorja e

Përgjithshme kishte treguar arrogancë, nuk ishte duke përmbushur detyrën e saj dhe nuk kishte respektuar komisionin.

31. Më 7 shkurt 2011, hetuesit e policisë këqyrën përsëri vendin e protestës dhe vunë re se gardhi metalik i ndërtesës ishte dëmtuar nga forca e atyre që dukej se ishin predha. Ata bënë fotografi të gardhit.

2. Përpjekje për marrjen e videoregjistrimeve të bëra nga kamerat e sigurisë së Kryeministrit

32. Më 23 janar 2011, gjatë mbledhjes së kabinetit, Kryeministri deklaroi se zyra e tij ishte e pajisur me një sistem kamerash sigurie që kishte regjistruar ngjarjet gjatë protestës. Ai shtoi se i kishte kërkuar sekretarit të përgjithshëm të Kryeministrit që regjistrimet t'i vendoste në dispozicion të prokurorëve.

33. Më 26 janar 2011, prokurorët i kërkuan Zyrës së Kryeministrit që të jepte një kopje të pamjeve të regjistruara nga kamerat e sigurisë të vendosura përreth ndërtesës. Në përgjigje të kësaj, Kryeministria dha regjistrimet e bëra nga një kamerë që ndodhej në çatinë e godinës.

34. Më 15 shkurt 2011 prokurorët përsëritën kërkesën e tyre, në përgjigje të së cilës Kryeministria u përgjigj se kamerat e tjera ishin jashtë funksionit që nga viti 2009.

35. Më 4 mars 2011, prokurorët sekuestruan hard diskun (regjistruesin digjital të diskut) e sistemit të kamerave të Kryeministrit. Në të njëjtën datë, Zyra e Kryeministrit njoftoi prokurorët se një kamerë tjetër sigurie kishte regjistruar më 21 janar 2011 dhe u dërgoi atyre një videoregjistrim. Kamera e dytë ishte orientuar drejt portës së hekurt në veri të ndërtesës – një zonë me interes për hetimin. Megjithatë, pamjet e kamerës zgjasnin vetëm pak minuta dhe mbulonin periudhën pas përfundimit të protestës.

B. Masa hetimore vijuese

36. Më 7 shkurt 2011, prokurorët morën në pyetje disa oficerë të Gardës së Republikës, përfshirë A. LL., i cili mbante postin e zëvendëskomandantit të “Njësisë Speciale” të Gardës dhe kishte qenë në detyrë gjatë ngjarjeve të 21 janarit 2011. Prokurorët bënë pyetje specifike, në lidhje me planifikimin e Gardës përpara protestave – veçanërisht drejtuar oficerëve që kishin hartuar dhe miratuar ato plane. Oficerët u pyetën gjithashtu nëse ata ishin informuar para protestës për përdorimin e armëve të zjarrit (përfshirë momentin kur dhe në çfarë rrethanash ata mund t'i përdornin ato). Gjithashtu, prokurorët hetuan për mënyrën se si ishte zhvilluar komunikimi mes oficerëve gjatë protestave, nëse ata oficerë kishin qëlluar me armë dhe detaje të tjera lidhur me sigurinë gjatë protestës.

37. Në përgjithësi, oficerët e Gardës së Republikës deklaruan se përpara ngjarjes ishin informuar nga eprorët e tyre për përdorimin e armëve të zjarrit dhe për aspekte të tjera të detyrave të tyre. Në datën e ngjarjes në fjalë urdhrat ishin dhënë gojarisht, pasi urgjenca e situatës nuk kishte lejuar një mjet alternativ komunikimi. Njësitë e ndryshme i kishin bashkërenduar veprimet e tyre me anë të komunikimit me radio dhe, në disa momente në proces, nëpërmjet telefonave celularë. Urdhrat ishin dhënë nga komandantët e njësive përkatëse, të cilët u kishin thënë oficerëve se ku duhet të vendoseshin dhe cilat veprime duhej të kryenin. Ata më tej deklaruan se nuk kishin marrë ndonjë urdhër specifik për të përdorur armët e tyre në ndonjë moment të caktuar dhe se kishin qëlluar në ajër kur kishin ndjerë se situata kishte dalë jashtë kontrollit – veçanërisht kur protestuesit kishin hyrë në oborrin e ndërtesës. A. LL., në veçanti, deklaroi se të shtënat paralajmëruese me plumba manovër nuk kishin qenë të efektshme për frenimin e protestuesve, të cilët e kishin kuptuar se oficerët po përdornin plumba manovre. Oficerët deklaruan gjithashtu se nuk mund të shpjegonin shenjat e lëna nga predha në lartësinë e njeriut në gardhin metalik të ndërtesës. Oficerë të tjerë të Gardës u morën në pyetje gjatë ditëve dhe javëve në vijim.

38. Më 8 shkurt 2011, oficerët e lartë të Gardës së Republikës, për të cilët ishin lëshuar urdhraarresti (shihni paragrafin 27 më sipër), u dorëzuan në Prokurorinë e Tiranës. Ata u morën në pyetje nga prokurorët po atë ditë.

39. Në përgjigje të pyetjeve të prokurorëve, N. P., komandant i përgjithshëm i Gardës së Republikës, i cili kishte mbikëqyrur drejtpërdrejt operacionet në terren ditën e protestës, deklaroi se nuk ishte dhënë asnjë urdhër për oficerët e Gardës Kombëtare, të pranishëm në ngjarjet në fjalë, të hapnin zjarr; megjithatë, ai vuri në dukje se të gjithë oficerët e Gardës ishin të lirë të hapnin zjarr me iniciativën e tyre për të garantuar sigurinë e objekteve që ata ruanin. Ai më tej vuri në dukje se shumë oficerë ishin lënduar dhe kishin marrë trajtim në klinikën mjekësore të Gardës së Republikës. Një oficer ishte dërguar në spital. Vetë komandanti i Gardës, pavarësisht mjeteve mbrojtëse që mbante, kishte marrë goditje nga një gur në vetull dhe kishte kërkuar ndihmë mjekësore për të ndaluar gjakderdhjen. Kur ishte kthyer, oficerët e tjerë e kishin “informuar” se ata kishin qëlluar vetëm në ajër. Në përgjigje të pyetjes nëse mund të jepte ndonjë shpjegim për shenjat e lëna nga predha në gardhin metalik të ndërtesës (të cilat ishin në lartësinë e njeriut), N. P. u përgjigj se nuk mund t'i shpjegonte shenjat.

40. Më 9 shkurt 2011, Prokuroria e Tiranës shqyrtoi *regjistrin e marrjes në dorëzim të shërbimit* të qendrës operacionale të Gardës, ku regjistrohen të dhënat kryesore ditore, urdhrat, detyrat dhe veprimtaritë e Gardës së Republikës. Në veçanti, autoritetet morën një kopje të faqeve të regjistrit, në lidhje me aktivitetet e 21 janarit 2011. Regjistri nuk përmbante asnjë shënim për ndonjë urdhër për përdorimin e armëve të zjarrit. U vu në dukje se N. P. kishte urdhëruar oficerët të përdornin shkopinj shumë herë dhe se në një moment ai i kishte paralajmëruar ata që “të mos hapnin ...zjarr [në asnjë mënyrë] në kundërshtim me ligjin”. Në orën 16:10 ai i kishte urdhëruar që të shtynin me shkopinj gome protestuesit që kishin hyrë në oborrin verior. Në orën 16:13 një oficer kishte kërkuar municion me urgjencë. Prokuroria e Tiranës shqyrtoi gjithashtu një sërë të dhënash të tjera të brendshme të Gardës, në lidhje me armët që u ishin shpërndarë oficerëve të saj më 21 janar 2011 dhe organizimin, dhe planifikimin e përgjithshëm të oficerëve të Gardës përpara se të zhvillohej demonstrata.

41. Pas vdekjes së A. N. (shihni paragrafin 20 më lart), më 5 shkurt 2011 autoritetet turke nxorën një plumb nga koka e tij. Më 17 shkurt 2011, autoritetet shqiptare i dërguan një letërporosi autoriteteve turke. Në përgjigje të saj, plumbi iu përcoll autoriteteve shqiptare, të cilat e morën në fillim të majit 2011.

42. Më 24 maj 2011, Drejtoria e Policisë Shkencore e Policisë së Shtetit nxori raportin e ekspertimit për plumbin që ishte gjetur në kokën e A. N. Sipas tij, plumbi kishte humbur formën e tij origjinale dhe karakteristikat identifikuese për shkak të dëmtimit; prandaj nuk ishte e mundur të përcaktohej arma nga e cila kishte dalë.

43. Më 6 qershor dhe 21 korrik 2011, autoritetet shqiptare i dërguan letërporosi Departamentit të Drejtësisë të Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Aq sa ishte e nevojshme, autoriteteve amerikane ju kërkuar të përmirësonin cilësinë e videove dhe fotografive të protestës së 21 janarit 2011 dhe të kryenin ekzaminimin e objekteve të ndryshme që ishin me interes për hetimin – përfshirë hard diskun e kamerave të sigurisë të vendosura në ndërtesën e Kryeministrit (shihni paragrafin 35 më lart), dhe plumbat dhe predhat që ishin pjesë e përmbajtjes së dosjes penale.

44. Më 13 gusht 2011, autoritetet amerikane dhanë një raport ekspertimi ku thuhej se hard disku i Kryeministrit ishte riformatuar manualisht (domethënë të dhënat e indeksit kryesor ishin fshirë manualisht) më 22 janar 2011, në orën 00:51 dhe më 28 janar 2011, në orën 12:10. Në raport, gjithashtu, thuhej se të dhënat në hard disk ishin kopjuar në një disk të jashtëm në mbrëmjen e 21 janarit 2011 dhe më 28 janar 2011. Në fund, raporti zbuloi se përmbajtja e hard drive përfshinte të dhëna që tregonin se njëmbëdhjetë kamera sigurie ishin konfiguruar në mënyrë që ato të mund të regjistronin.

45. Më 5 janar 2012, autoritetet amerikane dorëzuan një tjetër raport ekspertimi, ku thuhej, për aq sa ishte e rëndësishme, se “për shkak të mungesës së shenjave të mjaftueshme mikroskopike përkatëse me vlerë” nuk ishte e mundur të përputhej plumbi i gjetur në trupin e anëtarit të familjes së kërkueseve me ndonjë nga armët e paraqitura për ekzaminim.

46. Dy raporte të tjera ekspertimi dolën në përfundimin se plumbat që u gjetën te dy viktimat e tjera ishin qëlluar nga një pistoletë *Beretta* dhe një armë automatik MP-5, përkatësisht. Më 21 janar 2011, këto armë ishin përdorur përkatësisht nga N. P., komandant i përgjithshëm i Gardës dhe A. Ll., zëvendëskomandant i “Njësisë Speciale të Gardës”. Në raporte thuhet gjithashtu se pas ngjarjeve të 21 janarit 2011 tyta e pistoletës së N. P. ishte zëvendësuar me tytën e armës së një oficeri tjetër.

47. Më 18 prill 2012, prokurorët akuzuan dy oficerë të Gardës A. Ll. dhe N. P. për vdekjen e tre protestuesve (pa përfshirë A. N.). Një oficer i tretë i Gardës, M. K, u akuzua për pengim të drejtësisë (shihni paragrafët 56 e vijues më poshtë). Në të njëjtën datë, prokurorët e veçuan çështjen e A. N. nga pjesa tjetër e hetimit, me arsyetimin se nevojiteshin veprime të mëtejshme hetimore në lidhje me rastin e tij (shihni paragrafët 66 e vijues më poshtë).

III. GJYQI I NËPUNËSIT TË TEKNOLOGJISË SË INFORMACIONIT TË KRYEMINISTRISË

48. Bazuar në gjetjen e aktekspertimit të lartpërmendur se hard disku i sistemit të kamerave të sigurisë ishte kopjuar dhe se përmbajtja e tij më pas ishte fshirë (shihni paragrafin 44 më lart), prokurorët akuzuan nëpunësin e teknologjisë së informacionit (IT) të Kryeministrit për pengim të drejtësisë.

49. Sipas aktakuzës, menjëherë pas protestës së 21 janarit 2011, prokurorët kishin nxjerrë një urdhër me gojë drejtuar stafit administrativ të Kryeministrit që të ruanin të paprekura videoregjistrimet e kamerave të sigurisë së ndërtesës. Pavarësisht atij urdhri, përmbajtja e hard drive të kamerave ishte kopjuar; më pas, hard disku ishte riformatuar (shihni paragrafin 44 më lart).

50. Gjithashtu, në përgjigje të kërkesës së prokurorit, stafi administrativ i Kryeministrit kishte dhënë fillimisht regjistrimet e bëra vetëm nga njëra kamerë, e cila ishte vendosur në çatinë e godinës, duke deklaruar se kamerat e tjera nuk punonin ditën e ngjarjeve në fjalë (shihni paragrafët 33–34 më lart). Megjithatë, kur

prokurorët sekuestruan hard diskun e kamerave të tjera, stafi administrativ u përcolli atyre regjistrimet e bëra nga një kamerë tjetër (shihni paragrafin 35 më lart).

51. Prokurorët shtuan se, sipas raportit të ekspertimit të autoriteteve amerikane, në datën e ngjarjes në fjalë kanë qenë në punë më shumë se dy kamera; në fakt, njëmbëdhjetë kamera ishin konfiguruar për regjistrim (shihni paragrafin 44 më lart).

52. Në mbrojtje të tij, nëpunësi i IT-së i Kryeministrit deklaroi se kishte parë dy videoregjistrime në hard disk dhe më pas i kishte kopjuar në dy DVD, me kërkesë të një oficeri të Gardës. Ai ia kishte dorëzuar një nga DVD-të një oficeri të Gardës; DVD-në tjetër e kishte ruajtur në zyrën e tij. Ai kishte harruar për DVD-në e dytë dhe ishte kujtuar vetëm më vonë. Ai mohoi se kishte riformatuar hard diskun dhe deklaroi se pas orës 22:00 kishte qenë në shtëpi; prandaj, nuk kishte se si të riformatonte *hard drive*-in natën e 21–22 janarit.

53. Oficerët e Gardës dëshmuar se i kishin kërkuar nëpunësit të IT-së që t'u jepte atyre një kopje të regjistrimeve të bëra nga kamerat e Kryeministrit. Ata dëshmuar gjithashtu se “dhoma e serverit” kishte qenë nën mbikëqyrjen e tyre natën e 21–22 janarit dhe se askush nuk e kishte përdorur pajisjen.

54. Më 26 korrik 2012, Gjykata e Rrethit Tiranë e shpalli të pafajshëm të pandehurin, duke vënë në dukje se nuk ishte provuar, përtej dyshimit të arsyeshëm, se ishte i pandehuri ai që kishte kryer veprimet e dyshuara nga prokurorët. Më 20 shkurt 2013, ky vendim u la në fuqi në apel; më 19 mars 2015, Gjykata e Lartë rrëzoi rekursin për çështje të ligjit të paraqitur nga prokuroria.

55. Gjykatat e brendshme arritën në përfundimin se hard disku ishte riformatuar (shihni paragrafin 44 më lart) por vunë re se nuk kishte asnjë provë që këtë veprim e kishte kryer i pandehuri. Madje, ato vunë në dukje se deklaratat e oficerëve të Gardës, të cilët kishin dëshmuar se kishin mbikëqyrur dhomën e serverit gjatë të gjithë natës në fjalë, binin në kundërshtim me versionin e ngjarjeve të paraqitur nga prokuroria. Gjykatat gjithashtu pranuan se mosdhënia nga ana e të pandehurit e videoregjistrimit të dytë në kohën e duhur tregonte sjellje të pakujdesshme dhe jo qëllim kriminal.

IV. GJYQI I OFICERËVE TË GARDËS SË REPUBLIKËS

56. Sipas aktakuzës, më 21 janar 2011, mes orës 16:00 dhe 16:10, N. P. dhe A. Ll. kishte qëlluar njëkohësisht me plumba të vërtetë drejt protestuesve. Ndryshe nga deklarata e tij fillestare, ku ai nuk kishte përmendur gjuajtjen me armë në ditën e protestës (shihni paragrafin 39 më lart), N. P. dyshohet se ka qëlluar njëmbëdhjetë plumba në drejtim të një grupi protestuesish, duke vrarë njërin prej tyre. A. N. dyshohet se ka qëndruar pranë atij protestuesi. Pas përfundimit të protestës, dyshohet se N. P. ka ndërruar tytën e pistoletës së tij me atë të M. K. (shihni paragrafin 46 më lart) – koleg i Gardës dhe i bashkëakuzuar në proces – për të fshehur faktin që N. P. kishte qëlluar me armën e tij. Mbështetur në ekzaminimin e rrobave të viktimave, nga të cilat nuk u zbuluan mbetje baruti, prokurorët konfirmuan se viktimat nuk kishin përdorur armë zjarri.

57. Për sa i përket A. Ll., ai dyshohet se ka qëlluar me breshëri katër ose pesë të shtëna në ajër përpara se të ulte objektivin dhe të qëllonte drejtpërdrejt një grup protestuesish, njëri prej të cilëve vdiq dhe të tjerët u plagosën.

58. Më 7 shkurt 2013, Gjykata e Rrethit Tiranë shpalli të pafajshëm N. P. dhe A. Ll. (shihni paragrafin 47 më lart). Në lidhje me N. P., gjykata pranoi se plumbi i dalë nga pistoletë e tij kishte vrarë një nga protestuesit, i cili kishte vdekur në vend; megjithatë, prokurorët nuk kishin arritur të vërtetonin rrethanat e sakta të këtij veprimi – në veçanti, nëse viktimë kishte qenë brenda fushëpamjes së N. P. dhe nëse i akuzuari kishte vepruar me qëllimin e destinuar për të vrarë viktimën. Rrjedhimisht, N. P. nuk kishte kryer veprën penale të “*vrases me dashje e kryer në mënyrë të rrezikshme për jetën e shumë personave*”, sipas nenit 79 § (ë) të Kodit Penal. Po kështu, gjykata konstatoi se provat para saj vërtetonin se protestuesi i dytë kishte vdekur si pasojë e një plumbi rikoshet që ishte qëlluar nga A. Ll.; megjithatë, nuk ishte vërtetuar se i akuzuari kishte vepruar me qëllim të destinuar për të vrarë viktimën. Për sa i përket viktimës së tretë dhe personave që ishin plagosur, gjykata konstatoi se nuk kishte prova që implikonin A. Ll. Rrjedhimisht, ajo arriti në përfundimin se A. Ll. nuk ishte fajtor për veprën penale të “*vrases me dashje të dy ose më shumë personave*”, sipas nenit 79 § (dh) të Kodit Penal. Në fund, gjykata vuri në dukje se prokurorët kishin tërhequr akuzën për pengimin e drejtësisë ndaj M. K., i cili fillimisht ishte akuzuar se ishte përfshirë në ndërrimin e tytës së armës së N. P. pas ngjarjes së 21 janarit 2011 për qëllim të fshehjes së fakteve në lidhje me ngjarjen (shihni paragrafin 46 më lart). Gjykata e shpalli M. K. të pafajshëm për atë veprë.

59. Më 18 shtator 2013, Gjykata e Apelit Tiranë, me dy vota pro dhe një kundër, shpalli N. P. dhe A. Ll. fajtor për *vrasje nga pakujdesia*, sipas nenit 85 të Kodit Penal dhe i dënoi përkatësisht me një dhe tre vjet burg. Gjykata la në fuqi pjesën e mbetur të vendimit të shkallës së parë.

60. Gjykata e apelit, në përgjithësi, ra dakord me gjetjet faktike të bëra nga gjykata e shkallës së parë. Ajo vuri në dukje, në mënyrë të veçantë, se në fillim protesta kishte qenë paqësore, por që më pas ishte bërë e dhunshme

dhe protestuesit kishin hedhur sende dhe kishin fyer oficerët e Gardës. Gjithashtu, u shpreh se oficerët e Gardës, pasi kishin paralajmëruar protestuesit, kishin përdorur plumba të vërtetë rreth orës 16:00, kur “rreth 100 protestues kishin hapur me forcë njëren nga portat” e Kryeministrit. Për më tepër, gjykata u shpreh se oficerët e Gardës, përfshirë N. P. dhe A. Ll., kishin përdorur armët e tyre të zjarrit pothuajse në të njëjtën kohë për të qëlluar në ajër, duke përdorur plumba të vërtetë, për të penguar turmën e dhunshme. Megjithatë, nuk u vërtetua se ata kishin qëlluar drejtpërdrejt në drejtim të dy viktimave, në trupat e të cilëve ekspertët kishin gjetur plumba të qëlluar nga armët e N. P. dhe A. Ll.

61. Sipas shumicës së anëtarëve të trupit gjykues të Gjykatës së Apelit Tiranë, nuk ishte provuar se i akuzuari kishte për qëllim të vriste këta persona në fjalë; ky fakt përjashtoi akuzën e vrasjes. Sipas mendimit të Gjykatës së Apelit, edhe nëse do të ishte e vërtetë që pas protestave N. P. kishte ndërruar tytën e armës së tij me atë të një arme tjetër, ky fakt nuk mund të ndryshonte në mënyrë retroaktive cilësimin juridik të veprimeve të tij më 21 janar 2011.

62. Megjithatë, gjykata arriti në përfundimin se forca vdekjeprurëse e përdorur nga dy të pandehurit kishte qenë joproporcionale, pasi dy viktimat nuk kishin kryer asnjë akt dhune në momentin në fjalë. Gjykata vazhdoi të konstatoje se të pandehurit duhet të kishin parashikuar pasojat e mundshme të vendimit të tyre për të qëlluar në ajër duke përdorur plumba të vërtetë. Prandaj, të pandehurit u shpallën fajtorë për vrasje nga pakujdesia sipas nenit 85 të Kodit Penal.

63. Një gjyqtare pati mendim pakice. Ajo u shpreh se, sipas saj kishte prova të mjaftueshme për të arritur në përfundimin se N. P. dhe A. Ll. kishin pasur objektiv të drejtpërdrejtë turmën e protestuesve dhe jo të qëllonin në ajër. Ajo shtoi se, sipas saj të pandehurit nuk kishin një objektiv të veçantë, por megjithatë kishin qenë në gjendje të parashikonin pasojat e mundshme të veprimeve të tyre dhe për këtë arsye kishin vepruar me qëllim indirekt (*dolus eventualis*) dhe jo me pakujdesi. Ajo konkludoi se ata duhej të shpallehin fajtorë për vrasje.

64. Më 25 prill 2016, Gjykata e Lartë rrëzoi ankimet për çështje të ligjit të paraqitura nga prokurorët, N. P. dhe A. Ll. Gjykata u shpreh se ankimet për çështjet e ligjit nuk duhet të jenë thjesht një përsëritje e shkaqeve për ankimim në gjykatën e shkallës së dytë dhe në vend të kësaj ato duhet të shprehin qartë argumentet ligjore që janë paraqitur për shqyrtim në Gjykatën e Lartë. Më tej, ajo konstatoi se nuk dallonte asnjë mospërputhje në atë pjesë të arsyetimit të Gjykatës së Apelit që trajtonte argumentet e palëve. Duke vënë në dukje se pyetjet e ngritura në ankim për çështjet e ligjit kanë të bëjnë me vlerësimin e provave dhe jo me argumentet ligjore, i ka refuzuar ato si të papranueshme.

65. Familjet e tre prej viktimave paraqitën kërkesa në Gjykatë, të cilat u zgjidhën me marrëveshje miqësore (shihni *Veizi dhe Ded kundër Shqipërisë*, (çregjistrim) [Komiteti] nr. 16191/13, 28 mars 2017 dhe *Myrtaj kundër Shqipërisë* (çregjistrim) [Komiteti] nr. 62907/16, 5 mars 2019).

V. MASA TË MËTEJSHME HETIMORE NË LIDHJE ME VDEKJEN E A. N.

66. Më 29 janar 2014, prokurorët intervistuan sërish dy persona, I. P. dhe I. Q., të cilët kishin qëndruar pranë A. N. dhe gjithashtu ishin plagosur me armë zjarri gjatë protestës së 21 janarit 2011. Në të njëjtën datë, bazuar në deklaratimet e tyre, Prokuroria e Tiranës bëri një rindërtim të pjesshëm të rrethanave që kishin sjellë plagosjen e tyre.

67. Më 5 shkurt 2014, prokurorët intervistuan përsëri kërkuesen e parë dhe disa anëtarë të familjes së A. N.

68. Më 2 prill 2014, prokurorët ekzaminuan përsëri regjistrin e veprimeve të qendrës së operacioneve të Gardës së Republikës.

69. Nga shkurti deri në prill 2015, autoritetet morën përsëri në pyetje disa anëtarë të Gardës së Republikës, të cilët kishin marrë pjesë në përpjekjen e lartpërmendur më 21 janar 2011, për të shtyrë protestuesit duke përdorur shkopinj gome. Oficerët deklaruan se në datën në fjalë kishin marrë urdhra *via* radios dhe celularëve të tyre personale dhe personalisht. Ata nuk kujtonin të kishin marrë urdhër për të qëlluar në ajër me plumba të vërtetë.

70. Më 5 maj 2014, Instituti i Mjekësisë Ligjore përpiloi një raport ekspertimi për plagët e A. N. Në raport thuhej se ekzaminimi ishte urdhëruar nga prokurorët në datën 21 janar 2011. Ekspertët cituan kartelat mjekësore të përgatitura kur ai ishte shtruar në Spitalin e Traumës së Tiranës. Ata cituan gjithashtu një raport ekspertizë të datës 3 mars 2011, të prodhuar nga autoritetet turke sipas të cilit në kokën e A. N. ishte gjetur një plumb. Referuar këtyre të dhënave, raporti i vitit 2014 konkludoi se A. N. ishte plagosur në anën e majtë të ballit. Plaga ishte shkaktuar nga një e shtënë e vetme me armë zjarri; gjuajtja kishte thyer kockën dhe nuk kishte vrëmë daljeje. Drejtimi i plumbit ishte nga përpara mbrapa dhe nga e majta në të djathtë.

71. Në datën 3 shkurt 2015, Prokuroria e Tiranës vendosi të urdhëronte një tjetër ekspertim balistik për plumbin që ishte gjetur në trupin e A. N. dhe ia kaloi plumbin Drejtorisë së Policisë Shkencore. Më 20 mars

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

2015, kjo e fundit e ka kthyer paketën në Prokurorinë e Tiranës, duke nënvizuar që Prokuroria kishte dërguar plumbin e gabuar.

72. Pas një kërkesë tjetër për një raport ekspertimi balistik, më 11 shtator 2015, dy ekspertë riekzaminuan plumbin. Ata vunë në dukje se ai kishte gjashtë vjaska; megjithatë, dolën në përfundimin se për shkak se plumbi ishte dëmtuar, ishte e pamundur të përputhej me armën nga e cila ishte shkrepur.

73. Më 22 qershor 2016, një familjar i A. N. i kërkoi Prokurorisë së Përgjithshme dhe Prokurorisë së Tiranës që ta informonte për ecurinë e hetimeve dhe t'i përcillte një kopje të dosjes hetimore. Më 25 korrik 2016, kërkuesja e parë i kërkoi gjithashtu Prokurorisë së Përgjithshme një kopje të dosjes hetimore.

74. Më 28 shkurt 2020, prokurorët arritën në përfundimin se ishin kryer të gjitha veprimet e mundshme hetimore për të zbardhur vrasjen e A. N. më 21 janar 2011 dhe plagosjen e gjashtë personave të tjerë. Duke vënë në dukje se autorët e veprës në fjalë nuk mund të identifikoheshin, ata pezulluan hetimin dhe e dërguan rastin në polici për veprime të mëtejshme.

75. Më 20 janar 2021, Drejtoria e Policisë së Tiranës dërgoi një raport në Prokurorinë e Tiranës ku sugjeronte rihapjen e hetimeve. Raporti sugjeronte që të përgatiteshin raporte të tjera ekspertimi për viktimat që humbën jetën dhe për ata që ishin plagosur, si edhe për plumbin e gjetur në trupin e A. N. Në veçanti, ajo sugjeroi që të bëheshin hetime nëse kishte pasur ndonjë progres në teknologjinë kriminalistike, që mund të ishte në gjendje të identifikonte armën nga e cila kishte dalë plumbi i gjetur në trupin e A. N. Ajo sugjeroi gjithashtu që të gjitha videoregjistrimet e protestës të ekzaminoheshin përsëri dhe të gjithë personat e përfshirë të merreshin sërish në pyetje.

76. Më 2 prill 2021 prokurorët rihapën hetimet.

77. Më 28 maj 2021, prokurori komunikoi me Drejtorinë e Policisë Shkencore për ta pyetur nëse, që nga 11 shtatori 2015, kishte pasur ndonjë progres teknologjik – qoftë brenda vendit, qoftë në Bashkimin Evropian apo në Shtetet e Bashkuara të Amerikës – që do të mundësonte identifikimin e armës nga e cila kishte dalë plumbi i gjetur në trupin e A. N. Në mungesë të përgjigjes, kërkesa u përsërit më 22 shtator 2021.

78. Më 8 korrik 2021, kërkuesja e parë i konfirmoi Prokurorisë së Tiranës se ajo ishte informuar për veprimet që prokurorët kishin ndërmarrë deri më 28 shkurt 2020 dhe kërkoi çdo përditësim në lidhje me veprimet e tyre që nga ajo datë. Më 15 korrik 2021, prokurorët u përgjigjën se kërkuesja e parë do të informohej për çdo gjetje në fund të hetimit.

79. Më 4 tetor 2021, Drejtoria e Policisë Shkencore iu përgjigji prokurorëve (shihni paragrafin 77 më lart), duke i informuar se nuk kishte pasur progres teknologjik që mund të mundësonte dhënien e një rezultati të ndryshëm nga ai i marrë deri në atë datë, në lidhje me plumbin që vrau A. N. Ajo gjithashtu deklaroi se nuk kishte informacion të detajuar nëse ndonjë progres i tillë teknologjik kishte ndodhur diku tjetër dhe sugjeroi që prokurorët të bënin një kërkesë pranë Shërbimit Kombëtar të Inteligjencës Balistike të Mbretërisë së Bashkuar dhe laboratorit të Byrosë Federale të Hetimit të SHBA-së.

80. Më 21 janar 2022, me anë të një letërporosie, autoritetet shqiptare i kërkuan autoriteteve italiane të kryenin ekspertimin e plumbit që ishte gjetur në trupin e A. N. Asnjë informacion tjetër nuk është dhënë në lidhje me këtë.

81. Më 23 janar 2023, siç raportohet në mediat lokale, ministri i Drejtësisë ka depozituar kallëzimin në Prokurorinë e Posaçme Kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar ("Prokuroria e Posaçme"), në lidhje me ngjarjet e 21 janarit 2011 kundër N. P, Kryeministrit dhe ministrit të Brendshëm, të cilët kishin qenë në detyrë në kohën e ngjarjeve në fjalë. Kërkesa thuhet se bazohej në raportet e medias që sipas një regjistrimi audio të komunikimeve radiofonike N. P., komandanti i përgjithshëm i atëhershëm i Gardës së Republikës, kishte urdhëruar oficerët e Gardës të hapnin zjarr. Mësohet se Prokuroria e Posaçme ka përcjellë kallëzimin e ministrit të Drejtësisë në Prokurorinë e Tiranës për shkaqe juridiksioni.

82. Më 16 shkurt 2023, sipas raportimeve të medias vendase, disa anëtarë të familjeve të viktimave të 21 janarit 2011 (përfshirë edhe A. N.) kanë depozituar një kallëzim të ri penal në Prokurorinë e Posaçme. Në kallëzimin e tyre ata kanë deklaruar se kishin një provë të re – domethënë regjistrimin audio të përmendur më lart (shihni paragrafin 81 më lart) – dhe se do t'ia dorëzonin atë vetëm Prokurorisë së Posaçme sepse nuk kishin besim të Prokuroria e Tiranës, e cila e kishte zvarritur çështjen për dymbëdhjetë vjet.

VI. PROCEDURAT E DËMSPËRBLIMIT TË FILLUARA NGA KËRKUESËT

83. Më 19 shtator 2016, disa anëtarë të familjes së A. N., përfshirë kërkueset, depozituan një padi civile për dëmshpërblim kundër Gardës dhe Ministrisë së Brendshme në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë. Padia bazohej në disa dispozita procedurale, përfshirë nenet 2, 3 dhe 8 të Konventës, nenet e Kodit Civil që rregullojnë përgjegjësinë për dëmin në rast të vdekjes së një personi dhe ligjin për përgjegjësinë

jashtëkontraktore të shtetit (ligji nr. 8510, datë 15 korrik 1999, “Për përgjegjësinë jashtëkontraktore të autoriteteve administrative shtetërore”, i ndryshuar). Paditësit parashtuan se më 21 janar 2011 të paditurit kishin vepruar në mënyrë të paligjshme dhe kishin shkaktuar vdekjen e A. N., duke u shkaktuar atyre dëm pasuror dhe jopasuror.

84. Në parashtrimet e saj, Garda i kërkoi gjykatës “të zgjidhte çështjen në përputhje me ligjin”.

85. Më 30 janar 2017, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë la në fuqi padinë dhe caktoi dëmshpërblimin prej 12,834,097 lekë për çdo kërkues (afërsisht 103,524 euro).

86. Gjykata iu referua vendimeve të përshkruara në paragrafët 58–64 më lart dhe vuri në dukje se më 31 korrik 2014, Kryeministria kishte krijuar një grup pune për të “vlerësuar dëmin e pësuar nga viktimat e ngjarjeve të 21 janarit 2011”. Gjykata vlerësoi se kjo e fundit reflektoi faktin që autoritetet kishin pranuar se vdekja e protestuesve më 21 janar 2011 kishte ndodhur si rezultat i veprimeve ose mosveprimeve të paligjshme nga ana e punonjësve të shtetit.

87. Gjykata, më tej, konstatoi se më 21 janar 2011 oficerët e Gardës kishin përdorur armët e tyre në kundërshtim me Ligjin për Armët e Zjarrit (shihni paragrafin 89 më poshtë). Ajo iu referua jurisprudencës së Gjykatës, në lidhje me detyrimet negative dhe pozitive të shteteve, sipas nenit 2 të Konventës dhe arriti në përfundimin si më poshtë:

“Në këtë çështje, gjykata, përveç [legjislacionit shqiptar], i referohet Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si edhe praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

... Bazuar në këtë interpretim të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, gjykata doli në përfundimin se Republika e Shqipërisë, e përfaqësuar nga të paditurit në këtë gjykim, është përgjegjëse për humbjen e jetës së të ndjerit A.[.] N[.], më 21 janar 2011 – jo vetëm bazuar në legjislacionin shqiptar, por edhe në zbatim të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, sepse nuk ka marrë të gjitha masat e nevojshme për të shmangur humbjen e jetës së të ndjerit.

Në çështjen në gjykim, u takonte autoriteteve shtetërore (të paditurve) që të [provonin] se ata kishin ndërmarrë të gjitha masat e mundshme [kundër rrezikut për jetën], pavarësisht nëse ata kishin apo jo dijeni për [këtë rrezik] për parandalimin e dëmit.”.

88. Në mungesë të ankimit, vendimi i lartpërmendur mori formë të prerë dhe, sipas parashtrimeve të Qeverisë para Gjykatës, dëmshpërblimet janë paguar plotësisht.

KUADRI PËRKATËS LIGJOR DHE MATERIAL

I. LEGJISLACIONI I BRENDSHËM

A. Ligji për armët e zjarrit i vitit 1998 (ligji nr. 8290, datë 24 shkurt 1998, “Për përdorimin e armëve të zjarrit”, i ndryshuar me ligjin nr. 10291, datë 24 qershor 2010)

89. Nenet përkatëse të ligjit lexojnë:

“Neni 2

Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë, policisë e tjera të armatosura të krijuara me ligj, të cilat nuk janë në përbërje të Forcave të Armatosura, si dhe rojat civilë të armatosur, kanë të drejtë të përdorin armët e zjarrit për të mbrojtur jetën, shëndetin, të drejtat dhe interesat e tyre ose të një tjetri nga një sulm i padrejtë, i vërtetë dhe i çastit, me kusht që karakteri i mbrojtjes të jetë në proporcion me rrezikshmërinë e sulmit (në kushtet e mbrojtjes së nevojshme), si dhe kur u kërkohet për të përballuar një rrezik real dhe të çastit, që kërcënon atë ose një person tjetër apo pasurinë e tyre nga një dëmtim i rëndë, me kusht që të mos jetë i provokuar prej tij dhe dëmi i shkaktuar të mos jetë më i madh se dëmi i zmbrapsur (në kushtet e nevojës ekstreme).

...

Neni 5

Armët e zjarrit nuk lejohen të përdoren:

a) kundër personave që në dukje tregojnë se janë të mitur (fëmijë), gra dhe pleq;

b) në vende publike, ku ka mbledhje e grumbullime njerëzish dhe vihet në rrezik jeta e të tjerëve.

Armët e zjarrit në këto raste mund të përdoren vetëm kundër personave të veçantë që kryejnë vepra të dukshme dhune kundër personit ose pasurisë, që në vetvete përbëjnë shkelje të rënda të ligjit dhe kur përdorimi i masave të tjera shtrënguese nuk ka dhënë rezultatet e dëshiruara.”.

90. Ligji për armët e zjarrit 1998 u shfuqizua dhe u zëvendësua me ligjin për armët e zjarrit 2014 (ligji nr. 72/2014, i 10 korrikut 2014, “Për përdorimin e armëve të zjarrit”). Nenet përkatëse të ligjit për armët e zjarrit 2014 lexojnë:

“Neni 4

Kushtet e përdorimit të armës

1. Punonjësit e Policisë së Shtetit dhe *subjektet e tjera* mund ta përdorin armën e zjarrit të shërbimit, në ushtrim të detyrave të tyre dhe në përputhje me dispozitat e këtij ligji, vetëm atëherë kur është absolutisht e domosdoshme dhe vetëm si mjet i fundit për të parandaluar ose neutralizuar veprimet e dhunshme të rrezikshme të personit me rrezikshmëri të lartë për jetën dhe shëndetin e tij dhe personave të tretë, kur mjetet e tjera të përdorimit të forcës nuk kanë dhënë rezultat ose nuk arrijnë objektivat e ligjshëm të detyrave funksionale.

2. Shmangia e një rreziku nëpërmjet përdorimit të armëve të zjarrit nga subjektet që u njihet kjo e drejtë, bëhet për të mbrojtur jetën, shëndetin, të drejtat dhe interesat e tyre ose të një tjetri nga një sulm i padrejtë, i vërtetë dhe i çastit, me kusht që karakteri i mbrojtjes të jetë në proporcion me rrezikshmërinë e sulmit, si dhe kur u kërkohet për të përballuar një rrezik real dhe të çastit, që kërcënon atë ose një person tjetër apo pasurinë e tyre nga një dëmtim i rëndë, me kusht që të mos jetë i provokuar prej tij dhe dëmi i shkaktuar të mos jetë më i madh se dëmi i zmbrapsur.

...

Neni 7

Shmangia e rrezikut publik

1. Përdorimi i armëve të zjarrit për të shmangur një rrezik publik, që paraqet një tubim i dhunshëm personash, duhet të bëhet në përputhje me parashikimet e këtij ligji.

2. Përdorimi i armëve të zjarrit është i lejuar vetëm kundër personave të veçantë të armatosur, të cilët kryejnë vepra të dukshme dhune kundër jetës së personit ose shërbimeve të policisë dhe shërbimeve që kryejnë subjektet e tjera që mbajnë dhe përdorin armë, kur përdorimi i masave të tjera shtrënguese nuk ka dhënë rezultatet e dëshiruara.

3. Ndalohej të qëlluarit në ajër me armë zjarri mbi grumbullime njerëzish, si një mënyrë për shpërndarjen e tyre.”.

B. Ligji për Gardën e Republikës i vitit 2003 (ligji nr. 8869, datë 22 maj 2003, “Për Gardën e Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar me ligjin nr. 9366, datë 31 mars 2005)

91. Neni 25 i ligjit lexon:

Punonjësi i Gardës përdor armën në rastet e përcaktuara në ligjin nr. 8290, datë 24.2.1998, “Për përdorimin e armëve të zjarrit”, si dhe në rastet kur sulmohen:

personalitetet e larta shtetërore të vendit dhe të huaja;

rojet dhe objektet në ruajtje.”.

92. Ligji për Gardën e Republikës 2003 u shfuqizua dhe u zëvendësua me ligjin “Për Gardën e Republikës”, 2021 (ligji nr. 33/2021, i 16 marsit 2021, “Për Gardën e Republikës së Shqipërisë”). Nenet përkatëse të ligjit për Gardën e Republikës 2021 lexojnë:

“1. Garda e Republikës ka përgjegjësi dhe kryen këto detyra kryesore:

...

n) përdor armët e zjarrit në organikë të Gardës, sipas legjislacionit në fuqi për përdorimin e armëve të zjarrit;”.

II. KOMISIONERI I KËSHILLIT TË EVROPËS PËR TË DREJTAT E NJERIUT

93. Pas një vizite speciale në Shqipëri, mes 13 dhe 15 shkurt 2011, për të vlerësuar aspektet e të drejtave të njeriut të ngjarjeve të 21 janarit, Komisioneri i Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut (“Komisioneri”) publikoi raportin e tij më 22 shkurt 2011 (CommDH (2011)9). Raporti përshkruante ngjarjet e 21 janarit, si më poshtë:

“6. Më 21 janar 2011, menjëherë pasi demonstruesit u mblodhën para Kryeministrisë, ndodhën përplasje të dhunshme mes një grupi prej disa qindra personash dhe policisë që ndodhej përpara ndërtesës.

7. Ka perceptime të ndryshme dhe kontradiktore për atë që ndodhi në të vërtetë dhe se si situata evoluoi dhe doli jashtë kontrollit. Grupimet politike japin rrëfime kontradiktore mbi pyetjen se kush e provokoi

shpërthimin e dhunës – demonstruesit apo policia. Sipas autoriteteve shtetërore, protesta u organizua nga opozita për të rrëzuar pushtetin me dhunë, ndërsa opozita shprehet se ishte policia ajo që provokoi protestuesit pothuajse menjëherë pas fillimit të demonstratës.

8. Duket qartë se një grup demonstruesish kanë kryer akte të dhunshme ndaj policisë dhe Gardës së Republikës, duke hedhur gurë dhe duke përdorur shkopinj të pankartave për t'i goditur ata. Disa protestues dogjën gjithashtu makina të parkuara pranë vendit të protestës. Si kundërpërgjigje, policia përdori një sërë mjetesh, si: shkopinj gome, topa uji, gaz lotsjellës dhe plumba gome. Si pasojë e përplasjes së dhunshme mes demonstruesve dhe policisë, dhjetëra u plagosën nga të dyja palët.

9. Në një fazë të mëvonshme gjatë demonstratës, pjesëtarë të Gardës së Republikës përdorën armë zjarri. Katër protestues vdiqën dhe disa persona të tjerë u plagosën nga të shtënkat me armë zjarri, gjë që ngre pikëpyetje për ligshmërinë dhe proporcionalitetin e përdorimit të forcës.

10. Kryeministri dhe ministri i Brendshëm informuan Komisionerin se Garda e Republikës kishte të drejtë të përdorte forcën vdekjeprurëse në rrethana të veçanta, pasi ishte shkelur perimetri i sigurisë së objekteve qeveritare. Ndërkohë që Komisioneri e kuptoi që të katër vrasjet në fakt ndodhën jashtë perimetrit të sigurisë së godinës së Kryeministrit, ministrat pohuan se protestuesit ishin përpjekur të hynin në oborr.

94. Në lidhje me urdhërarrestet e lëshuara për oficerët e lart përmendur të Gardës, Komisioneri theksoi:

“21. Prokuroria e Përgjithshme filloi hetimin për ngjarjet e 21 janarit 2011. Kuptohet që në fillim fokusi ishte mbi vdekjen e katër personave që ishin goditur me plumba. Që në mëngjesin e 22 janarit, Prokuroria e Përgjithshme nxori urdhrat e ndalimit ndaj gjashtë drejtuesve të Gardës së Republikës, me qëllim marrjen e deklarimeve të tyre në lidhje me ngjarjet e 21 janarit. Urdhrat nuk u ekzekutuan nga autoritetet policore deri më 8 shkurt 2011, kur gjashtë oficerët dhanë deklarinimin para prokurorëve.

22. Komisioneri mësoi se vetë Prokuroria e Përgjithshme ishte kritikuar nga politikanët kryesues dhe se pozita e saj ishte kthyer në çështje në diskursin e polarizuar politik. Megjithatë, përfaqësues të të dy grupimeve politike i deklaruan Komisionerit se nuk kishte alternativë tjetër për Prokuroren e Përgjithshme në lidhje me këto hetime. Megjithatë, Komisioneri e kuptoi se puna e Zyrës së saj do të ndiqej në mënyrë kritike.”

95. Komisioneri shtoi:

“28. Shumatorja e gjithë kësaj është se Prokuroria e Përgjithshme po përballet me një detyrë jashtëzakonisht të vështirë. Fokusi duhet të jetë në përgatitjen e ndjekjes penale kundër atyre që dyshohet se kanë kryer krime. Duhet pranuar se disa nga aktet e kryera këtë ditë duhet të konsiderohen si krime pavarësisht nga klima politike dhe kush e filloi spiralen negative të dhunës. I tillë është rasti i goditjeve vdekjeprurëse; sulmeve nga disa demonstrues kundër policisë; dhe dhunës së paprovokuar policore gjatë arrestimeve dhe transportimit të personave të kapur.”

96. Në përfundim, Komisioneri u shpreh:

“V. Konkluzione

29. Nevojiten hetime të plota, të paanshme dhe të besueshme për shkeljet e të drejtave të njeriut që ndodhën më 21 janar 2011. Përgjegjësit për aktet e dhunshme dhe shkeljet e tjera të të drejtave të njeriut duhet të mbajnë përgjegjësi. Kjo është e nevojshme për të vendosur drejtësinë, por edhe për të parandaluar zhvillime të tilla të rënda në të ardhmen.

30. Komisioneri përshëndeti faktin që përfaqësues të të dy grupimeve politike deklaruan se Prokuroria e Përgjithshme duhet të kryejë hetimin; nuk ka alternativë tjetër. Megjithatë, Prokuroria dhe jo më pak vetë Prokurorja e Përgjithshme janë vënë në shënjestër të deklaratave politike të papërshtatshme dhe tejet kritike. Kjo duhet të shmanget tani e tutje.

31. Natyrisht, polarizimi i thellë politik e bën veçanërisht delikate dhe të vështirë detyrën e Prokurorisë së Përgjithshme. Është e rëndësishme që të gjithë të shmangin ndërhyrjen në hetimet në vazhdim dhe që autoritetet përkatëse, përfshirë policinë, të bashkëpunojnë plotësisht dhe menjëherë me prokurorinë.”

LEGJISLACIONI

I. SHKELJA E DYSHUAR E NENIT 2 TË KONVENTËS

97. Kërkesit, mbështetur në nenet 2 dhe 13 të Konventës, u ankuan se përdorimi i forcës nga ana e autoriteteve kundër A. N., gjatë protestës së 21 janarit 2011, përbënte shkelje të aspektit material të nenit 2 të Konventës. Ata u ankuan edhe për mungesën e efektivitetit të hetimeve për vdekjen e familjarit të tyre. Gjykata, duke qenë kompetente për cilësimin e fakteve të një çështjeje me ligj, konsideron se problemet e ngritura në këtë çështje duhet të shqyrtohen vetëm nga këndvështrimi i nenit 2 të Konventës (krahasoni *Jelić kundër Kroacisë* nr. 57856/11, § 107–09, 12 qershor 2014, dhe *M. dhe të tjerët kundër Kroacisë* nr. 50175/12, § 52, 2 maj 2017) që lexon si më poshtë:

“1. E drejta e çdo njeriu për jetën mbrohet me ligj. Askujt nuk mund t'i merret jeta qëllimisht, me përjashtim të rastit kur zbatohet një vendim gjyqësor me vdekje, pas dënimit për një krim për të cilin ky dënim është parashikuar me ligj.

2. Marrja e jetës nuk konsiderohet të jetë shkaktuar në kundërshtim me këtë nen në rastet kur ajo vjen si pasojë e përdorimit të forcës, që është jo më shumë se absolutisht e nevojshme:

- a) në mbrojtje të çdo personi nga dhuna e paligjshme;
- b) për të kryer një arrestim të ligjshëm ose për të parandaluar arratisjen e një personi të cilit i është hequr liria ligjërisht;
- c) për të kundërshtuar, në përputhje me ligjin, një trazirë ose kryengritje.”.

A. Aspekti procedural

1. Pranueshmëria

98. Qeveria parashitroi se hetimi ishte në vijim e sipër dhe se për këtë arsye mjetet juridike të brendshme nuk ishin shteruar ende.

99. Kërkuesit nuk komentuan.

100. Gjykata vëren se kërkesa e Qeverisë për papranueshmëri, bazuar në pretendimin se ankimi ishte i parakohshëm, lidhet ngushtë me themelin e ankimit të kërkueseve për mungesën e pretenduar të efektivitetit të hetimit. Prandaj, kundërshtimi i Qeverisë duhet të bashkohet me themelin e ankimit të kërkueses nën aspektin procedural të nenit 2.

101. Gjykata vëren se ky ankim nuk është as haptazi i pabazuar dhe as i papranueshëm për ndonjë nga shkaqet e tjera të renditura në nenin 35 të Konventës. Prandaj, ai duhet të shpallet i pranueshëm.

2. Themeli

a) Parashtrimet e palëve

102. Kërkueset parashtruan se kishte pasur shkelje të aspektit procedural të nenit 2 të Konventës për shkak të mungesës së efektivitetit të hetimit. Ato argumentuan se hetimi nuk kishte vijuar me shqyrtim të arsyeshëm dhe as nuk ishte i pavarur. Sipas tyre, autoritetet vendore e kishin penguar hetimin duke mos ekzekutuar urdhrat e ndalimit të prokurorit (shihni paragrafin 27 më lart) dhe duke fshehur videoregjistrimet përkatëse (shihni paragrafin 44 më lart).

103. Kërkueset kundërshtuan vendimin e prokurorëve për të veçuar çështjen e A. N. nga ato të tre viktimave të tjera të protestës (shihni paragrafin 47 më lart). Sipas tyre (përveç pyetjes se kush e kishte qëlluar plumbin që vrau A. N.), sipas legjislacionit penal shqiptar komandanti i përgjithshëm i Gardës dhe oficerët e tjerë që kishin përdorur plumba të vërtetë mund të akuzoheshin për vrasje – në bashkëpunim. Në lidhje me këtë, ato u ankuan gjithashtu se nuk u ishte dhënë statusi i viktimës në procesin penal kundër oficerëve të Gardës dhe as nuk ishin informuar rregullisht nga prokurorët për ecurinë e hetimit.

104. Gjithashtu, kërkueset kritikuan autoritetet vendase sepse nuk i kërkuan autoriteteve turke (ose sepse ato vetë nuk e kryen në kohë) ekspertizën e plagës së A. N., për të sqaruar trajektoren e plumbit, çdo material shtesë të transportuar nga plumbi, arsyen pse plumbi kishte humbur formën e tij origjinale dhe pyetje të tjera të mundshme të rëndësishme për hetimin. Ato deklaruan se ekzaminime të ngjashme ishin kryer për tre viktimat e tjera (shihni paragrafin 23 më lart), por jo për A. N. Kërkueset shtruan gjithashtu, më gjerësisht, pyetjen nëse autoritetet shqiptare kishin kërkuar dhe kishin marrë ndonjëherë ndonjë raport nga ekspertët turq të mjekësisë ligjore, të cilët i kishin hequr plumbin nga koka A. N.

105. Qeveria u shpreh se prokurorët kishin ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshme të arsyeshme hetimore për të sqaruar çdo aspekt të çështjes. Ata theksuan se kishin urdhëruar ekspertiza të shumta në lidhje me armët e efektivëve të Gardës, plumbin e gjetur në trupin e A. N., vendin e krimit etj. Ata kishin kërkuar gjithashtu ndihmë të specializuar nga ekspertët amerikanë dhe kishin marrë në pyetje shumë dëshmitarë.

106. Qeveria, gjithashtu, vuri në dukje se një kopje e dosjes së çështjes i ishte dhënë kërkueseve dhe se ato gjithashtu ishin vënë në dijeni të zhvillimeve në lidhje me çështjen përmes medias, e cila i kishte kushtuar vëmendje të konsiderueshme çdo zhvillimi të ri në lidhje me hetimin.

b) Vlerësimi i Gjykatës

i. Parime të përgjithshme

107. Parimet përkatëse të zbatueshme për detyrimin për të kryer një hetim efektiv janë përmbledhur nga Gjykata, për shembull, në çështjen *Armani Da Silva kundër Mbretërisë së Bashkuar* ([GC] nr. 5878/08, 30 mars 2016), si më poshtë:

“229. Duke pasur parasysh natyrën e tij themelore, neni 2 i Konventës përmban një detyrim procedural – siç përshkruhet më poshtë – për të kryer hetim efektiv për shkeljet e dyshuara të aspektit të tij material (shihni *Ergi kundër Turqisë*, 28 korrik 1998, § 82, *Raportet* 1998 IV; *Mastromatteo kundër Italisë* [GC] nr. 37703/97, § 89, GJEDNJ 2002-VIII; *Giuliani dhe Gaggio [kundër Italisë]* [GC] nr. 23458/02, § 298 [GJEDNJ 2011 (ekstrakte)] dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç kundër Turqisë* [GC] nr. 24014/05, § 69, 14 prill 2015).

230. Ndalimi i përgjithshëm me ligj i vrasjes arbitrare nga punonjësit e shtetit do të ishte i paefektshëm, në praktikë, nëse nuk do të ekzistonte një procedurë për shqyrtimin e ligjshmërisë së përdorimit të forcës vdekjeprurëse nga autoritetet shtetërore. Detyrimi për të mbrojtur të drejtën e jetës sipas kësaj dispozite, i parë në lidhje me detyrën e përgjithshme të shtetit, sipas nenit 1 të Konventës për t'i "siguruar çdokujt brenda juridiksionit [të tij] të drejtat dhe liritë e përcaktuara në [Konventë]", kërkon në mënyrë të nënkuptuar që duhet të ekzistojë një formë e hetimit efektiv zyrtar në rastet kur ka njerëz të vrarë si rezultat i përdorimit të forcës, *inter alia*, nga punonjësit e shtetit (shihni *McCann dhe të tjerët*, cituar më lart, § 161). Prandaj, shteti duhet të sigurojë, me të gjitha mjetet që ka në dispozicion, një përgjigje të duhur – gjyqësore ose tjetër – në mënyrë që kuadri ligjor dhe administrativ i krijuar për të mbrojtur të drejtën për jetën të zbatohet siç duhet dhe çdo shkelje e kësaj të drejte të goditet dhe të ndëshkohet (shihni *Zavoloka kundër Letonisë* nr. 58447/00, § 34, 7 korrik 2009, dhe *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 298).

231. Detyrimi i Shtetit për të kryer një hetim efektiv është konsideruar në praktikën gjyqësore të Gjykatës si një detyrim i natyrshëm në nenin 2, i cili kërkon, *inter alia* që e drejta për jetën të "mbrohet me ligj". Megjithatë mospërmbushja e këtij detyrimi mund të ketë pasoja për të drejtën e mbrojtur sipas nenit 13, detyrimi procedural i nenit 2 shihet si një detyrim i veçantë (shihni *Ilhan kundër Turqisë* [GC] nr. 22277/93, §§ 91–92, GJEDNJ 2000-VII; *Öneryıldız kundër Turqisë* [GC] nr. 48939/99, § 148, GJEDNJ 2004-XII dhe *Šilih kundër Sllovenisë* [GC] nr. 71463/01, §§ 153–54, 9 prill 2009). Kjo mund të çojë në konstatimin e një "ndërrhyrjeje" të veçantë dhe të pavarur. Ky përfundim rrjedh nga fakti që Gjykata e ka shqyrtuar vazhdimisht pyetjen e detyrimeve procedurale të veçuar nga pyetja e përputhshmërisë me detyrimin material (dhe, sipas rastit, ka gjetur shkelje të veçantë të nenit 2 për këtë arsye) dhe nga fakti që në disa raste është pretenduar shkelje e detyrimit procedural sipas nenit 2 pa ndonjë ankim në lidhje me aspektin material të tij (shihni *Šilih*, cituar më lart, §§ 158–59).

232. Që hetimi për vrasjet e dyshuara të paligjshme nga punonjësit e shtetit të jetë efektiv, përgjithësisht mund të konsiderohet e nevojshme që personat përgjegjës dhe që kryejnë hetimin të jenë të pavarur nga personat e implikuar në ngjarje (shihni, për shembull, *Oğur kundër Turqisë* [GC] nr. 21594/93, §§ 91–92, GJEDNJ 1999-III, *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 300 dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 177). Kjo do të thotë që jo vetëm të mos ketë lidhje hierarkike ose institucionale, por edhe të ketë pavarësi praktike (shihni, për shembull, *Güleç kundër Turqisë*, 27 korrik 1998, §§ 81–82, *Raportet* 1998-IV; *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 300 dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 177). Ajo që rrezikohet këtu nuk është asgjë më pak se besimi i publikut në monopolin e shtetit mbi përdorimin e forcës (shihni *Hugh Jordan kundër Mbretërisë së Bashkuar* nr. 24746/94, § 106, 4 maj 2001; *Ramsabhai dhe të tjerët kundër Holandës* [GC] nr. 52391/99, § 325, GJEDNJ 2007-II dhe *Giuliani dhe Gaggio*, loc. cit.)

233. Për të qenë "efektiv" siç duhet kuptuar kjo shprehje në kontekstin e nenit 2 të Konventës, një hetim duhet së pari të jetë adekuat (shihni *Ramsabhai dhe të tjerët*, cituar më lart, § 324, dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më sipër, § 172). Kjo do të thotë se duhet të jetë në gjendje të çojë në vërtetimin e fakteve, përcaktimin nëse forca e përdorur ishte apo jo e justifikuar në rrethana dhe të identifikojë dhe - nëse është me vend - të ndëshkojë përgjegjësit (shihni *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më sipër, § 301, dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 172). Ky nuk është një detyrim për rezultat, por për mjete (shihni *Nachova dhe të tjerët kundër Bullgarisë* [GC] nr. 43577/98 dhe 43579/98, § 160, GJEDNJ 2005-VII; *Jaloud kundër Holandës* [GC] nr. 47708/08, § 186, GJEDNJ 2014 dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 173). Autoritetet duhet të ndërmarrin çfarëdo hapi të arsyeshëm që munden për të siguruar provat në lidhje me ngjarjen, sidomos, *inter alia*, dëshminë e dëshmitarëve okularë, provat shkencore dhe, kur ka vend, një autopsi e cila jep të dhëna të plota dhe të sakta të plagosjes dhe një analizë objektive të konstatimeve klinike, duke përfshirë shkakun e vdekjes (për autopsitë, shihni, për shembull, *Salman kundër Turqisë* [GC] nr. 21986/93, § 106, GJEDNJ 2000-VII; për temën e dëshmitarëve, shihni, për shembull, *Tanrikulu kundër Turqisë* [GC] nr. 23763/94, § 109, GJEDNJ 1999-IV; dhe, për ekzaminimet shkencore, shihni për shembull, *Gül v. Turkey* nr. 22676/93, § 89, 14 dhjetor 2000). Gjithashtu, aty ku ka pasur përdorim të forcës nga punonjësit e Shtetit, hetimi duhet të jetë gjithashtu efektiv në kuptimin që të mund të çojë në vendimin nëse forca e përdorur ishte apo jo e justifikuar në ato rrethana (shihni, për shembull, *Kaya kundër Turqisë*, 19 shkurt 1998, § 87, *Raportet* 1998-I). Çdo e metë në hetim që minon aftësinë

e tij për të përcaktuar shkallën e vdekjes ose personin përgjegjës do të rrezikojë të bjerë në kundërshtim me këtë standard (shihni *Ayşar kundër Turqisë* nr. 25657/94, §§ 393–95, GJEDNJ 2001-VII); *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 301; dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 174).

234. Në veçanti, përfundimet e hetimit duhet të bazohen në një analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjithë elementëve përkatës. Mosndjekja e një linje të qartë hetimi minon në një masë vendimtare aftësinë e hetimit për të përcaktuar rrethanat e çështjes dhe identitetin e atyre që janë përgjegjës (shihni *Kolevi kundër Bullgarisë* nr. 1108/02, § 201, 5 nëntor 2009, dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 175). Megjithatë, natyra dhe shkalla e hetimit të detajuar që arrin kufirin minimal të efektivitetit të hetimit varet nga rrethanat e çështjes të veçantë. Natyra dhe shkalla e hetimit të detajuar duhet të vlerësohet në bazë të të gjitha fakteve përkatëse dhe në lidhje me realitetet praktike të punës hetimore (shihni *Velcea dhe Maçare kundër Rumanisë* nr. 64301/01, § 105, 1 dhjetor 2009, dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 175). Kur në duart e një punonjësi të shtetit shkaktohet vdekje e dyshimtë, autoritetet vendase përkatëse duhet të hetojnë në mënyrë veçanërisht të rreptë (shihni *Enukidze dhe Giryliani*, cituar më lart, § 277).

235. Përveç kësaj, familja e viktimës, aq sa është e nevojshme për të mbrojtur interesat e tyre legjitime, duhet të informohet për hetimin. Duhet të ketë gjithashtu një element të mjaftueshëm të kontrollit të hetimit nga publiku, shkalla e të cilit mund të ndryshojë rasti pas rasti (shihni *Hugh Jordan*, cituar më lart, § 109; *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 303; dhe *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, § 179; shihni gjithashtu *Güleç*, cituar më lart, § 82, ku babai i viktimës nuk ishte informuar për vendimin për mosfillim të ndjekjes penale, dhe *Oğur*, cituar më lart, § 92, ku familja e viktimës nuk kishte akses në dokumentacionin hetimor ose gjyqësor).

236. Megjithatë, nxjerrja ose publikimi i raporteve policore dhe materialit hetimor mund të përfshijë çështje sensitive me efekte të mundshme paragjykuese ndaj personave privatë ose hetime të tjera dhe për këtë arsye nuk mund të konsiderohet si një kërkesë automatike sipas nenit 2. Prandaj, akses i nevojshëm i publikut ose i të afërmeve të viktimës mund të parashikohet në faza të tjera të procedurës (shihni, mes autoriteteve të tjera, *McKerr kundër Mbretërisë së Bashkuar* nr. 28883/95, § 129, GJEDNJ 2001-III, dhe *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 304). Gjithashtu, neni 2 nuk detyron autoritetet hetimore që të përmbushin çdo kërkesë për një masë të veçantë hetimore të bërë nga një i afërm gjatë hetimit (shihni *Velcea dhe Maçare*, cituar më lart, § 113, dhe *Ramsahai dhe të tjerët*, cituar më sipër, § 348).

237. Kërkesa për të vepruar shpejt dhe me kujdes të arsyeshëm është e nënkuptuar në këtë kontekst (shihni *Yaşa kundër Turqisë*, 2 shtator 1998, §§ 102–04, Raportet 1998-VI, dhe *Kaya*, cituar më lart, §§ 106–07). Duhet pranuar se mund të ketë pengesa ose vështirësi që pengojnë ecurinë e hetimit në një situatë të caktuar. Megjithatë, një përgjigje e menjëhershme nga autoritetet për hetimin e përdorimit të forcës vdekjeprurëse mund të konsiderohet përgjithësisht si thelbësore për ruajtjen e besimit të publikut te respektimi i shtetit të së drejtës nga ana e tyre dhe në parandalimin e çdo shfaqjeje të bashkëpunimit ose tolerimit të akteve të paligjshme (shihni *McKerr*, cituar më lart, §§ 111 dhe 114, dhe *Opuz kundër Turqisë* nr. 33401/02, § 150, GJEDNJ 2009).

238. Nga sa më sipër nuk mund të nxirret përfundimi se neni 2 mund të përfshijë të drejtën që palët e treta të ndiqen penalisht ose të dënohen për një vepër penale (shihni *Mastromatteo*, cituar më lart, § 90; *Şilih*, cituar më lart, § 194; dhe *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 306) ose një detyrim absolut që të gjitha ndjekjet penale të rezultojnë në dënim, ose në fakt në një vendim dënimi të veçantë (shihni *Zavoloka*, cituar më lart, § 34 (c)). Në fakt, Gjykata do t'u japë rëndësinë e duhur gjykatave kombëtare për zgjedhjen e sanksioneve të përshtatshme për vrasje nga agjentët e shtetit. (...) (...)”.

ii. Kërkesa në çështjen në fjalë

α) Mangësitë e përgjithshme në fazat e para të hetimit penal

108. Në çështjen në fjalë, Gjykata vëren se reagimi i Prokurorisë së Tiranës ndaj ngjarjes ishte i menjëhershëm: pikërisht ditën e ngjarjes, Prokuroria e Tiranës hapi hetimet dhe filloi mbledhjen e provave në zonën ku kishte ndodhur protesta (shihni paragrafin 21 më sipër).

109. Megjithatë, deklaratat publike të nxituara më pas, të bëra nga nëpunës të lartë, se viktimat ishin qëlluar nga një distancë e afërt dhe me armë që ishin të ndryshme nga ato që përdorreshin nga Garda ose policia (shihni paragrafët 17–18 më lart) ngrenë dyshimet nëse autoritetet ekzekutive ishin të përkushtuara që në fillim për të zbardhur plotësisht ato ngjarje të rënda dhe për të mos devijuar apo ndërhyrë në mënyrë të papërshtatshme në hetimin penal (krahasoni *Dimitrov dhe të tjerët kundër Bullgarisë* nr. 77938/11, § 148, 1 korrik 2014).

110. Këto dyshime nuk u shuan nga kritikën e ashpër të kryeministrit të atëhershëm ndaj hetimit të prokurorit dhe sulmet personale të lartpërmendura kundër Prokurores së Përgjithshme (shihni paragrafin 28–29 më lart), të cilat u vërejtën edhe nga Komisioneri (shihni paragrafët 94–96 më lart). Për më tepër, është e rëndësishme që menjëherë, paralelisht me hetimin penal, u krijua një komision hetimor parlamentar – jo për

qëllim të sqarimit të fakteve dhe përgjegjësisë së mundshme të shtetit për ngjarjet e 21 janarit 2011 (krahasoni *Giuliani dhe Gaggio kundër Italisë* [GC] nr. 23458/02, § 310, GJEDNJ 2011 (ekstrakte)), por për të hetuar mbi abuzimet e dyshuara nga prokurorët që po hetonin ngjarjet; Prokurorja e Përgjithshme u thirr dhe iu nënshtua kritikave të ashpra publike nga anëtarët e atij komisioni (shihni paragrafin 30 më lart). Gjykata konsideron se këto veprime, të para në kontekstin e tyre të përgjithshëm, nuk mund të kishin pasur një ndikim negativ në efektivitetin e hetimit – jo më pak për shkak të mundësisë së tyre për të mos inkurajuar dëshmitarët e mundshëm që të bashkëpunonin me hetimin në proces.

111. Brenda pak orëve nga ngjarja, prokurorët nxorën urdhërndalime për gjashtë të dyshuarit që ishin oficerë të Gardës (shihni paragrafin 27 më lart). Megjithatë, këto urdhërndalime nuk u ekzekutuan, me pretendimin se ishin me probleme administrative (shihni paragrafin 27 dhe 94 më lart) dhe të dyshuarit u arrestuan nga autoritetet vetëm kur ata vetë vendosën të dorëzoheshin tetëmbëdhjetë ditë më vonë (shihni paragrafin 38 më lart). As materiali i dosjes së çështjes dhe as parashtrimet e Qeverisë nuk japin ndonjë shpjegim se përse autoritetet e ndryshme të përfshira nuk bashkëpunuan për të adresuar dhe zgjidhur konstatimin e policisë se urdhrat kishin disa të meta administrative dhe për t'i ekzekutuar më pas menjëherë. Mosmarrëveshjet e kësaj natyre brenda agjencive të zbatimit të ligjit nuk duhet t'i pengojnë ato të përmbushin detyrimin e tyre për të treguar kujdes dhe shpejtësi në trajtimin e një çështjeje kaq serioze (shihni *Askhabova kundër Rusisë* nr. 54765/09, § 153, 18 prill 2013).

112. Mosekzekutimi i urdhrave të ndalimit çoi në humbjen e tetëmbëdhjetë ditëve, ndërmjet datës kur u lëshuan urdhërndalimet (shihni paragrafin 27 më lart) dhe datës kur prokurorët mundën të merrnin në pyetje të dyshuarit kryesorë (shihni paragrafin 38 më lart). Akoma më i rëndësishëm është fakti që përveç humbjes së kohës së çmuar, autoritetet humbën në mënyrë të pakthyeshme mundësinë për të marrë në pyetje të dyshuarit menjëherë pas ngjarjes, duke minimizuar kështu çdo mundësi për marrëveshje të fshehtë ose shtrembërim të së vërtetës (krahasoni *Jaloud kundër Holandës* [GC] nr. 47708/08, § 207, GJEDNJ 2014).

113. Në fund, Gjykata nuk mund të anashkalojë mungesën e shpejtësisë dhe kujdesit të autoriteteve për t'i dhënë prokurorëve videoregjistrimet në posedim të Kryeministrit në lidhje me ngjarjen (shihni paragrafin 35 më lart) ose dështimin e prokurorit për t'i sekuestruar ato regjistrime menjëherë pas ngjarjes së 21 janarit 2011.

114. Akoma më shumë, fakti që një pjesë e madhe e videoregjistrimeve janë fshirë (shihni paragrafin 55 më lart) menjëherë pas ngjarjes, siç përcaktohet nga gjykatat kombëtare, ngre shqetësime serioze nëse fshirja e tyre mund të jetë bërë me dashje dhe me qëllim për të fshehur të vërtetën. Këto dyshime nuk u hodhën poshtë nga proceset e brendshme, të cilat nuk ishin në gjendje të përcaktonin rrethanat e sakta dhe identitetin e personit(ave) që kishin urdhëruar dhe kryer fshirjen e regjistrimeve ndërsa ato supozohej se ishin në ruajtje të personelit të Gardës. Përveç pyetjes nëse fshirja e regjistrimeve mund t'i atribuohet Qeverisë së paditur, Gjykata vëren se regjistrimet u ruajtën në një drive të jashtëm që ndodhej në dhomën e serverëve të Kryeministrit; megjë ato ishin nën ruajtjen e autoriteteve vendase, ato autoritete kishin detyrimin t'i mbanin të paprekura dhe të sigurta nga çdo ndërhyrje e palëve të treta (shihni *Loppyginy kundër Ukrainës* nr. 22323/08, § 106, 23 qershor 2016, ku fakti që hetuesi humbi videoregjistrimin u pa si një nga faktorët që kontribuoi në mungesën e efektivitetit të hetimit në fjalë).

β) Moshetimi i duhur i përgjegjësisë së mundshme për mënyrën se si ngjarjet morën kthesë nga ana e komandantëve në terren

115. Gjykata, në bazë të materialit që disponon, vëren se hetimi penal duket se ishte përqendruar ekskluzivisht në identifikimin e personit drejtpërdrejt përgjegjës për vdekjen e A. N. dhe se nuk u hetua nëse veprimet apo mosveprimet nga ana e oficerëve komandues të Gardës, më 21 janar 2011, mund të kishin kontribuar në vdekjen e A. N.

116. Kërkeset parashtruan se të shtënat e njëpasnjëshme vdekjeprurëse të katër protestuesve dhe plagët jovdekjeprurëse të shkaktuara shumë të tjerëve, nuk mund të pajtohen me versionin e ngjarjeve sipas të cilit oficerët e Gardës kishin qëlluar me armë individualisht; kërkeset argumentuan më tej se në fakt, parë së bashku me prova të tjera, sugjerohej fuqishëm se ishte dhënë një urdhër i përgjithshëm për të qëlluar drejtpërdrejt në drejtim të turmës (shihni paragrafin 140 më poshtë). Këto pretendime ngrenë një sërë pyetjesh përkatëse në lidhje me cilësinë e hetimit.

117. Së pari, hetimi nuk duket se ka përcaktuar kronologjinë e saktë të: i. momentit(eve) kur u qëlluan katër viktimat kryesore (disa prej të cilave u regjistruan nga media dhe kalimtarë të tjerë) ose ii. të plagëve jovdekjeprurëse me armë zjarri të pësuar nga disa persona të tjerë. Ky mund të ishte një element i rëndësishëm në vlerësimin e rrjedhës dhe natyrës së saktë të plagëve të marra nga viktimat e ndryshme dhe se si mund të ishin shkaktuar ato. Gjykata e Apelit konstatoi në lidhje me këtë se disa oficerë të Gardës, pothuajse në të

njëjtën kohë, kishin ngritur armët e tyre të zjarrit dhe kishin qëlluar në ajër me plumba të vërtetë për të frenuar turmën e dhunshme (shihni paragrafin 60 më lart).

118. Një grup i dytë pyetjesh lidhet me rrjedhën dhe natyrën e çdo urdhri të dhënë nga komandantët e Gardës në terren, të cilët duket se kanë qenë në një farë mase në komunikim me radio me njëri-tjetrin (shihni paragrafin 37 më lart) në momentet kritike të konfrontimit të dhunshëm. Punonjësit e Gardës dhe oficerët e lartë të pyetur nga hetuesit dhe gjykatat kombëtare u shprehën se nuk ishte dhënë asnjë urdhër, në asnjë moment, për të qëlluar në ajër ose ndryshe, dhe që secili oficer e kishte marrë vetë atë vendim. Gjykata ka dyshime nëse ky version i ngjarjeve mund të konsiderohet i besueshëm për të treguar një mënyrë veprimi për një forcë të armatosur të centralizuar dhe të specializuar që e gjen veten përballë një turme armiqësore; kjo duket se është gjithashtu në kundërshtim me udhëzimet dhe rregullat e angazhimit që komanda e Gardës ju kishte dhënë njësisë së saj në përgatitje të protestës (shihni paragrafin 8 më lart, shihni gjithashtu paragrafin 167 më poshtë).

119. Së treti, dhe pavarësisht nga natyra e çdo urdhri që mund të jetë dhënë ose jo, kërkueset kanë argumentuar, si në nivel të brendshëm ashtu edhe përpara Gjykatës, se nuk është hetuar siç duhet nëse ndonjë nga punonjësit e Gardës ka qëlluar në drejtim të turmës. Kërkueset pohuan se vrasjet ishin transmetuar në televizion; Gjykata vëren në këtë drejtim se oficerët e pyetur nga autoritetet kombëtare e mohuan me forcë një mundësi të tillë, duke pohuar se ata kishin qëlluar në ajër vetëm për qëllime frenimi të turmës. Gjykata e Apelit Tiranë arriti në përfundimin se dy personat për vdekjen e të cilëve dy oficerët e Gardës ishin shpallur përgjegjës penalisht, me gjasë kishin qenë viktimat rastësore të të shtënave në ajër nga oficerët në fjalë, dhe se ato të shtëna kishin bërë rikoshet në objekte të forta përpara se të goditeshin viktimat.

120. Nuk i takon Gjykatës të zgjidhë këto mosmarrëveshje faktike ose të vërë në dyshim gjetjet faktike të gjykatave kombëtare, përveçse kur ekzistojnë arsye të forta për ta bërë këtë. Sido që të jetë, duket qartë se një sërë rrethanash dhe treguesish që mund të kishin hedhur më shumë dritë mbi këto aspekte nuk u hetuan me detaje nga autoritetet kombëtare. Këto përfshijnë: siç u përmend tashmë, mos rindërtimi i kronologjisë së saktë të plagëve me armë zjarri të marra nga demonstruesit dhe vendndodhjet përkatëse ku qëndronin viktimat kur u qëlluan; mosanalizimi sistematik i karakteristikave mjeko-ligjore të plagëve me armë zjarri të marra nga demonstrues të shumtë që pësuan lëndime jovdekjeprurëse (sidomos në lidhje me këndin dhe trajektoren e predhave), gjë që do të kishte plotësuar gjetjet në lidhje me katër personat që kishin humbur jetën; dhe mosmarrja parasysh e numrit të madh të gjurmëve të lëna nga predha të gjetura, në nivelin e lartësisë së njeriut, në gardhin metalik në të dyja anët e portës hyrëse, ku kishte ndodhur pjesa më e madhe e konfrontimit të dhunshëm (shihni paragrafin 31 më lart).

121. Të marra së bashku, këto mangësi janë të mjaftueshme që Gjykata të arrijë në përfundimin se autoritetet kombëtare nuk arritën të ndiqnin seriozisht dhe në mënyrën adekuate disa linja kyçe të hetimit në lidhje me natyrën e çdo urdhri të dhënë nga personat në zinxhirin komandues gjatë ngjarjeve – duke përfshirë por jo vetëm në lidhje me përdorimin vdekjeprurës të armëve të zjarrit dhe mundësinë që demonstruesit të kishin qenë drejtpërdrejt në shënjestër të personelit të armatosur.

122. As nga autoritetet vendase nuk u ndërmor hetim i çfarëdo lloji për të përcaktuar nëse më 21 janar 2011 kishte pasur ndonjë dështim në lidhje me planifikimin, koordinimin dhe zbatimin e detyrave të punonjësve të shtetit. Po kështu, nuk ka asnjë provë përpara Gjykatës që të tregojë se grupi shtetëror i punës (mbi të cilin Gjykata Administrative e Tiranës u mbështet në vendimin e saj – shihni paragrafin 86 më lart) ose ndonjë autoritet tjetër publik ka kryer një hetim të tillë. Një hetim i detajuar i kësaj natyre mund të kishte hedhur dritë nëse ndonjë faktor tjetër shtesë – si mungesa e koordinimit midis Gardës dhe policisë, dhe dështimi nga ana e oficerëve të Gardës dhe policisë për të pasur një panoramë dhe komandim efektiv – kishte luajtur ndonjë rol në ngjarjet që çuan në humbjen e jetës atë ditë, duke përfshirë të shtënat fatale ndaj A. N. (krahasoni *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, §§ 107–120, ku u krye një hetim i hollësishëm parlamentar). Ky hetim i detajuar mund të kishte nxjerrë përfundime që do të ndihmonin në parandalimin e ngjarjeve të ngjashme në të ardhmen.

γ) Mangësitë specifike në lidhje me hetimin për vdekjen e A. N.

123. Në lidhje me fazën e hetimit, e cila u përqendrua ekskluzivisht në vdekjen e A. N., Gjykata vëren se nuk u përcaktua një afat kohor i saktë për ngjarjet në fjalë, sidomos në lidhje me të shtënat me armë zjarri ndaj viktimave të tjera.

124. Për sa i përket ekzaminimit mjeko-ligjor të trupit të A. N., qeveria nuk iu përgjigj pretendimit të kërkueseve se ky ekzaminim ishte kryer në lidhje me viktimat e tjera, por jo në lidhje me A. N. (shihni paragrafin 104 më lart). Ndonëse Qeverisë iu kërkua të jepte një kopje të dosjes së hetimit, ajo nuk dha një kopje të letërporsisë dërguar autoriteteve turke në vitin 2011, në mënyrë që të sqarohej se çfarë ekzaminimesh

kishin kërkuar që të kryheshin në trupin e A. N. qeveria nuk dha as ndonjë nga raportet e prodhuara nga autoritetet turke në këtë drejtim.

125. Raporti i ekspertimit i datës 5 maj 2014 (shihni paragrafin 70 më lart) – i cili u mbështet në raportet e mëparshme (domethënë, të dhënat mjekësore që datojnë kur A. N. ishte shtruar fillimisht në Spitalin e Traumës së Tiranës dhe një raport të hartuar nga autoritetet turke kur ata kishin nxjerrë plumbin nga trupi i A. N.) dhe është përgatitur disa vite pas vdekjes së viktimës – nuk i largon dyshimet e ngritura nga kërkueset në këtë drejtim. Në lidhje me këtë është e paqartë pse ekspertiza nuk është kryer në kohën e duhur dhe në trupin e vetë viktimës dhe jo bazuar të raporte të mëparshme.

126. Në këtë pikë, Gjykata pajtohet me konstatimin e Komisionerit të Këshillit të Evropës se autoritetet vendase ishin përballur me një detyrë të vështirë dhe delikate për hetimin e ngjarjeve të 21 janarit 2011 (shihni paragrafët 94–96 më lart). Gjykata pranon se autoritetet vendase bënë përpjekje të konsiderueshme për të identifikuar armën nga e cila doli plumbi që vrau A. N. Në fakt, për plumbin u kryen ekzaminime të shumta balistike; megjithatë, duket se nuk ka qenë e mundur të identifikohet arma nga e cila ka dalë, për shkak të dëmtimit që i është shkaktuar predhës.

127. Për sa i përket përfshirjes së kërkueseve në hetim, ato u shprehën se në mënyrë të përsëritur nuk ishin informuar nga autoritetet në lidhje me zhvillimet kryesore të hetimit dhe treguan dy letrat që i kishin dërguar prokurorëve për të kërkuar një kopje të dosjes së çështjes (shihni paragrafin 73 më lart). Qeveria nuk paraqiti asnjë provë në mbështetje të parashtrimit të saj se kërkueset në fakt ishin përfshirë dhe ishin mbajtur të informuara për zhvillimet me hetimin. Shkresa e kërkueseve e vitit 2021 (shihni paragrafin 78 më lart), ku ato pranonin se ishin informuar për zhvillimet hetimore që kishin ndodhur para vitit 2020, nuk mjafton për të justifikuar përfundimin se ato ishin përfshirë në proces aq sa ishte e nevojshme për të mbrojtur interesat e tyre legjitime (shihni *Tsintsabadze kundër Gjeorgjisë* nr. 35403/06, § 76, 15 shkurt 2011, dhe *Aliyeva dhe Aliyev kundër Azerbajxhanit* nr. 35587/08, § 70, 31 korrik 2014). Kjo është kaq e vërtetë saqë, siç u theksua më lart, një sërë pyetjesh të kërkueseve në lidhje me hetimin kanë mbetur pa përgjigje deri më sot.

δ) Konkluzion

128. Nisur nga konsideratat e lartpërmendura, hetimi që është kryer në këtë çështje nuk mund të konsiderohet si një hetim efektiv që mund të çojë në identifikimin dhe ndëshkimin e atyre që janë përgjegjës për ngjarjet e pretenduara dhe në përcaktimin e të vërtetës (shihni, *mutatis mutandis*, *El Masri kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë* [GC] nr. 39630/09, §§ 191–193, GJEDNJ 2012 dhe *Shoqata “21 dhjetori 1989” dhe të tjerët kundër Rumanisë* nr. 33810/07 dhe 18817/08, § 144, 24 maj 2011).

129. Prandaj, Gjykata del në përfundimin se kundërshtimi paraprak i Qeverisë duhet të rrëzohet dhe se është shkelur neni 2 i Konventës për aspektin procedural të tij.

B. Aspekti material

1. Pranueshmëria

a) Parashtrimet e palëve

i. Qeveria

130. Qeveria vuri në dukje se shkelja e aspektit material të nenit 2 të Konventës ishte pranuar nga gjykatat vendase, të cilat u kishin dhënë dëmshpërblime kërkueseve (shihni paragrafin 85 më lart). Në përgjigje të parashtrimeve të palës së tretë (shihni më poshtë), qeveria përsëriti edhe një herë se gjykatat kombëtare e kishin pranuar faktin që forca e përdorur nga punonjësit e shtetit më 21 janar 2011 kishte qenë joproporcionale dhe parashtrroi se prandaj ankimi ishte i papranueshëm për mungesën e statusit të viktimës.

ii. Kërkueset

131. Kërkueset nuk paraqitën komente në këtë drejtim.

iii. Pala e tretë

132. Res Publica, një organizatë joqeveritare që promovon mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave të njeriut, argumentoi, në veçanti, se mjetet juridike të brendshme që duheshin shteruar në kontekstin e shkeljeve të pretenduara të nenit 2 të Konventës ishin me natyrë penale, me përjashtim të atyre mjeteve juridike që kishin të bënin me argumentin se humbja e jetës kishte ardhur për shkak të një gabimi në gjykim ose pakujdesisë.

b) Vlerësimi i Gjykatës

133. Qeveria parashtrroi se kërkueset kishin humbur statusin e viktimës për shkak se Gjykata Administrative kishte pranuar se autoritetet shtetërore kishin qenë përgjegjëse për vdekjen e të afërmit të tyre të ngushtë, A. N., dhe në lidhje me këtë i kishin dhënë secilit kërkues dëmshpërblim në shumën 12,834,097 lekë (përafërsisht 103,524 euro) për dëmin jopasuror.

134. Megjithatë, për sa i përket pagesës së dëmshpërblimit dhe aspektit material të nenit 2, Gjykata është shprehur se, në lidhje me përdorimin e paligjshëm të forcës nga punonjësit e shtetit – dhe jo thjesht faj, mosveprim ose pakujdesi – procedurat civile ose administrative që synojnë vetëm dhënien e dëmshpërblimit (në vend që të sigurohet identifikimi dhe ndëshkimi i atyre që janë përgjegjës) nuk përbëjnë mjete juridike adekuate dhe efektive që mund të sigurojnë korrigjim për ankimin bazuar në aspektin material të neneve 2 dhe 3 të Konventës (shihni *inter alia*, *Mocanu dhe të tjerë kundër Rumanisë* [GC] nr. 10865/09 dhe 2 të tjerë, § 227, GJEDNJ 2014 (ekstrakte)). Kjo ndodh sepse, nëse autoritetet do të ishin në gjendje të kufizonin reagimin e tyre ndaj incidenteve të përdorimit të paligjshëm të forcës nga punonjësit e shtetit thjesht me dhënien e dëmshpërblimit (duke mos bërë mjaftueshëm në lidhje me ndjekjen penale dhe ndëshkimin e personave përgjegjës), do të ishte e mundur në disa raste që punonjësit e shtetit të abuzonin me të drejtat e atyre që janë nën kontrollin e tyre me pandëshkueshmëri virtuale, dhe ndalimet e përgjithshme ligjore për vrasjen, torturën dhe trajtimin çnjerëzor e poshtërues, pavarësisht rëndësisë së tyre themelore, do të ishin praktikisht joefektive (shihni *Nikolova dhe Velichkova kundër Bullgarisë* nr. 7888/03, § 55, 20 dhjetor 2007, dhe rastet e cituara aty). Mundësia për të kërkuar dhe marrë dëmshpërblim përbën vetëm një nga masat e nevojshme për të marrë dëmshpërblim për vdekjen e shkaktuar nga përdorimi i paligjshëm i forcës nga punonjësit e shtetit. Rruga tjetër e korrigjimit të nevojshëm përbëhet nga detyrimi i shtetit për të kryer një hetim efektiv që mund të çojë në identifikimin dhe ndëshkimin e personave përgjegjës (po aty, § 234; shihni gjithashtu *Kelly dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar* nr. 30054/96, § 105 dhe *Nikolova dhe Velichkova*, cituar më lart, §§ 56 dhe 57).

135. Gjykata gjithashtu vë në dukje se ndërsa qeveria pranon se “u ushtrua dhunë joproporcionale ... nga Garda e Republikës”, ajo nuk pranon se vdekja e A. N. ishte rezultat i aktit të vrasjes me dashje. Gjykata u shpreh se aty ku nuk është vërtetuar qartë që në fillim se vdekja ka ardhur si pasojë e një aksidenti ose një akti tjetër të kryer pa dashje, dhe kur hipoteza e vrasjes së paligjshme është të paktën e diskutueshme mbi faktet, Konventa kërkon që të kryhet një hetim që plotëson pragun minimal të efektivitetit për të zbardhur rrethanat e vdekjes. Fakti që një hetim pranon përfundimisht hipotezën e një aksidenti nuk ka asnjë ndikim në këtë çështje, pasi detyrimi për të hetuar synon posaçërisht të hedhë poshtë ose të konfirmojë njëren ose tjetrën hipotezë (shihni *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më sipër, § 133).

136. Në rastin konkret, rrethanat e vdekjes së A. N. nuk u përcaktuan që në fillim në një mënyrë mjaft të qartë. Shpjegime të ndryshme ishin të mundshme dhe asnjëra prej tyre nuk ishte qartazi e pamundur në fazat fillestare. Kështu, shteti kishte detyrimin të kryente një hetim të plotë. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren gjithashtu se, edhe pse Gjykata Administrative i gjeti autoritetet shtetërore përgjegjëse për vdekjen e A. N., ajo nuk sqaroi rrethanat e vdekjes së A. N. në një mënyrë të kuptueshme, me qëllim që të përcaktohej qartë nëse përdorimi i forcës vdekjeprurëse ishte i justifikuar. Përkundrazi, ajo vetëm konkludoi menjëherë, pa asnjë vlerësim të fakteve të çështjes, se shteti kishte qenë përgjegjës për humbjen e jetës së A. N. “jo vetëm bazuar në legjislacionin shqiptar, por edhe në Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut, sepse [ai kishte] dështuar në marrjen e të gjitha masave të nevojshme për të parandaluar humbjen e jetës së të ndjerit”, pa specifikuar se cilat duhet të ishin ato masa parandaluese. Një qasje e tillë në asnjë drejtim nuk mund të kompensojë mungesën e hetimit efektiv (në këtë aspekt, shihni konkluzionin e Gjykatës në paragrafin 128 më lart).

137. Nga kjo rrjedh se dhënia e dëmshpërblimit, nisur nga rrethanat e çështjes në fjalë, nuk mund ta zhveshë shtetin nga detyrimet e tij sipas nenit 2 të Konventës për të kryer një hetim efektiv që mund të çojë në identifikimin dhe ndëshkimin e personave përgjegjës. Gjykata konsideron se këto detyrime do të bëheshin imagjinare nëse statusi i viktimës së kërkuesit do të rregullohej thjesht me dhënien e dëmshpërblimit (shihni *Nikolova dhe Velichkova*, cituar më lart, § 55, dhe rastet e cituara aty; shihni gjithashtu paragrafin 134 më lart).

138. Në këtë drejtim, vlerësimi i Gjykatës për pranueshmërinë e ankimit material, sipas nenit 2, është i lidhur me vlerësimin e Gjykatës për mbrojtjen procedurale në dispozicion (shihni, për shembull, *Kopylov kundër Rusisë* nr. 3933/04, § 121, 29 korrik 2010 *Nikolova dhe Velichkova*, cituar më lart, §§ 55–56; *Gäffen kundër Gjermanisë* [GC] nr. 22978/05, § 119, GJEDNJ 2010; dhe *Darra kundër Francës* nr. 53, 4 nëntor 2010).

139. Për sa i përket çështjes në fjalë, Gjykata konstaton se hetimi për rrethanat e vdekjes së A. N. ka qenë i mangët në disa aspekte dhe se autoritetet shtetërore nuk kanë përmbyshur detyrimet e tyre procedurale, sipas nenit 2 të Konventës. Prandaj, Gjykata rrëzon kundërshtimet e Qeverisë për pranueshmërinë e këtij ankimi. Gjykata vëren se ankimi nuk është haptazi i pabazuar sipas kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Më tej, ajo vëren se nuk është i papranueshëm për asnjë arsye tjetër. Prandaj, ai duhet të shpallet i pranueshëm.

2. Themeli

a) Parashtrimet e palëve

i. Kërkueset

140. Kërkueset parashtuan se më 21 janar 2011, komandanti i përgjithshëm i Gardës kishte urdhëruar që njerëzit e tij të hapnin zjarr ndaj protestuesve (përfshirë A.N) dhe se oficerët kishin qëlluar të gjithë në të njëjtën kohë, duke shkaktuar kështu vdekjen e katër protestuesve. Të shtënat ishin regjistruar nga kamerat dhe ishin transmetuar nga stacionet televizive lokale për t'i parë të gjithë.

141. Sipas kërkueseve, shenjat e dukshme të plumbave në gardhin e hekurt që rrethon Kryeministrinë dhe në tabelat rrugore dhe pemët aty pranë (mes treguesve të tjerë) treguan se të shtënat e Gardës ishin bërë në drejtim të turmës së protestuesve dhe (siç konstatohet nga gjykatat e brendshme) jo në ajër.

ii. Qeveria

142. Qeveria pranoi se gjatë demonstratës së 21 janarit 2011 oficerët e Gardës kishin ushtruar dhunë joproporcionale, gjë që ishte vërtetuar nga konstatimet në procesin penal dhe administrativ në nivel vendor. Më tej ajo pranoi se A. N. nuk kishte qenë pjesë e grupit të protestuesve që kishin sulmuar Kryeministrinë.

143. Megjithatë, ata parashtuan se para përdorimit të armëve të zjarrit ishin zbatuar disa masa parandaluese, përkatësisht: sigurimi i perimetrit të sigurisë të rrethimit të jashtëm me praninë e policisë; përdorimi i një barriere betoni për bllokimin e automjeteve; thirrje me megafon drejtuar protestuesve të dhunshëm që të ndalonin aktet e tyre të dhunshme; dhe një paralajmërim me gojë për mundësinë e përdorimit të armëve të zjarrit.

144. Ata pretenduan gjithashtu se policia dhe oficerët e Gardës kishin marrë udhëzime të veçanta në lidhje me përdorimin e forcës vdekjeprurëse gjatë demonstratave dhe ishin informuar për detyrat specifike që duhej të kryenin në lidhje me demonstratën e 21 janarit 2011.

iii. Pala e tretë

145. Pala e tretë u shpreh se kuadri ligjor i brendshëm, që ishte në fuqi në kohën e ngjarjeve në fjalë, nuk kishte qenë në përputhje me kërkesat e nenit 2 të Konventës, sepse ligjet në fuqi autorizonin përdorimin e forcës vdekjeprurëse edhe në raste të një sulmi të thjeshtë ose të shkatërrimit të “pronës” dhe “objekteve”. Për më tepër, leja për të qëlluar me armë zjarri në një hapësirë publike nuk ishte objekt i parakushtit të rrezikut të qartë dhe të çastit ndaj jetës së njerëzve.

b) Vlerësimi i Gjykatës

i. Nëse shteti i paditur mori masat e nevojshme legjislative, administrative dhe rregullatore për të pakësuar sa më shumë që të ishte e mundur pasojat negative të përdorimit të forcës

α) Parime të përgjithshme

146. Parimet e përgjithshme përkatëse janë shprehur në *Giuliani dhe Gaggio* (cituar më lart) si më poshtë:

“208. Neni 2 § 1 urdhëron Shtetin që jo vetëm të mos marrë jetën me dashje dhe në mënyrë të paligjshme, por edhe të marrë masat e duhura për të mbrojtur jetën e atyre që janë brenda juridiksionit të tij (shihni *LCB kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 9 qershor 1998, § 36, *Raportet* 1998 III, dhe *Osmani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 28 tetor 1998, § 115, *Raportet* 1998 VIII).

209. Detyra kryesore e Shtetit për të siguruar të drejtën për jetën përfshin, në veçanti, krijimin e një kuadri të përshtatshëm ligjor dhe administrativ që përcakton rrethanat e kufizuara sipas të cilave punonjësit e zbatimit të ligjit mund të përdorin forcën dhe armët e zjarrit, sipas standardeve përkatëse ndërkombëtareve (shihni *Makaratzis kundër Greqisë* [GC] nr. 50385/99, §§ 57-59, GJEDNJ 2004 XI, dhe *Bakan*, cituar më lart, § 49; shihni gjithashtu paragrafët përkatës të Parimeve të OKB-së, paragrafi 154 më lart). Në përputhje me parimin e proporcionalitetit të rreptë të rrënjësor në nenin 2 (shihni paragrafin 176 më lart), kuadri ligjor kombëtar duhet të konsiderojë armët e zjarrit në varësi të një vlerësimi të kujdesshëm të situatës (shihni, *mutatis mutandis*, *Nachova dhe të tjerët*, cituar më sipër, § 96). Për më tepër, ligji kombëtar që rregullon operacionet policore duhet të sigurojë një sistem të garancive të duhura dhe efektive kundër arbitraritetit dhe abuzimit të forcës, madje edhe kundër aksidenteve të shmangshme (shihni *Makaratzis*, cituar më lart, § 58).

β) Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen në fjalë

147. Parimet Bazë mbi përdorimin e forcës dhe armëve të zjarrit nga punonjësit e zbatimit të ligjit, të miratuara nga Kongresi i Tetë i Kombeve të Bashkuara për Parandalimin e Krimit dhe Trajtimin e Autorëve (Havana, Kubë, 27 gusht deri më 7 shtator 1990), parashikojnë, *inter alia*, se “agjencitë e zbatimit të ligjit do të miratojnë dhe zbatojnë rregulla dhe rregullore mbi përdorimin e forcës dhe armëve të zjarrit kundër njerëzve nga punonjësit e zbatimit të ligjit” (shihni *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, § 154).

148. Gjykata përsërit se në çështje të mëparshme të ngjashme ajo ka shqyrtuar kuadrin ligjor ose rregullator ekzistues, në lidhje me përdorimin e forcës vdekjeprurëse (shihni *McCann dhe të tjerët*, cituar më lart, § 150, dhe *Makaratzis kundër Greqisë* [GC] nr. 50385/99, §§ 56-59, GJEDNJ 2004 XI). E njëjta qasje pasqyrohet në Parimet Bazë të OKB-së, të cilat tregojnë se ligjet dhe rregulloret që rregullojnë përdorimin e forcës duhet të

jenë mjaft të detajuara dhe duhet të përshkruajnë, *inter alia*, llojet e armëve dhe municioneve të lejuara. Kështu, Gjykata do të analizojë kuadrin ligjor të përdorimit të forcës vdekjeprurëse, të cilin kërkuesit e konsideruan si të pamjaftueshëm (krahasoni *Tagayeva dhe të tjerët kundër Rusisë* nr. 26562/07 dhe 6 të tjerët 6, § 592, 13 prill 2017).

149. Vlen të theksohet se kuadri rregullator për përdorimin e forcës vdekjeprurëse nga punonjësit e shtetit u ndryshua në vitin 2014, me ligjin 72/2014, “Për armët e zjarrit” dhe në vitin 2021, nga ligji 33/2021, “Për Gardën e Republikës”. Megjithatë, Gjykata nuk e ka për detyrë të krahasojë cilësinë e kuadrit ligjor përkatës para dhe pas ngjarjeve në fjalë *in abstracto* (krahasoni *Svitlana Atamanyuk dhe të tjerët kundër Ukrainës* nr. 36314/06 dhe 3 të tjerë, § 132, 1 shtator 2016).

150. Në kohën e ngjarjeve në fjalë, dispozitat përkatëse mbi përdorimin e armëve të zjarrit u parashikuan në ligjin për armët e zjarrit 1998, të ndryshuar në 2010, dhe ligjin për Gardën e Republikës 2003, të ndryshuar në 2005 (shihni paragrafët 89 dhe 90 më lart). I pari zbatohet për Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë, polici të tjera të armatosura të krijuara me ligj (të cilët nuk ishin pjesëtarë të Forcave të Armatosura) dhe roje të armatosura civile; i dyti kishte të bënte vetëm me Gardën e Republikës. Ata ishin plotësues të njëri-tjetrit. Gjykata vëren se neni 2 i ligjit për Armët e Zjarrit përcaktonte rrethanat në të cilat lejohej përdorimi i armëve të zjarrit dhe parashikonte masat mbrojtëse në këtë drejtim – për shembull, përdorimi i armëve të zjarrit duhej të përbënte një përgjigje ndaj një sulmi të padrejtë, real dhe të pashmangshëm që duhej të ishte në proporcion me rrezikun me të cilin përballej. Megjithatë, si ligji për Armët e Zjarrit ashtu edhe ligji për Gardën e Republikës, në fuqi në kohën përkatëse, lejonin përdorimin e armëve të zjarrit (dhe për rrjedhojë të forcës potencialisht vdekjeprurëse) për mbrojtjen e pronës. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se ligji për Armët e Zjarrit përcaktonte se: “dëmi i shkaktuar [nuk duhet të jetë] më i madh se dëmi i zmbropsur”. Duke pasur parasysh formulimin e ligjit të brendshëm në këtë pikë, mund të thuhet se vetëm dëmtimi ndaj pronës nuk mund të konsiderohet përgjithësisht “më i madh” se rreziku për jetën e një personi. Sido që të jetë, Gjykata e konsideron problematik faktin që në kohën në fjalë, ligji përkatës autorizonte përdorimin e armëve të zjarrit për mbrojtjen e pronës pa dhënë detaje të mëtejshme për llojin e rrethanave të jashtëzakonshme në të cilat mund të justifikohet përdorimi i armëve të zjarrit. Ajo që është më e rëndësishme për çështjen në fjalë është fakti që ligji për Gardën e Republikës lejonte gjithashtu përdorimin e “armëve” “në rastin e një sulmi ndaj objekteve [që janë] në ruajtje”.

151. Gjithashtu, ligji për Armët e Zjarrit, edhe pse në përgjithësi ndalonte përdorimin e armëve të zjarrit “në vende publike ku ka grumbullime njerëzish dhe jeta e të tjerëve vihet në rrezik”, lejonte disa përjashtime në këtë drejtim – veçanërisht për mbrojtjen e pronës. Edhe pse përdorimi i armëve të zjarrit për mbrojtjen e pronës në vende publike ku ka grumbullime njerëzish ishte i kufizuar nga disa masa mbrojtëse (si p.sh. përcaktimi që armët e zjarrit mund të përdoren vetëm kundër personave që kryenin akte të dukshme dhune që përbëjnë shkelje të rënda të ligjit, dhe vetëm kur masat e tjera kufizuese nuk kishin dhënë rezultatet e dëshiruara), Gjykata vëren se neni 2 i Konventës nuk lejon përdorimin e forcës vdekjeprurëse për mbrojtjen e pronës si të tillë. Nëse nuk mund të përjashtohet plotësisht që përdorimi i forcës vdekjeprurëse për mbrojtjen e pronës mund të justifikohet në disa rrethana të jashtëzakonshme, këto rrethana duhet të përcaktohen qartë. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se kuadri i ri ligjor ende i referohet “zmbropsjes së sulmit ndaj një objekti në ruajtje”, por përmban një kusht të ri – nëse është qartësisht e dukshme që jeta e personit, i cili e siguron atë, ose personave të tjerë është në rrezik.

152. Në fakt, duke pasur parasysh rrethanat e çështjes në fjalë, mbrojtja e pronës – përkatësisht Kryeministrisë – ishte një nga justifikimet e paraqitura nga autoritetet për përdorimin e armëve të zjarrit. Për më tepër, Gjykata gjithashtu vë në dukje se ligjet e cituara nuk parashikojnë që përpara se të qëllohej në drejtim të njerëzve duhej të bëhej një paralajmërim me gojë dhe një e shtënë paralajmëruese në ajër.

ii. Nëse përdorimi i forcës vdekjeprurëse ishte i justifikuar

α) Parime të përgjithshme

153. Parimet e përgjithshme përkatëse janë shprehur në *Giuliani dhe Gaggio*, të cituar më lart) si më poshtë:

“174. Gjykata rithekson se neni 2 renditet si një nga dispozitat më themelore të Konventës, i tillë që, në kohë paqeje, nuk pranon asnjë shmangie sipas nenit 15. Së bashku me nenin 3, ai shpreh një nga vlerat themelore të shoqërive demokratike që përbëjnë Këshillin e Evropës (shihni, mes shumë autoriteteve të tjera, *Andronicou dhe Constantinou kundër Qipros*, 9 tetor 1997, § 171, *Raportet e vendimeve* 1997 VI, dhe *Solomon dhe të tjerët kundër Turqisë* nr. 36832/ 97, § 63, 24 qershor 2008).

175. Përjashtimet e përcaktuara në paragrafin 2, tregojnë se neni 2 përfshin por nuk ka të bëjë ekskluzivisht me vrasjen me dashje. Teksti i nenit 2, i lexuar në tërësi, tregon se paragrafi 2 nuk përcakton kryesisht rastet kur lejohet vrasja me dashje e një personi, por përshkruan situatat kur lejohet “përdorimi i forcës” që mund të rezultojë në marrjen e jetës, si një rezultat i paqëllimshëm. Megjithatë, përdorimi i forcës duhet të jetë jo më

shumë se aq sa është “absolutisht i nevojshëm” për arritjen e një prej qëllimeve të përcaktuara në nënparagrafët “a”, “b” ose “c” (shihni *McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 27 shtator 1995, § 148, Seria A, nr. 324, dhe *Solomou dhe të tjerët*, cituar më sipër, § 64).

176. Përdorimi i termit “absolutisht e nevojshme” tregon se duhet të përdoret një test më i rreptë dhe më bindës i domosdoshmërisë sesa ai që zakonisht zbatohet kur përcaktohet nëse veprimi i Shtetit është “i nevojshëm në një shoqëri demokratike” sipas paragrafëve 2, të neneve 8 deri në 11, të Konventës. Në veçanti, forca e përdorur duhet të jetë rreptësisht proporcionale me arritjen e qëllimeve të përcaktuara në nënparagrafët 2 “a”, “b” dhe “c”, të nenit 2. Gjithashtu, në përputhje me rëndësinë e kësaj dispozite në një shoqëri demokratike, Gjykata, gjatë vlerësimit të saj, duhet të shqyrtojë marrjen e jetës në mënyrën më të kujdesshme, veçanërisht kur përdoret forca vdekjeprurëse me dashje, duke marrë parasysh jo vetëm veprimet e punonjësve të shtetit që administrojnë forcën, por edhe të gjitha rrethanat e tjera, duke përfshirë çështje të tilla si planifikimi dhe kontrolli i veprimeve që merren në shqyrtim (shihni *McCann dhe të tjerët*, cituar më lart, §§ 147–150, dhe *Andronicou dhe Constantinou*, cituar më lart, § 171; shihni gjithashtu *Ayşar kundër Turqisë* nr. 25657/94, § 391, GJEDNJ 2001 VII, dhe *Musayev dhe të tjerët kundër Rusisë* nr. 57941/00, 58699/00 dhe 60403/00, § 142, 26 korrik 2007).

177. Rrethanat në të cilat mund të justifikohet marrja e jetës duhet të interpretohen në mënyrë tepër të rreptë. Objekti dhe qëllimi i Konventës, si instrument për mbrojtjen e qenieve njerëzore individuale, kërkon gjithashtu që neni 2 të interpretohet dhe të zbatohet në mënyrë që t’i bëjë garancitë e tij praktike dhe efektive (shihni *Solomou dhe të tjerët*, cituar më sipër, § 63). Në veçanti, Gjykata shprehet se hapja e zjarrit, kurdoherë që është e mundur, duhet të paraprihet nga të shtëna paralajmëruese (shihni *Kallis dhe Androulla Panayi kundër Turqisë* nr. 45388/99, § 62, 27 tetor 2009; shihni gjithashtu, në veçanti, paragrafin 10 të Parimeve të OKB-së, paragrafi 154 më lart).

178. Përdorimi i forcës nga punonjësit e shtetit për zbatimin e një prej qëllimeve të përcaktuara në paragrafin 2, të nenit 2, të Konventës, mund të justifikohet sipas kësaj dispozite kur bazohet në bindje të vërtetë që perceptohet, për arsye të mira, se është e vlefshme në atë kohë, por që më pas rezulton e gabuar. Qëndrimi i kundërt do të ishte imponimi i një barre joreale mbi Shtetin dhe punonjësit e tij të zbatimit të ligjit, për ekzekutimin e detyrës së tyre, ndoshta në dëm të jetës së tyre dhe të të tjerëve (shihni *McCann dhe të tjerët*, cituar më lart, § 200, dhe *Andronicou dhe Constantinou*, cituar më lart, § 192).

179. E shkëputur nga ngjarjet në fjalë, Gjykata, kur i kërkohet të shqyrtojë nëse përdorimi i forcës vdekjeprurëse ishte legjitim, nuk mund të zëvendësojë vlerësimin e situatës prej saj me atë të një oficeri të cilit i është kërkuar të reagojë në momentin e nxehtë për të shmangur një rrezik të perceptuar në të vërtetë ndaj jetës së tij (shihni *Bubbins kundër Mbretërisë së Bashkuar* nr. 50196/99, § 139, GJEDNJ 2005 II).

180. Gjykata duhet të jetë gjithashtu e kujdesshme në marrjen e rolit të gjykatës së faktit të shkallës së parë, kur kjo nuk është e pashmangshme nga rrethanat e një çështjeje të veçantë (shihni, për shembull, *McKerr kundër Mbretërisë së Bashkuar* (dec.) nr. 28883/95, 4 prill 2000). Si rregull i përgjithshëm, kur janë zhvilluar procese të brendshme, nuk është detyrë e Gjykatës që të zëvendësojë vlerësimin e fakteve prej saj me atë të gjykatave vendase dhe u takon këtyre të fundit të përcaktojnë faktet në bazë të provave përpara tyre (shihni, mes shumë autoriteteve të tjera, *Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 16 dhjetor 1992, § 34, Seria A nr. 247 B, dhe *Klaas kundër Gjermanisë*, 22 shtator 1993, § 29, Seria A, nr. 269). Megjithatë Gjykata nuk është e detyruar nga gjetjet e gjykatave vendase dhe mbetet e lirë të bëjë vlerësimin e saj në dritën e të gjithë materialit para saj, në rrethana normale ajo kërkon elemente bindëse që ta shtyjnë atë të largohet nga gjetjet e faktit të nxjerra nga gjykatat e brendshme (shihni *Ayşar*, cituar më sipër, § 283, dhe *Barbu Angheliescu kundër Rumanisë* nr. 46430/99, § 52, 5 tetor 2004).

181. Për të vlerësuar provat faktike, Gjykata miraton standardin e të provuarit “përtej dyshimit të arsyeshëm”, por shton se të provuarit e tillë mund të rrjedhë nga bashkëekzistenca e konkluzioneve mjaftueshëm të forta, të qarta dhe të përputhshme ose e supozimeve të ngjashme të pakundërshtuara të faktit. Në këtë kontekst, mund të merret parasysh edhe sjellja e palëve gjatë marrjes së provave (shihni *Irlanda kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 18 janar 1978, § 161, Seria A nr. 25, dhe *Orban kundër Turqisë* nr. 25656/94, § 264, 18 qershor 2002). Për më tepër, niveli i bindjes së nevojshme për të arritur në një përfundim të caktuar dhe, në lidhje me këtë, shpërndarja e barrës së provës janë të lidhura thellësisht me specifikën e fakteve, natyrën e pretendimeve të ngritura dhe të drejtën në fjalë të Konventës. Gjykata është gjithashtu e vëmendshme ndaj seriozitetit që i kushton një vendimi që një Shtet Kontraktues ka shkelur të drejtat themelore (shihni *Ribitsch kundër Austrisë*, 4 dhjetor 1995, § 32, Seria A, nr. 336; *Ilaşcu dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë* [GC] nr.

48787/99, § 26, GJEDNJ 2004 VII; *Nachova dhe të tjerët kundër Bullgarisë* [GC] nr. 43577/98 dhe 43579/98, § 147, GJEDNJ 2005 VII; dhe *Solomou dhe të tjerët*, cituar më lart, § 66).

182. Gjykata duhet të jetë veçanërisht vigjilente në rastet kur pretendohen shkelje të neneve 2 dhe 3 të Konventës (shihni, *mutatis mutandis*, *Ribitsch*, cituar më lart, § 32). Duhet pasur parasysh se në procese penale në gjykatat e brendshme në lidhje me këto pretendime, përgjegjësia penale ligjore është e ndryshme nga përgjegjësia e shtetit sipas Konventës. Kompetenca e Gjykatës kufizohet te kjo e fundit. Sipas Konventës përgjegjësia bazohet në dispozitat e saj të cilat duhet të interpretohen në dritën e objektit dhe qëllimit të Konventës, duke marrë parasysh çdo rregull apo parim përkatës të së drejtës ndërkombëtare. Përgjegjësia e një shteti sipas Konventës, që lind për veprimet e organeve, agjentëve dhe nëpunësve të tij, nuk duhet të ngatërrohet me çështjet e brendshme ligjore të përgjegjësisë penale individuale që shqyrtohen në gjykatat penale kombëtare. Gjykata nuk përpiket që të dalë me gjetje për fajësinë ose pafajësinë në këtë kuptim (shihni *Tanli kundër Turqisë* nr. 26129/95, § 111, GJEDNJ 2001 III, dhe *Anıyar*, cituar më lart, § 284).

β) Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen në fjalë

154. Gjykata rithekson se, kur i kërkohet të shqyrtojë nëse përdorimi i forcës vdekjeprurëse ishte legjitim në një çështje me persona të plagosur ose të vrarë nga punonjësit e shtetit, ajo ka aftësi të kufizuara për vërtetimin e fakteve. Për rrjedhojë, dhe në përputhje me parimin e subsidiaritetit, Gjykata preferon të mbështetet, aty ku është e mundur, në gjetjet e autoriteteve të brendshme sipas juridiksionit përkatës, siç janë gjykatat ose një organ parlamentar i krijuar për qëllime të gjetjes së fakteve (shihni, për shembull, *Perişan dhe të tjerët kundër Turqisë* nr. 12336/03, § 75, 20 maj 2010, dhe *Ceyhan Demir dhe të tjerët kundër Turqisë* nr. 34491/97, § 95, 13 janar 2005), pa hequr dorë plotësisht nga kompetenca e saj mbikëqyrëse, me mirëkuptimin që ajo mund të konsiderojë një vlerësim të ri të provave (shihni *Kavakhoğlu dhe të tjerët kundër Turqisë* nr. 15397/02, § 168, 6 tetor 2015, dhe *Kukhalashvili dhe të tjerët kundër Gjeorgjisë* nr. 8938/07 dhe 41891/07, § 147, 2 prill 2020). Mbështetja e Gjykatës në provat e marra si rezultat i një hetimi të brendshëm dhe në faktet e vërtetuara brenda proceseve të brendshme në fjalë do të varet gjerësisht nga cilësia e procesit hetimor vendas, si dhe tërësia dhe vijueshmëria e tij (shihni *Finogenov dhe të tjerët*, cituar më lart, § 238, me referenca të mëtejshme).

155. Gjykata vëren se Gjykata Administrative vendosi që shteti ishte përgjegjës për vdekjen e A. N. dhe që qeveria pranoi se gjatë demonstratës më 21 janar 2011 oficerët e Gardës kishin përdorur forcë vdekjeprurëse disproporcionale. Gjykata nuk sheh asnjë arsye për të mos pranuar konkluzionet e Gjykatës Administrative ose pranimin nga qeveria të përgjegjësisë së shtetit për vdekjen e A. N. Megjithatë, as Gjykata Administrative dhe as qeveria nuk dhanë ndonjë detaj në lidhje me rrethanat që çuan në vdekjen e A. N. dhe veprimet ose mosveprimet nga ana e punonjësve të shtetit që kishin shkaktuar përgjegjësinë e Shtetit sipas nenit 2. Në veçanti, nuk është vërtetuar pozitivisht në nivel kombëtar që A. N. vdiq si rezultat i përdorimit të armës së zjarrit nga një punonjës i caktuar i Gardës, as nuk është vërtetuar identiteti i atij punonjësi apo ndonjë personi tjetër të implikuar. Gjykata Administrative u shpreh se më 21 janar 2011 oficerët e Gardës kishin përdorur armët e tyre në një mënyrë që ishte në kundërshtim me ligjin për Armët e Zjarrit. Ajo doli në përfundimin se autoritetet shtetërore ishin përgjegjëse për humbjen e jetës së A. N. pasi ato “kishin dështuar të merrnin të gjitha masat e nevojshme për të shmangur humbjen e jetës së të ndjerit” (shihni paragrafin 87 më lart). Prandaj, Gjykata do të vijojë mbi bazën, e pakontestueshme nga palët, se A. N. u vra si rezultat i përdorimit të armëve të zjarrit nga oficerët e Gardës së Republikës më 21 janar 2011.

156. Në kuadër të procesit penal ndaj oficerëve të Gardës, nga i cili u veçua çështja e A. N., Gjykata e Apelit Tiranë arriti në përfundimin se të shtënat në ajër nga oficerët e Gardës më 21 janar 2011 (madje edhe faktin që ishin përdorur plumbat e vërtetë) përbënin një mjet përgjithësisht të ligjshëm për të zbrapsur sulmet e dhunshme të vazhdueshme dhe përpjekjet e një grupi protestuesish për të hyrë në ndërtesën e Kryeministrit. Megjithatë, vlerësimi i fakteve në ato procese penale ishte i kufizuar dhe nuk dha një pasqyrë të plotë të rrethanave që i kishin paraprirë përdorimit të forcës vdekjeprurëse nga Garda e Republikës. Prandaj, siç e ka përcaktuar tashmë Gjykata në vlerësimin e saj sipas aspektit procedural të nenit 2, autoritetet e ndjekjes penale nuk arritën të paraqisnin, gjatë hetimit ose procesit për aktakuzën, një kronologji të saktë të momentit(eve) kur katër viktimat kryesore u qëlluan (shihni paragrafin 117 më lart).

157. Gjykata vëren se demonstrata nuk mund të shihet si paqësore, siç u dëshmuar nga dëmtimi i pronës dhe lëndimet e pësuar nga oficerë të shumtë të Gardës (shihni paragrafët 12–14 më lart). Kur rreth orës 16:00, një grup protestuesish sulmuan portën e hekurt të makinave në anën veriore të ndërtesës dhe hynë përtej oborrit, oficerët u përballën me akte dhune dhe me një shkelje të mundshme të kordonit të sigurisë. Ky përshkallëzim u prit fillimisht me një paralajmërim të dhënë me megafon dhe më pas me një përpjekje në dukje të suksesshme nga një grup oficerësh, të pajisur me mburoja dhe shkopinj gome, për të shtyrë protestuesit nga oborri.

Megjithatë, shumë shpejt më pas, disa oficerë filluan të përdornin armët e tyre të zjarrit, duke qëlluar me plumba manovër dhe të vërtetë, gjë që rezultoi në vdekjen e tre protestuesve në vend dhe në plagosjen e A. N. që rezultoi fatale.

158. Gjykata vëren në këtë moment se nuk ka pasur asnjë diskutim në nivel vendor nëse mund të ishin përdorur më shumë mjete jovdekjeprurëse të shpërndarjes së turmave. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se topat e ujit dhe gazi lotsjellës janë përdorur vetëm një herë, dhe qeveria nuk ka dhënë asnjë shpjegim nëse forcat e sigurisë kishin në dispozicion mjete të mjaftueshme jovdekjeprurëse për kontrollin e turmës.

159. Për sa i përket çështjes nëse përdorimi i forcës vdekjeprurëse ishte legjitim, qeveria e pranoi se nuk ishte legjitim. Gjykata rithekson se përdorimi i forcës vdekjeprurëse mund të justifikohet vetëm për një nga arsyet e renditura në nenin 2 § 2 të Konventës, përkatësisht: a) në mbrojtje të çdo personi nga dhuna e paligjshme; b) për të kryer një arrestim të ligjshëm ose për të parandaluar arratisjen; c) për të kundërshtuar një trazirë ose kryengritje. Thënë kjo, pyetja e parë që duhet të adresohet është nëse përdorimi i armëve të zjarrit kundër demonstruesve, më 21 janar 2011, u bë sipas ndonjë nga tre qëllimeve legjitime të lartpërmendura. Është e qartë se arsyet nën pikën “b” nuk ishin të vlefshme në rastin konkret. Për sa u përket arsyeve nën pikën “a” dhe “c”, Gjykata vëren se rreth orës 14:30 disa nga protestuesit filluan të hedhin sende të forta, përfshirë gurë, kundrejt kordonit të parë të policëve të zakonshëm dhe se disa nga oficerët pësuan lëndime (shihni paragrafët 12 dhe 16 më lart). Megjithatë, përdorimi i armëve të zjarrit nga Garda filloi pak pas orës 16:00, kur një grup më i vogël protestuesish të mbetur hynë në oborrin e Kryeministrit. Mbetet e paqartë se çfarë saktësisht çoi në reagimin e oficerëve që të qëllonin me armët e tyre të zjarrit, sepse protestuesit që depërtuan perimetrin e sigurisë tashmë ishin shtyrë nga një grup oficerësh të pajisur me mburoja dhe shkopinj gomë (shihni paragrafët 13 dhe 14 më lart). Duke marrë parasysh afatin kohor të këtyre ngjarjeve dhe provat e tjera në dispozicion në dosjen e çështjes, nuk është provuar se në momentin kur u përdorën plumbat e vërtetë, grupi relativisht i vogël i protestuesve të dhunshëm përbënte një rrezik serioz dhe të çastit ndaj ndonjë personi – duke përfshirë vetë oficerët e Gardës ose ndonjë nëpunësi të shtetit që mund të ketë qenë brenda ndërtesës. Në fakt, duket se arsyeja kryesore e paraqitur gjatë procesit gjyqësor kombëtar ishte se armët e zjarrit ishin përdorur në mbrojtje të sigurisë së objektit. Megjithatë, kjo në vetvete nuk mund të konsiderohet se në rrethanat në fjalë përbën shkak legjitim për përdorimin e forcës vdekjeprurëse. Gjithashtu, nuk kishte asnjë tregues se ekzistonte një rrezik real dhe i çastit ndaj personave në ndërtesë apo ndaj ndonjë personi tjetër.

160. Gjykata e Apelit Tiranë arriti në përfundimin se dy personat, për vdekjen e të cilëve dy oficerët e Gardës ishin shpallur përgjegjës penalisht, kishin qenë viktimat rastësore të të shtënave në ajër nga oficerët në fjalë; të shtënat kishin bërë rikoshet në objekte të forta përpara se të goditeshin viktimat në fjalë. Ajo gjithashtu u shpreh se mënyra në të cilën dy të pandehurit kishin qëlluar në ajër përbënte sjellje të pakujdesshme në drejtim të dy viktimave; për më tepër, ajo u shpreh se mund të pritej që oficerët të parashikonin pasojat e mundshme të vendimit të tyre për të qëlluar me plumba të vërtetë në ajër (shihni paragrafin 62 më lart).

161. Gjykata vëren më tej se asnjëherë nuk është pretenduar se A. N. ka paraqitur kërçënim serioz ndaj punonjësve të Gardës ose ndaj objekteve në ruajtje (krahasoni *Giuliani dhe Gaggio*, cituar më lart, §§ 254 dhe 259; krahasoni gjithashtu *Kakoulli kundër Turqisë* nr. 38595 /97, § 120, 22 nëntor 2005). Në fakt, është provuar se A. N. ishte duke qëndruar në trotuarin përtej bulevardit (përballë godinës së Kryeministrit) dhe nuk ka asnjë të dhënë se ai ishte përfshirë në ndonjë mënyrë në ndonjë akt të dhunshëm (shihni paragrafin 15 më lart).

162. Edhe nëse Gjykata pranon që oficerët nuk kanë bërë asgjë më shumë se kanë qëlluar në ajër për paralajmërim, nuk është treguar se kjo është kryer në përputhje me kërkesat e nenit 2. Në lidhje me këtë, Gjykata rithekson se, sipas përkufizimit, të shtënat paralajmëruese duhet të bëhen në ajër, me armën mbajtur pothuajse në drejtim vertikal, në mënyrë që të sigurohet që objektivi të mos qëllohet (shihni *Oğur kundër Turqisë* [GC] nr. 21594/93, § 83, GJEDNJ 1999-III, dhe *Kakoulli*, cituar më sipër, § 118). Kjo ishte edhe më thelbësore në rastin konkret, pasi kishte të bënte me një demonstratë ku morën pjesë një numër i madh personash, dhe çdo veprim i pakujdesshëm nga ana e oficerëve të gardës për përdorimin e armëve të zjarrit mund të kishte pasur një rezultat fatal. Rrjedhimisht, është e vështirë të imagjinohet që të shtënat në ajër në një kënd të kujdesshëm mund të kenë goditur në kokë viktimën që qëndronte në nivelin e rrugës, madje edhe si rezultat i një rikosheti (krahasoni *Oğur*, cituar më lart, § 83).

163. Rrjedhimisht, Gjykata vlerëson se, edhe nëse supozohet që A. N. është vrarë nga një plumb i gjuajtur në ajër, kjo gjuajtje është ekzekutuar keq; nuk u bë kujdes për të minimizuar në masën më të madhe të mundshme çdo rrezik ndaj jetës së kalimtarëve jo të dhunshëm, deri në atë masë sa përbënte pakujdesi të rëndë (po aty, § 83). Në fakt, sipas ligjeve aktualisht në fuqi në Shqipëri, gjuajtja në ajër është krejtësisht e ndaluar si metodë për shpërndarjen e turmës (shihni paragrafin 90 më lart).

iii. Nëse organizimi dhe planifikimi i operacioneve policore ishte në përputhje me detyrimin për të mbrojtur jetën, i cili lind nga neni 2 i Konventës

α) Parime të përgjithshme

164. Parimet e përgjithshme përkatëse janë shprehur në *Giuliani dhe Gaggio* (cituar më lart) si më poshtë:

“248. Për më tepër, që të përfshihet përgjegjësia e Shtetit sipas Konventës, duhet të vërtetohet që vdekja ka ardhur si pasojë e moskryerjes nga ana e autoriteteve kombëtare të asaj që mund të pritej në mënyrë të arsyeshme prej tyre për të shmangur një rrezik real dhe të çastit ndaj jetës për të cilin ata kishin ose duhej të kishin dijeni (shihni *Osman*, cituar më lart, §116; *Mastromatteo*, cituar më lart, § 74; dhe *Maiorano dhe të tjerët*, cituar më lart, § 109).

249. Sipas jurisprudencës së saj, Gjykata duhet të analizojë planifikimin dhe kontrollin e një operacioni policor që rezulton në vdekjen e një ose më shumë personave, në mënyrë që të vlerësojë nëse, në rrethanat e veçanta të çështjes, autoritetet kanë treguar kujdesin e duhur për të siguruar minimizimin e çdo rreziku ndaj jetës dhe për të mos qenë të pakujdesshëm në zgjedhjen e veprimit të tyre (shihni *McCann dhe të tjerët*, cituar më lart, §§ 194 dhe 201, dhe *Andronicou dhe Constantinou*, cituar më lart, § 181). Përdorimi i forcës vdekjeprurëse nga oficerët e policisë mund të justifikohet në rrethana të caktuara. Megjithatë, neni 2 nuk jep një *carte blanche*. Veprimet e parregulluara dhe arbitrare nga punonjësit e shtetit janë të papajtueshme me respektimin efektiv të të drejtave të njeriut. Kjo do të thotë se operacionet policore duhet të rregullohen mjaftueshëm me ligjin kombëtar, brenda kuadrit të një sistemi të masave mbrojtëse adekuate dhe efektive kundër arbitraritetit dhe abuzimit të forcës. Prandaj, Gjykata duhet të marrë parasysh jo vetëm veprimet e punonjësve të shtetit që administrojnë forcën, por edhe të gjitha rrethanat përreth, duke përfshirë çështje të tilla si planifikimi dhe kontrolli i veprimeve nën shqyrtim. Oficerët e policisë nuk duhet të lihen në vakum gjatë kryerjes së detyrave të tyre: një kuadër ligjor dhe administrativ duhet të përcaktojë rrethanat e kufizuara ku punonjësit e zbatimit të ligjit mund të përdorin forcën dhe armët e zjarrit, në dritën e standardeve ndërkombëtare që janë zhvilluar në këtë drejtim (shihni *Makaratzis*, cituar më lart, §§ 58–59).

250. Në veçanti, punonjësit e zbatimit të ligjit duhet të trajnohen për të vlerësuar nëse ekziston apo jo domosdoshmëria absolute për të përdorur armë zjarri, jo vetëm bazuar në rregulloret përkatëse, por edhe duke marrë parasysh epërsinë e respektimit të jetës së njeriut si një vlerë themelore (shihni *Nachova dhe të tjerët*, cituar më lart, § 97; shihni gjithashtu kritikën e Gjykatës ndaj udhëzimeve “qëlloni për të vrarë” dhënë ushtarëve në *McCann dhe të tjerët*, cituar më lart, §§ 211–214).’.

β) Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen në fjalë

165. Për sa i përket trajnimit paraprak të oficerëve të përfshirë, qeveria pretendoi se punonjësit e Gardës kishin marrë udhëzime të posaçme për përdorimin e forcës vdekjeprurëse gjatë demonstratave dhe ishin informuar se cilat detyra specifike duhej të kryenin. Gjykata vëren se kjo nuk kontestohet nga kërkueset.

166. Për sa i përket fazës së planifikimit dhe kontrollit të operacionit nga pikëpamja e neni 2 të Konventës, Gjykata duhet t’i kushtojë vëmendje të veçantë kontekstit në të cilin u zhvillua operacioni, si edhe mënyrës se si u zhvillua. Në lidhje me këtë, ajo vëren se protesta para Kryeministrit ishte planifikuar dhe paralajmëruar disa ditë më parë, dhe njoftimi me shkrim për organizimin e protestës, pikat e grumbullimit të protestuesve dhe itinerarin e tyre i është dorëzuar policisë (shihni paragrafët 6 dhe 7 më lart). Kështu, është e qartë se autoritetet, Garda dhe policia nuk kishin të bënin me një operacion të paplanifikuar dhe spontan (krahasoni *Michalikashvili dhe të tjerët kundër Gjeorgjisë* nr. 32245/19, § 101, 19 janar 2023; gjithashtu krahasoni *Makaratzis*, cituar më sipër, § 69), dhe kishin kohë të mjaftueshme për t’u përgatitur për protestën.

167. Policia dhe Garda duket se kanë formuluar plane për të mbrojtur Kryeministrinë nga çdo akt i mundshëm dhune gjatë protestës. Megjithatë, në ditën në fjalë duket se janë dhënë vetëm udhëzime shumë të pakta në lidhje me mundësinë e përdorimit të forcës vdekjeprurëse – domethënë, që një grup i përbërë nga gjashtë oficerë do të ishte në gatishmëri gati për të hapur zjarr në rast të thyerjes së kordonëve përkatës të krijuar nga Njësia e Dytë dhe Njësia Speciale (shihni paragrafin 8 më lart). Nuk ka asnjë tregues se janë dhënë udhëzime të sakta dhe të qarta për masat specifike të kontrollit të turmës ose se ka pasur një koordinim adekuat paraprak në lidhje me këta dy faktorë midis Gardës dhe policisë.

168. Për sa i përket disponueshmërisë së masave jovdekjeprurëse të kontrollit të turmës për t’u përdorur kundër protestuesve të dhunshëm, oficerët kishin në dispozicion vetëm një sasi të caktuar gazi lotsjellës dhe një top uji. Kjo ishte qartësisht e pamjaftueshme për të siguruar që një turmë të shpërndahej pa përdorur masa potencialisht vdekjeprurëse, pasi turma nuk u shpërnda dhe vazhdoi të kryente një sulm të karakterizuar nga një shkallë e caktuar dhune. Përdorimi i gazit lotsjellës me sa duket ka bërë të pafuqishëm kordonin e rregullt të policisë në perimetrin e sigurisë së Kryeministrit, për shkak se policia nuk ka pasur pajisje të mjaftueshme

mbrojtëse kimike (në formën e maskave të gazit lotsjellës), dhe disa prej tyre janë lënduar edhe gjatë përballjes me protestuesit. Si rezultat, disa nga njësitë e policisë u tërhoqën në pjesën e pasme të ndërtesës dhe nuk u kthyen në pozicionet e tyre kryesore të kontrollit të turmës. Kështu njësitë e armatosura të Gardës mbetën vetëm për të trajtuar të gjitha masat e kontrollit të turmës – në afërsi të një grupi të dhunshëm.

169. Gjithashtu, duket se nuk është dhënë asnjë udhëzim i qartë dhe i saktë se kush do të jepte urdhër për përdorimin e forcës vdekjeprurëse (pra plumba të vërtetë) dhe kush do të bënte vlerësimin nëse përdorimi i armëve të zjarrit ishte absolutisht i nevojshëm. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se oficerët pretenduan se ata kishin vepruar me nismën e tyre, pa marrë asnjë urdhër për të qëlluar; nëse është e vërtetë, kjo në vetvete tregon mënyrën kaotike të përdorimit të armëve të zjarrit nga oficerët e Gardës. Mungesa e një zinxhiri të qartë komandimi do të kishte qenë një faktor që nga vetë natyra e tij do të kishte rritur rrezikun e disa oficerëve që të qëllonin në mënyrë të çrregullt (krahasoni *Makaratzis*, cituar më lart, § 68). Mundësia që komandantët në terren të mos kenë dhënë urdhrat e duhur në një situatë kaq të paqëndrueshme, siç pohohet nga oficerët gjatë proceseve kombëtare, ngre gjithashtu pyetje në lidhje me njafueshmërinë e planifikimit dhe trajtimit të drejtpërdrejtë të operacioneve të 21 janarit – duke përfshirë edhe përdorimin e forcës potencialisht vdekjeprurëse.

170. Gjykata vëren gjithashtu se paralajmërimi me gojë i bërë përpara përdorimit të armëve të zjarrit nuk përmendte në mënyrë të shprehur që oficerët do të qëllonin, por vetëm se “masa” do të ndërmerreshin “në përputhje me ligjin” (shihni paragrafin 15 më lart). Ky paralajmërim ishte i paqartë dhe i pasaktë, dhe nuk mund të konsiderohej se përbënte një paralajmërim të duhur përpara përdorimit të armëve potencialisht vdekjeprurëse.

iv. Konkluzion

171. Duke pasur parasysh vlerësimin e paraqitur më sipër, Gjykata del në përfundimin se përdorimi i forcës vdekjeprurëse nga oficerët e Gardës, që rezultoi në vdekjen e të afërmit A. N. të kërkuësve, nuk ishte në përputhje me kërkesat e rrepta të nenit 2 të Konventës. Gjykata ka gjetur mangësi në kuadrin ligjor që rregullon përdorimin e armëve potencialisht vdekjeprurëse në lidhje me operacionet e kontrollit të turmës në përgjithësi, probleme të rënda në planifikimin dhe kontrollin e ngjarjes në shqyrtim dhe dështimin për të treguar se përdorimi i forcës vdekjeprurëse nga oficerët e Gardës që rezultoi në vdekjen e anëtarit të familjes së kërkuës ishte absolutisht i nevojshëm, duke pasur parasysh rrethanat. Në fakt, qeveria e paditur ka pranuar se përdorimi i forcës ishte joproporcional. Në këto rrethana është shkelur aspekti material i nenit 2 të Konventës.

II. NENI 41 I KONVENTËS

172. Neni 41 i Konventës lexon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar”.

173. Kërkuëset nuk parashtuan pretendim për shpërblim të drejtë. Prandaj, Gjykata konsideron se nuk kërkohet që atyre t’u jepet ndonjë shumë për këtë qëllim.

III. ZBATIMI I NENIT 46 TË KONVENTËS

174. Neni 46 i Konventës lexon si më poshtë, për atë që është e rëndësishme:

“1. Palët e Lartë Kontraktuese marrin përsipër të respektojnë vendimin e formës së prerë të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë.

2. Vendimi i formës së prerë i Gjykatës i përcillet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr ekzekutimin e tij.”.

175. Sipas nenit 46 të Konventës, Palët e Lartë Kontraktuese morën përsipër të respektojnë vendimet përfundimtare të Gjykatës në çdo çështje ku ato janë palë, ekzekutimi i të cilave mbikëqyret nga Komiteti i Ministrave. Nga kjo rrjedh, *inter alia*, që një vendim ku Gjykata konstaton shkelje të Konventës ose të Protokolleve të saj, vendos ndaj Shtetit të paditur detyrimin ligjor jo vetëm që t’i paguajë të interesuarve shumat e dhëna me anë të shpërblimit të drejtë, por edhe që të zgjedhë, objekt i mbikëqyrjes nga Komiteti i Ministrave, masat e përgjithshme dhe/ose, nëse është e përshtatshme, individuale që do të merren sipas rregullimit të tij ligjor të brendshëm për t’i dhënë fund shkeljes së gjetur nga Gjykata dhe për të korrigjuar pasojat sa më shumë që të jetë e mundur (shihni *Guðmundur Andri Ástráðsson kundër Islandës* [GC] nr. 26374/18, § 311, 1 dhjetor 2020, dhe referencat aty).

176. Gjykata rithekson se vendimet e saj janë thellësisht me natyrë deklarative dhe se, në përgjithësi, i takon kryesisht Shtetit në fjalë që të zgjedhë, objekt i mbikëqyrjes nga Komiteti i Ministrave, mjetet që do të përdoren sipas rregullimit të tij ligjor të brendshëm për të përmbushur detyrimin e tij sipas nenit 46 të Konventës, me kusht që këto mjete të jenë në përputhje me përfundimet e nxjerra në vendimin e Gjykatës (shihni *Magnitskiy*

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

dhe të tjerët kundër Rusisë nr. 32631/09 dhe 53799/12, § 295, 27 gusht 2019). Vetëm në raste përjashtimore, me synimin për të ndihmuar shtetin e paditur që të përmbushë detyrimet e tij sipas nenit 46, Gjykata do të përpiqet të tregojë llojin e masës që mund të merret për t'i dhënë fund një shkeljeje që ka konstatuar (po aty, § 296).

177. Për sa i përket masave të përgjithshme, Gjykata vëren se ligjet që rregullojnë përdorimin e armëve të zjarrit kanë ndryshuar ndërkohë dhe se armët e zjarrit mund të përdoren nga punonjësit e shtetit vetëm atëherë kur është absolutisht e nevojshme për të mbrojtur jetën e personave. Të shtënat në ajër si mjet për shpërndarjen e turmës janë të ndaluara (shihni paragrafin 90 më lart). Këto rregulla zbatohen për pjesëtarët e Gardës së Republikës (shihni paragrafin 92 më lart). Meqenëse përdorimi i forcës vdekjeprurëse nga punonjësit e shtetit dhe hetimet përkatëse ngrenë çështje komplekse ligjore dhe praktike që mund të kërkojnë një sërë masash, Gjykata do të abstenojë në këtë fazë për formulimin e masave të përgjithshme. Ajo konsideron se gjetjet më sipër do të ndihmojnë për të siguruar ekzekutimin e duhur të këtij vendimi nën mbikëqyrjen e Komitetit të Ministrave (shihni *Savridin Dzhurayev kundër Rusisë* nr. 71386/10, § 264, GJEDNJ 2013 (ekstrakte)). I takon Komitetit të Ministrave të vlerësojë efektivitetin e masave të propozuara nga qeveria shqiptare dhe të ndjekë zbatimin e tyre të mëvonshëm në përputhje me kërkesat e Konventës (shihni *Lindheim dhe të tjerët kundër Norvegjisë* nr. 13221/08 dhe 2139/10, § 137, 12 qershor 2012).

178. Për sa u përket masave individuale, Gjykata vëren se hetimi penal është ende i hapur. Duke pasur parasysh këtë, ajo konsideron se autoritetet duhet të vazhdojnë (për aq sa kjo është e mundur) përpjekjet e tyre që synojnë zbardhjen e rrethanave të vdekjes së A. N. dhe identifikimin dhe ndëshkimin e personave përgjegjës, aty ku është e përshtatshme.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, ME UNANIMITET,

1. *Bashkon* me themelin kundërshtimin e qeverisë për mosshkrimin e mjeteve të brendshme, dhe *e rrëzon* atë;
2. *Shpall* kërkesën të pranueshme;
3. *Vendos* se është shkelur neni 6 § 2 i Konventës;
4. *Vendos* se është shkelur neni 6 § 2 i Konventës.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 14 nëntor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Milan Blaško

KANCELAR

Pere Pastor Vilanova

PRESIDENT

SHTOJCË

Lista e kërkuësve:

Kërkesa nr. 1049/17

Nr.	Emri i kërkuës	Viti i lindjes	Shtetësia	Vendbanimi
1	Rajmonda NIKA	1984	Shqiptare	Lezhë
2	Amelia NIKA	2009	Shqiptare	Lezhë
3	Mentila NIKA	2010	Shqiptare	Lezhë

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA DURDAJ DHE TË TJERË KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesat nr. 63543/09 dhe 3 të tjera – shihni listën bashkëngjitur)

VENDIM

Neni 2 (procedural) - Efektiviteti i hetimit dhe zhvillimi i ndjekjes penale për shpërthimin në objektin e çmilitarizimit të armëve në Gërdec që rezultoi në vdekje dhe plagosje të rënda - Hetimi adekuat në kuptimin që përcakton rrethanat e ngjarjes dhe çon në identifikimin e përgjegjësve - Dhënia e aksesit në hetim kërkuësve në

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

masën e nevojshme për të mbrojtur interesat e tyre legjitime - Dënimet ndaj të akuzuarve kryesorë, në lidhje me aktet që rrezikojnë jetën dhe mbrojtjen e së drejtës për jetë sipas kuptimit të nenit 2 - Çështja në fjalë nuk kishte të bënte me vrasje me dashje, dënimet me burg dhe koha e vuajtur në burg janë jo haptazi në disproporcion me rëndesën e veprave të kryera - Kërkuesve nuk u jepet mundësia për të marrë pjesë në mënyrë efektive në procedimin penal kundër të akuzuarve - Procedimi penal kundër ish-ministrit të Mbrojtjes është ende në proces për mbi katërmëdhjetë vjet, i rrezikuar nga vonesat e konsiderueshme, inercia e autoriteteve të ndjekjes penale dhe përpjekjet e kota të kërkuesve për ta sjellë atë para drejtësisë

Neni 2 (material) - Viktima - Mosshterimi i mjeteve juridike të brendshme - Kuadri adekuat përkatës ligjor dhe rregullator vendës që ofron bazën ligjore për të kërkuar dëmshpërblim nga shteti – Pranimi në thelb në procese administrative të filluara nga disa kërkues i përgjegjësishë së shtetit, në lidhje me aspektin material të nenit 2, së bashku me dhënien e dëmshpërblimit që çon në humbjen e statusit të viktimës së atyre kërkuesve - Mosparaqitja e padisë ndaj shtetit për dëmshpërblim civil nga kërkuesit e mbetur

STRASBURG

7 nëntor 2023

Ky vendim do të bëhet përfundimtar në rrethanat e përcaktuara në nenin 44 paragrafi 2 i Konventës. Mund t'i nënshtrohet rishikim redaktorial.

Në çështjen Durdaj dhe të Tjerë kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si Komitet i përbërë nga:

Pere Pastor Vilanova, *Kryetar,*

Jolien Schukking,

Yonko Grozev,

Ivana Jelić,

Darian Pavli,

Ioannis Ktistakis,

Andreas Zünd, *gjyqtarë,*

dhe Milan Blaško, *Kancelar Seksioni,*

duke pasur pasqyrë:

kërkesat (nr. 63543/09, 46707/13, 46714/13 dhe 12720/14) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituara në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut ("Konventa") nga shtatëmbëdhjetë shtetas shqiptarë ("kërkuesit" më 29 janar 2014, 28 maj 2013 dhe 9 nëntor 2009, përkatësisht;

vendimin për të njoftuar Qeverinë Shqiptare ("Qeveria") për ankimet sipas aspektit procedural dhe material të nenit 2 të Konventës dhe nenit 13 dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesave;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit me dyer të mbyllura më 10 tetor 2023,

merr vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua po në atë datë:

HYRJE

1. Kërkesa ka të bëjë me shpërthimin në objektin e Gërdecit për çmilitarizimin dhe çmontimin e armëve, makinerive dhe pajisjeve të vjetruara të Forcave të Armatosura, që rezultoi në vdekjen e të afërmeve të kërkuesve ose në plagosje të rënda në trupin e tyre. Mbështetur në nenet 2 dhe 13 të Konventës, kërkuesit pretenduan që Shteti nuk kishte mbrojtur të drejtën e tyre ose të të afërmeve të tyre për jetën dhe që hetimi penal për ngjarjen nuk kishte qenë efektiv.

FAKTET

2. Kërkuesit u përfaqësuan nga z. D. Matlija, avokat me licencë në Tiranë. Detajet e kërkuesve jepen në tabelën bashkëngjitur.

3. Fillimisht qeveria përfaqësohej nga Agjencia e saj znj. E. Muçaj dhe më pas nga z. O. Moçka, Avokat i Përgjithshëm i Shtetit.

4. Faktet e çështjes mund të përmbledhen si më poshtë.

I. SFONDI I ÇËSHTJES

5. Pas rënies së regjimit komunist, gjatë të cilit një pjesë e madhe e fokusit dhe burimeve të Shqipërisë iu kushtuan sistemit të mbrojtjes së vendit, u vlerësua se forcat e armatosura shqiptare kishin një rezervë prej

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

185,000 ton municionesh të depozituar në 1300 depo në të gjithë vendin. Përballë rrezikut që ky municion përbënte ndaj jetës dhe shëndetit të popullatës, veçanërisht pas rënies së skemave piramidale në vitin 1997 dhe grabitjes së depove të armëve, autoritetet filluan procesin e çmilitarizimit dhe shkatërrimit të stokut të municioneve. Fillimisht çmilitarizimi u krye në tri objekte ushtarake në pronësi të dhe të kontrolluara nga shteti (Poliçan, Mjekës-Elbasan dhe Gramsh).

6. Më 14 mars 2007, Këshilli i Ministrave (dega ekzekutive e qeverisë së Shqipërisë) miratoi vendimin nr. 138 që përcakton procedurën për çmontimin e armëve, makinerive dhe pajisjeve të forcave të armatosura të çmilitarizuara dhe të vjetruara, si për përdorim ushtarak ashtu edhe joushtarak.

Lejet për eksportin e armëve, makinerive, pajisjeve, municionit dhe eksplozivëve do të jepeshin nga Ministria e Mbrojtjes.

Municionet, armët, makineritë, pajisjet dhe eksplozivët e forcave të armatosura mund të shiten për qëllime muzeale, koleksioni apo për përdorim tjetër civil, vetëm pasi të çmilitarizohen (bëhen të paefektshme si armë). Procedurat e çmilitarizimit përcaktohen me urdhër të ministrit të Mbrojtjes dhe udhëzim të Shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura.

Kompanisë së Eksport-Importit Ushtarak ("MEICO", kompani e krijuar me vendim qeverie në varësi të Ministrisë së Mbrojtjes) iu besua kryerja e procedurës për shitjen e municioneve për qëllime çmilitarizimi dhe lidhja e kontratave përkatëse.

Çmimet e shitjes do të caktoheshin dhe miratoheshin nga një komision i krijuar me urdhër të Ministrit të Mbrojtjes dhe i përbërë nga ekspertë financash, juristë dhe ekonomistë.

Një departament i Ministrisë së Mbrojtjes mund të shkatërronte dhe të asgjësonte armët, makineritë, pajisjet, municionet dhe eksplozivët e çmilitarizuar dhe të vjetruar.

Neni 4 i kreut IV të vendimit nr. 138 parashikonte që procesi i çmilitarizimit e çmontimit të kryhej nën mbikëqyrjen dhe sigurinë ushtarake të reparteve të Forcave të Armatosura.

Vendimi i Këshillit të Ministrave autorizoi, gjithashtu, shitjen, çmontimin dhe çmilitarizimin e municioneve me qëllim reduktimin e stokeve të municionit të vjetruar të kalibrit të vogël.

7. Më 25 prill 2007, ministri i Mbrojtjes nxori urdhrin nr. 550 për zbatimin e vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 138, datë 14.3.2007. Aty, *inter alia*, lexohet si vijon:

"Urdhëroj... municioni i kërkuar (100 milionë fishekë me gëzhoja tunxhi 7,62x54 mmR, 20 milionë fishekë me gëzhoja tunxhi 12.7 mm dhe 20 milionë fishekë me gëzhoja tunxhi 14,5 mm) të transferohet te MEICO për shitje për qëllime asgjësimi dhe nxjerrje jashtë përdorimit brenda vendit me ndihmën e [Southern Ammunition Company]; dhe a) të udhëzohet komanda e forcave të armatosura që për këtë të sigurojë përdorimin e një sipërfaqe toke nën administrimin e Ministrisë së Mbrojtjes në Gërdec, në bashkinë Vorë..."

Komandës së Forcave të Bashkuara iu besua: i. vënia në dispozicion e një sipërfaqeje toke nën administrimin e Ministrisë së Mbrojtjes me vendndodhje në Gërdec (Vorë) për procesin e çmilitarizimit; ii. transportimi i municionit në objektin e Gërdecit sipas planit të përcaktuar me MEICO-n; iii. ruajtja e objektit dhe kontrolli i regjimit të hyrje-daljeve të punonjësve të tij në ambiente; dhe iv. lidhja e një kontrate qiraje me një kompani të themeluar në SHBA, Southern Ammunition Company ("SAC").

8. Më 22 tetor 2007, ministri i Mbrojtjes nxori urdhrin nr. 1800, në përputhje me të cilin ministri i Mbrojtjes vendosi pronën ku ndodhej objekti i Gërdecit nën administrimin e MEICO-s, e cila më pas e vuri në dispozicion të Albademil sh.p.k., një shoqëri me përgjegjësi të kufizuar e themeluar në Shqipëri, pa kontratë qiraje.

9. Më 7 dhjetor 2007, ministri i Mbrojtjes nxori urdhrin nr. 2044 për çmilitarizimin dhe çmontimin e municioneve. MEICO-së iu besua vënia e objektit të Gërdecit në dispozicion të SAC për procesin e çmilitarizimit. MEICO u urdhërua të lidhë kontratë me SAC dhe, ndër të tjera, të respektojë zbatimin nga kontraktori të procedurave standarde të sigurisë, masave të mbrojtjes nga zjarri dhe të sigurojë mbrojtjen e jetës dhe shëndetit të personave të punësuar gjatë çmilitarizimit dhe çmontimit të municioneve nën kushte të rrepta mbikëqyrjeje dhe sigurie. MEICO dhe Komanda e Forcave të Përbashkëta do të mbikëqyrnin objektin e çmilitarizimit dhe depon e municioneve.

10. Ndërkohë, më 6 qershor 2007 MEICO lidhi një kontratë pesëmujore me SAC për shitjen e rezervave të municioneve për qëllime çmilitarizimi. Objektivi i kontratës ishte çmontimi vetëm i municioneve të kalibrit të vogël (7,62–14,5 mm). Kontrata përcaktonte që SAC do të siguronte makinerinë për çmontimin e municioneve të kalibrit të vogël dhe do të sillte ekspertë amerikanë për të mbikëqyrur procesin. Sipas kontratës, SAC do të merrte përsipër të menaxhonte dhe të kontrollonte çmontimin dhe çmilitarizimin e municioneve, sipas kushteve dhe masave të sigurisë teknike të përcaktuara në legjislacionin përkatës shqiptar, dhe MEICO dhe

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Komanda e Forcave të Përbashkëta do të siguronin mbikëqyrjen e objektit të çmilitarizimit. Nga ana tjetër, SAC nënkontraktoi Albademil sh.p.k. për të kryer punën.

11. Ish-Uzina e Prodhimit të Tankeve në Gërdec, një zonë që ndodhet 15 km në perëndim të Tiranës, u caktua si objekti i çmilitarizimit. Çmilitarizimi ishte parashikuar vetëm për armët e kalibrit të vogël (20 mm dhe më të vogla). U raportua se çmilitarizimi ishte kryer pa probleme të theksuara. Në kohën kur po ngrihej objekti i çmilitarizimit të armëve në Gërdec, objektet e tjera të specializuara ushtarake (Poliçan, Mjekës-Elbasan dhe Gramsh) ishin ende në punë.

12. Më 28 dhjetor 2007, MEICO lidhi një kontratë të dytë me SAC për çmontimin e municioneve të kalibrit të mesëm dhe të madh (20–152 mm) me gëzhoja tunxhi, i cili nënkontraktoi sërish Albademil sh.p.k. për të kryer punën.

13. Më 15 mars 2008, rreth mesditës ndodhi një shpërthim masiv në objektin e çmilitarizimit të armëve (“ngjarja e Gërdecit”). Ngjarja vazhdoi për disa orë dhe njëzet e gjashtë persona vdiqën dhe rreth 300 të tjerë u plagosën rëndë ose lehtë. Shpërthimi shkatërroi pronat e 5.829 personave, duke shkaktuar dëme materiale në shumën 2.141.343.616 lekë (LEK) sipas të dhënave të ministrisë së Mbrojtjes në momentin e ngjarjes.

II. KËRKUESIT NË KËRKESAT NË FJALË

14. Kërkuesit në kërkesat nr. nr. 63543/09 dhe 12720/14, Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj, janë prindërit e të ndjerit Erison Durdaj. Në momentin e shpërthimit Erison Durdaj, atëherë shtatë vjeç, po kalonte pranë objektit së bashku me kushërinin e tij, Roxhens Durdaj (kërkuesi i parë në kërkesën nr. 46714/13), për t'i lënë paketimin e drekës nënës së Roxhensit dhe tezes së Erisonit të cilat punonin në objekt. Erison Durdaj mbeti i plagosur rëndë nga shpërthimi dhe u transferua me urgjencë në një spital në Itali, ku vdiq më 3 prill 2008. Roxhens Durdaj, në atë kohë 11 vjeç, mbeti i plagosur rëndë nga flakët e shpërthimit.

15. Të trembëdhjetë kërkuesit e kërkesës nr. 46707/13, si dhe kërkuesja e dytë e kërkesës nr. 46714/13 (Alketa Hazizaj), punonin në objekt dhe u plagosën rëndë nga shpërthimi.

III. HETIMI PENAL

16. Po ditën e shpërthimit, më 15 mars 2008, Prokuroria e Përgjithshme filloi hetimin penal për ngjarjen e Gërdecit. Katër të dyshuarit, Y.P. (drejtuesi i MEICO-s), M.D. (menaxheri i Albademil sh.p.k.), D.M. (menaxheri i objektit i punësuar nga Albademil sh.p.k.) dhe S.N. (punonjës i MEICO-s) u ndaluan menjëherë.

17. Autoritetet nuk mund të hynin menjëherë në objekt pasi ngjarja vazhdoi për disa orë. Evakuimi i objektit dhe zonës përreth dhe heqja e municioneve të mbetura nga ekspertët e eksplozivit u bënë në ditët pas shpërthimit.

18. Më 29 mars 2008 hetimi u zgjeruar për të përfshirë edhe ish-ministrin e Mbrojtjes, F.M., i cili në kohën e shpërthimit ishte deputet. Për të vijuar hetimin në lidhje me F.M., nevojitej autorizimi i kuvendit sipas nenit 73 të Kushtetutës. Prokurori i Përgjithshëm kërkoi heqjen e imunitetit të F.M., mbështetur në “dyshimin e arsyeshëm të bazuar në prova që tregojnë fajësinë e tij për shpërfilljen e rregullave të sigurisë që kishin çuar në shkaktimin e ngjarjes dhe kishin shkaktuar dëme të mëdha ekonomike për shtetin”.

19. Më 16 qershor 2008, Kuvendi autorizoi hetimin e Prokurorit të Përgjithshëm në lidhje me F.M.

20. Nga provat e paraqitura në Gjykatë rezultoi se në kuadër të hetimit janë kryer tri ekspertime. I para është kryer nga Ekipi Ndërkombëtar i Reagimit (IRT) i Byrosë së Alkoolit, Duhanit, Armëve të Zjarrit dhe Eksplozivëve (ATF). ATF-ja është njësi kryesore federale e SHBA-ve për hetimin e incidenteve me eksploziv dhe për zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve në këtë drejtim. ATF ka autoritet hetimor kombëtar dhe ndërkombëtar. Hetimi i dytë u krye nga Prokuroria e Përgjithshme dhe i treti nga ushtria.

A. Raporti i ATF-IRT

1. Gjetje të përgjithshme

21. Nëpërmjet ambasadës së Shteteve të Bashkuara të Amerikës në Shqipëri u kërkua ndihma e ART-IRT për hetimin e ngjarjes së Gërdecit. ATF-IRT u dërgua më 5 prill 2008 për të ndihmuar autoritetet shqiptare, përkatësisht Prokurorinë e Përgjithshme dhe Prokurorinë e Rrethit Tiranë, për vlerësimin e vendit të ngjarjes dhe kryerjen e intervistave.

22. Hetimi për gjetjen e fakteve pas shpërthimit u krye midis 7 dhe 11 prillit 2008 në objektin e çmilitarizimit për të përcaktuar origjinën dhe shkakun e zjarrit dhe shpërthimit.

23. Më 7 prill 2008, ATF-IRT filloi kryerjen e këqyrjes së vendngjarjes, e cila përfundoi më 11 prill 2008. Këqyrja e vendngjarjes përfshinte rikrijimin e vendngjarjes dhe fotografimin. ATF-IRT ndihmoi me marrjen në pyetje të dëshmitarëve, vlerësimin e vendngjarjes dhe rikrijimin dhe dokumentimin e ngjarjes. Raporti i tij hetimor vuri në dukje se objekti ishte vënë në punë nga Albademil sh.p.k. dhe se aty kishte ndodhur çmilitarizimi i municioneve ushtarake të vjetruara të kalibrit 20 deri në 152 mm. Informacioni i mbledhur gjatë

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

hetimit tregonte se objekti kishte qenë në punë nga janari 2008 dhe deri në tetë kamionë në ditë sillnin municione për çmontim.

24. Raporti theksonte se procesi për angazhimin e fuqisë punëtore kishte konsistuar në punësimin e një personi me të gjithë familjen e tij ose të saj për të punuar si grup, duke përfshirë fëmijët e moshës 10 deri në 16 vjeç. Një specialist do të mbikëqyrte më shumë se një grup në të njëjtën kohë. Punëtorët fitonin para në bazë të sasisë së municioneve të çmontuara. Raporti hetimor theksoi se ndonëse në fillim të çdo projekti dhe në fillim të çdo dite pune duhej të ishte dhënë informacion për sigurinë, kjo nuk kishte ndodhur gjithmonë, as në ditën e shpërthimit.

25. Në raport thuhej, gjithashtu, se asnjë rregullore për rregullat e sigurisë teknike nuk ishte vënë në dispozicion të punëtorëve në objekt. Intervistat me punëtorët zbuluan se ata nuk kishin pasur një zonë të caktuar për pirjen e duhanit dhe nuk ishin vendosur tabela “ndalohej duhani”. Për më tepër, atyre nuk u ndalohej të mbanin shkrepëse, çakmakë apo duhan në vendin e punës në objekt.

26. Raporti më tej konfirmoi se për punëtorët nuk ishte përcaktuar një uniformë pune. Përveç kësaj, atyre nuk u ishte kërkuar të mbanin veshje antistatike (100% pambuk) dhe as nuk kishin marrë ndonjë udhëzim për shmangien e rreziqeve nga elektriciteti statik. Fotografitë dhe videoregjistrimet e siguruar nga SAC para ngjarjes zbuluan se të paktën një fiksë zjarri portative ndodhej në anën juglindore të objektit. Megjithatë, nuk kishte asnjë sistem automatik të shuarjes së zjarrit.

27. Më 15 mars 2008, sasi të mëdha municionesh të të gjitha llojeve ishin dorëzuar nga ora 7 deri në 9 të mëngjesit. Sipas raportit procesi i çmontimit kishte filluar në 9:30 të mëngjesit. Rreth 118 punëtorë të ndarë në njëzet grupe me tri ose katër persona kishin filluar hapjen e kutive ku mbaheshin municionet, për të nxjerrë predha, gëzhoja dhe barut dhe për t'i vendosur ato në vendet e tyre të caktuara.

28. Në mesditë ndodhi një shpërthim. Në momentin e shpërthimit po kryheshin operacionet e çmilitarizimit dhe rreth pesëdhjetë punëtorë ishin në zonën kryesore të përpunimit kur ra zjarri. Punëtorët nuk kishin mundur të shuanin zjarrin për shkak të mungesës së pajisjeve të duhura. Në momentin e shpërthimit ndodheshin 1,067,855 tonë barut, 286,476 tonë lloje të ndryshme lëndësh djegëse dhe 4,365,335 tonë gëzhoja TNT. Ky material ishte vendosur në vende të ndryshme pothuajse në të gjithë sipërfaqen e objektit të Gërdecit.

2. Konkluzionet e hetimit të ATF-IRT

29. Shpërthimi kishte rezultuar në vdekjen e njëzet e gjashtë personave dhe plagosjen e rreth 300 personave. Shpërthimi kishte dëmtuar, gjithashtu, infrastrukturën, si rrjetet e furnizimit me ujë dhe energji elektrike, rrugët, ndërtesat publike, shkollat, kopshtet dhe qendrat shëndetësore.

30. Moti nuk u konsiderua faktor në shpërthim. Më 15 mars 2008 në mesditë temperatura u raportua 18°C, lagështia ishte 94%, dhe kishte erëra veriore me 14.8 km/h, vranësira të shpërndara dhe pa reshje.

31. Shkaku i saktë i zjarrit mbeti i panjohur. Megjithatë, aspektet e metodave të punës mund të kenë çuar në zjarrin me origjinë nga qeset me lëndë djegëse. Gjatë hetimit u bë e qartë se lëndët djegëse si baruti i zi dhe baruti i zi pa tym ishin shumë të pambrojtur ndaj ndezjes nga nxehtësia, elektriciteti statik, fërkimi ose flaka. Bazuar në këqyrjen e vendngjarjes nga ATF-IRT dhe deklaratimet e dëshmitarëve, u konstatua se ngjarja ishte shkaktuar nga zjarri me origjinë në një karrocë të ngarkuar me lëndë djegëse në qese plastike, e cila kishte shkaktuar një shpërthim në shumicën e depove të municioneve dhe lëndëve djegëse në objekt. Zjarri kishte nisur pranë qendrës së skajit jugor të oborrit afërsisht 10 m brenda portës pranë bankës së çmilitarizimit 122 mm.

32. Rrjedha më e mundshme e ngjarjeve bazuar në provat e mbledhura ishte që punëtorët ishin duke lëvizur qeset plastike me lëndë djegëse me anë të karrocave. Lënda djegëse në një karrocë kishte marrë zjarr duke u përhapur në depot aty pranë të lëndëve djegëse dhe kutive prej druri me municione. Zjarri kishte filluar për një kohë të shkurtër derisa kur në fund shkaktoi një shpërthim në zonën ku ishin ruajtur municionet ushtarake të shkrija dhe të pashkrira.

33. Në konkluzionin e tij, raporti nënvizoi një sërë mangësish bazuar në deklaratimet e dëshmitarëve dhe fotografitë dhe videoregjistrimet para shpërthimit të bëra një muaj para ngjarjes. Ai fillimisht vuri në dukje se procedurat e përdorura në objektin e Gërdecit kishin qenë të pasigurta dhe jo në përputhje me standardet normale të punës në vendet e punës që kishin të bënin me eksplozivë dhe lëndë djegëse. Më tej, ai u shpreh se çmontimi i municioneve ishte kryer nga punëtorë të patrajnuar duke përdorur automjete të cilat nuk ishin në përputhje me standardet e sigurisë. Fotografitë e marra përpara ngjarjes zbuluan se mbeturinat, materialet shpërthyes dhe predhat e shkrija të pasiguruara dhe qeset me lëndë djegëse ishin lënë në dyshe. Për më tepër, veshjet e papërshtatshme që prodhojnë statikë lejoreshin në vendin e punës dhe nuk ishte bërë asnjë trajnim për uljen e rrisqeve nga elektriciteti statik. Në fund, ai u shpreh që një operacion i kësaj përmase nuk

duhej të ishte kryer kurrë në një vendndodhje pranë rrugëve publike dhe banesave.

B. Raporti i Prokurorisë së Përgjithshme

1. Gjetjet në lidhje me kontratën e parë

34. Raporti hetimor konstatoi se deri më 28 dhjetor 2006, F.M. kishte miratuar tashmë ofertën e SAC për lidhjen e një kontrate për çmilitarizimin e municioneve të kalibrit të vogël dhe kishte informuar Shefin e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura. Po në të njëjtën datë, Albademil sh.p.k. u krijua me dy bashkëpronarë, P.H. dhe M.D., të cilët zotëronin përkatësisht një të tretën dhe dy të tretat e aksioneve. Raporti theksonte, gjithashtu, se në vitin 2006 P.H. kishte vizituar disa herë Shqipërinë dhe kishte zhvilluar disa takime me Y.P. (drejtuesi i MEICO-s). Y.P. i kishte dhënë P.H. informacion, në lidhje me kuadrin ligjor të zbatueshëm në Shqipëri për të krijuar një kompani. Më pas SAC kishte bërë një ofertë, përmbajtja e së cilës ishte në një faks të datës 27 dhjetor 2006.

35. Në raport thuhej se zgjedhja e Gërdecit si vendi i objektit të çmilitarizimit të armëve ishte bërë në kundërshtim me ligjin dhe rregulloret e shtetit. Zona nuk ishte licencuar për ruajtjen dhe çmontimin e municioneve. Gjatë zbatimit të kësaj kontrate ishte kryer çmontimi i materialeve të kalibrit të vogël, 7.62 mm, 8 mm, 12.7 mm dhe 14.5 mm. Në raportin hetimor thuhej se për të punuar në objekt ishin punësuar fëmijë dhe punëtorë me pak ose aspak njohuri teknike. Raporti, gjithashtu, vuri në dukje se ata nuk ishin trajnuar apo udhëzuar ndonjëherë, dhe as nuk ju ishin dhënë udhëzime mbi rregullat e sigurisë. Tre ekspertë amerikanë ishin të pranishëm në objekt gjatë kontratës së parë (për çmontimin e kalibrit të vogël), por jo gjatë kontratës së dytë (për çmontimin e kalibrit të mesëm dhe të madh) apo në ditën e shpërthimit.

36. Kontrata kishte parashikuar nevojën për të bërë një plan transporti (*grafiku i transportit*), por kjo nuk ishte bërë asnjëherë pasi palët nuk kishin arritur të binin dakord për kushtet. Gjatë zbatimit të kontratës së parë, MEICO-s i ishte kërkuar, gjithashtu, të lëshonte tri licenca: i. për çmontimin e municionit; ii. për ruajtjen e municionit; dhe iii. për importin dhe eksportin e municioneve. Raporti theksoi se MEICO nuk kishte lëshuar asnjë nga licencat e mësipërme. Në raport thuhet, gjithashtu, se gjatë periudhës së kontratës së parë, në objektin e çmilitarizimit të armëve kishte rënë zjarr, por ekspertët amerikanë kishin ndihmuar për ta shuar.

37. Raporti doli në përfundimin se municioni ishte çmontuar në ambient të hapur pa asnjë mbrojtje nga shiu apo dielli. Raporti hetimor arriti, gjithashtu, në përfundimin se procesi i çmontimit kishte rritur në masë të konsiderueshme nivelin e rrezikut në objektin e çmilitarizimit të armëve që lindte nga dërgimi, ruajtja, çmontimi dhe çmilitarizimi i mijëra tonëve përbërës të rrezikshëm si baruti, TNT dhe detonatorët. Më 27 dhjetor 2006, SAC kishte paraqitur një ofertë për çmontimin dhe çmilitarizimin e municioneve, të cilat nuk ishin të disponueshme për përdorim ushtarak. Oferta i ishte dorëzuar drejtuesit të MEICO-s, Y.P., pas disa shkëmbimeve të mëparshme me *email*, faks dhe personalisht. Y.P. me shkresën nr. 1232/523 kishte vënë në dijeni ministrin e Mbrojtjes për përmbajtjen e ofertës, duke theksuar avantazhet financiare për shtetin.

2. Gjetjet në lidhje me kontratën e dytë

38. Më 28 dhjetor 2007 MEICO lidhi një kontratë të dytë me Albademil sh.p.k. Nga hetimi rezultoi se kontrata e dytë përfshinte çmontimin e predhave të kalibrit të madh prej 20 deri në 150 mm, edhe pse F.M. kishte dijeni që MEICO dhe Albademil sh.p.k. nuk kishin teknologjinë e duhur për çmontimin industrial të municioneve përveç atyre të kalibrit të vogël.

39. Në raportin hetimor thuhej se gjatë ekzekutimit të kontratës së dytë, ishin duke u bërë përgatitjet për çmontimin e municioneve që nuk ishin pjesë e stokut të vjetruar të ushtrisë, por që mund të ishin përdorur edhe për trafik armësh.

40. Sipas raportit, çmontimi i predhave të kalibrit të madh kishte filluar rreth javës së tretë të janarit 2008. Puna kryesore përpara shpërthimit kishte qenë nxjerrja e gëzhgojave nga predhat, heqja e detonatorëve dhe barutit dhe pastrimi i vendit.

41. Raporti, gjithashtu, vuri në dukje se procesi për angazhimin e fuqisë punëtore kishte konsistuar në punësimin e një personi me të gjithë familjen e tij ose të saj për të punuar si grup. Një specialist mbikëqyrte më shumë se një grup në të njëjtën kohë dhe vendoste normën ditore të punës.

42. U raportua se në fillim të çdo projekti ishte bërë një seancë informimi për sigurinë për çdo lloj materiali të veçantë. U raportua, gjithashtu, se në fillim të çdo dite pune punëtorët ishin rreshtuar dhe ju ishte dhënë informacion për sigurinë. Megjithatë, nga raporti ishte e qartë se informimi nuk kishte ndodhur gjithmonë, përfshirë ditën e shpërthimit.

43. Asnjë rregullore për rregullat e sigurisë teknike nuk ishte vënë në dispozicion të punëtorëve në objekt. Intervistat me punëtorët zbuluan se ata nuk kishin pasur një zonë të caktuar për pirjen e duhanit dhe nuk ishin vendosur tabela “ndalohej duhani”. Për më tepër, atyre nuk u ndalohej të mbanin shkrepe, çakmakë apo

duhan në vendin e punës. Asnjë uniformë pune nuk ishte caktuar për punëtorët. Përveç kësaj, atyre nuk u ishte kërkuar të mbanin veshje antistatike dhe as nuk kishin marrë ndonjë udhëzim për të parandaluar rreziqet nga elektriciteti statik. Fotografitë dhe videoregjistrimet e siguruara nga SAC tregonin se të paktën një fikse zjarri portative ndodhej në anën juglindore të objektit. Megjithatë, nuk kishte asnjë sistem automatik të shuarjes së zjarrit. Nga 12 deri më 14 mars 2018, kamionët kishin sjellë më shumë se 460 tonë predha në objekt. Kishte rreth 1,070 tonë barut të zi, 286,476 detonatorë të llojeve të ndryshme dhe afërsisht 4,365 predha të paprekura në objekt.

44. Tetë kamionë kishin mbërritur gjatë natës së 14 marsit 2008, që kishin transportuar municione. Municionet e mëposhtme ushtarake kanë qenë në zonën kryesore të objektit në ditën e shpërthimit: gëzhoja shpërthyes 20 mm; predha kundërajrore me eksploziv të lartë 37 mm; dhe predha “të fiksuara” (100 mm dhe 122 mm) dhe predha “gjysmë të fiksuara” (122 mm, 130 mm dhe 152 mm), të dyja me mekanizëm vetëshkatërrues.

45. Kamionët nuk ishin shkarkuar menjëherë për shkak të orës së vonë dhe motit të ftohtë. Një sasi e madhe qesesh plastike që përmbanin lëndë djegëse e cila ishte hequr nga predhat ishin vendosur në qendër të objektit në një vijë që shkon nga veriu në jug. Municionet ushtarake, duke përfshirë predhat 37 mm dhe 100 mm, ishin rreshtuar në muret lindore dhe perëndimore përgjatë gjatësisë së objektit.

46. Qeveria nuk ka dorëzuar një kopje të dosjes hetimore. Ata u shprehën se çështja ishte në dorën e Prokurorisë së Përgjithshme.

47. Prokurori i Përgjithshëm i shkroi një letër Kuvendit për seancën ku u kërkuar autorizimi për ndjekjen penale të F.M. Në shkresë lexohej si më poshtë:

“Hetimet e kryera në këtë fazë tregojnë përtej dyshimit të arsyeshëm se F.M. ka kryer veprime dhe mosveprime të qëllimshme në kundërshtim me ligjin dhe aktet nënligjore. Këto veprime patën ndikim të drejtpërdrejtë në ngjarjen e Gërdecit. F.M ka lëshuar urdhrin nr. 550, të 25 prillit 2007, për zbatimin e Vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 138, të 14 marsit 2007, që përcakton procedurën për çmontimin e armëve, makinerive dhe pajisjeve të forcave të armatosura të çmilitarizuara dhe të vjetruara, si për përdorim ushtarak ashtu edhe joushtarak. Urdhri është miratuar pa u konsultuar me Shtabin e Përgjithshëm dhe Departamentin e Ministrisë së Mbrojtjes për Harmonizimin e Legjislacionit dhe Marrëdhëniet me Parlamentin, gjë që është e detyrueshme. Kjo është në kundërshtim flagrant me nenin 17 të Rregullores së Brendshme të Ministrisë së Mbrojtjes.

Më tej, urdhri parashikonte që në Gërdec të bëhej çmilitarizimi dhe çmontimi i municioneve. Kjo ishte në kundërshtim flagrant me nenin 3 të rregullores nr. 9603, datë 19.9.2003, të Ministrisë së Mbrojtjes, sipas së cilës të gjitha aktivitetet në fushën e municioneve ushtarake duhej të kryheshin nga kompani të licencuara. Licenca duhet të lëshohet nga një komision i caktuar i krijuar nga ministri i Mbrojtjes. Kështu, çmontimi dhe çmilitarizimi i materialit në Gërdec u krye nga një kompani e palicencuar, Albademil sh.p.k., në kundërshtim me dispozitën e mësipërme.

Për më tepër, përcaktimi i Gërdecit si vendi i përshtatshëm për të ngritur objektin e çmilitarizimit të armëve u miratua pa kërkuar mendimin e autoriteteve përkatëse ushtarake, përkatësisht të Shtabit të Përgjithshëm. Gjithashtu, urdhri nr. 550 nuk përcaktonte autoritetin që do të siguronte mbikëqyrjen e procesit të çmilitarizimit në objekt.

Në fund, urdhri nr. 550 nuk përcaktonte se kush do të mbulonte shpenzimet e ngarkimit dhe transportimit të municioneve nga depoja e ushtrisë në Gërdec, por thjesht ia ngarkonte këtë Komandës së Forcave të Bashkuara. Urdhri nuk përmbante as masat e sigurisë të nevojshme për objektin e çmilitarizimit.

Hetimi tregoi, gjithashtu, se më 1 shtator 2007, SAC i kishte paraqitur një ofertë të dytë ministrit të Mbrojtjes për të vazhduar çmontimin e predhave 20 deri në 152 mm me gëzhoja tunxhi, pavarësisht se SAC kishte vetëm përvojë në çmontimin e municioneve të kalibrit të vogël. Në përgjigje të një kërkesë për informacion nga ministri i Mbrojtjes, SAC u përgjigj se kishte pajisjet e nevojshme për çmontimin e predhave të mëdha. Ministri i Mbrojtjes jo vetëm miratoi ofertën e dytë, por nxori edhe urdhrin nr. 1800, datë 22.10.2007, me të cilin pasuria nr. 126 (zona e Gërdecit) i kaloi MIECO-s, e cila më pas ia kaloi Albademil sh.p.k. pa kontratë qiraje, në kundërshtim me një vendim të mëparshëm të Këshillit të Ministrave.

Përveç kësaj, F.M. miratoi urdhrin. 2044, datë 7 dhjetor 2007 për transferimin e municioneve të MEICO, sipas të cilit procesi i çmontimit dhe çmilitarizimit u krye nga një kompani e palicencuar në një objekt të palicencuar. Në pikën 8 të urdhrin, MEICO-së iu besua mbikëqyrja e standardeve të sigurisë, masave të mbrojtjes nga zjarri dhe sigurisë së jetës dhe shëndetit të punonjësve në objekt. Ky parashikim nuk ishte në

përputhje me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 138, i cili përcaktonte se procesi i çmontimit dhe çmilitarizimit do të kryhej nën mbikëqyrjen dhe sigurinë e rreptë të forcave të armatosura.

Nga sa u tha më sipër, ka prova të mjaftueshme për të filluar ndjekjen penale të F.M.”

48. Më 16 qershor 2008, Kryetaria e Kuvendit nxori një vendim me të cilin autorizohet fillimi i procedimit penal ndaj F.M., deputet në atë kohë, sipas kërkesës së Prokurorit të Përgjithshëm.

C. Akt ekspertimi ushtarak i datës 10 shkurt 2009

49. Më 10 dhjetor 2008, një grup prokurorësh nga Prokuroria e Përgjithshme kërkuan ekspertim.

50. Më 10 shkurt 2009 pesë ekspertë të municioneve ushtarake hartuan një akt ekspertimi të detajuar. Në akt ekspertim thuhej se transporti nga depoja e armëve për në objektin e çmilitarizimit të armëve Gërdec ishte kryer me automjete të Forcave të Armatosura. Nuk kishte një grafik transporti, në kundërshtim me një urdhër të lëshuar nga ministri i Mbrojtjes.

51. Akt ekspertimi nuk mund të përcaktonte nëse objekti i çmilitarizimit të armëve në Gërdec kishte qenë një objekt ushtarak. Pas analizimit të akteve nënligjore, akt ekspertimi doli në përfundimin se zona e Gërdecit, e cila administrohej nga Ministria e Mbrojtjes, nuk ishte licencuar për t’u përdorur si depo municioni. Procesi i çmilitarizimit kishte mbartur një shkallë rreziku në vetvete, pasi kishte konsistuar në ruajtjen e municioneve, çmontimin e tyre dhe ndarjen dhe ruajtjen e nënprodukteve. Prandaj, përcaktimi i objektit ushtarak të Gërdecit për qëllime çmilitarizimi duhet të shoqërohej me licencimin e magazinës dhe objekteve ku do të zhvilloheshin operacionet e çmilitarizimit. Kjo do të kërkonte një analizë të kapaciteteve të magazinimit dhe përpunimit nisur nga kushtet që ekzistonin në objekt.

52. Akti nuk nxori përfundime nëse masat e sigurisë ishin respektuar gjatë shkarkimit dhe marrjes së municioneve. Megjithatë, sipas akt ekspertimit municionet nuk ishin shkarkuar dhe ruajtur në magazina të veçanta, larg zonës së përdorur për operacionet e çmilitarizimit. Nuk kishte magazina të licencuara për ruajtjen e municioneve të dorëzuara nga forcat e armatosura. Më tej theksohej se sapo të lidhej kontrata e dytë me kontraktorin tregtar, duhet të ishin marrë një sërë masash përpara autorizimit të furnizimit me materiale dhe fillimit të punës. Disa nga masat duhej të përfshinin një inspektim paraprak të makinerive të çmontimit, respektimin e masave të sigurisë nga zjarri, vlerësimin e kualifikimeve dhe trajnimin e personelit, në lidhje me masat e sigurisë teknike dhe kapacitetin e magazinimit të kontraktorit. Autoriteti shtetëror përgjegjës nuk e kishte kryer këtë inspektim.

53. Sipas deklarimeve të punonjësve, raporti gjeti se personeli nuk kishte lexuar apo edhe parë ndonjë rregullore, në lidhje me masat e sigurisë teknike, as nuk ishte trajnuar përpara se të fillonte punën. Nuk ekzistonte ky informacion për periudhën pas lidhjes së kontratës së dytë më 28 dhjetor 2007.

54. Më tej akti konfirmoi se çmontimi i municionit nuk korrespondonte me çmontimin e tij siç ishte parashikuar në kontratë. Ai shtoi se infrastruktura e objektit nuk kishte përmbushur standardet e sigurisë për kryerjen e operacioneve të çmilitarizimit, të cilat ishin kryer në dy vende të hapura të pambrojtura nga ekspozimi ndaj rrezeve të diellit. Nuk kishte kontejnerë rezistent ndaj shpërthimit me të cilët mund të kryheshin operacione të rrezikshme. Teknologjia e përdorur për çmontimin nuk ishte e sigurt. Nuk ishte përdorur asnjë makineri dhe pajisjet nuk ishin në përputhje me kërkesat e sigurisë. Për sa i përket transportit në vend, mjetet e përdorura nuk kishin përmbushur masat e sigurisë të nevojshme për të punuar me materiale të rrezikshme. Objekti nuk ishte i pajisur me fikse zjarri apo sistem automatik spërkatës, as nuk ishte instaluar ndonjë sistem mbrojtjeje nga rrufeja.

55. Akti doli në përfundimin se forcat e armatosura supozohej të mbanin përgjegjësinë për sigurimin dhe mbrojtjen e objektit, ndërsa MEICO pritej të mbikëqyrte në përgjithësi aktivitetin e çmilitarizimit. Ai shtoi se nuk mund të përcaktohej me siguri se cili autoritet duhej të mbikëqyrte respektimin e masave të sigurisë gjatë procesit të çmilitarizimit.

D. Akt ekspertiza mjekoligjore

56. Më 18 mars 2008, policia kërkoi ekzaminimin mjekoligjor të Roxhens Durdajt (kërkuesi i parë në kërkesën nr. 46714/13). Qëllimi i ekzaminimit mjekoligjor ishte të vërtetohej ekzistenca e plagëve dhe shkakut të tyre. Akt ekspertiza mjekoligjore nr. 305, datë 2 prill 2008, tregoi se Roxhens Durdaj ishte plagosur rëndë, duke rezultuar në dëgjje të Kategorisë IIB-III 5% në të dy duart (*combustion mani bilateral*) dhe pjesën e pasme të kokës të shkaktoar nga flakët e shpërthimit. Raporti, gjithashtu, konkludoi se plagët ishin kërcënuese për jetën.

57. Më 11 gusht 2008, një prokuror i Prokurorisë së Rrethit Tiranë, urdhëroi ekspertizën pas vdekjes së trupit të Erison Durdajt (djali i kërkuesve në kërkesat nr. 12720/14 dhe 63543/09), që të kryhej nga eksperti mjekoligjor në Tiranë. Ekspertit iu kërkua të vërtetonte ekzistencën e ndonjë plaje të jashtme, natyrën e tyre, mënyrën e shkakut dhe shkakun e vdekjes. Ekspertit ju dha certifikata e vdekjes me dokumentet shoqëruese

nga spitali Perrino në Brindisi të Italisë, ku ishte transferuar të nesërmen e aksidentit. Akt ekspertiza mjekoligjore nr. 805, datë 19 gusht 2008 deklaronte se më 15 mars 2008 në orën 13.00, Erison Durdaj ishte shtruar në reanimacionin e Qendrës Mjekësore Universitare “Nënë Tereza” në Tiranë, ku kishte marrë mjekim për djegie të shkallës së dytë dhe të tretë që mbulonin 60% të trupit të tij. Ai kishte vuajtur nga dhimbje koke dhe veshi. Më 16 mars 2008 ishte transferuar në Spitalin Perrino në Brindisi, ku kishte vdekur më 3 prill 2008 në orën 2.50 të mëngjesit. Sipas certifikatës së vdekjes të lëshuar nga spitali, ai kishte vdekur nga komplikacione të djegieve të shkallës së dytë dhe të tretë që mbulonin 60% të trupit të tij të shkaktuara nga flakët e shpërthimit. Akt ekspertiza mjekoligjore konstatoi një lidhje shkakësore midis ngjarjes që kishte ndodhur dhe vdekjes së tij dhe si shkak të vdekjes u përcaktuar edema pulmonare akute pas shokut hipovolemik.

58. Certifikata mjekësore nr. 891, datë 5 shtator 2008, në lidhje me Alketa Hazizaj (kërkuesja e dytë në kërkesën nr. 46714/13) konstatoi se ajo ishte plagosur rëndë me djegie në 35% të trupit të shkaktuara nga flakët e shpërthimit. Ekspertiza doli në përfundimin se plagët përbënin kërcënim për jetën.

59. Raportet mjekësore të të gjithë kërkuesve në kërkesën nr. 46707/13 dolën në përfundimin se ata ishin plagosur rëndë si pasojë e shpërthimit në objekt. Gjykatës nuk i është dhënë një kopje e raporteve të tyre mjekësore. Konkluzionet e raporteve të tyre mjekësore u dorëzuan dhe u shqyrtuan në proceset e brendshme.

IV. PROCEDURA MBI AKUZËN

A. Gjykimi në Gjykatën e Lartë

60. Procedimi penal filloi për 30 persona të përfshirë në ngritjen dhe funksionimin e objektit të Gërdecit, përfshirë F.M., ish-ministër i Mbrojtjes dhe në atë kohë deputet. Procedimi penal u dërgua në Gjykatën e Lartë, sepse sipas nenit 141 § 1 të Kushtetutës, Gjykata e Lartë kishte juridiksion fillestar për të shqyrtuar çështjet kundër deputetëve.

61. Më 6 mars 2009 Zamira Durdaj, Feruzan Durdaj, Roxhens Durdaj dhe palët e tjera të dëmtuara (jo kërkuesit në rastin konkret) paraqitën padi civile në procesin penal sipas nenit 62 të Kodit të Procedurës Penale (“KPP”) kundër tre prej të bashkakuzuarve (F.M., Y.P., dhe M.D.), kompanisë Albademil sh.p.k. dhe MEICO-s, dhe Kryeministrit.

62. Më 13 mars 2009, Prokuroria e Përgjithshme formuloi akuzat kundër tridhjetë të akuzuarve:

F.M., ish-ministër i Mbrojtjes, i akuzuar për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të Kodit Penal (“KP”); për prodhim dhe mbajtje pa leje të armëve të zjarrit dhe municionit sipas nenit 278 të KP-së; dhe për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të Kodit Penal Ushtarak (“KPU”);

Y.P., drejtuesi i MEICO-s, i akuzuar për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të KP-së; për falsifikim të dokumenteve sipas nenit 186 § 2 të KP-së; për vrasje sipas nenit 79 të KP-së; për shkatërrimin e pronës me eksploziv sipas nenit 152 § 2, në lidhje me nenin 25 të KP-së; dhe për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të Kodit Penal Ushtarak (“KPU”);

M.D., menaxher i Albademil sh.p.k., i akuzuar për vrasje sipas nenit 79 të KP-së; dhe për shkatërrimin e pronës me eksploziv sipas nenit 152 § 2, në lidhje me nenin 25 të KP-së;

D.M., menaxher objekti i Albademil sh.p.k., i akuzuar për vrasje sipas nenit 79 të KP-së; për shkatërrimin e pronës me eksploziv sipas nenit 152 § 2, në lidhje me nenin 25 të KP-së; për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të KP-së; dhe për prodhim dhe mbajtje pa leje të armëve të zjarrit dhe municionit sipas nenit 278 të KP-së;

L.H., Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

S.N., punonjës në MEICO, i akuzuar për vrasje sipas nenit 79 të KP-së; dhe për shkatërrimin e pronës me eksploziv sipas nenit 152 § 2, në lidhje me nenin 25 të KP-së;

A.M., sekretar në Ministrinë e Mbrojtjes, i akuzuar për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të KP-së;

Sh.M., Drejtor i Departamentit për Menaxhimin e Burimeve në Ministrinë e Mbrojtjes, i akuzuar për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të KP-së; për falsifikim të dokumenteve sipas nenit 186 §§ 2 dhe 3 të KP-së; për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

D.Ç., anëtar i Komisionit të Posaçëm të Kategorizimit të Pajisjeve të krijuar me urdhër të ministrit të Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

A.T., Drejtor i Buxhetit në Ministrinë e Mbrojtjes, Kryetar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

A.L., gjeneral i ushtrisë, Zëvendës Shef i Komandës së Përgjithshme, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

H.L., anëtar i Komisionit të Posaçëm të Kategorizimit të Pajisjeve të krijuar me urdhër të ministrit të Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

N.M., Drejtor i Departamentit për Harmonizimin e Legjislacionit dhe Marrëdhënieve me Parlamentin në Ministrinë e Mbrojtjes, i akuzuar për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të KP-së;

SH.S., komandant në forcat e armatosura, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

Z.B., komandant i Komandës Mbështetëse, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

A.B., anëtar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

R.T., anëtar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

B.D., anëtar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

F.K., anëtar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

G.O., anëtar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

J.M., anëtar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

D.H., anëtar i Komisionit për Miratimin e Çmimeve të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

F.T., anëtar i Komisionit të Posaçëm për Kategorizimin e Pajisjeve të krijuar me urdhër të ministrit të Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

Z.F., anëtar i Komisionit të Posaçëm për Kategorizimin e Pajisjeve të krijuar me urdhër të Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

H.Ç., anëtar i Komisionit të Posaçëm për Kategorizimin e Pajisjeve, të krijuar me urdhër të Ministrit të Mbrojtjes, i akuzuar për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak sipas nenit 2 dhe nenit 70 § 2 të KPU-së;

Ad.M., Sekretar i Përgjithshëm i Ministrisë së Mbrojtjes, i akuzuar për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të KP-së;

Ju.M., Drejtor Finance në MEICO, i akuzuar për shpërdorim detyre sipas nenit 248 të KP-së;

L.Sh., Drejtor i Fabrikës së Municioneve Polican, i akuzuar për falsifikimin e dokumenteve sipas nenit 186 §§ 2 dhe 3 të KP-së;

Fi.M., Drejtor i Uzinës Mekanike Gramsh, i akuzuar për falsifikimin e dokumenteve sipas nenit 186 §§ 2 dhe 3 të KP-së; dhe

Albademil shpk, i akuzuar për vrasje sipas nenit 79 të KP-së dhe neneve 2, 3 dhe 4 të ligjit për përgjegjësinë penale të personave juridikë ("LPPPJ"); për shkatërrimin e pronës me eksploziv sipas nenit 152 të KP-së dhe neneve 2, 3 dhe 4 të LPPPJ-së.

63. Në një datë të pacaktuar, disa prej të bashkakuzuarve kundërshtuan kompetencën e Gjykatës së Lartë për shqyrtimin e çështjes së tyre.

64. Më 22 maj 2009, Gjykata e Lartë e veçoi procesin penal kundër F.M. nga proceset kundër të bashkakuzuarve të tjerë, duke pasur parasysh natyrën e ndryshme të akuzave kundër të bashkakuzuarve të tjerë dhe natyrën e bashkëpunimit mes tyre. Ajo u shpreh se në bazë të nenit 141 § 1 të Kushtetutës ishte kompetente për të shqyrtuar vetëm akuzat ndaj F.M. dhe i dërgoi çështjet ndaj të bashkakuzuarve të tjerë për gjykim në Gjykatën e Rrethit Tiranë.

65. Po atë ditë, Gjykata e Lartë veçoi padinë civile të Zamira Durdaj, Feruzan Durdaj dhe Roxhens Durdaj nga procesi penal kundër të gjithë të bashkakuzuarve, përfshirë F.M., duke pasur parasysh kompleksitetin e procesit penal, numrin e madh të bashkakuzuarve, fakti se një sërë veprash penale të pretenduara ishin kryer në

bashkëpunim, humbjen e njëzet e gjashtë jetëve dhe dëmin ekonomik me përmasa të mëdha. Më tej, gjykata u shpreh se duke pasur parasysh numrin e madh të palëve të dëmtuara, për përcaktimin e dëmit pasuror dhe jopasuror kërkohej ekspertizë e specializuar, e cila do të merrej gjatë procesit civil. Ajo e ktheu padinë civile në një koleg civil të Gjykatës së Rrethit Tiranë.

66. Pasi iu dorëzua një kopje e vendimit të Gjykatës së Lartë, më 25 maj 2009, avokati i kërkuësve kërkoj që gjyqtari B.I. të tërhiqej nga shqyrtimi i çështjes për shkak se vajza e tij kishte qenë përfaqësuese e dy prej të bashkakuzuarve në një transaksion tregtar. Në të njëjtën datë, avokati i kërkuësve kërkoj që gjyqtarët E.S. dhe I.B. të tërhiqen nga shqyrtimi i çështjes për shkak të pjesëmarrjes së tyre në trupin gjykues që kishte shqyrtuar disa nga kërkesat e prokurorit gjatë hetimit penal.

67. Më 17 qershor 2009 Zamira Durdaj, Feruzan Durdaj dhe Roxhens Durdaj paraqitën një ankim kushtetues kundër vendimit të Gjykatës së Lartë. Ata pretenduan se vendimi i Gjykatës së Lartë për të hequr dorë nga e drejta e tyre për të marrë pjesë në procesin penal si palë civile përbënte shkelje të së drejtës së tyre për gjykim të drejtë. Gjithashtu, ata pretenduan se Gjykata e Lartë nuk kishte shpjeguar pse shqyrtimi paralel i çështjes civile do të kishte vonuar procesin penal; kjo u kishte hequr atyre, gjithashtu, çdo mundësi për të marrë pjesë në gjykimin penal, për shembull, për të marrë në pyetje dëshmitarët, për të paraqitur dokumentacion shtesë, për të kërkuar ekspertizë dhe thirrjen e dëshmitarëve, duke shkelur në këtë mënyrë parimin e kontradiktoritetit në procesin gjyqësor.

68. Më 15 korrik 2009, Gjykata Kushtetuese e rrëzoi ankimin e tyre. Ajo konstatoi se Gjykata e Lartë kishte vepruar në përputhje, *inter alia*, me nenin 62 § 3 të KPP-së. Vendimi i saj ishte i ndërmjetëm dhe nuk mori në shqyrtim themelin e padisë civile. Ankimet nuk kishin të bënin me ndonjë shkelje të garancive kushtetuese për një gjykim të drejtë. Vendimi iu dorëzua avokatit të kërkuësve më 17 korrik 2009.

B. Procesi penal kundër njëzet e nëntë të akuzuarve

1. Gjyqi përpara Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë

69. Procesi penal ndaj njëzet e nëntë të akuzuarve, përfshirë Albademil sh.p.k., vazhdoi më 11 qershor 2009 pranë Gjykatës së Rrethit Tiranë.

70. Duket se në një datë të pacaktuar të vitit 2009, Gjykata e Rrethit Tiranë ka rrëzuar kërkesat e katër të bashkakuzuarve për zbatimin e *gjykimit të shkurtuar*.

71. Mbi 200 seanca u zhvilluan gjatë një periudhe prej tre vjetësh. Të paktën gjashtëdhjetë e dy dëshmitarë dhanë dëshminë e tyre, përfshirë disa nga kërkuësit, siç detajohet në paragrafët e mëposhtëm.

72. Feruzan Durdaj (kërkuesi i dytë në kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14) dha dëshminë e tij më 7 dhjetor 2009. Ai u shpreh, *inter alia*, si vijon:

“Rreth mesditës më telefonoi gruaja dhe më tha se i gjithë fshati Gërdec ishte në flakë. Ajo shtoi se nuk po e gjente djalin tonë, E.D. Kur mbërrita në Vorë, u përpoqa të shkoja në fshatin Gërdec, por gruaja, [që ishte] e shoqëruar me pesë a gjashtë fëmijë, më bindi që të shpëtoja fëmijët e mbetur dhe të mos shkoja atje. Kur mbërritëm në Tiranë, u përpoqa të gjeja djalin tim shtatëvjeçar. Sipas gruas, ai kishte shkuar me kushëririn e tij për t'i çuar drekën kunatës sime, së ndjerës Ra.Du. Më në fund e gjeta djalin, por nuk e njoha menjëherë për shkak të djegieve. Të nesërmen, më 16 mars 2008, unë dhe djali shkuam në një spital në Itali”.

73. Në seancën e mbajtur më 14 dhjetor 2009, Shaban Brahushi (njëri nga kërkuësit në kërkesën nr. 46707/13) dha dëshminë e tij. Ai u shpreh, *inter alia*, si vijon:

“Nuk pashë asnjë pajisje tjetër përveç bllokut të çimentos që përdorej për çmontimin e predhave. Nuk kisha kontratë pune apo mbulim të sigurimeve shoqërore. Nuk më ka ndihmuar ndonjë ekspert dhe as nuk jam trajnuar. Nuk kisha dijeni për kompaninë amerikane dhe nuk kisha çmontuar kurrë më parë municione”.

74. Në seancën e mbajtur më 18 janar 2010, dëshmuar Alketa Hazizaj (kërkuese e dytë në kërkesën nr. 46714/13) dhe Rabie Gërdeci (njëra nga kërkuëset në kërkesën nr. 46707/13). Alketa Hazizaj deklaroi *inter alia*, si vijon:

“Kam punuar për [kohëzgjatjen e dy kontratave të lidhura nga SAC] me burrin, vjehrrin dhe kunatin tim. Nuk kemi nënshkruar asnjë kontratë dhe nuk ka pasur rregulla për sigurinë teknike. Udhëzimet për punën jepeshin nga drejtori. Ne ishim në dijeni se M.D. dhe D.M. ishin pronarë të objektit. Ne nuk dinim se çfarë të bënim në rast zjarri dhe nuk u dhanë udhëzime në këtë drejtim. Norma ditore e punës ishte shumë e lartë, por ne u përpoqëm ta përballonim ... pasi kishim nevojë. Asnjëherë nuk jemi ankuar për normën ditore të punës pasi kishim frikë se do të na pushonim nga puna”.

Rabie Gërdeci u shpreh *inter alia*, si vijon:

“Kam punuar pa kontratë bashkë me bashkëshortin në objekt. Ne nënshkruam një fletë të bardhë dhe morëm udhëzime nga D.M., menaxheri i objektit. E di që shefi i madh ishte M.D., të cilin e shihja herë pas here

në objekt. Gjatë ekzekutimit të kontratës së parë ka pasur makineri për çmontimin e municioneve, gjë që nuk ka ndodhur për kontratën e dytë. Norma ditore e punës ishte e lartë. Burri im u ankua për normën ditore të punës të D.M. dhe më pas u pushua nga puna”.

75. Në seancën e mbajtur më 29 janar 2010, Dylbere Prini (një nga kërkueset në kërkesën nr. 46707/13) dha dëshminë e saj. Ajo deklaroi *inter alia*, si vijon:

“Kam punuar në objektin e çmilitarizimit të armëve në vitin 2007 së bashku me vajzat e mia, Blertën dhe Artën, të cilat ishin përkatësisht 17 dhe 16 vjeç. D.M. shpjegoi rregullat, na ndau në grupe dhe na dha detyrat. Ndonjëherë anëtarë më i madh i grupit tonë, Vangjeli, na jepte udhëzime.”

76. Në seancën e mbajtur më 29 janar 2010, Mirela Hazizaj (një nga kërkueset në kërkesën nr. 46707/13) dha dëshminë e saj. Ajo deklaroi *inter alia*, si vijon:

“Kam punuar në objekt pa kontratë. Unë nuk kam pasur përvojë pune me municionet më përpara dhe askush nuk na udhëzonte se çfarë të bënim. Nuk kishte rregulla. Norma ditore e punës ishte vendosur nga drejtori. Nuk pashë asnjë pajisje për përdorim në rast zjarri dhe nuk ishin dhënë udhëzime [se çfarë duhej bërë në një ngjarje të tillë]. Nuk u dhanë rregulla për sigurinë teknike.”

77. Më 12 mars 2012, Gjykata e Rrethit Tiranë miratoi një vendim të shkallës së parë, i cili kishte mbi 573 faqe.

Gjykata e Rrethit Tiranë shpalli të pafajshëm nëntë nga të akuzuarit (A.M., A.L., Z.B., A.B., R.T., B.D., A.M., J.M. dhe Fi.M.). Në lidhje me SH.L., çështja u kthye në prokurori.

Gjykata e Rrethit Tiranë dënoi nëntëmbëdhjetë nga të akuzuarit dhe i dënoi me gjobë, me kusht ose burg nga tre deri në tetëmbëdhjetë vjet. Gjykata aplikoi një dënim të përgjithshëm për secilin nga të akuzuarit, të llogaritur në bazë të veprave të kryera njëkohësisht ose në mënyrë të njëpasnjëshme, i cili varionte mes shumës së të gjitha dënimeve individuale dhe dënimit më të rëndë.

Y.P. u shpall fajtor për shkelje të rregullave të sigurisë në punë, shkatërrim prone nga pakujdesia dhe shpërdorim detyre në bashkëpunim me strukturën komanduese ushtarake. Ai u dënua me tetëmbëdhjetë vjet burgim.

M.D. u shpall fajtor për shkelje të rregullave për lëndët shpërthyes, ndezëse ose radioaktive dhe u dënua me dhjetë vjet burgim; atij i është ndaluar edhe mbajtja e funksioneve publike për një periudhë pesëvjeçare.

D.M. u shpall fajtor për shkelje të rregullave të sigurisë në punë, shkatërrim të pronës nga pakujdesia dhe prodhim e mbajtje pa leje të armëve dhe municionit dhe u dënua me tetëmbëdhjetë vjet burgim.

L.H. u shpall fajtor për shpërdorim detyre sipas nenit 70 § 2 të KPU-së dhe u dënua me gjashtë vjet burgim. Gjithashtu, atij iu ndalua të ushtronte funksione publike për një periudhë katërvjeçare.

S.N. u shpall fajtor për veprën penale të shkeljes së rregullave të sigurisë në punë dhe shkatërrimit të pronës nga pakujdesia dhe u dënua me dhjetë vjet burgim.

Të akuzuarit e mëposhtëm u shpallën fajtorë sipas akuzës (shihni paragrafin 62 më lart): Sh.M. (dënuar me tre vjet burgim); D.Ç. (dënuar me tre vjet burgim); A.T. (dënuar me një vit burgim); H.L. (dënuar me tre vjet burgim); N.M. (dënuar me një vit burgim); SH.S. (dënim me kusht); F.K. (dënuar me një vit burgim); G.O. (dënuar me tre vjet burgim); J.M. (dënuar me tre vjet burgim); D.H. (dënuar me një vit burgim); F.T. (dënuar me tre vjet burgim); Z.F. (dënuar me tre vjet burgim); dhe H.Ç. (dënuar me tre vjet burgim).

Albademil sh.p.k. u dënua me 25 000 000 lekë gjobë dhe iu ndaluar përgjithmonë pjesëmarrja në prokurime publike dhe përfshirja në çdo aktivitet që lidhet me municionet për një periudhë dhjetëvjeçare.

78. Gjykata e Rrethit Tiranë vërtetoi faktet e çështjes si më poshtë.

Gjatë periudhës së kontratës së parë, procesi i çmontimit, për të cilin kishin dhënë ndihmë ekspertët amerikanë, kishte si objekt municionet e kalibrit të vogël (7.62, 8, 12.7 dhe 14.5 mm). Në periudhën e kontratës së dytë, asnjë ekspert amerikan nuk kishte qenë i pranishëm dhe çmilitarizimi përfshinte edhe municione të rënda të kalibrit nga 20 deri në 152 mm. Municioni ishte transportuar me mjete ushtarake dhe ishte shkarkuar ambient të hapur, i pambrojtur nga ekspozimi ndaj diellit dhe shiut. Kutitë e municioneve nuk ishin ruajtur në magazina të licencuara posaçërisht, larg zonës së çmilitarizimit.

Gjatë periudhës së kontratës së dytë, punonjësit ishin punësuar pa marrë parasysh moshën, gjininë, gjendjen shëndetësore, kualifikimet apo njohuritë për procesin e nxjerrjes nga përdorimi apo municionet. Sipas dëshmive të dëshmitarëve, fëmijët e moshës tetë apo nëntë vjeç i kishin ndihmuar prindërit e tyre me punën e tyre të përditshme. Të paktën dhjetë të mitur, nga moshë 14 deri në 17 vjeç, kishin dëshmuar se ishin punësuar për të punuar në objektin e çmilitarizimit. Disa nga kërkuesit (kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14) deklaruan në dëshminë e tyre se djali i tyre shtatëvjeçar nuk kishte punuar kurrë në objekt, por ditën e ngjarjes po i çonte ushqimin njëerës prej të afërmeve të tij që punonte atje.

Gjatë gjithë procesit, punonjësit nuk ishin trajnuar për punën që duhej të kryenin, as nuk ishte kryer ndonjë trajnim tjetër, në lidhje me evakuimin në rast zjarri. Punonjësit nuk ishin informuar për ndonjë rregullore të sigurisë teknike në punën e tyre me eksplozivët, lëndët ndezëse dhe detonatorët, as nuk kishte pasur ndonjë rregullore të sigurisë teknike gjatë procesit të çmontimit. Në fakt, aty nuk kishte pasur makineri të duhura për çmilitarizimin e municioneve gjatë periudhës së kontratës së dytë.

Edhe pse kishte disa fikse zjarri me presion të lartë, nuk ishte kryer asnjë trajnim, në lidhje me përdorimin e tyre, as nuk ekzistonte një sistem automatik spërkatës. Gjatë periudhës së kontratës së parë, zjarri kishte rënë në disa zona, por ai ishte shuar falë ndërhyrjes së punonjësve dhe disa specialistëve amerikanë. Nga zjarret nuk pati dëme serioze.

Sipas vendimit, deri më 26 dhjetor 2007 (në periudhën e kontratës së dytë), forcat e armatosura nuk kishin mundur të siguronin mbrojtjen e objektit, sepse me urdhër të Ministrisë së Mbrojtjes, pronësia i ishte kaluar MEICO-s, i cili ishte bërë kështu përgjegjës për sigurimin e objektit.

79. Të gjithë të pandehurit e ankimuan vendimin e shkallës së parë.

2. Zbvitllime të jurisprudentës së Gjykatës Kushtetuese

80. Më 26 mars 2012, Gjykata Kushtetuese në vendimin e saj nr. 14, që nuk kishte lidhje me rastin në fjalë, u shpreh se gjykimi i shkurtuar përmirësonte efikasitetin gjyqësor. Më tej iu referua vendimit nr. 2/2003 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, i cili konstatonte se gjykimi i shkurtuar ka vlerë për ekonomi gjyqësore sepse thjeshton dhe shkurton procedurat, rrit shpejtësinë dhe efektivitetin e gjykimit dhe sjell si pasojë një përfitim për të pandehurin në uljen e 1/3 të masës së dënimit dhe mos aplikimin e dënimit me burgim të përjetshëm.

3. Vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë

81. Më 13 shkurt 2013, pas ankimit nga prokuroria dhe të akuzuarve që ishin shpallur fajtorë nga Gjykata e Rrethit Tiranë, Gjykata e Apelit Tiranë miratoi një vendim, me 546 faqe, ku vendosi si më poshtë.

82. Mbështetur në vendimin e Gjykatës Kushtetuese të datës 26 mars 2012, ajo zbatoi gjykimin e shkurtuar për katër nga të akuzuarit (Y.P., M.D., D.M. dhe Albademil sh.p.k), të cilët kishin ankimuar vendimin e ndërmjetëm të Gjykatës së Rrethit që refuzonte kërkesën e tyre për zbatimin e gjykimit të shkurtuar. Zbatimi i gjykimit të shkurtuar sjell automatikisht uljen e dënimit me një të tretën.

83. Për sa i përket Y.P., Gjykata e Apelit Tiranë e shpalli të pafajshëm për veprat penale të shkeljes së rregullave të sigurisë në punë dhe shkatërrimit të pronës, sepse akuzat për këto vepra nuk ishin të mbështetura në prova, por e shpalli fajtor për shkeljen e rregullave për lëndët shpërthyesë, ndezëse ose radioaktive dhe për shpërdorimin e detyrës, dhe e uli dënimin e tij në dhjetë vjet burg. Gjykata e Apelit vlerësoi se dënimi i tij për shkelje të rregullave, në lidhje me përdorimin, prodhimin, ruajtjen, transportin dhe shitjen e lëndëve shpërthyesë ose ndezëse kishte rezultuar në vdekjen dhe plagosjen e rëndë të të tjerëve dhe ishte cilësuar krim i rëndë.

84. Për D.M., Gjykata e Apelit Tiranë la në fuqi vendimin që e shpallte fajtor për veprat penale të shkeljes së rregullave të sigurisë në punë dhe shkatërrimit të pronës, por pushoi procedimin penal për veprën penale të prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve dhe municioneve, dhe e uli dënimin në dymbëdhjetë vjet burg. Gjykata e Apelit vlerësoi se veprimet e tij kishin rezultuar në vdekjen dhe plagosjen e njerëzve që punonin në objektin e Gërdëcit dhe përreth.

85. Për sa i përket M.D., Gjykata e Apelit Tiranë la në fuqi vendimin që e shpallte fajtor për veprën penale të shkeljes së rregullave për lëndët shpërthyesë, ndezëse ose radioaktive dhe e uli dënimin në gjashtë vjet e nëntë muaj burg. Gjykata e Apelit vlerësoi se veprimet ose mosveprimet e tij kishin shkaktuar vdekjen e 26 personave dhe plagosjen e rëndë të 27 personave, plagosjen më pak të rëndë të 109 personave, plagosjen e 67 personave dhe nevojën për trajtim mjekësor të 61 personave.

86. Vendimi i fajësisë u la në fuqi për Albademil sh.p.k., por gjoba e vendosur nga Gjykata e Rrethit Tiranë u ul me një të tretën, për shkak të gjykimit të shkurtuar.

87. Vendimi i fajësisë u la në fuqi dhe dënimet nuk ndryshuan për personat e mëposhtëm: S.N. (dhjetë vjet burg); L.H. (gjashtë vjet burg); dhe D.Ç., G.O., J.M., F.T., Z.F. dhe H.Ç. (tre vjet burg). Për sa i përket S.N., Gjykata e Apelit Tiranë u shpreh se Gjykata e Rrethit Tiranë kishte konstatuar se ai kishte qenë personi përgjegjës për mbikëqyrjen e rreptë të rregullave për lëndët shpërthyesë, ndezëse ose radioaktive, gjë që ai nuk e kishte bërë, duke shkaktuar vdekjen dhe plagosjen e rëndë të të tjerëve, që u cilësua si krim i rëndë.

Për L.H., Gjykata e Apelit u shpreh se, si shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, ai kishte qenë në dijeni se teknologjia që përdorej për çmontimin dhe çmilitarizimin e municioneve të kalibrit të vogël nuk ishte e përshtatshme, gjë që në veçanërisht rriste nivelin e rrezikut të qenësishëm në atë proces dhe mbartte pasojat e jashtëzakonshme.

88. Në lidhje me H.L. dhe SH.M., Gjykata e Apelit la në fuqi vendimin e tyre të fajësisë, por ua ndryshoi dënimin me një vit burg në tre vjet dënim me kusht.

89. Në lidhje me B.D., Z.B., R.T. dhe A.B., Gjykata e Apelit e ndryshoi vendimin e tyre të pafajësisë, i shpalli ata fajtorë sipas akuzës dhe i dënoi me një vit burg të pezulluar për tre vjet dënim me kusht. Ata, gjithashtu, u ndaluan të ushtronin funksione publike për tre vjet.

90. Në lidhje me SH.S., Gjykata e Apelit e ndryshoi vendimin e tij të fajësisë dhe e shpalli të pafajshëm.

91. Gjykata e Apelit la në fuqi vendimin e pafajësisë për pesë nga të akuzuarit (A.M., A.L., Ad.M., Ju.M. dhe Fi.M.).

92. Vendimi i Gjykatës së Rrethit Tiranë për kthimin e çështjes në prokurori, në lidhje me L.SH. u la në fuqi.

4. Vendimi i Gjykatës së Lartë

93. Pas ankimit të prokurorisë dhe të akuzuarve Y.P., S.N., M.D., D.M., SH.M., D.Ç., A.T., L.H., N.M., Z.B., A.B., R.T., B.D., F.K., G.O., J.M., D.H. dhe Albademil sh.p.k., më 19 korrik 2013, Gjykata e Lartë la në fuqi vendimin e Gjykatës së Apelit Tiranë.

94. Vendimi i Gjykatës së Lartë nuk iu njoftua kërkuesve. Ata paraqitën artikuj gazetash të 29 korrikut 2013 që tregonin rezultatit të vendimit të Gjykatës së Lartë. Sipas artikujve të gazetave teksti i plotë i vendimit do të depozitohet në Zyrën e Regjistratit të Gjykatës së Lartë në një datë të mëvonshme.

95. Y.P. dhe J.M. depozituan një kërkesë në Gjykatën Kushtetuese për prishjen e vendimeve të Gjykatës së Rrethit Tiranë, Gjykatës së Apelit Tiranë dhe Gjykatës së Lartë. Gjykata Kushtetuese e refuzoi kërkesën më 26 nëntor 2015.

5. Ulja vijuese e dënimeve

96. Më 3 mars 2014, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë mori vendim për lirimin me kusht të Y.P. me kusht që për një periudhë tre vjeçare të mos kryente vepër tjetër penale.

97. Më 18 mars 2013, Gjykata e Rrethit Tiranë e uli dënimin e M.D. me shtatëdhjetë ditë. Ai u lirua nga burgu më 21 mars 2013 për shkak të sjelljes së tij shembullore në burg.

98. Më 21 prill 2014, Gjykata e Rrethit Tiranë e uli dënimin e S.N. me nëntëdhjetë ditë për shkak të pendesës që ai kishte shfaqur. Sipas ligjit të ri nr. 22/2014 për dhënien e amnistisë ai përfitoi një vit ulje të dënimit.

99. Më 12 mars 2015, Gjykata e Rrethit Tiranë mori një vendim për lirimin me kusht të D.M.

C. Procesi penal dhe civil kundër F.M.

100. Pasi Gjykata e Lartë kishte veçuar më 22 maj 2009 (shihni paragrafin 64 më lart), procesin penal kundër F.M. nga proceset penale kundër njëzet e nëntë të akuzuarve të tjerë, procesi kundër F.M. vazhdoi përpara Gjykatës së Lartë.

101. Më 1 gusht 2009 F.M. u rizgjodh deputet.

102. Më 14 shtator 2009, Gjykata e Lartë, me shumicën me tri vota kundër dy votave, ndërpreu procesin kundër F.M. për shkak të imunitetit të tij parlamentar, sepse prokurori nuk kishte kërkuar autorizim të ri pas rizgjedhjes së tij.

1. Ndjekja penale me kërkesë të Roxhens Durdaj dhe Alketa Hazizaj

103. Në një datë të pacaktuar në vitin 2009 Roxhens Durdaj dhe Alketa Hazizaj, në cilësinë e palëve të dëmtuara, kërkuan ndjekjen penale kundër F.M. në Gjykatën e Lartë për plagosje të rëndë nga pakujdesia sipas nenit 91 të KP.

104. Më 1 mars 2010, Gjykata e Lartë vendosi mosfillimin e procedimit penal kundër F.M. duke konstatuar mungesën e elementëve të figurës së veprës penale (*mens rea* dhe *actus reus*). Më tej, ajo u shpreh se kërkuesit Roxhens Durdaj dhe Alketa Hazizaj nuk kishin arritur të provonin se ishin plagosur rëndë si pasojë e ngjarjes së Gërdecit. Roxhens Durdaj dhe Alketa Hazizaj kanë bërë ankim kushtetues kundër këtij vendimi.

105. Më 9 maj 2012, Gjykata Kushtetuese shfuqizoi vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 1 mars 2010, duke konstatuar se *inter alia* Gjykata e Lartë, duke vendosur mosfillim procedim penal, kishte marrë atributet e prokurorisë dhe kishte tejkaluar kompetencën e saj. Ajo e ktheu çështjen për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.

106. Më 10 dhjetor 2012, Gjykata e Lartë vendosi të pushojë gjykimin kundër F.M. për shkak të ligjit për dhënie amnistie të vitit 2012. Ky vendim kishte të bënte vetëm me akuzat sipas nenit 91 të KP për plagosje të rëndë nga pakujdesia.

2. Procedimi i filluar nga Shoqata

107. Më 14 janar 2010, Shoqata e familjeve të viktimave të shpërthimit të Gërdecit ("Shoqata"), me anëtarë të gjithë kërkuesit, i kërkoi prokurorit fillimit të procedimit penal kundër F.M.

108. Duke mos marrë përgjigje për kërkesën e saj, Shoqata depozitoi një padi civile në Gjykatën e Rrethit Tiranë më 21 janar 2011 dhe më 2 maj 2011 Gjykata e Rrethit Tiranë vendosi se nuk ishte kompetente për të shqyrtuar padinë civile të Shoqatës. Pas ankimit nga Shoqata, më 13 qershor 2011, Gjykata e Lartë rrëzoi ankimin, duke vlerësuar se Shoqata nuk mund të konsiderohej “palë e dëmtuar” sipas kuptimit të nenit 58 të KPP-së dhe për këtë arsye ajo nuk kishte locus standi. Sipas vendimit, vetëm një person mund të konsiderohej palë e dëmtuar.

3. Ndjekja penale me kërkesë të Aishe Selami, Rabije Gërdeci, Dylbere Prini dhe Bege Aliu

109. Në një datë të papërcaktuar në vitin 2011, të gjithë kërkuesit, në cilësinë e palëve të dëmtuara, kërkuan përpara Gjykatës së Rrethit Tiranë procedimin penal të F.M për nenin 91 të K.P. dhe kundër gjashtë prej të akuzuarve të tjerë për plagosje të rëndë nga pakujdesia. Ata kërkuan edhe dëmshpërblim. Duke pasur parasysh faktin se F.M. ishte deputet, më 25 prill 2011 Gjykata e Rrethit Tiranë shpalli moskompetencë për vazhdimin e gjykimit dhe ia kaloi dosjen Gjykatës së Lartë, e cila më 23 janar 2012 vendosi vazhdimin e gjykimit, vetëm në lidhje me kërkuesit Aishe Selami, Rabije Gërdeci, Dylbere Prini dhe Bege Aliu, sepse kërkuesit e tjerë nuk e kishin nënshkruar padinë apo nuk ishin paraqitur personalisht përpara gjykatës.

110. Më 24 janar 2012, Gjykata e Lartë vendosi mosfillimin e çështjes penale kundër F.M. të kërkuar nga Aishe Selami, Rabije Gërdeci, Dylbere Prini dhe Bege Aliu, duke konstatuar mungesën e elementëve të figurës së veprës penale (*mens rea* dhe *actus reus*). Ajo e veçoi procedimin ndaj të bashkakuzuarve të mbetur dhe e ktheu çështjen për shqyrtim në Gjykatën e Rrethit Tiranë.

111. Më 8 nëntor 2012 u miratua ligji për dhënie amnistie (shihni paragrafin 155 më poshtë).

112. Më 26 tetor 2012 hyri në fuqi një ndryshim i Kushtetutës së Shqipërisë, sipas të cilit nuk kërkohej më autorizimi i Kuvendit për fillimin e procedimit penal ndaj një deputeti. Si rezultat, kërkuesit depozituan një kërkesë në Prokurorinë e Përgjithshme për fillimin e procedimit penal kundër F.M.

4. Procedimi penal i filluar me kërkesë të Feruzan Durdajt dhe Zamira Durdajt

113. Më 25 prill 2013, në një intervistë televizive për Zërin e Amerikës, Prokurori i Përgjithshëm deklaroi se nuk do të fillonte procedim penal ndaj F.M nëse nuk do të kishte fakte të reja. Sipas tij, kërkuesit dhe viktimat e tjera nuk kishin paraqitur fakte të reja përveç atyre të hetuara tashmë.

114. Më 26 shkurt 2021, Feruzan Durdaj dhe Zamira Durdaj paraqitën kërkesë në Prokurorinë e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar për të filluar procedimin penal kundër F.M. Pas kësaj kërkesë, më 5 maj 2021, ky organ paraqiti kërkesën e tyre në Gjykatën e Lartë duke kërkuar shfuqizimin e vendimit të saj të 14 shtatorit 2009 për mosfillimin e procedimit penal ndaj F.M (shih paragrafin 102 më lart).

115. Më 1 qershor 2021, kolegji penal i Gjykatës së Lartë shpalli moskompetencë për të vendosur mbi kërkesën e Prokurorisë së Posaçme dhe e kaloi çështjen në Gjykatën e Shkallës së Parë kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar.

116. Më 27 korrik 2021, Gjykata e Posaçme e Shkallës së Parë kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar refuzoi kërkesën e Prokurorisë së Posaçme.

117. Më 2 gusht dhe 10 gusht 2021, përkatësisht, Prokuroria e Posaçme dhe Feruzan Durdaj dhe Zamira Durdaj paraqitën ankim kundër vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar në Gjykatën e Posaçme të Apelit kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar.

118. Më 24 shtator 2021, Gjykata e Posaçme e Apelit kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar prishi vendimin e datës 27 korrik 2021 të Gjykatës së Posaçme të Shkallës së Parë kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, miratoi kërkesën e Prokurorisë së Posaçme për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë të datës 14 shtator 2009 për mosfillim gjykimi penal kundër F.M dhe dërgoi çështjen për procedim të mëtejshëm në Prokurorinë e Posaçme.

119. Më 1 tetor 2021, F.M depozitoi një ankim kushtetues ku kërkonte shfuqizimin e vendimit të 1 qershorit 2021 të kolegjit penal të Gjykatës së Lartë (shihni paragrafin 116 më lart). Gjykata Kushtetuese e refuzoi ankimin më 13 dhjetor 2021.

120. Më 1 nëntor 2021, F.M paraqiti rekurs në Gjykatën e Lartë kundër vendimit të 24 shtatorit 2021 të Gjykatës së Posaçme të Apelit kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar (shihni paragrafin 118 më lart), i cili u rrëzua më 21 dhjetor 2021. Gjykata e Lartë *inter alia* vlerësoi se Gjykata e Posaçme e Apelit kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar kishte zbatuar drejt ligjin material dhe procedural dhe kishte adresuar në mënyrën adekuate të gjitha pretendimet e ngritura në ankimin e F.M.

121. Më 11 janar 2023, Prokuroria e Posaçme i njoftoi kërkuesit për vendimin e saj për vazhdimin e procedimit ndaj F.M vetëm për akuzën e shpërdorimit të detyrës dhe për mbylljen e hetimit ndaj F.M për

akuzat tjera. Kërkuesit me anë të një shkrese drejtuar Prokurorisë së Posaçme më 23 janar 2023 kërkuan ndjekjen penale të F.M edhe për vrasje në rrethana rënduese ose shkelje të rregullave të sigurisë në punë.

122. Në janar të vitit 2023, Prokuroria e Posaçme e akuzoi F.M. për shpërdorim detyre të kryer vetë dhe në bashkëpunim me zinxhirin komandues të Forcave të Armatosura dhe punonjës të tjerë civilë të Ministrisë së Mbrojtjes dhe e dërgoi çështjen për gjykim më 8 shkurt 2023. Ky proces është aktualisht në pritje përpara Gjykatës së Posaçme kundër Krimit të Organizuar.

123. Më 28 janar 2023, Prokuroria e Posaçme iu përgjigj kërkuesve që argumentet e tyre për ricilësimin e veprave penale ndaj F.M nuk mund të pranoheshin.

V. PROCESET ADMINISTRATIVE

A. Kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14

124. Në një datë të pacaktuar, Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj depozituan një padi civile në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë kundër Ministrisë së Mbrojtjes, Këshillit të Ministrave, MEICO-s dhe Albademil sh.p.k. Mbështetur në Kushtetutë (pa iu referuar ndonjë dispozite të veçantë), Konventë (pa iu referuar ndonjë dispozite të veçantë), nenet 608 dhe 626 të Kodit Civil, ligjin nr. 8510, datë 15.7.1999, për përgjegjësinë jashtëkontraktore të institucioneve të administratës shtetërore (pa iu referuar ndonjë dispozite të veçantë), ligjin nr. 8485, datë 12 maj 1999 për kodin e procedurave administrative (pa iu referuar ndonjë dispozite të veçantë), dhe ligjin nr. 9000, datë 30 janar 2003 për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave (pa iu referuar ndonjë dispozite të veçantë), ata kërkuan dëmshpërblim për vdekjen e djalit të tyre të shkaktuar nga ngjarja e Gërdecit. Ata pretenduan se kishin pësuar dëmtime të rënda në shëndetin, personalitetin dhe jetën e tyre familjare. Ata kërkuan dëmshpërblim si për dëmin pasuror ashtu edhe atë jopasuror për shkak të vuajtjes mendore, pasojave që kishin në lidhje me shëndetin, jetën familjare dhe private, humbjen e mundshme të të ardhurave të familjes së tyre, shpenzimet e varrimit, shërbimet shëndetësore dhe trajtimet e anëtarëve të traumatizuar të familjes. Procesit ju bashkuan Iva Durdaj dhe Geraldo Durdaj, vëllai dhe motra e viktimës.

125. Me vendimin nr. 1549, datë 26 mars 2015, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë pranoi pjesërisht padinë e kërkuesve. Ajo urdhëroi Ministrinë e Mbrojtjes, MEICO-n dhe Albademil sh.p.k. t'i paguanin secilit kërkues 8,699,381 lekë (rreth 60,900 euro (EUR) në atë kohë) për dëmin pasuror dhe jopasuror, dëmin biologjik, psikologjik dhe ekzistencial për humbjen e djalit të tyre shtatëvjeçar dhe 7,421,601 lekë për secilin vëllanë e motrën e viktimës (rreth 51,950 euro në atë kohë).

126. Gjykata Administrative vlerësoi se Ministria e Mbrojtjes dhe MEICO, një kompani shtetërore nën autoritetin e ministrit/Ministrisë së Mbrojtjes, ishin përgjegjëse për pasojat e tragjedisë, sepse ato e kishin ngritur objektin e Gërdecit dhe nuk kishin marrë masat e duhura parandaluese për të shmangur ngjarjen që u kishte shkaktuar dëm kërkuesve.

127. Gjykata Administrative rrëzoi argumentet e Ministrisë së Mbrojtjes dhe MEICO-s se pretendimi i kërkuesve ishte parashkruar dhe se Ministria nuk kishte legjitimitet pasiv në proces. Gjykata u shpreh se Ministria e Mbrojtjes kishte qenë në dijeni të natyrës së rrezikshme të aktivitetit të çmilitarizimit dhe se ky aktivitet duhej të ishte kryer sipas standardeve të "sigurisë ushtarake". Megjithatë, këto standarde nuk ishin respektuar. Ministria kishte dështuar në detyrën e saj për të kryer mbikëqyrjen e aktiviteteve në objektin e Gërdecit, veçanërisht për shkak se kjo drejtohej nga një kompani shtetërore, përkatësisht MEICO, nën autoritetin e ministrit të Mbrojtjes dhe kompania nuk kishte specializimin e duhur për të ofruar standarde të sigurisë ushtarake.

128. Gjykata Administrative, referuar vendimit nr. 381, datë 12.3.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, të marrë në procesin penal ndaj të akuzuarit, në lidhje me tragjedinë, dhe të konfirmuar me vendimin nr. 138, datë 13 shkurt 2013, të Gjykatës së Apelit, u shpreh se përgjegjësia subjektive e ministrit të Mbrojtjes buronte nga mosveprimi i tij për të angazhuar forcat e armatosura për të mbikëqyrur aktivitetet e rrezikshme; dhe se ministri kishte vepruar përtej autorizimit të dhënë me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 138, datë 14.3.2007, kur kishte nxjerrë urdhrin nr. 2044, datë 7 dhjetor 2007, për çmontimin dhe çmilitarizimin e municioneve. Gjithashtu, Gjykata Administrative shpalli përgjegjës ministrin e Mbrojtjes për faktin se ai kishte urdhëruar kryerjen e aktivitetit në një vend të pa licencuar për ruajtjen e municioneve, si dhe për autorizimin e kompanive të palicencuara për të operuar teknologjitë e çmilitarizimit.

129. Më tej, Gjykata Administrative u shpreh se përgjegjësia objektive e ministrit të Mbrojtjes buronte nga fakti që ai nuk kishte ndërmarrë veprime të arsyeshme për të shmangur ose për të ulur rrezikun kërcënues ndaj jetës nëpërmjet mbikëqyrjes së veprimtarive të rrezikshme. Në lidhje me këtë, gjykata u mbështet në nenin 622 të Kodit Civil, duke konstatuar se autoritetet shtetërore dhe personat e autorizuar prej tyre kishin përgjegjësi të

rreptë dhe në asnjë rrethanë dhe as me ndonjë ligj në fuqi, një autoritet ose organ shtetëror i autorizuar prej tyre nuk mund të shmangte “përgjegjësinë jashtëkontraktuale” dhe detyrimin për të licencuar dhe mbikëqyrur veprimtaritë e rrezikshme. Gjykata Administrative është mbështetur edhe në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 138, datë 14.3.2007, duke konstatuar se sipas këtij vendimi procedura e çmontimit duhej të ishte kryer nën mbikëqyrjen e Forcave të Armatosura dhe se urdhrat nr. 550 e datës 25 prill 2007 dhe 2044 e datës 7 dhjetor 2007, të dy të nxjerrë nga ministri i Mbrojtjes, nuk ishin në përputhje me dispozitat dhe kufizimet e parashikuara në vendimin e mësipërm të Këshillit të Ministrave. Gjithashtu, ministri i Mbrojtjes, si zyrtari më i lartë i forcave të armatosura në atë kohë, kishte qenë përgjegjës për mbikëqyrjen e procedurës së çmontimit.

130. Gjykata Administrative konstatoi se aktivitetet e rrezikshme që po kryheshin në objektin e Gërdecit kishin rezultuar në humbje jete dhe dëme të tjera të shkaktuara ndaj paditësve dhe se të drejtat e tyre legjitime ishin shkelur.

131. Gjykata Administrative u shpreh se autoritetet shtetërore kishin barrën për të provuar se kishin marrë të gjitha masat e mundshme dhe efektive për të shmangur ose parandaluar aksidentin dhe se ato nuk kishin arritur ta provonin këtë gjë. Gjykata Administrative, mbështetur në vendimin e Gjykatës së Rrethit Tiranë të marrë në procesin penal, u shpreh se të pandehurit nuk kishin marrë asnjë masë parandaluese për të garantuar respektimin e standardeve minimale të sigurisë; proceset e punës në objektin e Gërdecit qenë kaotike dhe aktivitetet e çmilitarizimit ishin kryer në mungesë të licencave të kërkuara; punonjësit nuk kishin pasur trajnim të duhur për kryerjen e një pune të tillë; aktivitetet ishin kryer në kundërshtim me rregulloret teknike ushtarake; vendndodhja nuk plotësonte kriteret e përcaktuara në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 138, datë 14.3.2007; dhe ngritja e objektit të Gërdecit dhe funksionimi i tij nuk ishte monitoruar apo mbikëqyrur nga autoritetet shtetërore përgjegjëse.

132. Gjykata rrëzoi pretendimet ndaj Këshillit të Ministrave si të pabazuara në ligj dhe të pambështetura në ndonjë provë.

133. Të pandehurit ankimuan vendimin e shkallës së parë dhe ky vendim u la në fuqi në apel më 24 maj 2017 nga Gjykata Administrative e Apelit.

134. Në një datë të pacaktuar, kërkuesit depozituan një padi civile në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë për dëmshpërblim për shkatërrimin e pronës së tyre nga shpërthimi.

135. Më 8 qershor 2015, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë pranoi pjesërisht padinë e kërkuesve për dëmshpërblim dhe u caktoi atyre 3 626 015 lekë dëmshpërblim për shkatërrimin e pronës së tyre të paluajtshme nga shpërthimi.

B. Kërkesa nr. 46707/13

136. Në një datë të pacaktuar, Sabrije Picari dhe familjarët e saj depozituan një padi civile në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë kundër Ministrisë së Mbrojtjes, MEICO-s dhe Albademil sh.p.k. Ata kërkuan 30,000,000 lekë për dëmin pasuror dhe jopasuror, përfshirë dëmin e shkaktuar ndaj shëndetit, dëmin ekzistencial dhe moral, në lidhje me rrezikun për jetën e saj të shkaktuar nga shpërthimi në objektin e Gërdecit.

137. Më 26 mars 2015, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë i caktoi Sabrije Picarit 11,049,837 lekë (rreth 77,300 euro në atë kohë) për dëmin pasuror, përfshirë dëmin shëndetësor, ekzistencial dhe moral (për shkak të humbjes së të ardhurave të saj, duke marrë duke marrë parasysh të ardhurat që ajo kishte fituar para aksidentit, shpenzimet mjekësore dhe farmaceutike dhe shpenzimet që lidhen me kujdesin e saj ditor nga persona të tretë); dhe 6 761 029 lekë (rreth 47 300 euro në atë kohë) për dëmin jopasuror.

138. Arsyetimi i vendimit të Gjykatës Administrative përputhet me atë në çështjen e paraqitur nga Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj.

139. Në një datë të pacaktuar, G.K. dhe anëtarët e familjes së tij, të cilët nuk janë kërkues përpara Gjykatës, depozituan një padi civile në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë kundër Ministrisë së Mbrojtjes, MEICO-s, Albademil sh.p.k. dhe SAC. Ata pretenduan 19 000 000 lekë për dëmin pasuror dhe jopasuror, përfshirë dëmin shëndetësor, ekzistencial dhe moral. Më 30 dhjetor 2014, G.K. u dëmshpërblye me 13 000 000 lekë.

KUADRI LIGJOR PËRKATËS DHE PRAKTIKA

I. LEGJISLACIONI I BRENDSHËM PËRKATËS

A. Kushtetuta

140. Dispozitat përkatëse të Kushtetutës parashikojnë si më poshtë:

Neni 21

“Jeta e personit mbrohet me ligj.

Neni 44

Kushdo ka të drejtë (...) të zhdëmtohet në përputhje me ligjin, në rast se është dëmtuar për shkak të një akti, veprimi ose mosveprimi të paligjshëm të organeve shtetërore.

Neni 141

1. Gjykata e Lartë ka juridiksion fillestar dhe rishikues. Ajo ka juridiksion fillestar kur gjykon akuzat penale kundër Presidentit të Republikës, Kryetarit dhe anëtarëve të Këshillit të Ministrave, deputetëve, gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë dhe gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese.

...

141. Deri më 17 shtator 2012, sipas neni 73 § 2 të Kushtetutës, kërkohej autorizimi i Kuvendit përpara fillimit të hetimit penal ndaj një deputeti.

142. Më 18 shtator 2012, neni 73 § 2 i Kushtetutës u ndryshua për të lejuar hetimin penal të një deputeti pa autorizimin paraprak të Kuvendit. Ky ndryshim hyri në fuqi më 26 tetor 2012.

B. Kodi i Procedurës Penale ("KPP")

1. Pala e dëmtuar

143. Sipas neni 58 të KPP-së, i dëmtuari që rezulton nga kryerja e një veprë penale ose trashëgimtarët e tij/saj kanë të drejtë të kërkojnë ndjekjen penale të fajtorit dhe shpërblimin e dëmit. I dëmtuari ka të drejtë t'i bëjë kërkesa prokurorit dhe të kërkojë marrjen e provave.

144. Sipas neni 61 ai që ka pësuar dëm pasuror nga vepra penale mund të ngrejë padi civile në procesin penal për të kërkuar shpërblimin e dëmit. Sipas neni 62 kërkesa duhet të dorëzohet përpara fillimit të shqyrtimit gjyqësor. Në përputhje me nenin 62 § 3, një gjykatë mund të vendosë veçimin e padisë civile nga procesi penal nëse gjykimi i saj vështirëson ose zvarrit procesin penal.

145. Neni 70 parashikon se vendimi penal i formës së prerë në procesin penal nëse është kryer vepra penale dhe nga kush është kryer është i detyrueshëm për gjykatën që shqyrton pasojat civile të veprës penale në fjalë.

2. Gjykimi i shkurtuar

146. Legjislacioni i brendshëm dhe praktika gjyqësore përkatëse, në lidhje me gjykimin e shkurtuar përshkruhen në *Cani kundër Shqipërisë*, nr. 11006/06, §§ 34–35, 6 mars 2012.

147. Gjykata e Lartë në vendimin e saj unifikues nr. 2, datë 29 janar 2003 u shpreh, *inter alia*, se një gjykatë duhet të shfuqizojë vendimin e saj për zbatimin e gjykimit të shkurtuar nëse palët ankohen për vërtetësinë e akteve ose dokumenteve juridike. Për rrjedhojë, duhet urdhëruar vazhdimi i shqyrtimit normal gjyqësor. Gjykata e Lartë, gjithashtu, vlerësoi se zbatimi i gjykimit të shkurtuar nuk mund të pranohej, në lidhje me një të pandehur i cili po gjykohet në një sërë procesesh të cilat përfshinin edhe bashkë të pandehur të tjerë që nuk kishin kërkuar gjykimin e shkurtuar. Vetëm kur lejohet ndarja e çështjeve në përputhje me ligjin – konkretisht sipas neni 93 të KPP-së – mund të miratohet gjykimi i shkurtuar për të akuzuarin që ka kërkuar zbatimin e tij.

148. Më 26 mars 2012, Gjykata Kushtetuese vendosi se vendimi i ndërmjetëm i dhënë nga një gjykatë rrethi, që refuzonte kërkesën e të akuzuarit për zbatimin e gjykimit të shkurtuar, mund të ankimohej në gjykatën e apelit. I akuzuari mund ta kundërshtonte vendimin e ndërmjetëm në të njëjtën kohë që ai ose ajo ankimon vendimin e dënimit të tij/saj në themel.

C. Kodi Penal ("KP")

149. Dispozitat përkatëse të Kodit Penal lexojnë si më poshtë:

Neni 25

Kuptimi i bashkëpunimit

"Bashkëpunim quhet kryerja e veprës penale nga dy ose më shumë persona me marrëveshje ndërmjet tyre."

Neni 79

Vrasja në rrethana të tjera cilësuese

Vrasja me dashje e kryer:

...

ë) në mënyrë të rrezikshme për jetën e shumë personave, dënohet me burgim jo më pak se njëzet vjet ose me burgim të përjetshëm."

Neni 91

Plagosja e rëndë nga pakujdesia

"Plagosja e rëndë e kryer nga pakujdesia përbën kundërvajtje penale dhe dënohet me gjobë ose me burgim gjer në një vit."

Neni 248

Shpërdorimi i detyrës

“Kryerja ose moskryerja me dashje e veprimeve a mosveprimeve në kundërshtim me ligjin, që përbën mospërbushje të rregullt të detyrës, nga personi që ushtron funksione publike, kur i kanë sjellë atij ose personave të tjerë përfitime materiale ose jomateriale të padrejta a kanë dëmtuar interesat e ligjshëm të shtetit, të shtetasve dhe të personave të tjerë juridikë, nëse nuk përbën vepër tjetër penale, dënohet me burgim deri në shtatë vjet.”

Neni 278

Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe e municionit

“Prodhimi i armëve dhe i municioneve luftarake, lëndëve plasëse, i bombave apo minave, pa lejen e organeve kompetente shtetërore, dënohet me burgim nga pesë deri në pesëmbëdhjetë vjet.

Mbajtja e municioneve luftarake, pa lejen e organeve kompetente shtetërore, përbën kundërvajtje penale dhe dënohet me gjobë ose me burgim deri në dy vjet.

Mbajtja e armëve në banesë, pa lejen e organeve kompetente shtetërore, dënohet me burgim nga një deri në pesë vjet.

Mbajtja e armëve, bombave apo minave, ose lëndëve plasëse në automjete në mjedise publike ose në mjedise të hapura për publikun, pa lejen e organeve kompetente shtetërore, dënohet me burgim nga shtatë deri në pesëmbëdhjetë vjet.

Kur vepra penale kryhet në sasi të mëdha, në bashkëpunim, më shumë se një herë, ose ka sjellë pasoja të rënda, dënohet me burgim nga dhjetë deri në njëzet vjet.”

D. Kodi Penal Ushtarak (“KPU”)

150. Neni 2 i KPU-së parashikon që zbatohet për shtetasit shqiptarë që kryejnë një vepër penale në fushën e mbrojtjes së shtetit.

151. Neni 70 i KPU-së përkufizon veprën penale të shpërdorimit të detyrës dhe lexon si më poshtë:

“Kryerja ose moskryerja me dashje e veprimeve ose e mosveprimeve në kundërshtim me ligjin, për përmbushjen e rregullt të detyrës, kur i ka sjellë pasoja të rënda shtetit ose interesave të ligjshëm të shtetasve, dënohet me gjobë, nxjerrje në lirim ose me burgim deri në pesë vjet.

Kur kjo vepër është kryer nga kuadri ose personeli komandues dënohet me burgim nga tre deri në tetë vjet.”

E. Kodi Civil

152. Pjesa përkatëse e Kodit Civil parashikon:

“TITULLI IV

DETYRIMET QË RRJEDHIN NGA SHKAKTIMI I DËMIT

KREU I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Përgjegjësia për shkaktimin e dëmit

Neni 608

Personi që, në mënyrë të paligjshme dhe me faj, i shkakton tjetrit një dëm në personin ose në pasurinë e tij, detyrohet të shpërblejë dëmin e shkaktuar.

Personi që ka shkaktuar dëmin nuk përgjigjet kur provon se nuk ka faj. Dëmi quhet i paligjshëm kur është rrjedhim i shkeljes ose i cenimit të interesave dhe i të drejtave të tjetrit, që mbrohen nga rendi juridik ose nga zakonet e mira.

Neni 609

Dëmi duhet të jetë rrjedhim i drejtpërdrejtë dhe i menjëhershëm i veprimit ose mosveprimit të personit. Mospengimi i një ngjarjeje nga personi që ka detyrimin ligjor për ta mënjeluar, e ngarkon atë me përgjegjësi për dëmin e shkaktuar.

(...)

Neni 622

Përgjegjësia nga ushtrimi i një veprimtarie të rrezikshme

Personi që kryen një veprimtari të rrezikshme nga natyra e saj ose nga natyra e sendeve të përdorura dhe u shkakton dëm personave të tjerë, detyrohet të shpërblejë dëmin, përveç kur provon se ka përdorur të gjitha masat e përshtatshme e të nevojshme për mënjanimin e dëmit.”

F. Ligji nr. 8510 i 15 korrikut 1999 për përgjegjësinë jashtëkontraktore të organeve të administratës shtetërore

153. Neni 1 dhe 3 i ligjit (ndryshuar me ligjin nr. 10005 të 23 tetorit 2008) parashikon që organet e administratës shtetërore përgjigjen për dëmet pasurore dhe jopasurore jashtëkontraktore, që u shkaktojnë personave fizike a juridike, private, vendës a të huaj. Ato kanë detyrimin të shpërblejnë për dëmin që u

shkaktojnë interesave të personave privatë në ushtrimin e funksioneve të tyre publike: i. kur kryejnë veprime a mosveprime të kundërligjshme; ii. kur kryejnë veprime a mosveprime të ligjshme, por që sjellin dëmtimin e interesave të ligjshëm të personave fizikë a juridikë privatë; iii. kur, për shkak të mosfunksionimit të mjeteve teknike me të cilat organet e administratës shtetërore ushtrojnë veprimtarinë e tyre, persona fizikë a juridikë privatë cenohen në interesat e tyre të ligjshëm; iv. kur u shkaktojnë një rrezik të vazhdueshëm personave fizikë a juridikë privatë; v. kur kryejnë një akt korruptiv gjatë ushtrimit të funksioneve të tyre.

G. Ligji për amnistinë

154. Ligji për amnistinë hyri në fuqi më 8 nëntor 2012 në kuadër të 100-Vjetorit të Pavarësisë. Sipas nenit 5 të ligjit për dhënie amnistie, ndjekja penale nuk mund të fillojë dhe nëse ka filluar tashmë duhet të pushohet në lidhje me ato vepra penale që janë kryer përpara 30 shtatorit 2012 dhe në lidhje me të cilat Kodi Penal parashikon dënimin deri në dy vjet burg ose dënim tjetër më të lehtë.

II. MATERIALI PËRKATËS I KËSHILLIT TË EVROPËS

155. Më 15 mars 2023, Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës miratoi Rekomandimin CM/Rec (2023)2 për të drejtat, shërbimet dhe mbështetjen për viktimat e krimit. Neni 10 i rekomandimit trajton në termat e mëposhtëm të drejtën e viktimave për t'u dëgjuar në procesin penal kundër autorit të krimit:

“Neni 10 – E drejta për t'u dëgjuar

1. Shtetet Anëtare duhet të sigurohen që viktimat të mund të dëgjohen dhe të sjellin prova gjatë procesit penal.

2. Shtetet Anëtare inkurajohen të lejojnë viktimat që të dëgjohen edhe gjatë proceseve pas gjykimit.

3. Në përputhje me legjislacionin kombëtar, Shtetet Anëtare inkurajohen të lejojnë që dhënia e provave të bëhet me iniciativën e viktimës dhe të mos e kufizojnë këtë me detyrimin për të dëshmuar gjatë hetimit ose gjykimit.

4. Për aq sa është e mundur, dhe në përputhje me të drejtat e të pandehurit, Shtetet Anëtare inkurajohen të marrin parasysh disponueshmërinë e viktimave në planifikimin dhe shtyrjen e proceseve gjyqësore dhe pas gjykimit.

5. Në përputhje me legjislacionin kombëtar, Shtetet Anëtare inkurajohen të sigurohen që e drejta për t'u dëgjuar të zbatohet për çdo vendim që mund të supozohet se ka ndikim të konsiderueshëm në interesat e viktimave. Ky inkurajim në veçanti mund të bëhet për:

a) çdo vendim në lidhje me dhënien e informacionit për dhe nga viktimat, duke përfshirë, *inter alia* të drejtën për përkthim me shkrim dhe me gojë;

b) çdo vendim për të mos zbatuar proceset e drejtësisë restauruese, në ato raste kur viktimat ka kërkuar zbatimin e tyre nëse gjen zbatim;

c) çdo vendim për të mos ndjekur penalisht autorin;

d) çdo vendim për t'u drejtuar formave të zgjidhjes jashtëgjyqësore nëse gjen zbatim;

e) çdo vendim në lidhje me dhënien e shpërblimit për viktimën gjatë ecursisë së procesit penal;

f) çdo vendim për të marrë shpërblim nga shteti;

g) çdo vendim në lidhje me mbrojtjen e viktimës.

6. Rregullat procedurale sipas të cilave viktimat mund të dëgjohen dhe mund të ofrojnë prova dhe masa në të cilën autoritetet duhet të marrin parasysh të drejtën e viktimës për t'u dëgjuar përcaktohen me legjislacionin kombëtar.”

LEGJISLACIONI

I. BASHKIMI I KËRKESAVE

156. Duke pasur parasysh objektin e ngjashëm të kërkesave, Gjykata e shëh të përshtatshme t'i shqyrtojë ato së bashku në një vendim të vetëm.

II. SHKELJA E PRETENDUAR E NENIT 2 TË KONVENTËS

157. Kërkuessit u ankuan si për aspektin material ashtu edhe në atë procedural të nenit 2 të Konventës se Shteti ishte përgjegjës për shpërthimin në objektin e Gërdecit, ku mbetën të vrarë të afërmit e tyre ose ku kërkuessit pësuan plagë të rënda në trup dhe se hetimi për ngjarjen dhe proceset vijuese për aktakuzën nuk kishin përmbushur kërkesat e atij neni. Kërkuessit në kërkesat nr. 46707/13 dhe 46714/13, gjithashtu, u ankuan sipas nenit 13 të Konventës se ata nuk kishin pasur mjete juridike efektive për ankimin e tyre. Gjykata duke qenë kompetente për cilësimin me ligj të fakteve të një çështjeje, vlerëson se problemet e ngritura në këtë çështje duhet të shqyrtohen vetëm nga këndvështrimi i nenit 2 të Konventës (krahasoni *Jelić kundër Kroacisë*, nr. 57856/11, § § 107–09, 12 qershor 2014, dhe *M. dhe të tjerët kundër Kroacisë*, nr. 50175/12, § 52, 2 maj 2017).

158. Pjesa përkatëse e nenit 2 të Konventës lexon si më poshtë:

“1. E drejta e çdo njeriu për jetën mbrohet me ligj...”

159. Gjykata vëren që në fillim se Qeveria nuk e kundërshtoi zbatueshmërinë e nenit 2 të Konventës. Nisur nga fakti që kërkuessit ishin të mbijetuarit e një shpërthimi municionesh ku morën plagë kërcënuese për jetën, neni 2 është i zbatueshëm (krahasoni, për shembull, *Vovk dhe Bogdanov kundër Rusisë*, nr. 15613/10, § 57, 11 shkurt 2020). Gjithashtu, nuk ka asnjë problem me zbatueshmërinë e nenit 2, në lidhje me kërkuessit që janë të afërmit e viktimave që u vranë nga shpërthimi në objektin e Gërdecit.

A. Aspekti procedural i nenit 2 të Konventës

1. Pranueshmëria

a) Parashtrimet e palëve

160. Qeveria parashtroi se kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14 ishin depozituar jashtë afatit 6-mujor, duke pasur parasysh se vendimi i Gjykatës së Lartë kishte marrë formë të prerë më 19 korrik 2013. Në lidhje me këtë, ata theksuan se nuk kishin dijeni se si ishin njoftuar kërkuessit për vendimin e Gjykatës së Lartë sepse sipas legjislacionit të brendshëm Gjykata e Lartë nuk kishte detyrim t'i njoftonte ata. Megjithatë, Qeveria u shpreh se, si rregull, vendimet e Gjykatës së Lartë publikoheshin në sistemin e brendshëm të ruajtjes së të dhënave dhe në faqen e saj të internetit brenda njëzet e katër orëve pas seancës.

161. Qeveria, gjithashtu, pretendoi se procesi penal ishte ende në pritje dhe për këtë arsye kërkesat ishin të parakohshme.

162. Kërkuessit në kërkesat nr. Kërkuessit në kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14 parashtuan se kishin marrë dijeni për vendimin e Gjykatës së Lartë mbremjen e 29 korrikut 2013, data e publikimit të artikullit në internet. Kështu, data e fillimit për periudhën gjashtëmujore duhet të jetë ajo e 29 korrikut 2013, dhe për këtë arsye ata kishin përmbushur kushtin për të paraqitur kërkesën e tyre brenda gjashtë muajve nga data e vendimit përfundimtar në vend. Ata argumentuan se duke qenë se sipas legjislacionit të brendshëm Gjykata e Lartë nuk e kishte detyrimin për të njoftuar palët për vendimet e saj, periudha gjashtëmujore fillonte në momentin që ata kishin marrë dijeni për vendimin e saj.

163. Kërkuessit argumentuan se procedimi penal kishte qenë i vetmi mjet juridik efektiv në dispozicion të tyre si palë të dëmtuara. Ata pretenduan se procedimi penal që kishin nisur nuk ishte përfunduar për shkak të zbatimit të ligjit për amnistinë ndaj të akuzuarit. Kërkuessit parashtuan se në mungesë të ndonjë mjeti ligjor në dispozicion të tyre për të kundërshtuar efektet e ligjit për amnistinë, afati gjashtëmujor kishte filluar nga data e vendimit të Gjykatës së Lartë nr. 7 të datës 10 dhjetor 2012 që pushonte procedimin penal për shkak të ligjit për amnistinë. Ata u mbështetën në çështjen *Evrin Öktem kundër Turqisë* (nr. 9207/03, § 20, 4 nëntor 2008).

164. Në lidhje me vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 24 janar 2012, katër kërkuessit (Aishe Selami, Beg Aliu, Dylbere Prini dhe Rabie Gërdeci), çështja e të cilëve ishte shpallur e pranueshme, por e refuzuar në themel, pretenduan se kishin planifikuar të depozitonin një ankim kushtetues në Gjykatën Kushtetuese deri në fund të vitit 2012 (brenda afatit ligjor dyvjeçar për të paraqitur ankim kushtetues sipas ligjit shqiptar). Ata argumentuan më tej se hyrja në fuqi e ligjit për amnistinë në nëntor 2012 e kishte bërë të pavlefshme paraqitjen e ankimit kushtetues.

165. Kërkuessit e tjerë në kërkesën nr. 46707/13 parashtuan se rihapja e procedimit penal kundër ish-ministrit të Mbrojtjes, F.M., që kishte qenë mjeti i vetëm në dispozicion të tyre, ishte penguar nga hyrja në fuqi e ligjit për amnistinë. Të gjithë kërkuessit në kërkesën nr. 46707/13 pretenduan se kërkesa e tyre në Gjykatë ishte depozituar brenda afatit gjashtëmujor nga vendimi i fundit i Gjykatës së Rrethit i 3 dhjetorit 2012.

b) Vlerësimi i Gjykatës

i. Respektimi i afatit gjashtëmujor

166. Kërkesa nr. 12720/14 u depozitua në Gjykatë më 29 janar 2014. Vendimi i fundit i brendshëm u dha nga Gjykata e Lartë më 19 korrik 2013. Kërkuessit u shprehën se kishin marrë dijeni për vendimin në një artikull në internet më 29 korrik 2013. Duke pasur parasysh faktin që vendimi i Gjykatës së Lartë nuk ishte në dispozicion të të gjithë publikut dhe që kërkuessit të cilët kishin një interes të provuar në këtë çështje, nuk ishin në gjendje të merrnin tekstin e plotë të vendimit të Gjykatës së Lartë përpara datës 29 korrik 2013, Gjykata konsideron se kërkesa është depozituar brenda afatit kohor gjashtëmujor (shihni, mes vendimeve të tjera, *Ryabikh Biryukov kundër Rusisë*, nr. 14810/02, §§ 30–37, GJEDNJ 2008, në lidhje me parimet e përgjithshme për “shpalljen” e vendimeve të brendshme sipas nenit 6 § 1 të Konventës).

167. Në lidhje me respektimin e afatit gjashtëmujor për kërkesën nr. 63543/09 nuk lind asnjë problem sepse është depozituar më 9 nëntor 2009, brenda gjashtë muajve nga vendimi i Gjykatës së Lartë i 22 majit 2009, i cili veçoi padinë civile nga procesi penal. Në lidhje me kërkesat nr. 46707/13 dhe 46714/13, gjithashtu, nuk lind asnjë problem sepse kërkuessit i kanë paraqitur kërkesat e tyre brenda gjashtë muajve nga hyrja në fuqi e ligjit për

amnistinë dhe nga data e vendimit të fundit të gjykatës vendëse.

ii. Shterimi i mjeteve juridike të brendshme

168. Duke pasur parasysh pretendimin e Qeverisë se kërkuessit nuk i kanë shteruar mjetet juridike të brendshme ose sepse kërkesat e tyre civile për dëmshpërblim janë ende në proces ose sepse nuk i kanë paraqitur aspak këto kërkesa, Gjykata në këtë moment do të trajtojë çështjen e përshtatshmërisë së këtyre kërkesave, në lidhje me aspektin procedural të nenit 2 të Konventës.

169. Në lidhje me këtë, Gjykata rithekson se edhe në rastet e ndërhyrjeve jo të qëllimshme në të drejtën për jetën ose integritetin fizik, mund të ketë rrethana të jashtëzakonshme kur një hetim penal efektiv është i nevojshëm për të përmbushur detyrimin procedural të parashikuar në nenin 2 (shihni, në kontekstin e aktiviteteve të rrezikshme, *Nicolae Virgiliu Tănase kundër Rumanisë* [GC], nr.41720/13, § 160, 25 qershor 2019; dhe *Vovk dhe Bogdanov*, cituar më lart, § 64; shihni, gjithashtu, në kontekstin e pakujdesisë mjekësore, *Lopes de Sousa Fernandes kundër Portugalisë* [GC], nr. 56080/13, § 215, 19 dhjetor 2017).

170. Gjykata ka vendosur se në kontekstin e aktiviteteve të rrezikshme ku konstatohet se pakujdesia që u atribuohet zyrtarëve ose organeve të shtetit shkon përtej një gabimi në gjykim ose pakujdesie, për faktin se autoritetet në fjalë duke kuptuar plotësisht pasojat e mundshme dhe duke mos marrë parasysh kompetencat që u janë dhënë, nuk kanë marrë masa të nevojshme dhe të mjaftueshme për të shmangur rreziqet e qenësishme të një veprimtarie të rrezikshme, fakti që personat përgjegjës për shkaktimin e rrezikut ndaj jetës nuk janë akuzuar për veprë penale ose nuk janë ndjekur penalisht, mund të përbëjë shkelje të nenit 2, pavarësisht nga çdo lloj mjeti tjetër juridik që personat mund të ushtrojnë me iniciativën e tyre (shihni *Öneryıldız kundër Turqisë* [GC], nr. 48939/99, § 93, GJEDNJ 2004-XII).

171. Në rastin konkret, një shpërthim masiv ndodhi në një objekt të ngritur nga autoritetet shtetërore dhe nën kontrollin e tyre, ku kryhej një veprimtari e rrezikshme. Raportet e marra gjatë proceseve të brendshme provuan se as zgjedhja e vendit dhe as funksionimi i tij nuk ishin në përputhje me rregullat e sigurisë dhe rregulla të tjera. Shpërthimi ishte i një natyre jashtëzakonisht të gjerë dhe rezultoi me vdekjen e njëzet e gjashtë personave dhe plagosjen e mbi 300 personave. Duke pasur parasysh përmasat e ngjarjeve dhe përfshirjen e zyrtarëve të shtetit në të, Gjykata vlerëson se në rrethanat e kësaj çështjeje kërkohej një përgjigje e së drejtës penale sipas aspektit procedural të nenit 2 të Konventës, pavarësisht se çështja në fjalë ka të bëjë me një aksident dhe jo me vrasje me dashje (krahasoni *Öneryıldız*, cituar më lart, § 113).

172. Nga kjo vijon se kundërshtimi i Qeverisë për shterimin e mjeteve juridike të brendshme, në lidhje me aspektin procedural të nenit 2 të Konventës duhet të rrëzohet.

iii. Konkluzion për pranueshmërinë e aspektit procedural të nenit 2

173. Gjykata vëren se ankimet për aspektin procedural të nenit 2 të Konventës nuk janë as haptazi të pabazuara dhe as të papranueshme për ndonjë nga shkaqet e tjera të renditura në nenin 35 të Konventës. Prandaj, ato duhet të shpallen të pranueshme.

2. Themeli

a) Parashtrimet e palëve

i. Kërkuessit

174. Kërkuessit parashtuan se në kontekstin e procedimit penal që kishin nisur në cilësinë e tyre si palë të dëmtuara, nuk ishte kryer asnjë hetim, aq më shumë efektiv. Kjo ndodhi për shkak se të tre procedimet (dy kundër ish-ministrit të Mbrojtjes dhe një kundër të bashkakuzuarve të tjerë) ishin pushuar sapo kishin filluar, për shkak të hyrjes në fuqi të ligjit për amnistinë.

175. Kërkuessit pretenduan se përgjegjësia penale e ish-ministrit të Mbrojtjes nuk ishte vlerësuar asnjëherë nga gjykatat vendëse. Përkundrazi, F.M. ishte mbrojtur nga hetimi penal ose për shkak të refuzimit të prokurorit për vazhdimin e hetimit, në lidhje me përgjegjësinë e tij të mundshme penale pas zgjedhjes së tij për një mandat të dytë parlamentar, edhe pse pas ndryshimit kushtetues të tetorit 2012 nuk nevojitej më autorizimi i kuvendit për të filluar procedim penal kundër F.M., ose për shkak të hyrjes në fuqi të ligjit për amnistinë. Gjithashtu, kërkuessit pretenduan se ligji për amnistinë nuk i kishte shërbyer një qëllimi të ngutshëm social dhe nuk kishte vendosur një ekuilibër të drejtë mes interesit publik dhe së drejtës së kërkuessve për të vërtetën.

176. Për sa i përket fazës së hetimit, ata argumentuan se kërkesa e tyre në prokurori për t'u njohur me dosjen e çështjes ishte refuzuar dhe se atyre u ishte dhënë akses vetëm pas shqyrtimit gjyqësor të kërkesës së tyre.

177. Për sa i përket fazës së gjykimit, kërkuessit u shprehën se, pas vendimit të Gjykatës së Lartë për veçimin e padisë civile, ata ishin përjashtuar plotësisht nga procesi, në lidhje me akuzën kundër njëzet e nëntë të akuzuarve.

178. Në fund, kërkuesit u ankuan se dënimet e dhëna ndaj të pandehurve në proceset e brendshme ishin në mënyrë disproporcionale të buta në krahasim me veprat që ata kishin kryer.

ii. Qeveria

179. Qeveria argumentoi se gjatë dhe menjëherë pas ngjarjes kishte filluar hetimi penal për ngjarjen e Gërdecit me qëllim identifikimin e autorëve dhe kërkuesve iu ishte dhënë statusi i viktimës. Më tej, ata parashtruan se punonjësit e policisë dhe organi i akuzës, pavarësisht kushteve të vështira, kishin marrë masa emergjente procedurale dhe kishin ndërmarrë hapat fillestare procedurale dhe kishin treguar kujdesin e nevojshëm për identifikimin dhe nxjerrjen e autorëve përpara drejtësisë.

180. Qeveria më tej argumentoi se procedimi ndaj ish-ministrit të Mbrojtjes, F.M ishin ndërprerë për shkak të rizgjedhjes deputet më 1 gusht 2009.

181. Ndjekja penale ndaj tij ishte ndërprerë në zbatim të nenit 73 § 2 të Kushtetutës, i cili parashikonte se deputetët nuk mund të ndiqeshin penalisht pa një autorizim nga kuvendi.

182. Në përgjithësi, Qeveria insistoi që, përveç zbatimit të kuadrit ligjor përkatës, kishte ndërmarrë të gjitha masat e mundshme për të ndjekur penalisht autorët e ngjarjes.

b) Vlerësimi i Gjykatës

i. Parime të përgjithshme

183. Në rastin e humbjes së jetës në rrethana që mund të përfshijnë përgjegjësinë e shtetit, neni 2 i Konventës parashikon detyrimin e shtetit që të sigurojë, me të gjitha mjetet që disponon, një përgjigje të përshtatshme – gjyqësore ose ndryshe – në mënyrë që kuadri ligjor dhe administrativ i krijuar për të mbrojtur të drejtën për jetën siç duhet dhe çdo shkelje e kësaj të drejte të goditet dhe të dënohet (shihni *Budayeva dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 15339/02 dhe 4 të tjerë, § 138, GJEDNJ 2008 (ekstrakte)). Në këtë drejtim, Gjykata është shprehur se nëse shkelja e së drejtës për jetën ose integritetit fizik nuk është shkaktuar me dashje, detyrimi pozitiv për të ngritur një “sistemi gjyqësor efektiv” nuk kërkon domosdoshmërisht fillimin e një procedimi penal në çdo rast dhe mund të mjaftohet me vënien në dispozicion të viktimave të mjeteve juridike civile, administrative apo edhe disiplinore (ibid, § 139, me referenca të mëtejshme).

184. Megjithatë, mund të ketë rrethana të jashtëzakonshme kur nevojitet një hetim penal efektiv për të përmbushur detyrimin procedural të parashikuar në nenin 2. Rrethana të tilla mund të jenë të pranishme, për shembull, në rastin e humbjes së jetës ose vënies të jetës në rrezik për shkak të sjelljes së një autoriteti publik që shkon përtej një gabimi në gjykim ose pakujdesie. Kur provohet se pakujdesia që u atribuohet zyrtarëve ose organeve të shtetit shkon përtej një gabimi në gjykim ose pakujdesie, për faktin se autoritetet në fjalë, duke kuptuar plotësisht pasojat e mundshme dhe duke mos marrë parasysh kompetencat që u janë dhënë, nuk kanë marrë masa të nevojshme dhe të mjaftueshme për të shmangur rreziqet e qenësishme të një veprimtarie të rrezikshme, fakti që personat përgjegjës për shkaktimin e rrezikut ndaj jetës nuk janë akuzuar për veprë penale ose nuk janë ndjekur penalisht, mund të përbëjë shkelje të nenit 2, pavarësisht nga çdo lloj mjeti tjetër juridik që personat mund të ushtrojnë me iniciativën e tyre. Në kontekstin e veçantë të aktiviteteve të rrezikshme, Gjykata ka konsideruar se një hetim penal zyrtar është i domosdoshëm duke qenë se autoritetet publike shpesh janë të vetmet subjekte që kanë njohuri të mjaftueshme përkatëse për të identifikuar dhe për të vërtetuar fenomenet komplekse që mund të kenë shkaktuar një ngjarje (shihni *Öneryıldız*, cituar më lart, §§ 71 dhe 93, *Oruk kundër Turqisë*, nr. 33647/04, §§ 56–66, 4 shkurt 2014; *Vovk dhe Bogdanov*, cituar më lart, § 64; dhe *Budayeva dhe të tjerë*, cituar më lart, § 140).

185. Parimet përkatëse të zbatueshme për hetimin efektiv janë përmbledhur nga Gjykata në shumë çështje si më poshtë (shihni, për shembull, *Armani Da Silva kundër Mbretërisë së Bashkuar* [GC], nr. 5878/08, §§ 229 39, 30 mars 2016): ata që janë përgjegjës për kryerjen e një hetimi duhet të jenë të pavarur nga personat e implikuar në ngjarjet në fjalë; hetimi duhet të jetë “adekuat”; konkluzionet e tij duhet të bazohen në një analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjithë elementëve përkatës; ai duhet të kryhet menjëherë dhe me shpejtësi të arsyeshme (po aty, § 240); dhe viktima ose të afërmit e tyre kur viktima nuk ka mbijetuar duhet të jenë në gjendje të marrin pjesë në mënyrë efektive në hetim në një formë ose në një tjetër në masën e nevojshme për të mbrojtur interesat e tyre legjitime (shihni *El Masri kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë* [GC], nr. 39630/09, § 185, GJEDNJ 2012, dhe *Neskoska kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 60333/13, § 49, 21 janar 2016). Këta elementë janë të ndërlidhur dhe secili prej tyre, i marrë veçmas, nuk përbën një qëllim në vetvete. Përkundrazi, ato janë kritere të cilat, të marra së bashku, mundësojnë vlerësimin e shkallës së efektivitetit të hetimit (shihni *Mustafa Tunç dhe Feire Tunç kundër Turqisë* [GC], nr. 24014/05, § 225, 14 prill 2015).

186. Që hetimi të jetë “efektiv”, siç duhet kuptuar kjo shprehje në kontekstin e nenit 2 të Konventës, së pari duhet të jetë adekuat. Kjo do të thotë se duhet të jetë në gjendje të çojë në vërtetimin e fakteve dhe të

identifikojë dhe – nëse është e përshtatshme – të ndëshkojë përgjegjësit. Ky nuk është një detyrim për rezultate, por për mjete (shihni *Ramsabai dhe të tjerët kundër Holandës* [GC], nr. 52391/99, § 324, GJEDNJ 2007 II; *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç kundër Turqisë* [GC], cituar më sipër, § 173; dhe *Armani Da Silva*, cituar më lart, § 233).

187. Në rastet e aktiviteteve të rrezikshme, autoritetet kompetente duhet të veprojnë me kujdes dhe shpejtësi shembullore dhe duhet të fillojnë kryesisht hetime së pari që të përcaktojnë rrethanat në të cilat ndodhi ngjarja dhe çdo mangësi në funksionimin e sistemit rregullator dhe, së dyti, të identifikojnë zyrtarët ose autoritetet shtetërore të përfshirë në çfarëdo cilësie në zinxhirin e ngjarjeve në fjalë (shihni *Öneryıldız*, cituar më lart, § 94, dhe *Budayeva dhe të tjerët*, cituar më lart, § 142).

188. Gjithashtu, kërkesat e nenit 2 shkojnë përtej fazës së hetimit zyrtar, kur kjo ka çuar në fillimin e gjykimit në gjykatat kombëtare: procesi në tërësi, duke përfshirë fazën e gjykimit, duhet të plotësojnë kërkesat e detyrimit pozitiv për mbrojtjen e jetës përmes ligjit (shihni *Öneryıldız*, cituar më lart, § 95). Edhe pse nuk ekziston asnjë detyrim absolut që të gjitha procedimet penale të finalizohen me dënime ose me një dënim të caktuar, gjykatat e brendshme në asnjë rrethanë nuk duhet të jenë të përgatitura për të lejuar që veprat penale që kërcënojnë jetën të mbeten të pandëshkuara.

189. Për sa i përket dënimit, Gjykata është shprehur se edhe pse gjykatat kombëtare duhet të respektohen në thelb për zgjedhjen e dënimeve të përshtatshme për keqtrajtim dhe vrasje, Gjykata duhet të ndërhyjë në çështjet e disproporcionit të hapur ndërmjet rëndësës së aktit dhe dënimit të urdhëruar (shihni *Bektaş dhe Özalp kundër Turqisë*, nr. 10036/03, § 50, 20 prill 2010, dhe *Nikolova dhe Velichkova kundër Bullgarisë*, nr. 7888/03, § 61, 20 dhjetor 2007). Prandaj, detyra e Gjykatës konsiston në shqyrtimin nëse dhe në çfarë mase gjykatat, për arritjen e përfundimit të tyre, mund të konsiderohet se e kanë shqyrtuar çështjen me kujdesin e kërkuar nga neni 2 i Konventës, në mënyrë që efekti parandalues i sistemit gjyqësor në vendi dhe rëndësia e rolit që kërkohet të luajë për parandalimin e shkeljeve të së drejtës për të jetuar të mos cenohen (shihni *Vazagashvili dhe Shanava kundër Gjeorgjisë*, nr. 50375/07, § 84, 18 korrik 2019, me referenca të mëtejshme).

190. Në fund, Gjykata është shprehur tashmë se kur një punonjës i shtetit dënohet për një krim që shkel nenin 2 ose 3 të Konventës, dhënia më pas e amnistisë ose falja vështirë se mund të thuhet se i shërben qëllimit të një dënimi adekuat. Përkundrazi, shtetet duhet të jenë edhe më të rrepta kur ndëshkojnë punonjësit e tyre për kryerjen e krimeve të rënda që rrezikojnë jetën krahasuar me autorët e zakonshëm, sepse ajo që vihet në lojë nuk është vetëm çështja e përgjegjësisë individuale penale e autorëve, por edhe detyra e shtetit për të luftuar ndjenjën e pandëshkueshmërisë që autorët mund të mendojnë se e gëzojnë për shkak të detyrës së tyre (shihni *Makuchyan dhe Minasyan kundër Azerbajxhanit dhe Hungarisë*, nr. 17247/13, § 157, 26 maj 2020).

ii. Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen në fjalë

α) Hetimi

- Nëse hetimi ishte adekuat

191. Për sa i përket hetimit të kësaj çështjeje, Gjykata vëren fillimisht se, sapo mësuan për ngjarjen në Gërdec, autoritetet kompetente vendëse, përkatësisht Prokuroria e Përgjithshme (këtu e më poshtë “Prokurori”), filloi kryesisht hetimin për rrethanat e ngjarjes, në të njëjtën ditë që ndodhi ngjarja.

192. Autoritetet shqiptare kerkuan, gjithashtu, ndihmë nga ATF-IRT, njësi federale amerikane e hetimit të ngjarjeve me eksploziv, me autoritet hetimor kombëtar dhe ndërkombëtar, duke siguruar kështu ekspertizën e nevojshme.

193. Si Prokurori ashtu edhe ATF-IRT kryen kontrollin në vendngjarje sa më shpejt ishte e mundur, morën në pyetje dëshmitarët, përfshirë kërkuesit, dhe ekzaminuan videoregjistrimet dhe fotografitë e objektit para ngjarjes.

194. Prokurori kërkoi edhe një akt ekspertimi nga ekspertët ushtarakë dhe gjithsej u prodhuan tri raporte, një nga Prokurori, një nga ATF IRT dhe i treti nga ekspertët ushtarakë.

195. Këto raporte përcaktuan shkakun më të mundshëm të aksidentit dhe vunë në dukje një sërë dështimesh, në lidhje me ngritjen dhe funksionimin e objektit të Gërdecit dhe mungesën e masave adekuata të sigurisë (shihni paragrafët 21–55 më lart). Pikat kryesore të të tri akteve mund të përmbledhen si më poshtë.

196. Zgjedhja e Gërdecit si vendi i objektit të çmilitarizimit të armëve ishte bërë në kundërshtim me ligjin dhe rregulloret e shtetit. Zona nuk ishte licencuar për ruajtjen dhe çmontimin e municioneve. Zona e Gërdecit, e cila administrohej nga Ministria e Mbrojtjes, nuk ishte licencuar për t'u përdorur si depo municioni. Një operacion i kësaj përmase nuk duhej të ishte kryer kurrë në një vendndodhje pranë rrugëve publike dhe banesave.

197. Procedurat e përdorura në objektin e Gërdecit kishin qenë të pasigurta dhe jo në përputhje me standardet normale të punës në vendet e punës që kishin të bënin me eksplozivë dhe lëndë djegëse. Procesi i

çmilitarizimit kishte mbartur një shkallë rreziku në vetvete, pasi kishte konsistuar në ruajtjen e municioneve, çmontimin e tyre dhe ndarjen dhe ruajtjen e nënprodukteve. Prandaj, përcaktimi i objektit ushtarak të Gërdecit për qëllime çmilitarizimi duhet të shoqërohej me licencimin e magazinës dhe objekteve ku supozohej se do të zhvilloheshin operacionet e çmilitarizimit. Megjithatë, municionet nuk ishin shkarkuar dhe ruajtur në magazina të veçanta, larg zonës së përdorur për operacionet e çmilitarizimit. Nuk kishte magazina të licencuara për ruajtjen e municioneve të dorëzuara nga forcat e armatosura. Sapo të lidhej kontrata e dytë me kontraktorin tregtar, duhej të ishin marrë një sërë masash përpara autorizimit të furnizimit me materiale dhe fillimit të punës. Disa nga masat duhej të përfshinin një inspektim paraprak të makinerive të çmontimit, respektimin e masave të sigurisë nga zjarri, vlerësimin e kualifikimeve dhe trajnimin e personelit, në lidhje me masat e sigurisë teknike dhe kapacitetin e magazinimit të kontraktorit. Autoriteti shtetëror përgjegjës nuk e kishte kryer këtë inspektim.

198. Çmontimi i municionit nuk korrespondonte me çmilitarizimin e tij siç ishte parashikuar në kontratë. Infrastruktura e objektit nuk kishte përmbushur standardet e sigurisë për kryerjen e operacioneve të çmilitarizimit, të cilat ishin kryer në dy vende të hapura të pambrojtura nga ekspozimi ndaj rrezeve të diellit. Nuk kishte kontejnerë rezistent ndaj shpërthimit me të cilët mund të kryheshin operacione të rrezikshme. Teknologjia e përdorur për çmontimin nuk ishte e sigurt. Nuk ishte përdorur asnjë makineri dhe pajisjet nuk ishin në përputhje me kërkesat e sigurisë. Për sa i përket transportit në vend, mjetet e përdorura nuk kishin përmbushur masat e sigurisë të nevojshme për të punuar me materiale të rrezikshme. Objekti nuk ishte i pajisur me fiksë zjarri apo sistem automatik spërkatës, as nuk ishte instaluar ndonjë sistem mbrojtjeje nga rrufeja. Mbeturinat, materialet shpërthyes dhe predhat e shkrira të pasiguruara dhe qeset e lëndëve djegëse ishin lënë në dyshe.

199. Transporti nga depoja e armëve për në objektin e çmilitarizimit të armëve Gërdec ishte kryer me automjete të Forcave të Armatosura. Nuk kishte një grafik transporti, në kundërshtim me një urdhër të lëshuar nga ministri i Mbrojtjes.

200. Në lidhje me punëtorët, pas zbatimit të kontratës së dytë më 28 dhjetor 2007, ata nuk kishin lexuar apo edhe parë ndonjë rregullore, në lidhje me masat e sigurisë teknike, as nuk ishin trajnuar përpara se të fillonin punën. Çmontimi i municioneve ishte kryer nga punëtorë të patrajnuar duke përdorur automjete të cilat nuk ishin në përputhje me standardet e sigurisë. Intervistat me punëtorët zbuluan se ata nuk kishin pasur një zonë të caktuar për pirjen e duhanit dhe nuk ishin vendosur tabela “ndalohej duhani”. Për më tepër, atyre nuk u ndalohej të mbanin shkrepe, çakmakë apo duhan në vendin e punës. Asnjë uniformë pune nuk ishte caktuar për punëtorët. Përveç kësaj, atyre nuk u ishte kërkuar të mbanin veshje antistatike dhe as nuk kishin marrë ndonjë udhëzim për të parandaluar rreziqet nga elektriciteti statik.

201. Forcat e armatosura supozohej të mbanin përgjegjësinë për sigurimin dhe mbrojtjen e objektit, ndërsa MEICO pritej të mbikëqyrte në përgjithësi aktivitetin e çmilitarizimit.

202. Po ashtu ishte kërkuar një akt ekspertimi mjekoligjor për plagët e marra nga viktimat e ngjarjes.

203. Hetimi në tërësi rezultoi në ngritjen e akuzave kundër njëzet e nëntë personave, përfshirë edhe një ish-ministër të mbrojtjes, drejtuesin e MEICO-s, menaxherin dhe menaxherin e objektit nga Albademil sh.p.k., Shefin e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura dhe një numër punonjësish dhe personeli ushtarak i Ministrisë së Mbrojtjes, si edhe vetë Albademil sh.p.k. (shihni paragrafin 62 më lart). Të gjitha raportet e lartpërmendura të prodhuara gjatë hetimit kanë shërbyer si bazë për akuzën dhe janë përdorur si provë në gjykimin kundër të akuzuarve.

204. Kështu, Gjykata del në përfundimin se hetimi ishte adekuat në faktin që në përgjithësi ia doli të përcaktonte rrethanat e ngjarjes dhe identifikoi përgjegjësit e saj (*Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç*, cituar më lart, §§ 183–209, dhe *Hanan kundër Gjermanisë* [GC], nr. 4871/16, § 211–219, 16 shkurt 2021).

- *Pjesëmarrja e kërkuarve në fazën e hetimit*

205. Gjykata vë në dukje pretendimin e kërkuarve që ata i kërkuar Prokurorisë të njiheshin me dosjen e çështjes në fazën e hetimit dhe që kërkesa e tyre u refuzua dhe iu dha një kopje e saj vetëm në përfundim të hetimit. Megjithatë, kërkuarve nuk kanë paraqitur ndonjë dokument në mbështetje të pretendimeve të tyre. Nga ana tjetër, Qeveria nuk i ka kundërshtuar këto pretendime.

206. Edhe duke supozuar se deklarimi i kërkuarve në këtë drejtim është i saktë, Gjykata thekson si më poshtë.

207. Për sa i përket aksesit në hetim dhe ekzistencës së kontrollit të mjaftueshëm publik, Gjykata tashmë ka theksuar rëndësinë e së drejtës së viktimave, familjeve dhe trashëgimtarëve të tyre për të mësuar të vërtetën rreth rrethanave që lidhen me ngjarjet që përfshijnë një shkelje masive të të drejtave, aq themelore sa e drejta për jetën. Megjithatë, Gjykata vëren që ky aspekt i detyrimit procedural nuk kërkon që kërkuarve të njihen me

dosjet e policisë, ose kopjet e të gjitha dokumenteve gjatë një hetimi në vazhdim, ose që ata të konsultohen ose të informohen për çdo hap (shihni *Brecknell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 32457/04, § 77, 27 nëntor 2007; *Mezhijeva kundër Rusisë*, nr. 44297/06, § 75, 16 prill 2015; dhe *Hovhannisyan dhe Nazaryan kundër Armenisë*, nr. 2129/87 dhe 14, § 173, 8 nëntor 2022; shihni, gjithashtu, *Gürtekin dhe të tjerët kundër Qipros* (vendim), nr. 60441/13 dhe 2 të tjerë, § 29, 11 mars 2014; *Mujkanovic dhe të tjerë kundër Bosnjë Hercegovinës* (vendim), nr. 47063/08 dhe 5 të tjerë, § 40, 3 qershor 2014; dhe *Fazliq dhe të tjerë kundër Bosnjë Hercegovinës* (vendim), nr. 66758/09 dhe 4 të tjerë, § 38, 3 qershor 2014).

208. Edhe pse kërkuarve nuk iu dha akses në dosjen hetimore të çështjes gjatë kohës që hetimi ishte në proces, ata u njohën me të gjithë dosjen në fund të hetimit. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se ngjarja në fjalë ndodhi më 15 mars 2008 dhe hetimi përfundoi brenda një viti. Nga kjo rrjedh se hetimi ishte i shpejtë dhe se kërkuarve nuk u desh të prisnin shumë vite për të mësuar rreth rezultateve të hetimit (krahasoni *Shoqata "21 dhjetor 1989" dhe të tjerë kundër Rumanisë*, nr. 33810/07 dhe 18817/08, §§ 140–41, 24 maj 2011).

209. Për më tepër, siç u tha më lart, Gjykata konstaton se autoritetet vërtetuan të gjitha faktet relevante gjatë hetimit, dhe kërkuarve nuk kanë vënë në dukje ndonjë gabim ose mosveprim të veçantë nga ana e autoriteteve hetimore, ose një fakt të veçantë që nuk është vërtetuar, ose një linjë të veçantë hetimi që nuk është ndjekur.

210. Në këto rrethana, Gjykata vlerëson se kërkuarve u është dhënë akses në masën e duhur të nevojshme për të mbrojtur interesat e tyre legjitimë (krahasoni *Gribben kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 28864/18, § 136, 25 janar 2022).

β) Gjykimi penal kundër njëzet e nëntë të akuzuarve
- *Akuzat e ngritura kundër të akuzuarve dhe dënimet e dhëna*

211. Gjykata vëren se pas hetimit, u ngritën akuza ndaj njëzet e nëntë të akuzuarve, në lidhje me ngjarjen e Gërdecit dhe se ata u gjykan në Gjykatën e Rrethit Tiranë. Prandaj, çështja për vlerësim është nëse autoritetet gjyqësore, si rojtarë të ligjeve të përcaktuara për të mbrojtur jetën dhe integritetin fizik dhe moral të personave brenda juridiksionit të tyre, ishin të vendosura që të dënonin përgjegjësit. Ndonëse është e vërtetë se Gjykata nuk e ka për detyrë të trajtojë çështje të së drejtës së brendshme në lidhje me përgjegjësinë penale individuale, ose të japë vendime fajësie ose pafajësie, me qëllim që të përcaktojë nëse Qeveria e paditur ka përmbushur përgjegjësinë e saj të së drejtës ndërkombëtare sipas Konventës, Gjykata duhet të ketë parasysh konsideratat e gjykatave kombëtare kur dënojnë të akuzuarit kryesor dhe masën e dënimit të caktuar ndaj tyre. Ndërkohë që e bën këtë, Gjykata duhet të respektojë në masë të konsiderueshme gjykatat kombëtare për zgjedhjen e dënimeve të përshtatshme. Megjithatë, ajo përsëri duhet të ushtrojë kompetencën e caktuar të rishikimit dhe të ndërhyjë në rastet e disproporcionit të dukshëm ndërmjet rëndesës së veprës dhe masës së dënimit të dhënë (shihni *Ali dhe Ayşe Duran kundër Turqisë*, nr. 42942/02, § 66, 8 prill 2008, me referenca të mëtejshme).

212. Ndërkohë që nuk është detyrim absolut që të gjitha procedimet penale të rezultojnë në dënim ose në një dënim të caktuar, gjykatat kombëtare në asnjë rrethanë nuk duhet të jenë të përgatitura për të lejuar që aktet e pakujdesisë së rëndë që kanë rezultuar në humbjen e jetës ose që kanë rrezikuar rëndë jetën të mos ndëshkohen, ose që veprat e rënda penale të dënohen me dënime tepër të buta. Prandaj, pika e rëndësishme që duhet të shqyrtojë Gjykata është nëse dhe në çfarë mase gjykatat, për arritjen e përfundimit të tyre, mund të konsiderohet se e kanë shqyrtuar çështjen me kujdesin e kërkuar nga neni 2 i Konventës, në mënyrë që efekti parandalues i sistemit gjyqësor në vend dhe rëndësia e rolit që kërkohet të luajë për parandalimin e shkeljeve të së drejtës për të jetuar të mos cenohen (po aty, §§ 61–62; shih, gjithashtu, *Armani Da Silva*, cituar më lart, § 285; *Sabalić kundër Kroacisë*, nr. 50231/13, § 97, 14 janar 2021; dhe, në përgjithësi, *Öner Yildız*, cituar më lart, §§ 116–18).

213. Sa u përket akuzave të ngritura ndaj të akuzuarve, ato kishin të bënin me veprën penale të vrasjes, shpërdorimit të detyrës, falsifikimit të dokumenteve dhe shkeljes së rregullave të sigurisë.

214. Njëzet e katër të akuzuar u shpallën fajtorë. Në fund, asnjë nga të akuzuarit kryesorë nuk u shpall fajtor për vrasje, por për vepra të tjera penale si shkelje e rregullave të sigurisë, prodhim dhe mbajtje armësh dhe municioni në punë, shpërdorim detyrë dhe shkatërrim i pronës nga pakujdesia.

215. Duke pasur parasysh që në çështjet e vrasjeve me dashje, veçanërisht nga zyrtarët e shtetit, detyrimi procedural sipas nenit 2 të Konventës në parim do të kërkonte ngritjen e një akuzë adekuate që duhet t'i referohet vrasjes, nuk ndodh domosdoshmërisht kështu kur bëhet fjalë për akuza specifike në lidhje me vdekjet si pasojë e aksidenteve. Në rrethana të tilla, autoritetet kombëtare janë në pozitë më të mirë për të vlerësuar rolin, detyrat dhe pozicionin e çdo individi në lidhje me ngjarjen dhe përgjegjësinë e tij/saj në këtë drejtim.

216. Në këtë çështje, edhe pse asnjë nga të akuzuarit kryesorë nuk është dënuar në fund për vrasje, të gjitha veprat për të cilat ata janë dënuar kishin të bënin me ngjarjen e Gërdecit dhe dënimet e tyre i referoheshin në mënyrë specifike shkatërrimit të vdekjes dhe plagosjes së disa personave. Prandaj, dënimet e të akuzuarve

kryesorë lidhen me aktet që rrezikojnë jetën dhe mbrojtjen e së drejtës për jetë sipas kuptimit të nenit 2 (krahasoni *Öneryıldız*, cituar më lart, § 116).

217. Për sa i përket dënimit, Gjykata më parë ka gjetur shkelje të aspektit procedural të nenit 2 të Konventës në çështjet kur zyrtarët e shtetit kanë shkaktuar vdekjen nga veprime të brutalitetit policor dhe ku ekzekutimi i dënimeve të dhëna ndaj tyre është pezulluar (shihni *Ali dhe Ayşe Duran*, cituar më sipër, §§ 70–72; *Bektaş dhe Özalp*, cituar më lart, § 50; *Fadime dhe Turan Karabulut kundër Turqisë*, nr. 23872/04, § 47, 27 maj 2010; dhe *Külalab dhe Koyuncu kundër Turqisë*, nr. 24827/05, § 60, 23 prill 2013); ose dënimi është ekzekutuar me vonesë të konsiderueshme (shihni *Kitanovska Stanojkovic dhe të tjerët kundër ish Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 2319/14, §§ 31–33, 13 tetor 2016); ose ata nuk janë dënuar për shkak të parashkrimit të dënimit (shihni *Przemysław kundër Polonisë*, nr. 22426/11, § 71, 17 shtator 2013, dhe *Nina Kutsenko kundër Ukrainës*, nr. 25114/11, § 150, 18 korrik 2017); ose dënimi ka qenë shumë i butë (shih *Przemysław*, cituar më sipër, § 72, ku një oficer policie fillimisht u dënua me katër vjet burgim i akuzuar për rrahje që rezultoi në vdekje, dhe më pas dënimi u ul në dy vjet burgim, dhe *Yeter kundër Turqisë*, nr. 33750/03, § 68, 13 janar 2009, ku një oficer policie fillimisht u dënua me dhjetë vjet burgim i akuzuar për torturë që rezultoi në vdekje, dhe më pas dënimi u ul në katër vjet e dy muaj burgim dhe ai vuajti vetëm nëntëmbëdhjetë ditë); ose ku oficerëve të policisë që kryen vrasjen nuk ju ndaluar mbajtja e detyrave në shërbimin publik (shihni *Vazagashvili dhe Shanava*, cituar më lart, § 92, ku dy oficerë policie të dënuar për vrasje në rrethana rënduese të djalit të kërkuesit u dënuan me dymbëdhjetë vjet burgim, por që mund t'i bashkoheshin sistemit të zbatimit të ligjit të shtetit të paditur sërish pasi të kishin vuajtur dënimin me burg); ose ku gjykata e faktit pezulloi shpalljen e vendimit për veprën e vrasjes së paligjshme me arsyetimin se nuk ishte kryer me dashje (shihni, për shembull, *Kasap dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 8656/10, § 60, 14 janar 2014, dhe *Hasan Köse kundër Turqisë*, nr. 15014/11, § 37, 18 dhjetor 2018).

218. Gjykata fillimisht vëren se çështja në fjalë nuk ka të bëjë me vrasje me dashje, por pakujdesi, ndonëse e rëndë. Megjithatë, edhe akuzat për pakujdesi të rëndë që rezultojnë në vdekje nuk mund të krahasohen me ato të ngritura kundër zyrtarëve të shtetit për vrasje me dashje.

219. Sa u përket dënimeve të dhëna ndaj të akuzuarve kryesorë Gjykata vëren se Y.P. dhe D.M. fillimisht janë dënuar me tetëmbëdhjetë vite burg, M.D dhe S.N me dhjetë vite burg dhe L.H me gjashtë vite burg.

220. Megjithatë, Gjykata e Apelit Tiranë zbatoi gjykimin e shkurtuar për Y.P., D.M. dhe M.D., që rezultoi në ulje automatike të dënimit të tyre me një të tretën. Kështu, Y.P u dënua me dhjetë vjet burg, D.M me dymbëdhjetë dhe M.D me gjashtë vjet e nëntë muaj burgim, ndërsa dënimet ndaj S.N dhe L.H u lanë në fuqi.

221. Më pas, Y.P u lirua me kusht, pasi kishte vuajtur ditë dënimin me burg për pesë vjet, nëntë muaj e tetëmbëdhjetë . M.D iu ul dënimi me shtatëdhjetë ditë për shkak të sjelljes së tij shembullore në burg. Ai vuajti dënimin me burg për pesë vjet e gjashtë ditë. S.N iu ul dënimi me nëntëdhjetë ditë. D.M vuajti dënim me burg për gjashtë vjet, njëmbëdhjetë muaj dhe njëzet e shtatë ditë.

222. Pyetja është nëse gjykatat kanë shqyrtuar me kujdes caktimin e dënimeve ndaj personave të shpallur përgjegjës, duke pasur parasysh përmasat e ngjarjes së Gërdecit dhe numrin e viktimave. Ndonëse është e vërtetë që disa nga dënimet u ulën më pas, uljet në dënimet fillestare nuk i bënë ato të buta në mënyrë disproporcionale. Në lidhje me faktin që të akuzuarit më pas vuajtën edhe më pak kohë në burg, Gjykata vëren se pasi një i dënuar fillon të vuajë dënimin, lirimi me kusht ose ulja e dënimit është një veçori normale e sistemeve të drejtësisë penale dhe mund të jetë rezultat i rrethanave të ndryshme, siç është sjellja e të dënuarit në burg. Koha e vuajtur në burg nga të akuzuarit kryesorë nuk mund të konsiderohet si haptazi në disproporcion me rëndësinë e veprave të kryera prej tyre.

- *Pjesëmarrja e kërkuesve në gjykimin penal*

223. Kërkuesit në kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14 kanë paraqitur padi civile kundër disa prej të akuzuarve. Më 22 maj 2009, Gjykata e Lartë veçoi padinë e tyre civile nga procesi penal. Zamira Durdaj u ankua në Gjykatën Kushtetuese se veçimi i padisë civile nga gjykimi penal e kishte penguar të merrte pjesë në gjykimin penal, sepse i kishte hequr atyre, gjithashtu, çdo mundësi për të marrë pjesë në gjykimin penal, për shembull, për të marrë në pyetje dëshmitarët, për të paraqitur dokumentacion shtesë, për të kërkuar ekspertizë dhe për të thirrur dëshmitarë, duke shkelur në këtë mënyrë parimin e kontradiktoritetit në procesin gjyqësor. Gjykata Kushtetuese e rrëzoi ankimin e saj, duke konstatuar se Gjykata e Lartë kishte vepruar në përputhje me legjislacionin e brendshëm dhe duke mos adresuar ankimin e saj specifik për refuzimin e pjesëmarrjes aktive në procesin penal kundër përgjegjësve për ngjarjen e Gërdecit ku humbi jetën djali i saj.

224. Gjykata vëren se, pasi Gjykata e Lartë e veçoi padinë civile të kërkuesve nga gjykimi penal, ata nuk u informuan më për asnjë nga hapat e ndërmarrë në gjykimin penal. Gjykata vëren se kjo ka ndodhur më 22 shtator 2009, para se të kishte filluar gjykimi në Gjykatën e Rrethit Tiranë. Me fillimin e gjykimit kundër njëzet e

nëntë të akuzuarve në Gjykatën e Rrethit Tiranë, kërkuesit nuk u informuan për seancat dhe nuk u ftuan të merrnin pjesë në gjykim në asnjë cilësi.

225. Sipas legjislacionit shqiptar të asaj kohe, pala e dëmtuar që nuk kishte depozituar padi civile gjatë gjykimit penal nuk kishte të drejtë të merrte pjesë aktive në gjykimin kundër të akuzuarit për të paraqitur prova, për të marrë në pyetje dëshmitarët ose të pandehurit apo për të komentuar mbi provat e mbledhura. Kështu, edhe pse seancat e mbajtura para gjykatave vendëse, në parim, ishin të hapura për publikun dhe oraret e seancave mund të ishin të disponueshme (shihni *Seremet kundër Bosnjës dhe Hercegovinës, Malit të Zi dhe Serbisë* (vendim), nr. 29620/05, § 36, 8 korrik 2014), kërkuesit do të kishin mundësi të ndiqnin gjykimin vetëm si anëtarë të publikut të gjerë, pa ndonjë të drejtë specifike. Ata nuk do të kishin pasur një mundësi reale për të marrë pjesë në mënyrë aktive në gjykim siç është përshkruar nga Zamira Durdaj në ankimin e saj në Gjykatën Kushtetuese.

226. Përveç kësaj, vendimet e marra gjatë gjykimit penal nuk iu njoftuan kërkuesve dhe ata nuk kishin të drejtë ankimi kundër tyre. Prandaj, në rrjedhën e gjykimit penal, kërkuesit nuk kishin të drejta procedurale.

227. Për sa i përket pretendimit të Qeverisë se kërkuesit mund të kishin ushtruar të drejtat e tyre gjatë procesit në lidhje me një padi civile për dëmshpërblim, Gjykata vëren se ajo tashmë ka përcaktuar se detyrimi procedural i shtetit sipas nenit 2 të Konventës në rrethanat e çështjes në fjalë kërkonte një përgjigje të ligjit penal, dhe për këtë arsye kërkuesve duhej t'u jepej mundësia të merrnin pjesë në mënyrë efektive në procesin penal, duke përfshirë edhe fazën e gjykimit, në masën e nevojshme për të mbrojtur interesat e tyre legjitime (shihni *Paul dhe Audrey Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 46477/99, § 73, GJEDNJ 2002-II; shihni, gjithashtu, paragrafin 155 më lart). Kjo nuk mund të kompensohet nga mundësia e kërkuesve për të paraqitur një padi civile në një proces të veçantë civil, pasi ky proces do të shqyrtonte vetëm padinë civile të kërkuesve dhe jo përgjegjësinë penale të të akuzuarve. Kërkesa për të lejuar përfshirjen e viktimave vështirë se mund të plotësohet kur viktimat e shkeljeve sipas nenit 2 të Konventës ose të afërmit e tyre nuk kanë mundësi të marrin pjesë në procesin penal kundër autorëve të këtyre shkeljeve (krahasoni *Oğur kundër Turqisë* [GC], nr. 21594/93, § 92, GJEDNJ 1999-III; *Boboc dhe të tjerë kundër Republikës së Moldavisë*, nr. 44592/16, § 53, 7 qershor 2022; *Shavadze kundër Gjeorgjisë*, nr. 72080/12, § 35, 19 nëntor 2020; *Vazagashvili dhe Shanava*, cituar më lart, § 91; *Iorga kundër Moldavisë*, nr. 12219/05, §§ 35 dhe 36, 23 mars 2010; dhe *Pisari kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 42139/12, § 59, 21 prill 2015).

γ) Procesi ndaj ish-ministrit të Mbrojtjes

228. Neni 2 nuk parashikon të drejtën e një kërkuesi që të ketë palë të tjera të ndjekura penalisht ose të dënua për një veprë penale (shihni, mes shumë vendimeve, *Budayeva dhe të tjerë*, cituar më lart, § 144). Me fjalë të tjera, shteti i paditur nuk është i detyruar të ndjekë penalisht personat të cilët kërkuesi dëshiron që të mbajnë përgjegjësi (shihni *Van Melle dhe të tjerë kundër Holandës* (vendim), nr. 19221/08, 29 shtator 2009). Nga ana tjetër, gjykatat kombëtare në asnjë rrethanë nuk duhet të jenë të përgatitura për të lejuar që veprat që rrezikojnë jetën të mbeten pa u ndëshkuar (shihni *Mazepa dhe të tjerë kundër Rusisë*, nr. 15086/07, § 69, 17 korrik 2018, dhe *Randelović dhe të tjerë kundër Malit të Zi*, nr. 66641/10, § 123, 19 shtator 2017; shihni, gjithashtu, *Öneryıldız*, cituar më lart, §§ 95–96).

229. Në këtë çështje, Prokurori pati si synim fillimin e hetimit penal, *inter alia*, ndaj F.M, Ministër i Mbrojtjes, për të cilin prokuroria duhej të merrte pëlqimin e Kuvendit sipas ligjit në fuqi në atë kohë. Kuvendi fillimisht hoqi imunitetin parlamentar për të lejuar hetimin dhe ndjekjen penale të F.M. Për rrjedhojë, ndaj tij filloi hetimi penal. Gjatë hetimit, u mbledhën prova të cilat sipas prokurorisë përbënin bazë të mjaftueshme për ngritjen e akuzës kundër F.M. Akuza u ngrit përpara Gjykatës së Lartë për veprat penale të shpërdorimit të detyrës zyrtare, prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve të zjarrit dhe municionit, dhe për veprën penale ushtarake të shpërdorimit të detyrës në bashkëpunim me një ushtarak (shihni paragrafin 62 më lart). Megjithatë, F.M më pas u rizgjodh deputet (shihni paragrafin 101 më lart). Kjo rizgjedhje i dha atij imunitet të ripërtëritë parlamentar, gjë që pengoi vijimin e ndjekjes penale kundër tij dhe Gjykata e Lartë e pushoi procedimin kundër F.M. më 14 shtator 2009 (shihni paragrafin 102 më lart). Pas kësaj, prokuroria nuk kërkoi autorizim të ri nga Kuvendi, gjë që rezultoi në ndërprerjen e çdo përpjekjeje të mëtejshme për të provuar përgjegjësinë e F.M për ngjarjen e Gërdecit (krahasoni *Carter kundër Rusisë*, nr. 20914/07, § 145, 21 shtator 2021). As prokuroria dhe as qeveria nuk kanë dhënë ndonjë shpjegim se pse nuk është kërkuar autorizimi i ri nga Kuvendi.

230. Që nga 26 tetori 2012, imuniteti parlamentar nuk ka qenë pengesë për institucionin apo vazhdimin e hetimit penal të një deputeti. Megjithatë, Prokurori nuk e rihapi e procedimin penal kundër F.M. deri më 5 maj 2021 (shihni paragrafin 115 më lart). Sërish, as prokuroria dhe as qeveria nuk kanë dhënë ndonjë shpjegim se pse hetimi nuk rifilloi menjëherë pas heqjes së pengesës së lartpërmendur, por vetëm nëntë vite më vonë. Në

lidhje me këtë, Gjykata vëren se në një intervistë televizive të 25 prillit 2013, Prokurori i Përgjithshëm u shpreh se hetimi ndaj F.M. nuk do të rifillonte në mungesë të provave të reja (shihni paragrafin 114 më lart). Megjithatë, ky qëndrim binte ndesh me faktin se prokuroria tashmë kishte ngritur akuzë kundër F.M., gjë që tregonte se kishte vlerësuar se provat mbi të cilat ishte bazuar akuza fillestare ishin të mjaftueshme. Nuk është dhënë asnjë shpjegim se pse ato prova nuk shiheshin më si të mjaftueshme apo të vlefshme.

231. Procedimi penal ndaj F.M. rifilloi vetëm në vitin 2021, që do të thotë se kishte një boshllëk nëntëvjeçar në ndjekjen e tij penale. Gjatë kësaj periudhe, kërkuesit bënë disa përpjekje për të filluar procedimin penal kundër F.M. Megjithatë, vendosja e barrës mbi kërkuesit, si palë të dëmtuara, për të paraqitur prova për veprat e dyshuara që i nënshtrohen ndjekjes penale të asistuar nga shteti nuk është e pranueshme. Këto dështime ngrenë pyetje serioze për vullnetin dhe kujdesin e prokurorisë për të ndjekur çështjen në përputhje me kërkesat e nenit 2 të Konventës, duke krijuar kështu një mundësi për mosndëshkim. Gjykata vëren, gjithashtu, se vendimi i datës 26 mars 2015 i Gjykatës Administrative të Tiranës, i dhënë ndërkohë, përfshinte gjetje të konsiderueshme mbi përgjegjësinë personale (civile) të F.M. për dëmin e shkaktuar ndaj viktimave të Gërdecit. Edhe pse këto gjetje kishin të bënin me përgjegjësinë e tij civile, ato mund të ishin përdorur në mbështetje të çështjes së prokurorisë kundër F.M.

232. Gjykata rithekson se kërkesa për të vepruar menjëherë dhe me shpejtësi të arsyeshme është e nënkuptuar në kontekstin e detyrimeve të shtetit sipas nenit 2 të Konventës. Edhe aty ku mund të ketë pengesa ose vështirësi që pengojnë ecurinë në një hetim ose një gjykim në një situatë të caktuar, përgjigjja e menjëhershme nga autoritetet është jetike për ruajtjen e besimit të publikut për respektimin e tyre të shtetit të së drejtës dhe për parandalimin e çdo shfaqjeje të bashkëpunimit për, ose tolerancës, ndaj akteve të paligjshme (shihni *Šilih kundër Sllovenisë* [GC], nr. 71463/01, § 195, 9 prill 2009, dhe *Fergec kundër Kroacisë*, nr. 68516/14, § 38, 9 maj 2017).

233. Në këtë çështje, ndjekja penale e F.M. u ndikua nga vonesa të konsiderueshme, inercia e autoriteteve të ndjekjes penale dhe shumë përpjekje të kota të kërkuesve për ta sjellë atë para drejtësisë (shihni paragrafët 103–118 më lart). Gjykata rithekson se drejtësia e vonuar shpesh është drejtësi e mohuar, pasi ekzistenca e periudhave të paarsyeshme të pasivitetit dhe mungesa e kujdesit nga ana e autoriteteve në kryerjen e procedurave e bën hetimin dhe gjykimin joefektiv (krahasoni *Vazgashvili dhe Shanava*, cituar më lart, § 89, me referenca të mëtejshme dhe *Ochigava kundër Gjeorgjisë*, nr. 14142/15, § 58, 16 shkurt 2023).

234. Për sa i përket argumentit të kërkuesve se ndjekja penale kundër F.M. ishte pezulluar për shkak të zbatimit të amnistisë, Gjykata vëren se sipas ligjit për amnistinë, të miratuar më 8 nëntor 2012, amnistia ishte e mundur vetëm në lidhje me veprat penale të dënueshme deri në dy vjet burgim. Ndonëse është e vërtetë se, në vendimin e saj të datës 10 dhjetor 2012, Gjykata e Lartë zbatoi amnistinë për F.M., kjo kishte të bënte vetëm me akuzat sipas nenit 91 të KP për plagosje të rëndë nga pakujdesia. Sidoqoftë, Gjykata e Lartë, më 1 mars 2020, kishte pushuar procedimin penal kundër F.M. me akuza të ngjashme, duke konstatuar mungesë të elementëve të figurës së veprës penale (*mens rea* dhe *actus reus*). Prandaj, vendimi për amnistinë, në rrethanat e çështjes në fjalë, nuk kishte ndikim vendimtar në ndjekjen penale të F.M.

235. Procedimi penal kundër F.M. për shpërdorim detyre është ende në pritje (shihni paragrafin 122 më lart), duke lënë kështu kërkuesit pa një konkluzion përfundimtar në lidhje me përgjegjësinë e tij më shumë se katërmëdhjetë vjet pas ngjarjes së Gërdecit. Ndonëse Gjykata nuk po mban qëndrim në lidhje me përgjegjësinë penale të F.M., ajo vlerëson se, nisur nga rëndësia e veçantë sociale e tragjedisë së Gërdecit dhe provat e mbledhura kundër F.M. (shihni në veçanti letrën e Prokurorit drejtuar Parlamentit, paragrafi 47 më sipër), kërkuesit si edhe publiku i gjerë kanë të drejtë të dinë jo vetëm rrethanat në të cilat ka ndodhur humbja e jetës dhe plagosjet e rënda (shih *Lapusan kundër Rumanisë*, nr. 29723/03, § 94, 3 qershor 2008 dhe *Shoqata "21 Dhjetor 1989" dhe të Tjerët*, të cituar më sipër, § 144), por edhe rolin e saktë që pati ish-ministri i Mbrojtjes në këto ngjarje.

8) Konkluzion

236. Në lidhje me procedimin penal kundër njëzet e nëntë të akuzuarve, Gjykata duhet të marrë parasysh: faktin që çështja në fjalë nuk ka të bëjë me vrasje me dashje; natyrën e dënimeve të të akuzuarve kryesorë; dënimet me burg të dhëna ndaj tyre nga gjykatat; dhe kohën që ata kanë vuajtur në burg (duke filluar nga gjashtë vjet e shtatë muaj deri në dhjetë vjet e njëzet e shtatë ditë). Në këto rrethana, Gjykata nuk mund të dalë në përfundimin se sistemi i së drejtës penale, siç zbatohet në çështjen në fjalë, nuk pati efekt të mjaftueshëm bindës që mund të siguronte parandalimin efektiv të akteve të paligjshme siç janë ato për të cilat janë ankuar kërkuesit (krahasoni *Aliun dhe Ayşe Duran*, cituar më sipër, § 72).

237. Në të njëjtën kohë, dhe duke marrë parasysh efektivitetin e përgjithshëm të hetimit (shihni paragrafin 185 më lart), Gjykata ka konstatuar se kërkuesve nuk iu është dhënë mundësia adekuate për të marrë pjesë në proceset gjyqësore kundër të akuzuarve në lidhje me ngjarjen e Gërdecit që u mori jetën të afërmeve të tyre ose u shkaktoi atyre plagë të rënda kërcënuese për jetën (shihni paragrafët 223–227 më lart). Më e rëndësishme akoma, mënyra se si autoritetet shqiptare trajtuan ndjekjen penale të F.M nuk ishte në përputhje me detyrimet e tyre procedurale sipas nenit 2 të Konventës.

238. Gjykata arrin në përfundimin se rrjedhimisht është shkelur detyrimi procedural i nenit 2 të Konventës për shkak të mungesës së përfshirjes së kërkuesve në gjykimin penal të njëzet e nëntë të akuzuarve dhe për shkak të mënyrës se si autoritetet shqiptare kanë trajtuar ndjekjen penale të F.M.

B. Aspekti material i nenit 2 të Konventës

Pranueshmëria

a) Parashtrimet e palëve

239. Qeveria fillimisht parashtroi se kërkuesit kishin abuzuar me të drejtën e tyre të kërkesës. Përkatesisht, ata i kishin dhënë Gjykatës përshtypje të gabuar duke mos iu referuar procedurave administrative si një rrugë e mundshme për të kërkuar dëmshpërblim.

240. Më tej, Qeveria pretendoi se kërkuesit nuk i kishin shteruar mjetet juridike në vend. Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj kishin marrë dëmshpërblim për vdekjen e djalit të tyre nga Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë dhe nuk e kishin ankimuar atë vendim. Prandaj, Qeveria arriti në përfundimin se kërkuesit kishin qenë të kënaqur me shumën që u ishte dhënë.

241. Në lidhje me kërkesat nr. 46707/13 dhe 46714/13, Qeveria argumentoi se ato ishin depozituar para kohe sepse kërkuesit nuk i kishin shteruar të gjitha mjetet juridike të brendshme dhe procedurat administrative në dispozicion, ndërsa disa nga kërkesat e tyre ishin akoma në pritje përpara gjykatave kombëtare. Për sa u përket kërkuesve të tjerë, Qeveria parashtroi se kërkuesit nuk i kishin shteruar siç duhet të gjitha mjetet juridike të brendshme në dispozicion, sepse ata nuk kishin paraqitur një padi civile për dëmshpërblim.

242. Kërkuesit argumentuan se, në kontekstin e veçantë të çështjes së tyre, i vetmi mjet juridik efektiv që duhej të kishin përdorur, për aq sa ishte e mundur, ishte procesi penal, i cili kishte kulmuar me miratimin e vendimit të Gjykatës së Lartë të datës 19 korrik 2013. Fakti që, në bazë të ligjit të brendshëm, kërkuesit (kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14) nuk kishin të drejtë të merrnin pjesë në ato procese nuk kishte asnjë rëndësi nëse procesi penal në çështjen në fjalë ishte i vetmi mjet juridik rezultatin e të cilit kërkuesit duhej të kishin pritur përpara se të depozitonin një kërkesë në Gjykatë; në fakt, kjo mospjesëmarrje, mund të përbënte shkelje të qartë të aspektit procedural të nenit 2. Ata u mbështetën në *Öneriyildiz* (cituar më lart, § 113) dhe *Budayeva dhe të tjerët* (cituar më lart, § 140), ku Gjykata ishte shprehur se vetëm procesi penal do të konsiderohej mjet efektiv, pavarësisht çdo lloj mjeti tjetër juridik në dispozicion të kërkuesve.

243. Duke qenë se ata nuk ishin lejuar të merrnin pjesë në procesin penal në nivel vendor, forma tjetër e mjetit juridik të përmendur ishte e pamjaftueshme. Prandaj, argumentet e paraqitura nga Qeveria nuk ishin relevante.

244. Kërkuesit në kërkesat nr. 46707/13 dhe 467014/13 vunë në dukje se procedimi penal që kishin filluar ishte i vetmi mjet juridik penal në dispozicion të tyre (sepse në rendin juridik shqiptar plagët si ato të pësura nga kërkuesit nuk ishin objekt i ndjekjes penale të asistuar nga shteti; përkundrazi, viktimës iu kërkua të bënte një kërkesë penale dhe të merrte përsipër zhvillimin e procedimit, duke vepruar si organ akuze). Për më tepër, kërkuesit parashtroan se me paraqitjen e kallëzimeve të tyre penale, atyre u ishte dhënë mundësia për të marrë pjesë në procedimin penal që pasoi, duke paraqitur prova, duke propozuar që dëshmitarët të merreshin në pyetje e kështu me radhë. Kërkuesit pretenduan që vetëm këto procedura, kishin qenë në parim në përputhje me kërkesat procedurale që rrjedhin nga neni 2. Nga ana tjetër, ata pretenduan se nuk kishin në dispozicion një mjet juridik që do t'u mundësonte të kundërshtonin zbatimin e ligjit për amnistinë ndaj të pandehurit në çështjet e tyre dhe të kërkonin vazhdimin e procedimit penal (ata ju referuan, për analogji, *P.M. kundër Bullgarisë*, nr. 49669/07, § 59, 24 janar 2012). Kërkuesit theksuan rëndësinë e faktit se në asnjë moment në proceset e brendshme gjykatat kombëtare nuk e kanë diskutuar statusin e tyre ligjor si palë të dëmtuara ose nuk kanë konsideruar se ankimet e tyre nuk ishin “të diskutueshme”.

245. Gjithashtu, procedura e dëmshpërblimit pranë gjykatave administrative kishte nisur në vitin 2015 për njërën prej kërkueseve (Rabie Gërdec) në kërkesën nr. 46707/13. Dy kërkuese të tjera, Sabrie Picari dhe Meltina Haka, kishin marrë dëmshpërblim në proces civil.

246. Për sa u përket kërkuesve në kërkesën nr. 467014/13, Roxhens Durdaj dhe Alketa Hazizaj, ata kishin shprehur gatishmërinë për të paraqitur ankim administrativ dhe për këtë kishin njoftuar Gjykatën.

b) Vlerësimi i Gjykatës

247. Gjykata nuk duhet të trajtojë çështjen e abuzimit të rregullit të së drejtës së kërkesës sepse ankimet e kërkuarve sipas aspektit material të nenit 2 sidoqoftë janë të papranueshme për arsyet e mëposhtme.

i. Parime të përgjithshme

248. Gjykata vlerëson se çështjet e statusit të viktimës së kërkuarve dhe shterimit të mjeteve juridike të brendshme janë të lidhura në thelb me rrethanat e çështjes në fjalë dhe për këtë arsye duhet të trajtohen së bashku (krahasoni *Jeronovičs kundër Letonisë* [GC], nr. 44898/10, § 75, GJEDNJ 2016).

249. Parimet e përgjithshme përkatëse në lidhje me shterimin e mjeteve juridike të brendshme janë përcaktuar në *Vučković dhe të tjerët kundër Serbisë* ((kundërshtim paraparak) [GC], nr. 17153/11 dhe 29 të tjerë, §§ 69–75, 25 mars 2014).

250. Në veçanti, Gjykata ka pranuar se neni 35 § 1 duhet të zbatohet me njëfarë shkalle fleksibiliteti dhe pa formalizëm të tepruar. Ajo ka pranuar më tej se rregulli i shterimit nuk është as absolut dhe as i aftë të zbatohet automatikisht; për qëllime të shqyrtimit nëse është respektuar, është thelbësore të merren parasysh rrethanat e çështjes të caktuar. Në veçanti kjo do të thotë që Gjykata duhet të marrë parasysh realisht jo vetëm ekzistencën e mjeteve juridike formale në sistemin ligjor të shtetit kontraktues në fjalë, por edhe kontekstin e përgjithshëm në të cilin ato veprojnë, si edhe rrethanat personale të kërkuarve. Më pas, ajo duhet të shqyrtojë nëse, në të gjitha rrethanat e çështjes, kërkuarri ka bërë gjithçka që mund të pritej në mënyrë të arsyeshme prej tij ose saj për të shteruar mjetet juridike të brendshme (shihni *Ýlhan kundër Turqisë* [GC], nr. 22277/93, § 59, GJEDNJ 2000 VII).

251. Sa i përket dëmshpërblimit që është i përshtatshëm dhe i mjaftueshëm për të korrigjuar shkeljen e një të drejte të Konventës në nivel kombëtar, Gjykata në përgjithësi e ka konsideruar këtë si të varur nga të gjitha rrethanat e çështjes, duke pasur parasysh, në veçanti, natyrën e shkeljes së Konventës që është në diskutim (shihni *Gäffgen kundër Gjermanisë* [GC], nr. 22978/05, § 116, GJEDNJ 2010).

252. Për sa i përket pagimit të dëmshpërblimit dhe aspektit material të nenit 2, Gjykata është shprehur se në rastet e keqtrajtimit me dashje që rezulton në vdekje, shkelja e nenit 2 nuk mund të korrigjohet ekskluzivisht nëpërmjet dhënies së dëmshpërblimit për të afërmit e viktimës. Kjo ndodh sepse, nëse autoritetet do të mund ta kufizonin reagimin e tyre ndaj incidenteve të keqtrajtimit me dashje nga policia thjesht me dhënien e dëmshpërblimit, duke mos bërë mjaftueshëm në lidhje me ndjekjen penale dhe ndëshkimin e personave përgjegjës, do të ishte e mundur në disa raste që punonjësit e shtetit të abuzonin me të drejtat e atyre që janë nën kontrollin e tyre me pandëshkueshmëri virtuale, dhe ndalimet e përgjithshme ligjore për vrasjen, torturën dhe trajtimin çnjerëzor e poshtërues, pavarësisht rëndësisë së tyre themelore, do të ishin praktikisht joefektive (shihni *Nikolova dhe Velichkova*, cituar më lart, § 55, dhe rastet e cituara aty).

253. Mundësia për të kërkuar dhe marrë dëmshpërblim përbën vetëm një nga masat e nevojshme për të korrigjuar vdekjen e shkaktuar nga përdorimi i paligjshëm i forcës nga punonjësit e shtetit. Masat e tjera të nevojshme për të siguruar korrigjimin janë detyrimi i shtetit për të kryer një hetim efektiv (shihni *Kelly dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 30054/96, § 105, 4 maj 2001, dhe *Nikolova dhe Velichkova*, cituar më sipër, §§ 56–57; shihni, gjithashtu, *mutatis mutandis*, *Vladimir Romanov kundër Rusisë*, nr. 41461/02, § § 78–79, 24 korrik 2008, dhe *Abhyazov kundër Rusisë*, nr. 22867/05, § 43, 30 tetor 2012). Pyetja nëse hetimi ka arritur të vërtetojë faktet e çështjes dhe të identifikojë personat përgjegjës përmendet në praktikën gjyqësore të Gjykatës si hetim “adekuat” (shihni *Ramsabai dhe të tjerët*, cituar më lart, § 324, dhe *Hanan*, cituar më lart, § 202).

254. E njëjta gjë vlen edhe në çështjet që kanë të bëjnë me vdekjen e shkaktuar nga pakujdesia e rëndë (shihni, si vendimin kryesor në këtë drejtim, *Öneryıldız*, cituar më lart, § § 93–94), siç është situata në çështjen në fjalë.

255. Nga praktika gjyqësore e lartpërmendur e Gjykatës, *argumentum a contrario*, rezulton se kur autoritetet kanë kryer një hetim adekuat në të cilin janë vërtetuar të gjitha faktet përkatëse dhe janë identifikuar dhe dënuar personat përgjegjës, dhënia e dëmshpërblimit adekuat dhe pranimi i përgjegjësisë së shtetit për vdekjen e të afërmeve të kërkuarve, në parim, do të mjaftonte për t’i hequr kërkuar statusin e viktimës (krahasoni *Göktepe kundër Turqisë* (vendim), nr. 64731/01, 26 prill 2005).

256. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se ajo tashmë ka gjetur se hetimi i kësaj çështjeje ishte adekuat për faktin se përcaktoi rrethanat e çështjes dhe çoi në identifikimin e atyre që ishin përgjegjës (shihni paragrafët 184–97 më lart dhe 259–60 më poshtë; krahasoni *Çakici kundër Turqisë*, nr. 23657/94, § 80, GJEDNJ 1999-IV; *Estamirov dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 60272/00, § 77, 12 tetor 2006; dhe *Budayeva dhe të tjerët*, cituar më lart § 163).

257. Duke qenë se hetimi ishte adekuat, pyetja tjetër që duhet trajtuar në lidhje me statusin e viktimës së kërkuesve është natyra e korrigjimit të parashikuar në procedurat administrative. Parimet që rregullojnë vlerësimin e statusit të viktimës së kërkuesit janë përcaktuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës si më poshtë (shihni, në përgjithësi, *Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [GC], nr. 36813/97, §§ 178- 92, GJEDNJ 2006 V, dhe, për sa i përket nenit 2 të Konventës, *Nikolova dhe Velichkova*, cituar më lart, § 49):

a) Sipas parimit të subsidiaritetit, së pari u takon autoriteteve kombëtare të korrigjojnë çdo shkelje të pretenduar të Konventës. Në këtë drejtim, pyetja nëse një kërkues mund të pretendojë se është viktimë e shkeljes së dyshuar është e rëndësishme në të gjitha fazat e procedimit sipas Konventës;

b) Një vendim ose masë në favor të kërkuesit në parim nuk mjafton për t'i hequr atij statusin e "viktimës", përveçse kur autoritetet kombëtare e kanë pranuar, shprehimisht ose në thelb, dhe më pas kanë dhënë dëshmipërblim për shkeljen e Konventës;

c) Aftësia e kërkuesit për të pretenduar se është viktimë do të varet nga korrigjimi i parashikuar sipas mjetit juridik të brendshëm;

d) Parimi i subsidiaritetit nuk do të thotë heqje dorë nga çdo mbikëqyrje e rezultatit të përfutur nga përdorimi i mjeteve juridike të brendshme, përndryshe të drejtat e garantuara nga Konventa do të humbnin thelbin. Në lidhje me këtë, duhet të theksohet se Konventa synon të garantojë jo të drejta teorike apo iluzionare, por të drejta që janë praktike dhe efektive.

258. Gjykata ka vendosur, gjithashtu, se kur gjykatat kombëtare në procese civile kanë vërtetuar lidhjen shkak-pasojë mes dështimit nga ana e autoriteteve shtetërore për të marrë masa parandaluese që synojnë mbrojtjen e jetës dhe shëndetit të njerëzve dhe aksidentit të kërkuesit, këto gjetje të gjykatave kombëtare përbëjnë pranimin e dështimit nga autoritetet shtetërore për të përmbushur detyrimin pozitiv material sipas nenit 2 të Konventës (shihni *Zinatullin kundër Rusisë*, nr. 10551/10, § 38, 28 janar 2020).

259. Në rastet e pakujdesisë që i ngarkohet shtetit, Gjykata kishte pranuar tashmë se kur një kërkues pranon një shumë dëshmipërblimi në zgjidhjen e kërkesave civile dhe heq dorë nga përdorimi i mëtejshëm i mjeteve juridike të brendshme, ai ose ajo në përgjithësi nuk do të jetë më në gjendje të pretendojë se është viktimë në lidhje me ato çështje (shihni *Chennouf dhe të tjerët kundër Francës*, nr. 4704/19, § 39, 20 qershor 2023 ; shihni, gjithashtu, *Powell kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 45305/99, GJEDNJ 2000 V *Caraher kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 24520/94, GJEDNJ 2000 I ; *Hay kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 41894/98, 17 tetor 2000; *Bailey kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 39953/07, 5 shtator 2007 dhe *Gray kundër Gjermanisë dhe Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 49278/09, § 83, 18 dhjetor 2012).

ii. Zbatimi i këtyre parimeve në çështjen në fjalë

260. Në çështjen në fjalë, ankimi i kërkuesve sipas aspektit material të nenit 2 është që autoritetet shtetërore, ndonëse të vetëdijshme për rrezikun për jetën që vinte nga krijimi dhe funksionimi i objektit të Gërdec, i cili ishte në thelb një aktivitet i rrezikshëm, nuk përmbushën detyrimet e tyre pozitive për të marrë masat e duhura të sigurisë.

261. Gjykata duhet të konstatojë nëse proceset që parashikojnë vlerësimin e përgjegjësisë së drejtpërdrejtë të shtetit, në lidhje me dështimin e tij për të marrë masat adekuate operationale dhe të sigurisë ose për të siguruar marrjen e këtyre masave nga palët private, dhe dhënien e dëshmipërblimit në këtë drejtim, në parim mund të të konsiderohen se përmbushin detyrimin e shtetit, në lidhje me aspektin material të nenit 2 në rrethanat e çështjes në fjalë.

262. Gjykata vëren se çështja kryesore në lidhje me aspektin material të nenit 2 të Konventës është përgjegjësia institucionale e cila mund të kishte ofruar një bazë për dëshmipërblimin e viktimave, ndërsa përgjegjësia penale individuale e nëpunësve të shtetit është një aspekt i detyrimeve procedurale të shtetit (shihni, përgjithësisht, mbi përgjegjësinë penale individuale në lidhje me ndërhyrjen me dashje në të drejtën për jetë të një personi, paragrafi 212 më lart; shihni, gjithashtu, *Budayeva dhe të tjerët*, cituar më lart, § 112). Aspekti material i nenit 2 në çështjen në fjalë ka të bëjë me një dështim më të përgjithshëm të autoriteteve shtetërore për të kryer siç duhet detyrat e tyre që synojnë mbrojtjen e jetës së atyre që janë nën juridiksionin e tyre. Në lidhje me këto pretendime, i vetmi mjet dëshmipërblimi pas ngjarjes tragjike në fjalë ishte mundësia e kërkuesve për të marrë dëshmipërblim.

263. Për sa i përket bazës ligjore për të kërkuar dëshmipërblim nga shteti, Gjykata vëren se ka disa mundësi. Së pari, Kushtetuta shqiptare i garanton çdokujt të drejtën e kompensimit për dëmin e shkaktuar nga një veprim i paligjshëm, veprim ose mosveprim i një organi shtetëror (neni 44, shih paragrafin 139 më lart). Së dyti, nenet 608 dhe 609 të Kodit Civil parashikojnë detyrimin e përgjithshëm të kujtdo për të kompensuar dëmin e shkaktuar me faj ose në mënyrë të paligjshme nga një veprim ose mosveprim ndaj një personi tjetër (shihni

paragrafin 148 më lart). Së treti, ligji nr. 8510, datë 15 korrik 1999 për përgjegjësinë jashtëkontraktore të institucioneve të administratës shtetërore parashikon përgjegjësinë e organeve të administratës shtetërore për dëmin e shkaktuar nga këto organe, kur: i. kur kryejnë veprime a mosveprime të kundërligjshme; ii. kur kryejnë veprime a mosveprime të ligjshme, por që sjellin dëmtimin e interesave të ligjshëm të personave fizikë a juridikë privatë; iii. kur, për shkak të mosfunksionimit të mjeteve teknike me të cilat organet e administratës shtetërore ushtrojnë veprimtarinë e tyre, persona fizikë a juridikë privatë cenohen në interesat e tyre të ligjshëm; iv. kur u shkaktojnë një rrezik të vazhdueshëm personave fizikë a juridikë privateë. v. kur kryejnë një akt korruptiv gjatë ushtrimit të funksioneve të tyre (shihni paragrafin 149 më lart). Kështu, Gjykata është e bindur se në Shqipëri ekziston një kuadër ligjor dhe rregullator adekuat për rrethanat specifike të çështjes në fjalë.

264. Gjithashtu, menjëherë pas aksidentit, Prokuroria e Përgjithshme filloi hetimin për shkaqet e tij dhe u përgatitën raporte ekspertimi, përfshirë dhe atë të përgatitur nga ATF-IRT. Këto raporte dolën në përfundimin, në përgjithësi, që zgjedhja e Gërdecit si vendi i objektit të çmilitarizimit të armëve ishte bërë në kundërshtim me ligjin dhe rregulloret e shtetit; procedurat e përdorura në objektin e Gërdecit nuk ishin të sigurta dhe në përputhje me standardet normale të punës në vendet e punës që kanë të bëjnë me eksplozivët dhe lëndët djegëse; çmontimi i municioneve ishte kryer nga punëtorë të patrajnuar duke përdorur automjete të cilat nuk ishin në përputhje me standardet e sigurisë; dhe veshjet e papërshtatshme që prodhojnë statikë ishin lejuar dhe nuk ishte ofruar asnjë trajnim se si të reduktoheshin rreziqet nga elektriciteti statik (shihni paragrafët 21–55 më lart). Kështu, rrethanat ku humbi jeta e të afërmeve të kërkuesve ose ku u vu në rrezik jeta e vetë kërkuesve u vërtetuan qartë në ato raporte, të cilat u prodhuan gjatë hetimit.

265. Procedimi penal nuk u ndal me hetimin, por çoi në ngritjen e akuzave ndaj tridhjetë të akuzuarve (shihni paragrafin 62 më lart), për të cilat u paraqitën provat para gjykatave penale që vërtetuan faktet përkatëse dhe shpallën fajtorë disa të akuzuar dhe dhanë dënime penale ndaj tyre (shihni paragrafin 77 më lart). Kështu, faktet e rëndësishme për një padi civile kundër shtetit u vërtetuan gjatë procesit penal. Prandaj, për sa i përket mundësisë së kërkuesve për të provuar pretendimet e tyre në procesin civil, çështja në fjalë ndryshon nga çështjet e tjera ku hetimi nuk filloi ose nuk çoi në vërtetimin e fakteve përkatëse (krahasoni *Çaku*, cituar më lart, § 80, dhe *Ilhan*, cituar më lart, § 62; *Eremiášová dhe Pechová kundër Republikës Çeke*, nr.23944/04, § § 90 dhe 94, 16 shkurt 2012; dhe *A dhe B kundër Gjeorgjisë*, nr. 73975 /16, § § 35 dhe 43–46, 10 shkurt 2022), të cilat nga ana e tyre ndikuan negativisht në mundësinë e kërkuesve në këto çështje për të pasur sukses me paditë e tyre civile.

266. Nga ana tjetër, Gjykata ka gjetur shkelje të aspektit procedural të nenit 2 në lidhje me hetimin ndaj ish-ministrit të Mbrojtjes për shkak se nuk është marrë një vendim përfundimtar në nivel kombëtar dhe hetimi është cenuar nga mungesa e efikasitetit dhe vonesat e tepruara (shihni paragrafët 224-31 më lart).

267. Megjithatë, ky aspekt nuk mund të vëre në dyshim hetimin përgjithësisht adekuat, siç përshkruhet më sipër. Fakti që procedimi penal nuk përputhej plotësisht me kërkesat procedurale të nenit 2 të Konventës nuk ndikon në faktin që ato procedime çuan në vërtetimin e rrethanave të ngjarjes dhe në dënime penale të disa personave. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se padia civile e kërkuesve kundër shtetit nuk varej nga rezultati i procedimit penal kundër ish-ministrit të Mbrojtjes. Në fakt, Gjykata Administrative konstatoi, *inter alia*, se Ministria e Mbrojtjes dhe MEICO, një kompani shtetërore nën autoritetin e ministrit/Ministrit të Mbrojtjes, ishin përgjegjëse për pasojat e tragjedisë, sepse ato e kishin ngritur objektin e Gërdecit dhe nuk kishin marrë masat e duhura parandaluese për të shmangur ngjarjen që u kishte shkaktuar dëm kërkuesve. U shpreh se ministri i Mbrojtjes ishte përgjegjës për faktin se ai kishte urdhëruar kryerjen e aktivitetit në një vend të palicencuar për ruajtjen e municioneve, si dhe për autorizimin e kompanive të palicencuara për të operuar teknologjitë e çmilitarizimit. Përgjegjësia objektive e ministrit të Mbrojtjes buronte nga dështimi i tij për të ndërmarrë masa të arsyeshme për të shmangur ose ulur rrezikun kërcënues për jetën nëpërmjet mbikëqyrjes së aktiviteteve të rrezikshme dhe përgjegjësia subjektive e ministrit të Mbrojtjes buronte nga dështimi i tij për të angazhuar forcat e armatosura për të mbikëqyrur aktivitetet e rrezikshme. Prandaj, pavarësisht nga mangësitë e procedimit penal kundër ministrit të Mbrojtjes, Gjykata Administrative përcaktoi përgjegjësinë e tij civile/administrative për ngjarjet në fjalë.

268. Gjithashtu, dhe më e rëndësishme, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë u shpreh se barra e provës i takonte shtetit dhe jo kërkuesve si pretendues të kompensimit për dëmin e shkaktuar nga shpërthimi në objektin e Gërdecit (shihni paragrafin 131 më lart). Kjo i çliroi kërkuesit nga detyra e vështirë për të siguruar prova për pretendimet e tyre dhe për të provuar përgjegjësinë e shtetit (krahasoni *Yaşa kundër Turqisë*, 2 shtator 1998, § 73, *Raportet e vendimeve* 1998 VI; dhe *Budayeva dhe të tjerë*, cituar më lart, §§ 163 dhe 164). Kjo përgjegjësi prezumohej, dhe i takonte shtetit të provonte të kundërtën. Duke pasur parasysh aktet e kërkuara dhe të përgatitura gjatë hetimit, të cilat përcaktuan qartë se autoritetet shtetërore kishin qenë përgjegjëse për ngritjen

dhe funksionimin e objektit të Gërdecit dhe për dështimin në marrjen dhe zbatimin e masave adekuate të sigurisë, dhe faktin që aktet shërbyen si prova kryesore në proceset administrative ku kërkuesit pretenduan dëmshpërblim, pozicioni i kërkuesve në ato procese ishte shumë i fortë dhe shteti kishte pak mundësi për të hedhur poshtë përgjegjësinë e tij (krahasoni *Vilnes dhe të tjerë kundër Norvegjisë*, nr. 52806/09 dhe 22703 /10, § 177, 5 dhjetor 2013; *Vovk dhe Bogdanov*, cituar më lart, §§ 74 dhe 76; dhe *Ribcheva dhe të tjerë kundër Bullgarisë*, nr. 37801/16 dhe 2 të tjerë, § 149, 30 mars 2021).

269. Gjykata vëren më tej se gjetjet e gjykatave penale nëse ishte kryer një vepër penale dhe nga kush ishin të detyrueshme për Gjykatën Administrative të Tiranës (shihni nenin 70 të Kodit të Procedurës Penale, cituar në paragrafin 145 më lart). Në kohën kur Gjykata Administrative e Tiranës mori vendimin e saj për çështjen e kërkuesve (shihni paragrafin 126 më lart), i akuzuari në procedimin penal ishte shpallur tashmë fajtor me një vendim përfundimtar (shihni paragrafin 93 më lart), i cili sigurisht përforcoi pretendimin e kërkuesve në procesin administrativ.

270. Nuk ka asnjë arsye për të besuar se kërkuesit mund të mos kishin kërkuar kompensim në proces civil ose administrativ nga shteti, në lidhje me detyrimet e tij pozitive sipas nenit 2 të Konventës duke u mbështetur në aktet e mësipërme të prodhuara zyrtarisht dhe në bazën ligjore të përmendur më sipër. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren, gjithashtu, se e drejta për jetën garantohej nga Kushtetuta e Shqipërisë (neni 21) dhe se Konventa është drejtpërdrejt e zbatueshme në Shqipëri. Për të zbatuar parimin e subsidiaritetit dhe për t'i dhënë jetë dispozitave të ligjit të brendshëm që garantojnë të njëjtat të drejta si Konventa, kërkuesve u kërkohet të përdorin mjetet juridike në dispozicion në nivel vendor. Në lidhje me këtë, Gjykata thekson se parimi i subsidiaritetit është një nga parimet themelore mbi të cilat bazohet sistemi i Konventës; makineria për mbrojtjen e të drejtave themelore të krijuara nga Konventa është ndihmëse e sistemeve kombëtare që mbrojnë të drejtat e njeriut (shihni, mes vendimeve të tjera, *Vučković dhe të tjerët*, cituar më lart, § 69, dhe *Habulinac dhe Filipović kundër Kroacisë* (vendim) nr. 51166/10, § 26, 4 qershor 2013).

α) Zamira Durdaj, Feruzan Durdaj dhe Sabrije Picari

271. Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj kanë depozituar një padi civile në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, ku kanë kërkuar dëmshpërblim për vdekjen e djalit të tyre. Gjykata e shkallës së parë pranoi pjesërisht padinë e tyre dhe u dha atyre 8,699,381 lekë për dëmin pasuror dhe jopasuror për humbjen e djalit të tyre (shihni paragrafin 125 më lart).

272. Sabrije Picari ka paraqitur edhe një padi civile në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, duke pretenduar dëmshpërblim për dëmin pasuror dhe jopasuror në lidhje me rrezikun për jetën e saj të shkaktuar nga shpërthimi në objektin e Gërdecit. Ajo u dëmshpërblye me 11,049,837 lekë për dëmin pasuror dhe 6,761,029 lekë për dëmin jopasuror (shihni paragrafin 137 më lart).

273. Për sa i përket çështjes nëse gjykatat kombëtare e pranuan shkeljen e Konventës, Gjykata vëren se, ndërkohë që duket se Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë nuk deklaroi shprehimisht se ishte shkelur e drejta e kërkuesve për jetën sipas nenit 2 të Konventës ose ekuivalentit të tij kushtetues, ajo i dëmshpërbleu kërkuesit për vdekjen e djalit të tyre në rastin e Zamira Durdajt dhe Feruzan Durdajt dhe për rrezikun për jetën e saj në rastin e Sabrije Picarit. Në këtë mënyrë, Gjykata Administrative e Tiranës konstatoi se autoritetet shtetërore nuk kishin marrë masat e duhura parandaluese për të garantuar respektimin e standardeve minimale të sigurisë në objektin e Gërdecit (shih paragrafët 126, 127 dhe 131 më lart); proceset e punës në objektin e Gërdecit qenë kaotike dhe aktivitetet e çmilitarizimit ishin kryer pa licencat e kërkuara; punonjësit nuk ishin trajnuar si duhej për kryerjen e një pune të tillë; aktivitetet ishin kryer në kundërshtim me rregulloret teknike ushtarake; vendndodhja nuk kishte plotësuar kriteret e përcaktuara në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 138, datë 14 mars 2007 (shihni paragrafët 128, 129 dhe 131 më lart); dhe ngritja e objektit të Gërdecit dhe funksionimi i tij nuk ishte monitoruar apo mbikëqyrur nga autoritetet shtetërore përgjegjëse (shihni paragrafët 128, 129 dhe 131 më lart). Gjykata Administrative doli në përfundimin se aktivitetet e rrezikshme në objektin e Gërdecit kishin rezultuar në vdekjen e djalit të kërkuesve (shihni paragrafët 125 dhe 130 më lart) dhe plagosjen e kërkuesve të tjerë (shihni paragrafët 130 dhe 137 më lart). Sipas Gjykatës, këto gjetje përbëjnë pranimin në thelb të përgjegjësisë së shtetit për vdekjen e djalit të kërkuesve dhe dështimin e shtetit për të mbrojtur jetën e tij në rastin e Zamira Durdajt dhe Feruzan Durdajt dhe për rrezikun për jetën e saj në rastin e Sabrije Picarit (krahasoni *Zinatullin*, cituar më lart, § 38).

274. Për sa i përket shumës që ju dha Zamira Durdajt dhe Feruzan Durdajt, Gjykata së pari vëren se ata nuk kanë paraqitur ankim, pavarësisht se kanë pasur mundësinë për ta bërë këtë. Duke mos depozituar ankim, kërkuesit pranojnë në heshtje se janë të kënaqur me shumat e caktuara. Nga kjo rrjedh se ata hoqën dorë nga përdorimi i mëtejshëm i mjeteve juridike kombëtare.

275. Më tej, Gjykata vëren se Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj, si edhe Sabrije Picari, morën dëmshpërblim për dëmin pasuror dhe jopasuror në shumë jo më të ulët se ato që Gjykata ka dhënë sipas nenit 41 të Konventës në raste të krahasueshme (krahasoni *Budayeva dhe të tjerët*, cituar më lart, § 205; *Vovk dhe Bogdanov*, cituar më lart, § 81; *Cevrioglu kundër Turqisë*, nr. 69546/12, § 87, 4 tetor 2016; dhe *Lovginy kundër Ukrainës*, nr. 22323/0 § 120, 23 qershor 2016).

276. Rrjedhimisht, këta kërkuar nuk mund të pretendojnë më se janë viktimë të shkeljes së pretenduar sipas aspektit material të nenit 2 të Konventës, sepse duhet të supozohet se ata u mjaftuan me dëmshpërblimin e dhënë dhe në çdo rast dëmshpërblimi që u dha ishte i mjaftueshëm, ose që ata nuk i kanë shteruar mjetet juridike të brendshme (krahasoni *Murillo Saldias dhe të tjerët kundër Spanjës* (vendim) nr. 76973/01, 28 nëntor 2006), sepse nuk kanë paraqitur ankim kundër vendimit të shkallës së parë dhe, në rast se ata do të ishin të pakënaqur me rezultatin e ankimit të tyre, mjete të tjera juridike ishin në dispozicion, përkatësisht rekursi në Gjykatën e Lartë dhe, ndoshta, një ankim kushtetues.

β) Kërkuar e tjerë

277. Për sa u përket kërkuarve të tjerë, Gjykata vëren se ata nuk kanë paraqitur asnjë provë për depozitimin e padisë civile ose administrative për dëmshpërblim kundër shtetit.

278. Rrjedhimisht, kërkuar që nuk kanë depozituar padi civile kundër shtetit, në lidhje me ankimin e tyre material sipas nenit 2 të Konventës nuk i kanë shteruar siç duhet mjetet juridike të brendshme dhe rrjedhimisht nuk i kanë dhënë autoriteteve kombëtare mundësinë – që në parim synohet t'u jepet shteteve kontraktuese, sipas nenit 35 § 1 të Konventës – për të adresuar (dhe për të parandaluar ose rregulluar) shkeljen e caktuar të Konventës të pretenduar ndaj tyre (shihni, për shembull, *Shoqata Dëshmitarët e Jehovait kundër Francës* (vendim). 8916/05, 21 shtator 2010; *Habulinac dhe Filipović*, cituar më lart, § 30; *Merot d.o.o dhe Storić Tir d.o.o kundër Kroacisë* (vendim), nr. 29426/08 dhe 29737/08, § 38, 10 dhjetor 2013; dhe *Peacock kundër Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), nr. 52335/12, § 40, 5 janar 2016).

iii. *Konkluzioni në lidhje me pranueshmërinë e ankimit sipas aspektit material të nenit 2 të Konventës*

279. Në këto rrethana, ankimi sipas aspektit material të nenit 2 të Konventës duhet të refuzohet sipas nenit 35 §§ 1, 3 (a) dhe 4 të Konventës.

III. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

280. Neni 41 i Konventës lexon:

“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj dhe, nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndreqje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar”.

A. Dëmi

281. Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj (kërkesat nr. 63543/09 dhe 12720/14) kërkuar nga 25,000 euro (EUR) secili për dëmin jopasuror. Kërkuar e tjerë (kërkesat nr. 46707/13 dhe 46714/13) kërkuar 10,000 euro për dëmin jopasuror.

282. Qeveria kundërshtoi pretendimet e kërkuarve me argumentin se ishin të pabazuara.

283. Gjykata së pari vëren se shkelja e konstatuar lidhet vetëm me aspektin procedural të nenit 2. Në proceset e brendshme, disa prej kërkuarve iu dha kompensim *inter alia* për shkak të vuajtjes nga vdekja e të afërmit të tyre të ngushtë (shihni paragrafin 125 më lart), ose për shkak se ata vetë kishin pësuar plagë të rënda (shihni paragrafin 137 më lart). Megjithatë, ky kompensim nuk ka të bëjë me dëmin jopasuror për defektet procedurale të vërtetuara nga Gjykata dhe prandaj nuk mund të merret parasysh. Gjykata vlerëson se kërkuar kanë pësuar dëm jopasuror, i cili nuk mund të kompensohet vetëm me gjetjen e shkeljes dhe për rrjedhojë duhet të jepet kompensim. Duke bërë vlerësimin e saj mbi baza të drejta, siç kërkohet nga neni 41 i Konventës, Gjykata i akordon Zamira Durdajt dhe Feruzan Durdajt së bashku 12,000 euro dhe kërkuarve të tjerë 10,000 euro secili për dëmin jopasuror, plus çdo taksë që mund t'u ngarkohet atyre.

B. Kosto dhe shpenzime

284. Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj, gjithashtu, kërkuar 1,000 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra para gjykatave të brendshme dhe 8,300 euro për ato të bëra para Gjykatës. Kërkuar e tjerë kërkuar 1,500 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra para gjykatave të brendshme dhe 5,550 euro për ato të bëra përpara Gjykatës.

285. Qeveria pretendoi se shumatat e pretenduara ishin të tepruara dhe të pavërtetuara.

286. Sipas jurisprudencës së Gjykatës, një kërkuar ka të drejtën e rimbursimit të kostove dhe shpenzimeve vetëm për atë që provohet se ato janë bërë realisht dhe domosdoshmërisht dhe janë të arsyeshme sa i përket shumës. Në çështjen në fjalë, duke pasur parasysh dokumentet që disponon dhe kriteret e mësipërme, si dhe faktin që të gjithë kërkuar përfaqësohen nga i njëjti avokat, Gjykata e konsideron të arsyeshme të akordojë

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

shumën prej 8,000 euro për të gjithë kërkuesit së bashku që mbulon kostot sipas të gjitha zërave, plus çdo taksë që mund t'u ngarkohet atyre.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, ME UNANIMITET,

1. *vendos* të bashkojë kërkesat;
  2. *shpall* të pranueshëm ankimin në lidhje me aspektin procedural të nenit 2 të Konventës dhe të papranueshme pjesën tjetër të kërkesave;
  3. *vendos* se është shkelur aspekti procedural i nenit 2 të Konventës;
  4. *vendos*:
    - a) se shteti i paditur duhet t'u paguajë kërkuesve, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi merr formë të prerë në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, shumat e mëposhtme:
      - i. për dëmin jopasuror, bashkërisht Zamira Durdajt dhe Feruzan Durdajt, 12 000 euro (dymbëdhjetë mijë euro), plus çdo taksë që mund t'u ngarkohet;
      - ii. për dëmin jopasuror kërkuesve të tjerë, 10,000 (dhjetë mijë euro) secilit, plus çdo taksë që mund të paguhet;
      - iii. për kostot dhe shpenzimet, bashkërisht për të gjithë kërkuesit, 8,000 (tetë mijë euro) euro, plus çdo taksë që mund t'u ngarkohet atyre;
    - b) nga mbarimi i afatit tremujor të sipërpërmendur deri në shlyerje, interes i thjeshtë të paguhet për shumat e mësipërme sipas normës të njëjtë me normën marxhinale të kreditimit të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre pikë përqindje;
  5. *rrefuzon* pjesën tjetër të pretendimit të kërkuesve për kompensim të drejtë.
- Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 7 nëntor 2023 sipas rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Milan Blaško

KANCELAR

Pere Pastor Vilanova

PRESIDENT

Në përputhje me nenin 45 § 2 të Konventës dhe rregullin 74 § 2 të Rregullores së Gjykatës, mendimi paralel i gjyqtarit Grozev i bashkëngjitet këtij vendimi.

P.P.V.

M.B.

MENDIMI PARALEL I GJYQTARIT GROZEV

Edhe pse votova me shumicën për të gjitha gjetjet e këtij vendimi, nuk munda ta ndiqja atë në lidhje me një nga shkaqet për të cilat u konstatua shkelje e aspektit procedural sipas nenit 2. Konkretisht, refuzimi i gjykatës së faktit për të bashkuar padinë civile të kërkuesve me procesin penal dhe mungesa e çdo mundësie tjetër që kërkuesit të legjitimoheshin në procesin penal përpara gjykatave kombëtare (shihni paragrafët 223–227 të këtij vendimi). Të gjithë të akuzuarit në këtë proces penal u shpallën fajtorë dhe morën dënimet adekuate, gjë që për mendimin tim përjashton çdo pretendim nga kërkuesit sipas aspektit procedural të nenit 2. Gjetja e shkeljes me këtë vendim bazohet kështu në një zgjerim të detyrimit të shteteve të paditura për të hetuar humbjen e jetës, e cila nuk është as e nevojshme dhe as e justifikuar. Ky interpretim dhe zbatim i ri i parimeve që rregullojnë detyrimin procedural sipas nenit 2, distancohet nga vetë baza mbi të cilën u krijua detyrimi në radhë të parë, pra nga vërtetimi i fakteve përkatëse që çuan në humbjen e jetës dhe ndëshkimi i përgjegjësve. Kjo qasje e re rrezikon të krijojë konfuzion, pasi ngre pyetje në lidhje me zbatimin e saj në të ardhmen, të cilat nuk kanë përgjigje të qarta dhe koherente.

Kundërshtimi im për gjetjen e një shkeljeje për shkak të mungesës së legjitimitetit të kërkuesit në gjykimin penal nuk bazohet në asnjë dyshim për rëndësinë e përfshirjes së viktimave në hetimet penale. Kjo është një garanci e rëndësishme për efektivitetin e hetimit të kërkuar sipas neneve 2 dhe 3 të Konventës. Megjithatë, e drejta për përfshirjen e viktimave në proces nuk është një e drejtë më vete, por vetëm një element, mes disa të tjerëve, i së drejtës për një hetim efektiv për humbjen e jetës ose pretendimet e besueshme për trajtim çnjerëzor dhe poshtërues. Kjo e drejtë është zhvilluar në praktikën gjyqësore të Gjykatës ndër vite si një garanci procedurale që fajtorët për krimet më të rënda kundër jetës dhe integritetit fizik të mos mbeten të pandëshkuar,

gjë që do të minonte besimin e publikut në sistemin e drejtësisë dhe sundimin e ligjit (shihni *Armani Da Silva kundër Mbretërisë së Bashkuar* [GC], nr. 5878/08, § 237, 30 mars 2016). Gjykata e ka përkufizuar këtë të drejtë procedurale si detyrë e shteteve të paditura për të penguar kryerjen e veprave penale kundër personit, të mbështetur nga makineria e zbatimit të ligjit për parandalimin, goditjen dhe ndëshkimin e shkeljeve të dispozitave efektive të ligjit penal (shihni *Mustafa Tunç dhe Fecire Tunç kundër Turqisë* [GC], nr. 24014/05, § 171, 14 prill 2015). Elementët e ndryshëm të një hetimi efektiv të shprehur nga Gjykata në vendimet e saj, veçanërisht hetimi i pavarur, adekuat, i plotë, afati kohor, pjesëmarrja e viktimave ose të afërmeve janë pikërisht këto, elemente të përdorura për të vlerësuar nëse ka qenë i justifikuar mosndëshkimi nga shteti i paditur i shkeljeve të dispozitave të legjislationit të brendshëm penal. Sapo ky detyrim themelor i shtetit të paditur të jetë përmbushur në mënyrë efektive dhe ata që janë përgjegjës për humbjen e jetës ose trajtimin çnjerëzor dhe poshtërues sipas neneve 2 ose 3 të jenë shpallur fajtorë dhe të jenë ndëshkuar, nuk është më i mundur diskutimi i elementëve individualë të një hetimi efektiv. E thënë thjesht, këto elemente individuale të një hetimi efektiv nuk janë të drejta më vete.

Megjithatë, qasja e kundërt është pikërisht ajo që është miratuar në rastin konkret për gjetjen e shkeljes së detyrimit procedural sipas nenit 2. Kjo përkundër faktit se të gjithë të akuzuarit në procesin penal u shpallën fajtorë dhe u dënuan dhe, siç është shprehur Gjykata, kërkuar ishin mjaftueshëm të përfshirë në procedurat në fazën e hetimit dhe dënimet e dhëna ishin adekuate (shihni paragrafët 210 dhe 222 të këtij vendimi). Për herë të parë, Gjykata ka zgjedhur të gjejë shkelje të së drejtës procedurale sipas neneve 2 ose 3 të Konventës në një çështje kur përgjegjësit janë shpallur fajtorë dhe janë dënuar në mënyrë adekuate. Më tej, arsyetimi në mbështetje të këtij konstatimi nuk e vlerëson ankimin nën dritën e parimit të zbatueshëm që të afërmit e viktimës duhet të përfshihen në proces në masën e nevojshme për të mbrojtur interesat e tij/saj legjitimë (shihni *Al-Skeini dhe Të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar* [GC], nr. 55721/07, § 167, GJEDNJ 2011). Interesi legjitim për përfshirjen e kërkuarve nuk është identifikuar dhe nuk është analizuar nëse dhe në çfarë mase refuzimi për të shqyrtuar padinë civile brenda procesit penal ka pasur ndikim në efektivitetin e ndjekjes penale. Kështu, e vetmja mënyrë për të kuptuar konkluzionin se ka pasur shkelje të të drejtave të kërkuarve si rezultat i mospjesëmarrjes së tyre në procesin penal, është që kjo pjesëmarrje në procesin penal të konsiderohet si një e drejtë më vete, e shkëputur plotësisht nga detyrimin themelor për një hetim efektiv dhe për ndjekjen penale dhe dënimin e përgjegjësve për humbjen e jetës.

Megjithatë, krijimi i një të drejte të tillë të veçantë, të pavarur çon në shfaqjen e një sërë pyetjesh të vështira, për të cilat nuk ka përgjigje të dukshme dhe të lehta. Nëse një nga elementët e përdorur nga Gjykata për të vlerësuar efektivitetin e hetimit mund të veçohet për të gjetur një shkelje, pavarësisht nga fakti se qëllimi themelor i ekzistencës së saj është arritur, cilët elementë të tjerë mund të vlerësohen veçmas po njësoj? A do të shqyrtojë Gjykata veçmas, sipas neneve 2 dhe 3, ankimet për pavarësinë, refuzimet për të pranuar kërkesat për prova, gjetjet e faktit dhe kohëzgjatjen e procedimit penal, edhe nëse personat përgjegjës janë shpallur fajtorë dhe janë dënuar në mënyrë adekuate? Nëse këta elementë të hetimit efektiv nuk janë më vetëm kaq, domethënë elementë të përdorur për të vlerësuar rezultatin e përgjithshëm të procedimit penal, por bëhen të drejta të veçanta, atëherë cilat janë mjetet juridike të brendshme përkatëse? Në rastin konkret, refuzimi për të shqyrtuar padinë civile të kërkuarve u ankimua dhe vendimi përfundimtar përkatës u miratua shumë kohë përpara përfundimit të procesit penal. A fillon afati gjashtëmujor që nga ky vendim, sikurse do të duhej nëse do të ishte një e drejtë më vete, e pavarur, e palidhur me përfundimin e çështjes penale? Nëse po, atëherë ky ankim për mungesën e legjitimitetit në gjykimin penal duhet të shpallet i papranueshëm për disa nga kërkuarët sepse është jashtë afatit (shihni paragrafët 67–68 të këtij vendimi). Nëse ekziston një e drejtë e veçantë, e pavarur sipas neneve 2 dhe 3 që një viktimë të marrë pjesë në gjykimin penal, cila është lidhja midis kësaj të drejte të veçantë dhe nenit 6, kur nuk ekziston një e drejtë e tillë? Dhe në fund, cilat do të ishin detyrimet e shteteve të paditura për zbatimin e vendimit të Gjykatës? Rihapja e proceseve penale të brendshme për t'i dhënë kërkuarët legjitimitet, pa ndryshuar asgjë në rezultatin e këtyre proceseve, nuk është as në interes të vetë kërkuarve.

Pjesëmarrja efektive e përmirësuar e viktimave të krimit në procese penale do të ishte padyshim një zhvillim i lavdërueshëm. Vetë Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës ka miratuar rekomandime në këtë drejtim (shihni paragrafin 155 të këtij vendimi). Megjithatë, zhvendosja nga rekomandimi i kësaj pjesëmarrjeje drejt krijimit të një të drejte të veçantë, të pavarur për të marrë pjesë në proceset penale sipas neneve 2 dhe 3 të Konventës është një hap domethënës dhe i cili, kam frikë, nisur nga konfuzioni dhe mospërpjethja që do të shkaktonte, mund të dëmtojë në vend që të forcojë mbrojtjen e të drejtave individuale sipas Konventës.

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

SHTOJCË

Lista e çështjeve:

Nr.	Kërkesa nr.	Emri i çështjes	Kërkues Viti i lindjes Vendi i qëndrimit Shtetësia	Përfaqësuar nga
1.	63543/09	Durdaj kundër Shqipërisë	Zamira Durdaj 1971 Gërdec Shqiptare	Dorian Matlija
2.	46707/13	Selami dhe të tjerët kundër Shqipërisë	Aishe Selami 2002 Tiranë Shqiptare Pashk Kaçi 1951 Tiranë Shqiptar Mirela Hazizaj 1985 Tiranë Shqiptare Miselda Zguri 2002 Tiranë Shqiptare Medi Celami 1979 Tiranë Shqiptar Rabie Gërdeci 1978 Tiranë Shqiptare Shaban Brahushi 1960 Berat Shqiptar Sabrie Picari 1967 Tiranë Shqiptare Dylbere Prini 1962 Tiranë Shqiptare Adelina Cani 1990 Tiranë Shqiptare Meltina Haka 1992 Tiranë Shqiptare	Dorian Matlija

Përmbledhje e vendimeve të GJEDNJ-së kundër Shqipërisë, 2022-2023

Nr.	Kërkesa nr.	Emri i çështjes	Kërkues Viti i lindjes Vendi i qëndrimit Shtetësia	Përfaqësuar nga
			Bege Aliu 1933 Tiranë Shqiptare Esmeralda Sefaj 1979 Tiranë Shqiptare	
3.	46714/13	Durdaj dhe Hazizaj kundër Shqipërisë	Roxhens Durdaj 1997 Tiranë Shqiptar Alketa Hazizaj 1978 Vorë Shqiptare	Dorian Matlija
4.	12720/14	Zamira Durdaj dhe Feruzan Durdaj kundër Shqipërisë	Zamira Durdaj 1971 Gërdec Shqiptare Feruzan Durdaj 1968 Tiranë Shqiptar	Dorian Matlija

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Qendra e Botimeve Zyrtare
Përmbledhje e vendimeve të Gjykatës Europiane
për të Drejtat e Njeriut kundër Shqipërisë :
2022-2023 / Qendra e Botimeve Zyrtare.
- Tiranë : Qendra e Botimeve Zyrtare, 2024.
... f. ; ... cm
ISBN 9789928011619

1.Gjykata Evropiane	2.Të drejtat e njeriut
3.Vendime gjyqësore	4.Evropë 5.Shqipëri

341.645.2(4:496.5) "2022/2023"
341.231.14